گۆڤەند زنار

فەرهەنگی

فارسی - کوردی

(ش – ی)

دانانی

حەمە کەریم عارف

دەزگای توێژینەوە و بڵاوکردنەوەی موکریانی

● **(گۆڤەند و زنار) فەرهەنگی فارسی - کوردی (ش - ی)**

• نووسەر: حەمە کەریم عارف

• نەخشەسازی ناوەوە: طـه حسین

• پیتچنین: رزگار حەساری

• بەرگ: هۆگر صدیق

• چاپی یەکەم: ٢٠٠٧

• ژمارەی سپاردن: (٣٩١)

• تیراژ: ٧٥٠ دانە

• نرخ: ٧٥٠٠ دینار

• چاپخانە: چاپخانەی خانی - دهۆک

زنجیرەی کتێب (٢٢٣)

ماڵپەڕ: www.mukiryani. com

ش

ش- حر (ش-Ş):
پیتی شازدەیەمی ئەلفبای فارسییەو بە (شین) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی (ئەبجەد) بەرانبەر بە ژمارە (٣٠٠) سێسەدە.

ش- ضمیر(ش- ş): مانای ئەوە دەگەیەنێ وەک: کاغزش= کاغەزی ئەو.

شائبە- ا.فا(شائیبە- şa'îbe): خەوش، گومان، لەوتاوی، گەرد.

شائق- ا.فا(شائیغ- şa'ix): ئارەزوومەند، کەسێک تاسەی بکرێ.

شائک- ص.ع(شائیک- şaik): دڕکاوی، تێک ئالاو، دڕکدار.

شاب- ص.ع(شاب- şab): گەنج، لاو، خورت.

شاباش- ا(شاباش- şabaş): شاباش، پارەوپولێ کە لە زەماوەندا بە شایەر بدرێ یان بەسەربووکدا هەڵبدرێ.

شابانک- ا(شابانەک- şabanek): جۆرە رووەکێکە بۆ دەرمان بەکاردێ.

شابرقان- ا(شابورغان- şaburxan): پولا.

شابیزک- ا(شابیزەک- şabîzek): جۆرە رووەکێکە.

شاپکا- ا(شاپکا- şapka): شەپقە، جۆرە کلاوێکی قەراغدارە..

شاپو- ا.فر(شاپو- şapû): شەپقە. شاپور- ا.مر(شاپوور- şapûr): شازادە، کوڕی شا.

شاپورگان- ا.مر(شاپوورگان- şapûrgan): پولا.

شات- ا.ع(شات- şat): مەڕ، (یەک مەڕ چ بەران بێ و چ مەڕ).

شاتل- ا(شاتیل- şatil): جۆرە دانەوێڵەیەکە بۆ دەرمان دەشێت.

شاتون- ا.فر(شاتوون-şatûn): دەسکی پیستۆن.

شاخ- ا(شاخ- şax): لقی درەخت، بەش، شاخ و قۆچی هەندێ لە حەیوانات.

شاخ- ا(شاخ- şax): پیاڵەی شەراو خواردنەوە، جاران لە شاخی گاو کەرگەدەن یان عاج پیاڵەیان دروست دەکرد.

شاخابە- ا.مر(شاخابە- şaxabe): کەنداو، رووبار، جۆگەی بچووک کە لە رووبار یان دەریا جیابێتەوە.

شاخ آهو- ا.مر(شاخی ئاهو- şaxi ahû): کەوان، بەڵێندانی شتێک کە وەدەست هێنانی مەحاڵ بێ.

شاخ بشاخ- ص.مر(شاخ بیشاخ- şax bişax): جۆراو جۆر، شەڕەقۆچ، پێکدا هەڵشاخانی دوو کەس.

شاخ بن- ا.مـر(شاخ بون- şaxbun): لقی درەخت.

شاخچه- ا(شاخ چە- şaxçe): بوختان، شاخی بچووک، لقی بچووک.

شاخدار- ص.فـا(شاخـدار- şaxdar): گیانلەبەرانی شاخدار (بەرانو گاو کەڵەکێوی).

شاخ در آوردن- مص.ل(شاخ دەر ئاڤـەردەن- şax der averden): سەرسوڕمان، حەیرمان، شاخ دەرکردنی گیانلەبەران.

شاخ زدن- مص.م(شاخ زەدەن- şax zeden): لق دەرکردنی درەخت، شەڕەقۆچکردن، قۆچانێ.

شاخسار- ا.مر(شاخسار- şaxsar): ترۆپکی لق و پۆپی درەخت، لق و پۆپ.

شاخشانه- ا.مـر.شاخ شانە- şaxşane): هەڕەشـە، شـاخی گـا یان بەران و شـانە(ئەوزاری دەرۆزە)..

شاخص- ص.ا.ع(شـاخـیش- şaxis): بەرز، پیـاوی چاوگـەورەی چاوتیـژ، سـەعـاتی هەتاوی، هەڵبژاردە و دیار.

شاخک- ا(شاخەک- şaxek): شاخی بچووک، لقی بچووک.

شاخل- ا(شاخول- şaxul): جۆرە دانەوێڵەیەکە لە ماش دەچێو دەکرێ بەنان.

شاخ و بال- ا.مر(شاخو بال- şaxû bal): لق و پۆپی درەخت.

شاخ و برگ- ا.مـر(شـاخ و بەرگ- şax û berg): لق و پۆپ، شـاخ و باڵ نان لە قـسـەو باسان.

شاخور- ص(شاخڤەر- şax ver): شاخدار، پڕ لق و پۆپ.

شاخور- ا(شاخوور- şaxûr): شاکورە، کوورەی گەورە، کوورەی خشت سوورکردنەوە.

شاخه- ا(شاخـە- şaxe): لقی درەخت، لقی جۆگەو رووبار، دەستە.

شاخین- ص.ن(شاخین- şaxîn): درەخـتی پڕ لق و پۆپ.

شاد- ص.شـاد- şad): بە کـەیف، بێ خـەم، خۆشحاڵ، دڵخۆش، شاد.

شاداب- ص.مـر(شـاداب- şadab): تێـراو، پاراو، تەڕو تازە، ئاودار.

شادان- ص(شـادان- şadan): شـادمـان، دڵخۆش، خۆشحاڵ، بە کەیف، بێ خەم.

شادانج- ا(شادانەج- şadanec): شادانە.

شادباد- ا.مر(شادباد- şadbad): ئاهەنگێکی کۆنی مۆسیقای ئێرانییە.

شادباش- ا(شادباش- şadbaş): پیـرۆزبایی، شـاباش، (پارەدان بە شـایەرو چاوشـان یان پارە هەڵدان بەسەر بووکو زاوادا).

شادبهر- ص.مـر(شـادبەهر- şadbehr): خۆشحـاڵ، سوودمەند لە خۆشی دنیـا، کەسێک بەشی لە خۆشی و شادی دنیا زۆربێ.

شادخ- ص.ع(شـادیخ- şadix): منداڵ، لاو، وردیلەو ناسکو تەڕو تازە.

شادخو- ص.مر(شادخوو- şadxû): دڵخۆش، شادمان، بە کەیف و بە دەماخ.

شادخواب- ا.مر(شادخاب- şadxab): خەوی خۆش، خەوی شیرین، شەکرەخەو.

شادخوار- ص.فـا(شـادیخـار- şadixar): شـەرابخـۆر، شـاد، شـادمـان، خـۆشگوزەران، سۆزانی، رووسپی..

شادخه- ص.ا.ع((شادیخە- şadixe): سپێتی تەوێڵی ئەسپ، کە گەیبێتە سەر قەپۆزی.

شادخی- ص.ن(شادیخی- şadixî): خەڵکی شادخ (ناوی گوندێکی نزیکی بەلخ)ـە.

شادربان- ا(شـادوربان- şadurban): سەراپەردە، خێوەتی گەورە.

شادروان- ا(شـادورڤـان- şadurvan): سـەراپەردە، دیوانی مـیـرو سـوڵتـانان، فـەرشی نەخشین و گرانبەها، چادر.

شادروان- ص.مـر(شـادرەڤـان- şadrevan): رەحـمـەتی، خـوالێـخـۆشـبـوو، وشـەی رێزە بۆ مردووان.

شادروان مروارید- ا.مر(شادورڤانی مورڤارید- şadûrvani murvarîd): یەکێکە لەو سی ئاوازەی کە باربەد دایناب‌وو و بۆ خوسرەو پەرویزی لێدەدا.

شادروز- ص.مر(شادرووز- şadrûz): بەختەوەر، بە بەخت.

شادزیستن- مص.ل(شادزیستەن- şadzîsten): بە خۆشی ژیان، خۆشژینی، خۆشگوزەرانی.

شادکار- ص.مر(شادکار- şadkar): شادمان، دڵخۆش، بە کەیف، بێ خەم.

شادکام- ص.مر(شادکام- şadkam): کامەران، دڵخۆش، شادمان.

شادکامی- ا.مص(شادکامی- şadkamî): کامەرانی.

شادگونه- ا.مر(شادگونە- şadgûne): دۆشەک، پشتی، جبە، عەبا، گۆرانی بێژ (ئافرەت).

شادمان- ص(شادمان- şadman): دڵخۆش، خۆشحاڵ، شاد، شادمان.

شادمانه- ص(شادمانە- şadmane): ئاهەنگی خۆشی و شادی.

شادمند- ص.مر(شادمەند- şadmend): دڵخۆش، بە کەیف و بە دەماخ.

شادناک- ص.مر.شادناک- şadnak): خۆشحاڵ، پێچەوانەی خەمناک.

شادنج- ا(شادەنەج- şadenec): بەردێکی نیسک ئاسایە، جاران بۆ مالیجەی چاویەشە بەکار دەهات.

شادنه- ا(شادەنە- şadene): جۆرە بەردێکی نیسک ئاسایە..

شادوان- ا(شادوڤان- şaduvan): سەراپەردە، دیوانی میرو پاشایان.

شادورد- ا(شادڤەرد- şadverd): خەرمانەی مانگ، تەختی پاشایەتی، ناوی ئاهەنگێکی مۆسیقایە.

شادیانه- ق.ص(شادییانە- şadyane): مزگێنی، ئاهەنگ و کەیفی شادی.

شادیچه- ا(شادیچە- şadîçe): تەختی نووستن، لێفە، جبە، باڵاپۆش.

شادی فزا- ص.فا(شادی فەزا- şadî feza): شادیزا، زیادکەری شادی.

شادی گرای-ص.فا(شادی گیرای- şadî giray): شادیگێڕ، ئەهلی کەیف و شادی.

شادی گستر- ص.فا(شادی گوستەر- şadî guster): مایەی کەیف و خۆشی.

شادی مرگ- ا.ص(شادی مەرگ- şadî merg): شامەرگ، مردن لە خۆشیا.

شاذ- ص.ع(شاز- şaz): دەگمەن، تاقانە، نایاب، ریزپەڕ.

شار- ا(شار- şar): شار، بینای بەرز، ڕێگەی بەرین، شارێگە.

شار- ا(شار- şar): شاڵ، قوماشێکی زۆر ناسک و ڕەنگینە کە زیاتر ژنان دەیکەنە جلوبەرگ.

شار- ا(شار- şar): باڵندەیەکی ڕەشە وەکو تووتی قسان دەکات.

شار- ا(شار- şar): ناوی کۆنی پاشایانی گورجستان بووە.

شارب- ا.فا.ع(شاریب- şarib): شەرابخۆر، مەیخۆر، بخۆرەوە.

شارب- ا.ع(شاریب-şarib): سمێڵ.

شاربن- ا.فر(شاربون- şarbun): نەخۆشییەکی حەیواناتە.

شاربین- ا(شاربین- şarbîn): جۆرە درەختێکە لە جۆری سنۆبەر یان سەرو.

شارح- ا.فا.ع(شاریه- şarih): شەرحکار، شرۆڤەکار، راڤەکەر.

شارد- ا.فا.ع(شارید- şarid): رەڤی، یاخی، لاسار، هەڵاتوو، سەرکێش.

شارده- ا.فا.ع(شاریدە- şaride): رەڤی، یاخی، سەرکێش (بۆمێ).

شارژ- ا.فر(شارژ- şarj): بار، چارج، پایە، وزەی پاتری، پلەوپایە.

شارژدافر- ا.فر(شارژدافیر-şarjdafir): کاردار، ماموری سیاسی، جێگری وەزیر.

شارسان- ا (شارسان- şarsan): شارستان.

شارستان- ا(شاریستان- şaristan): شارستان، باژێر.

شارشک- ا(شارەشک- şareşk): رەبابە، ئامێرێکی مۆسیقایە.

شارع- ا.فا.ع(شاریع- şari’): شەرعکار، رێنوێن، خودان شەرع، پەیداکەری رێی ئاین.

شارع- ا.ع(شاریع- şari’): شەقام، خیابان، رێگە، جادە.

شارف- ص.ع(شاریف- şarif): کۆن (شەرابی کۆن)، کەسێک چی وای نەمابێ بۆ پایەی شەریفی.

شارفە- ص.ع(شاریفە- şarife): وشتری مێچکەی پیرو لەرو لاواز، ئامانی شەرابی وەکو گۆزەو کوپەو خەمری.

شارق- ا.فا.ع(شاریغ- şarix): هەتاو، پرشنگدار، تابان.

شارک- ا(شارەک- şarek): باڵندەیەکی رەشە وەکو تووتی قسە دەکات.

شارلاتان- ص.فر(شارلاتان- şarlatan): فێڵباز، بێبار، لاتی شاران، شەلاتی.

شارمار- ا.مر(شارمار- şarmar): شامار، ماری گەورە، حەزیا، ئەژدیها.

شارو- ا(شاروو- şarû): جۆرە باڵندەیەکی رەشە وەکو تووتی قسە دەکات.

شاروان- ا(شارڤان- şarvan): سەراپەردە، دیوانی میرو سوڵتانان، چادر.

شارە- ا(شارە- şare): سەروبەستێکی گەورەیە کە پیاوانی هیندی لەسەری دەکەن، چارشێوێکی تەنکە ژنانی هندی بەکاری دێنن.

شارە- ا.ع(شارە- şare): کەلوپەل، جلوبەرگ، جوانی و جەماڵ.

شاریدن- مص.ل(شاریدەن- şarîden): رژانی ئاو لە سەرەوە بۆ خوارێ.

شاس- ص.ع(شاسس- şass): لاواز، وشک، بەدخوو، بەد تەبیعەت.

شاسپرم- ا(شاسپەرەم- şasperem): رێحانە.

شاست- ا(شاست- şast): کەودەن، گەوج، چێرگ، میشەسی، چرک.

شاسع- ص.ع(شاسیع- şasi’): دوور، دوورە وڵات.

شاسعە- ص.ع(ساسیئە- şasi’e): دوور، دوورە وڵات، (بۆمێ).

شاسی- ا.فر(شاسی- şasî): چوارچێوە، بەدەن، شاسی ئوتومبیل.

شاش- ا(شاش- şaş): میز، پێشاو.

شاش- ا.ع(شاش- şaş): شاش، جۆرە شەدەیەکی ئاڵدوزییە لەسەر دەکرێ.

شاش بند- ا.مر(شاش بەند- şaş bend): نەخۆشی میزگیران.

شاشدان- ا.مر(شاشدان- şaşdan): میزڵدان، موسڵدان، تەنەکەیەک یان قاپێ کە میزی تێ بکرێ.

شاشدن- مص.ل(شاشیدەن- şaşiden): میزتن، میزکردن.

شاش زدن- مص.ل(شاشزەدەن- şaşzeden): پێدامیزتن.

شاشک- ا(شاشەک- şaşek): رەبابە، ئامێرێکی مۆسیقایە، سوێسکە.

شاشنگ- ا(شاشەنگ- şaşeng): سوێسکە.

شاشو-ص(شاشو- şaşû): میزن، مناڵێک بە خۆیدا بمیزێ، کەسێک لە خەودا میز بە خۆدا بکات.

شاشە- ا(شاشە- şaşe): میز.

شاشی- ص.ن(شاشی- şaşî): خەڵکی شاش (کە ناوی کۆنی شاری تاشقەند بوو).

شاشیدن- مص.ل(شاشیدەن- şaşîden): میزتن، رژان و رۆیبشتنی ئاو.

شاشیه- ا.ع(شاشییه- şaşiye): جۆرە تەڕبووشێکە کە لە میسرو هەندێ وڵاتی دیدا لەسەر دەکرێ.

شاطر- ص.ع(شاتیر- şatir): شاتر، نانەوا، نان پێوەدەر، چالاک، زیرەک، سەر قافڵەی کاروانی پاشایان.

شاطی- ا.ع(شاتی- şatî): رەخ، قەراخ، کەناری رووبارو دەریا.

شاع- ص.ع(شاع- şa'): ئاشکرا، پەراگەندە، هاوبەش.

شاعر- ا.فا.ع(شائیر- şa'ir): هەستیار، هەڵبەستوان، هۆزانڤان، شاعیر.

شاعرانه- ق.ص(شائیرانە- şa'irane): شاعیرانە، شاعیرئاسا.

شاعره- ا.فا(شائیره- şa'ire): هەستیار، هەڵبەستوان (بۆمێ).

شاعی- ا.ص. ع(شائی- şa'î): دوور، بەشی هاوبەش.

شاغل- ا.فا.ع(شاغیل- şaxil): کارو پیشەیەک کە مرۆڤ مژۆل بکات، مژولکار، سەرقاڵکار.

شاغول- ا(شاغوول- şaxûl): شاوڵ، ئەوزارێکە بۆ تاقیکردنەوەی خواری و راستی دیوارو پایە بەکاردێ.

شاغوله- ا(شاغوله- şaxûle): گوڵینگ و ریشووی شاشک و شەدە.

شاف- ا(شاف- şaf): شاف.

شافع- ا.فا.ع(شافیع- şafî'): تکاکار، شەفاعەتکار.

شافعی- ص.ن.ع(شافیئی- şafi'î): یەکێکە لە چوار مەزەبەکەی ئەهلی سوننەتو دەدرێتە پاڵ ئەبو عەبدوڵلا محەمەدی کوڕی ئیدریس کە یەکێکە لە ئیمامانی ئەهلی سوننەت.

شافیعه- ا.ص.ع(شافیئییه- şafi'îye): مەزەبی شافیعی.

شافه- ا(شافه- şafe): شاف.

شافی- ا.فا.ع(شافی- şafî): شیفابەخش، دەرمانێ کە نە خۆش پێی چاک بێتەوە، بنج بڕ (وەڵامی بێ چەندو چوون)..

شافیدن- مص.ل(شافیدەن- şafîden): کەوتن، خزین.

شاق- ص.ع(شاغ- şax): دژوار، ئەستەم، قورس، زەحمەت، کاری سەخت و دژوار.

شاقول- ا.ع(شاغول- şaxûl): شاقووڵ، شاوڵ.

شاقه- ص.ع(شاغغه- şaxxe): کاری قورس و زەحمەت، دژوار، سەخت.

شاک- ا(شاک- şak): سابرێن، تەگە، نێری.

شاک- ا.ع(شاکک- şakk): بە گومان، گومانکار، گوماندار.

شاکار- ا(شاکار- şakar): بێگار، سوخرە، کاری خۆڕایی.

شاکر- ا.فا.ع(شاکیر- şakir): سوپاسگوزار، شوکرانەبژێر.

شاکری- ا.ع(شاکیری- şakirî): کرێگرتە، خولام، نۆکەر.

شاکله- ا.ع(شاکیله- şakile): شێوە و روخسار، رێچکەو رێباز، نیاز، پێویستی، لا، خالیگە.

شاکله- ا(شاکیله- şakile): تووی فەرەنگی.

شاکمند- ا(شاکمەند- şakmend): لباد.

شاکی- ا.فا.ع(شاکی- şakî): دەم بە گلەیی، قەرەشکات، زار بە سکاڵا.

شاگرد- ا.ص(شاگیرد- şagird): قوتابی.

شاگردانگی- ا.مر(شاگیردانەگی- şagirdanegî): شاگردانە، پارەیەک کە کڕیار بە ناوی بەخشیش بیدات بە شاگردی دوکان.

شاگردانه- ق.ص((شاگیردانه- şagirdane): شاگردانە، وەکو شاگردان، شاگردان ئاسا.

شال- ا(شال- şal): شاڵ، جۆرە کوتاڵێکە، پشتێن، شاشک.

شالده- ا(شالوده- şalude): بناغه، بناغەی دیوار و تەلاران، هێم، بنەڕەت.

شال سنجد- ا(شال سینجەد- şal sinced): زەیتونی تاڵ.

شالم- ا.ع(شالەم- şalem): گەنمی کێوی، دانی جۆرە گیایەکە لە جۆ باریکترەو تامی زۆر تاڵە.

شالنگ- ا(شالەنگ- şaleng): رایەخێ کە لە ژێر فەرش و رایەخێن دییەوە رابخرێ.

شالنگی- ا.ص(شالەنگی- şalengî): موتاب، کەسێک کە موو بۆ خێوەت و ئەو شتانە برێسێ.

شالوده- ا(شالودە- şalûde): بناغە، بناخە، هێم، بنەڕەت، نەخشە، پلۆت.

شالهنگ- ا(شالهەنگ- şal heng): بارمتە، سەرکێش، لاسارو بزێو، فێڵو دەهۆو ئاژاوە.

شالی- ا(شالی- şalî): چەڵتووک، برنجی کرِنەکراو.

شالی پایه- ا.مر(شالی پایە- şalî paye): مەرەزە.

شالی زار- ا.مر(شالی زار- şalî zar): مەرەزە، کێڵگەی برنج.

شالی کار-ا.ص(شالی کار-şalî kar): مەرەزەوان، کەسێک کە برنج بچێنێ.

شام- ا(شام- şam): هەوەڵی شەو، سەرەتای شەو کە دنیا تازە تاریک دەبێ، خواردنی ئێوارە، ژەمی ئێواران.

شاماخ- ا(شاماخ- şamax): جۆرە هەرزنێکە..

شاماخ- ا(شاماخ- şamax): بەرکۆشە، سوخمەی مەمک، مەمکدان، مەمک لغ.

شاماک- ا(شاماک- şamak): سوخمە، مەمکدان، بەرکۆشە، بەرهەڵبێنە.

شامپانی- ا.فر(شامپانی- şampanî): جۆرە شەرابێکە کە لە باشترین جۆری ترێ دروستی دەکەن، شامپانی.

شامپو- ا.فر(شامپو- şampû): شامپۆی قژ شتن.

شامپیون- ص.فر(شامپیون- şampîyûn): قارەمان، پاڵەوان، براوەی پێشبرکێ، زێڕەڤان.

شامخ- ص.ع(شامیخ- şamix): بەرز، بڵند، لووتبەرز، خۆپەسەند، روح زل، بەدەعییە.

شامخه- ص.ع(شامیخە- şamixe): بەرز، بڵند، روحزل، (بۆمێ).

شامگاه- ا.مر(شامگاه- şamgah): ئێوارە وەختە، مەغریب.

شامگاهان- ا.مر(شامگاهان- şamgahan): ئێواران، مەغریبان.

شامل- ا.فا.ع(شامیل- şamil): هەمەگیر، بە هەموو کەسێکراگەیین.

شامه- ا.ع(شاممە- şamme): هەستی بۆنکردن (کەپوو).

شامه- ا(شامە- şame): لەچک، سەرپۆشی ژنان، پەردەی ناسک وەکو پەردەی دڵ.

شامی- ص.ن(شامی- şamî): خەڵکی شام (وڵاتی سوریا).

شامی- ا(شامی- şamî): کوبەی شام، جۆرە خواردنێکە.

شامیانه- ا(شامیانە- şamiyane): سەراپەردە، سابات، چەتر.

شان- ض(شان- şan): ئەوان.

شان- ا(شان- şan): شان و شەوکەت، رێزو حورمەت.

شان- ا(شان- şan): شانەی مێش هەنگ، پلوورە هەنگ.

شانتاژ- ا.فر(شانتاژ- şantaj): فروفێڵ، حیلەو هەواڵە، بێدەنگ کردنی کەسێک بەوەی هەڕەشەی ئاشکراکردنی نهێنییەکانی لێبکرێ.

شاندن- مص.م(شاندەن- şanden): شێکردن، شانەکردنی قژ.

شـــاندن- مص.م(شـــانـدەن- şanden): دانیشاندن.

شـــانزده- ا(شـــانزدە- şanzde): ژمـــارە شازدە(١٦).

شانس- ا.فر(شانس- şans): بەخت، یەغباڵ، تالع، شانس.

شـــانک- ا(شـــانەک- şanek): زیقـــەتۆرە، چیکڵدانە، سیقڵدانە.

شانکر- ا.فر(شـانکر- şankr): ئاگرە، زامی سیفلیس.

شانه- ا(شانە- şane): شان.

شـــانه- ا(شـــانە- şane): شێ، شـــانەی قـــژ داهێنان.

شانه- ا(شانە- şane): شانەی مێش هەنگ، پلووره هەنگ.

شـــانەبین- ا.ص(شـــانـەبین- şanebîn): فاڵگرەوە، فاڵچی.

شانەسر- ا.مر(شانەسەر- şane ser): جۆرە باڵندەیەکە، شانەسەر، پەپوسلێمانی.

شـــانەگـــر- ا.ص(شـــانەگـــەر- şaneger): شانەساز، کەسێ شانە دروست بکات.

شانی- ا(شانی- şanî): جۆرە دراوێکی کۆنە لە خۆراساندا باو بووە.

شـــانیـــدن- مص.م(شـــانیـــدە- şanîden): دانیشاندن.

شـــاه- ا.ص(شـــاە- şah): گـــەورە، پاشـــا، سوڵتان، فەرمانڕەوا.

شاه اسپرغم- ا.مر(شاە ئیسپەرغەم- şah isperxem): رەشە رێحانە.

شاه اسپرم- ا.مر(شاە ئیسپەرەم- şah isperem): رێحانە.

شاه افسر- ا.مر(شاە ئەفسەر- şah efser): گوڵەتاج، جۆرە رووەکێکە.

شاەانجم- ا.مر(شاهی ئەنجوم- şahi encum): خۆر، هەتاو، شائەستێرە.

شاه انجیر- ا.مر(شاە ئەنجیر- şah encîr): شاهەنجیر، هەنجیری زۆر چاک، هەنجیری وەزیری.

شاهانه- ق.ص(شاهانە- şahane): شـاهانە، وەکو پاشایان، شائاسا.

شـاهانی- ا(شـاهانی- şahanî): شـاهانی، جۆرە ترێیەکە.

شـاهباز- ا.مر(شـاهبـاز- şahbaz): شـاباز، بازی سپی.

شاهبال- ا.مر (شـاهبـال- şahbal): شـاپەڕ، گەورەترین پەڕی باڵی باڵندە.

شـاەبالا- ا.مـر(شـاە بالا- şah bala): برا زاوا.

شاهبانک- ا(شاهبانەک- şahbanek): جۆرە رووەکێکە.

شاه بلوط- ا.مـر(شـاە بەلوت- şahbelût): جۆرە درەختێکە، شابەڕوو.

شاه بندر- ا.ص(شاە بەندەر- şahbender): بەندەری گەورە، سەرۆک بازرگانان، باجگر.

شاهبو- ا.مر(شـاهبـو- şahbû): شـابۆن، بۆنی عەنبەر، مسک.

شـاه بیت- ا.مـر.شـاە بەیت- şah beyt): شـابەیت، بەیتێ کە لە هەموو بەیتەکانی غـەزەل یان قەسیدە باشترو رەوانتر بێ.

شـاهپـر- ا.مر(شـاهپـەر- şahper): شـاپەڕ، شاباڵی مەل.

شـاەپرم- ا(شـاە پەرەم- şahperem): رەشـە رێحانە.

شـاه پسند- ا.مـر(شـاە پەسـەند- şah pesend): شاپەسن، جۆرە گوڵێکی جوانە و رەنگی زۆری هەس.

شاهپـور- ا.مـر(شـاهپـوور- şahpûr): کـوڕی شا، شازادە.

شـاه تره- ا.مـــر(شـــاە تەرە- şah tere): شاتەڕە، جۆرە رووەکێکە بۆ دەرمان دەکار دەبرێ.

شاهتـوت- ا.مر(شاە توت- şah tût): شـاتوو، جۆرە درەختێکە، گاتوو، تووە سوورە.

شاەتیر- ا.مر(شاه تیر- şahtîr): کاریتە، دیرەک، شاتیر.

شاهجان- ص.ن(شاهجانی- şahcanî): لە قەبێکە لە زەمانی سەنجەرپاشای سەلجوقیدا بە شاری (مەرو) دراوە.

شاه چینی- ا.مر(شاه چینی- şah çînî): شیلەی گیایەکە لە چین دەڕوێ و بۆ دەرمان بەکار دێ.

شاهد- ا.فا.ع(شاهید- şahid): شایەت، گەواهیچی، ماشوق، دڵبەر، دڵدار.

شاه دارو- ا.ص(شاه داروو- şahdarû): شەراب، شادەرمان، باشترین دەرمان.

شاه داماد- ا.ص(شاه داماد- şah damad): زاوا، تازە زاوا.

شاەدانە- ا.مر(شاه دانە- şah dane): شادانە، جۆرە گیایەکە.

شاهد باز- ص.فا(شاهید باز- şahid baz): جوان باز، (لەگەڵ کوڕ یان ژندا)، هەتیوباز، ژن باز.

شاهد پرست- ص.فا(شاهید پەرەست- şahid perest): دڵبەر پەرست.

شاهدخت- ا.مر(شاهدوخت- şahduxt): کیژی شا، شازادە خانم.

شاه درخت- ا.مر(شاه دیرەخت-şah dirext): دەختی سنۆبەر.

شاهدوش- ص.مر(شاهیدڤەش- şahid veş): جوان.

شاهده- ا.فا(شاهیدە- şahide): جوان، دڵبەر.

شاهراه- ا.مر(شاهراه- şahrah): شارێ، جادە، شەقامەرێ.

شاه رش- ا.مر(شاه رەش- şahreş): پێوانەیەکە بە درێژی هەردوو باڵ.

شاهرگ- ا.مر(شاهرەگ- şahreg): شادەمار، دەماری مل.

شاهرود- ا.مر(شاهروود- şahrûd): رووباری گەورە، جۆرە سازێکە.

شاهزاده- ا.مر(شاهزادە- şahzade): شازادە، فەرزەندی شا، کوڕی پاشا.

شاه زنگ- ا.مر(شاهی زەنگ- şahi zeng): تاریکی شەو، شەو، شەوەزەنگ.

شاه زیره- ا.مر(شاه زیرە- şah zîre): شازیرە، زیرە، (جۆرە گیایەکە)..

شاه سپرغم- ا.مر(شاه سیپەرغەم- şha siperxem): ڕێحانە.

شاه سپرم- ا(شاه سیپەرەم- şah siperem): ڕێحانە.

شاه سوار- ص.مر(شاه سەڤار- şah sevar): سوارچاک، سوارخاس.

شاهسون- ا.خ(شاه سەڤەن- şah seven): گاردی تایبەتی شا عەباس، ناوی عێلێکی گەورەی ئێرانە.

شاه فش- ص(شاه فەش- şah feş): شائاسا، وەکو شا.

شاه فنر-ا.مر(شاه فەنەر-şah fener): شاسپرینگ، دەبلێی ئوتومبیل.

شاهق- ص.ع(شاهیغ- şahix): بەرز، بڵند.

شاهقه- ص.ع(شاهیغە- şahixe): بەرز، بڵند، شاخی بەرز.

شاهکار- ص.مر(شاهکار- şahkar): شاکار، کاری گەورەو پڕ هونەر.

شاهگان- ص(شاهگان- şahgan): شاهانە، پاشایانە.

شاەمات- ا.مر(شاه مات- şah mat): کش مات (لە گەمەی شەترەنجدا).

شاه ماهی- ا.مر(شاه ماهی- şahmatî): جۆرە ماسییەکی بچووکی دەریاییە.

شاهنامه- ا.مر(شاهنامە- şahname): کۆمەڵە کتێبێک بەو ناوە هەن کە سەربوورو سەرگوزەشتەی پاشایانی ئێرانی بە پەخشان یان هۆنراوە تۆمارکردووەو شانامەکەی فیردەوسی کە بریتییە لە شەست هەزار بەیت، یەکێکە لەو

شانامانەو لە خانەی داستانە هەرە بەناوبانگەکانی دنیا دادەنرێ.

شاهنای- ا.مر(شاهنای- şahnay): زورنا، زڕنا.

شاهندن- مص.ل(شاهەندەن- şahenden): پارێزکردن لە خراپە و کەچرەوی.

شاهنده- ص. فا(شاهەندە- şahende): چاکەکار، دروستکار.

شاهنشاه- ا.ص(شاهەنشاه- şahenşah): شای شاهان، پاشای گەورە.

شاه نشین- ا.مر(شاه نیشین- şah nişîn): شانشین، شوێنی دانیشتنی شا، کورسی پاشایەتی.

شاهوار- ص(شاهڤار- şahvar): شایستەی شا، شتی چاکو گرانبەها.

شاهورد- ا(شاه ڤەرد- şah verd): خەرمانە، خەرمانەی مانگ.

شاهوش- ص(شاه ڤەش- şahveş): شائاسا، وەکوشا.

شاهول- ا(شاهوول- şahûl): شاووڵ، شاقوولی بەنا.

شاهی- ا.مص(شاهی- şahî): پاشایەتی، فەرمانڕەوایەتی.

شاهی- ا(شاهی- şahî): جۆرە دراوێکی ئێرانییە.

شاهی- ا(شاهی- şahî): تەڕەتیزە، جۆرە سەوزەیەکە.

شاهیدن-مص.ل(شاهیدەن- şahîden): پاشایەتی کردن، سەروەری کردن، خواناسی.

شاهیده- ا.فا(شاهیدە- şahîde): چاکەکار، دروستکار، پارێزکار لە خەراپە.

شاهین- ا(شاهین- şahîn): شەهێن، جۆرە بازێکە.

شاهین- ا(شاهین- şahîn): شایەن، زمانەی تەرازوو.

شایان- ص(شایان- şayan): شایان، لایەق، شایستە، هەژ.

شایستن- مص.ل(شایستەن- şayisten): شایستەبوون، لایەق بوون، هەژبوون.

شایع- ص.ع(شاییء- şayî’): قاو، بڵاو، ئاشکرا، بانگەشە، دەنگۆ.

شایعه- ا.ع(شاییئە- şayî’e): دەنگۆ، گوتگوتک، قومی قومی، بانگەشە، هەواڵی بڵاوەبوو (راست یان درۆ)، مقۆ مقۆ.

شایگان- ص(شایگان- şaygan): شایستە، لایەق، هەژ، هەر شتێکی چاکو گرانبەها، بێگار.

شایگان- ا(شایگان- şaygan): جۆرە قافیە و سەروایەکی شیعرییە.

شایورد- ا(شای ڤەرد- şayverd): خەرمانە، خەرمانەی مانگ.

شاییدن- مص.ل(شاییدەن- şayîden): شایستەبوون، هەژبوون.

شامت- مص.ع(شەئامەت- şe’amet): شوومی، بەدبەختی، نەگبەتی، بەدێومی.

شأن- ا.ع(شەئن- şe’n): کاروبار، کاری گەورە، پلەوپایە، شان و شکۆ.

شئون- ا.ع(شوئون- şu’ûn): کاروباران.

شب- ا(شەب- şeb): شەو، لە رۆژئاواوە تا رۆژهەڵات.

شب- ا.ع(شەبب- şebb): زاخ.

شباب- مص.م(شەباب- şebab): جەوان بوون، لە بالق بوونەوە تا سی ساڵی، هەوەڵی هەر شتێک.

شباب- ا.ع(شەباب- şebab): لاوان، گەنجان، جەوانان، خورتان.

شباب- ا(شیباب- şibab): جۆرە رووەکێکە.

شبابیر- ا.ع(شەبابیر- şebabîr): شەیپووران.

شباروز- ا.مر(شەبارووز- şebarûz): شەو و رۆژ، هەمیشە، بەردەوام.

شباشب- ق(شەباشەب- şebaşeb): شەوانە، شەواوشەو، لە شەودا.

شباط- ا.ع(شوبات- şubat): مانگی شوبات(٢).

شب افروز- ص.فا(شەب ئەفرووز- şeb efrûz): هەر شتێک لە شەودا بدرەوشێتەوە، مانگ، گوڵەئەستێرە.

شباک- ا.ع(شیباک- şibak): تۆڕ، کۆمەڵە دەزگایەکی هاوپەیوەستو هاو شێوە لە کاردا.

شبال- ا.ع(شیبال- şibal): بێچووە شێران.

شبالنگ- ا(شەبالەنگ- şebaleng): نێچیر.

شبان- ا(شەبان- şeban): شەوان.

شبان- ا.ص(شەبان- şeban): شوان، شوانکارە، شڤان.

شبان- ا.ع(شوببان- şubban): لاوان، گەنجان، نەوجەوانان.

شب انبوی- ا.مر(شەب ئەنبوی- şeb enbûy): شەوبۆ (گیایەکی بۆن خۆشە).

شب اندر روز- ق(شەب ئەندەر رووز- şeb ender rûz): شەو و رۆژ، ٢٤سەعات.

شبانروز- ا.مر(شەبانرووز- şebanrûz): شەو و رۆژ.

شبان فریب- ا.مر(شەبان فەریب- şeban ferîb): باڵندەیەکە، شوان هەڵخەڵەتێنە.

شبانگاه- ا.مر.ق(شەبانگاه- şebangah): کاتی شەوێ، شوێنی شەوی چوار پێو پەزان.

شبانگاه- ا.مر(شەبانگاه- şebangah): شوێنی شەوانەی پەز..

شبانه- ص.ن(شەبانە- şebane): شەوانە، شەومەنە، جلی شەو، شیو، شەرابێ لە شەوا بخورێتەوە.

شبانه- ا.ص(شەبانە- şebane): شوانکارە، شوان، پەزەوان.

شبانه روز- ا.مر(شەبانە رووز- şebane rûz): شەو و رۆژ، ٢٤ سەعات، هەمیشە.

شباویز- ا.مر(شەباڤیز- şebavîz): تاق تاقکەرە.

شباهت- ا.مص(شەباهەت- şebahet): لێکچوون، پێک شوبهان.

شباهنگ- ا.مر(شەباهەنگ- şebaheng): بولبول، ئەستێرەی بەیانی، ئەستێرەی کاروان کوژە، ددانی ماشوقە، تەویلەی ولاخان.

شباهنگام- ا.مر(شەباهەنگام- şebahengam): کاتی شەوان.

شب باره- ص.مر.شەب بارە- şeb bare): ئاشقەشەو، ژنی سۆزانی و خراپ.

شب بازه- ا.مر(شەب بازە- şeb baze): شەمشەمە کوێرە.

شب بازی- ا.مر(شەب بازی- şeb bazî): فروفێڵ، نێرەنگو سیحربازی، بووکەڵەبازی.

شب برات- ا.مر(شەبی بەرات- şebi berat): شەوی بەرات، شەوی پازدەی مانگی شەعبان.

شب بو- ا.مر(شەب بوو- şeb bû): گوڵی شەوبۆ.

شب پره- ا.مر(شەب پەرە- şeb pere): شەمشەمە کوێرە.

شب پوش- ا.مر(شەب پووش- şeb pûş): لێفە، جلی شەو، چەرچەف، لەچکێک کە شەوان لەسەر بکرێ.

شب پوی- ص.فا(شەب پووی- şeb pûy): شەورۆ.

شب پیما- ص.فا(شەب پەیما- şeb pey-ma): کەسێک شەورەوی بکات، شەونخوونی و بێقەراری، عاشقی ناکام و بێقەرار.

شبت- ا(شیبت- şibt): دالان، ڕاڕەوی سەرگیراو.

شبت- ا.ع(شیبیت- şibit): شویت، (رووەک).

شب تاب- ص.فا(شەب تاب- şebtab): هەر شتێ بەشەو بدرەوشێتەوە، مانگ، گوڵەئەستێرە.

شب تاز- ا.مص(شەب تاز- şeb taz): شەبەیخون، شەوپەلامار.

شبچراغ- ا.مر (شەب چراغ- şeb çrax): گەوهەری بەدرەوشە، گەوهەری ئاودارو پرشنگدار.

شبچراغک- ا.مر(شەب چراغەک- şeb çraxek): گوڵە ئەستێرە.

شب چرە- ا.مر(شەب چەرە- şeb çere): شەوچەرە، ئاجیلو میوەکە لە شەونشینیدا بخورێ، لەوەرگەی شەوی پەزان.

شب چک- ا.مر(شەبی چەک- şebi çek): شەوی بەرات، شەوی پازدەی شەعبان.

شبح- ا.ع(شەبەھ- şebeh): تاپۆ، تارمایی، شەبەنگ.

شبخانە- ا.مر(شەبخانە- şebxane): شەوخانە، خانوویەک کە دەروێشان شەوی تیا بگوزەرێنن.

شب خسب- ا.ص (شەب خوسب- şebxusb): شەوخەو.

شبخواب- ا.ص(شەب خاب- şeb xab): شەوخەو، رابواردنی شەوانە لەگەڵ سۆزانیاندا.

شبخوان- ا.ص(شەب خان- şebxan): بولبول، هوزار.

شب خوش- (شەب خوش- şeb xûş): شەو بەخێر، شەوباش، (بەتایبەتی لە کاتی دوعاخوازیدا بەشەو).

شبخون- ا.مر(شەبخوون- şebxûn): شەبەیخون، هێرشی لەنکاوی شەوانە.

شبخیز- ص.فا(شەبخیز- şebxîz): شەوهەستان، شەوبێداری بۆ نوێژو عیبادەت.

شبدر- ا(شەبدەر- şebder): چەودەر، جۆرە رووەکێکە.

شب دیز- ا.ص(شەبدیز- şebdîz): شەو رەنگ، بەرەنگی شەو، شەودێز؛ ناوی ئەسپەکەی خوسرەو پەرویزە کە رەش بوو.

شبر- ا.ع(شیبر- şibr): بست،.

شبر- ا.ع(شەبر- şebr): زەوجین، مارەیی.

شبر- ا.ع(شەبەر- şeber): بەخشین، خێر، چاکی، چاکە.

شبر- ا.ع(شەببەر- şebber): ناوی حەزرەتی حەسەن و حوسەین کە هەندێ جار پێغەمبەر (د.خ) وای ناو دەبردن.

شبراق- ا.ع(شیبراغ- şibrax): جلی شڕو دڕاو، سیپاڵ، شپڕێو.

شبرم- ا(شیبرەم- şibrem): جۆرە رووەکێکی کێوییە.

شبرنگ- ص.مر(شەب رەنگ- şebreng): تاریک، رەش، ئەسپی رەش، گوڵێکی رەشە، بەردێکی رەشە.

شبرو- ص.فا(شەب رەو- şebrew): شەورەو، شەوبێدار، خواناس، حەس حەس، شەوگەڕ، دارۆغە، دز، رێگر، جەردە.

شب زندەدار- ص.فا(شەب زیندەدار- şeb zindedar): شەوبێدار، کەسێک بەشەو نەخەوێ، (بۆ عیبادەت یان شتی دی).

شبست- ص(شیبیست- şibist): ناپەسند، دزێو، ناحەز، ناشیرین.

شبستان- ا.مر(شەبیستان- şebistan): خەوتنگەی شەو، حەرمسەرا، بەشی سەرگیراوی مزگەوتێن گەورە، میحراب.

شبع- مص.ع(شەبء- şeb'): تێربوون، تێری.

شبعان- ص.ع(شەبئان- şeb'an): تێر.

شبغارە- ا.مر(شەبغارە- şeb xare): ئاغەڵی شەوانەی پەزان.

شب فرخ- ا.مر(شەبی فەرەخ- şebi ferex): ناوی ئاوازێکە لە سی ئاوازەکەی باربەد.

شب فروز- ص.فا(شەب فوروز- şeb furûz): هەر شتێ شەو روناک بکاتەوە، چرا، مانگ، مۆم، گوڵە ئەستێرە، ئەستێرۆک.

شبق- مص.ع(شەبەغ- şebex): بەر بەتاو، ئارەزووکردنی گان، ئالۆشی.

شب قدر- ا.مر(شەبی غەدر- şebi xedr): شەوێکی مانگی رەمەزانە کە شەوی عیبادەتو پاڕانەوەیە، قورئان لەم شەوەدا بۆ پێغەمبەر هاتۆتە خوارێ، ئەم شەوە بە تەواوی دیار نییە

دەڵێین یەکێکە لە شەوانی ١٧، ١٩، ٢١، ٢٣، ٢٥و ٢٧ی رەمەزان.

شبک- ا(شیبک- şibk): تەشی، نێرکی تەشی.

شبک- ا.ع(شەبەک- şebek): تۆڕ.

شبکار- ص.مر(شەبکار- şebkar): شەوکار، کرێکارێک بەشەو کار بکات.

شب کلاە- ا.مر (شەب کولاە-şeb kulah): شەوکڵاو، کڵاوی سوک کە شەو یان لەکاتی خەوتندا لەسەر بکرێ.

شبکور- ص.مر(شەبکور- şebkûr): شەوکوێر، کەسێک بەشەو نەبینێ.

شبکوک- ص(شەبکووک- şebkûk): دەروێش، هەژار، قەلەندەر، دەروێشێ لە شەوا بچێتە شوێنێکی بەرزو دوعای خێر بۆ خەڵکی بکات و سەدەقە وەربگرێ.

شبکە- ا.ع(شەبەکە- şebeke): تۆڕ، پەنجەرەو کڵاو رۆژنەی کون کون، تۆڕی جاسوسی.

شبکیە- ا.ع(شەبەکییە- şebekiye): پەردەی چاو.

شبگاە- ا.مر(شەبگاە- şebgah): شەوگا، شەڤین، جێی حەوانەوەی شەوانەی ئاژەڵان.

شبگاە- ا.مر(شەبگاە- şebgah): کاتی شەوێ، شەوەکی.

شبگرد- ص.فا(شەبگەرد- şebgerd): شەوگەڕ، حەس حەس، پاسەوان، دز، رێگر، گەڕان لە شەودا، مانگ.

شبگز- ا.ص(شەبگەز- şebgez): گەنە.

شبگون- ص(شەبگون- şebgûn): تاریک، رەش وەکو شەو، گەوهەری شەوچرا.

شبگیر- ا.مر(شەبگیر- şebgîr): کاتی بەرەبەیان، سەفەر لە دوای نیوە شەوەوە.

شبل- ا.ع(شیبل- şibl): بێچوە شێر، بێچوە شێرێ کە بتوانێ راو بکات.

شبلی- ص.ن(شیبلی- şiblî): ناوی گوندێکە، خەڵکی شبلی (ناوی گوندێکە).

شب ماندە- ص.مر(شەب ماندە- şebmande): شەومەنە، شەوبەسارە، شەوی، بەیات.

شب نامە- ا.مر(شەب نامە- şebname): شەونامە، بەیاننامەی یاساغ کە بە نهێنی و بە شەوان بڵاوبکرێتەوە.

شب نشینی- ا.مص(شەب نیشینی- şebnişînî): میوانی شەوو پێکەوە دانیشتن، شەونیشینی.

شبنم- ا.مر(شەبنەم- şebnem): شەونم، ئاونگ، شەڤنەم، خوناڤ، سیخوار.

شب نما- ص.فا (شەب نەما- şebnema): هەر شتێ بە شەو بدرەوشێتەوەو روناکی بدات، لابەری تاریکی.

شب نهە- ا.ص(شەب نیهە- şebnihe): گەنجی زێرو خشڵ کە لە ژێر زەویدا تەقەت بکرێ.

شبور- ا.ع(شەبوور- şebûr): شەیپور، بۆقی، کەرِنا.

شبوط- ا.ع(شەبووت- şebût): جۆرە ماسییەکە.

شبە- ا.ع(شیبە- şibh): چون یەک، هاوشێوە، وەک، میناک.

شبە- ا.ع(شەبەە- şebeh): مسی زەرد، جۆرە بەردێکی رەشی بریقەدارە.

شبە- ا.ع(شەبەە- şebeh): جۆرە رووەکێکە.

شبهات- ا.ع(شوبوهات- şubuhat): گومان و دوودڵی، شتێ نامەعلوم بێ و نەتوانرێ حوکمی لەسەر بدرێ.

شب هنگام- ا.مر(شەب هەنگام- şeb hengam): کاتی شەوێ، شەوەکی.

شبهە- ا.ع(شوبهە- şubhe): گومان.

شبی- ا.ص(شەبی- şebî): بیجامەی شەو، جلی خەوتن.

شب یار- ا.مر(شەب یار- şebyar): شەکراو.

شب یازە- ا.مر(شەب یازە- şeb yaze): شەمشەمە کوێرە، شەمشە.

شبیبی- ا(شەبیبی- şebîbî): جۆرە رووەکێکە.

شبیخون- ا.مر(شەبەیخوون- şebeyxûn): شەبەیخون، هێرشی لەنکاوی شەوانە بۆ سەر دژمن، شەوبگیر.

شبینه- ص.ن(شەبینە- şebîne): شەوانە، خواردنی شەومەنە، بەیات.

شبیه- ص.ع(شەبیه- şebîh): وەک، هاوشێوە، میناک.

شپاشاپ- ا(شەپاشاپ- şepaşap): شەپەشەپ.

شپش-ا(شیپیش- şipiş): ئەسپێ، دایکی رشک.

شپشاپ- ا(شەپشاپ- şep şap): شەپەشەپ.

شپشپ- ا(شەپ شەپ- şep şep): شەپە شەپ.

شپشک- ا(شپشەک- şipşep) ئەسپێی ئارد.

شپشه- ا(شیپیشە- şipişe): ئەسپێ.

شپل- ا(شیپل- şipl): فیکەکێشان.

شپلت- ا(شیپلەت- şiplet): فیکە لێدان.

شپلیدن- مص.ل(شیپلیدەن- şiplîden): فیکەکێشان.

شپوختن- مص.م(شیپووختەن- şipûxten): رشتن.

شپیل- ا(شیپیل- şipîl): فیکە .

شپیلیدن- مص.م(شەپیلیدەن- şepîlîden): گوشین.

شت- ا(شەت- şet): حەزرەت، جەناب.

شت- مص.ع(شەتت- şett): پەراگەندەبوون، پەرتەوازەبوون، بڵاوبوونەوە.

شت- ص.ع(شەتت- şett): پەراگەندەیی، پەرتەوازەیی.

شتا- ص(شیتا- şita): برسی، کەسێک کە فراڤین یان چێشتی نەخوارد بێ، ناشتا.

شتاء- ا.ع(شیتاء- şita’): زستان.

شتاب- ا.مص(شیتاب- şitab): لەز، پەلە، خێرا.

شتابان- ص.فا(شیتابان- şitaban): کەسێک بە پەلە رێ بکات یان کار بکات.

شتاب زده- ص.مر(شیتاب زەدە- şitab zede): پەلەپەل، هەڵەپەڵە.

شتابکار- ص.فا(شیتابکار- şitabkar): پەلەپەلکەر.

شتابگر- ص.فا(شیتابگەر- şitabger): پەلەکار.

شتابگرفتن- مص.ل(شیتاب گیرفتەن- şitab girften): پەلەکردن، گورپەستنەوە.

شتابیدن- مص.ل(شیتابیدەن- şitabîden): پەلەکردن، لەزکردن.

شتات- مص. ع(شەتات- şetat): پەراگەندەبوون، بڵاوبوونەوە، تەرتەو وەرتە بوون.

شتات- ص.ع(شەتات- şetat): پەراگەندە، پەرتوبڵاو.

شتافتن- مص.ل(شیتافتەن- şitaften): پەلەکردن، لەزکردن، عەجەلەکردن.

شتاک- ا(شیتاک- şitak): لقی درەخت، لقی تازە.

شتالنگ- ا(شیتالەنگ- şitaleng): پاژنەی پێ.

شتام- ص.ع(شەتتام- şettam): جوێن فرۆش، دەم پیس، زمان پیس.

شتر- مص.ع(شەتر- şetr): بڕین، پارچە پارچەکردن.

شتر- ا.ع(شەتەر- şeter): هەڵگەڕانەوەی پێڵوی چاو، کەموکوری.

شتر- ا(شوتور- şutur): وشتر، حوشتر، دەڤەهان.

شتربار- ا.مر(شوتوربار- şuturbar): وشتربار، باری وشترێک.

شتربان- ا.ص(شوتوربان- şutur ban): سارەوان، وشترەوان، شوانی دەڤەهان.

شتربە- ا(شەتربە- şetrebe): ناوی ئەم مانگایەیە کە لە کلیلە و دمنەدا بەفێڵی دمنە بە دەستی شێر کوژرا.

شترچران- ص.فا(شوتور چەران- şutur çeran): شوانی دەڤەهان، وشتر لە وەڕین.

شترخار- ا.مر(شوتورخار- şutuxar): وشترالوک، عاگول، وشتر خۆرکە.

شترخان- ا.مر(شوتورخان- şutur xan): خانی وشتران، تەویلەی وشتران.

شترخو- ص.مر(شوتورخو- şuturxû): دڵڕەش، رقن، کینە لە دڵ، بەسەبرو حەوسەڵە.

شتردار- ص.فا(شوتور دار- şutur dar): سارەوان، وشترەوان.

شتردل- ص.مر(شوتوردیل- şutur dil): دڵڕەق، رقن، بوغزن، ترسنۆک.

شترغار- ا.مر(شوتور غاز- şutur xaz): جۆرە گیایەکە.

شتر قربانی- ا.مص(شوتور غوربانی- şutur xurbanî): وشتر کوشتنەوە بۆ قوربانی.

شترک- ا(شوتورەک- şuturek): بێچووە وشتر، شەپۆلی دەریا، خیزاو.

شترکین- ص.مر(شوتورکین- şutur kîn): وشترکینە، رقن، بوغز لەزگ، پۆرغز.

شترگاو- ا.مر(شوتور گاڤ- şutur gav): زەڕافە.

شترگربە- ا.مر(شوتور گوربە- şutur gurbe): دوو شتی نەگونجاو وەکو وشترو پشیلە، وشتر و قاپ قاپ.

شترگلو- ا.مر(شوتورگەلو- şutur gelû): گەلی بۆ ئاو، گونج، رەهەند.

شترگیا- ا.مر(شوتور گییا- şutur giya): وشترالوک، عاگوڵ، وشترخۆرکە.

شترماب- ص.مر(شوتورمەئاب- şutur meab): کەسێک وشتر ئاسا خاو بێ لە هەڵس و کەوتیا.

شترمرغ- ا.مر(شوتور مورغ- şutur murx): وشتر مر.

شترمور- ا.مر(شوتور مور- şutur mûr): وشترمر.

شترنج- ا(شەترەنج- şetrenc): شەترەنج.

شتروار- ق.ص(شەتورڤار- şutur var): وشترئاسا.

شتروان- ا.ص(شوتورڤان- şuturvan): سارەوان، وشترەوان.

شتک- ا(شیتەک- şitek): پرژەی ئاو.

شتکار- ا(شەتکار- şetkar): زەوی کێڵدراوی تۆودراو.

شتل- ا(شەتەل- şetel): پارەیەک کە قومارباز براوە وەکو بەخشیش بیدات بە خاوەن ماڵ یان کەسانی دیکە.

شتلم- ا(شوتولوم- şutulum: زۆر، ستەم، زوڵم، داد و بێداد، هات و هاوار.

شتم-مص.ع(شەتم- şetm): جوێن، جوێندان، جماندان، دوژێن.

شتوی- ص.ن.ع(شەتڤی- şetvî): زستانە، زستانی.

شتە- ا(شەتە- şete): جۆرە مێروویەکە لە گەڵای دارو درەخت و گیادەداو دەیخوات.

شتە- ا(شەتە- şete): ئەنگور، ترێ، خۆراکی شەومەنە، بەیات.

شتی- ص.ع(شەتا- şeta): پەراگەندە.

شتیت- ص.ع(شەتیت- şetît): کاری پەراگەندەو پچڕ پچڕ.

شج- مص.ع(شەجج- şecc): شکاندنی سەری کەسێک، شەقکردنی ئاوی دەریا لەلایەن کەشتییەوە.

شجاج- مص.ع(شیجاج- şicac): سەری یەکدی شکاندن.

شجاج- ا.ع(شیجاج- şicac): برینی سەر.

شجار- مص. ع(شیـجـار- şicar): شەڕکردن، ناحەزیکردن.

شجار- ا.ع(شیـجـار- şicar): داری کەژاوە، شـەوژەن، شـەوبەن، داریّ لە ژوورەوە بەپشـتـی دەرگاوە بنری، پشتکۆڵ.

شجاع- ص.ع(شوجاء- şuca’): ئازا، دلێر، بوێر، دلاوەر، جۆرە مارێکی باریکە، تیرەمار.

شجاعت- مص.ع(شـەجـائەت- şeca’et): ئازایەتی، دلێری.

شجام- ا(شەجام- şecam): سەرمای تووش کە درەختان وشک بکات.

شـجـانـیـدن- مص.م(شـەجـانـیـدەن- şecanîden): ساردکرنەوە، تەزاندن.

شجر- ا.ع(شەجر- şecr): کۆتایی دەم.

شجر- ا.ع(شەجەر- şecer): دارو درەخت.

شجره- ا.ع(شـەجـەرە- şecere): یەک دار، یەک درەخت.

شـجـعـاء- ا.ع(شـوجـەئاء- şuce’a’): دلاوەران، دلێران، بوێر و ئازایان.

شجعان- ا.ع(شوجئان- şuc’an): دلێران، دلاوەران.

شجعه- ص.ع(شەجەئە- şece’e): دلێران.

شجلیز- ا(شەجلیز- şeclîz): سەرمای تووش، توشک، کەلواز، تەشڵەخە، جەوەرە.

شـجم- ا.ع(شـەجـەم- şecem): لەناوچوون، فەوتان.

شجن- ا.ع(شەجەن- şecen): خەم، خەفەت، کول و کۆڤان، کەسەر، لق.

شـجـون- ا.ع(شـوجـوون- şucûn): خـەمـان، خەفەت و پەژاران.

شـجـون- مص.ع(شـوجـون- şucûn): خـەمین بوون، دڵتەنگ بوون.

شجه- ا.ع(شەجەجە- şecce): برینی سەر، زامی سەر.

شجیج- ص.ع(شەجیج- şecîc): کەسێک سەری شکابێ، سەرشکیاگ.

شـجـیـدن- مص.ل(شـەجـیـدەن- şecîden): ساردبوونەوە، سەرمابوون، تەزین.

شجیع- ص.ع(شەجیع- şecî’): دلێر، ئازا، دلاوەر، بوێر.

شجیعه- ص.ع(شەجیئە- şecî’e): ژنی ئازا، شێرەژن.

شح- مص.ع(شـەح- şeh): بەخـیـل بوون، بەخیلی، چروکی، ڕژدی.

شح- ص.ع(شـەح- şeh): پیـسـکە، ڕژد، دەسنوقاو.

شحاح- ص.ع(شەهاح- şehah): چاوچنۆک، تەماعکار، ڕژد، دەست نوقاو.

شحرور- ا.ع(شـوهروور- şuhrûr): شـالوور، ریشۆڵەی ڕەش، گاوانی سیا.

شـحم- ا.ع(شـەهم- şehm): پیـوو چەوری، غەزو بەز.

شـحـمـه- ا.ع(شـەهـمـە- şehme): پارچە پیوێک، پارچە بەزێک.

شـحنه- ا.ع(شـیـهنە- şihne): داروغـە، پۆلیس، پاسەوانی شار، حوکمداری سەربازی.

شحوم- ا.ع(شوهووم- şuhûm): غەزوبەز.

شحیح- ص.ع(شەهیـە- şehîh): چاوچنۆک، تەماعکار، دەستنوقاو، پیسکە، ڕژد.

شـحـیم- ص.ع(شـەهیم- şehîm): قـەڵەو، تێکسمڕاو.

شخ- ا(شەخ-şex): شاخی ئاژەڵان، لقی درەخت.

شخ- ا.ص(شـەخ- şex): لوتکەی چیـا، ترۆپکی شاخ، زەوی ڕەقو ناهەموار، بتەو.

شخ- ا(شـوخ- şux): چڵک، (هی لەش یان جلو بەرگ).

شخار- ا(شەخار- şexar): نوشادر.

شخال- ا(شەخال- şexal): ڕووشاو.

شخالیدن- مص.م(شەخالیدەن- şexalîden): ڕووشاندن.

شخانه- ا(شەخانە- şexane): ئەو گرە سپیوازەی لە ئەنجامی راخوشینی ئەستێرانەوە دەبینرێ.

شخاییدن- مص.م(شەخاییدەن- şexayîden): رووشاندن، برین کردن.

شخسار- ا.مر(شەخسار- şexsar): بەردەلان، چرە دارستان، زەوی رەقەنو ناهەموار.

شخسار- ا.ص(شەخسار- şexsar): چرە دارستان، بەردەلان.

شخش- ا(شەخیش- şexis): بالندەیەکی چکۆلەی دەنگخۆشە.

شخش- ص(شەخش- şexş): کۆن، شڕ، جلی کۆن و شڕ.

شخش- ا.مص(شەخش- şexş): خزین، کەوتن.

شخشانیدن- مص.م(شەخشانیدەن- şexşanîden): خزاندن، خزین.

شخشخه- ا.ع(شەخشەخە- şexşexe): خشەخش.

شخشیدن- مص.ل(شەخشیدەن- şexşîden): خزین.

شخشیده- ا.مف(شەخشیدە- şexşîde): خزیو.

شخص- ا.ع(شەخس- şexs): کەس، تارمایی لە دوورەوە، کاراکتەر.

شخکاسه- ا(شەخکاسە- şexkase): تەرزە، تەزرە، تەگر، شەونم، خوناف.

شخ کمان- ص.مر(شەخ کەمان- şexkeman): تیرەندازێ کە کەوانی قایمی هەبێ، بەهێز، تۆکمە.

شخل- ا(شەخل- şexel): نالەو فریادو هاوار، فیکە.

شخلیدن- مص.ل(شەخلیدەن- şexlîden): رووشاندن، بریندارکردن.

شخم- ا(شوخم- şuxm): شۆو، زەوی کێلراو.

شخن- ا(شەخەن- şexen): رووشاو، بریندار.

شخودن- مص.ا(شەخوودەن- şexûden): رووشاندن، بریندار کردن، بەنینۆک هەڵکەندن.

شخوص- مص.ع(شوخووس- şuxûs): بەرزبوون، هەڵاتنی ئەستێرە، چاونەنوقان، چاو نەتروکاندن.

شخول- ا(شەخوول- şexûl): هاوار، نالەو فریاد، فیکە.

شخولیدن- مص.ل(شەخوولیدەن- şexûlîden): ژاکان، سیس بوون، هاوارکردن، فیکەکێشان.

شخولیده- ا.مف(شەخوولیدە- şexû lîde): ژاکاو، سیس بوو.

شخیدن- مص.ل(شەخیدەن- şexîden): خزین، کەوتن لە شوێنێکەوە، ژاکان، سیس بوون.

شخیر- ا.ع(شەخیر- şexîr): پرخەپرخ.

شخیش- ا(شەخیش- şexîs): بالندەیەکی چکۆلەی خۆشئاوازە.

شخیص- ص.ع(شەخیس- şexîs): پیاوی کەتە، بەکەلەش، پیاوی گەورە.

شخیصه- ص.ع(شەخیسە- şexîse): کەسایەتی دیار.

شخیل- ا(شەخیل- şexîl): هاوار، نالە، فیکە.

شخیلیدن- مص.ل(شەخیلیدەن- şexîlîden): رووشان، بریندار‌بوون.

شد- مص.ع(شەدد- şedd): قایمکردن، بەهێزکردن، هەڵاتنی خۆر، راکردن، پەلاماردان.

شدائد- ا.ع(شەدائید- şeda'id): ناخۆشی، تەنگانە، کارەسات.

شداد- ع(شیداد- şidad): توند، سەخت، مکووم، بەرز.

شداد- ا.خ(شەدداد- şeddad): شەدادی کوڕی عاد.

شدت- ا.مص(شیددەت- şiddet): ناخۆشی، تەنگانەو سەختی ژیان.

شدق- ا.ع(شەدخ- şedx): لالغاوە، رەخی دۆڵ

یان دەریا.

شدکار- ا(شیدکار- şidkar): جووتکار، زەوی کێڵراوی تۆو دراو.

شدکیس- ا(شەدکیس- şedkîs): کوڵکە زێرینە، پەلکەزێرینە، زەردینە و سمینە، رەنگین کەوان.

شدن- مص.ل(شودەن- şuden): بوون، رۆیشتن، تێپەڕبوون.

شده- ص.مف(شودە- şude): بوو، تێپەڕیوو، رۆییوو.

شدن- ا.ع(شەدەن- şeden): درەختێکە لە یاسەمین دەچێت.

شدو- مص.ع(شەدوو- şedû): شیعر خوێندنەوە بە ئاوازەوە.

شدو- ا.ع(شەدو- şedû): تۆزێک لە هەر شتێکی زۆر.

شده- ا(شیدە- şide): هۆنراوە، ملوانکەی هونراوە، ریشو، گوڵینگ.

شده بند- ا.ص(شودە بەند- şude bend): رۆژنامەنووس، مێژوونووس.

شدیار- ا(شودیار- şudyar): شۆو، زەوی جووتکراو، وەرد.

شدید- ص.ع(شەدید- şedîd): توند، قایم، مکووم، بەهێز.

شدیده- ص.ع(شەدیدە- şedîde): توند، قایم.

شر- مص.ع(شەڕ- şerr): خراپەکردن، بەدکاری.

شر- ص.ع(شەڕ- şer): بەدکار، خراپەکار، بەدکردەوە.

شراء- مص.ع(شیراء- şira’): کڕین و فرۆشتن.

شراب- ا.ع(شەراب- şerab): خواردنەوە، مەی.

شراب- ص.ع(شەراب- şerab): مەی خۆر، شەرابخۆر، کەسێک زۆر بخواتەوە.

شرابخانه- ا.مر(شەرابخانە- şerabxane): مەیخانە، مەیکەدە.

شرابخوار- ص.فا(شەرابخار- şerabxar): شەرابخۆر.

شرابدار- ا.ص(شەرابدار- şerabdar): ساقی.

شراب زده- ص.مر(شەراب زەدە- şerab zede): کەسێک شەراب لێی دابێ و لەبەر چاوی کەوتبێ.

شرابساز- ص.فا(شەرابساز- şerabsaz): شەرابساز، دروستکەری شەراب.

شرابه- ا.ع(شەرابە- şerabe): ریشوو گوڵینگ.

شرابی- ص.ع(شەرابی- şerabî): سەقا، شەرابفرۆش.

شرازم- ا.ع(شەرازیم- şerazim): چەند کەسێکی کەم.

شرار- ا.ع(شەرار- şerar): پزیسکی ئاگر، پریشکی ئاگر.

شرارت- مص.ع(شەرارەت- şeraret): خراپە کردن، فیتنەگێڕی، بەدکرداری.

شراره- ا.ع(شەرارە- şerare): پزیسکی ئاگر.

شراست- مص.ع(شەراسەت- şeraset): بەدکاری، خراپەکردن، قەرقەشەکردن، ناکۆکی.

شراشر- ا.ع(شەراشیر- şeraşir): سەراپای کەسێک.

شراع- ا.ع(شیراء- şira’): بادەوان، بەربا، چارۆکەی گەمی بائاژۆ.

شراعی- ا.ص(شیرائی- şira’î): وشتری مل درێژ.

شراعی- ا.ص(شورائی- şura’iy): نێزەی راست و درێژ.

شرافت- مص.ع(شەرافەت- şerafet): بەشەرەف بوون، گەورەبوون.

شرافتمند- ص.مر(شەرافەتمەند- şerafetmend): رەسەن و نەجیم، ئابروومەند..

شرافتمندانه- ق.ص(شەرافەتمەندانە- şerafetmendane): ئابرومەندانە، سەربەرزانە.

شراک- ا.ع(شیراک- şirak): قەیتانی قۆندەرە، پووشی باران خواردوو.

شران- ص.فا(شوڕان- şurran): باران، شوڕەشوڕی ئاوی ڕەوان.

شراهت- مص.ع(شەراهەت- şerahet): ئارەزووکردنی خواردن، چڵێسیو چاوبرسێتی، نەوسنی چاوچنۆک.

شرایط- ا.ع(شەرایت- şerayît): هەلومەرجان.

شرایع- ا.ع(شەرایع- şerayî’): ئایینی پێغەمبەران.

شرایین- ا.ع(شەرایین- şerayîn): شادەماران.

شرب- ا(شەرب- şerb): جۆرە کەتانێکی ناسک و جوانە لە کۆندا دەکرا بە کراس و شاشک.

شرب- مص.ع(شورب- şurb): خواردنەوە.

شربت- ا.ع(شەربەت- şerbet): شەربەتی میوە، دەرمان.

شربه- ا.ع(شەربە- şerebe): هەڕەتی گەرما، تونێتی.

شربین- ا(شەربین- şerbîn): درەختێکە لە جۆری سنۆبەر، یان سەرو، داری پستە.

شرپ- ا(شیرپ- şirp): شڵپ، شتێ بکەوێتە ناو ئاو یان سەر زەوی و شڵپەی بێ.

شرپا- ا(شیرپا- şirpa): تایفەیەکی بودایین لە دەوروبەری هێمالایاو ئێڤریست دەژین.

شرتی- ص.عا(شیرتی- şirtî): ژنی جرپن و کاری نا ڕێک و پێک.

شرج- مص.ع(شەرج- şerc): کۆکردنەوە، بەدەست هێنانی شتێ، تێکەڵ کردنی شەراب لەگەڵ ئاودا.

شرج- ا.ع(شەرج- şerc): جۆر، دەستە، گروپ، ئاوەڕۆ.

شرح- مص. م .ع(شەرهـ- şerh): شەرح کردن، شرۆڤەکردن، راڤە، روونکردنەوە.

شرحه- ا.ع(شەرهە- şerhe): پارچە گۆشت.

شرخ- ا.ع(شەرخ- şerx): بنج و بناوان، هاوتا، هەوەڵی لاوی.

شرذمه- ا.ع(شیرزیمە- şirzime): دەستەیەکی کەم لە خەڵکی، کەمێکی کەم، پارچەیەک.

شرر- ا.ع(شەرەر- şerer): پزیسکی ئاگر.

شرربار- ص.فا(شەرەربار- şerer bar): شتێ ئاگری لێ هەستێ، شتێ پزیسکی لێ ببێتەوە، پزیسکدار.

شررفشان- ص.فا(شەرەرفەشان- şerer feşan): هەر شتێ پزیسکی ئاگری لێ ببێتەوە.

شرزدک- ا(شیریزدەک- şirizdek): گوێژ.

شرزه- ص(شەرزە- şerze): توندو تیژ، توڕە، پەشم و غەزەب.

شرس- مص.ع(شەرەس- şeres): دڕی، بەدخویی.

شرس- ص.ع(شەریس- şeris): بەدخوودڕ.

شرشر- ا(شورشور- şurşur): شوڕەشوڕی ئاو، دەنگی باران، دەنگی سۆلاڤ و تاڤگە.

شرشره- ا(شورشورە- şur şure): تاڤگەی بچووک، قەڵبەز.

شرط- مص.ع(شەرت- şert): مەرج دانان.

شرط- ا.ع(شەرت- şert): قەرار، پەیمان، مەرج.

شرط- ا.ع(شەرەت- şeret): نیشانە، ئاوەڕۆی بچووک، ڕەشە خەڵک، سەرداری قەوم.

شرطه- ا.ع(شورتە- şurte): شەرت و پەیمان، پاسەوان، پاسەوانی شار.

شرطيه- ص.ن(شەرتییە- şertiye): کارێک بەند بێ بە مەرجەوە، ڕستەی مەرجی.

شرع- ا.ع(شەرء- şer’): ڕێچکە، ڕێباز، ئایین، دین.

شرعی- ص.ن.ع(شەرئی- şer’î): هەر شتێ لەگەڵ حوکمی شەرعدا بگونجێ.

اهل شرع- ا.مر(ئەهلی شەرء- ehli şer’): قازی، پسپۆڕ لە زانستو کاروباری ئایین.

شرعت- ا.ع(شیرئەت- şir’et): عورف و عادەت، ئایین، وەک، میناک.

شرعه- ا.ع(شیرئە- şir’e): ژێی کەوان، ژێی ساز.

شرف- ا.مص. ع(شەرەف- şeref): ئابروو، شکۆ، گەورەیی، شوێنی بەرز.

شرف- ا.ع(شورووف- şuruf): نزیک.

شرف- ا.ع(شورەف- şuref): بالکۆنە، بەلەکۆنە، بانیژە.

شرفاء- ا.ع(شورەفاء- şurefa’): پیاوماقولان، گەورەپیاوان، پایەبەرزو نەجیمان.

شرفات- ا.ع(شەرەفات- şerfat): بانیژە، بالکۆنە.

شرفاک- ا(شەرفاک- şerfak): دەنگی پێ، هەر دەنگێکی هێواش.

شرفالنگ- ا(شەرفالەنگ- şerfaleng): دەنگی پێ، هەر دەنگێکی هێواش.

شرفانگ- ا(شەرفانگ- şerfang): دەنگی پێ.

شرفه- ا.ع(شورفە- şurfe): هەیوان بەلەکۆنە، بانیژە.

شرفه- ا.ع(شەرەفە- şerefe): مۆرەی سەر دیوار.

شرفه- ا.ع(شورفە- şurfe): باشترین و هەڵبژاردەترین بەشی دارایی.

شرفه- ا(شەرفە- şerfe): دەنگی پێ، هەر دەنگێکی هێواش.

شرفیاب- ص.فا(شەرەفیاب- şerefyab): کەسێک شەرەف و شانازییەکی پێ ببڕێ.

شرفیابی- ا.مص(شەرەفیابی- şerefyabî): موشەرەف بوون، گەیینە خزمەتی کەسێکی گەورە.

شرق- مص.ع(شەرغ- şerx): ڕۆژهەڵات، شوێنی هەڵاتنی خۆر، خۆرهەڵات.

شرق اقصی- ا.مر(شەرغی ئەغسا- şerxi exsa): ڕۆژهەڵاتی دوور.

شرق اوسط- ا.مر(شەرغی ئەوسەت- şerxi ewset): ڕۆژهەڵاتی ناڤین.

شرقراق- ا.ع(شەرەغراغ- şerexrax): دارکونکەرە.

شرق شناس- ا.ص(شەرغ شیناس- şer¨x şinas): ڕۆژهەڵاتناس، شارەزا لە وەزعو حاڵو زمانو داب و نەریتی میللەتانی ڕۆژهەڵات.

شرک- ا(شەرەک- şerek): زیپکە.

شرک- ا.ع(شیرک- şirk): کفر، شەریک پەیداکردن بۆ خودا.

شرک- ا.ع(شەرەک- şerek): داو، داوی ڕاوکردنی باڵندان.

شرکاء- ا.ع(شورەکاء- şureka’): شەریکان، هاوبەشان.

شرکت- مص.ع(شیرکەت- şirket): شەراکەت، کۆمپانیای شەریکی، کۆمپانیای هەمەجۆر هەیە.

شرم- ا(شەرم- şerm): شەرم، هەڵچوون، ناموس، ئامێری زاوزێ، حەیا.

شرم- ا.ع(شەرم- şerm): شەلەگەی دەریا، گیای زۆرو چڕ.

شرم- ا.ع(شەرەم- şerem): کەلی نەرمەی کەپوو.

شرم الود- ص.مف(شەرم ئالوود- şerm alûd): شەرمەزار.

شرم آور- ص.فا(شەرم ئاڤەر- şerm aver): مایەی شەرمەزاری.

شرمجا- ا.مر(شەرمجا- şermça): قوز، کێر.

شرمزد- ص.مر(شەرم زەد- şerm zed): شەرمەزار، خجڵ.

شرمسار- ص.مر(شەرمسار- şermsar): شەرمەزار.

شرمگاه- ا.مر(شەرمگاه- şermgah): قوز، کێر.

شرمگن- ص(شەرمگین- şermgin): شەرمەزار، خجڵ.

شرمگین- ص(شەرمگین- şermgîn): شەرمەزار.

شرمناک- ص(شەرمناک- şermnak): شەرمەزاری.

شرمنده- ص(شەرمەندە- şermende): شەرمەزار.

شرمین- ص(شەرمین- şermîn): شەرمین، شەرمەزار.

شرنگ- ا(شەرەنگ- şereng): ژەهر، گوژاڵک، کاڵەکە مارانە، تەحلەسێڤ.

شروانی- ص.ن(شەرڤانی- şervanî): خەڵکی شەروان، ویلایەتێکە لە باشووری رۆژهەڵاتی قەفقاز.

شروج- ا.ع(شوروج- şurûc): ئاوەڕۆ.

شروح- ا.ع(شوروە- şurûh): راڤە و شرۆڤان.

شرود- ص.ع(شەرود- şerûd): رەوینەوە، ترسانو هەڵاتن، ئاوارە، هەڵاتوو.

شرور- ا.ع(شورور- şurûr): خراپی، بەدکاری.

شروط- ا.ع(شوروت- şurût): هەلومەرجان.

شروع- مص.ع(شوروء- şurû’): دەستپێکردن.

شروق- مص. ع(شورووغ- şurûx): هەڵاتنی رۆژ.

شروور- ا.مر(شیروڤیر- şirû vir): قسەی هەلەق و مەلەق، قسەی بێ سەروبەر.

شره- مص.ع(شەرەە- şereh): تەماعکاری، چاوچنۆکی، نەوس و چێڵێسی.

شره- ص.ع(شەریە- şerih): زۆر خۆر، چاوبرسی، چاوچنۆک.

شری- ا.ع(شەرا- şera): زیپکە.

شری- ا.ع(شەرا- şera): کاڵەکە مارانە، تەحلەسیڤ، گوژاڵک.

شریان- ا.ع(شیریان- şiryan): شادەمار، دەماری خوێنبەر لە دڵەوە بۆ لەش.

شریب- ا.ص(شەریب- şerîb): ئاوی خواردنەوە، خواردنەوە، شەریک لە ئاو خواردنەوەدا.

شریج- ا.ص.ع(شەریج- şerîc): هاوشێوە، دارێ کە کەوانی لێدروست بکەن.

شریح- ا.ع(شورەیە- şureyh): ناوی پیاوێکە کە لە زەمانی عومەردا قازی کوفە بووە، دەڵێن بە فیتی عوبەیدوڵلا زیاد فتوای داوە کە حوسەینی کوڕی عەلی لە خەلیفەی وەخت یاخی بووە، بۆیە واجبی موسڵمانانە بەگژیا بچنەوە. جا لەم رووەوە هەر قازییەک بە پێچەوانەی هەق فتوا بدات بەو کابرایە دەشوبهێنرێ.

شریحه- ا.ع(شەریهە- şerîhe): پارچەی گۆشت، توێ، توێژ.

شریدن- مص.ل(شوریدەن- şurrîden): رژانی ئاو بە شورە شورەوە.

شریر- ص.ع(شەریر- şerîr): بەدکار، دز، شەڕانی، شەڕخواز.

شریر- ص.ع(شیریر- şirrîrr): شەڕانی، لەقەبی ئیبلیسە.

شریطه- ا.ع(شەریتە- şerîte): شەڕانی، بەدکار، شەرخواز، (بۆمێ).

شریعت- ا.ع(شەریئەت- şerî’et): رێباز، رێچکە، مەزەب، ئایین، شەریعەت.

شریعه- ا.ع(شەریئە- şerî’): شوێنی ئاو خواردنەوە، شوێنی ئاوپڕکردن لە رووبار.

شریف- ص.ع(شەریف- şerîf): پایەبەرز،

میر، گەورە، ئابڕوومەند.

شریک- ص.ع(شەریک- şerîk): شەریک، هاوبەش.

شست- ا(شەست- şest): ژمارە (٦٠).

شست- ا(شەست- şest): پەنجە کەڵە، کەڵەموست.

شست- ا(شەست- şest): قولابی ماسیگرتن، داو، کەمەند.

شست آویز- ا.ص(شەست ئاڤیز- şest avîz): جۆرە ئەشکەنجەیەکە، کە تاوانبار بە هەردوو کەڵەموستی پێ هەڵواسن.

شستک- ا(شەستەک- şestek): هەر شتێک لە شێوەی کەڵەموستی دەست بێ.

شستگانی- ا(شیستگانی- şistganî): بناغە، تەمەڵ، بنەما، بناخە، هێم، بنەڕەت.

شستگر- ا.ص(شەست گەر- şestger): تیرئەنداز، کەواندار.

شستن- مص.م(شوستەن- şusten): پاک کردنەوە، شوشتن.

شوینده- ا.فا(شویەندە- şûyende): بشۆر، شۆرەر.

شسته- ا.مف(شوستە- şuste): شۆردراو.

شستن- مص.ل(شیستەن- şisten): دانیشتن، رۆنیشتن.

شستی- ص.ن(شەستی- şestî): شتێ لە قامکی گەورە بچێ، پاڵێت.

شسع- ا.ع(شیسء- şis'): قەیتانی پێلاو، ماڵی کەم، زەوی تەنگ و کەم.

شش- ا(شیش- şiş): ژمارە (٦) شەش.

شش- ا(شوش- şuş): سی، سیپەلک، سیپەلاک.

شش انداز- ا.ص(شیش ئەنداز-şiş endaz): تاوڵەچی، مانگی چوارده، مزرۆکە (هێلکە و پیاز).

شش بانو- ا.مر(شیش بانو- şiş banû): شەش ئەستێرەی زوحەل، مشتەری، مەریخ، زوهرە، عەتاردو مانگ.

شش بندان- ا.مر(شیش بەندان- şiş bendan): جۆرە رووەکێکە.

شش پر- ا.مر(شیش پەڕ- şişper): گورزی ئاسنی شەش پاڵو، دار دەستی ئەستووری کورتی سەر تۆپزی شەش پەڕ.

شش پستان- ص.مر(شوش پیستان- şuş pistan): ژنێ کە مەمکی گەورەو چرچ بێ، ژنی پیر.

شش پستان- ص.مر(شیش پیستان- şiş pistan): دێڵەسەگ، (جنێوە بە ژنان دەدرێ).

شش تا- ا.مر(شیش تا- şiş ta): شەش تار، هەر سازێ شەش ژێی هەبێ.

شش جهت- ا.مر(شیش جیهەت- şiş cihet): شەش دەر، شەش لا، (باشوور، باکوور، رۆژهەڵات، رۆژئاوا، سەر، خوار) شەش ئالی.

شش خاتون- ا.مر(شیش خاتوون- şiş xatûn): مانگ و پێنج ئەستێرە.

شش خان- ا.مر(شیش خان- şiş xan): خێوەتی خڕ، چادری بازنەیی، پەردە، سەراپەردە.

شش دانگ- ا.مر(شیش دانگ- şiş dang): تێکڕای مڵک، هێستری پشت پان و چوار پەل قەوی.

ششدر- ا.مر(شیش دەر- şiş der): شەش ئالی، پاش و پێش، سەرو خوار، راستو چەپ.

ششدرفنا- ا.مر(شیش دەری فەنا- şiş deri fena): دنیای فانی.

شش روزن- ا.مر(شیش رەوزەن- şiş rewzen): دنیا، مانگ، پێنج ئەستێرە.

شش سری- ا.ص(شیش سەری- şiş serî): زێڕی خالیسە، تەڵای تەواو عەیار.

شش سو- ا.مر(شیش سو- şiş sû): شەش ئالی، شەشدەر، شەشلا.

ششصد- ا(شیش سەد- şiş sed): ژمارە (٦٠٠).

شش طاق- ا.مر(شیش تاغ- şiş tax): سەراپەردە، خێوەتی گەورەی شەش گۆشە.

شش عروس- ا.مر(شیش ئەرووس- şiş erûs): مانگ و پێنج ئەستێرەی.

شش گوشه- ا.مر(شیش گووشە- şiş gûşe): شەش گۆشە، دەمانچە.

شش لو- ا.مر(شیش لوو- şiş lû): شەش لۆ، (هەر کاغەزێکی شەش خاڵی قومار).

ششلول- ا.مر(شیش لول- şiş lûl): دەمانچەی شەش خۆر.

ششلیک- ا(شیش لیک- şiş lîk): تکە، گۆشتی لەشیشدراوی برژاو.

شش وبش- ا.مر(شیشوبیش- şişû biş): شەش و بێش، لە فکر و خەیاڵان ڕۆچون.

شش و پنج- ا.مر(شیش و پەنج- şişû penc): شەش و پێنج لە تاوڵەدا، قومار، هەرشتێ لەبەر فەوتاندابێ.

شصت- ا٠(شەست- şest): ژمارە (٦٠)شەست.

شط- ا.ع(شەتت- şett): شەت، ڕووباری گەورە کە بڕژێتە دەریاوە.

شطاح- ص(شەتتاه- şettah): چاو قایم، بێ شەرم، لە جیهانی سۆفیگەریدا بە کەسێک دەوترێ کە قسەی خیلافی شەرع بکات، یان وشەیەلێک بەکار بێنێ کە بە رواڵەت خیلافی شەرع بێ، وەکو (انا الحق)ـەکەی حوسەینی کوڕی مەنسووری حەلاج.

شطار- ص.ع(شوتتار- şuttar): زیرەکان، زیتەڵ، بێ باک.

شطارت- مص.ع(شەتارەت- şetaret): بێباکی، زیرەکی، دلڕەشی.

شطحیات- ا(شەتهییات- şethîyat): شەلتوپەڵت، قسەیەلێک کە بە رواڵەت پێچەوانەی شەرع بێ.

شطر- ا.ع(شەتر- şetr): نیوەی شتێک، بەش، پارچەیەک.

شطرنج- ا.ع(شیترەنج- şitrenc): شەترەنج.

شطط- مص.ع(شەتەت- şetet): دەرچوون لە سنووری خۆ، دوورکەوتنەوە لە هەق، ستەم کردن، زوڵم کردن.

شطن- ا.ع(شەتەن- şeten): رستی درێژ، پەت.

شطور- ا.ع(شوتور- şutûr): نیوە، بەش، پارچە.

شطوط- ا.ع(شوتوت- şutût): شەتان، شەتاوان.

شعائر- ا.ع(شەئائیر- şe'a'ir): نیشانان، رێ و رەسم و سرووتی ئایینی.

شعاب- ا.ع(شیئاب- şi'ab): دۆڵ، دۆڵان.

شعار- ا.ع(شیئار- şi'ar): دروشم، عادەت، داب، پەنهان و ئاشکرا، رێچکەو رێباز.

شعاریر- ا.ع(شەئاریر- şe'arîr): شاعیرۆکان، خەیاری ورد.

شعاع- ا.ع(شوئاع- şu'a'): تیشک، تیرۆژ.

شعب- ا.ع(شوئەب- şu'eb): لق.

شعب- ا.ع(شەئب- şe'b): گەل، میللەت.

شعب- ا.ع(شیئب- şi'b): دۆڵ، ئاوەڕۆ، تیرە.

شعباء- ص.ع(شەئباء- şe'ba'): ژنی ناوشان پان.

شعبان- ا.ع(شەئبان- şe'ban): مانگی هەشتەمی ساڵی کۆچی (مانگی پێش رەمەزان).

شعبذه- ا.ع(شەئبەزە- şe'beze): تەڕ دەستی، فێڵبازی، نێرەنگ، سیحر، جادوو، تەڵەکەبازی.

شعبه- ا.ع(شوئبە- şu'be): لق، لقی درەخت، جۆگەی ئاو کە لە رووبار جیابێتەوە، دەستە، لقی دایەرەیەک، شەلەگە.

شعث- ا.ع(شەئەس- şe'es): کاری بێ سەرو بەرو شێواو، قژی لوول.

شعر- ا.ع(شیئر- şi'r): هۆنراوه، هۆزان، هەڵبەست.

شعر- ا.ع(شەئر- şe'r): قژ، موو، پرچ (بۆ مرۆڤ و گیانلەبەریش).

شعراء- ا.ع(شوئەراء- şu'era'): شاعیران، هۆزانڤانان، هەڵبەستوانان.

شعراء- ص.ع(شەئراء- şe'r a'): ئافرەتی تووکن.

شعراء- ا.ص.ع(شەئراء- şe'ra'): مێش و مەگەسانێ کە لە چوار پێیان بوروکێن، قەرەباڵغی، شوێنی چڕە دارستان، بەڵای سەخت.

شعرانی- ص.ع(شەئرانی- şe'ranî): تووکن.

شعرباف- ا.ص(شەئرباف- şe'rbaf): کەسێک قوماش لە موو یان ئاوریشم دەچنێ.

شعرور- ا.ص(شوئرور- şu'rûr): شاعیرۆک، شاعیری زۆر لاواز و بێ توانا.

شعری- ا.ع(شیئرا- şi'ra): دوو خوشک، ناوی دوو ئەستێرەیە بە فارسی دوو خوشکیان پێ دەگوترێ.

شعشع- ص.ع(شەئشەء- şe' şe'): رووناکی پژێن، رووناک کەرەوە، رووناکی بەخش.

شعشعان- ص.ع(شەئشەئان- şe'şean): درێژ، ناسک، سوک، پرشنگدار، خۆش تەبیعەت.

شعشعه- مص.ع(شەئشەئە- şe'şe'e): ئاوکردنە شیر یان شەراب، پرشنگدان، بڵاوبوونەوەی تیشک.

شعف- مص.ع (شەئەف- şe'ef): دڵخۆش بوون، خۆشحاڵبوون، دڵخۆشی، شادمانی.

شعله- ا.ع(شوئلە- şu'le): شوله، مەشخەڵ، تیشک، رۆشنایی، زمانە (ئاگر)، بڵێسە.

شعلەور- ص.مر(شوئلەڤەر- şu'lever):بەگڕ، شوعلەدار، بڵێسەدار.

شعواء- ص.ع(شەئڤاء- şe'va'): بڵاو، پەراگەندە، ناو بەناو، (تالانی ناو بەناوو بەردەوام).

شعوب- ا.ع(شوئوب- şu'ûb): میللەتان، گەلان.

شعوبی- ص.ع(شوئوبی- şu'ûbî): کەسێک بە چاوی سووک بڕوانێتە عەرەبو لە نا عەرەب بە زیاتریان نەزانێ.

شعوبیه- ا.ع(شوئوبییە- şu'ûbiye): دەستەی شوعوبییان کە بە بالابوونی عەجەم بەسەر عەرەبدا قایبل بوون. لە زەمانی ئەمەوییەکاندا عەرەبییان لە قەومەکانی دی بە زیاتر دەزانیو دەیانویست میللەتانی دی لە هەموو رووبەکەوە بکەن بە پاشکۆی عەرەب، جا ئەوانەی بەمە رازی نەبوون دەبوغزێنران، بۆیە گروپێک کە زۆربەیان ئێرانی بوون دژی ئەمە وەستانەوەو بەوانەیان دەگوت شوعوبییە..

شعوذه- ا.ع(شەئڤەزە- şe'veze): نێرەنگ، جادوو، تەڵەکەبازی.

شعور- مص.ع(شوئور- şu'ûr): زانین و تێگەیشتن، هەست کردن، فام و تێگەیشتن.

شعیر- ا.ع(شەئیر- şe'îr): جۆ.

شعیره- ا.ع(شەئیرە- şe'îre): یەک دانە جۆ، دەنکێ جۆ.

شعیره- ا.ع(شەئیرە- şe'îre): نیشانە، رێو رەسم و سرووتی ئایینی.

شغ- ا(شەغ- şex): شاخ، لق، شاخی گا کە ناوی بکۆڵنو شەرابی تیا بخونەوە.

شغا- ا(شەغا- şexa): تیردان، جێگەی تیری کەوان.

شغار- مص.ع(شیغار- şixar): شاربەدەرکردن، لە شاروەدەرنان.

شغار- ا.ع(شیغار- şixar): جۆرە نیکاحێک بووە لە جاهیلیەتدا باوی بووەو پاشان پێغەمبەر حەرامی کردووە، ژنبەژن.

شغاف- ا.ع(شەغاف- şexaf): پەردەی دڵ، نەخۆشییەکە تووشی پەردەی دڵ دەبێ.

شغال- ا(شەغال- şexal): چەقەڵ، تۆری.

شغال- ص.ع(شەغغال- şexxal): پرئیش، پرکار.

شغب- مص.ع(شەغەب- şexeb): فیتنە هەڵگیرساندن، ئاژاوەگێری.

شغبناک- ص.مر(شەغەبناک- şexebnak): پڕئاژاوە، ئاژاوەچی.

شغر- ا(شەغەر- şexer): ڕەقبوونی پێستی ناو لەپ لە ئەنجامی زۆر کارکردندا.

شغر- مص.ع(شەغر- şexr): پێ هەڵبڕینی سەگ بۆ میزتن، دەرکردنی کەسێک لە شار.

شغربغر- ص(شەغەر بەغەر- şexer bexer): تەرتەو وەرتە، پەرتەوازە.

شغربیە- ا.ع(شەغرەبییە- şexrebîye): پاشقول گرتن، هونەرێکی زۆرانبازییە.

شغز- مص.ع(شەغز- şexz): فیتنەنانەوە، ئاژاوەگێڕان، سەرکێشی کردن، یاخی بوون.

شغف- مص.ع(شەغەف- şexef): شەیدابوون، حەز لێ کردن، بەرزترین رادەی ئاشق بوون.

شغل- ا.ع(شوغل- şuxl): شول، کار، پیشە.

شغم- ص.ع(شەغیم- şexim): تەماعکار، چاوچنۆک.

شغە- ا(شەغە- şexe): ڕەقبوونی پێستی ناو لەپ لە ئەنجامی کارکردنی زۆردا.

شف- ا.ص.ع(شەفف- şeff): جلی ناسک، پەردەی تەنک، کەم و کوڕی، فەزڵ و هونەر.

شفا- ا.ع(شەفا- şefa): ڕەخ، کەنار، قەراغ، لێوار.

شفاء- مص.ع(شیفاء- şifa’): چاکبوونەوە لە نەخۆشین.

شفابخش- ص.فا(شیفابەخش- şifa bexş): شفادەر، (پزیشک یان دەرمان کە نەخۆش چاک بکاتەوە).

شفاجرف- ا.مر.ع(شەفا جوروف- şefa curuf): ڕەخ، کەناری دۆڵ یان حەوزو گۆلاو.

شفاخانە- ا.مر(شیفاخانە- şifaxane): نەخۆشخانە، خەستەخانە.

شفادارو- ا.مر(شیفاداروو- şifadarû): دەرمانی شفادەر، مۆرفین، بەنگ، بەنج.

شفاعت- مص.ع(شەفائەت- şefa’et): شەفاعەت، تکاکردن، داواکردنی عەفو یان کۆمەک لە کەسێک بۆ کەسێکی دی.

شفاعتگر- ص.فا(شەفائەتگەر- şega’etger): شەفاعەتکار، تکاکار.

شفاف- ص.ع(شەففاف- şeffaf): ڕوون و ساف (وەکو شووشەو بلور).

شفانە- ا(شەفانە- şefane): جۆرە باڵندەیەکە.

شفاە- ا.ع(شیفاە- şifah): لێوان.

شفت- ص(شەفت- şeft): ئەستوور، قەبە، ناهەموار، هەرزان.

چوب شفت- ا.مر(چوب شەفت- çûb şeft): داردەستی ئەستووری نەتاشراو.

شفتالو-ا.مر(شەفتالوو-şeftalû):قۆخ.

شفتان- ا.ع(شەفەتان- şefetan): لێوان، هەردووک لێو.

شفتاهنگ- ا(شەفتاهەنگ- şeftaheng): ئامێرێکی زەرەنگەرییە.

شفترک- ا(شیفتەرەک- şifterek): گیایەکە دەڵێن دەرمانە، خاکشیر.

شفترنگ- ا(شەفتەرەنگ- şeftereng): شلێر (رووەک).

شفتە- ا(شیفتە- şifte): عەیران.

شفتی- ص.ن(شەفتی- şeftî): خەڵکی شەفت (گوندێکی ناوچەی فومەنە).

شفر- ا.ع(شوفر- şufr): قەراخ، ڕەخی پێڵوی چاو کە برژانگی لێ دەڕوێ.

شفرە- ا.ع(شەفرە- şefre): شفرە، ئاسنێکی دەسکداری دەمپانی تیژە بۆ چەرم برین، نەشتەر.

شفش- ا(شەفش- şefş): ئەو قامیش یا دارە باریکەی هەلاجان لۆکەی پێ شی دەکەنەوەو کۆ دەکەنەوە.

شفشاهنج- ا(شەفشاهەنج- şefşahenc): ئامێرێکی زەرنگەرییە، کەوانی هەلاجی، مشتەی هەلاجی، کوتکی هەلاجی.

شفشف- ا(شەفشەف-şefşef): ڕەگو ریشەی درەخت، لق و پۆی خوارو خێچ.

شفشفه- ا(شەفشەفە- şefşefe): لقی راستو ناسک، شوشو باریک، شووشە زێڕو زیوی لە قاڵب کراو.

شفع- ا.ع(شەفء- şef'): جووت، ژمارەی جووت.

شفعاء- ا.ع(شوفەئاء- şufe'a'): شەفاعەتکاران.

شفعه- ا.ع(شوفئە- şufe'): هەقی هاوسێیەتی، هەقی شەریکایەتی.

شفعه- ا.ع(شوفئە- şuf'e): شێتی، شێتایەتی، چاو.

شفق- ا.ع(شەفەغ- şefex): زەردەپەڕی ئێواران، ڕۆژ، شەفەق.

شفق- ا.ع(شەفەغ- şefex): میهرەبانی، ترس، گەندەی هەر شتێک.

شفقت- ا.ع(شەفەغەت- şefexet): میهرەبانی، دڵسۆزی، دڵ نەرمی.

شفک- ص(شەفەک- şefek): بێ هونەر، نەزان، ئەبلە، خوێڕی، کۆنە، بێ کەڵک.

شفل- ا(شەفەل- şefel): سمی وشتر یان فیل.

شفلج- ا(شەفلەج- şeflec): جۆرە ڕووەکێکە.

شفنین- ا.ع(شیفنین- şifnîn): جۆرە کۆترێکە، قومری، شینەشاوە.

شفوده- ا(شوفودە- şufûde): هەفتە، ڕۆژانی هەفتە لە شەممەوە تا هەینی.

شفوق- ص.ع(شەفوغ- şefû¨x): میهرەبان، دڵسۆز، بە بەزەیی.

شفوی- ص.ن(شەفەڤی- şefevî): زارەکی.

شفه- ا.ع(شیفە- şife): لێو.

شفهی- ص.ن(شەفەهی- şefehî): زارەکی، ئەو پیتانەی بە لێو دەگوترێن.

شفیر- ا.ع(شەفیر- şefîr): قەراخی پێڵوی چاو کە برژانگی لێ دەڕوێ.

شفیع- ص.ع(شەفیع- şefî'): شەفاعەتکار، خودان هەق.

شفیعا- ا(شەفیئا- şefî'a): جۆرە خەتێکی فارسییە، خەتی شکستە، ناوی خۆشنووسێکە کە خەتی شکستەی باش نووسیوە.

شفیف- ص.ع(شەفیف- şefîf): ڕۆشن، هەرشتێ روون بێ وەکو شووشەو بلوور، هەر شتێکی تەنک و ناسک.

شفیف- ا.ع(شەفیف- şefîf): هەڕەتی سەرما، بای سارد، هەڕەتی گەرما.

شفیق- ص.ع(شەفیغ- şefîx): میهرەبان، دڵسۆز، بەڕەحم، میرەبان، دڵنەرم.

شق- مص.ع(شەغغ- şexx): درز، شەق.

شق- ا.ع(شەغغ- şexx): شەق، درز، سپێدە، نیوەی هەر شتێک.

شق- ا.ع(شیغغ- şixx): لا، کەنار، ڕەخ، نیوەی بەدەن، لایەکی بەدەن.

شقاء- مص.ع(شەغاء- şexa'): بەدبەخت بوون، کلۆڵی، سیاچارە، داماوی.

شقاق- مص.ع(شیغاغ- şixax): دووبەرەکی، ناکۆکی، ناحەزیکردن، شەڕو دژمنایەتی.

شقاق- ص.ع(شیغاغ- şixax): دوو بەرەکی، ناکۆکی، ناتەبایی.

شقاقل- ا(شەغاغول- şexaxul): جۆرە ڕووەکێکە، گزر، گێزەری کێوی.

شقاقلوس- ا(شەغاغیلوس- şexaxilûs): گانگرین.

شقاوت- مص.ع(شەغاڤەت- şexavet): بەدبەخت بوون، نەگبەتی، بەدبەختی، کلۆڵی و داماوی.

شقایق- ا.ع(شەغایغ- şexayîx): گوڵاڵە.

شقایق- ا.ع(شەغایغ- şexayîx): خوشکان، لاجانگ، ژانی لاسەر.

شقایق دریایی- ا.مر(شەغایغی دەریایی- şexayîxi deryayî): جۆرە مەرجانێکە لە بنکی دەریایاندا هەیە.

شقراء- ص.ع(شەغراء- şexra'): ژنی سوورو سپی، زەری.

شـــقــــراق- ا.ع(شـــەغى راغ- şexirax): داركونكەرە.

شقرت- ا.ع(شوغرەت- şuxret): زەرى، سورو سپى.

شـقـشـقـه- مص.ع(شەغشـەغـە- şexşexe): دەنگى وشـتـر، هاواركردنى وشـتـر، نالَينى مـەلو بالَندە.

شـقـشـقـه- ا.ع(شـيـغـشـيـغـە- şixşixe): كەفچەرِينى وشتر.

شقوق- ا.ع(شوغوغ- şuxûx): شەق، درز.

شقه- ا.ع(شيغە- şixxe): شەقار، هەر شتێ بە درێژى لە ناوەڕاستەوە شەقكرابێ.

شقه- ا.ع(شوغغە- şuxxe): دوورى، سەفەرى دوور، ڕێگەى دوورو درێژ، سـەفـەرى دژوار و ناڕەحەت.

شـقـى- ص.ع(شـەغى- şexî): بەدبەخت، نەگبەت، كلۆڵ.

شقيق- ص.ع(شەغيغ- şexîx): برا، شتى لە ناوەڕاستا شەق كراو، لەتكراو.

شـقـيـقـه- ا.ع(شـەغـيـغـە- şexîxe): ژانى نيوەسەر، لاجانگ، خوشك.

شك- ا(شەك- şek): قەلەباچكە، قەلەبازەڵە، قشقەرە.

شك- مص.ع(شەكك- şekk): گومان كردن.

شك- ا.ع(شـەكك- şekk): مـەرگـەمـووش، درزى بچووك لە ئێسقاندا.

شكار- ا(شيكار- şikar): نێچير.

شكارافكن- ص.فـا(شـيـكـار ئەفكەن- şikar efken): ڕاوچى زۆر چاك، نێچيرڤان.

شكارچى- ا.ص(شـيـكـارچى- şikarçî): ڕاوچى، ڕاڤەڤان، نێچيرڤان.

شكارسـتـان- ا.مـر(شـيـكـاريـسـتـان- şikaristan): ڕاوستان، جێ ڕاو، ڕاوگە.

شكارگاه- ا.مـر(شيكارگـاه- şikargah): جێڕاو، ڕاوگە.

شكارگـر- ا.ص(شـيـكـارگـەر- şikarger): ڕاوچى، ڕاڤەڤان، نێچيرڤان.

شكاريدن- مص.م(شيكاريدەن- şikarîden): ڕاوكردن.

شكاشك- ا(شـەكـاشـەك- şekaşek): شەپەشەپ، تەپەتەپ، دەنگى پێ لە ڕێكردندا.

شكاعى- ا.ع(شـوكـائى- şuka'î): كنگرەكەرانە.

شكاف- ا(شـيـكاف- şikaf): درز، شـەق، كلآفە ئاوريشم.

شكافـانيـدن- مص.م(شـيـكافـانيـدەن- şikafanîden): شەقاركردن، شەق كردن.

شكافتن- مص.م(شـيـكافـتـەن- şikaften): شەق كردن، دڕاندن.

شكافه- ا(شيكافـە- şikafe): ئەو چوكڵە يان ئێسكە بچووكەى سازى پێ دەژەنرێ.

شكافەزن- ا.ص(شيكافەزەن- şikafezen): سازژەن.

شكافـيـدن- مص.ل(شـيـكافـيـدەن- şikafîden): قەڵەشاندن.

شكاك- ص.ع(شـەككاك- şekkak): بەگومان، گوماندارى.

شكاكين- ا.ع(شـەككاكين- şekkakîn): گوماندااران.

شكال- ا.ع(شـيـكال- şikal): پێـوەندى وڵاخان، پێ بەستى وڵاخان.

شكاندن- مص.م(شـيـكاندەن- şikanden): شكاندن.

شكانك- ا(شەكانەك- şekanek): زيقەتۆرە، چينەدان، چيكڵدان.

شكاونه- ا.ص(شـيـكاڤـەنە- şikavene): زەوى هەڵكەندن.

شـكاويـدن- مـص.م(شـيـكاڤـيـدەن- şikavîden): زەوى كۆڵين.

شكاونده- ا.فا(شيكاڤەندە- şikavende): زەوى هەڵكەنە.

گورشكاونه- ا.فا (گورشيكاڤەنە- gûrşikavene): گۆڕهەڵكەنە، كفن دز.

شكايت- مص.ع(شيكايەت- şikayet): سكالآكردن، گلەیی كردن، گازاندەكردن، كوڕوزانەوە.

شكايت گستر- ص.فا (شيكايەت گوستەر- şikayet guster): بە گلەیی، كەسێك لە هەموو شوێنێو لای هەموو كەسێك هەر گلەیی بكات، خۆش گلەیی، قەرەشكات.

شكر- ا(شەكەر- şeker): شەكر.

شكر- ا(شيكەر- şiker): راووشكار، راوچی، شكێن وەك (دژمن شكێن).

شكر- مص.ع(شوكر- şukr): سوپاس كردن، شوكركردن.

شكراب- ا.مر(شيكراب- şikrab): زيزبوونی دووكەس، شەكراو.

شكرافشان- ص.فا(شيكەر ئەفشان- şiker efşan): زمان شيرين، قسەخۆش.

شكران- مص.ع(شوكران- şukran): شوكرانە بژێری، شوكر كردن.

شكراندا- ص.مر(شيكەرئەندا- şikerenda): هەر شتێ شەكری تێ كرابێ.

شكرانه- ا(شوكرانە- şukrane): سوپاسگوزاری، شوكرانە.

شكربادام- ا.مر(شيكەربادام- şiker badam): زەردەلووی وشك كراوی بەناوكە بادەم، بادەمی وشك، لێوو چاوی دلبەر.

شكربار- ص.فا(شيكەربار- şiker bar): شەكر رێژ، زۆر شيرين، شتێ شەكری لێ برژێ.

شكربرگ- ا.مر(شيكەر بەرگ- şiker berg): شەكر لەمە، جۆرە شيرينييەكە.

شكربوره- ا.مر(شيكەر بوورە- şiker bûre): كوليچەی ناو بە ناوكە بادەم و پستە، جۆرێ شيرينييە.

شكرپاره- ا.مر(شيكەر پارە-şiker pare): شيرين وەكو شەكر، زەردەلووی زۆر شيرن، پارچە شەكر.

شكرپا- ص.مر(شيكەرپا- şiker pa): لەنگ، شەل.

شكرپنير- ا.مر(شيكەر پەنير- şiker penîr): شەكر پەنير.

شكرتيغال- ا.مر(شيكەر تيغال- şiker tîẍal): جۆرە رووەكێكی دڕكاوييە.

شكرچش- ا.مر(شيكەر چەش- şiker çeş): شەكر چەژ، شتيكی شيرين بۆ نمونە بچەژرێ.

شكرچين- ا.ص(شيكەرچين- şiker çîn): شەكرخۆر، قسەخۆش.

شكرخا- ص.فا(شيكەرخا- şiker xa): شەكر خۆر.

شكرخند- ا.مر(شيكەر خەند- şiker xend): شەكرخەن، شەكەرخەن.

شكرخواب- ا.مر(شيكەر خاب- şiker xab): خەوی خۆش و شيرين، خەوی سپێدان.

شكرخوار- ص.فا(شيكەر خار- şiker xar): شەكرخۆر.

شكرخيز- ا.ص(شيكەر خيز- şiker xîz): شوێنی بەشەكر، شوێنی پڕ شەكر، نەی شەكرستان، شەكرزار.

شكردن- مص.م(شيكەردەن- şikerden): شكاركردن، شكاندن.

شكرنده- ا.فا(شيكەرندە- şikernde): راوچی.

شكرده- ا.مف(شيكەردە- şikerde): راوكراو، تێكشكاو، شكاو.

شكرريز- ا.ص(شيكەريز- şiker rîz): گريانی شادی، حەڵواچی، ئاوازی دڵگير، نوقڵێ كە بەسەر بووكدا هەڵبدرێ.

شكرشكن- ص.فا(شيكەرشيكەن- şiker şiken: شەكر خۆر، قسە شيرين، زمان خۆش.

شكرفيدن- مص.ل(شيكەرفيدەن- şiker fîden): خزين، نوچدان، سەرسمدان، نسكۆدان، هەڵنووتان، رەت بردن.

شکرفنده- ا.فــا(شــیــکەر فــینده- şiker finde): نوچبردوو، رەتبردوو.
شکرقند- ا.مر(شیکەر غەند- şiker xend): جۆرە رووەکێکە.
شکرک- ا(شیکەرەک- şikerek): شەکرئاسا.
شکرگــر- ا.ص(شــیــکەرگــەر- şiker ger): حەلواچی، شیرینی ساز.
شکرگزار- ص.فا(شوکر گوزار- şukur guzar): شوکرانە بژێر، قسە خۆش.
شکرگــفــتــار- ص.مــر(شــیــکەرگــوفــتــار- şikerguftar): شیرین زمان، قسەخۆش.
شکرلب- ص.مـر(شـیـکەرلەب- şiker leb): شەکر لێو، شیرین زمان، سێ لێو.
شکره- ص.مــــر(شـــیــکەرە- şikere): هەر باڵندەیەک راو بکات وەک: بازو هەڵۆو شاهین.
شکریدن- مص.م(شیکەریدەن- şikerîden): راوکردن، شکارکردن.
شکریزه- ا(شــەکــەریزە- şekerîze): جــۆرە مرەبایەکە.
شکرین- ص.ن(شیکەرین- şikerîn): شەکـر ئاسا، شیرین.
شکست- ا.مص(شیکەست- şikest): شکان، دۆڕان، زیانکردن.
شکست خــوردن- مص.ل(شــیــکەست خــوردەن- şikest xurden): تێشکان، هەڵاتن لەبەر دژمن، شکست هێنان، دۆڕان.
شکست خــورده- ا.مف(شــیــکەست خــوردە- şikest xûrde): دۆڕاو، شکاو، هەڵاتوو.
شکست دادن- مـص.م(شـــــیــکەست دادەن- şikest daden): راونان، شکاندن، بەزاندن.
شکستن- مص.م.ل(شیکەستەن- şikesten): شکان، شکاندن.
شکننده- ا.فـا(شــیــکەنەندە- şikenende): شکێنەر، بەزێنەر.
شکســتــه- ا.مف(شــیــکەســتــە- şikeste): شکیاگ، شکیاو، شکاو.
شکست و مکست- ص.مــر(شـــیــکەست و مـــەکــەست- şikest û mekest): شکاو، زوڵفی پڕ پێچ.
شکسته بال- ص.مر(شیکستەبال- şikeste bal): شکســتــەباڵ، باڵ شکیــاگ، لاواز، بێ توانا.
شکستەبسته- ص.مر(شیکستەبەستە- şikste beste): شکاوی پێکەوە بەستراو.
شکســتــەبند- ا.ص(شــیــکســتــەبەند- şikste bend): کەسێک کە ئێسقانی شکاو بگرێتەوە، جەڕاح.
شکستەحال- ص.مر(شیکستەحال- şikste hal): پەریشــان حــاڵ، نەگــبــەت، بەدبەخت، هەژارو دەستکورت.
شکســتــەخــاطر- ص.مـر(شــیــکســتــەخــاتر- şikstexatr): مەلوول، رەنجاو، دڵشکاو.
شکســـتــەدل- ص.مـــر(شــــیــکســـتــــەدیل- şikstedil): دڵشکاو، رەنجــاو، نائومــێــد، ملکەچ.
شکســتــەزبان- ص.مــر(شــیــکســتــەزەبان- şikstezeban): لاڵەپەتە، زمانگیر.
شکســتــەنفــسی- ا.مص(شــیــکســتــەنەفــسی- şikste nefsî): تەوازوع، خاکی، بێ فیزی.
شکشک- ا(شـــەکــشـــەک- şekşek): شـــەپەشـــەپ، تەپەتەپ (دەنگی پێ بەدەم رۆییشتنەوە).
شکفتن- مص.ل(شــیــکوفــتــەن- şikuften): شکۆفەکردن، پشکوتن، پێکەنین.
شکفه- ا(شـیـکوفـە- şikufe): شکۆفـە، گـوڵ خونچە.
شکفــیـــدن- مص.ل(شــــیــکوفــــیــدەن- şikufîden): کرانەوەی خونچە، شکۆفەکردن، بزەکردن، پێکەنین.
شکک- ا(شــەکــەک- şekek): تەمـــورە، تەپەتەپی پێ لە رۆییشتنا.

شکل- ا.ع(شەکل- şekl): وەک، هاوشێوە، دەموچاو، رووخسار، فۆرم، شەکڵ، وێنە.

شکل- مص.ع(شەکل- şekl): سەروبۆر کردن بۆ وشە.

شکلاء- ص.ع(شەکلاء- 'şekla): سوروسپی، سپی مەیلەوسور، ژنێ کە چاوی ئامال سور بێ.

شکلات- ا.فر(شوکولات- şukulat): چکلێت، جقلاتە.

شکل پزیر- ص.فر(شەکل پەزیر- şekl pezîr): ئەوەی شێوەو روخسارێک وەربگرێ، قاڵب پەزێر.

شکلک- ا(شەکلەک- şeklek): لاسایی کردنەوە بەدەمو چاوو برۆ، دەمەلاسکێ.

شکله- ا(شیکلە- şikle): تیلماسک، قاژ، کووزی کاڵەک.

شکم- ا(شیکەم- şikem): ورگ، زگ، سک.

شکم بند- ا.مر(شیکەم بەند- şikem bend): کەمەربەند، کەمەربەندی پان لە قوماشی زبرو ئەستوور تا ورگ گەورە نەبێ.

شکم بنده- ص.مر(شیکەم بەندە- şikem bende): بەندەی زگ، زۆر خۆر، نانەزگ.

شکمبه- ا(شیکەمبە- şikembe): گەدگ، ورگ.

شکم پاره- ا.مر(شیکەم پارە- şikem pare): جۆرە گیایەکە خۆرسک لە خاشکیر دەچێ و لە کۆنا بۆ دەرمان بەکار هاتگە.

شکم پایان- ا.مر(شیکەم پایان- şikem payan): زیندەورانێ کە لەسەر ماسولکەی سکی خۆ دەڕۆن، هێلکە شەیتانۆکە.

شکم پرست- ص.فا(شیکەم پەرەست- şikem perest): نەوسن، چلێس، زۆرخۆر، زگدڕیاگ.

شکم پرور- ص.فا(شیکەم پەرڤەر- şikem perver): چلێس، زۆر خۆر، زگدڕیاگ.

شکم چار پهلوکردن- مص.ل(شیکەم چار پەهلوکەردەن- şikem çarpehlû kerden): زۆر خواردن بەڕادەیەک کە زگ گەورەو چوارگۆشە ببێ..

شکم خوار- ص.فا(شیکەم خار- şikem xar): زۆرخۆر، پڕخۆری.

شکم دار- ص.فا(شیکەم دار- şikem dar): ورگن، زۆرخۆر.

شکم درد- ا.مر(شیکەم دەرد- şikem derd): ژانە زگ، سک ئێشە.

شکم ران- ص.فا(شیکەم ران- şikem ran): پڕخۆر، حەبی عەمەل.

شکم روش- ا.مر(شیکەم رەڤیش- şikem revîş): زگ رۆیین، سکچوون، بەلەفیرە.

شکم روه- ا.مر(شیکەم رەڤە- şikem reve): زگ رۆیین، سک چوون.

شکم گنده- ص.مر(شیکەم گوندە- şikem gunde): گەدگن، ورگن، زگ زل.

شکمو- ص(شیکەمو- şikemû): زۆرخۆر، پڕخۆر، چلێس.

شکم وار- ا.مر(شیکەم ڤار- şikem var): ژەمێک، بە قەد سکێک (بەسکێ تێرو بە دە برسی).

شکن- ا(شیکەن- şiken): چرچ و لۆچ، زوڵفی لوول و پرپێچ، شکان (لە شەڕا)، بەزین.

شکنج- ا(شیکەنج- şikenc): فێڵ و دەهۆو حیلە، چین و پێچی زوڵف، ئەشکەنجە.

شکنجه- ا(شیکەنجە- şikence): ئەشکەنجە، ئازار.

شکنجیدن- مص.م(شیکەنجیدەن- şikencîden): ئەشکەنجەدان، ئازاردان، عەزابدان، نوقورچ گرتن.

شکند- ا(شیکەند- şikend): کرم، کرمێکی سووری درێژە لە شوێنی تەڕدا پەیدا دەبێ.

شکنه- ا(شیکەنە- şikene): لار و لەنجە، نازو عیشوە.

شکوات- ا.ع(شەکەڤات- şekevat): سکاڵا، گازاندەو گلەیی، شکات.

شکوب- ا(شوکووب- şukûb): دەستەسڕ، دەسرۆکە، دەرسۆک.

شکوخ- ا.مص(شوکووخ- şukûx): نوچدان، هەڵنووتان، ساتمەدان، نسکۆدان، خزین.

شکوخیدن- مص.ل(شکووخیدەن- şukûxîden): ترسان، ساتمەدان، هەڵنوتان، سەرەسمدان، رەتبردن.

شکوخنده- ا.فا(شکوخیندە- şukûxinde): خزیو، نوچ بردوو.

شکور- ص.ع(شەکور- şekûr): شوکرانە بژێر، سوپاسگوزار، پێزان و منەتبار.

شکور- ص.ع(شەکور- şekûr): دەهەندە، بەخشیار، یەکێکە لە سیفەتەکانی یەزدان.

شکوفا- ص.فا(شیکووفا- şikûfa): پشکوتوو.

شکوفتن- مص.ل(شیکوفتەن- şikûften): پشکوتوون.

شکوفه- ا(شیکووفە- şikûfe): شکۆفە، قوزی ژن.

شکوفیدن- مص.ل(شیکوفیدەن- şikûfîden): پشکوتوون.

شکوفنده- ا.فا(شکووفەندە- şikûfende): مایەی پشکووتن.

شکوک- ا.ع(شوکووک- şikûk): گومانان.

شکوه- ا.ع(شەکڤە- şekve): سکاڵا، گلەیی، نەخۆشی.

شکوه- ا(شوکوە- şukûh): شکۆ، شانو شەوکەت، گەورەیی.

شکوه- ا(شیکوە- şikûh): ترس، هەراسانی.

شکوەمند- ص(شوکوە مەند- şukûh mend): خاوەن شکۆ، پایەبەرز، پایەدار.

شکوهنج-ا(شیکوهەنج- şikû henc): پێکولە، پێکورت، پێکوڵ.

شکوهه- ا(شوکوهە- şukûhe): پلەوپایە، جوانی و جەماڵ.

شکوهیدن- مص.ل(شوکوهیدەن- şukûhîden): شکۆمەندبوون، گەورەیی نواندن، گەورەیی کردن.

شکوهنده- ا.فا(شکوهندە- şukûhnde): گەورەیی نوێن.

شکوهیدن- مص.ل(شیکوهیدەن- şikûhîden): ترسان.

شکوهنده- ا.فا(شیکوهەندە- şikûhende): ترساو.

شکوی- مص.ع(شەکڤا- şekva): گلەیی کردن، گازاندە کردن.

شکه- ا(شوکوە- şukuh): شەوکەت، شکۆ، شان و شەوکەت.

شکهیدن- مص.ل(شیکوهیدەن- şikûhîden): نیگەران بوون، ترسان، شڵەژان.

شکیب- ا(شەکیب- şekîb): سەبرو ئارام، حەوسەڵە.

شکیبا- ص.فا(شەکیبا- şekîba): بەسەبر، بە حەوسەڵە، هێدی و هێمن.

شکیبیدن- مص.ل(شەکیبیدەن- şekîbîden): سەبرکردن، ئارام گرتن.

شکیش- ا(شەکیش- şekîş): جەواڵ، تەلیس.

شکیفتن- مص.ل(شەکیفتەن- şekîften): سەبرگرتن، سرەوتن، ئارام گرتن، ئۆقرە گرتن.

شکیل- ا.ع(شەکیل- şekîl): جوان، خۆش قەد و باڵا، کەفی خوێناوی لالغاوەی ئەسپ.

شکیل- ا(شیکیل- şikîl): حیلە، فێڵ، نیرەنگ، پیوەن.

شکینه- ا(شەکینە- şekîne): کەندوو، کوپەی گەورە بۆ دانەوێڵە.

شگا- ا(شەگا- şega): تیردان.

شگال- ا(شەگال- şegal): چەقەڵ.

شگال- ا(شـوگـال- şugal): زوخـاڵ، رەژوو، خەڵووز، زوغاڵ.

شگال- ا(شیگال- şigal): کونی قـووڵ، چاڵ، بیر.

شگالیـو- ا(شـوگـالیڤ- şugalîv): ئەوەی لەسـەر پشکۆی ئاگـر ببـرژێنرێ (لە نانو گۆشتو...).

شگرد- ا(شیگیـرد- şigird): تەکنیکی کـار، ڕێباز، ڕێچکە، تەکنیک.

شگرف- ص(شیگەرف- şigerf): دەگمەن، بێ هاوتا لە چاکی و جوانیدا، سەیر، نایاب.

شگفت- ا.ص(شـیگیـفت- şigift): سـەیر، عەجیب، پەرجوو (بۆ پێغەمبەر).

شگفتن- مص.ل(شـیگوفـتـەن- şiguften): پشکووتن، گوڵکردن.

شگفـتـیـدن- مص.ل(شـیگیـفـتـیـدەن- şigiftîden): حەیرمان، تەعەجوب کردن.

شگون- ا(شوگوون- şugûn): بەخێر، فەڕدار، پیتمەند.

شل- ص(شـول- şul): نەرم، شل، سستو بێ توانا.

شل- ا(شیل- şil): نیزەی کورت، کورتەرم.

شل- ا(شەل- şel): ران.

شل- ص(شـەلل- şell): کەسێک کە دەسـتی عەیبدار بێو لەکار کەوتبێ، گۆج.

شلافـه- ص.ع(شـەللافـە- şelafe): ژنی بێ حەیا، ژنی بەدکار، سۆزانی.

شـلاق- ا.ع(شـەللاغ- şellax): قـامـچی، شەلاق، تورەکەی دەرۆزەکاران، نەخشەی بچووک.

شلال- ا(شیلال- şilal): تەقەڵی درشت.

شلال- ا.ع(شیلال- şilal): قەومی پەراگەندە.

شلال- ا.ع(شەللال- şellal): سۆلاڤ، تاڤگە، تافیتە، هەڵدێر.

شلپ- ا(شیلیپ- şilip): شلّپ، شلّپەی ئاو، شتێ بکەوێتە ئاوەوەو شلّپەی بێ.

شلپـوی- ا(شـەلپـوی- şelpûy): دەنگی هێواش، دەنگی پێ لە نەرمە ڕۆییندا.

شلتـاق- ا.ت(شـەلتـاغ- şeltax): کـێـشـەو قەرقەشە، هەراو هەنگامە، زێدەگاڤی و نەهەقی، دەمەقرە.

شلتـوک- ا(شـەلتـووک- şeltûk): چەڵـتـوک، برنجی نەکوتراو، برنجی کرە نەکراو.

شلتوک کاری- ا.مص(شەلتوک کاری- şeltûk karî): مەرەزەکاری.

شلتـــه- ا(شــەلتــە- şelte): زبڵــدان، سەرانگوێلک، گوفەک، سورکەوان، سەرەنوێلکە.

شلجم- ا(شەلجەم- şelcem): شێلم.

شلخته- ص(شیلەختە- şilexte): ژنی تەمەڵ و نارێک و پێک.

شلخته- ا(شەلەختە- şelexte): لەقە.

شلغم- ا(شەلغەم- şelxem): شێلم.

شلغم با- ا.مر(شـەلغـەم با- şelxem ba): شەلەمین، ترخێنە.

شلغم فـرنگی- ا.مـر(شـەلغـەم فـەرەنگی- şelxem ferengî): سـێـوی بن عـەرد، (بۆ ترشیات)

شلف- ا(شەلف- şelf): سۆزانی، قەحبە، ژنی بەدکار.

شلفینه- ا(شەلفینە- şelfîne): قوز، شەرم.

شلفیه- ا(شەلفییە- şelfîye): قوزی ژن، ژنی سۆزانی و قەحبە، داوێن تەڕ.

شلق- مص.ع(شەلغ- şelx): لێدانی کەسێک بە جەڵدە.

شلک- ا(شەلک- şelk): زەروو، زالوو.

شلک- ا(شیلک- şilk): قوری رەشی لینج کە تیای بچەقی.

شلکک- ا(شیلکەک- şilkek): شەلەگە.

شلل- مص.ع(شـەلەل- şelel): گـۆج بوون، وشکبوونی دەست.

شلم- ا(شەلەم- şelem): ترخێنە، شەلەمین.

شلماب- ا.مر(شەلەماب- şelemab): شێلماو، شێلمی کوڵیو.

شلمک- ا(شەلەمەک- şelemek): جۆرە رووەکێکە.

شلمیز- ا(شەلەمیز- şelemîz): جۆرە رووەکێکە.

شلنگ- ا(شەلەنگ- şeleng): هەنگاوی هەراو،

شلوار- ا(شەلڤار- şelvar): پانتۆڵ.

شلواربند- ا.مر(شەلڤاربەند- şelvar bend): بەندەخوێن، دۆخین.

شلوغ- ا(شولوغ- şulûx): ئاپورای خەڵک، قەرەباڵغی، هەراوزەنا، ئاژاوە، هەراو هەنگامە، هەیشەت.

شلوک- ا(شەلووک- şelûk): زەروو، زالوو.

شله- ا(شولە- şule): شلە، شۆربا، شۆربای برنج.

شله- ا(شیللە- şille): جۆرە قوماشێکی کەتانی ناسکی سوورباوە.

شله- ا(شوللە- şulle): زبڵدان، گوڤەک، سوڕکەوان، سەرەنوێلکە.

شله- ا(شوللە- şulle): قوزی ژن، ئەو پەرۆیەی کە ژنان لە کاتی بێ نوێژیدا هەڵیدەگرن، پەڕۆی بێنوێژ.

شله- ا(شەلە- şele): قەساس، تۆڵە، خوێن کردنەوە.

شله‌زرد- ا.مر(شولە زەرد- şule zerd): هەریسە، سەمەنی.

شله قلمکار- ا.مر(شولەقەلەمکار- şule qelemkar): هەریسە، سەمەنی.

شلیاق- ا(شەلیاغ- şelyax): سێکوچکەی ئاسن.

شلیته- ا(شەلیتە- şelîte): جۆرە جلێکی ژنانەیە، سوخمە.

شلیدن- مص.ل(شەلیدەن- şelîden): شەلین.

شلیر- ا(شەلیر- şelîr): جۆرە درەختێکە بەرێکی ناسکو شیرینی هەیە لە زەردەلوو دەچێ.

شلیک- ا(شیللیک- şillîk): دەنگی دەستدرێژی تفەنگ یان تۆپباران.

شلیک کردن- مص(شیللیک کەردەن- şillîk kerden): تفەنگ تەقاندن، یان تۆپ تەقاندن.

شلیل- ا(شەلیل- şelîl): جۆرە درەختێکە.

شلیل- ا.ع(شەلیل- şelîl): ئاوەڕۆ لە دۆڵ و شیودا، شیو، دۆڵ.

شلیل- ا.ع(شەلیل- şelîl): جۆرە جلێکی شەڕە لە ژێرەوە لەبەر دەکرێ.

شم- ا(شوم- şum): جۆرە سۆڵێکە.

شم- ا.مص(شەم- şem): رەوینەوەو ئاڵۆزبوون، خاپاندن.

شم- ا(شەم- şem): نینۆک، ناخوون، نوخان، نینۆکی دەست یان پێ.

شم- مص.ع(شەمم- şemm): بۆنکردن.

شما- ض(شوما- şuma): راناوی دووەم کەسی کۆ (ئێوە)، وەکو رێز لێنان بۆ دووەم کەسی تاکیش بەکاردێت.

شماتت- مص.ع(شەماتەت- şematet): شادبوون بە خەم و پەژارەی خەڵکی، خۆشبوون بە خەم و رەنجی خەڵکی، شاکامی بردن، سەرزەنشت.

شماخ- ا(شەماخ- şemax): مەمک لغ، سوخمەی مەمک.

شماخ- ص.ع(شەمماخ- şemmax): زۆر بەرز، سەرفراز، لووتبەرز، خۆپەسەندیو لووتبەرزی.

شمار- ا(شومار- şumar): ژمارە.

شماردن- مص.م(شوماردەن- şumarden): ژماردن.

شمارش- ا.مص(شوماریش- şumarîş): ژماردن.

شماس- ا.ص.ع(شەمماس- şemmas): شەماسە؛ (پلەیەکی کلیسایی یە لە قەشە

نزمترە).

شمـــــاع- ا.ص.ع(شـــەمما‌ء- şemma’): مۆمساز، مۆمفرۆش، شەمالک.

شماغندە- ص(شەماغەندە- şemaxende): بۆگەن، هەر بۆگەنییەک، بەتایبەتی ژنێ کە بۆنی لەشی ناخۆش بێ.

شمـال- ا.ع(شیـمـال- şimal): لای چەپ، بەدیۆم، شووم، بای شەماڵ.

شمالە- ا(شەمالە- şemale): مۆم، شەمالک، جۆرە برنجێکە.

شمــــام- ا.ص.ع(شـــەممام- şemmam): شەمامە، زۆر بەبۆن، کەسێک زۆر بۆن بکا.

شمامسە- ا.ع(شەمامیسە- şemamise): شەماسان.

شمـامـە- ا.ع(شـەممامـە- şemmame): شەمامە، چرادان.

شمان- ص.فا(شـەمان- şeman): ترسان، هەراسان، پەریشان، نیگەران.

شمــــانیــدن- مص.م(شـــەمـــانیـــدەن- şemanîden): پەریشـــان کـــردن، راونان، ترساندن.

شمایل- ا.ع(شەمایيل- şemayil): شێوەو روخسار، تەبع و سروشت.

شمپانزە- ا.فر(شەمپانزی- şempanzi): شـامـپـانزی، جـۆرە مـەیمونێکی بێ کلکی مـرۆڤ ئاسایە.

شمخال- ا(شەمخال- şemxal): شەمخاڵ، جۆرە تفەنگێکی کۆنە، سەر تۆپ.

شمد- ا(شەمەد- şemed): تووڵی تەنک کە هاوینان بە خۆیدا دەدەن، تووڵ.

شمد- ا(شەمەد- şemed): نانی سپی.

شمر- ا(شەمەر- şemer): حەوز، گۆلاو.

شمـردن- مص.م(شـومـوردەن- şumurden): ژماردن.

شمـرندە- ا.فـا(شـومـەرندە- şumernde): ژمێریار، کەسێک کە شتان بژمێرێ.

شمـــردە- ا.مف(شـــومـــوردە- şumurde): ژمێردراو، هێواش هێواش.

شمـــرش- ا.مص(شـــومـــوریش- şumuriş): ژماردن.

شمــــــریدن- مص.م(شــــومــــــوریدەن- şumurîden): ژماردن.

شمس- ا.ع(شـەمس- şems): هەتاو، خـۆر، رۆژ.

شمـسـە- ا(شـەمـسـە- şemse): نەخش و نیگاری سـەرجل، گـولابەتون، جلکی گـوڵدۆزی کراو.

شمش- ا(شیـمش- şimş): زێڕوزیوی تواوەی لە قاڵب کراو.

شمشاد- ا(شیمشاد- şimşad): دارێکە.

شمـشـادقـد- ص.مـر (شـیـمـشـادغـەد- şimşadxed): باڵابەرزو راست وەکـــو داری شمشاد.

شمشادگون- ص.مر(شیمشادگون- şimşad gûn): شمشاد رەنگ، سەوزی جوان وەکو گەڵای شمشاد.

شمشار- ا(شیـمشـار- şimşar): لقی تازەو ناسکی داری شـمـشـــاد کـە زوڵفی دڵبـەری پێ دەشبوهێنن.

شمشە- ا(شیمشە- şimşe): مەستەر.

شمشیر- ا(شەمشیر- şemşîr): شمشێر.

شمشیربازی- ا.مص(شەمشیربازی- şemşîr bazî): شمشێر بازی (جۆرە وەرزشێکە، یاساو رێساوی تایبەتی خۆی هەیە).

شمشیرزدن- مص.م(شەمشیر زەدەن- şemşîr zeden): شەڕە شمشێر.

شمشیرساز- ا.ص(شەمشیرساز- şemşîr saz): شیرگەر، شیرساز.

شمشیر کشیدن- مص.م(شەمشیر کەشیدەن- şemşîr keşîden): شـیـر راکـێـشـان و دەرهێنان لە کیلان بە مەبەستی شەڕ.

شمشیرگر- ا.ص(شەمشیرگەر- şemşîr ger): شیرگەر، شیرساز.

شمشیر ماهی- ا.مر(شەمشیر ماهی- şemşîr mahî): جۆرە ماسییەکی دەریاییە دەنوکێکی درێژی شیر ئاسای هەیە.

شمط- ا.ع(شەمەت- şemet): بەهارات.

شمع- ا.ع(شەمء- şem’): مۆم، قوتیلەچرا، دیلکۆی ئوتومبیل.

شمعدان- ا.مر(شەمئدان- şem’dan): مۆمدان، شەمالکدان.

شمعدانی- ا.مر(شەمئدانی- şim’danî): جۆرە رووەکێکە، شەمدانی.

شمغند- ص(شەمغەند- şemxend): بۆنی ناخۆش، ژنێ کە لەشی بۆنی لێ بێ.

شمقمق- ص.ع(شەمەغمەغ- şemexmex): درێژ، شادمان.

شمل- ا(شەمەل- şemel): جۆرە پێلاوێکە.

شمل- ا.ع(شەمەل- şemel): بای شەماڵ، کەم.

شملال- ص.ع(شیملال- şimlal): تیژڕەو، وشتری رەهوان.

شملق- ص.ع(شەملەغ- şemlex): ژنی بەدخوو.

شمله- ا.ع(شەملە- şemle): عەبا، چارشێو.

شملید- ا(شەملید- şemlîd): جۆرە گیایەکە.

شمن- ا(شەمەن- şemen): بتپەرست، راهبی بودایی (عینوانێکی ئاینیی بوداییە).

شمند- ا(شەمەند- şemend): بتپەرست.

شمندر- ا.ع(شەمەندەر- şemender): چەوەندەر، چۆنەر.

شمنده- ا.فا(شەمەندە- şemende): ترساو، لە هۆش چوو، هەڵاتوو.

شموس- ص.ع(شەموس- şemûs): چەمووش.

شمول- مص.ع(شومووڵ- şumûl): گرتنەوە.

شموم- ص.ع(شەمووم- şemûm): بۆنخۆش، بۆنکەر.

شمه-ا.ع(شەمّە-şemme): بۆن، بۆنی کەم، تۆزێ.

شمه- ا(شیمە- şime): فرۆ، سەر شیر.

شمیدن- مص.ل(شەمیدەن- şemîden): ترسان، هەڵاتن، بورانەوە، بۆن کردن.

شمنده- ا.فا(شەمەندە- şemende): بۆنکەر، ترسێنەر، راونەر.

شمیز- ا.فر(شیمیز- şimîz): کراس، پەروەندە، فایل، دۆسیە.

شمیله- ا.ع(شەمیلە- şemîle): تەبیعەت، سروشت، خوو.

شمیم- ا.ص.ع(شەمیم- şemîm): بەرز، بڵند، بۆن خۆش.

شمین- ص(شەمین- şemîn): بۆنخۆش.

شن- ا(شین- şin): لم، چەو، قوم، زیخ.

شنا- ا(شینا- şina): مەلە.

شناخت- ا.مص(شیناخت- şinaxt): عیلم و مەعریفەت، حاڵی بوون و تێگەییشتن، ناسین و ئاشنایی، زانین.

شناختن- مص.م(شیناختەن- şinaxten): زانین، ناسین، دۆستایەتی کردن، ئیعتراف کردن.

شناسنده- ا.فا(شیناسەندە- şinasende): ئەوەی کەسێک یان شتێک بناسێ، زاناو ئاگادار.

شناسا- ص.فا(شیناسا- şinasa): دەرک کەر، ئاگادار.

شناسایی- ا.مص(شیناسایی- şinasayî): ئاشنایی، ئاگایی، مەعریفەت، عیلم.

شناخته- ص.مف(شیناختە- şinaxte): زانراو، ناسراو.

شنار- ا(شینار- şinar): مەلە.

شنار- ا.ع(شەنار- şenar): نەنگ، خەوش، عەیب و عار، شووم، بەدێوم، ریسوایی.

شناسا- ص.فا(شیناسا- şinasa): شارەزا، زانیار، فامکار.

شناساندن- مص.م(شیناساندەن- şinasanden): ئاشناکردن، ناساندن.
شناسانده- ا.فا (شیناسانەندە- şinasanende): ئاشناکەر، ناسێنەر.
شناسنامه- ا.مر(شیناسنامە- şinasname): ناسنامە.
شناسیدن- مص.م.شیناسیدەن- şinasîden): ناساندن.
شناعت- مص.ع(شەنائەت- şena'et): ناشیرین بوون، لومەکردن، تانەلێدان، سەرزەنیشتکردن.
شناگر- ص.فا(شیناگەر- şinager): مەلەوان.
شنان- ا(شینان- şinan): جۆرە گیایەکە وەک سابوون بەکاردێت، ئەسپوون.
شناو- ا(شیناڤ- şinav): مەلە.
شناور- ص(شیناڤەر- şinaver): مەلەوان.
شناوری- ا.مص(شیناڤەری- şinaverî): مەلەوانی.
شناه- ا(شیناه- şinah): مەلە.
شنایع- ا.ع(شەنایء- şenayi'): بەدی، کارێن ناشیرین، هەڵەو خەتایان، فیتنە، گەندەڵییان.
شنب- ا(شونب- şunb): گومەز، قوببە.
شنبد- ا(شەنبەد- şenbed): شەممە، رۆژی یەکەمی هەفتە.
شنبلید- ا(شەنبەلید- şenbelîd): جۆرە گیایەکە.
شنبلیله- ا(شەنبەلیلە- şenbelîle): گیایەکە.
شنبه- ا(شەنبیە- şenbîh): شەممە، رۆژی یەکەمی هەفتەی موسڵمانان.
شنج- ا(شەنج- şenc): ران، کەفەڵ، زەوی سەخت و ناهەموار، لوتەکێو.
شنجار- ا(شەنجار- şencar): جۆرە رووەکێکە.
شندرغاز- ا.مر.عا(شیندیرغاز- şindir xaz): پارەیەکی کەم و ناچیز.
شندف- ا(شەندەف- şendef): تەپڵ، دەهۆڵ.
شنزار- ا.مر(شینزار- şinzar): قومەڵان، قوملاخ، شوێنێ قوم و لمی زۆر بێ.
شنع- مص.ع(شونء- şun'): کارێ بە ناشیرین دیتن، کارێک بە ناشیرین زانین.
شنع- ص.ع(شەنیء- şeni'): ناشیرین، خراپ.
شنعت- ا.مص.ع(شونئەت- şun'et): ناشیرینی، خراپی.
شنغار- ا(شونغار- şunxar): شمقار، مەلێکە لە تیرەی هەڵۆیانو لە باز جوانترە.
شنف- مص.ع(شەنەف- şenef): دژمنایەتی و هەڤرکی کردن.
شنف- ا.ع(شەنف- şenf): گوارە.
شنفتن- مص.م(شینوفتەن- şinuften): ژنەوتن، بیستن.
شنق- مص.ع(شەنغ- şenx): لەسێدارەدان، لە قەنارەدان، خەنەقاندن.
شنق- ا.ع(شەنەغ- şenex): تابار، جەواڵ، خەرار، تەلیس.
شن کش- ا.مر(شین کەش- şinkeş): خرماشەیەکی دەستییە، بۆ پاک کردنەوەو هەموارکردنی باخچە.
شنگ- ص(شەنگ- şeng): شۆخو شەنگ، جوان.
شنگ- ا(شینگ- şing): شنگ، جۆرە رووەکێکە.
شنگار- ا(شینگار- şingar): جۆرە رووەکێکە.
شنگرف- ا(شەنگەرەف- şengeref): سلفۆری جیوە.
شنگرف گون- ص.مر(شەنگەرەف گون- şengerf gûn): بە رەنگی سلفۆری جیوە، سووررباو.

شنگرگ- ا(شـەنگورگ- şengurg): سـەری تەشی، یان سەری ئەستوونی خێوەت.

شنگل- ص(شەنگول- şengul): جوان، شۆخ، سەرخۆش، سەرمەست.

شنگله- ا(شـەنگولە- şengule): ریشـوی پەردە یان مـێـزەر، هێـشـوی جـۆ یان گـەنم یان خورما.

شنگلیل- ا(شـــەنگەلیل- şengelîl): زەنجەفیل.

شنگویر- ا(شەنگڤیر- şengvîr): زەنجەفیل.

شنگینه- ا(شەنگینە- şengîne): دارگـاڕان، گلاکوتک.

شنل- ا(شـینیل- şinil): شـانێل، جـۆرە پاڵتۆیەکە، ساقۆ.

شنوا- ص.فـا(شـەنەڤـا- şeneva): گـوهدار، گوێگر.

شنوانیـــدن- مص.م(شـــەنەڤـــانیـــدەن- şenevanîden): بە گـــوێ گـــەیاندن، مەبەستێک گەیاندنە گوێی کەسێک.

شنوانـنده- ا.فـــا(شـــەنەڤـــانەندە- şenevanende): کـەسێک شتێ بگەیەنێتـە گوێی کەسێک.

شنوایی- ا(شەنەڤایی- şenevayî): یەکێکە لە پێنج هەستەکە، (هەستی بیستن).

شنوایی سنج- ا.مـر(شـەنەڤـایی سـەنج- şenevayî senc): ئامـێـری ئەندازەگـرتنی پلەی دەنگ.

شنودن- مص.م(شـــونوودەن- şunûden): بیستن، ژنەفتن.

شنوسـه- ا(شـــینوســـە- şinûse): پژمین، ئاروشک، پشمین، کژین.

شنویدن- مص.م(شینەڤیدەن- şinevîden): بیستن.

شنه- ا(شـــەنە- şene): ئاواز، دەنگی نای، حیلەی ئەسپ، نەفرەتو نەحلەت.

شنیـــدن- مص.م(شـەنیـــدەن- şenîden): بیستن، ژنەفتن.

شنونده- ا.فـا(شـەنەڤـەندە- şenevende): گوهدار، گوێگر.

شنوا- ص.فا(شینەڤا- şineva): بیسەر.

شنیده- ا.مف(شەنیدە- şenîde): بیستراو.

شنیع- ص.ع(شەنیء- şenî’): ناشیرین، بەد، نا پەسند، سامناک.

شو- ا(شەو- şew): شەو.

شو- ا(شوو- şû): شوو، مێرد.

شـوا- ا(شـیـڤـا- şiva): ئەسـتـووری چەرمی دەست (ناو لەپ).

شـواء- ا.ع(شیـڤـاء- şiva’): گۆشت یان هەر شتێکی برژاو.

شـوائب- ا.ع(شـەڤـائیب- şeva’ib): عـەیب، گەرد، گومان، خەڵتوخەوش.

شوارد- ا.ع(شەڤـارید- şevarid): دەگمـەن و غەریب.

شوارع- ا.ع(شەڤاریء- şevari’): شەقامان.

شواطئ- ا.ع(شەڤاتیئ- şevatî’): کەناران.

شـواظ- ا.ع(شـەڤـاز- şevaz): هاوارو جنێـو، زمانەی ئاگر، گڕێک کە بێ دوو کەڵ بێ.

شواغل- ا.ع(شەڤاغیل- şevaxil): پڕکـاری، سەرقاڵی، مژولەمەنی، پژگاڵی.

شـوال- ا.ع(شـەڤـڤـال- şevval): مـانگی شەوال.

شـوالیـه- ا.فـر(شـیـڤـالیـیـە- şivalîye): سـوارچاک، نەجـیـب زادە، جـوامـێـر، خـاوەن پلەوپایەی فەخری، نەجیمزادەیەک کە لە دەستەی سوارچاکانی سەدەکانی ناڤین قبوول کرابێ.

شـوامخ- ا.ع(شـەڤـامـیـخ- şevamix): بەرزییان.

شـوان- ا.ص(شـەڤـان- şevan): شـوان، پەزەوان، شڤان، شوانکارە.

شواهد- ا.ع(شەڤاهید- şevahid): شایەتان، بەڵگەکان.

شـــواهق- ا.ع(شـــەڤـــاهیغ- şevahix): بەرزاییان.

شـواهین- ا.ع(شـەڤـاهین- şevahîn): کـۆی شاهین (جۆرە بازێکە).

شوب- مص.ع(شەوب- şewb): ئاوێتـەکردن، تێکەڵ کردن.

شـــوبان- ا.ص(شـــوبان- şûban): شـــوان، پەزەوان.

شـوبک- ا(شـوبەک- şûbek): دارۆکـە، ئەو دارەی تەپلّی پێ دەکوتن، تیـرۆک، داری دەستی ئینزبیات.

شوبین- ص.ن(شوبین- şûbîn): دارین.

شـوخ- ا(شـوخ- şûx): چلّک، چلّکی لەش، چلّکی کەلپەل.

شوخ- ص(شوخ- şûx): حەنەکچی، قسەخۆش، سوعبەتچی، شاد، خۆشحاڵ، شۆخو شەنگ، زیتەڵ.

شـــوخ چشم- ص.مـــر(شـــوخ چەشم- şûx çeşm): چاوقایم، روودار، بێ حەیا.

شـوخ طبع- ص.مـر(شـوخ تەبء- 'şûxteb): حەنەکچی، خۆش تەبیعەت.

شوخگین- ص(شوخگین- şûxgîn): چلّکن.

شود- ا(شیڤید- şivid): شویت.

شـودر- ا(شـەودەر- şewder): لێـفـە، عـەبا، نوێنی شەو، جلی شەو.

شـــور- ص(شـــور- şûr): ســـوێر، بەخـــوێ، زۆرخۆری، شۆر.

شـور-ا(شـور- şûr): ئاژاوە، فـیـتنە، هەراو هەنگامە.

شور- ا(شور- şûr): ئاهەنگێکی مۆسیقایە.

شور- ا.ع(شەور- şewr): راوێژکـردن، راوێژ، رادەربرین، شیرەت.

شـورابە- ا.مـر(شـورابە- şûrabe): شـۆراو، ئاوی شۆر، ئاوی سوێر، فرمێسک.

شـوراندن- مص.م(شـوراندەن- şûranden): هاروژاندن، ئاژاوەنانەوە، هاروژاندنی خەڵک.

شـورانندە- ا.فـا(شـورانەندە- şûranende): ئەوەی کەسێک بوروژێنێ.

شورانگیز- ص.فا(شورئەنگیز- şûrengîz): ئاژاوەگێر، فیتنەچی.

شوربا- ا.مر(شوربا- şûrba): شۆربا.

شوربخت- ص.مر(شوربەخت- şûr bext): بێ بەخت، نەگبەت، بێ تالح.

شـــوربوم- ا.ص(شـــوربوم- şûrbûm): شۆرەکات، شامات، شۆرەزار، شۆراخ.

شـورپا- ص.مـر(شـورپا- şûrpa): پەی زەن، کەر یان ئەسپ و هێستر کە لە رۆیشتندا پەلی لە یەک بدات.

شـورپشت- ص.مـر(شـورپوشت- şûrpuşt): سەرکێشی، یاخی، شەرانی.

شورچشم- ص.مـر(شورچەشم- şûr çeşm): چاو پیس.

شـــورســـان- ا.مـــر(شـــورســـان- şûrsan): شۆرەکات، شۆرەزار، شامات.

شـورستـان- ا.مـر(شـوریسـتـان- şûristan): شۆرەزار، شامات، شۆراخ.

شـورش- ا.مـر(شـورش- şûrş): یاخی بوون، ئاڵۆز بوون، ئاژاوە، پەریشانی، فەرتەنەنانەوە.

شـورگـز- ا.مـر(شـورگـەز- şûrgez): جـۆرە درەختێکی گەزە.

شورگیاە- ا.ص(شورگیاە- şûrgîyah): گیای سوێر.

شـورم- ا(شـوورەم- şûrem): کـێـو، شـاخ، جەوەڵ، چیا.

شـورمـور- ا.مـر(شـورمـور- şûrmûr): هەراو هەنگامە، مێروولەی وردو لاواز.

شورو- ا.فر(شیڤرو- şivrû): کارژۆڵە، پێستی کارژۆڵە.

شوروا- ا.مر(شورڤا- şûrva): شۆربا، شۆروا.

شوروغوغا- ا.مر(شوروغەوغا- şûrûxewxa): هات و هاوار، فیتنەو ئاژاوە، هەراو فەرتەنە.

شوره- ا(شوره- şûre): جۆره ئمەکێکە لە دروستکردنی باروتدا بەکاردێ، مادەی باروت، شۆرە.

شورەزار- ا.مر(شورەزار- şûrezar): شۆرەکات، شۆراخ، شامات، شۆرەزار.

شورەء سر- ا.مر(شورەی سەر- şûrey ser): قریتژی سەر.

شورەگز- ا.مر(شورەگەز- şûregez): درەختێکە.

شوری- ا.ع(شورا- şûra): ئەنجوومەن (کۆمەڵێک بۆ راوێژ کۆبینەوە).

شوریدن- مص.ل(شوریدەن- şûrîden): هەستان، رابوون، هارۆژان، کودەتاکردن، ئاژاوە بەرپاکردن.

شوریدە- ص.مف(شوریدە- şûrîde): پەرێشان، هاروژاو، دێوانە، شەیداو عاشق.

شوریدگی- ا.مص(شوریدەگی- şûrîdegî): پەریشانی، ئاڵۆزی، شەیدایی.

شوریدەبخت- ص.مر(شوریدەبەخت- şûrîde bext): بێ بەخت، نەگبەت، بێ یەغباڵ، بێ تالح، بێ شانس، دوومۆر.

شوریدەحال- ص.مر(شوریدەهال- şûrîde hal): شێواو، پەرێشان، تێکچوو.

شوریدەخاطر- ص.مر(شوریدە خاتیر- şûrîde xatir): پەرێشان، پەشێو، شێواو.

شوریدەدماغ- ص.مر(شوریدە دەماغ- şûrîdedemax): دین، شێت، دێوانە، پەشێو.

شوریدەرنگ- ص.مر(شوریدەرەنگ- şûrîde reng): رەنگ پەڕیوو، خەمبار، شێواو.

شوریدە روزگار- ص.مر(شوریدە روزگار- şûrîde rûzgar): بێنەوا، هەژار، بێ سەروەت و سامان.

شوریدەسر- ص.مر(شوریدەسەر- şûrîde ser): بێ ئارام، نەسرەوت، پەرێشان، پەشێو.

شوریدەکار- ص.مر(شوریدەکار- şûrîdekar): بێ سەروبەر، نارێکو پێک، کەسێک کە کارەکانی شێواوو نارێک بێ.

شوریدەگونە- ص.مر(شوریدە گونە- şûrîde gûne): وەکو شێتان، شێت ئاسا.

شوریدە مغز- ص.مر(شوریدە مەغز- şûrîde mexz): دێوانە، دین، شێت، ماخۆلان.

شوسە- ا.فر(شوسە- şûse): شۆستە، جادەی هەموارو چەورێژ، جادەی رێکوپێک، راستەرێگا، شەقامەرێ.

شوشتری- ص.ن(شوشتەری- şûşterî): خەڵکی شوشتەر، سنعەتی شوشتەر.

شوشک- ا(شوشەک- şûşek): رەبابە.

شوشکە- ا(شوشکە- şûşke): جۆرە شمشێرێکە.

شوشو- ا(شوشو- şûşû): هەرزن.

شوشە- ا(شوشە- şûşe): زێروزیوی تواوەی لە قاڵب کراو، شووشە سۆڵ، وردەی هەر شتێک.

شوط- ا.ع(شەوت- şewt): قۆناغ، هەر تەوافێکی دەوری کابە، هەر سەڵەفێکی ئەسپ.

شوغ- ا(شوغ- şûx): ئەو پێستە سەختو ئەستورەی کە لە ئەنجامی کاردا لە ناو لەپ پەیدا دەبێ.

شوغا- ا(شەوغا- şewxa): ئاغەڵی شەوانەی پەزان.

شوغار- ا.مر(شەوغار- şewxar): شەوغار، شوێنی شەوانی پەز.

شوفاژ- ا.فر(شوفاژ- şûfaj): شۆڤاژ، جۆرە هیتەرێکە لە جیاتی سۆپا بەکاردێ.

شوفر- ا.فر(شوفیر- şûfir): شوفێر.

شوغ- مص.ع(شەوغ- şewx): تاسەکردن، ئارەزووکردن، حەزکردن.

شوک- ا.ع(شەوک- şewk): درک.

شوک- ا.فر(شوک- şûk): جەزرەبە، تەکانی خێرا، حاڵەتێکی لەنکاودا تووشی مرۆڤ دەبێ و

هێزی لەبەر دەبڕێ.

شوکاء- ص.ع(شەوکاء- ’şewka): جلی زبر.

شوکار- ص(شەوکار- şewkar): شەوکار، شەوگەڕ، دزی شەوان.

شوکت- ا.ع(شەوکەت- şewket): شان و شەوکەت، گەورەیی، فەڕوشکۆ، مەزنی.

شوکران- ا(شەوکەران- şewkeran): جۆرە رووەکێکی ژەهردارە.

شوکل- ا(شوکەل- şûkel): سەری تەشی، سەرە تەشی.

شوکە- ا(شوکە- şûrke): بۆتە.

شوگاه- ا.مر(شەوگاه- şewgah): شەوغار، شوێنی شەوانەی پەز.

شول- ا.ع(شەول- şewl): پاشماوەی ئاو لە دەولکدا، پیاوی سوکەڵەی چاپووک.

شولا- ا(شەولا- şewla): خەرقەی دەروێشی، پەلاس.

شولان- ا(شەولان- şewlan): کەمەند.

شولک- ا(شولەک- şûlek): سەرەتەشی، ئەسپی خۆشبەز، تیژرۆ.

شولم- ا.ع(شەولەم- şewlem): شێلم.

شوله- ا(شەولە- şewle): زبڵدان، سوڕکەوان، گوفەک، سەرەنویلکە.

شولیدن- مص.ل(شولیدەن- şûlîden): حەیرمان، ئاڵۆزبوون، شێوان، ماندووبوون.

شولیده- ص.مف(شولیدە- şûlîde): حەیران، سەرسام، ئاڵۆز، پەرێشان، داماو.

شوم- ا.ص.ع(شووم- şûm): شووم، بەدیوم، نەحس، ناموبارەک، بەدفەڕ.

شومان- ا.انگل(شۆمان- şoman): بەڕێوەبەری نمایش.

شومیز- ا(شومیز- şûmîz): زەوی شۆوبڕاو، زەوی کێڵڕاوی ئامادە بۆ کشتوکاڵ، کشتوکاڵ.

شومیزیدن- مص.م(شومیزیدەن- şûmîzîden): شۆوبڕین، کێلانی زەوی بۆ کشتوکاڵ.

شونیز- ا(شونیز- şûnîz): رەشکە.

شوهاء- ص.ع(شەوهاء- ’şewha): ژنی ناشیرین و روگرژ، شووم، ناموبارەک، جوان.

شوهر- ا(شەوهەر- şewher): مێرد، پیاوی بەژن، پیاوی ژندار.

شوهردار- ص(شەوهەردار- şewherdar): مێرددار، بەمێرد، شوودار، بەشوو.

شوی- ا(شووی- şûy): شوو، مێرد.

شوی- ص.ع(شەڤی- şevî): گۆشتی برژاو، بریان، هەر شتێکی برژاو.

شوید- ا(شیڤید- şivîd): شویت، گیایەکی بۆن خۆشە دەخورێ.

شویدی- ا(شیڤیدی- şivîdî): جۆرە رووەکێکە لە شویت دەچێت.

شوی دیده- ص.مر(شووی دیدە- şûy dîde): بێوەژن.

شوییدن- مص.م(شوییدەن- şûyîden): شوشتن، شۆردن.

شه- ا(شەه- şeh): شا،

شه- ا(شوه- şûh): وشەیەکە بۆ نەفرەت و بوغزاندن.

شهاب- ا.مر(شەهاب- şehab): ئاوەگڵ.

شهاب- ا.ع(شیهاب- şihab): ئەو گڕە سپیوازەی لە راخوشینی ئەستێرە دروست دەبێ، شوعلە، گڕی ئاگر، ئەستێرە، ئەستێرەی رۆشن.

شهادت- مص.ع(شەهادەت- şehadet): گەواهی دان، شایەتی دان، شایەتمان هێنان، شەهیدبوون، کوژران لە رای یەزداندا.

شهادت نامه- ا.مر(شەهادەت نامە- şehadet name): شایەتی نامە، گەواهی نامە.

شهام- ا.ع(شیهام- şiham): وریا، چالاک، پیاوی پیاوانە، دلێر، جوامێر، زیرەکی، ئازا.

شهامت- مص.ع(شەهامەت- şehamet): دلێری، گەورەیی، گەورەیی و فەرمانڕەوایی.

شهانه- ق.ص(شەهانە- şehane): پاشایانە.

شهب- ا.ع[شوهوب- şuhub): وشکە ساڵ، ڕەشبەڵەک، سوپاو لەشکری قورس و چەکدار.

شهباء- ص.ع(شەهباء- şehba’): بازو، بازگ، ڕەش‌و سپی، سوپا و لەشکری قورس و پڕ چەک، ڕەشە ساڵ، وشکە ساڵ.

شهباز- ا.مر(شەهباز- şehbaz): جوانباز، (چ نێرو چ مێ).

شهبال- ا.مر(شەهبال- şehbal): شاباڵ، شاپەڕ.

شەبالا- ا.مر(شەه بالا- şe bala): برا زاوا.

شهبانو- ا.ص(شەهبانو- şehbanû): ژنی شا، ژنی مەلیک.

شەبندر- ا.ص(شەهبەندەر- şehbender): شابەندەر.

شهپر- ا.مر(شەهپەر- şehper): شاپەڕ، شاباڵ.

شهترج- ا.مر(شەهتەرەج- şehterec): شاتەرە، شاترنج.

شهد- ا.ع(شەهد- şehd): هەنگوین.

شهداء- ا.ع(شوهەداء- şûheda’): شەهیدان، گەشمردەیان.

شهدانج- ا.مر(شەهدانەج- şehdanec): شادانە، جۆرە گیایەکە.

شهر- ا(شەهر- şehr): شار.

شهر- ا.ع(شەهر- şehr): مانگ.

شهرارا- ص.فا(شەهرئارا- şehrara): ڕازێنەرەوەی شار.

شهراشوب- ص.فا(شەهرئاشوب- şehr aşûb): ئاژاوەگێڕی شار، کەسێک لە جوانی‌و چالاکیدا فیتنەی شاربێ.

شهربان- ا.ص(شەهربان- şehrban): شارەوان، فەرمارەوای شار، بەڕێوەبەری گشتی ئاسایش.

شهربانی- ا.مر(شەهربانی- şehrbanî): دایەرەی ئاسایش.

شهربند- ا.مر(شەهربەند- şehr bend): قوللەو قەڵاتی شار، حەساری شار، شورەی دەوری شار، زیندانی، کەسێک لە گەمارۆدابێ.

شهرت- مص.ع(شوهرەت- şuhret): دەرکەوتن، دیارکەوتن، مەنشور بوون جا چ بەخراپی و چ بە چاکی، شۆرەت پەیدا کردن، بەنامێ.

شهرتاش- ص.مر(شەهرتاش- şehrtaş): هاوشاری، خەڵکی یەک شار.

شهردار- ا.ص(شەهردار- şehrdar): سەرۆکی شارەوانی.

شهرداری- ا.مر(شەهرداری- şehrdarî): دایەرەی شارەوانی.

شهروا- ص.مر(شەهرەڤا- şehr reva): زێروزیوی خالیسە و باوی شار.

شهرسازی- ا.مص(شەهرسازی- şehrsazî): ئاوەدانکردنەوەی شار، بونیاتنانی شار، ئاوەدانکردنەوەو نۆژەنی شار.

شهرستان- ا.مر(شەهریستان- şehristan): شاری گەورە بە شارۆچکەو گوندەکانییەوە.

شهرک- ا(شەهرەک- şehrek): شارۆچکە، شاری بچووک.

شهرگردان- ص.مر(شەهرگەردان- şehr gerdan): زیندانییەک بۆ ریسواکردن بە شاردا بگێڕدرێ.

شهروا- ا.مر(شەهرڤا- şehrva): پارەیەک کە نرخی ڕاستەقینەی کەمتربێ لەنرخی ئیسمی خۆی.

شهرود- ا.مر(شەهروود- şehrûd): جۆرە سازێکی کۆنە، هەنوکە بەکار نایەت (لە عوود دەچێت).

شهروزه- ا.ص(شەهروزە- şehrûze): گەدایەک هەر ڕۆژەی لە بەشێکی شارا بسووڕێتەوەو گەدایی بکات.

شهره- ص(شوهرە- şûhre): نامێ، مەنشور، بەناوبانگ، ناودار.

شهره‌ء افاق- ص.مر(شوهره‌ی ئافاغ- şûhrey afax): ناودار له هه‌موو دنیادا.

شهره عالم- ص.مر (شوهره‌ی ئالەم- şuhrey alem): ناودار له گشت جیهاندا.

شهريار- ا.ص(شه‌هريار- şehryar): میری شار، میر، فه‌رمانڕه‌وای شار.

شهريده- ص.مف(شه‌هريده- şehrîde): په‌راگه‌نده، په‌رت و بلاو، پان و پلیشاوه، په‌ریشان.

شهرير- ا(شه‌هرير- şehrîr): مانگی شه‌شه‌می سالّی خورشیدی.

شهريور- ا(شه‌هريڤه‌ر- şehrîver): مانگی شه‌شه‌می سالّی هه‌تاوی.

شهريورگان- ا.مر(شه‌هريڤه‌رگان- şehrîvergan): جه‌ژنێکه له چواره‌مین رۆژی هه‌یڤی شه‌هريڤه‌ردا له ئێرانی کۆنا ده‌گێڕدرا.

شهريه- ص.ن- ع(شه‌هرییه- şehrîye): مانگانه، مووچه‌ی مانگانه.

شهزاده- ا.مر(شه‌هزاده- şehzade): منالّی شا، شازاده.

شهسوار- ص.مر(شه‌هسه‌ڤار- şehsevar): شاسوار، سوارچاک.

شهكار- ص.مر(شه‌هكار- şehkar): شاکار، کارێک که هونه‌ری تێدا کرابێ، کاری پڕ هونه‌ر.

شهلاء- ص.ع(شه‌هلاء- şehla’): ئافره‌تی چاوڕه‌شی ئامالّ شینی دلّڕفێن.

شهلنگ- ا(شه‌هله‌نگ- şehleng): شالّ باف، کرچن.

شهله- ا(شه‌هله- şehle): گۆشتی زۆر چه‌ور، چه‌وریی گۆشت.

شهله- ص.ع(شه‌هله- şehle): پیره‌ژن، ژنی به سالاچوو.

شهله- ا.ع(شوهله- şuhle): چاوشین.

شهليدن- مص.ل(شه‌هلیده‌ن- şehlîden): په‌رت بوون، بلاوبوونه‌وه، په‌ڕاگه‌نده‌بوون.

شهليده- ص.مف(شه‌هلیده- şehlîde): په‌رته‌وازه، په‌رت و بلاو.

شهم- ص.ع(شه‌هم- şehm): پیاوانه، زیره‌ک، چالاک، دلێر، سه‌روه‌رو فه‌رمانڕه‌وا، جوامێر.

شهمات- ا.مر(شه‌ه مات- şehmat): کش مات (یاری شه‌ترەنج).

شهنا- ا.مر(شه‌هنا- şehna): زورنا.

شهناز- ا(شه‌هناز- şehnaz): ئاوازێکی مۆسیقی ئێرانییه.

شهنشاه- ا.ص(شه‌هن شاه- şehn şah): گه‌وره‌ی شایان، شاهنشا.

شهنشه- ا.ص(شه‌هه‌ن شه‌ه- şehen şeh): شاهنشا.

شهنگانه- ا(شه‌هه‌ن گانه- şehen gane): ئاونگ، ته‌رزه، شوشه سۆلّ.

شهوات- ا.ع(شه‌هه‌ڤات- şehevat): هه‌واو هه‌وه‌س، ئاره‌زووی نه‌فس، هه‌وه‌سبازی، گانه‌ک، تامه‌زرۆی گان.

شهوار- ص(شه‌هڤار- şehvar): شتی چاک و گرانبه‌ها که لایه‌قی شابێ.

شهوان- ص.ع(شه‌هڤان- şehvan): گانه‌ک، تامه‌زرۆی گان.

شهواني- ص.ع(شه‌هڤانی- şehvanî): هه‌وه‌سباز، گانه‌ک.

شهوت- مص.ع(شه‌ه ڤه‌ت- şehvet): له‌زه‌ت خواستن، ئاره‌زووکردنی له‌راده‌به‌ده‌ر.

شهوت الود- ص.مف(شه‌هڤه‌ت ئالوود- şehvet alûd): گاناوی، به‌ئالّۆش.

شهوت انگيز- ص.فا(شه‌هڤه‌ت ئه‌نگیز- şehvet engîz): ئاره‌زوو بزوێن.

شهوت بار- ص.فا(شه‌هڤه‌ت بار- şehvetbar): ئه‌وه‌ی ئاره‌زووی لێ بباریّ.

شهوت پرست- ص.فا(شه‌هڤه‌ت په‌ره‌ست- şehvet perest): گانه‌ک، گاناوی، هه‌وه‌سباز، به‌ئالّۆش.

شهوت ران- ص.فا (شەهڤەت ران- şehvat ran): ئارەزوو پەرست.

شهود- ا.ع(شوهوود- şuhûd): شایەتان.

شهود- مص.ع(شوهوود- şuhûd): دیتنی شتێک، ئامادەبوون، دەرکەوتن.

شهور- ا.ع(شوهوور- şuhûr): مانگان.

شهوق- مص.ع(شوهووغ- şuhûx): هەستان.

شهه- ا(شیهه- şihe): حیله، حیلەی ئەسپ.

شهی- ص.ع(شەهی- şehî): خوازەلۆک، لەزەتخواز.

شهید- ص.ع(شەهید- şehîd): یەکێکە لە ناوەکانی خوا، ئەوەی هیچ شتێک لە عیلمی پەنهان نییە، شایەت، شەهید بوون لە رای خوا.

شهیده- ص.ع(شەهیدە- şehîde): کوژراو لە رای یەزداندا.

شهیر- ص.ع(شەهیر- şehîr): نامیَ، مەنشور، ناودار، ناسراو.

شهیق- مص.ع(شەهیغ- şehîx): زەڕەی نێرەکەر، هەناسەکێشان.

شهین- ص.ن(شەهین- şehîn): شاهانە.

شیاب- مص.ع(شیاب- şiyab): ئاوێتەکردن، تێکەڵ کردن.

شیاد- ص(شەییاد- şeyyad): ریاکار، فێڵباز، ساختەچی.

شیار- ا(شیار- şiyar): رووشاو، کێڵراو، شۆوبراو.

شیاریدن- مص.م(شیاریدەن- şiyarîden): شۆ و برینی زەوی، جووت کردنی زەوی.

شیاطین- ا.ع(شەیاتین- şeyatîn): بەدخوویانێ کە خەڵکی بۆ خراپەکاریو بەدرەوشتی هاندەدەن.

شیاع- مص.ع(شییاء- şiya'): بەرێکردن، پەیرەوی کردن، برەو سەندن.

شیاع- ا.ع(شییاء- şiya'): دەستەچیلە، دەنگی شمشاڵ، خەبەرێ کە بڵاو بوویێتەوە.

شیاف- ا.ع(شییاف- şiyaf): شاف.

شیان- ا(شییان- şiyan): درەختێکە.

شیان- ا(شییان- şiyan): پاداشت.

شیانی- ا(شییانی- şiyanî): جۆرە دراوێکی زێرو زیو بووە لە کۆنا لە خوراسان باوی بووە.

شیاه- ا.ع(شییاه- şiyah): پەزان.

شئ- ا.ع(شەئ- şeyi'): شت.

شیب- ا(شیب- şîb): شیو، نشێو، قامچی.

شیب- مص.ع(شەیب- şeyb): پیربوون، ئەختیاربوون.

شیبا- ص(شیبا- şîba): شێواو، پەشێو، دێوانە، ئەژدیها.

شیبان- ص.فا(شیبان- şîban): پەریشان.

شیبان- ا.ع(شەیبان- şeyban): یەکێکە لە مانگەکانی زستان (کانوونی یەکەم).

شیبان- ا.خ(شەیبان- şeyban): ناوی تیرەیەکی عەرەبە.

شیبانیدن- مص.م(شیبانیدەن- şibanîden): خەڵەتاندن، لەرزاندن، هەویرکردن، شێواندن.

شیب پالا- ا.مر(شیب پالا- şîbpala): خڵتەپاڵێو، سوزگی.

شیبه- ا.ع(شەیبە- şeybe): رێحانەی کرمانی، جۆرە روەکێکە.

شیبیدن- مص.ل(شیبیدەن- şîbîden): لەرزین، جوڵان، ئاشق بوون، تورەبوون.

شیبنده- ا.فا(شیبەندە- şîbende): لەرزێنەر، تێکەڵکەر.

شیبان- ص.فا(شیبان- şîban): پەریشان، توورە، تۆراو.

شیپسی- ا(شیپسی- şîpsî): پلایس، مقاش.

شیپور- ا(شەیپوور- şeypûr): شەیپوور، زورنا.

شیپورچی- ا.ص(شەیپوورچی- şeypûrçî): شەیپوور ژەن.

شیترک- ا(شەیتەرەک- şeyterek): شاتەرە.

شیح- ا.ع(شیھ- şîh): جۆرە رووەکێکە.

شـیـخ- ص.ع(شـەیخ- şeyix): پـیـرەمـێـرد، گەورەی قەوم، ڕێبەر، شێخ، زانا.

شیخک- اا(شەیخەک- şeyxek): شێخۆکە، کۆلکەشێخ، شێخە رووتە.

شـیـخـوخـت- مص.ع(شـەیخـوخـەت- şeyxûxet): پیربوون، پیری.

شیـخون- ص.ع(شەیخون- şeyxûn): شێخ، پیاوی پیر، پیاوی زۆرهان.

شیخه- ص.ع(شەیخە- şeyxe): پیرەژن.

شیخه- ص.ع(شییەخە- şiyexe): پیران.

شید- اا(شیید- şîd): خۆر، روناهی، رۆشنایی، رووناکی.

شید- ا.ع(شیید- şîd): هەر شتێ دیواری پێ کەفماڵ بکرێ (گەچو تەڕاوو قسڵو...).

شیـدا- ص(شـەیدا- şeyda): شـەیدا، ئاشق، دێوانە، شێت، شێتو شەیدا.

شیذر- اا(شیزەر- şîzer): یەزدان، خوا، خولاّ.

شیر- اا(شیر- şîr): شێر.

شیر- اا(شیر- şîr): شێرەی ئاو، بەلووعە.

شیر- اا(شیر- şîr): شیر (شیری خواردنەوە).

شـیـر- ص.ع(شـەییـر- şeyir): ڕاوێژکـار، شیرەتکار، وەزیر، جوان.

شیرابه- ا.مر(شیرابە- şîrabe): شیلەیەکە لە قەدی هەندێ رووەکان دەتکێ.

شیراز- اا(شیراز- şîraz): خەستە، تۆراغ، دۆی لە توورەکە کریاگ.

شیرازه- اا(شیرازە- şîraze): جزوبەندی کتێبان کە ئەم سەرو ئەو سەری دەچنرێ، شیرازە.

شـیـرازەبـەنـد- ا.ص(شـیـرازەبـەنـد- şîrazebend): شیرازەبەند، شیرازەچن.

شیرافکن- ص.فا(شیرئەفکەن- şîrefken): دلێر، ئازا، پیاوی دلێرو ئازای وەها کە شێر بدا بە عاردیدا.

شیراوژن- ص.فا(شیر ئەوژەن- şîr ewjen): دلاوەر، دلێر، ئازا، کەسێک شێر بدا بە عاردیدا.

شیربا- ا.مر(شیربا- şîrba): شیرەوا، شیرو برنج.

شیربان- ا.ص(شیربان- şîrban): شێرەوان.

شیربچه- ا.مر(شیربەچە- şîrbeçe): منالاّنی پێشەنگ.

شیربرفی- ا.ص(شیری بەرفی- şîri berfî): شێرەبەفرینە.

شیربرنج- ا.مر(شیربیرینج- şîrbirinc): شیر برنج، شیرەوا.

شیربها- ا.مر(شیربەها- şîrbeha): شیربایی.

شیرپنجه- ص.مر(شیرپەنجە- şîrpence): بە چنگ وەکو شێر، بەهێز وەکو شێر.

شیرپنیر- ا.مر(شیرپەنیر- şîrpenîr): جۆرە گیایەکی خۆرسکە.

شیرج- اا(شیرەج- şîrec): رۆن گەرچەک.

شیرجه- ا.مر(شیرجە- şîrce): خۆهەڵدانە ناو ئاو بە سەرا، زەرگ.

شیرچرخ- ا.مر(شیری چەرخ- şîri çerx): بورجی شێر.

شیرچنگ- ص. مر (شیرچەنگ- şîr çeng): بەهێز، بە چنگ وەکو شێر.

شیرخاشاک- ا.مر(شیرخاشاک- şîr xaşak): شیلەی جۆرە گیایەکە.

شیرخشت- ا.مر(شیرخیشت- şîrxişt): شیلەی جۆرە گیایەکە.

شیرخشک- ا.مر(شیری خوشک- şîri xuşk): شیری وشک، شیری تۆز.

شیرخوار- ص.فا(شیرخار- şîrxar): مندالّی شیرەخۆرە.

شیرخوارگاه- ا.مر(شیرخارگاه- şîrxargah): دایەنگە، شوێنی منالاّنی شیرەخۆرە.

شیردان- ا.مر(شیردان- Şirdan): سکۆلّەی بەرخ و کارژۆلە و مەڕ.

شیردرفش- ا.مر(شیری دیرەفش- şîri direfş): شێری سەر عەلەم.

شیردل- ص.مر(شیردیل- şîr dil): شێردڵ، ئازا، بوێر، ڕەشید، عەگید.

شیردوش- ا.ص(شیردووش- şîrdûş): شیردۆش.

شیرده- ص.فا(شیردیه- şîrdih): شیردەر (حەیوان یان مرۆڤ).

شیرزا- ا.ص(شیرزا- şîrza): هەرشتێک شیرزیاد بکات (خواردن یادەرمان..).

شیرزاد- ص.مر(شیرزاد- şîrzad): بێچووە شێر، ئازا، دلاوەر.

شیرزد- ص.مر(شیرزەد- şîrzed): مناڵێ شیری کەم خوارد بێ، ژەمبردە، شیرمردە.

شیرزن- ص.مر(شیرزەن- şîrzen): شێرەژن، ژنی ئازاو دلێر.

شیرزنه- ا.مر(شیرزەنە- şîrzene): دارێکە شیریان دۆی پێ تێکدەدەن.

شیرزور- ص.مر(شیرزور- şîrzûr): بەهێزو توانا وەکو شێر، ئازاو بوێر.

شیر ژیان- ا.ص(شیری ژییان- şîri jiyan): شێری تووڕە، شێری دڕندە.

شیرسار- ا.ص(شیرسار- şîrsar): وەکو سەری شێر.

شیرسگ- ص.مر(شیرسەگ- şîrseg): سەگی دڕ وەکو شێر.

شیرسوار- ا.ص(شیرسەڤار- şîrsevar): خۆر.

شیرشادروان- ا.مر(شیری شادورڤان- şîri şadurvan): وێنەی شێرکە لەسەر پەردە کێشرابێ.

شیرشرزه- ص.مر(شیری شەرزە- şîri şerze): شێری تووڕەو دڕندە.

شیرشکار- ص.فا(شیرشیکار- şîrşikar): ئازا، دلێر، پیاوێ کە شێر راو بکات، ڕاوچی شێر.

شیرشکری- ا.ص(شیرشیکەری- şîr şikerî):

ڕەنگی سپی ئامال زەرد، شەکەری.

شیرعلم- ا.مر(شیری ئەلەم- şîri elem): شێری عەلەم، وێنەی شێر لەسەر ئاڵاو بەیداخ.

شیرفش- ص(شیرفەش- şîrfeş): شێرئاسا.

شیرفهم کردن- مص.م(شیرفەهم کەردەن- şîrfehm kerden): شێر تێگەیاندن، گەوج حاڵی کردن.

شیرقلاب- ا.مر(شیر غوللاب- şîr xullab): قولابی پشتێن کە ڕەسمی شێری لەسەر کرابێ.

شیرک- ا.ص(شیرەک- şîrek): شێری بچکۆلە، کەسی ئازا و بەجەرگ.

شیرک- ا(شیرەک- şîrek): شیلەی تلیاک.

شیرکچی- ا.ص(شیرەکچی- şîrekçî): مەیخانەچی، عەرەقفرۆش.

شیرکخانه- ا.مر(شیرەکخانە- şîrekxane): مەیخانە، شوێنی کێشانی تلیاک.

شیرکردن- مص.م(شیرکەردەن- şîr kerden): دنەدان، زات وەبەرنان، هاندان.

شیرگردون- ا.مر(شیری گەردون- şîri gerdûn): بورجی شێر، هەتاو، خۆر.

شیرگنجشک- ا.مر(شیر گونجیشک- şîr guncişk): باشوکە، باشو، واشە.

شیرگی- ص(شیرەگی- şîregî): تلیاکی، کەسێک کە لەسەر کێشانی شیلەی تلیاک ڕاهاتبێ.

شیرگیا- ا.مر(شیرگیا- şîr giya): شیلەیەکی سپییە کە لەلاسکی هەندێ گیادا هەیە.

شیرگیر- ص.فا(شیرگیر- şîrgîr): شێرگیر، دلێر، ئازا، بەهێز، مەست.

شیرلان- ا.مر(شیرلان- şîrlan): شێرلان، شوێنێ شێری زۆربێ.

شیرمال- ا.ص(شیرمال- şîrmal): نانێ لە شیر بسورێ.

شیرمان- ص(شیرمان- şîrman): بەجەرگ، مێرخاز، شێرەپیاو، شێر ئاسا.

شیرماهی- ا.مر(شیرماهی- şîr mahî): جۆره ماسییەکی گەورەی دەریاییه، شێر ماسی.

شیرمرد- ص.مر(شیرمەرد- şîrmerd): شێرەپیاو، ئازا، دلێر

شرمرغ- ا.مر(شیری مورغ- şîri murx): شیری مر، کینایەیه لەشتی نایاب، شتێ کە نەبێ چونکه مر شیری نییه.

شیرمست- ص.مر(شیرمەست- şîrmest): بەرخ یا کارژۆلەیەک شیری زۆر خواردبێ و مر بووبێ.

شیرمگس- ا.مر(شیرمەگەس- şîrmeges): جاڵجاڵۆکه، چونکه راوی مێش دەکات.

شیروا- ا.مر(شیرڤا- şîrva): شیرەوا، شیرو برنج، شیر برنج.

شیروار- ق.ص(شیرڤار- şîrvar): شێرئاسا.

شیروانی- ص.ن(شیرڤانی- şîrvanî): خەڵکی شیروان.

شیروانی- اا(شیرڤانی- şîrvanî): جۆره خێوەتێکی چوارگۆشەیه، شیروانی.

شیروخورشید- ا.مر(شیرو خورشید- şîrû xûrşîd): شێرو خورشید، نیشانەی رەسمی دەوڵەتی ئێرانه کە بریتییه لە وێنەی شێرێکی راوەستاوی شمشێر لە دەستی راستاو هەتاو لە پشتییەوە دەدرەوشێ.

شیروخورشید سرخ- ا.مر(شیرو خورشیدی سورخ- şîrû xûrşîdi surx): شێرو خورشیدی سور، ناوونیشانەی کۆمەڵەو دەزگای خێرخوازی ئێرانه.

شیروش- ص(شیرڤەش- şîr veş): شێرئاسا، ئازا، بە جەرگ.

شیرونه- اا(شیرونه- şîrûne): گەرمەژنه، زیپکه، وردە زیپکه.

شیره- اا(شیره- şîre): خۆشاوی میوه.

شیرهء تریاک- ا.مر(شیرەی تیریاک- şîrey tiryak): شیلەی تلیاک.

شیرهء خام- ا.مر(شیرەی خام- şîrey xam): شیلەیەکه لە رەگی گیاوه بۆ قەدی دەچێت.

شیرەخانه- ا.مر(شیرەخانه- şîrexane): مەیخانه، شوێنی شیره کێشان (تلیاک).

شیرەکش- ص.فا(شیرەکەش- şîrekeş): شیرەکێش، شیلەی تلیاک خۆر.

شیرهء معده- ا.مر(شیرەی میئدە- şîrey mi'de): شیلەی گەده، لیکاوی گەده.

شیریاخط- ا.مر(شیریاخەت- şîryaxet): شێروخەت، تیروپشک، جۆره قومارێکه.

شیرین- ص.ن(شیرین- şîrîn): هەر شتێ تامی قەند یان شەکری هەبێ، وەکو شیر.

شیرین بیان- ا.مر(شیرین بەیان- şîrîn beyan): جۆره رووەکێکه (بەلەک) دەڵێن بۆ دەرمان دەشێت، عەرەب (عرق السوس)ی پێ دەڵێن.

شیرین دهن- ص.مر(شیرین دەهەن- şîrîn dehen): دەم و لێو جوان، شیرین زمان، قسەخۆش.

شیرین زبان- ص.مر(شیرین زەبان- şîrîn zeban): دەم و لەبز شیرین، زمان شیرین.

شیرین سخن- ص.مر(شیرین سوخەن- şîrîn suxen): قسه خۆش.

شیرین شمایل- ص.مر(شیرین شەمایل- şîrîn şemayîl): رەزا شیرین.

شیرینک- اا(شیرینەک- şîrînek): زیپکه، جۆره رووەکێکه، جوانەژنه.

شیرین کار- ص.مر(شیرین کار- şîrîn kar): سیحرباز، جادووگەر، حەنەکچی و قسەخۆش، کەسێک کە کاری جوان و پڕ هونەر بکات.

شیرین گوار- ص.مر(شیرین گوڤار- şîrîr gu-var): بەتام و لەزەت، خۆش.

شیرینی- اا(شیرینی- şîrînî): شیرینی.

شیرینی پز- ا.ص(شیرینی پەز- şîrînî pez): شیرینی ساز، وەستای دروستکردنی شیرینی، حەڵواچی.

شیرینی خوران- ا.مر(شیرینی خوران- şîrînî xûran): شیرینی خواردنەوە.

شیز- ا(شیز- şîz): عەبەنووس.

شیشعان- ا(شیشەئان- şîşe'an): جۆرە دارێکە لە تیرەی دارگەز.

شیشک- ا(شیشەک- şîşek): رەبابەی چوار تار، ئامێرێکی مۆسیقایە.

شیشک- ا(شیشەک- şîşek): شەکەنێر.

شیشکی- ا.عا(شیشەکی- şîşekî): وشەیەکە وەکو (ترحێو).

شیشله- ص(شیشەلە- şîşele): شلوشاو، سست و خاو، بێ هێز.

شیشلیک- ا(شیشلیک- şîşlîk): شیشەکەباب، قیمەی لە شیش دراو، کەباب.

شیشم- ا(شیشوم- şîşum): رەبابە.

شیشو- ا(شیشو- şîşû): سوێسکە.

شیشه- ا(شیشە- şîşe): شووشە، ئامێرێکی مۆسیقایە.

شیشەباز- ص.فا(شیشەباز- şîşebaz): فێڵباز، حیلەکار، جادووباز.

شیشەبر- ا.ص(شیشەبور- şîşe bur): جامچی، شووشەبر.

شیشەکار- ا.ص(شیشەکار- şîşekar): شووشەساز، جامچی.

شیشەگر- ا.ص(شیشەگەر- şîşeger): شووشەگەر.

شیشەگرخانە- ا.مر(شیشەگەرخانە- şîşeger xane): کارگەی شووشەسازی.

شیشەگردان- ص.فا(شیشەگەردان- şîşegerdan): فێڵباز.

شیشەگردن- ص.مر(شیشەگەردەن- şîşegerden): بێ ئاوەز، گێل، کەوودەن، گەوج.

شیشیک- ا(شیشیک- şîşîk): سوێسکە، باڵدارێکی گۆشت خۆشە.

شیطان- ا.ع(شەیتان- şeytan): روحی چەپەڵ و موزیر، یاخی، لاسار، دێو، ئەهریمەن، بە باوەڕی موسڵمانان شەیتان فریشتە بوو، چونکە کڕنوشی بۆ ئادەم نەبرد ترۆ کرا، ئەویش کەوتە گومراکردنی خەڵکی.

شیطره- ا(شەیتەرە- şeytere): شاتەڕە، شادانە.

شیطنت- مص.ع(شەیتەنەت- şeytenet): زۆڵیەتی، سەرکێشی کردن، بەدکاری و دووروویی و بەدهزرکردن.

شیع- ا.ع(شییەء- şîye'): پەیڕەوان و یارانی کەسێک، دۆستان و لایەنگرانی کەسێک.

شیعه- ا.ع(شیئە- şî'e): دارودەستەیەکی موسڵمانانن کە باوەڕیان بە خیلافەتی راستەوخۆی عەلی کوڕی ئەبی تاڵیب و کوڕەکانی هەس، ئەمانەش چەند تاقم و دەستەیەکن لەوانە: شیعەی دوازدە ئیمامی کە باوەڕیان بە خیلافەتی راستەوخۆی عەلی و هەر یازدە کوڕەکەی یەک لە دوای یەک هەیە.
شیعەی ئیسماعیلی‌یە یان باتنیی یان حەوت ئیمامی... لەلای ئەوان مالّباتی ئیمامان لە محەمەدی کوڕی ئیسماعیلدا تەواو دەبێ، هەروەها گروپی زەیدییە کە باوەڕیان بە ئیمامەتی زەیدی کوڕی ئیمام زەینەڵ عابدین دوای بابی هەیە.

شیعی- ا.ع(شیئی- şî'î): یەک شیعە.

شیفتن- مص.ل(شیفتەن- şîften): عاشق بوون، شەیدابوون، حەیرمان.

شیفته- ص.مف(شیفتە- şîfte): شەیدا، عاشق، حەیران، سەرسام، سەرگەردان.

شیک- ص.فر(شیک- şîk): شیک، جوان، ناسک، خشکۆک.

شیک پوش- ص.فا(شیک پووش- şîk pûş): شیک پۆش، کەسێک کە هەمیشە جلکی نوێ و جوانی لەبەر بێ.

شیکران- ا(شەیکەران- şeykeran): جۆرە رووەکێکە.

شیلات- ا(شیلات- şîlat): شوێنێ کە لە رەخی دەریادا بۆ راوە ماسی دروست بکرێ.

شیلان- ا(شیلان- şîlan): سفرەی میر و گەورەپیاوان، کاتی فراڤین، خۆراک.

شیلان- ا(شیلان- şîlan): شیلان، (رووەک).

شیلم- ا.ع(شەیلەم- şeylem): جۆرە گیایەکە.

شیلنگ- ا.انگل(شیلەنگ- şîleng): سۆندە.

شیله- ا(شیله- şîle): ئاودڕ.

شیله- ا(شەیله- şeyle): جۆرە رووەکێکە.

شیله- ا.عا(شیله- şîle): فڕوفێڵ.

شیلینگ- ا.انگل(شیلینگ- şîlîng): شیلینگ (جۆرە پارەیەکە).

شیم- ا(شیم- şîm): جۆرە ماسییەکە.

شیم- ص.ع(شیم- şîm): خاڵدار.

شیم- ا.ع(شییەم- şîyem): خووخدە، دابونەریت.

شیماء- ص.ع(شەیماء- şeyma’): ژنی خاڵبەڕوو، ژنی خاڵدار.

شیمه- ا.ع(شیمە- şîme): خوو، تەبیعەت، عادەت.

شیمی- ا.فر(شیمی- şîmî): زانستی کیمیا.

شیمیایی- ص.ن(شیمیایی- şîmyayî): کیمیایی.

شیمی دان- ص.فا(شیمی دان- şîmîdan): زانا لە بواری کیمیادا، کیمیازان.

شین- مص.ع(شەین- şeyn): خراپی، بەدی، خەوش.

شیو- ا(شیڤ- şîv): شیو، دۆڵ.

شیوا- ص(شیڤا- şîva): رەوان، سوارو رەوان.

شیوایی- ا.مص(شیڤایی- şîvayî): فەساحەت، رەوانبێژی، روونیو رەوانی، بەدەم و زمان.

شیوانیدن- مص.م(شیڤانیدەن- şîvanîden): شێواندن، تێکەڵ کردن.

شیوخ- ا.ع(شویوخ- şuyûx): پیران

شیوخیت- مص.ع(شویوخییەت- şuyuxîyet): پیربوون.

شیوشه- ا(شویوشە- şuyûşe): شووشەی زێڕ و زیو، لوولەی زێڕ و زیو.

شیوع- مص.ع(شویوء- şuyû’): بڵاوبوونەوە، ئاشکرابوون، خویابوون.

شیون- ا(شیڤەن- şîven): شیوەن، شین و شەپۆر و گریان.

شیوه- ا(شیڤە- şîve): یاسا و رێسا، رێچکە و رێباز، دابونەریت، ناز و نوز، فڕوفێڵ.

شیوەگر- ص.فا(شیڤەگەر- şîveger): حیلەکار، خودان شێوەو شێواز، دلبەری نازفرۆشو لێزان لە عەشقکاریدا.

شیویدن- مص.ل(شیڤیدەن- şîvîden): شێوان، تێکەڵ بوون، پەشێوان

شیهم- ا.ع(شەیهەم- şeyhem): سیخور.

شیهه- ا(شیهه- şîhe): حیلەی ئەسپ، کوڕژنی ئەسپ.

ص

ص- حر (ص- s):
پیتی هەڤدەیەمی ئەلفبای فارسییەو بە (صاد) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٩٠).

صائب- ا.فا.ع(سائیب- sa'ib): ڕاست و دروست، هەق.

صائح- ا.فا.ع(سائیە- sa'ih): هاوارکەر.

صائحە- ا.فا.ع(سائیهە- sa'ihe): شین و شەپۆر، شین و گریان لەسەر مردوو، شینگێر.

صائد- ا.فا.ع(سائید- sa'id): ڕاوچی، شکارچی.

صائغ- ا.فا.ع(سائیغ- sa'ix): زەڕەنگەر، ئاڵتونچی.

صائم- ا.فا.ع(سائیم- sa'im): ڕۆژووگر، بەڕۆژوو، ڕۆژووڤان.

صائمە- ا.فا.ع(سائیمە- sa'ime): ڕۆژووگر، (بۆمێ)..

صائن- ا.فا.ع(سائین- sa'in): نیگابان، پارێزەر.

صاب- ا.ع(ساب- sab): هەر گیایەک یان درەختێک کە لاسکەکەی یان لقەکەی بشکێننەوەو مادەیەکی شیرئاسای لێ دەربچێ، شیلە.

صابئە- ا.ع(سائبیئە- sabie): سوبی، گروپێکی ئایینییە کە ڕێورەسم و سروتیان تێکەڵەیەکە لە یەهودییەت و مەسیحیەت. مەڵبەندی ئەسڵی سوبییەکان کلدەی کۆن بووەو بە ئەهلی کتێب حەساو کراون و لە قورئاندا ناویان هاتووە.

صابئین- ا.ع(سابیئین- sabi'în): سوبییەکان.

صابر- ا.فا.ع(سابیر- sabir): بەسەبر، بەحەوسەڵە، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

صابون- ا.فر(سابون- sabûn): سابون (بۆ خۆشتن و جل شتن و...) بەکاردێ.

صابون پز- ا.ص(سابوون پەز- sabûn pez): سابوونچی، سابون ساز، سابوونکەر.

صابون پزخانە- ا.مر(سابوون پەزخانە- sabûn pezxane): کارگەی سابوونسازی.

صابونی- ص.ن(سابوونی- sabûnî): سابونچی، سابونفرۆش.

صابونیە- ا.ع(سابونییە- sabûnîye): سابوناقەلێ، گیایەکە لە ئاوا کەف دەکات، ئەسپون.

صابی- ا.ص.ع(سابی- sabî): پەیڕەوی مەزەبی سوبی، ئەوەی لە ئاینی خۆیەوە بچێتە سەر ئاینێکی دی.

صابئین- ا.ع(سابیئین- sabi'în): سوبببیەکان (پەیڕەوانی مەزهەبی سوببی).

صاحب- ا.فا.ع(ساهیب- sahib): خاوەن، یاوەر، دۆست، هاونشین، خودان شت، یەزدان.

صاحب اختیار- ص.مر(ساهیب ئیختیار- sahib ixtîyar): عینوان و لەقبێکی زەمانی قاجارییەکان بوو، بەرێز.

صاحب اسرار- ص.مر(ساهیب ئەسرار- sahib esrar): رازدار، پارێزەری نهێنی، رازگر.

صاحب افسر- ص.مر(ساهیب ئەفسەر- sahib efser): خاوەن تاج، تاجدار.

صاحب امتیاز- ا.ص(ساهیب ئیمتیاز- sahib imtîyaz): خاوەن ئیمتیاز: (هی کارخانە بێ یان رۆژنامەو بلاوۆکان..).

صاحب برید- ص.مر(ساهیب بەرید- sahib berîd): خودان پۆستە، جاران بەو کەسە دەگوترا کە رووداوەکانی شارێکی دەنووسییەوەو بە قاسیدا بۆ پاشای دەنارد.

صاحب ترجمه- ص.مر(ساهیب تەرجەمە- sahib terceme): کەسێک کە ژینامەی بنووسنەوە.

صاحب تصرف- ص.مر(ساهیب تەسەڕوف- sahib teseruf): خاوەن؛ کەسێک هەقی دەستکاریو دەست وەردانی لە شتێک یان کارێکدا هەبێ، پیرێک کە بتوانێ حالەتێک لە مورید وەربگرێتەوە یان پێی بدات.

صاحب جاه- ص.مر(ساهیب جاه- sahib cah): خودان پلەو پایە، خودان شانوشەوکەت، رێزدار.

صاحب جاهی- ا.مص(ساهیب جاهی- sahib cahî): پایەی خاوەن شکۆ، پایەبەرزی.

صاحب جمع- ص.مر(ساهیب جەمء- sahib cem'): مامۆری کۆکردنەوەی باج و خەراج (سەردەمی مەغۆلەکان).

صاحب حالت- ص.مر(ساهیب هالەت- sahib halet): ئەوەی حالەتی هەبێ، کەسێ کە تاسەو کەلکەلەو شەوقو عەشقو هەلچوونی هەبێ.

صاحب خانه- ا.ص(ساهیب خانە- sahib xane): خاوەن مال، مالی خوا، خانەخوێ، مالخۆ.

صاحب خبر- ص.مر(ساهیب خەبەر- sahib xeber): ئاگادار، هەوالنێر، رۆژنامەنووس، پەیامنێر، پەردەدار، سەفیر.

صاحب خرد- ص.مر(ساهیب خیرەد- sahib xired): ئاقل، بە ئاوەز، ئاوەزدار.

صاحب خیر- ص.مر(ساهیب خەیر- sahib xeyr): خێرەومەند، چاکەکار.

صاحب درد- ص.مر(ساهیب دەرد- sahib derd): ئازاردار، دەردمەند، مسیبەتدیدە.

صاحب دعوت- ص.مر(ساهیب دەئڤەت- sahib de'vet): خودان بانگەوازی ئاینی یان سیاسی، نازناوی ئەبو موسلیمی خوراسانی بووە.

صاحب دل- ص.مر(ساهیب دیل- sahib dil): بەجەرگ، سۆفی، خواناس، خودان سۆز.

صاحب دلق- ص.مر(ساهیب دەلغ- sahib delx): خەرقەپۆش، سۆفی شرپۆش.

صاحب دولت- ص.مر(ساهیب دەولەت- sahib dewlet): دەولەمەند، مالدار، بە یەغبال، بە بەخت.

صاحب دیوان- ص.مر(ساهیب دیڤان- sahib dîvan): سەرۆکی دیوان، وەزیر، سەرکاری خەزێنە، خەزنەدار، شاعیرێک کە دیوانی هەبێ.

صاحب رای- ص.مر(ساهیب رەئی- sahib reî): خودان راو هزری راست و دروست.

صاحب سر- ص.مر(ساهیب سیر- sahib sir): مەحرەمی راز، رازگر، نهێنی پارێز.

صاحب سریر- ص.مر(ساهیب سەریر- sahib serîr): خودان تەختی پاشایەتی.

صاحب شرع- ا.مر(ساهیب شەرء- sahib-şer’): خودان شەرع، یاسادانەر، پێغەمبەری ئیسلام.

صاحب عزا- ص.مر(ساهیب ئەزا- sahib-eza): خودان تازیە، تازیەدار، پرسەدار، عەزادار، ئەزیەتبار.

صاحب غار- ا.ص(ساهیبی غار- sahibi-xar): خودان غار، نازناوی ئەبوبەکرە کە دەگەڵ پێغەمبەردا چووە غاری حەڕا.

صاحب غرض- ص.مر(ساهیب غەرەز- sahib xerez): خودان مەبەست، غەرەزدار، فیتنەگێڕ.

صاحب فراش- ص.مر(ساهیب فیراش- sahib firaş): نەخۆشی لە جێدا کەوتوو، کەفتەکار، لەش بەبار.

صاحبقران- ص.مر(ساهیب قیران- sahib-xiran): کەسێک لە کاتی لەدایکبوونیدا جۆرە یەکانگیرییەک لە نێوان ئەستێراندا رووبدات کە ئەمە نیشانەی شانسدارییە، ساحێبقران نازناوی هەندێ لە پاشایانی ئێرانی بووەو بە مانای خۆش تالح هاتووە.

صاحب قلم- ص.مر(ساهیب غەلەم- sahib-xelem): خودان قەڵەم، نووسەر، ئەهلی قەڵەم.

صاحبقیاس- ص.مر(ساهیب غییاس- sahib xîyas): خودان رەئی، خودان بۆچوون.

صاحب کار- ص.مر(ساهیب کار- sahib-kar): خودان کار، کار فەرما.

صاحب کلاه- ص.مر(ساهیب کولاه- sahib kulah): تاجدار، پاشا.

صاحب مال- ص.مر(ساهیب مال- sahib-mal): دەوڵەمەند، زەنگین، دەستڕۆ، بووە، دارا.

صاحب مرده- ص.مر(ساهیب موردە- sahib murde): خاوەن مردوو، خێومردە.

صاحب منصب- ا.ص(ساهیب مەنسەب- sahib menseb): خودان پلەو پایەی گەورە (دەوڵەتی یان لەشکری).

صاحب نسق- ص.مر(ساهیب نەسەخ- sahib nesex): داروغە، ماموری پاراستنی ئەمن و ئاسایش.

صاحب نظر- ص.مر(ساهیب نەزەر- sahib-nezer): خودان رەئی راست و دروست، زانا، سۆفی، جوان پەرست.

صاحب نفس- ص.مر(ساهیب نەفەس- sahib nefes): بەدەم و نفوس، پیاوچاک، کەسێ کە دوعای گیرابێ.

صاحبه- ص.فا(ساهیبە- sahibe): هاوڕێ، ژن.

صاحبی- ا.ص(ساهیبی- sahibî): ساحیبی، جۆرە ترێیەکی دەنک درێژی سور رەنگە، جۆە جلێکی ئاوریشمی خەت خەتە.

صادر- ا.فا.ع(سادیر- sadir): دەرچوو، ئەوکاڵایانەی لە وڵاتێکەوە بۆ وڵاتێکی دی دەچێت.

صادع- ا.فا.ع(سادیء- sadi’): میانچی، ناوبژیوان، داوەر، قازی.

صادق- ا.فا.ع(سادیغ- sadix): راستگۆ، راست و دروست، ئاشکرا.

صادقانه- ق.ص(سادیغانە- sadixane): راستگۆیانە، بەڕاستی و دروستی.

صادقه- ا.فا.ع(سادیغە- sakixe): راستگۆ (بۆ مێ).

صارم- ص.فا.ع(ساریم- sarim): شمشێری برندە، شێری درندە، پیاوی دلێر، ئازا.

صاع- ا.ع(ساء- sa’): پێوانەیەکە بەرانبەر بە سێ کیلۆ گرامە.

صاعد- ا.فا.ع(سائید- sa’id): باڵاڕەو.

صاع ستان- ص.فا(ساء سیتان- sa’ sitan): هەژارو بێنەوا کە لە جەژنی رەمەزاندا سەدەقەو سەرفترە لە خەڵکی وەربگرێ.

صاع سر- ا.مر(سائی سەر- sa'iser): سەر فیترە، زەکاتی سەرفیترە.

صاعقە ا.ع(سائیغە- sa'ixe): هەورە بروسکە، هەورە تریشقە.

صاعقە اسا- ص.مر(سائیغەئاسا- sa'ixe asa): بروسکە ئاسا، وەکو هەورە بریسکە.

صاغانی- ص.ن.ع(ساغانی-saxanî): خەڵکی ساغان کە (گوندێک بووە لە مەرو).

صاغر- ص.ع(ساغیر- saxir): پیاوی بودەڵە، بەزوڵم رازی.

صاف- ص.ع(ساف- saf): بێ غەل و غەش، پاک، تەخت، هەموار، ساف.

صافات- ا.ع(سافات- saffat): ریزبەستووان، فریشتەێن ریزبەستوو.

صافکاری- ا.مص(سافکاری-safkarî): سافکردن، راستکردنەوە، هەموارکردن.

صافە- ص.ع(سافقە- saffe): وشترێن ریز بەستوو.

صافی- ص.فا.ع(سافی- safî): پاڵوێنە، پاک، بێ غەل و غەش.

صافی درون- ص.مر(سافی دەرون- safî derûn): بە ویژدان، دڵپاک، دەروون پاک.

صافی دل- ص.مر(سافی دیل- safî dil): دڵپاک، بێ کەرب و کینە.

صافی شدن- مص.ل(سافی شودەن- safî şuden): پاک بوونەوە، ساف بوون.

صافیە- ص.ع(سافییە- safîye): سەرزەمینێ کە خەڵکەکەی کۆچیان کردبێ یان مردبن و میراتگرێکیان لە دوا بەجێ نەمابێ.

صالح- ص.ع(سالیە- salih): چاکەکار، پیاوی باش، شایستە، صاڵحان.

صالحە- ا.فا(سالیهە- salihe): ئافرەتی باش و ساڵحان، ئافرەتی چاکەکار.

صامت- ا.ص.ع(سامیت- samit): بێدەنگ، زێڕو زیو.

صانع-ا.فا.ع(سانیع- 'sani): سنعەتکار، پیشەوەر، خوای مەزن، پیشەساز.

صب- مص.ع(سەبب- sabb): رشتن، رشتنی ئاو.

صبا- ا.ع(سەبا- seba): بای سەبا، بایەکی فێنک و خۆشە.

صبا- ا.ع(سیبا- siba): منداڵێتی.

صباء- مص.ل.ع(سەباء- 'seba): ئارەزووکردنی منداڵێتی و گەمەو وازی.

صباح- ا.ع(سەباه- sebah): بەیانی، بەرەبەیان، سپێدە، سەرەتای رۆژ.

صباح- ص.ع(سیباه- sibah): دەموچاو سپی، جوان، رووخۆش.

صباحت- مص.ع(سەباهەت-sebahet): بوون بە خودانی جوانی، جوان بوون، جوانی، خشکۆکی.

صبار- ص.ع(سەببار- sebbar): زۆر بە سەبر، بە حەوسەڵە.

صبار- ا.ع(سوببار- subbar): تەمر هندی.

صباغ- ا.ع(سیباغ- sibax): بۆیە، سبوغ، بۆیاغ.

صباغ- ص.ع(سەبباغ- sebbax): رەنگساز، خومچی، درۆزن.

صباقت- ا.مص.ع(سیباغەت-sibaxet): بۆیاخچێتی، رەنگرێژی، خومچێتی.

صبان- ص.ع(سەببان- sebban): سابوونچی، سابوونساز، سابوونفرۆش.

صباوت- ا.(سەباڤەت- sebavet): منداڵیەتی.

صبایا- ا(سەبایا- sebaya): کیژۆڵان، کچۆڵان.

صبح- ا.ع (سوبە- subh): بەیانی، سەرەتای رۆژ، سپێدە.

صبح اسا- ص.مر(سوبە ئاسا- subh asa): وەکو سپێدە، روون وەکو سپێدە، کازیوە.

صبحانه- ا.مر(سوبهانه- subhane): تاشت، قاوەڵتی، خواردنی بەیانی، ژەمی بەیانیان.

صبح پسین- ا.مر(سوبهی پەسین- subhi-pesîn): بەیانی تەواو.

صبح خوان- ص.فا(سوبھ خان- subh xan): بولبول، مەلێک کە بەیانیان بخوێنێ.

صبح خیز- ص.فا(سوبھ خیز- subh xîz): کەسێک کە بەیانیان زوو لە خەو رابێ.

صبحدم- ا.مر(سوبھ دەم- subh dem): دەمەو بەیان، کازیوە، ئەلەند.

صبحدمان- ق(سوبھ دەمان- subh deman): بەرەبەیانیان.

صبح رو- ص.مر(سوبھ روو- subh rû): روو سپی وەکو بەیان، دەموچاو روون و سپی.

صبح سعادت- ا.مر(سوبهی سەئادەت- subhi se'adet): سەرەتای خۆشبەختی.

صبح فام- ص.مر(سوبھ فام- subh fam): رۆشن وەکو سپێدە.

صبحگاه- ا.مر(سوبھ گاھ- subh gah): بەرەبەیان، سپێدە، کازیوە.

صبح گاهان- ق.مر(سوبھ گاهان- subh gahan): بەرە بەیانیان.

صبح وار- ص.مر(سوبھ ڤار- subh var): سپێدە ئاسا، سپی و رووناک.

صبح وش- ص.مر(سوبھ ڤەش- subh veş): سپێدە ئاسا، رووناک.

صبر- مص.ل.ع(سەبر- sebr): تەحەمول، سەبرکردن، بە حەوسەڵە بوون.

صبر- ا.ع(سیبر- sibr): هەوری سپی، قەراغی شتێک، ئەستووری شتێک.

صبر- ا.ع(سەبیر- sebir): جۆرە گیایەکە.

صبغ- مص.م.ع(سەبغ- sebx): خومکردن، رەنگ کردن، بۆیە کردن، نوقوم کردنی دەست لە ئاودا، تەعمید کردن (لە ئاو هەڵکێشان).

صبغ- ا.ع(سیبغ- sibx): رەنگ، بۆیە، پێخۆری شلە.

صبغە- ا.ع(سیبغە- sibxe): رەنگ، بۆیە، خوم، دین و ئایین.

صبوت- ا.مص(سەبڤەت- sebvet): هەرزەکاری، منداڵێتی.

صبوح- ا.ع(سەبوھ- sebûh): سپێدەزوو، شەرابێ سوزو بخورێتەوە، نانێ کە سوزو بخورێ.

صبور- ص.ع(سەبوور- sebûr): بەسەبر، بە حەوسەڵە.

صبورە- ص.ع(سەبوورە- sebûre): گیراو لەسەر قەتڵ.

صبی- ا.ع(سەبی- sebî): منداڵ، منداڵی بچووک، کورک.

صبیان- ا.ع(سوبیان- subyan): منداڵان.

صبیح- ص.ع(سەبیھ- sebîh): جوان، خشکۆک، رەنگ و روو سپی و جوان.

صبیحە- ص.ع(سەبیحە- sebîhe): ژنی جوان، رەنگ ورو سپیکەڵەی جوان.

صبیحە- ا.ع(سەبیهە- sebîhe): سوزو، سپێدە، کازیوە، بەرەبەیان، ئەلند.

صبیر- ص.ع(سەبیر- sebîr): بەسەبر، گەورەی قەوم.

صبیە- ا.ع(سەبییە- sebîye): کچۆڵە.

صح- مص.ع(سوھ- suhh): چاکبوونەوە (لە نەخۆشی)، راست و دروستبوونی کارێک یان هەواڵێک.

صحائف- ا.ع(سەهائیف- seha'if): نامە و نووسراوان، کتێبان.

صحاب- ص.ا.ع(سیھاب- sihab): هاونشین، هاورێیان، یارانی پێغەمبەر.

صحابت- مص.ل.ع(سەهابەت-sehabet): هاورێیاتی کردن، دۆستایەتی کردن، هاودەمی.

صحابە- ص.ا.ع(سەهابە- sehabe): یاران، هاورێیان، هانیشینان، هاودەمان، یارانی پێغەمبەری ئیسلام.

صحابی- ص.ن.ع(سەهابی- sehabî): هەر

موسڵمانێ پێغەمبەری دی بێو ماوەیەک یاوەریو هاونشینی و هاودەمی کردبێ.

صحابیه- ص.ن.ع(سەهابییە-sehabîye): هەر ژنێک فریای هاودەمی پێغەمبەر کەوتبێ.

صحاح- ا.مص.ع(سەهاه- sehah): تەندروستی، ساغڵەم، ساغ، بێ عەیب، پاک.

صحاح- ص.ع(سەهاه- sehah): راست و دروست، بێ کەم و کەسر.

صحاری- ا.ع(سەهاری- seharî): سارا، دەشت، بیابان.

صحاف- ص.ع(سەههاف- sehhaf): سەحاف، ئەوەی بەرگ و جزوبەندی کتێبان بکات، مەسحەف فرۆش.

صحاف- ا.ع(سیهاف- sihaf): گۆلاو.

صحبان- ص.ع(سوهبان- suhban): هاورێ، یارو یاوەر، هاونشین، هاودەم (بۆ کۆ).

صحبت- مص.ل.ع(سوهبەت-suhbet): هاوڕێیاتی کردن، هاودەمی کردن، قسەکردن.

صحت- مص.ل.ع(سیههەت-sihhet): چاک بوونەوە، ساغڵەم بوون، هەستانەوە لە نەخۆشی.

صحراء- ا.ع(سەهراء- sehra’): دەشت، سارا، بیابان، چۆڵی بێ ئاووگیا.

صحراگرد- ص.فا(سەهراگەرد- sehra gerd): بیابانگەڕ، سارانشین.

صحرانشین- ص.فا(سەهرانیشین- sehranişîn): چادرنشین، سارانشین، ژیانی بیابان و ژێر چادران.

صحرانورد- ص.فا(سەهرانەڤەرد- sehra-neverd): بیابانگەڕ، ئەسپی تیژڕەوی بیابان بڕ.

صحراوات- ا.ع(سەهراڤات-sehravat): سارایان، بیابانان.

صحراوی- ص.ن.ع(سەهراڤی-sehravî): بیابانی، جۆرە گورگێکی مرۆڤخۆرە.

صحف- ا.ع(سوهوف- suhuf): کتێبان، رۆژنامان.

صحفه- ا.ع(سەهفە- sehfe): قاپ، دەفر، ئامان.

صحن- ا.ع(سەهن- sehn): ناوەندی حەوشە، ناوەندی سەرا، قاپ، پەرداخ.

صحنه- ا.ع(سەهنە- sehne): زەوی هەموار، شوێنی بەرینو کراوە، شوێنی نواندنی شانۆنامە.

صحنەساز- ص.فا(سەهنەساز- sehne saz): کەسێک کە زەمینە بۆ نمایش ساز بکات.

صحنەسازی- ا.مص(سەهنەسازی- sehne sazî): کاری سەهنەساز، نمایشکاری.

صحو- مص.ل.ع(سەهڤ- sehv): وەهۆش هاتنەوە لەمەستی، ساف بوونی ئاسمان، ساماڵ بوون.

صحون- ا.ع(سوهون- suhûn): سەحەنان، قاپێن گەورە، ئامانان.

صحیح- ص.ع(سەهیه- sehîh): دروست، راست، تەندروست، سەحەت.

صحیفه- ا.ع(سەهیفە- sehîfe): رۆژنامە، کاغەز، کتێب، نامیلکە، بلاڤۆک، گەڵای زەردی خەزان، روخساری ئاشق.

صخر- ا.ع(سەخر- sexr): تاتە بەرد، تاشەبەرد، گاشەبەرد، تاوێر، کەڤر.

صخره- ا.ع(سەخرە- sexre): تاوێر، کەڤر، گابەرد.

صخور- ا.ع(سوخور- suxûr): کەڤران، تاوێران.

صد- ا(سەد- sed): ژمارە (١٠٠).

صد- مص.م.ع(سەدد- sedd): گێڕاندنەوە، نەهێشتن، لە رودا وەستان.

صدا- ا.ع(سەدا- seda): بانگ، بانگ کردن، دەنگدانەوە، دەنگ.

صدارت- مص.ل.ع(سیدارەت-sidaret): سەرەک وەزیران، سەدری ئەعزەم، لە سەروودانیشتن.

صداسنج- ا.مر(سەداسەنج- seda senc): دەنگپێو، ئامێری ئەندازەگیری لەرەی دەنگ.

صداع- ا.ع(سوداء- 'suda): ژانەسەر، سەر ئێشە.

صداق- ا.ع(سیداغ- sidax): مارەیی.

صداق- مص.ع(سیداغ- sidax): دۆستایەتی کردن.

صداقت- ا.مص(سەداغەت-sedaxet): دۆستایەتی گیانی بە گیانی، دۆستایەتی دڵسۆزانە.

صدام- ا.ع(سیدام- sidam): ژانی نیوەسەر، (شەقیقە).

صدبرگ- ا.ص(سەد بەرگ- sed berg): گوڵەباخ، گوڵی گوڵاو، گوڵێک پەڕەی زۆر بێ.

صدپا- ا.مر(سەدپا- sedpa): هەزارپێ، مێروویەکە پێی زۆرە.

صدتو- ص.مر(سەدتوو- sedtû): سەد توێ، سەدلا، هەرشتێ لۆچ و توێی زۆربێ.

صدد- ا.ع(سەدەد- seded): رووبەڕوو، نیازو مەبەست.

صدر- ا.ع(سەدر- sedr): سینگ، سەروو، لای سەرووی مەجلیس، پێشەوا.

صدر اعظم- ا.مر(سەدری ئەئزەم- sedri e'zem): سەرەک وەزیران.

صدر مجلس- ا.مر(سەدری مەجلیس- sedri meclis): سەرووی مەجلیس.

صدرنشین- ص.فا(سەدرنیشین- sedir nişîn): کەسێک لە سەرووی مەجلیس دابنیشێ، پێشەوا.

صدره- ا.ع(سودرە- sudre): سینگ، سەرووی سینەی مرۆڤ، سوخمە، تی شێرت، بەرکۆشە.

صد شاخ- ص.مر(سەد شاخ- sed şax): سەد پارچە، پارچە پارچە.

صدع- مص.ع(سەدء- 'sed): درزبردن، ئاشکرا کردن، درز، شەق، دەستە، گرووپ.

صدغ- ا.ع(سودغ- sudx): لاجانگ، جانگێ.

صدف- ا.ع(سەدەف- sedef): جانەوەرێکی نەرمەلیقەیە لە ئاودا دەژی، لەناوقاوغێکی قایم دایە پێی دەڵێن سەدەف یان گوێچکە ماسی.

صدف وش- ص.مر(سەدەف ڤەش-sedef veş): سەدەف ئاسا، وەکو سەدەف، مینا سەدەف.

صدق- مص.ع(سیدغ- sidx): راستگووتن، راستی و دروستی.

صدقاء- ا.ع(سودەغاء- 'sudexa): برادەران، هاوڕێیان.

صدقات- ا.ع(سەدەغات- sedexat): سەدەقەو خێر.

صدقه- ا.ع(سەدەغە- sedexe): شتێ کە لە رای خوا بە هەژاران بدرێ، سەدەقە.

صدقه- ا.ع(سەدغە- sedxe): مارەیی.

صدقیانی- ص.ن(سەدغەیانی-sedxeyanî): خەڵکی سەدغەیان (گوندێکی سەر با شاری خوی)یە.

صدگان- ا.مر(سەدگان- sedgan): پێوانەیەکە، نیومەنی تەبریزی.

صدگان- ا.مر(سەدەگان- sedegan): سەدان.

صدم- مص.ع(سەدم- sedm): پێکدادان، دوو شت بە توندی بەیەکدا بدەن.

صدمه- ا.ع(سەدمە- sedme): ئازار، مسیبەت، پێکەوتنی دووشت یەک جار، ئاسیو.

صدور- ا.ع(سودور- suhûr): سینگ.

صدور- مص.ع(سودور- sudûr): ئاشکرابوونی کارێکو روودانی کارێک، گەڕانەوە، گەڕاندنەوە.

صدوع- ا.ع(سودوء- 'sudû): شەق، درز.

صدوق- ص.ع(سەدوغ- sedûx): زۆر راستگۆ، کەسێک هەمیشە راست بلێ.

صدید- ا.ع(سەدید- sedîd): چڵک و زوخاو، کێم و زوخ.

صدیع- ا.ع(سەدیء- 'sedî): سپێدە،

بەرەبەیان، سەر توێژی شیری ساردەوەبوو، نیوەی هەر شتێکی دوو لەت بوو.

صدیغ- ص.ع(سەدیغ- sedîx): پیاوی لاوازی بێ توانا، منالی حەوت رۆژە.

صدیق- ص.ع(سەدیغ- sedix): یارو دۆست، برادەری میهرەبانو دڵسۆز.

صدیق- ص.ع(سیدیغ- sidîx): پیاوی زۆر راستگۆ، لە قەبی یەکەم خەلیفەی ئیسلام ئەبوبەکرە، کەسێک کە گوتارو کرداری یەک بێ.

صدیقه- ص.ع(سەدیغە- sedîxe): ژنی میهرەبان و دڵسۆز.

صدیقه- ص.ع(سیددیغە- siddîxe): ژنی زۆر راستگۆ، نازناوی فاتیمەی کیژی پێغەمبەری ئیسلامە.

صراح- ص.ع(سەراه- serah): هەرشتێکی خالیسەو بێ غەل و غەش.

صراح- مص.ع(سیراه- sirah): ئاشکرا گۆتن، ئاشکرا گۆیی، قسەلەڕوویی، راشکاوی.

صراحت- مص.ع(سەراهەت-serahet): راشکاوی.

صراحی- ا(سوراهی- surahî): تونگەی شەراب، سوراحی.

صراحیه- ا.ع(سوراهییە- surahîye): شەرابی خالیسە، قسەی روون و لەڕوو.

صراحیه- ا.ع(سوراهییە-surahhîye): سوراحی، تونگەی شەراب، گۆزەی شەراب.

صراخ- ا.ع(سوراخ- surax): فریاد، هەراو هوریا، هاوارو بانگ.

صرار- ص.ع(سەرار- serar): هاوارکەر.

صراط- ا.ع(سیرات- sirat): رێگەی راست، پردی سیرات (پردێکی زۆر درێژو باریکتر لە مووەو بەسەر دۆزەخدایە کە رۆژی قیامەت دەبێ بەسەریدا بپەڕنەوە تا بگەنە بەهەشت.

صراع- مص.ع(سیراء- sira’): زۆران گرتن، ململانێ، زۆرەبانێ، رکابەری.

صراف- ص.ع(سەراف- seraf): سەڕاف، پارە گۆڕەوە، زێڕناس.

صرافت- ا.ع(سیرافەت- sirafet): کاری سەڕافی، پیشەی سەڕافی.

صرام- ا.ع(سورام- suram): بەڵاو دژواری و گیرۆدەیی دژوار، پیاوی بێ باک لە شەڕدا.

صرام- ا.ص.ع(سەڕام- seram): چەرم فرۆش، سیرمە فرۆش، پێستە فرۆش.

صرامت- مص.ع(سەرامەت-seramet): تیژبوون، بڕندەبوون، ئازایەتی، دلێری، بێباکی، بڕندەیی،

صرح- ا.ع(سەرە- serh): کۆشک، باڵاخانە، قەسر، تەلار.

صرد- ا.ص.ع(سەرد- serd): سەرد، سەرما، کوێستانی بەرز، زۆزانی بڵند.

صرد- ا.ع(سورەد- sured): باشوکە، واشە.

صردان- ا.ع(سورەدان- suredan): دوو دەماری ژێر زمان.

صرر- ا.ع(سورەر- surer): پڕیاسکە، کیسەی پارەو پول، کیسەی زێڕو زیوان.

صرصر- ا.ص.ع(سەرسەر- serser): بای توندی سارد، ئەسپی تیژڕەو.

صرصر- ا.ع(سورسور- sursur): سیسرک.

صرصرتک- ص.مر(سەرسەرتەک- sersertek): تیژڕەو، خۆشبەز.

صرصور- ا.ع(سورسور- sursur): سیسرک.

صرع- مص.ع(سەرء- ser’): دوو تاکی دەرگا، بەزەویدادان.

صرع- ا.ع(سیرء- sir’): هاوتا، بەرانبەر، جۆر.

صرع- ا.ع(سەرء- ser’): فێ.

صرعدار- ص.مر(سەرئدار- ser’dar): فێدار، پەرکەمدار.

صرع زده- ص.مر(سەرء زەدە- ser’ zede): فێدار.

صرعی- ص(سەرئی- ser’î): فێدار.

صرف- مص.ع(سەرف- serf): گەڕاندنەوە، ڕەتکردنەوە، خەرج کردنی پارە، گۆڕینەوەی پارە بەپارە، جیاوازی نێوان نرخی واقیعی پارەو نرخێ کە لە بازاڕی کڕینو فرۆشتندا دەیکات.

صرف- ا.ع(سەرف- serf): گەڕانی ڕۆژگار، چەرخی زەمانە.

صرف- ا.ع(سەرف- serf): سەرف و نەحو، گەردان، ڕێزمان.

صرف- ص.ع(سیرف- sirf): خالیسە، بێ غەڵو غەش، شەرابی خالیسە.

صرف شدن- مص.ل(سەرف شودەن- serf şuden): خەرج بوون، سەرف بوون، بەکاربردن.

صرف کردن- مص.م(سەرف کەردەن- serf kerden): خەرج کردن، سەرف کردن..

صرفە- ا.ع(سەرفە- serfe): میرووییەکە کە گوایە ژنان پیاوی پێ دەبەستنەوە، سوودو قازانج و فایدە، ڕەزیلی، دەستگرتنەوە لە خەرجیدا.

صرفە بردن- مص.ل(سەرفە بوردەن- serfe burden): قازانج کردن، سوود بینین، پێشکەوتن، دەست پێشکەری کردن.

صرفە جو- ص.فا(سەرفەجو- serfe cû): قنیاتکار، بە قنیات، پاشەکەوت کردن.

صرفی- ص.ع(سەرفی- serfî): شارەزا لە زانستی (سەرف)دا.

صرلاب- ا(سورلاب- surlab): ئوسترلاب،

صرم- مص.م(سەرم- serm): بڕین، بڕینی قسەی کەسێک، بڕینی شتێک.

صرم- ا.ع(سیرم- sirm): جماعەت، کۆمەڵێک خەڵک، گەڕەکە خانوویەک.

صرم- ا.ع(سەرم- serm): چەرم، پێستی خۆشەکراو، سیرمە.

صرنایە- ا.ع(سورنایە- surnaye): زوڕنا،

صرود- ا.ع(سرود- surûd): سەردەسێران، کوێستانان، زۆزانان.

صروف- ا.ع(سوروف- surûf): چەرخی ڕۆژگار، ڕووداو قەوماوان، واریقات.

صرە- ا.ع(سورە- sure): پڕیاسکە، کیسەی پارە، کیسەی زێڕو زیو، کیسەو کەمەر.

صریح- ص.ع(سەریح- serîh): ئاشکرا، بێ پەردە، ڕێک و ڕاست، ڕووبەڕوو، بە ڕاشکاوی، بێ پێچو پەنا.

صریحە- ص.ع(سەریحە- serîhe): ئاشکرا، بێ پەردە.

صریر- مص.ل.ع(سەریر- serîr): هاوارکردن، دەنگی قەڵەم، لە کاتی نووسین، خوڕەی ئاو.

صریع- ص.ع(سەریء- serî’): کەوتوو، کەوتوو لەسەر عاردی، لێدراو.

صریمت- مص.ل.ع(سەریمەت-serîmet): عەزیمەت، سووربوون لەسەرکارێک، بڕینی کارێک.

صریمە- ا.ع(سەریمە- serîme): بڕوانە (سەریمەت).

صعاب- ص.ع(سیئاب- si’ab): دژواریان، گیروگرفتان، ئاستەنگان.

صعالیک- ص.ا.ع(سەئالیک- se’alîk): سالوک، سالوکان، دز، ڕێگر، ئیبۆز.

صعب- ص.ق.ع(سەئب- se’b): قورس، سەخت، دژوار، گرفت.

صعبوب- ص.ع(سوئبوب- su’bûb): دژوار، قورس، زەحمەت، ئەستەم، گرفت.

صعبە- ص.ع(سەئبە- se’be): دژوار، سەخت، قورس، ژنی توندو سەرکێش.

صعتر- ا.ع(سەئتەر- se’ter): زەعتەر، گیایەکە دەخورێ.

صعتری- ص.ن(سەئتەری- se’terî): پیاوی بەخشندە، دلاوا، چابوک، ئازا، بوێر.

صعداء- ا.ع(سەئداء- se’da’): مەشەقەت، دژواری، گرفتاری.

صعداء- ا.ع(سوئەداء- su’eda’): هەناسەی سەرد، ئاهی درێژ، هەناسەی درێژ کە لە ماندوێتی یان خەفەتەوە هەڵقوڵێ.

صعرور- ا.ع(سوئرور- su’rûr): شیلەی وشکەوەبووی درەخت.

صعصعە- ا.ع(سەئسەئە- se’ se’e): جموجوڵ و شلەژان، ناوی گیایەکە.

صعق- مص.ل.ع(سەئغ- se’x): لەخۆچوون، بوورانەوە، لەهۆشچوون.

صعقە- مص.ل.ع(سەئغە- se’xe): لەخۆچوون، هەورەتریشقە، بریسکە.

صعلوک- ا.ص.ع(سەئلوک- se’lûk): ئیبۆز، هەژار، قەلەندەر، دەرویش، دز، ڕێگر، چەتە.

صعوبت- مص.ع(سوئوبەت- su’ûbet): دژواربوونی کار، گرفتاربوون، دژواری، زەحمەت، مەینەت.

صعود- مص.ل(سوئود- su’ûd): سەرکەوتن، بەرەو بەرزی چوون.

صعوه- ا.ع(سەئڤە- se’ve): هەر باڵندەیەکی بچووکی بە ئەندازەی چۆلەکە کە بخوێنێ، کلاوتە، کلاوکوورە، فشەکلاونە.

صعید- ا.ع(سەئید- se’îd): گڵ، خۆڵ، قەبر، گۆڕ، ڕێگە، زەوی ڕاستانیو ڕووتەن.

صغائر- ص.ع(سەغائیر- sexa’ir): ورد، بچووک، گوناهی بچووک، وردە گوناهان.

صغار- ص.ع(سیغار- sixar): بچووکان، منالان، زارۆکان.

صغار- مص.ع(سەغار- sexar): زەلیل بوون، زەبوونی.

صغار- ص.ع(سوغار- suxar): ورد، بچووک.

صغارت- مص.ل.ع(سەغارەت-sexaret): بچووک بوون، وردبوون، زەبوون بوون، خواری.

صغانه- ا(سەغانە- sexane): چەقەوانە.

صغانی- ص.ن(سەغانی- sexanî): چەقەوانە بە دەست..

صغر- مص.ع(سیغەر- sixer): بچووک بوونەوە، زەلیل بوون، بچووکی، منداڵی.

صغراء- ص.ع(سوغراء- suxra’): بچووک، (بۆ مێ).

صغران- مص.ع(سوغران- suxran): بچووک بوون، زەلیل بوون، چاوەخوار بوون، خۆر لە زەردەی خۆراوا، زەردەپەڕ.

صغران- ص.ع(سوغران- suxran): بچووک، ورد، هوور.

صغری- ص.ع(سوغرا- suxra): بچووکتر (بۆ مێ).

صغو- مص.ع(سەغف- sexf): ئارەزووکردن.

صغیر- ص.ع(سەغیر- sexîr): بچووک، هەرزەکار، هەتیوو.

صغیره- ص.ع(سەغیرە- sexîre): بچووک (بۆ مێ).

صف- ا.ع(سەفف- seff): ڕیز،

صفاء- مص.ل.ع(سەفاء- sefa’): پاکبوون، بێ غەل و غەشبوون، پاکی، ڕووناکی، ڕەونەق، خۆشی و خورەمی.

صفائح- ا.ع(سەفائیح- sefa’if): شمشێری پان، تاتە بەردی پان، ڕووی هەر شتێک کە پان بێ.

صفات- ا.ع(سیفات- sifat): خەسڵەتان، خوو، سیفەتان، سوخەت.

صفاح- ا.ع(سیفاح- sifah): لا، ڕوخسار، ڕوومەت، پانایی شمشێر.

صفاح- ص.ع(سەففاح- seffah): زۆر بەخشندە، لێ بوردە، چاوپۆشیکار لە خەتاو گوناح،

صفار- ص.ع(سەففار- seffar): مسگەر، قازانپاکەر.

صفاق- ا.ع(سیفاغ- sifax): کراس بەز، ناو پەنچک.

صفاکردن- مص.م(سەفا کەردەن- sefa kerden): شادی کردن، ئاشتی کردن، سازش کردن.

صفاوت- مص. ع(سەفاڤەت-sefavet): بەشیربوونی وشتر، ساف بوون و بێ غەل و غەش بوون.

صفاهان- ا(سیفاهان- sifahan): شاری ئەسفەهان، ناوی ئاهەنگێکی مۆسیقای ئێرانە.

صفایا- ا.ع(سەفایا- sefaya): دارخومای پڕ بەر، وشتری بەشیر.

صفت- مص.ع(سیفەت- sifet): وەسف کردن، وتنی چۆنیەتی کەسێک یان شتێک.

صفح- مص.ع(سەفه- sefh): بوردن، چاوپۆشی کردن لە گوناح و خەتای کەسێک.

صفح- ا.ع(سەفح- sefh): لا، قەراخی هەر شتێک، روخسار، روومەت، پانایی شمشێر.

صفحات- ا.ع(سەفەهات- sefehat): رووپەلێن، روو، رووی هەر شتێک، لاپەڕەی کتێب، بەرپەڕ.

صفد- ا.ع(سەفەد- sefed): بەخشش، قەیدوزنجیر، کۆت و زنجیر.

صفدر- ص.فا(سەف دەر- sefder): ریز شکێن، سەفدڕ، شکێنەری ریزی لەشکر، ئازا، دلێر، نازناوی عەلی کوڕی ئەبی تالێب.

صفر- ا.ص.ع(سیفر- sifr): (.)، هیچ.

صفر- ا.ع(سەفەر- sefer): مانگی دووەمی عەرەبی، مانگی سەفەر.

صفر- ا.ع(سەفەر- sefer): برسێتی، نەخۆشی زەردوویی.

صفراء- ا.ص.ع(سەفراء- sefra’): زەرد رەنگ (بۆمێ)، سەفرا، زراو، زراقک، زاڵی، کیسەی زەرداو.

صفرابر- ص.فا(سەفرابور- sefra bur): سەفرابڕ، ئەوەی سەفرا کەم بکاتەوە، (شاتوو زەرداو کەم دەکاتەوە).

صفرازده- ص.مر(سەفرا زەدە- sefra zede): دووچار بە سەفرا.

صفرا شکن- ص.فا(سەفرا شیکەن-sefra şiken): سەفرا شکێن، خواردنێک یان دەرمانێک کە سەفرا نەیەڵێ.

صفرا کردن- مص.م(سەفرا کەردەن-sefra kerden): تورە بوون، رشانەوە.

صفراوی- ص.ن(سەفراڤی- sefravî): توندە تەبیعەت، توندە میزاج، تووڕە.

صفرت- مص.ل(سوفرەت- sufret): زەردبوون، زەردی.

صف شکن- ص.فا(سەف شیکەن- sef şiken): سەفدڕ، سەفشکێن، ئازا، دلێر، ریز شکێنی دژمن لە شەڕدا.

صف شیکوف- ص.فا(سەف شیکوف- sef şikûn): شکێنەری ریزی دژمن لە شەڕدا، ئازا، دلێر.

صفصاف- ا.ع(سەف ساف-sef saf): درەختی بی.

صفصف- ا.ع(سەفسەف- sef sef): دەشت، راستانی، دەشتی هەموارو بێ گیا.

صفصف- ا.ع(سوف سوف- suf suf): چۆلەکە، پاساری، چێشکە، مەلووچک.

صفع- مص.ع(سەفء- sef’): زللە لێدان، شەپەزللە، تەوقات.

صفعه- ا.ع(سەفئە- sef’e): زللە، شەقەزللە، شەپەلاخ، شەق.

صفف- ا.ع(سوفف- suff): هەیوان، شانشین، سابات، بەربێلایی.

صفق- مص.ع(سەفغ- sefx): دەست لە دەستدانی دوو کەس یان زیاتر لە کڕین و فرۆشتندا یان لە بەیعەتدا.

صفق- ا.ع(سەفغ- sefx): تاکی دەرگا، لا، رووی کێو.

صفقه- ا.ع(سەفغە- sefxe): فرۆشتن، پەیمانی فرۆشتن، دەست لە دەستدان وەکو نیشانەی رەزامەندی لە فرۆشتن و مامەڵەدا.

صف کشیدن- مص.ل. (سەف کەشیدەن- sef keşîden): ریز بەستن.

صفن- ا.ع(سەفەن- sefen): پێستی گون، کیسەی گونان.

صفن- ا.ع(سەفەن- sefen): سفرە، توێشو، توێشەبەرە.

صفو- ا.مص.ع(سەفڤ- sefv): هەڵبژاردە، دڵسۆزی لە دۆستایەتیدا، خاڵیسە.

صفوان- ا.ع(سەفڤان- sefvan): بەردی ساف و لوس، هەساو، رۆژی ساماڵ و بێ هەور، رۆژی سایەقە و سەرما.

صفوت- ا.ص(سەفڤەت- sefvet): هەڵبژاردە، پاک و بێ غەش، خاڵیسە.

صفوف- ا.ع(سوفوف- sufûf): ریزان.

صفه- ا.ع(سوففە- suffe): هەیوان، شانشین.

صفی- ص.ع(سەفی- sefî): هەڵبژاردە، دۆستی گیانی بە گیانی.

صفیحه- ا.ع(سەفیهە- sefîhe): شمشێری پان، بەردی پان، رووی هەر شتێکی پان.

صفیر- ا.ع(سەفیر- sefîr): فیکە، فیقەنە.

صفیراء- ا.ع(سوفەیراء- sufeyra’): جۆرە درەختێکە.

صفیرزدن- مص.ل(سەفیر زەدەن- sefîr zeden): فیکەکێشان.

صفیه- ص.ع(سەفییە- sefîye): وشتری زۆر بە شیر، خورمای پڕ بەر.

صقار- ا.ع(سیغار- sixar): باڵندەی گۆشتخۆر، باز، شاهین و....

صقال- مص.م.ع(سیغال- sixal): مشتومالڎان، جەلادان، جەلایی کردن.

صقال- ص.ع(سەغغال- sexxal): مشتومالدەر.

صقالبه- ا.ع(سەغالیبە- sexalîbe): رەگەزی سلاڤی، نەژادی سلاڤی، سەگلاوی، سەگی ئاوی.

صقالت- ا.مص.ع(سیغالەت-sixalet): مشت و ماڵدراو.

صقال گرفتن- مص.ل(سیغال گیریفتەن- sixal giriften): مشت و ماڵ گرتن.

صقر- ا.ع(سەغەر- sexer): باڵندەیەکە لە جۆری باز، راو دەکات، واشە.

صقع- مص.ع(سەغع- sex’): بەعاردادانی کەسێک، کەسێک بروسکە لێی بداو لە هۆش بچێ، رۆییشتن، گەڕانەوە لە خێر و چاکە.

صقع- ا.ع(سوغع- sux’): نکاڵ، گۆشەی زەوی.

صقل- مص.ع(سەغل- sexl): مشت و ماڵدان.

صقلب- ا.خ(سەغلەب- sexleb): نەژادی سلاڤ.

صقلی- ص.ن.ع(سەغلی- sexlî): خەڵکی سەقیلییە (دورگەی سیسیل).

صقور- ا.ع(سوغور- suxûr): جۆرە بازێکە.

صقیل- ص.ع(سەغیل- sexîl): مشتو ماڵدراو، شمشێری لە هەساندراو.

صک- ا.ع(سەکک- sekk): قەواڵە، چەک.

صک- مص.ع(سەکک- sekk): لێدان، کوتان، لێدان و کوتانی بە زەبر.

صکاک- ا.ع(سیکاک- sikak): قەواڵەو چەک (بۆ کۆ).

صکاک- ص.ع(سەککاک- sekkak): قەواڵە نووس، چەک نووس.

صل- ا.ع(سیلل- sill): جۆرە مارێکی زەردی باریکە، شمشێری بڕندە، بەڵاو ناخۆشی.

صلاء- ا.ع(سیلاء- sila’): ئاگری گەورە، ئاگری خۆ گەرم کردنەوە، بانگەواز.

صلاب- اا(سوللاب- sullab): ئوسترلاب.

صلابت- مص.ل.ع(سەلابەت-selabet): توندوتۆڵ بوون، رەقبوون، پایەداری، درشتی.

صلابه- اا(سوللابە- sullabe): قولابی قەسابی.

صلات- ا.ع(سیلات- silat): پەیوەندی، چاکە کردن، بەخشش، خەڵات، چاکەوخێر دەرهەق بە کەس و کار.

صلات- ا.ع(سەلات- selat): نوێژ.

صلات کشیدن- مص.م(سەلات کەشیدەن- selat keşîden): سەڵاکردن.

صلاح- مص.ع(سیلاه- silah): ئاشتی کردن،

ئاشتی، سازش کردن، ئاشتبوونەوە.

صلاح- مص.ل.ع(سەلاھ- selah): چاکەکردن، خێرو چاکی کردن.

صلاح اندیش- ص.فا(سەلاھ ئەندیش- selah endîş): خێرخواز، ئاشتی خواز.

صلاح دید- مص(سەلاھ دید- selah dîd): خێر خواستن، ئاشتی خواستن، دروستبینی.

صلاحیت- مص.ل.ع(سەلاهیەت- selahîyet): سەڵاحیەت، شایستە بوون، ئەهلییەت.

صلاحیت دار- ص.فا(سەلاهیەتدار- selahîyet dar): شایستە بۆ ئەنجامدانی کارێک.

صلایه- ا.ع(سەلایە- selaye): بەردی پان و هەموار کە دەرمان یان شتی دی لەسەر بسوونەوە.

صلایه کردن- مص.م(سەلایە کەردەن- selaye kerden): سووینەوەی دەرمان یان شتێکی دی لەسەر بەرد یان لە هاوەندا.

صلب- مص.م.ع(سەلب- selb): لە مێخەدان، لە خاچدان، دەرهێنانی چەوری و مۆخ لە ئێسقان، برژانی گۆشت.

صلب- ا.ع(سولوب- sulub): چەلیپا، خاچ.

صلب- ص.ع(سولب- sulb): توند، بەهێز، قایم، درشت، بڕبڕەی پشت، کەمەر.

صلبوب- ا.ع(سولبوب- sulbûb): زورنا.

صلبوت- ا.ع(سەلبوت- selbût): ڕۆژی لە خاچدانی حەزرەتی عیسا، ئەو ڕۆژی هەینییەی کە عیسایان تێدا لە خاچدا.

صلبیه- ا(سولبییە- sulbîye): سپێنەی چاو.

صلت- ا.ع(سیلەت- silet): پەیوەندی، بەخشش، خەڵات.

صلت- ا.ص.ع(سەلت- selt): نێوچەوانی پان، شمشێری تیژی مشتومالدارو، پیاوی دلێرو بەکار.

صلح- ا.ع(سولھ- sulh): ئاشتی.

صلحاء- ا.ص.ع(سولەهاء- suleha'): چاکەکاران، صالحان.

صلح جو- ص.فا(سولح جوو- sulh cû): ئاشتی خواز.

صلح جویی- ا.مص(سولھ جویی- sulh cûyî): ئاشتی خوازی.

صلح کردن- مص.م(سولھ کەردەن- sulh kerden): سولح کردن، مەسلەتکردن، ئاشتی کردن.

صلح گونه- ا.مر(سولھ گوونە- sulh gûne): ئاشتی کاتی، مەیلەو ئاشتی.

صلحنامه- ا.مر(سولهنامە- sulh name): پەیماننامەی ئاشتی نێوان دوو لایەنی شەڕ، ئاشتینامە.

صلصال- ا.ع(سەلسال- selsal): گڵ، قوڕی خۆشەکراو بۆ دروستکردنی سواڵەت و گۆزەو دیزە.

صلصل- ا.ع(سولسول- sul sul): کوکو، تەوێڵی ئەسپ، مووی سپی پشتی ئەسپ، پەرداخی بچووک.

صلصله- مص.ع(سەلسەلە- selsele): زرینگەی زەنگوڵە یان خشڵ، یان جلەو.

صلع- مص.ع(سەلەء- sele'): ڕووتانەوەی سەر.

صلعاء- ص.ع(سەلئاء- sel'a'): بیابانی ڕووتەنو بێ گیا، ژنێ کە قژی سەری بروتێتەوە.

صلعان- ص.ع(سولئان- sul'an): سەر ڕووتاوان.

صلعه- ا.ع(سەلئە- sel'e): پێشە سەر کە روتابێتەوە.

صلف- مص.ع(سەلەف- selef): لاف لێدان، خۆ هەڵکێشان، شول هەڵکێشان.

صلفه- مص.ع(سەلیفە- selîfe): ژنێ کە مێرد مەیلی نەداتێ.

صلم- مص.ع(سەلم- selm): لە بنا بڕینی شتێک، بڕینی گوێ یان کەپوو.

صلماء- ص.ع(سەلما- selma'): ژنێ کە گوێی لە بنا بڕابێ.

صلوات- ا.ع(سەلەڤات- selevat): نوێژ، سەلاوات، درود.

صلوات- ا.ع(سەلەڤات- selevat): کەنیسەی جووان.

صله- مص.ع(سیلە- sile): پەیوەندی کەسایەتی، خێر و چاکە کردن، زرینگەی زەنگوڵ یان خشڵ.

صلی- ا.ع(سەلا- sela): ئاگر، ئاگری زۆر، چیلکەو چەوێڵ.

صلیب- ا.ع(سەلیب- selîb): چەلیپا، خاچ، داری عیسا.

صلیب- ص.ع(سەلیب- selîb): لە خاچدراو.

صلیب- ا.ع(سەلیب- selîb): وێنەیەکی فەلەکییە.

صلیب سرخ- ا.مر(سەلیبی سورخ- selîbi surx): رێکخراوێکی نێو دەوڵەتییە بۆ کۆمەکێن گشتی بە وڵاتان و میللەتانی لێقەوماو.

صلیب شکسته- ا.مر(سەلیبی شیکەستە- selîbi şikeste): چەلیپای شکاو، ئەمە نیشانەی رەسمی حکومەتی نازییانی ئەڵمانیا بوو.

صلیبی- ص.ن.ع(سەلیبی- selîbî): عیسایی، مەسیحی، فەلە.

جنگهای صلیبی- ا.مر(جەنگهای سەلیبی- cenghay selîbî): ئەو شەڕانەیە کە لە سەدەی یازدەو تا ئاخر و ئۆخری سەدەی سێزدەی زایینی لە نێوان لەشکرییانی مەسیحی و موسڵمانانندا روویدا، مەسیحیان لە وڵاتانی ئەورووپاوە چەند کەرەتێک بە مەبەستی گرتنی (بیت المقدس) هێرشیان کردو چونکە نیشانەی خاچ بە جل و بەرگ و بەیداخ و ئاڵاکانیانەوە بوو بە سەلیبییان ناویان دەرکرد ئەو شەڕانەش بەناوی شەڕێن سەلیبی ناویان دەرکرد.

صلیح- ص.ع(سەلیە- selîh): ساڵح، چاکەکار.

صلیل- مص.ع(سەلیل- selîl): زرە، دەنگدانەوە، دەنگی پێکادانی چەک و ئاسنجاو، سەدای پێکادانی شمشێران.

صم- ص.ع(سومم- summ): کەڕ، گوێ کپ.

صماء- ص.ع(سەمما- semma’): ژنی کەڕ، سەخت و قایم.

صمات- مص.ع(سومات- sumat): بێدەنگ بوون، بێدەنگی، خامۆشی.

صماخ- ا.ع(سیماخ- simax): ناو گوێ، کونی گوێ.

صمان- ا.ع(سوممان- summan): کەڕان.

صمان- ا.ع(سەممان- semman): زەوی بەردەڵان و رەقەن.

صمت- مص.ع(سەمت- semt): خامۆش بوون، بێدەنگ بوون.

صمد- ص.ع(سەمەد- semed): سەروەر، پایەدارو بێ پێویستی، پەنای موحتاجان، هەمیشە، ئەوەی هەموو کەس ئاتاجی وییە، یەکێکە لەسیفەتەکانی یەزدان.

صمصام- ا.ع(سەمسام- sem sam): شمشێری برندە، تیغی تیژ، شمشێرێک کە نەچەمێ.

صمغ- ا.ع(سەمغ- semx): شۆکە، کەتیرە.

صمم- مص.ع(سەمەم- semem): کەڕبوون، کەڕی، گوێ گرانی.

صموت- مص.ع(سومووت- sumût): بێدەنگ بوون.

صموت- ص.ع(سەمووت- semût): بێدەنگ، کپ و کڕ.

صمیم- ص.ع(سەمیم- semîm): جەرگەی گەرما، هەرەتی سەرما، تەشخەڵە، پاک و بێ غەش، دڵسۆزی، ناخی دڵ.

صمیمانه- ق.ص(سەمیمانە- semîmane): دۆستانە، دڵسۆزانە.

صناج- ص.ع(سەنناج- sennac): چەنگژەن، دەفژەن.

صنادید- ا.ع(سەنادید- senadîd): پیاوی

گەورە، ئازا، دلێر، بای توند، سەرمای تووش.

صناديق- ا.ع(سەنادیغ- senadîx): سەندوق، سەندوقان.

صناع- ا.ع(سوننا ء- sunna’): سەنعەتکاران.

صناعات- ا.ع(سینائات- sina’at): سنعەتان.

صناعت- ا.ع(سەنائەت- sena’et): سنعەت، هونەر، پیشە، کار.

صناعی- ص.ن.ع(سینائی- sina’î): دەستکرد، دروستکراو.

صنایع- ا.ع(سەنای ء- senayî’): سنعەتان، کاری دەستی ناسک، هەر سنعەتێ وردەکاری و هونەری تیا بەکاربێ.

صنج- ا.ع(سەنج- senc): چەنگ، جۆرە ئامێرێکی مۆسیقییە.

صندل- ا.ع(سەندەل- sendel): جۆرە رووەکێکە، سۆل، نەعل.

صندلی- ا(سەندەلی- sendelî): کورسی.

صندوق- ا.ع(سوندوغ- sundûx): باوڵ، دۆڵاب، قاسە، سوندوق، کەژاوە.

صندوقچه- ا.مر(سەندوقچە- sendûxçe): سوندوقی بچووک، سوندوقۆکە.

صندوقچه سر- ا.مر(سەندوغچەی سیر- sendûxçey sirr): رازگر، کەسێک نهێنی کەسێک بزانێ و بیپارێزێ، مەحرەمی راز.

صندوقخانه- ا.مر(سەندوغخانە- sendûxane): شوێنی سەندوقان، پەستو.

صندوقدار- ا.ص(سەندوغدار- sundûxdar): بەرپرسی قاسە، خەزانەدار.

صندوقه- ا.ع(سوندووغە- sundûxe): سونوقی بچووک، قەفەزەی سینە.

صندید- ص.ع(سەندید- sendîd): ئازا، دلێر، سەرمای تووش.

صنع- مص.ع(سون ء- sun’): دروستکردن، چاکە، رزق و رۆزی.

صنعت- ا.ع(سەنئەت- sen’et): سنعەت، کاری پڕ هونەر.

صنعتکار- ص.مر(سەنئەتکار- sen’etkar): ئەهلی سنعەت، سنعەتکار.

صنعتگر- ص.مر(سەنئەتگەر- sen’etger): دەست رەنگین، ئەهلی هونەر، سەنعەتگەری.

صنف- ا.ع(سینف- sinf): جۆر، پیشە، دەستە (دەستەی قەسابان).

صنم- ا.ع(سەنەم- senem): بت، لە فارسیدا بە مانای دڵبەری جوانیش دەگوترێ.

صنم کده- ا.مر(سەنەم کەدە- senem kede): بتخانە.

صنم گر- ا.ص(سەنەم گەر- senem ger): بتساز، بتتاش.

صنو- ا.ع(سینڤ- sinv): دوو یان چەند درەختێک کە لە یەک رەگ و ریشەن، برا، کوڕ.

صنوان- ا.ع(سینڤان- sinvan): دوو درەخت کە لە یەک بنج و رەگ بن.

صنوبر- ا.ع(سەنەوبەر- senewber): سنۆبەر (درەخت).

صنوبری- ص.ن(سەنەوبەری- senew berî): سنەوبەری (هەر شتێ وەکو سنەوبەر قوچەکی بێ).

صنوج- ا.ع(سونوج- sunûc): چەنگان، (ئامێری مۆسیقا).

صنوف- ا.ع(سونوف- sunûf): دەستە، پیشە، جۆر، (سنفی بازرگانان).

صنیع- ص.ع(سەنی ء- senî’): دروستکراو، پەروەردەکراو، تیژکراو (شمشێر)، چاکە، کەسی وەستاو مەعلان لەکاری خۆدا.

صنیعه- ا.ع(سەنیئە- senî’e): چاکە، پەروەردەی دەستی کەسێک.

صواب- ص.ع(سەڤاب- sevab): راست و دروست، هەق.

صوابدید- مص.(سەڤابدید- dîd sevab): دروستی بینی، مۆڵەت، شیرەت.

صواحب- ا.ع(سەڤاهیب- sevahib): ژن، هاوڕێ، هاونشین، هاودەم.

صوارم- ا.ع(سەڤاریم- sevarim): ئازایان، دلێران، شێری دڕندە.

صواع- ا.ع(سوڤاء- suva’): جام، جامی گەورەی ئاو خواردنەوە.

صواعق- ا.ع(سەڤائیغ- seva’ix): هەورە تریشقە، هەورە بروسکە.

صواغ- ص.ع(سەڤڤاغ- sevvax): درۆزن، فیشاڵباز.

صواغ- ا.ع(سوڤڤاغ- suvvax): زەرنگەر، ئاڵتوونچی.

صواف- ص.ع(سەڤڤاف- sevvaf): خوری فرۆش.

صوافی- ا.ع(سەڤافی- sevafî): ئەو بەشە دەستکەوتەی بە پێغەمبەرو ئیمام دەدرا کە لە هەموو دەستکەوتەکانی دی چاکتر بووە، موڵکی خاڵیسە.

صوالجه- ا.ع(سەڤالیجە- sevalice): گۆچان، دار عاسای پاشایی، ئەو دار دەستەی پاشا بەدەستەوەی دەگرێت.

صوام- ص.ع(سەڤام- sevam): زەوی وشکی بێ ئاو.

صوام- ا.ع(سوڤڤام- suvvam): بەڕۆژووان، ڕۆژووانان.

صوام- ص.ع(سەڤڤام- sevvam): کەسێک کە زۆر ڕۆژوو بگرێ.

صوامع- ا.ع(سەڤامیء- sevami’): دێری ڕەبەنان، کونجی دەروێشان.

صوان- ا.ع(سوڤان- suvan): کۆمەدی، سەندوقی جلکان یان کتێبان.

صوب- ا.ع(سەوب- sewb): لا، ڕاست، دروست، بەر.

صوبه- ا.ع(سوبە- sûbe): وڵات، ناوچە، عەماری دانەوێڵە.

صوت- ا.ع(سەوت- sewt): دەنگ، ئاواز.

صور- ا.ع(سوڤەر- suver): وێنە.

صور- ا.ع(سوور- sûr): بۆقی، شەیپوور.

صورت- ا.ع(سورەت- sûret): ڕوو، ڕوخسار، دێم، شێوە، پەیکەر، وێنە.

صورت ارا- ص.فا(سوورەت ئارا- sûret ara): نیگارکێش، شێوەکار.

صورت افرین- ص.فا(سورەت ئافەرین- sûret aferîn): وینەکێش، داهێنەر، ئەفرانەر.

صورت برداشتن- مص.م(سورەت بەرداشتەن- sûret berdaşten): وێنەگرتنەوە، لەبەرگرتنەوە، لیستەکردن بۆ کەلو پەل و کاڵایان.

صورت بستن- مص.ل(سورەت بەستەن- sûret besten): وێنەگرتن، قاڵب گرتن، شێوەگرتن، لەگێن بوون، وێناکردن.

صورت بند- ص.فا(سوورەت بەند- sûret bend): وێنەگر، شێوەکار، نیگارکێش.

صورت بین- ص.فا(سوورەت بین- sûret bîn): ڕواڵەت بین، کەسێک هەر ڕواڵەتی دیار بدینێو گوێ بە ناخ و دیوی ناوەوە نەدا.

صورت پزیر- ص.فا(سوورەت پەزیر- sûret pezîr): لەگێن، شتێ بشێ ئەنجام بدرێ.

صورت پرست- ص.فا(سوورەت پەرەست- sûret perest): عاشقە نیگارو نیگارکێشی، ئەوەی حەزی لە ڕوو ڕووخساری جوانە.

صورت حال- ا.مر(سوورەتی هال- sûreti hal): بەیان حاڵ.

صورت حساب- ا.مر(سوورەت هیساب- sûret hisab): لیستەی حیسابات.

صورتخانه- ا.مر(سوورەتخانە- sûret xane): بتخانە، شوێنێ کە وێنەو بتی زۆری تێدابێ.

صورت دادن- مص.م(سوورەت دادەن- sûret daden): ئەنجامدانی کارێک، تەواوکردنی

کارێک، دەرهێنانی شتێک بە شێوەیەک.

صورت ذهنی- ا.مر(سوورەتی زیهنی- sûreti zihnî): وێنەی زەینی، وێنەی کەسێک یان شتێک کە لە زەیندا دروست بێ.

صورت ساز- ص.فا(سوورەت ساز- sûret saz): وێنەگر، نیگارکێش، شێوەکار.

صورت ظاهر- ا.مر(سورەتی زاهیر- sûreti zahir): رووی دیار، روالەتی ئاشکرا، ئەوەی لە بەرچاوەو بە چاو دەبینرێ.

صورتک- ا.ع(سوورەتەک- sûretek): وێنەی بچووک، پەیکەرۆکە، پەیکەرچە.

صورتکار- ا.ص(سوورەتکار- sûret kar): وێنەگر، نیگارکێش.

صورتکده- ا.مر(سوورەت کەدە- sûret kede): پێشانگەی نیگارکێشی، شوێنی نەخش‌و نیگاران، نیگارستان، نیگارگە، بتخانە.

صورت کردن- مص.م(سوورەت کەردەن- sûret kerden): وێنەکێشان، نیگارکردن.

صورتکش- ص.فا(سوورەت کەش- sûret keş): وێنەکێش، شێوەکار، نیگارساز.

صورتگر- ص.مر(سورەتگەر- sûret ger): وێنەگر، شێوەکار، نیگارساز.

صورت گرفتن- مص.ل(سورەت گیریفتەن- sûret giriften): سەرگرتنی کارێک یان مامەڵەیەک، سەرگرتن.

صورت مجلس- ا.مر(سورەتی مەجلیس- sûreti meclis): کۆنووسی کۆبوونەوەی ئەنجوومەنێک.

صورت ناپذیر- ص.مر(سوورەت ناپەزیر- sûret napezîr): مەحاڵ، لە گوین نەهاتوو.

صورت نگار- ص.فا(سوورەت نیگار- sûret nigar): وێنەگر، نیگارکێش، شێوەکار.

صورتی- ص.ن(سورەتی- sûretî): بەرەنگی دەموچاو، گوشتی.

صورصبگاهی- ا.مر(سووری سوبهگاهی- sûri subhgahî): ناڵەو زاری و ئاخ و ئوفی بەیانیان.

صورنیم شبی- ا.مر(سووری نیم شەبی- sûri nîm şebî): ئاهوناڵەی نیوە شەوان.

صوری- ص.ن(سووری- sûri): زاهیری، روالەتی.

صوغ- مص.ع(سەوغ- sewx): رۆچوونی ئاو بە زەویدا، دارشتن (بۆ نووسین و قالبە زێرو زیو)، هاوتا، داهێنان، ئەفراندن.

صوف- ا.ع(سووف- sûf): خوری، خوری مەڕ.

صوف پوش- ص.فا(سووف پوش- sûf pûş): پەشمینە پۆش، خوریپۆرش، کەسێ کە جلی پەشمی لەبەر بکات. (سۆفی).

صوفی- ا.ص.ع(سووفی- sûfî): سۆفی، کەسێک کە پەیرەوی رێبازی سۆفیگەری بکات.

صوفیانه- ق.ص(سووفییانە- sûfiyane): سۆفیانە، سۆفی ئاسا.

صوفیگری- ا.مص(سووفیگەری- sûfîgerî): سۆفیگەری، سۆفیاتی.

صوفی وش- ص.مر(سووفی ڤەش- sûfîveş): سۆفی ئاسا، سۆفیانە.

صوفیه- ا.ع(سۆفییە- sûfîye): ئەهلی تەریقەت، ئەهلی سۆفیگەری.

صول- مص.ل(سەول- sewl): پەلاماردان، هێرش بردن، هەڵمەت.

صولت- مص.ل(سەولەت- sewlet): هەڵمەت، هێرش کردن و پەلاماردان، سەتوەت و دەسەلات.

صولج- ا.ع(سەولەج- sewlec): زیوی خالیسە و بێ غەش.

صولجان- ا.ع(سەولەجان- sewlecan): گۆچان، عاسای پاشایەتی.

صوم- مص.ل(سەوم- sewm): رۆژووگرتن، بەرۆژووبوون.

صومع- ا.ع(سەومە ء- sewme’): پەرستگەی رەبەنان، دێری رەبەنان، خانەقا.

صومعگی- ص.ن(سەومەئەگی- sewme'egî): دێرنشین.

صومعە- ا.ع(سەومەئە- sewme'e): شوێنی بەرز یان چیا کە عیبادەتکار بۆ عیبادەت لێی بژینێتەوە، پەرستگەی رەبەن لەسەر شاخ، دێر، خانەقا.

صومعەدار- ص.مر(سەومەئەدار-sewme e-dar): رەبەن، خواپەرستی خودان دێر.

صومعەنشین- ص.فا(سەومەئەنیشین- sewme 'e nişîn): دێرنشین، دانیشتن لە دێر بۆ خوا پەرستی.

صون- مص.ع(سەون- sewn): پاراستن.

صە- ا.ع(سەه- seh): بێدەنگ بە، وس بە، دەمت داخە.

صهباء- ص.ع(سەهبا ء- sehba'): سوورۆسپی تێکەڵ، شەرابی سورباوی ترێ.

صهر- ا.ع(سیهر- sihr): خزمایەتی، کەسایەتی، زاوا، مێردی کچ، مێردی خوشک.

صهروج- اا(سەهروج- sehrûc): چیمەنتۆ؟.

صهریح- ا.ع(سەهریج- sehrîc): گۆلاو، حەوزی ئاو، تەنکەر.

صهو- مص.ع(سەهڤ- sehv): زۆر دەوڵەمەند بوون.

صهوە- ا.ع(سەهڤە- sehve): پشتی ئەسپ، لوتکەی چیا، گۆلاو.

صهیل- ا.ع(سەهیل- sehîl): حیلەی ئەسپ.

صهیون- ا.خ(سیهیون- sihyûn): ناوی کێوێکە لە باشووری رۆژاوای ئۆرشەلیم کە مزگەوتی ئەقساو گومەزی سەخرە لەوێندەرن، هەندێ جار بە ئۆرشەلیم-ش دەگوترێ سیهیون.

صهیونیت- ا.ع(سیهیونیەت-sihyunîyet): بزاڤی دەستەیەکی جولەکە بوو کە لە سەدەی ١٩ی زایینیدا بەر لەدامەزراندنی دەوڵەتی ئیسرائیل دەستی پێکردو ئامانجیان دامەزراندنی حکومەتێکی جولەکە بوو لە فەلەستین.

صیاح- مص.ع(سییاه- sîyah): هاوار، گازی، هاوار کردن، فیغان کردن.

صیاح- ص.ع(سەییاه- seyyah): کەسێک زۆر هات و هاوار بکات.

صیاد- ص.ع(سەییاد- seyyad): نێچیرڤان، نێچیرەوان، راوچی.

صیادلە- ا.ع(سەیادیلە- seyadile): دەرمانفرۆشان، دەرمان سازان، گیاناس.

صیارفە- ا.ع(سەیاریفە- seyarife): سەرافان.

صیاغ- ص.ع(سەییاغ- seyyax): فیشاڵباز، درۆزن، زەرنگەر.

صیاغ- ا.ع(سوییاغ- suyyax): زەرنگەر، ئاڵتونچی.

صیاغت- ا.مص.ع(سییاغەت- sîyaxet): زەرنگەری، پیشەی ئاڵتونچێتی.

صیام- ا.ع(سییام- sîyam): رۆژووان، رۆژووگر، بەرۆژوو.

صیانت- مص.م.ع(سییانەت- sîyanet): پاراستن.

صیت- ا.ع(سیت- sît): ناوونـاوبانگی باش، شۆرەتی چاکە.

صیحە- مص.ع(سەیهە- seyhe): هاوارکردن، بانگکردن.

صید- مص.م.ع(سەید- seyd): راوکردن، شکارکردن.

صید حرم- ا.مر(سەیدی هەرەم- seydi he-rem): راوی حەرەم، گیانلەبەرێ کە لە دەوروبەری کەعبەبێ راوکردنی حەرامە.

صیدگر- ص.مر(سەیدگەر- seydger): راوچی، نێچیرڤان، شکارچی.

صیدلانی- ص.ع(سەیدەلانی-seydelanî): عەتار، دەرمانفرۆش، دەرمانساز.

صیدلە- ا.ع(سەیدەلە- seydele): دەرمانخانە، ئەجزاخانە.

صیرفی- ص.ع(سەیرەفی- seyrefî): سەراف.

صــــــیــــــرورت- مص.ع(ســــــەیرووڕەت- seyreûret): گـــۆڕان لە حــــاڵەتێکەوە بۆ حاڵەتێکی دی، دۆخگۆڕکێ بەرەو باشی.

صیصە- ا(سیسە- sîse): ئامێرێکە تانوپۆی تەونی پێ ڕێک دەخرێ، حەسارو پەناگە، قەڵا، پەناگە، شاخی گاو کەڵەکێوی.

صیغ- ا.ع(سـیـیـەغ- sîyex): هەر شـتـێ لە قـاڵبـدا دابڕێژرێ، داڕشتن (بۆ وشە یان زێڕو زیو یان هەر شتێکی دی)، شێوە، شەکڵ.

صـیـغـە- ا.ع(سـیـیـغـە- sîyxe): داڕشتن، داهێنان، ئەفـڕاندن، ژنی بە سـیـغـە، ژنـی کـاتی بەپێی مەرج و حوکمی تایبەتی.

صیغەرو- ص.فا(سیغەرەو- sîxerew): ژن یان کچێک بە سیغە شوو بە پیاوێک بکات.

صیغە سازی- ا.مص(سیـغـە سـازی- sîxe sazî): گەردان سازی وشە بەپێی یاساو ڕێسای زمان.

صیف- ا.ع(سەیف- seyf): هاوین، تاوسـان، وەرزی گەرما.

صـیـفی- ص.ن.ع(سەیفی- seyfî): هاوینە، هاوینی، کشتوکاڵی هاوینە.

صیفی کار- ا.ص(سەیفی کار- seyfî kar): زەرعـاتی هاوینە وەک: (کاڵەکو شوتیو خەیارو باینجانو بامێ و تەماتە).

صـیـقل- ص.ع(سـەیغـەل- seyxel): مـشتو ماڵدەری شمشێرو چەقۆو ئاوێنەو ئەو شتانە.

صـیـقل گـر- ص.فـا(سـەیغـەل گـەر - seyxel ger): سیقالکار، کەسێک کە کانزایان مشتو ماڵدەدات، چەرخچی..

ض

ض- حر (**ض**-Z):
پیتی هەژدەیەمی ئەلفبای فارسییە، کە بە (ضاد) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٨٠٠)، ئەم پیتە تایبەتە بە زمانی عەرەبی و لە زمانی فارسیدا نییە.

ضائر- ا.فا.ع(زائیر- zair): موزیر، زیان گەیەنەر، زیان رەسێن.

ضابط- ا.فا.ع(زابیت- zabit): پارێزەر، حاکم، فەرمانڕەوا، پێشەنگ، ئەفسەر، بەهێز، هوشیار.

ضابطه- ا.فا.ع(زابیتە- zabite): پارێزەر (بۆ مێ)، یاسا، رێسا، زەبت و رەبت.

ضابی- ا.ع(زابی- zabî): ژیلەمۆ.

ضاجر- ص.ع(زاجیر- zecir): بێزار، دڵتەنگ، بێ ئارام لە خەمباریدا، نیگەران.

ضاجع- ا.ص.ع(زاجئی- zacî'): پیاو کە لەسەر لا خەوتبێ، پیری پەککەوتە، پێچی رووبار یان شیو.

ضاجعه- ا.ص.ع(زاجیئە- zacî'): رێژگەی روبار، پەزێن فرە.

ضاحک- ا.فا.ع(زاهیک- zahik): دەم بە پێکەنین، هەوری بە بریسکە.

ضاحکه- ا.فا.ع(زاهیکە- zahike): ددانی پێشەوە، ددانێ کە لە کاتێ پێکەنیندا دەربکەوێ.

ضاحی- ا.فا.ع(زاهی- zahî): بەرز، دیارو ئاشکرا، ئەوەی هەتاو بیگاتێ.

ضاحیه- ا.فا.ع(زاهییە- zahiye): دوروبەری شار، بەرز، ئاشکراو دیار.

ضار- ا.فا.ع(زار- zar): موزیر، زیان بەخش، زیان رەسێن.

ضارب- ا.فا.ع(زاریب- zarib): شەوی زۆر تاریک، شوێنی نزمو هەموار کە درەختی لێ بێ.

ضارع- ص.ع(زاریع- zari'): خاکی، رام، باریک و بنێس، لەڕولاواز.

ضارور- ا.ع(زاروور- zarûr): پێویستی، زەروری.

ضاروراء- ا.ع(زارورراء- zarûra'): پێویستی، قاتی، تەنگانە.

ضاروره- ا.ع(زاررە- zarûre): ئاتاجی، پێویستی، زیان.

ضاری- ا.ص.ع(زاری- zarî): گیانلەبەرانی درندەو گۆشتخۆر وەکو شێرو بەورو گورگ، تانجی، موزیر، زەرەردار، هۆڤ.

ضاغط- ا.فا.ع(زاغیت- zaxît): گوشارکار، نیگابان.

ضاغوط- ا.ع(زاغوت- zaxût): مۆتەکە، مێردەزمە، شەوە، کابوس، شەوگ.

ضال- ص.ع(زالل- zall): گومڕا، ئاواره، ڕێ هەڵەکردوو، وێڵ.

ضاله- ص.ع(زالله- zalle): گومڕا، ئاواره، ڕێ هەڵەکردوو (بۆمێ).

ضامر- ص.ع(زامیر- zamir): لاواز، لەڕ، داڵەگۆشت، ناوقەد باریک، ئەندام باریک، وردیله.

ضامن- ص.ع(زامین- zamin): کەفیل، پابەند، زەمانەتکار، دابینکەر.

ضایع- ص.ع(زایع- zayi’): زایە، بێهوده، بێ کەڵک، گوم، پشت گوێ خراو.

ضایعه- ص.ع(زایئه- zayi’e): زایە، بێهوده، لە کەڵک کەوتوو، فەوتاو (بۆمێ).

ضایق- ص.ع(زایغ- zayix): تەنگ.

ضب- ا.ع(زەبب- zebb): مارمێلکه، بزن مژەک.

ضب- ا.ع(زەبب- zebb): رق و کینەی لە دڵدا پەنهان، دڵڕەشی.

ضباب- ا.ع(زەباب- zebab): تەمومژ، تەمتومان.

ضبار- ا.ع(زوبار- zubar): کتێبان، ئیزبارە، فایل.

ضباط- ص.ع(زەببات- zebbat): ئەرشیفکردنی ئەوراقی دایەرە لە فایل و پەروەنداندا.

ضباط- ا.ع(زوببات- zubbat): پارێزەران، حاکمان، ئەفسەران، بەهێزان.

ضباع- ا.ع(زیباء- ziba’): کەمتاران، قەمتاران، کەمتیاران.

ضبان- ا.ع(زوببان- zubban): مارمێلکان، بزن مژەکان.

ضبط- مص.ع(زەبت- zebt): گرتن، پاراستن، مەحکەم کردن، زەبت و رەبت.

ضبط صوت- ا.مر(زەبتی سەوت- zebti sewt): ڕێکۆردەر، تەسجیل.

ضبع- ا.ع(زەبع- zeb’): کەمتار، قەمتار.

ضبع- ا.ع(زەبوء- zebu’): وشکەساڵ، نەهاتە ساڵ.

ضبعان- ا.ع(زیبئان- zib’an): نێرەکەمتیار.

ضبعانه- ا.ع(زیبئانه- zibane): مێ کەمتیار، ما کەمتیار، دەڵە کەمتار.

ضبه- ا.ع(زەببه- zebbe): مارمێلکەی مێیە، شکۆفەی خورما بەر لە پشکوتن و گوڵ کردن.

ضج- مص.ع(زەجج- zecc): بانگ و هاوار لە ترسان.

ضجاج- مص.ل.ع(زوجاج- zucac): هاوارکردن، ناڵین و هاوارکردن لە ترسا.

ضجاج- ا.ع(زیجاج- zicac): شیلەی درەخت، کەتیرا.

ضجاج- ا.ع(زەججاج- zeccac): عاج، شەڵفەی فیل، جۆرە موروویەکە.

ضجر- مص.ل.ع(زەجەر- zecer): بێ قەراری کردن، ناڵین، دڵتەنگ بوون، دڵتەنگی، بێزاری، بێقەراری.

ضجر- ص.ع(زەجیر- zecir): مەلول، دڵتەنگ، بێ ئارام، بێ ئۆقره، بێزار.

ضجرت- ا.ع(زوجرەت- zucret): خەم، خەفەت، بێ ئۆقرەیی، دڵتەنگی، مەلولی.

ضجور- ص.ع(زەجور- zecûr): زۆر دڵتەنگ، بێ ئۆقره، زۆر بێزارو بێتاقەت.

ضجه- ا.ع(زەججه- zecce): هات و هاواری خەڵکی، شین و زاری، بانگو هاوار.

ضجیج- ص.ع(زەجیج- zecîc): بانگ و هاوار لە ترساندا، غەڵبەغەڵپ.

ضجیع- ص.ع(زەجیع- zecî’): هاوجێگە، هاوخەو.

ضجیعه- ص.ع(زەجیئه- zeci’e): هاوخەو (بۆ مێ).

ضحاء- ا.ع(زەهاء- zeha’): نزیکی نیوەڕۆ، کە ڕۆژ بگاتە نزیکی نیوە.

ضحاک- ص.ع(زەهـهـاک- zehhak): زۆرخەن.

ضحایا- ا.ع(زەهایا- zehaya): قوربانیان.

ضحک- مص.ل.ع(زیهک- zihk): پێکەنین، خەنینە، خەنستن.

ضحکه- ا.ع(زەهکە- zehke): یەک پێکەنین، خەنینەیەک.

ضحکه- ص.ع(زوهکە- zuhke): گەپجاڕ، کەسێک کە خەڵکی پێی پێبکەنن.

ضحکه- ص.ع(زوهەکە- zuheke): کەسێ بە خەڵکی پێبکەنێ.

ضحو- ا.ع(زەهڤ- zehv): چێشتەنگاو.

ضحوک- ص.ع(زەهوک- zehûk): زۆرخەن.

ضحوه- ا.ع(زەهڤە- zehve): چێشتەنگاو، چێشتان.

ضحی- ا.ع(زوها- zuha): چێشتان، خۆر، هەتاو، چێشتەنگا.

ضحیه- ا.ع(زەهییە- zehîye): چێشتەنگاو، مەڕی قوربانی.

ضخام- ص.ع(زوخام- zuxam): گەورە، بە کەلەش، قەڵەو، ئەستوور.

ضخام- ص.ع(زیخام- zixam): ئەستوورو قەبە.

ضخامت- مص.ل.ع(زەخامەت-zexamet): قەبەبوون، قەڵەو بوون، ئەستوور بوون.

ضخم- ص.ع(زەخم- zexm): گەورە، قەبە، قەڵەو، ئەستوور، زەبەلاح، کەتە.

ضخیم- ص.ع(زەخیم- zexîm): ئەستوور، قەبە، گەورە، زەلام.

ضد- ص.ع(زیدد- zidd): دژ، ناساز، ناکۆک، نا تەبا، پێچەوانە.

ضدید- ص.ع(زەدید- zedîd): دژ، ناکۆک، هاوتا.

ضر- مص.ع(زەڕ- zer): زەرەر گەیاندن، زیان، مەزەڕەت.

ضراء- ا.ع(زەڕاء- zera’): زیان، خەسارەت، ناخۆشی، قاتی، تەنگانە، لێقەوماوی.

ضرائب- ا.ع(زەرائیب- zerayib): باج و خەراجان، جۆرو نەوع.

ضرائح- ا.ع(زەرائیه- zeraih): مەزاران، مەزارگان، گۆڕو قەبران، گڵکۆیان، مەرقەدان.

ضرائر- ا.ع(زەرائیر- zerair): کوێران، نابینایان، زەلیلان، مزمەعیلان.

ضراب- مص.ل(زیراب- zirab): بەشەڕ هاتن، شەڕە شمشێر.

ضراب- ص.ع(زەڕاب- zerrab): کەسێک کە سکە لێبدات.

ضرابخانه- ا.مر(زەرابخانە-zerabxane): شوێنی سکە لێدان.

ضراح- مص.ع(زیراه- zirah): لەقەلێدان، لوشکەلێدانی چارەوێ، جووتە وەشاندن.

ضرار- مص.م.ع(زیرار- zirar): زەرەرگەیاندن، زیان گەیاندن بە یەکتر.

ضرارت- مص.ل.ع(زەرارەت-zeraret): نابینابوون، نابینایی.

ضراط- مص.ل.ع(زیرات-zirat): تڕین، تڕ کەندن.

ضراط- ص.ع(زەرات- zerat): تڕکەن.

ضراعت- مص.ل.ع(زەرائەت- zera’et): پاڕانەوە، کورووزانەوە، لالانەوە.

ضراغم- ا.ع(زەراغیم- zeraxim): شێران، شێرانی دڕندە.

ضرام- ا.ع(زیرام- ziram): چیلکە، دەستەچیلە.

ضراوت- مص.ل.ع(زەراڤەت-zeravet): حەسود بوون، چاوچنۆک بوون، خوگرتن، راهاتن لەسەر شتێ.

ضرب- مص.م.ع(زەرب- zerb): لێدان، کەڕەت (×).

ضربات- ا.ع(زەرەبات- zerebat): لێدان، جەزرەبە.

ضـــــربان- مـص.ل.ع(زەرەبان-zereban): لێدان، لێدانی دڵ.

ضربت- ا.ع(زەربەت- zerbet): یەک لێدان.

ضربخانه-ا.مر(زەربخانە-zerbxane): شوێنی لە سکەدانی زێڕو زیو.

ضـرب خـوردن- مـص.ل(زەرب خـوردن- zerb xûrdn): ئازار دیتن، جەزرەبە خواردن.

ضـرب خـورده- ص.مف(زەرب خـوردە- zerb xûrde): لێدراو، جەزرەبە خواردوو.

ضــــرب دیـدن- مـص.ل(زەرب دیـدەن- zerb dîden): ئازار دیتن.

ضــــرب دیـده- ص.مـف(زەرب دیـدە- zerb dîde): جــەزرەبە دیتــوو، ئازار پێگەییــوو، جەزرەبە دیدە.

ضرب زدن- مص.م(زەرب زەدەن- zerb zeden): لێدان، لێدانی کەسێک.

ضرب گرفتن- مص.م(زەرب گـیریفـتـەن- zerb giriften): تەپڵ ژەن، تەپڵ لێدان.

ضربه- ا.ع(زەربە- zerbe): یەک لێـدان، یەک زەربە، برین، زام.

ضـربی- ا.ص.ع(زەربی- zerbî): جـۆرە تاق یان گومەتێکە کە بە کەرپوچ بچنرێ، ئاوازێک کە بەتەپڵ لێ بدرێ، ئامـێـری زەربی: دەفـو دەهۆڵو تەپڵ و دونبک.

ضرر- ا.ع(زەرەر- zerer): زەرەر، زیان.

ضـررزدن- مص.م(زەرەر زەدەن- zerer zeden): زیان لێدان، خەسارەت لێدان.

ضررکشـیدن- مص.ل(زەرەر کەشـیدەن- zerer keşîden): زەرەرکردن، خـەسارەت کـردن، زیان کردن.

ضــــرس- ا.ع(زیـرس- zirs): ددانی هـاڕەر، کـاکـیلە، بارانی کـەم، گـردی ناهەمـوار کـە سەرکەوتنی زەحمەت بێ.

ضــــرس- ص.ع(زەریس- zeris): تـونـدە تەبیـعـەت، پیـاوی سەفەر کردوو جەنگ جەربێتن،

بەدخوو.

ضرطه- ا.ع(زەرتە- zerte): تڕ، تڕێک.

ضرع- ا.ع(زەرع- zer’): مەمک، گوانی مەڕو مانگا.

ضـرع- ا.ع(زیرع- zir’): هاوتا، وەکـویەک، چوونیەک.

ضـــــرع- مص.م.ع(زەرع- zer’): رامکردنی ئەسپ، لالانەوەو پاڕانەوەو کوڕووزانەوە.

ضرغام- ا.ع(زیرغام- zirxam): شێر، پیاوی ئازا، دلاوەر، بوێر.

ضرغم- ا.ع(زەرغەم- zerxem): شێر، شێری دڕندە.

ضـرم- مص.ع(زەرەم- zerem): هەڵایســانی ئاگر، برسی بوونی زۆر.

ضرم- ا.ع(زیرم- zirm): جۆرە درەختێکی بۆن خۆشە.

ضرم- ا.ع(زەریم- zerim): بێچووە هەڵۆ.

ضـروب- ا.ع(زوروب- zurûb): لێــدان، (بـۆ کۆ)، جۆر.

ضروب- ص.ع(زەروب- zerûb): لێدەر.

ضــــــرور-ص .ع(زەرور- zerûr): زەروور، پێویست.

ضـــــــرورات- ا.ع(زەرورات- zerûrat): پێداویستیان.

ضــــــرورت- ا.ع(زەرورەت- zerûret): پێداویستی، شتێ کە پێویستت پێی بێ.

ضــروری- ص.ع(زەروری- zerûrî): زەروری، پێویست.

ضـروریه- ص.ع(زەروریـیــە- zerûriye): هەر شتێ زەروری و پێویست بێ.

ضروس- ا.ع(زوروس- zurûs): ددانی هاڕەر، کاکیلە.

ضروع- ا.ع(زوروع-’zurû): گوان، گوانان.

ضره- ا.ع(زەرە- zere): پێـویسـتی، مـەمک، هەوێ.

ضـــریب- ا.ص.ع(زەریب- zerîb): لێـــدەر، دەستوەشێن، بە زەبر، هاوتا، جۆر، لێدراو.

ضریبه- ا.ع(زەریبە- zerîbe): سروشت، خوو، عـادەت، خەسـڵـەت، باج و خـەراج، لێـدراو بە شمشێر.

ضریح- ا.ع(زەریهـ- zerîh): گـۆڕ، قـەبر، ئەو گومەزەی بۆ گۆڕ دەکرێ، مەرقەد، مەزارگە، گلکۆ.

ضـریر- ص.ع(زەریر- zerîr): کـوێر، نابینا، لەڕولاواز، نەخۆش‌و لاواز.

ضریره- ص.ع(زەریرە- zerîre): کوێرە، نابینا (بۆ مێ) ژنی نەخۆش و لاواز.

ضـــریع- ص.ع(زەریع- zerî’): ژنی مـەمک گەورە، مەڕی گوان گەورە.

ضریع- ا.ع(زەریع- zerî’): پەردەیەکی ناسکی سەر ئێسقانە.

ضـــــــــــریـع- ا.ع(زەریــع- zerî’): گـیـایەکی بۆن ناخـۆشـە، دڕکی دار خـورمـا، داری وشک.

ضریم- ا.ع(زەریم- zerîm): سوتاو، ئاگر.

ضـعـاف- ص.ع(زیئـاف- ziaf): لاوازان، بێ توانا، لەڕو لاوازو سست.

ضعف- مص.ل.ع(زەئف- ze’f): سست بوون، بێ جورم، کەم نموود، بێ توانابوون.

ضعف- ص.ع(زیئف- zi’f): دوو چەنانە، دوو بەرانبەر، دوو هێندە.

ضعفاء- ص.ع(زوئەفا- zuefa): لاوازان، بێ جورمان، بێ توانایان، کەم نمودان.

ضعیف- ص.ع(زەئیف- zeîf): لاواز، سست، بێ توانا، بێ دەسەڵات، بێ جورم.

ضـعـیف چزان- ص.فـا (زەئیف چیـزان- zeîf çizan): لاواز کـــوژ، ئەوەی بێ تواناو لاوازان ئازار بدات.

ضعـیـفـه- ص.ع(زەئیـفـە- zeîfe): زەعـیـفـە، ئافرەتی سست و بێ دەسەڵات.

ضـغـائن- ا.ع(زەغـائین- zexain): کـەرب و کینە،

ضغث- ا.ع(زیغس- zixs): چەپکە گیای تەڕو وشک پێکەوە، ئاڵۆزکاو، کـاری تێکەڵ و پێکەڵ و نیوەچڵ.

ضـــغط- مص.م.ع(زەغت- zext): گـــوشین، لێدان، تەنگاوکردن، پاڵەپەستۆ، گوشار.

ضـــغطه- ا.ع(زوغـــتـــە- zuxte): دژواری‌و تەنگی و گوشـار، ڕەنجـو زەحـمـەت، مەشـەقـەت، ناچاری، ناچار کردن.

ضـــغن- مص.م.ع(زەغـــەن- zexen): رق هەڵگرتن لە کەسێک، کینە، رک کین.

ضغن- ا.ع(زیغن- zixn): رق، کینە، کەرب.

ضغینه- ا.ع(زەغـینە- zexîne): رق، کـینە، کەرب.

ضفادع- ا.ع(زەفـادیع- zefadi’): قـورباقـان، بۆقان.

ضفدع- ا.ع(زەفدەء- zefde’): بۆق، قورباقە.

ضـفـیـر- ا.ع(زەفـیـر- zefîr): رسـتی لە مـو بادراو، تەنگی کورتان، کەناری دەریا، چەپکەقژی هۆنراو، گێسووی هۆنراو..

ضفیره- ا.ع(زەفیرە- zefîre): پرچ، کەزی.

ضل- ا.ع(زەلل- zell): گومڕا.

ضـلال- مص.ل.ع(زەلال- zelal): گـوم بوون، گوم کردنی ڕێ، گومڕابوون.

ضـــــلالت- مـص.ل.ع(زەلالـەت-zelalet): گومڕابوون.

ضلت- ا.ع(زەللەت- zellet): ســەرســامی، سەرگەردانی، حەیرمان، داماوی.

ضلـع- ا.ع(زیـلء- zil’): لا، لایەکـــــــانی چوارگۆشە، پەراسوو.

ضلل- ا.ع(زەلەل- zelel): گـومـڕایی، ئاوێ کـە بەبن تاوێران یان درەختاندا بڕواتو تاو لێی نەدات.

ضلوع- ا.ع(زولوء- zulû’): لا، پەراسووان.

ضلول- ص.ع(زەلول- zelûl): گومڕا،

ضلیع- ص.ع(زەلیع- zelî’): پیـاوی کـەتەو بەهێز، پیاوێ کە پەراسووەکانی قایمو بەهێز بێ.

ضليل- ص.ع(زەلیل- zelîl): گومڕا.

ضلیل- ص.ع(زیللیل- zillîl): زۆر گومڕا.

ضم- مص.م.ع(زەمم- zemm): کۆکردنەوە، خڕکردنەوە، خڕکردنەوەی چەند شتێک لە یەک شوێندا، بۆر دانان بۆ وشە.

ضمائر- ع(زەمائیر- zemair): ویژدان، ناخ، باتین، راناو.

ضمائم- ص.ع(زەمائیم- zemaim): پاشکۆیان.

ضماد- ا.ع(زەماد- zemad): زامبەند، (پەڕۆیەک کە زامی پێ ببەستن)، مەرهەمێ لە برینان بنرێ، مەرهەمی سەر برین.

ضمار- ا.ع(زیمار- zimar): پەنهان، سامانی پەنهان، سامانێ کە لە دەست چوو بێ و ئومێدی گەڕانەوەی نەبێ، قەرزو بەڵێنێ کە پشتی پێ نەبەسترێ.

ضمان- مص.م(زەمان- zeman): زامن کردن، کەفیلی کردن، زەمانەت کردن.

ضمانت- مص.ل(زەمانەت-zemanet): دووچاربوون بە نەخۆشییەکی دایمی کە جار بە جار توندی بکاتو ببێتە مایەی کەوتنی نەخۆش لە جێگەدا، بوون بە کەفیل، زەمانەت کردنی کەسێک.

ضمر- ص.ع(زەمر- zemr): پیاوی خۆش ئەندامی ناو قەد باریک.

ضمر- ا.ع(زومور- zumur): داڵەگۆشتی، لاوازی.

ضمره- ص.ع(زەمرە- zemre): ژنی خۆش قیافەی ناوقەد باریک.

ضمن- ا.ع(زیمن- zimn): دەروون، ناوەوە، ناو، ناوی شتێک، میان، (لە میانی قسەدا).

ضمن- ص.ع(زەمین- zemin): نەخۆشی لە جێگەدا کەوتوو، زەمینگیر، ئاشق.

ضمور- مص.ع(زومور- zumûr): لەڕو داڵە گۆشت بوون، پووکانەوە.

ضمه- ا.ع(زەممە- zemme): بۆر، بۆری سەر حەرفان.

ضمیر- ا.ع(زەمیر- zemîr): زەمیر، ویژدان، ناخ، راناو: لکاو، جیا.

ضمیم- ص.ع(زەمیم- zemîm): هاوڕێ، پاشکۆ.

ضمیمه- ص.ع(زەمیمە- zemîme): هاوڕێ، پاشکۆ.

ضمین- ص.ع(زەمین- zemîn): زامن، کەفیل، نەخۆشی زەمینگیر.

ضنائن- ا.ع(زەنائین- zenain): شتی نایاب و ناوازەو گران بەها کە لەبەر دەگمەنی نەدرێ بە کەسی دی، شتی زۆر تایبەتو دەگمەن.

ضنین- ص.ع(زەنین- zenîn): بەغیل، چروک، رژد، ناکەس بەچە، هەتیوچە.

ضوابط- ا.ع(زەڤابیت- zevabit): یاساو ڕێسا، زەبتو ڕەبتان.

ضواحک- ا.ع(زەڤاهیک- zevahik): ددانێن پێشەوە کە لە دەمی پێکەنیندا دەردەکەون.

ضواحی- ا.ع(زەڤاهی- zevahî): ئاوەدانی دەوروبەری شار، بەرز، ئاشکراو دیار، خوویا.

ضوارب- ا.ع(زەڤاریب- zevarib): تاریکەشەو، شوێنی نزم و هەمواری چرە دارستان.

ضواری- ا.ص.ع(زەڤاری- zevarî): گیانلەبەرانی دڕندەی وەک: شێرو بەورو گورگ و...، هۆڤان.

ضوء- ا.ع(زەوء- zew’): نور، روناکی، رۆشنایی، روناهی.

ضوضاء- ا.ع(زەوزاء- zewza’): هەراو زەنا، هەراو هەنگامە، هات و هاوار، ژاوەژاو.

ضومر- ا.ع(زەومەر- zewmer): جۆرە گیایەکە، ڕێحانە.

ضومران- ا.ع(زەومەران- zewmeran): ڕێحانە، نەعنا.

ضیهاء- ص.ع(زەیهاء- zeyha’): ژنی نەزۆک، ژنێ کە مەمک و شیری نەبێ، دەشتی رووتەنی بێ گیا، قاقڕ، وشترالوک.

ضیاء- ا.ع(زیبا ء- ziya’): نور، ڕۆشنایی، روناهی.

ضیاع- مص.ل.ع(زەیا ء- zeya’): لەناوچوون، زایە بوون، فەوتان، گومبوون.

ضیاع- ا.ع(زیبا ء- ziya’): زەوی بە پیت و بەرەکەت.

ضیاع- ص.ع(زیبا ء- ziya’): زایەبوو، لەدەست چوو، لە ناوچوو، فەوتاو.

ضیاغم- ا.ع(زەیاغیم- zeyaxim): شێرێن دڕندە.

ضیافت- مص.ل.ع(زیبافەت-ziyafet): چوونە میوانی، میوانداری.

ضیاگستر- ص.فا(زیباگوستەر- ziyaguster): ڕۆشنایی بەخش، ڕۆشنایی دەر.

ضیعات- ا.ع(زەیئات- zeyat): زەوی‌و زاری کشتوکاڵی بەپیت‌و بەرەکەت.

ضیعت- ا.ع(زەیئەت- zeyet): زەوی‌و ئاوی کشتوکاڵی، زەوی بەپیت، پیشەی پیاو.

ضیغم- ا.ع(زەیغەم- zeyxem): شێر.

ضیف- ا.ع(زەیف- zeyf): میوان، میڤان.

ضیق- مص.ل.ع(زیغ- zix): تەنگ بوون، دەست نوقان، ڕەزیل بوون، بەغیلی، پیسکەیی.

ضیق- ص.ع(زەییغ- zeyyix): تەنگ، تەسک.

ضیغت- ا.ع(زەیەغەت- zeyexet): زەیەقەت، دەستکورتی، هەژاری، بێ نەوایی.

ضیم- ا.ع(زەیم- zeym): ستەم، زوڵم، جەفا.

ضمیران- ا.ع(زەیمەران- zeymeran): ڕێحانە.

ضیوف- ا.ع(زویوف- zuyûf): میوانان، میڤانان.

ط

ط- حر (تا- T):
پیتی نۆزدەیەمی ئەلفبای فارسییە، کە بە (تا) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٩)، ئەم پیتە تایبەتی زمانی عەرەبییەو لە چەند وشەیەکی فارسیشدا لەبری (ت) بەکار هاتگە.

طائر- ا.فا.ع(تائیر- tair): باڵندە، فڕندە، تەیر، مەل، پەلەوەر.

طائره- ا.فا.ع(تائیره- taire): تەیارە، فڕۆکە، باڵەفڕ.

طائش- ص.ع(تائیش- taiş): سوک و سەلیم، بێ ئەقڵ، سەخیف، سەرەڕۆ، ئەقڵ سوک، ملهوڕ.

طائع- ص.فا(تائیء- tai'): گوێڕایەڵ، موتیع.

طائف- ص.فا(تائیف- taif): تەوافکار، کەسێک بە دەوری شوێنێکدا بگەڕێ، شەوگەڕ، حەسحەس.

طائفه- ص.فا(تائیفە- taife): توافچی (بۆمێ)، تایەفە، تیرە، دەستە، کۆمەڵە خەڵکێک کە دابو نەریتو خووخدەو ئاکارو مەزەبو ئاینیان یەک بێ.

طائفی- ص.ن(تائیفی- taifî): خەڵکی تایف، (کە شارێکە لە حیجاز).

طائل- ا.ع(تائیل- tail): فەزڵ، فایدە، سوود، دەوڵەمەندی.

طائله- ا.ع(تائیلە- taile): توانا، سود، فەزڵ، کینە، دژمنایەتی.

طائی- ص.ن.ع(تائی- ta'i): سەر بە قەبیلەی تایی کە حاتەمی تایی لەوان بووە.

طاب- ص.ع(تاب- tab): پاک، خۆش، پاکیزە، حەڵاڵ.

طاباق- ا.ع(تاباغ- tabax): تابوگ، خشتی سورەوەکراو، کەرپووچ.

طابخ- ا.فا(تابیخ- tabix): ئاشچی، شیوکەر، تای توند.

طابرانی- ص.ن(تابیرانی- tabiranî): خەڵکی تابران (کە ئاواییەکی سەر بە توسی خوراسانە).

طابع- ا.فا(تابیء- tabi'): چاپکار، چاپچی، خوو، سروشت، تەبیعەت.

طابع- ا.ع(تابیء- tabi'): خەتم، موستیلە، مۆر، تەمغە، پول.

طابق- ا.ع(تابەغ- tabex): تاوە، کەرپوچی گەورە.

طاجن- ا.ع(تاجین- tacin): تاوە.

طاحن- ا.فا(تاهین- tahin): گای خەرمان کوت، ئاش.

طاحنە- ا.فا (تاهینە- tahine): ددان، کەڵبە.

طاحون- ا.ع(تاهون- tahûn): ئاش، ئاسیاو.

طارف- ا(تاریف- tarif): سـامـانی تازە بەدەست هاتوو.

طارفە- ا.ع(تاریفە- tarife): مالّی زۆر کە تازە بەدەست هێنرابێ.

طارق- ا.فا(تاریغ- tarix): ئەوەی بە شەو بڕوات، هەر شتێ بە شەو دەربکەوێ، دز، فالّچی، ئەستێرەی بەیانی.

طارقە- ا.فا.ع(تاریغە- tarixe): قەوماو، بەلا، کەسوکاری پیاو.

طارم- ا(تارەم- tarem): خێوەت، سەراپەردە، گومەز، خانووی دارین، تەیمان، قایەمیتو، ئاسمان.

طارمی- ا(تارەمی- taremî): تەیمان، موحەجەرەی بەردەم هەیوان یان دەوری باخچەو...

طارونی- ا.ع(تارونی- tarûnî): جۆرە جلێکی حەریرە.

طاری- ا.فا.ع(تاریئ- tarî'): ڕووداوێکی لە پڕ، شتێکی ناوەخت، ڕووداوێکی لەنکاو، کەسێک لە پڕ بێ یان پەیدا بێ.

طاریە- ا.فا.ع(تارییە- tarîye): بەلاو پێشهاتی لەپڕ.

طاس- ا(تاس- tas): تاس، کاسەی مسی.

طاس- ص(تاس- tas): سەری ڕووتاوە بە هۆی کەچەڵی یان شتێکی دی.

طاس- ا(تاس- tas): زاری نەردێن.

طاسباز- ص.فا(تاسباز- tasbaz): کەسێک زارێن بکات، قومارکردن بە زار، حیلەباز.

طاس بین- ص.فا(تاسبین- tasbîn): فالّگرەوە بە تاس.

طاسک- ا.(تاسەک- tasek): تاسی بچووک، لەرزانەی زێڕ یان زیو، زەنگۆڵەی زێڕ یان زیو کە لە ملی ئەسپ بکرێ، زاری نەردێن.

طاس کباب- ا.مر(تاس کەباب-tas kebab): تاس کەبابی، جۆرە خواردنێکە بە گۆشتو پەتاتەو پیازو بەهارات دروست دەکرێت.

طاس لغـزنده- ا.مـر(تاسی لەغـزەندە- tasi lexzende): تاسی لوس، تاسی مسین، کاسەی مس.

طاع- ص.ع(تاء- ta'): گوێڕایەڵ، ملکەچ.

طاعـات- ا.ع(تائات- ta'at): تاعـەت و عیبادەت، خواپەرستی.

طاعت پیشە- ص.مر(تاعەت پیشە- ta'et pîşe): ئەوەی تاعەتو عیبادەت بکا بە پیشەی خۆی.

طاعت ور- ص.مـر(تائەت ڤەر- ta'et ver): موتیع، گوێڕایەڵ، تاعەت پیشە.

طاعم- ص.فا(تائیم- ta'im): خواردە، خۆش خۆراک، حاڵ باش لە خوردو خۆراکدا.

طاعن- ا.فا.ع(تائین- ta'in): سەرزەنشتکار، تانەلێدەر، نێزەوەشێن.

طاعون- ا.ع(تائون- ta'ûn): نەخۆشییەکی خەتەرناک و کوشندەیە، تاعون، چاوە قووڵە.

طاغوت- ا.ع(تاغوت- taxût): بت، سەنەم، زاڵم، سەرکێش، هەر پەرستراوێکی غەیرەز یەزدان، تەعەداکار.

طاغی- ا.فا.ع(تاغی- taxî): زاڵم، یاخی، سەرکێش، ستەمکار.

طاغیە- ا.فا.ع(تاغییە- taxîye): یاخی (بۆ مێ)، زۆر زاڵم، گونەسەنە، کەودەن، لەخۆبایی، بێدادی، هەورە بروسکە.

طافح- ص.فا.ع(تافیە- tafih): پڕاوپڕ، کەیل، لێوڕێژ، مەستی مەست، مەستی بێ ئاگا.

طافحە- ص.فا.ع(تافیهە- tafihe): بڕوانە (طافح)، هەر شتێکی وشک.

طاق- ا(تاغ- tax): تاق، میچی بە کەوانە، (تاقی ئاسمان).

طاق- ص(تاغ- tax): تاک، یەک دانە، بێ وێنە.

طاق- ا.ع(تاغ- tax): جبە.

طاق- ا(تاغ- tax): داو، یەک تاڵی پەت،

چەپکێک قژ، چەپکێک ڕێحانە، دەستێک جل.

طاق ابرو- ا.مـر(تاغی ئەبرو- taxi ebrû): تاقی برۆ، کەوانی برۆ.

طاق ازرق- ا.مر(تاغی ئەزرەغ-taxi ezrex): ئاسمان، تاقی ئاسمان.

طاقباز- ا.مر (تاغباز- taxbaz): لەسەر گازی پشت، بە پشتا خەوتن، بە پشتا پاڵ کەوتن.

طاقت- ا.مص.ع(تاغـەت- taxet): تاقـەت، هێزوتوان، سەبرو حەوسەڵە.

طاقت زدا- ص.فـــا(تـاغـــەت زەدا- taxet zeda): تاقەت بەر.

طاقت شکن- ص.فا(تاغـەت شـیكەن- taxet şiken): تاقـەت بەر، تاقـەت پروكێن، تاقـەت شكێن.

طاقت فـرسا- ص.فـا(تاغـەت فـەرسا- taxet fersa): تاقـەت بەر، ئەوەی كـە تواناو تاقـەت ببات.

طاقـچە- ا(تاغـچە- taxçe): تاقی بچـووک لە دیواردا.

طاقـدیس- ا.ص(تاغـدیس- taxdîs): تاق ئاسا.

طاق نصـرت- ا.مـر(تاغی نوسـرەت- taxi-nusret): تاقی سـەركـەوتن، تاقـێكە كـە لە جەژنان یان لە پێشوازی پاشایاندا دادەنرێ.

طاق نما- ا.مـــر(تاغ نـەمـــا- taxnema): هەیوانی بچووكی بەردەم ئۆدە.

طاق و طرم- ا.مر(تاغ و تورم- taxû turm): فەروشكۆ، هێرش و كـشـانەوەو خۆنواندن، تاقاو تریق.

طاقـە- ا.ع(تاغـە- taxe): داو، تاڵ، هەودا، چەپكی ڕێحـانە، دەسـتـێک جل، یەک داوی پەتێک.

طاقی- ا(تاغی- taxî): جۆرە كڵاوێكە.

طالب- ا.فـــا(تالیب- talib): خـــوازیار، داواكار، قوتابی.

طالبی- ص.ن.ع(تالیـبی- talibî): سـاداتی نەوەی عـــەلی كـــوڕی ئەبی تالیب یان نەوەی جەعفەر و عەقیل-ی برای.

طالبی- ا(تـالیـــــبی- talibî): جـــۆرە گـوندۆرەیەكـە تۆكـڵـەكـەی زەردێكی كـوز كـوزە (حەوت مانگی).

طالح- ص.فـــا.ع(تالیـــه- talih): مـــرۆڤی بەدكردەوە، خراپ، تاوانكار، بەدكار، بەدعەمەل.

طالسـان- ا(تالیـســان- talisan): جـۆرە عەبایەكە، جبە.

طالع- ا.فـــا.ع(تالیء- tali’): تالح، بەخت، یەغباڵ، شانس، مانگی نوێ.

طالع بین- ص.فـــا.ع(تالیء بین- tali’ bîn): بەخت گرەوە، فاڵگرەوە، فاڵچی.

طالع منـد- ص.مـــر(تالیء مـــەند- tali’ mend): بەشانس، بە بەخت، شانسدار.

طالع مـیمـون- ص.مـر(تالیئی مەیمون- tali’i meymûn): بەختی چاک.

طالق- ص.ع(تالیغ- talix): ژنی تەڵاقدراو.

طالیـقـون- ا(تالیـغـون- talixûn): هەفت جۆش.

طامــات- ا.ع(تامات- tammat): ڕووداوی گـەورەو بەڵای قـورس، وێردو قـسـەی سـۆفـیـان، وڕاوەی هەندێ لە سۆفی و دەروێشـان، پەسـڵان، ڕۆژی قیامەت.

طامح- ص.ع(تامـــیـــه- tamih): ژنی سـەركـێش، ژنی چاو لەدەر، ژنی چاو لەوەڕێن، ژنی چاوباشقاڵ، بەرز.

طامع- ا.فـــا.ع(تامـیئ- tami’): تەمـاعكار، چاوچنۆک، حەسوود، بە تەماع.

طامـعـە- ا.فـــا.ع(تامـیئـە- tami’e): ژنی تەماعكار، چاوچنۆک، قرچۆک، ڕژد.

طامور- ا.ع(تامور- tamûr): تۆمار.

طامە- ا.ع(تامە- tamme): بەڵا، بەڵای هەرە گەورە، قیامەت، ڕۆژی پەسڵانێ.

طاووس- ا.ع(تاڤوس- tavûs): مەلێکە لە جۆری مریشک، بە پەڕە جوانەکانی بەناوبانگە، نێرەکەی کلکێکی درێژی چەتری ڕەنگاو ڕەنگی هەیە، پەڕەکانی لە هەوەڵی هاویندا دەوەرێو پاشان دەڕوێتەوە، مێیەکەی لە ساڵی سێیەمدا هێلکە دەکات، لە ساڵێکدا ٤- ٦ هێلکە دەکاتو نزیکەی یەک مانگ لەسەر هێلکەکانی دەکەوێو بێچووەکانی کە بوون بە سێ مانگ ئیدی نێرو مێیان دەردەکەوێ، لە سێ ساڵیدا بالق دەبنو ئامادە دەبن بۆ جووتبوون، نێرەکەی لە سێ ساڵیدا نەشونمای پەڕی کلکی تەواو دەبێ، ئەسڵی ئەم مەلە لە هندوستانو مالیزییە، لە سەدەکانی ناڤینەدا دەوڵەمەندانی ئەورووپا لە میوانداریەیە بەشکۆکانی خۆیاندا گۆشتی تاووسیان دادەنا، بەڵام گۆشتەکەی زۆر خۆشو بەتام نییە، تاووس پتر لەبەر جوانییەکەیو بۆ جوانی لە کۆشکو باخە تایبەتییەکاندا بەخێو دەکەنو نزیکەی ٣٠ ساڵ دەژی، هەندێ کەس ڕاگرتنی تاووس لە ماڵەوە بەشووم دەزانن، دەڵێن تاووس باعیسی وەدەرنانی ئادەم و حەوا لە بەهەشت بووە.

طاووس پیکر- ص.مر(تاڤووس پەیکەر- tavûs peyker): ئەندام جوان و ڕەنگین وەکو تاووس.

طاووس خرام- ص.مر(تاڤووس خورام- tavûs xuram): تاووس ڕەفتار.

طاووس وار- ق.ص(تاڤووس ڤار- tavûs var): تاووسانە، چوون تاوس، تاوس ئاسا.

طاووسی- ص.ن(تاڤووسی- tavûsî): تاوسی، سەوزی زێڕین، جۆرە جلێکی ڕەنگینە، ڕەنگین وەکو ڕەنگی پەڕی تاوس.

طاووسی- ا(تاڤووسی- tavûsî): دەوەنێکە لقی باریکی سەوز باوو گەڵای باریکو سادەو گوڵی زەردی بۆن خۆشی هەیە، لە گوڵی ئاقاقیا دەچێ.

طاووسی- ص.ن(تاڤووسی- tavûsî): طاهر- ص.ع(تاهیر- tahir): پاک، پاکژ.

طاهره- ص.ع(تاهیرە- tahire): پاکژ، ژنی پاک، ژنی پاکو بێ عەیب و عار.

طایر- ا.فا.ع(تایر- tayîr): تەیر، باڵندە، فڕندە.

طایفه- ا.ع(تایفە- tayîfe): تایفە، تیرە، دەستە.

طب- مص.م.ع(تیب- tib): چارەکردن، دەرمان کردن، مالیجەکردنی بەدەنو دەروون.

طبابت- ا.ع(تیبابەت- tibabet): پیشەی پزیشک، پزیشکی، دەرمانکردن و جۆری مالیجەی نەخۆشینی جۆراوجۆر.

طباخ- ص.ع(تەبباخ- tabax): ئاشچی، چێشتکەر.

طباخت- ا.ع(تیباخەت- tibaxet): ئاشچێتی، چێشتچێتی، پیشەی چێشتچی.

طباخه- ا.ع(توباخە- tubaxe): کەفو چەوری سەری مەنجەڵ.

طباطبا- ا(تەباتەبا- tebateba): نازناوی ئیسماعیل کوڕی ئیبراهیمە کە کوڕی حەزرەتی ئیمام حەسەن بووەو ساداتی تەباتەبائی دەچنەوە سەر ئەو.

طباع- ا.ع(تیباء- tiba’): سروشت، تەبیعەت، خوو.

طباع- ص.ع(تەبباء- tebba’): چاپکار، تەمغەچی، شمشێرساز، گۆزەگەر، خودان تەبیعەتی زیرەک.

طباعت- ا.ع(تیبائەت- tiba’et): پیشەی چاپکردن، هونەری چاپ، شمشێرسازی.

طباق- مص.م.ع(تیباغ- tibax): پێکگرتنی دوو شت، بەرانبەر، سنعەتێکی شیعرییە.

طبال- ص.ع(تەببال- tebbal): تەپڵژەن، دەهۆڵکوت.

طبایع- ا.ع(تەبایء- tebayî’): تەبیعەت، سروشت، خوو.

طبایعی- ص.ن.ع(تەبایئی- tebayî’î): جۆرە فەلسەفەیەک بوو کە تەبیعەتی بە خولقێنەری جیهان دەزانی.

طبخ- مص.م.ع(تەبخ- tebx): خواردن لێنان.

طبـــرانی- ص.ن.ع(تەبەرانی-teberanî): خەڵکی شاری تەبەریەی شام.

طبـــرخـــون- ا(تەبەرخـــون- teber xûn): عەنناب، سنجو، سرینچک، سورەبی.

طبـرزد- ا(تەبەر زەد- teber zed): قـەند یان نەباتی رەق، قەندی کولاو، جۆرە رووەکێکە.

طبـــرزین- ا.مـــر.ع(تەبەرزین-teberzîn): تەورزین.

طبـــــرسی- ص.ن.ع(تـەبەرسی-tebersî): خەڵکی تەبەرستان (مازندەران).

طبــــــــری- ص.ن.ع(تـەبـەری- teberî): تەبەرستانی.

طبطاب- ا.ع(تەبتاب- tebtab): قاشۆ.

طبطبـــــه- مص.ع(تەبتـــــەبە- tebtebe): تەپەتەپی پێ لە کـاتی غـارداندا، دەنگی سێلاو، شلّپو هوری پێکادانی شەپۆلان، دەنگی قامچی.

طبع- مص.م.ع(تەب‌ء- teb’): مـــۆرکـــردن، مۆرکردنی نووسراو، چاپکردن.

طبع- ا.ع(تەب‌ء- teb’): خوو، سروشت.

طبع ازما- ص.فا(تەبع ئازما- teb’ azma): شـاعـیـرێک کـە تەبعی خـۆی تاقی بکـاتەوە، شـاعـیـرێک کـە قـەریحـەو سـەلیـقـەی خـۆی بجەربێنێ.

طبق- ا.ع(تیبغ- tibx): بەرانبەر.

طبق- ا.ع(تەبەغ- tebex): تەبەق، قــــاپی چێشت خواردن یان میوە.

طبقات- ا.ع(تەبەغات- tebexat): چین، پلە.

طبقچه- ا.مر(تەبەغچە- tebexçe): قـاپی بچووک، تەبەقۆکە.

طبـقـری- ا(تەبقـەری- tebxerî): تەبەقێ کـە میوە یان شتی دی بکرێتە سەر بۆ فرۆشتن.

طبق کش- ص.فا(تەبەغ کەش- tebex keş): تەبەقکێش، کەسێک کـە مـیـوە لە تەبەق بکاتو بیخاتە سەر سەرو لە جێیەکەوە بۆ جێیەکی دی بەرێ.

طبــقــه- ا.ع(تەبەغـــە- tebexe): پلە، چین، دەستە، نهۆم، چینەکانی زەوی.

طبـقـه بندی- ا.مص(تەبەغـە بەندی-tebexe bendî): ریزبەندی، چین بەندی.

طبل- ا.ع(تەبل- tebl): تەپل، دەهۆڵ.

طبل خوار- ص.فا(تەبل خار- tebl xar): زۆر خۆر، مفتەخۆر.

طبـل زن- ص.فـــا(تـەبل زەن- tebl zen): دەهولّکوت، دەهۆڵژەن.

طبلک- ا.ع(تەبلەک- teblek): تـەپلـــۆکـە، تەپڵی بچووک.

طبل نواز- ص.فـــا(تەبل نەڤـــاز- tebl ne-vaz): دەهۆڵژەن.

طبله- ا.ع(تەبلە- teble): تـەپڵی بچـــووک، سـەندوقـۆکـە، قـوتی یان شووشە کـە عـەتر فـرۆش بۆنی خۆشی تێ بکات.

طبن- ا.ع(توبن- tubn): تەنبـورە، تەمـوورە، عود.

طبن- مص.ل.ع(تەبەن- teben): زیرەک بوون، زیرەکی، دانایی.

طبن- ص.ع(تەبین- tebin): زیرەک، هوشـیـار، زانا.

طبول- ا.ع(توبوول- tubûl): دەهۆڵان.

طبی- ا.ع(توب‌ی- tubî): ســــەری گـــوانی چوارپێیان وەکو ماین و ماکەرو گیانلەبەرانی دڕندە.

طبـــیب- ا.ص.ع(تەبیب- tebib): پزیشـک، دکتۆر.

طبـــیــبـــانه- ق(تەبیــبـــانە- tebibane): پزیشکانە، وەکو پزیشکان.

طبیبه- ا.ص.ع(تەبیبـە- tebîbe): پزیشـکی ژن، دکتۆرە.

طبـیـخ- ص.ع(تەبیخ- tebîx): هەرشـتـێکی کوڵێنراو یان سورەوەکراو.

طبیعت- ا.ع(تەبیعەت- tebî’et): سروشت، تەبیعەت، میزاج، فیترەت.

طبیعت شناس- ص.فا (تەبیئەت شیناس- tebi’et şinas): تەبیعەتناس، پزیشکی زیرەک.

طبیعی- ص.ن.ع(تەبیعی- tebi’î): پسپۆر لە تەبیعەتدا، زاتی، فیتری، خۆڕسک.

طبیعیون- ص.ن.ع(تەبیئیون- tebi’îyûn): ئەوانەی تەبیعەتیان بە سەرچاوەی خەلق داناوە.

طحال- ا.ع(تەهال- tehal): سپڵ، فاتەڕەش.

طحان- ص.ع(تەهان- tehan): ئاشەوان، لووینە، ئاردفرۆش.

طحانت- ا.مص.ع(تیهانەت-tihanet): ئاشەوانی، لووینەیی، ئارد فرۆشی.

طحاوی- ص.ن.ع(تەهاڤی- tehavî): تەحاوی، خەڵکی تەحاوە (کە گوندێکە لە میسر).

طحلب- ا.ع(توهلەب- tuhleb): قەوزە، گێژ، گوو قورباقە، جلە شینەی سەر ئاو.

طحن- مص.م.ع(تەهن- tehn): هاڕین، هاڕینی گەنم یان دانەوێڵەی دی.

طحین- ا.ع(تەهین- tehîn): ئارد.

طر- ا.ع(تور- tur): لا، هەموو، گشت.

طرائد- ا.ع(تەرائید- tera’id): نێچیران،

طرائف- ا.ع(تەرائیف- tera’if): شتی تازەونوێ، شتی سوکو ناسکو گرانبەها، نوکتەو قسەی بە توێکڵ.

طرائق- ا.ع(تەرائیغ- teraix): ڕێگە، ڕێچکەو ڕێبازان.

طرابیل- ا.ع(تەرابیل- terabîl): منارە، بینای بەرز، بەردی گەورە، لوتکەی شاخان، نیشانەیەک کە لە دوورەوە بدینرێ، دێر.

طرات- ا.ع(تورات- turrat): پەرچەم، پەراوێز، ڕیشوی سەروپێچ.

طراح- ص.ع(تەڕاه- terrah): نیگارکێش، شێوەکار.

طراد- ا.ع(تیراد- tirad): کورتەرم، نێزەی کورت.

طراد- مص.م.ع(تیراد- tirad): هێرش کردنە سەر یەکدی، پەلاماردانی یەکدی، ڕاونانی یەکدی.

طراد- ص.ع(تەڕاد- terad): کەشتی جەنگی تیژڕەو، زۆر خێرا.

طراده- ص.ع(تەڕادە- terrade): کەشتی جەنگی تیژڕەو، عەلەم، ئاڵا، بەیداخ، ژنی بەدعەمەل.

طرار- ا.ع(تیرار- tirar): پەرچەم، پەراوێز، ڕیشوی شەدە.

طرار- ص.ع(تەڕار- terar): گیرفان بڕ، کیسەبڕ، دز، جەربەزە، تەڕدەست.

طراز- ا.ع(تیراز- tiraz): پەراوێزی جل، کارگەی حەریرچنی.

طرازیدن- مص.م(تەرازیدەن-terazîden): ڕازاندنەوە، ڕێکخستن.

طرازنده- ا.فا (تەرازەندە-terazende): ڕێکخەر، ڕازێنەرەوە.

طرازیده- ا.مف(تەرازیدە- terazîde): ڕازاوە، نووسراو.

طراف- ا.ع(تیراف- tiraf): چادری مشەما، چادری چەرم.

طرافت- مص.ل.ع(تەرافەت-terafet): تازەبوون، نوێ بوونەوە.

طراق- ا.ع(تیراغ- tirax): پارچەی ئاسن یان پۆڵا کە پان بکرێتەوەو کڵاو خود یان سپەری لێ دروست بکەن.

طراق- ا(تەراغ- terax): تراق، تاق، (دەنگ).

طراقاطراق- ا.مر(تەراغاتەراغ- teraxa terax): تراق تاق، تاق تراق، (دەنگ).

طراوت- مص.ل.ع(تەراڤەت- teravet): تەڕوتازەبوون، تەڕو تازەییو پاراوی.

طرب- مص.ل.ع(تەرەب- tereb): شادبوون، شادی و شادمانی.

طرب اباد- ا.مر(تەرەب ئاباد- tereb abad): شوێنی تەرەب و شادی، جێی بەزم و خۆشی.

طرب ارا- ص.فـا (تەرەب ئارا- tereb ara): گەرم کەری کۆڕی بەزم و شادی.

طرب اشـیـان- ا.مـر(تەرەب ئاشـیـان-tereb-aşyan): لانەی شادی و بەزم.

طرب افـزا- ص.فـا (تەرەب ئەفـزا- tereb efza): گەرمکەری شادی.

طربال- ا.ع(تیـربال- tirbal): منارە، بینای بەرز، تاوێری لوتکەی چیـا، عـەلەم یان نیشانەیەک لە دوورەوە بدینرێ، دێر.

طرب انگیـز- ص.فـا (تەرەب ئەنگیـز-tereb-engîz): بەزم وروژێن، ئەوەی ببێتە باعیـسی بەزم و شادی.

طربخـانە- ا.مـر(تەرەبخـانە-terebxane): شوێنی بەزم و شادی.

طرب خیز- ص.فا (تەرەب خیز- tereb xîz): شوێنێ کە شادی بینێ، شوێنی بەزم ئاوەر.

طرب رود- ا.مـر(تەرەب رود- tereb rûd): جۆرە ئامێرێکی ژێداری مۆسیقییە.

طرب سرا- ا.مر(تەرەب سەرا- tereb sera): بەزم خانە.

طرب شکار- ص.فـا (تەرەب شـیکار-tereb-şikar): ئەوەی ببێتە مایەی بەزمو شادی.

طربگـاه- ا.مـر(تەرەبگـاه- tereb gah): تەرەبگە، شوێنی عەیش و نۆش، جێی بەزم و شادی.

طربناک- ص.مـر(تەرەبناک-terebnak): شادمان، خۆشحاڵ، بە کەیفو بە دەماخ.

طربنامـە- ا.مـر(تەرەبنامـە-terebname): نامەیەک کە باسی کەیفو شادی بکات، نامەیەک کە خوێندنەوەی کەیف بەخش بێ.

طربیل- ا.ع(تیربیل- tirbîl): جەنجەڕ.

طرح- مـص.م.ع(تـەرە- terh): خـسـتن، دوورخـسـتنەوە، دەرکـردن، لەباربردنی پز، پێشنیازکردن، نەخشە، بابەت.

طرح افکندن- مـص.م(تەرە ئەفکەندەن- terh efkenden): نەخشەدانان، بناغەدان.

طـرح بـنـدی- ا.مـص(تـەرە بـەنـدی- terh bendî): نەخشەکێشی، ڕێکخستنی شەقامان.

طرح ریختن- مص.م(تەرە ریختـەن- terh rixten): نەخشەرشتن، بناغەدانان.

طرح کـردن- مص.م(تەرە کـەردەن- terh kerden): تـوڕدان، تـوڕدان، دەرکـردن، نەخشەرشتنی شتێ یان کارێک.

طرح کش- ص.فـا (تەرە کـەش- terh keş): وێنەکـێش، شـێـوەکـار، بەزیوو، بەسـتـەزمـان، زەبوون.

طرخـان- ا.ع(تورخـان- turxan): سـەرۆک، سەروەر.

طرد- مـص.ل.ع(تـەرد- terd): دەرکـردن، وەدەرنان، شاربە دەرکردن.

طرر- ا.ع(تورەر- turer): پەرچەمـان، ریشـوی شاشک، پەراوێزی جل.

طرز- ا.ع(تەرز- terz): تەرز، شـێـوەو شـێـواز، جۆر، ڕێچکە، ڕێسا.

طرسـوسی- ص.ن(تەرسـوسی- tersûsî): خـەڵکی تەرسـوس (کـە شـارێکە لە ئاسـیـای بچوک).

طـرطـوسی- ص.ن(تـەرەتـوسی-teretûsî): تەرەتوسی (ناوی شارێکە لە شام).

طـرطـوشـی- ص.ن(تـورتـوشـی- turtûşî): تورتوشی، خـەڵکی تورتوش (ناوی شـارێکە لە ئەسپانیا).

طرف- ا.ع(تـەرەف- teref): لا، سـەمـت، کەنار، کۆتایی.

طرف- ا.ع(تەرف- terf): چاو، گـۆشـەی چاو، قازانج و سوود، ڕوانین لە گۆشەی چاوەوە.

طـرف- ص.ع(تـیـرف- tirf): نەجـیـم زادە، ڕەسـەن، ئەسـڵزادە، وەجـاخـزادە، ئەسپی ڕەسەن.

طرف- ا.ص(تورەف- turef): قـسـەی خـۆش‌و تازە، نوکتە، حەنەک، نۆباو، تازە.

طرف- ا.ع(تورف- turf): خوێن کە دەزێتە ناو چاو، چاوتروکاندن.

طرف- ا.ع(تەرف- terf): داوێن، کۆتایی، گۆشەوکەنار، داوێنی کراس، کەمەربەند.

طرفاء- ا.ع(تەرفاء- terfa'): دارگەز.

طرفدار- ص.فا(تەرەفدار- terefdar): لایەنگر، پەنا، پارێزەر.

طرفگاه- ا.مر(تەرف گاه- terf gah): دنیا، جیهان، گێتی.

طرفگیر- ص.فا(تەرەفگیر- teref gîr): لایەنگر، پارێزەرو پەنا، پشتو پەنا، گۆشەگیر.

طرفه- ا.ع(تەرفە- terfe): پەڵە خوێنێ کە دەزێتە ناو چاو، چاوترکاندن.

طرفه- ا.ع(تەرفە- terfe): ئەستێرەیەکە لە شێوەی شێردا.

طرفه- ا.ص.ع(تورفە- turfe): هەرشتێکی نوێو باش، نۆباو، حەنەک، نوکتە.

طرفین- ا.ع(تەرەفەین- terefeyîn): دوولا، دوو کەنار.

طرق- ا.ع(توروغ- turux): رێگایان.

طرق- مص.م.ع(تەرغ- terx): لێدان، لێدان بە کوتەک، لێدانی دەرگا، فاڵگرتنەوە بەبەرد، میزکردنی وڵاخ بە پێوەو لە ناو ئاودا.

طرقاق- اا(تورغاغ- turxax): پاسدار، چاودێر، پاسەوان.

طرلان- ا.ت(تەرلان- terlan): شاباز، جوانی دلڕفێن، تەرلان، جوان چاکی دلڕفێن.

طرماح- ص.ع(تیریماه- tirimmah): پیاوی گەورە رەچەڵەکو مەنشوورو ناودار، پیاوی دووربین.

طرنب- اا(تورونب- turunb): پەلامارو هەڵاتن و خۆنواندن.

طروب- ص.ع(تەروب- terûb): پیاوی بەزمگێرو شادیهێن.

طروق- مص.م.ع(توروغ- turûx): هەڵاتنی ئەستێرە، لە دەرگادان، لێدان.

طروق- ص.ع(تەرووغ- terûx): رێبوار، رێوان.

طره- ا.ع(تورە- turre): نێوچەوان، پەرچەم، ریشوی شاشک، پەراوێز، پاڵدمی جل.

طرەبازی- ا.مص(تورەبازی-turrebazî): گەمەیەکی منداڵانە، شێروخەت.

طری- ص.ع(تەری- terî): تەرو تازە، بە دەماغ، پاراو.

طریان- ا.ع(تیریان- tirîyan): خوان، سفرە، خوانچە، ئامان، ئامانی نان خواردن.

طریح- ص.ع(تەریه- terîh): کەوتوو، ترۆکراو.

طریخ- ا.ع(تەریخ- terîx): جۆرە ماسییەکی بچووکە سوێر دەکرێ، ماسی ساردین.

طرید- ص.ع(تەرید- terîd): نێچیر، دەرکراو، راونراو، هەڵاتوو، ئەوەی لە دوای کەسێکی دی لە دایک ببێ، رۆژی درێژ.

طریدان- ا.ع(تەریدان- terîdan): شەوو رۆژ.

طریده- ص.ع(تەریدە- terîde): نێچیری راونراو، وشتر یان مەڕی دزراوی ئاوەکی.

طریر- ص.ع(تەریر- terîr): کوڕێ تازە خەتی دابێ.

طریف- ص.ع(تەریف- terîf): غەریب، دەگمەن، سەیر، هەر شتێکی تازە.

طریفه- ص.ع(تەریفە- terîfe): حەنەک، نوکتە، هەر شتێکی غەریبو دەگمەن، قسەی چاک و تۆکلدار.

طریق- ا.ع(تەریغ- terîx): رێگە.

طریقت- ا.ع(تەریغەت- terîxet): رێبازی ئەهلی سۆفیگەری، تەریقەت.

طریقه- ا.ع(تەریغە- terîxe): رەوت و رێباز، حاڵەت، مەزەب.

طزر- اا(تەزەر- tezer): تەلار، قەسر، کۆشک، ماڵی زستانە، زستانە هەوار.

طس- ا.ع(تەسس- tess): تەشت.

طساس- ص.ع(تەسساس- tessas): تەشتساز، تەشتفرۆش.

طست- ا.ع(تەست- test): تەشت.

طسق- ا.ع(تەسغ- tesx): جۆرە خەراجێکە لە کۆنا لەسەر هەر برە زەوییەکی کشتوکاڵی وەردەگیرا.

طسوج- ا(تەسوج- tesûc): جۆرە پارەیەک بووە.

طشت- ا(تەشت- teşt): تەشت.

طعام- ا.ع(تەئام- te'am): خواردەمەنی، خۆراک.

طعان- مص.م.ع(تیئان- ti'an): نیزە لە یەکدی دان، نێزەدان لە یەکتری.

طعان- ص.ع(تەئئان- te'an): سەرزەنشتکار، نێزەئەنداز، عەیبگر، تانەلێدەر.

طعم- ا.ع(تەئم- te'm): تام، چێژ.

طعم- ا.ع(تونەم- tu'em): چەشە، خواردەمەنی، رزقو رۆزی.

طعمه- ا.ع(تونمە- tu'me): چەشە، خۆراک، رزق و رۆزی.

طعن- مص.م.ع(تەئن- te'n): تانەلێدان، عەیب لێ دۆزینەوە، سەرزەنشت کردن، لۆمەکردن.

طعن آمیز- ص.مر(تەئن ئامیز- te'n amîz): تانە ئامێز، لۆمە ئامێز، گازاندە ئامێز.

طعن کردن- مص.م(تەئن کەردەن- te'n kerden): تانەلێدان، لۆمەکردن، ئاژنکردن.

طعنه- ا.مص.ع(تەئنە- te'ne): جێگەی نێزە لە بەدەندا، سەرکۆنەکردن، یەک لێدانی نێزە، تانەو تەشەر، ئاژن.

طعنه‌زدن- مص.م(تەئنە زەدەن- te'ne zeden): سەرکۆنەکردن، ئاژنکردن، تانەلێدان، لۆمەکردن، لێدان.

طعوم- ا.ع(تونوم- tu'ûm): تام و چێژ.

طغات- ا.فا(توغات- tuxat): زاڵمان، ستەمکاران، گەردنکێشان، سەرکێشان، لەخەت دەرچوون.

طغام- ص.ع(تەغام- texam): ناکەس بەچە، سپلە و هەتیوچە، خوێڕی.

طغامه- ص.ع(تەغامە- texame): گەوج، گەلحۆ، خوێڕی.

طغان- ا.ت(توغان- tuxan): تەڕلان، شاباز.

طغراء- ا.ع(توغراء- tuxra'): توغرا، جۆرە ئیمزاو مۆرێکە جاران لەلایەن حوکمڕانانو سوڵتانو پاشایانەوە بەکار دەهات.

طغرائی- ص.ع(توغرائی- tuxra'î): توغرانووس، (مۆرو ئیمزا هەڵکەن).

طغرانویس- ص.فا(توغرانیڤیس- tuxranivîs): مامورێ کە لە هونەری دروست نووسینی خەتی کەوانەیی توغرادا وەستابووەو بەرپرسی ئەو ئیشەبووە..

طغرل- ا.ت(توغریل- tuxril): باڵندەیەکە لە جۆری بازو شەهین، تەڕلان، ناوی چەند پاشایەکی سەلجوقی بووە.

طغیان- مص.ل.ع(توغیان- tuxyan): سەرکێشی کردن، یاخی بوون، لە رادەدەرچوون، هەستانی ئاوی دەریا، یان رووبار، گەردن کێشی.

طف- ا.ع(تەفف- teff): لا، کەنار، قەراغ، شوێنی بەرز، زەوی بەرز.

طفال- ا.ع(توفال- tufal): قوڕو سیانی وشکەوەبوو، چلپاو، تلپە.

طفال- ص.ع(تیفال- tifal): نەرم و ناسک، ناسک و نازدار.

طفاوه- ا.ع(تەفاڤە- tefave): پوش و پەڵاش، کەفاوی سەر مەنجەڵ، کەفی سەر ئاو، خەرمانە.

طفره- ا.ع(تەفرە- tefre): بازرەقە.

طفل- ا.ع(تیفل- tifl): منداڵ، بێچو، نەوزاد، زارۆک.

طفل- ص.ع(تەفل- tefl): نەرم و ناسک، ناسکو نازدار.

طفل- ا.ع(تەفـــەل- tefel): باران، تاریکی، بولێڵی ئێوارێ.

طفلک- ا(تیـفلەک- tiflek): منداڵی بچووک، بۆ خـــۆشـــەویستـــی و بەزەییش بەکـــاردێ، بەستەزمان!.

طفولت- مص.ل.ع(توفـولەت- tufûlet): نەرم و ناسک بوون، منداڵیەتی.

طفـولیت- ا.ع(توفـولیـیـەت- tufûlîyet): منداڵێتی.

طفیل- ا.ص.ع(توفـەیل- tufeyl): مـیـوانی ناوەخت، میمڵ.

طفـــیلی- ص.ن.ع(توفـــەیلی- tufeylî): مـــشـــەخـــۆر، پارازیت، هەر روەکـــێک یان گیانلەبەرێک لەسەر روەک یان گیانلەبەریکی دی بژی، سەرباری خەڵکی دی.

طق- ا.ع(تەغ- tex): دەنگی پێکادانی دوو شتی رەق، تەق.

طقطقـه- مص.ع(تەغــتــەغـە- textexe): تەقەتەقکردن، دەنگی سمی وڵاخ.

طل- ا.ع(تەلل- tell): نەرمـــەبارانی کـــەم، شەونم، نمەباران.

طل- ص.ع(تەلل- tell): پیـرەمـێـرد، شـتی جوان.

طلا- ا(تیلا- tila): زێرو، تەڵا.

طلاء- ا.ع(تیـلا ء-'tila): قـیـر، دەرمـانێ لە شوێنێ بدرێ، شەراب.

طلاب- ا.ع(توللاب- tullab): خـــوازیاران، قوتابییان.

طـــلاق- مـــص.ل.ع(تـــەلاغ- telax): جـــیـــابوونەوەی ژن و مـــێـــرد لێکدی، دەست لێکبەردان، تەڵاق.

طلاقت- مص.ل.ع(تەلاغـــەت-telaxet): فـەسـاحـەت، رووکـرانەوە، زمـان رەوان بوون، رەوانزمانی.

طلاقنامـه- ا.مـر(تەڵاغنامـە-telaxname): تەڵاقنامـە، ئەو کـاغـەزەی جـۆری تەڵاقی تیـا تۆماردەکرێ.

طلاکار- ا.ص(تیـلاکـار- tilakar): کەسێ کە کاری زێڕ بکات، زێڕکار، زێڕ کفت، تەڵاکفت.

طلاکردن- مص.م(تیلاکەردەن-tila kerden): چەورکردن، تێ هەڵسوون، پێداماڵین.

طلاکـوب- ص.فـا (تیـلاکـوب- tilakûb): تەڵاکار.

طلال- ا.ع(تیـلال- tilal): نمەباران، شـەونم، ئاونگ، خوناڤ.

طلاوت- ا.مص.ع(تیـــلاڤـــەت-tilavet): شادمانی، خۆشی، چاکی.

طلایع- ا.ع(تەلای ء- 'telayî): پێـشـەنگان، پێشڕەوانی لەشکر، سەرقافڵە.

طلایه- ا(تەلایە- telaye): پێشەنگانی سوپا، دەستـە سەربازێک کە لە پێـشـەوە بنێـردرێن تا تاقیبی وەزع و حاڵی دژمن بکات، سەر قـافڵە، پێشڕەو.

طلایه- ا.ع(تولایە- tulaye): دەرمـــانێ لە لەش بماڵرێ، هەرشتێ لە شتێ هەڵبسورێ.

طلایەدار- ص.فـــا (تەلایەدار-telayedar): فەرماندەی پێشڕەوان، دیدەوان، سەر قـافڵەچی، سەرۆکی جڵەودارانی سوپا.

طـلـب- مـص.م.ع(تـەلـەب- teleb): ویـسـتن، داواکردن، قەرز.

طـلب- ا.ص.ع(تیـلـب- tilb): داواکـــــار، خوازبێنیکەر، خوازیار، داخواز.

طلب- ا.ع(تەلەب- teleb): داواکار.

طلب- ا.ع(توللەب- tulleb): داواکـــاران، خوازیاران.

طلب- ا.ع(تەلوب- telub): خـــوازەلۆک، داواکار.

طلب- ا.ع(تولب- tulb): گروپ، دەستـەیەک، کـــۆمـــەڵەیەک، فـــەوجـــێـک لە لەشکرێک، جەماعەتێک.

طلبـاء- ا.ع(تولەبا ء-'tuleba): داواکـاران، خوازەلۆکان، سووربوون لەسەر داواکردن.

طلبكار- ص.فـــا (تەلەبكار-telebkar): كەسێک كە داوای قەرزی خۆی بكاتەوە، داواكار، خوازیار، داخواز.

طلبه- ا.ع(تەلەبە- telebe): قوتابی، فەقێ، زانستخواز، فێرخواز.

طلبيدن- مص. (تەلەبیدەن-telebîden): داواكردن، خواستن.

طلبنده- ا.فـــا (تەلەبەندە-telebende): داواكار، خوازیار، داخواز.

طلبيده- ا.مف(تەلەبیدە- telebîde): خوازراو، ویستراو.

طلح- ا.ع(تەلح- telh): شكۆفەی خورما.

طلحه- ا.ع(تەلهە- telhe): جۆرە درەختێكە.

طلسم- اا(تیلیسم- tilism): تەلیسم، جادوو، دوعای جادووگەر، گەردن بەندی زێری لەسەر نووسراو.

طلع- ا.ع(تەلء- tel'): شكۆفە، شكۆفەی خورما، شوێنی بەرز، ئەندازە و بڕ، دیدگا.

طلعت- ا.ع(تەلئەت- tel'et): دیدار، بینین.

طلق- ا.ع(تەلغ- telx): جۆرە كانزایەكە، ئاسنجاو.

طلق- ص.ع(تیلغ- tilx): حەلاڵ، ڕەوا، تایبەت، شتێ كە كەس لەگەڵتدا شەریک نەبێ.

طلق- ا.ع(تەلغ- telx): ژانی منداڵبوون.

طلق- ص.ع(تەلیغ- telix): ئازاد، ڕەها، ڕووخۆش، دەم بە پێكەنین، زمان ڕەوان.

طلقاء- ص.ا.ع(تولەغاء- tulexa'): ئازادان، ڕەهایان، زمان پاراو، پاراو زمان، زمان زان.

طم- ا.ع(تیمم- timm): ئاو، دەریا، ژمارەی زۆر، سەیر، عەجیب، ئەسپی چاک.

طماطم- ا.ع(تەماتیم- tematim): تەماتە، باینجانی سور.

طماع- ص.ع(تەمما- temma'): تەماعكار، چاوچنۆک، ڕژد، پیسكە، بە تەماع.

طمانينه- مص.ل.ع(تومەئنینە- tume'nîne): دڵنیابوون، ئارام گرتن، خاترجەم بوون، ئەرخایەن بوون، ئاسوودەبوون.

طمث- مص.م.ع(تەمس- tems): بێ بن كردن، بێ نوێژبوونی ژن، دڕینی پەردەی كچێنی، كونكردن.

طمس- مص.م.ل.ع (تەمس- tems): لەناوبردن، شاردنەوەو تەپس كردن.

طمطام- ا.ع(تەمتام- temtam): ناوەندی دەریا، ناوەڕاستی دەریا.

طمطراق- اا(تومتوراغ- tum turax): هێرش و پەلامار و پاشەكشە، شان و شەوكەت، خۆنواندن، دەبدەبە، شكۆ، جەلال.

طمع- مص.ل.ع(تەمەء-'teme): تەماعكاربوون، چاوچنۆک بوون، ئومێدو ئارەزوو.

طمع- ص.ع(تەمیء- 'temi): تەماعكار، چاوبرسی، چاوچنۆک.

طمعاء- ا.ع(تومەئاء- 'tume'a): تەماعكاران، چاوچنۆكان، ڕژدان.

طمع برداشتن- مص.ل(تەمەء بەرداشتەن- teme' ber daşten): وازهێنان لە تەماعكاری، ئومێدبڕبوون، تەرككردنی بەغیلی.

طمع بردن- مص.ل(تەمەء بوردەن- teme' burden): تەماحكردن.

طمع بريدن- مص.ل(تەمەء بوریدەن- teme' buriden): ئومێدبڕبوون، تەرک كردنی تەماع.

طمع بستن- مص.ل(تەمەء بەستەن- teme' besten): تەماح كردن.

طمع داشتن- مص.ل(تەمەء داشتەن- teme' daşten): بەتەمابوون، تەماعكردن، چاوچنۆک بوون.

طمعكار- ص.فا (تەمەئكار- teme' kar): تەماحكار، تەماعكار، ڕژد، چاوچوو، چاوچنۆک.

طمع كردن- مص.ل(تەمەء كەردەن- teme' kerden): تەماح كردن.

طمع گسستن- مص.ل(تەمە ء گوسەستەن- teme’ gusesten): ئومێد بڕبوون، دەستبەرداربوونی تەماح.

طميس-ص. ع(تەمیس- temîs): کوێرە، کوێر، نابینا.

طميم- مص.ل.ع(تەمیم- temîm): نەرمە رۆيين، نەرمە غاردان، ئەسپی رەهوان، جۆرە قوماشێکی نایابە.

طناب- ا(تەناب- tenab): تەناف، پەت، کندر، رست، گوریس.

طناب باز- ص.فا(تەناب باز- tenab baz): تەنافباز، پەتباز، بەندباز، پاڵەوان بازی و بەسەر پەتی رایەڵکراوا رۆيیشتن و هونەر نوێنی.

طناب خور- ا.مر(تەناب خور-tanabxûr): قوڵی (بۆ بیر دەگوترێ).

طنابير- ا.ع(تەنابیر- tenabîr): تەمبور.

طناجير- ا.ع(تەناجیر- tenacîr): پاتیلە، پاتێڵ.

طناز- ص.ع(تەنناز- tennaz): بەنازو عیشوە، بەفیزو دەعیە.

طنافس- ا.ع(تەنافیس- tenafis): رایەخ، حەسیر، فەرش، قاڵی، مافوور.

طنان- ص.ع(تەننان- tennan): بناڤ و دەنگ، ناودار، مەنشور.

طنب- ا.ع(تونب- tunb): پەت، گوریسی درێژ، پەتی بەستنی خێوەتو سەراپەردان، دەماری لەش، رەگی درەخت.

طنبار- ا.ع(تینبار- tinbar): تەمورە.

طنبور- ا.ع(تونبوور- tunbûr): تەنبور، ئامێرێکی مۆسیقایە لە سێ تار دەچێت.

طنبوری- ص.ن(تونبووری- tunbûrî): تەنبورژەن.

طنبی- ا(تەنەبی- tenebî): تەلار، هۆدەی گەورە.

طنجير- ا.ع(تینجیر- tincîr): پاتێڵ، پاتیلە.

طنزكردن- مص.م(تەنز کەردەن- tenz kerden): تەوس پێ کردن، گاڵتە پێکردن، نازکردنو خۆنواندن.

طنطنه- مص.م.ع(تەنتەنە- tentene): تەنتەنە، سەنسەنە، بزەم بزەم، دەنگی تارو تەبور.

طنفسه- ا.ع(تەنفەسە- tenfese): دۆشەک، رایەخ، حەسیر، فەرش، قاڵی، مافور.

طنين- مص.ل.ع(تەنین- tenîn): ویزەویزی مێشو مەگەسان، دەنگی زەنگو ناقوسان، وژە وژی ناو گوێ.

طنين انداز- ص.فا(تەنین ئەنداز- tenîn endaz): ئەوەی وژە وژ دروست بکات.

طوائف- ص.فا.ع(تەڤائیف- teva’if): جماعەت، گروپ، دەستە، تایفە، تیرە.

طوائل- ا.ع(تەڤائیل- teva’il): دەوڵەمەندی، کینە، دژمنی.

طوابع- ا.فا.ع(تەڤابیء- tevabi’): سروشت، چاپکار، مۆر، پول، هەر شتێ نیشانەیەکی پێ لێبدرێ، خەتم، موستیلە.

طوابق- ا.ع(تەڤابیغ- tevabix): تاوە، کەرپوچی گەورە.

طواحن- ا.ع(تەڤاهین- tevahin): کەڵبە، ددانی هارەر.

طواحين- ا.ع(تەڤاهین- tevahîn): ئاش، ئاسیاوان.

طوارف- ا.ع(تەڤاریف- tevarif): ماڵی تازە وەدەست هاتوو، سەروەت و سامانی لەپرو زۆر.

طوارق- ا.ع(تەڤاریغ- tevarix): قەوماو، بەڵا.

طواشي- ص.ع(تەڤاشی- tevaşî): خەسیو، گوندەرهێنراو، خواجە سەرا.

طواغی- ا.ع(تەڤاغی- tevaxî): یاخی و سەرکێشان.

طواغيت- ا.ع(تەڤاغیت- tevaxît): زاڵمان، ستەمکاران، سەنەم و بتان.

طواف- مص.ل.ع(تەڤاف- tevaf): تەواف، سورانەوە بە دەوری شتێکدا، تواف کردنی کەعبە.

طواف- ص.ع(تەڤڤاف- tevvaf): کەسێک تەواف زۆر بکات، بەقاڵی گەڕۆک.

طوال- ص.ع(تیڤال- tival): درێژان.

طوال- ص.ع(تەڤڤال- tevval): زۆر درێژ.

طوالع- ص.ا.ع(تەڤالیء- tevali’): مانگی نوێ، دەرکەوتن و هەڵاتنی ئەستێرە، بەخت، یەغباڵ، چارەنووس.

طوالق- ص.ا.ع(تەڤالیغ- tevalix): تەڵاقدراوان.

طوامیر- ا.ع(تەڤامیر- tevamîr): تۆمار، نامە، دەفتەر، نامەی درێژ.

طواویس- ا.ع(تەڤاڤیس- tevavîs): تاووسان.

طوبی- ص.ع(توبا- tûba): پاکتر، چاکتر.

طوبی- ا.ع(توبا- tûba): شادی، خێرو خۆشی، خۆش بە حاڵت، بەهەشت، ناوی درەختێکە لە بەهەشت، خنی لەخۆت.

طود- ا.ع(تەود- tewd): کێو، کێوی مەزن، چیای گەورە.

طور- ا.ع(تەور- tewr): حاڵ، ئەندازە، جۆر، رادە.

طور- ا.ع(تور- tûr): کێو، کێوێکە لە نیمچە دورگەی سینا کە حەزرەتی موسا دەچووە سەری بۆ موناجاتو کێوی تورو کێوی موساو کێوی سیناو توری سینین-شی پێ دەڵێن.

طوسک- ا(تووسەک- tûsek): جۆرە رووەکێکی دڕکدارە.

طوسی- ص.ن(تووسی- tûsî): خەڵکی توس(کە شارێکی کۆنی خۆراسانەو لە ئاژاوەی مەغۆلاندا وێران بوو، و گۆڕەکەی فیردەوسی لەوێندەرە.

طوسی- ا(تووسی- tûsî): رەنگی خۆڵەمێشی، کەوەیی، سەوزی سپیواژ، جۆرە شاڵێکە.

طوطی- ا.(تووتی- tûtî): تووتی، یەکێکە لەو باڵندانەی کە دەتوانێ هەندێ وشە فێر بێ و بیلێتەوە.

طوطیک- ا(توتی یەک- tûtî yek): تووتی بچکۆلە.

طوطی وار- ق.ص(توتی ڤار- tûtî var): تووتیانە، تووتی ئاسا.

طوع- مص.ل.ع(تەوء- tew’): گوێڕایەڵ بوون، بە گوێ کردن، بە ئارەزووی خۆت، ئارەزوومەندانە، بە حەزو ویستی خۆ.

طوع- ص.ع(تەوء- tew’): گوێڕایەڵ.

طوف- مص.ل.ع(تەوف- tewf): تواف کردن، سوڕانەوە بە دەوری شتێکدا، تواف کردنی کابە.

طوفان- مص.ل(تەڤەفان- tevefan): تواف کردن، سوڕانەوە بە دەوری شتێکدا.

توفان- ا.ع(توفان- tufan): تۆفان، بارانی زۆر، لافاوێ کە شوێنێکی زۆر غەرق بکات.

طوفان خیز- ص.فا(توفان خیز- tûfan xîz): شوێنێ کە تۆفانی لێ هەستێ.

طوفان رسیده- ص.مف(توفان رەسیدە- tûfan resîde): کەسێک یان شتێک کە تۆفان لێی دابێ.

طوفان زا- ص.فا(توفان زا- tûfan za): ئەوەی ببێتە باعیسی تۆفان.

طوق- ا.ع(تەوغ- tewx): تەوق، ئاڵقەی لە ئاسن، گەوەی دەوری ملو گەردن، گەردن بەند، چەمەرە، بازنە.

طوقه- ا(تەوغە- tewxe): ئەڵقەئاسا، تەوق ئاسا، گەوە.

طول- مص.ل.ع(تول- tûl): درێژبوون، درێژی.

طول- ا.ع(تەول- tewl): توانا، دەوڵەمەندی، بەرزی، فراوانی.

طولانی- ص.ع(تولانی- tûlanî): درێژ، دوورو درێژ.

طول دادن- مص .م(تول دادەن- tûl daden): تول پێدان، درێژەپێدان، دواخستن.

طول کشیدن- مص.ل(تول کەشیدەن- tûl keşîden): درێژەکێشان.

طولی- ص.ع(تولا- tûla): درێژتر.

طولیاب- ا.مر(تول یاب- tûlyab): دام و دەزگایەک بووە بۆ دیاریکردنی سەنت و بەرزی ئەستێران، درێژی پێو.

طومار- ا.ع(تومار- tûmar): تۆمار، نامەی درێژ، دەفتەر.

طوی- ا.ع(تەڤا- teva): کوندەی ئاو، برسێتی.

طوی- ا.ع(تیڤا- tiva): شتی دوولایی، شتی دووانیو تێک ئالاو.

طوی- ا.ع(تەڤی- tevî): سەعاتێک لە شەو، پشتەوارەیەک.

طویت- ا.ع(تەڤییەت- tevîyet): نییەت، بیر، دەروون، راز و باتین، نهێنی، ئەندێشە و هزرو خەیاڵ.

طویس- ا.ع(توڤەیس- tûveys): تاووسۆکە، تاووسی بچووک.

طویل- ص.ع(تەڤیل- tevîl): درێژ، بەرز.

طویله- ص.ع(تەڤیلە- tevîle): ژنی درێژ، داوی گەردن بەند، گوریسێ ک چوار پایانی پێ بەستریتەوە، تەویلە، ئاخوڕ.

طه- ا.ع(تاها- taha): ناوی سوورەتی بیستەمی قورئانە کە ١٣٥ ئایەتەو لە مەککە هاتۆتە خوارێ.

طهارت- مص.ل.ع(تەهارەت-teharet): پاکبوونەوە، تارات گرتن، دەستنوێژ شتن، غوسڵ دەرکردن، پاکی.

طهر- مص.ل.ع(توهر- tuhr): پاک بوونەوە، پاکبوونەوەی ژن لە حەیز، ماوەی پاکی ژن، ماوەی نێوان دوو حەیز.

طهره- ا.مص.ع(توهرە- tuhre): پاکی، خاوێنی، تەمیزی.

طهور- مص.م(تەهور- tehûr): پاک کردنەوە، تەهارەت کردن، هەر شتێ بێ بە باعیسی پاکیو خاوێنی (وەکو ئاو).

طهیر- ص.ع(تەهیر- tehîr): پاک، خاوێن.

طی- مص.م.ع(تەی- tey): نامەنووسین، پێچانەوە، شاردنەوەی کارێک، رێ کردن، لەمیانە، تەی کردن، گەڕان.

طی- ا.خ.ع(تەی- teyî): ناوی تیرەیەکی عەرەبە کە حاتەمی تایی لەوان بووە.

طیار- ص.ع(تەییار- teyyar): تەیار، چوست و چالاک، تیژڕەو، فڕۆکەوان.

طیار- ا.ع(تەییار- teyyar): زمانەی تەرازوو، جۆرە کەشتییەکی تیژڕەوە.

طیارات- ا.ع(تەییارات- teyyarat): فڕۆکە، جۆرە دەرامەت و باجێک بووە لە سەردەمی ئیلخانیانی مەغۆلدا لە خەڵکی وەرگیراوە، وەک: ئەو موڵک و ماڵەی میرات گری نەبووە، ماڵێ لە بەرتیلخۆر گیراوە، یان لە کەسانێ کە ماڵی پاشایان دزیوە، وەرگیراوە.

طیاره- ا.ص.ع(تەییارە- teyyare): فڕۆکە، کەشتی تیژڕەو.

طیاش- ص.ع(تەییاش- teyyaş): پیاوی ئەقڵ سوک، حولحولی، سەرەڕۆ، ملهوڕ.

طیاف- ا.ع(تییاف- tiyaf): تاریک و روونی شەو، مۆتەکە.

طیالیس- ا.ع(تەیالیس- teyalîs): جۆرە جلێکە، عەبا، تەیلەسان.

طیان- ا.ص.ع(تەییان- teyyan): گڵکار، گەچکار، کەسێک کە کاری قوڕکاری و گەچکاری بێ.

طیب- م.ل.ع(تیب- tîb): حەلاڵ بوون، رەوابوون، پاک بوون، بەتام بوون، بۆن خۆشبوون.

طیب- ص.ع(تەییب- teyyib): پاک و خاوێن، باش، حەلاڵ، رەوا.

طیبات- ص.ع(تەییبات- teyyîbat): پاک و خاوێنان، حەلاڵو رەوا، قسەی چاکو خۆش.

طیبت- مص.ل.ع(تیبەت- tibet): بەتام بوون، خۆش بوون، حەلاڵ بوون، بۆن خۆش بوون.

طیبه- ص.ع(تەییبە- teyyîbe): پاکو خاوێن، حەلاڵ و رەوا، قسەی باش و خۆش.

طيت- ا.ع(تيـيـەت- tiyet): زەمـيـر، دڵ و دەروون، باتين، نييەت و نياز، پێويستی.

طير- مص.ل.ع(تەير- teyr): فڕين، هەڵفڕين.

طير- ا.ع(تەير- teyr): باڵندە، فڕندە.

طيـران- مص.ل.ع(تەيەران-teyeran): فـڕين، بازدان، هەڵفڕين.

طيـره- ا.ع(تەيرە- teyre): پەشم و غـەزەب، سووكی، ئەقڵ سووكی.

طيره- ا.ع(تيرە- tîre): هەر شتێ فاڵی خراپی پێ بگيرێتەوە، دڵتەنگ، شەرمەزار، ناڕەحەتی، بێقەراری.

طيـش- مـص.ل.ع(تـەيش- teyş): بێ ئـەقڵ بوون، سووك بوون، پەشم و غەزەب.

طيطوى- ا.ع(تيتەڤا- titeva): جۆرە مەلێكی دەرياييە.

طيف- مص.ل.ع(تەيف- teyf): تاپۆ، هاتنی تاپۆ و تارمـايی لە خـەودا، شـەبەح، خـەياڵاتی بوون، شەبەنگ.

طيف- ا.ع(تەيف- teyf): شـێـتی، غـەزەب، وەسوەسەو خەياڵات، شەبەنگ.

طيف سنج- ا.مر(تەيف سەنج- teyf senc): شەبەنگ پێو.

طيف نما- ا.مـر(تەيف نەمـا- teyf nema): شەبەنگ نما، شەبەنگ نوێن.

طيـفـور- ا.ع(تەيفـور- teyfûr): تەيروتو، باڵندە، پەرندە.

طيلس- ا.ع(تەيلەس- teyles): جبـە، عـەبا، جۆرە شانێلێكە بە شاندا دەدرێ.

طيلسـان- ا.ع(تەيلەسـان- teylesan): جبـە، عەبا، جۆرە شانێلێكە بەشاندا دەدرێ.

طين- ا.ع(تين- tîn): گڵ، قوڕ.

طينت- ا.ع(تينەت- tînet): تـەبيـعـەت، خيلقەت، سروشت، خوو، نيهاد.

طيور- ا.ع(تويور- tuy ûr): باڵندان.

طيـهـوج- ا(تەيهـوج- teyhûc): سـۆسكە، سوێسكە، سوێسك.

ظ

ظ- حر (ظ-z):
پیتی بیستەمی ئەلفبای فارسییە، کە بە (ظا) دەخوێنرێتەوە، بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٩٠٠) ئەم پیتە تایبەتە بە زمانی عەرەبیو لە زمانی فارسیدا نییە.

ظافر- ا.فا.ع(زافیر- zafir): زەفەرمەند، سەرکەوتوو.

ظالم- ا.فا.ع(زالیم- zalim): زاڵم، زۆردار، ستەمکار، جەفاکار.

ظالمانه- ق.ص(زالیمانه-zalimane): زاڵمانە، ستەمکارانە.

ظاهر- ص.ع(زاهیر- zahir): دیار، ئاشکرا، خویا.

ظاهرپرست- ص.فا(زاهیرپەرەست-zahir perest):رواڵەتپەروەر، کەسێک کە رواڵەتی دیاری مەبەست بێ و گوێ بەناخ و دەروون و باتین نەدا، رواڵەتباز.

ظاهرساز- ص.فا(زاهیرساز- zahir saz): ریاکار، ئەوەی دیوی دەرەوە نیشان بدات و خەڵکی هەڵخەڵەتێنێ.

ظاهره- ص.ع(زاهیره- zahire): دیاردە.

ظئر- ا.ع(زیئر- zi'r): دایەن، ئەو ژنەی شیر دەدا بە منداڵی خەڵکی.

ظباء- ا.ع(زیباء- ziba'): ئاسک، ئاسکان، مامز.

ظبی- ا.ع(زەبی- zebî): ئاسک، مامز، کەژاڵ.

ظبیات- ا.ع(زەبەیات- zebeyat): ئاسکان، مامزان.

ظبیه- ا.ع(زەبیە- zebye): ئاسکە.

ظرائف- ص.(زەرائیف- zeraif): زیرەکان، حەنەکچیان، شیرین زمانان، سوعبەتچی، خۆش تەبیعەت، ناسک و جوان، زاناو دانا.

ظراف- ص.ع(زیراف- ziraf): زیرەک، دانا.

ظراف- ص.ع(زوراف- zuraf): زیرەک، زانا.

ظرافت- مص.ل.ع(زەرافەت-zerafet): زیرەک بوون، کارامەبوون، خۆش میزاج، جوانی و قۆزی، خۆش تەبیعەت.

ظرباء- ا.ع(زیرباء- zirba'): رسک، جرجەکوێرە، راسو.

ظرف- ا.ع(زەرف- zerf): هەر شتێک کە شتی تێ بکرێ، پاکەت، زەرف، قاپ.

ظرف- ص.ع(زوروف- zuruf): زیرەک، خۆش میزاج، شیرین زمان، حەنەکچی، جوان و قۆز، زەریف، بەدارو بارو خۆش هەیکەل.

ظرفاء- ص.ع(زورەفا ء- zurefa’): زەریفان.

ظرفیت- مص(زەرفییەت- zerfiyet): گرتن، ئامادەگی، توانا، قابلییەت.

ظروف- ص.ع(زوروف- zurûf): زەریفان.

ظروف- ا.ع(زوروف- zurûf): ئامـان، زەرفی زەمان و شوێن، ئاوەڵفرمانی کات و شوێن.

ظریف- ص.ع(زەریف- zerîf): زیرەک، خـۆش تەبیعەت، قۆزو زەریف، زمان شیرین.

ظریفـه- ص.ع(زەریفـە- zerîfe): خـشکۆک، زەریفـو جوان، ژیرو زیرەک، خۆشتەبیعەت.

ظعـــائن- ا.ع(زەئائین- ze’ain): کـــەژاوە، کەژاوان.

ظعن- مص.ل.ع(زەئن- ze’n): رۆیيشتن، کۆچ کردن.

ظعن- ا.ع(زوئن- zu’n): کەژاوە.

ظعینه- ا.ع(زەئینە- zeîne): کەژاوە.

ظفر- مص.ل.ع(زەفـەر- zefer): سـەرکـەوتن، بەمراز گەیيشتن.

ظفـــر- ا.ع(زوفـــر- zufr): نینۆک، ناخـــون، نوخان، نویخان.

ظفـره- ا.ع(زەفـەرە- zefere): زیادەگـۆشـتی گۆشەی چاو کە بەرە بەرە دەبێتە هۆی نابینایی.

ظفـیـر- ص.ع(زەفـیـر- zefîr): زەفـەرمـەند، هەمیشە سەرکەوتوو.

ظل- ا.ع(زیلل- zill): سایە، سێبەر، سایک، پەنا.

ظلال- ا.ع(زیلال- zilal): سێبەران، پەنایان.

ظلال- ا.ع(زەلال- zelal): ئەوەی سـێـبـەر لە کەسێک یان شتێک بکات، سایەدار.

ظلام- ا.ع(زەلام- zelam): تاریکی، بولێـلی ئێواریێ.

ظلام- ا.ع(زیلام- zilam): زوڵم، ستەم.

ظلام- ص.ع(زەللام- zellam): پڕ زوڵم، زۆر ستەمکار.

ظلام- ا.ع(زوللام- zullam): زاڵـمـــــان، ستەمکاران.

ظلامه- ا.ع(زولامـە- zulame): ئەوەی بەزۆر لە کەسێک وەربگیرێ.

ظلف- ا.ع(زیلف- zilf): سم، ســمی شــەقی وەک سمی مەڕو بزنو مانگاو ئاسک..

ظلف- ا.ع(زیلـف- zilf): هەژاری، ئـاتـاجـی، دەستکورتی، دژواری مەعیشەت.

ظلل- ا.ع(زولەل- zulel): سێبەران.

ظلم- مص.ل(زولم- zulm): زوڵم کردن، ستەم کردن، بێدادیکردن.

ظلم- ا.ع(زولەم- zulem): تاریکی.

ظلماء- ا.ص(زەلما ء- zelma’): تاریکی، زۆر تاریک.

ظلمــــات- ا.ص.ع(زولومـــات-zulumat): زوڵومات، تاریکستان، پێشینان پێیان وابوو کە زوڵومــــات، ئەو ســـەری زەوییـــەو لەوێندەر ســـەرچاوەیەک هەیە هەر کـــەس لە ئاوی ئەو سەرچاوەیە بخـواتەوە نەمری وەدەست دێنێ؛ بۆیە بەو ســەرچاوەیە دەگــوترا ئاوی حـەیات. دەڵێن ئەسکەندەر بە پیـری ئاوی حـەیاتەوە چوو، بەڵام پێی نەگـەیيو خـدر پێـغـەمـبـەر لە ئاوی ئەو سەرچاوەیەی نۆشیو ژیانی نەمری بەدەست هێنا، جوگرافـیـانووسـانی کـۆن بە جەمسـەری باکووریان دەگـوت زوڵومـات چونکە مـاوەی شـەش مـانگ لەوێندەر هەر تاریکە.

ظلمانی- ص.ن(زولمانی- zulmanî): تاریک. زۆر تاریک.

ظلم پیشه- ص.مر(زوڵم پیشە- zulm pîşe): زۆردار، زوڵمکار، ستەمکار.

ظلمت- ا.ع(زولمەت- zulmet): تاریکی.

ظلمت فـزا- ص.فـا(زوڵـمـەت فـەزا-zulmet-feza): زیادکەری تاریکی.

ظلمـــتکده- ا.مـــر(زولمەت کـــەدە- zulmet kede): تاریکی خانە، دنیا.

ظلمـه- ا.ع(زەلەمـە- zeleme): سـتـمکاران، زۆرداران، جەفاکاران.

ظلوف- ا.ع(زولوف- zulût): سم، سمانی دوو شەق.

ظلول- ا.ع(زولول- zulûl): سایە، سێبەران.

ظلـوم- ص.ع(زەلـوم- zelûm): پـڕ زوڵـم، ستەمکار، زۆردار.

ظله- ا.ع(زوللە- zulle): سێبەردار، سابات.

ظليف- ص.ع(زەلیف- zelîf): زەلیل، زەبوون، کاری سەختو دژوار.

ظليل- ص.ع(زەلیل- zelîl): سـێـبـەردار، سایەدار.

ظليله- ص.ع(زەلیلە- zelîle): مێرگی پڕ دارو درەخت.

ظليم- ص.ع(زەڵیم- zelîm): مـەزڵـوم. ستەمدیدە.

ظليم- ا.ع(زەلیم- zelîm): وشترمری نێرە.

ظليمه- ا.ع(زەلیمە- zelîme): شتێ بەزۆر لە کەسێک سەنرابێ.

ظماء- مص.م(زەماء- zema'): تینوو بوون، تینوێتی.

ظن- مص.ل.ع(زەنن- zenn): گـومـان کـردن، تۆمەتبارکردن.

ظنائن- ا.ع(زەنائن- zenain): تۆمـەت، کەمێک لە شتێک.

ظنان- ص.ع(زەننان- zennan): بەدگـومـان، لاواز کە نەکرێ پشتی پێ ببەسترێ.

ظنن- ا.ع(زینەن- zinen): تۆمەت، کەم لە زۆر.

ظنون- ا.ع(زونون- zunûn): گومانان.

ظنه- ا.ع(زیننە- zinne): تۆمەت، کەمێک لە شتێک.

ظنين- ص.ع(زەنین- zenîn): گـومـان لێکراو، تۆمەتبارکراو.

ظواهر- ع(زەڤـاهیـر- zevahir): ئاشکرا، دیاردە.

ظهائر- ا.ع(زەهائیر- zehair): پشـتـیـوانان، نیوەڕۆ.

ظهار- مص.ل.ع(زیهـار- zihar): پشـتـگرتنی یەکـدی، پشـتـیـوانی کـردن لە یەکـدی، تەڵاقی بێـزاری، ئەوەیە کە پیاو بە ژنەکەی بڵێ تۆ وەکـو دایکمی، بەمـەش لە پیـاوەکـە حـەرام دەبێ تا کەفارە نەدات، ئەو ژنە حەرامە لەو پیاوە.

ظهار- ا(زوهار- zuhar): پەڕی مـریشـک کـە لە باڵ جیا نەبووبێتەوە.

ظهارت- مص.ع(زەهارەت-zeharet): پشت ئەستوور بوون.

ظهاره- ا.ع(زیهـارە- zihare): ڕووی جل، پێچەوانەی ئەستەر.

ظهر- ا.ع(زوهر- zuhr): نیوەڕۆ، نیڤرۆ.

ظهر- ا.ع(زەهر- zehr): پشت.

ظهرنويسى- ا.مص(زەهرنیـڤـیـسـی- zehr nivîsî): نووسینی پشتی چەک یان قەواڵە.

ظهور- ا.ع(زوهور- zuhûr): پشتان.

ظهـــــور- مـص.ل.ع(زوهـور- zuhûr): ئاشکرابوون، بە دیارکەوتن، خویابوون.

ظهير- ص.ع(زەهیـر- zehîr): یارو یاوەر، پشت و پشتیوان، پشت ئەستوور.

ظهيره- ص.ع(زەهیرە- zehîre): پشتیوان.

ظهيره- ا.ع(زەهیرە- zehîre): نیوەڕۆ.

ظيان- ا.ع(زەییـان- zeyyan): هەنگوین، یاسەمینی کێوی، یاسەمەنی زەرد.

ع

ع- **حر** (ع- e, a, i, u):
پیتی بیستو یەکەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (عەین) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٧٠) ئەم پیتە تایبەتە بە زمانی عەرەبیو لە زمانی فارسیدا نییە.

عائیب- ص.ع(ئائیب- aib): عەیبگیر، عەیبدار

عائث-ا (ئائیس- a'is): شێر.

عائد- ا.فا (ئائید- aid): گەڕاوە، کەسێک کەعیادەتو سەردانی نەخۆش بکات، دەرامەت، سود.

عائدات- ا.فا (ئائیدات- aidat): دەرامەتان، سەردەرانی نەخۆش، چاکیو میرەبانیو عەتا و بەخشش و مەنفەعەت.

عائده- ا.فا.ع(ئائیدە- a'ide): سەردەری نەخۆش، چاکی و میرەبانی.

عائذ- ا.فا.ع(ئائیز- aiz): پەنا بۆ هێنان، پەناهێنەر.

عائذه- ا.فا.ع(ئائیزە- aize): پەناهێنەر، بێچووی تازە لە دایکبوو، (ئاسکو ماینو وشتر).

عائش- ا.فا.ع(ئائیش- aiş): ژیاو، خۆشگوزەرانو حاڵ.

عائق- ا.فا (ئائیغ- aix): کۆسپ، بەرهەڵست.

عائل- ص.ع(ئائیل- ail): موهتاج، دەروێش، فەقیر، قەلەندەر، دەستکورت.

عائله- ا.ع(ئائیلە- aile): خانەوادە، خێزان، عیال، ماڵ و منداڵ.

عابث- ا.فا.ع(ئابیس- abis): بیهودەکار، کەسێک کاری بێهودە بکات.

عابد- ا.فا.ع(ئابید- abid):
خواپەرست، عیبادەتکار.

عابدانه- ق(ئابیدانە- abidane):
خواپەرستانە، وەکو خوا پەرستان، خواپەرست ئاسا.

عابد فریب- ص.فا (ئابید فریب- abid frîb):
عابید خەڵەتێن، زۆر جوانو دڵڕفێن کە خوا پەرست لە رێ دەربکات.

عابده- ا.فا (ئابیدە- abide): ژنی خواپەرست، ئافرەتی خواپەرست.

عابر- ا.فا.ع(ئابیر- abir): راگوزار، رێبوار، رێوان.

عابره- ا.فا.ع(ئابیرە- abire): ئافرەتی رەوتەنی، رێبوار، خانمی رێبوار.

عابس- ص.ع(ئابیس- abis): عەبووس، گرژو مۆن.

عـــــاتق- ص.ع(ئاتيغ- atix): ئازاد، لە كۆيلايەتى خەلەسيو، شەرابى كۆنە، شەرابى چاك.

عاتق- ا.ع(ئاتيغ- atix): نێوان شان و مل، قەلاندۆش، قەلاندۆشكان.

عاتقه- ا.ع(ئاتيغە- atixe): كەوانى كۆنەى سوورخن.

عـاتك- ص.ع(ئاتيک- atik): جـوان چاک، جوان خاس، دلاوا بەخشندە، شەرابى خاليسە.

عـاتكه- ا.ص.ع(ئاتيكە- atike): كـەوانى سوورباو، كەوانێک لە كۆنيدا سوور هەلگەڕابێ، ژنى بۆنخۆش.

عاج- ا.ع(ئاج- ac): ئێسكى ددانى فيل.

عاجز- ص.ع(ئاجيز- aciz): بێ توانا، پير، نوقستان، ماندوو، نەخۆش، كوێر، نابينا.

عـاجز امـدن- مص.ل(ئاجيز ئامەدەن- aciz ameden): بێ توانا بوون، نەخـۆش كـەوتن، ماندوو بوون، بێتاقەت بوون.

عـاجـزانه- ق.ص(ئاجيـزانە- acizane): لاوازانە، بێتاقەتانە، زەبوونانە.

عـاجزمـاندن- مص.ل(ئاجيـز مـاندەن- aciz manden): مـاندووبوون، لاواز بوون، زەبوون بوون.

عاجز نواز- ص.فا(ئاجيز نەڤاز-aciz nevaz): خەستەلاوێن، تيمـاركەرى زەبوونان، لاوێنەرى پەككەوتووان، خەمخۆرى لاوازو بێ تواناكان.

عاجزوار- ق(ئاجيزڤار- aciz var): زەبوونانە، زەبوون ئاسا.

عـاجل- ا.فا.ع(ئاجيل- acil): خێـرا، لەز، پەلە، پەلەكار، چالاک، زوو، گورج.

عـاجله- ا.فا.ع(ئاجيلە- acile): ناپايەدار، فـانى، ئەم دنيـايە، ژيانى نا پايەدار، عـومـرى فانى.

عـادت- ا.ع(ئادەت- adet): خووخدە، داب و نەريت، خوو، رێ و رەسمان، ئاكارو خدە.

عـادت زنانه- ا.مـر(ئادەتى زەنانە- adeti zenane): عـادەتى مـانگانەى ژنان، حـەيز، بێ نوێژبوونى ژنان.

عـــادت دادن- مص.م(ئادەت دادەن- adet daden): فێركردن، راهێنان، خو پێ گرتن.

عـادت داشتن- مص.ل(ئادەت داشتـەن- adet daşten: خوو گرتن، راهاتن.

عـادت شـدن- مص.ل(ئادەت شـودەن- adet şuden): عـادە بوون، بێ نوێژبوون، بە باوبوون، بە عادەت بوون.

عـادت كـردن- مص.ل(ئادەت كـەردەن- adet kerden): راهاتـن، خـوو پێـوەگـرتن، راهاتن لەسەر شتێ يان كارێ.

عادت گرفتن- مص.ل(ئادەت گيـريفتەن- adet giriften): خوو پێ گرتن، راهاتن.

عـادل- ا.فـا.ع(ئاديل- adil): دادگـەر، راست، دروست، دادپەروەر.

عـــــادلانه- ق.ص(ئاديلانـە- adilane): دادپەروەرانە.

عادله- ا.فا(ئاديلە- adile): دادپەروەر.

عـــادى- ا.فــا.ع(ئادى- adî): دژمن، دەست درێژكار، ستەمكار، دز، شێر، جەردە.

عـــادى- ص.ن.ع(ئادى- adî): دابو نەريتى باو، ئاسايى، سانای.

عـادى- ص.ن.ع(ئادى- adî): قـەومى عـاد-ى كورى نوح.

عـاديات- ص.ن.ع(ئادييـات- adiyat): بەلاو نـاخـــــۆشى، دژمنـايەتىو شـــــەڕ، دوورى، دەستدرێژكارى، زێدەگاڤى.

عـــاديه- ا.ص.ع(ئادييـــە- adîye): دوورى، توندى و تووڕەيى.

عـــاديه- ا.ص(ئادييـــە- adîye): ئەسپ يان وشترى رەهوان، گرووپى ئامادەو تەيار بۆ شەڕ.

عــاذر- ا.فــا.ع(ئازير- azir): عــوزرخــواز، تەوازۆخواز.

عــاذر- ا.ع(ئازير- azir): جـێى زام و برين،

شوێنبرین، گوێ ئادەمی.

عاذر- ا.خ(ئازەر- azer): ناوی پیاوێکە دەڵێن بەبێ ئیمانی مردووەو حەزرەتی عیسا پاش چل رۆژ زیندوویی کردۆتەوەو ئیمانی هێناوە.

عـاذل- ا.فـا.ع(ئازیل- azil): لۆمـەکـەر، سەرزەنشتکەر، بە گلەیی.

عاذلە- ا.فا.ع(ئازیلە- azile): ژنی بە گلەیی.

عار- ا.ع(ئار- ar): عەیبو نەنگ، ریسوایی، شەرمەزاری، فەزیحەت.

عـاربە- ص.ع(ئاریبـە- aribe): عـارەبی رەسەن.

عـارض- ا.فـا.ع(ئاریز- ariz): پێشـهـات، ئەوەی کە پێش بێو زوو بروات، عەرزکار، تەختی دەمـوچاو، چارە، روخسـار، روو، شکاتکار، رووداو، قەوماو.

عـارض شـدن- مص.ل(ئاریز شـودەن- ariz şuden): روودان، سکاڵاکردن، دادخوازی کردن.

عـارضـە- ا.فـا.ع(ئاریزە- arize): شـتێ کـە پێش بێ، پێشهـات، رووداو، قەوماو، نەخۆشی، بەڵا، رووداوی چاوەڕوان نەکراو، پێویستی.

عـارضی- ص.ع(ئاریزی- arizî): نا پایەدار، رەوتەنی.

عـارضی- ا.مص(ئاریزی- arizî): نواندنی لەشکر، لەشکر نووسی.

عـارضین- ا.ع(ئاریزەین- arizeyn): هەردوو رووی دەمـوچاو، هەردوولای چارە، هەردوو لای رووخسار.

عارف- ا.فا.ع(ئاریف- arif): دانا، بەسەبرو حەوسەڵە، خواناس، حەکیمی رەبانی، سۆفی، دەڵێن عارف کەسێکە بۆیە خوا دەپەرستێ چونکە شایستەی عیبادەتە، نەک بە ئومێدی پاداشت یان لەترسی سزا.

عـارفـانە- ق.ص(ئاریفـانە- arifane): عارفانە، بەشێوەی عارفان.

عارفە- ا.فا.ع(عاریفە- arife): ئافرەتی پشوو درێژو بە سەبر، ناسراو، بەخشش، چاکە، کردەوەی چاک.

عـاری- ص.ع(ئاری- arî): رووت، بێ جل و بەرگ.

عـاریە- ص.ع(ئاریـیـە- arîye): رووت (بۆمێ).

عـاریە- ا.ع(ئارییـە- arîye): بە ئەمـانەت، شتێ بە ئەمانەت وەربگیرێو پاشان بدرێتەوە.

عـاریت سـرا- ا.مـر(ئارییـەت سـەرا- arîyet sera): دنیای فانی،

عاریتی- ص.ن(ئارییەتی- ariyetî): ئیرەتی، ئەمانەتی، ئەوەی پایەدار نەبێ وەکو عومر، شتێ بە ئەمانەت وەربگیرێ.

عـازر- ا.خ(ئازەر- azer): ناوی پیـاوێکە دەڵێن بەبێ ئیـمـانی مـردووەو پاش چل رۆژ حەزرەتی عیـسا زیندووی کـردۆتەوەو ئەوجا ئیمانی هێناوە.

عـازف- ا.فـا(ئازیف- azif): ژەنەر، نەواژەن، سازژەن، گۆرانی بێژ.

عـازم- ا.فـا.ع(ئازیم- azim): کـەسێک کـە عەزمی کارێک بکات، بە نیاز.

عـاس- ص.ع(عـاس- ass): حـەسـحـەس، شەوگەڕ، پاسەوان.

عـاشـر- ا.فـا.ع(ئاشـیـر- aşir): دە یەگ گـر، دەیەم، دەیەمین.

عـاشـرە- ا.فـا.ع(ئاشـیـرە- aşire): دەیەم، (بۆمێ)، بەشی قومار.

عاشق- ا.فا.ع(ئاشیغ- aşix): ئاشق، شەیدا، دڵدار.

عـاشـقـانە- ق.ص.ع(ئاشـیـغـانە- aşixane): ئاشقانە، ئاشق ئاسا، وەکو ئاشقان.

عـاشـقـبـا- ا.مـر(ئاشـیـغـبـا- aşixba): ترشک، مەرگەیەک کە سرکە یان ئاوی لیمۆی تێ کرابێ.

عـاشق بارە- ص.مـر(ئاشـیغ بارە- aşix bare): مـاشـوقێ کـە ئاشـقی خـۆی زۆر خـۆش بوێ، ئاشقپەرست، ئاشقباز.

عاشق پیشه- ص.مر(ئاشیغ پیشه- aşix pîşe): ئاشق پیشه، کەسێ کە ئاشقێنی کردبێ بە پیشە.

عاشق کش- ص.فا(ئاشیغ کوش- aşix kuş): ئاشق کوژ، دڵدارکوژ، ماشقەیەک کە زوڵم لە ئاشقی خۆی بکات.

عاشق کشی- ا.مص(ئاشیغ کوشی- aşix kuşî): ئاشق کوژی، کاری ئاشق کوشتن.

عاشق نواز- ص.فا(ئاشیغ نەڤاز- aşix nevaz): ئاشق لاوێن، مەعشوقێ کە ئاشقی خۆی بلاوێنێ و لەگەڵیا بە لوتف بێ، ئاشقپەروەر.

عاشق وش- ص.مر(ئاشیغ ڤەش- aşix veş): ئاشقانە، ئاشق ئاسا.

عاشقه- ا.فا.ع(ئاشیغە- aşixe): ئافرەتی ئاشق.

عاشوراء- ا.ع(ئاشوراء- aşûra'): رۆژی دەیەمی مانگی عاشورا، ئەو رۆژەی حەزرەتی حوسەینی کوڕی عەلی تێدا شەهید بوو لە کەربەلا.

عاشوروا- ا.مر(ئاشورڤا- aşûrva): ئەو شۆربایەی لە رۆژی دەی مانگی محەرەما دەکرێ بە نەزر، هەریسە.

عاصر- ا.فا.ع(ئاسیر- asir): کەسێک کە ترێ یان میوەی دی بگوشێتو ئاوەکەی بگرێ.

عاصره- ا.فا.ع(ئاسیرە- asire): گووشەر، ئاوگری میوە (بە گوشین).

عاصف- ص.ع(ئاسیف- asif): خوار، چەماوە، کەچ، توند، بای توندو تووش، باهۆز.

عاصفه- ص.ع(ئاسیفە- asife): رەشەبا، باهۆز، گەرداو، بای توندو تووش.

عاصم- ا.فا.ع(ئاسیم- asim): پارێزەر، کەسێ لە هەڵەو خزین بتگێرێتەوە.

عاصمه- ا.فا.ع(ئاسیمە- asime): پایتەختی وڵات.

عاصی- ا.فا.ع(ئاسی- asî): یاخی، سەرکێش، گوناحکار.

عاصیه- ا.فا.ع(ئاسییە- asîye): ژنی یاخی، سەرکێش، گوناحکار.

عاضد- ا.فا.ع(ئازید- azid): یارمەتیدەر، پشتیوان.

عاطر- ص.ع(ئاتیر- atir): بۆن خۆش، عەتر دۆست، کەسێک بەردەوام عەتر لە خۆی بدات.

عاطف- ا.فا.ع(ئاتیف- atif): وەرچەرخێنەر، میهرەبان، سۆزدار.

عاطفه- ا.فا.ع(ئاتیفە- atife): سۆزو بەزەیی، پەیوەندی خزمایەتیو کەسایەتی.

عاطل- ص.ع(ئاتیل- atil): بێکار، بێ شت، بیهودە، بێ کاروبار، ژنی بێ ملوانکە.

عاطله- ص.ع(ئاتیلە- atile): ژنی بێ زێڕو زیوو خشڵ.

عافی- ا.فا.ع(ئافی- afî): عەفووکار، چاوپۆشیکار لە گوناه، لێبوردە.

عافیت- ا.مص.ع(ئافییەت- afiyet): تەندروستی، سەلامەتی، ساغی، رزگاری، خواناسی.

عافیت خواه- ص.فا(ئافییەت خاه- afiyet xah): سەلامەتی خواز، عافیەتخواز.

عافیت خواهی- ا.مص(ئافییەت خاهی- afiyet xahî): عافیەتخوازی، سەلامەتخوازی.

عاق- ا.فا.ع(ئاغ- ax): سەرکێش، داک و باب رەنجێن، کەسێک کە داکو بابی برەنجێنێ و بەدرەفتارییان دەگەڵ بکات، بە گوێنەکەری باب و داک.

عاقب- ا.فا.ع(ئاغیب- axib): جێگری کەسێکی دی.

عاقبت- ا.ع(ئاغیبەت- axibet): ئاقیبەت، ئەنجام، ئاکام.

عاقبت اندیش- ص.فا(ئاغیبەت اندیش- axibet endîş): دوور ئەندێش، دووربین، ئاخربین، ئەوەی بیر لەئەنجامی کاران بکاتەوە.

عاقبت بخير- ص.مر(ئاغيبەت بيخەير- axibet bi xeyr): ئاخرخێر، ئەوەی ئەنجامی کار یان ژیانی باش بێ.

عاقبت نگر- ص.فا(ئاغيبەت نيگەر- axibet niger): ئاقيبەت ئەندێش، ئاخربین، ئەوەی بروانێتە ئەنجامی کار.

عاقبت نگری- ا.مص(ئاغيبەت نيگەری- axibet nigerî): ئاقیبەت روانی، ئاخربینی، ئاقیبەت ئەندێشی.

عاقد- ا.فا.ع(ئاغيد- axid): گرێدەر، پەیمان بەستن، جێ بەجێکاری مارە برینی بەسیغە، پەیمان بەستن.

عاقر- ص.ع(ئاغير- axir): نەزۆک، ژنی نەزۆک، قسر، ئەستێور.

عاقرقرخا- ا(ئاغير غەرخا- axir xerxa): جۆرە گیایەکە.

عاقل- ص.ع(ئاغيل- axil): ئاقڵ، بە ئاوەز، دانا و هوشیار و زیرەک، ئاۆزدار.

عاقلانه- ق.مر(ئاغيلانە- axilane): ئاقلانە، ژیرانە، زیرەکانە.

عاقل فريب- ص.فا(ئاغيل فەريب- axil ferîb): ئاقڵ خەڵەتێن.

عاقله- ص.ع(ئاغيلە- axile): ژنی ئاقڵو زانا، خوێن بەها.

عاقول- ا.ع(ئاغول-- axûl): پێچ و دەورانی روبار، دەشتێ کاکی بەکاکی کە رێی تێدا دەرنەکرێ، کاری نادیارو تێکەڵو پێکەڵ، وشترالوک.

عاكف- ا.فا.ع(ئاكيف- akif): گۆشەگیر، خەڵوەنشین، لە جیهانی عیرفاندا بە کەسێک دەگوترێ دەستبەرداری دنیابێو هەر خەریکی خواپەرستی بێ.

عالم- ا.فا.ع(ئاليم- alim): زانا، دانا.

عالم- ا.ع(ئالەم- alem): جیهان، دنیا، گیتی، رۆژگار.

عالم ارا- ص.فا(ئالەم ئارا- alem ara): عالەم ئارا، ئارایشتگەری جیهان.

عالم اشوب- ص.فا(ئالەم ئاشوب- alem aşûb): عالەم شێوێن، ئەوەی خەڵکی شەیدای جوانی خۆی بکات.

عالم افروز- ص.فا(ئالەم ئەفروز- alem efrûz): رۆشنکەری جیهان.

عالم امر- ا.مر(ئالەمی ئەمر- alemi emr): جیهانی فریشتە.

عالم امكان- ا.مر(ئالەمی ئیمکان- alemi imkan): ئەوەی غەیرەز زاتی خوایە.

عالم بالا- ا.مر(ئالەمی بالا- alemi bala): ئاسمان.

عالم برزخ- ا.مر(ئالەمی بەرزەخ- alemi berzex): شوێنی روحان لە کاتی مردنەوە تا قیامەت.

عالم جان- ا.مر(ئالەمی جان- alemi can): دنیای روحان، دنیا، ئەم دنیا، عالم.

عالم جبروت- ا.مر(ئالەمی جەبەرووت- alemi ceberût): دنیای قودرەت و عەزەمەتی یەزدان.

عالم جسماني- ا.مر(ئالەمی جسمانی- alemi cismanî): جیهانی جسمانی، دنیای تەبیعەتو مادە.

عالم حس- ا.مر(ئالەمی هیس- alemi his): جیهانی هەست.

عالم خاك- ا.مر(ئالەمی خاک- alemi xak): دنیا، جەسەدی ئادەمی.

عالم خلق- ا.مر(ئالەمی خەلغ- alemi xelx): بوونەوەران و زیندەوەران، عالەمی جسمانی.

عالم ديگر- ا.مر(ئالەمی دیگەر- alemi diger): ئەو دنیا، قیامەت، پەسلان، رۆژی پەسلانێ.

عـــالم ذوق- ا.مـــر(ئالەمی زەوغ- alemi zewx): دنیای شادمانی و خۆشی.

عـالم سفلی- ا.مـر(ئالەمی سوفلی- alemi suflî): ئەم دنیا، زەوی.

عـالم شهادت- ا.مر(ئالەمی شەهادەت- alemi şehadet): ئەم دنیـــایەی کـــە لەبەر چاوەو هەستی پێدەکرێ، جیهانی ماددیات.

عـالم صـغیر- ا.مر(عالەمی سەغیر- alemi sexir): دنیای بچووک، مرۆڤ، بەدەنی مرۆڤ کە دنیایەکی بچووکە.

عـــالم علوی- ا.مـــر(ئالەمی ئولڤی- alemi ’ulvî): جیهانی بالا، ئاسمان.

عـالم غـیب- ا.مـر(ئالەمی غـەیب- alemi xeyb): جیـهانی پێوار، ئەو دنیـا، قیـامـەت، پەسلان.

عـالم قـدس- ا.مـر(ئالەمی غـودس- alemi xuds): عالەمی خوایی، دنیای خوایی.

عـالم کـبیـر- ا.مـر(ئالەمی کـەبیـر- alemi kebîr): گەردوون، هەموو دنیا.

عـالم لاهوت- ا.مـر(ئالەمی لاهووت- alemi lahût): دنیای خواوەندی، جیهانی سەرمەدی.

عـالم مـعنی- ا.مـر(ئالەمی مـەئنا- alemi me’na): هەر شـتـێک پەیوەست بێ بە مـاناو حەقیقەتەوە.

عـالم ملک- ا.مـر(ئالەمی مـولک- alemi mulk): دنیای بوون، ئەم دنیایە.

عالم ملکوت- ا.مر(ئالەمی مەلەکووت- alemi melekût): عالەمی جەبەرووت.

عـالم ناسوت- ا.مر(ئالەمی ناسووت- alemi nasût): دنیـای مـاددیات، دنیـای سـروشـتیو مەتریالی، دنیای فانی، ئەم دنیا.

عـالمیـان- ا.ع(ئالەمـیـیـان- alemîyan): جیهانیان، هەموو خەڵکی جیهان.

عـالمین- ا.ع(ئالەمین- alemîn): جیـهـانان، گێتییان.

عـالی- ص.ع(ئالی- alî): بلند، بەرز، گەورە، بەقەدر، هێژا، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

عـالیـات- ص.ا.ع(ئالیـیـات- alîyat): بەرزو بلندو پیرۆز.

عـــالی اوازه- ص.مـــر(ئالی ئاڤـــازە- alî avaze): خوشخـوان، دەنگخۆش، گۆرانی بێژ، ناودار، بەنامێ، مەنشورو بناڤ و دەنگ.

عـالی تبـار- ص.مر(ئالی تەبار- alî tebar): وەچاخزادە، نەجیمزادە، خانەدان.

عـالیـجـاه- ص.مـر(ئالی جـاهـ- alî cah): پایەبەرز، شکۆدار.

عالی جناب- ص.مر(ئالی جەناب- alî cenab): دەرگـای بەرز، وشـەی رێزە بە کـەسـانی خـودان پلەو پایەی بەرز دەگوترێ.

عالی رتبه- ص.مر(ئالی روتبە- alî rutbe): فەرماندەییێن پلەبەرز.

عالی شاخ- ص.مر(ئالی شاخ- alî şax): لقی بەرز، درەختێک کە لقی بەرزبێ.

عـالی شـان- ص.مـر(ئالی شـان- alî şan): پایەبەرز، خـــاوەن شـــانو شکۆ، (لەقـــەبی پاشایانە).

عـالی قـدر- ص.مـر(ئالی غـەدر- alî xedr): قەدرگران، بەقەدرو حورمەت، پایەبەرز.

عالی گهر- ص.مر(ئالی گوهەر- alî gûher): پاک نەژاد، رەسەن رەچەڵەک، شەریف نەژاد.

عـــالی مـرتبـه- ص.مـــر(ئالی مـــەرتەبە- alî mertebe): پایە بەرز.

عـــالی مـقـام- ص.مـــر(ئالی مـەغـام- alî mexam): پایەبەرز.

عـالی مـقـدار- ص.مـر(ئالی مـیـغـدار- alî mixdar): قەدرگران، گەورە، مەزن، هێژا.

عـــالی نـسب- مص.مـــر(ئالی نەسـەب- alî neseb): وەچاخزادە، رەسەنو پاکنەژاد.

عالیه- ص.ع(ئالییە- alîye): بەرز، بڵند.

عـــالی همت- ص.مــر(ئالی هیـــمـت- alî himmet): جوامێر، بەخشندە، بەهیمەت.

عام- ا.فا.ع(ئامم- amm): گشتی، هەمووان، هەمەگیر، عەوام، رەش و رووت و نەخوێندەوار.

عام- ا.ع(ئام- am): ساڵ.

عامد- ا.فا.ع(ئامـید- amid): بە ئانقەست، مەبەستدار.

عامر- ا.فا.ع(ئامیر- amir): ئاوەدان کەرەوە، دانشتووی خانوو، ئاوەدانی، ئاوایی.

عـــامـــره- ا.فـــا.ع(ئامــیـــرە- amire): ئاوەدانکەرەوە، ئاوەدانو بەرقەرار.

عـامـری- ص.ن(ئامــیـری- amirî): سـەر بە تیرەی بەنی عامر(کەتیرەیەکی عەرەبە).

عامل- ا.فا.ع(ئامیل- amil): کرێکار، پاڵە، والی، فەرمانڕەوا.

عـامله- ا.فـا.ع(ئامـیلە- amile): کـرێکار، پاڵە.

عامه- ا.فا.ع(ئاممە- amme): گشت، هەموو خەڵکی، عەوامی خەڵک.

عـامه پسند- ص.مف(ئاممە پەسـەند- amme pesend): پەسندی هەمـووان، هەمـە پەسـەند، شتێ لەلایەن هەموو خەڵکییەوە پەسند بێ.

عـــامی- ص.ن(ئامــیـی- ammî): عـــەوامی خەڵکی، نەخوێنەوارو رەشۆکی، ئۆمی.

عـــامی- ص.ع(ئامـــیـی- ammî): نابینا، کەسێک کە رێی خۆی نەزانێ.

عـامــیـان- ا(ئامــیـان- amîyan): عـەوامی خەڵکی، خەڵکی رەشۆکیو نەخوێنەوار.

عامیانه- ق.ص(ئامیانە- amîyane): وەکو عەوامان، ئۆمیانە.

عـــانات- ا.ع(ئانات- anat): مـــاکـــەر، رەوەکەرەکێوی، تووکەبەر، بەر.

عـانـد- ا.فا.ع(ئانیـد- anid): سـەرسـەخت، شـەڕانی، کـەچرەو، کـەسـێک لە رێی راست لابدات.

عانه- ا.ع(ئانە- ane): ماکەر، تووکەبەر، بەر.

عـانی- ص.ع(ئانی- anî): یەخـسـیـر، بەندی، ملکەچ، زەلیلو زەبوون.

عـانیـیه- ص.ع(ئانیـیـە- anîye): یەخـسـیـرو بەندیو گیرۆدە.

عاهات- ا.ع(ئاهات- ahat): خەوش و عـەیب، بەڵاو نارەحـەتی، دژواری و سـەخـتـیو تەنگانە، فەسادکار.

عـاهر- ص.ع(ئاهیـر- ahir): زیناکـار، داوێن پیس.

عـاهل- ص.ع(ئاهیل- ahil): ژنی بێ مـێـرد، پاشای گەورە، شاهانشا.

عـایق- ا.فـا(ئایغ- ayîx): تەگـەرە، کـۆسپ، بەرهەڵست، مادەی نەگەیەنەر.

عباء- ا.ع(ئەبا ء- eba’): عەبا.

عـــبـــاب- مـص.ع(ئەبـاب- ebab): ئـاو خواردنەوە.

عبـاب- ا.ع(ئوباب- ubab): لافـاوی گـەورە، شەپۆلی دەریا، پێل.

عباد- ا.ع(ئیباد- ibad): کۆیلە، بەندە.

عباد- ا.ع(ئوبباد-ubbad): عـیـبـادەتکاران، خواپەرستان.

عــبـادت- مص.م.ع(ئیـبــادەت- ibadet): تاعەتکردن، خواپەرستن، ملکەچ کردن.

عـبـادتخـانه- ا.مـر(ئیـبـادەتخـانە- ibadet xane): پەرستگە، شوێنی تاعەت.

عبادتکار- ص.مر(ئیبادەتکار- ibadetkar): خوا پەرست، عیبادەتکار.

عبادتگاه- ا.مر(ئیبادەتگاه- ibadetgah): پەرســتگە، شـــوێنی خـــواپەرســتی، شـــوێنی عیبادەت.

عـبـادت نما- ص.فـا(ئیـبـادەت نومـا- ibadet numa): خواپەرستی ریاکـار، کەسـێک هەر بۆ ناو عیبادەت بکاتو خۆی پێوە بابدا.

عـبـادید- ا.ع(ئەبادید- ebadîd): دەسـتـەو تاقمی پەرتەوازە، ڕێگای دوور.

عـبـار- ص.ع(ئەببـار- ebbar): لێکدەرەوەی خەون، ڕاڤەکەری خەون.

عبار- ص.ع(ئەببار- ebbar): ڕێبوار، ڕێوان.

عـبـارت- مص.م.ع(ئیـبـارەت- ibaret): لێکدانەوەی قسـە یان خەون، دەربڕین، شێـوازی دەربڕین.

عـبـارت ارا- ص.فـا(ئیـبـارەت ئارا- ibaret ara): بە توانا لە دەربڕیندا، کـەسـێـک کـە بە جوانی مەبەستی خۆی دەربڕێ.

عبارت پرداز- ص.فا(ئیبارەت پەرداز- ibaret perdaz): عیبارەت ئارا.

عـبـاس- ص.ع(ئەببـاس- ebbas): ڕووگـرژ، شێری بێشە.

عـبـاسی- ا(ئەباسی- ebaaî): دراوێکی باوی سەردەمی شا عەباسی گەورە بووە.

عبث- مص.ع(ئەبەس- ebes): کاری بێهوودە، بێهوودەیی.

عبد- ا.ع(ئەبد- ebd): بەندە، کـۆیلە، غـولام، بەندەی خوا، مرۆڤ بە گشتی.

عـبـدل- ا.ع(ئەبدەل- ebdel): کـۆیلە، بەندە، بەنی.

عبده- ص.ع(ئەبەدە- ebede): خواپەرسـتـان، عیبادەتکاران.

عبر- ا.ع(ئیبەر- iber): پەندو دەرسان.

عـبـرانی- ص.ن.ع(ئیـبـرانی- ibranî): عیبرانی، جولەکە، زمانی جولەکە.

عبرانیون- ص.ع(ئیبرانیون- ibranîyûn): عیبرانیان.

عبرانیه- ا.ع(ئیبرانییە- ibranîye): زمانی عیبری، زمانی جولەکە.

عبرت- ا.ع(ئیبرەت- ibret): پەند و دەرس، عیبرەت وەرگرتن لە خەڵکییەوە.

عبرت امیز- ص.مف(ئیبرەت ئامیز- ibret amîz): پەند ئامـیـز، بە پەندو دەرس تێکەڵ، ئەوەی ببێتە مایەی پەندو دەرس.

عبرت انگیز- ص.فا(ئیبرەت ئەنگیز- ibret engîz): مایەی پەند.

عبرت بین- ص.فا(ئیبرەت بین- ibret bîn): پەندگـیـر، کـەسێک بە دیتنی شـتێ عـیـبـرەت وەربگرێ.

عـبـرت پذیر- ص.فـا(ئیـبـرەت پەزیر- ibret pezîr): پەندگیر.

عبرت گرفتن- مص.ل(ئیبرەت گیریفتەن- ibret giriften): پەند وەرگرتن لە خەڵکییەوە.

عـبـرت نما- ص.فـا(ئیـبـرەت نەمـا- ibret nema): ئەوەی کە مایەی عیبرەت بێ، ئەوەی مایەی سەرسامی بێ، پەند نەما.

عبره- ا.ع(ئەبرە- ebre): فـرمێسـک، ڕوندک، ئەسرین، خەمی بێ گریان.

عـبـره- ا.مص.ع(ئەبرە- eber): پەڕینەوە، تێپەڕ بوون لە شوێنێکەوە.

عبره- ا.ع(ئیبرە- ibre): خەراج، باج.

عـبـری- ص.ن(ئیـبـری- ibrîy): عـیـبـری، یەهوودی.

عبس- مص.ل.ع(ئەبس- ebs): ڕووگـرژ کـردن، مۆن کردن.

عبس- ا.ع(ئەبس- ebs): جۆرە ڕووەکێکە.

عبقر- ا.ع(ئەبغەر- ebxer): ناوی دۆڵێکە کە عەرەبەکان پێیان وابوو جن و پەری زۆری تیایە.

عـبـقـره- مص.ع(ئەبغـەرە- ebxere): درەوشـانەوە، بریقـەدانەوەی شـتـێکی وەکـو تراویلکە.

عـبـقـری- ص.ن.ع(ئەبغـەری- ebxerî): سەرۆک، سـەروەر، سەرداری قـەوم، هەر شـتێکی چاکو دەگـمـەن، فـەرشی حـەریر،، جلو بەرگی فاخیر.

عـبـقریه- ص.ن.ع(ئەبغـەرییـە- ebxerîye): هەمان مانای عەبقەری هەیە (بۆ مێ).

عبل- ا.ع(ئەبەل- ebel): هەر گەلایەکی لوولی باریک وەکو گەلای دارگەز.

عبـــودت- مص.ع(ئوبوودەت- ubûdet): عەبدایەتی کردن، عیبادەتکردنی خوا، خواپەرستن.

عبـــوديت- مص.جع(ئوبوودییەت- ubûdîyyet): خواپەرستن، گوێڕایەڵی، ملکەچی، بەندایەتی کردن.

عبور- مص.ل.ع(ئوبوور- ubûr): ڕەت بوون، تێپەڕبوون، پەڕینەوە.

عبور- ا.ع(ئەبوور- ebûr): دوو خوشک، دوو ئەستێرەی سیوەیل.

عبوس- مص.ل.ع(ئوبووس- ubûs): مۆن بوون، ڕووگرژکردن، چارە بەیەکادان.

عبوس- ص.ع(ئەبوس- ebûs): زۆر ڕووگرژ، تووڕەو ترۆ، مۆن.

عبهر- ص.ع(ئەبهەر- ebher): گۆشتن، قەڵەو، خۆش هەیکەل.

عبهر- ا.ع(ئەبهەر- ebher): نێرگیز، یاسەمین.

عبيد- ا.ع(ئەبید- ebîd): بەندە و کۆیلان.

عبيد- ا.ع(ئوبەید- ubeyd): عەبدی بچووک، عەبدۆکە، بەندەی بچووک.

عبير- ا.ع(ئەبیر- ebîr): عەبیر، بۆنی خۆش، بۆنی خۆشی پێکهاتوو لە مسک و گوڵاو و سەندەڵ و زافەران.

عبيراگين- ص.مر(ئەبیرئاگین- abîr agîn): عەبیر ئامێز، تێکەڵ بەعەبیر.

عبير الا- ص.مر(ئەبیر ئالا- ebîr ala): ئاوێتە بە عەبیر.

عبير اميز- ص.مر(ئەبیر ئامیز- ebîr amîz): ئاوێتە بە عەبیر.

عبير سرشت- ص.مر(ئەبیر سیریشت- ebîr sirişt): ئاوێتە بە عەبیر.

عبيرفشان- مص.فا(ئەبیر فیشان- ebîr fişan): عەبیر پرژێن.

عتائق- ص.ع(ئەتائیغ- etaix): کۆنینان، دێرینان.

عتاب- مص.ل.ع(ئیتاب- itab): گلەیی کرن، تووڕەبوون، سەرزەنشت کردن.

عتابى- ص.ن.ع(ئەتتابی- ettabî): جۆرە کوتاڵێکە لە کۆنا لە گەڕەکی عەتابییەی بەغدا دروستکراوەو ئیدی ئەو ناوەی وەرگرتووە.

عتاد- مص.ع(ئەتاد- etad): ئامادەبوون، ئامادەیی، حازربوون.

عتاد- ا.ع(ئەتاد- etad): ئەوزارو کەرەستەی جەنگ، عەتاد.

عتاق- مص.ل.ع(ئەتاغ- etax): ئازادبوونی بەنە، ڕزگاربوونی بەندە لە تەوقی کۆیلایەتی.

عتاق- ا.ص.ع(ئوتاغ- utax): شەرابی کۆنی گەڕاوەی نایاب.

عتاهيه- ا.ص(ئەتاهییە- etahîte): ئەقڵ سووک، بێ ئەقڵ، گومرای بێ ئاوەز.

عتبات- ا.ع(ئەتەبات- etebat): مەرقەدو مەزارە پیرۆزەکان.

عتبه- ا.ع(ئەتەبە- etebe): دەرگا، ئاستانە، سەردەرانە.

عترت- ا.ع(ئیترەت- itret): زوڕیەت، نەوەو نەتیرە،ماڵبات، عەشرەت.

عتق- مص.ل.ع(ئیتغ- itx): ئازادبوون، ڕزگاربوونی بەندە لە تەوقی کۆیلایەتی، شەرەفو گەورەییو نەجابەتو ئازادی.

عتقاء- ا.ع(ئوتەغاء- 'utexa): هەڵبژاردەی هەر شتێک، ئەسپی ڕەسەن، شەرابی کۆنو خاڵیسەو نایاب.

عتل- ص.ع(ئوتوول- utûl): زۆرخۆر، سەرکێش، توندە تەبیعەت، ستەمکار، موزیر.

عتم- ا.ع(ئوتوم- utum): زەیتونی کێوی.

عتو- مص.ع(ئوتوف- utuv): زوڵم کردن، نەهەقی کردن، فیزکردن.

عـتـه- مص.ل.ع(ئەتەھ- eteh): کـەم ئەقڵ بوون، حەسوودی و چاوچنۆکی، سەرگەردان بوون.

عتیب- ا.ع(ئیتیب- itîb): عیتاب، گلەیی، زیزی، سەرزەنشت، لۆمە، تۆران.

عـتـیـد- ص.ع(ئەتیـد- etîd): حـازرو ئامـادە، بەکەڵەش، زەلام.

عـتـیـدە- ا.مص.ع(ئەتیـدە- etîde): پاکەت یان سەندوقچەی بۆن و هەمـوو ئەوزارێکی ئارایشت.

عـتـیـرە- ا.ع(ئەتیـرە- etîre): مـەڕێکە کـە عـەرەبەکـان لە سـەردەمی جاهلییـەتدا لە مـانگی ڕەجـەبدا بۆ بتـەکـانی خـۆیان سـەر دەبڕی، مـەڕی قوربانی.

عـتـیق- ص.ع(ئەتیخ- etîx): کـۆنینە، دێرینە، نایابو دەگمەن، بەندەی ئازادکراو.

عـتـیـقـە- ص.ع(ئەتیـخـە- etîxe): کۆنـینە (بۆ مێ).

عـشـار- مص.ل.ع(ئیـسـار- isar): نوچدان، نسکۆ، خزین، سەرەسمدان.

عـثـار- ا.ع(ئیسـار- isar): کـۆسپ، تەگـەرە، شەڕ، بەڵا، تالوکە.

عـثـر- مص.ل.ع(ئەسر- esr): نوچدان، نسکۆ، خزین، ڕەتبردن.

عـثـرات- ا.ع(ئەسـەرات- eserat): نوچدانان، خزینان.

عـثـرت- ا.مص.ع(ئەسـرەت- esret): خـزین، نوچدان، نسکۆ، جەنگ، هەڵەو سەهوان.

عـثـمـان- ا.ع(ئوسـمـان- usman): بێچـووە سوێسکە، مار، تولەمار، ناوی پیاوانە.

عـثـور- مص.ع(ئوسـوور- suûr): دۆزینەوە، بەدەست هێنانی شـتـێک، زانینی کـارێک یان نهێنییەک.

عـثـور- ص.ع(ئەسـوور- esûr): کـەسـێک زۆر بخزێ، یان زۆر ساتمەبکات.

عـجـائب- ص.ا.ع(ئەجـائیب- ecaib): شـتـێن سەیر.

عـجـائز- ا.ص.ع(ئەجائیـز- ecaiz): پیـرەژن، پیرەمێردان.

عـجـاب- ص.ع(ئوجـاب- ucab): هەر شـتـێ مایەی سەرسامی بێ.

عجاج- ا.ع(ئەجاج- ecac): گەردوبا، تۆزوبا، تەپو دووکەڵ.

عـجـاج- ص.ع(ئەجـاج- ecac): گـەلـحـۆ، کەودەن، هەتیوچە.

عـجـاج- ص.ع(ئەجـجـاج- accac): دەم بە هاوار، بەناوبانگ.

عـجـال- ا.ع(ئیـجـال- ical): پێـچکە، تایە، چەرخ.

عجالە- ا.ع(ئیـجالە- icale): عەجەلە، پەلە، کـارێ کـە بە پەلە بکرێ، خـواردنێ کـە بە پەلە بۆ میوان ئامادە بکرێ.

عـجـالە- ف(ئەجـالەتەن- ecaleten): جـارێ، ئێستا، هەر ئێستا.

عـجـان- ا.ع(ئیـجـان- ican): کـەفـەڵ، سـمت، گەردن، ژێرچەناگە.

عـجـان- ص.ع(ئەجـجـان- eccan): گـەوج، هەویرشێل.

عـجب- ا.مص.ع(ئوجب- ucb): خـۆپەسندی، ڕوح زلی، عوجب زلی، بەخۆنازین.

عـــجـب- مـص.ل.ع(ئەجـــەب- eceb): سەرسوڕمان، حەپەسان.

عـجـز- مص.ل.ع(ئەجـز- ecz): ناتـوانایی، ماندووبوون.

عـجـز- ا.ع(ئەجـوز- ecûz): پاشکۆ، پاشـەڵ، سمت، نیوەی دووەمی بەیتە شیعر.

عجزە- ص.ع(ئەجەزە- eceze): کەنفت، پیرو پەککەوتوان، لاوازو بێ توانایان.

عجل- ا.ع(ئیجل- icl): گۆلک، گوێرەکە.

عـجـل- ا.ع(ئەجـەل- ecel): پێـچکە، چەرخی ئاو، تایە.

عـجـلان- ص.ع(ئەجـلان- eclan): تیـژڕەو، خێرا، بلەز.

عجله- مص.ل.ع(ئەجەلە- ecele): پەلەکردن، لەزکردن.

عجله- ا.ع(ئیجلە- icle): گوێرەکەی مێ، هێزەی ڕۆن، تۆیشەبەرە، چەرخی ئاو.

عجله- ا.ع(ئەجەلە- ecele): پێچکەی عارەبانە، چەرخ و دۆلابی ئاو.

عجله- ا.ع(ئوجلە- ucle): خواردنێ بەپەلە ئامادە بکرێ.

عجم- ا.ع(ئەجەم- ecem): غەیرە عەرەب، نا عەرەب، وڵاتی ئێران.

عجم- ص.ع(ئوجم- ucm): لاڵ، کەسێک کە زمان بگرێ، زمانگیر، زمانخوار.

عجم- ا.ع(ئەجم- ecm): بنەوانی کلک، کلێنچک.

عجماء- ص.ع(ئەجماء- ecma'): ژنی زمانگیر، حەیواناتی بەستەزمان.

عجماوات- ص.ع(ئەجماڤات- ecmavat): چوار پێیانی بێ زمان.

عجمت- مص.ع(ئوجمەت- ucmet): زمانگرتن.

عجمی- ص.ن.ع(ئەجەمی- ecemî): ناعارەب، کەسێک نەتوانێ مەبەستی خۆی دەربڕێ، نابەڵەدو گێلوغافڵ.

عجن- مص.م.ع(ئەجن- ecn): هەویر شێلان.

عجوز- مص.ل.ع(ئوجووز- ucûz): پیربوون، پەککەوتن.

عجوز- ص.ع(ئەجووز- ecûz): پیرەژن، پیرەمێرد.

عجول- ص.ع(ئەجوول- ecûl): پەلەکەر، کەسێک کارێک بە پەلە ئەنجام بدات، پەلەکار، لەزکار.

عجول- ا.ع(ئوجوول- ucûl): گوێرەکان.

عجولانه- ق.ص(ئەجولانە- ecûlane): عەجولانە، بەپەلەو خێرایی.

عجیب- ص.ع(ئەجیب- ecîb): عەجیب، سەیر، سەرسوڕهێنەر.

عجیبه- ص.ع(ئەجیبە- ecîbe): سەیرو عەجیب.

عجیج- مص.ع(ئەجیج- ecîc): بانگ کردن.

عجین- ا.ع(ئەجین- ecîn): هەویر، شێلراو.

عد- مص.م.ع(ئەدد- edd): ژماردن.

عدات- ص.ع(ئودات- udat): دژمنان، نەیاران، ناحەزان.

عداد- ا.ع(ئیداد- idad): هاوتا، هاوشان، حەریف، هاوڕک، ریز.

عدالت- مص.ل.ع(ئەدالەت- edalet): دادوەربوون، عەدالەت.

عدالت پیشه- ص.مر(ئەدالەت پیشە- edalet pîşe): دادپیشە، دادوەر.

عدالتخانه- ا.مر(ئەدالەتخانە- edalet xane): عەدالەتخانە، دادگا.

عدالت گستر- ص.فا(ئەدالەت گوستەر- edalet guster): دادوەر، دادپەروەر.

عداوت- مص.ع(ئەداڤەت- edavet): دژمنایەتی، نەیاری.

عدت- ا.ع(ئودەت- uddet): پێداویستی ژیان، کەرەستەو چەکو تەقەمەنی شەڕ.

عدد- ا.ع(ئەدەد- eded): ژمارە.

عددی- ص.ن.ع(ئەدەدی- ededîy): ژمارەیی، شتێ بە ژمارە بفرۆشرێت.

عدس- ا.ع(ئەدەس- edes): نیسک.

عدسک- ا(ئەدەسەک- edesek): جۆرە گیایەکە.

عدسه- ا.ع(ئەدەسە- edese): هاوێنە، عەدەسە.

عدسی- ا(ئەدەسی- edesî): بەشێکی چاوە کە لە پشتی بیلبیلەی چاوەوەیە.

عدسی- ا.ع(ئەدەسی- edesî): شۆربای نیسک، نیسکەوا.

عدل- مص.ل.ع(ئەدل- edl): دادکردن، هەقدان.

عــــدل- ص.ع(ئەدل- edl): راست و دروستو بەرانبەر، هاوتا، چوون یەک، کەسێک کەشایەتی قەبوڵ بێ.

عــدل- ا.ع(ئیــدل- idl): هاوتا، بەرانبــەر لە سەنگو کێشدا، تایەکی بار.

عــدلاء- ص.ع(ئودەلاء- 'udela): هاوتایان، بەرانبەران.

عــدل گــســتــر- ص.فــا(ئەدل گــوســتــەر- edl guster): دادپەروەر.

عــدله- ص.ع(ئەدەلە- edele): کەسانێک کە شایستــەی شایەتی دان بن لە حوزوری قــازیدا، کەسانێک بە شایەت قەبوڵ بکرێن.

عـــدلیـــه- ا.ع(ئەدلیــــیــــە- edliyye): عەدالەتخانە، دادگە.

عــدم- مص.ع(ئەدەم- edem): نەبوون، نابوت بوون، نەهلیزم.

عــدن- مص.ل.ع(ئەدن- edn): ئاکنجی بوون لە شوێنێکدا، بەهەشتی عەدن، مانەوەی یەکجارەکی لە شوێنێکدا.

عـــــدو- ا.ص.ع(ئـەدوڤ- eduvv): دژمـن، نەیار.

عـــــدوان- مص. ل.ع(ئودڤــــان- udvan): دژمنایەتی کردن، زوڵم کردن لە کەسێک.

عـــــدوبند-ص.فــــا(ئەدوڤ بـەند- eduvv bend): دژمنگیر، کەسێک دژمن یەخسیر بکاو بیگرێ.

عــدول- مص.ل.ع(ئودوول- udûl): گـەڕانەوە، وازهێنان، چاوپۆشین.

عــدول- ص.ع(ئودوول- udûl): کـەســانێک شایەتیان قەبوڵ بێ، هەق دەرەوان.

عدومال- ص.فا(ئەدوومال- edûmal): دژمن بەزێن، دژمن شکێن، دژمن شێل.

عـــــدوی- ا.ع(ئەدڤــــا- edva): تەنینەوە، سیرایەتکردنی نەخۆشی، زێدەگاڤی.

عــده- ا.ع(ئیــدده- idde): رۆژانی بێ نوێژی ژن، ئەو مــاوەیەی کــە ژنی مــێــرد مــردوو یان تەڵاقــدراو نابێ شووی تیــا بکاتەوە، ژمــارەیەک خەڵکی.

عـــــدید- ا.ص.ع(ئەدیـد- edîd): چەنـدین، ژمارەیەک، ژمێردراو، بەش.

عـــــدیده- ا.ص.ع(ئـەدیـدە- edîde): زۆر، چەندین، ژمێردراو.

عدیل- ص.ع(ئەدیل- edîl): هاوتا، بەرانبەر.

عــدیم- ص.ع(ئەدیم- edîm): نابوت، نـایاب، نەماو.

عـــــــذاب- ا.عــ(ئـەزاب- ezab): ئـازار، ئەشکەنجە، عەزاب، ئەزیەت.

عذاب- ص.ع(ئیزاب- izab): سازگار، خۆشو بەلەزەت.

عــذار- ا.ع(ئیـزار- izar): روخســار، ردێن کـە تازە هاتبێ، جی رەشـــــمــــەی ولاخ بەســــەرو کەللەیەوە.

عــذاری- ا.ع(ئەزارا- ezara): پاکیــزە، کیــژ، دوێت، کەنشک.

عــذب- ص.ع(ئەزب- ezb): سـازگـار، خۆش، شیرین، بەلەزەت.

عـــــذب- ا.ع(ئـەزەب- ezeb): لـق و پۆپـی درەخت، بەنی تەرازوو.

عــذر- مص.ل.ع(ئوزر- uzr): تەوازۆ خــواستن، عــوزرخــواستن، خـۆشـبـوون لە کــەســێک غــوزر هێنانەوە، بیانوو، بەهانە.

عـــذراء- ص.م(ئەزراء- 'ezra): گــــەوهەری نەسمراو، کچ، پاکیزە، دوێت.

عـــذر اوردن- مص.ل(ئوزر ئاڤــــەردەن- uzr averden): عوزر هێنانەوە، داوای بووردن.

عذر پذیر- ص. فا(عـوزر پەزیر- uzr pezîr): عوزر پەزێر، ئەوەی عوزرو بیانووان قەبوڵ بکات.

عــذر خــواستن- مص.ل(ئوزر خـاســتــەن- uzr xasten): عوزر خواستن، داواکردنی بەخشین.

عــذر خــواه- ص.فــا(ئوزرخــاه- uzr xah): بەهانەخــواز، کــەســێک عــوزر بێنێــتــەوەو داوای لێبووردن بکات.

عذرخواهی- ا.مص(ئوزر خاهی- uzrxahî): عوزرخوازی.

عذر داشتن- مص.ل(ئوزر داشتەن- uzr daşten): بیانوو هەبوون، بێ نوێژبوون(بۆ ژن).

عذرنیوش- ص.فا(ئوزر نەیوش- uzr neyuş): عوزر پەزیر، کەسێک کە عوزر قەبوڵ بکات.

عذره- ا.مص.ع(ئوزرە- uzre): بەکارەت، کچێنی.

عذره- ا.ع(ئوزرە- uzre): پەرچەم، کاکۆڵ.

عذره- ا.ع(ئەزیرە- ezire): گو، دەرگا.

عذق- ا.ع(ئیزغ- izx): لقی درەخت کە وردە لقی هەبێ، هێشوو، بۆڵ، هێشووی خورما، یان ترێ.

عذوبت- مص.ل(ئوزوبەت- uzûbet): زوڵاڵ و سازگار، (بۆ شەراب یان ئاو)، خۆش و بەلەزەت.

عرابی- ا(ئەرابی- erabî): عارەبی بیابان نشین.

عراجین- ا.ع(ئەراجین- eracîn): بنجی بۆڵی خورما، لقی هێشووی خورما.

عراده- ا.ع(ئەرادە- erade): جۆرە تۆپێکی کۆنە بۆ هاویشتنی بەرد لە جەنگدا بەکار هاتووە، مەنجەنیق.

عرار- ا.ع(ئەرار- erar): نێرگزی کێوی.

عرارت- ا.مص.ع(ئەرارەت- eraret): بەدخوویی، سەختی، گەورەیی.

عراضه- ا.ع(ئورازە- uraze): دیاریی، دەست و دیاری.

عراف- ص.ع(ئەراف- eraf): لێزان، فاڵچی، جادووگەر، سیحرباز، غەیب زان، ئەستێرەناس.

عرافت- مص.ل.ع(ئەرافەت- erafet): لێزانی، دانابوون، بوون بە بەرێوەبەرو خودان کار، کەوتنە تەگبیری کاری خەڵکی، دەم سپێتی.

عرافت- ا.مص.ع(ئیرافەت- irafet): لێزانی، فاڵچێتی، غەیبزانی، دکتۆری، ئەستێرەناسی.

عراق- ا.غ(ئیراغ- irax): کەناری رووبار یان دەریا.

عراقیب- ا.ع(ئەراغیب- eraxîb): دەماری سەرووی پاژنە، رێگەی پێچاو پێچی ناهەمواری ناو شاخان، یان کەناری رووباران، فێڵ، نێرەنگ، درۆزنو بێ وەعدو بەڵێن.

عرامت- مص.ع(ئەرامەت- eramet): گەندەڵ بوون، لەناوچوون.

عرانین- ا.ع(ئەرانین- eranîn): بێشە، نیزار، لانەی شێرو کەمتیارو گورگان.

عرایس- ا.ع(ئەرایس- erayîs): بووکان.

عرایض- ا.ع(ئەرایز- erayîz): سکاڵا، عەریزە، عەرزو حاڵ.

عرایک- ا.ع(ئەرایک- erayîk): نەفس، تەبیعەت، سرووشت، خوو.

عرب- ا.ع(ئەرەب- ereb): عارەب.

عربات- ا.ع(ئەرەبات- erebat): عارەبانە، گاری، گالیسکە.

عربانه- ا.ع(ئەرەبانە- erebane): عەرەبانە، گالیسکە.

عربده- ا.مص.ع(ئەربەدە- erbede): بەدخوویی، بەد رەفتاری، بەد مەستی، شەڕەنگێزی نەعرەتەو هاوار.

عربده‌جو- ص.فا(ئەربەدەجو- erebede cû): شەڕانی، ئاژاوەچی، بەدمەست، فێڵباز.

عربده‌جویی- ا.مص(ئەربەدە جویی- erbede cûyî): بەدمەستی، ئاژاوەچێتی، شەڕخوازی، فێڵبازی.

عربون- ا.ع(ئەرەبوون- erebûn): بێعانە، پێشەکی سەودا.

عربه- ا.ع(ئەرەبە- erebe): عەرەبانە، گالیسکە، گاریە.

عربی- ص.ن.ع(ئەرەبی- erebî): عەرەب، لە قەومی عەرەب، زمانی عارەوی.

عربیه- ص.ن.ع(ئەرەبییە- erebîyye): زمانو کەلتووری عەرەب.

عــرج- مص.ل.ع(ئەرەج- erec): لەنگبــوون، لەنگین، شەلین.

عرج- ص.ع(ئورج- urc): لەنگ، شەل.

عـرجاء- ص.ع(ئەرجاء- ’erca): ژنی لەنگ، مێینەی شەل.

عرجاء- ا.ع(ئەرجاء- ’erca): کەمتیار.

عـرجان- ص.ع(ئورجـان- urecan): لەنگان، شەلان.

عرجون- ا.ع(ئورجوون- urcûn): لقی هێشووە خورما.

عـرس- ا.ع(ئیـرس- irs): هاوسـەر (ژن بێ یان پیاو).

عــرس ا.ع(ئورس- urs): زەمــاوەند، داوەت‌و شاهیان، گۆڤەند، سوبیر.

عــرش- ا.ع(ئەرش- erş): عــەرش، تەخت، خێوەت، سابات، میچ، سابیتە، قەسر.

عرشە- ا.ع(ئیـرشە- ireşe): زەمینەی سەربانی کەشتی.

عــرصــات- ا.ع(ئەرەســات- eresat): رۆژی قیامەت‌و سارای مەحشەر، گۆڕەپان.

عرصە- ا.ع(ئەرسە- erse): مەیدان، حەوشە، مەیدانی بەردەم ئەپارتمان.

عـــرض- مص.ع(ئەرز- erz): ئاشکراکـــردن، خستنەڕوو، نیشاندان.

عــرض حــال- ا.مــر(ئەرزی هال- erzi hal): عەرزوحاڵ، سکالانامە.

عرض- ا.ع(ئەرز- erz): پان، پانی.

عـرض- ا.ع(ئیـرز- irz): نەفس، خـود، بەدەن، جەستە، نامووس‌و ئابڕو، رەگ‌و رەچەڵەکێک کە مرۆڤ شانازی پێوە بکات.

عرض- ا.ع(ئەرز- erz): کالا، کەلوپەل.

عــرض- ا.ع(ئەرەز- erez): کـالا، کـەلوپەل، نیشانەکانی نەخۆشی، شتی کاتی‌و ناپایەدار.

عرض- ا.ع(ئورز- urz): ملەی کێـو، ناوەندەی دەریا، لا، رۆخ، کەنار.

عـرضگاه- ا.مر(ئەرزگاه- erzgah): مـەیدانی عــەرەزاتی لەشکریــان، شــوێنی نمایش کــردنی شتێک، مەیدانی دیتن و سەرژمێرکردنی سوپاییان.

عرضە- ا.ع(ئورزە- urze): هیـممت، لیـاقەت، غیرەت، توانا.

عرضە- ا.ع(ئەرزە- erze): نمایش، نیشاندان.

عرعر- اا(ئەرئەر- erer): زەڕەی نێرەکەر، سەرین.

عرعر- ا.ع(ئەرئەر- erer): درەختی عەرعەر.

عـرف- ا.ع(ئورف- urf): چاکی و جوامـێـری، داب و نەریت، خووخدە.

عـرف- ا.ع(ئورف- urf): پۆپنەی کـەڵەشـێـر، شەپۆڵی دەریا، پێل، شوێنی بەرز، یاڵی ئەسپ.

عرف- ا.ع(ئەرف- erf): بۆن، بۆنی خۆش.

عــرفــاء- ا.ع(ئورەفــاء- ’urefa): پیــاوانی عارف، سۆفیان، زانایان.

عــرفــات- ا.ع(ئەرەفــات- erefat): شــوێنی حاجیان لە نزیکی مەکە.

عرفان- مص.ع(ئیرفان- irfan): ناسینی خوا، خواناسی.

عرفج- ا.ع(ئەرفەج- erfec): جۆرە رووەکێکە.

عـرفـە- ا.ع(ئەرەفـە- erefe): ناوی کـێـوێکە نزیکی مـەکە، حاجییان لە رۆژی مـانگی قوربانـدا لەوێندەر دەوەستن.

عـرق- ا.ع(ئەرەغ- erex): جـواناو، عـارەقـەی لەش، عەرەقی خواردنەوە، مەی، خۆ.

عرق- ا.ع(ئیرغ- irx): رەگ و ریشە.

عرق جوش- ا.مر(ئەرەغ جووش- erex cûş): گەرمەژنە.

عــرقــچین- ا.مــر(ئەرەق چین- erex çîn): عەرەق چن، کلاو.

عـرق خـور- ص.فـا(ئەرەغ خـور- erex xûr): عارەقخۆر، مەی خۆرەوە.

عـرق سـوز- ا.مـر(ئەرەغ سـووز- erex sûz): ســوتانەوەی پێـــســتی لەش لە ئەنجـــامی عەرقکردنەوەی زۆر.

عـرقگیـر- ص.فـا (ئەرەغ گـیـر- erex gîr): ئەوەی ئاوی مـیـوەو رووەکـان بگرێ، فـانیلەی ژێرەوە.

عـرق مـدنی- ا.مـر (ئیـرغی مـەدەنی- irexî medenî): جـۆرە کـرمـێکە لە لەشـدا پەیدا دەبێ.

عـرقناک- ص.مـر (ئەرەغناک- erexnak): ئارەقاوی.

عرقوب- ا.ع (ئورغوب- urxûb): دەمارێکی ئەسـتـورە لە سەرووی پاژنەوە، رێگەی پێچاوپێچ لەناو شاخ یان کەناری رووبار، فـروفـێڵ، پیـاوی درۆزنی بێ وەعدو بەڵێن.

عرقیه- ا.ع (ئەرەغییە- erexîye): ئارەقچن، کڵاوی ژێر مێزەر یان عەمامە.

عرم- ا.ع (ئەریم- erim): بارانی توند، بەنداو، لافاوێکی گەورە بوو کە نزیکەی سەدەی دووەمی پێش زایین لە نزیکی شـاری سـەبا ء هەسـتـاو بەنداوی مـەئرەبی رووخـانو بووە مـایەی لەناوچوونی دەوڵەتی سەبا ء.

عـــــرم- ا.ع (ئەرەم- erem): رەشی تێکەڵ بەسپی، جێزی گەنم، خەرمانی سور.

عـرم- ا.ع (ئەرەم- erem): گـۆشت و چەوری بنی مەنجەڵ.

عـرن- ا.ع (ئەرەن- eren): گـوشـتی کـولاو، نەخۆشییەکە لە پاییـنی دەست و پاشووی چارەوێ دەدا.

عرنین- ا.ع (ئیرنین- irnîn): کەپوو، ئێسکی درشتی کەپوو، سەرەتای هەر شتێک، گەورەو دەم سپی قەوم.

عـــــروبت- مص.ع (ئورووبەت- urûbet): عەرەبایەتی، قسەکردن بە عەرەبی.

عروبه- ا.ع (ئەرووبە- erûbe): رۆژی هەینی.

عـــــروبیت- مـص.ع (ئورووبیـــــــــەت- urûbîyyet): عەرەبایەتی، قسەکردن بە زمانی عەرەبی.

عـروج- مص.ع (ئورووج- urûc): سـەرکـەوتن، بەرزبوونەوە، چوونەبەرزی.

عـــــروج- مـص.ع (ئورووج- urûc): لەنـگین، شەلین.

عروس- ا.ص (ئەرووس- erûs): بووک، نارین.

عـروسـانه- ق.ص (ئەرووسـانە- erûsane): بووک ئاسا.

عـروس پس پرده- ا.مـر (ئەروسی پەس پەردە- erûsi pes perde): جۆرە رووەکێکە.

عـروس دەریایی- ا.مر (ئەرووس دەریایی- erûs deryayî): جـۆرە گـیـانلەبەرێکە لە قـرژاڵ دەچێتو بۆ گۆشتەکەی راو دەکرێ.

عـروسک- ا. (ئەرووسـەک- erûsek): جـۆرە مەنجەنیـقێکی بچـوکە لە کۆنا بەرد یان ئاگریان پێ دەهاویشتە سەر دژمن.

عـروسک- ا. (ئەرووسـەک- erûsek): بووکـە شووشە، بووکەڵە، وەلکان.

عروض- ا.ع (ئەرووز- erûz): کێشی هۆنراوە، عەروز، گۆشە، رێگەی ناو شاخان.

عروض- ا.ع (ئورووز- urûz): کالا، کەلوپەل.

عـروضی- ص.ع (ئەرووزی- erûzî): عـەروز زان، شارەزا لە زانستی عەروز.

عروف- ص.ع (ئەرووف- erûf): زۆر زانا.

عروق- ا.ع (ئورووغ- urû¨x): دەمار، رەگان.

عـروق شـعـریه- ا.مر (ئورووغ شەئرییە- urûx şe'rîye): باریکە دەمـار، وردە دەمـار، دەزوولە رەگ.

عـروه- ا.ع (ئورڤـە- urve): دەسک، دەسکی مەسینە،ماڵی گرانبەها، ئەوەی جێی متمانەبێ.

عـری- ا.ع (ئەرا- ara): لا، کـەنار، مـەیدان، دەرگا.

عـــری- ا.ع (ئەرا- era): سـەرمـا، هەرەتی سەرما، جەرگەی سەرما، جەوەرە، تەشخەڵە.

عری- ا.ع (ئەری- erîy): بای سارد.

عریان- ص.ع (ئوریان- uryan): رووت.

عریس- ا.ص (ئەریس- erîs): زاوا، زاڤا.

عریس- ا.ع(ئیریس- irîs): شوێنی شێر، لانەی شێر، جێی خەوی شێر.

عریش- ا.ع(ئەریش- erîş): کەپر، خێوەت، داربەست، قایەمێو.

عریشە- ا.ع(ئەریشە- erîşe): کەژاوە.

عریض- ص.ع(ئەریز- erîz): پان.

عریضە- ص.ع(ئەریزە- erîze): سکاڵا، عەرزو حاڵ.

عریف- ص.ع(ئەریف- erîf): دانا، شارەزا، دەم سپی قەوم.

عریکە- ا.ع(ئەریکە- erîke): نەفس، خود، تەبیعەت، سروشت، خوو.

عریم- ا.ع(ئەریم- erîm): دژواری و بەڵا، ناخۆشی و تەنگانە.

عرین- ا.ع(ئەرین- erîn): بێشە، چڕە دارستان، لانەی شێر و گورگ و کەمتیار.

عز- مص.ل.ع(ئیز- izz): سەربەرز بوون، گەورەیی، ڕێزداری.

عزاء- مص.ل.ع(ئەزاء- eza’): سەبرکردن، سەبرو تەحەمول لە ماتەمو ئەو مسیبەتانەی دێنە پێشێ، تازیە، پرسە، ماتەم.

عزائم- ا.ع(ئەزائیم- ezaim): وێرد و دوعایەک کە لەسەر نەخۆش بخوێنرێ بە مەبەستی چاک بوونەوە، ویست و عەزمی نەگۆڕ.

عزاب- ص.ع(ئوززاب- uzzab): ڕەبەن، پیاوی بێ ژن، پیاو یان ئافرەتی بێ کەس و تەنیا.

عزاخانە- ا.مر(ئەزاخانە- ezaxane): پرسەخانە، شوێنێ کە پرسەی لێ دابنرێ.

عزادار- ص.مر(ئەزادار- ezadar): تازیەبار، پرسەدار.

عزاداری- ا.مص(ئەزاداری- ezadarî): تازیەباری، پرسەداری.

عزاز- ص.ع(ئیزاز- izaz): عەزیزان، ڕێزداران، هێژایان.

عزازیل- ا.ع(ئەزازیل- ezazîl): وشەیەکی عیبرییە بە مانای عەزیزی خوا دێت، لەقەبی ئیبلیسە بەر لە ترۆکردنی، ئەم ناوە لە ئەدەبیاتی فارسیدا بە مانای شەیتان ماوەتەوە.

عزال- ا.ع(ئیزال- izal): سستی، خاوی، لاوازی.

عزب- ص.ع(ئەزەب- ezeb): عازەب، خرت.

عزب خانە- ا.مر(ئەزەبخانە- ezebxane): ماڵێک چەند عازەبی تێدابێ.

عزب دەفتەر- ا.مر(ئەزەب دەفتەر- ezeb defter): کەسێک لە دەفتەرو نووسینگەی حیساباتدا کارێکی تایبەتی نەبێ.

عزت- مص.ل.ع(ئیززەت- izzet): سەربەرزبوون، ڕێزداربوون، عیزەتو سەربەرزی.

عزرائیل- ا.ع(ئیزرائیل- izraîl): عزرائیل، فریشتەی مەرگ.

عزل- مص.ع(ئەزل- ezl): کەنارخستن، یەک لاکردنەوە، جیاکردنەوە، لەسەر کار لادان.

عزلت- ا.مص.ع(ئوزلەت- uzlet): دوورەپەرێزی، گۆشەنشینی، کونجگری.

عزلت گزیدن- مص.ل(ئوزلەت گوزیدەن- uzlet guzîden): هەڵبژاردنی گۆشەگیری، دوورە پەرێزی.

عزم- مص.ع(ئەزم- ezm): عەزم، ویستن، عەزمکردن، سوور بوون لەسەر کارێک.

عزوبت- مص.ل.ع(ئوزوبەت- uzûbet): ڕەبەنی، عازەبایەتی، بێ ژن بوون، بێ مێرد بوون، تەنیا بوون.

عزی- ا.ص.ع(ئوززا- uzza): ژنی بەڕێزو سەربەرز، ناوی بتێکی تیرەی قورەیش بووە بەر لە پەیدا بوونی ئیسلام.

عزیز- ص.ع(ئەزیز- ezîz): هێژا، بەڕێز، بەقەدر، قورسو گران، ئازیز.

عزیمت- مص.ل.ع(ئەزیمەت- ezîmet): سوور بوون لەسەر کارێک، ویستن، ڕۆیشتن بەرەو مەبەستێک.

عزیمە- ا.ع(ئەزیمە- ezîme): دوعاو وێردێک

لەسەر نەخۆش بخوێنرێ بە مەبەستی چاکبوونەوە، ویستی پایەدارو نەگۆڕ.

عساكر- ا.ع(ئەساکیر- esakîr): لەشکران، سوپاییان.

عسجد- ا.ع(ئەسجەد- esced): زێڕ، گەوهەرێن مینا: یاقووت و مرواری و....

عسر- مص.ل.ع(ئوسر- usr): دژواربوون، ئاستەنگو ناخۆشیو تەنگانە.

عسرت- ا.مص.ع(ئوسرەت- usret): دژواری، تەنگانە، دەستکورتی، بێ نەوایی.

عسس- ا.ع(ئەسس- eses): شەوگەڕ، حەسحەس، پاسەوانی شەو.

عسطوس- ا.ع(ئەسەتووس- esetûs): ناوی درەختێکە لە حەیزەران دەچێت، سەرۆکی نەسرانیان.

عسكر- ا.ع(ئەسکەر- esker): لەشکر، سوپا، سەرباز.

عسكري- ص.ن(ئەسکەری- eskerî): لەشکری، سوپایی.

عسكري- ص.ن(ئەسکەری- eskerî): خەڵکی عەسکەر (شارێکی کۆنی خوزستانە).

عسل- ا.ع(ئەسەل- esel): هەنگوین.

عسلي- ص.ن.ع(ئەسەلی- eselî): هەنگوینی، زەردباو، زەرد وەکو هەنگوین.

عسير- ص.ع(ئەسیر- esîr): سەخت، زەحمەت، دژوار، ئاستەنگ.

عش- ا.ع(ئوشش- uşş): هێلانە، هێلین.

عشا- ا.مص.ع(ئەشا- eşa): شەوکوێری.

عشاء- ا.ع(ئیشاء- işa’): عیشا، هەوەڵی شەو.

عشاء- ا.ع(ئەشاء- eşa’): شام، شیو، خواردنی ئێوارێ.

عشائر- ا.ع(ئەشائیر- eşair): عەشرەتان، هۆزوتیرە، خێڵ، عێل.

عشار- ا.ص.ع(ئەششار- eşşar): دەیەکگیر.

عشاق- ا.ع(ئوششاغ- uşşax): ئاشقان، شەیدایان، یەکێکە لە ١٢ مەقامەکەی مۆسیقای ئێرانی.

عشاوت- ا.مص.ع(ئەشاڤەت- eşavet): شەوکوێری.

عشب- ا.ع(ئوشب- uşb): گیا، گیای تەڕ.

عشبه- ا.ع(ئوشبە- uşbe): یەک گیا.

عشر- ا.ع(ئەشر- eşr): دە، ژمارە (١٠).

عشر- ا.ع(ئوشر- uşr): دەیەک.

عشرات- ا.ع(ئەشەرات- eşerat): دەیان.

عشرت- ا.مص.ع(ئیشرەت- işret): دۆستی، تێکەڵاوی، رابواردن.

عشرتخانه- ا.مر(ئیشرەتخانە- işretxane): شوێنی عەیشو نۆش، جێی رابواردن.

عشرون- ا.ع(ئیشرون- işrûn): بیست، ژمارە(٢٠).

عشره- ا.ع(ئەشەرە- eşere): دە، ژمارە دە.

عشرين- ا.ع(ئیشرین- işrîn): بیست، ژمارە بیست.

عشق- مص.ل.ع(ئیشغ- işx): خۆشویستن، دڵداری کردن، ئاشقێنی، ئەڤینی، ئەڤینداری.

عشق افرين-ص .فا(ئیشغ ئافەرین- işx aferîn): ئەوەی بە جوانی خۆی ئەشق دروست بکات، ئەوەی بە جوانی خەڵکی عاشقی خۆی بکات.

عشقباز- ص.فا(ئیشغ باز- işxbaz): ئاشقێنی، ئەشقبازی، ئاشق پیشە.

عشق ورزيدن- مص.ل(ئیشغ ڤەرزیدەن- işx verzîden): ئەشقبازی کردن، ئاشقێنی کردن، دڵداری کردن.

عشقه- ا.ع(ئەشەغە- eşexe): لاولاو.

عشماء- ص.ع(ئەشماء- eşma’): دوو رەنگی تێکەڵ، زەوی پڕ تۆزو خۆڵ، درەختێک کە لە تۆزو خۆڵدا وشک بووبێ.

عشواء- ص.ع(ئەشڤاء- eşva'): شەوکوێر، مێچکە وشترێک کە بەردەم خۆی نەبینێ، تاریکی، جۆرە خورمایەکە.

عشور- ا.ع(ئوشوور- uşûr): دەیان.

عشوە- ا.ع(ئەشڤە- eşve): تاریکی، چواریەکی هەوەڵی شەو، شیو، شام.

عشوە- ا.ع(ئیشڤە- işve): کاری نادیار، نازو عیشوە.

عشوەگر- ص.فا(ئیشڤەگەر- işveger): بەنازو عیشوەکار.

عشی- ا.ع(ئەشی- eşîy): عیشا، ئێوارە، هەوەڵی شەو.

عشیر- ا.ع(ئەشیر- eşîr): دەیەک.

عشیر- ا.ع(ئەشیر- eşîr): تیرە، کەسوکار، قەومو قیلە.

عشیرە- ا.ع(ئەشیرە- eşîre): عەشیرەت، قەومو قیلە، کەسوکار.

عشیق- ص.ع(ئەشیغ- eşîx): عاشق، دڵدار.

عص- ا.ع(ئەسا- esa): دار عاسا، داردەست.

عصائب- ا.ع(ئەسائیب- esaîb): کۆمەڵە خەڵکێک، عەمامە، مێزەر.

عصابە- ا.ع(ئیسابە- isabe): گروپێک، دەستەیەک، مێزەر، شاشک، عەمامە.

عصات- ا.فا.ع(ئوسات- usat): یاخیان، سەرکێشان، گوناحکاران.

عصار- ا.ع(ئیسار- isar): باهۆز، سەردەم.

عصار- ا.ع(ئوسار- usar): شیلە.

عصار- ص.ع(ئەسسار- essar): کەسێک کە شیلەی شتێک بگرێ.

عصارە- ا.ع(ئوسارە- usare): شیلە، خۆشاو، ئاوی میوە.

عصاعص- ا.ع(ئەسائیس- esais): کلێنچکە، کۆتایی بربڕەی پشت، دوا مۆرەغە.

عصافیر- ا.ع(ئەسافیر- esafîr): پاساری و چۆلەکان و چێشکەیان.

عصام- ا.ع(ئیسام- isam): دەسک، دەسکی گۆزە یان دۆلکە، قولف.

عصب- ا.ع(ئەسەب- eseb): ڕەگ، دەماری ئەعساب.

عصب- مص.ع(ئەسب- esb): بەستن و توندکردن، پێچان و بادان، مێزەر، شاشک، عەمامە.

عصب- ا.ع(ئوسەب- useb): دەستە، گەلە، پۆل.

عصبە- ا.ع(ئەسەبە- esebe): خزم و خوێش، خزمی باوک.

عصبە- ا.ع(ئەسەبە- esebe): لاولاو.

عصبی- ص.ع(ئەسەبی- esebîy): پشتیوانی کردن لە کەسێک یان شتێک.

عصبی- ص.ن.ع(ئەسەبی- esebî): تووڕەو توندەتەبیعەت.

عصبیت- ا.ع(ئەسەبییەت- esebîyyet): پەرۆشیو پابەندی لە ڕادەبەدەر بۆ شتێک یان کەسێک یان نەتەوەیەک.

عصر- ا.ع(ئەسر- esr): عەسر، دوا نیوەڕۆ تا ئێوارێ، ڕۆژگار، سەردەم.

عصر- مص.ع(ئەسر- esr): گوشین، گوشینی شتێک بۆ گرتنی ئاوەکەی یان شیلەکەی.

عصرانە- ا.ع(ئەسرانە- esrane): عەسرەخواردن.

عصعص- ا.ع(ئوس ئوس- 'us'us'): کلێنچکە، دوا مۆرەغەی پشت.

عصفر- ا.ع(ئوسفور- usfur): جۆرە گوڵێکە.

عصفور- ا.ع(ئوسفور- usfûr): تەیری بچووکتر لە کۆتر، چۆلەکە، پاساری، چێشکە.

عصمت- ا.مص.ع(ئیسمەت- ismet): داوێن پاکی، خۆ پارێزی لە گوناح و خەتا.

عصور- ا.ع(ئوسور- usûr): سەردەم و ڕۆژگاران، دەورو زەمانان.

عصی- ص.ع(ئەسیی- esîy): عاسی، یاخی.

عصی- ا.ع(ئوسی- usî): دار دەستان.

عصیان- ا.مص.ع(ئیسیان- isyan): یاخی بوون، سەرپێچی .

عصیان گر- ص.فا (ئیسیان گەر- isyan ger): یاخی، سەرپێچیکار، سەرکێشی کەر، گوناحکار.

عصیب- ا.ع(ئەسیب- esîb): باسترمە.

عصیده- ا.ع(ئەسیدە- esîde): جۆرە شیرینییەکە، کاهی.

عصیر- ا.ع(ئەسیر-esîr):شیلە، خۆشاوی میوە.

عصیره- ا.ع(ئەسیرە- esîre): شیلە، ئاوی میوە.

عضاد- ا.ع(ئیزاد- izad): بازوبەند، داسولکە.

عضاده- ا.ع(ئیزادە- izade): یاریدەدەر، قەراخی رێگە، لاشیپانەی دەرگا، گۆنیا .

عضاه- ا.ع(ئیزاهـ- izah): درەختی گەورەی دڕکدار.

عضد- ا.ع(ئەزود- ezud): بازوو، لەسەری شانەوە تا ئانیشک، یارو یاوەر.

عضد- ص.ع(ئەزد- ezd): یارمەتی دان، هاوکاریکردن، یارویاوەرو هاوکار.

عضلات- ا.ع(ئەزەلات- ezelat): ماسولکە.

عضله- ا.ع(ئەزەلە- ezele): ماسولکەکان.

عضو- ا.ع(ئوزڤ- uzv): ئەندام، ئەندامی لەش یان ئەندامی کۆمەڵ.

عطاء- ا.مص.ع(ئەتاء- eta’): بەخشش.

عطابخش- ص.فا (ئەتا بەخش- etabexş): بەخشندە، سەخی، دڵاوا، دەستکراوە.

عطار- ص.ع(ئەتتار- ettar): عەتر فرۆش، کەسێک کە دەرمانو شتێن بۆن خۆش بفرۆشێت.

عطارد- ا.ع(ئوتارید- utarîd): بچوکترین و نزیکترین ئەستێرەیە لە خۆر، لە ماوەی ٨٨ رۆژدا جارێک بە دەوری خۆرداو جارێک بە دەوری خۆیدا دەسورێتەوە.

عطاس- مص.ل.ع(ئوتاس- utas): پژمین، کژین.

عطاش- ص.ع(ئیتاش- itaş): تینووان.

عطاش- ا.ع(ئوتاش- utaş): نەخۆشی تینوێتی، دەم وشک بوون.

عطاف- ا.ع(ئیتاف- itaf): ئامرازی پەیوەندی، میهرو مەحەبەت.

عطاف- ا.ع(ئیتاف- itaf): شمشێر، عەبا، پەشتەماڵ.

عطالت- مص.ل.ع(ئەتالەت- etalet): بێکاربوون، بێکاری ، دەستبەتاڵی.

عطایا- ا.ع(ئەتایا- etaya): دیاریو بەخشش.

عطب- مص.ل.ع(ئەتەب- eteb): تورەبوون لە کەسێک، لە ناوچوون، شکان، پەککەفتن.

عطب- ا.ع(ئوتوب- utub): پەموو، لۆکە.

عطر- ا.ع(ئیتر- itr): عەتر، بۆنی خۆش.

عطراگین- ص.مر(ئیتر ئاگین- itr agîn): ئاوێتە بە عەتر، عەتر ئامێز.

عطر امیز- ص.مف(ئیتر ئامیز- itr amîz): بۆن خۆش، ئاوێتە بە عەتر.

عطر بیز- ص.فا (ئیتر بیز- itr bîz): عەتر پژێن.

عطرپاش- ص.فا (ئیتر پاش- itr paş): عەتر پژێن، گوڵاو پژێن.

عطردان- ا.مر(ئیتر دان- itr dan): عەتردان، گوڵاودان.

عطرسا- ص.فا (ئیترسا- itrsa): بۆن خۆش.

عطسه- ا.ع(ئەتەسە- etese): پژمە.

عطش- مص.ل.ع(ئەتەش- eteş): تینووبوون، تینوێتی.

عطشان- ص.ع(ئەتشان- etşan): تینوو.

عطشانه- ص.ع(ئەتشانە-etşane): ژنی تینوو.

عطف- مص.ل.ع(ئەتف- etf): داشکان بەلای شتێکدا، ئامرازی پەیوەندی، میهرو سۆز.

عطف- ا.ع(ئیــتف- itf): لا ، قــەراخ، رەخ، کەنار.

عطفه- ا.ع(ئەتفە- etfe): میرووی ئەفسون، میروویەکە ژنان پیاوانی پێ ئەفسون دەکەن.

عطفه- ا.ع(ئیتفە- itfe): دارێک کە لقی ترێی پێدا هەڵواسرێ.

عطل- مص.ل.ع(ئەتەل- etel): بێ خشڵمانی ژن، لات بوونی پیاو.

عطل- ص.ع(ئوتول- utul): پیاوی بێ ماڵ و حاڵ، ژنی بێ خشڵ.

عطلت- ا.مص.ع(ئوتلەت- utlet): بێکاری.

عطن- ا.ع(ئەتەن- eten): پەچەوشتر، ئاغەڵی پەزان، لە نزیکی ئاو.

عطور- ا.ع(ئوتور- utûr): عەتران، بۆنان.

عطوف- مص.ل.ع(ئوتوف- utûf): ســۆزداری کردن، مایل بوون بەلای شتێکدا.

عطوف- ص.ع(ئەتوف- etûf): میــهرەبان، بە بەزەییو چاکەکار.

عطوفت- ا.مص(ئوتوفــــــەت- utûfet): میرەبانیو مەحەبەت.

عطیات- ا.ع(ئەتییــات- etîyat): دیاری و بەخشیشان.

عطیف- ص.ع(ئەتیف- etîf): نەرمــــە ژنی گوێڕایەڵ.

عطیفه- ا.ع(ئەتییفە- etîyfe): کەوان.

عطیه- ا.ع(ئەتییە- etîye): بەخشش، دیاری.

عظائم- ص.ع(ئەزائیم- ezaim): کــــاری گرینگ، پیشهاتی زۆر ئەستەم و ناخۆش.

عظات- ا.ع(ئیزات- izat): پەند و وەعز.

عظام- ص.ع(ئــووزام- uzzam): مـــــەزن، گەورە.

عظام- ص.ع(ئیزام- izam): مەزنان.

عظام- ا.ع(ئیزام- izam): ئێسقان، سوقان.

عظت- ا.ع(ئیــزەت- izet): پەند، ئامۆژگــاری، وەعزو ئامۆژگاری وەعزدایەر.

عظم- مص.ل.ع(ئیــزەم- izem): گــەورەبوون، گران قەدری، گەورەیی، مەزناتی.

عظم- ا.ع(ئەزم- ezm): ئێســقــان، ئێــسک، سوقان.

عظماء- ص.ع(ئوزەما ء- uzema’): مەزنان، گەورەپیاوان.

عظمت- ا.مص.ع(ئەزەمـــــەت- ezemet): گەورەیی، مەزنایەتی.

عظمی- ص.ع(ئوزمــا- uzma): گــەورەتر، مەزنتر، هەرە گەورە.

عظیم- ص.ع(ئەزیم- ezîm): گــەورە، مــەزن، مەزناهی،

عظیــمــه- ص.ع(ئەزیمە- ezîme): کــاری گرنگ، پیشهاتی زۆر ناخۆشو ئەستەم.

عفاء- مص.ل.ع(ئەفا ء- efa’): لەناوچوون، خاک، باران، نەمانو سەرگوم بوون.

عفاء- مص.ل.ع(ئیفا ء- ifa’): چاک کردنەوەی نەخۆشی.

عــفــائف- ص.ع(ئەفــائیف- efaif): ژنی خواناسو داوێن پاک.

عفات- ا.فا.ع(ئوفات- ufat): عەفوکەران، چاوپۆشی کار لە هەڵەو خەتاو گوناح، میـوانان، خوازیارانی رزق و رۆزی.

عفار- ا.ع(ئەفار- efar): نانی وشک، نانی بێ پێخۆر، دەستەچیلە.

عفاریت- ا.ع(ئەفــاریت- efarît): دڵڕەش، ئینکار، بوونەوەری دزێوو بەدو سامناک.

عــفــاف- مص.ل.ع(ئەفــاف- efaf): دوورکەوتنەوە لە حەرام، داوێن پاکی، پارێزکردن لە خراپە، خواناسین.

عفاف- ا.ع(ئیفاف- ifaf): دەوا، دەرمان.

عفت- مص.ل.ع(ئیـفـفەت- iffet): پارێزکردن لە خـراپە، دوورکـەوتنەوە لە حـەرام، خـواناسین، تەرککردنی هەوەسبازیو شاوەترانی.

عفج- مص.ع(ئەفج- efc): لێدان، لێدان بەدار یان شتی دی، گانکردن، قوونە گان.

عفج- ا.ع(ئەفەج- efec): ڕیخۆڵە.

عفریت- ا.ع(ئیفریت- ifrît): دێو، غول، ئەهریمەن، دڵڕەش.

عفص- ص.ع(ئەفیس- efis): تاڵ، تورت، تفت.

عفص- ا.ع(ئەفس- efs): داری مازوو.

عفن- مص.ع(ئەفەن- efen): بۆگەنبوون، خراپبوون، بۆن تێکەڕان.

عفن- ص.ع(ئەفین- efin): گەنیو، بۆگەن بوو.

عفو- مص.م.ع(ئەفڤ- efv): بەخشین، لێبووردن، چاوپۆشین لە گوناحی کەسێک.

عفوپیشه- ص.مر(ئەفڤ پیشە-efvpîşe): عەفوکار، بەخشەر.

عفوصت- ا.مص(ئوفووسەت- ufûset): تفت و تاڵ.

عفونت- مص.ع(ئوفوونەت- ufûnet): گەنین، چڵککردن، بۆگەنبوون.

عفونی- ص.ن(ئوفونی- ufûnî): چڵک کردن و بۆگەن بوون.

عفیف- ص.ع(ئەفیف- efîf): پاک، خواناس، پارێزکاری لە کاری خراپەو حەرام، داوێن پاکی.

عفیفه- ص.ع(ئەفیفە- efîfe): ژنی خواناسو داوێن پاک.

عقاء- ا.ع(ئیغاء- ixa’): دەوروبەری ماڵ، حەوشە.

عقائد- ا.ع(ئەغائید- exaid): باوەڕ، ئایین، ڕێباز، ئیدولوژیا.

عقائم- ص.ع(ئەغائیم- exaim): ژنانی نەزۆک.

عقاب- مص.ع(ئیغاب- ixab): سزادان، ئەشکەنجەدان.

عقاب- ا.ع(ئوغاب- uxab): هەڵۆ.

عقاب- ا.ع(ئیغاب- ixab): کۆسپان، ملە، ڕێگەی سەختی کوێستانی.

عقابیل- ا.ع(ئەغابیل- exabîl): تەنگانە، سەختیو ناخۆشی، پاشماوەی نەخۆشی یان دژمنایەتی.

عقابین- ا.ع(ئوغابەین- uxabeyîn): دوو هەڵۆ، فەلاقە.

عقار- ا.ع(ئەغار- exar): موڵک، خانووبەرە، زەویو زاری کشتوکاڵی.

عقار- ا.ع(ئوغار-uxar): کاڵاو ناو ماڵ، شەراب، مەی.

عقار- ا.ع(ئەغغار- exxar): درەخت، دەوا، دەرمانی گیایی.

عقارب- ا.ع(ئەغاریب- exarîb): دووپشکان، کۆڵاژدمان، تەنگانە.

عقاقیر- ا.ع(ئەغاغیر- exaxîr): گیاییێن دەرمانی.

عقال- ا.ع(ئیغال- ixal): پەتێکە ئەژنۆی وشتری پێ دەبەسترێ، عەگال کە عەرەبان لەسەری دەکەن.

عقب- ا.ع(ئەغیب- exîb): پاژنەی پێ، پشتەسەر، نەوە.

عقبات- ا.ع(ئەغەبات- exebat): کۆسپان، ڕێگەی سەختو تووشی ناو شاخان.

عقب افتاده- ص.مر(ئەغیب ئوفتادە- exib uftade): پاشکەوتوو، ئەوەی لە کارو کاسبیدا یان لە زانست و هونەردا لە خەڵکانی دی دواکەوتبێ.

عقبان- ا.ع(ئیغبان- ixban): هەڵۆیان.

عقب گرد- ا.مص(ئەغیب گەرد- exib gerd): پاشگەزبوونەوە، گەڕانەوە بۆ پاشەوە، بەرەو پاش چوون، لە زاراوەی سوپاییدا وەرچەرخان بۆ پاشەوە.

عقب مانده- ص.مر(ئەغیب ماندە- exib mande): پاشکەوتوو، دواکەوتوو، لە رووی ئەقڵیو بەدەنییەوە.

عقب نشینی- ا.مص(ئەغیب نیشینی- exeb nişînî): پاشەکشێ.

عقبول- ا.ع(ئوغبول- uxbûl): تەنگانە، سەختی، پاشماوەی نەخۆشی یان دژمنایەتی، تامێسکە.

عقبە- ا.ع(ئەغەبە- exebe): کۆسپ، تەگەرە، رێگەی سەختی کوێستانی، ملەی چیا، رکە.

عقبی- ا.ع(ئوغبا- uxba): سزا، ئاقیبەت و کۆتایی هەر کارێک، رۆژی پەسلانێ، ئاخر زەمان.

عقد- مص.ل.ع(ئەغد- exd): بەستن، گرێدان، بەستنی ئەهدو پەیمان، مارەکردن.

عقد- ا.ع(ئیغد- ixd): خەناوکە، گەردن بەند، ملوانکە، کۆ ئەستێرەیەکی پرشنگدارە، پەروین.

عقد- ا.ع(ئوغەد- uxed): گرێی دەرونی، عەزرەتی دڵ، (نەخۆشی دەروونی).

عقدنامە- ا.مر(ئەغدنامە- exd name): ژننامە، قەواڵەی هاوسەرێتی، زەوجیننامە.

عقدە- ا.ع(ئوغدە- uxde): گرێ، گرێی دەرونی، داخی دڵ، عەزرەتی دڵ.

عقدە گشا- ص.فا(ئوغدە گوشا- uxde guşa): چارەسازی گرفتان، گرێکردەوە.

عقر- مص.ع(ئەغر- exr): بریندار کردن، نەزۆکبوونی ژن، برینی دەستو لاقی وشتر.

عقر- ا.ع(ئەغر- exr): ناوەند، جەرگە، ماڵ، ناوەندی ماڵ، شوێنی هەوار خستنی قەوم، کۆشکو تەلار، بینای بەرزو بڵند، درزو بەینی دوو شت.

عقرب- ا.ع(ئەغرەب- exreb): کۆلاژدم، دوو پشکە، بورجی هەشتەم.

عقرباء- ا.ع(ئەغرەباء- exreba’): دووپشکی مێ.

عقربک- ا(ئەغرەبەک- exrebek): کۆلاژدمی بچووک، نەخۆشییەکە لە سەری پەنجەو نینۆکان دەداو دەبێتە مایەی کەوتنی نوخان.

عقربە- ا.ع(ئەغرەبە- exrebe): کۆلاژدمی مێیە، میلی سەعات.

عقص- مص.ع(ئەغس- exs): بادانی قژی سەر.

عقص- مص.ع(ئەغەس- exes): بەخیل بوون، بەدخوو بوون.

عقعق- ا.ع(ئەغئەغ- exex): قەشقەڵە، قەلەباجکە، قەلەبازکە.

عقل- مص.م.ع(ئەغل- exl): دەرککردن، حاڵی بوون، تێ گەیشتن، فامین.

عقل- مص.م.ع(ئەغل- exl): بەستن، بەستن و کردنەوەی لاقی وشتر.

عقل- ا.ع(ئوغەل- uxel): پەتێ کە لەدەست و پێ ببەسترێ.

عقل- ا.ع(ئوغول- uxel): پێ بەندی وشتر.

عقلاء- ص.ا.ع(ئوغەلاء- uxela): ئاوەزداران، ئاقڵان، دانایان.

عقلانی- ص.ن.ع(ئەغلانی- exlanî): ئەقلانی.

عقلە- ا.مص(ئەغلە- exle): زمانگرتن.

عقلە- ا.ع(ئوغلە- uxle): عەگال، پەت، پەتێ کە لە دەست و پێ ببەسترێ.

عقلی- ص.ن.ع(ئەغلی- exlî): ئەوەی بەزەبری ئەقڵ دەرک بکرێ.

عقم- مص.ل.ع(ئوغم- uxm): نەزۆکبوون، قسربوون.

عقماء- ص.ع(ئوغەماء- uxema’): نەزۆکان، ئەو پیاوانەی منالیان نەبێ.

عقوبت- ا.ع(ئوغوبەت- uxûbet): سزا، ئەشکەنجە.

عقود- ا.ع(ئوغود- uxûd): پەیمان و بەڵێن، گرێ بەست و مامەڵە، گەردن بەندان.

عقور- ص.ع(ئەغور- exûr): گازگیر (سەگ و ئەو شتانە)، قەپگر.

عقوق- مص.م.ع(ئوغوغ- uxûx): ئازاردانی داک و باب، لاساری کردن.

عقول- ا.ع(ئوغول- uxûl): ئاقلان، حەکیمان، فەیلەسوفان، ئاوەزداران.

عقول- ص.ع(ئەغول- exûl): ئاقڵ و دانا.

عقوه- ا.ع(ئەغڤە- exve): مەیدان، حەوشە، دەوروبەری ماڵ.

عقیب- ص.ع(ئەغیب- exîb): پاش، شتێک لە دوای شتێکی ترەو بێ، پاشکۆ.

عقیده- ا.ع(ئەغیدە- exîde): باوەڕ، ئیمان، ڕێباز، ئایدیولۆژیا.

عقیر- ص.ع(ئەغیر- exîr): پیاوی وەجاغ کوێر، پیاوێ کە مناڵی نەبێ، ماندوو و بریندار.

عقیق- ا.ع(ئەغیغ- exîx): عەقیق، نگین.

عقیقه- ا.ع(ئەغیغە- exîxe): قژی مناڵی ساوا، ئەو مەڕەی کە لە ڕۆژی حەوتەمی لە دایکبوونی منداڵداو لە کاتی تاشینی قژیدا، دەکرێتە قوربانی.

عقیل- ص.ع(ئەغیل- exîl): پیاوی سەنگینو ئاقڵ.

عقیله- ص.ع(ئەغیلە- exîle): ژنی سەلارو سەنگین، گەورەو سەرداری قەوم، هەر شتێکی بەنرخ.

عقیم- ص.ع(ئەغیم- exîm): نەزۆک،

عکار- ص.ع(ئەککار- ekkar): پیاوی بە هەڵمەت لە شەڕا.

عکاز- ا.ص(ئوککاز- ukkaz): گۆچان، دار دەستی قەشە.

عکاس- ا.ص(ئەککاس- ekkas): وێنەگر، ڕەسمچی.

عکاش- ا.ع(ئوککاش- ukkaş): جاڵجاڵۆکەی نێر.

عکاشه- ا.ع(ئوکاشە- ukaşe): جاڵجاڵۆکە، ماڵی جاڵجاڵۆکە.

عکرش- ا.ع(ئیکریش- ikriş): جۆرە گیایەکە.

عکرمه- ا.ع(ئیکریمە- ikrime): کۆتری مێچکە.

عکس- مص.ع(ئەکس- eks): پێچەوانەکردن، ئاوەژووکردن، وێنەگرتن.

عکس برداری- ا.مص(ئەکس بەرداری- eks berdarî): وێنەگری.

عکعک- ا.(ئەک ئەک- ekek): قشقەڵە، قەڵەبازکە.

عکنه- ا.ع(ئوکنە- ukne): چینەگۆشتی لە سەریەکی ورگ لەبەر قەڵەوی، جۆرە گیایەکە.

عکه- ا(ئەککە- ekke): قەلەباچکە، قشقرە، قەڵەبازکە.

علاء- مص.ل.ع(ئەلاء- ela'): بەرزبوونەوە، پایەبەرزبوون، بەقەدر بوون.

علائق- ا.ع(ئەلائیغ- elaix): دۆستایەتی، پەیوەندی، مەحەبەتی لە دڵەوە، خۆشەویستی، هەر شتێک مرۆڤ دڵی پێوەی بێ لە ماڵو ژنو منداڵ.

علائم- ا(ئەلائیم، - elaim): عەلامەت، نیشانە، زناکان.

علات- ا.ع(ئیللات- illat): نەخۆشی، بیانوو، هۆ، سۆنگە، بەهانە.

علاج- مص.م.ع(ئیلاج- ilac): دەرمانکردن ، چارەکردن.

علاج پزیر- ص.فا(ئیلاج پەزیر- ilac pezîr): چارەپەزیر، لە چارەهاتوو.

علاف- ا.ص.ع(ئەللاف- ellaf): عەلاف، کەسێک کە کاوجۆو گەنمو ئەو شتانە بفرۆشێت.

علاقه- مص.ع(ئەلاغە- elaxe): خۆشویستن، خۆشویستنی بەدڵ، پەیوەندی، دۆستایەتی، مەحەبەت.

علاقه- ا.ع(ئیلاغە- ilaxe): پەتێک کەشتی پێوە هەڵواسن، پەتی کەوان، پەتی شمشێر، میوەیەک کە بە دارەوە بێ.

علاقه‌بند- ا.ص(ئیلاغە بەند- ilaxe bend): کەسێک کە داو و قەیتان لە ئاوریشم دروست بکات، کەسێک کە دەزوو و ئاوریشم و قەیتان بفرۆشێت.

علاقه مند- ا.ص(ئیلاغه مەند- ilaxe mend): پەیوەندار، دۆستدار.

علالا- ا(ئەلالا- elala): هەرا هەرا، هاتوهاوار.

علام- ا.ع(ئەلام- elam): عەلامەت، نیشانە، زناک.

علام- ص.ع(ئەللام- ellam): زانا، دانا، زۆر زانا، یەزدان.

علامات- ا.ع(ئەلامات- elamat): نیشانان، زناکان.

علامت- ا.ع(ئەلامەت- elamet): زناک، عەلامەت، نیشانە، ئاڵا، بەیداخ،.

علامت گزاری- ا.مص(ئەلامەت گوزاری- elamet guzarî): دانانی نیشانە لە کەناری ڕێگا یان لەسەر سنوورو مەرزان، نیشانە دانان، هوومدانان، زناکدانان.

علامه- ص.ع(ئەللامە- ellame): زۆر دانا، هزرڤان، بیرەوان.

علامی- مص.ع(ئولامی- ulamîy): هوشیار، زیرەک، زەین روون.

علامی- ص.ع(ئەللامی- ellamî): پیاوی زۆر زاناو هۆشمەند.

علان- مص.م.ع(ئیلان- ilan): ئاشکراکردن، دەربرین، ئاشکراکردنی دژمنایەتی.

علانی- ص.ع(ئەلانی- elanî): کەسێک کە کاروباروی ئاشکرابێ، پیاوی ناسراوو دیار.

علانیه- مص.ل.ع(ئەلانییە- elanîye): ئاشکرابوون، دیار بوون.

علاوه- ا.ع(ئیلاڤە- ilave): سەربار.

علت- ا.ع(ئیللەت- illet): نەخۆشی، دەغەزاری، هۆ، بیانوو.

علج- ا.ص.ع(ئیلیج- ilc): کەر، کەری کێوی قەڵەوو بەهێز، پیاوی کەتەی بەهێزی نا موسڵمان، گاور.

علف- ا.ع(ئەلەف- elef): گیا، گیای سەوز، خۆراکی چوار پایان.

علف بر- ا.مر(ئەلەف بور- elef bur): ئامێرێکە لە چەشنی داس بۆ گیا درون.

علف چر- ا.ص(ئەلەف چەر- elef çer): گیاخۆر.

علف خرس- ا.مر(ئەلەفی خیرس- elefi xirs): گیایەکی دڕکاوییە

علفخوار- ص.فا(ئەلەف خار- elef xar): گیاخۆر، پاوەن، لەوەڕگە.

علفزار- ا.مر(ئەلەفزار- elef zar): شوێنێ گیای زۆربێ

علف گربه- ا.مر(ئەلەفی گوربە- elefi gurbe): جۆرە رووەکێکە.

علفه- ا.ع(ئەلەفە- elefe): ئەوەی لە زەمانی جارانا پاشایان لە خواردنو پێداویستی دیکە بۆ پێشوازی سەفیرانو هاوەڵانیانو وڵاخەکانیان ئامادەیان دەکرد.

علق- ا.ع(ئەلەغ- elex): خوێن، خوێنی مەییوو، زەروو، خوێنی سوورو خەست، قوڕێ بلکێتە دەستەوە.

علق- ا.ع(ئیلغ- ilx): هەر شتێکی چاکو گرانبەها.

علقم- ا.ع(ئەلغەم- elxem): گوژاڵک، کاڵەکە مارانە، تەحلەسێڤ.

علقمه- مص.ل.ع(ئەلغەمە- elxeme): تاڵبوون.

علقه- ا.ع(ئولغە- ulxe): ئەشق و خۆشەویستی و دڵ پێوە بوون، حەزلێکردن.

علقه- ا.ع(ئەلەغە- elexe): زەروو، نوتفە یان پز کە هێشتا لە شێوەی پەڵە خوێنێکی خەست دایە..

علک- ا.ع(ئیلک- ilk): بنێشت، جاجک.

علک خاییدن- مص.م(ئیلک خاییدەن- ilk xayîden): بنێشت جوون، هەرزە بێژی.

علک خای- ص.فا(ئیلک خای- ilk xay): بنێشت جوو، بێهودە وێژ.

علل- ا.ع(ئيلەل- ilel): هۆ، بيانوو، سۆنگە، نەخۆشی.

علا- ا(ئەلەلا- elela): هەلەلا، هەراوهوريا، هەراو هەنگامە، غەلّبەغەلّپ.

علم- ا.ع(ئەلەم- elem): ئالا، بەيداخ، ناوی شۆرەت، سەرداری قەوم، ناودار.

علم- مص.ل.ع(ئيلم- ilm): زانين، يەقينكردن.

علماء - ا.ع(ئولەما ء- ’ulema): زانايان، هزرڤانان.

علمدار- ا.ص(ئەلەمدار- elemdar): ئالادار، نيگابانی ئالا، ئالاهەلّگر، كەسێك كە لە ناو سوپادا ئالا بەدەست بێ.

علم شدن- مص.ل(ئەلەم شودەن- elem şuden): مەنشور بوون، ناوداربوون، شۆرەت پەيداكردن.

علم غيب- ا.مر(ئيلمی غەيب- ilmi xeyb): غەيبزانی.

علم كردن- مص.م(ئەلەم كەردەن- elem kerden): راستكردن، بەرزكردن، هەلّكردن.

علن- مص. ع(ئەلەن- elen): ئاشكرابوون.

علن- ص.ع(ئەلين- elin): ئاشكرا، خويا.

علنی شدن- مص.ع(ئەلەنی شودەن- eleni şuden): ئاشكرابوون.

علنی كردن- مص.ع(ئەلەنی كەردەن- eleni kerden): ئاشكرا كردن.

علو- ا.ع(ئيلڤ- ilv): بەرزترين و باشترين شت، بەرز، بالا، شوێنی بەرز.

علو- مص.م.ع(ئولوڤ- uluv): بلّندی، بەرزبوونەوە، گەورەبوون، پايەو پلە بەرزبوون.

علوفه- ا.ع(ئولوفە- ulûfe): ئالف، ئاليكی ولاخان لەكاو جۆو گياو...

علوفه- ا.ع(ئەلوفە- elûfe): ئاليكی چوارپێيان.

علوق- ا.ع(ئەلوغ- elûx): مەرگ، دەرد و بەلا.

علوک- ا.ع(ئولوک- ulûk): جۆرە رووەكێكە.

علوم- ا.ع(ئولوم- ulûm): زانستان.

علوی- ص.ن.ع(ئولڤی- ulvî): بەرزايی، سەر بە جيهانی بالا.

علوی- ص.ن.ع(ئەلەڤی- elevî): سەر بە عەلی، لە نەوەی عەلی، نەوەو نەتيرەی حەزرەتی عەلی كوڕی ئەبی تاليب.

علويان- ص.ن(ئەلەڤيان- elevîyan): سادات، خەلّكانێک كە لە نەوەو نەتيرەی حەزرەتی عەلی بن ئەبی تالّيب.

علويون- ص.ن(ئەلەڤييون- elevîyyûn): عەلەوييان.

علويه- ص.ن.ع(ئيلڤييە- ilvîyye): بەرزی، بلّندی، ئەستێرەبەرزەكان: زوحەلو مشتەری و مەريخ.

علويين- ص.ن.ع(ئەلەڤيين- elevîyyin): جەماعەتی عەلی، عەلەوييان.

عله- ا.ع(ئيللە- ille): هۆ، بيانوو، سۆنگە، نەخۆشی.

علی- حر.ع(ئەلا- ela): حەرفی جەڕ، ژێر.

علی- ا.ع(ئولا- ula): بەرزی، بلّندی، قەدر، شەرەف، گەورەيی، مەزنايەتی.

علی- ص.ع(ئەليی- eliy): بەرز، بلّند، پايەبەرز، قەدرگران، شەريف، ناوی يەكەم ئيمامی شيعەيە.

عليا- ص.ع(ئوليا- ulya): بەرزتر، بەرزو بالا.

علياء- ا.ص.ع(ئەليا ء- ’elya): شوێنی بەرز، لوتكەی چيا، ئاسمان.

عليا حضرت- ا.مر(ئوليا هەزرەت- ulya hezret): نازناوی مەليكەی ولاتە، دايكی پاشا، ژنی پاشا.

عليق- ا.ع(ئەليغ- elîx): ئاليک، خواردنی ولاخ.

علیق- ا.ع(ئوللیــــەغ- ullyex): توترک، توورک.

علیل- ص.ع(ئەلیل- elîl): نەخۆش، دەغەزار.

علیله- ص.ع (ئەلیلە- elîle): ژنی نەخـۆش، دەردەدار.

علیم- ص.ع(ئەلیم- elîm): هزرڤان، زانا.

علیـون- ص.ع(ئیلیـیـون- ilîyûn): بەرزی، بەرزترین پلەی بەهەشت.

علیـه- ص.ع(ئیللیــــە- illîye): پایەبەرز، ئەهلی بەرزیو بالآیی.

علیه- ص.ع(ئەلییە- ellîye): ژنی پایەبەرز، سەربەرز.

علی هذا- ق.ع(ئـەلا هـازا- elahaza): بـەم پێیە، بە گوێرەی ئەمە.

عم - ا.ع(ئەمم- emm): مام، ئاپ، هاپۆ.

عـمـاء- ا.ع(ئەمـاء- ema’): هەوری بەرز، هەوری بە باران.

عـمائم- ا.ع(ئەمائیم- emaim): عـەمامـان، مێزەران، شاشکان، کەشیدەیان.

عمات- ا.ع(ئەممات- emmat): پور، میمک، پلک.

عـمـاد- ا.ع(ئیـمــاد- imad): کـۆڵەکـە، پشتیوانە، بینای بەرز.

عـــمــــــار- ص.ع(ئومّار-ummar): ئاوەدانکەرەوان، ئاڤاکاران.

عـمــار- ص.ع(ئەممار- emmar): پیــاوی بەدینو ئیمان، بە سەبرو بە هەڵوێست.

عـمـارت- مص.م.ع(ئیـمــارەت- imaret): ئاوەدان کردن، بیناکردن.

عماری- ا.ع(ئەماری- emarî): کەژاوە،

عـمـا قـریب- ق.ع(ئەمما غـەریب- emma xerîb): بەم زووانە، پاش مـاوەیەکی کـەم، لەم نزیکانە..

عمال- ا.ع(ئوممال- ummal): کرێکاران.

عـمامـه- ا.ع(ئیـمامـە- imame): شاشک، مێزەر، سەروپێچ، کەشیدە.

عــمـــایت- ا.مص(ئەمــایەت- emayet): گومرایی، خۆسەری.

عـمـد- مص.ل.ع(ئەمـد- emd): ئەنجـامـدانی کارێک بە ئەنقەست.

عــمــد- ا.ع(ئومـود- umud): کـۆڵەکـان، عەمودان، ئەستوونان.

عـمـد- ا.ع(ئەمـەد- emed): کـەڵەک، جـۆرە قەیاغێکە، کۆمەڵە دارێکی پێکەوە بەسـتـراو بۆ پەڕینەوە لە ئاو.

عــمــده- ا.ع(ئومــدە- umde): کـۆڵەکــە، پشتیوانە، شتی زۆرو سەرەکی، جوملە.

عـمده فـروش- ص.فا(ئومدە فـورووش- umde furûş): جوملە فرۆش.

عمر- ا.ع(ئومر- umr): تەمەن، ماوەی ژیان، عومر.

عمر- ا.ع(ئەمر- emr): عەمر، تەمەن.

عـمـرات- ا.ع(ئومـورات- umurat): حـەجی عومرە.

عـــمـــــران- ا.مص.ع(ئومـــران- umran): ئاوەدانی.

عمرانی- ص.ن.ع(ئیمرانی- imranî): ناوی مامی پەیامبەرو باوکی حەزرەتی عەلی بووە.

عمرگاه- ص.فا(ئومرگـاه- umrkah): هەر شتێ عەمر کورت بکات یان کەم بکات.

عـمره- ا.ع(ئومرە- umre): حەجی بچـووک، عومرە.

عـمری- ا.ع(ئەمـرا- emra): شتێ کـەسێک بیـدا بە یەکـێکی دی کـە تا لە ژیاندا بێ سـوودی لێ وەربگرێ.

عم زاده- ا.مر(ئەم زادە- em zade): ئامـۆزا، پس مام، کورەمام.

عــمــش- ا.ع(ئەمــەش- emeş): چاوکـــزی چاوپروش.

عـمـشــاء- ص.ع(ئەمـشــاء- emşa’): ژنی چاوکزی پروشاوی.

عمق- ا.ع(ئومغ- umx): قوڵایی.

عمل- مص.ع(ئەمەل- emel): کارکردن، دروستکردن.

عمل کرد- ا.مر(ئەمەل کەرد- emel kerd): کارو ئەنجامی کار.

عمله- ا.ع(ئەمەلە- emele): عەمەلە، کرێکاران، کرێکاری بیناو دیوار.

عمو- ا(ئەمو- emû): مام، ئاپ، هاپۆ.

عمود- ا.ع(ئەمود- emûd): ستوون، پایە، کۆڵەکە، گورزی ئاسن، سەروەرو گەورەی قەوم.

عموم- مص. ع(ئوموم- umûm): گشتاندن، گشت لە گشت، عام، هەموو بوون.

عمه- ا.ع(ئەممە- emme): پور، خوشکی باوک.

عمی- ا.مص.ع(ئەما- ema): کوێری، نابینایی.

عمی- ص.ع(ئەمی- emî): کوێرە، نابینا، مزمەعیل.

عمی- ص.ع(ئوما- uma): کوێران، نابینایان.

عمياء- ص.ع(ئەمیاء- emya'): ژنی کوێر.

عميان- ص.(ئومیان- umyan): نابینایان، کوێران.

عميد- ا.ص.ع(ئەمید- emîd): گەورە، سەروەر، سەردار، سەرۆک، دەم سپی قەوم.

عميق- ص.ع(ئەمیغ- emîx): قووڵ،

عميم- ص.ع(ئەمیم- emîm): زۆر، تەواو، گشت لە گشت، لاپ.

عناء- مص.ع(ئەناء- ena'): رەنجکێشان، زەحمەتکێشان، ماندووبوون.

عناب- ا.ع(ئوناب- unnab): جۆرە درەختێکە، عەنناب.

عناب- ا.ص.ع(ئەنناب- ennab): ترێ فرۆش.

عناب گون- ص.مر(ئوناب گون- unnab gûn): سوور وەکو عەنناب.

عناد- مص.ل.ع(ئیناد- inad): یاخی بوون، سەرکێشی کردن، شەڕکردن.

عنادل- ا.ع(ئەنادیل- enadil): بولبولان، شالووران، جۆرەیەکی کاکۆڵدارە.

عناصر- ا.ع(ئەناسیر- enasîr): رەگەزان.

عناق- مص.ع(ئیناغ- inax): دەست لە ملکردنی یەکدی، دەست لەملانێ.

عناق- ا.ع(ئەناغ- enax): دەردوبەلا، نائومێدی، کاری سەخت.

عناق- ا.ع(ئەناغ- enax): کارژۆڵە، کارێک کە لە ساڵ کەمتر بێ.

عناقيد- ا.ع(ئەناغید- enaxîd): هێشووان، بۆڵان.

عناكب- ا.ع(ئەناکیب- enakîb): جاڵجاڵۆکان، داپیرۆشکان.

عنان- ا.ع(ئینان- inan): رەشمە، هەوسار،

عنان تافتن- مص.ل(ئینان تافتەن- inan taften): گەڕانەوە، روو وەرگێڕان، ماندووبوون.

عنان كشدن- مص.م(ئینان کەشیدەن- inan keşîden): جڵەو راکێشان، وەستاندنی ئەسپ، وەستاندنەوە.

عنايت- مص.ل.ع(ئینایەت- inayet): بایەخدان بەشتێ یان کارێ، پاراستن.

عنب- ا.ع(ئینەب- ineb): ترێ، ئەنگور، هەنگور.

عنبر- ا.ع(ئەنبەر- enber): شابۆن، مادەیەکی بۆن خۆشی کەوەییە لە ناو سکی ماسی عەنبەردا دروست دەبێ.

عنبراكين- ص.مر(عەنبەر ئاگین- enber agîn): عەنبەراوی، ئاوێتە بە عەنبەر، پڕ لە عەنبەر.

عنبرالود- ص.مف(ئەنبەر ئالوود- enber alûd): تێکەڵ بە عەنبەر، عەنبەراوی .

عنبربار- ص.فا(ئەنبەربار- enber bar): بۆن

خۆش وەکو عەنبەر.

عنبربو- ص.مر(ئەنبەر بوو- enber bû): هەر شتێ بۆنی عەنبەری لێ بێ.

عنبرچە- ا.مر(ئەنبەرچە- enber çe): جۆرە خشڵێکی ژنانەیە، پاکەتێکی بچووکی زێڕ یان گەوهەر کە ژنان عەنبەریان تێدەکردو لە ملیان دەکرد.

عنبردان- ا.مر(ئەنبەردان- enber dan): عەنبەردان، شتێ کە عەنبەری تێ بکەن.

عنبرسوز- ا.مر(ئەنبەرسووز- enber sûz): قاپێ کە عەنبەری تیا بسووتێنن.

عنبرفام- ص.مر(عەنبەرفام- enber fam): هاوڕەنگی عەنبەر.

عنبرین- ص.ن(ئەنبەرین- enberîn): بۆن خۆش وەکو عەنبەر.

عنبرینە- ص.ن(ئەنبەرینە- enberîne): گەردنبەندێکە لە عەنبەر دروست دەکراو لەمل دەکرا.

عنبس- ا.ع(ئەنبەس- enbes): شێر.

عنبیە- ا.ع(ئینەبییە- inebîye): بەشێکی چاو.

عنت- مص.ل.ع(ئەنەت- enet): گێرۆدەبوون، لەناوچوون، فەوتان.

عنتر- ا.ع(ئەنتەر- enter): خەرەنگێز، مێشەکەرانە، جۆرە مەیمونێکە.

عنترە- مص.ع(ئەنتەرە- entere): دلێری نواندن لە شەڕدا.

عنجد- ا.ع(ئەنجەد- enced): جۆرە گیایەکە.

عند- ق.ع(ئیند- ind): لا، نزیک، (ئاوەڵفرمانی کات و شوێنە).

عندلیب- ا.ع(ئەندەلیب- endelîb): عەندەلی، بولبول، هوزار، شالوور.

عندم- ا.ع(ئەندەم- endem): جۆرە گیایەکە.

عنز- ا.ع(ئەنز- enz): بزن، بزنەکێوی، ماسوێسکە.

عنزە- ا.ع(ئەنزە- enze): بزن.

عنزە- ا.ع(ئەنەزە- eneze): کورتە ڕم، بێڵەقان، کورتە نێزە.

عنصر- ا.ع(ئونسور- unsûr): ڕەگەز، ئەسڵ.

عنصرە- (ئەنسەرە- ensere): جەژنێکی نەسرانیانە.

عنصل- ا.ع(ئونسول- unsul): پیازی کێوی.

عنعنە- مص.م.ع(ئەنئەنە- en'ene): درکاندنی هەمزە لە شێوەی عەیندا، لە گێڕانەوەدا دەگوترێ، (روی عن فلان عن فلان عن فلان...)، شەرح و بەیانی شکۆ و شانازی باوباپیران بە ریز.

عنف- ا.مص.ع(ئونف- unf): زەبرو زەنگ، توندو تیژی.

عنفوان- ا.ع(ئەنفوڤان- unfuvan): هەوەڵی لاوی، هەوەڵی هەر شتێک، هەرەت، تاف.

عنق- ا.ع(ئونوغ- unûx): گەردن، مل، ئەستۆ.

عنقاء- ا.ص.ع(ئەنغاء- enxa'): سیمرخ، ژنی گەردن درێژ، دەرد و بەڵاو تەنگانە.

عن قریب- ق.ع(ئەن غەریب- en xerîb): بەو زووانە، بە زوویی.

عنقود- ا.ع(ئونغود- unxûd): هێشوو، بۆڵ.

عنکب- ا.ع(ئەنکەب- enkeb): جاڵجاڵۆکەی نێرە، داپیرۆشک.

عنکبوت- ا.ع(ئەنکەبوت- enkebût): جۆڵاتەنە، جاڵجاڵۆکە، داپیرۆشک.

عنکبە- ا.ع(ئەنکەبە- enkebe) جۆڵاتەنەی مێ، داپیرۆشک.

عنوان- ا.ع(ئینڤان- invan): سەرناڤ، سەرنامە، عینوانی کتێب، ئەدەرس.

عنود- مص.ع(ئونوود- unûd): گەڕانەوە، هەڵگەڕانەوە لە هەق، گرتنەبەری ڕێی چەوت.

عنود- ص.ع(ئەنوود- enûd): شەڕانی، کەللە شەق، گەڕاوە لە ڕێ.

عنید- ص.ع(ئەنید- enîd): سەرسەخت، هەڵگەڕاوە لە هەق، شەڕانی، ناکلۆک.

عنیزه- ا.خ.ع(ئونەیزە- uneyze): تیرەیەکی عەرەبە لە هۆزی بەنی ئەسەد.

عنیف- ص.ع(ئەنیف- enîf): توندوتیژ، تووڕەو تڕۆ، زەبرکار.

عنین- ص.ع(ئینین- innîn): پیاوێ نەتوانێ گان بکات.

عواء- ا.ع(ئوڤاء- uva'): لوورەی گورگ و لوورەی سەگ.

عواء- ص.ع(ئەڤڤاء- evva'): سەگێ زۆر بحەپێ، زۆروەڕ.

عوائد- ا.فا.ع(ئەڤائید- evaid): کەسێک سەری نەخۆش بدات، چاکی و میهرەبانی.

عوائق- ا.ع(ئەڤائیغ- evaix): کۆسپ و تەگەران، گرفتاری رۆژگار کە مرۆڤ مژوڵ بکات.

عواتق- ا.ع(ئەڤاتیغ- evatix): نێوان شان و مل، قەڵاندۆش، قەڵاندۆشکان.

عواتک- ص.ع(ئەڤاتیک- evatik): کۆنە کەوان، ژنانی بۆنخۆش.

عواجز- ص.ع(ئەڤاجیز- evaciz): نەخۆشان، پیران، نابینایان، نوقستانان، پەککەوتووان.

عواد- ا.ع(ئوڤڤاد- uvvad): گەڕاوان، دەرامەتو دەستکەوتان، سەر دەرانی نەخۆش.

عوادی- ص.ا.ع(ئەڤادی- evadî): کۆسپ و تەگەرەێن رۆژگار، گرفتاری و سەربەشەی رۆژگار.

عواذل- ا.ع(ئەڤازیل- evazil): ژنی بە گلەییو گازاندە.

عوار- ا.ع(ئیڤار، ئەڤار، ئوڤار- ,ivar, evar uvar): عەیب و عار، جلی دڕاو.

عوارض- ا.ع(ئەڤاریز- evariz): رووداو پێشهات و نەخۆشی، باج و خەراجی نائاسایی.

عوارف- ا.ع(ئەڤاریف- evarif): ژنانی پشوو درێژو بە سەبرو حەوسەڵە، چاکەکاران.

عواری- ص.ع(ئەڤاری- evarî): رووت و قووت،

عواریه- ص.ع(ئەڤارییە- evarîye): کاڵایەک ئاوی دەریا لێی دابێو نرخی شکابێ.

عواصف- ا.ع(ئەڤاسیف- evasif): گەرداو، باهۆز، تۆزوبا، بای توند، رەشەبایان.

عواصم- ا.ع(ئەڤاسیم- evasim): پایتەختان، پێتەختان.

عواطف- ا.ع(ئەڤاتیف- evatif): سۆز.

عواطل- ص.ع(ئەڤاتیل- evatil): ژنی بێ خشڵ و زێڕ و زیو.

عواف- ا.ع(ئوڤاف- uvaf): گیانلەبەرێک کە شێر بە شەو راوی بکات، دەستکەوت.

عوافی- ا.ع(ئەڤافی- evafî): تەندروستی، سەلامەتی، ساغڵەمی.

عواقب- ا.ع(ئەڤاغیب- evaxib): ئاقیبەتان، ئاکامان.

عواقد- ا.ع(ئەڤاغید- evaxid): گرێدەران، پەیمانکاران.

عواقر- ص.ع(ئەڤاغیر- evaxir): نەزۆکان، ئەستێوران.

عواقیل- ا.ع(ئەڤاغیل- evaxîl): عەگوڵ، وشترالوک، پێچو دەورانو شەپۆلی دەریا، دەشتی کاکی بە کاکی بێ رێگە.

عوالم- ا.ع(ئەڤالیم- evalim): جیهانان، جیهانی لاهووت، ناسووت، مەلەکووت، جەبەرووت.

عوالی- ص(ئەڤالی- evalî): بەرز، بەرزی.

عوام- ا.ع(ئەڤام- evam): عەوام، عەوامی خەڵک، ئۆمیان، رەشو رووتان.

عوام فریب- ص.فا(ئەڤام فەریب- evam ferîb): عەوام خەڵەتێن، ئەوەی رەشو رووتان بخەڵەتێنێ.

عوام فریبی- ا.مص(ئەڤام فەریبی- evam ferîbî): عەوام خەڵەتێنی.

عوامل- ا.ع(ئەڤامیل- evamil): کرێکاران، گاجووتان.

عوان- مص.ع(ئیڤان- ivan): یاریدەدان.

عوان- ا.ص.ع(ئەڤان- evan): میانە ساڵ، یاران، خزمەتکاران.

عوانی- ص.ع(ئەڤانی- evanî): یەخسیر، دیل، بەندە، گیرۆدەو گرفتار.

عوج- ا.مص.ع(ئیڤەج- ivec): خواری، چەوتی، کەچی، گیری، شەلی.

عوجاء- ص.ع(ئەوجاء- ewca'): کەچ، خوار، چەوت، گیر.

عود- مص.ل.ع(ئەود- ewd): گەڕانەوە، زڤرین.

عود- ا.ع(ئود- ûd): ئامێری عود، لقی بڕاوەی درەخت، دار، چڵ.

عودت- م.ل.ع(ئەودەت- ewdet): گەڕانەوە، هاتنەوە، زڤرینەڤە.

عود سوز- ا.مر(ئود سوز- ûd sûz): مەقلێ، قاپێک کە عودی تیا بسوتێنن.

عوذ- مص. ع(ئەوز- ewz): پەنا بردن، (پەنا بەخوا).

عور- مص.ل.ع(ئەڤەر- ever): نابینابوون، کۆرەبوون، کوێر بوون، یەک چاوبوون.

عور- ص.ع(ئور- ûr): یەکەڵەچاو، رووتو قووت.

عوراء- ص.ع(ئەوراء- ewra'): ژنی یەک چاو، ناشیرینو دزێو، قسەی ناشیرین، کاری قۆرو دزێو.

عورات- ا.ع(ئەورات- ewrat): ژنان، ئافرەتان.

عوران- ص.ع(ئوران- uran): کوێران.

عورت- ا.ع(ئەورەت- ewret): عەورەت، شەرمی ژن و پیاو، ئافرەت.

عورتینە- ص.ن(ئەورەتینە- ewretîne): رەگەزی مێینە.

عوز- مص.ل.ع(ئەڤەز- evez): کەمبوون، پێویستی بوون، دەستکورت بوون.

عوسج- ا.ع(ئەوسەج- ewsec): جۆرە رووەکێکە.

عوض- ا.ع(ئیڤەز- ivez): لەبری، لە جیاتی، لە باتی.

عوعو- ا.(ئەو ئەو- ew ew): حەپە حەپی کسۆک.

عوف- ا.ع(ئەوف- ewf): کاروکۆشش، میوان، بەخت، شێری بێشە، گورگ، کەڵەشێر.

عول- ا.ع(ئەول- ewl): قووت و سەرچاوەی ژیان، گریان بەدەنگی بەرز.

عول- ا.مص.ع(ئیڤەل- ivel): پشت بەستن و یارمەتی خوازی.

عون- ا.ع(ئەون- ewn): یارمەتی، کۆمەک، هاریکاری، پشتیوان.

عویل- ا.ع(ئەڤیل- evîl): گریان بە دەنگی بەرز.

عهد- مص.م.ع(ئەهد- ehd): پاراستن، وەسێت کردن، وەعزدادان، ئامۆژگاری کردن، پەیمان بەستن، ئەهدکردن.

عهد جدید- ا.مر(ئەهدی جەدید- ehdi cedîd): پەیمانی نوێ، ئەو کتێبە پیرۆزانەی کە پاش مەسیح نووسراون، ئینجیل.

عهد قدیم- ا.مر(ئەهدی غەدیم- ehdi xedîm): پەیمانی دێرین، ئەو کتێبە پیرۆزانەی پێش مەسیح نووسراون، تەورات.

عهده- ا.ع(ئوهدە- uhde): زەمانەت، کەفالەت، پەیمان، سزا، عۆدە.

عهدەدار- ص.فا(ئوهدەدار- uhdedar): پەیماندار، کەسێک پەیمان یان بەڵێنی دابێ.

عهن- ا.ع(ئیهن- ihn): خوری مەڕ، خوری رەنگ کراو.

عهود- ص.ع(ئوهود- uhûd): پەیمان و بەڵێنان.

عهید- ص.ع(ئەهید- ehîd): کۆن، دێرینە، هاوپەیمان، هاوعەسر.

عیاب- ا.ع(ئیاب- iyab): جانتا، عەیب و شەرم.

عیاب- ص.ع(ئەییاب- eyyab): عەیبگۆ، زۆر عەیبگۆ.

عیاد- مص.م.ع(ئییاد- iyyad): چوونە سەردانی نەخۆش، گەڕانەوە بۆ لای شتێ یان کەسێک، دەست پێکردنەوە.

عیادت- مص.ل.ع(ئییادەت- iyyadet): چوونە دیدەنی نەخۆش، دیدەنی و هەواڵپرسینی نەخۆش.

عیاذ- مص.ل.ع(ئیاز- iyaz): پەنابردن، پەناگرتن، پەناگە، پەنا (پەنام بە خوا).

عیار- مص.ع(ئیار- iyar): عەیار، مەحەک.

عیار- ص.ع(ئەییار- eyyar): چەرچی، گەڕۆڵ، بەرەڵلا، کەسێک بێهودەو بێ کار هەر بێ و بچێ، ئیبۆز، چوست و چالاک، گورجو گۆڵ، دلێر، جوامێر، تەڕدەست، خێرا.

عیارپیشه- ص.مر(ئەییارپیشە-eyyarpîşe): جوامێر و سەخی و چالاک.

عیارگیر- ص.فا(ئییارگیر- iyar gîr): ئەوەی عەیاری زێڕو زیو بگرێ.

عیار وش- ص.مر(ئەییار ڤەش- eyyar veş): وەکو عەیار، عەیار ئاسا، ئیبۆز ئاسا.

عیاش- ص.ع(ئەییاش- eyyaş): دەوڵەمەندو خۆشگوزەران، ئەهلی عەیش و نۆش.

عیافت- مص.ع(ئییافەت- iyyafet): فاڵ گرتنەوە بەپێی فڕینی باڵندە.

عیال- ا.ع(ئیال- iyal): ژن، ماڵو مناڵ، کەسوکاری یەک خێزان،(ژنو مێردوو مناڵەکانیان).

عیال- ص.ع(ئەییال- eyyal): ڕۆیشتنی بەلارو لەنجە، بەفیزو دەعیە.

عیالدار- ص.فا(ئیال دار- iyal dar): خودان ژن و مناڵ، عەیالدار.

عیالمند- ص.مر(ئیالمەند- iyalmend): خێزاندار.

عیالوار- ص.مر(ئیالڤار- iyal var): خودان ژن و مناڵی زۆر، خێزاندار.

عیان- مص.م.ع(ئییان- iyan): دیتن بە چاو، دیار، ئەوەی بدینرێ، بەرچاو.

عیانی- ص.ع(ئیانی- iyanî): شایەت، شایەتێک ئەوەی بە چاو دەیبینێ بیلێ.

عیب- ا.ع(ئەیب- eyb): خراپی، شەرم، عەیب، بەدناوی، ریسوایی، خەوش.

عیب- ا.ع(ئییەب- iyeb): جانتا، جانتای جلوبەرگ، عەیب، خەوش.

عیب بین- ص.فا(ئەیب بین- eyb bîn): کەسێک عەیبی خەڵکی ببینێ و لە قاوی بدات.

عیب پوش- ص.فا(ئەیب پوش- eyb pûş): عەیب پۆش، کەسێک کە عەیبەی خەڵکی بپۆشێت و باسی نەکات.

عیب جو- ص.فا(ئەیب جو- eyb cû): کەسێک لە دووی عەیبی خەڵکی بێو لە قاوی بدات.

عیب دار- ص.مر(ئەیب دار- eyb dar): عەیبدار، خەوشدار.

عیبناک- ص.مر(ئەیبناک- eyb nak): خاوەن عەیب، عەیبدار، بەدناو، ریسوا، گوناحکار.

عیبه- ا.ع(ئەیبە- eybe): جانتا، ساک، زەمیلەی چەرمی، عەیبە.

عیث- مص.ع(ئەیس- eys): گەندەڵ کردن، لەناودان، زیان پێ گەیاندن.

عیثمی- ا.ع(ئەیسەمی- eysemiy): کەرە کێوی.

عیثوم- ا.ع(ئەیسوم- eysûm): کەمتیار، فیل.

عید- ا.ع(ئید- id): جەژن.

عیدان- ا.ع(ئیدان- idan): دار، چیلکە، چوکڵان.

عیدگاه- ا.مر(ئیدگاه- idgah): ئەو شوێنەی نوێژی جەژنی لێ بکەن.

عیسوی- ص.ن(ئیسەڤی- isevî): پەیڕەوانی حەرزەتی عیسا.

عیسی دم- ص(ئیسادەم- isa dem): عیسا نەفەس، ئەوەی دەم و نفوسی وەکو عیسابێ و مردوو زندوو بکاتەوەو نەخۆش چابکاتەوە.

عیش- مص.ع(ئەیش- eyş): ژیان، ژین، گوزەران.

عیشە- ا.ع(ئیشە- işe): بارودۆخی ژیان، گوزەران.

عین- ا.ع(ئەین- eyn): چاو، چاڤ، دیە، سەرچاوە، هەڵبژاردەی هەر شتێک، گەورەو سەروەری قەوم.

عیناء- ص.ع(ئەیناء- eyna’): ژنی چاوگەورە، ژنێ کە رەشێنەی چاوی درشت و جوان بێ.

عینک- ا(ئەینەک- eynek): چاویلکە، عەینەک، بەرچاڤک.

عیوب- ا.ع(ئویوب- uyûb): خەوش و عەیبان.

عیوق- ا.ع(ئەیوغ- eyûx): ئەستێرەیەکی سوری گەشە لەلای راستی کاکێشانەوە.

عیون- ا.ع(ئویون- uyûn): چاوان، کانی و سەرچاوان، کانیاوان.

غ

غ- حر (غ- X):
پیتی بیستو دووەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (غەین) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (١٠٠٠) هەزار، ئەم پیتە هاوبەشە لە نێوان زمانی فارسیو عەرەبیدا.

غائب- ص.فا (غائیب- xaib): پێوار، غایب، ناپەیدا، دوور لە چاو، ئامادەنەبوو.

غائبانە- ق(غائیبانە- xaibane): پێوارانە، غاییانە، لە حاڵی غایب بووندا، کارێک کە لە غیابی کەسێکدا بکرێ.

غائر- ا.فا.ع(غائیر- xair): رۆچوو، ئاوی رۆچوو بە زەویدا، زەوی نزم، چاڵ.

غائص- ا.فا.ع(غائیس- xais): چووە ناو ئاو، چووە ژێر ئاو، ئەوەی بچێتە ژێر دەریاوە.

غائط- ا.ع(غائیت- xait): زەوی نزم و چاڵ، شوێنی دەست بە ئاو گەیاندن، گوو.

غائلە- ا.ع(غائیلە- xaile): ئاژاوە، غایلە، شەڕو گەندەڵی.

غائی- ص.ن.ع(غائی- xaî): غایەت، کۆتایی، مەبەست، ئامانج.

غاب- ا.ع(غاب- xab): جەنگەڵ، بێشە، دارستان، دارستانان، لێڕەوار.

غاب- ا.ع(غابب- xabb): گۆشتی شەومەنە، گۆشتی گەنیو، خواردنی پاشماوە، هەرزەوێژی، هەڵەوەڕی.

غابات- ا.ع(غابات- xabat): غابات، لێڕەواران، جەنگەڵستان، بێشەلان، دارستانان.

غابر- ا.فا (غابیر- xabir): رابردوو، رابوردی، کۆن، دێرین.

غابط- ا.فا (غابیت- xabit): خۆزیاخواز، خۆزی خواستن بە کەسێک، حەسوودی بردن بە کەسێک بێ ئەوەی ئارەزووی لە دەستچوونی نیعمەتی بکرێ.

غابن- ا.فا.ع(غابین- xabin): کەسێک لە کاردا سستی بکات، حیلەکار لە کڕینو فرۆشتندا.

غابە- ا.ع(غابە- xabe): بێشە، جەنگەڵ، دارستان، لێڕەوار، قامیشەلان، نێزەی درێژ، کۆمەڵە خەڵک.

غات شدن- مص.ل(غات شودەن- xat şuden): لە یاری نەردا راکردنو قاپی گرتنە.

غادر- ا.فا.ع(غادیر- xadir): غەددار، بێ وەفا، خایەن، پەیمانشکێن.

غادرە- ا.فا.ع(غادیرە- xadire): ژنی پەیمان شکێن و غەددارو بێ وەفاو غایەن.

غادی- ا.فا.ع(غادی- xadî): شێر، ڕێبواری بەرەبەیان.

غادیات- ا.فا.ع(غادییات- xadiyat): هەور یان بارانی بەرەبەیان، بەرەبەیان.

غادیە- ا.فا.ع(غادییە- xadîye): بارانی بەرەبەیان، بەرەبەیان.

غاذی- ا.فا.ع(غازی- xazî): نانبدە، ناندەر.

غاذیە- ا.فا.ع(غازییە- xazîye): ژنی نانبدەر.

قوەء غاذیە- ا.مر(غوەی غازیە- xuwey xazîye): وزەیەک کە خۆراک شیتەڵ بکاتەوەو بیکا بە بەشێک لە بەدەن.

غار- ا.ع(غار- xar): غار، ئەشکەوت، شکەفت.

غار- ا.ع(غار- xar): غار، جۆرە درەختێکە.

غارات- ا.ع(غارات- xarat): هێرش و پەلامار، هێرش بردن، تالان کردن.

غارب- ا.فا.ع(غاریب- xarib): ئاوا بوو.

غارب- ا.ع(غاریب- xarib): شان، سەرووی هەر شتێک.

غارت- ا.ع(غارەت- xaret): تالان و برۆ، هێرش و پەلامار.

غارت زدە- ص.مف(غارەت زەدە- xaret zede): تالانکراو.

غارت زدگی- ا.مص(غارەت زەدەگی- xaret zedegî): تالانکاری.

غارتگر- ص.فا(غارەتگەر- xaret ger): تالانچی، دز، ڕێگر، جەردە.

غارتیدن- مص.م(غارەتیدەن- xaretîden): تالانکردن.

غارج- ا(غاریج- xaric): شەرابێ کە بەیانیان بخورێتەوە.

غارس- ا.فا.ع(غاریس- xeris): ئەوەی درەخت بروێنێ.

غارغار- ا(غار غار- xar xar): دەنگی قەڵەڕەش، قارەقار، قڕاندن.

غارغارک- ا.مر(غارغارەک- xar xarek): هەر شتێک دەنگە دەنگی زۆرو ناخۆش بێ وەک: بڵندگۆ، رادیۆو فرۆکە.

غارق- ص.ع(غاریغ- xari x): خنکاو، لە ئاوا نقوم بوو.

غارگیلاسی- ا.مر(غارگیلاسی- xargîlasî): درەختێکی کێوییە لە جۆری گێلاس و ئاڵوباڵو.

غارنشین- ص.فا(غارنیشین- xar nişîn): ئەشکەوت نشین.

غارو غور- ا.مر(غاروغوور- xarû xûr): هەراو هوریا، ئاژاوەو فەرتەنە، قۆرە قۆری زگ.

غاریغون- ا(غاریغوون- xarî xûn): جۆرە قارچکێکە لە کلۆری پیرەداران دەروێ و بۆ دەرمان بەکار دێ.

غاز- ا(غاز- xaz): قاز.

غاز- ا(غاز- xaz): جۆرە دراوێکی زۆر بچووکە تا هەوەڵی سەردەمی قاجارییەکان رەواجی هەبوو.

غاز- ا(غاز- xaz): پینە، دڕاو، درز، قاز، پارچە پارچە.

غاز- ا.ع(غاز- xaz): گاز.

غازایاقی- ا.مر(غازایاغی- xaza ya xî): جۆرە رووەکێکە.

غازل- ا.فا.ع(غازیل- xazil): تەشی ڕێس، ڕێسەر.

غازلە- ا.فا.ع(غازیلە- xazile): ژنی تەشی ڕێس، بڕێس.

غازە- ا(غازە- xaze): سووراوی ژنان.

غازە رخ- ص.مر(غازە روخ- xaze rûx): روو سوور، کەسێک سوراوی لە رووی خۆی دابێ، ئەوەی گۆناکانی سوور بێ وەکو سووراو.

غازی- ا.فا.ع(غازی- xazî): کەسێک لە رای ئایندا دژی گاوران بجەنگێ، پاشای جەنگاوەر.

غازی- ا.ع(غازی- xazî): جۆرە سکەیەکی کۆن بووە بەرانبەر بە بیست قرۆش بووە.

غازی- ص(غازی- xazî): رستی باز، پەتی باز.

غاسق- ا.فا.ع(غاسیغ- xasi x): شەوەزەنگ، شەوی زۆر تاریک، ماری رەش، مانگ.

غاسول- ا.ع(غاسوول- xasûl): سابوون، یان هەر شتێ کە جل یان لەشی پێ بشۆن.

غاسول رومی- ا.مر(غاسوولی روومی- xasûli rûmî): دەوەنێکی دڕکدارە.

غاش- ص(غاش- xaş): ئاشق، شەیدا، کەودەن.

غاش- ص.فا.ع(غاشش- xaşş): غەشکار، کەسێک کە خەڵکی فریو بدات.

غاشم- ص.ع(غاشیم- xaşim): زاڵم، ستەمکار، داگیرکەر.

غاشیه- ا.ع(غاشییە- xaşîye): پۆشاک، پەردە، پەردەی دڵ، رووپۆشی زین، رۆژی پەسڵان.

غاشیه بردوش- ص.مر(غاشییە بەردوش- xaşîye berdûş): گوێڕایەڵ و ملکەچ.

غاشیەدار- ص.فا(غاشییەدار- xaşîye dar): ئەوەی زین پۆشی ئەسپی ئاغای خۆی هەڵگرێ.

غاشیەکش- ص.فا(غاشییەکەش- xaşîye keş): هەڵگری زینپۆش.

غاص- ص.ع(غاس- xass): پڕ، چڕ، قەرەباڵغ، پیاوی موفلیس، کەسێک پارو لە گەروی گیربێ‌و نەفەسی بۆ نەدرێ.

غاصب- ا.فا.ع(غاسیب- xasib): زەفتکەر، داگیرکەر، کەسێک بە تۆبزی ماڵی کەسێکی دی غەسپ بکات، زەوتکار.

غاصبانه- ق(غاسیبانە- xasibane): داگیرکەرانە، بە شێوازی داگیرکەر، زەفتکەرانە.

غاطی- ا.فا.ع(غاتی- xatî): تاریک، داپۆشەر، پڕ، چڕو تێکچڕژاو، پۆشەر.

غاطیه- ا.فا.ع(غاتییە- xatîye): مێو کە بە عارەدیدا پان بوویێتەوەو دای پۆشی بێ.

غاغ- ا.ع(غاغ- xax): پونگە.

غاغالس- ا(غاغالیس- xaxalis): جۆرە رووەکێکە.

غاغه- ا.ع(غاغە- xa xe): پونگە، قەرەباڵغی زۆر، ئاپوورەی خەڵکی، هەیشەت.

غافت- ا(غافەت- xafet): جۆرە رووەکێکی دڕکدارە.

غافر- ا.فا.ع(غافیر- xafir): یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان، گوناهبەخش، کەسێک لە گوناحی کەسێک ببورێ.

غافل- ص.فا.ع(غافیل- xafil): بێ خەبەر، غافڵ، نا ئاگا، فەرامۆشکار، بێ ئەقڵ، نەزان.

غافلانه- ق.مر(غافیلانە- xafilane): نەزانانە، گێلانە، بێ خەبەرانە.

غافل گونه- ص.مر(غافیل گوونە- xafil gûne): نەزان ئاسا، غافڵ ئاسا.

غافل گیر- ص.فا(غافیل گیر- xafil gîr): غافڵگیر، کەسێک لە نکاودا پەلاماری کەسێک بدات.

غافل وار- ص.مر(غافیل وار- xafil var): غافل ئاسا.

غاق- ا.ع(ئاغ- xa x): قەلەرەش.

غاک- ا(غاک- xak): کاوێژ، دەنگی کاوێژی حەیوانات، ناڵەناڵ، قغەقغی قەلان.

غال- ا(غال- xal): غار، موغارە، ئاغەڵی پەزان لە کێودا، لانەی چەقەڵ‌و ریوی‌و...

غال- ا.ع(غالل- xall): دەشتی نزمی چرە درەخت‌و دار.

غالا لوط- ا(غالالووت- xala lût): جۆرە رووەکێکە.

غالب- ا.فا.ع(غالیب- xalib): زاڵ، سەرکەوتوو، زیادە، فراوان، زۆر.

غالب امدن- مص.ل(غالیب ئامەدەن- xalib ameden): سەرکەوتن، زاڵبوون.

غالب شدن- مص.ل(غالیب شودەن- xalib şuden): سەرکەوتن، زاڵبوون، زاڵ گومان.

غالب ظن- ا.مر(غالیب زەن- xalib zen): گومانی زاڵ، زاڵ گومان.

غالبا- ق.ع(غالیبەن- xaliben): زۆربەی کات، بە زۆری.

غالط- ا.فا.ع(غالیت- xalit): غەڵەتکەر، غەڵەتکار، خەتاکار.

غالظ- ص.ع(غالیز- xaliz): خەلیس، خەست، درشت، ئەستوور.

غالوک- ا(غالووک- xalûk): گلاهەک.

غالی- ص.ع(غالی- xalî): گران، گرانبەها، زێدەڕۆیی.

غالیدن- مص.ل(غالیدەن- xalîden): غلاندن، خلبوونەوە، گینگڵ دان.

غالیس- ا(غالیس- xalîs): جۆرێکە لە شادانە، جۆرە رووەکێکە.

غالیون- ا(غالیوون- xaliyûn): جۆرە رووەکێکە بۆ دەرمان دەشێ.

غالیه- ص.ع(غالیە- xaliye): گران، گرانبەها، هەژی، بۆنێکی خۆشە لە مسکو عەنبەر پێکهاتووەو رەنگی رەشەو لە قژ دەدرێ.

غالیه اسا- ص.مر(غالیە ئاسا- xaliye asa): بە رەنگو بۆی غالییە.

غالیه‌اندایه- ا.مر(غالیە ئەندایە- xaliye endaye): ئامێرێکە کە غالییەی پێ لە شت بدرێ.

غالیه‌اندوده- ص.مف(غالییە ئەندودە-xaliye endûde): شتێ کە غالییەی لێ سورابێ، رەش.

غالیه‌بار- ص.فا(غالییەبار- xaliye bar): ئەوەی وەکو غالییە بۆنی خۆش بدا، بۆنخۆش وەکو غالییە.

غالیه‌بو- ص.مر(غالییە بوو- xaliye bû): ئەوەی بۆنی غالییە بدا.

غالیه‌جعد- ص.مر(غالییە جەئد- xaliye ce'd): زوڵفی رەش و بۆنخۆش.

غالیه خط- ص.مر(غالییە خەت- xaliye xet): سمێڵ رەش.

غالیه‌دان- ا.مر(غالییەدان- xaliye dan): غالییەدان، زارو چاڵی چەناگەی یار.

غالیه‌رنگ- ص.مر(غالییە رەنگ- xaliye reng): رەش وەکو غالییە.

غالیه‌زلف- ص.مر(غالییە زولف- xaliye zulf): زولف رەش و بۆنخۆش.

غالیه سا- ص.فا(غالییە سا- xaliye sa): غالییە ساز، عەتر فرۆش.

غالیه ساز- ص.فا(غالییە ساز- xaliye saz): غالییە ساز، عەتار، عەترساز.

غالیه سودن- مص.م(غالییە سوودەن- xaliye sûden): دروستکردنی عەتر، عەترسازی.

غالیه فام- ص.مر(غالییە فام- xaliye fam): رەش وەکو غالییە.

غالیه گون- ص.مر(غالییەگوون- xaliye gûn): رەش وەکو غالییە، بەرەنگی غالییە.

غالیه مو- ص.مر(غالییە موو- xaliye mû): قژ رەشی بۆنخۆش.

غامر- ص.ع(غامیر- xamir): وێران، زەوی بە یارو بێ کەڵک، زەوییەک بۆ کشتوکاڵ نەبێت.

غامض- ص.ع(غامیز- xamiz): زەوی نزم، کاری ئاڵۆزو ئەستەم، گۆنگ، قسەی نا مەفهوم.

غامضه- ص.ع(غامیزە- xamize): ئاڵۆزو ئەستەمو نا روون (بۆمێ).

غامی- ص(غامی- xamî): لاواز، بێ توانا، لەڕ.

غان- ا(غان- xan): جۆرە درەختێکە.

غانغرایا-ا(غان غەرایا-xan xeraya): گانگرین.

غانم- ا.فا.ع(غانیم- xanim): خودان دەستکەوت، غەنیمەتگیر.

غـــانی- ص.ع(غـــانی- xanî): زەنگین، دەوڵەمەند.

غانیە- ص.ع(غـانیـیـە- xaniye): ژنی زۆر جوان کە بە هۆی جوانییەوە پێویستی بە خشڵ و خۆ رازانەوە نەبێ، ژنی داوێن پاکی بە مێرد.

غـاو- ا(غـاڤ- xav): مـانگا، چێڵ، گـا، گاجووت.

غاو- ا(غاڤ- xav): ئاغەڵی پەزان.

غـاوش- ا(غـاڤـوش- xavûş): خـەیاری تۆو، هێشووە ترێی گەییوو کە بۆ تۆو هەڵگیرێ.

غاوشنگ- ا.مر(غـاڤـشـەنگ- xav şeng): دارگاران.

غاوی- ا.فا(غاڤی- xavî): گومڕاو ناهومێد.

غـاویە- ا.فـا.ع(غـاڤـیـیـە- xaviye): ژنی گومڕاو ناهومێد.

غـایات- ا.ع(غـایات- xayat): ئامـانجـان، کۆتاییان، ئارمانجان.

غـایب- ص.فـا.ص(غـایب- xayib): نەدیار، ئەوی لەبەر چاو نەبێ، پەنهان.

غـــایت- ا.ع(غـــایەت- xayet): کـــۆتایی، مـەبەست، ئەوپەڕی خـواستو ئارەزوو، ئەنجـام، ئامانج.

غـایر- ا.فـا.ع(غـایر- xayir): رۆچوو، ئاوێ بچێتە ژێر زەوی.

غـــایط- ا.ع(غــــایت- xayit): زەوی نزم و بەرین، گوو.

غب- مص.ع(غـیـبب- xibb): هاتنی رۆژ نە رۆژ، نۆبەتێ.

غب- ا.ع(غیبب- xibb): ئاکام، ئاقیبەت، کۆتایی هەر شتێک،

غب- ا.ع(غـوبب- xubb): زەوی نزم، شـوێنی وەستانی ئاو.

غـــــبــــــار- ا.ع(غـــــوبـار- xubar): گەردو تۆز،

غبارخاطر-ا.مر(غوبار خاتیر- xubar xatir): دڵ گەرد گرتوو.

غـــبـــار الود- ص.مف(غـوبار ئالود- xubar alûd): تۆزگرتوو، خۆڵاوی.

غباز-ا(غەباز-xabaz): دار دەستی شوانان، گاڕان.

غـبـاوت- مص.ل.ع(غـەباڤـەت- xabavat): گەوج بوون، گێل بوون.

غـبـب- ا.ع(غـەبەب- xebeb): غـەبغـەبە، گۆشتی ژێر چەناگە.

غبج- مص.ع(غەبج- xebc): خواردنەوەی ئاو بە قوم قوم، ئاو خواردنەوە.

غـبـجـە- ا.ع(غـوبجـە- xubce): بەشی یەک خواردنەوە لە ئاو یان شەراب.

غـبـراء- ص.ع(غـەبراء- xebra'): تۆزاوی، بۆر، خاکی رەنگ، زەوی.

غـــبس- ا.ع(غــــەبەس- xebes): بولێـــڵی ئێوارێ، خۆڵەمێشی.

غـــبش- ا.ع(غـــــەبەش- xebeş): تاریکی ئاخیری شەو، بولێڵی بەرەبەیان.

غبطە- مص.ع(غیبتە- xibte): جۆرە بەغیلی بردنێکی حەلاڵە، خۆزی خواستن بە دەوڵەمـەندی کـەسـێک بێ ئەوەی ئارەزووی لە دەست چوونی دەوڵەمەندییەکەی بکرێ.

غـــبــغـب- ا.ع(غـــەب غـــەب- xeb xeb): غەبغەبە، گۆشتی ژێر چەناگە.

غبن- مص.م.ع(غـەبن- xebn): زیان لێـدانی کـەسـێک لە کـڕینو فـرۆشـتندا، خـەڵەتاندن، زەرەرکردن لە کڕینو فرۆشتندا.

غـبـوق- ا.ع(غـەبوغ- xebûx): شـەرابێ کـە شەوان بیخۆنەوە، شەرابی شەو.

غـــبی- ص.ع(غــەبی- xebî): گــێل، نەزان، گەوج، کەودەن.

غبیراء- ا.ع(غەبەیراء-'xubeyra): درەختی سنجو.

غـبین- ص.ع(غـەبین- xebîn): ئەقڵ سـست، فریو خواردوو لە سەوادادا.

غـبـینە- ا.ع(غـەبینە- xebîne): فـێڵ، زەرەرو زیانو هەڵخەتاوی لە کڕیندا.

غپک- ا(غەپەک- xepek): زەل، زەلی حەسیر دروستکردن، لەبان.

غت- ص(غــەت- xet): ئەبلەه، کــەودەن، گەلحۆ، گێل، گەوج.

غتفر- ص(غوتفەر- xutfer): گەوج، نەزان، گێل، بەدکردەوە.

غث- ص.ع(غـەس- xes): لەرو لاواز، قسـەی نا دروستو بێ بنجو بناوان.

غثیان- مص.ل.ع(غـەسـەیان- xeseyan): هێلنج، دڵ تێک هەڵهاتن، رشانەوە.

غـچک- ا(غــیـــچـــەک- xicek): جــۆرە کەمانچەیەکە.

غـد- ص.(عـا)(غـودد- xudd): خـۆویست، خۆبین.

غد- ا.ع(غەد- xed): سبەی.

غداء- ا.ع(غەداء- xada'): خواردنی نیوەرۆ، فراڤین..

غدائد- ا.ع(غەدائید- xadaid): غودە، لوو.

غـدائر- ا.ع(غـەدائیـر- xedair): گـێـسـوو، کەزی، پرچ.

غـــدات- ا.ع(غـــەدات- xedat): کــازیوە، بەرەبەیان.

غداد- ا.ع(غیداد- xedad): تاعوونی وشتر.

غـدار- ص.ع(غـەددار- xeddar): غـەددار، زاڵم، سـتـەمکار، بێ وەفـا، غـایەن، فـریوکـار، حیلەباز.

غـداره- ص.ع(غـەددارە- xeddare): ژنی بێ وەفاو دەستبڕ.

غداره- ا(غەددارە- xeddare): حەربەی پان.

غـدارەبند- ص.فـا(غـەددارە بەند- xeddare bend): غەدارە بەقەد.

غدد- ا.ع(غودەد- xuded): غودە، لوو.

غدد- ا.ع(غەدەد- xeded): تاعوونی وشتر.

غـدر- مص.ع(غـەدر- xedr): خـیـانەت کـردن، بێ وەفـــاییکردن، پەیمان شکاندن، تەفـــرەدان، لە خشتەبردن.

غـــدراء- ا.ع(غـــەدراء- xedra'): تاریکی، شەوی تاریک.

غـــداره- ا(غـــەددارە- xeddare): ســونگی، حەربە، قەمە.

غــــدره- ص.ع(غـــەدیرە- xedire): تاریک، شەوی تاریک، شەوە زەنگ.

غدریفی- ص.ن(غیدریفی- xidrîfî): سەخی، جـوامـێـر، سـەروەر، گـەورە، بێـچـوەباز، جـۆرە سکەیەکی کۆنە لە (بوخارا)دا باوی بووە.

غدغد- ا(غودغـود- xud xud): قرتە قرتی مریشک، دەنگی مریشک.

غدغن- ا(غـەدەغـەن- xede xen): قـەدەغـە، یاساغ.

غـدفره- ص(غـودفـەرە- xud fere): گـەوج، گێل، کەودەن.

غــدنگ- ص(غـــەدەنگ- xedeng): نەزان، گێل، گەوج، ناشیرینو نا قۆڵا.

غدو- ا.ع(غودوڤ- xuduv): سبەینێ.

غـدو- مص.ل.ع(غـەدڤ- xedv): رۆیـیـشـتـنی سپێدەزوو، سپێدە.

غدو- ا.ع(غودوڤ- xuduv): بەرەبەیان.

غـــدوات- ا.ع(غــــەدەڤــــات- xedevat): بەرەبەیانیان.

غدود- ا.ع(غودود- xudûd): غودە، لوو.

غـدور-ص. ع (غـەدور- xedûr): بێ وەفـا، تەڵەکەباز، بەفێڵو دەهۆ.

غـدوه- ا.ع(غـودوڤـە- xudûve): کــازیوە، بەیان، بەرەبەیان، سپێدە.

غده- ا.ع(غوددە- xudde): غودە، لوو.

غـدیر- ا.ع(غـەدیر- xedîr): گـۆلاو، شـوێنی کۆبوونەوەی باراناو لە دەشـتـدا، ئاوی وەسـتـاوی پاش سێلاو.

غـدیرخم- ا.مـر(غـــەدیری خـــومم- xedîri xumm): شـوێنێکە لە نێوان مـەکـەو مـەدینە،

جەژنی غەدیری خوم: دەکاتە رۆژی ١٨ی زیلحەجە کە لەو رۆژەدا پەیامبەر لە غەدیری خومدا عەلی بە جێگری خۆی دانا.

غدیره- ا.ع(غەدیره- xedîre): پرچ، گێسوو.

غذاء- ا.ع(غیزاء- xiza’): خۆراک، خواردن، خوارن.

غر- ص(غور- xur): قۆڕ، گون ئاوسیاگ.

غر- ا(غیر- xir): رەقسین و سەما بەنازەوە، سەما بە غەمزەو نازەوە.

غر- ص.(غەر- xer): قەحبە، ژنی بەدکار، سۆزانی، نامەرد، گەواد.

غر- ا(غور- xur): بۆڵەبۆڵ لە بن لێوانەوە، پرتەو بۆڵە.

غر- ص.ع(غیر- xir): گەنجی بێ تەجرەبەو ناکارامە، کەسێک فریو بخوات.

غر- ا.ع(غەر- xer): درز، شەق یان چاڵ، جۆگەلە، چرچو لۆچی جل.

غراء- ص.ع(غەڕاء- xera’): باش، جوان، سپی و رووناک، درەخشان، سوارو رەوان و جوان.

غرائب- ص.ا.ع(غەرائیب- xeraib): شتی غەریبو عەجیب و دەگمەن.

غرائر- ا.ص.ع(غەرائیر- xerair): ژنی گەنجی بێ تەجرەبە، بێ ساوکەکان.

غرائز- ا.ع(غەرائیز- xara’iz): مەگێزەکان، سروشت، قەریحە، ئارەزووی سێکسی.

غراب- ا.ع(غوراب- xurab): قەلەڕەش، دەمی چەقۆ، دەمی تەور، بەفر، تەرزە، جۆرە کەشتییەکی چارۆکەدارە.

غرابت- مص.ل.ع(غەرابەت- xerabet): دوور بوون، دوور بوون لە نیشتمان، ئاڵۆزبوونی وشە، ناباوبوونی شتێک.

غرابه- ا(غەرابە- xerabe): شووشەی گەورەی گەرو تەنگی زگ گەورە.

غرابی- ا.ع(غورابی- xurabî): جۆرە خورمایەکە، جۆرە شەکرلەمەیەکە.

غرابیل- ا.ع(غەرابیل- xerabîl): سەرەن، بێژنگ، بێژنگان.

غراچه- ص(غەراچە- xeraçe): نامەرد، دەیوس، گەواد، کەسێک ژن بە گان بدا، نەزان، گەوج، گەلحۆ، قورمساغ.

غرار- مص.ل.ع(غەرار- xerar): فریوخواردن، خەڵەتان، بێ تەجرەبەیی.

غرار- ا.ع(غیرار- xirar): دەمی تیژی شمشێر، کەسادی بازار، بێ بازاڕی، خەوی کەم.

غرار- ا(غیرار- xirar): تەلیس، جەواڵی گەورە، خەرار.

غرار- ص.ع(غەڕار- xerar): فێڵباز، خاپینۆک، دەستبڕ.

غرارات- مص.ل.ع(غەرارات- xerarat): هەڵخەڵەتان، ئاشقێنی پاش تەجرەبە، نا کارامەیی.

غراره- ا.ع(غیرارە- xirare): خەرار، جەواڵ، رەشکە، غەرغەرەکردن، ئاو لەزار وەردان.

غراش- ا(غەراش- xeraş): روشان، برین، خەمو خەفەت، پشمو غەزەب.

غراشیدن- مص.م(غەراشیدەن- xeraşîden): تورەبوون، شەرکردن، تۆران، خەم خواردن.

غراشیده- ا.مف(غەراشیدە- xeraşîde): تۆراو، تورە.

غراضیف- ا.ع(غەرازیف- xerazîf): کرکراگە.

غراف- ا.ع(غیراف- xiraf): پێوانەی گەورە.

غراف- ص.ع(غەڕاف- xeraf): روباری پڕ ئاو، ئەسپی هەنگاو هەڕاو.

غرام- ا.ع(غەرام- xeram): ئەشق و شەیدایی، عەزاب، دەردو ئازار.

غرامات- ا.ع(غەرامات- xeramat): سزا.

غرامت- ا.ع(غەرامەت- xeramet): غەرامەت، جەزا، سزا، زەرەرو زیانو شەڕەشەق، پەشیمانی.

غرامت خواستن- مص.ل(غەرامەت خاستەن- xeramet xasten): غەرامەت ویستن، خوازیاری غەرامەت کردن.

غرامت دادن- مص.م(غەرامەت دادەن- xeramet daden): سزادان.

غرامت ستاندن- مص.ل(غەرامەت سەتاندەن- xeramet setanden): سزاسەندن.

غرامت کشیدن- مص.ل(غەرامەت کەشیدەن- xeramet keşîden): قبوڵ کردنی سزا، لە ئەستۆگرتنی سزا.

غران- ص.فا(غوڕان- xurran): نەڕاندن، بۆڵاندن، بەنەڕە، بەبۆڵە.

غرانیق- ا.ع(غەرانیغ- xeranî x): جۆرە تەیرێکە.

غراورنگ- ا.مر(غەرئەورەنگ- xer ewreng): تەختی گەورە.

غرب- مص.ع(غەرب- xerb): ئاوابوون، خۆر ئاوا بوون، خۆرنشین.

غرب- ا.ع(غەرەب- xereb): زرەدار، داری زڕ، دارێ کە بەری نەبێ وەک: چنارو سپێدارو...

غرب- ا.ع(غەرەب- xereb): زێڕ، تەلا، زیو، پەرداخ، مەی.

غرباء- ص.ع(غورەباء- xureba’): غەریبان.

غربال- ا.ع(غیربال- xirbal): بێژنگ.

غربال بند- ص.فا(غیربال بەند- xirbal bend): بێژنگساز، وەستای بێژنگ دروست کردن.

غربال کردن- مص.م(غیربال کەردەن- xirbal kerden): لە بێژنگ دان، بێژان.

غربال گر- ص.فا(غیربال گەر- xirbal ger): سەرەنساز، کەسێک کە کاری لە بێژنگدانی دانەوێڵەو شتی دی بێ.

غربان- ا.ع(غیربان- xirban): قەلەڕەشان.

غربت- مص.ع(غوربەت- xurbet): نامۆیی، غەریب بوون، دوور بوون لە شاری خۆت، دوورە وڵات بوون، کەوتنە غەریبی.

غربت گرا- ص.فا(غوربەت گەرا- xurbet gera): کەسێک حەزی لە غەریبایەتی بێ، غوربەت دۆست.

غربچه- ا.مر(غەربەچە- xerbeçe): کوڕی قەحپە، قەحپەداک، حیزداک.

غربله- مص.ع(غەربەلە- xerbele): لە سەرەندان، لە بێژنگدان، بێژان، بێژەکردن.

غربیب- ص.ع(غەربیب- xerbîb): تریێ رەشکە، پیرەمێردێک سەرو ردێنی رەش بکاتەوە، زۆر رەش.

غربیل- ا(غەربیل- xerbîl): بێژنگ، سەرەند.

غربیله- ا(غەربیلە- xerbîle): سوڕدان، قون بادان، سەما.

غرت- ا.عا(غورت- xurt): خواردنەوە یان ئاو کە بە جارێ بخورێتەوە.

غرتش- ص.عا(غورتەش- xurteş): مل ئەستورو زۆردار.

غرتی- ص.عا(غیرتی- xirtî): خوێڕی، لووسکە، حیز.

غرچ غرچ- ا(غیرچ غیرچ- xirç xirç): چۆقە چۆقی دان، قرچە قرچی دان، جیرە جیری دگان.

غرچه- ص(غەرچە- xerçe): نامەرد، گەواد، گێل، کەودەن، قورمساغ.

غرد- ا(غەرد- xerd): کەپر، ماڵێک لە حەسیرو قامیش دروست بکرێ.

غردل- ص.مر(غەردیل- xerdil): ترسنۆک، نامەرد.

غرده- ا(غەردە- xerde): جۆرە تۆپێک بووە لە کۆندا بۆ هاویشتنی بەرد لە جەنگدا بەکار هاتووە، مەنجەنیق.

غرر- ا.مص.ع(غەرەر- xerer): کەوتنە تالوکە، کەوتنە مەترسییەوە.

غرر- مص.ع(غەرەر- xerer): روو سپی بوون.

غـرر- ص.ع(غـورەر- xurer): هەڵبـژاردەو پەسند، گەورەو دەم سپی قەوم.

غـرر- ص.ع(غـیـرەر- xirer): بێ ئاگـاو بێ تەجرەبە، نا کارامە.

غـرزدن- مص.ل(غـورزەدەن- xurzeden): تورەبوونو بۆڵانـدن لە ژێـرلێـوەوە، نـەڕاندنو جنێودان.

غـرزدن- مص.م(غـورزەدەن- xurzeden): خەڵەتاندنو دەست برینی ژنو سوار بوونی.

غـرزن- ص.مـر(غـەرزەن- xerzen): سـۆزانی، قەحپە، ژن حیز، پیاوی ژن حیز.

غـرس- ا(غـەرەس- xeres): تورەیی، غـەزەب، توندو تیژی، توندە تەبیعەتی.

غـرس- مص.ع(غـەرس- xers): چاندن، نەمام ناشتن.

غـرس- ا.ع(غـەرس- xers): درەخـتی نێـژراو، نەمامی چێندراو.

غرسا- ا(غەرسا- xersa): زەنجەبیلی شامی.

غـرش- ا(غـەرەش- xereş): تورەیی، غـەزەب، توندە تەبیعەت.

غـرش- ا.مص(غـوریش- xuriş): نەڕاندن، نەڕەنەڕ.

غـرش -ا.مص(غـیـرش- xirş): قـرۆش، جـۆرە سکەیەکە.

غـرشت- ا.مص(غـوریشت- xurişt): دەنگی سامناک، هاوارو نەڕەی بەسام.

غـرشـمـار- ا(غـەرشـومـار- xerşumar): کێوەلیبانی ماڵ بە کۆڵ، دۆمو خەرات، لە خانەی غەریبان.

غـرشیـدن- مص.م(غـەرشیـدەن- xerşîden): تورە بوون، شەڕکردن.

غـرض- مص.ع(غـەرەز- xerez): تاسـەکردن، ئارەزووکـردن، مـەبەست، پێـویسـتی، نیـشـانە، غەرەز، بەدنیازی، رقو کینەو نیازخرابی.

غرضوف- ا.ع(غورزووف- xurzûf): کرکراگە، ئێسکی نەرم کە دەخورێ.

غرغر- ا.مر(غورغور- xur xur): تورە بوون و خوتەو بۆڵە.

غرغرکردن- مص.م(غورغورکەردەن- xur xur kerden): بۆڵەبۆڵ کردن، توورە بوون.

غرغر- ا.(غیرغیر- xir xir): بەکرە، جەنجەڕ، چەرخی ئاو.

غرغر- ا(غیرغیر- xir xir): خرەخرِ، دەنگی چەرخی ئاو لە کاتی سووڕاندا.

غرغر- ا.ع(غیرغیر- xir xir): گرگرە.

غـــرغـــره- ا(غـــەرغـــەرە- xer xre): قورقوراگە.

غـرغـره- مص.ع(غـەرغـەرە- xer xere): غەرغەرە، ئاو لە دەم و دان وەردان.

غرغره- ا.ع(غیرغیرە- xir xire): مریشکی کێوی.

غرغشه- ا(غەرغەشە- xer xeşe): قەرقەشە، هەراو هەنگامە، گەنگەشەو دەحکە.

غـرف- ا.ع(غـەرەف- xeref): گـیـایەکـە بۆ خۆشەکردنی پێست بەکاردێ.

غرف- ا.ع(غورەف- xuref): ژوور، هۆدە.

غـرفـات- ا.ع(غـورفـات- xurufat): ژوور، هۆدە.

غرفج- ا(غەرفەج- xerfec): دەستەچیلە، هەر چیلکەو دارێ زوو ئاگر بگرێ.

غـرفـه- ا.ع(غـورفـە- xurfe): ژوور، هۆدە، وەتاغ.

غرفه- ا.ع(غورفە- xurfe): گوێلێ ئاو.

غرق- مص.ع(غەرەغ- xere x): غـەرق بوون، خنکان لە ئاودا.

غـرقـاب- ا.مـر(غـەرغـاب- xer xab): ئاوی قووڵ کە مرۆڤ یان کەشتی نقوم بکات.

غـرقـد- ا.ع(غـەرغـەد- xer xed): جـۆرە درەختێکە.

غـرقگاه- ا.مـر(غـەرغ گـاه- xerx gah): جێگەی غەرق بوون، نقومگە.

غرقه- ص.(غەرغە- xer xe): خنکاو، غەرق بوو.

غرقگاه- ا.مر(غەرغەگاه- xer xegah): نقومگە.

غرقی- ص.ع(غەرغا- xer xa): خنکاوان، غەرق بووان.

غرم- ا(غورم- xurm): بەرانە کێوی، مەڕە کێوی.

غرم- ا.ع(غورم- xurm): سزا، جەزا، غەرامەت، زەرەرو زیان.

غرماء- ا.ع(غورەماء- 'xurema): قەردار.

غرماسنگ- ا.مر(غەرماسەنگ- -xerma seng): ناسکەنان.

غرمان- ص.فا(غەرمان- xerman): غەمین، زیزو زویر، تووڕەو تۆراو.

غرم تک- ص(غورم تەک- xurm tek): تیژ وەکو بەرانە کێوی، بەدەو وەکو بەرانە کێوی.

غرمج- ا(غەرمەج- xermec): خواردنێکە بە هەرزنو گۆشت دروست دەکرێ.

غرمیدن- مص.ل(غەرمیدەن- xermîden): تووڕەبوون، جنێودان، بۆڵاندن.

غرمنده- ا.فا(غەرمەندە- xermende): تووڕە، زویر،

غرن- ا(غەرەن- xeren): دەنگی گریەو ناڵین.

غرن- مص.ل.ع(غەرەن- xeren): وشکبوونی هەویر لە قاپدا.

غرن- ص.ع(غەرین- xerîn): سست، لاوازو بێ توانا.

غرنب- ا(غورونب- xurnub): گرم، گرمە، رمبە.

غرنباغرنب- ا.مر(غورونبا غورونب-xurunba xurunb): گرمە گرم، رمبەرمب، دەنگی پەیتاپەیتای دەهۆڵ.

غرنبان- ص.فا(غورونبان- xurunban): لە حاڵی گرماندندا.

غرنبش- ا.مص(غورونبیش- xurunbîş): هات و هاواری سامناک.

غرنبه- ا(غورونبە- xurunbe): هات و هاوار، بۆڵەبۆڵ، قسەی رەق.

غرنبیدن- مص.ل(غورونبیدەن- xurunbîdne): هاوارکردن، فریادو هەراکردن.

غرنبیده- ا.مف(غورونبیدە- xurunbîde): هاوارکەر، فەرتەنەگێڕ.

غرند- ص(غەرەند- xerend): کیژێک لە شەوی پەردەدا بێ بن دەرچێ.

غرنگ- ا(غەرەنگ- xereng): دەنگی گریەو ناڵین.

غرنگیدن- مص.ل(غەرەنگیدەن- xerengîden): گریان، ناڵین.

غرنوق- ا.ع(غورنوغ- xurnu x): باڵندەیەکی دەریایی مل درێژی لاق درێژە.

غرنوق- ص.ع(غورنووغ- xurnû x): لاوی سپیکەلەی جوان، وەلەد.

غرو- ا(غەرڤ- xerv): نای، زوڕنا.

غرو- مص.ع(غەرڤ- xerv): تەعەجوبکردن، سەرسام بوون.

غرواش- ا(غەرڤاش-xervaş): قەرەواش، شتێکە وەکو گسک جلی پێ رەنگدەکرێ یان تەڕاوی دیواری پێدەکرێ.

غروب- مص.ل.ع(غورووب- xurûb): ئاوابوون، ئاوابوونی خۆرو مانگو ئەستێرە.

غرور- مص.م.ل(غوروور- xurûr): خەڵەتاندن، بەتەماکردنی کەسێک بەدرۆوە، مەغرور بوون، لە خۆبایی بوون.

غرور- ص.ع(غەروور- xerûr): دنیا، شتێ مایەی خەڵەتاندن بێ، فریودەر.

غرور- ا.ع(غەروور- xerûr): دەرمانێ کە غەرغەرەی پێ بکرێ.

غرور- ا.ع(غوروور- xurûr): جۆگەلە، شەقی زەوی، چرچ و لۆچی جل.

غرورانگیز- ص.فا (غورووور ئەنگیز- xurûr engîz): مایەی غوروورو لە خۆبایی بوون.

غرور جوانی- ا.مر(غورووری جەڤانی- xerûri cevanî): خۆپەسندی هەرزەکاری، جوانەزمە.

غروش- ا.ع(غورووش- xurûş): قرۆش، جۆرە سکەیەکە.

غروی- ص.ن.ع(غەرەڤی- xerevî): خەڵکی نەجەف.

غره- مص.م.ع(غیرە- xirre): خەڵەتاندن، خەڵەتان، بە تەماکردنی کەسێک بەدرۆوە دەستخەڕۆکردن، فریوخواردن.

غره- مص.ع(غورە- xurre): جوان بوون.

غره- ا.ع(غورە- xurre): ئەسپی قەشان، ئەسپی تەوێڵ مارۆ، مانگی نوێ، سەرەتای هەر شتێک، یەکەم رۆژی مانگی قەمەری.

غره- ص.ع(غورە- xurre): هەڵبژاردەو پەسەند، گەورەو دەم سپی قەوم.

غره- ص.ع(غیرە- xirre): بار، گەنجی بێ ئەزموونی غافڵ.

غره- ا(غورە- xurre): نەرە، گرمو هۆڕی هەورە تریشقە.

غری- ص.ع(غەری- xerî): جوان، باش، بینای چاک، یەکێکە لە ناوەکانی شاری نەجەف.

غریب- ص.ع(غەریب- xerîb): نامۆ، بێگانە، دوورە وڵات، شتی سەیرو ناباو، وتەی ئاڵۆزو تەمو مژاویو نامەفهووم.

غریب اشنا- ص.مر(غەریب ئاشنا- xerib aşna): غەریب دۆست، نامۆ پەروەر.

غریبانه- ق.ص(غەریبانە- xeribane): غەریبانە، وەکو غەریبان، نامۆ ئاسا.

غریب پرست- ص.فا (غەریب پەرەست- xerib perest): ئەوەی خەڵکی غەریبی خۆش بوێ، بیانی پەروەر.

غریب پرور- ص.فا (غەریب پەرڤەر- xerib perver): بیانی دۆست.

غریب حسن- ص.مر(غەریب هوسن- xerib husn): جوانی لە رادەبەدەر.

غریب دشمن- ص.مر(غەریب دوشمەن- xerib duşmen): دژە غەریب، دژە بیانی.

غریب دوست- ص.مر(غەریب دوست- xerib dûst): غەریب پەروەر، نامۆدۆست، غەوارە دۆست.

غریب زاده- ص.مر(غەریب زادە- xerib zade): رۆڵەی غەریب، مناڵی کێوەلیو دۆم.

غریبستان- ا.مر(غەریبستان- xerib stan): جێی غەریبان، خانەی غەریبان، گۆڕستان.

غریب شمار- ص.مر(غەریب شومار- xerib şumar): لە ریزی غەریباندا، قەرەج، کێوەلی.

غریب قامت- ص.مر(غەریب غامەت- xerib xamet): بەژن و باڵای لە رادەبەدەر جوان.

غریب کش- ص.فا (غەریب کوش- xerib kuş): دژە غەریب، ئەوەی غەریبان ئەزیەت بدات.

غریب گز- ص.فا (غەریب گەز- xerib gez): جۆرە گەنەیەکە.

غریب مرگ شدن- مص.ل(غەریب مەرگ شودەن- xerib merg şuden): مردن لە غەریبی، گۆڕ غەریب بوون.

غریب نواز- ص.فا (غەریب نەڤاز- xerib ne-vaz): غەریب پەروەر، غەریب دۆست.

غریب وار- ق.ص(غەریب ڤار- xerib var): غەریب ئاسا، وەکو غەریبان.

غریبه- ص.ع(غەریبە- xeribe): غەریبە، بێگانە، غەوارە.

غریدن- مص.ل(غورِیدەن- xurriden): نەڕاندن، بۆڵاندن، هاواری تورەیی.

غرش- ا.مص(غورش- xurş): نەڕە.

غرنده- ا.فا (غورِندە- xurrende): مرۆڤ یان گیانلەبەری دڕندە لە تورەییدا بنەڕێنێ.

غـریر- ص.ع(غـەریر- xerir): جـوانکە، بێ ئەزموون، لە خۆبایی.

غـریره- ص.ع(غـەریره- xerire): ئافـرەتی جـوانکیلەی بێ ئەزمـوون، جـەوانێ کـە زوو بخەڵەتێ.

غـریزه- ا.ع(غـەریزە- xerîze): مـەگێز، سروشت، تەبیعەت، قـەریحە، مـەیلی سێکسی.

غـریژنگ- ا(غـەریژەنگ- xerijeng): قوڕەسیان، چلپاو، چلکاو.

غـریس- ا.مف(غـەریس- xeris): مـەڕ، روێنراو، چێنراو.

غریسه- ا.ع(غەریسە- xerise): بنە خورما، نەمامی چێنراو.

غـریف- ا.ع(غـەریف- xerif): نەیجـەزار، قامیشەلان، بێشە، چڕە دارستان.

غریفج- ا(غەریفەج- xerifec): قوڕەسییان.

غریق- ص.مف(غەریغ- xeri x): خنکاو.

غـریم- ص.ع(غـەریم- xerim): قـەردار، قەرزار، بە مانای خاوەن قەرزیش دێ.

غـریو- ا(غـیـریڤ- xirîv): قـریوە، هاوارو بانگ، نەڕە.

غـریو براوردن- مص.ل(غـیـریڤ بەر ئاڤـەردەن- xiriv ber averden): نەڕاندن، هاوارکـردن، قریواندن.

غـریوان- ص.فـا(غـیـریڤـان- xirîvan): هاوارکەر.

غریویدن- مص.ل(غیریڤیدەن- xirîvîden): نەڕاندن، هاوارکردنو تووڕەبوون، قیراندن.

غـزاء- ا.ع(غوززاء- xuzza'): جەنگاوەران، غازیيان.

غـزات- ا.مص.ع(غـەزات- xezat): جـەنگین دەگەڵ دژمنی دیندا.

غـزاکـردن- مص.ل(غـەزاکـەردەن- xezakerden): غـەزاکـردن، جـەنگین دەگـەڵ دژمنی دیندا.

غـزات- ص.ا.ع(غـوزات- xuzat): جەنگاوەران، غەزوەکاران.

غزار- ص.ع(غیزار- xizar): زۆر.

غزارت- مص.ل.ع(غەزارەت- xezaret): زۆر بوون.

غـزال- ا.ع(غـەزال- xezal): ئاسک، کـار مامز، مامز، ماشوقە یان ژنو کچی جوان.

غـزال چشم- ص.مـر(غـەزال چەشم- xezal çeşm): مامزچاو، چاوانی جوانی وەک چاوانی ئاسک.

غزالک- ا.ع(غەزالەک- xezalek): کارمامز، ژنی جوان.

غـزاله- ا.ع(غـەزالە- xezale): ئاسک، کارمامزی مێچکە.

غزاله- ا.ع(غەزالە- xezale): هەتاو لە دەمی هەڵاتندا.

غـزغـان- ا(غـەزغـان- xez xan): قـازان، مەنجەڵی چێشت لێنان.

غزل- مص.ع(غەزل- xezl): رستن، رێسان.

غـزل- مـص.ع(غـەزەل- xezel): جۆرە شیعرێکی دڵدارییە کە بەیتەکانی نابێ لە حـەوت بەیت کـەمـترو لە ١٥ بەیت زیاتر بێ، ئاشقێنی.

غـزلان- ا.ع(غـیـزلان- xizlan): ئاسکان، مامزان.

غزل خوان- ص.فا(غەزەل خان- xezel xan): موتریب، گۆرانی بێژ، عاشق، غەزەل بێژ.

غـزل سـرا- ص.فـا(غـەزەل سـەرا- xezel sera): غەزەل بێژ، غەزەل خوان.

غـزل گـو- ص.فـا(غـەزەل گـوو- xezel gû): غەزەل بێژ، شیعر بێژی دڵداری.

غـزلیـات- ا(غـەزەلیـیـات- xezeliyat): غەزەلییات، هەڵبەستو غەزەلێن دڵداری.

غـزو- مص.ل.ع(غـەزڤ- xezv): جـەنگین دەگەڵ دژمنی ئایندا، جەنگی ئاینی، جیهاد.

غزوات- ا.ع(غەزەڤات- xezevat): شەڕ لەگەڵ دژمندا.

غزوه- ا.ع(غەزڤە- xezve): یەک شەڕ دەگەڵ دژمندا.

غزه- ا(غەزە- xeze): کلێنچکە.

غزی- ا.ع(غوزی- xuzî): غازی، جەنگاوەر.

غزیر- ص.ع(غەزیر- xezîr): زۆر، فرە، مشە.

غزیره- ص.ع(غەزیرە- xezîre): کانی فرەئاو، وشتری بەشیر، چاوی بەروندک.

غژ- ا(غیژ- xijj): گیزەی گوللە، خشە.

غژب- ا(غوژب- xujb): بۆڵی ترێ، ناوکی ترێ.

غژغاو- ا.مر(غەژغاڤ- xej xav): گامیشی هیندی.

غژغژ- ا(غیژ غیژ- xij xij): خشەخش، خشەخشی جلی تازە، دەنگی پێڵاو لە کاتی رێکردندا.

غژغژان- ص.فا(غەژغەژان- xej xejan): قونەخلیسکێ، خزین، خلیسکانێ،

غژک- ا(غیژەک- xijek): جۆرە کەمانچەیەکە.

غژگاو- ا.مر(غەژگاڤ- xejgav): گامێشی هیندی.

غژم- ا(غوژم- xujm): بۆڵێ ترێ.

غژم- ا(غوژم- xujm): غەزەب، تۆران، تۆرەبوونو زویربوون، هێرش، گوژم.

غژیدن- مص.ل(غەژیدەن- xejîden): خزین، قونەخلیسکانێ، قونەخشکێ.

غژیده- ا.مف(غەژیدە- xejîde): خزیو، خلیسکاو، رۆین بە خلیسکانەوە.

غسا- ا.ع(غەسا- xesa): خورمای نەرەسیوو.

غسات- ا.ع(غەسات- xesat): خورمای نەگەییوو، فەریکە خورما.

غساق- ص.ع(غەسساغ- xessa x): بۆسارد، بۆگەن، کێمو زوخی دۆزەخیان، شەرابی دۆزەخیان.

غساک- ا(غەساک- xesak): خۆ هەڵواس، لاولاو.

غسال- ص.ع(غەسسال- xessal): کەسێک زۆر شت بشوات، مردوو شۆر.

غسالخانه- ا.مر(غەسسال خانە- xessal xane): مردوو شۆرخانە، غوساڵخانە.

غساله- ص.ع (غەسسالە-xessale): ژنی جل شۆر، یان مردوو شۆر.

غساله- ا.ع(غوسالە- xusale): ئاراو.

غسان- ا.ع(غەسسان- xessan): هەرەتی لاوی، تافی لاوی، ناوی تیرەیەکی عەرەبە کە لە شوێنێکا بە هەمان ناو لە یەمەن دەژیان.

غسانی- ص.ع(غەسسانی- xessanî): زۆر جوانو قۆز.

غسق- ا.ع(غەسەغ- xesex): تاریکی، بولێڵی ئێواران.

غسک- ا(غەسەک- xesek): جۆرە میروویەکە، جۆرە گەنەیەکە.

غسل- مص.ل.ع(غوسل- xusl): غوسڵ دەرکردن، وسڵ دەرکردن، بسمیل کردن.

غسل- ا.ع(غیسل- xisl): شتێ کە سەرو لەشی پێ بشۆردرێ، وەکو: ئاوو سابوون.

غسلاء- ص.ع(غوسەلاء- xusela'): شۆردراو، جلی شۆردراو.

غسلج- ا(غەسلەج- xeslec): داری دۆڵ.

غسلی- ص.ع(غەسلا- xesla): جلی شۆردراو.

غسلین- ا.ع(غیسلین- xislîn): زیچکاوی لەشی دۆزەخیان، ئاوێ کە زوخو کێمی تیا بشۆرێ.

غسول- ا.ع(غەسول- xesul): ئاوو سابونو ئەو شتانەی کە خۆی پێ بشۆرێ.

غسول- ا.ع(غەسول- xesul): ئاوو سابونو ئەو شتانەی کە خۆی پێ بشۆرێ.

غسیل- ص.ع(غەسیل- xesîl): شۆردراو.

غسیله- ص.ع(غەسیله- xesîle): شۆردراو.

غش- مص.ل.ع(غـەش- xeş): غـەش کـردن، خیانەتکردن، فێڵ کردن.

غش- ا.مص.ع(غـیـشش- xişş): خـیـانەت، دڵڕەشی، فێڵ، تەخلیت.

غش- ا(غـەش- xeş): بورانەوە، لەخـۆچوون، لەهۆشچوون.

غشاء- ا.ع(غیشاء- xişa'): پەردە، هەر شتێ کە ڕووی شتێ بپۆشێت.

غشاک- ا(غەشاک- xeşak): بۆنی ناخۆش، بۆنی ناخۆشی دەم.

غشاوه- ا.ع(غـوشـاڤـە- xuşave): پەردە، پۆشاک، پۆشش.

غشغرغ- ا(غیشغیرغ- xiş xirix): قەرقەشە، دادوبێداد، هاتو هاوار.

غشم- مص.م.ع(غەشم- xeşm): ستەمکردن، زوڵمکردن.

غشمره- مص.ع(غـەشـمـەرە- xeşmere): زوڵمکردن، ستەمکردن، ئاواز.

غشمشم- ص.ع(غـەشـەم شـەم- xeşem şem): بێ پەروا، دیکتاتۆر، زۆردار، دلێر.

غشوم- - ص.ع(غـەشـوم- xeşûm): ستەمکار، زۆردار، داگیرکەر.

غشوه- ا.ع(غوشڤە- xuşve): پەردە، پۆشش.

غش- مص.ل.ع(غـەشـا- xeşa): بورانەوە، لە هۆش چوون.

غشیه- ا.ع(غەشیە- xeşye): بێهۆشی.

غصب- مص.م.ع(غەسب- xesb): زەفتکردن، داگیرکردن، داگیرکردنی شتێک بە زۆر، غەسپ کردن.

غصص- ا.ع(غـوسـەس- xuses): ئەوەی لە قورگ بگیرێو نەچێتە خوارێ، خەمی گەرو گیر، خەم و خەفەتی گەورە.

غصن- ا.ع(غـوسن- xusn): لق، پەل، لقی درەخت، پەلی دار، چڵ.

غصون- ا.ع(غوسون- xusûn): لقو پۆپان.

غصه- ا.ع(غـوسسـە- xusse): خـەم، خەمی گەرو گیر.

غصه خوردن- مص.ل(غوسسە خوردەن- xuse xûrden): خەفەت خواردن، غەم خواردن.

غصه دادن- مص.م(غـوسـسـە دادەن-xuse daden): خەفەت پێدان، غەمگین کـردن، زویر کردن.

غصه پرور- ص.فا(غوسسە پەرڤەر- xusse perver): خەفەت پەروەر، خەمبار.

غصەدار- ص.فا(غـوسسـەدار- xussedar): خەمگین، خەمبار، کۆڤانبار.

غصه گسار- ص.فا(غوسسە گوسار- xusse gusar): خەمخۆر، غەمگین، خەفەتبار.

غصەناک- ص.مر(غـوسـسـە ناک- xusse nak): غـەمناک، غـەمگین، خـەمـبار، خـەمین، کۆڤانبار.

غض- مص.م.ع(غـەزز- xezz): چاوپۆشین، خۆگێلکردن.

غض- ص.ع(غـەزز- xezz): تـەرو تـازە، ناسک، ناسکە شکۆفـە، ناسکۆڵەی دەم بە خەندە.

غضا- ا.ع(غـەزا- xeza): درەخـتی تاغ کـە دارەکەی قایمەو ئاگرەکەی زۆر دەمێنێ.

غضائر- ا.ع(غەزائیر- xezair): سواڵەتێکی سـەوزە بۆ چاوەزار بەکـار دێ، قـوڕە خـۆشـە، تەشت.

غضار- ا.ع(غـەزار- xazar): قـوڕی لینج، قـوڕی پاکی بۆن خـۆش، مـیـرویەکی سـەوزە بۆ چاوەزار هەڵدەگیرێت.

غضارت- مص.ع(عـەزارەت- xezaret): دەوڵەمەند بوون، حاڵ باش بوون، زەنگین بوون.

غضاره- ا.ع(غەزارە- xezare): مـیـرووەیەکی سواڵەتی سەوزە بۆ چاوەزار هەڵدەگیرێ، کاسەی سواڵەتی گەورە.

غضاضت- مص.ع(غەزازەت- xezazet): چاوپۆشین، دەنگ نزم کردن، لە قەدرو حورمەت کەوتن، زیللەت، تەڕو تازە بوونی گیاو.

غضب- مص.م.ع(غەزەب- xezeb): توورەبوون، تۆران.

غضب کردن- مص.ل(غەزەب کەردەن- xezeb kerden): توورەبوون، تۆران.

غضب الود- ص.مر(غەزەب ئالود- xezeb alûd): توورە، پڕ.

غضبان- ص.ع(غەزبان- xezban): توورە، زویر، مەنجەنیق.

غضب انگیز- ص.فا(غەزەب ئەنگیز- xezeb engîz): باعیسی توورەبوون، قین هەستێن.

غضبانه- ص.ع(غەزبانە- xezbane): ژنی توورەو تڕۆ.

غضبناک- ص.مر(غەزەبناک- xezebnak): توورە، رق هەستاو.

غضبی- ص.ع(غەزبا- xezba): ژنی توورەو رقن.

غضروف- ا.ع(غوزروف- xuzrûf): کرکراکە، کرکرۆکە، کرۆچەنە.

غضنفر- ا.ع(غەزەنفەر- xezen fer): شێر، شێری دڕندە، زەلامی کەتەی درشت تەبیعەت.

غضوب- ص.ع(غەزوب- xezûb): توورەو تۆراو.

غطاء- ا.ع(غیتاء- xita’): پەردە، سەرپۆش، روو پۆش، پۆشەر.

غطاریس- ص.ع(غەتاریس- xetarîs): لووتبەرز، بادی هەوا، خۆویست، خۆپەرست.

غطاس- ا.ع(غیتاس- xitas): غوسلی تەعمید، جەژنێکی فەلانە.

غطاس- ص.ع(غەتتاس- xettas): ئەوەی بچێتە ژێر ئاوەوە، مەلێکی دەریاییە ماسییان دەگرێ.

غطاط- ا.ع(غەتات- xetat): جۆرە قەتییەکە، کورکور.

غطریس- ص.ع(غیتریس- xitrîs): لووتبەرز، خۆپەرست.

غطریف- ص.ع(غیتریف- xitrîf): سەخی، سەروەر، گەورە، بەخشندە، دلاوا، بێچووەباز.

غطیط- مص.ع(غەتیت- xetît): پرخاندن لە خەودا، بۆڕاندنی وشتر.

غفار- ص.ع(غەففار- xeffar): زۆر بەخشندە، یەکێکە لە خەسڵەتەکانی یەزدان، بەخشەری گوناحو خەتایان.

غفج- ا(غەفج- xefc): گۆلاو، چالاو، سندانی ئاسنگەری، شمشێری جەوهەردار.

غفر- مص.ع(غەفر- xefr): پۆشین، پۆشینو بەخشینی گوناه.

غفر- ا.ع(غەفر- xefr): پرزی جل، بێچووی بزنە کێوی، سێ ئەستێرەی بچووکە لە بورجی تەرازوودا.

غفران- مص.ل.ع(غوفران- xufran): پۆشین و بەخشینی گوناح، چاوپۆشی لە خەتاو گوناحی کەسێک.

غفران پناه- ص.مر(غوفران- xufran penah): رەحمەتی، خوا لێ خۆشبوو، لە سایەو پەنای غوفرانی یەزدانیدا.

غفران ماب- ص.مر(غوفران مەئاب- xufran meab): رەحمەتی، مەرحوم، خوا لێ خۆشبوو.

غفره- ا.ع(غوفرە- xufre): رووپۆش، رووپۆشێک کە رووی شتێکی پێ داپۆشرێ.

غفلت- مص.م.ع(غەفلەت- xeflet): فەرامۆش کردن، لە یاد بردن، نەزانین.

غفلة- ق.ع(غەفلەتەن- xefleten): لە ناکاودا، لەناغافلدا، نشکێڤا.

غفلت کردن- مص.ل(غەفلەت کەردەن- xeflet kerden): غافڵ بوون، بێ ئاگاو بێ خەبەر بوون.

غفور- ص.ع(غەفوور- xefûr): یەکێکە لە سیفەتەکانی خوا، گوناهبەخش.

غفور- مص.م.ع(غوفوور- xufûr): پۆشین و بەخشینی گوناح.

غفول- مص.ع(غوفوول- xufûl): لە یادبردن، فەرامۆشکردن.

غفه- ا.ع(غوففە- xuffe): ئەوەی وشتر بە قەپێک هەڵیگرێ، پاشماوە.

غفه- ا(غوففە- xuffe): فەروەی تیسکنی لە پێستی بەرخ دروستکراو.

غفیر- مص.م.ع(غەفیر- xefîr): خۆشبوونی خوا لە گوناحی کەسێک.

غفیر- ا.ص.ع(غەفیر- xefîr): گەندەمووی گەردن یان دەموچاو، زۆر، فرە.

غفیله- ا.ع(غوفەیلە- xufeyle): دوو رکاتە نوێژە لە نێوان نوێژی ئێوارێ و شێواندا.

غک- ص(غوک- xuk): کەسی کوڵەباڵای قەڵەوی ناقۆڵا.

غکه- ا(غوکە- xuke): نزگرە، نزرە.

غل- مص.م.ع(غەلل- xell): تەوق لە دەستو پێو گەردن کردن، تەوق خستنە گەردن یان دەست و پێی کەسێک.

غل- ا.ع(غولل- xull): تەوق، کۆتو زنجیر.

غل- ا.ع(غیلل- xill): کەرب، کینە، رق،حەسودی.

غلاء- مص.ل.ع(غەلاء- xela’): گران بوونی نرخ، گران بوونی نرخی دانەوێڵەو هەموو ئازوقەیەک، وشکەساڵیو گرانی.

غلائل- ا.ع(غەلائیل- xelail): ژێرکراس.

غلاب- مص.ل.ع(غیلاب- xilab): زاڵ بوون بەسەر کەسێکدا.

غلات- ص.ع(غولات- xulat): توندڕەوان لە باوەڕێن ئاینیدا، تاقمە شیعەیەکە کە عەلی دەگەیەننە پلەی پەیامبەریو خوایی.

غلات- ا.ع(غەللات- xellat): دانەوێڵان وەک: گەنم، جۆ، نیسک، نۆک، برنج، هەرزن، گەنمەشامی.

غلاظ- ص.ع(غیلاز- xilaz): ئەستوور، رەق، توندە تەبیعەت، دڵڕەق.

غلاف- ا.ع(غیلاف- xilaf): بەرگ، بەرگی کتێب، کێلان: کێلانی شمشێر، کیف.

غلاله- ا.ع(غیلالە- xilale): کراسی تەنک، کراس و فانیلەی ژێرەوە.

غلاله- ا(غولالە- xulale): زوڵف، پرچ، کاکۆڵ.

غلام- ا.ع(غولام- xulam): کوڕ لە منداڵییەوە تا هەرزەکاری، کوری حیز، لوسکە، بەندە، هەتیو، غوڵام و خزمەتکار.

غلامانه- ق.ص(غولامانە- xulamane): غوڵام ئاسا، ئەنحامێک کە کرپار بە شاگردی بدات.

غلامباره- ص.مر(غولامبارە- xulambare): منالّباز، هەتیوباز،

غلامبارگی- ا.مص(غولام بارەگی- xulam baregî): هەتیوبازی،

غلام بچه- ا.مر(غولام بەچە- xulam beçe): منالّی بەندە، منالّی خزمەتکار، کوری کۆیلە.

غلام گردش- ا.مر(غولام گەردیش- xulam gerdiş): ڕاڕەو، کەریدۆر، دیوار یان داڵانی نێوان حەرمەسەراو دەرەوە.

غلامه- ا.ع(غولامە- xulame): کەنیز، کەنیزەک.

غلامیت- ا.ع(غولامییەت- xulamiyet): بەندایەتی، کۆیلایەتی، غوڵامایەتی.

غلب- مص.ع(غەلەب- xeleb): زاڵبوون، سەرکەوتن.

غلباء- ا.ص(غەلباء- xelba’ ¨): باخی چڕەدار.

غلبکن- ا(غەلبەکەن- xelbeken): چەپەر، دەرگایەک لە دار یان قامیش دروستبکرێ و مشەبەک بێ.

غلبه- مص.ل.ع(غەلەبە- xelebe): زاڵبوون، سەرکەوتن.

غلبه داشتن- مص.ل(غەلەبە داشتەن- xelebe daşten): زۆر بوون، فرە بوون، زاڵ بوون، سەرکەوتن.

غلبه کردن- مص.ل(غەلەبە کەردەن- xelebe kerden): زاڵبوون بەسەر کەسێکدا، سەرکەوتن.

غلبه- ا(غولبە- xulbe): قەلەباچکە، قشقەرە، قەلاّبازکە.

غلبەکن- ا(غولبەکەن- xulbe ken): دەرگای چەپەر یان چیغی شاش.

غلپ- ا(غولوپ- xulup): قوم، قومێک ئاو.

غلت- ا.مص(غەلت- xelt): تلدان، گێران.

غلت- مص.ل.ع(غەلەت- xelet): هەڵەکردن و سەهووکردن لە حیسابدا.

غلت- ا(غیللەت- xillet): ئەستووری، تیرەی بازنە.

غلتاق- ا(غەلتاغ- xeltax): قەڵتاغ، داری زین، کۆنەپەڕۆ، کۆنە قەڵتاغ: پیرەژنی بەد پێشینە.

غلتان- ص.فا(غەلتان- xeltan): گێڕان، خلخواردن، گلۆربوونەوە، غلبوونەوە.

غلتاندن- مص.م(غەلتان دەن- xeltan den): خلخواردن، غلبوونەوە، گێران، سوڕان.

غلتاننده- ا.فا(غەلتانەندە- xeltanende): گێڕەر، کەسێک باگردێن بگێڕێ.

غلتانیده- ا.مف(غەلتانیدە- xeltanîde): سووڕێنراو، گێڕدراو، غلەوەکراو.

غلتبان- ا.ص(غەلتەبان- xelteban): باگردێن، پیاوی بێ غیرەتی ئالەتی دەستی ژنی خۆی.

غلتشن- ص.عا(غولتەشەن- xulteşen): مل ئەستووری درۆزن.

غلتک- ا(غەلتەک- xeltek): باگردێن، ڕۆڵەی کوتاندنەوەی جادەی تازە.

غلتگاه- ا.مر(غەلتگاه- xeltgah): شوێنی خۆخلکردنەوە، شوێنی غل بوونەوە.

غلتنک- ا(غەلتەنەک- xeltenek): باگردێن، ڕۆڵە.

غلته- ا(غەلتە- xelte): ڕۆڵە، باگردێن.

غلتیدن- مص.ل(غەلتیدەن- xeltîden): خل بوونەوە، خلێربوونەوە، گلبوونەوە.

غلتنده- ا.فا(غەلتەندە- xeltende): ئەوەی خلێربێتەوە، خلێرکەرەوە.

غلتیده- ا.مف(غەلتیدە- xeltîde): خلێر بووەوە، گلۆربووەوە.

غلج- ا(غەلج- xelc): گرێ کوێرە، گرێ، گرێی قایم کە بە ئاسانی نەکرێتەوە.

غلچه- ا.ص(غەلچە- xelçe): دێهاتی.

غل خوردن- مص.ل.عا(غیل خوردەن- xil xurden): غلبوونەوە، خلێر بوونەوەی شتی خڕی وەکو تۆپو گوێزو...

غل دادن- مص.م.عا(غیل دادەن- xil daden): تلدان، خلکردنەوە.

غل زدن- مص.ل.عا(غول زەدەن- xul zeden): قوڵپ دان.

غلس- ا.ع(غەلەس- xeles): تاریکو ڕوون، تاریکی کۆتایی شەو، گەردی بەیانی.

غلط- مص.ل.ع(غەلەت- xelet): غەڵەتکردن، هەڵەکردن.

غلط کردن- مص.ل(غەلەت کەردەن- xelet kerden): هەڵەکردن، سەهووکردن.

غلط انداز- ص.فا(غەلەت ئەنداز- xelet endaz): فریو دەر، بە هەڵەبەر، ئەوەی کەسێک بە غەڵەت بەرێ.

غلط بین- ص.فا(غەلەت بین- xelet bîn): هەڵەبین، ئەوەی لە دیتندا بە هەڵە بچێ.

غلط پندار- ص.فا(غەلەت پیندار- xelet pindar): خەتاکار، غەلەت کار.

غلط کار- ص.فا (غـەڵەت کار- xelet kar): کەسێک هەڵە بکات، هەڵەکار.

غلط گیر- ص.فا (غـەڵەت گیر- xelet gîr): هەڵـەگـر، ئـەوەی نووسـینێک ڕاست بکاتەوە، ئەوەی هەڵە لە قسەو نووسینی خەڵکی بگرێ.

غلطنامــه- ا.مــر (غــەڵەت نامــە- xelet name): هەڵەنامە، لیستی هەڵەو ڕاست کە لە کۆتایی کتێباندا دادەنرێ تا خوێنەران ڕاستەکە بزانن و بە هەڵەدا نەچن.

غلظ- مص.ل.ع (غـیلەز- xilez): ئەسـتـوور بوون، درشتبوون.

غـلظت- مـص.ل.ع (غـــــیلزەت- xilzet): درشتبوون، ڕق هەڵگرتنو دژمنایەتی کردن.

غلغل- ا (غـول غـول- xul xul): زاق و زیقی پەرندان، هەراو هەنگامە، قوڵپە قوڵپی ئاو.

غلغل افکندن- مص.ل (غـول غـول ئەفکەندەن- xul xul efkenden): ئاژاوە بەرپاکـــردن، فەرتەنە نانەوە.

غلغل در افـکندن- مص.ل (غـــول غـــول دەر ئـەفکـەنـدەن- xul xul der efkenden): هەراو فەرتەنە نانەوە.

غلغل زدن- مص.ل (غـولغـول زەدەن- xul xul zeden): قوڵپدانی ئاوی سەر ئاگر، هاتنە کوڵو جـۆشی ئاو یان هەر شلەمـەنییـەکی سـەر ئاگـر، هەراو زەنا کردن.

غلغلستان- مر (غول غولیستان- xul xulistan): شوێنێ غەڵبەغەڵب و هەراو هوریای تێدابێ.

غلغلک- ا (غـــول غـــولەک- xul xulek): شەربە، تونگەی ئاو.

غلغلک- ا (غـــیل غـــیلەک- xil xilek): ختیلکە، ختوکەدان.

غلغله- ا (غـــول غـــولە- xul xule): هەراو هوریا، ئاژاوەنانەوە، هەراو هەنگامە.

غلغلیج- ا (غـــیل غـــیلیج- xil xiliç): ختیلکە، ختۆکە، ختختی.

غلغلیـــچگه- ا.مــر (غـــیل غـــیلیـــچگە- xilxiliçge): ختۆکە، ختختی.

غلغـونه- ا.مـر (غـول غـوونە- xul xûne): سووراوی ژنان.

غلف- ا.ع (غـــولوف- xuluf): بەرگ، کـیف، کێلان.

غلفتی- ا (غـیلیفـتی- xiliftî): پێـستی مەڕ یان هەر حـەیوانێکی دی دەربهـێنرێ نەک کـەوڵ بکرێ، گورونی پێست.

غلفج- ا (غـەلفـەج- xelfec): زەردەزیرە، مێش هەنگ.

غلفق- ا.ع (غەلفەغ- xelfe x): قەوزە، کڤز، گوو قورباقە.

غلفه- ا.ع (غولفە- xulfe): چەرمی سەری کێر کە سوننەتچی دەیبڕێ.

غلق- مص.م.ع (غـــەلغ- xelx): داخـــستن، دەرگاداخستن.

غلق- ا.ع (غـەلەغ- xele x): دەرگـای گـەورە، قفڵ، کیلۆنی دەرگا.

غلق- ص.ع (غـــەلیغ- xeli x): قـــســـەی بە توێکڵی قورس کە بە ئاسانی نەیەتەفامین، کەسی بەدخوو توندە تەبیعەت.

غلک- ا.مص (غـوللەک- xullek): دەغـیلەی پارە.

غلل- ا.مص (غەلەل- xelel): تینوبەتی.

غلمان- ا.ع (غـیلمـان- xilman): غـولامـان، فەرخ.

غلمبه- ا.ص (غولومبە- xulumbe): قسەی زلی نامـەفـهـوم، هەر شـتـێکی زەلامو نا هەمـوار، هەر شتێکی خڕ.

غلمج- ا (غـــیلمـەج- xilmec): خـــتـوکـە، ختیلکە، ختختی.

غلمــه- مص.ع (غـــولمە- xulme): هاروژانی سێکسی، ئاڵۆش تێکەوتن، ئارەزووی گان کردن.

غلنبـــه- ا.ص (غـــولونبـــە- xulunbe): زل و ناهەمـوار، خڕ، قـسـەی قـەبەو قـەڵەوی نا مەفهوم.

غلندر- ص(غـــــــلـەندەر- xelender): قەلەندەر، دەروێش، هەژار، بێنەوا.

غلندوش- ا.عـا(غـەلەندوش- xelendûş): قەلاَندۆشکان.

غلو- مص.ل.ع(غولوڤ- xuluv): زیادەڕۆیی، زێدەگاڤی، موبالەغە.

غلواء- مص.ل.ع(غـــولڤـــاء- xulva'): زێدەڕۆیی، هەوەڵی لاوی، سەرکێشی.

غلوط- ص.ع(غـەلوت- xelût): قسەی هەڵە، بە هەڵە بردنی کەسێک.

غلول- مـص.ل.ع(غــــــولـوول- xulûl): خیانەتکردن لە دەستکەوتدا، خیانەت.

غلول- ا.ص.ع(غــەلوول- xelûl): خــواردنی نەرمو بەلەزەت، خواردن، یان خواردنەوەی زولاڵو سازگار.

غلول- ص.ع(غـــەلوول- xelûl): غـــایەن، خایەن، خیانەتکار.

غلوله- ا(غولوولە- xulûle): هەر شتێکی خڕ وەکو گلۆڵە دەزوو یان گلۆڵەی بەن، گلۆڵە.

غله- ا.ع(غـەللە- xelle): دەرامـەتێ کـە لە کرێی خانوو و دوکانان بە دەست بێ، دەرامـەتو حاسلاتی دانەوێڵە.

غله- ا.ع(غوللە- xulle): ئەوپەڕی تینوبەتی.

غله- ا.ع(غـوللە- xulle): گۆزەی بچووک کە پارەی تێ بکەن، دەغیلە، شەربەی ئاو.

غلەبوم- ا.مـــر(غـــەللە بووم- xele bûm): کـێـڵـگەیەک کـە زیاتر دانەوێڵــەی لێ بروێنرێ، زەوی‌و زارێ کە بەروبوومەکـەی پتر دانەوێڵـەبێ، دانەوێڵە زار، کێڵگەی دانەوێڵە.

غله خیـز- ص.مر(غـەللە خـیـز- xele xiz): شوێنێ کە کێڵگەو بەروبوومی دانەوێڵەی زۆربێ، شوێنێ بە پیتو بەرەکەت.

غلەدان- ا.مـــــر(غـــــەللەدان- xelledan): عەماری دانەوێلان.

غلەدان- ا.مر(غـولەدان- xuledan): عـەماری دانەوێڵە.

غلەزار- ا.مر(غەللەزار- xelezar): کێڵگەی دانەوێلان، دانەوێڵەزار.

غلی- مص.ل.ع(غـەلی- xelî): کـولان، هاتنە کوڵ و جۆش.

غلیـــان- مص.ل.ع(غـــەلەیان- xeleyan): جۆشان، کولان، هاتنە کوڵو جۆش.

غلیان- ا(غەلیان- xelyan): نەرگیلە، قلیان.

غلیز- ا(غەلیز- xelîz): لیکاوی دەم.

غلیز بند- ا.مـر(غـەلیـز بەند- xelîz bend): بەروانکە، بەرسینە، بەرکۆشە.

غلیژن- ا(غـەلیـژەن- xelîjen): قـوڕوسـیـان، قوڕوچڵپاو، سیپاناو.

غلیظ- ص.ع(غەلیز- xelîz): ئەستور، قایم، سفتو رەق.

غلیل- ا.ع(غـەلیل- xelîl): کـەربو کـینەو رقـەبەرایەتی، تینوێتی، تیـفـەرۆ، تامـەزرۆیی دڵداری.

غـلیل- ص.ع(غــــەلیل- xelîl): زۆر تینو، تیفەرۆ.

غلیو- ا(غەلیڤ- xelîv): کۆلارە.

غلیواج-ا (غەلیڤاج- xelî vac): کۆلارە.

غلیـون- ا.ع(غــەلیــون- xelyûn): قلیـان، سەبیل، پایپ.

غم- مص.ع(غەمم- xemm): غەمگین کردن، خەم، پەژارە.

غم خـوردن- مص.م.ع(غەمم خوردەن- xemm xurden): خەم خواردن، خەفەت خواردن.

غم اباد- ا.مـر(غـەم ئاباد-xem abad): غـەم ئاوا، شوێنی غەمو پەژارە.

غـمـار- ا.ع(غــیــمـــار- ximar): خـەڵکی پەراگەندە، تەنگانە، دژواری، ئاستەنگ.

غماز- ص.ع(غەمماز- xemmaz): دوو زمان، ئیشارەت بە چاوو برۆ، چاوی ماشوق.

غمازک- ا(غەممازەک- xemmazek): پارچە دارێکی بچـووک یان تەپەدۆرێکی بچـووکە کـە بە

پەتی قولابی ماسیگیرییەوەی دەبەستن‌و بەسەر ئاوەکەوە دەوەستێ، هەر کاتێ ماسی بە قوولابەکەوە ببێ دەکەویتە بن ئاوەکەو هەنگێ ئاشکرا دەبێ کە ماسی بە قولابەکەوە بووە.

غمازە- ص.ع(غەممازە- xemmaze): ئافرەتی جوانی غەمزەچی.

غم اشام- ص.فا(غەم ئاشام- xem aşam): خەمخۆر، کەسێک کە خەم‌و خەفەت بخوات.

غم اشیان- ا.مر(غەم ئاشیان- xem aşyam): لانەی غەم، غەمخانە، دنیا، جیهانی فانی.

غم الود- ص.مر(غەم ئالود- xem alûd): ئاوێتە بەخەم، خەماوی، غەمگین، غەمین.

غمام- ا.ع(غەمام- xemam): هەور، هەوری سپی.

غمامە- ا.ع(غەمامە- xemame): پەڵەهەور، گەواڵە.

غمان- ص(غەمان- xeman): کۆڤانبار، غەمناک، غەمگین، خەمین.

غمان- ا(غەمان- xeman): غەمان، خەفەتان، کۆڤان، کەسەر.

غمان امیغ- ص.مر(غەمان ئامیغ- xeman amîx): غەم ئامێز، ئاوێتە بەغەم.

غم انگیز- ص.فا(غەم ئەنگیز- xem engîz): غەمەنگێز، غەماوەر، خەفەتهێن.

غم اور- ص.فا(غەم ئاڤەر- xem aver): غەم ئاوەر.

غم اهنج- ص.فا(غەم ئاهەنج- xem ahenc): غەم لابەر، غەم رەوێن.

غمباد- ا.مر(غەمباد- xembad): لووی ژێر گەروو.

غم بار- ص.فا(غەمبار- xembar): غەم ئاوەر، خەمهێن.

غم پرداز- ص.فا(غەم پەرداز-xem perdaz): غەم رەوێن، خەم لابەر.

غم پرست- ص.فا(غەم پەرەست- xem perest): خەمخۆر، عاشقەخەم و خەفەت، ئەوەی غەمی خەڵکی بخوات، مشور خۆر.

غم پرور- ص.مف(غەم پەرڤەر- xem perver): غەم پەروەر، ئەوەی لە خەم‌و خەفەتی بەردەوامدابێ.

غمخانە- ا.مر(غەمخانە- xemxane): خەمخانە، خانەی خەم، دنیای فانی، دڵی پڕ لە خەم.

غمخوار- ص.فا(غەمخار- xemxar): غەم خۆر، یارو یاوەری دڵسۆزو مشورخۆر.

غمخوارگی- ص.فا(غەم خارەگی- xem xaregî): دڵسۆزی و میهرەبانی.

غمخورک- ا.مر(غەم خورەک-xem xurek): شینە شاهۆ، شاوە.

غم خیز- ص.مر(غەم خیز- xem xîz): شوێنی بە خەم.

غمد- ا(غیمد- ximd): کێلان، کیف.

غمدار- ص.فا(غەمدار- xemdar): غەمدار، بە خەم، خەمبار.

غمدان- ا.مر(غەمدان- xemdan): خەمدان، جێگەی خەم، دنیای فانی.

غم دیدە- ص.مر(غەم دیدە- xem dîde): غەمگین، کۆڤانبار.

غمر- مص.م.ع(غەمر- xemr): شتێ کە ئاو دایپۆشێ، زیادەڕەوی لە دڵسۆزی‌و چاکە دەرهەق بە کەسێک.

غمر- ا.ص(غەمر- xemr): ئاوی زۆر، دەریای فرە ئاو، جلی درێژو دەڵب، جوامێری‌و دڵاوایی، قەوغا، ئاپورەی خەڵکی، سەخی.

غمر- ص.ع(غومر- xumr): پیاوی نا کارامە، بێ ئەزموون، نەزان، گەوج.

غمر- ا.ع(غیمر- ximr): رق، کەرب، کینە، تینوێتی.

غمر- ا.ع(غومر- xumr): زەعفەران.

غـمـره- ا.ع(غـەمـرە- xemre): تەنگانە، ئاستەنگ، گیانەڵا.

غمز- مص.ل.ع(غەمز- xemz): ئاماژە کردن بە چاوو برۆ، چاو هەڵتەکاندن، دوو زمانی کردن، ئاشکراکردنی نهێنی کەسێک.

غمزدا- ص.فا(غـەم زیدا- xemzida): خەم رەوێن، خەم لابەر.

غـمـزده- ص.مف(غـەمـزەدە- xemzede): غەمبار، غەمگین، ماتەمبار.

غمزدگی- ا.مص(غەمزەدەگی-xemzedegî): خەمباری، غەمگینی.

غمزکاری- ص.مر(غەمزکاری- xemzkarî): فیتنەکاری، دوو زمانی.

غـمـزگـان- ا(غـەمـزەگـان- xemzegan): ئیشارەت بە چاوو برۆ، چاو هەڵتەکاندن.

غمزه- ا.ع(غەمزە- xemze): چاو داگرتنی بەناز، غەمزە، یەک ئیشارەی چاوو برۆ، یەک جار چاو هەڵتەکاندن.

غـمـزەبازی- ا.مص(غـەمـزەبازی- xemze bazî): چاوبازی.

غمزەزن- ص.فا(غەمزەزەن- xemze zen): غەمزەکار، چاوباز.

غـمـس- مص.م.ع(غـەمس- xems): لە ئاو هەڵکێشان، لە ئاو نقووم کردن.

غـمـسـتـان- ا.مر(غـەمـسـتـان- xemstan): غەمگە، شوێنی خەم، خەمستان.

غم سـرا- ا.مـر(غـەم سـەرا- xem sera): خانەی خەم، خەمخانە، دنیای فانی.

غم سنج- ص.فـا(غـەم سـەنج- xem senc): غەمگین، خەم پێو.

غم سوز- ص.فا(غەم سووز- xem sûz): غەم رەوێن، خەفەت بەر.

غـمض- مص.ل.ع(غـەمز- xemz): چاوپۆشی کردن، خۆگێلکردن.

غمغمه- مص.ع(غەم غەمە- xem xeme): گـریانی منداڵ بۆ شـیـر، هاوارو نەعـرەتەی جەنگاوەران لە جەنگدا، جۆش و خرۆشی دلاوەران لە شەڕگەدا، قسەی ئاڵۆزو نا مەفهوم.

غم فـزا- ص.فـا(غـەم فـەزا- xem feza): زیادکەری خەم.

غـمـکاه- ص.فـا(غـەمکاه- xemkah): کەمکەرەوەی خەم، خەم رەوێن، خەفەت بەر.

غـمکده- ا.مـر(غـەم کـەدە- xem kede): دنیای فانی، خانەی خەم، خەمخانە.

غـمـکش- ص.فـا(غـەمکەش- xemkeş): غەمگین، بەخەم، خەمبار.

غم کـوفـتـه- ص.مـر(غـەم کـوفـتـە- xem kûfte): ئەوەی خەم کوتابێتی، غەمگین.

غمگداز- ص.فا(غەم گوداز- xem gudaz): غەم رەوێن.

غمگسار- ص.فا(غەم گوسار- xem gusar): خەمخۆرو دڵسۆز، غـەم رەوێن، دۆست و هاودەم و خەمخۆر.

غـمگسـاری- ص.فـا(غـەم گـوسـاری- xem gusarî): هاودەمی و دۆستایەتی و خەمخۆری و دڵسۆزی.

غم گسل- ص.فا(غەم گوسیل- xem gusil): خەم لابەر، خەم رەوێن.

غـمـگن- ص.مـر(غـەمگین- xemgin): غەمگین، بە پەژارە، کۆڤانبار.

غـمـگین- ص.مـر(غـەمگین- xemgîn): غەمگین، خەمین، خەمبار، کۆڤانبار.

غـملول- ا.ع(غـوملوول- xum lûl): جـۆرە گیایەکە وەکو سپیناغ.

غمم- ا.ع(غومەم- xumem): تەنگانە، خەم، سەرسامی و حەیرمان.

غـمناک- ص.مـر(غـەمناک- xemnak): خەمناک، خەمگین، کۆڤانبار.

غـمنامـه- ا.مـر(غـەمنامـە- xemname): خەمنامە، نووسراوێک باسی خەم و پەژارە بکات.

غـمند- ص.مر(غـەمـەند- xemend): غـەم مەند، دەوڵەمەند لە خەمدا، غەمناک.

غـمنده- ص.مـر(غـەمـەندە- xemende): غەمگین.

غم نشـــان- ص.فـا(غـەم نیـــشـــان- xem nişan): سوکنایی دەری خەم، سیبوری بەخش.

غموس- مص.ل.ع(غومووس- xumûs): دیار نەمان، رۆچوون، ئاوا بوونی ئەستێرە.

غـموس- ص.ع(غـومـووس- xemûs): کـاری قورس و دژوار، وشتریک کە ئاوسییەکەی دیار نەبێ، پیاوی زۆر ئازا، سوێندی درۆ.

غـمـوض- مص.ل.ع(غـومـووز- xumûz): ئاڵۆزی و نامەفهوم بوونی قسە، نادیاربوون.

غـمـوضت- مص.ل.ع(غـومـووزەت- xumûzet): ئاڵۆزبوون، قسەی بە تویکڵ.

غـموم- ا.ع(غـومـووم- xumûm): خـەمـان، کۆڤانێن.

غمه- ا.ع(غومە- xumme): تەنگانە، خەم.

غمی- ص.(غەمی- xemî): غەمگین.

غـمی شـدن- مص.ل(غـەمی شـودەن- xemî şuden): خەمباربوون.

غمی- مص.ل.ع(غەمی- xemî): بورانەوە، لە خۆچوون.

غـمی- ص.ع(غـەمـا- xema): لەخـۆچوو، بوراوە، لە هۆش چوو.

غـمیس- ا.ع(غـەمـیس- xemîs): تاریکی، تاریکی شەو، شتێک بەلای خەڵکەوە نادیارو نا ئاشنابێ، بێشە، لێرەوار، پەناو پەسیوان.

غـمیصاء- ا.ع(غومەیسا ء- xumeysa'): ناوی یەکێکە لە ئەستێرەی دوو خوشک، دوو ئەستێرەی سوهێل.

غـمین- ص.مـر(غـەمین- xemîn): غـەمین، غەمگین.

غن- ا(غـەن- xen): بازنگ، مـوچەوانە، دەستبەند.

غناء- مص.ل.ع(غـەنا ء- xena'): زەنگین بوون، دەوڵەمەندبوون.

غناء- ا.ع(غینا ء- xina'): گـۆرانی، سـتـران، سروود.

غناء- ص.ع(غەننا ء- xenna'): ژنی منگن.

غـنـاء- ص.ع(غـەنـنا ء- xenna'): مێرغوزاری ئاوەدان و جوان، شوێنی ئاواو پردارو درەخت.

غنائم- ا.ع(غەنائیم- xenaim): دەستکەوت، غەنیمەت.

غناساز- ص.فـا(غـیناسـاز- xina saz): گۆرانی بێژ، نەواژەن، ئاهەنگساز.

غناگر- ص.فا(غیناگەر- xinager) گۆرانی بێژ، نەواژەن.

غنام- ص.ع(غـەننام- xennam): شوانکارە، مەڕدار.

غنام- ص.ع(غـەننام- xennam): کـەسـێک دەستکەوتی زۆر بەدەست بێنێ.

غنبه- ا(غـونبـە- xenbe): تورەبوونو هاتو هاوار.

غنپـز- ا.عـا(غـونپـوز- xunpuz): لاف و گەزاف.

غنپزکردن- مص.ل(غونپوز کەردەن- xenpuz kerden): لاف لێدان و خۆ هەڵکێشان.

غنج- ا(غـەنج- xenc): تەلیس، جـەواڵ، تا، خورجین.

غنج- ا(غەنج- xenc): سووراو.

غنج- ا(غەنج- xenc): جۆرە کرمێکە لە سێوو تەماتەو لۆکەو ئەو شتانە دەداتو خراپی دەکات.

غنج- ص(غونج- xunc): خونچە.

غنج- مص.ع(غەنج- xenc): نازکردن.

غنج- ا.ع(غـونج- xunc): ناز، عـیـشـوە، گریشمە.

غنجار- ا(غەنجار- xencar): سوراو.

غنجـال- ا.ص(غـەنجـال- xencal): مـیـوەی نەگەییوو و کاڵ وەک سێوو هەنارو.

غنجر- ا (غەنجەر-xencer): سوراو.

غنج زدن- مص.ل(غەنج زەدەن- xenc zeden): دڵ پێوەبوون، تامەزرۆ بوون، (تامەزرۆی دیداری ئەوم).

غنجموش- ا(غەنج موش- xenc mûş): قورباقە، بۆق.

غنجه- ا(غونجە- xunce): خونچە.

غنجه- ا(غەنجە- xence): ناز، عیشوە، گریشمە.

غنچه- ا(غونچە- xunçe): خونچە، پشکۆ، چرۆ، گوڵی هێشتا نەپشکوتوو.

غنچه پیشانی- ص.مر(غونچەپیشانی- xençe pîşanî): ناوچەوان گرژ، عەبووس، رووگرژو مۆن.

غنچه خسب- ص.مر(غونچە خوسب- xunçe xusb): خونچەخەو، کەسێک لەبەر بێ پۆشاکیو سەرما خۆی گرمۆڵە بکاو بخەوێ.

غنچەدل- ص.مر(غونچەدیل- xunçe dil): دڵتەنگ، مەلوول.

غنچەدهان- ص.مر(غونچە دەهان- xunçe dehan): خونچە دەم، دلبەری جوانی دەم بچووک.

غنچەکبک دری-ا.مر(غونچەی کەبکی دەری- xunçey kebki dery): ناوی ئاوازێکی سی ئاوازەکەی باربەدە.

غند- ا.ص(غوند- xund): گلۆڵە، دەستپێچکە.

غندر- ص.ع(غوندەر- xunder): لاوی قەڵەوی تۆکمە.

غندرود- ا.مر(غوندرود- xundrûrd): بۆقی. شەیپور، کەرەنا.

غندش- ا(غوندیش- xundiş): گلۆڵە.

غندور- ص.ع(غەندور- xendûr): لاوێ بە کەشو فشەوە رێ بکات.

غنده- ا.ص(غوندە- xunde): گلۆڵە، جاڵجاڵۆکە، داپیرۆشک.

غنگ- ا(غەنگ- xeng): گریان و ناڵەناڵ، دەنگ.

غنگ غنگ زدن-مص.ل(غەنگ غەنگ زەدەن- xeng xeng zeden): ناڵین، گریان، شین کردن.

غنم- مص.م.ع(غەنەم- xenem): غەنیمەت وەرگرتن، بە دەستکەوت گەییشتن.

غنم- ا.ع(غەنەم- xenem): پەز، مەڕ.

غنو- ا.مص(غنو- xunû): خەو، وەنەوز.

غنودن- مص.ل(غونودەن- xunûden): خەوتن، پاڵکەوتن، وەنەوزبردەنەوە.

غنوده- ا.مف(غونوودە- xunûde): خەوتوو، ئاسودە، پاڵکەوتوو، هەلاژیاگ، ماندوو، مردوو، وەنەوزبردە.

غنویده- ا.مف(غونووڤیدە- xunû vîde): خەوتوو، وەنەوزبردە، ماندوو، ئاسوودە.

غنوند- ا(غون ڤەند- xunvend): شەرت و پەیمان، عەهدو بەڵێن.

غنویدن- مص.ل(غونوڤیدەن- xunûvîden): خەوتن، پاڵ کەوتن.

غنه- ا.ع(غوننە- xunne): منگە.

غنی- مص.ل.ع(غینا- xina): دەوڵەمەندبوون، زەنگین بوون، دارا بوون.

غنی- ص.ع (غەنی- xenî): دەوڵەمەند، زەنگین.

غنیت- ا.مص.ع(غونییەت- xuniyet): زەنگینی، دەوڵەمەندی.

غنیم- ا.ع(غەنیم- xenîm): دەستکەوتێک لە شەڕا لە دژمن بگیرێ، دەستکەوت.

غنیمت- ا.ع(غەنیمەت- xenîmet): دەستکەوت، غەنیمەت.

غنینه- ا(غەنینە- xenîne): شانەی مێش هەنگ، شارە زەردەواڵە.

غنیه- مص.ل.ع(غونیە- xunye): دەوڵەمەند بوون، خودان جوانی یان سامانی زۆر.

غـو- ا(غـەو، غـەڤ، غـیڤ- xew, xev, xiv): هاوار، گـازی، قـریوە، دەنگی هەورە تریشقە، دەنگی تەپڵو دەهۆڵو زۆڕنا.

غو- ا(غو- xû): قوو.

غـوائل- ا.ع(غـەڤـائیل- xevail): غـایلە، ئاژاوەو شەڕو گەندەڵی.

غـوات- ص.ع(غـوڤـات- xuvat): گـومـڕایان، سەر لێ شێواوان.

غوادر- ص.ع(غەڤادیر- xevadir): ژنانی بێ وەفاو پەیمان شکێن.

غوادی- ص.ا.ع(غەڤـادی- xevadî): هەوری بەیانیان، ڕێبوارانی بەرەبەیانی.

غـوارب- ا.ع(غـەڤـاریب- xevarib): شـان، شانان.

غـوازل- ا.فـا.ع(غـەڤـازیل- xevazil): تەشی ڕێسان.

غـواشی- ا.ع(غـەڤـاشی- xevaşî): پەردە، پۆشـاک، ڕوپۆشی زین، پەردەی دڵ، ڕۆژی پەسلانێ.

غـواص- ص.ع(غـەڤـاس- xevas): ئاوباز، کـەسێک کـە دەچێتـە ژێر دەریاوە بۆ دەرهێنانی سەدەفو مەرجانو ئەو شتانە، مەلێکی دەریایی ملدرێژە دەچێتە ژێر ئاوەوە بۆ ماسیگرتن.

غـواصـه- ص.ع(غـەڤـاسـە- xevase): ژێر دەریایی، غەواسە.

غـوالی- ص.ع(غـەڤـالی- xevalî): بۆنێکی تێکەڵە لەمیسک و عەنبەرو ڕەنگی ڕەشەو لە قژ دەدرێ.

غـوامض- ص.عـ(غـەڤـامـیـز- xevamiz): زەوی نزم، کـاری ئاڵۆزو ئەسـتـەم، قـسـەی نامەفهوم.

غـوانی- ص.ع(غـەڤـانی- xevanî): ژنی داوێن پاکی شوودار، ژنی زۆر جوان کە لە جوانیا پێویستی بە خۆ ڕازاندنەوەو خشڵ و زێڕو زیو نەبێ.

غـوایت- مص.ل.ع(غـەڤـایەت- xevayet): گومڕابوون، سەر لێ تێکچوون.

غـوبنک- ا(غـووبینەک- xûbinek): سـپـوون، ئەسپوون، بنە گیایەکی بە کەفە بۆ جل شتن بەکار دێ.

غـوت- ا(غـووت- xût): قـەڵـمـاسـنـگ، قۆچەقانی، بەردەقانی.

غوث- مص.م.ع(غەوس- xews): یاریدەدان، بەفـریاکـەوتن، لەقـەبی شـێـخ عـەبدولقـادری گەیلانییە، قوتب.

غوچ- ا.(غووچ- xûç): بەران.

غـوچی- ا(غـەوچی- xewçî): چاڵ، شـوێنی چاڵ و نەوی.

غور- ا(غوور- xûr): بەرسیلە، قۆرە،پەسیلە، هاڵە.

غـور- مص.ل.ع(غـەور- xewr): ڕۆچوون، ڕامـان، دیقـەت دانو تێـفکرین، چوونە بنج و بناوان، لێژی، نشێوی، هەقیقەتی شتێک.

غـوربا- ا.مـر(غـوربا- xurba): شلەیەک بەرسیلەی تێ بکەن.

غورباغه- ا(غـورباغـە- xurbaxe): قـوڕباقە، بۆق.

غورت- ا(غورت- xûrt): قوم.

غوررسی- ا.مص(غەور ڕەسی- xewr resî): چوونە بنج و بناوانی کارێک یان شتێک.

غورگاه- ا.مر(غەورگاه- xewrgah): شوێنی ڕۆچوون.

غـورمگس- ا.مر(غەورمـەگەس- xewr meg-es): جۆرە مێشێکی سەوزی گەورەیە.

غوروا- ا.مر(غورڤا- xurva): شلەی بەرسیلە.

غورڤاشه- ا(غورڤاشە- xurvaşe): ئامێرێکە وەکـو گـسـک جلی پێـڕەنگ دەکـرێ یان تەڕاوی دیواری پێدەکرێ.

غوره- ا(غوورە- xûre): بەرسیلە، هاڵە.

غورەبا- ا.مر(غوورەبا- xûreba): شۆربایەک بەرسیلە یان ئاوی بەرسیلەی تێ بکرێ.

غوری- ا(غووری- xûrî): قۆری، چاپەست.

غــوری- ص.ن(غــووری- xûrî): خــەڵكی غورستان، كە لە نێوان هوراتو غەزنەدایە.

غوز- ا(غووز- xûz): قەموری، كۆمی.

غوزک- ا(غووزەک- xûzek): گۆزینگی پێ، گۆزەک، قاپی پێ، قولەپێ.

غوزه- ا(غووزە- xûze): قۆزاخە، كەلو.

غوش- ا(غووش- xûş): دارێكی زۆر سەختە كە تیرو تەشی و ئەو بابەتە شتانەی لێ دروست دەكەن، داری غان.

غوش- ا(غووش- xûş): پاشەڕۆكی حەیوانات.

غوش- ص(غووش- xûş): رووت.

غــوشــا- ا(غــووشــا- xûşa): پاشــەڕۆكی حــەیواناتی وەكــو مــانگاو مــەڕو.. گــوڵی وشكەوەبووی گەنمو جۆ، غوشە.

غــوشــاد- ا(غــووشــاد- xûşad): ئاغــەڵی شەوانەی مەڕو ماڵات.

غوشت- ص(غووشت- xûşt): رووت و قووت.

غــوشنگ- ا(غــەوشــەنگ- xewşeng): دار گاڕان.

غوشنه- ا(غوشەنە- xûşene): گیای وشک، ئەسپوون، سپوون.

غوشه- ا(غوشە- xûşe): گوڵە گەنم یان جۆی وشک.

غوص- مص.ل.ع(غەوس- xews): چوونە ناو ئاو، چوونە ژێر ئاو.

غوص كردن- مص.ل.ع(غەوس كەردەن- xews kerden): چوونە ژێر ئاو، رامانو قووڵبوونەوە لە كـارێک، چونە ناخو بنجو بناوانی كـارێک یان شتێک.

غــوط- مص.ع(غــەوت- xewt): چوونە ژێر ئاو، چوونە ناو ئاو.

غوطه- ا.ع(غەوتە- xewte): چوونە ناو ئاو، سەرخستنە ناو ئاو.

غــوطەباز- ص.فـا(غـووتەباز- xûte baz): غەواس، ئاوباز، چوونە ناو ئاو.

غــوطەور- ص.مــر(غــووتەڤــەر- xûtever): قووتخواردوو، ئەوەی بچێتە ناو ئاوەوە.

غــوطە ورشــدن- مص.ل(غــوتەڤــەر شــودەن- xûtever şuden): چــوونــە نــاو ئــاو، سەرخستنە ناو ئاو.

غــوغــا- ا.ع(غــەوغــا- xewxa): خــەڵكی ئاژاوەچیو ئاژاوەگــێــڕ، قــەرەباڵغی و ئاپوورەی خەڵكی، فیتنەو ئاژاوە، قەوغا.

غــوغا انگیــختن- مص.ل(غــەوغا ئەنگیــختــەن- xewxa engîxten): ئاژاوە هەڵگیــرســان، فیتنە بەرپا كردن.

غــوغــا براوردن- مص.ل(غــەوغــا بەر ئاڤــەردەن- xewxa ber averden): هەراو هەنگامــە نانەوە، هاتو هاوار كردن.

غــوغا طلب- ص.فـا(غــەوغـا تەلەب- xewxa teleb): ئاژاوەخواز، ئاژاوەگێڕ.

غوغاگر- ص.فا(غەوغاگەر- xewxa ger): ئاژاوەگێڕ، فیتنەچی.

غوک- ا(غووک- xûk): قورباقە، بۆق.

غوک جامه- ا.مر(غوک جامە- xûk çame): كڤز، قەوزە، جلەشینەی سەر ئاو.

غوک چوب- ا.مر(غووک چووب- xûk çûb): دارو هەلوک.

غــوكناک- ص(غــووكناک- xûknak): شــوێنێ كە بۆقی زۆر بێ، بۆقستان.

غــول- ا.ع(غــول- xûl): دێوەزمــە، نەڕەدێو، مێردەزمە.

غــول- ا(غــوول- xûl): ئاغــەڵی مــەڕو مــاڵات، غار.

غــول اسا- ص.مر(غـول ئاسا- xûl asa): دێو ئاسا.

غــول پیكر- ص.مــر(غــوول پەیكەر- xûl peyker): كەتەو زەلام وەكو غوول.

غــولدنگ- ص.عـا(غـوولدەنگ- xûl deng): كەسی زل و زەبەلاح و ناقۆڵا و ناشیرین.

غولک- ا(غوولەک- xûlek): دەغیلەی گۆزە.

غــول وار- ق.ص(غـــوول ڤــــار- xûl var): غولئاسا، وەکو دێوەزمە.

غوله- ا(غووله- xûle): دەغیلە.

غـوله- ص(غـەوله- xewle): بێ ئەقڵ، کاڵ، نەگەییوو، کەودەن.

غولين- ا(غوولین- xûlîn): چاوی زەق، گۆزەی دەم پەل، گۆزەی دوو دەسک.

غوى- ص.ع(غەڤی- xevî): گومڕا، بێ ڕێگە.

غــويشـه- ا(غــەڤــیـشـــە- xevîşe): جــۆرە ڕووەکێکە.

غى- مص.ل.ع(غــەی- xeyy): گــومــڕابوون، کەچڕەوبوون، سەر لێ شێوان، گەندەڵ بوون، لە ناو چوون.

غـيـاب- مص.ل.ع(غـیـیـاب- xiyab): پێـوار بوون، دیار نەبوون، ئاوا بوونی هەتاو.

غـيـابت- مص.ل.ع(غـیـیـابەت- xiyabet): نادیار بوون، پێوار بوون.

غـيـابت- ا.ع(غـەیابەت- xeyabet): قـەبر، گۆڕ، چاڵ.

غـيـاث- ا.ع(غـیـیـاس- xiyas): فـریادڕەس، ناوێکی یەزدانە.

غيار- ا.ع(غییار- xiyar): پارچەیەکی زەردە، جاران جولەکەکان بەسەر شانی خۆیانەوە دەدرو تا دیار بێ کە جولەکەن.

غـيـاظ- ا.ع(غییاز- xiyaz): غـەم، مـەینەت، مەشەقەت.

غـيـاظ- ص.ع(غـەییـاز- xeyyaz): مـایەی ئەوپەڕی تووڕەیی، زۆر تووڕە.

غـيـان- ص.ع(غـەییـان- xeyyan): گـومـڕا، کەسێک گیرۆدەی هەواو هەوەسی خۆی بێ.

غـــيـــاهب- ا.ع(غــــەیاهیب- xeyahib): تـاریکی، شـــەوی زۆر تاریک، ئەســـپی ڕەش، پیاوی گێل و سست و لاواز.

غيب- مص.ل.ع(غەیب- xeyb): پێوار بوون، دیار نەمان، دوورکەوتنەوە لەبەر چاو، پەنهان.

غــيـب شـدن- مص.ل(غـەیب شـودەن- xeyb şuden): پێوار بوون، دیار نەمان.

غـيب كـردن- مص.ل(غـەیب کـەردەن- xeyb kerden): پێـــوار بوون، غــــایب بـوون، دیار نەمان.

غـيب گـفتن- مص.ل(غـەیب گـوفـتـەن- xeyb guften): باسـکردنی غـــەیب، باسـی شـــتی پەنهان.

غــيــبى- ص.ن(غـــەیبی- xeybî): ســەر بە جیهانی غەیب، ئیلاهی، خواهی.

غـيب بين- ص.فـا(غـەیب بین- xeyb bîn): غەیببین، ئەوەی غەیب بدینێ.

غيبت- مص.ل.ع(غەیبەت- xeybet): غایب بوون، لەبەر چاو نەمـان، غـەیب بوونی ئیـمـامی مەهدی.

غيبت- مص.ل.ع(غیبەت- xibet): غەیبەت کـردنی کـەسـێک، خـراپە گـوتنی پاشـملە، پاشملەگۆیی.

غيبت كردن- مص.ل(غیبەت کەردەن- xibet kerden): پاشملەگوتن، غەیبگوتنی خەڵکی.

غـيـبـتگر- ص.فـا(غـیـبـەتگەر- xibetger): غەیبەتچی، لە پاشملەگوتنی کەسێک بە خراپە.

غيبخانه- ا.مر(غەیب خانە- xeyb xane): جیهانی نا دیار، دنیای غەیب، خانەی غەیب.

غـيب دان- ص.فـا(غـەیب دان- xeyb dan): غەیبزان.

غيبستان- ا.مر(غەیب ستان- xeyb stan): دنیای نادیار، غەیبستان، جیهانی غەیب.

غيبگو- ص.فا(غەیبگو- xeybgû): کەسێک باسی غەیبو نهێنیان بکات.

غــيـب نما- ص.فـــا(غـــەیب نەمـــا- xeyb nema): غەیب نما، نیشاندەری غەیب.

غيبوبت- مص.ل.ع(غەیبوبەت- xeybûbet): دیار نەمان، ئاوابوونی هەتاو.

غيبه- ا(غەیبە- xeybe): تیردان.

غیث- ا.ع(غەیس- xeys): باران، هەورێ کە بیارێ، گیایەک بە ئاوی باران بڕوێت.

غیچک- ا(غیچەک- xîçek): جۆرە کەمانچەیەکە.

غیداق- ا.ص.ع(غەیداغ- xeydax): زەوی بەپیتو بەرەکەت، جوامێرو سەخیو دلاوا، نەرم و ناسک و جوان، لاوی نەرم و نۆڵ و بەخۆ.

غیداقی- ص.ن(غەیداغی- xeydaxî): تیرێکی زۆر قایە بەرد دەشکێنێ لە غەیداق دروستکراوە.

غیر- ا.ع(غەیر- xeyr): غەیرە، بێگانە، جگە، گۆڕان، غەوارە.

غیر- ا.ع(غیەر- xîyer): خوێن بەها، گۆڕان.

غیران- ا.ع(غیران- xîran): غاروشکەفتان.

غیرت- مص.ل.ع(غەیرەت- xeyret): غیرەت، غیرە، ناموس پەرستی، حەسودی.

غیرت افزا- ص.فا(غەیرەت ئەفزا- xeyret efza): غیرەت ورووژێن.

غیرتمند- ص.مر(غەیرەت مەند- xeyret mend): بەغیرەت، غیرەتدار.

غیره- ا.ع(غیرە- xîre): خوێن بەها، ئازووقە.

غیریت- ا.ع(غەیرییەت- xeyriyet): جیاوازی و ناتەبایی.

غیژیدن- مص.ل(غیژیدەن- xîjîden): سکەخشکێ، سکەخزێ.

غیسان- ا.ع(غەیسان- xeysan): تافی لاوی، هەرەتی لاوی.

غیشه- ا(غیشە- xîşe): زەل، رەشکەی کاکێشان.

غیض- مص.ل.ع(غەیز- xeyz): کەم بوونی ئاو، داکشانی دەریا، کەم، کەمبوونی نرخی کالآ.

غیضه- ا.ع(غەیزە- xeyze): قامیشەلان، بێشە، جەنگەل.

غیظ- مص.م.ع(غەیز- xeyz): تووڕەکردن.

غیل- مص.ع(غەیل- xeyl): شیردانی ژنی سک پڕ بەمنداڵ، شیرێک کە ژن لە کاتی سک پڕیدا بیدا بە منداڵ.

غیل- ا.ع(غیل- xîl): چڕە دارستان، لێرەوار، بێشە.

غیلان- ا.ع(غیلان- xîlan): غول، دێوەزمان.

غیله- ا.ع(غیلە- xîle): حیلە و فێڵ، کوشتنی ناگەهانی، تیرۆرکردن.

غیم- ا.ع(غەیم- xeym): هەور، هەوری بە باران، تەم و مژ.

غیمناک- ص.مر(غەیمناک- xeymnak): بەهەور، هەوردار.

غین- ا.(غەین- xeyn): پیتی بیست و دووەمی ئەلفبای فارسییە.

غین- مص.ل.ع(غەین- xeyn): تینوو بوون، هەور بەری ئاسمان بگرێ، تامەزرۆ بوونی سێکسی.

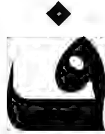
غیو- ا(غیڤ- xîv): قریوە، هاواری بەرز.

غیوب- مص.ل.ع(غویوب- xuyûb): دیار نەمان، غایب بوون، پێواربوون.

غیوث- ا.ع(غویوس- xuyûs): بارانان.

غیهب- ا.ع(غەیهەب- xeyheb): تاریکی، شەوی زۆر تاریک، ئەسپی رەش، پیاوی گێل و نەزان و کەودەن.

◆

ف- حر (ف- F):
پیتی بیست و سێیەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (فا) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە(٨٠).

فائت- ص.ع(فائیت- fait): لە نێو چوو، لە دەست چوو، مردوو، رابردوو، تێپەڕیو.

فائح- ص. ع (فائیھ- faih): شتێ بۆنی خۆش بدات.

فائدە- ا.ع(فائیدە- faide): فایدە، سوود، قازانج.

فائز- ا.فا.ع(فائیز- faiz): رزگاربوو، سەرکەوتوو.

فائض- ا.فا(فائیز- faiz): زیاد، ئاوێک کە لەسەر قاپ بڕژێ.

فائق- ا.فا(فائیغ- faix): چاک و هەڵبژاردە لە هەر شتێک، زاڵ بەسەر کاردا.

فائق امدن- مص.ل(فائیغ ئامەدەن- faix ameden): زاڵ بوون، سەرکەوتن، بالادەستبوون.

فائق شدن- مص.ل(فائیغ شودەن- faix şuden): زاڵبوون، سەرکەوتن.

فائقە- ا.فا(فائیغە- faixe): ژنی زاڵ، سەرکەوتوو، دیار.

فابریک- ا.فر(فابریک- fabrîk): فابریقە، کارگە، کارخانە.

فاپیش- ا.فر(فاپیش- fapîş): بەرەو پێش.

فاتح- ا.فا.ع(فاتیھ- fatih): فەتحکار، سەرکەوتوو، کەسێک کە شتێک بکاتەوە یان ولاتێک بەشەڕ بگرێ.

فاتح شدن- مص.ل(فاتیھ شودەن- fatih şuden): زاڵ بوون بەسەر دژمندا، سەرکەوتن.

فاتحانە- ق(فاتیھانە- fatihane): سەرکەوتووانە.

فاتحە- ا.فا.ع(فاتیھە- fatihe): ژنی سەرکەوتوو، سەرەتای کار، سورەتی یەکەمی قورئان.

فاتر- ص.ع(فاتیر- fatir): سست، لاواز، خاو، ئاوی شلەتێن، شیرتێن.

فاترسین- ا(فاتەرسین- fatersîn): خەردەل.

فاتق- ا.فا(فاتیغ- fatix): شکێنەر، درز.

فاتک- ا.فا.ع(فاتک- fatik): دلێر، ئازا، بێباک، لەنکاودا بکوژ، لە نکاودا بگیر.

فاتن- ا.فا.ع(فاتین- fatin): گومڕاکار، شەیداکار، فیتنەگێڕ، داوێن پیسی.

فاتور- ص.ع(فاتور- fatûr): شیرتێن، شلەتێن.

فاتوریدن- مص.ل(فاتوریدەن- fatûrîden): دوورەپەرێزی کردن، دوور بوون، سڵکردنەوە، رەوینەوە.

فاجر- ا.فا.ع(فاجیر- facir): گوناهکار، تاوانکار، زیناکار، فاسق.

فاجره- ا.فا.ع(فاجیره- facire): ژنی بەدکار، فاحیشە، قەحبە، سۆزانی، رووسپی.

فاجع- ا.فا.ع(فاجیع- faci'): بە ئازار، کارەساتی دڵتەزێن، بەڵاو مسیبەت.

فاجعه- ا.ع(فاجیئە- faci'e): بەڵا، مسیبەت، دەردو خەم، کارەسات، روداوو قەوماوی ناخۆش.

فاجور- ص.ع(فاجوور- facûr): زیناکار.

فاجه- ا(فاجه- face): باوێشک.

فاحش- ص.ع(فاهیش- fahişe): ناشیرین، دزێو، خراپەی لە رادەبەدەر، ئاشکرا، زۆر.

غلط فاحش- ا.مر(غەلەتی فاهیش- xeleti faheş): هەڵەی گەورەو ئاشکرا.

فاحشه- ص.ع(فاهیشە- fahişe): ژنی خراپ، سۆزانی، کاری زۆر دزێو، گوناحی زۆر گەورە.

فاحشگی- ا.مص(فاهیشەگی- fahişegî): زیناکاری.

فاحشەخانه- ا.مر(فاهیشەخانە- fahişe xane): قەحبەخانە.

فاخته- ا(فاختە- faxte): کوکو، قومری، کوکوختی، بی بی سوو.

فاختەگون- ص(فاختەگوون- faxte gûn): خاکی، قاوەیی، بۆر، بەرەنگی کوکو.

فاخته مهر- ص(فاخته میهر- faxte mihr): خەڵکی بێ وەفا، کوکو بە کەم وەفایی ناسراوە چونکە زوو زوو نێرەکەی دەگۆڕێ.

فاخر- ا.فا.ع(فاخیر- faxir): زۆر چاکو فاخیر، فەخرفرۆش، خۆ هەڵکێش.

فاخره- ا.فا.ع(فاخیره- faxire): سەنگین و گرانبەهاو فاخیر، ژنی خۆ هەڵکێش.

فاخره- ا(فاخیره- faxire): جۆرە گیایەکە جاران بۆ دەرمان بەکار دەهات.

فاخریدن- مص.م(فاخەریدەن- faxerîden): کڕینەوە، دووبارە کڕین.

فاخور- ا.ع(فاخوور- faxûr): جۆرە رێحانەیەکە.

فاخیدن- مص.م(فاخیدەن- faxîden): شیکردنەوە، هەڵاجی کردن، جیاکردنەوە، جیاکردنەوەی پەموو لە ناوکەکەی.

فاخیده- ا.مف(فاخیده- faxîde): شیکراوە، جیاکراوە، لۆکەی هەڵاجی کراو.

فادزهر- ا.مر(فادزەهر- fadzehr): تریاک، دژە ژەهر.

فادوسیدن- مص.ل(فادووسیدەن- fadûsîden): لکان، لکانی شتێک بە شتێکەوە.

فار- ا.ع(فار- far): مشک.

فار- ا.فر(فار- far): منارەی دەریایی، فانۆسی دەریایی، چرای دەریایی، چرایەکە لە کەنارێن دەریا لەسەر بورجان دادەنرێ بۆ رێنوێنی کەشتیان.

فار- ا.فا.ع(فاڕ- farr): هەڵاتوو، راکردوو.

فاراب- ا.ص(فاراب- farab): شاری فاراب.

فارابی- ص.ن(فارابی- farabî): خەڵکی فاراب (شارێکی ترکستانە لە کەناری رۆژاوای رووباری سەیحون.

فاراد- ا.فر(فاراد- farad): یەکەیەکی ئەندازەگیری.. کارەبایە.

فارد- ا.فا.ع(فارید- farid): یەکانە، تەنیا، تاقو تەنیا، بە تەنێ ماو.

فارس- ا.خ(فاریس- faris): ئەوەی بە زمانی فارسی دەدەوێ.

فارس- ص.ع(فاریس- faris): سوارچاک، جەنگاوەر، دلاوەر.

فـارسی- ص.ن(فـارسی- farsî): سـەر بە نەتەوەی فارس، زمانی فارسی.

فـارط- ا.فـا.ع(فـاریت- farit): پێشـڤـەڕۆ بەرەو ئاو.

فارطان- ا.خ.ع(فاریتان- faritan): ناوی دوو ئەستێرەیە.

فارع- ا.فا.ع(فاریٔ- fari'): شاخەوان، بەرزو بڵند، بەرزو جوان، لوتکەی چیا.

فـارعـە- ا.فـا.ع(فـاریئـە- fari'e): لوتکەی چیا، قوللەی کێو.

فارغ- ا.فا.ع(فاریغ- farix): کەسێک لە کار بووبێتەوە، ئاسوودە، ئارام، بێکار.

فـارغ سـاختن- مص.م(فـاریغ سـاختـەن- farix saxten): ئاسـوودەکـردن، ئارام کـردن، تەواو کردنی کارێک.

فـارغ شـدن- مص.ل(فـاریغ شـودەن- farix şuden): لێـبـوونەوە، دەست بە تاڵ بـوون، ئاسوودە بوون، ئارام بوون.

فارغانە- ق(فاریغانە- farixane): لە حاڵی دەستبەتاڵی و ئاسوودەییدا.

فـارغ دل- ص.مـر(فـاریغ دیل- farix dil): دڵنیا، ئاسودە دڵ.

فـارغ زی- ص.فـا(فـاریغ زی- farix zî): ئاسوودەژین.

فـارفتن- مص.م(فـاروفـتـەن- faruften): ماڵین، گسکدان، دووبارە ماڵین، گسک دانەوە.

فـارق- ا.فـا.ع(فـاریغ- farix): جـیـاکـەرەوە، ئەوەی فەرقی هەق‌و ناهەق بکات، جیاوازی نێوان دوو شت.

فـارقـە- ا.فـا.ع(فـاریغـە- farixe): ژنی جیاکەرەوە.

فـارنهـایت- ا.انگل- فـارین هایت- farin hayt): یەکەی پلەی گەرمییە.

فاروق- ص.ع(فارووغ- farûx): جیاکەرەوەی هەق لە ناهەق، نازناوی عـومـەری کـوڕی خـەتابە، باشترین تریاق(بەنج).

فارە- ا.ع(فارە- fare): یەک مشک.

فارە- ص.ع(فاریه- farih): چوست و چالاک، چەلەنگ، مەعلان، کارامە، لێزان.

فارهە- ص.ع(فاریهە- farihe): کیژ یان ژنی گەنج و جوان.

فـارياب- ا.(فـاریاب- faryab): کشـتوکـاڵ و زەرعاتی بەراو.

فاريابی- ص.ن(فاریابی- faryabî): خەڵکی فـاریاب (کە شـارێکی خـۆراسـان بووە لە نزیکی بەڵخ لە کەناری رۆژئاوای جەیحون.

فـاريختن- مص.(فـاریخـتـەن- farixten): رژان، رژاندن، دارژان.

فـاريدن- مص.م(فـاریدەن- farîden): قووتدان.

فـاز- ا.فـر(فـاز- faz): دیمەن، قـۆنـاغ، گـۆڕان، حاڵەت، گۆڕینی بەرەبەرە.

فاژ- ا(فاژ- faj): باوێشک، ئاژاژگێ.

فـاژيدن- مص.ل(فـاژیدەن- fajîden): باوێشکدان.

فاس- ا.ع(فاس- fas): تەور، تەشوێ، پاچ.

فاسپردن- مص.م(فاسیپوردەن- fasipurden): پێ سپاردنەوە، دووبارە پێ سپاردن.

فاستدن- مص.م(فاسیتەدەن- fasiteden): لێ سەندنەوە، دووبارە سەندنەوە.

فاستونی- ا(فاستوونی- fastûnî): فاسۆنی، جۆرە قوماشێکە بۆ چاکەت‌و پانتۆڵ یان کورتەک‌و شەرواڵ بەکاردێ.

فاسخ- ا.فا.ع(فاسیخ- fasix): هەڵوەشێنەری پەیمان و عەقدنامەو بەڵێننامەو...

فـاسد- ص.ع(فـاسیـد- fasid): خـراپ بوو، گـەندەڵ، زایەبوو، خـراپ، زەبوون، بۆگـەن، عەیبدار.

فاسدساختن- مص.م(فاسیـد ساختـەن- fasid saxten): خـراپ کـردن، گـەندەڵ کـردن، فەوتاندن، عەیبدارکردن.

فاسد شدن- مص.ل(فاسید شودەن- fasid şuden): بۆگەن بوون، خرابوون، گەندەڵ بوون، فەوتان، عەیبداربوون.

فاسق- ا.فا.ع(فاسیغ- fasix): گوناحکار، زیناکار، لە هەق لادەر.

فاسقە- ا.فا.ع(فاسیغە- fasixe): ژنی بەدکار، سۆزانی.

فاسی- ا(فاسی- fasî): جۆرە رووەکێکە.

فاسیس- ا.فر(فاسیس- fasîs): دیمەن، روخسار، رواڵەت، رووکار.

فاش- ص(فاش- faş): ئاشکرا، بڵاوبوونەوە، کشش.

فاش شدن- مص.ل(فاش شودەن- faş şuden): بڵاوبوونەوە، ئاشکرابوون، کششبوون، خویابوون.

فاش گردیدن- مص.ل(فاش گەردیدەن- faş gerdîden): ئاشکرابوون، بڵاوبوونەوە، کششبوون، خویابوون.

فاش کردن- مص.م(فاش کەردەن- faş kerden): بڵاوکردنەوە، ئاشکراکردن، لەقاودان.

فاشرا- ا(فاشرا- faşra): جۆرە رووەکێکە لە کۆنا بۆ دەرمان بەکار دەهێنرا.

فاشر ستین- ا(فاشیریستین- faşiristîn): جۆرە گیایەکە لە لاولاو دەچێت.

فاشورانیدن- مص.م(فاشورانیدەن- faşuranîden): هاڕوژاندن.

فاشیست- ص.فر(فاشیست- faşîst): پەیڕەوی رێبازو رێچکەی فاشیزم.

فاشیسم- ا.فر(فاشیسم- faşîsm): ناوی رێبازو قوتابخانەیەکی سیاسیو جۆری حکومەتێک بوو کە لە نێوان جەنگی یەکەم و جەنگی دووەمی جیهاندا لە ئیتالیا حوکمڕان بوو، و بە شێوازێکی ملهوڕانەو دیکتاتۆری فەرمانڕەوایی دەکرد، ئێستا پتر بە مانای دیکتاتۆری بەکاردێ.

فاصل- ا.فا.ع(فاسیل- falil): سنووری نێوان دوو زەوی، سنووری نیوان دوو شت.

فاصلە- ا.فا.ع(فاسیلە- fasile): ماوەی نێوان دوو شت، ئەوەی لە نێوان دوو شتدا روویدات.

فاصلە دادن- مص.م(فاسیلە دادەن- fasile daden): فاسیلەدان، سنووردانان لە نێوان دوو شتدا.

فاصلەگرفتن- مص.ل(فاسیلە گیریفتەن- falile giriften): سنووردانان لە نێوان خۆو کەسێک یان شتێکی دیدا.

فاضح- ا.فا.ع(فازیه- fazih): سپێدە، ئاشکراکار، ریسواکار.

فاضل- ا.فا.ع(فازیل- fazil): زانا، خاوەن فەزڵ، کەسێک لە زانستو کەماڵدا لە خەڵکانی دی زیاتر بێ.

فاضل اب- ا.مر(فازیل ئاب- fazil ab): ئاوی زیادە کە لە سەری رووبار یان جۆگە بڕوات، چڵکاوی گەرماو و موبەق.

فاضلات- ا.فا.ع(فازیلات- fazilat): ژنێن خودان فەزڵ.

فاضلانە- ق.ص(فازیلانە- fazilane): زانایانە، هێژایانە.

فاضلتر- ص.ت(فازیلتەر- fazilter): باڵاتر، زیاتر، زاناتر.

فاضلە- ا.فا.ع(فازیلە- fazile): باڵا، زانا (بۆ مێ).

فاطر- ا.فا.ع(فاتیر- fatir): خولقێنەر، داهێنەر، خوای گەورە.

فاطمە- ا.ص.ع(فاتیمە- fatime): ژنێ کە منداڵی خۆی لە شیر بڕیبێتەوە، ناوی کچی حەزرەتی پێغەمبەرە.

فاطمی- ص.ن.ع(فاتیمی- fatimî): ئەولادی حەزرەتی فاتیمە.

فاطمەارە- ا.مر(فاتیمە ئەرە- fatime ere): ناوی قارەمانێکی هەزارو یەک شەوەیە، ژنی زۆر بێ شەرم.

فاطن- ص.ع(فاتین- fatin): زیرەک، زانا.

فاعل- ا.فا.ع(فائیل- fail): کارا، بکەر، کارکەر، کرێکاری قوڕکاری.

فاعله- ا.فا(فائیله- faile): بکەر (بۆ مێ).

فاغره- ا.ع(فاغیره- faxire): جۆرە رووەکێکە.

فاغیه- ا.ع(فاغییە- faxiye): شکۆفەی خەنە، لقی خەنە، هەر شکۆفەیەک کە بۆنی خۆشبێ.

فافا- ص(فافا- fafa): هەر شتێک باش و جوان بێ، جوان .

فاق- ا(فاغ- fax): درزی نێوان ردێنی درێژ، کوێرکردنی چاو، دەربوونی دوومەڵ.

فاق- ا.ع(فاغ- fax): کاسەی پڕ تەعام، دەشتو تەختانی، بیابان.

فاقد- ا.فا.ع(فاغید- faxid): ئەوەی کەسێک یان شتێکی لە دەست دابێ، ژنێ کە فەرزەن یان مێردی خۆی لە دەست دابێ.

فاقع- ص.ع(فاغئ- faxi’): زەردی خالیسە، زۆر زەرد.

فاقعه- ا.ع(فاغیئە- faxi’e): تەنگانە، بەڵا، ناخۆشی.

فاقه- ا.ع(فاغە- faxe): نەداری، دەستکورتی، هەژاری.

فاکتور- ا.فر(فاکتوور- faktûr): لیستی حیساب.

فاکولته- ا.فر(فاکوولتە- fakûlte): زانستگە، کۆلیج.

فاکه- ا.فا.ع(فاکیه- fakih): خواوەندی میوە، میوەفرۆش، پیاوی حەنەکچی، قسەخۆش، دەم بە پێکەنین.

فاکهانی- ص.ع(فاکیهانی- fakihanî): میوەفرۆش.

فاکهه- ا.ع(فاکیهە- fakihe): میوە، فیقی.

فال- ا(فال- fal): فاڵ، گەشبینی.

فال دیدن- مص.ل(فال دیدەن- fal dîden): فاڵگرتنەوە.

فال زدن- مص.ل(فال زەدەن- fal zeden): فاڵگرتنەوە.

فال گرفتن- مص.ل(فال گیریفتەن- fal giriften): فاڵگرتنەوە.

فال- ا٠(فال- fal): چەند (چەند گوێزێک) یک فال گردو.

فالبین- ص.فا(فال بین- fal bîn): فاڵچی، فاڵگرەوە.

فالج- ا.ع(فالیج- falic): ئیفلیج، ئیفلیجی.

فالج زده- ا.فا(فالیج زەدە- falic zede): موفتەلا بە ئیفلیجی.

فالق- ا.فا(فالیغ- fali¨x): خەرەند، داهێنەر، خودا.

فالکباز- ا.ص(فالەکباز- falek baz): فاڵچی، فاڵگرەوە، فاڵچییەک لە کووچەو کەناران دابنیشێت و فاڵ بۆ خەڵکی بگرێتەوە.

فالگو- ص.فا(فالگوو- falgû): فاڵچی، بەختگرەوە.

فالگوش- ا.مر(فالگووش- fal gûş): ئەمە لای کورد بەردی جومعەی پێ دەگوترێ، ئەمە زیاتر کاری ژنە، ژنێک لە رۆژی ٥ شەممە لەسەر جومعە لە ڕێگایەک یان چوار ڕیانێک دەوەستێ و بە نیازی خۆی گوێ لە قسەی یەکەم کەس دەگرێ کە بەوێندەردا رەت دەبێ و بەمەش دەزانێ نیازەکەی دێتە دێ یان نا.

فالگیر- ص.فا(فالگیر- falgîr): فاڵچی، فاڵگرەوە.

فالنامه- ا.مر(فالنامە- falname): فاڵنامە، کتێبێکە کە دەستوورو ڕێ و شوێنی فاڵگرتنەوەی تێدا نووسراوە.

فالوده- ا(فالوودە- falûde): بەستەنی، دۆندرمە.

فالوذج- ا(فالووزەج- falûzec): فالودە، بەستەنی.

فالیز- ا(فالیز- falîz): باغ، بێستان.

فالینوس- ا(فالینووس- falînûs): شاتەڕە.

فالیە- ا.ع(فالییە- faliye): جۆرە مێروویەکە لە کونی ماراندا دەژی.

فام- پس(فام- fam): پاشگرێکە پتر مانای رەنگ دەدات وەک: سیاە فام، رەشباو.

فام- ا٠(فام- fam): قەرز.

فامگزار- ص.فا(فامگوزار- fam guzar): ئەوەی قەرز بداتەوە، قەرزدەر، سەر راست.

فامیل- ا.فر(فامیل- famîl): ماڵبات، خێزان، خانەوادە، کوانگو وەچاخ، تیرەو تایفە.

فامیلدار- ص.فا(فامیلدار- famîldar): کەسێک لە بنەماڵەیەکی ناوداربێ، وەچاخزادە.

فانتزی- ا.فر(فانتیزی- fantizî): خەیاڵ، وەهم، وێنا، زەوق، فەنکاری، فانتازی.

فانتوم- ا.فر(فانتوم- fantûm): تارمایی، خەیاڵ، وێنەی خەیاڵی، شەبەنگ، تاپۆ.

فانوس- ا(فانووس- fanûs): فانووس.

فانوس خیال- ا.مر(فانووسی خەیال- fanûsi xeyal): فانۆسی خەیاڵی، فانۆسێکە لە سەر شووشەکەی یان پەردەکەی نەخشو نیگار هەبووەو بە جوڵاندنی فانۆسەکە سێبەری ئەو نەخشو نیگارانە لەسەر دیواران دەرکەوتووە.

فانوس دریایی- ا.مر(فانووسی دەریایی- fanûsî deryayî): فانۆسی دەریایی، فەنار، جۆرە فانۆسێکە لە بەندەرەکاندا لەسەر بورجان دایدەنێن بۆ رێنوێنی کەشتییان.

فانوسقە- ا(فانوسغە- fanûs¨xe): فیشەکدان، رەخت، فیشەکلغ.

فانە- ا(فانە- fane): پواز، ئەو قاڵبەدارەی لە ناو قۆندەرەی دەنێن، پشتیوانەی دەرگا.

فانی- ا.فا.ع(فانی- fanî): ناپایەدار، شتێ نەمێنێو لەناو بچێ.

فانیز- ا(فانیز- fanîz): شەکر، قەندی سپی.

فاوا- ص(فاڤا- fava): شەرمەزار، ریسوا.

فاوانیا- (فاڤانیا- favaniya): جۆرە رووەکێکە.

فایتون- ا.فر(فایتوون- faytûn): عەرەبانە، گالیسکەی چوار چەرخە.

فئات- ا.ع(فیئات- fiat): گرووپان، تاقمان، دەستەیان.

فؤاد- ا.ع(فوئاد- fûad): دڵ، ئەقڵ.

فیودال- ا.ص.فر(فیوودال- fiyûdal): فیوودالٚ، دەرەبەگ، ئاغا.

فئودالیتە- ا.فر(فیوودالیتە- fiyûdalîte): جۆرە سیستەمێکی فیودالی بوو لە سەدەکانی ناڤیندا لە ئەورووپادا باو بوو، و فیودالەکانو خاوەن موڵکە گەورەکان بۆیان هەبوو فەرمانڕەوایی رەعیەتو مەسکێنانی خۆ بکەن.

فیودالیسم- ا.فر(فیوودالیسم- fiyûdalîsm): فیودالیزم، سیستەمی حوکمڕانی فیوداڵان کە هەقی حوکمڕانیان بەسەر هەموو کاروباری کۆمەڵایەتیو سیاسیو ئابووری جوتیارانو مسکێنانەوە هەبووە.

فئە- ا.ع(فیئە- fi'e): جماعەت، تاقم، گرووپ، دەستە.

فبها- ع(فەبیها- febiha): زۆر چاکە، باشتر.

فت- مص.ع(فەتت- fett): شکان، وردوخاش کردن، بلاو، پەرتو بلاو، درز لەبەردا.

فتاء- ا.مص (فەتاء- feta'): لاوی، جەوانی، کەرەمو سەخاوەت، دڵو چاو تێری.

فتائل- ا.ع(فەتائیل- fatail): فتیلە، پلێتە، شاف.

فتات- ا.ع(فوتات- futat): بەرماوە، ورتکەنان، وردە و خوردەی هەر شتێک.

فتات- ا.ص.ع(فەتات- fetat): کچۆلان، کیژانی گەنج.

فتاح- ص.ع(فەتتاه- fettah): فەتحکار، پشتیوان، حاکم، داوەر.

فتادن- مص.ل(فەتادەن- fetaden): کەوتن.

فتاریدن- مص.م(فەتاریدەن- fetarîden): هەڵکەندن، رشتن، پەرتو بڵاوکردن، دڕاندن، شەقکردن، جیاکردنەوە، پەریشان کردن، پەراگەندەکردن.

فتالنده- ا.فا(فەتالەندە- fetalende): پەریشانکەر، ریژەر، پەرتو بڵاوکەر، پەراگەندەکار.

فتالیده- ا.مف(فەتالیدە- fetalîde): رژاو، پەرتو بڵاو، دڕاو، پەریشان.

فتان- ص.ع(فەتتان- fettan): جوان و دڵرفێن، شەیتان، دز، ریگر، فیتنەگێڕ.

فتانه- ص.ع(فەتتانە- fettane): دڵرفێن، زۆر جوان، فیتنەگێڕ.

فتاوی- ا.ع(فەتاڤی- fetavî): فتوا، رای حاکمی شەرع.

فتح- مص.م.ع(فەتە- feth): گرتن، کردنەوە، سەرکەوتن، گرتنی شاریک.

فتح کردن- مص.م(فەتح کەردەن- feth kerden): کردنەوە، گرتن، سەرکەوتن بەسەر دژمندا.

فتحات- ا.ع(فەتەهات- fetehat): کون، کەلێن، کەلەبەر.

فتحنامه- ا.مر(فەتە نامە- feth name): نووسراویک هەواڵی سەرکەوتنی تێدا بێ.

فتحه- ا.ع(فەتهە- fethe): سەر:(نیشانەیەکە دەخرێتە سەر پیت).

فتدن- مص.ل(فوتەدەن- futeden): کەوتن.

فتر- ا.مص(فەتەر- feter): سستی، لاوازی، ساردی.

فتراک- ا(فیتراک- fitrak): تەرک بەندی زین.

فترت- ا.ع(فەترەت- fetret): سستی، خاوی، ماوەی نێوان دوو نۆرەتێ، زەمانی نێوان دوو پێغەمبەر.

فتردن- مص.م(فەتەردەن- feterden): درین، پەرت کردن، شەق کردن.

فتق- مص.ل.ع(فەتغ- fetx): کرانەوە، دڕان، قۆڕبوون.

فتق بدن- ا.مر(فەتغ بەند- fetx bend): فتق بەند، جۆرە پشتێنیکی تایبەتییە خەڵکی قۆڕ دەیبەستن.

فتک- مص.م.ع(فەتک- fetk): گرتنی لە ناخافڵی کەسێک، کوشتنی لەنکاوی کەسێک.

فتل- مص.م.ع(فەتل- fetl): بادان.

فتلیدن- مص.م(فەتەلیدەن- fetelîden): رشتن، شەق کردن، دڕاندن، پەریشان کردن.

فتن- ا.ع(فیتەن- fiten): ئاژاوە، تاقیکردنەوە، گومڕاکردن، کفر، نا حەزی نێوان خەڵکی، مەینەت، عەزاب، ئاژاوە، شتێتی.

فتنه- مص.م.ع(فیتنە- fitne): گومڕاکردن، تاقیکردنەوە، ئاژاوەنانەوە.

فتنه انگیختن- مص.م(فیتنە ئەنگیختەن- fitne engixten): ئاژاوە نانەوە، ئاژاوە بەرپاکردن.

فتنه انگیز- ص.فا(فیتنە ئەنگیز- fitne engîz) ئاژاوەگێڕ.

فتنه‌جو- ص.فا(فیتنەجو- fitne cû): ئاژاوەگێڕ، فیتنەچی.

فتنه‌خیز- ص.مر(فیتنەخیز- fitne xîz): شوێنی بە ئاژاوەو پڕ شەڕو ئاشوب.

فتنه‌زا- ص.مر(فیتنەزا- fitne za): ئاژاوەزێ.

فتنه‌شدن- مص.ل(فیتنە شودەن- fitne şuden): شەیدابوون، ئاشق بووون.

فتنه‌گر- ص.فا(فیتنەگەر- fitne ger): ئاژاوەگێڕ.

فتنه‌نشان- ص.فا(فیتنەنیشان- fitne nişan): ئاژاوە کوژێنەوە، کەسێک ئاژاوە بکوژێنێتەوە.

فتوت- ا.مص.ع(فوتووڤەت- futûvet): تافی لاوی، جوامێری، سەخاوەتو دڵاوایی.

فتوح- ا.ع(فوتووه- futûh): سەرکەوتنان، فەتحان.

فتوحات- ا.ع(فوتووهات- fultûhat): ئەو شارانەی بەشەڕ دەگیرێن.

فتور- مص.ل.ع(فوتوور- futûr): ئارام بوون، خاوبوونەوە، پەرێشان بوون، هێوربوونەوە.

فتوره- اا(فەتووره- fetûre): پارچە، قوماش.

فتون- مص.ع(فوتوون- futûn): ئاژاوەنانەوە، کەوتنەئاژاوەوە، خستنە ئاژاوەوە، شەیدا بوون، ئاشق بوون.

فتوی- ا.ع(فەتڤا- fietva): فتوا، رای زانای ئایینیو حاکمی شەرع دەربارەی مەسەلەیەک.

فتوی دادن- مص.ل(فەتڤادادەن- fetva daden): فتوادان، رادانی زانای ئایینی لە مەسەلەی شەرعیدا.

فتوی پرسیدن- مص.م(فەتڤا پورسیدەن- fetva pursîden): پرسینی رای موفتی لە مەسەلەیەکی شەرعیدا.

فتوی خواستن- مص.م(فەتڤا خاستەن- fetva xasten): پرسینی رای موفتی لە مەسەلەیەکی شەرعیدا.

فته- اا(فەتە- fete): بلیت، بەرگە، گوزەرنامە.

فته طلب- ا.مر(فەتە تەلەب- fete teleb): چەک خواز، سفتە.

فتی- ا.ص.ع(فەتا- feta): لاو، جوامێرو دلاوا.

فتی- ص.ع(فەتی- fetî): نۆ لاوی، نەورەسیدە لە هەر شتێک، نۆبەرە، تازە.

فتیات- ص.ع(فەتەیات- feteyat): کیژۆلان.

فتیان- ص.ع(فیتیان- fityan): لاوان، نۆلاوان، سەخی تەبیعەتان.

فتیت- ص.ع(فەتیت- fetît): نانە رەق، وردەنان، وردەو کوتراوی هەر شتێک.

فتیدن- مص.ل(فوتیدەن- futîden): کەوتن.

فتیش- ا.فر(فیتیش- fitîş): هەر شتێ بپەرستریٚ، وەکو بت.

فتیشیست- ص.فر(فیتیشیست- fitîşîst): پەرستاری فیتیش، ئەوەی فیتیش بپەرستێ.

فتیشیسم- ا.فر(فیتیشیزم- fitişîsm): رێبازی فیتیشیسی.

فتیل- ص.ع(فەتیل- fietîl): بادراو.

فتیله- ا.ع(فەتیله- fetîle): پلیتە، فتیلە.

فتیه- ص.ع(فیتیه- fitye): لاوی، گەنجێتی، لاوان، گەنجان.

فج- ص(فوج، فیج- fuc, fic): لێو شۆڕ.

فج- ا.ع(فەجج- fecc): رێگەی بەرینی نێوان دوو شاخ.

فجاء- مص.م.ع(فوجائه- fuca'e): پەلامارداني لەنکاو، کوشتنی لە نا خافڵ، گرتنی لە ناکاوی کەسێک.

فجاء- مص.م.ع(فەجائه- feca'e): گرتنی لە نکاوی کەسێک، غافڵگیرکردن، غافڵ کوشتن.

فجاج- ا.ع(فوجاج- fucac): رێگەی بەرینو ئاشکرای نێوان دوو شاخ.

فجار- مص.ع(فیجار- ficar): زیناکردن، رابواردنی حەرام، گانی حەرام.

فجار- ا.ع(فیجار- ficar): رێگەی بەرینو ئاشکرای نێوان دوو چیا.

فجار- ا.ع(فوججار- fuccar): زیناکاران.

فجایع- ا.ع(فەجایئ- fecayi'): کارەساتان، مسیبەتو بەلایان.

فجر- ا.ع(فەجر- fecr): کازیوە، بەرەبەیان، سپێدە، ئەلەند.

فجره- ص.ع(فەجەره- fecere): بەدکاران، زیناکاران.

فجفاج- ص.ع(فەجفاج- fec fac): فشەکەر، فیشالباز، پیاوی چەنەبازو بێهودەوێژ، خۆهەلکێش.

فجل- مص.ل.ع(فەجەل- fecel): نەرم و داهێزراو، خەست بوون، ئەستوور بوون، قایم بوون.

فجل- ا.ع(فوجول- fucul): تور، ترپ.

فجور- ص.ع(فەجوور- fecûr): خراپەکردن، گوناح کردن، لە هەق لادان، درۆکردن، زیناکردن.

فجور- ص. ع (فەجور- fecûr): ژن یان پیاوی داوین پیس.

فجه- ا.ع(فوجچە- fucce): درز، شەق، زەندۆڵ.

فجيع- ص.ع(فەجيئ- fecî'e): بەسوێ، بە ئازار، خەمناک.

فجيعه- ا.ع(فەجيئە- fecî'e): کارەسات، مسیبەتی بە ئازار، بەڵای ناخۆش.

فچفچه- ا(فوچفوچە- fuç fuçe): چپە چپ، مقۆ مقۆ، دەمگۆ.

فحاش- ص.ع(فەحهاش- fehhaş): بەدخووی زمان پیس، جنێو فرۆش.

فحاشي- ا.مص(فەحهاشی- fehhaşî): جنێو فرۆشی، دەمپیسی.

فحاص- ص.ع(فەحهاس- fehhas): کنوکۆکار، کەسێک زۆر بکۆڵێتەوە.

فحال- ص.ع(فیحال- fihal): فەحلان، نێران، کەلان، کەڵیاگەل.

فحام- ا.ع(فیحام- fiham): رەژووان، زوغالان، خەڵوزان.

فحام- ا.ص.ع(فەحهام- fehham): رەژوو فرۆش، رەژووکەر.

فحاوى- ا.ع(فەهاڤی- fehavî): ناوەڕۆکان.

فحث- مص.ع(فەحس- fehs): کۆڵینەوە.

فحش- مص.ل.ع(فوحش- fuhş): خراپە کردنی لە ئەندازە بەدەر، جنێودان.

فحشاء- ا.ع(فەحشا ء- fehşa'): گوناهی گەورە، کاری زۆر دزێوو قێزەون، زینا، گانی حەرام.

فحص- مص.م.ع(فەحس- fehs): تاقیب کردن، کۆڵینەوە، تەفتیش کردن.

فحل- ص.ع(فەحل- fehl): فەحل، نێر، پیاوی دیارو زاناو بەنامێ، دیار.

فحم- ص.ع(فەحم- fehm): رەژوو، زوخاڵ، خەڵووز.

فحمه- ا.ع(فەحمە- fehme): یەک کلۆ خەڵوز.

فحواء- ا.ع(فەحڤاء- fehva'): ناوەڕۆک، کاکڵ، پوختە.

فحول- ص.ع(فوحول- fuhûl): فەحلان، کەڵە ناوداران، نێران.

فحولت- ا.مص.ع(فوحوولەت- fuhûlet): نێرایەتی.

فحوم- ا.ع(فوحووم- fuhûm): خەڵوزان.

فحوى- ا.ع(فەحڤا- fehva): ناوەڕۆک، کاکڵ، مەبەستو کرۆکی قسە.

فخ- ل.غ(فەخخ- fexx): داو، فاق، تەڵە.

فخ- مص.ل.ع(فەخخ- fexx): پرخەپرخ کردن لە خەودا، پرخاندن لە خەودا.

فخاخ- ا.ع(فیخاخ- fixax): داو، تەڵە.

فخار- مص.ل.ع(فیخار- fixar): هاو فەخری، فەخرکردن بەسەر یەکدا.

فخار- مص.ل.ع(فەخار- fexar): نازین، فەخر کردن.

فخار- ا.ع(فەخخار- fexxar): خۆهەڵکێش، فەخر فرۆش.

فخار- ا.ع(فەخخار- fexxar): سواڵەت، کورەچی.

فخاري- ا.ع(فەخخاری- fexxarî): سواڵەتفرۆش، گۆزەگەر.

فخامت- مص.ل.ع(فەخامەت- fexamet): گەورەبوون، بەرزبوونی پلەو پایە.

فخذ- ا.ع(فەخز- fexz): ران.

فخذ- ا.ع(فەخز- fexz): کەسوکارو خزم و ماڵباتی پیاو.

فخر- مص.ل.ع(فەخر- fexr): نازین، فەخرکرن.

فخرکردن- مص.ل(فەخر کەردەن- fexr kerden): خۆ هەڵکێشان، بەخۆنازین.

فخفره- ا(فەخفەرە- fexfere): سوس، کەپەک، کۆن، نانی کۆنو ماوە.

فخم- ا(فەخەم- fexem): پارچە پەڕۆیەکی گەورەیە لەبن درەختی بەردارردا رایدەخەن تا میوەکەی بوەرێننە سەری.

فخم- ص.ع(فەخم- fexm): بڵندپایە، پایە بەرز، قەدرگران، قسەی خۆشو رەوان.

فخمیدن- مص.م(فەخمیدەن- fexmîden): جیاکردنەوەی لۆکە لە ناوکەکەی، شیکردنەوەی لۆکە.

فخمنده- ا.فا(فەخمەندە- fexmende): ئەوەی لۆکە شیبکاتەوەو دانەکەی لێ دەربێنێ.

فخمیده- ا.مف(فەخمیدە- fexmîde): لۆکەتی شیکراوە .

فخن- ا (فەخەن- fexen): ناوباغ.

فخوخ-ا.ع(فوخوخ-fuxûx): داو، تەڵە، فاق.

فخور- ص.ع(فەخوور- fexûr): نازکەر، فەخرکەر.

فخیخ- مص.ل.ع(فەخیخ- fexîx): پرخەپرخکردن لە خەودا، فیشکاندنی مار.

فخیر- ا(فەخیر- fexîr): مامێز.

فخیم- ص.ع(فەخیم- fexîm): گران قەدر، گەورە، پایەبەرز.

فداء- مص.ل.ع(فیداء- fida'): سەربایی، بەهای سەر، فدیەدان، خۆکڕینەوە لە یەخسیری، پارەدان بۆ خۆ رزگارکردن لە دیلی یان شتی دی.

فداشدن- مص.ل(فیداشودەن- fida şuden): گیان فیداکردن لە رای کەسێک یان مەبەستو ئارمانجێک.

فداکردن- مص.م(فیداکەردەن- fida kerden): قوربانی کردن، خۆ فیداکردن لە پێناوی مەبەستێک یان کەسێک، گیان فیداکردن.

فداء- ا.ع(فەداء- feda'): عەماری ئازووقە، عەماری کاڵا.

فدائی- ص.ع(فیدائی- fida'î): فیدائی، پێشمەرگە، گیان فیدا.

فدافد- ا.ع(فەدافید- fedafid): شوێنی دژوارو سەخت، شوێنی بەرز، دەست، زەوی هەموارو راستانی .

فداکار- ص.مر(فیداکار- fidakar): فیداکار، کەسێک گیان یان سامانی خۆی لە رای کەسێکی دیدا فیدابکات.

فداکاری- ا.مص(فیداکاری- fidakarî): فیداکاری، گیان فیداکردن.

فدام- ا.ع(فەددام- feddam): دەم بەند، پاڵوێنکە، جرجێتێ یان پەڕۆیەکی تەنک کە شلەمەنی پێ بپاڵێورێ.

فدامت- مص.ل.ع(فەدامەت- fedamet): دامان لە قسەکردندا، گەوج بوون.

فدان- ا.ع(فەددان- feddan): دوو گا بۆ جووتکردن بەیەکەوە ببەسترێن، مەزرا، کێڵگە، پێوانەیەک بووە بۆ پێوانی پانتایی.

فدراسیون- ا.فر(فیدیراسیون- fidirasyûn): فیدراسیۆن، یەکێتی چەند وڵاتێک، یەکێتی چەند شارێک، یەکێتی چەند دەستەیەک لە خەڵکی، ئەنجوومەنی کارگێڕی لقێک لە وەرزش.

فدرال- ص.فر(فیدیرال- fidiral): فیدراڵ.

فدرالیسم- ا.فر(فیدیرالیسم- fidiralism): سیستەمی سیاسەتێکە کە بەپێی ئەوە وڵاتێک لە چەند هەرێمو ناوچەیەکی سەربەخۆ پێکدێ، وەکو وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا.

فدرنجک- ا(فەدرەنجەک- fedrencek): مێردەزمە، شەوگ، مۆتەکە.

فدرنگ- ا(فەدرەنگ- fedreng): گلاکوتک، دارێکە دەخرێتە پشتی دەرگا تا قایم بێو نەکرێتەوە، پشتکۆڵ.

فدره- ا(فەدرە- fedre): زەل، قەرەم، حەسیر، لەبان.

فدفد- ا.ع(فەدفەد- fedfed): شوێنی سەختو عاسی، شوێنی بەرز، شوێنی دەشتو راستانیو هەموار.

فدوی- ص.(فەدەڤی- fedevî): فیدایی،

فدی- ا.ع(فیدا- fîda): ئەوەی کە یەخسیران لەبری رزگاری خۆ بیدەن ، سەر بەها ، بەهای سەر، سەربایی.

فدیات- ا.ع(فیدەیات- fideyat): فدیە، سەربەها ، بەهای خۆ کڕینەوە.

فدیه- ا.ع(فیدیە- fidye): فدیە، سەربەها، بەهای خۆ کڕینەوە.

فذلکه- مص.م.ع(فەزلەکە- fezleke): بە کۆتایی هێنانی حیسابو لێبوونەوە لێی، خۆلاسەی کەلام، خۆلاسەو ئەنجامو کۆتایی، پوختەی قسە.

فر- ا(فەر- fer): شانو شەوکەت، شکۆ، تیشک، جوانی، ڕەونەق.

فر- ا.فر(فیر- fir): ئامێرێکە بۆ وشکەوەکردنو لوول کردنی قژ، ئامێرێکە وەکو تەنور یان کوانوو کە خواردنی تیا لێدەنرێ.

فر- مص.ل.ع(فەر- fer): ڕاکردن، هەڵاتن.

کروفر- ا.مر(کەرو فەڕ- kerrû ferr): پەلامارو ڕاکردن، هەڵمەت و کشانەوە.

فراء- ا.ع(فەراء- fera’): کەری کێوی.

فراء- ا.ع(فیراء- fira’): فەروە.

فراء- ا.ص.ع(فەڕاء- ferra’): فەروەفرۆش، پەستەک فرۆش.

فرا امدن- مص.ل(فەرا ئامەدەن- fera ameden): هاتنەپێش.

فرا اوردن- مص.م(فەرا ئاڤەردەن- fera averden): بەدەست هێنان، دروستکردن.

فرا اورده- ص.مف(فەرا ئاڤەردە- fera averde): بەرووبوومی بەدەست هاتوو، دروستکراو.

فرائد- ص.ع(فەرائید- feraid): گەوهەری تاقانە، بێ وێنە، بێ هاوتا، دەگمەن.

فرائس- ا.ع(فەرائیس- ferais): نێچیر، کوژراو، کوشتە.

فرائض- ا.ع(فەرائیز- feraiz): فەرزو واجبان.

فرا افکندن- مص.م (فەرا ئەفکەندەن- fera efkenden): هێنانە ئارا.

فرا بافتن- مص.مر(فرا بافتەن-fre baften): بادان، دووبارەبادان، پێکەوە بادان، پێکەوە هۆنینەوە، درۆ هەڵبەستن، بوختانو ئیفتەرا.

فرابر- ا(فەرابەر- feraber): ئەو بەشەی میوە کە ناوکی تێدایە.

فرابردن- مص.م(فەرا بوردەن- fera burden): پێش بردن.

فرابستن- مص.م(فەرابەستەن- fera besten): بەستن بە چاکی، مەحکەم داخستن، توندگرێ دان.

فراپایه- ص(فەراپایە- fera paye): پایە بەرز، گران قەدر.

فراپشت- ق(فەراپوشت- fera puşt): لەسەر پشت.

فراپشت کردن- مص.م(فەراپوشت کەردەن- fera puşt kerden): خستنە سەرشان.

فراپوش- ص(فەراپووش- fera pûş): بێهۆش، لە هۆش چوو.

فراپیش- ق(فەراپیش- fera pîş): پێش، بەردەم.

فرات- ا.ع(فورات- furat): دەریا، ئاوی شیرینو سازگار، ناوی ڕووبارێکە بە سوریاو عێراقدا دەڕوات، ناوی ڕووبارێکە لە کوردستانی تورکیاوە هەڵدەقوڵێ.

فراتر- ق(فەراتەر- ferater): پێشتر، نزیکتر، باڵاتر، بەرزتر.

فراترک- ق(فەرا تەرەک- fera terek): کەمێ پێشتر، تۆزێ پێشتر.

فراته- ا(فوراتە- furate): باسوق.

فراچنگ- ق(فەراچەنگ- fera çeng): بە چنگ هێنان، بەدەست هێنان.

فراچیدن- مص.م(فەراچیدەن- feraçîden): کۆکردنەوە، کێشانەوە.

فراخ- ص(فەراخ- ferax): بەرین، پان، زۆر، فرە.

فراخ- ا.ع(فیراخ- firax): فەرخە، بێچوو.

فراخا- ا(فەراخا- faraxa): پانی، پانایی.

فراخاستن- مص.ل(فەراخاستەن- feraxasten): هەستان.

فراخ استین- ص.مر(فەراخ ئاستین- ferax astîn): دەست بڵاو، دەست کراوە، بەخشندە، سەخیو جوامێر.

فراخ اهنگ- ص.مر(فەراخ ئاهەنگ- ferax aheng): دوور بورد، گوللەیەک کە نیشانەی دوور بپێکێ.

فراخ ابرو- ص.مر(فەراخ ئەبروو- ferax ebrû): رووخۆش.

فراخبال- ص.مر(فەراخ باڵ- ferax bal): ئاسوودە خەیاڵ، ئاسوودە دڵ، دەستکراوە، بەخشندەو دڵاوا.

فراخبر- ص.مر(فەراخ بەر- ferax ber): سینەپان، سینگ پان.

فراخ بوم- ص.مر(فەراخ بوم- ferax bûm): دەشتی پانو بەرین.

فراخ بین- ص.فا(فەراخ بین- ferax bîn): سینگ فراوان، فراوان بین.

فراخ پیشانی- ص.مر(فەراخ پیشانی- ferax pîşanî): تەوێڵ پان، نێوچەوان پان.

فراختن- مص.م(فەراختەن- farax ten): هەڵکردن، بەرزکردنەوە.

فراخ جا- ص.مر(فەراخ جا- ferax ca): شوێنی بەرین.

فراخ چشم- ص.مر(فەراخ چەشم- ferax çeşm): چاو گەورە.

فراخ حوصله- ص.مر(فەراخ هەوسەلە- ferax hewsele): بەسەبرو حەوسەڵە، پشوودرێژ، بە ویقار.

فراخ دامن- ص.مر(فەراخ دامەن- ferax damen): داوێن پان، دەستکراوە.

فراخ درم- ص.مر(فەراخ دیرەم- ferax direm): پارەدار، زەنگین، دەوڵەمەند، دارا، بووە.

فراخ دست- ص.مر(فەراخ دەست- ferax dest): سەخی، بەخشندە، دڵاوا، دەستکراوە.

فراخ دستی- ا.مص(فەراخ دەستی- ferax destî): جوامێری، دەستکراوەیی، بەخشندەیی، سەخاوەتی.

فراخ دل- ص.مر(فەراخ دیل- ferax dil): بێ باک، زۆر خۆر.

فراخ دوش- ص.مر(فەراخ دووش- ferax dûş): چوار شانە.

فراخ دهن- ص.مر(فەراخ دەهەن- ferax de-hen): دەم پان، هەرزەوێژ، چەنەباز، چەقاوەسوو، هەڵەوەڕ.

فراخ دیده- ص.مر(فەراخ دیدە- ferax dîde): چاوو دڵ کراوە، چاوو دڵ تێر، بەخشندە.

فراخ رو- ص.فا(فەراخ رەو- ferax rew): تیژڕەو، دەست بڵاو.

فراخ روو- ص.مر(فەراخ روو- ferax rû): رووخۆش، دەم بە پێکەنین.

فراخ روزی- ص.مر(فەراخ رووزی- ferax rûzî): دەوڵەمەندو رزقدار، ئەوەی رزقو رۆزی زۆر بێ.

فراخ زیدن- مص.ل(فەراخەزیدەن- ferax-ezîden): خزین بەرەوپێش.

فراخ زیست- ص.مر(فەراخ زیست- ferax zîst): ژیان خۆش، ئەوەی لە نازو نیعمەتدا بژی.

فراخ سال- ص.مر(فەراخ سال- ferax sal): هاتە ساڵ، ساڵی پڕ بەرەکەتو هەرزانی.

فراخ سخن- ص.مر(فەراخ سوخەن- ferax suxen): هەڵەوەڕ، چەنەباز، هەرزەگۆ، چەقاوەسوو، چەقەچناوە.

فراخ سخنی- ا.مص(فەراخ سوخەنی- ferax suxenî): هەڵەوەری، چەنەبازی.

فراخ شانە- ص.مر(فەراخ شانە- ferax şane): چوارشانە.

فراخ شکم- ص.مر(فەراخ شیکەم- ferax şikem): زگ زل، پرخۆر، زۆر خۆر.

فراخ شلوار- ص.مر(فەراخ شەلڤار- ferax şelvar): پانتۆڵ دەڵب، تەمبەڵو تەوەزەل، قون گران.

فراخ عیش- ص.مر(فەراخ ئەیش- ferax eyş): ژین خۆش، کەسێک لە نازو نیعمەتدا بژی.

فراخ کام- ص.مر(فەراخ کام- ferax kam): خۆشحاڵ، خۆشبەخت، کامەران.

فراخ کندوری- ص.مر(فەراخ کەندوری- ferax kendûrî): سفرە گەورە، سەخیو جوامێر، دەست کراوە، دڵاوا.

فراخ گام- ص.مر(فەراخ گام- ferax gam): هەنگاو هەراو، هەراو هەنگاو، تیژڕەو.

فراخنا- ا.مر(فەرخنا- ferexna): بەرین و بەربڵاو..

فراخ نان و نمک- ص.مر(فەراخ نانو نەمەک- ferax nan û nemek): ئەوەی زۆربەی کات میوانی هەبێ، میواندار، فرە میوان.

فراخ نشتن- مص.ل(فەراخ نیشیستەن- ferax nişisten): پان دانیشتن، دانیشتن دوور لە یەک.

فراخ نعمت- ص.مر(فەراخ نیئمەت- ferax ni'met): فرە نیعمەت، شوێنێ پڕ نیعمەت بێ.

فرا خواندن- مص.ل(فەراخاندەن- feraxanden): ناردن بە شوێن کەسێکدا، جەلبکردن.

فراخور- ص(فەراخوور- feraxûr): شایستە، هەژ، شایانی.

فراخویش- ق(فەراخیش- feraxîş): لەگەڵ خۆدا.

فراخە- ا(فەراخە- feraxe): لەرزە، موچوڕکە.

فراخیدن- مص.ل(فەراخیدەن- feraxîden): رەپبوونی مووی لەش، لێکدی جیابوونەوە.

فراخیگاە- ا.مر(فەراخیگاه- feraxîgah): شوێنی بەرین، شوێنێ کە فەرو بەرەکەتو نیعمەتی زۆربێ.

فرادادن- مص.م(فەرادادەن- feradaden): ئاراستەکردن، شەڕحکردنی بابەتێک.

پشت فرادادن- مص.م(پوشت فەرا دادەن- puşt fera daden): پشت تێ کردنو هەڵاتن.

گوش فرا دادن- مص.م(گووش فەرا دادەن- gûş fera daden): گوێ گرتن و ژنەوتن.

فرا داشتن- مص.م(فەرا داشتەن- fera daşten): بەرزکردنەوە، ئاراستەکردن بەلایەکدا.

گوش فرا داشتن- مص.م(گووش فەرا داشتەن- gûş fera daşten): گوێ گرتنو ژنەوتن.

فرادر- ا.مر(فەرادەر- fera der): پشتکۆڵ.

فرادست- ق(فەرادەست- fera dest): بەدەست، لە دەستدا.

فرادست امدن- مص(فەرا دەست ئامەدەن- fera dest ameden): بەدەست هاتن، هاتنە پێش.

فرادست دادن- مص(فەرادەست دادەن- fera dest daden): سپاردن، پێ سپاردن، دان بە دەستی کەسێک.

فرادی- ع(فورادا- furada): تەنیا تەنیا.

فرادید- ق(فەرادید- feradîd): ئاشکرا، لەبەرچاو.

فرادیدن- مص.م(فەرادیدەن- feradîden): دیتن.

فرادیس- ا.ع(فەرادیس- feradîs): بەهەشتان.

فرار- مص.ل.ع(فیرار- firar): هەڵاتن، ڕاکردن، وایین.

فـرارکـردن- مص.ل(فـیـرار کـەردەن- firar kerden): هەڵاتن، راکردن، وایین.

فـرار- ص.ع(فـەڕار- ferrar): کـەسـێک زوو فیرار بکات. تەنێک زوو ببێ بە هەڵم.

فـراسـیـدن- مص.ل(فـەرا رەسـیـدەن- fera resîden): نزیک بوونەوەی وەختی شتێک یان کارێک.

فرارفتن- مص.ل.فەرا رەفتەن- ferar reften): رۆییشتن.

فـرارون- ص(فـەراروون- ferarûn): ئەوەی دەچێـتـە پێـشـێ، راست، دروست، دروسـتـکار، راستگۆ، چاکەکار، داوێن پاک.

فراروی- ق(فەرارووی- fera rûy): بەرانبەر، ناسراوو مەنشور.

فراز- ا.فەراز- feraz): هەوراز، بەرز، باڵا.

فـراز اوردن- مص.م(فـەراز ئاڤـەردەن- feraz averden): کـۆکـردنەوە، دۆزینەوە، بەدەست هێنان.

فـراز امـدن- مص.ل(فـەراز ئامـەدەن- feraz ameden): گەییشتن، نزیکبوونەوە، هاتنەوە، دەرکەوتن.

فـرازانیـدن- مص.م(فـەرازانیـدەن- fera-zanîden): هـەڵـکـردن، هـەڵـکـردنـی ئـاڵا، بەرزکردنەوە، داگیرساندنی ئاگر، هەڵایساندنی ئاور.

فـرازیاب- ا.مـر(فـەرازیاب- ferazyab): ئامێری بەرزی پێو.

فـرازیدن- مص.م(فـەرازیدەن- ferazîden): هەڵکردن، بەرزکردن، کردنەوە، داخستن.

فـرازنده- ا.فـا(فـەرازەندە- ferazende): بەرزکەرەوە، هەڵکەر.

فـرازیده- ا.مف(فـەرازیدە- ferazîde): هەڵکراو، بەستراو، داخراو.

فراس- ا.ع(فەراس- feras): جۆرە خورمایەکە، خورمای رەش.

فراس- ا.ع(فەڕاس- ferras): شێر.

فـراس- ص.ع(فـەڕاس- ferras): زۆر زیرەک، هۆشمەند، سەرناس.

فـراست- مص.م.ع(فـیـراسـەت- firaset): دەرککردنی ناخی شتێک لە رێگەی تەماشاکردنی رواڵەتی ئەو شـتـە، هوشـیـاری، هۆشـمـەندی، زیرەکی.

فـراست- مص.م.ع(فـەراسـەت- feraset): سوارچاکی، سواریکردن.

فراستدن- مص.م(فەراسیتەدەن- ferasite-den): وەرگرتن، سەندن.

فـراسـتـوک- ا(فـەراس توک- ferastûk): پەڕەسێلکە، پلیسری.

فراسخ- ا.ع(فەراسیخ- ferasix): قۆناغان، فەرسەخان.

فراسر- ق(فەراسەر- feraser): سەری سەر، دەوری سەر، ژێر سەر.

فراسیون- ا(فەراسییون- ferasîyûn): جۆرە گیایەکە لە کۆنا بۆ دەرمان بەکار هاتووە.

فراش- ا.ع(فـیـراش- firaş): فـەرش، رایەخ، نوێن، پێخەف.

صاحب فراش- ا.مر(ساهیب فیـراش- sahib firaş): نەخۆشی لە جێدا کەوتوو.

تجدید فـراش کـردن- مص.م(تەجدیدی فـیـراش کـەردەن- tecdîdi firaş kerden): دووبارە ژن هێنان.

فراش- ا.ع(فەراش- feraş): پەپوولان.

فراش- ص.ع(فەڕاش- feraş): فەرش راخەر، پۆستەبەر، گسکدەری حەرەمێن پیرۆز، فەڕاش، پێشخزمەت.

فراشا- ا.فەراشا- feraşa): موچورکە، باوێشکە.

فـراش باشی- ا.مـر(فـەڕاش باشی- feraş başî): فەڕاش باشی، سەر دەستەی فەڕاشان.

فـراشتن- مص.م(فـەراش تەن- feraşten): هەڵکردن.

فـراشـتـوک- ا(فـەراش توک- feraş tûk): پەڕەسێلکە، پلیسری.

فراشخانە- ا.مر(فەراش خانە- feraş xane): فەڕاشخانە، ژووری فەڕاشان.

فراشدن- مص.ل(فـەراشودەن- feraşuden): وەژوور کەوتن، داخڵ بوون.

فراشە- ا.ع(فەراشە- feraşe): پەروانە، پەپوولە.

فراشیدن- مص.ل(فەراشیدەن- feraşîden): لەرزو بێتاقەتی بەر لەسەر هەڵدانی تێ.

فراشیون- ا(فەراشییون- feraşîyûn): جۆرە رووەکێکە.

فـراص- ص.ع(فـیـراس- firas): توند، زبر، درشت، زۆر سوور، جل.

فـراض- ا.ع(فـیـراز- firaz): جل و بەرگ، پۆشاک.

فـراض- ص.ع(فـەراز- ferraz): شـارەزای فەرزو واجبان.

فـراعنە- ا.ص.ع(فـەرائینە- fera'ine): فیرعەونان، ستەمکاران، سەرکێشان، لوتبەرزان، نازناوی هەر یەکێک لە پاشایانی کۆنی میسر بووە.

فراغ- مص.ل.ع(فەراغ- ferax): بەتاڵ بوون، ئاسوودە بوون، لێبوونەوە لە کارێک.

فراغ- ا.ع(فیراغ- firax): قاپ، ئامان، بادەی گەورە.

فراغت- مص.ل.ع(فەراغەت- feraxet): بێ تاقەت بوون، نیگەران بوون، ئاسوودەبوون، دڵنیا بوون.

فرافر- ا(فەرافەر- ferrafer): فرەفڕ.

فـرافـر- ا.ع(فـورافـیـر- furafir): بەرخ، کارژۆلە، گوێرەکە، پیاوی گەوج.

فراق- مص.ل.ع(فیراغ- firax): جیابوونەوە.

فراق- ا.مص.ع(فەراغ- ferax): جودایی.

فراق زده- ص.مر(فیراغ زەدە- firax zede): جودایی کێش، هیجران دیتە، موفتەلا بەدەردو ئازاری جودایی.

فـراک- ا.فـر(فـوراک- furak): پشت، حیز، کرێت، دزێو.

فراک- ا.فر(فراک- frak): جۆرە جلێکی رەشی پیاوانەیە لە بۆنەو میوانی رەسمیدا لەبەری دەکەن.

فراکسیون- ا.فر(فراکسیون- fraksiyûn): دەستەیەک لە ئەندامانی یەک حیزب، فراکسیۆن، بەش، پاژ، تاقمێکی هاو باوەڕ، شکان.

فـراکـشـیـدن- مص.م(فـەراکـەشـیـدەن- fera keşîden): بەلای خۆدا راکێشان، هەڵکێشان بۆ سەرەوە.

فـراکن- ا(فـەراکـەن- fera ken): کـارێز، جوگەی تازە لێدراو، زەوییەک کەسێلاو هەڵیدڕی بێ‌و بووبێ بە کەندڕ، ئاودڕ.

فرا گرفتن- مص.م(فەراگیریفتەن- fera girif-ten): وەرگرتنەوە، داگیرکردن، فێربوون.

فـرامـاسـونری- ا.فـر(فەراما سوونەری- ferma sûnerî): رێکخراویکە بۆچوونی خۆی هەیە، شانەو ئەنجوومەنی نهێنی هەیە، لە هەندێ وڵاتاندا بە تایبەتی لە بەریتانیادا رێکخستنی هەیەو ئەندامانی ئەم رێکخراوە فراماسۆن-یان پێ دەگوترێ. ئامانجیان لایەنگرییە لە مرۆڤپەروەریو مشتوماڵدانی ئاکارو گەشەپێدانی فیکری خەڵکو وڵاتانی جیاوازی ئایینی. لە فارسیدا (فەراموشخانە)شیان بەم رێکخراوە گوتووە، ماسۆنی.

فرامش- ا.ص(فـەرامـوش- feramuş): لەیاد چوو، لە بیرکراو، فەرامۆش.

فرامـشـت- ا.ص(فـەرامـوشت- feramuşt): لەیادکراو، لەبیرکراو، فەرامۆشێنراو.

فـرامـشـت- ا(فـەرامـوشت- feramuşt): لە مستدا، ئەوەی لە مستتدابێ.

فـرامـشـکـار- ص.فـا(فـەرامـوشکار- feramuşkar): فەرامۆشکار، کەسێک زوو شت لە بیر بکا، سست بیر.

فـرامـوش شـدن- مص.ل(فـەرامـوش شـودەن- feramuş şuden): لەبیرچوون، لە یادچوون.

فراموش کردن- مص.م(فەرامۆش کەردەن- feramuş kerden): لەبیرکردن.

فراموشخانه- ا.مر(فەرامووشخانە- feramuşxane): ڕێکخراوی ماسۆنیەت، زندانە سامناکەکانی سەردەمی دیکتاتۆریەت.

فراموشکار- ص.فا(فەرامووشکار- feramuşkar): سست بیر، کەسێک زوو شت لە بیر بکات.

فراموشیدن- مص.م(فەرامووشیدەن- feramûşîden): لەبیرکردن، لەبیر بردنەوە، فەرامۆشاندن.

فرامون- ا(فەراموون- feramûn): دەورووبەر.

فرامین- ا.ع(فەرامین- feramîn): فەرمانان.

فرانج- ا.ع(فەرانەج- feranec): مۆتەکە، دێوەزمە، شەوگ.

فراند- ا.ع(فەرانید- feranid): شمشێری جەوهەردار، حەریر.

فرانسوی- ص.ن(فەرانسەڤی- feransevî): خەڵکی فەرەنسا، زمانی فەرەنسی.

فرانق- ا.ع(فورانیغ- furanix): ڕێنوێن و پێشڕەوی لەشکر.

فرانک- ا(فەرانەک- feranek): جۆرە جانەوەرێکە، گوێ ڕەش.

فرانک- ا.فر(فیرانک- firank): جۆرە پارەیەکی فەرەنسیو سویسرییە.

فرانمودن- مص.م(فەرانوموودەن- fera numûden): نیشاندان، ئاشکراکردن، نواندن.

فرانهادن- مص.م(فەرانیهادەن- feranihaden): دانان.

فراوار- ا(فەراڤار- feraver): باڵەخانە، هاوینە هەوار، شوێنی هاوینە.

فراوان- ص(فەراڤان- feravan): فراوان، فرە، زۆر، مشە.

فراوان هنر- ص.مر(فەراڤان هونەر- feravan huner): فرە هونەر، کەسێک هونەری زۆر هەبێ.

فراورده- ا.مف(فەراڤەردە- fera verde): بەرووبوومی بەدەست هاتوو، بەروبوومی کشتوکاڵ یان سنعەت.

فراوند- ا(فەراڤەند- feravend): پشتکۆڵ.

فراویز- ا(فەراڤیز- feravîz): پەراوێز.

فراهت- مص.ل.ع(فەراهەت- ferahet): شادبوون، شادمان بوون، بۆژانەوە.

فراهم- ص(فەراهەم- ferahem): ئامادە، تەیار، گردوکۆ.

فراهم امدن- مص.ل(فەراهەم ئامەدەن- ferahem ameden): جەم بوون، گردبوونەوە، خربوونەوە.

فراهم اوردن- مص.م(فەراهەم ئاڤەردەن- ferahem averden): گردکردنەوە، خڕکردنەوە.

فراهم شدن- مص.ل(فەراهەم شودەن- ferahem şuden): بەدەست هاتن.

فراهم کردن- مص.م(فەراهم کەردەن- ferahem-kerden): ئامادەکردن، بەدەست هێنان.

فراهیختن- مص.م(فەراهیختەن- ferahixten): پەروەردەکردن، تەربێت دان، فێرکردن، هەڵکێشان (بۆ شمشێرو خەنجەران).

فراهیخته- ص.مف(فەراهیختە- ferahixte): پەروەردەکراو، تەربێت دراو، هەڵکێشراو، دەرچوو.

فراهید- ا.ع(فەراهید- ferahid): بەرخ، بەرخۆلە، بێچوی بزنە کێوی.

فرایاز- ص.فا(فەرایاز- ferayaz): تصاعد (بەرزبوونەوە).

فرایازی- ا.مص(فەرایازی- ferayazî): تصاعدی.

فرایافتن- مص.م(فەریافتەن- ferayaften): دەرککردن، تێگەییشتن.

فربال- ا(فەربال- ferbal): باڵەخانە، خانووی هاوینە، کەپر.

فربه- ص(فەربیه- ferbih): گۆشتن، قەڵەو.

فربهی- ا.مص(فەربیهی- ferbihî): قەڵەوی، گۆشتنی.

فربەشدن- مص.ل(فەربیه شودەن- ferbih şuden): قەڵەو بوون.

فربەکردن- مص.م(فەربیه کەردەن- ferbih kerden): دابەستن و قەڵەو کردن.

فربی- ص(فەربی- ferbî): قەڵەو.

فربیون- ا(فەربییون- ferbiyûn): جۆرە گیایەکە، هەمیشەبەهار.

فرت- ا(فەرت- fert): تان.

فرت فرت- ق(فیرت فیرت- firt firt): فرتە فرتە، جرت و فرت، پەلە پەل.

فر توت- ص(فەرتووت- fertût): زۆر پیر، پەککەوتە، زورهان، کەنفت.

فرث- ا.ع(فەرس- fers): ریخی ناو زگ.

فرج- ا.ع(فەرەج- ferec): لاچوونی غەمو پەژارە، ڤەبوونی دەروو، رەوینەوەی خەم.

فرج- ا.ع(فەرج- ferc): کون، عەورەتی ژن، شەرم، زێ، قوز

فرج- ا.ع(فورەج- furec): درزان، شەقان، کونان.

فرجاد- ص(فەرجاد- fercad): هزرڤان، زانا.

فرجار- ا.ع(فیرجار- fircar): پرگاڵ.

فرجاری- ص.ن.ع(فیرجاری- fircarî): بازنەیی.

فرجام- ا.(فەرجام- feircam): ئەنجام، ئاکام، کۆتایی، ئاقیبەت.

فرجام خواستن- ص.ل(فەرجام خاستەن- fercam xasten): داوای تەمییز کردنی حوکم.

فرجامگاه- ا.مر(فەرجام گاه- fercamgah): دوا ماڵ، گۆڕ، قیامەت، رۆژی پەسڵانێ.

فرجامیدن- مص.ل(فەرجامیدەن- fercamîden): بە ئەنجام گەییشتن، کۆتایی هاتن.

فرجمند- ص(فەرجمەند- fercmend): هەژێ، هێژا، بەرێز، قەدرگران.

فرجه- ا.ع(فورجە- furce): کون، دزر، دەروو، کەلێن.

فرجه- ا.ع(فورجە- furce): خەلە سین لە خەمو پەژارە، شادیو خۆشی پاش رەوینەوەی خەم.

فرجی- ا(فەرەجی- ferecî): جۆرە جبەیەکی سۆفیانە، خەرقە.

فرچه ا(فیرچە- firçe): فڵچە، پەرەمووچ، فڵچەی تەراش.

فرح- مص.ل.ع(فەرەه- fereh): شادبوون، شادمان بوون.

فرح- ص.ع(فەریه- ferih): شاد، شادمان.

فرح افزار- ص.فا(فەرەه ئەفزا- fereh efza): زیادکەری شادی.

فرحان- ص.ع(فەرهان- ferhan): شاد، بەکەیف، دڵخۆش.

فرح انگیز- ص.فا(فەرەه ئەنگیز- fereh engîz): مایەی شادی.

فرح بخش- ص.فا(فەرەه بەخش- fereh bexş): شادی بەخش شادی هێن.

فرحت- ا.مص.ع(فەرهەت- ferhet): خۆشی، شادی، مژدە.

فرحناک- ا.(فەرەهناک- ferehnak): شاد، شادمان، بە کەیف، مایەی شادی.

فرخ- ا.ع(فەرخ- ferx): جوجەڵە.

فرخ- ص.(فەرروخ- ferrux): جوان، پرشنگدار، تابان، موبارەک، پیرۆزو پاک.

فرخار- ا(فەرخار- ferxar): دێر، پەرستگە، بتخانە.

فرخاردیس- ص.مر(فەرخاردیس- ferxardîs): وەکو بتخانە، جوان و رازاوە وەک و بتخانە.

فرخاش- ا(فەرخاش- ferxaş): توندوتیژ، جەنگ و جیدال.

فرخاگ- ا(فەرخاگ- ferxag): مەخلەمە، گۆشتی لە رۆنا سوورەوەکراو بە هێلکەوە.

فرخال- ص (فەرخال- ferxal): قژی خاو.

فرخ پی- ص.مر(فەروخ پەی- ferux pey): پێ بە خێر.

فرختار- ص.فا(فروختار- fruxtar): فرۆشیار.

فرختن- مص.م(فوروختەن- furuxten): فرۆشتن، فرۆتن.

فرخج- ص(فەرەخج- ferexc): ناشیرین، دزێو، کرێت، ناپاک.

فرخجسته- ص(فەرخوجەستە- ferxuceste): موبارەک، پیرۆز، گوڵی هەمیشە بەهار.

فرخ دیم- ا.مر(فەروخ دیم- ferux dîm): جوان، قۆز، جوان خاس.

فرخ روز- ا.مر(فەڕوخ رووز- ferux rûz): ناوی ئاوازێکە لە سی ئاوازەکەی باربەد-ە.

فرخ زاد- ص.مر(فەروخ زاد- ferux zad): خۆشبەخت، بە بەخت، بەشانس.

فرخسته- ص(فەرخەستە- ferxeste): کوژراوی بە عاریدا راکێشراو، پێشێلکراو.

فرخ سیر- ص.مر(فەڕوخ سییەر- ferux siyer): ئاکار جوان، ئاکار باش.

فرخش- ا(فەرەخش- ferexş): کەفەڵ و لاتەرافی ئەسپو هێستر، سمت، پاشەڵ.

فرخ شب- ا.مر(فەڕوخ شەب- ferux şeb): ناوی ئاوازێکی سی ئاوازەکەی باربەد-ە.

فرخشته- ا(فەرخەشتە- ferxeşte): لەبزینە، لەوزینە.

فرخ فال- ص.مر(فەڕوخ فال- ferrux fal): بەبەخت، بەخت باش.

فرخ لقا- ص.مر(فەڕوخ لیغا- ferrux lixa): جوان، خشکۆک.

فرخمیدن- مص.م(فەرەخ میدەن- ferex mîden): شیکردنەوە، هەلاجی کردن، وردبوونەوە لە کاردا.

فرخمیده- ا.مف(فەرەخمیدە- fere mîde): هەلاجی کراو، پەمووی شیکراوە.

فرخنج- ا(فەرخەنج- ferxenc): بەخت، بەش، نسیب، تەرەبو خۆشی.

فرخنده- ص(فەرخوندە- ferxunde): مومبارەک، پیرۆز، باش.

فرخنده بخت- ص.مر(فەرخوندە بەخت- ferxunde bext): خۆشبەخت، بە تالح.

فرخندەپی- ص.مر(فەرخوندەپەی- ferxunde pey): پێ بەخێر.

فرخنده حال- ص.مر(فەرخوندە هال- ferxunde hal): شادمان، حاڵ باش.

فرخندەرای- ص.مر(فەرخوندە رای- ferxunde-ray): ئەوەی راوبۆچوونی باشی هەبێ.

فرخنده طالع- ص.مر(فەرخوندە تالیئ- ferxunde tali’): خۆشبەخت، بەتالح، خۆش یەغباڵ.

فرخنده فال- ص.مر(فەرخوندە فال- ferxunde-fal): خۆشبەختو ناوچەوان.

فرخنده فرجام- ص.مر(فەرخوندە فەرجام- ferxunde fercam): ئاقیبەت خێر، خۆش ئاقیبەت، ئاکام خێر.

فرخ نژاد- ص.مر(فەروخ نەژاد- ferux nejad): وەچاغزادە، خودان ئەسڵو فەسڵ.

فرخو- ا.مص(فەرخەو- ferxew): بژارکردنی گیاکەڵە لە نێو مەزرادا، پەرچ کردنی لقو پۆپی مێوو دارو درەختی دی.

فرخواگ- ا (فەرخاگ- ferxag): گۆشتی سوورەوەکراو کە هێلکەی بەسەرا بکرێ، هێلکەو قیمەی سوورەوەکراو، مەخلەمە.

فرخویدن- مص.م(فەرخەڤیدەن-ferxevîden): برینو پەرچکردنی لقو پۆپی درەخت.

فرد- ص.ع(فەرد- ferd): تاک، تاقانە، بێ نەزیر، بێ هاوتا.

فردا- ا(فەردا- ferda): سبەی. بەیانی، سبزی، سارا.

فردان- ص.ع(فەردان- ferdan): تەنیا، تاقانە.

فردایین- ص.ن(فەردایین- ferdayin): سبەی.

فردخانە- ا.مر(فەردخانە- ferdxane): چلەخانە، خەڵوەتخانە، ژوورێکە لە خانەقادا کە خەڵکانێک لەوێندەر چلەکێشی دەکەن.

فردر- ا.مر(فەردەر- ferder): پشتکۆڵی دەرگا.

فردوس- ا(فیردەوس- firdews): باغ، بەهەشت.

فردوس مکان- ص.مر(فیردەوس مەکان- firdews mekan): بەهەشتی، ئەوەی لە بەهەشتدا جێی هەبێ.

فردیت- ا.ع(فەردییەت- ferdiyet): تاکایەتی، تاک بوون.

فردین- ا(فەردین- ferdîn): کورت کراوەی فەروەردین-ە.

فرز - ص(فیرز- firz): چوستو چالاک، گورجو گۆڵ، چابوکو چەلەنگ.

فرز- ا(فیریز- firiz): فریز، چیمەن.

فرزام- ص(فەرزام- ferzam): شایستە.

فرزان- ص(فەرزان- ferzan): حەکیم، زانا، فرەزان، ئاقڵ، بە ئاوەز.

فرزان- ا.ع(فیرزان- firzan): بەردێکی شەترەنجە، وەزیر.

فرزانە- ص(فەرزانە- ferzane): هرزڤان، زانا، ئاقڵ، شەریف، پاک نەژاد.

فرزجە- ا(فەرزەجە- ferzece): ریشوو، پرزۆڵ.

فرزد-ا(فەرزەد- ferzed): فریز، چیمەن.

فرزدق- ا.ع(فەرەزدەغ- ferezdex): گونکە هەویر، شونگە.

فرزند- ا(فەرزەند- ferzend): فەرزەن، مناڵ، کورو کچ.

فرزندک- ا(فەرزەندەک- ferzendek): فەرزەندۆکە، فەرزەنی بچووک.

فرزوم- ا.ع(فورزوم- furzûm): قاڵبی قۆندەرە درو، قوماشی نەدوراو کە لە خۆوەی وەپێچی.

فرزە- ا(فەرزە- ferze): فریز، چیمەن.

فرزین- ا(فەرزین- ferzîn: بەردێکی شەترەنجە.

فرژ- ا(فەرەژ- ferej): رەگی گیایەکی تاڵە، دەکوڵێنرێو بۆ مالیجەی نەخۆشی گەدە بەکار دێ.

فرس- ا(فورس- furs): فارس، زمانی فارسی.

فرس- ا.ع(فەرەس- feres): ماین، ئەسپ.

فرسان- ا.ع(فورسان- fursan): سواران، ئەسپ سواران.

فرسایش- ا.مص(فەرسایش- fersayiş): سووان، کۆن بوون.

فرساییدن- مص.م(فەرساییدەن- fersayîden): سووان، رزاندن.

فرسپ- ا(فەرسەپ- fersep): کاریتە، راژە.

فرسپس- ا.فر(فورسیپس- fursips): ئامێرێکی نەشتەرگەرییە لە کاتی زایینی نا سروشتیدا مناڵەکەی پێ دەردەهێنرێ.

فرستادن- مص.م(فیریستادەن- firistaden: ناردن، رەوان کردن، بەرێکردن، پاڵنان.

فرستندە- ا.فا(فیریستەندە- firistende): نێرەر، یەکێک شتێک یان کەسێک بۆ شوێنێ بنێرێ.

فرستادە- ا.مف(فیریستادە- firistade): رەوانەکراو، نێردراو، سەفیر، قاسید، پەیامبەر.

فرستوک- ا(فەرەستووک- ferestûk): پەرەسێلکە، پلیسری.

فرستە- ص.مف(فیریستە- firiste): سەفیر، نێردراو، پەیامبەر.

فرسخ- ا.ع(فەرسەخ- fersex): فەرسەخ، قۆناغ، لای عەرەب هەر فەرسەخێک بەرانبەر سێ میله، یان بەرانبەر ١٢ هەزار یاردەیە.

فرسک- ا.فر(فریسک- firisk): نەخشی سەر دیواری گەچ، نەخش‌و نیگاری دیواری .

فرسنگ- ا(فەرسەنگ- ferseng): فەرسەخ، پێوانەیەکە بەرانبەر بەنزیکەی شەش کیلۆمەتر.

فرسنگسار- ا.مر(فەرسەنگ سار- ferseng sar): نیشانەیەکە لە کەناری جادەوبان لەسەری هەر فەرسەخێک بە بەرد هەڵیدەچنن، یان ستوونێکی بەردی بۆ دروست دەکەن.

فرسودگی- ا.مص(فەرسوودەگی- fersûdegî): رزیوی، پواو، سواو.

فرسودن- مص.م(فەرسوودەن- fersûden): سووان، رزین، کۆن بوون، پووان.

فرساینده- ا.فا(فەرسایەندە- fersayende): سووێنەر، رزێنەر، کۆنکەر.

فرسوده- ا.مف(فەرسوودە- fersûde): کۆن و دارزاو، سواو و پوواو، دەغەزار و بێ توانا.

فرش- مص.م.ع(فەرش- ferş): راخستن، داخستن، راخستنی فەرش‌و رایەخ.

فرش- ا.ع(فەرش- ferş): رایەخ، فەرش، بەڕە، مافور، ئەوەی رابخرێ.

فرشکردن- مص.م(فەرش کەردەن- ferş kerden): راخستنی فەرش.

فرش- ا.ع(فوروش- furuş): رایەخ.

فرشتو- ا(فەرەشتوو- fereştû): پەڕەسێلکە، پلیسری.

فرشته- ا(فیریشتە- firişte): فریشتە، پەری، مەلایەکە، لە بواری پێشەنگیدا بەو کیژە پێشەنگانە دەگوترێ کە تەمەنیان ٧- ١١ ساڵە.

فرشه- ا(فورشە- furşe): ژەک، فرۆ.

فرص- ا.ع(فورەس- fures): دەرفەت، دەلیقە، دەرفەتی گونجاو.

فرصاد- ا.ع(فیرساد- firsad): توو، تووی سپی یان رەش، ناوکی ترێ، رەنگی سوور.

فرصت- ا.ع(فورسەت- furset): دەرفەت، دەلیقە، فرسەت.

فرصت دادن- مص.م(فورسەت دادەن- furset daden): فورسەت پێ دان، دەرفەت پێ دان.

فرصت داشتن- مص.ل(فورسەت داشتەن- furset daşten): دەرفەت هەبوون.

فرصت یافتن- مص.ل(فورسەت یافتەن- furset-yaften): دەرفەت پەیداکردن.

فرض- مص.م.ع(فەرز- ferz): سەپاندن، فەرزکردن، دیاریکردنی کارێک بۆ کەسێک، ئەوەی یەزدان لەسەر مرۆڤی واجب کردووە..

فرض کردن- مص(فەرزکەردەن- ferz kerden): گومان کردن، گریمانە کردن.

فرضه- ا.ع(فورزە- furze): کون، کەلێن، لەنگەرگە.

فرضیه- ا.ع(فەرزییە- ferziye): گریمانە.

فرط- مص.ل.ع(فەرت- fert): زێدەڕۆیی، زۆری، فراوانی.

فرع- ا.ع(فەرء- fer'): لق، چڵ، لک، تەرز.

فرعون- ا.ص(فیرئەون- fir'ewn): ستەمکار، زۆردار، نازناوی هەر یەکێک لە پاشایانی کۆنی میسر بووە.

فرغار- ص(فەرغار- ferxar): تەڕی تەڕ.

فرغاریدن- مص.م(فەرغاریدەن- ferxarîden): تەڕکردن، خوساندن، شێلانی هەویر.

فرغان- ا.ع(فەرغان- ferxan): قاپی گەورە، تەشت.

فرغانج- ا.ص(فەرغانەج- ferxanec): مانگا، یان ماکەری قەڵەو، هێستری قەڵەو.

فرغر- ا(فەرغەر- ferxer): وشکەچەم، جۆگەی ئاو، چاڵ.

فرغردن- مص.م(فەرغەردەن- ferxerde): خوساندن، تەڕکردن.

فــرغــرده- ا. مف (فــرغــەردە- ferxerde): خوساو، تەڕكراو، هەڵشێلراو.

فرغن- ا(فەرغەن- fer^xen): كارێز، جۆگەی ئاو كە تازە هەڵكەنرابێ، زەوییەک كە سێلاو دڕی بێ، ئاودڕ.

فــرغند- ا(فــەرغــەند- ferxend): لاولاو، ڕوەكی خۆ هەڵواس.

فـرغند- ص(فـەرغـەند- ferxend): بۆگـەن، پیس.

فرغول- ا(فەرغوول- ferxûl: تاخیر، درەنگ.

فرغیش- ا.ص(فەرغیش- ferxîş): جلی كۆن، داڕزاو، شڕ، كۆنە فەروەی چڵكن.

فــرفتن- مص.ل.م(فــیــریفــتــەن- firiften): هەڵخـەڵەتاندن، فریودان، گـومـڕاكردن، سـەر لێ شێوان، فریو خواردن.

فرفخ- ا.ع(فەرفەخ- ferfex): جۆرە گیایەكە.

فرفر- ا(فــیرفــیر- firfir): پەلەپەل، بە پەلە نووسین، بەپەلە خوێندنەوە.

فــرفــروک- ا(فــەرفــەرووک- ferferûk): فرفرۆكە.

فرفره- ا(فیرفیره- firfire): فرفرۆكە.

فـرفـره- ا(فـەرفـەرە- ferfere): پەلەكـاری، پەلەكاری لە قسەكردن، نووسین، خوێندنەوە، هەر كارێكی دی.

فرفره- مص.(فەرفەرە- ferfere): هاواركردن، بانگ كردن.

فرفور- ا(فەرفوور- ferfûr): سوێسكە.

فـرفـور- ا.ع(فـور فـوور- fur fûr): بەرخـۆڵە، كارژۆڵە، گوێرەكە، كوریژگە.

فـرفـهن- ا(فـەرفـەهەن- ferfehen): جـۆرە ڕووەكێكە.

فرفیر- ا(فەرفیر- ferfîr): جۆرە گیایەكە.

فرفین- ا(فەرفین- ferfîn): جۆرە گیایەكە.

فـرفـیون- ا(فـەرفـیـیـون- ferfîyûn): جـۆرە گیایەكە.

فرق- مص.م.ع(فەرغ- ferx): جیاكردنەوە.

فرقدادن- مص.م(فەرغ دادەن- ferxdaden): لێک جیا كردنەوە، هەڵاوێردن.

فرق- ا.ع(فەرغ- ferx): تەپڵی سەر، ناوەندی سـەر، ئەو خـەتەی كـە لە ناوەڕاسـتی سـەرەوە دەیخەنە بەینی قژەوە.

فرق- ا.ع(فیرەغ- firex): گـرووپان، دەسـتـان، تاقمان، تیپان.

فرقان- ص(فورغان- furxan): جیـاكەرەوەی هەق لە ناهەق، قورئان.

فـرقت- ا.مص.ع(فـورغـە- furxe): جـودایی، دابڕان.

فـرقـد- ا.ع(فـەرغـەد- ferxed): گـوێرەكـە، گوێرەكەی كێوی.

فــرقــد- ا.خ(فــەرغــەد- ferxed): جــووتە ئەستێرەیەكە، دووبرا.

فــرقــدان- ا.ع(فــەرغــەدان- ferxedan): ئەستێرەی دوو برا.

فرقه- ا.ع(فیرغە- firxe): دەسـتە، گـروپ، تاقم، تیپ.

فركال- ا(فەركال- ferkal): پرگال.

فـركـانس- ا.فـر(فـیــریكـانس- firikans): فریكانس، زەبزەبە، لەرە.

فـركن- ا(فـەركـەن- ferken): جـۆگـەی تازە، ئاودڕ، كارێز.

فركند- ا(فەركەند- ferkend): ئاودڕ، كـارێز، جۆگەی تازە.

فـركندن- مص.م(فـەركـەندەن- ferkenden): هەڵكەندن، هەڵكەندنی جۆگەی ئاو، كۆنەكردن.

فــركنده- ا.مف(فــەركــەندە- ferkende): هەڵكەندراو، كۆنەبوو، رزیو، ستۆكو سواو.

فرگرد- ا(فەرگەرد- fergerd): پاژێكی كتێب، فەسڵی كتێب.

فـرم- ا.(فـەرەم- ferem): خـەم، خـەفـەت، پەژارە، دڵتەنگی.

فرم- ا.فر(فۆرم- form): فۆرم، شێوە، قاڵب.

فرمالیتە- ا.فر(فورمالیتە- formalîte): رواڵەت سازی، فۆرمگەرایی، تەشریفات.

فرمالیسم- ا.فر(فۆرمالیسم- formalism): فۆرمو قاڵبێک کە هونەرمەند مەبەستی خۆی پێ دەربڕێ، شێوەگەرایی.

فرمان- ا(فەرمان- ferman): فەرمان، دەستوور، ئەمر، حوکم، ئیمزای پاشا.

فرمان بردن- مص.ل(فەرمان بوردەن- ferman burden): جێبەجێ کردنی فەرمان.

فرمان دادن- مص.م(فەرمان دادەن- ferman daden): ئەمرکردن، حوکم کردن.

فرمانبر- ص.فا(فەرمانبەر- fermanber): گوێڕایەڵ، کەسێک فەرمان بۆ یەکێکی دی ببات، کەسێک فەرمانی لە کەسێکی لە خۆی گەورەتر جێبەجێ بکات.

فرمانبردار- ص.فا(فەرمان بوردار- ferman burdar): گوێڕایەڵ، جێ بەجێکاری فەرمانان.

فرمانبرداری- ا.مص(فەرمان بورداری- ferman burdarî): گوێڕایەڵی.

فرمان پذیر- ص.فا(فەرمان پەزیر- ferman pezîr): گوێڕایەڵ، فەرمان پەزێر.

فرمان پذیری- ا.مص(فەرمان پەزیری- ferman pezîrî): گوێڕایەڵی، قبوڵی فرمان.

فرماندار- ا.ص(فەرماندار- fermandar): حوکمڕانی شار، حاکمی شار، بەڕێوەبەری شارەوانی کە سەر بە پارێزگارە.

فرماندارنظامی- ا.ص(فەرمانداری نیزامی- fermandari nizamî): حوکمڕانی سوپایی، حاکمی عەسکری کە لە کاتی پێویستدا لەلایەن سوپاوە بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری شار دادەنرێ.

فرماندە- ص.فا(فەرمان دیە- fermandih): فەرماندە، ئەفسەرێک کە فەرمان بە تاقمە سەربازێک بدات.

فرماندەکل قوا- ا.مر(فەرماندیهی کولی غیڤا- fermandihi kuli xiva): فەرماندەی گشتی سوپا، سەرکردە.

فرماندهی- ا.مص(فەرمان دیهی- ferman dihî): فەرماندەیی، سەرکردایەتی.

فرمانروا- ص.مر(فەرمان رەڤا- ferman reva): فەرمانڕەوا، کەسێک کە فەرمانی بڕواو دەستوری جێبەجێ بکرێ.

فرمانفرما- ص (فەرمانفەرما- -fermanfer ma): فەرمانڕەوا، حاکم، حکومڕان.

فرمان گذار- ص.فا(فەرمان گوزار- ferman guzar): فەرماندە، سەرکردە، حوکمڕان، فەرماندە.

فرمان گزار- ص.فا(فەرمان گوزار- ferman guzar): فەرمان پەزیر، کەسێک فەرمان ئەنجامبدات، گوێڕایەڵ.

فرمان نیوش- ص.فا(فەرمان نییوش-ferman-nîyûş): فەرمان ژنەو، ئەوەی فەرمان بژنەوێ و ئەنجامی بدات.

فرمان یافتن- مص.ل(فەرمان یافتەن-ferman-yaften): فەرمان وەرگر، مردن.

فرمایش- ا.مص(فەرمایش- fermayîş): فەرماییش، فەرموودە، دەستوور، ئەمر.

فرم بند- ا.ص(فۆرم بەند- form bend): تەنزید، ئامادەکردنی فۆرمان لەلایەن کرێکاری چاپخانەوە.

فرمش- ا.ص(فەرموش- fermuş): فەرامۆش، لەهوبرچوون.

فرمگین- ص(فەرەم گین- ferem gîn): غەمگین، دڵتەنگ.

فرمناک- ص(فەرەمناک- feremnak): غەمناک.

فرمودن- مص.م(فەرمودەن- fermûden): ئەمرکردن، فەرمان دان، دەستووردان، فەرمووکردن، خوڵک کردن.

فرمایش- ا.مص(فەرمایش- fermayiş): ئەمر، حوکم، فەرمان، دەستوور، قسەی پیاوی گەورە.

فرماینده- ا.فا(فەرمایندە- fermayinde): فەرماندەر، ئەمرکار.

فرموده- ا.مف(فەرموودە- fermûde): فەرموودە، وتراو، ئەمرکراو.

فرموش- ا.ص(فەرمووش- fermûş): فەرامۆش، لەبیرکراو.

فرموشیدن- مص.م(فەرمووشیدەن- fermûşîden): فەرامۆش کردن، لەبیرکردن، لە یادبردن.

فرموک- ا(فەرمووک- fermûk): مزراح، گلۆڵە دەزوو یان بەنی لەسەر تەشی هەڵکراو.

فرمول- ا.فر(فورموول- furmûl): دەستوور، ڕێسا، سەرمەشق، نموونە، شێواز، ڕەمز.

فرمولر- ا.فر(فورموولیر- furmûlir): کۆی ئەو ڕێسایانەی بۆ دروستکردنی دەرمان بەکاردێ.

فرن- ا.ع(فورن- furn): فرنی.

فرناد- ا(فەرناد- fernad): بوار، بەشی تەنکاوی ڕووبار یان دەریا.

فرناس- ص(فەرناس- fernas): غافڵ، نەزان، خەواڵوو.

فرناس- ا.ص.ع(فیرناس- firnas): زۆر ئازا، شێر، گەورەو سەرۆکی جووتیاران.

فرنج- ا(فورونج- furunc): دەم و قەپۆز.

فرنج- ا(فەرەنج- ferenc): مۆتەکە، مێردزمە، پیرەهەڤۆک، شەوگ.

فرنج- ا(فیرینج- firinc): چاکەتی سوپایی.

فرنجک- ا(فەرەنجەک- ferencek): کابوس، مۆتەکە، مێردزمە، پیرەهەڤۆک، شەوگ.

فرنجمشک- ا(فەرەنج مووشک- ferenc muşk): جۆرە گیایەکی بۆن خۆشە لە نەعنا دەچێت.

فرند- ا.ع(فیریند- firind): شمشێری جەوهەردار، حەریر، جۆرە قوماشێکی ئاوریشمی شەپۆلدارە.

فرنگ- ا(فەرەنگ- fereng): فەرەنگ، ئەورووپا.

فرنگی- ص.ن(فەرەنگی- ferengî): ئەورووپی، فەرەنسی، ئەجنەبی.

فرنود- ا(فەرنوود- fernûd): بەڵگە، هەنجەت، بیانوو، بەهانە.

فرنی- ا(فیرنی- firnî): فرنی، جۆرە محەلەبییەکە.

فرنی- ا.ع(فورنی- furnî): کولیرە، زەلامی زلو نا هەموار.

فرو- پیش(فوروو- furû): پێشگرە، مانای نشێوو نزمو خوارەوە دەدات وەک: فروباریدن: داباریین.

فرو- ا.ع(فەرڤ- ferv): فەرو، جۆرە پەستەکێکە لە پێستی گیانلەبەرانی وەکو ڕێویو سمۆرە دروست دەکرێ.

فروار- ا(فەرڤار- fervar): باڵەخانەو ماڵی هاوینە.

فروامدن- مص.ل(فوروونامەدەن- furû ameden): داڕووخان، هاتنە خوارەوە، ئاوابوون، هەرەسهێنان.

فرو اوردن- مص.م(فوروو ئاڤەردەن- furû averden): هێنانە خوارەوە.

فروباریدن- مص.ل(فووروو باریدەن- furû barîden): داباریین، دارژان.

فروبردن- مص.م(فوروو بوردەن- furû burden): قووت دان، بردنە خوارەوە، هەڵ لووشین.

فروبستن- مص.م(فوروو بەستەن- furû besten): داخستن.

دم فروبستن-مص(دەم فوروو بەستەن- dem furû besten): دەم داخستن، دەم لێک نان.

چشم فرو بستن- مص(چەشم فوروو بەستەن- çeşm furû besten): چاو نووقاندن.

فروپوشیدن- مص.م(فورووپوشیدەن- furû pûşîden): داپۆشین، ڤەشێرتن، پەنهان کردن.

فروتابیدن- مص.ل(فورووتابیدەن- furû tabîden): هەڵاتنی ڕۆژ.

فروتن- ص.مر(فورووتەن- furû ten): بێ هەوا، خاکی، بێ فیزو دەعیە.

فروث- ا.ع(فورووس- furûs): گو، ڕیخ.

فروج- ا.ع(فورووج- furûc): قوزان، کونان، شەرمان.

فروجستن- مص.ل(فورووجەستەن- furûcesten): بازدان، بازدانە خوارەوە.

فروچکیدن- مص.ل(فورووچەکیدەن- furûçekîden): داچۆڕان، چۆڕانەوە، تکانەوە، چکانەوە.

فروچیدن- مص.م(فورووچیدەن- furû çîden): ڕیزکردن، تەرتیب کردن، سازدان.

فروخ- ا.ع(فورووخ- furûx): جوجەڵان، بێچووان.

فروخت- ا.مص(فورووخت- furûxt): فرۆخت، فرۆش.

فروختار- ص.فا(فورووختار- furûxtar): فرۆشیار.

فروختن- مص.م(فورووختەن- furûxten): فرۆشتن.

فروشنده- ا.فا(فورووشەندە- furûşende): فرۆشیار.

فروخته- ا.مف(فورووختە- furûxte): فرۆشراو.

فروختن- مص.م(فەرووختەن- ferûxten): هەڵکردن، هەڵایسان، بەرزکردنەوە.

فروخواندن- مص.م(فورووخاندەن- furû xanden): خوێندنەوە، خوێندنەوەی نووسراوێک.

فروخوردن- مص.م(فورووخوردەن- furû xûrden): خواردن، قووتدان، هەڵ لوشین.

فرود- ا.(فورود- furûd): ژێر، خوار.

فرود امدن- مص.ل(فورووود ئامەدەن- furûd ameden): دابەزین، هاتنە خوارەوە، نشێوو بوونەوە، نیشتنەوە.

فروداوردن- مص.م(فورووود ئاڤەردەن- furûd averden): هێنانە خوارەوە، دابەزاندن.

فرود- ا(فورووود- furûd): جەمسەری سالب، جەمسەری ساردی کارەبا.

فرود- ص.ع(فەروود- ferûd): تەنیا، تاقانە.

فروداشت- ا.مص(فورووداشت- furûdaşt): تەخسیرو درێغی، ئەنجامو کۆتایی کار.

فرودست- ص.مر(فورووودست- furûdest): ژێر دەست، کەساسو زەبوون.

فرودگاه- ا.مر(فورووودگاه- furûdgah): جێی دابەزین، فرۆکەخانە.

فروردین- ا(فەرڤەردین- ferverdîn): مانگی یەکەمی ساڵی هەتاوی.

فرودین- ص.ن(فوروودین- furûdîn): ژێرین، خوارین.

فرور-ا(فەرڤەر- ferver): نوری ئاهورامەزدایی.

فرور- ص.ع(فەروور- ferûr): فیرارکار، کەسێک زۆر ڕابکاو فیرار بکات.

فروردگان- ا.مر(فەرڤەردگان- ferverd gan): ناوی جەژنێکە ئێرانیانی کۆن لە پێنج ڕۆژی هەوەڵی ساڵ یان لە پێنج ڕۆژی کۆتایی ساڵ دەیانگێڕا.

فروردیان- ا.مر(فەرڤەردییان-ferverdîyan): هەمان مانای فەرڤەردگان-ی هەیە.

فروردین- ا.(فەرڤەردین- ferverdîn): مانگی یەکەمی ساڵی هەتاوی، مانگی یەکەمی بەهار.

فروردنیگان- ا.مر(فەرڤەردینگان- ferverdîngan): دە ڕۆژی کۆتایی ساڵ.

فرورفتن- مص.ل(فوروورەفتەن- furû ref-ten): رۆچوون،

فروریختن- مص.ل(فورو ریختەن- furû rîxten): دارژان، رژان، دارژان بەسەر کەسێکدا.

فروز- ا(فورووز- furûz): رۆشنایی.

فروزان- ص.فا(فورووزان- furûzan): رۆشنا، داگیرساو، تابان، درەخشان.

فروزاندن- مص.م(فورووزاندەن- furûzanden): روشن کردن، داگیرساندن، درەوشاندن.

فروزانفر- ص.مر(فورووزانفەر- furûzan fer): فەرِوشکۆی دیار.

فروزش- ا.مص(فورووزیش- furûziş): هەڵکردن، هەڵایسان، رۆشنایی.

فروزشگر- ص.فا(فورووزیشگەر- furûzişger): هەڵایسێنەر، داگیرسێنەر.

فروزینه- ا(فورووزینە- furûzîne): دەستەچیلە.

فروس- ا.ع(فورووس- furûs): ئەسپان.

فروستردن- مص.م(فورووسوتوردەن- furû suturden): سرِینەوە، پاک کردنەوە.

فروسیت- مص.ع(فورووسییەت- furû siyet): سواری کردن، مەعلان بوون لە سواری و ناسینی ئەسپدا، سوارچاکی.

فروش- ا(فورووش- furûş): فرۆش.

فروشدن- مص.ل(فورووشودەن- furûşuden): ئاوا بوون، دیار نەمان، غەرق بوون، خنکان، رۆچوون، نابوت بوون.

فروشستن- مص.م(فورووشوستەن- furû şusten): شوشتن، پاک کردنەوە، لابردن، مەحوکردنەوە.

فروشک- ا(فورووشەک- furûşek): گەنمە کوتراو، ساوەر، ساڤار، ساوار.

فروشگاه- ا.مر(فورووشگاه- furûşgah): فرۆشگا، فرۆشگە، بازار.

فروشیدن- مص.م(فورووشیدەن- furûşîden): فرۆتن، فرۆشتن.

فروع- ا.ع(فورووء- furû’): لق و پۆپان.

فروغ- ا(فورووغ- furûx): پرتەو، رۆشنایی، تیشک، پرشنگ.

فروغمند- ص(فورووغمەند- furûxmend): بەتیشک، نورانی.

فروغمندی- ا.مص(فورووغمەندی- furûx mendî): نورانی، تیشکدار، پرشنگدار.

فروفرستادن- مص.م(فورووفیریستادەن- furû firistaden): ناردنە خوارەوە، دابەزاندن.

فروق- مص.ع(فورووغ- furûx): ئاشکرابوونی ریگە، روون بوونەوەی کارێک، خۆیابوون.

فروق-ص.ع(فەرووغ-ferûx): پیاوی ترسنۆک.

فروق- ا.ع(فورووغ- furûx): تیپ، دەستە.

فروقه- ص.ع(فەرووغە- ferûxe): زۆر ترسنۆک.

فروکردن- مص.م(فورووکەردەن-furû kerden): تێ کردن، تێ بردن.

فروکش- ص.فا(فورووکەش- furûkeş): دابەزین و مانەوە لە شوێنێک، وەستان.

فروکش کردن- مص.ل(فورووکەش کەردەن- furûkeş kerden): وەستان و مانەوە لە شوێنێک، جڵەو راکێشان و وەستان.

فروکشتن- مص.م(فورووکوشتەن- furûkuşten): کوژانەوەی ئاگر یان چرا، کوژاندنەوە.

فروکشیدن- مص.م(فورووکەشیدەن- furûkeşîden): راکێشانی جڵەوی ولاخ و دابەزین.

فروکشنده- ص.فا(فورووکەشەندە- furû keşende): شەرکەر.

فروکوفتن- مص.م(فورووکوفتەن- furû kuften): بەزەویدا دان، داکوتین، تەپڵو دۆڵ کوتان.

فروگذار- ا.مص(فورووگوزار- furû guzar): پشت گوێ خستن، تەخسیرکردن، دریغی کردن، سستیو بێ پەروایی.

فروگذارکردن- مص.ل(فورووگوزارکەردەن- furû guzar kerden): دریغی کردن، پشت گوێ خستن، تەخسیرکردن.

فروگذاشتن- مص.م(فورووگوزاشتەن- furû guzaşten): لەدەست دان، چاوپۆشی کردن، ئازادکردن، ئیهمال کردن، دریغی کردن.

فروگرفتن- مص.م(فورووگیریفتەن- furû giriften): دەستگیرکردن، گرتن، داگیرکردن، دابەزاندن، هێنانە خوارەوە، گەمارۆدان.

فرومالیدن- مص.م(فوروومالیدەن- furû malîden): تەمێ کردن، ئاگادارکردن، گوشین، پێکەوە پێچاندن.

فروماندن- مص.ل(فوروومانەدەن- furû manden): چاوەڕوانکردن، ماندووبوون، هەژاربوون، بێنەوابوون، نائومێدبوون، ڕەنجان، دڵشکان.

فرومایه- ص.مر(فوروومایە- furûmaye): ناکەس بەچە، هەتیوچە، خوێڕی، بێ هونەر، زەلیلو زەبوون، سپڵە، بەرەڵڵا، پیسکە، بەغیل.

فرومایگی- ا.مص(فوروومایەگی- furû mayegî): بەرەڵڵایی، هەتیوچەیی، ناکەس بەچەیی، سپڵەیی.

فرومردن- مص.ل(فوروومووردەن- furû murden): کوژانەوەی ئاگر یان چرا.

فرومولیدن- مص.ل(فوروومولیدەن- furû mûlîden): ماتەڵبوون، دواکەوتن، خزینە خوارەوە.

فرونت- ا.فر(فوروونت- furûnt): پێشەوە، نێوچەوان، بەرەی جەنگ.

فروند- ا(فەرڤەند- fervend): مەیدان، قەڵا، حەسار.

فروند- ا(فەرڤەند- fervend): پشتکۆڵ، سوکانی کەشتی، یەک دانە، وەک: یەک دانە فرۆکە، دوو دانە فرۆکە.

فرونشاندن- مص.م(فوروونیشاندەن- furû nişanden): کوژاندنەوە، ئارام کردنەوە، دانیشاندن، دامرکاندنەوە.

فرونشستن- مص.ل(فوروونیشیستەن- furû nişisten): بن نانەوە، کوژانەوە، دامرکانەوە.

فرونگرستن- مص.ل(فوروونیگیریستەن- furû nigiristen): ڕوانینە خوار.

فرونگر- ص.فا(فوروونیگەر- furû niger): کەسێک بڕوانێتە خوارێ، بێ باشارو بێ هیمەت.

فرونهادن- مص.م(فوروونەهادەن- furû nehaden): هێنانە خوارەوە، لە خوارەوە دانان، کەنارخستن.

فروهر- ا (فەرڤەهەر- ferveher): گەردیلەیەکی نوری ئاهورامەزدایە.

فروهشتن- مص.م(فوروهیشتەن- furû hişten): لەسەر زەوی دانان، هەڵواسین، کەوتنە خوار، سست بوون.

فروهشته- ص.مف(فوروهیشتە- furû hişte): هەڵواسراو، لە خوارەوە دانراو، شۆڕەوە بوو.

فروهلیدن- مص.م(فوروهیلیدەن- furû hiliden): ڕەها کردن، تەرک کردن، لەزەوی دانان.

فروهیختن- مص.م(فوروهیختەن- furû hîxten): داکشاو، بۆ خوارەوە ڕاکێشان، داکێشان.

فروهیده- ص(فەرووهیدە- ferû hîde): ئاقڵ، بە ئاوەز، زانا، خودان فەرو شکۆ.

فرویدیسم- ا.فر(فرۆیدیسم- furoydism): فرۆیدیزم، ڕێساکانی باوەڕێن زیگموند فرۆیدی دەروونناسی نەمساوییە.

فــرویز- ا(فــەرڤــیــز- fervîz): پەراوێز، ئەو پەراوێزەی بۆ سەڵتەو عەباو ئەو شتانەی دەکەن، کەنارەی جلکو پەراوێزی کتێب.

فــرویش- ا.(فــەرڤــیش- fervîş): درەنگ، خەمساردیو بێ موبالاتی لە کارێکدا، غافڵو پشتگوێ خەر، کەمتەرخەمی.

فره- ص(فیریه- firih): زۆر، گەلەک، مشە، فرە، زیاد.

فره- ا(فەرە- ferre): شانو شەوکەت، هێزو توانا.

فـره- مص.ع(فـەرەه- fereh): هاتنە جـۆش، لەنجەولارکـردن، لووتبـەرزی، نازو فـیـزکـردن، فڕناخی.

فــره- ص.ع(فــەریه- ferih): بەلارولەنجــە، بەنازو فیز، فڕنلخ.

فرهانج- ا(فەرهانەج- ferhanec): شـەوگ، مۆتەکە، لمۆز، لمبۆز.

فــرهخت- ا.مص(فــەرهەخت- ferhext): پەروەردەو تەربیەتدان.

فرهختن- مص.م(فەرهەختەن- ferhexten): تەربیەت دان، پەروەردەکردن.

فرهختــه- ص.مف(فەرهەختــە- ferhexte): تەربێتدراو، پەروەردەکراو.

فرهد- ا.ع(فەرهەد- ferhed): منداڵی قەڵەوو جوان.

فــرهست- ص(فــەرهەست- ferhest): زۆر، مشە، فرە، گەلەک، سیحرو جادوو.

فـرهمند- ص(فـەرەهمـەند- fereh mend): بەشکۆ، بەشانو شەوکەت، زاناو هوشیار.

فرەمند- ص.مـر(فـەرەمـەند- ferremend): شکۆمەند، یەزدانی مەزن.

فــرهنج- ا(فــەرهەنج- ferhenc): تەربێتو پەروەردەو زانست، کۆی کەلەپووری رۆشنبیریو زانســتیو زانیــاریو هونەرێن یەک مــیللەت (کەلەپووری شارستانی). قاموس.

فــرهنجــه- ص(فــەرهەنجــە- ferhence): بە ئەدەب، ئاکارچاک.

فــرهنجــیــدن- مص.م(فــەرهەنجــیــدەن- ferhencîden): تەربێتدان، پەروەردەکردن.

فــرهنجنده- ا.فــا(فــەرهەنجــەندە- ferhen- cende): تەربێتدەر، پەروەردەکەر، ئێوەتکەر.

فــرهنجــیــده- ص.مف(فــەرهەنجــیــدە- ferhencîde): تەربێت دراو، پەروەردەکراو.

فــــرهنــگ- ا(فـــــەرهەنـگ - ferheng): کــەلەپووری زانســتیو رۆشنبــیــریو ئەدەبی میللەتێک، قاموسی زمان.

فــرهنگســتــان- ا.مـر(فـەرهەنگیــســتــان- ferhengistan): ئەکادیمیا، ئەنجوومەنی باڵای هزرڤانانو نووسەرانی گەورە.

فــرهنگ نویس- ص.فــا(فــەرهەنگ نیــڤیس- ferheng nivîs): قــــامــــووس نووس، فەرهەنگساز.

فــرهود- ا.ع(فــورهوود- furhûd): بەرخــۆلە، بێچووی بزنە کێوی.

فــرەوش- ا(فــەرەڤــەش- fereveş): نوری ئاهورامەزدا...

فرهومند- ص(فەرهومـەند- ferhû mend): نزیک.

فــرهی- ا.مص(فــەرەهی- ferrehî): شــانو شەوکەوت، فەرو شکۆ.

فرهیختن- مص.م(فەرهیختەن- ferhîxten): پەروەردەکردن، تەربێت دان، فێرکردن.

فری- (فەری- ferî): ئافەرین، دەست خۆش.

فــری- ص.ع(فــەری- ferî): عــەجیب، مــایەی سەرسامی.

فــریاد- ا(فــەریاد- feryad): بانگو هاوار، هاوارو کۆمەک خوازی.

فــریاد براوردن- مص.ل(فــەریاد بەر ئاڤــەردەن- feryad ber averden): هــاوارکــــــردن، هاوارهێنان.

فریادخواستن- مص.م(فەریاد خاستەن- feryad-xasten): کۆمەک خواستن، پەنا بۆ هێنان.

فریاد رسیدن- مص.م(فەریاد رەسیدەن- feryad resîden): بە فریا کەوتنی کەسێک، فریا کەوتن، یارمەتی دان.

فریادرس- ص.فا(فەریاد رەس- feryad res): فریارەس، کەسێک بە دادی کەسێکدا بگات.

فریادرسی- ا.مص(فەریاد رەسی- feryad resî): یارمەتی و دەستگیری.

فریب- ا(فەریب- ferîb): خەڵەتان، فریوو، خاپاندن.

فریب خوردن- مص.ل(فەریب خوردەن- ferîb xûrden): فریو خواردن، خەڵەتان.

فریب دادن- مص.م(فەریب دادەن- ferîb da-den): فریو دان، تەفرەدان، خاپاندن، خەڵەتاندن.

فریبا- ص(فەریبا- ferîba): دڵڕفێن، جوان.

فریبانیدن- مص.م(فەریبانیدەن- firibanîden): فریواندن، تەفرەدان، هەڵخەڵەتاندن.

فریب خوردن- مص.ل(فەریب خوردەن- ferîb xûrden): فریو خواردن، خەڵەتان.

فریب خورده- ص.مف(فەریب خوردە- ferîb xûrde): فریو خواردوو، خەڵەتاو.

فریب دادن- مص.م(فەریب دادەن- ferîb daden): فریودان، تەفرەدان، خەڵەتاندن، خاپاندن.

فریب دهنده- ص.فا(فەریب دەهەندە- ferîb dehende): فریودەر، خاپینۆک.

فریبرز- ا.ص(فەریبورز- ferîburz): باڵابەرز، بەژنو باڵا جوان، ناوە بۆ پیاوان.

فریب ساز- ص.فا(فەریب ساز- ferîb saz): حیلەکار، گزیکەر، فریودەر.

فریبش- ا.مص(فەریبیش- ferîbiş): فریودان، خەڵەتاندن، خاپاندن.

فریبکار- ص.فا(فەریبکار- ferîbkar): فریوکار، حیلەباز، خاپینۆک.

فریبکاری- ا.مص(فەریبکاری- ferîbkarî): فریوکاری، حیلەبازی، فێڵبازی.

فریب ناک- ص(فەریبناک- ferîb nak): فریودەر، خاپینۆک.

فریبیدن- مص.م(فەریبیدەن- ferîbîden): فریودان، دەست برین، خەڵەتاندن.

فریج- ا(فیریج- firîc): فریز، چەمەن، چیمەن.

فرید- ص.ع(فەرید- ferîd): بێ وێنە، گەوهەری یەک دانەو گرانبەها، تاک.

فریده- ص.ع(فەریدە- ferîde): دەگمەن، تاک، بێ وێنە، گەوهەری یەک دانە.

فریرون- ص(فەریروون- ferîrûn): زۆر چاک، نایاب، راست، داوێن پاکو دروستکار، راستگۆ، چاکەکار.

فریز- ا (فیریز- firîz): فریز، چیمەن، چەمەن.

فریس- ص.ع(فەریس- ferîs): کوژراو، کوشتە، نێچیر.

فریس- ا.ع(فەریس- ferîs): چەمەرە، چەمەرەیەکی دارینە بەسەری گوریسەوەی دەبەستن بۆ بەستنی بار، ئاڵقە، گەو، کەمە.

فریسه- ص.ع(فەریسە- ferîse): نێچیر، کوشتە.

فریش- (فەریش- ferîş): ئافەرین، دەست خۆش.

فریش- ص(فەریش- ferîş): پەریشان، پەراگەندە، هێرشو پەلامارو تاڵانو برۆ.

فریش- ا(فیریش- firîş): پێخەف، نوێن، رایەخ.

فریش- ا.ع(فەریش- ferîş): فریز، چەمەن، چیمەن.

فریش- ا.ع(فەریش- ferîş): ماینی تازەزاو.

فریشته- ا(فیریشتە- firîşte): فریشتە، پەری.

فریضه- ا.ع(فەریزە- ferîze): فەرز، واجب.

فریفتار- ص.فا (فەریفتار- ferîftar): فریوباز، حیلەباز.

فریفتگار- ص.فا (فەریفتگار- ferîftgar): فریوباز، حیلەباز.

فریفتگاری- ا.مص (فەریفتگاری- ferîftgarî): فریوبازی، حیلەبازی.

فریفتن- مص.م (فەریفتەن- ferîften): فریودان، خەڵەتاندن، دەست برین.

فریبندە- ا.فا (فەریبەندە- ferîbende): دڵبەر، فریودەر، فریوباز، خاپینۆک، تەفرەدەر.

فریفتە- ص.مف (فەریفتە- ferîte): فریوخواردوو، شەیدابوو.

فریق- ا.ع (فەریغ- ferîx): گروپ، دەستە، تیپ، جماعەت.

فریقە- ا.ع (فەریغە- ferîxe): کۆمەڵە مەڕێکی ئاوەکی، مەڕێن دابڕاو لە مێگەڵ.

فریقین- ا.ع (فەریغەین- ferîxeyin): دوو گروپی شیعەو سوننە.

فریواندن- مص.م (فەریڤاندەن- ferîvanden): فریواندن، خەڵەتاندن.

فریە- ا.ع (فیریە- firye): درۆو بوختان.

فریە- ا (فەریە- ferye): نەفرەت، لەعنەت.

فزار- ا (فەزار- fezar): ئەوزار.

فزایش- ا.مص (فەزاییش- fezayîş): زیاد بوون.

فزاییدن- مص.ل (فەزاییدەن- fezayîden): زیادبوون، زۆربوون.

فزع- ا.ع (فەزەء- feze’): تۆقین، زنۆقچوون، هەترەشچوون. ترس، هاوار، ناڵەناڵ.

فزودن- مص.م (فوزودەن- fuzûden): زیادبوون، زۆر بوون.

فزون- ص (فوزون- fuzûn): زۆر، مشە، فرە، گەلەک.

فژ- ا (فەژ- fej): چڵکو کێم، کێمو زوخ، زووخاو.

فژ- ا (فوژ- fûj): یاڵی ئەسپ.

فژاک- ص (فەژاک- fejak): چڵکن، پیس، گەمار.

فژاگن- ص.مر (فەژاگین- fejagîn): چڵکن، پیس.

فژگن- ص (فەژگین- fejgin): چڵکن، پیس، گەمار، کێمو زوخ.

فژە- ص (فەژە- feje): گەمار، چڵکن، پیس.

فساحت- مص.ع (فەساهەت- fesahet): بەرین بوون، بەرینی، پانی.

فساد- مص.ل.ع (فەساد- fesad): گەندەڵ بوون، لەناو چوون، خراپ بوون، رزین، رابواردن، فیتنەو ئاژاوە.

فسار- ا (فەسار- fesar): هەوسار.

فساط- ا.ع (فوسسات- fussat): خێوەت، سەراپەردە.

فسافس- ا.ع (فوسافیس- fusafis): پێشکە، مێشوولە، پەخشە.

فساق- ا.فا (فوسساغ- fussax): فاسقان، گوناحکاران، زیناکاران.

فسالە- ا.ع (فوسالە- fusale): وردە ئاسن، ئەو وردەیەی لە کاتی برینەوە یان سوینەوە لە ئاسن دەوەرێ.

فسان- ا (فەسان- fesan): هەستان، هەسان، سان، بەردەسان.

فسانە- ا (فەسانە- fesane): ئەفسانە، حیکایەت، چیرۆکی خەیاڵی.

فسانیدن- مص.م (فەسانیدەن- fesanîden): لە هەسان دان، سووین.

فساییدن- مص.م (فەساییدەن- fesayîden): ئەفسوون کردن، جادووکردن.

فساینده- ا.فا (فەسایندە- fesayînde): ئەفسونگەر، ئەفسون خوێن، رامکەر.

فستق- ا.ع (فوستوغ- fustux): فستق، پستە.

فستيوال- ا.فر(فيستيڤال- fistîval): فيستيڤاڵ، ميهرەجان.

فسحت- ا.مص.ع(فوسهەت- fushet): مەيدان، بەرين، بەرينى، راستانى.

فسخ- مص.م.ع(فەسخ- fesx): هەڵوەشاندنەوە، شكاندن، سڕينەوە، وێرانكردن.

فسرانيدن- مص.م(فوسورانيدن- fusuranîden): ژاكاندن، جەمەداندن، بەستن.

فسردن- مص.ل(فوسوردەن- fusurden): ژاكان، سەهۆڵ بەستن، سيس بوون.

فسرده- ص.مف(فەسوردە- fesurde): ژاكاو، سيس بوو، پژمردە.

فسطاط- ا.ع(فوستات- fustat): خێوەت، سەراپەردە.

فسفات- ا.فر(فوسفات- fusfat): فۆسفات، ئەسيدى فسفۆر.

فسفر- ا.فر(فوسفور- fusfur): فسفۆر.

فسق- مص.ل(فيسغ- fisx): دەرچوون لە فەرمانى خوا، لادان لە رێى هەق، كردنى كارى ناشيرينو ناڕەوا، زيناكردن.

فسقه- ص.ا(فەسەغە- fesexe): فاسقان، بەدكاران، گوناحكاران، زيناكاران.

فسكل- ا.ص(فيسكيل- fiskil): قرە، ئەسپێک لە مەيداندا لە دواى هەموو ئەسپانەوە رابكات، پياوى خوێريلە، سپڵە، پاشكەوتوو.

فسن- ا(فەسەن- fesen): بەردەسان.

فسنجان- ا(فيسينجان- fisincan): شلەيەكە بەگۆشتى مريشک يان مەڕو كاكڵە گوێزو روبەنار لێدەنرێ.

فسوس- ا(فوسووس- fusûs): ئەفسوس، مەخابن، داخ، ريشخەن، تەوس و توانج.

فسوق- مص.ل.ع(فووسوغ- fusûx): لە هەق لادان، ياخى بوون لە فەرمانى خوا، گوناح كردن.

فسون- ا(فوسوون- fusûn): حيلە، فێڵ، نێرەنگ، ورتەورتێ كە جادوگەران لە كاتى جادوكردندا دەيكەن.

فسونگر- ص.فا(فوسوونگەر- fusûnger): جادووگەر، سيحرباز، ئەفسوونكار.

فسونگرى-ا.مص(فوسوونگەرى- fusûngerî): جادووگەرى، سيحربازى.

فسيح- ص.ع(فەسيح- fesîh): بەرين، شوێنى پانو بەرين.

فسيل- ا.ع(فەسيل- fesîl): گەلە، مێگەل، رەوە ئەسپ.

فسيل- ا.فر(فوسيل- fusîl): ئێسكە پەيكەر.

فسيله- ا(فەسيلە- fesîle): گەلە، رەوە، مێگەل.

فسيل- ا.ع(فەسيل- fesîle): خەڵف، خەڵفەخورما.

فش- (فەش- feş): پاشگرە، ماناى (وەک) دەگەيەنێ: وەک ئەژديهافش: ئەژديها ئاسا.

فش- ا(فوش- fuş): قژ، كاكۆڵ، ياڵى ئەسپ.

فش- ا.ع(فەشش- feşş): پياوى گەوج، جلى زبر، پەلاس، دوو زمانى.

فشار- ا(فيشار- fişar): گوشار.

فشارخون- ا.مر.(فيشارى خوون- fişari xûn): گوشارى خوێن.

فشار خون سنج- ا.مر(فيشارى خوون سەنج- fişarî xûn senc): ئامێرى ئەندازەگيرى خوێن.

فشاردن- مص.م(فيشاردەن- fişarden): گوشين.

فشارسنج- ا.مر(فيشار سەنج- fişar senc): گوشارپێو.

فشارنگار- ا.مر(فيشارنيگار- fişar nigar): بارۆگراف، ئامێرێكە بۆ وێنەگرتنى گوشارى هەوا.

فشاغ- ا.ع(فوشاغ- fuşax): جۆرە گيايەكە.

فشافش- (فەشافيش- feşafiş): دەنگى دەرچوونى پەيتاپەيتاى تير لە كەمان، فيشكە فيشک.

فشاندن- مص.م(فەشاندەن- feşanden): رشتن، پەراگەندەکردن، بلاوکردنەوە.

فشردن- مص.م(فەشەردەن- feşerden): گوشین.

فشست- ا(فیششەست- fişşest): فیشکەی مار، هاشاندنی مار.

فش فش-ا (فیش فیش- fiş fiş): فیشکەی مار، هاشاندنی مار، دەنگی فیشەکە شێتە، فیچقەی ئاو.

فشفشه- ا(فیش فیشە- fiş fişe): فیشەکە شیتە.

فشل- مص.ل.ع(فەشەل- feşel): سست بوون، ترسان.

فشل- ص.ع(فەشل- feşl): پیاوی ترسنۆکو بێ زاخ، تەمەڵو خاو.

فشل- ا.ع(فیشل- fişl): پەردەی کەژاوە.

فشنگ- ا(فیشەنگ- fişeng): فیشەک.

فص- ا.ع(فوسس- fuss): نقێمی موستیلە، بیلبیلەی چاو، جمگە، ئەسڵو هەقیقەت.

فصاح- ص.ع(فیساه- fisah): زمان سوار، تەڕزمان، قسە خۆش، زمان رەوان.

فصاحت- مص.ل.ع(فەساهەت- fesahet): زمان سواری، زمان رەوانی.

فصاد- مص.ع(فەسساد- fessad): حەجامات کێش، خوێن بەردەر.

فصاص- ا.ع(فیساس- fisas): نقێمان، نگینان، قاشان.

فصاص- ا.ص.ع(فەسساس- fessas): نقێمساز، نگین فرۆش، کەسێک نقێم لەسەر موستیلە دابنێ.

فصال- ا.مص.ع(فیسال- fisal): لەشیر برینەوەی منداڵ.

فصح- ا.ع(فیسه- fish): لای جولەکەکان دەکاتە جەژنی یادەوەری دەرچوونی جولەکە لە میسر، لای مەسیحیان دەکاتە رۆژی یادی سەرکەوتنی حەرزەتی عیسا، جەژنی پاک.

فصحاء- ص.ع(فوسەهاء- fuseha’): تیژزمانان، سوار زمانان، رەوان زمانان، تەڕ زمانو قسەزان.

فصد- مص.م.ع(فەسد- fesd): خوێن بەردان، حەجامات کێشان.

فصل- مص.م.ع(فەسل- fesl): جیاکردنەوە، جیاکردنەوەی هەقو ناهەق، سوڵح کردن.

فصل- ا.ع(فەسڵ- fesl): وەرز، لەمپەری نێوان دوو شت، بەشێک لە کتێبێک.

فصوص- ا.ع(فوسوس- fusûs): نقێمان، نگینان.

فصول- ا.ع(فوسول- fusûl): فەسڵان، وەرزان.

فصیح- ص.ع(فەسیه- fesîh): بە زمان، سوار زمان، زمان رەوان، قسەزان.

فصید- ص.ع(فەسید fesîd): دەماری خوێن لێگراو.

فصیده- ا.ع(فەسیدە- fesîde): خورمای شێلراوی بە خوێن ئاوێتە.

فصیل- ا.ع(فەسیل- fesîl): جیاکردنەوەی بێچووە وشتر یان گوێرەکە لە دایکی، دیواری نزمی ناو حەسار.

فضاء- ا.ع(فەزاء- feza’): مەیدان، زەوی پانو بەرین، هاماج.

فضائح- ا.ع(فەزائیه- fezaih): عەیبو عاران، ریسواییان، بەدناوی.

فضائل- ا.ع(فەزائیل- feza’il): بالایی لە زانستو زانیاریدا.

فضاح- ا.مص.ع(فیزاه- fizah): ریسوایی، بەدناوی، ناوزڕاوی، روسیایی.

فضاح- ص.ع(فەززاه- fezzah): ئابڕوبەر، حەیابەر.

فضاحت- ا.مص(فەزاهەت- fezahet): ریسوایی، رووسیایی، ناوزڕاوی، بەدناوی.

فضاض- ا.ع(فوزاز- fuzaz): وردەی شکانی شتێک.

فضال- مص.ع(فیزال- fizal): فەخرکردن بەسەر یەکدا لە رووی زانستەوە.

فضال- ص.ع(فەززال- fezzal): کەسێک خودان زانستی زۆربێ.

فضاله- ا.ع(فوزاله- fuzale): پاشماوە، پاشەڕۆک.

فضانورد- ص.فا(فەزانەڤەرد-fezaneverd): ئاسمانەوان، ئەوەی بە کەشتی ئاسمانی سەفەر بکاتو لە سنووری کێشی زەوی دەربچێ.

فضل- ا.مص.ع(فەزل- fezl): چاکی، بالآیی، کەماڵ.

فضلاء- ص.ع(فوزەلاء- fuzela'): فازیلان، زانایان، ناودارانی مەیدانی زانستان.

فضلات- ا.ع(فەزەلات- fezelat): پاشماوەو زڕو زبڵو پیسی.

فضل پرور- ص.فا(فەزل پەرڤەر- fezl perver): زانست پەروەر، کەسێک کە دەخزمەتی ئەهلی فەزڵدابێ.

فضل فروش- ص.فا(فەزل فورووش- fezl furûş): کەسێک خۆی بە زانستو فەزڵەوە بنوێنێ، زانست فرۆشی.

فضلومند- ص.مر(فەزلوومەند- fezlûmend): خودان زانستو فەزیلەت، دەوڵەمەند لە زانستدا.

فضله- ا.ع(فەزەله- fezele): پاشماوەو پیسی.

فضوح- ا.مص.ع(فوزووه- fuzûh): ریسوایی، روسیایی، بەدناوی، ناوزڕاوی.

فضول- ا.ع(فوزوول- fuzûl): فەزڵ.

فضول- ا.ع(فوزوول- fuzûl): پاشماوەی ماڵی زیادە لە پێویستی، ئەوەی بەشێوەی سروشتی لە بەدەن دێتە دەرەوە.

فضولی- ص.ع(فوزولی- fuzûlî): خۆهەڵقورتان لە کاری خەڵکی، ئەوەی کاری نابەجێو بێفایدە بکات، فزول، فزولی، هەرزەوێژ.

فضه- ا.ع(فیززه- fizze): زیوو،

فصیح- ص.ع(فەزیه- fezîh): رسوا، رووسیا، ئابڕوتکاو، ئابڕونەماو، ناوزڕاو.

فضیحت- ص.ع- ا.ع(فەزیهەت- fezihet): عەیب، ریسوایی، بەدناوی.

فضیل- ص.ع(فەزیل- fezîl): زانا، خودان فەزڵ و ماریفەت.

فضیلت- ا.ع(فەزیلەت- fezilet): زانیاری، زانست.

فضیلت گستر- ص.فا(فەزیلەت گوستەر- fezilet guster): برەودەری زانستو ماریفەت، هزرڤان، زانا.

فطام- ا.ع(فیتام- fitam): منداڵ بڕینەوە لەشیر.

فطانت- مص.م.ع(فەتانەت- fetanet): دەرک کردن، تێ گەییشتن، زیرەک بوون، زیرەکیو بالآدەستی لە کارێکدا.

فطر- مص.ل.ع(فیتر- fitr): رۆژوشکان، فتارکردنەوە، جەژنی رەمەزان.

فطر- ا.ع(فوتر- futr): قارچک، کارگ.

فطرت- ا.ع(فیترەت- fitret): سروشت، تەبیعەت.

فطره- ا.ع(فیتره- fitre): سەر فیترە، زەکاتێکە لە رۆژی جەژنی رەمەزاندا دەدرێ.

فطن- ص.ع(فەتین- fetin): هوشیار، زیرەک، لێزان.

فطنت- ا.مص.ع(فیتنەت- fitnet): زیرەکی، هوشیاری، دانایی، زانایی.

فطور- مص.ل(فوتوور- futûr): رۆژو شکاندن، فتارکردنەوە.

فطور- ا.ع(فەتور- fetûr): خواردنی فتار.

فطیر- ا.ص.ع(فەتیر- fetîr): شتێ زوو دەرک بکرێ، شتێ زوو بەدەست بێ، نانی هەڵنەهاتە، جەژنی پاک (تایبەتە بە جولەکە لەو رۆژەدا نانی فەتیر دەبرژێنن).

فظاظت- مص.ل.ع(فەزازەت- fezazet): بەدزمان بوون، توندە تەبیعەت بوون، بەدزمانی، درشت رەفتاری.

فظيع- ص.ع(فـــەزیٔ- fezî’): کـــاری زۆر ناشیرین، کاری لە رادەبەدەر ناشیرینو خراو.

فظيع- ا.ع(فــــەزیٔ- fezî’): ئاوی زولاڵو سازگار.

فعال- ا.ع(فیئال- fial): کرداران، کردەوان.

فعال- ا.ع(فەئال- feal): کاری چاک، کەرەم، دەستکراوە، دڵاوا، جوامێریو سەخاوەت.

فعال- ص.ع(فەئئال- fe’al): کارا، پڕکار.

فـعـاليت- ا.مص(فـەئالـیـیـەت- fe’alîyet): چالاکی، چەڵەنگی، کۆششو کاری زۆر.

فعل- ا.ع(فیئل- fi’l): کار، کردار.

فعله- ا.ع(فەئەلە- fe’ele): عەمەلە، کرێکار، پالە.

فغ- ا(فوغ- fux): بت، ماشوقە، دلبەر.

فغاک- ص(فەغاک- fexak): نەزان، گەوج، زۆڵ، بیژ، حەرامزادە.

فغستان- ا.مر(فەغیستان- fexistan): بتخانە، حەرمسەراو کەنیزەکانی جوان.

فغفور- ا.مر(فەغفوور- fexfûr): خوا، بت، کوڕی خوا؛ کە لە کۆنا لەقەبی پاشایانی چین بوو.

فغند- ا(فەغەند- fexend): رەقس، سەما.

فغواره- ص(فەغڤارە- fexvare): بت ئاسا، کەسێک لە زۆر خەمباریدا یان لە لوتبەرزیا قسە نەکات.

فغیاز- ا(فەغیاز- fexyaz): شاگردانە، بەخشیش، مژدە.

فقاح- ا.ع(فوغغاه- fuxxah): چەکەرە، شکۆفە، پونگە.

فقار- ا.ع(فەغار- fexar): مۆرەغەی پشت، بڕبڕەی پشت.

فقاره- ا.ع(فەغارە- fexare): مۆرەغە، بڕبڕە.

فقاع- ص.ع(فەغغاء- fexxa’): دڵڕەش، گڵاوو پیس.

فقاع- ا.ع(فوغغاء- fuxxa’): بیرە.

فقاع گشودن- مص.ل(فوغغاء گوشودەن- fuxxa’ guşûden): کردنەوەی سەری بیرە، قرقێنەلێدان.

فقاعی- ا.ص(فوغغائی- fuxxa’î): بیرەفرۆش.

فقاهت- مص. ع(فەغاهەت- fexahet): زانا بوون لە بواری بنەماکانی شەریعەتدا.

فقد- مص.م(فەغد- fexd): گومکردن، بزرکردن، لە دەستدان.

فقدان- مص.م.ع(فوغدان- fuxdan): لەدەستدان، گومکردن، بزرکردن.

فقر- ا.مص.ع(فەغر- fexr): هەژاری، دەستکورتی، نەداری، فەقیری.

فقر- ا.ع(فیغەر- fixer): مۆرەغە، بڕبڕەی پشت.

فقراء- ص.ا.ع(فوغەراء- fuxera’): هەژاران، سۆفیان، دەروێش و قەلەندەران.

فقرات- ا.ع(فیغەرات- fixerat): مۆرەغەی پشت، بڕبڕەی پشت.

فقره- ا.ع(فیغرە- fixre): یەک مۆرەغە، پەرەگراف، باشترین بەیتی قەسیدە.

فقط- ق.ع(فەغەت- fexet): تەنیا.

فقع- ا.ع(فیغیٔ- fix’): جۆرە قارچکێکە.

فقود- مص.م(فوغوود- fuxûd): گومکردن، لەدەست دان.

فقه- مص.م.ع(فیغە- fixh): زانین، پسپۆڕبوون لە شتێکدا، شارەزایی لە بنەماکانی شەرعدا.

فقهاء- ا.ع(فوغەهاء- fuxeha’): زانایانی بواری شەرع.

فقید- ص.ع(فەغید- fexîd): لەدەست چوو، گوم بوو.

فقير- ص.ع(فەغیر- fexîr): هەژار، دەستکورت، بێنەوا.

فقيرانه- ق.ص(فەغیرانە- fexîrane): هەژارانە.

فقیره- ص.ع(فەغیره- fexîre): هەژار.

فقیه- ص.ع(فەغیه- fexîh): زانا، پسپۆر لە بواری زانستێن فیقه. شارەزا لە ئەحکامی شەرع، شەرع زان، مەلا.

فقیهه- ص.ع(فەغیهه- fexîhe): ژنی شارەزاو پسپۆر لە شەرعدا.

فک- مص.م.ع(فەکک- fekk): کردنەوە، جیاکردنەوەی دوو شت لێکدی، رزگارکردنی دیل، ئازادکردن.

فک- ا.ع(فەکک- fekk): شەویلاگە، کاژێرە، شەویلە.

فک- ا.فر(فوک- fuk): بەرازی ئاوی.

فکاهت- مص.ل.ع(فەکاهەت- fekahet): سوعبەتچیاتی، حەنەکچیاتی، سوعبەتچی و دەم بە پێکەنین و قسەخۆش.

فکر- ا.ع(فیکر- fikr): ئەندێشە، بیر، هزر، فیکر.

فکز- ا(فەکز- fekz): دووکەڵکێش، دووکەڵکێشی موبەق یان سۆپا.

فکل- ا.فر(فوکول- fukul): کەراویت، بۆینباخ.

فکور- ص(فەکوور- fekûr): پیاوی بەهزرو بیر، هزرمەند، هزرڤان.

فکه- ا.ع(فەککە- fekke): کاسەو سفرەی دەرویشان، کاسەو سفرەی هەتیوان، کاسەو سفرەی هەژاران.

فگار- ص(فەگار- fegar): ماندوو، زامدار، دڵبرین.

فگانه- ا(فەگانە- fegane): منداڵی نەبەکامی لەبارچوو، منداڵێک بە مردوویەتی لەدایک ببێ.

فل- ا(فول- ful): نیلوفەر، داری درەختی بەهێ.

فل- ا.ع(فولل- full): گوڵێکی سپی بۆنخۆشە.

فلات- ا(فەلات- felat): تان، رایەڵی تەون.

فلات- ا.ع(فەلات- felat): بیابان، سارا، دەشت.

فلاته- ا(فولاتە- fulate): باسوق.

فلاح-ا.مص.ع (فەلاه- felah): سەرکەوتن، رزگاری.

فلاح- ا.ص.ع(فەلاه- falah): فەلاح، جووتیار، جوتکار، وەرزێر.

فلاحت- ا.مص.ع(فەلاهەت- felahet): جوتیاریی، فەلاحەت، کاری جوت بەندە.

فلاخن- ا(فەلاخەن- felaxen): قەڵماسنگ، بەردەقانی، قۆچەقانی، کەهنیک.

فلاده- ص.(فەلادە- felade): بێهودە، بێ سوود، قسەی قۆرو پووچ.

فلاسفه-ا.ع(فەلاسیفە-felasife): فەیلەسوفان.

فلاسک- ا.فر(فیلاسک- filask): زەمزەمی ئاو، یەخچاڵی بچووکی شوشەیی.

فلاشری- ا.فر(فەلاشیری- felaşirî): نەخۆشییەکە تووشی کرمی ئاوریشم دەبێ، بە تایبەتی لە دوا قۆناغی تەمەنیدا، کرمەکە دەمرێو رەش دەبێتەوە. رەشە مەرگ.

فلاکت- ا(فەلاکەت- felaket): فەلاکەت، بەدبەختی، دەستکورتی و کوێرەوەری، زۆر دژوار، ئەوپەڕی تەنگانە.

فلامک- ا(فەلامەک- felamek): جۆرە ئەڵماسێکە.

فلان- ا.ع(فولان- fulan): فلان، کاورا، یارۆ، (راناوی نادیارە).

فلانل- ا.فر(فیلانیل- filanil): فانیلە.

فلانه- ا.ع(فولانە- fulane): فلان (بۆ ئافرەتی نادیار).

فلج- ا(فەلج- felc): قفڵ، کیلۆنی دەرگا.

فلج- مص.ل.ع(فەلەج- felec): ئیفلیج بوون، لە کارکەوتنی دەست یان پێ یان نیوەی بەدەن، زەمین گیربوون.

فلخ- ا(فەلەخ- felex): سەرەتا، هەوەڵی کار، دەستپێک.

فلخ- مص.ع(فـــەلخ- felx): روونکردنەوەو ئاشکراکردنی کارێک.

فلخم- ا (فــەلەخم- felexm): بەردەقــانی، قەڵماسنگ.

فلخم- ا(فەلخەم- felxem): مشـتـە، کـوتکی هەلاجی.

فلخـمــان- ا(فــەلەخــمــان- felexman): قۆچەقانی، بەردەقانی، قەڵماسنگ.

فلخـمــیــدن- مص.م(فــەلخــەمــیــدەن- felxemîden): شـیکردنەوەو هەلاجی کـردنی لۆکە.

فلخـودن- مص.م(فــەلخــوودەن- filxûden): هەلاجی کردنی پەموو.

فلخوده- ا.مف(فەلخوودە- felxûde): شیکراوە، هەلاجی کراو، پەمووی پاککراوو شیکراوە.

فلد سپات- ا.مر(فـیلد سپات- fild spat): جۆرە بەردێکە.

فلد مــارشــال- ا.فــر(فــیلد مــارشــال- fild marşal): سـوپاسـالار، بالاترین پلەی سـوپایی لە ئەڵمانو ئینگلستانو هەندێ وڵاتانی دی.

فلذ- مص.م.ع(فـەلز- felz): جـیــاکــردنەوە، جیاکردنەوەی بەشێک لە ماڵ بۆ کەسێک.

فلز- ا.ع(فیلز- filz): جگەر.

فلذه- ا.ع(فـیلزە- filze): پارچەیەک لە جگەر یان لە گۆشت، بەشێک لە زێڕو زیوو.

فلرز- ا(فەلەرز- felerz): پریاسکە.

فـلرزنـگ- ا(فـــــەلەرزەنـگ- felerzeng): پریاسکەیەک کە خواردنو شتی تێ بکەنو لەگەڵ خۆدا بیبەن، توێشەبەرە.

فلز- ا.ع(فیلیزز- filizz): کانزا، ئاسنجاو.

فلس- ا.ع(فــــەلس- fels): دراوێکی کـــەم بەهایە، پولەکە (ماسی).

فلسفه- ا.ع(فەلسـەفە- felsefe): فەلسـەفـە، حـیکمـەت، بیـرکـردنەوەو رامـانو قـووڵبـوونەوە لە بوونو هەقیقەتی شتانو هۆی بوونیان.

فلش- ا.فر(فیلش- filş): تیر، نێزە.

فلشک- ا(فـــیـلیــــشـک- filişk): کـــۆزەی بچووک، کۆزەیەک کە بۆ منالان بنەخشێنرێ.

فلغند- ا(فـــەل غــەند- felxend): پەرژین، شورەی بەدرووچیل.

فلفل- ا(فیلفیل- filfil): بیبەر، ئیسوت.

فلفل بری- ا.مـر(فـیـل فـیـلی بەڕی- fil fili berî): جۆرە رووەکێکە.

فلفل سبـز- ا.مـر(فـیل فـیلی سـەبز- fil fili sebz): جۆرە رووەکێکە.

فلفل سفید- ا.مر(فیل فیلی سەفید- fil fili sefîd): جۆرە رووەکێکە.

فلفل فرنگی- ا.مر(فـیل فـیلی فـەرەنگی- fil fili ferengî): جۆرە رووەکێکە.

فلفل کبیـر- ا.مـر(فـیل فـیلی کـەبیـر- fil fili kebîr): جۆرە درەختێکە.

فلفل مــویه- ا(فــیـل فــیـل مــویە- fil fil mûye): دەوەنێکی خۆ هەڵواسە.

فلق- مص.م.ع(فەلغ- felx): شەق کردن، دوو فلیقانەکردن.

فلق- ا.ع(فەلغ- felx): شەق، درز.

فلق- ا.ع(فەلەغ- felex): سپێدە، شەق، درز، قلیشی چیا.

فلقه- ا.ع(فـەلغـە- felxe): نیـوەی شـتـێک، لەت، پاژ، بەش.

فلک-ا (فەلەک- felek): فەراقە، فەلاقە.

فلک- ا.ع(فەلەک- felek): گەردون، مـەداری هەر یەکێک لە هەسارەکان.

فلک زده- ص.مــــر(فـــــەلەک زەدە- felek zede): دامـاو، کـلـۆڵ، بێ بەخت، بێ تالح، هەژار، بەستەزمان.

فلکه- ا.ع(فـەلەکـە- feleke): فلکە، بازنە، تایە، پێـچکە، هەر شـتـێکی بازنەیی بەدەوری خۆیدا بسووڕێتەوە.

فلکی- ص.ن(فەلەکی- felekî): ئەستێرەناس، پسپۆڕو زانا لە بواری گەردونناسیدا.

فلماخن- ا(فەلماخەن- felmaxen): قەڵماسەنگ، بەردەقانی، قۆچەقانی.

فلنجمشک- ا(فەلەنج موشک- felenc muşk): جۆرە گیایەکە.

فلنجه- ا(فەلەنجە- felence): جۆرە گیایەکە بۆ دەرمان دەشێت.

فلوات- ا.ع(فەلەڤات- felevat): دەشتان، بیابانان.

فلوئور- ا.مر(فولوئوور- fulûur): جۆرە گازێکی زەرد رەنگە.

فلوت- ا.فر(فولووت- fulût): فلووت، ئامێرێکی مۆسیقایە وەکو نای لێدەدرێ.

فلوت- ا.فر(فلووت- flût): هێزی دەریایی وەڵاتێک، کۆی کەشتیانی جەنگی وڵاتێک.

فلورن- ا.فر(فولوورن- fulûrn): دراوێکی هۆڵەندیو هەندێ وڵاتی تری ئەوروپایە لە هەر وڵاتێکدا بەهایەکی جیاوازی هەیە.

فلوره- ا.فر(فلووره- flûre): جۆرە شمشێرێکی تایبەتی شمشێربازییە.

فلوس- ا.ع(فولووس- fulûs): جۆرە دراوێکی کەم بەهایە.

فلس- ا.ع(فولوس- fulus): جۆرە درەختێکی زەلامە، لە وڵاتانی گەرمەسێری وەکو عەرەبستانو میسرو هندوستاندا دەروێ.

فلوکس- ا.مر(فلوکس- flûks): جۆرە گوڵێکە، بۆ جوانی لە باخچاندا دەیروێنن.

فله- ا(فەلە- fele): ژەک، فرۆ.

فلیو- ص(فەلیڤ- felîv): بێهودە، بێ فایدە، بێ کەڵک.

فم- ا.ع(فەم- fem): زار، دەم.

فمینیسم- ا.فر(فیمینیسم- fimînîsm): لایەنگری لە ئافرەت، لایەنگری لە مافێن ئافرەت، ژن تەبیعەت، تەبیعەت ژنانی.

فن- ا.ع(فەنن- fenn): جۆر، بەش، هونەر، فێڵ، حیلە، سنعەت.

فناء- مص.ل.ع(فەناء- fena'): نەمان، فەنابوون، لەناوچوون.

فناء- ا.ع(فیناء- fina'): حەوشە، مەیدان، گۆڕەپان.

فناپذیر- ص.فا(فەناپەزیر- fena pezîr): فانی، ناپایەدار، ڕەوتەنی.

فناتیسم- ا.فر(فەناتیسم- fenatîsm): لایەنگری توند لە مەسەلەێن ئاینی یان ئەخلاقی یان کۆمەڵایەتی یان سیاسی، توندڕەوی، دۆگماتیزم.

فناتیک- ص.فر(فەناتیک- fenatîk): پابەندیی کوێرانە، دۆگماتیک.

فنادق- ا.ع(فەنادیغ- fenadîx): هۆتیلان، میوانخانان.

فنار- ا.ع(فەنار- fenar): مەشخەڵ، فانۆس.

فناستین- ا.فر(فیناستین- finastîn): حەبی ئارامبەخش.

فناکده- ا.مر(فەناکەدە- fenakede): دنیای فانی، فەناخانە.

فنان- ص.ع(فەننان- fennan): خودان هونەر، هونەرمەند، کەری کێوی.

فنج- ا.ص(فەنج- fenc): فتق، قۆڕی، گەورەوزل.

فنجا- ا(فەنجا- fenca): لەرز.

فنجان- ا(فینجان- fincan): فینجان.

فنجریون- ا(فەنجەرییون- fenceriyûn): جۆرە رووەکێکە.

فنجنوش- ا(فەنجنوش- fencnûş): ژەنگی ئاسن.

فنجیدن- مص.ل(فەنجیدەن- fencîden): باوێشکدان بەدەم خومارییەوە، خەوالوبی.

فنجیون- ا(فەنجییوون- fencîyûn): گیایەکی ژەهرداری گوڵزەردە.

فند- ا(فـەند- fend): فـێڵ، حـیلە، فـریو، تەفرە، درۆ، نێرەنگ، فەندو فێڵ.

فند- ا.مص(فـەند- fend): ناشـوکـری، نمەک حەرامی، سپڵەیی، پێنەزانی، داماوی، هەژاری.

فندق- ا(فـیندوغ- findu x): بوندق، فـوندق، میوەیەکی خڕی رەشی ئامال سورە لە تیرەی بادەم و پستەیە.

فندق- ا.ع(فوندوغ- fundu x): کاروانسەرا، هوتێل، میوانخانە.

فندک-ا (فـــەنـدەک- fendek): چەرخ، چەخماخ.

فنر- ا(فـەنەر- fener): فـەنەر، سـپـرینگ، دەبڵی ئوتومبیل.

فنطاس- ا.ع(فینتاس- fintas): بۆشکەی ئاو خواردنەوە لە کەشتیدا، بەرمیل.

فنک- ا(فـەنەک- fenek): جـۆرە گـیانداریکە لە رێوی دەچێ.

فنگ- ا(فـەنگ- feng): کرمـێکی سەوزە پتر لە سـەر گـەڵای گـیـا پەیدا دەبێ، زەروو، زالو، بێنەوا، دەستکورتو هەژار.

فنگ- ا(فـــەنگ- feng): کـــوژاڵـک، تەحلەسێڤ، کاڵەکە مارانە.

فنل- ا.فـر(فـینول- finul): جـۆرە مـادەیەکی کیمیاییە.

فنن- ا.ع(فەنەن- fenen): لق، لقی درەخت.

فنودن- مـص.ل(فـــــنودەن- funûden): خەڵەتان، دەستخەرۆبوون.

فن وفن- ا(فینو فین- finn û fin): فـینگە فینگی کەپوو.

فنومن- ا.فـر(فـینومین- finûmîn): دیاردە، رووداو، شتی نایابو دەگمەن.

فنومنیــــــسم- ا.فــــر(فــــینومنیـــــسم- finûminism): دیاردەگەرایی (ظاهراتی).

فـنـون- ا.ع(فـنـون- funûn): هـونـەران، سنعەتان.

فـوائد- ا.ع(فـەڤـائیـد- fevaid): سـوودو قازانجان، فایدان.

فـوات- مص.ل.ع(فـەڤـات- fevat): مـردن، بەسەرچوونی وەختی کارێک.

فواتح- ا.ع(فەڤاتیـه- fevatih): سەرەتاکان، سەرەتاکانی سورەتێن قورئان.

فـواحش- ص.ا.ع(فـەڤـاهیش- fevahiş): خـراپکاریان، رووسـپـیـان، ژنانی بەدکـار، سۆزانییان.

فـوار- ص.ع(فـەڤـڤـار- fevvar): لە کـوڵو جۆش، هەڵقوڵیو بە توندی، ئاوی بە فوارە.

فـوارس- ص.ا.ع(فـەڤـاریس- fevvaris): ئەسپ سواران، سواران.

فوارە- ص.ع(فەڤڤارە- fevvare): فوارە.

فـواصل- ا.ع(فـەڤـاسیل- fevasil): مـاوەی نێوان دوو شت یان زیاتر.

فواضل- ا.ع(فەڤازیل- fevazil): زانایان.

فواق- ا.ع(فوڤاغ- fuva¨x): نزگرە، نزگەرە.

فـواقع- ا.ع(فـەڤـاغـیئ- feva xi’): بەڵا، تەنگانە، ناڕەحەتی.

فـواکـه- ا.ع(فـەڤـاکـیـه- fevakih): مـیـوە، فیقی.

فوب- ا(فووب- fûb): فوو کردن بەدەوری خۆتا یان بە دەوری کەسێکی دیدا بۆ چاوی بەد.

فوت- ا(فـووت- fût): فـووکردن؛ بۆ هەڵکردنو خـۆشکردنی ئاگـر یان کـوژانەوەی چرا، فـووکـردن بەدەوری کەسێکدا بۆ چاوەزار.

فوت- مـص.ل.ع(فەوت- fewt): مردن.

فوت- ا.ا نگل (فووت- fût): پێ، فووت.

فوتبال- ا. انگل(فووتبال- fûtbal): فـوتبۆڵ، یاری تۆپی پێ.

فوتک- ا(فووتەک- fûtek): نای بچووک.

فوتنج- ا(فووتەنج- futenc): پونگە.

فوتو- ا.فر(فووتو- fûtû): فۆتۆ، وێنە.

فـوتوالکـتریـک- ا.فر(فـووتوئیلیکـتریک- fûtû iliktrîk): دینەمۆی دروستکردنی کارەبا.

فوتو تلسکوب- ا.فر(فوتو تیلیسکوب- fûtû tiliskûb): تەلیسکۆب.

فوتوژن- ص.فر(فووتووژین- fûtû jin): بلاجیکتۆر.

فوتوسفر- ا.فر(فووتوو سفیر- fûtû sfir): رۆشنایی، گۆی رۆشنایی.

فوتوشیمی- ا.فر(فووتووشیمی- fûtû şîmî): لقێکی زانستی کیمیایە لە کارگەی روناکی لە کارلێکی کیمیایدا دەکۆڵێتەوە.

فوتوفوبی- ا.فر(فووتووفوبی- fûtûfûbî): ترس لە رۆشنایی.

فوتوکپی- ا.فر(فووتووکوپی- fûtûkupî): فۆتۆکۆپی، لەبەرگرتنەوە.

فوتوگراف- ا.فر(فووتووگراف- fûtûgraf): فۆتۆگراف، وێنەگر.

فوتوگرافی- ا.فر(فووتووگرافی- fûtûgrafî): وێنەگری.

فوتومتر- ا.فر(فووتوومیتر- fûtûmitr): رۆشنایی پێو.

فوته- ا(فووته- fûte): پەشتەماڵی حەمام، خاولی.

فوج- ا.ع(فەوج- fewc): فەوج، بەشێک لە سوپا.

فوح- مص.ل.ع(فەوه- fewh): جۆشانو سەر رێژبوونی مەنجەڵ، رشتنی خوێن لەبەر برین، بڵاوبوونەوەی بۆنی گوڵ یان میسک.

فود- ا(فوود- fûd): پۆ، تێوەدانی تەون، هاوەڵی رایەڵ.

فودج- ا.ع(فەودەج- fewdec): کەژاوە، کەژاوەی بووک.

فودنج- ا(فوودەنج- fûdenc): پونگە.

فور- ا(فوور- fûr): سووری کاڵ، سووری ئامال زەرد.

فور- ا (فوور- fûr): وافور، سەبیلی تلیاک کێشان.

فور- مص.ل.ع(فەور- fewr): هەڵقوڵینی ئاو لە سەرچاوەوە، هاتنەکوڵی مەنجەڵو سەررێژبوونی.

فور- ا.ع(فەور- fewr): خێرا، زوو، بێ درەنگ، بەلەز، یەکسەر.

فورامن- ا.فر(فوورامین- fûramin): کڵاو رۆژنە، وردەکونی سەر بەدەنی گیانلەبەران.

فوران- مص.ل.ع(فەڤەران- feveran): هەڵچوون، هەڵقوڵین، جمانی خوێن لە دەماردا.

فورت- ا.مص.ع(فەورەت- fewret): هەرەتی هەڵچوونو تورەبوون، هەرەتی گەرما، هەڵچوون.

فوردگان- ا(فەڤەردەگان- feverdegan): ناوی جەژنێکی کۆنی ئێرانیانە.

فوردیان- ا(فەڤەردییان- feverdiyan): ناوی جەژنێکی کۆنی ئێرانییە کە خەڵکی ئێران لە پێنج رۆژی یەکەمی ساڵ یان لە پێنج رۆژی کۆتایی ساڵدا دەیانگێڕا.

فوردین- ا(فەڤەردین- feverdîn): ناوی مانگێکی ئێرانییە، فەروەردین.

فورموی- ص.مر(فوورمووی- fûrmûy): موو زەرد.

فوریه- ا.فر(فیڤرییە- fivriye): دووەم مانگی ساڵی فەرەنگی.

فوز- ا(فووز- fûz): لمۆز، دەمو لمۆز.

فوز- مص.ل.ع(فەوز- fewz): سەرکەوتن، رزگاربوون.

فوژان- ا(فووژان- fûjan): هاوار، نەعرەتە.

فوطه- ا.ع(فووتە- fûte): پەشتەماڵ، خاولی، فۆتە، سەربەست.

فوفل ا(فوفیل- fûfil): جۆرە درەختێکە لە تیرەی دارخورما.

فوق- ق(فەوغ- few x): باڵا، سەرو، باشتر.

فوقانی- ص.ن.ع(فەوغانی- few xanî): باڵایی، سەرویی.

فوقس- ا.فووغوس- fû xus): جۆرە قەوزەیەکە لە قوڵایی دەریادا پەیدا دەبێ.

فوکا- ا(فووکا- fûka): جۆره بییەکە.

فوکستروت- ا. انگل(فۆکستروت- foks trût): ڕێ‌و ڕۆیشتنی ڕێوی، جۆره سەمایەکە.

فوکوس- ا.فر(فووکووس- fûkûs): جۆره قەوزەیەکە لە قولایی دەریادا پەیدا دەبێ.

فوگان- ا(فووگان- fûgan): بلێق.

فول- ا.ع(فوول- fûl): پاقلە.

فول- ا.ا.نگل(فوول- fûl): فاوڵ.

فولاد- ا(فوولاد- fûlad): پۆڵا.

فولکلور- ا.فر(فۆلکلۆر- folklor): فۆلکلۆر، کەلەپوور.

فوم- ا.ع(فووم- fûm): سیر، دانەوێڵە، هەر دانەوێڵەیەک بکرێ بەنان.

فون- ا.فر(فوون- fûn): یەکەی ئەندازەگیری تونی دەنگ.

فونتیک- ص.فر(فونیتیک- fonitîk): فۆنەتیک، دەنگ سازی.

فوندمانت- ا.فر(فوندیمانیت- fondimanit): پایە، بناخە، بونیاد.

فونوگراف- ا.فر(فوونووگراف- fûnûgraf): فۆنۆگراف، ڕیکۆردەر.

فوه- ا.ع(فووڤە- fuvve): ڕووەکێکە ڕەگەکەی لە ڕەنگ ڕێژی‌و خمگەریدا بەکاردێ.

فوهل-ا (فووهیل- fûhil): شۆڕاخ، شامات، شۆرەزار.

فه- ا(فەه- feh): کەردوو، سەوڵ.

فه- ص.ع(فەهه- fehh): پیاوێ لە قسەکردندا بێ توانابێ.

فهارس- ا.ع(فەهاریس- feharis): پێرستان.

فهامت- مص.م.ع(فەهامەت- fehamet): فامین، حاڵی بوون، تێگەییشتن، دەرک کردن.

فهامه- ص.ع(فەههامە- fehhame): زۆر زاناو زیرەک، زۆرفام.

فهانه- ا(فەهانە- fehane): پواز، پشتکوڵ، قالبی پێڵاو.

فهد- ا.ع(فەهد- fehd): پڵێنگ.

فهر- ا.ع(فوهر- fuhr): جەژنێکی جولەکەیە.

فهرس- ا.ع(فیهریس- fihris): پێرست.

فهرست- ا(فیهریست- fihrist): پێرست.

فهل- ص(فەهل- fehl): پەل، پان، کراوە، بەرین.

فهلوی- ص.ن(فەهلەڤی- fehlevî): پەهلەوی. زمانی پەهلەوی.

فهلویات- ا(فەهلەڤییات- fehleviyat): شێوەزارە جیاوازەکانی زمانی فارسی.

فهم- مص.م.ع(فەهم- fehm): زانین، دەرک کردن.

فهم- ص.ع(فەهیم- fehim): زیرەک، زانا، تیژفام، لەزفام.

فهماء- ص.ع(فوهەماء- fuhema’): زانا، زیرەک‌و ژیر، بەفام.

فهماندن- مص.م(فەهماندەن- fehmanden): فاماندن، حاڵی کردن، تێگەیاندن.

فهمیدن- مص.ل(فەهمیدەن- fehmîden): دەرک کردن، تێگەییشتن، پەی بردن.

فهمیده- ا.مف(فەهمیدە- fehmîde): فامیدە، حاڵی، دانا، تێگەییشتوو.

فهود- ا.ع(فوهوود- fuhûd): پڵنگان.

فهه- ا(فیهە- fihe): سەوڵی کەشتی ڕانی.

فهیم- ص.ع(فەهیم- fehîm): زانا، زیرەک، بەفام، فامیدە، تێگەیشتوو.

فیء- ا.ع(فەیء- fey’): سایە، سێبەر، پۆلی مەلان، دەستکەوت.

فیار- ا(فییار- fîyar): کار، پیشە، بژێوو، مەگیرانی.

فیاض- ص.ع(فەییاز- feyyaz): جۆگە یان کانی فرە ئاو، پیاوی بەخشندەو دڵاوا.

فیافی- ا.ع(فەیافی- feyyafî: بیابان، دەشتی ڕاستانی‌و هەموار.

فیال- ا (فەیال- feyal): سەرەتا، زەوییەک بۆ یەکەمجار بچێنرێ.

فیال- ا.ع(فەییال- feyyal): فیلەوان، خودان فیل.

فیاوار- ا(فەیاڤار- feyavar): کار، پیشە.

فیبر- ا.فر(فیبر- fibr): فەیبەر، فایبەر.

فیبرین- ا.فر(فیبرین- fîbrîn): ماددەیە کە لە خوێندا کە یارمەتی مەیینی خوێن دەدات.

فیج- ا.ع(فەیج- feyc): دەستەیەک لە خەڵکی، پەیک، قاسید، تەتەر، غوڵام.

فیجن- ا.ع(فەیجەن- feycen): جۆرە رووەکێکە.

فیح- مص.ع(فەیەح- feyh): هاتە ساڵ، رۆیشتنی خوێن لە برین، جۆشانی مەنجەڵ.

فیحاء- ص.ع(فەیهاء- feyha’): بەرین، بڵاو، سەرای گەورە، مەیدان.

فیدل- ص.فر(فیدل- fidl): وەفادار، بە ئەمەک، راستو دروست، دروست پەیمان، پایەدار.

فیر- ا(فییر- fîyîr): ئەفسوس، مەخابن، ریشخەن.

فیروز- ص(فیرووز- firûz): سەرکەوتوو.

فیروزج- ا.ع(فیرووزەج- firûzec): پیرۆزە.

فیروزه- ا(فیرووزە- fîrûze): پیرۆزە، بەردێکی شینی بەنرخە بەزۆری بۆ نقێمی موستیلان بەکاردێ.

فیروزەفام- ص(فیرووزەفام- fîrûze fam): پیرۆزەرەنگ، شینباو.

فیرون- ص(فیروون- fîrûn): بەرز، باڵا، راست، خواناس، داوێن پاک.

فیریدن- مص.ل(فیریدەن- fîrîden): رۆیینی بەلارولەنجە، تەوس کردن، ریشخەن کردن.

فیرنده- ا.فا(فیرەندە- fîrende): لارو لەنجە، عیشوەو نازکەر، بەنازو فیز.

فیزسین- ا.ص.فر(فیزیسین- fîzîsîn): پسپۆری فیزیا، فیزیازان.

فیزیک- ا.فر(فیزیک- fîzîk): فیزیا.

فیزیکدان- ا.ص.فر(فیزیکدان- fîzîkdan): پسپۆری بواری فیزیا.

فیزیوترابی- ا.فر(فیزیوتیراپی- fîzîyutirapî): پزیشکگەری فیزیکی.

فیزیوکرات- ص.فر(فیزیووکرات- fîzyûkrat): لایەنگرانی فیزیوکراسی.

فیزیوکراسی- ا.فر(فیزیووکراسی- fîzyûkrasî): تیۆرییەکی ئابوورییە کەلایەنگرانی پێیان وایە سەروەتو سامانی راستەقینە یان تاقە سەرچاوەی سامانی وڵات ئاوو زەویو بەرووبوومی کشتوکاڵییەو زێرو زیو بە سەروەتی حەقیقی نایەتە ژمارەو تەنیا هۆن بۆ ئاسانکاری ئاڵوویڵو سەودا.

فیزیولۆژی- ا.فر(فیزیولۆژی- fîzyûlûjî): فیزیولوژی، زانستێکە دەربارەی تەرزی کاری ئەندامو دەزگاکانی بەدەنی گیانلەبەرانو پەیوەندییان بە یەکترەوە.

فیزیولوژیست- ص.فر(فیزیولوژیست- fîzyûlûjîst): زانا لە زانستی فیزیادا.

فیزیونومی- ا.فر(فیزیوونوومی- fîzyûnûmî): ناوچەوان، روخسار، دیمەن، سیماناسی.

فیس- ا(فیس- fîs): فیز، غرور، دەحیە، دەعیە، تاووس.

فیسور- ا.فر(فیسوور- fîsûr): شەقی بچووک، درز.

فیش- افر(فیش- fîş): فیش، فیشە.

فیشیه- ا.فر(فیشیە- fîşîye): فیشەدان.

فیصل- ا.ص(فەیسەل- feysel): حاکم، قازی، شمشێری تیژ، داوەری لە نێوان هەقو نا هەقدا.

فیصل دادن- مص.م(فەیسەل دادەن- feysel daden): حەلو فەسڵ کردنی (کاروباران).

فیض- مص.ع(فەیز- feyz): سەرکردنی ئاو و

ڕۆییشتنی، ئاوی زۆر، شتی زۆر، بەخشش، سەخاوەت.

فیضان- مص.ع(فەیەزان- feyezan): لافاو، هەستانی ئاو، سەرکردنی ئاوو لەبەر ڕۆییشتنی.

فیفاء- ا.ع(فەیفاء- feyfa’): بیابانی بێ ئاو، دەشتی هەموارو بەرین.

فیکس- ص.فر(فیکس- fîks): بەرقەرار، پایەدار، نەگۆڕ.

فیل- ا(فیل- fîl): فیل.

فیلبان- ا.ص(فیلبان- fîlban): فیلەوان، شوانی فیل.

فیلپا- ا.مر(فیلپا- fîlpa): جۆرە نەخۆشییەکە.

فیلتر- ا.فر(فیلتەر- fîlter): فیلتەر.

فیل دریایی- ا.مر(فیلی دەریایی- fîli deryayî): جۆرە حەیوانێکی وشکاوییە.

فیلسته- ا.مر(فیلوستە- fîluste): ئێسقانی فیل، عاج.

فیلسوف- ا.ص(فەیلەسووف- feylesûf): فەیلەسوف، شارەزاو پسپۆڕی بواری فەلسەفە .

فیلک- ا(فەیلەک- feylek): تیری دوو لقە.

فیلگوش- ا(فیل گووش- fîl gûş): گوڵی زەنبەق، سۆسەنی سپی.

فیلگوش- ص(فیل گووش- fîl gûş): هەر شتێ وەکو گوێی فیل بێ، گوێ پان وەکو گوێچکەی فیل.

فیلم- ا.فر(فیلم- fîlm): فیلمی وێنەگرتن.

فیلم بردار-ص.فا(فیلم بەردار- fîlm berdar): کەسێک فیلم بگرێ، کەسێک فیلمی هەواڵی یان سینەمایی بگرێ بۆ نیشاندان لەسەر شاشەی تەلەفزیۆن یان سینەما.

فیلوار- ا.ص(فیلڤار- fîlvar): فیل ئاسا، وەکو فیل.

فیلون- ا.فر(فیلوون- fîllûn): جۆرە ڕووەکێکە.

فیله- ا.ع (فیلە- fîle): فیلی مێیە، مێچکە فیل.

فیله- ا.ع(فییەلە- fîyele): فیلان.

فیله- ا.فر(فیلە- fîle): تۆڕ، داو، پەت، سۆندە، پشتە مەغزە.

فینال- ا.ص.فر(فینال- fînal): کۆتایی، دوا پێشبڕکێی وەرزشی.

فینه- ا(فینە- fîne): جۆرە کڵاوێکی سادەی سپی یان سوورە کە هەندێ لە خەڵکی میسر لە سەری دەکەن، تەربوش.

فیوز- ا.انگل(فیووز- fîyûz): فیوزی کارەبا.

فیوض- ا.ع(فویووز- fuyûz): زیادە، زۆر، فەرو بەرەکەت، زانستو فەیزان.

فیول- ا.ع(فویوول- fuyûl): فیلان..

ق

ق- حر (ق- X):
پیتی بیست و چوارەمی ئەلفبای فارسییەو بە (قاف) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (۱۰۰) ئەم پیتە لە زمانی فارسی پەتیدا نییەو لەو وشانەدا بەکار دێ کە لە عارەبی یان تورکییەوە وەرگیراون و لە هەندێ وشەی فارسیدا لە جێی غەینو کاف بەکار هاتووە.

قاان- ا.(غائان- xaan): شاهنشا، پاشای گەورە، پاشایانی مەغۆل.

قائد- ا.فا.ع(غائید- xaid): فەرماندە، سەردار، پێشەوا.

قائف- ا.فا.ع(غائیف- xaif): قەیافەناس.

قائل- ا.فا.ع(غائیل- xail): پەیڤدار، قسەکەر، پێژەر.

قائم- ا.فا.ع(غائیم- xaim): پایەدار، قایم، بەرقەرارو جێگیر، وەستاو، بەرپا.

قائم کردن- مص.م(غائیم کەردەن- xaim kerden): قایم کردن، ڤەشارتن، مەحکەم کردن.

قائم شدن- مص.ل(غائیم شودەن- xaim şuden): پەنهان بوون، قایم بوون، مکوم بوون.

قائم- ا.ص.ع(غائیم- xaim): نازناوی ئیمامی دوازدەیەمی شیعەیان، ئیمامی قائیم، ئیمامی زەمان.

قائم مقام- ا.ص.مر(غائیم مەغام- xaim mexam): جێگر، کەسێک بخرێتە جێی کەسێکی دیو کارەکانی ئەو ئەنجام بدات، قایمقام.

قائمه- ا.ع(غائیمە- xaime): هەر یەکێک لە چوارپەلی چوارپێیان، دەسکی شمشێر.

قاب- ا.ع(غاب- xab): ئەندازە، نیوەی کەوان، نێوان دەسکی کەوانو گۆشەی کەوان.

قاب قوسین- ا.مر(غابە غەوسەین- xabe xewseyn): ئەندازەی دوو کەوان، نزیکی.

قاب- ا(غاب- xab): قاپ، قاپی گەورەی لێوار پەل، چوارچێوە، وەک چوارچێوەی عەینەک، وێنە و ئاوێنە.

قاب- ا(غاب- xab): قاپ، جگ.

قاب باز- ص.فا(غاب باز- xab baz): قاپێن چی، کەسێک گەمەی قاپێن بکات(جگ).

قاب بالان- ا.مر(غاب بالان- xab balan): ئەو مێروانەی دوو جوت باڵیان هەیە، جووتەکەی سەرەوە لە قەپاغ دەچێت وەکو باڵی خاڵخاڵۆکە.

قابس- ا.فا(غابیس- xabis): ئاگرخۆر.

قاب شور- ا.مر(غاب شور- xab şûr): قاپ شۆر، ئیسفەنج یان پارچە پەڕۆی ئامان شتن.

قابض- ا.فا.ع(غابیز- xabiz): دەرمانی قەبزی، دەرمانێ ببێتە مایەی قەبزی، وەرگر، بگیر.

قابل- ا.فا.ع(غابیل- xabil): شایستە، قەبوڵکار.

قابل قبول- ا.مر(غابیلی غوبول- xabili xubûl): باوەڕ کەردەنی، جێی قبوڵکردن.

قابلمه- ا(غابلەمە- xableme): قاپلەمە، مەنجەڵ.

قابله- ا.فا.ع(غابیلە- xabile): ژنی شایستە، مامان.

قابلیت- ا.مص.ع(غابیلیەت- xabilîyet): شایستەیی، ئامادەیی.

قابوس- ا.ص.ع(غابووس- xabûs): پیاوی قۆزی بە رەنگو بۆ.

قاپان- ا(غاپان- xapan): قەپان.

قاپو- ا.ت(غاپوو- xapû): قاپی، دەروازە.

قاپوچی- ا.ص.ت(غاپووچی- xapûçî): دەرگاوان.

قاپوق- ا.ت(غاپووغ- xapûx): سێدارە، قەنارە.

قاپیدن- مص.م(غاپیدەن- xapîden): رفاندن، قۆستنەوە.

قاپیده- ا.فا(غاپەندە- xapede): رفێنەر، کەسێک شتێک لە دەستی کەسێک یان لە شوێنێک بە گورجی برفێنێ.

قاپیده- ا.مف(غاپیدە- xapîde): رفێنراو.

قاتق- ا.ت(غاتیغ- xatix): پێخۆر.

قاتل- ا.فا.ع(غاتیل- xatil): بکوژ، کوژەر، پیاوکوژ.

قاتمه- ا.ت(غاتمە- xatme): گوریس، پەت.

قاجار- ا.ت(غاجار- xacar): تیرژەو، تایفەیەکن لەترکمانان کە جماعەتێکیان لە سەردەمی شا عەباسی یەکەمدا لە ئەستەرئابادا ئاکنجی بوون، بنەماڵەی حوکمرانی قاجارییە لەم تایفەیە بوونە.

قاچ- ا.ت(غاچ- xaç): قاژ، کوز.

قاچاق- ا.ت(غاچاغ- xaçax): قاچاغ، کارێک بە دزییەوە بکرێ، کڕین و فرۆشتنی کەلوپەلی یاساغ.

قاچاقچی- ا.ص.ت(غاچاغچی- xaçaxçî): قاچاخچی.

قادات- ا.ع(غادات- xadat): سەرکردەکان.

قادح- ا.فا.ع(غادیه- xadih): سەرزەنشتکار، ئیرادگیر، رەخنەگر، زەمکەر.

قادحه- ا.فا.ع(غادیهە- xadîhe): کرمی دان، مۆریکە، خۆرە.

قادر- ص.فا(غادیر- xadir): بەهێز، توانادار، بەتوانا.

قادم- ا.فا.ع(غادیم- xadim): پێشڕەو، گەڕاوە لە سەفەر.

قادمه- ا.فا.ع(غادیمە- xadime): شاباڵی مەل، پێش، پێشڕەو، شاپەڕ.

قاده- ا.ع(غادە- xade): سەرکردان.

قاذوره- ا.ع(غازوورە- xazûre): کاری پیس، گوناحی گەورە، زینا، تۆپیو، پیسی.

قار- ا.ع(غار- xar): قیر، زفت.

قار- ا.فا.ع(غار- xar): بەرقەرار، پایەدار، جێگیر.

قاراسیا- ا(غاراسییا- xarasîya): ئاڵوباڵو، هەڵوژە.

قارب- ا.ع(غاریب- xarib): بەلەم، قەیاغ.

قارچ- ا(غارچ- xarç): کارگ، قارچک.

قارح- ا.فا.ع(غاریه- xarih): بریندارکەر، چوارپێیەک ددانی تەواوبێ.

قارع- ا.فا.ع(غاریء- xari’): لێدەر، لە دەرگادەر، دەرکوت، قورعە راکێش، فاڵگرەوە بە قورعە.

قارعه- ا.فا(غاریئە- xari’e): بەشی سەرەوەی رێگە، لارێگە، قیامەت، رۆژی

پەسلانێ، بەڵاو نەگبەتی، قەوماوی زەمانە.

قارقار- ا(غارغار- xarxar): قغەقغی قەلەڕەش.

قاروره- ا.ع(غارووره- xarûre): شووشە، شووشەی شەراب، شووشەیەک کە میزی نەخۆشی تێ بکرێ بۆ پشکنین.

قاره- ا.ع(غاره- xare): قاڕە، کیشوەر، قاڕەی ئاسیاو، ئەورووپاو.

قاری- ا.فا.ع(غاری- xarî): خوێنەر، قاری، قورئان خوێن.

قازغان- ا.ت(غازغان- xazxat): قازان، مەنجەڵی گەورە.

قاس- ا.ع(غاس- xas): ئەندازە.

قاس- ا.ت(غاس- xas): برۆ، هەور، بۆق، قورباقە.

قاسانی- ص.ن(غاسانی- xasanî): کاشانی.

قاسر- ا.فا.ع(غاسیر- xasir): بەرهەڵست.

قاسط- ا.فا.ع(غاسیت- xasit): ستەمکار، زاڵم، هەڵگەڕانەوە لە هەق.

قاسم- ا.فا.ع(غاسیم- xasim): دابەشکەر، بەخشەرەوە.

قاسی- ص.ع(غاسی- xasî): بێ ڕەحم، دڵڕەق.

قاش- ا.(غاش- xaş): قاژ، کوز، درز، قەڵپوزی زین.

قاش قاش- ا.مر(غاش غاش- xaş xaş): قاژ قاژ، بەش بەش، پارچە پارچە.

قاشانی- ص.ن(غاشانی- xaşanî): کاشانی.

قاشق- ا.(غاشووغ- xaşûx): کەوچک، مراک.

قاشقک- ا(غاشوغەک- xaşuxek): کەوچکی چکۆڵە.

قاص- ا.فا.ع(غاسس- xass): حیکایەت بێژ، چیرۆکبێژ.

قاصد- ا.فا.ع(غاسید- xasid): پەیک، تەتەر، قاسید، نامەبەر.

قاصر- ا.فا.ع(غاسیر- xasir): دریغیکەر، تەخسیرکار.

قاصرات- ص.ع(غاسیرات- xasirat): ئەو ژنانەی جگە لە مێردی خۆیان چاویان لە دوی پیاویتر نەبێ.

قاصره- ا.فا.ع(غاسیره- xasire): ژنێ کە جگە لە پیاوی خۆی چاوی لە پیاوی دی نەبێ.

قاصف- ا.فا.ع(غاسیف- xasif): شکێنەر، بای توند کە دارو درەخت بشکێنێ، هەورە گرۆڵە.

قاصی- ا.فا.ع(غاسی- xasî): دوور، دوورخەرەوە.

قاصیه- ا.فا.ع(غاسییه- xasîye): کەنار، ڕۆخ، لێوار.

قاضب- ص.ع(غازیب- xazib): تیغی بڕندە، شمشێری زۆرتیژ.

قاضی- ا.فا.ع(غازی- xazî): قازی، حاکمی شەرع.

قاطبه- ا.ع(غاتیبه- xatibe): هەموو، گشت، تەڤ.

قاطر- ا(غاتیر- xatir): قاتر، هێستر.

قاطر- ا.ع(غاتیر- xatir): سەمغو شیلەی درەخت، هەر شتێک دڵۆپ دڵۆپ بچکێ.

قاطرچی- ا.ص(غاتیرچی- xatirçî): هێسترەوان.

قاطع- ا.فا.ع(غاتیع- xati’): بڕەر، تیژ.

قاطعه- ا.فا.ع(غاتیعه- xati’): بڕەر، تیژ.

قاع- ا.ع(غاء- xa’): دەشت.

قاعد- ا.فا.ع(غائید- xaid): دانیشتوو.

قاعدگی- ا.مص.(غائیدەگی- xaidegî): بێ نوێژی ژن.

قاعده- ا.فا.ع(غائیده- xaide): بنەما، بناغە، بنکە، یاساو ڕێسا، پایتەخت یان گەورەترین شاری وڵاتێک، هێم.

قاعه- ا.ع(غائه- xa’e): حەوشە، هۆڵ، ساڵۆن.

قـاف- ا(غـاف- xaf): ناوی کـێـوێکی ئەفسانەییە کە سیمرغ هێلانەی لەسەر کردووە، هەندێ کەس بە سووک کراوەی قەفقازی دەزانن‌و هەندێکێ دی لەگەڵ وشەی (کوف)ی پەهلەویدا کە مانای کێو دەگەیەنێ، بەهاو ریشەی دەزانن.

قاف تا قاف- ا.مر(غاف تا غاف- xaf ta xaf): سەرانسەری جیهان.

قافل- ا.فا(غافیل- xafil): گەڕاوە لە سەفەر.

قافله- ا.فا.ع(غافیله- xafile): قافلە، کاروان.

قافله سالار- ص.مر(غافیله سالار- xafile salar): سەر قافلە.

قافیه- ا.ع(غافییە- xafiye): پشت مل، کۆتایی شتێک، سەروا، قافیەی شیعر.

قافیه سنج- ص.فا(غافییه سەنج- xafiye senc): ئەندازەگری قافییە، هۆزانڤان.

قاق- ا.ص.ع(غاغ- xax): قرە، پیاوی گەوج‌و رووح سووک، پیاوی باریک‌و بنێس، ووشک وتورت.

قاقله- ا.ع(غاغوللە- xaxulle): جۆرە درەختێکە.

قاقم- ا.ع(غاغوم- xaüm): گیانلەبەرێکی بچووکە، لە سقۆرە دەچێت‌و پێستەکەی نەرم‌و سپییەو لە پێستی سمۆرە گرانترە، بۆ پێستەکەی راو دەکرێ.

قال- مص.ل.ع(غال- xal): گوتن، پەیڤین.

قالب- ا.ع(غالیب- xalib): قاڵب، بۆتە، قاڵبی قۆندەرە، لەش‌و بەدەن.

قالبتهی کردن- مص.ل(غالیب توهی کەردەن- xalib tuhî kerden): مردن.

قالپاق- ا.ت(غالپاغ- xalpax): کڵاو.

قالوس- ا(غالووس- xalûs): ناوی نەوایەکی کۆنی مۆسیقای ئێرانییە.

قالی- ا(غالی- xalî): قاڵی، مافوور، فەرش.

قالی باف- ص.فا(غالی باف- xalî baf): مافوورچن.

قالیچه- ا(غالیچە- xalîçe): قالی بچووک، ئۆرتە.

قالیچهء سلیمان- ا.مر(غالیچەی سلیمان- xalîçey sliman): قالیچەیەک بووە کە گوایە سلێمانی کوڕی داود لەسەری دادەنیشت‌و با دەیبرد بە حەوادا.

قالی شو- ص.فا(غالی شوو- xali şû): قالی شۆر.

قامات- ا.ع(غامات- xamat): بەژن و بالایان.

قامت- ا.ع(غامەت- xamet): بەژن و باڵا.

قامع- ا.فا.ع(غامیئ- xami’): سەرکوتکار، برندە.

قاموس- ا.ع(غامووس- xamûs): دەریا، دەریای گەورە، لۆغەتنامە، فەرهەنگی زمان.

قانت- ا.فا.ع(غانیت- xanit): گوێڕایەڵ‌و خواناس، خاکی‌و نوێژکەر.

قانته- ا.فا(غانیتە- xanite): ژنی گوێڕایەڵ و خواناس.

قانص- ص.ع(غانیس- xanis): راوچی، نێچروان، شکارچی.

قانط- ص.ع(غانیت- xanit): نائومێد، ئومێدبراو.

قانع- ا.فا.ع(غانیئ- xani’): قایل، بە قەناعەت، رازی بە بەشی خۆی.

قانون- ا.ع(غانوون- xanûn): قانون، یاسا.

قانوندان- ص.ا(غانووندان- xanûn dan): یاسازان.

قانون گذار- ص.فا(غانوون گوزار- xanûn guzar): یاسادانەر، یاسارێژ.

قانی- ص.ع(غانی- xanî): سوور، زۆر سوور.

قاورد- ا(غاورد- xaverd): جۆرە حەڵوایەکە.

قاووت- ا(غاڤووت- xavût): قاویت.

قـاهر- ا.فـا.ع(غـاهیـر- xahir): بالادەست، زاڵ، بەزێنەر، بەرزو بڵند، بەزێن.

قـاهرە- ا.فـا.ع(غـاهیـرە- xahire): زاڵ، بالا دەست، بەزێن.

قـاهقـاه- ا(غـاه غـاه- xah xah): قـاقـا، پێکەنین بەدەنگی بەرز.

قایق-ا(غایغ- xayix): بەلەم، قایغ.

قـایقـچی- ا.ص.ت(غـایغـچی- xayixçî): بەلەمچی، بەلەمەوان، قایاغەوان.

قـایق ران- ص.فـا(غـایغ ران- xayixran): بەلەمەوان، بەلەمهاژۆ، قایغران.

قـایم انداز- ص.فـا(غـایم ئەنداز- xayim endaz): شـــــەترەنج باز یان نەردبازی بێ هاوتا.

قـایم باشک- ا.مـر(غـایم باشـەک- xayim başek): چاوشارکێ.

قب- ا.ع(غــەبب- xebb): فــەحل، نێــر، سەرۆک‌و پێشەوای قەوم.

قباء- ا.ع(غەباء- xaba’): جبە، عەبا، کەوا، قاپووت.

قبائح- ا.ع(غەبائیە- xebaih): ناشیرین، نا پەسند، قەباحەت.

قبائل- ا.ع(غەبائیل- xebail): تیرەو هۆزان.

قــبـاب- ا.ع(غــیـبــاب- xibab): قــوببــە، گومەزان.

قــبـاپوســتین- ا.مــر(غــەباپووســتین- xeba pûstîn): فەروە.

قباچە- ا.مر(قەباچە- xebaçe): کورتەک.

قــبـاح- ا.ع(غـیـبـاه- xibah): ناشـیـرین، ناپەسند.

قــباحت- مص.ل.ع(غـەباهەت- xebahet): قەباحەت، ناشیرین بوون، ناشیرینی لە قسەدا یان لە کردەوەدا.

قبازرە- ا.مر(غەبازیریە- xebazirih): زرێی کەوا ئاسا.

قــبــال- ا.ع(غـیـبــال- xibal): بەرانبــەر، رووبەڕوو.

قــبــالە- ا.ع(غــەبالە- xebale): قــەواڵە، سەنەد، ژننامە، زەوجیننامە.

قباله پیچ- ا.مر(غەبالەپیچ- xebale pîç): قەواڵەپێچ، تورمەیەک یان قوماشێکی گران بەها کـە قــەواڵەی بووکی تێـوە بپێـچنو لە شـەوی زەماوەندا بۆی بنێرنە ماڵەوە.

قبب- ا.ع(غوبەب- xubeb): گومەزان.

قــبح- مص.ل.ع(غــوبە- xubh): ناشــیــرین بوون، ناشیرینی، دزێوی، کرێتی.

قبر- ا.ع(غەبر- xebr): قەور، گۆڕ، ئارامگە، گڵکۆ.

قبراق- ص.ت(غـیـبراغ- xibrax): چوست‌و چالاک، گورج‌و گۆڵ.

قبرستان- ا.مـر(غەبریسـتـان- xebristan): قەورستان، گۆڕستان.

قبرغە- ا.ت(قەبروغە- xebruxe): قەبرغە، کەللەکە، خالیگە، تەنیشت.

قــبــرکن- ص.فــا(غــەبرکــەن- xebrken): گۆڕکەن، قـەورکەن، کەسێک قـەبر بۆ مـردووان لێبدا.

قبرە- ا.ع(غـوببـەرە- xubbere): کڵاوکوڕە، کڵاونە.

قبس- مص.ل.ع(غەبس- xebs): ئاگر گرتن لە شتێکەوە، سوودبینین.

قــبس- ا.ع(غـەبەس- xebes): شـولەی ئاگـر، بڵێسەی ئاگر، مەشخەڵ.

قــبض- مص.م.ع(غـەبز- xebze): گــرتن، بەدەست گرتن.

قــبــضــە- ا.ع (غــەبزە- xebza): دەسکی شمشێر، یەک چنگ.

قــبط- ا.ع(غــیــبت- xibt): تایفـەیەکن لە خەڵکی میـسر، خـەڵکی ئەسڵی میـسری کـۆن، قیبتییەکان.

قبطی- ا.ع(غیبتی- xibtî): زمانی کۆنی میسریان.

قبطتیه- ا.ع(غیبتییه- xibtîye): قوماشێکی کەتانی سپییە.

قبق- ا.ت(غەبەغ- xebex): قەنارە، سێدارە.

قبقاب- ص.ع(غەبغاب- xebxab): زۆر درۆزن، چەنەباز، هەڵەوەر.

قبقاب- ا.ع(غەبغاب- xebxab): قاپقاپ.

قبل- ا.ع(غەبل- xebl): پێش.

قبل- ا.ع(غیبەل- xibel): لا.

قبله- ا.ع(غوبلە- xuble): ڕامووسان، ماچ.

قبله- ا.ع(غەبلە- xeble): مورووی‌ەکی تایبەتییە ژنانی جادوکار بۆ دڵ نەرمکردنی پیاو یان بۆ چاوەزار بەکاری دێنن، جادوو، ئەوەی کە جادووگەر دڵی یەکێکی بۆ کەسێکی دی پێ بەدەست بێنێ.

قبله- ا.ع(غیبلە- xible): ڕووگە، قیبلە، ئەو لایەی کە نوێژکەران ڕووی تێ دەکەن، کابە، قیبلەی موسڵمانان تا ساڵی دووەمی کۆچی بەیتول مەقدس بوو.

قبله‌گاه- ا.مر(غیبلەگاه- xible gah): شوێنی قیبلە، ڕووگە.

قبله‌نما- ا.مر(غیبلە نەما- xible nema): ڕووگەنما، قیبلەنما، ئامێرێکە میلی تایبەتی هەیەو قیبلە نیشاندەدات.

قبور- ا.ع(غوبوور- xubûr): گۆڕان، قەبران، گڵکۆیان.

قبول- مص.م.ع(غەبوول- xebûl): قەبوڵ کردن، قایلبوون، ڕازی بوون.

قبول شدن- مص.ل(غەبوول شودەن- xebûl şuden): قەبووڵبوون.

قبول کردن- مص.م(غەبوول کەردەن- xebûl kerden): قەبووڵ کردن.

قبول افتادن- مص.م(غەبوول ئوفتادەن- xebûl uftaden): پەسند بوون، پەسندکردن.

قبولاندن- مص.م(غەبوولاندەن- xebûlanden): قایل کردن، ڕازیکردن.

قبه- ا.ع(غوببە- xubbe): قوببە، گومەز، هەر بینایەک سەرەکەی گومەزبێ.

قبیح- ص.ع(غەبیه- xebîh): ناشیرین، کرێت، دزێو، ناپەسند.

قبیحه- ص.ع(غەبیهە- xebîhe): ناشیرین، دزێو، کرێت، ناڵەبار، ناپەسند.

قبیط- ا.ع(غوببەیت- xubbeyt): جۆرە شیرینییەکە بە کاکڵە گوێز یان بادەم و پستە دروست دەکرێ.

قبیطاء- ا.ع(غوبەیتا ء- xubbeyta’): جۆرە شیرینییەکە.

قبیل- ا.ع(غەبیل- xebîl): گرووپ، تاقم، کەفیل، زامن.

قبیله- ا.ع(غەبیلە- xebîle): تایفە، تیرە، قەبیلە.

قپان- اا(غەپان- xepan): قەپان، تەرازوو.

قپاندار- ا.ص(غەپاندار- xepandar): قەپاندار، کەسێک کە باروشت لە قەپان دەدات.

قتاد- ا.ع(غەتاد- xetad): بنەگوێن، درەختێکە کەتیرەی لێدەگیرێ.

قتال- مص.ع(غیتال- xital): شەڕکردن، جەنگین و کوشتن.

قتال- ص.ع(غەتتال- xettal): کوژەر، بکوژ.

قتل- مص.ل.ع(غەتل- xetl): کوشتن.

قتلاء- ا.ع(غوتەلا ء- xutela’): کوژراوان.

قتلگاه- ا.مر(غەتلگاه- xetlgah): شەڕگە، کوشتارگە.

قتله- ص.ع(غەتەلە- xetele): پیاوکوژان، بکوژان.

قتلی- ص.ع(غەتلا- xetla): کوژراوان.

قتول- ا.ص.ع(غەتوول- xetûl): بکوژ، کوشندە.

قتيل- ص.ع(غەتيل- xetîl): كوژراو، كوشياگ.

قثاء- ا.ع(غيساء- xisa’): خەيار چەمەر.

قجر- ا(غەجەر- xecer): قاجار.

قچ- ا(غوچ- xuç): بەران.

قچاق- ص(غوچچاغ- xuççax): تۆكمە و قەڵەو و بەهێز.

قحاب- ا.ع(غيهاب- xihab): قەحبە، سۆزانيان.

قحاب- مص.ل.ع(غوهاب- xuhab): كۆكين.

قحبه- ص.ع(غەهبە- xehbe): سۆزانى، رووسپى، ژنى داوێن تەڕ.

قحط- مص.ل.ع(غەهت- xeht): قاتى، وشكەسالّى، گرانىو قاتو قڕى.

قحف- ا.ع(غيهف- xihf): كەڵوخ، كاسەسەر، كەشكۆڵى دارين.

قد- مص.ل.ع(غەدد- xedd): دوو لەتكردن بە بارى درێژيدا.

قد- ا.ع(غەدد- xedd): درێژى، بەژن، بالاّ.

قداح- ا.ع(غيداه- xidah): تير.

قداح- ص.ع(غەدداه- xeddah): كاسەگەر، كاسەساز.

قداست- ا.مص(غەداسەت- xedaset): پاكى، پيرۆزى.

قدام- ا.ع(غووددام- xuddam): پێش.

قدح- ا.ع(غەدەه- xedeh): كاسە، پيالّەى خواردنەوە، گۆزە.

قدح- مص.ع(غەدە- xedh): تانە لێدان، سەرزەنشت كردن، ئيرادگرتن.

قدح- ا.ع(غيدە- xidh): تيرى بێ پەيكان.

قدر- مص.م.ع(غەدر- xedr): ئەندازەگرتن، بايەخ، توانا.

قدر- ا.ع(غەدەر- xeder): قەدەر، چارەنووس، ئەندازە، توانا.

قدر- ا.ع(غيدر- xidr): مەنجەڵ.

قدرانداز- ص.فا(غەدەر ئەنداز- xedar endaz): كەوانداريك تيرى بە خەسار نەچێ، تيرەنداز.

قدرت- مص.ل.ع(غوودرەت- xudret): توانين، دەسەلاّت هەبوون، توانا هەبوون.

قدردان- ص.فا(غەدردان- xedr dan): قەدرزان.

قدردانى- ا.مص(غەدردانى- xedr danî): قەدرزانى.

قدر قدرت- ص.مر(غەدەر غودرەت- xeder xudret): بە تواناو بە دەسەلاّت، ئەوەى قودرەتى بەرانبەر قودرەتى قەزاو قەدەربێ (بۆ پاشايان دەگوترێ).

قدرى- ص.ن.ع(غەدەرى- xedeî): قەدەرى، سەر بە رێچكەى قەدەرى.

قدريه- ا.ع(غەدەرييە- xederîye): تاخمێكن باوەريان بە قەزاو قەدەر نييەو، هەر كەسەو ئازادە لە كارو هەڵويستى خۆيداو دەتوانێ بە مەحزى ويستى خۆى هەر كارێك ئەنجام بدات يان نا.

قدس- مص.ل.ع(غودس- xuds): پاك بوون، پاكى.

قدس- ا.ع(غوودوس- xudus): پاكى، بەهەشت، ئۆرشەليم.

قدس سره- ا.ع(غووديسە سيروه- xuddise sirruh): گۆڕى پاك بێ، گۆڕەكەى پڕ لە نور بێ.

قدسى- ص.ن.ع(غوودسى- xudsî): بەهەشتى، پاك و موقەددەس.

قدك- ا(غەدەک- xedek): جاوى لە خوم كراو.

قدم- ا.ع(غەدەم- xedem): پێ.

قدم- ا.ع(غيدەم- xidem): كۆن.

قدماء- ص.ع(غوودەماء- xudema’): پێشينان.

قدمت- ا.مص.ع(غوودەمەت- xudemet): جورئەت، دلێرى، پێشينى.

قدمگاه- ا.مر(غـەدەمگاه- xedemgah): جێی پێ.

قدم گشادن- مص.ل(غەدەم گوشادەن- xedem guşaden): هەنگاونان.

قدم نهادن- مص.ل(غەدەم نیهادەن- xedem nihaden): رێکردن.

قدنما- ص.فا(غەد نەما-xed nema): بالاّنما.

قدود- ا.ع(غودوود- xudûd): بەژنو بالاّیان.

قدور- ا.ع(غودوور- xedûr): مەنجەلاّن.

قدور- مص.ع(غودوور- xudûr): توانین.

قدوس- ص.ع(غـوددووس- xuddûs): یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان، پاکو بێ خەوش.

قدوم- مص.ل.ع(غودوم- xudûm): گەڕانەوە لە سەفەر، هاتنەوە.

قدومه- ا(غـودوومـە- xudûme): جـۆرە گیایەکە.

قدوه- ا.ص.ع(غـودڤـە- xudve): پێشـەوا، پێشەنگ، نموونە.

قدید- ا.ع(غـەدید- xedîd): گۆشتی وشک کراوی سوێرکراو، قاورمە.

قدیر- ص.ع(غـەدیر- xedîr): بە توانا، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

قدیس- ص.ع(غیددیس- xiddis): پاکو بێ خەوش، خواناسو ئیماندار.

قدیسه- ص.ع(غـەدیسە- xeddise): ژنی خواناسو پاک.

قدیم- ص.ع(غـەدیم- xedîm): دێرین، کۆن، پێشین.

قدیمه- ص.ع(غـەدیمە- xedîme): دێرین، کۆن، پێشین.

قذاف- ص.ع(غـەززاف- xezzaf): هەر شتێک شتێکی بۆ دوور پێ بهاوێژرێ، مەنجەنیق کە تیرو بەردی پێ بهاوێژرێ.

قذال- ا.ع(غـەزال- xezal): بناگوێ، پشتی مل نێوان هەردوو گوێ.

قذر- ا.ع(غـەزەر- xezer): پیسی، چڵک، گو.

قذر- ص.ع(غـەزیر- xezir): چڵکن، پیس، چەپەڵ.

قذف- مص.م.ع)غـەزف- xezf): بەرد تێ گرتن، جنێودان، رشانەوە، بوختـان بۆ کـردن، فڕێدان.

قراء- ص.ع(غـەرڕاء- xera’): خـۆش خـوان، کەسێک قورئان باشو خۆش بخوێنێ.

قراء- ص.ع(غورڕاء- xura’): قورئان خوێن و عیبادەتکار.

قرائت- مص.م.ع(غـیرائەت- xura’et): خـوێندنەوە، خـوێندنەوەی قـورئان، کـتـێبو رۆژنامەو....

قرائتخانه- ا.مـر(غـیـرائەتخـانە- xira’etxane): شـوێنی خـوێندنەوە، هۆڵ، یان ژووری خوێندنەوە.

قرائح- ا.ع(غـەرائیـه- xeraih): قـەریحـە، زەوق، تەبع، بەهرەی شیعر گوتنو نووسین.

قرائن- ص.ع(غـەرائین- xerain): ژن، نیشانەو دەلیل.

قراب- ص.ع(غـوراب- xurab): نزیک، کەسوکار.

قراب- ا.ع(غیراب- xirab): کێلانی شمشێر یان خەنجەر.

قراب- ا.ع(غیراب- xirab): قوربان.

قرابادین- ا(غـەرابادین- xerabadîn): دەرماننناسی.

قرابت- ا.مص.ع(غـەرابەت- xerabet): نزیکی، خزمایەتی، کەسایەتی.

قرابین- ا(غـەرابین- xerabîn): قـەرەبینە، جۆرە تفەنگێکی کورتی راوی سەرتۆپە.

قراچور- ا.ت(غەراچوور- xeraçûr): شمشێر، شمشێری درێژ.

قراح- ا.ع(غـەراه- xereh): ئاوی پاکو سازگار، زەوی روتەنی بێ ئاوو دارو درەخت.

قراد- ا.ع(غوراد- xurad): گەنە.

قراد- ا.ع(غوراد- xurad): گۆی مەمک.

قراد- ا.ص.ع(غەڕاد- xerrad): مەیمونەوان.

قرار- مص.ل.ع(غەرار- xerar): ئارام گرتن، ئۆقرەگرتن، مانەوە لە شوێنێ، پایەداری قەولو قەرار، بەڵێنو پەیمان.

قرارداد- ا.مر(غەرارداد- xerar dad): بەڵێننامە، پەیمان.

قرارگاه- ا.مر(غەرارگاه- xerargah): ماڵ، شوێنی داسەکنین.

قراریط- ا.ع(غەراریت- xerarît): گوارە.

قراسنقر- ا.مر.ت(غەراسونغور- xerasunxur): قەرەقوش، شنقار، باڵندەیەکی رەشیی شکارییە، شەو.

قراسوران- ا.مر.ت(غەراسوران- xera sûran): ئەوەی بە فەرمانی پاشا سەرکردایەتی گرووپێک دەکات لە ڕێگاو بانان تا کاروانان بەسەلامەتی برۆن، قەرەسواران.

قراص- ا.ع(غیراس- xiras): کولێرە، مکوم و قایم.

قراص- ا.ع(غوڕاس- xurras): پونگە.

قراضه- ا.ع(غوراسە- xuraze): وردەی کانزا کە بەدەم بڕینو تاشینەوە دەڕژێ. زێرو زیوو دراوی کەم.

قراط- ا.ع(غیراط- xirat): گوارە، گۆشوارە.

قراقروت- ا.مر(غەراغورووت- xera xurût): کەشک.

قراگوزلو- ا.مر.ت(غەراگوزلوو- xera gûzlû): چاورەشان، ناوی تایفەیەکە لە دەوروبەری هەمەدانو فراهانو فارسدا دەژین.

قرامطه- ا.خ(غەرامیتە- xeramite): قەرمەتییەکان، گرووپێکی ئیسماعیلییە کە پەیڕەوی حمدان کوڕی ئەسعەس-ی ناسراو بە قەرمەت دەکەن.

قران- ا.ع(غورئان- xuran): کتێبی ئاسمانی موسڵمانانە کە بریتییە لە ٦٦٠٠ ئایەتو ١١٤ سورەت، ٨٢ سورەتی لە مەکە هاتۆتە خوارێو بە سورەتێن مەکی بەناوبانگنو ٣٢ سورەتیشی لە مەدینە هاتۆتە خوارێو بە سورەتێن مەدینی بەناوبانگن.

قران- مص.ع(غیران- xiran): لێک نزیک بوونەوەی دوو شت، پێکەوە گرێدان، مارەکرن.

قراول- ا.ت(غەراڤول- xeravul): قەرەوڵ، نیگابان، پاسەوان، سەربازێک لە شوێنێکدا دابنرێ بۆ یاساوڵیو پاسەوانی.

قراولخانه- ا.مر(غەراڤولخانە- xeravulx-ane): پاسەوانخانە، پاسگە، بنکەی پاسەوان.

قرء- ا.ع(غورء- xur'): کات، سەروا.

قرب- مص.ل.ع(غورب- xurb): نزیک بوون، نزیکبوونەوە، نزیکی.

قرب- ا.ع(غیرەب- xireb): کوندە، جەوەنەی ئاو.

قربان- مص.ل.ع(غوربان- xurban): نزیک بوونەوە، هەر شتێ ببێتە مایەی نزیکبونەوە لە یەزدان، ئەوەی لە ڕای خوا بکرێتە قوربانی.

قربان- ا.ع(غەربان- xerban): دەفرێک کە نزیکی پڕ بوون بێ، کێلانی کەوان.

قربانگاه- ا.مر(غوربانگاه- xurbangah): شوێنی قوربان کردن، قوربانگە.

قربت- ا.مص.ع(غوربەت- xurbet): نزیکی، نزیکی لە پلەوپایەدا، ئەوەی مایەی نزیکبوونەوە بێ لە خوا لەعیبادەتو تاعەتو کارێن چاکە.

قربوس- ا.ع(غەرەبووس- xerebûs): قەڵبووسی زین.

قربه- ا.ع(غیربە- xirbe): کوندە، جەوەنەی ئاو.

قربی- ا.ع(غوربا- xurba): خزمایەتی، کەسایەتی، خزمو کەسوکار.

قره- مص.ع(غورە- xure): فێنک بوونەوە یان ڕووون بوونەوەی چاو، چاو ڕوونی، وشک بوونەوەی فرمێسکی چاو وەکو نیشانەی خۆشیو شادی.

قرح- ا.ع(غەرە- xerh): برین، زام.

قرحە- ا.ع(غورهە- xurhe): برین، زام، ئاوڵە.

قرد- ا.ع(غیرد- xird): مەیموون.

قردە- ا.ع(غیردە- xirde): مەیمونی مێچکە.

قرشی- ص.ن.ع(غورەشی- xureşî): قورەیشی، لە تیرەی قورەیش.

قرص- ا.ع(غورس- xurs): کولیچە، کولێرە، مەحکەمو قایم، هەتاو، مانگ.

قرصە- ا.ع(غورسە- xurse): کولێرە، کولیچە.

قرض- مص.م.ع(غەرز- xerz): برین، پاداشت پێدان، شیعر گوتن.

قرض- ا.ع(غەرز- xerz): قەرز، قەرد، قەرت.

قرضدار- ص.مر(غەرزدار- xerzdar): قەردار، کەسێک قەردی خەڵکی لە کن بێ.

قرط- ا.ع(غورت- xurt): بڵێسەی ئاگر، شولەی ئاگر، مەشخەڵ، مەمک، گوارە.

قرطاس- ا.ع(غیرتاس- xirtas): کاغەزو دەفتەران.

قرطبان- ص(غەرتەبان- xerteban): باگردێن.

قرطمان- ا.ع(غورتومان- xurtuman): جۆرە گیایەکە لە نێو گەنمدا دەڕوێ.

قرطە- اا(غورتە- xurte): کراس.

قرع- مص.م.ع(غەرء- xer’): لێدان، کوتان، تەقول باب، لەدەرکەدان.

قرع- ا.ع(غەرء- xer’): کولەکە، کودی.

قرع- مص.ل.ع(غەرەء- xere’): وەرینی قژە سەر، کەچەڵبوون.

قرع و انبیق- ا.مر(غەرء و ئینبیغ- xer’ û inbîx): ئامێری دڵۆپاندن.

قرعە- ا.ع(غەرئە- xer’e): یەک لێدان.

قرعە- ا.ع(غورئە- xur’e): تیروپشک، قورعە، یانەسیب، خەتمانشیر.

قرفە- ا.ع(غیرفە- xirfe): توێکڵی دار، توێکڵی هەنار، دارچین.

قرق- ا.ت(غوروغ- xurux): قۆرغ.

قرقاول- ا.ت(غەرغاڤول- xerxavul): قرقاوڵە، باڵندەیەکە.

قرقچی- ا.ص.ت(غوروغچی- xuruxçî): قۆرخچی.

قرقرە- مص ل. ع (غەرغەرە-xerxere): قۆڕەی سک، گمەی کۆتر، قۆڕاندن، گماندن، قاقای پێکەنین.

قرقف- ا.ع(غەرغەف- xerxef): مەی، شەراب، ئاوی سارد.

قرقوبی- ص.ن(غورغووبی- xurxûbî): جۆرە قوماشێکە کە گوایە لە قورقوبی نێوان واسیتو بەسرەو ئەهوازدا دروست کراوە.

قرقی- ا.ت(غیرغی- xirxî): باشوکە.

قرلی- ا.ع(غیریللا- xirilla): جۆرە مەلێکی ماسیخۆرە.

قرمز- اا(غیرمیز- xirmiz): قرمز، سوور، سۆر، جۆرە مێرووییەکی بچووکە.

قرمزی- ص.ن(غیرمیزی- xirmizî): قرمزی، هەر شتێ ڕەنگی سووربێ.

قرمساق- ص.ت(غورومساغ- xurumsax): گەواد، دەیووس، کەسێک ژنی خۆی بە گان بدات.

قرمطە- مص.ع(غەرمەتە- xermete): نووسینی وردو جوان.

قرموت- اا(غورمووت- xurmût): کاو جۆو ئالیکی ئەسپ.

قرمە- اا(غورمە- xurme): قاورمەی گۆشت.

قرمە سبزی- ا.مر(غورمە سەبزی- xurme sebzî): شلەی بە گۆشت و سەوزی.

قرمیسینی- ص.ن(غەرمیسینی- xermîsînî): کرماشانی، خەڵکی کرماشان.

قرن- ا.ع(غەرن-xern): قەرن، یەک سەدە، سەد ساڵ.

قرن- ا.ع(غـەرن- xern): شاخ، شاخی گاو، بەران و... پرچ، گێسوی ژنان.

قرن- ا.ع(غـەرەن- xeren): دوو وشـتـر کە بە یەکەوە بەسـترابن، پەتێک کە دوو وشـتـری پێ بە یەکەوە ببەستن، تیر، پەیکان، نێزە.

قرن- ا.ع(غیرن- xirn): هاوتا.

قرناق- ا.ت(غورناغ- xurnax): خزمـەتکار، کەنیز.

قرنباد- ا(غـورنبـاد- xurunbad): گـیـایەکی بۆنخۆشە.

قرنبی- ا.ع(غەرەنبا- xerenba): سیسرکە.

قرنطین- ا(غەرەنتین- xerentîn): قەرەنتینە، ویسـتـگەی تەندروسـتی، شـوێنێکە لەمـەزری وڵاتاندا کە رێبـواران لەوێندەر مـعـاینە دەکـرێن و دژی نەخۆشییەدرمەکان دەکوترێن.

قرنفل- ا.ع(غەرەنفول- xerenful): قەنەفڵ.

قرنیز- ا(غـەرنیـز- xernîz): تیـکـمـەی سـەر پەنجەرەو دەرگا، سەردەری.

قرنیه- ا.ع(غـەرەنییـە- xerenîye): بەشی پێشەوەی پەردەی چاو.

قروت- ا(غوروووت- xurût): کەشک.

قـروت- مص.ل.ع(غـوروووت- xurût): شین بوونەوە لە ئەنجـامی جـەزرەبەیەکـدا، لەش شین بوونەوە، گوواو، کوتراو.

قروح- ا.ع(غورووه- xurûh): زام، برین.

قروض- ا.ع(غورووز- xurûz): قەرزان.

قـــــرون- ا.ع(غـــــــوروون- xurûn): قەرنان، سەدە.

قـروی- ص.ن(غـەرەڤی- xerevî): دێهـاتی، گوندی، لادێیی.

قره- ص.ت(غەرە- xere): رەش.

قـرەتیکان- ا.ت(غـەرەتیکان- xeretikan): جۆرە رووەکێکە.

قـرەجـە- ا.ت(غـەرەجـە- xerece): ئاوازێکی ئێرانییە.

قـــرەکـــهـــر- ص.مـــر.ت(غــــەرەکــــەهەر- xerekeher): ئەسپی قاوەیی.

قرەگیلە- ا.مر.ت (غـەرەگـیلە- xeregîle): جۆرە رووەکێکە.

قرەنی- ا.مر(غـەرەنی- xerenî): ئامـێـرێکی مۆسیقایە لەنەی دەچێ.

قری- ا.ع(غورا- xura): گوندان، دێهاتان.

قریب- ص.ع(غـەریب- xerîb): نزیک، خزم، کەسوکار.

قـــریح- ص.ع(غـــەریه- xerîh): زامـــدار، بریندار.

قریح- ص.ع(غەریه- xerîh): ساف و زوڵاڵ، ئاوی زوڵاڵ.

قریحه- ا.ع(غـەریهە- xerîhe): زەوق، تەبع، بەهرەو توانای سـروشـتی لە شـیـعـر گـوتن و نووسیندا.

قریر- ص.ع(غەریر- xerîr): چاو روونی.

قریر- مص.ل.ع(غـەریر- xerîr): فـیشـکاندنی مار.

قریش- ا.ع(غـورەیش- xureyş): قـەبیـلەیەکی عەرەبە.

قـــریض- ا.ص.ع(غـــەریز- xerîz): هۆنراوە، شیعر، ئەوەی وشتر بۆ کاوێژکردن دەیهێنێتەوە.

قـــریع- ص.ع(غــــەریء- xerî’): حـــەریف، هەڤرک، پاڵەوان، گەورەی قەوم، وشتری نێرە.

قرین- ص.ع(غـەرین- xerîn): نزیک، هاودەم، هاوسەر.

قرینه- ص.ع(غەرینە- xerîne): ژن، نیشـانەو دەلیل.

قـــریه- ا.ع(غــەریە- xerye): گـوند، دێ، ئاوایی.

قز- ا.ع(غەزز- xezz): ئاوریشمی خاو.

قـــزاز- ا.ص.ع(غـــەززاز- xezzaz): قـــەزاز، ئاوریشـم فرۆش، کـەسـێک کـە کـرمی ئاوریشم بە خێو بکات.

قـزاق- ا(غـەززاغ- xezzax): پیـاوی توندو تۆڵ، سەربازی رووسی، ناوی قەومێکی تاتارییە.

قـزاگند- ا.مـر(غـەزاگـەند- xezagend): جلێک کە بە ئاوریشمی خاو پڕکرا بێ.

قزح- ا.ع(غوزەه- xuzeh): رەنگاو رەنگ.

قـــزح- ا.ع(غـــیـــزەه- xizh): بەهاراتو زەردەچەوە.

قزح- ا.ع(غەزەه- xezh): میزی سەگ.

قـزل- ص.ت(غـیـزیل- xizil): سـوور، زێرو رەنگی زێڕین.

قزل الا- ا.مر(غـیـزل ئالآ- xizil ala): جۆرە ماسییەکی بچووکی خاڵ خاڵ سوورە، گۆشتەکەی زۆر بەلەزەتە، لە ئـاوی شـــیـــریندا دەژی، لە روبارانیشدا هەیە.

قزلباش- ا.مر.ت(غـیـزیلباش- xizil baş): سەرسوور، بەشێک بوو لە سوپای شا ئیسماعیلی یەکەم کە لایەنگری مـەزهەبی شـیـعـەو پارێزەرانی دەسـەلآتی سـەفـەوی بوونو بەبۆنەی ئەو کـلآوە سورەوە کە لە سەریان دەنا پێیان دەگوتن قزلباشو بەرەبەرە هەمـوو سـوپاو لەشکری سـەفـەوی بەو ناوەوە ناونرا.

قزن قـفلی- ا.مر.ت(غـەزەن غـوفلی- xezen xuflî): قـولاوبی نەرمـادە کە لە بری دوگـمـە لە بەرۆکی جلی دەدەن.

قس- ا.ع(غەسس- xess): قەشە، کەشیش.

قـسـاس- ص.ع(غـەسـسـاس- xessas): دوو زمان.

قـســـام- ص.ع(غـەسـســـام- xessam): دابەشکەر.

قسامە- ا.ع(غەسامە- xesame): ئاشتیو شەڕ وەستاندن.

قساوت- مص.ل.ع(غـەساڤـەت- xesavet): دڵ رەق بوون، دڵ رەقی.

قسب- ص.ع(غەسب- xesb): رەق، قەسپ.

قسر- مص.م.ع(غەسر- xesr): ناچار کردن.

قـسط- اع(غـیـسـت- xist): داد، بەش، بر، بەشێک لە قەرزێک کە بەش بەش بدرێتەوە.

قـسط- ا.ع(غـوست- xust): بنەگـیـایەکـە بۆ دەرمان بەکاردێ.

قسطاس- ا.ع(غیستاس- xistas): تەرازوو.

قـسطال- ا.ع(غـەسـتـال- xestal): تەپوتۆزی مەیدانی جەنگ.

قـسطوره- ا(غـەسـتـوورە- xestûre): گـونی سەگلاوی.

قسم- ا.ع(غیسم- xism): بەش.

قسم- ا.ع(غەسەم- xesem): سوێند.

قسمت- ا.ع(غیسمەت- xismet): نەسیب، بەش.

قـسوت- مص.ل.ع(غـەسڤـەت- xesvet): دڵ رەق بوون، دڵ رەقی.

قسوره- ا.ع(غـەسڤـەرە- xesvere): لاوی بە هێزی ئازا، شێری دڕندە.

قـــسی- ص.ع(غـــەسی- xesî): رەق، توند، دڵڕەق.

قسیس- ا.ع(غـیـسـیس- xissîs): کەشیش، قەشە.

قسیم- ا.ص(غەسیم- xesîm): جوان، قـۆز، بەخــشـــەرەوە، دابەشکەر، بەش، بەشـــێـک لە شتێکی دابەشکراو.

قش- ا.ع(غـەشش- xeşş): خـورمـای خـراپ، خاکو خۆڵ.

قشـر- ا.ع(غـیـشـر- xişr): پێـست، توێژاڵ، توێژ، توێکڵ.

قـشطە- ا.ع(غـەشـتـە- xeşte): قـەیماغ، سەرشیر.

قـشـعـریره- ا.ع(غـوشـەئریرە- xuşe’rîre): لەرزە، راست بوونی مـــوو، رەپ بوونی مـــووی بەدەن، مووچورکە.

قشلاق- ا.ت(غـیشـلاغ- xişlax): قـشـلاغ، گەرمەسێر.

قـشـلامـیـشی- ا.ت(غـیـشـلامـیـشی- xişlamîşî): چوونە گـەرمـەسـێـر لە زسـتـاندا،

چوونەگەرمێن.

قشم- ا.ع(غیشم- xişm): ئاوەڕۆ، ڕێگەی ئاو.

قشم- ا.ع(غیشم- xişm): بەدەن، تەبیعەت.

قشم- ا.ع(غەشم- xeşm): گۆشتی کوڵاوی سوورەوەکراو.

قشنگ- ص(غەشەنگ- xeşeng): جوان، خشکۆک، شیرین.

قشو- ا(غەشوو- xeşû): قەشاویش، ڕنەک.

قشو دش- ا.مر(غەشو دەش- xeş û deş): بگرەو بەردە، پەلامارو هەڵاتن.

قشور- ا.ع(غوشوور- xuşûr): پێست، توێکڵ.

قشون- ا.ت(غوشوون- xuşûn): لەشکر، قۆشەن، سوپا.

قص- مص.م.ع(غەسس- xess): بڕین.

قص- ا.ع(غەسس- xess): ئێسقانی سینگ، پەراسووبەند.

قصائد- ا.ع(غەسائید- xesaid): چامەیان، هۆنراوان، هەڵبەستان، هۆزانان.

قصاب- ا.ص.ع(غەسساب- xessab): قەساو، قەساب.

قصار- ا.ع(غەسار- xesar): ئەوپەڕی هەوڵ.

قصار- ا.ع(غوسار- xusar): تەخسیری، درێغی.

قصار- ص.ع(غیسار- xisar): کورت، کوڵەکان.

قصار- ا.ص.ع(غەسسار- xessar): جل شۆر، گازر.

قصارت- ا.ع(غیسارەت- xisaret): گازری، جلشۆری، پیشەی جل شتن و سپیکردنەوەی جل.

قصاره- ا.ع(غوسارە- xusare): ماڵی گەورەی حەساردار، بن بێژنگ.

قصاری- ا.ع(غوسارا- xusara): ئەوپەڕی هەوڵدان، کۆتایی کار.

قصاص- مص.م.ع(غیساس- xisas): قەساس، تۆڵە، کوشتنی بکوژ لە جیاتی کوژراو.

قصاص- ا.ص.ع(غەسساس- xessas): حیکایەت بێژ، چیرۆکڤان.

قصاع- ا.ع(غیساء- xisa'): قسعە.

قصب- مص.م.ع(غەسب- xesb): بڕین.

قصب- ا.ع(غەسەب- xeseb): قامیش، جلی کەتان، نای.

قصباء- ا.ع(غەسباء- xesba'): قامیشەڵان، نەیجەزار.

قصبات- ا.ع(غەسەبات- xesebat): دێهاتی گەورە، شارۆچکە.

قصب انجیر- ا.مر(غەسەب ئەنجیر- xeseb encîr): هەنجیری وشکەوەکراوی بە پەتەوەکراو.

قصب پوش- ا. مر(غەسب پوش- xeseb-pûş): کەتان پۆش، ئەوەی جلی کەتانی لەبەربێ.

قصبچه- ا(غەسەبچە- xesebçe): قوماشی کەتان، جلی کەتان، شارۆچکەیەک.

قصبه- ا.ع(غەسەبە- xesebe): شارۆچکە.

قصبه- ا.ع(غەسەبە- xesebe): یەک دانە قامیش.

قصد- مص.ل.ع(غەسد- xesd): عەزم کردن، ڕۆییشتن، بەنیازبوون.

قصد کردن- مص.م(غەسد کەردەن- xesd kerden): عەزم کردن.

قصدیر- ا.ع(غەسدیر- xesdîr): قورقوشم.

قصر- مص.م.ع(غەسر- xesr): درێغی کردن، تەخسیری کردن، گرتن، دەستبەسەرکردن. قسکورتکردنەوەی نوێژ لە سەفەردا.

قصر- ا.ع(غیسەر- xiser): کورتبوون، کورت، پێچەوانەی درێژ، کورتی.

قصر- ا.ع(غەسر- xesr): کۆشک، تەلار.

قصراء- ص.ع(غوسەراء- xusera'): کورت+ان= کورتان.

قصص- ا.ع(غیسەس- xises): چیرۆکان، حیکایەتان، نەقڵ و سەربوران.

قصع- ا.ع(غیسە ء- xişe’): قسعە، کاسەی گەورە.

قصم- مص.م.ع(غەسەم- xesem): شکان، شکان و دوو لەت بوون.

قصور- مص.ل.ع(غوسوور- xusûr): درێغی کردن، قسوری کردن، تەخسیری کردن.

قصور- ا.ع(غوسوور- xusûr): کۆشک و تەلاران.

قصوی- ص.ع(قوسڤا- xusva): دوورتر، دوورترین.

قصە- ا.ع(غیسسە- xisse): هەواڵ، قسە، حیکایەت، چیرۆک.

قصەپرداز- ص.فا(غیسسەپەرداز- xisse perdaz): حیکایەتبێژ، چیرۆکڤان.

قصی- ص.ع(غەسیی- xesyî): دوور.

قصید- ا.ع(غەسید- xesîd): قەسیدان، هۆنراوان، هۆزانان، چامەیان.

قصیدە- ا.ع(غەسیدە- xesîde): چامە، جۆرە شیعرێکە زیاتر ئامۆژگاری و حیکمەتو پاڵەوانیو زەمو ستایش دەگرێتە خۆو ژمارەی بەیتەکانی لە ١٦ بەیت زیاترە.

قصیدە سرا- ص.فا(غەسیدە سەرا- xesîde sera): چامەبێژ، قەسیدەوان، هۆزانڤان.

قصیر- ص.ع(غەسیر- xesîr): کورت، کوڵ.

قصیرە- ص.ع(غەسیرە- xesîre): کوڵ، کورت (بۆ مێ)

قصیل- ا.ع(غەسیل- xesîl): قەرسیل.

قضاء- مص.ل.ع(غەزاء- xeza’): جێبەجێ کردن، حوکم کردن، رەوانکردن، مردن، چارەنووسو قەدەر، گێرانەوەی نوێژ یان رۆژوو بە قەزا.

قضات- ا.ص.ع(غوزات- xuzat): قازییان، حاکمانی شەرع.

قضاوت- مص.ل.ع(غەزاڤەت- xezavet): داوەری کردن.

قضبان- ا.ع(غوزبان- xuzban): لقی براوی درەختان.

قضیب- ا.ع(غەزیب- xezîb): لقی درەخت، لقی براوە، کێری پیاو.

قضیە- ا.ع(غەزییە- xezîye): رووداو، قەزێ، دۆز، گوتارێک کە ئەگەری درۆو راستی تێدابێ.

قط- مص.م.ع(غەتت- xett): برینی شتێک بە باری پانیدا.

قط- ا.ع(غیتت- xitt): پشیلە، کتک، گورپە.

قطا- ا.ع(غەتا- xeta): کورکور، قەتێ.

قطائع- ا.ع(غەتائێ- xeta’i): دابران

قطائف- ا.ع(غەتائیف- xetaif): هەرشتە، لەبزینە.

قطاب- ا.ع(غیتاب- xitab): بەرک، گیرفان.

قطاب- ا.(غوتتاب- xuttab): جۆرە شیرینییەکە.

قطابە- ا.ع(غوتابە- xutabe): پلەگۆشتێک.

قطات- ا.ع(غەتات- xetat): کورکور، قەتێ.

قطار- ا.ع(غیتار- xitar): قەتار، ریز، شەمەندەفەر.

قطارە- ا.ع(غوتارە- xutare): دڵۆپاو.

قطاع- ا.ع(غیتا ء- xita’): پارچە.

قطاع- ص.ع(غەتتا ء- xetta’): برندە، زۆر تیژ.

قطاع- ا.ع(غوتتا ء- xutta’): برندە، رێگر.

قطاف- ا.ع(غیتاف- xitaf): کاتی میوە چنین.

قطب- ا.ع(غوتب- xutb): جەمسەر، دوو جەمسەری ساردو گەرمی باتری، شێخ و گەورەی قەوم.

قطب نما- ا.مر(غوتب نەما- xutb nema): قوتب نما، قیبلەنما.

قطبین- ا.ع(غــوتبــەین- xutbeyn): دوو جەمسەری باکوورو باشووری گۆی زەوی.

قطر- ا.ع(غـوتر- xutr): تیـرەی بازنە، وڵات، لا، رەخ.

قطر- ا.ع(غــەتر- xetr): باران، هەر شــتێ بدڵۆپێ.

قطر- ا.ع(غیتر- xitr): مسی تواوە.

قطرات- ا.ع(غــەتەرات- xeterat): دڵۆپان، تکەکان، تنۆکان.

قطران- مص.ل.ع(غــــەتەران- xeteran): دڵۆپان، تکەکردن.

قطران- ا.ع(غــەتران- xetran): مــادەیەکی چەوری رەشــە لە هەندێ درەخــتی وەک سنۆبەرو عەرعـەرو ئەو شتانە دەچکێ، کەتران، کـەتیران، دەرمــانێکی رەشــە لە دڵۆپاندنی خـەڵوزی بەرد بەدەست دێت.

قطرب- ا.ع(غــــوتروب- xutrub): نەزان، خــوێڕی، ســپــڵــە، ترسنۆک، دز، گــورگ، ئاو روشنکەرەوە.

قطره- ا.ع(غـــەترە- xetre): دڵۆپ، تـکە، تنۆک، یەک دڵۆپەباران، قەترەیەک ئاو.

قطره چکان- ا.مــر(غــەترە چەکــان- xetre çekan): قەتارە، قەترەکێش.

قط زن- ا.مر (غـەت زەن- xet zen): قـەڵەم تەراش.

قطع- مص.م.ع(تەتێ- xet’): برین.

قطع- ا.ع(غــیتء- xit’): نیــزەی پان، لق و پۆپی بڕدراوی دارو درەختان.

قطعنامـه- ا.مـر(غـەتئنامـە- xet’name): راگەیاندنی کۆتایی.

قطعـه- ا.ع(غـتـیئـە- xit’e): پارچە، بەش، کۆیلە.

قطعـه- ا.ع(غـەتەئە- xete’e): پاشـمـاوەی دەستی براو، پارچەی بڕدراو.

قطف- مص.ع(غـەتف- xetf): چنینی مـیـوە، روشاندن، کردنەوەو رفاندنی شتێک.

قطف- مص.ع(غـــەتەف- xetef): جــۆرە گیایەکە لە سپێناغ دەچێتو دەشکرێ بە خواردن، جۆرە دارێکی کێوی یەجگار سەختو قایمە.

قطمار- ا.ع(غیتمار- xitmar): پێستێکی تەنکی بەینی خورماو ناوکەکەیەتی.

قطمیر- ا.ع(غیتمیر- xitmîr): پێستی نێوان خورماو ناوکەکەی، شتی زۆر کەمو بێ بایەخ.

قطن- ا.ع(غوتون- xutun): پەموو ، لۆکە.

قطن- ا.ع(غــەتەن- xeten): بێــخی کلکی باڵندە، کەمەر، کلێنچکەی قوون.

قطوات- ا.ع(غـەتەڤات- xetevat): قـەتێ، کورکور.

قطور- ص.ع(غــەتوور- xetûr): ئەســتــوور، بەبارست، هەوری پڕ باران.

قطوع- ص.ع(غــەتووء- xetû’): زۆر تیــژ، بڕندە.

قطوف- ا.ع(غــــوتووف- xutûf): رنینەوە، چنینی میوە، بەرچن.

قطه- ا.ع(غــیــتــە- xite): پشــیلە، کــتک، گوریە.

قطیع- ا.ع(غــەتیئ- xitî’): مـێگەل، بەشی هەوەڵی شەو، لقی درەخت، هاوتا.

قطیـعـه- ا.ع(غـەتیئـە- xetîe’): دابڕان، جــودایی، پارچە مــوڵکێ یان زەوییــەک کــە بە کەسێک بسپێردرێ، تا بە دەرامەتەکەی بژی.

قطیفـه- ا.ع(غـەتیفـە- xetîfe): قـومـاشی قەیفە، خاولی گەورە.

قعاب- ا.ع(غیئاب- xiab): کاسەی گەورە.

قعب- ا.ع(غەئب- xe’b): کاسەی گەورە.

قعبری- ص.ع(غەئبەری- xe’berî): پیـاوی زۆر رژدو رەزیلو پیسکە، هەتیوچەو بەدخوو.

قـعـبل- ا.ع(غـیـئـبـەل- xi’bel): کــارگ، قارچک.

قعبه- ا.ع(غەئبە- xe’be): عەتردان.

قعده- ا.ع(غەئدە- xe’de): یەک دانیشتن.

قعر- ا.ع(غەئر- xe'r): بنک، بن.

قعقاع- ا.ع(غەئغاء- xe'xa'): دەنگی چەک، خورمای وشک، تاو لەرز، ریگەی دژوارو عاسێ.

قعقعه- مص.ع(غەئغەئە- xe'xe'e): زرە، دەنگی پێکدادانی چەک، دەنگی ددان.

قعود- مص.ل.ع(غوئود- xu'ûd): دانیشتن.

قعیر- ص.ع(غەئیر- xe'ir): زۆر قوول، چاڵ.

قف- ا.ع(غەفف- xeff): تەڕەو سەوزی وشک.

قف- ا.ع(غوفف- xuff): زەلامی خوێری‌و کرێگرتە، گردو زەوی بەرز، هەوری رەشی کێو ئاسا.

قفا- ا.ع(غەففا- xeffa): پشت، پشتەمل.

قفار- ا.ع(غیفار- xifar): چۆڵەوانی، بیابانی وشک و برینگ.

قفال- ا.ص(غەففال- xeffal): قفڵ ساز.

قفر- ا. ع (غەفر- xefr): قەفرا، بیابانی وشک.

قفس- ا (غەفەس- xefes): قەفەز، قەفەس، رکە.

قفسه- ا(غەفەسە- xefese): قەفەزئاسا، دەلاقە، دەلاقەی دیوار بۆ کتێب‌و شتی دیکە، ڕەفە.

قفسهء سینه- ا.مر(غەفەسەی سینە- xefesey-sîne): قەفەزەی سینگ، پەراسووبەند.

قفل- ا.ع(غوفل- xufl): قفڵ، کلیل.

قفل رومی- ا.مر(غوفلی روومی- xufli rûmî): ناوی یەکێکە لە سی ئاوازەکەی باربەد.

قفل گر- ا.ص(غوفل گەر- xufl ger): قفڵساز، کلیلساز.

قفول- مص.ل.ع(غوفوول- xufûl): گەڕانەوە، گەڕانەوە لە سەفەر.

قفول- ا.ع(غوفوول- xufûl): قفڵان، کلیلان.

قفه- ا.ع(غوففە- xuffe): زەمیلە، قەوشەر.

قفیز- ا.ع(غەفیز- xefîz): جۆرە پێوانەیەکە بەرانبەر بە ١٤٤ گەز.

قفیلی- ص.عا(غوفەیلی- xufeylî): برای توفەیلییە.

ققسی- ا.عا(غوغوسی- xuxusî): قاژێک لە هەنار.

ققنس- ا(غوغنوس- xuxnus): باڵندەیەکی ئەفسانەییە گوایە دەنووکی پڕ لە کونە و ئاوازی سەیری لێوە دێتە دەرێ، هەزار ساڵ عەمر دەکات‌و کە تەمەنی گەییە کۆتایی چڵ و چێوێکی زۆر خڕ دەکاتەوەو لە سەری هەڵدەنیشێت‌و باڵ لێک دەدات تا چڵ‌و چێوەکە گڕ بگرێت‌و خۆی تیادا بسووتێ، قەقنەس.

قل- ا.ص(غیلل- xill): کەم.

قلائد- ا.ع(غەلائید- xelaid): گەردانە، ملوانکە، خەناوکە (کۆ).

قلاب- ا(غوللاب- xullab): قولاب.

قلاب- ص.ع(غەللاب- xellab): هەڵگێڕەوە، ئەوەی سکەی قەڵپ لێ بدات، تەزویر.

قلاب دوز- ص.فا(غولاب دووز- xulab dûz): گولاڤدون.

قلاب سنگ- ا.مر(غوللاب سەنگ- xullab seng): قەڵماسەنگ، قۆچەقانی، بەردەقانی.

قلابی- ص.(غەللابی- xellabî): تەزویر، قەڵپ، ساختە.

قلاج- ا(غوللاج- xullac): مڕی قوول لە سەبیل‌و دەردانەوەی دوکەڵەکەی بەشێوەی بازنەیی.

قلاچو- ا(غەلاچوو- xelaçû): کاسەی چەرمی، کاسەیەکی چەرمییە جاران شەرابیان تیا دەخواردەوە.

قلاچوری- ا(غەلاچووری- xela çûrî): شمشێری درێژ.

قلاد- ا.ع(غیلاد- xilad): لەواشە.

قلاده- ا.ع(غیلادە- xilade): گەردن بەند، ملوانکە، خەناوکە.

قلازاره- ا(غەلازارە- xelazare): قەلەقاز، قەلەباچكە، قەلّەبازكە.

قلاسنگ- ا(غەلاسەنگ- xelaseng): قۆچەقانی، بەردەقانی، قەلّماسنگ.

قلاش- ص.ع(غەلاش- xelaş): بچووک.

قلاش- ص.(غەللاش- xellaş): ویّلّ، بەرەڵلا، قەلەندەر، فێڵباز، دەستبڕ، مەیخۆر.

قلاط- ا.ع(غولات- xulat): كورت، كولّ.

قلاط- ا(غیلات- xilat): قوللە، قەلاّت.

قلاع- ا.ع(غیلاء- xila'): قەلاّ.

قلال- ا.ع(غیلال- xilal): قوللە.

قلان- ا.ع(غەلان- xelan): جۆرە باجێكە لە سەردەمی ئیلخانیاندا باو بووە.

قلانس- ا.ع(غەلانیس- xelanis): كلاّوان.

قلاووز- ا(غەلاڤوز- xelavûz): دەلیلی ڕێگە، بەلّەد، شارەزا، پێشڕەوی لەشكر، پێشەنگ.

قلایا- ا.ع(غەلایا- xelaya): قەلی، گۆشتی سوورەوەكراو.

قلب- مص.م.ع(غەلب- xelb): قلّپ كردنەوە، نخون كردنی شتێك، ئاوەژووكردن، زێڕو زیوی قەلّب.

قلب- ا.ع(غەلب- xelb): دلّ، ناوەڕاست، جەرگە.

قلب شناس- ص.فا(غەلب شیناس- xelb şinas): قەلّپناس، ئەوەی زێڕو زیوی قەلّب بناسێ، ئەوەی هەق لە ناهەق جیابكاتەوە، كەسێك كە خەلّكی ریاكار بناسێت.

قلبكار- ص.مر(غەلبكار- xelbkar): قەلّپكار، ئەوەی زێڕو زیو یان دراوی قەلّب بەكار بێنێ.

قلبگاه- ا.مر(غەلبگاه- xelb gah): ناوجەرگە، ناوەڕاست.

قلبه- ا.ع(غولبە- xulbe): نیر.

قلت- مص.ل.ع(غیللەت- xillet): كەم بوون.

قلتاق- ا(غەلتاغ- xeltax): قالّتاخ، قەلّپاخ، ئەو بەشەی زین كە لە دار دروست دەكرێ.

قلچاق- ا.ت(غەلچاغ- xelçax): بازوو بەند.

قلچماق- ص(غولچوماغ- xulçumax): بەهێز، زۆردار، ملهوڕ.

قلدر- ص.ت(غولدور- xuldur): خۆسەر، ستەمكار، زۆردار.

قلزم- ا.ع(غولزوم- xulzum): لە كۆنا ناوی بەندەرێك بووە لە ڕەخی دەریای سوور نزیكی ڕێژگەی نیل، دەریاو ڕووباری گەورە.

قلع- مص.م.ع(غەلء- xel'): لە ریشە دەرهێنان، هەلّكێشان لە ڕەگەوە.

قلع و قمع- مص.ع(غەلء و غەمء- xel' û xem'): لە ریشە دەرهێنانو لەناو بردن.

قلع- ا.ع(غەلء- xel'): قورقوشم، جۆرە كانزایەكە.

قلعه- ا.ع(غەلئە- xel'e): قەلاّ، حەساری بەرز، قوللەی سەركێوانو شوێنی بەرز.

قلعه بیگی- ا.مر(غەلئە بەیگی- xel'e beygî): قەلاّدار، پاسەوانی قەلاّ، دژدار، دژەوان.

قلعه كوب- ص.فا(غەلئەكوب- xel'e kûb): قەلاّكوت، تۆپێك بۆ لێدانی قەلاّ.

قلفه- ا.ع(غەلەفە- xelefe): چەرمی سەری كێر كە لە كاتی خەتەنەدا دەبڕدرێ.

قلق- مص.ل.ع(غەلەغ- xelex): نیگەران بوون، شلّەژان، پەشێو بوون، بێ ئۆقرەبوون.

قلق- ا.ت(غوللوغ- xullux): بەرتیل، خاوە، ریشوەت.

قلقاس- ا.ع(غولغاس- xulxas): جۆرە ڕووەكێكە بە كالّی و بە كولاّوی دەخورێ.

قلل- ا.ع(غولەل- xulel): قوللەو لوتكان.

قلم- ا.ع(غەلەم- xelem): ئامرازی نووسین: (قەلّەم، خامە، پەڕەمووچ، قامیش..).

قلماش- ص.ت(غەلماش- xelmaş): هەرزەویژ، چەقاوەسوو، چەقەچناوە، هەڵەوەڕ.

قلمتراش- ا.مر(غەلەم تەراش- xelem teraş): قەڵەم تەراش، قەڵەم دادەر.

قلمداد- ص.مف(غەلەمداد- xelemdad): حەساوکراو، لە قەڵەم دراو.

قلمدادکردن- مص.م(غەلەمداد کەردەن- xelem-dad kerden): حەساوکردن.

قلمدان- ا.مر(غەلەمدان- xelemdan): قەڵەمدان، شوێنی قەڵەم و کەرەستەێن نووسین.

قلمدست- ا.ص(غەلەم دەست- xelem dest): قەڵەم بەدەست، نووسەر، نیگارکێش.

قلمدوش- ا.مر(غەلەم دوش- xelem dûş): قەڵاندۆشکان، قەڵاندۆش.

قلمدوش کردن- مص.م(غەلەمدوش کەردەن- xelem dûş kerden): کردنە قەڵاندۆش.

قلمرو- ا.مر(غەلەم رەو- xelem rew): قەڵەمڕەو، مەرزو بوومی وڵاتێک.

قلم زدن- مص.م(قەڵەم زەدەن- xelem zeden): نووسین، نیگارکێشان.

قلمزن- ص.فا(غەلەم زەن- xelem zen): نووسەر، ئەهلی قەڵەم.

قلم زده- ص.مف(غەلەم زەدە- xelem zede): نووسراو.

قلم شدن- مص.ل(غەلەم شودەن- xelem şuden): برین، قەڵەم کردن.

قلمکار- ا.مر(غەلەمکار- xelem kar): نیگارکێش.

قلمکاری- ا.مص(غەلەمکاری- xelemkarî): نیگارکێشی، کۆڵین لەسەر دار یان کانزا.

قلم کردن- مص.م(غەلەم کەردەن- xelem kerden): برین، قەڵەم کردن، برین بەشێوەی قەڵەم.

قلم مو- ا.مر(غەلەم موو- xelem mû): فڵچەی نیگارکێشی، پەرەمووچ.

قلمه- ا(غەلەمە- xeleme): قەڵەمی دارو درەخت کە دەڕوێنرێ.

قلندر- ا.ص(غەلەندەر- xelender): قەلەندەر، هەژار، دەروێش.

قلندرانه- ق.ص(غەلەندەرانە- xelenderane): قەلەندەرانە، دەروێشانە، فەقیرانە.

قلنسوه- ا.ع(غەلەنسوڤە- xelensuve): جۆرە کڵاوێکی درێژە.

قلوب- ا.ع(غولووب- xulûb): دڵان.

قلوه- ا(غولڤە- xulve): گورچیلە.

قلوسنگ- ا.مر(غولڤەسەنگ- xulve seng): خڕکەبەرد.

قله- ا.ع(غوللە- xulle): لوتکەی کێوی، بەرزترین قوللەی چیا.

قله- ا.ع(غوللە- xulle): گۆزە، گۆزەی گەورە یان بچووک.

قلیا- ا(غەلیا- xelya): قەلایی.

قلیب- ا.ع(غەلیب- xelîb): بیر، کۆنە بیر.

قلیچ- ا.ت(غیلیچ- xilic): قلیچ، شمشێر.

قلیل- ص.ع(غەلیل- xelîl): کەم.

قلیه- ا.ع(غەلییە- xelîye): گۆشتی سورەوەکراو، قەلی.

قمار- ا.ع(غیمار- ximar): قومار.

قمار باز- ص.فا(غیمار باز- ximar baz): قومارچی، قومارباز.

قمارخانه- ا.مر(غیمارخانە- ximar xane): قومارخانە.

قماری- ص.ن(غەماری- xemarî): شوێنێکە لە هند کە بەداری عودو تاووس بەناوبانگە.

قماش- ا.ع(غوماش- xumaş): وردەو پرتکە، کەلوپەلی ناو ماڵ، کوتاڵ و قوماش.

قماشير- ا(غـەماشيـر- xemaşîr): سـەمغ، کەتیرە.

قماط- ا.ع(غـيـمـات- ximat): قـومـات، قۆنداغە، قۆناخە، قۆناخە پێچ.

قماطر- ا.ع(غـەمـاتيـر- xematîr): دۆلآبی کتێبان، پیاوی کورتە باڵای ئەستور.

قمچی- ا.ت(غـەمـچی- xemçî): قـامـچی، شەلاق.

قمح- ا.ع(غەمه- xemh): گەنم.

قمحدوه- ا.ع(غەمه هدوڤه- xemehduve): ئێسکی پشتی سەر.

قمحه- ا.ع(غومهه- xumhe): زەعفەران.

قمر- ا.ع(غەمەر- xemer): مانگ، هەیڤ.

قمراء- ص.ع(غـەمـراء- xemra’): سـپی، سپی تێر، تریفەی مانگ، مانگەشەو هەیڤەشەو.

قمرون- ا.(قـەمـرون- xemrûn): کـوللوی دەریایی، ڕۆبیان.

قمره- ا.ع(غـەمـره- xemre): یەک دەست قومار.

قمری- ا.ع(غومری- xumrî): قومری.

قمطر- ا.ع(غـيـمـەتر- ximetr): دۆلآبی کتێبان.

قمطرير- ص.ع(غـەمـتـەرير- xemterîr): سەخت، دژوار.

قمع- مص.م.ع(غەمء- xem’): سەرکوتکردن.

قمقام- ا.ع(غەمغـام- xemxam): ژمـارەی زۆر، دەریا، کەسی گەورەو دلآوا، گەورەی قەوم.

قمقمه- ا.ع(غـومغـومـه- xum xume): زەمزەمی، مەتارە.

قمل- ا.ع(غەمل- xeml): ئەسپێ.

قمه- ا.ع(غـيـمـمـه- ximme): ترۆپک، لوتکە، قوللە.

قمه- ا.ع(غـيمـه- ximme): گـروپ، تاقـمـه خەڵکێک.

قمه- ا(غەمه- xeme): قەمە، حەربە، نێزە.

قميص- ا.ع(غـەمـيس- xemîs): کـراس، قەمیس.

قناء- ا.ص.ع(غـەننـاء- xenna’): کارێزکەن، جومالّکار.

قنابل- ا.ع(غەنابيل- xenabîl): قونبەلە.

قنات- ا.ع(غـەنـات- xenat): کـەنالّی ئاو، کارێز.

قناد- ا.ص(غـەنـناد- xennad): شـيـرينی فرۆش، شیرنی ساز.

قناديل- ا.ع(غەناديل- xenadîl): چرا.

قناره- ا.ع(غـيـننـاره- xinnare): قـەنـارەی قەسابان.

قناری- ا(غەناری- xenarî): کەناری.

قناص- ا.ص.ع(غەنناس- xennas): ڕاوچی.

قناطر- ا.ع(غەناتیر- xenatir): پردان.

قناع- ا.ع(غنيـاء- xina’): لەچک، دەمامک.

قناعت- مص.ل.ع(غـەنـائەت- xena’et): قانیع بوون، ڕازی بوون، بە قەناعەت.

قنافذ- ا.ع(غـەنـافيـز- xenafiz): ژیژگ، کۆمەڵە چەوو لم.

قناويز- ا(غـەنـافيـز- xenaviz): قـومـاشی حەریری سادەی سوور.

قنب- ا.ع(غـوننەب- xuneb): شـادانه، گیایەکە.

قنبره- ا.ع(غونبەره- xunbere): کەڵاوکوڕە، باڵندەیەکە.

قنبل- ا.ع(غونبول- xunbul): پیاوی زەلامی بەهێز.

قنبل- ا.ع(غـەنبـەل- xenbel): کـۆمـەڵە کەسێک، ڕەوە ئەسپ.

قنبله- ا.ع(غـونبـوله- xunbule): بۆمـبـا.

قنبله- ا.ع(غـەنبـەله- xenbele): کـۆمـەڵە خەڵکێک، ڕەوە ئەسپ.

قنبليله- ا(غـەنبـەليله- xenbelîle): جـۆرە درەختێکە.

قنبیط- ا.ع(غونەبیت- xunnebît): کەلەرم.

قند- ا.ع(غەند- xend): قەند، شەکر.

قنداق- ا.ت(غونداغ- xundax): قۆناغە تفەنگ، قۆناغە پێچی ساوا، قومات.

قندداغ- ا.مر(غەندداغ- xend dax): قەنداغ، ئاوی گەرمو شەکر.

قنددان- ا.مر(غەنددان- xenddan): شەکردان.

قندر- ا.مر(غوندور- xundûr): سەگلاوی، سەگی ئاوی.

قندران- اا(غەندەران- xenderan): جۆشانەی شنگ.

قندس- ا.ع(غوندوس- xundus): سەگی ئاوی .

قندیل- ا.ع(غیندیل- xindîl): قەندیل، چرای بە بنەبانەوە دالەقاو.

قنسول- اا(غونسول- xunsûl): کونسوڵ.

قنطار- ا.ع(غینتار- xintar): پێوانەیەکی کێشانە دەکاتە نزیکەی سەد رەتڵ،ماڵی زۆر.

قنطره- ا.ع(غەنتەرە- xentere): پرد، پردی گەورەی سەر رووباران.

قنطوریون- ا.ع(غەنتورییون- xentûrîyûn): گیایەکە.

قنفذ- ا.ع(غونفوز- xunfuz): ژیژیک، ژووژو، سیخور.

قنق- ا.ت(غونوغ- xunux): رێبوار، میوان.

قنوات- ا.ع(غەنەڤات- xenevat): کەناڵان، کارێز.

قنوت- مص.ل.ع(غونووت- xunût): ملکەچکردن بۆ خوا، وەستان لە نوێژدا، دەستەو دوعا وەستان لە حوزووری خوا.

قنوط- مص.ل.ع(غونووت- xunût): نائومێد بوون، ناوئومێدی.

قنوع- مص.ل.ع(غونووء- xenû’): رازی بوون بە بەشی خۆ، قانیع بوون.

قنوع- ص.ع(غەنووء- xenû’): قانیع، بەقەناعەت، رازی.

قنیع- ص.ع(غەنیء- xenî’): قانیع، رازی.

قنینه- ا.ع(غیننینە- xinnîne): شوشە، سوراحی، قاپی شەراب.

قنیه- ا.ع(غونییە- xunîye): ماڵی بە دەستهاتوو، دەستکەوت.

قو- اا(غو- xû): قوو، باڵندە.

قوا- ا.ع(غوڤا- xuva): هێز، نیرو.

قوائم- ا.ع(غەڤائیم- xevaim): قایە، لیستە.

قوابل- ا.ع(غەڤابیل- xevabîl): مامان.

قواد- ص.ع(غەڤاد- xevad): کوشندە، گەواد، قورمساغ.

قواد- ا.ع(غوڤاد- xuvad): سەرکردان.

قوادح- ا.ع(غەڤادیە- xevadih): خۆرە، کرمی ددان.

قوادم- ا.ع(غەڤادیم- xevadim): پێشرەو، شاپەڕی باڵی مەل.

قوارب-ا.ع(غەڤاریب- xevarib): بەلەم.

قوارع- ا.ع(غەڤاریء- xevari’): لا رێگە، سەرووی رێگە، قیامەت، رۆژی پەسلانێ.

قواره-ا.ع(غوڤارە- xuvare): بەشی یەک دەست جل قوماش.

قواریر- ا.ع(غەڤاریر- xevarîr): شووشە، قاپی شەراب، شووشەیەک کە میزی نەخۆشی تێ بکرێ بۆ پشکنین.

قواس- ا.ص(غەڤاس- xevas): کەوانگەر، کەوانساز.

قواصف- ا.ع(غەڤاسف- xevasif): بای توند کە دارو درەخت بشکێنێ، هەورە گۆڵە.

قواضب- ا.ع(غەڤازیب- xevazib): تیغی برندە، شمشێری زۆر تیژ.

قواطع- ا.ع(غەڤاتیء- xevati’): تیژ، بڕەر.

قواعد- ا.ع(غەقائید- xeva'id): یاساو ڕێسا.

قوافل- ا.ع(غەفائیل- xevail): قافلە، کاروان.

قوافی- ا.ع(غەڤافی- xevafî): سەروایان.

قوال- ص.ع(غەڤڤال- xevval): چەنەباز، زۆربلێ، قسەزان، زمان خۆش، کەسێک لە مەجلیساندا بەدەنگەوە شیعر بلێ، گۆرانی بێژ.

قوالب- ا.ع(غەڤالیب- xevalib): قالبان.

قوام- ا.ع(غەڤام- xevam): پایەداری، میانەڕەوی، عەدالەت، ڕاستی، هەوێنو مایەی ژیان.

قوام- ا.ع(غیڤام- xivam): پایە، کۆڵەکە، ئەستون، سیستەم.

قوام- ص.ع(غەڤڤام- xevvam): فەرماندە، میر، بە دەسەڵات، دەسەڵاتدار.

قوانین- ا.ع(غەڤانین- xevanîn): قانون، یاسا.

قواهر- ص.ا.ع(غەڤاهیر- xevahir): باڵادەست، بەزێنەر، زاڵ، بەرزو بڵند.

قوباء- ا.ع(غوباء- xûba'): گەڕی.

قوت- ا.ع(غوت- xût): ڕۆزی، خواردن.

قوت- ا(غوڤڤەت- xuvvet): قوەت، هێز، توانا، تەزوو.

قوچ- ا(غوچ- xûç): بەران.

قود- مص.م.ع(غەود- xewd): قەساس، کوشتنەوەی بکوژ، درێژی مل.

قور- ا.ت(غور- xûr): چەک.

قورچی- ا.ص(غورچی- xûrçî): چەکساز، سەرۆکی جبەخانە.

قورخانه- ا.مر(غورخانە- xûrxane): قۆرخانە، جبەخانە، چەک خانە.

قورباغه- ا(غورباغە- xûrbaxe): قورباقە، بۆق.

قوریلتای- ا(غوریلتای- xûrîltay): ئەنجوومەن، شورا، ئەنجوومەنێک کە بۆ گەنگەشەو گفتوگۆ دەربارەی کارێکی گرینگ پێک بێ.

قوس- ا.ع(غەوس- xews): کەوان.

قوس- ا.ع(غوس- xûs): دێری ڕەبەن، شوێنی ڕاوچی.

قوس قزح- ا.مر.ع(غەوس غوزەه- xews xuzeh): پەلکەرەنگینە، ڕەنگین کەمان، زەرینەو سیمینە.

قوش- ا.ق(غوش- xûş): باشوکە.

قوشچی- ا.ص.ت(غوشچی- xûşçî): بازدار، قوشەوان، بازەوان.

قوصره- ا.ع(غەوسەرە- xewsere): زەمیلەی خورما، پوشە خورما.

قوطی- ا(غوتی- xûtî): قوتوو، پاکەت.

قوقل- ا.ع(غەوغەل- xewxel): نێرەکەو.

قوقله- مص.ع(غەوغەلە- xewxele): چوونە سەر شاخ.

قوقو- ا(غووغوو- xûxû): قوقو، بانگی کەڵەباب.

قوقه- ا.ع(غووغە- xûxe): کوکو، شوێنی بێ موو لەسەری مرۆڤ.

قول- مص.ل.ع(غەول- xewl): گوتن.

قول- ا.(غول- xûl): جەرگەی سوپا لە مەیدانی جەنگدا.

قولنامه- ا.مر(غەولنامە- xewlname): بەڵێننامەی نێوان کڕیارو فرۆشیار.

قولنج- ا(غوولەنج- xûlenc): قۆڵنج.

قولون- ا.فر(غولون- xûlûn): قۆڵۆن.

قوم- ا.ع(غەوم- xewm): قەوم، تیرە، کەسوکارو خزم و خوێش.

قومش-ا.ص(غومیش- xûmiş): بیرهەڵکەن.

قونوی- ص.ن(غونەڤی- xunevî): خەڵکی قۆنییە (شارێکی تورکیایە).

قوه- ا.ع(غوڤڤە- xûvve): نیرو، هێز، توانا، وزە.

قوی- ص.ع(غەڤی- xevî): بەهێز.

قوی ئیل- ا.مر.ت(غوی ئیل- xuyil): ساڵی مەڕ.

قوی پنجە- ص.مر(غەڤی پەنجە- xevî pence): بەدەست و بازوو.

قوی جثە- ص.مر(غەڤی جوسسە- xevî cusse): تیکسمڕاوی تونگو تۆڵو بەهێز.

قوی دست- ص.مر(غەڤی دەست- xevî dest): بەدەستو بازوو.

قوی دل- ص.مر(غەڤی دیل- xevî dil): بەدڵ، دلێر، ئازا، عەگید.

قویم- ص.ع(غەڤیم- xevîm): ڕاست و دروست، بەژن و باڵا ڕێک.

قوی هیکل- ص.مر(غەڤی هەیکەل- xevî heykel): تۆکمەو بەهێز.

قهار- ص.ع(غەههار- xehhar): بەزێن، زاڵ، بەدەست، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

قهارمە- ا.ع(غەهاریمە- xeharime): قارەمانان.

قهر- مص.ع(غەهر- xehr): زاڵ بوون، سەرکەوتن.

قهر کردن- مص.م(غەهرکەردەن- xehr kerden): زیرزوون، زویربوون، قسەدابڕین.

قهرمان- ا.ص(غەهرەمان- xehreman): دلێر، قارەمان، ئازا، بوێر.

قهقرا- ا.مص(غەهغەرا- xehxera): پاشەکشەکردن، گەڕانەوە بۆ دواوە، پاشگەزبوونەوە.

قهقهە - مص.ل.ع(غەهغەهە- xehxehe): پێکەنین بەدەنگی بەرز، قاقا پێکەنین.

قهندز- ا.مر(غوهەن دیز-xuhen diz): کۆنەقەڵا.

قهوە- ا.ع(غەهڤە- xehve): قاوە.

قهوە جوش- ا.مر(غەهڤەجوش- xehve cûş): جەزوەی قاوە لێنان.

قهوەچی- ا.ص(غەهڤەچی- xehveçî): قاوەچی، چایچی.

قهوەخانە- ا.مر(غەهڤەخانە- xehve xane): چایخانە، قاوەخانە.

قهوە خوری- ا.مر(قەهڤە خوری- xehve xûrî): فینجانی بچووکی قاوە خواردنەوە.

قهوە قجری-ا.مر(غەهڤەی غەجەری- xehvey xecerî): قاوەی زەهردار کە سوڵتانانی قاجاری بە ناحەزانی خۆیان دەدا.

قی- مص.ل.ع(غەی- xey): هەڵێنانەوە، ڕشانەوە.

قیاد- ا.ع(غییاد- xîyad): هەوسار، ڕەشمە.

قیادت- مص.ع(غییادەت- xiyadet): ڕێبەری کردن.

قیاس- مص.ع(غییاس- xîyas): ئەندازەگرتن، پێوان.

قیاصرە- ا.ع(غەیاسیرە- xeyasire): تزاران، قەڕاڵان.

قیافە- ا.مص.ع(غییافە- xiyafe): سەروسیماو قەڵافەت.

قیافەشناس- (xiyafe şinas): سیماو قەڵافەت ناس.

قیام- مص.ل.ع(غییام- xiyam): هەستان، ڕاپەڕین.

قیامت- ا.ع(قییامەت- xiyamet): قیامەت، ڕۆژی پەسڵانێ.

قیان- ا.ع(غییان- xiyan): ئارایشتگەر، کەنیزەک.

قی اور- ص.فا(غەی ئاڤەر- xey aver): ئەوەی ببێتە مایەی ڕشانەوە.

قیتال- مص.م.ع(غیتال- xital): کوشتن، جەنگ کردن.

قیچاچی- ا.ص.ت(غیچاچی- xiçaçî): خەیات، دەرزی.

قـیـچی- ا(غــەیچی- xeyçî): قــەیچی، مقەست، دووات.

قـیح-ا.ع(غــەیە- xeyh): کــێم، زیچکاو، چلک.

قید- ا.ع(غەید- xeyd): بەند، کۆتو زنجیر، پێوەند

قیر- ا.ع(غیر- xîr): قیر.

قیراط-ا.ع(غیرات- xîrat): نیودانگ، کێشی چوار دەنکە جۆ ١ لەسەر پێنجی غەرام.

قیراندود- ص.مف(غیرئەندود- xîrendûd): لەقیرگیراو، قیرماڵ.

قـیـرگـون- ص.مـر(غــیــرگــون- xîr gûn): قیرئاسا.

قــیــروان-ا.ع(غــەیرەوان- xeyrewan): کاروان، قافڵە، قەتاری ئەسپان.

قـیس- ا.خ.ع(غـەیس- xeys): ناوی یەکـێکە لە بتەکانی عارەب لە سەردەمی جاهیلەتدا.

قیسی- ا(غەیسی- xeysî): قەیسی، زەردەلو، شێلانە.

قـیـصر- ا.ع(غـەیسـەر- xeyser): قـەیسـەر، تزار، قەراڵ.

قـیـصران- ا(غـەیسـەران- xeyseran): ناوی ئاهەنگێکی کۆنی مۆسیقایە.

قــیـصـریه- ا(غــەیســەرییــە- xeyserîye): قەیسەری، راستە بازاری گەورە.

قیصوم- ا.ع(غەیسوم- xeysûm): گیایەکی بۆن خۆشە.

قیطان- ا.ع(غیتان- xîtan): قەیتان، شریت.

قـیطران- ا(غـەیتـەران- xeyteran): گـیـا قەیتەران.

قــیـطس- ا(غــەیتــوس- xeytus): جــۆرە ماسییەکە.

قــیـظ- ا.ع(غــەیز- xeyz): هەرەتی گـەرمـا، ناوەراستی هاوین، چلەی هاڤین.

قیف- ا(غیف- xîf): رەحەتی.

قــیـقــاج- مص.ت(غـەیغـاج- xeyxac): قیروقاج، کەچ، خوار.

قیل- مص.ل.ع(غیل- xîl): گوتن، قسەکردن.

قـیـل- ا.ع(غـەیل- xeyl): پاشـا، سـەرۆک، سەروەر.

قــیـلوله- مص.ل.ع(غــەیلولە- xeylûle): نیوەڕۆ خەوتن.

قــــیـم- ا.ص.ع(غـــــەییم- xeyim): سەرپەرشتیارو عۆدەداری کاروباری مناڵی هەتیو.

قیم- ا.ع(غییەم- xîyem): بەهایان، نرخان.

قـیـماق- ا(غـەیماغ- xeymax): سـەرشـیـر، قەیماغ.

قیمت- ا.ع(غیمەت- ximet): بەها، نرخ.

قــیـمـه- ا.ص.ع(غـەییـمـە- xeyîme): سەرپەرشتیارو عۆدەداری مناڵی هەتیو (بۆ مێ).

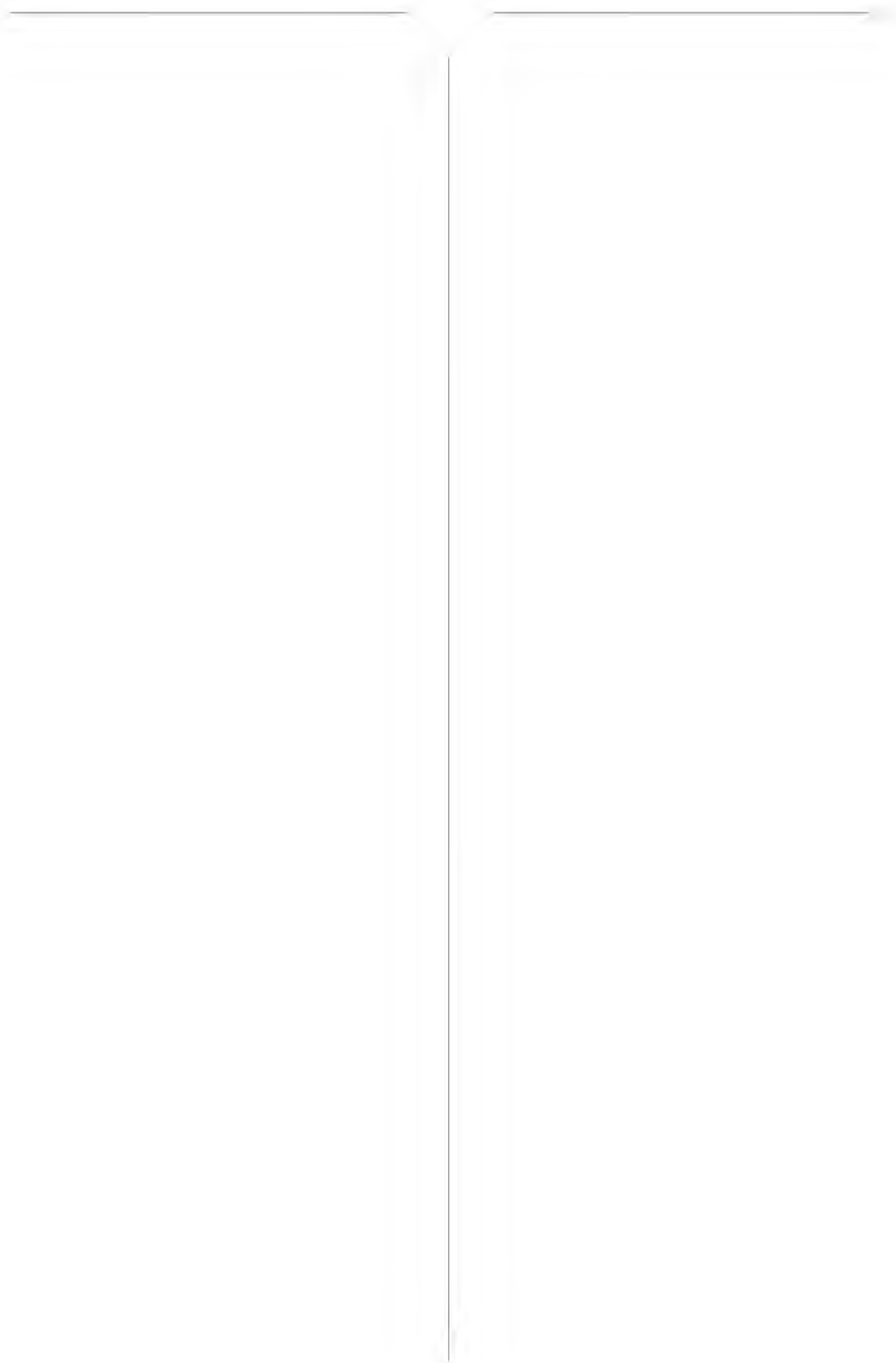
قیمه- ا.ت(غەیمە- xeyme): قیمە، گۆشتی جنراوی بە قیمەکراو.

قین- ا.ع(غەین- xeyn): بەندە، کۆیلە.

قـینه- ا.ع(غـەینە- xeyne): کـەنیـزەک، ئارایشتگەر.

قیود- ا.ع(غیود- xuyûd): کۆتو زنجیران.

قیوم- ص.ع(غەییوم- xeyyûm): پایەدار، هەرمـان، هەمـیـشـەیی، یەکـێکە لە ناوەکـانی یەزدانی مەزن...

ک

ک- حر (ک- K):
پیتی بیستو پێنجەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (کاف) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٢٠).

کائن- ا.فا.ع(کائین- kain): هەبوو، مەوجود، ڕووداو، بوونەوەر.

کائنات- ا.ع(کائینات- kainat): بوونەوەران، ڕووداوان.

کائنە- ا.فا(کائینە- kaine): بوونەوەر (بۆ مێ).

کائوچو- ا.فر(کائوچوو- kaûçû): شیلەی هەندێ ڕووەکو درەختان.

کائولن- ا.فر(کائوولین- kaûlin): گڵەسورێکی تایبەتییە لە چینی سازیدا بەکاردێ.

کابارە- ا.فر(کاباڕێ- kabarê): مەیخانە، مەیکەدە، دوکانی ساردی فرۆش.

کابارە دانسینگ- ا.مر(کاباڕێ دانسینگ- kabarê dansîng): بارو سەماخانە.

کابک- ا(کابوک- kabuk): لانەی مریشک، کولانە مریشک، قەوشەرێک کە بە بن میچەوە هەڵواسرێ تا کۆتران هێلانەی تێدا بکەن.

کابل- ا.فر(کابل- kabl): پەتی کەشتی، کێبڵ، (کە بۆ کارەبا یان تەلەگراف یان تەلەفۆن لە ژێر زەویدا یان لەژێر ئاودا ڕادەکێشرێ.

کابلج- ا(کابلیچ- kabliç): پەنجە تووتەی دەست یان پێ، کلک.

کابنە- ا(کابینە- kabine): چاو، دیە، دیدە، چەو.

کابوس- ا.ع(کابووس- kabûs): کابوس، مێردەزمە، مۆتەکە، شەوگ.

کابوک- ا(کابووک- kabûk): کولانەی مریشک، زەمیلەی بە بن میچەوە هەڵوسراو تا کۆتران هێلانەی تێدا بکەن.

کابو- ا(کابۆی- kaboy): گاوان.

کابیدن- مص.م(کابیدەن- kabîden): پشکنین، تاقیب کردن، زەوی هەڵکۆڵینو گەڕان بەدووی شتێکدا، منەکردن.

کابیشە- ا(کابیشە- kabîşe): جۆرە ڕووەکێکە.

کابیلە- ا(کابیلە- kabîle): هاوەن.

کابین-ا (کابین- kabîn): مارەیی ژن لەسەر پیاو.

کابین کردن- مص.م(کابین کەردەن- kabîn kerden): مارە کردن.

کابین- ا.فر(کابین- kabîn): کابینە، ژووری بچووک لە ناو کەشتیدا.

کابینە- ا.فر(کابینە- kabîne): نووسینگە، ژووری کارکردن، کابینەی وەزارەت، دەستەی وەزیران.

کاپ- ا. انگل(کاپ- kap): کاسی زێڕ یان زیو کە لە پێشبڕکێ وەرزشییەکاندا دەدرێ بە براوە.

کاپ- ا.فر(کاپ- kap): پاڵتۆی کورت، شانێل.

کاپشن- ا.فر(کاپشین- kapşîn): قەمسەڵە.

کاپوت- ا.فر(کاپووت- kapût): قاپووت، قەپاغی ماتۆڕ، پاڵتاو، ساقۆ، کیفێکی لاستیکە لە کاتی گان کردندا دەکرێتە کێر.

کاپیتال- ا.فر(کاپیتال- kapîtal): سەرمایە.

کاپیتالیست- ا.ص(کاپیتالیست- kapîtalîst): سەرمایەدار، هەواداری سیستەمی سەرمایەداری.

کاپیتالیسم- ا.فر(کاپیتالیسم- kapîtalîsm): سەرمایەداری.

کاپیتان- ا.فر(کاپیتان- kapîtan): کاپتن، سەرکردە، سەردەستە، کەشتیوان.

کاپیتولاسیون- ا.فر(کاپیتوولاسیوون- kapîtûlasyûn): حەسانەی دیپلوماسی.

کات- ا(کات- kat): زاخ.

کات- ا(کات- kat): جۆرە برنجێکە لە شوشتەر دەچێنرێ.

کات-ا.هن(کات- kat): جۆرە کەتیرەیەکە لە داری کەهیر دەگیرێ.

کاتابولیسم- ا.فر(کاتابولیسم-kata bulism): چۆنیەتی شی بوونەوەی خۆراک لە بەدەندا.

کاتاراکت- ا.فر(کاتاراکت- katarakt): ئاوی سپی، ئاو هێنانی چاو.

کاتالپسی- ا.فر(کاتالیپسی- katalipsî): ئیفلیج بوونی هەندێ ئەندامی لەش، نواندنی موگناتیسی.

کاتالوگ- ا.فر(کاتالۆگ- katalog): کەتەلۆگ، پێرستی ناو یان لیستی نرخی شتان.

کاتالیز- ا.فر(کاتالیز- katalîz): توانای هەندێ مەواد لە گۆڕانکاری هاوکێشەی کیمیاییدا.

کاتب- ا.فا.ع(کاتیب- katîb): نووسەر، ئەدیب، وێژەڤان.

کاتد- ا.فر(کاتود- katud): جەمسەری ساردی پیل.

کات کبود- ا.مر(کاتی کەبوود- kati kebûd): سۆلفاتی مس. ئۆکسیدی مس.

کاتگوت- ا.فر(کاتگووت- katgût): جۆرە داوێکی نایلۆنە لە ریخۆڵەی بزن یان پشیلە دروستدەکرێ‌و لە نەشتەرگەریدا بۆ دورینەوە بەکاردێ.

کاتم- ا.فا(کاتیم- katim): رازدار، قایمکار، نهێنی کار.

کاتورە- ص(کاتوورە- katûre): گێژ، سەرگەردان، حەیران.

کاتوزی- ا.ص(کاتووزی- katûzî): خواپەرست.

کاتولیک- ص.فر(کاتوولیک- katûlîk): مەزهەبێکی ئایینی مەسیحیە کە پەیڕەوانی باوەڕیان بە پاپا هەیەو گوێڕایەڵی ئەون.

کاثر- ص.ع(کاسیر- kasir): فرە، زۆر، مشە.

کاج- ا(کاج- kac): دارکاژ.

کاج- ا(کاج- kac): زللە، شەپازللە، شەپەلاخ.

کاج- ص(کاج- kac): خێل.

کاج- ق(کاج- kac): کاشکێ، بریا، خۆزیا.

کاجیرە- ا(کاجیرە- kacîre): جۆرە گیایەکە.

کاچار- ا(کاچار- kaçar): کەلوپەلی ماڵ.

کاچک- ا(کاچەک- kaçek): تەپڵی سەر، کلۆخ.

کاچول- ا(کاچوول- kaçûl): قوونبادان، سووردان.

کاچە- ا(کاچە- kaçe): چەناگە، کاجیر، خۆشی‌و شادی‌و تەرەب.

کاچی- ا(کاچی- kaçî): کاشی.

کاچی- ا(کاچی- kaçî): کاهی.

کاخ- ا(کاخ- kax): قەسر، کۆشک، تەلاری گەورەی چەند نهۆمی.

کاخ نشین- ص.فا(کاخ نیشین- kax nişîn): تەلارنشین.

کاخه- ا(کاخه- kaxe): نەخۆشی زەردووی، زەردی گەنم، باران.

کادر- ا.فر(کادیر- kadir): چوارچێوە، چوارچێوەی وێنە، دەستەی کارگێری یەک دایەرە.

کادو- ا.فر(کادوو- kadû): کادۆ، دیاری، توحفە، سەوقاتی.

کادی- ا(کادی- kadî): جۆرە دارێکە لە دارخورما دەچێت.

کاذب- ا.فا.ع(کازیب- kazib): درۆزن.

کاذبه- ا.فا(کازیبە- kazibe): درۆزن، (بۆ مێ).

کار- ا(کار- kar): پیشە، کار، جەنگ، کشتوکاڵ.

کار ازمای- ص.فا(کار ئازمای-kar azmay): کارامە، ساوکەدار، ئەزمووندار.

کار ازمایی- ا(کارئازمایی- karazmayî): ساوکە، تاقیکردنەوە، راهێنان و مەشق.

کار ازموده- ص.مف(کار ئازمودە- kar azmûde): تەجرەبە دیدە.

کار اشوبی- ا.مص(کار ئاشوبی- kar aşûbî): کارشکێنی، ئاڵۆزکاری.

کار افرین- ص.فا(کار ئافەرین- kar aferîn): کارساز، خوا، پەروەردگار.

کار اگاه- ص.مر(کار ئاگاه- kar agah): کەسێک لە حەقیقەت و چۆنیەتی کارێک ئاگاداربێ، خەفێ، جاسووس، ئەمن، سیخوڕ.

کار اگاهی- ا.مص(کارئاگاهی- karagahî): ئاگاداری لە خەبەران.

کار امد- ص.مر (کار ئامەد- kar amed): کارزان، شایستە، کارامە، شارەزا، کەسێک کە کاران بە چاکی ئەنجام بدات.

کار اموز- ص.فا(کار ئاموز- kar amûz): کەسێک کە بچێتە خولی فێربوونی کارەوە.

کار اور- ص.فا(کار ئاڤەر- kar aver): کارزان، خودانکار.

کارابین- ا.فر(کارابین- karabîn): قەرابینا، جۆرە تفەنگێکی کورتی سەرتۆپە.

کاراته- ا.فر(کاراتی- karatî): کاراتێ، جۆرە وەرزشێکە.

کاربان- ا.مر(کاربان- karban): کاروان.

کاربر- ص.فا(کاربور- karbur): کەسێک بە باشی و بە گورجی کارێک ئەنجام بدات.

کاربستن- مص.م(کاربەستەن- kar besten): بەکاربردن، جێبەجێ کردن.

کاربشول- ص.فا(کاربیشوول- karbişûl): کارساز، کارزان، خودانکار، ئەوەی کارێک بە چاکی ئەنجام بدات.

کاربن- ا.فر(کاربون- karbun): کاربۆن.

کاربوراتور- ا.فر(کاربوراتۆر- karbûrator): کابرێتە.

کاربهر- ا.مر(کاربەهر- karbehr): دەستکەوت، سوودی کار.

کاربین- ص.فا(کاربین- karbîn): کارزان، کارامە.

کارپرداز- ص.فا(کارپەرداز- karperdaz): بەرێوەبەری کار.

کارپژوه- ص.فا(کارپەژوه- karpejûh): پشکێنەر، سەرپەرشتیار.

کارپل- افر(کارپیل- karpil): بەشی مێینەی گوڵ کە میوە دروست دەکات.

کارپیچ- ا.مر(کارپیچ- karpiç): لەفاف، سارغی.

کارپیرا- ص.فا(کارپیرا- karpîra): کار بەرێوەبەر.

کارت- ا.فر(کارت- kart): کارت، لیستە، کاغەزی قومار.

کارت پستال- ا.مر.فر(کارت پۆستال- kart postal): کارتی پیرۆزبایی‌و بۆنان.

کارتر- ا.فر(کارتیر- kartir): قەپاغی زنجیری پاسکیل، یان قەپاغی هەندێ ئامێری ئوتومبیل.

کارتل- ا.فر(کارتیل- kartil): جاری جەنگ، قەراردادی نێوان دوو دژمن بۆ گۆڕینەوەی دیل، ئیئتیلافی خودان چەند کارخانەیەک یان چەند دەزگایەک بۆ پاراستن‌و جێگیرردنی بەهای کالاو بەرهەمی خۆیان، کارتیل.

کارتن- ا(کارتەن- karten): جالجالۆکە، داپیرۆشک.

کارتن- ا.فر(کارتون- karton): کارتۆن، مقەوا.

کارتنک-ا(کارتەنەک- kartenek): جولاتەنە، جالجالۆکە، داپیرۆشک، داوی جالجالۆکە.

کارث- ص.ع(کاریس- karis): کارەسات، مایەی خەم‌و خەفەت.

کارثه- ص.ع(کاریسە- karise): کارەسات.

کارجو- ص.فا(کارجوو- karcû): کەسێک بە دوای کاردا بگەڕێ.

کارچاق کن- ص.فا(کارچاغ کون- karçax kun): کەسێک کە کاری خەڵکی رایی بکات، دەلاڵ، ناوکۆ، میانچی سەوداو مامەڵە.

کارخانه- ا.مر(کارخانە- karxane): کارخانە، شوێنی کارکردنی کرێکاران.

کارخانەچی- ا.مر(کارخانەچی- karxaneçî): کارخانەدار، کەسێک کارخانەیەک بەڕێوە بیات.

کارخانەدار-ا.مر(کارخانەدار-karxanedar): خودان کارخانە، بەڕێوەبەر یان سەرۆک کارخانە.

کارد- ا(کارد- kard): کێرد، سیکارد، چەقۆی گەورە.

کاردار- ا.مر(کاردار- kardar): فەرمانبەرێکە کە پاش سەفیر کاروباری سەفارەتخانە بەڕێوە دەبات، جێگری سەفیر.

کارداران فلک- ا.مر(کاردارانی فەلەک- kardarani felek): حەوت ئەستێرە گەڕۆکەکە.

کاردان- ص.فا (کاردان- kardan): کارزان، زیرەک، لێهاتوو، هونەرمەند.

کاردک- ا(کاردەک- kardek): چەقۆی بچووک، ئامێرێکی کانزایی دەم پانی دەسکدارە کە لە نیگارکێشیدا بۆ تێکەڵکردن‌و دروستکردنی رەنگەکان بەکاردێ.

کاردگر- ا.ص(کاردگەر- kardger): کێردساز، چەقۆساز

کاردیا- ا.فر(کاردییا- kardiya): زارکی گەدە.

کاردیده- ص.مر(کاردیدە- kardîde): کارامە، بە ئەزموون، جەنگ دیدە.

کاردینال- ا.فر(کاردینال- kardînal): خەلیفە، مەتران، کەشیشی گەورە، کە لە دوای پاپا دێ.

کاردیوگراف- ا.فر(کاردیوگراف- kardiyûgraf): ئامێرێکە بۆ پێوانی لێدانی دڵ.

کاران- ص.فا (کاران- karran): کەسێک کار رایی بکات، وەکیل، رایی کەری کاران.

کار راه انداز- ص.فا (کار راه ئەنداز- kar rah endaz): کەسێک لە کارێکدا کۆمەک بەیەکێک بکات‌و کارەکەی بۆ راپەڕێنێ.

کاررس- ص.فا (کار رەس- kar res): کەسێک بە کارێک رابگات، کەسێک کارێک ئەنجام بدات.

کارروا- ص.مر(کاررەڤا- kar reva): شایستە بۆ کار، بەسوود، کارساز.

کار روایی- ا.مص(کار رەڤایی- kar revayî): شایستەیی، سوودمەندی، کارسازی.

کارزار- ا.مر(کارزار- karzar): جەنگ، شەڕ، مەیدانی شەڕ، شەرگە.

کارساز- ص.فا (کارساز- karsaz): چارەساز، زەمینەخۆشکردن بۆکار.

کارسان- ا.مر (کارسان- karsan): هیزره.

کارستان- ا.مر (کاریستان- karistan): کارگە، شوێنی کار، کارو سەربورێن کەسانێک کە کاری گەورەیان کردبێ.

کارسنج- ص.فا (کارسەنج- karsenc): کەسێک کارێک هەڵسەنگێنێو تاوتوێی بکات.

کارشکن- ص.فا (کارشیکەن- karşiken): کارشکێن، بەرهەڵست.

کارشناس- ص.فا (کارشیناس- karşinas): پسپۆر، شارەزا، ئەهلی تەجرەبە، خودان ساوکە.

کارشناسی- ا.مص (کارشیناسی- karşinasî): پسپۆری، شارەزایی.

کارطراز- ص.فا (کار تەراز- kar teraz): کەسێک کە کاران بسازێنێو ئەنجامی بدات.

کارفرما- ص.فا (کار فەرما- kar ferma): خودانکار، خاوەنکار.

کارفزا- ص.فا (کار فەزا- kar feza): مایەی سەریەشەو گرفتان.

کارک- ا (کارەک- karek): کاری بچووک.

کارکرد- ا.مص (کارکەرد- karkerd): مزی کار، کرێی کار، کارێ کە ئەنجام درابێ.

کارکرده- ص.مف (کارکەردە- karkerde): کارکردە، ئەزموونـدار، کۆنەی کارکردوو.

کارکشته- ص.مف (کارکوشتە- karkuşte): کردە، کارامە.

کارکن- ص.فا (کارکون- karkun): کریکار، حەبی عەمەل.

کارکیا- ص.مر (کارکیا- karkiya): خواوەندی کار، خاوەن کار، کارزان، وەزیر، حاکم.

کارکیایی- ا.مص (کارکیایی- karkiyayî): سەروەری، پاشایی.

کارگاه- ا.مر (کارگاه- kargah): کارگە، کارخانە.

کارگذار- ص.فا (کارگوزار- karguzar): بەکار، لێهاتوو لە کاردا، کارامە.

کارگذاشتن- مص.م (کارگوزاشتەن- kar guzaşten): دانانی شتێک لە جێیە، وەک دانانی دەرگا یان چوار چێوەی دەرگا، دانان.

کارگر- ص.فا (کارگەر- karger): کرێکار، کاریگەر.

کارگرشدن- ص.فا (کارگەر شودەن- karger şuden): کاریگەربوون.

کارگردان- ص.فا (کارگەردان- karger dan): کەسێک کارێک بەرێوە ببات، دەرهێنەر.

کارگزار- ص.فا (کارگوزار- karguzar): نوێنەر، جێبەجێ کەری کار.

کارگزاری- ا.مص (کارگوزاری- kar guzarî): کارگوزاری.

کارگزین- ص.فا (کارگوزین- karguzîn): ئەوەی کارێک بۆ کەسێک هەڵبژێرێ.

کارگشا- ص.فا (کارگوشا- karguşa): دەلاڵ، ناوکۆ، کەسێک یارمەتی کەسێک بداتو کاری بۆ رایی بکات، کەسێک گرفتی کەسێک چارەسەربکات.

کارگل- ا.مر (کاری گیل- kari gil): کاری بەنایی، قوڕکاری.

کارمایه- ا.مر (کارمایە- karmaye): کارمایە.

کارمزد- ا.مر (کارموزد- karmuzd): کرێ، هەقی کار.

کارمند- ا.ص (کارمەند- karmend): فەرمانبەر.

کارنا ازموده- ص.مر (کارنائازمودە- karna azmûde): بێ ساوکە، ناشی، بێ ئەزموون لە کاردا.

کارنادیده- ص.مر (کارنادیدە- karnadîde): کار نەکردە، بێ تەجرەبە لە کاردا.

کارنامه- ا.مر (کارنامە- karname): سەربورو کردە نامەی کەسێک، ژیننامە، شەهادەو کارنامەی قوتابی.

کارناوال- کارناڤال- karnaval): کەڕنەڤاڵ، کاروانی شادی و خۆشی.

کـــارنای- ا.مـــر(کـــارنای- karnay): کەڕەناوشەیپوری جەنگ.

کارنگ- ص (کارەنگ- kareng): قسـەزان، بەزمان، زمان لوس.

کـارنە- ا.فـر(کـارنی- karni): دەفتـەری بەریاخەڵ.

کاروان- ا(کارڤان- karvan): کاروان، قافڵە.

کـاروانخـانە- ا.مـر(کـارڤـانخـانە- karvan xane): کاروانسەرا.

کاروانرو- ا.مر(کارڤان رەو- karvan rew): کاروانەڕێ.

کـاروان زن- ص.فـا(کـاروان زەن- karvan zen): دزێ کە کاروانان رووت بکاتەوە، چەتە، ڕێگر.

کاروان سالار- ا.ص(کارڤان سالار- karvan salar): سەرکاروان.

کـاوانسـرا- ا.مـر (کـارڤـان سـەرا- karvan sera): کاروانخانە، خان، کاروانسەرا.

کاروانسرادار- ا.مر(کارڤانسەرادار- karvan seradar): پاسەوانی کاروانسەرا.

کاروان شادی- ا.مر(کارڤانی شادی- karvani şadî): کەرنەڤاڵ.

کـارڤـانەک- ا(کـارڤـانەک- karvanek): کاروانە، باڵندەیەکە لە مراوی دەچێتو دەنوکێکی درێژی هەسو زیاتر لە گوێ ئاوان دەنیشێتەوە.

کاروانکش- ص.فا(کارڤان کەش- karvan keş): کاروانکێش، سەر قافڵە.

کاروانکش- ا(کارڤان کوش- karvan kuş): جۆرە دەوەنێکە لە ناوچەێن وشک و کوێستـانی دەڕوێ.

کاروانگاه- ا.مر(کارڤانگاھ- karvangah): کاروانسەرا.

کاروبار- ا.مر(کاروبار- karûbar): کشتوکاڵ و بەروبووم.

کـاروزر- ص.فـا(کارڤەرز- karverz): مەشق کردن، کەسێک کە خەریکی فێر بوونی کارێک یان مەشقکردن لەسەر کارێک بێ.

کـاروژول- ص.فـا(کـارڤـەژول- karvejûl): سەرکار، سەر عەمەلە، چاوش.

کاروکاچار- ا.مر(کاروکاچار- karû kaçar): کارو کەرەستەێن کار.

کـاروکر- ا.مر(کاروکەر- karû ker): مـرازو مەبەست، کارو هێز.

کـاروکـشت- ا.مـر (کـاروکـشت- karûkişt): کشتوکاڵ.

کـاروکـیـا- ا.مـر(کـاروکـیـیـا- karûkîya): فەرمانڕەوایی، هێزو دەسەڵات.

کارە- ا(کارە- kare): کوڵە پوش یان چیلکە، پشتەوارە.

کارە- ص.ن(کارە- kare): بەکار، کارا.

کارە- ا.فـا.ع(کـاریھ- karih): کـەسـێک کـە رقی لە شتێ بێو بیکورهێنێ.

کـاری- ص.ن(کـاری- karî): کـرێکار، پرکـار، بەکار، دلێر، ئازا، جەنگاوەر.

کاریدن- مص.م(کاریدەن- karîden): چاندن، کشتوکاڵ کرن.

کاریدە- ا.مص (کاریدە- karîde) چێنراو.

کـاریزگـر- ص.فـا(کـاریزگـەر- karîzger): کارێزکەن.

کـاریکاتور- ا.فـر(کـاریکاتور- karîkatûr): کاریکاتێر.

کـــاریکاتوریست- ا.فــر(کـــاریکاتوریست- karîkatûrîst): کاریکاتێرساز.

کـــاریگر- ص.فــا(کـــاریگەر- karîger): کرێکار، سنعەتکار.

کاز- ا(کاز- kaz): ئاغەڵ، پشتیر، گەوڕ.

کاز- ا(کاز- kaz): کاژ، دارسنەوبەر.

کازه- ا(کازه- kaze): ئاغەڵی پەزان، پشتیر، کەپر.

کازینو- ا.فر(کازینو- kazîno): گازینۆ، قومارخانە، جێی سەیرانو خۆشیو قومار.

کازیه- ا.فر(کازییه- kazîye): شوێنی کاغەز لەسەر مێزی دایەوە.

کاژ- ص(کاژ- kaj): خێڵ.

کاژیره- ا(کاژیره- kajîre): جۆره رووەکێکە.

کاس- ا(کاس- kas): دەهۆڵی گەوره، بەراز.

کاس- ص(کاس- kas): رووچاڵ، چاڵ.

کاس- ا.فر(کاس- kas): گارسه، تەختەیەکی خانەخانەیە لە چاپخانەدا پیتە قورقوشمەکانی تێدا ریز دەکرێ.

کاس- ا.ع(کاس- kas): کاسه، کاسەی ئاو خواردنەوە یان شەراب خواردنەوە.

کاسانه- ا(کاسانه- kasane): باڵندەیەکە.

کاسب- ا.فا(کاسیب- kasîb): کاسبکار.

کاسبرگ- ا.مر(کاسبەرگ- kasberg): کاسی گوڵ.

کاست- ا.مص(کاست- kast): کەموکووڕی، کێماسی.

کاستانیت- ا.فر(کاستانیت- kastanît): کەرەستەیەکی مۆسیقایه.

کاستر- ا.فر(کاستور- kastur): سەگلاوی.

کاستن- مص.م.ع(کاستەن- kasten): کەمبوون، کەمکردن.

کاهش- ا.مص(کاهش- kahş): کەمی، کێماسی.

کاسته- ا.مف(کاسته - kaste): کەمبوو.

کاسج- ا(کاسوج- kasuc): سیخوڕ، سیچەڕ.

کاسجوک- ا(کاسجوک- kascûk): سیخوڕ.

کاسد- ص.ع(کاسید- kasid): بێ رەواج، بێ بازاڕ، بێ رەونەق.

کاسر- ا.فا.ع(کاسیر- kasir): شکێنەر.

کاسره- ا.فا.ع(کاسیره- kasire): شکێنەر (بۆ مێ).

کاسک- ا.فر(کاسک- kask): کڵاوخود، خودەپۆڵایین.

کاسکت- ا.فر(کاسکیت- kaskit): کاسکێت.

کاسکینه- ا(کاسکینه- kaskîne): باڵندەیەکە.

کاسمو- ا.مر(کاسمو- kasmû): تووکی بەراز، مووی زبر.

کاسنی- ا(کاسنی- kasnî): جۆره رووەکێکە.

کاسه- ا(کاسه- kase): قاپی سواڵەت، یان چینی، کاسه.

کاسه پشت- ا.مر(کاسەپوشت- kase puşt): کیسەڵ، کیسو.

کاسه درویشان- ا.مر(کاسەی دەرڤیشان- kasey dervîşan): کاسەی دەروێشان، کاسەی شکاو.

کاسه زانو- ا.مر(کاسەی زانو- kasey zanû): کەشکەژنۆ، کەشکەزرانی.

کاسەسر- ا.مر(کاسەی سەر- kasey ser): کاسەی سەر، کلۆخ، کەپۆڵ.

کاسەسیاه- ص.مر(کاسەسییا- kase sîya): کاسەرەش، بەغیلو چروکو پیسکە، رژد.

کاسەکوزه- ا.مر(کاسەکوزه- kase kûze): کاسەو گۆزه، کەرەستەی ناوماڵ.

کاسەکوزەدار- ا.ص(کاسەکوزەدار- kase kûzedar): کەسێک لە ماڵی خۆیدا کۆڕی قومار ساز بکاتو پاره لە قومار بازەکان وەربگرێ.

کاسەگاه- ا.مر(کاسەگا- kasega): شوێنێ کە لەسەری سەعاتانی دیاریکراوا تەپڵو کەرەنای تێدا لێ بدرێ.

کاسەگر- ا.ص((کاسەگەر- kase ger): گۆزەکەر، گۆزەساز.

کاسەگردان- ص.فا (کاسە گەردان- kase gerdan): گەدا، دەرۆزەکەر، سوالکەر، پارسەک.

کاسەگل- ا.مر (کاسەی گول- kasey gul): کاسەی گوڵ.

کاسەلیس- ص.فا (کاسەلیس- kaselîs): کاسەلێس، بەرماوەخۆر، چڵێس، گەدا، دەڵەچە.

کاسەنبات- ا.مر (کاسە نەبات- kase nebat): نەبات، نەبات کە لە شێوەی کاسەدا دابڕێژرێ.

کاسیک- ا.فر (کاسیک- kasîk): باڵندەیەکی بچکۆلەیە، رەشە، پشتی زەردێکی کاڵ یان نارنجییە، پەڕەکانی جوانو گرانبایییە.

کاش- (کاش- kaş): کاشکێ، بریا، خۆزی، خۆزگە.

کاش- ا.هـ (کاش- kaş): شووشە.

کاشالوت- ا.فر (کاشالوت- kaşalût): گیانلەبەرێکی زەبەلاحی دەریاییە.

کاشانە- ا (کاشانە- kaşane): ماڵ، ماڵی بچووک، ماڵی زستانە، هێلانە.

کاشت- ا.مص (کاشت- kaşt): چاندن، کشتوکاڵ.

کاشتن- مص.م (کاشتەن- kaşten): چاندن

کارندە- ا.فا (کارەندە- karende): چێنەر.

کاشتە- ا.مف (کاشتە- kaşte): چێنراو.

کاشح- ا.فا.ع (کاشیهـ- kaşîh): دژمنی بوغز لە زگو لە بنەوەبڕ.

کاشف- ا.فا.ع (کاشیف- kaşif): ئاشکراکار، کفشکەر.

کاشفە- ا.فا.ع (کاشیفە- kaşife): ئاشکراکەر، کفشکەر، فەزیحەتو ریسوایی.

کاشک- (کاشک- kaşk): کاشکێ، خۆزگە، بریا.

کاشم- ا (کاشیم- kaşim): کاشمە، رووەکێکە.

کاشو- ا.فر (کاشوو- kaşû): مادەیەکە لە درەختێ بەناوی (کاد)ەوە دەگیرێ و لە چەرمسازیو دەباغکارییدا بەکاردێ.

کاشە- ا (کاشە- kaşe): شەختە.

کاشی- ا (کاشی- kaşî): کاشی.

کاشی پز- ا.ص (کاشی پەز- kaşî pez): کاشی ساز، وەستای کاشی.

کاشیکار- ا.ص (کاشی کار- kaşî kar): وەستای دانانی کاشی.

کاظم- ا.فا.ع (کازیم- kazîm): لەقەبی حەزرەتی ئیمام موسای کوڕی ئیمام جەعفەری سادق، ئیمامی حەوتەم، خامۆشو بێدەنگ، کەسێک کە تورەیی خۆی بخواتەوە.

کاغ- ا (کاغ- kax): کاوێژ، دەنگی کاوێژکردن، ناڵین.

کاغالە- ا (کاغالە- kaxale): جۆرە گیایەکە.

کاغذ- ا (کاغەز- kaxez): قاقەز، کاغەز.

کاغذساز- ا.ص (کاغەز ساز- kaxez saz): قاقەز دروستکەر.

کاغذ سازی- ا.مص (کاغەز سازی- kaxez sazî): کردەی دروست کردنی کاغەز، کاری کاغەزسازی.

کاغذین- ص.ن (کاغەزین- kaxezîn): هەرچی لە کاغەز دروستکرابێ، قاقەزی.

کاغذین جامە-ا.مر (کاغەزین جامە- kaxezîn came): جلکی قاقەزین، جلێک بووە لە کاغەز کە لە کۆندا سکالاچی لەبەری کردووەو بەو جلەوە چووە بۆ لای حاکم تا بەدادیا بگات.

کاغنو- ا (کاغنوو- kaxnû): گوێەستێرە، جۆرە کرمێکە.

کاغە- ص (کاغە- kaxe): گەوج، گێل.

کاف- ا (کاف- kaf): کون، درز، شەق، زەنگ.

کاف ران- ا.مر (کاف ران- kaf ran): قوزی ژن.

کافیئیسم- ا.فر (کافیئیسم- kafi'ism): نەخۆشییەکە لە ئەنجامی خواردنەوەی زۆری قاوە پەیدا دەبێ.

کافیئن- ا.فر(کافیئین- kafi’in): جەوهەری قاوە، روحی قاوە.

کافتن- مص.م(کافتەن- kaften): شەقکردن، درزاندن، سماندن.

کافندە- ا.فا(کافەندە- kafende): درزێنەر، درزبەر، سمێنەر.

کافتە- ا.مف(کافتە- kafte): درزبردوو، شەقبردوو، سمێنراو.

کافر- ا.فا.ع(کافیر- kafir): بێ دین.

کافرانە- ق.ص(کافیرانە- kafirane): کافرانە، بەشێوازی کافران.

کافردل- ص.مر(کافیردیل- kafir dil): زاڵم، زۆردار، دڵڕەق، دڵڕەش، بێ رەحم.

کافرستان- ا.مر(کافیریستان- kafiristan): کافرستان، مەڵبەندی کافران.

کافرکیش- ص.مر(کافیرکیش- kafirkîş): بێ دین، بێ مەزهەب.

کافر نعمت- ص.مر(کافیر نیئمەت- kafir ni’met): نمەک حەرام، ناشوکور، هەق نەناس.

کافر نهاد- ص.مر(کافیر نیهاد- kafir nihad): گاور سروشت.

کافرە- ا.فا(کافیرە- kafire): ژنی کافر.

کافیشە- ا(کافیشە- kafîşe): جۆرە رووەکێکە.

کافور- ا(کافوور- kafûr): دەرمانێکی سپیی بۆنخۆشە لە هەندێ گیای تایبەتیو داری کافور دەگیرێت.

کافور گون- ص.مر(کافوورگوون- kafûr gûn): سپی، سپی وەکو کافوور.

کافورمو- ص.مر(کافور موو- kafûr mû): کەسێک مووی سپی بووبێ.

کافە- ا.فا.ع(کافە- kaffe): هەموو، هەمووان، گشت، تەڤ.

کافە- ا.فر(کافی- kafi): قاوەخانە، چاخانە.

کافەتریا- ا.مر(کافی تیریا- kafitiriya): کافتریا، شوێنی خواردن و خواردنەوە.

کافە رستوران-ا.مر.فر(کافی ریستوران- kafi ristûran): شوێنی خواردن و خواردنەوە.

کافی- ا.فا.ع(کافی- kafî): کافی، بەس، ئیدی، زیادە.

کافیلو- ا(کافیلوو- kafîlû): رووەکێکە.

کاک- ا(کاک- kak): کاک، بیلبیلەی چاو، هەر شتێکی وشکو باریکو ناو بەتاڵ، نووکی زمان.

کاکا- ا(کاکا- kaka): براگەورە، نۆکەرو غولام.

کاکائو- ا.فر(کاکائۆ- kaka’o): درەختی کاکاو.

کاکتوس-ا.فر(کاکتووس- kaktûs): درەختێکە، کاکتۆس.

کاکرە- ا(کاکەرە- kakere): گیایەکە لە پونگە دەچێت.

کاکل- ا(کاکوول- kakûl): کاکۆڵ.

کاکلی-ا(کاکولی- kakulî): باڵندەیەکی بچووکە مێرووان دەخوات.

کاکنە- ا(کاکەنە- kakene): جۆرە گیایەکە.

کاکو- ا(کاکوو- kakû): خاڵۆ، لالۆ، برای دایک، کاکۆیە.

کاکوتی- ا(کاکووتی- kakûtî): جۆرە گیایەکی بۆنخۆشە لە ماستو دۆ دەکرێ.

کاگل- ا(کاگەل- kagel): جۆرە نەیجەیەکە لە ناو ئاودا دەڕوێ، زەل.

کال- ا(کال- kal): ئاودڕ، گۆلاوی گەورە.

کال- ص(کال- kal): خوار.

کال- ص(کال- kal): کاڵ، میوەی کاڵو نەگەییوو، کرچ.

کالا- ا(کالا- kala): کاڵا، کەرەستەی ناو ماڵ، تفاقی ماڵ.

کالار- ا(کالار- kalar): تاتەبەردی پان و تەنک.

کالاشکن- ا.مر(کالا شیکەن- kala şiken): جۆرە شیرینییەکە.

کالامین- ا.مر(کالامین- kalamîn): بەردی سورمە، کلە سوبحانی.

کالب- ا(کالیب- kalib): قالّب.

کالباس- ا(کالباس- kalbas): باسترمە.

کالبد- ا(کالبود- kalbud): قالّب، بەدەن، لەش.

کالبد شکاف- ص.فا(کالبود شیکاف-kalbud şikaf): توێکار، هەڵدڕینی جەستەی مردوو بە مەبەستی زانینی هۆی مردنەکەی.

کالبد شناس- ص.فا(کالبود شیناس- kalbud şinas): پسپۆر لە بواری توێکاری.

کالبدگر- ا.ص(کالبودگەر- kalbud ger): پەیکەرساز، نیگارگێش.

کالبدگشایی- ا.مص(کالبودگوشایی- kalbud guşayî): توێکاری، هەڵدڕینی جەستەی مردوو بۆ زانینی هۆی مەرگەکەی.

کالج- ا. انگل(کالیج- kalic): کۆلیج.

کالجار- ا(کالجار- kalcar): مەرەزە، برنجەجاڕ، چەڵتووکجاڕ.

کالجوش- ا.مر(کالجوش- kalcûş): کەشکاو.

کالری- ا.فر(کالوری- kalurî): یەکەیەکی پێوانەی گەرمایە.

کالری متر- ا.مر.فر(کالوری میتر- kalurî mitr): ئامێری ئەندازەگیری رادەی وزەو گەرمای بەدەن، گەرماپێو.

کالسکه- ا(کالیسکە- kaliske): گالیسکە، عەرەبانە.

کالفتن- مص.ل(کالوفتەن- kaluften): پەریشان بوون.

کالفته- ا.مف(کالوفتە- kalufte): پەریشان.

کالک- ص(کالەک- kalek): کاڵ، کرچ، نەگەییوو.

کالم- ا.ص(کالوم- kalum): بێوەژن، ژنی مێرد مردە یان تەڵاقدراو.

کالنج- ا(کالینج- kalinc): گۆێژ، گڤیشک، گوهێژ.

کالنجار- ا(کالینجار- kalincar): شەڕگە، مەیدانی شەڕ، شەڕو شۆڕ.

کالنجه- ا(کالینجە- kalince): کوکوختی.

کالوج- ا(کالووج- kalûc): پەنجە تووتە، قامکی چووک.

کالوج- ا(کالووج- kalûc): کۆتر، کەو.

کالوخ- ا(کالووخ- kalûx): کەوەر، تەرەیەکی گەڵاپانە دەخورێ.

کالوس- ص(کالووس- kalûs): سست، گێل، نەزان.

کالوسک- ا(کالووسەک- kalûsek): پاقلە.

کالوش- ا(کالووش- kalûş): مەنجەڵی چێشت لێنان، کەشکاو.

کالونی- ا(کالوونی- kalûnî): زەعتەر.

کاله- ا(کالە- kale): کالا، کەلوپەل.

کاله- ص(کالە- kale): کاڵ، میوەی نەگەییوو.

کاله- ا(کالە- kale): کاسەی دار یان سواڵەت.

کاله- ا(کالە- kale): گۆل، گۆلی زەرعات.

کالەدان- ا.مر(کالەدان- kaledan): سەبەتە.

کالی- ا.ع(کالی- kalî): بێعانە، قەرز، قەرزێک کە دوا بکەوێ، پاسەوان.

کالیبر- ا.فر(کالیبر- kalîbr): تیرەی زارکی لوولە، تیرەی لوولەی تۆپ.

کالیدن- مص.ل(کالیدەن- kalîden): شێوان، ئاڵۆزان، هەڵاتن، دوورکەوتنەوە.

کالیده- ص.مف(کالیدە- kalîde): ئاڵۆزکاو، شێواو.

کالیس- ا.فر(کالیس- kalîs): پیاڵە، جام، کاسەی گوڵ.

کالیو- ص(کالیڤ- kalîv): گەوج، کەوده‌ن، سەرگەردان.

کالیورنگ- ص(کالیڤرەنگ- kaliv reng): سەرگەردان، گێژ، گەوج.

کام- ا(کام- kam): کام، مەلاشو، مرازو مەرام و خۆزیا.

کام- ا(کام- kam) ئەسپون.

کامالا- ا.فر(کامالا- kamala): جۆرە رووەکێکە.

کامانکار- ا.انگل(کامانکار- kamankar): جۆرە ئوتومبیلێکی گەورەیە زیاتر لە سوپادا بەکاردێ.

کام بخش- ص.فا(کام بەخش- kam bexş): مرازبەخش، مرازدەر.

کام بخشی- ا.مص(کام بەخشی- kam bexşî): بە ئاوات گەیاندن، سەخاوەتو دلاوایی.

کامبرین- ا.ص.فر(کام بریيەن- kam briyen): یەکەم قۆناغی پێنج قۆناغی هەوەڵی زەوی ناسی.

کامپیوتر-ا.انگل(کامپیووتر- kampiyûter): کۆمپیوتەر.

کام جستن- مص.م(کام جوستەن- kam custen): هەوڵدان بۆ گەییشتنە مرازو ئارەزوو.

کامجو- ص.فا(کامجو- kamcû): عەودالی عەیش و عوشرەت، رابواردن خواز.

کام راندن- مص.ل(کام راندەن- kamranden): خۆش رابواردن، خۆشگوزەراندن.

کامران- ص.فا(کامران- kamran): کامەران، خۆشگوزەران، بەمرازگەییشتوو.

کامرانی- ا.مص(کامرانی- kamranî): خۆشبەختی، کامەرانی، بەختیاری.

کامروا- ص.مر(کامرەڤا- kamreva): کەسێک بە مەرامی خۆی گەیی بێ، کەسێک بە کامی دڵ بژی، خۆشبەخت، بەختەوەر.

کامروایی- ا.مص(کام رەڤایی-kamrevayî): بە ئاوات گەییشتن، بەختەوەری.

کامفر- ا.فر(کامفر- kamfr): کافوور.

کامکار- ص.فا(کامکار- kamkar): کامەران، بەختەوەر.

کامکاری- ا.مص(کامکاری- kamkarî): کامەرانی، بەختەوەری.

کام گرفتن- مص.ل(کام گیریفتەن- kamgiriften): بەئاوات گەییشتن،

کامل- ص.ع(کامیل- kamil): تەواو، لاپ، بێ کەمو کووڕی.

کامل عیار- ص.مر(کامیل ئیار- kamil iyar): تەواو عەیار، لاپ، زێڕو زیوێ کە عەیاری تەواو بێ.

کاملیا- ا.فر(کامیلیا- kamiliya): گوڵی کامیلیا، دەوەنێکی گوڵە.

کاملین- ا.فر(کامیلین- kamilîn): جۆرە رووەکێکە.

کامن- ص.ع(کامین- kamin): شاراوە، نادیار، پەنهان، وەشارتی.

کام ناکام- ق(کام ناکام- kam nakam): ناچار، بمانەوێو نەمانەوێ.

کامنولث- ا.مر. انگل(کامۆن ڤیلس- kamon vils): ئەو وڵاتانەی بەرژەوەندی هاوبەشیان دەگەڵ بەریتانیا هەیە، کۆمۆنوێڵس.

کامور- ص(کامڤەر- kamver): کامەران، بەختەوەر.

کامه- ا(کامە- kame): کام، مراز، ئاوات، ئارەزوو.

کامه- ا(کامە- kame): مەرجان.

کامیاب- ص.فا(کامیاب- kamyab): بەئاوات گەیشتوو، بەختەوەر.

کامیار- ص.مر(کامیار- kamyar): کامەران، شادمان، بەختەوەر.

کامیون- ا.فر(کامیوون- kamyûn): ئوتومبیلی باری، لۆری.

کامیونت- ا.فر(کامیونیت- kamyûnit): پیکاب.

کان- ا(کان- kan): مەعدەن، کان.

کانی- ص.ن(کانی- kanî): مەعدەنی، کانزایی.

کانا- ص(کانا- kana): گەوج، کەودەن.

کاناپە- ا.فر(کاناپە- kanape): قەنەفە، مۆبێلە.

کاناز- ا(کاناز- kanaz): بنجی هێشووە خورما.

کانال- ا.فر(کانال- kanal): کەناڵ، کارێز، ئاوەڕۆیەکی گەورە کە لە نێوان دوو دەریا بکرێتەوەو لەوێندەرەوە کەشتی تێ بپەڕێ.

کانتور- ا(کانتوور- kantûr): بەشی ژمێریاری نووسینگەیەک یان دایەرەیەک.

کاندیدا- ا.فر(کاندیدا- kandîda): کەسێک بۆ نوێنەرایەتی خەڵکی لە پەرلەماندا یان کارو پۆستێکی دی بپاڵێورێ.

کانسر- ا.فر(کانسیر- kansir): سەرەتان، شێرپەنجە.

کان شناس- ص.فا(کان شیناس- kan şinas): پسپۆڕ لە بواری کاندا (مەعدەن) کانگەناس، کانزاناس.

کان شناسی- ا.مص(کان شیناسی- kan şinasî): کانگەناسی، کانگەزانی، کانزازانی.

کانفت- ا(کان فیت- kan fit): جۆرە شیرینییەکە.

کانگورو- ا.فر(کانگورو- kangûrû): کەنغەر.

کانوا- ا.فر(کانڤا- kanva): شلیلەی خوری یان بەن کە جلو بلوزی زستانەی پێ دەچن.

کانور- ا(کانوور- kanûr): کەندووی دانەوێڵە.

کانون- ا.ع(کانوون- kanûn): کوورە، ئاگردان، کوانوو، ئوجاخ.

کانون- ا.ع(کانوون- kanûn): ناوی دوو مانگی ساڵە (کانوونی یەکەم، کانوونی دووەم).

کانیرو- ا(کانیروو- kanîrû): دەوەنێکە لە سماق دەچێت.

کاو- ا(کاڤ- kav): کێڵراو، هەڵکۆڵراو.

کاو- ا.فر(کاڤ- kav): ڕێستی قومار.

کاوا- ا.فر(کاڤا- kava): جۆرە درەختێکە.

کاواک- ص(کاڤاک- kavak): کلۆرەدار، بەتاڵ، ناو بەتاڵ، پووچەڵ.

کاوالیە- ا.فر(کاڤالیە- kavalye): سەربازی سوارە، پیاوێک لە میوانداریو سەمادا بەشداری لەگەڵ ژنێکدا بکات.

کاوان- ص.فا(کاڤان- kavan): هەڵکۆڵینی زەویو گەڕان بە دووی شتدا، کۆڵینکاری.

کاوش- ا.مص(کاڤیش- kaviş): تەنقیب و پشکنین.

کاوک- ص(کاڤەک- kavek): پووک، پووچ، ناو بەتاڵ، کلۆر.

کاوکاو- ا(کاڤ کاڤ- kav kav): پشکنین، گەڕان، حەفرکاری.

کاونە- ا(کاڤونە- kavune): مێروویەکە لە زەرحاتو بێستان دەداتو دەیفەوتێنێ.

کاووک- ا(کاڤووک- kavûk): هێلانەی مریشک.

کاویدن- مص.م(کاڤیدەن- kavîden): پشکنین، منەکردن، گەڕان، حەفرکاری.

کاوش- ا.مص(کاڤش- kavş): پشکنین، گەڕان، منەکردن، حەفرکاری.

کاوان- ص.فا(کاڤان- kavan): پشکنەر، حەفرکار.

کاویش- ا(کاڤیش- kavîş): مەنجەڵی مانگا دۆشین، مەنجەڵی ماست یان دۆ.

کاوین- ا(کاڤین- kavîn): مارەیی ژن.

کاه- ا(کاه- kah): کا.

کاهانیدن- مص.م(کاهانیدەن-kahanîden): کەمکردنەوە.

کاهدان- ا.مر(کاهدان- kahdan): کادین، لۆدە، عەماری کا.

کاه دریغ- ص.مر(کاه دیریغ- kah dirîx): ئەسپی لاتی لاواز کە کاو جۆیەکەی پێ خەسار بێ.

کاهربا- ا.مر(کاهروبا- kahruba): کارەبا.

کاهش- ا.مر(کاهیش- kahiş): کەم، لە کەمی دان.

کاهکشان- ا.مر(کاه کەشان- kah keşan): کەشکەڵان، ڕێگەی کاکێشان.

کاهگل- ا.مر(کاه گیل- kahgil): قوڕێک کای تێ کرابێ بۆ کەفماڵو سەر سواغ و ئەو شتانە، کاگڵ.

کاهل- ص.ع(کاهیل- kahil): پیر، بێ توانا.

کاهل- ا.ع(کاهیل- kahil): شان، نێوان هەردوو شان.

کاهن- ص.ع(کاهین- kahin): غەیب زان، پلەیەکی ئاینییە لای میسریانی کۆنو جوولەکەو مەسیحیان.

کاهنگان- ا(کاهەنگان- kahengan): ڕێگەی کاکێشان، کەشکەڵان.

کاهو- ا(کاهوو- kahû): کاهوو، خاس.

کاهیدن- مص.ل(کاهیدەن- kahîden): کەم بوون، کەمبوونەوە، لاواز بوون.

کاهش- ا.مص(کاهیش- kahiş): کەمی، کێماسی، لە کەمی دان.

کاهنده- ا.فا(کاهەندە- kahende): کەمکەرەوە.

کاهیده- ا.مف(کاهیدە- kahîde): کەمکراو، کەمبوو.

کئیب- ص.ع(کەئیب- ka'îb): غەمگین، دڵشکاو، پەریشان.

کئیر- ا(کەئیر- keîr): نەخۆشی حەساسییەت.

کب- ا(کوب- kub): گوپ، ناو دەم.

کبائر- ا.ع (کەبائیر- kebair): گوناهێن گەورە.

کباب- ا(کەباب- kebab): گۆشتی برژاو.

کبابه- ا(کەبابە- kebabe): دەوەنێکە لە جۆری ڕووەکی بیبەران.

کباده- ا(کەببادە- kebbade): ئامێرێکی وەرزشی کۆنە.

کبار- ص.ع(کوبار- kubar): گەورە.

کبار- ص.ع(کیبار- kibar): گەورە، مەزنان.

کبار- ص.ع(کوببار- kubbar): گەورە، زۆر گەورە.

کبارت- مص.ع(کوبارەت- kubaret): گەورەبوون، گەورەیی.

کباره- ا(کەبارە- kebare): قەرتاڵە، سەبەتەی میوەچنینو گواستنەوە.

کباش- ا.ع(کیباش- kibaş): بەران.

کبال- ا(کەبال- kebal): پەتێک لە لیفی خورما دروست بکرێ.

کبت- ا(کەبت- kebt): مێش هەنگ، زەردەواڵە.

کبت- مص.ع(کەبت- kebt): ڕەزیل کردن، ریسواکردن، وەدەرنانی دژمن بە تورەیی.

کبتر- ا(کەبتەر- kebter): کۆتر.

کبج- ا(کەبج- kebc): تف، ئاوی زار.

کبج- ا.ص(کەبج- kebc): کەری کلک برپاگ.

کبچه- ا(کەبچە- kebçe): کەوگیر، کەوچک، مراک.

کبد- ا(کەبد- kebd): لەحیم، چەسپ.

کبد- ا.ع(کەبید- kebid): جگەر، ناو جەرگە، دوڕ.

کبد- ا.ع(کەبەد- kebed): ورگ زلی، ڕەنجدان.

کـبـداء- ا.ع(کـەبداء- kebda’): ناوەندی ئاسمان، دەستاڕ، کەوانێک کە مشتووەکەی پڕ بە دەست بێ.

کـبـر- ا(کـەبر- kebr): زەردەشـتی، پەیڕەوانی زەردەشت، ئەم ناوە پاش سەرهەڵدانی ئیسـلام بە ملی زەردەشتیاندا درا، گاوڕ.

کبر- ا(کەبەر- keber): جۆرە رووەکێکە.

کـبـر- ا.مص(کـیـبـر- kibr): خـۆ نواندن، خۆویستی، گەورەیی.

کبر- مص.ع(کـیـبـەر- kiber): گـەورەبوون، پیربوون.

کبرا- ا.فر(کـۆبرا- kobra): جـۆرە مـارێکی ژەهرداره.

کـبـراء- ص.ع(کـوبراء- kubra’): گـەورە، مەزن.

کـبـره- ا(کـەبره- kebre): قـەتماغـەی زام، ئەسـتـووربوونی پێـسـتی ناو لەپ، لە زۆر کارکردندا.

کبریاء- ا.ع(کیبریاء- kibriya’): گەورەیی، عەزەمەت.

کبریت- ا.ع(کیبریت- kibrît): گۆگرد، زێڕی سوور، یاقوت.

کبز- ص(کەبز- kebz): زل، تۆکمە.

کـبس- مـص.ل.ع(کـەبس- kebs): کـەبس، پەستانەوە، پڕکردنەوەی بیر.

کبست- ا(کەبەست- kebest): کاڵەکەمارانە، تەحلەسێڤ، گوژاڵک.

کبستو- ا(کەبەستو- kebestû): گوژاڵک.

کبسون- ا(کەبسون- kebsûn): گژنیژە، جۆرە گیایەکە.

کـبش- ا.ع(کـەبش- kebş): بەران، گـەورەو دەمڕاستی قەوم.

کبک- ا(کەبک- kebk): کەو.

کـبکبـه- ا.ع(کـەبکەبە- kebkebe): پۆلە سـوارێک، کـۆمـەڵە خـەڵکێک، شـانو شکۆو گەورەیی.

کـبکنجیـر- ا(کـەبکەنجیـر- keb kencîr): باڵندەیەکە، پۆڕ.

کبل-ا(کەبەل-kebel): کەوڵ، پۆستین، فەروە.

کبوتر- ا(کەبوتەر- kebûter): کۆتر.

کـبـوترخـان- ا.مـر(کـەبوتەرخـان- kebûterxan): کۆترخانە، ئەو شوێنەی کۆتران هێلانەی تیا بکەن.

کـبـوتر نامـەبر- ا.مـر(کـەبوتەری نامـەبەر- debûteri nameber): کۆتری نامەبەر.

کـبـود- ص(کـەبوود- kebûd): شین، وەنەوشەیی تۆخ.

کبودان- ا(کـەبوودان- kebûdan): رووەکـە، رەشکە.

کبودر- ا(کـەبوودەر- kebûder): کـرمـێکی بچووکی ئاوییە.

کـبـوده- ا.ص(کـەبوودە- kebûde): داری راست و بەرزو بێ بەر، وەکو سپیدارو چنار.

کـبـوس- ص(کـەبووس- kebûs): چەفت، ناراست، کەچ، خوار.

کبوک- ا(کەبووک- kebûk): کۆتر، کوکوختی.

کبه- ا(کوببە- kubbe): هەر شتێ کەڵەکەو بەرز بووبێتەوە.

کبی- ا(کەببی- kebbî): مەیموون.

کبیتا- ا(کوبیتا- kubîta): جۆرە شیرینییەکە بەکاکڵە گوێزو بادەمو پستە دروستدەکرێ.

کـبـیـتک- ا(کـوبەیتـەک- kubeytek): ئامێرێکە بەرداشی پێ تیژ دەکرێتەوە.

کـبـیـث- ص.ع(کـەبیس- kebîs): بۆگـەن، گۆشتێک خراپو بۆگەن بووبێ.

کبید-ا (کەبید- kebîd): جگەر، ناو جەرگە، ناوەند.

کـبـیـر- ص.ع(کـەبیر- kebîr): گـەورە، زل، مەزن.

کـبـیـره- ص.ع(کـەبیـره- kebîre): گـەورە، گوناهێن مەزن.

کـبـیـس- ا.ع(کـەبیس- kebîs): جـۆرە خورمایەکە، جۆرە خشلّیکە، خشلّیکی ناو بۆشە کە بە مادەیەکی بۆن خۆش پڕی دەکەن.

کبیسه- ا.ع(کەبیسە- kebîse): سالّی کەبیسە، ئەو سـالّەی کـە ژمـارەی ڕۆژەکـانی ٣٦٦ ڕۆژ بێ، ئەمەش هەر چوار سالّ جارێک دووبارە دەبێتەوە.

کبیکه- ا(کەبیکە- kebîke): جۆرە گیایەکە، گژنیژە.

کپ- ا(کوپ- kup): ناودەم، شووشەی گەورەی زار تەنگ بۆ سرکە یان شەراب، قەڕابە.

کپان- ا(کەپان- kepan): قەپان.

کپچه- ا(کەپچە- kepçe): کەفگیر.

کپر- ا(کەپەر- keper): کەپر.

کپسول- ا.فر(کەپسوول- kepsûl): تەرەقە، تۆم دانی رووەک، حەبی کەبسول، (دەرمان) .

کپک- ا(کەپەک- kepek): کەروو، کەڕگ.

کپنک- ا(کەپەنەک- kepenek): فـەرەنجی، کەپەنک (پێش باران کەپەنک).

کپور- ا(کوپوور- kupûr): جۆرە ماسییەکە لە بەحری خەزەردا زۆرە.

کپه- ا(کەپپە- keppe): تاس، تاسێکە بۆ گلّ و قوڕ لە بیناکاریدا بەکاردێ.

کپه- ا (کوپپە- kuppe): قوبە، کەلّەکە.

کپی- ا(کەپی- kepî): مەیموون.

کـپی- ا.فـر(کـۆپی- kopî): کـۆپی، لەبەر گرتنەوە.

کـپـیـدن- مص.ل(کـەپـیـدەن- kepîden): خەوتن، نووستن، ڕفاندن.

کپیست- ا.فر(کۆپیست- kopîst): کۆپی کار.

کـپیه- ا.فـر(کۆپیـە- kopîye): قـۆپێ، لەبەر نووسینەوە.

کت- ا(کـەت- ket): شـان، تەخت، تەخـتـی پاشایی، کەنالّ، کاریز.

کت- ا.فر.(کۆت- kot): کـۆت، پالّتۆی پیاوانە یان ژنانە.

کت- ا.فر(کۆت- kot): پەراسوو، دەندە.

کتائب- ا.ع(کەتائیب- ketaib): دەسـتـەیەک لە لەشکر، بەردەنووس، نووسـراوی سـەربەرد یان دیوار.

کتاب- ا.ع(کیتاب- kitab): کتێب، نووسراو، پەرتووک.

کتـاب- ا.ع(کوتتـاب- kuttab): قـوتابخـانە، مەکتەب، فێرگە.

کتاب- ا.ع(کوتتاب- kuttab): نووسەران.

کـتـابت- مص.ل.ع(کـیـتـابەت- kitabet): نووسین.

کتابخانه- ا.مر(کـیتـابخـانە- kitabxane): کتێبخانە.

کتـاره- ا(کەتارە- ketare): حەربە، سـونگی، غەدارە.

کتـاله- ا(کەتالە- ketale): حەربە، سـونگی، غەدارە.

کـتـام- ا(کـەتام- ketam): کـەپر، خـانووی بچووکی هاوینەی لە دارو هەژگ دروستکراو.

کتـان- ا.ع(کـەتتـان- kettan): کـەتان، جۆرە رووەکێکە.

کـتب- ا.ع(کـوتوب- kutub): کـتـێـبـان، پەرتووکان.

کتبه- ا.ع(کەتەبە- ketebe): نووسەران.

کتخ- ا(کەتەخ- ketex): کەشک.

کتر- ا(کەتەر- keter): بێلّ.

کتران- ا(کەتران- ketran): قەتران.

کتره- ص.(کەترە- ketre): دڕاو، قسەی قۆڕو بێ مانا.

کتری- ا(کیتری- kitrî): کتری.

کتف- ا.ع(کیتف- kitf): شان.

کتک- ا(کوتەک- kutek): کوتەک، دارگاران، گلاکوتک.

کـتـک زدن- مص.م(کـوتەک زەدەن- kutek zeden): لێدان.

کتک- ا.ص(کەتەک- ketek): مەڕی چکۆڵە، مەڕی دەستو پێ کوڵ.

کتکار- ا.ص(کەتکار- ketkar): نەجار، دارتاش.

کتکن- ا.ص(کەتکەن- ketken): کاریزکەن.

کتگر- ا.ص(کەتگەر- ketger): نەجار، دارتاش.

کتل- ا(کوتەل- kutel): تەپە، کۆمەڵە.

کتل- ا(کوتەل- kutel): ئەسپی یەدەک.

کتلت- ا.فر(کوتلیت- kutlit): قیمەی سوورەوەکراو.

کتم- مص.م.ع(کەتم- ketm): ڤەشارتن، پەنهان کردن، شاردنەوە، پۆشین.

کتم- ا.ع(کەتەم- ketem): ڕووەکێکە.

کتمان- مص.ع(کیتمان- kitman): پەنهان کردن.

کتنبل- ص(کەتەنبەل- ketenbel): پرخۆر، زۆر خۆر.

کتو- ا(کەتوو- kutû): قەتێ، کورکور.

کتو- ا(کوتوو- kutû): قۆزاخەی پەموو.

کتوم- ص.ع(کەتووم- ketûm): سڕ قایم، رازڤان، رازپۆش.

کت ومت- ق.ص(کوتوموت- kutûmut): کوتوموت، دەقاو دەق.

کته- ا(کەتە- kete): برنجی کوڵاوی بێ رۆن.

کتیبه- ا.ع(کەتیبە- ketîbe): دەستەیەک چەکدار، نووسراو، بەردەنووس.

کتیر-ا (کەتیر- ketîr): سەراب، تراویلکە، شۆراخ.

کتیرا- ا(کەتیرا- ketîra): کەتیرە، سەمغ.

کتیران- ا(کەتیران- ketîran): قەتران.

کتیم- ا.ع(کەتیم- ketîm): پەنهان، ڤەشارتی، رازپۆش.

کثافت- مص.ل.ع(کەسافەت- kesafet): چڕبوون، پیس بوون.

کثب- ا.ع(کوسوب- kusub): گردۆڵکە لم.

کثرت- مص.ل.ع(کەسرەت- kesret): زۆر بوون، زۆری، فرەیی.

کثیب- ا.ع(کەسیب- kesîb): گردۆڵکە لم.

کثیر- ص.ع(کەسیر- kesîr): زۆر، فرە.

کثیف- ص.ع(کەسیف- kesîf): چڕ، خەست، پیسو پۆخڵ.

کج- ص.(کەج- kec): کەچ، خوار، چەفت، چەوت.

کج- ا (کەج- kec): ئاوریشمی خاوی نەتەنراو.

کجا- (کوجا- kuca): نیشانەی پرسیارە بۆ جێ، لە کوێ؟ لە چ شوێنێ، کەی، چۆن.

هرکجا- (هەرکوجا- herkuca): هەر جێیە، هەر شوێنێ.

کجاوه- ا(کەجاڤە- kecave): کەژاوە.

کج بیل- ا.م(کەج بیل- kec bîl): خاکەناس.

کج بین- ص.فا(کەج بین- kecbîn): خێل.

کج رو- ص.فا(کەج رەو- kec rew): کەج رەو، کەسێک بەرێی دروستدا نەڕوات.

کجک- ا(کەجەک- kecek): هەر ئامێرێکی ئاسن یا داری سەرخوار، قولاپ.

کج مج- ص(کەج مەج- kec mec): خوارو خێچ.

کجواج- ص(کەجڤاج- kecvac): خوارو خێچ.

کجوک- ا(کوجووک- kucûk): پشت یەشە.

کجه- ا(کەجە- kece): موستیلەی بێ نقێم، چەنە، چەناگە.

کجیم- ا.ص(کەجیم- kecîm): ئاوریشم.

کجین- ا.ص(کەجین- kecîn): جۆرە جلێک بووە لە بری لۆکە ئاوریشمیان تێ ئاخنیوە.

کچری- ا(کیچری- kiçrî): جۆرە خواردنێکی هیندییە.

کچل- ص(کەچەل- keçel): کەچەڵ.

کچلی- ا(کەچەلی- keçelî): کەچەڵی.

کچول- ا(کەچول- keçûl): سووڕدان، قوون بادان لە سەمادا.

کچوله- ا(کوچووله- kuçûle): جۆرە رووەکێکە، سەگ خنکێنە.

کچه- ا(کەچە- keçe): چەناگە، کاجیر، موستیلەی بێ نگین.

کچیر- ا(کەچیر- keçîr): وەزیر، پێشەوا، سەرکردە.

کحال- ا.ص.ع(کەههال- kehhal): سورمەکار، دکتۆری چاو.

کحل- ا.ع(کوهل- kuhl): کل، سورمە.

کحلاء- ص.ع(کەهلاء- kehla’): ژنی چاو بە کڵ، ژنی چاو رەش.

کحلی- ص.ع(کوهلی- kuhlî): سورمەیی، کل ساز.

کحیل- ص.ع(کەهیل- kehîl): چاو بە کل.

کخ- ا (کوخ- kux): کرم، هەر مێرووییەکی ورد.

کخ- ا(کەخ- kex): پەیکەری زەلام و ناقۆڵا بۆ ترساندنی مناڵ، کخە.

کخ-ا.ع(کوخ-kux): زانایەکی ئەڵمانییە لەبواری نەخۆشی سیلدا

کد- ا(کەد- ked): گوند، گەڕەک، ماڵ.

کد- مص.م.ع(کەدد- kedd): رەنجدان لە کارو کاسبیدا.

کدام- (کودام- kudam): کام، کێ، کێهان.

کدبانو- ص.مر(کەدبانوو- ked banû): کەیبانۆ، ژنی ماڵ، ژنی بە حورمەت، کەیوانۆ.

کدخدا- ا.ص(کەدخودا- ked xuda): گەورەی گوند، مێردو پیاوی ژندار، کوێخا.

کدر- ص.ع(کەدیر- kedir): لێڵ، تاریکی، ژیانی ناخۆش و ناڕەحەت.

کدرت- مص.ع(کودورەت- kuduret): ناڕەحەت بوون، ناڕەحەتی، دڵتەنگ بوون.

کدفت- ا(کەدفت- keduft): کاسە سەر، کلۆخ، کەپۆڵ.

کدنگ- ا(کەدەنگ- kedeng): گەلاکوت، گەلاوکوتک.

کدو- ا(کەدو- kedû): کودی، کوولەکە.

کدوبا- ا.مر(کەدوبا- kedûba): شۆربای کودی.

کدواده- ا(کەدڤادە- kedvade): دیوار، بناخەی دیوار، بنەڕەت، بناغە، هێم.

کدوخ- ا(کەدوخ- kedûx): حەمام، گەرماو.

کدودانه- ا.مر(کەدودانە- kedûdane): جۆرە کرمێکە لە ریخۆڵەی مرۆڤدا چێ دەبێ لە ناوکە کولەکە دەچێ.

کدورت- مص.ع(کودوورەت- kudûret): دڵتەنگ بوون، ناڕەحەت بوون، لێڵ بوون.

کدونیمه- ا.مر(کەدوونیمە- kedû nîme): کودیلەی شەراب، کودی ناو بەتاڵی وشکەوەکراو کە شەرابی تێ بکەن.

کده- (کەدە- kede): پاشگرەو دەچێتە سەر وشەو ماناکەی دەگۆڕێ و پتر مانای شوێن دەگەیەنێ وەک: دانش+ کدە- دانشکدە.

کده- ا(کودە- kude): زمانە چکۆڵە، زمانەی قفڵ، ددانەی کلیل.

کدین، کدینه- ا(کەدین، کەدینە- kedîn, kedîne): گەلا کوتک.

کدیور- ا.ص(کەدیڤەر- kedîver): وەرزێر، جووتیار، فەلا، کوێخا.

کدیه- ا.ع(کودیە- kudye): تەنگانە، گەدایی، دەرۆزە.

کذا- ع(کەزا- keza): ئاوا، بەمجۆرە، ئەلیوا، ئەچنەو، وەسا.

کذاب- ص.ع(کەززاب- kezzab): زۆر درۆزن.

کذوب- ص.ع(کەزوب- kezûb): درۆزن.

کذب- مص.م.ع(کیزب- kizb): درۆکردن.

کر- ص(کەڕ- kerr): کەڕ، کەسێک گوێی نەژنەوێ، گوێ کپ.

کر- ا.ع(کوڕ- kurr): پێوانەیەکە بۆ ئاو.

کر-ا (کەر- ker): هێز، توانا، شینگ، مرازو مەبەست.

کروفر- ا.مر(کەڕوفەڕ- kerrû ferr): شان و شکۆ.

کر- مص.م.ع(کەڕ- kerr): هێرش کردن.

کروفر- ا.مص(کەڕو فەڕ- kerr û ferr): پەلاماردان و هەڵاتن.

کر- ا.فر(کوڕ- kur): بۆقی، شەیپوور.

کر- ا.فر(کۆر- kor): کۆرس، ئۆپرا.

کراء- ا.ع(کیراء- kira'): کرێ.

کرائم- ص.ع(کەرائیم- keraim): هەر ئەندامێکی شەریفی بەدەن وەک: چاو، گوێ و دەست.

کرابیس- ا(کەرابیس- kerabîs): جاو.

کرابیل- ا.ع(کەرابیل- kerabîl): بێژنگ، کەوانی هەلاجی.

کراتن- ا(کەراتەن- keraten): جاڵجاڵۆکە، جوڵاتەنە، داپیرۆشک.

کراجیدن- مص.ل(کەراجیدەن- keracîden): گاراندنی مریشک لە کاتی هێلکەداناندا.

کراد- ا(کوراد- kurad): جلی دڕاو.

کرادس- ا.ع(کەرادیس- keradis): پۆلە سوارێکی گەورە، پۆلە ئەسپێک.

کرار- ا(کورار- kurar): داری ژێر دەرکە، ئاستانەی دەرگا.

کرار- ص.ع(کەڕار- kerrar): هێرش بەر لە جەنگدا، ئازاو نەترس.

کراریس- ا.ع(کەراریس- kerarîs): دەفتەرۆکە، نامیلکە.

کراز- ا(کوراز- kuraz): شەربە، گۆزەی ئاو.

کراسه- ا(کوراسە- kurase): دەفتەر، نامیلکە.

کراشیدن- مص.ل(کەراشیدەن- keraşîden): پەرێشان بوون.

کراشیده- ا.مف(کەراشیدە- heraşîde): پەریشان، پەرت و بلاو.

کراع- ا.ع(کوراء- kura'): پاچە، سەروپێ.

کراک- ا(کەراک- kerak): کلک هەڵتەقێنە، بەرگایلکە، کلک تەقنە، کلک تەقێنە.

کراکر- ا(کەراکەر- keraker): قەلە رەشکە.

کرال- ا.انگل(کرال- kral): پشتەمەلە، سینگەمەلە.

کرام- ا.ع(کیرام- kiram): گەورەپیاوان.

کرامت- مص.ل.ع(کەرامەت- keramet): گەورەیی نواندن، جوامێربوون، بەخشندەیی.

کرامند- ص.مر(کیرامەند- kiramend): بەقەدرو قیمەت، گرنگ.

کران- ا(کەران- keran): رەخی دەریا، کەنار، قەراخ، رۆخ، لێوار.

کراوات- ا.فر(کیراڤات- kiravat): بۆینباخ، کەراوێت، قەراوێتە.

کراویا-ا (کەراڤیا- keravîya): زیرە، شازیرە.

کراه- ا(کەراه- kerah): قەراخ، کەنار، لێوار.

کراهت- مص.ع(کەراهەت- kerahet): نارازی بوون، ناپەسەندبوون.

کراهیت- مص.ل.ع(کەراهییەت- kerahîyet): ناشیرین و بێزەوەربوون، ناپەسەندی، رقداری.

کرب- ا.ع(کەرب- kerb): خەم و خەفەت، کول و کۆڤان، کەسەر و داخان.

کرباس- ا(کەرباس- kerbas): جاو.

کرباسه- ا(کەرباسە- kerbase): مارمێلکە، مارمیلۆک.

کرباشه- ا(کەرباشە- kerbaşe): مارمیلۆک.

کربال- ا.ع(کیربال- kirbal): بێژنگ، کەوانی هەلاجی.

کربت- ا.ع(کوربەت- kurbet): خەم، حوزن، مەشقەت.

کربزە- ا(کوربوزە- kurbuze): خەیارەچەمیلە، خەیاری درێژ.

کربسو- ا (کەربەسو- kerbesû): مارمێلکە، مارمیلۆک.

کربش- ا(کەربەش- kerbeş): مارمیلۆک، مارمێلکە.

کربن- ا.فر(کەربۆن- kerbon): کاربۆن، مادەیەکی وشکی رەشە، لەتەبیعەتدا بەشێوەی خەڵوزی بەردو ئەڵماس دەردەکەوێ.

کرپ- ا.فر(کریپ- krip): جۆرە کوتاڵێکی ناسکە، ئەتلەس.

کرپا- ص(کورپا- kurpa): گیای ناسک و کورت، کۆرپە.

کرپان- ص(کەرەپان- kerepan): لای زەردەشتیان، بە کەسانێک گوتراوە کە گوێیان بە ئامۆژگارییەکانی زەردەشت نەدەدا.

کرپ دوشین- (کریپ دوشین- krip dûşîn): جۆرە ئەتلەسێکە.

کرپی- ا(کورپی- kurpî): پرد.

کرت- ا.ع(کەرەت- keret): پەلامار لە شەڕدا، جار، کەڕەت.

کرت- ا (کەرت- kert): کۆتی زەراعات، دێراو.

کرتاسە- ا.فر(کیرتیاسە- kiritase): قۆناغی سێیەم لە قۆناغی دووەمی زەویناسی.

کرتە- ا(کەرتە- kerte): گۆڵی بێستان و زەرعاتان، دێراو.

کرتە- ا(کورتە- kurte): کراس، کورتەک، قەمسەڵە.

کرج- ا(کەرج- kerc): ملیوان، یەخەی کراس، دوگمە.

کرجفو- ا(کەرجەفوو- kercefû): باڵندەیەکە، بولدەرچین، کەرەوانکە، کەرەواڵە.

کرجن- ا(کورجەن- kurcen): کرکراگە، قرتێنک.

کرجی- ا(کەرەجی- kerecî): بەلەم.

کرچ- ا(کیرچ- kirç): کووز، قاژ، قاژی شووتی یان کاڵەک.

کرچ- ص(کورچ- kurç): کڕ، مریشکە بەکڕ.

کرچک- ا(کەرچەک- kerçek): گەنەگەرچەک، گەرچەک.

کرچە- ا(کورچە- kurçe): سابات، کەپر.

کرخ- ص(کەرەخ- kerex): سڕ.

کرد- ا.خ(کورد- kurd): قەومێکی ئارياییە لە رۆژاوای ئێران و لە عێراق و لە تورکیاو لە سوریادا دەژین و بەسەر تیرەو تایفەیەکی زۆردا دابەش بووە.

کردار- ا.مص(کیردار- kirdar): کار، کردار، رەوش و رێسا.

کردک- ا(کیردەک- kirdek): مەتەڵ و لوغز، چەوچە، لیچار، لەگەز.

کردک- ا(کەردەک- kerdek): بەش، پاژ، پاژێکی کتێب.

کردگار- ص(کیردگار- kirdgar): بەکار، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

کردگر- ص(کیردگەر- kirdger): کردگار.

کردمند- ص(کەردمەند- kerdmend): چوست و چالاک، گورج و گۆڵ، توندو تیژ.

کردن- مص.م(کەردەن- kerden): ئەنجامدان، کردن، جێبەجێ کردن.

کردنگ- ص(کەردەنگ- kerdeng): ئەحمەق، کەودەن، گێل، دەبەنگ.

کردوسە- ا.ع(کوردووسە- kurdûse): دەستەیەکی گەورەی سواران، دوو ئێسک بە یەک جمگە بەیەکەوە ببەسترێن.

کردەکار- ص (کەردەکان- kerdekar): کارکردە، بەئەزموون، کارزان.

کرزە- ا(کورزە- kurze): دێراو، گۆڵی بێستان.

کرس- ا(کورس- kurs): چلک، چلکی لەش یان جل و بەرگ.

کرسان- ا(کەروسان- kerusan): سەبەتە، تەپکە.

کرسب- ا(کەرەسب- keresb): کەرەوز.

کرست- ا.فر(کوریست- kurist): مەمکدان، کەمەربەندی پانی ژنانە.

کرستون- ا(کەرستوون- kerstûn): قەپان.

کرسف- ا.ع(کورسوف- kursuf): پەموو، لۆکە.

کرسنە- ا(کەرسەنە- kersene): گاگۆز، رووەکێکە.

کرسی- ا.ع(کورسی- kursî): کورسی، تەختی نووستن، ئەو چوارپایەی کە لە زستاناندا ئاگری دەخەنە ژێرو لێفەی پێدا دەدەن و لە دەوری دادەنیشن.

کرش- ا.مص(کەرەش- kereş): خاپاندن، فریو، تەفرە، ریایی.

کرش- ا.ع(کەریش- keriş): کەرش، ورگ.

کرشف- ا(کەرشەف- kerşef): لۆکە، پەموو.

کرشمە- ا(کیریشمە- kirişme): گریشمە، ناز، غەمزە، ئیشارەت بەچاوو برۆ، عیشوە.

کرشیدن-مص.م (کەرشیدەن- kerşîden): فریودان، خاپاندن، تەفرەدان.

کرع- مص.م.ع(کەرء- ker'): زار لە ئاونان و ئاو خواردنەوە.

کرغست- ا(کەرغەست- kerxest): گیایەکە لە سپیناخ دەچێت و دەکرێ بە چێشت.

کرف- ا(کورف- kurf): قیری سوتاو، زیوی سوتاو.

کرفت- ص(کیریفت- kirift): پیس، چلکن، چەپەڵ.

کرفج- ا(کەرفەج- kerfec): رووەکێکە بۆ ئاگرکردنەوە زوو گڕ دەگرێت.

کرفس- ا.ع(کەرەفس- kerefs): کەرەوز.

کرفە- ا(کەرفە- kerfe): کاری چاک، کاری دروست.

کرفە گر- ص.فا (کەرفەگەر- kerfe ger): دروستکار، چاکەکار.

کرفی- ص.ن(کورفی- kurfî): خەڵکی کورف کە گوندێکی شارستانی بجنوردە.

کرک- ا(کورک- kurk): کوڵک، کوڵکە، خوری یان پەڕی زۆر نەرم.

کرک- ا(کەرەک- kerek): کەرەوانکە، کەرەوانە، کەرەواڵە.

کرک- ص(کورک- kurk): مریشکە بەکڕ.

کرکر- ا(کورکور- kurkur): قەیفەی مویێلە یان بۆ پەردە.

کرکرانک- ا(کەرکەرانەک- kerkeranek): کرکراگە، قرتێنک.

کرکرە- ا(کیرکیرە- kirkire): کرەی ماش و پاقلەو...

کرکرە- ا(کیرکیرە- kirkire): جۆرە پەردەیەکە لەتەختەی باریک و ناسک دروست دەکرێ و بە دەرگاو پەنجەرەوە دەکرێ.

کرکرهن- ا(کەرکەرهەن- kerkerhen): جۆرە رووەکێکە.

کرکس- ا(کەرکەس- kerkes): سەرگەڕ، داڵە کەر خۆرە.

کرکفیز- ا(کەرکەفیز- kerkefîz): کەفگیر.

کرکم- ا.ع (کەرکەم- kerkem): پەلکەزێرینە، رەنگین کەوان، زەرینەو سیمینە.

کرکم- ا.ع(کورکوم- kurkum): زەعفەران.

کرکن- ا(کەرکەن- kerken): دانەوێڵەی وەکو گەنم و نۆک و پاقلە کە بە فەریکی بیبرژێنن و بیخۆن.

کرکند- ا(کەرکەند- kerkend): یاقووت، لەعل.

کرکی- ا(کورکی- kurkî): قازی قولنگ، قورینگ.

کرگ- ا(کەرگ- kerg): کەرگەدەن.

کرگ اسپر- ا.مر(کەرگ ئیسپەر- kerg isper): سوپەرێک کە پێستی کەرگەدەنی تێ گیرابێ.

کرگدن- ا(کەرگەدەن- kergeden): کەرگەدەن، حەیوانێکی زەبەلاح و بەهێزە لە گامێش گەورەترە، دەرەقەتی فیلیش دێ.

کرم- ا.مص.ع(کەرەم- kerem): کەرەم، جوامێری، بەخشندەیی، دڵاوایی.

کرم- ا.ع(کەرم- kerm): مێو، داری ترێ.

کرم- ا(کیریم- kirim): سپی ئامال زەرد.

کرم- ا(کیرم- kirm): کرم، مێروویەکی بێ دەست و پێ و خشۆکەو بەدەنی ئێسکی تێدا نییە.

کرم- ا.فر(کریم- krim): سەرتوێژ، سەرشیر، قەیماغ.

کرماء- ص.ع(کورەماء- kurema'): جوامێران، سەخاوەتمەندان، بەخشندان.

کرم ابریشم- ا.مر(کیرمی ئەبریشم- kirmi ebrîşm): کرمی ئاوریشم، کرمێکە لیکاوەکەی دەبێتە داوی ئاوریشم.

کرم دانه- ا(کیرم دانە- kirm dane): دەوەنێکە.

کرم شبتاب- ا.مر(کیرمی شەب تاب- kirmi şeb tab): گوڵە ئەستێرە.

کرمک- ا(کیرمەک- kirmek): کرم، کرمێکە لە نزیکی کۆمدا دروست دەبێ.

کرم کدو- ا.مر(کیرمی کەدوو- kirmi kedû): کرمێکی درێژە لە ریخۆڵەی بنیادەمدا دروست دەبێ.

کرم معده- ا.مر(کیرمی مێئدە- kirmi mi'de): ئەسکارید.

کرمند- ص(کەرمەند- kermend): گورج و گۆڵ، چوست و چالاک.

کرمینه- ا(کیرمینە- kirmîne): کرم ئاسا.

کرنا- ا.مر(کەرنا- kerna): کەڕەنا، شەیپوور.

کرنب- ا.ع(کەرەنب- kerenb): کەلەرم.

کرنبا- ا.مر(کەرەنبا- kerenba): شلەی کەلەرم.

کرنج- ا(کیرەنج- kirenc): سیادانە، گوژاڵک.

کرنج- ا(کورەنج- kurenc): برنج.

کرنجو- ا(کەرەنجوو- kerencû): کابووس، مۆتەکە، شەوگ.

کرند- ا.ص(کورەند- kurend): ئەسپی قاوەیی کاڵ، مەیدانی جریدبازی.

کرنر- ا.انگل (کۆرنیر- korrnir): کۆڕنەر.

کرنش- ا(کورنیش- kurniş): کڕنۆش بردن، سەردانەواندن لە بەرامبەر خەڵکی گەورەدا.

کرو- ا.ص(کەروو- kerû): ددانی کرمێ، کلۆر.

کرو- ا(کیرەو- kirew): بەلەم، قایغ.

کروان- ا.ع(کەرەڤان- kerevan): کاروانە، باڵدارێکە بە قەد مریشکێک دەبێ و دەنووکی درێژە.

کروب- ا.ع(کورووب- kurûb): خەم و پەژارە، کۆڤانێن.

کروبیون- ا.ع(کەروبییوون- kerûbîyûn): فرشتەێن نزیک.

کروت- ص(کورووت- kurût): قەڵەو، تۆکمە.

کرور- ا(کووروور- kurûr): پێنج سەد هەزار.

کروتنه- ا(کەرووتەنە- kerûtene): جۆڵاتەنە، جاڵجاڵۆکە، داپیرۆشک.

کروز- ا(کورووز- kurûz): شادی، عەیش و نۆش.

کروش- ا.ع(کورووش- kurûş): ورگ، کەرش.

کروشه- ا.فر(کورووشە- kurûşe): قولاب، ئەم جۆرە کەوانەیە [. . .].

کروک- ا.ص(کورووک- kurûk): ساباتی عەرەبانە یان ئوتومبیل.

کروکر- ا.ص(کەرووکەر- kerûker): دادگەر، دادوەر، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

کـروکـودیل- ا.فـر(کـورو کـوودیل- kurû kûdîl): نەهەنگ.

کـروکی- ا(کـورووکی- kurûkî): لە واری نیگارکێشیدا ئەو نیگارانەیە کە ڕەنگی تیا بەکار نایەت و هەر ڕەش و سپییە.

کروم- ا.ع(کوروم- kurûm): مێو، داری ترێ.

کـروم- ا.فـر(کـورووم- kurûm): جـۆرە کانزایەکە.

کـرومـانیـون- ا.فـر(کـوروومـانیـوون- kurûmanyûn): ڕەگەزێکی کۆنی مرۆڤە کە تا چاخی بەردین ژیاوە.

کرومزوم- ا(کورووموزووم- kurûmûzûm): کورۆمۆزۆم.

کـرونده- ا.هند(کـەرەونده- kerewnde): درەختێکە.

کـروه- ا(کـورووه- kurûh): قـۆناغـێکی دوو کیلۆمەترییە، هێلانە، ماڵ.

کـروه- ا(کـەرڤـەه- kerveh): بەلەم، قـایغ، کەڵەک.

کـروی- ص.ن(کـورەڤی- kurevî): خـڕ وەکـو تۆپ.

کـرویا- ا.ع(کـەرڤـیـا- kervîya): زیرە، شازیرە.

کره- ا(کەرە- kere): کەرە.

کره- ا(کـورە- kurre): جاشـەکـەر یان جوانوو ماین.

کـره- ا.ع(کـورە- kure): گـۆ، تۆپ، هەر تەنێکی خڕو بازنەیی.

کره- مص.ع(کورە- kurh): ناپەسند.

کریاس- ا(کیریاس- kiryas): دەربار، دەرگا.

کریج- ا(کوریج- kuric): کەپری سەر بێستان و زەرعات.

کـریز- ا(کـوریز- kurîz): کـەپر، پەڕ وەرینی باڵندە.

کـریزی- ص(کـوریزی- kurîzî): پیـر، باڵاچەماوە، مەلێک پەروپۆی وەری بێ.

کریستال- ا.فر(کریستال- kristal): بلوور، ئاوێنە، شووشە.

کـریسـتـالیـزه- ص.فـر(کـریسـتـالیـزە- kristalize): بەبلووربوو، بلوورین.

کریسمس-ا.فر (کریسمیس- krismis): جەژنی لە دایک بوونی مەسیح کە مەسیحییەکان لە شـەوی ٢٥ دیسـامبـەردا بەرپای دەکـەن و بە جەژنێکی ئاینی دەژمێردرێ.

کریشک- ا(کیریشەک- kirişek): جوجەڵە مریشک، پیاوی جەنگاوەر.

کریشک- ا(کـەریشـەک- kerişek): کـەندڕ، موغارە، ئەشکەوت، هەشکەفت.

کریلا- ا(کەریلا- kerîla): بەری گـیایەکە لە ڕۆن و پیازدا سور دەکرێتەوەو دەخورێ.

کـریلی- ا(کـورەیلی- kureylî): گـۆشـەیەکی مۆسیقایە.

کریم- ص.ع(کەریم- kerîm): خودان کـەرەم، سەخی، دلاوا، بەخشندە.

کریه- ص.ع(کەریه- kerîh): ناشیرین، بلحێ، ناپەسند، دزێو، کرێت.

کزاد- ا.ص(کەزاد- kezad): جلی کۆن و شڕ.

کـزاز- ا.ع(کـوزاز- kuzaz): وشکی و ئازارو سـوتانەوەی پێسـتی بەدەن لە ئەنجـامی سـەرمـای زۆردا، کوزاز، جۆرە نەخۆشییەکە.

کزبره- ا.ع(کوزبورە- kuzbure): گـیـایەکە، کژنیژە.

کـزبود- ا.ص(کـەزبوود- kezbûd): کـوێخـا، سەرۆک و گەورەی قەوم.

کـزرودرمی- ا.فـر(کـیـزرودیرمی- kizrûdirmî): وشکبوونی پێستی بەدەن.

کزف- ا(کوزف- kuzf): قـیری سـووتاو، زیوی سووتاو.

کزم- ا(کەزم- kezm): کوزەڵە.

کزوغ- ا(کەزووغ- kezûx): مل، گرێی مل.

کژ- ص(کەژ- kej): خوار، ناڕاست، لادەر.

کژ- ص(کەژ- kej): ئاوریشمی کەم بەها.

کژار- ا(کوژار- kujar): چیکلّدانی مریشک، سیقەتۆرە.

کژاغند- ا.مر(کەژاغەند-kejaxend): جلێکە لە بری لۆکە ئاوریشمی تێ دەخەن و لە شەڕا لە ژێرەوە لەبەر دەکرێ.

کژاوه- ا(کەژاڤە- kejave): کەژاوە.

کـژدم- ا(کـەژدوم- kejdum): کـولاژدم، دووپشک.

کـژدمـه- ا(کـەژدومـە- kejdume): برین و وەرەمێکە لە بێخی نینۆکدا پەیدا دەبێ و زۆر بە ئازارە، بەفرەشینە.

کـژرف- ا(کـەژرەف- kejref): گـیـای بۆن ناخۆش.

کژک- ا(کەژەک- kejek): قولاب.

کژگاو- ا.مر(کەژگاڤ- kejgav): گامێشی هیندی.

کژمژ- ص(کەژمەژ- kejmej): خوارو خێچ، چەوت و چەوێلّ، چێلّوچەفت.

کژمژزبان- ص(کەژمەژ زەبان- kejmej zeban): لاڵەپەتە، منالّێ تازە زمانی گرتبێ.

کژور- ا(کەژوور- kejûr): بێخی زەرەنباد کە تالّ و بۆن تیژە.

کژین- ا.ص(کەژین- kejîn): ئاوریشمین.

کس- ا(کەس- kes): کەس.

کـسـاء- ا.ع(کـیـسـاء- kisa’): پۆشـاک، جلوبەرگ، عەبا.

کساد- مص.ل.ع(کەساد- kesad): بێ رەواج بوون، لە رەواج کەوتن، بێ بازاڕ بوون.

کسـاردن- مص.م(کوساردەن- kusarden): خواردن، خەم خواردن، مەی خواردن.

کـسـالت- ا.مص.ع(کـەسـالەت- kesalet): بێتاقەتی، سستی، ماندوویەتی.

کـسـب- مص.م.ع(کـەسب- kesb): بەدەست هێنان، پەیداکردن.

کسب- ا.ع(کوسب- kusb): تلّپەی شتێک کە رۆنەکەی بگرن.

کسبه- ا.ع(کیسبە- kisbe): کاسبی.

کسبه- ا.ع(کەسەبە- kesebe): کاسبکاران.

کسپرج- ا(کەسپەرج- kesperc): مرواری.

کستر- ا(کەستەر- kester): جۆرە دڕکێکە بۆ سوتانن.

کـسـتل- ا(کـوسـتـەل- kustel): گـوخلکەرە، قالۆچە.

کسته- ا(کوستە- kuste): دانەوێلّەی کوتراو، دانەوێلّـەیەک کـوترابێ و هێـشـتـا لەکـایەکـەی جیانەکرابێتەوە.

کـسـتی- ا(کـوسـتـی- kustî): کـەمـەربەندی پیرۆز، کەمەربەندێکە کە زەردەشتیان لە پشـتیان دەکردو لە خوری مەڕ دروسـتدەکراو بریتی بوو لە ٧٢ داوی پێکەوە هۆنراوو لەسەر سدرەوە لەبەریان دەکـردو لە پێـشـەوە دوو گـرێ و لە پشـتـەوە دوو گرێیان لێ دەدا.

کـسـتـیـمـه- ا(کـەسـتـیـمـە- kestîme): وشترالوک.

کسر- مص.م.ع(کەسر- kesr): شکان.

کسر- ا.ع(کەسر- kesr): ژێر:___

کـسـروی- ص.ن(کـەسـرەڤی- kesrevî): خوسرەوی، کیسرایی.

کسره- ا.ع(کەسرە- kesre): ژێر___.

کسره- ا.ع(کیسرە- kisre): پارچە، پارچەیەک لە شتێکی شکاوی ورد بوو.

کـسـری- ا.ع(کـیـسـرا- kisra): بە عـەرەبی کراوی (خوسرە)وە، عەرەبەکان بە هەر پاشایەکی ساسانیان گوتووە کیسرا.

کـسـف- مص.ل.ع(کـەسف- kesf): برین، مانگ گیران، یان رۆژ گیران.

کسک- ا(کەسەک- kesek): قەلەرەشکە.

کسل- ص.ع(کەسیل- kesil): نەخۆش، بێتاقەت، بێ توانا.

کسل- مص.ع(کەسەل- kesel): تەمەڵی کردن.

کسلان- ص.ع(کەسلان- keslan): تەمەڵ، تەوەزەل، بێتاقەت، نەخۆش.

کسمه- ا(کەسمە- kesme): زولفی لوول.

کسندر- ص(کەسەندەر- kesender): هەتیوچە، ناکەس بەچە.

کسنک- ا(کەسنەک- kesnek): جۆرە ئالفێکە بۆ حەیوانات.

کسنی- ا(کەسنی- kesnî): جۆرە رووەکێکە.

کسوت- ا.ع(کیسڤەت- kisvet): پۆشاک، جلوبەرگ.

پێش کسوت- ا.ص(پیش کەسڤەت- pîş kesvet): پێشەنگ، کەسێک لە بواری وەرزشکاریدا پێشینەی هەبێ و لە پێش خەڵکانی دیکەوە بێ.

کسور- ا.ع(کوسوور- kusûr): شکست، شکان.

کسوف- مص.ل.ع(کوسووف- kusûf): مانگ گیران، هەتاو گیران.

کسیر- ص.ع(کەسیر- kesîr): شکاو، شکستە.

کسیلا- ا(کەسیلا- kesîla): جۆرە گیایەکە.

کسیله- ا(کەسیلە- kesîla): جۆرە گیایەکە.

کسیمه- ا(کەسیمە- kesîme): وشترالۆک، وشترخۆرکە، عاگوڵ.

کش- ا(کەش- keş): خالیگە، کەلەکە، برک، قەبرغە.

کش- ص(کەش- keş): باش، جوان، خۆش.

کش رفتار- ا.ص(کش رەفتار- keş reftar): خۆش رەفتار.

کش-ا (کیش- kiş):
دەنگدانی مریشکە، لە گەمەی شەترەنجدا ناچار کردنی شایە لە خانەیەکەوە بچێتە خانەیەکی دیکە.

کشاف- ص.ع.کەششاف- keşşaf): ئاشکراکەر، کەشفکار، کفشکەر.

کشاکش- ا.مص(کەشاکەش- keşakeş): کێشمانەکێش، راکێش و بکێش، پەت پەتێنی رۆژگار.

کشاله-ا (کەشالە- keşale): درێژە، درێژەو بەردەوامی شتێک.

کشان- ا(کەشان- keşan: چاتۆڵ، خێوەتی یەک ئەستونی.

کشاندن- مص.م(کەشاندەن- keşanden): راکێشان.

کشانده- ا.فا(کەشانەندە- keşanende): راکێشەر.

کشانی- ص.ن(کەشانی- keşanî): کەشانییە شارێک بووە لە سەغدی سەمەرقەند.

کشانی- ص.ن(کوشانی- kuşanî): کشان، شوێنێ بووە لە رۆژهەڵاتی ئێران کە بەشی رۆژهەڵاتی ئێران و ئەفغانستان و ترکستانی ئەمرۆی گرتۆتەوە.

کشب- ا(کوشب- kuşb): تلپە.

کشاورز- ا.ص(کیشاڤەرز- kişaverz): فەلاح، جووتیار، وەرزێر.

کشاورزی- ا.مص(کیشاڤەرزی- kişaverzî): فەلاحەت، جووتیاری.

کشت- ا.مص(کیشت- kişt): بەروبووم، چاندن، کشتوکاڵ.

کشت- ا.مص(کوشت- kuşt): کوشتن، کوشتار.

کشتار- ا.مص(کوشتار- kuştar): کوشتار، کوشتن، کوشتنەوەی مەرو مالات.

کشتارگاه- ا.مر(کوشتارگاه- kuştargah): قەساوخانە.

کشتبان- ا.ص(کیشتبان- kiştban): فەلاح، جووتیار، وەرزێر.

کشتزار- ا.مر(کیشتزار- kiştzar): کێڵگە.

کشتکار- ا.ص(کیشتکار- kiştkar): کەسێک پیشەی کشتوکاڵ بێ.

کشتکاری- ا.مص(کیشتکاری- kişkarî): کشتوکاڵ کردن.

کشتمان- ا.مر(کیشتمان- kiştman): زەوی چێنراو.

کشتمند- ا.ص(کیشتمەند- kiştmend): زەوی چێنراو.

کشتن- مص.م(کیشتەن- kişten): کشتوکاڵ کردن.

کشته- ا.مف(کیشته- kişte): چێنراو.

کشتن- مص.م(کوشتەن- kuşten): کوشتن، کوشتنەوە، کوژانەوەی چرا.

کشته- ا.مف(کوشته- kuşte): کوشته، کوژراو، حەیوانێک کە سەر بردرابێ.

کشنده- ا.فا(کوشەندە-kuşende): بکوژ، کوژەر، کوشندە.

کشتنگاه- ا.مر(کوشتەنگاه- kuştengah): کوشتارگە، قەسابخانە.

کشته- ا(کیشته- kişte): میوەی وشکەوەکراوی وەک: هەڵوژەو زەردەلو.

کشتی- ا.مص(کوشتی- kuştî): زۆرەبانی.

کشتی- ا(کەشتی- keştî): کەشتی، پاپۆڕ.

کشتیبان- ا.ص(کەشتیبان- keştîban): کەشتیوان، گەمیەڤان.

کشتی گیر- ص.فا(کوشتی گیر- kuştî gîr): زۆرانباز.

کشخ- ا(کەشخ- keşex): پەتێک کە هێشوە ترێی پێوە هەڵواسرێ تا هەوا وەربگرێ و وشک ببێتەوە.

کشخان- ص(کەشخان- keşxan): دەیووس، گەوواد، قەحبە، سۆزانی.

کشش- ا.مص(کوشیش-kuşiş): کۆشش.

کشش- ا.مص(کەشیش- keşiş): راکێشان.

کشش- ا.مص(کوشیش- kuşiş): کوشتن.

کشف- مص.م.ع(کەشف- keşf): کەشف، ئاشکراکردن، دۆزینەوە، رووتکردن.

کشف- ا(کەشەف- keşef): کیسەڵ، کیسوو.

کشفتن- مص.م(کەشەفتەن- keşeften): شەقکردن، پەڕاگەندەکردن.

کشک- ا(کەشک- keşk): کەشک.

کشکاب- ا.مر(کەشکاب- keşkab): کەشکاو، دۆکەشک.

کشکبا- ا.مر(کەشکبا- keşkba): کەشکەوا، کەشکاو.

کشکرک- ا(کەشکەرەک- keşkerek): قشقەڵە، قشقەرە، قەلەباچکە.

کشکک- ا(کەشکەک- keşkek): کەشکەژنۆ، کاسەی زرانی.

کشکله- ا(کەشکەلە- keşkele): جۆرە پێلاوێکە.

کشکنجیر- ا(کوشکەنجیر- kuşkencîr): قەڵاکوت، بەردێک بە مەنجەنیق بگیرێتە حەسارو قەڵایان.

کشکول- ا(کەشکول- keşkûl): کەشکۆڵ.

کشکین- ص.ن(کەشکین- keşkîn): نانەوڵای کەشکەک، نانی جۆ.

کشمان- ا(کیشمان- kişman): زەرعاتی دەوروبەری گوند.

کشمش- ا(کیشمیش- kişmiş): کشمیش، مێووژ.

کشمکش- ا(کەشمەکەش- keşmekeş): کێشمەکێش.

کشن- ص(کەشەن- keşen): چرو‌پڕ.

کشنیز- ا(کەشنیز- keşnîz): گژنیژ.

کشو- ا(کەشوو- keşû): چەکمەجە، چاوە.

کشوث- ا.ع(کوشوس- kuşsûs): گیایەکە.

کشور- ا(کیشڤەر- kişver): وڵات، دەوڵەت.

کشورخدا- ا.ص(کیشڤەر خودا- kişver xuda): خاوەن وڵات، پاشا.

کشورز- ا.ص(کیشڤەرز- kişverz): فەلاح، جووتیار، وەرزێر.

کشورستان- ص.فا(کیشڤەرسیتان- kişversitan): وڵاتگیر، کیشوەر ئەستێن.

کش و فش- ا.مر(کەش و فەش- keşûfeş): کەشووفش، شان وشەوکەت.

کشه- ا(کەشە- keşe): گەدا، تەنگی چوارپێیان.

کشی- ا(کەشی- keşî): خۆشی و شادی.

کشیدن- مص.م(کەشیدەن- keşîden): راکێشان، کێشان، هەڵسەنگاندن، جگەرەکێشان.

کشنده- ا.فا(کەشەندە- keşende): کەسێک شتێک رابکێشێ.

کشیده- ا.مف(کەشیدە- keşîde): راکێشراو، کێشراو.

کشیده- ا(کەشیدە- keşîde): زللە، شەقازللە، شەقازلە، شەپەلاخ، توقات.

کشیش- ا(کەشیش- keşîş): کەشیش، قەشەی مەسیحیان.

کشیک- ا(کەشیک- keşîk): کێشکچی، پاسەوان، چاودێر.

کظم- مص.م.ع(کەزم- kezm): رقخواردنەوە، خۆ پاراستن لە توورە بوون.

کعاب- ا.ع(کیئاب- ki'ab): پاژنەی پێ.

کعب- ا.ع(کەئب- ke'b): قاپ،جگ، پاژنەی پێ.

کعبتین- ا.ع(کەئبەتەین- ke'beteyn): دوو زاری گەمەی نەرد.

کعبه- ا.ع(کەئبە- ke'be): ژوور، هۆدە، خانووی چوار گۆشە، کابەی موسڵمانان.

کعک- ا.ع(کەئەک- ke'ek): کێک، جۆرە شیرینییەکە، چۆرەک.

کف- ا(کەف- kef): کەف.

کف- ا.ع(کەفف- keff): دەست، ناو لەپ، لەپی دەست.

کف- مص.م.ع(کەفف- keff): وەستاندن، وازهێنان.

کفا- ا(کەفا- kefa): مەینەت، مەشەقەت، تەنگانە، دڵتەنگی، رەنج.

کفاء- مص.ع(کیفاء- kifa'): پاداشتدان، هاوتاو یەکسان بوون.

کفائی- ص.ع(کەفائی- kefa'î): لە شەرع دا ئەمری واجب هەر کاتێ کەسێک ئەنجامی بدات لە عۆدەی کەسانی دی نەمێنێ.

کفات- ص.ع(کوفات- kufat): پیاوانی لێهاتوو، بەتوانا، کارزانان.

کفار- ص.ا.ع(کوففار- kuffar): کافران، بێدینان، خوانەناسان.

کفاره- ا.ع(کەففارە- keffare): کەفارە، ئەوەی لە بری تاوانی دواکەوتن لە کاروباری شەرع بدرێ و گوناح بسرێتەوە.

کفاف- ا.ع(کەفاف- kefaf): ئەو رزق و رۆزییەی بەشی مرۆڤ بکات، لە قەد پێویستی بێ کەم و زیاد.

کفال- ا(کیفال- kifal): جۆرە ماسییەکە لە دەریای خەزەردا هەیە.

کفالت- مص.ل.ع(کەفالەت- kefalet): بوونە کەفیلی کەسێک، کەفالەت.

کفانیدن- مص.م(کەفانیدەن- kefanîden): تورکاندن، تروکاندن.

کفایت- مص.ل.ع(کیفایەت- kifayet): بەس بوون، کافی بوون.

کفت- ا(کەفت- keft): شان، سەرشان.

کفتار- ا(کەفتار- keftar): کەفتار، کەمتیار.

کفتر- ا(کەفتەر- kefter): کەمووتەر، کۆتر، کەوتر.

کفتن- مص.م(کەفتەن- keften): تەرەکین، ترووکاندن.

کفته- ا.مف(کەفتە- kefte): ترووکاو، شەقبوو.

کفچ- ا(کەفچ- kefç): کەفی ئاو، کەفی سابوون، ئاوی زار.

کفچ- ا(کەفچ- kefç): کەفگیر.

کفچلیز- ا(کەف چەلیز- kefçelîz): سەرەمێکوتە، کەفگیری بچووک.

کفچە- ا(کەفچە- kefçe): کەوگیر، چەمچە.

کفچەمار- ا.م(کەفچەمار- kefçemar): توولەمار.

کف دریا- ا.مر(کەف دەریا- kef derya): کەفی دەریا.

کفر- مص.م.ع(کوفر- kufr): کوفرکردن، لەدین دەرچوون.

کفران- مص.م.ع(کوفران- kufran): کوفرکردن، باوەڕ نەبوون.

کف روان- ا.مر(کەف ڕەڤان- kefrevan): ئەو گیانلەبەرانەی بەلەپی پێ دەڕۆن، وەکو ورچ.

کفره- ا.ع(کەفەرە- kefere): کافران.

کفری- ا.ع(کوفرا- kufurra): شکۆفەی خورما، خونچەی خورما.

کفش- ا(کەفش- kefş): قۆندەرە، پێڵاو، کەوش.

کفشدار- ا.ص(کەفشدار- kefşdar): کەوشوان، پاسەوانی کەوشان بە تایبەتی لەمەزارگەکان یان لە کۆڕی گشتیدا.

کفشدوز- ا.مر(کەفش دووز- kefşdûz): کەوشدروو.

کفشدوز- ا.مر(کەفشدووز- kefşdûz): خاڵخاڵۆکە.

کفشگر- ا.ص(کەفشگەر- kefşger): کەوشدرو و پێڵاوساز.

کفشیر- ا(کەف شیر- kefşîr): لەحیم، چەسپ.

کفک- ا(کەفەک- kefek): کەف، کەڕوو.

کفگیر- ا.مر(کەفگیر- kefgîr): کەفگیر.

کفگیرک- ا(کەف گیرەک- kefgîrek): نەخۆشییەکی پێستە.

کفل- ا.ع(کەفەل- kefel): کەفەڵ، سمت و ڕان.

کفلیز- ا(کەف لیز- keflîz): کەفگیر.

کفن- مص.ع(کەفن- kefn): کفنکردنی مردوو.

کفن- ا.ع(کەفەن- kefen): کفن، کراسی مردوو، خامێ کە لەمردوویەوە دەپێچن بۆ ناو قەبر.

کفو- ا.ع(کوفڤ- kufv): وەک، هاوتا، هاوسەر.

کفور- ص.ع(کەفوور- kefûr): خوانەناس، ناشوکور، کافر.

کفوف- ا(کوفوف- kufûf): دەستان.

کفه- ا.ع(کەففە- keffe): تاکی تەرازوو.

کفی- ص.ع(کەفی- kefî): بەس، بەسیەتی.

کفیدن- مص.ل(کەفیدەن- kefîden): تەرەکین، تروکان، شەقبردن، درزبردن، زەنگبردن.

کفیده- ا.مف(کەفیدە- kefîde): شەقبردگ، تەرەکیو، ترووکاو، درزبردگ.

کفیز- ا(کەفیز- kefîz): قەفیز، پەیمانە.

کفیل- ص.ع(کەفیل- kefîl): کەفیل، زامن.

کک- ا.فر(کوک- kuk): خەڵووزی بەردین.

ککچە- ا(کەکچە- kekçe): لۆکە، ناوکی لۆکە.

ککژ- ا(کەکیژ- kekij): تەڕەتیزە.

ککش- ا(کەکیش- kekiş): تەڕەتیزە.

کک مک- ا(کەک مەک- kek mek): دەموچاو شملاوی.

ککه- ا(کەکە- keke): کخە، گوو.

کل- ص(کەل- kel): کەچەڵ.

کل- ا(کەل- kel): کەڵ، نێری، تەگە، ساورێن، حەیوانی نێری لە بابەتی گاو بەران و بزنە کێوی و کەڵە ئاسک.

کل- ص(کول- kul): کەچ، خوار، چەماوە، چەفت.

کل- ق.ع(کولل- kull): هەموو، سەرانسەر، سەرجەم، تەڤ.

کل- مص.ل.ع(کەلل- kell): ماندوو بوون، تەنگانەو مسیبەت.

کلا- ا(کەلا- kela): بۆق، قورباقە.

کلا- ا.ع(کەللا- kella): نا نەخێر، وانییە، نەء.

کلائت- مص.ع(کیلائەت- kilaet): پاراستن، ئاگاداریکردن.

کلائو- ا(کەلائوو- kelaû): بۆق، قورباقە.

کلاب- ا.ع(کیلاب- kilab): کسۆکان، سەیەل، سەگان.

کلا برگ- ا(کولابەرگ- kula berg): هەر گوڵێک پەڕەی زۆربێ وەکو گوڵی گوڵەبەڕۆژە.

کلابه- ا(کەلابە- kelabe): کلافە، کلافە دەزوو یان ئاوریشم، گلۆڵە.

کلاپشت -ا (کەلاپوشت- kelapuşt): فەرەنجی، کوڵەباڵ.

کلاپیسه- ا.مر(کەلا پیسە- kela pîse): قشقەڵە، قەلەڕەشکە، ئەبڵەق بوونی چاو لەتورەیی یان لەخۆشیدا(بۆ وێنە لە کاتی گاندا).

کلات- ا (کەلات- kelat): قەڵات.

کلاته- ا(کەلاتە- kelate): گوندو قەڵاتی بچووک، مەزاری بچووک.

کلاجو- ا(کەلاجو- kelacû): پیاڵە، پیاڵەی شەراب یان قاوە خواردنەوە.

کلاچ- ا.انگل(کلاچ- kilaç): کلاچی ئوتومبیل.

کلارینت- ا.فر(کیلارینیت- kilarînit): کلارنێت، ئامێرێکی مۆسیقایە.

کلاژ- ص(کەلاژ- kelaj): خێل، چاو چەپوخێل.

کلاژه- ا(کەلاژە- kelaje): قشقەڵە، قەلەباچکە، قەلەبازکە.

کلاس- ا.فر(کیلاس- kilas): پۆل، پلە، ریز، سنف.

کلاسمان- ا.فر(کیلاسمان- kilasman): ریزبەندی، پۆلێنکردن، ریکخستن.

کلاسنگ- ا(کەلاسەنگ- kelaseng): بەردەقانی، قەڵماسنگ، قۆچەقانی.

کلاسور- ا.فر(کیلاسور- kilasûr): فایل، دوو سێ.

کلاسه- ا.فر(کلاسە- klase): پۆلێنکردن، ریزبەندیکردن، خانەبەندی کردن.

کلاسیک- ص.فر(کیلاسیک- kilasîk): دەرسی، قوتابخانەیی، بەپێی یاساو رێسای پێشینان یەکەمین قوتابخانەو شێوازی ئەدەبی کە لە ئەوروپادا سەری هەڵداو لە ئەدەبیاتدا کەوتنە لاسایی کردنەوەی ئەدەبیاتی یۆنان و رۆم و بەوەیان دەگوت ئەدەبیاتی کلاسیک، واتا ئەدەبیاتێک کە دەبوایە وەکو دەرس و بە دەرس بخوێنرێو بکرێ بەسەر مەشق.

کلاش- ص(کەلاش- kellaş): وێڵ، بەرەڵلا، مفتەخۆر، جاڵجاڵۆکە

کلاشکن-ا(کەلاش کەن-kelaşken): شەکرلەمە، کێک.

کلاغ- ا(کەلاغ- kelax): قەلە باچکە، قەلەبازکە.

کلاغ پر- ا(کەلاغ پەر- kelaxper): زەردەپەڕ.

کلاغ پیسه- ا.مر(کەلاغ پیسە- kelaxpîse): قەشقەڵە.

کلاف- ا(کەلاف- kelaf): کلافە، گلۆڵە.

کلافه‌شدن- مص.ل(کەلافە شودەن- kalaf şuden): گێژبوون، سەرگەردان بوون.

کلاک- ا(کەلاک- kelak): تەپڵی سەر، ناوەندی سەر، دەشت و بیابان، بیابانێک لە وەرزی بارانا سەوز بێ و لە هاوینا وشک بێ.

کلاک- ص(کولاک- kulak): ناو بەتاڵ، پووک، پووت، پووچ.

کلاک- ا(کولاک- kulak): شەپۆلی گەورەی دەریا.

کـلاکـمـوش- ا.مـر(کـەلاک مـوش- kelak mûş): جرج، رسک.

کلال- ا(کەلال- kelal): ترۆپک، تەوقەسەر، ناوەندی سەر.

کـلال- ا.ص(کـولال- kulal): گـۆزەگـەر، سوالّەت ساز.

کـــلال- مـص.ل.ع(کــــەلال- kelal): ماندووبوون، شەکەتبوون.

کـــلالت- مص.ع(کــــەلالەت- kelalet): ماندووبوون، باب مردن، جەرگ سووتان.

کلالە- ا(کولالە- kulale): کاکۆڵ، پەرچەم.

کلام- ا.ع (کەلام- kelam): قسە، دەستەواژە یان رستەیەک کە مانای تەواو بدات.

کلان- ص(کەلان- kelan): زۆر، فرە، گەورە، مەزن، زەلام.

کـلانتـر- ص.ت(کـەلانتـەر- kelanter): گەورەتر، کۆمیسەر.

کلانتر مرز- ا.مر(کەلانتەری مەرز- kelanteri merz): کۆمیسەری مەرز.

کلانتری- ا(کەلانتەری kelanterî): لقێک لە دایەرەی ئەمن.

کلانسال- ص.مر(کـەلان سال- kelansal): پیر، زۆر گەورە.

کـلائو- ا(کـەلائوو- kelaû): جـرجـە کـوێرە، رسک.

کـلاوه- ص(کـەلاڤـە- kelave): گـێـژ، سەراسیمە، حەپەساو، سەرگەردان.

کلاوه- ا(کەلاڤە- kelave): کلافە، گلۆڵە.

کلاه- ا(کولاه- kulah): کڵاو.

کـلاهبـردار- ص.فـا (کـولاه بەردار- kulah berdar): دەستبرو کڵاوچی.

کـلاهبرداری- ا.مص(کـولاهبـەرداری- kulah berdarî): دەسبـڕی و کـڵاوچیـتی، بەدەست هێنانی شتێک لە ڕێگەی فرۆفێڵ و خاپاندنەوە.

کلاهخود- ا.مر(کولاه خوود- kulah xûd): کڵاو خود، خودە پۆڵایین.

کـلاهدار- ص.فـا (کـولاهدار- kulahdar): کڵاودار، پاشا.

کلاهداری- ا.مص(کولاهداری- kulah darî): پاشایەتی.

کـلاهک- ا(کـولاهەک- kulahek): کـڵاوی بچووک، کڵاوە.

کلب- ا(کـەلەب- keleb): دەم، لمۆز، دەنووکی مەل.

کلب- ا.ع(کـەلب- kelb): کـسـۆک، سـەگ، صەی.

کلب- ا.ع(کــــەلەب- keleb): تینوویەتی، حەسوودی، نەخۆشی هاری (سەگ یان مرۆڤ).

کلبتـان- ا.ع(کـەلبـەتان- kelbetan): گـاز، پلایس.

کلبه- ا(کولبە- kulbe): دوکان، کوخت.

کلپـتـره- ا.ص(کـەلپـەتەرە- kelpetere): قسەی قۆڕو بێ مانا.

کلت- ا(کــۆلت- kolt): کــۆڵت، جـــۆرە دەمانچەیەکە.

کلته- ص(کەلتە- kelte): حەیوانی پیـری لە کار کەتوو، حەیوانی کلک بڕیاگ، زمانگیر.

کلثـوم- ا.ص.ع(کــولســـووم- kulsûm): دەموچاو خرپن.

کلج- ا(کیلج- kilc): سەبەتەیەکی گەورەیە کە پەین و تەپاڵەو ڕیخی چوارپێــیــانی پێ گــرد دەکەنەوە بۆ سوتاندن، سەبەتەی حەمامچییان.

کلج- ا (کـــولج- kulc): زولفی لوول و پێچ پێچ.

کلجـان- ا(کـەلجـان- kelcan): زبلّـدان، سەرەنوێلک، گوفەک، سورکەوان.

کلچ-ا(کولچ -kulç): کولّەنجە ،

کلچنگ -ا.مـر (کـول چەنگ -kul çeng): قرژانگ، قرژاڵ.

کلخج- ا(کەلەخج- kelexc): چلک، چڵکی بەدەن، قرێژی.

کلدان- ص.ن(کەلدان- keldan): وڵات و سەر زەمینی کۆنی بەشی باشووری میزوپۆتامیا.

کلر- ا.فر(کولور- kulur): کولۆر.

کلرا- ا.فر(کولێرا-kulira): نەخۆشی کولێرا.

کلرات- ا.فر(کولۆرات- kulurat): هەموو ئەسیدێکی کولۆریک.

کلروفرم- ا.فر(کولوروفورم-kulurûfurm): بەنج.

کلرو فیل- ا.فر(کولوروفیل- kulurufîl): مادەی کەسکی گیا.

کلرومیستین- ا.انگل(کولورومەیستین- kulurumeysitîn): جۆرە دەرمانێکە بۆ تیفو زۆر کاریگەرە.

کلز- ا(کیلز- kilz): ڕەگی درەختی هەناری کێوی.

کلس- ا.ع(کیلس- kils): قسڵ.

کلسترول- ا.فر(کولیستیرول- kulistirûl): کۆلسترۆڵ، جۆرە چەورییەکە لە مێشک و دەمارو جگەرو خوێن و زراودا پەیدا دەبێ و هەیە.

کلسیوم- ا.فر(کەلسیوم- kelsyûm): کالسیۆم.

کلف- ا(کەلەف- kelef): دەنووکی مەل.

کلف- ا.ع(کەلەف- kelef): ڕەنگی ڕەش و سووری تێکەڵاو، شملاوی.

کلفت- ص(کولوفت- kuluft): ئەستوور، درشت، قەبە.

کلفت-ا (کەلەفت- keleft): دەنووکی مەل.

کلفت- ا(کولفەت- kulfet): کارەکەر،

کلفت- ا(کولفەت- kulfet): ڕەنج و زەحمەت، تەنگانە، مەشەقەت.

کلفە- ا.ع(کولفە- kulfe): سووری تۆخ، لەکەی سووری تۆخ، ڕەشی بە سوور ئامێتە.

کلفهشنگ- ا(کەلەفەهشەنگ- kelefehşeng): چلورە سەهۆڵ، شووشە سەهۆڵ، شووشە سۆڵ.

کلک- ا (کیلک- kilk): نەیچە، قەڵەمی قامیش، قەڵەمی نووسین.

کلک- ا(کەلەک-kelek): نشتەر، ئاگردان، مەقلێ.

کلک- ص(کیلیک- kilik): خێل، چاو چەپ و خێل، خێل و قیچ.

کلک- ص(کەلەک- kelek): کەچەڵ، سەر رووتاوە.

کلک- ا(کەلیک- kelik): کوندەپەپوو، شووم، نەحس.

کلک- ا(کەلەک- kelek): جوانەگا، کەڵەگا.

کلک- ا(کەلیک- kelik): جۆرە زەلێکە حەسیری لێدروست دەکەن، لەبان.

کلک- ا(کەلەک- kelek): کەڵەک، چەپەری سەر کوندە بۆ پەڕینەوە لە ئاو.

کلک- ا(کەلەک- kelek): کەڵەک، فێڵ، نیرەنگ.

کلکسیون- ا.فر(کوللیکسیون- kulliksiyon): کۆمەڵە، دەستە، کۆمەڵە تابلۆیەک، کۆمەڵە پولێک.

کل کل- ا(کەل کەل- kel kel): چەنەبازی، هەرزە وێژی، لەوچەیی.

کل کل کردن- مص.م (کەل کەل کەردەن- kel kel kerden): چەنەبازی کردن و سەر یەشاندنی یەکتر.

کلکل- ا.ع(کەلەکەل- kelkel): سینە.

کلکم- ا(کەلکەم- kelkem): مەنجەنیق، ڕەنگین کەمان، پەلکە زێرینە.

کلل- ا(کەلەل- kelel): پەرێکە پاشایان و سەرداران و دلێران لە بەزما یان لە ڕەزما لە مێزەرەکانیان یان لە کڵاوەکانیان دەدا.

کلم- ا(کەلەم- kelem): کەلەرم.

کلم- ا.ع(کەلیم- kelim): پەیقان.

کلمات- ا.ع(کەلیمات- kelimat): وشە، وتەیان، پەیڤان.

کلماسنگ- ا(کەلماسەنگ- kelmaseng): قەلماسنگ، قۆچەقانی، بەردەقانی، کەهنیک.

کلمرغ- ا.مر(کەل مورغ- kel murx): سەرگەڕ، سیسارکە کەچەڵە، داڵەکەرخۆرە.

کلمه- ا.ع(کەلیمە- kelime): وشە، وتە، پەیڤ.

کلن- ا(کولەن- kulen): گلۆڵە پەمووی ئامادەکراو بۆ رستن، گلۆڵە.

کلنبه- ا.ص(کولونبە- kulunbe): کولیچە، هەر شتێکی درشت و ناهەموار.

کلنج- کیلەنج- kilenc): چلک، پۆخڵ، عوجب و لوتبەرزی، خۆ هەڵکێشان.

کلنجار- ا(کیلینجار- kilincar): قرژانگ، قرژاڵ.

کلنجار- ا(کەلەنجار- kelencar): شەروشۆڕ، جەنگ.

کلند- ا(کولەند- kulend): کلیل و کلۆمی دارین، قازمە، قولنگ.

کلندر- ص(کەلەندەر- kelender): زەلامی تۆکمەو زل، داری گەورەی نەتاشراو، پشتکۆڵ.

کلندیدن- مص.م(کەلەندیدەن- kelendîden): هەڵکەندنی زەوی.

کلنگ- ا(کولەنگ- kuleng): قازمە، قولینگ.

کلنگ- ا(کولەنگ- kuleng): قازی قولینگ، قورینگ.

کلنل- ا.فر(کولونیل- kulunil): کۆلۆنیل، سەرهەنگ.

کلنی- ا.فر(کولونی- kulunî): ولگە، کۆلۆنی، ولاتی داگیرکراو.

کلوب- ا.فر(کولوب- kulûb): یانە، ئەنجومەن، کۆمەڵە.

کلوته- ا(کولوتە- kulûte): کڵاوی بەلۆکەخنراوی تا سەر گوێچکان شۆڕ، کلێتە.

کلوچه- ا(کولوچە- kulûçe): کولیچە.

کلوخ- ا(کولووخ- kulûx): کەستەک، سندە، هێرک.

کلوخ انداز- ص.فا(کولووخ ئەنداز- kulûx endaz): کەستەک ئەنداز، کەستەک هاوێژ.

کلوخه- ا(کولووخە- kulûxe): کەستەک ئاسا.

کلوس- ا(کولووس- kulûs): ئەسپێک کە چاو و لمۆزی سپی بێ و بەشوومی دەزانن.

کلوک- ا.ص(کەلووک- kelûk): پارچە کەرپوچ، سواڵەت.

کلوک- ا.ص(کەلووک- kelûk): منداڵ، کوڕی بچووک.

کلول- ا(کەلوول- kelûl): گاگۆز، پۆڵکە.

کلول- مص.ل.ع(کولوول- kulûl): شەکەتبوون، ماندووبوون، سستبوون.

کلون- ا(کولوون- kulûn): کلیل و کلۆمی دەرگای دار.

کلوند- ا.ص(کەلڤەند- kelvend): زرکەتاڵ، خەیار، خەیاری تۆو.

کلوه- ا.ع(کولڤە- kulve): گورچیلە.

کله- ا(کولەه- kuleh): کلاو.

کله- ا(کەللە- kelle): کەللە، کولۆخ، کەپۆڵ، سەر، سەری مرۆڤ.

کله- ا(کوللە- kulle): کاکۆڵ.

کله- ا.ع(کیللە- kille): پەردە، روپۆش، کوللە.

کلی- ا(کولی- kulî): دەف، دایەرە.

کلی- ا(کولی- kulî): گولی، خۆرە.

کلی- ا.فر(کولی- kulî): بەستە، بەستەیەک بە پۆستدا بنێردرێ.

کلی- ص.ن.ع(کوللی- kullî): هەموو، گشتی، تەڤ.

کلیاس- ا(کیلیاس- kilyas): دەربار، بەر ماڵان، ئاو دەستی سەربان.

کلیاوە- ص(کەلیاڤە- kelyave): کەڕ، گێژ، سەرگەردان، گەوج، ئەحمەق، کەودەن.

کلیتین- ا.ع(کولیەتەین- kulyeteyn): جووتە گورچیلە.

کلیچە- ا(کولیچە- kulîçe): کولەنجە.

کلیچە- ا(کولیچە- kulîçe): کولیچە، نان، کولێرە.

کلید- ا(کەلید- kelîd): کلیل.

کلیدان- ا(کەلیدان- kelîdan): قفڵ، کولۆم.

کلیز- ا(کەلیز- kelîz): زەردەزیرە، ژەنگەسوورە، زەردەواڵە، سێرەمووزە.

کلیزدان- ا.مر(کەلیزدان- kelîzdan): شارە زەردەواڵە، شارە سێرەمووزە.

کلیزە- ا(کەلیزە- kelîze): گۆزە، جەرە.

کلیسا- ا(کیلیسا- kilisa): کڵێسا، پەرستگەی مەسیحیان.

کلیشە- ا.فر(کیلیشە- kilîşe): کلێشە.

کلیک- ص(کەلیک- kelîk): خێل و قێچ.

کلیک- ا (کیلیک- kilîk): تووتە، قامکە چکۆڵەی دەست یان پێ.

کلیک- ا(کەلیک- kelîk): کوندە پەپوو، بایەقوش، چوغد.

کلیل- ص.ع(کەلیل- kelîl): ماندوو، دڵشکاو، بێ توانا، کەسێک چاوی باش نەبینێ.

کلیلە- ا(کەلیلە- kelîle): ناوی ڕێوییەکە کە داستانی وی لە کتێبی کەلیلەو دیمنەدا نووسراوە.

کلیم- ص.ع(کەلیم- kelîm): نازناوی حەزرەتی موسایە، هاودەم.

کلیمی- ص.ن(کەلیمی- kelîmî): پەیڕەوانی حەزرەتی مووسا، جوولەکە.

کلینیک- ا.فر(کیلینیک- kilînîk): نەخۆشخانە، دەرمانخانە، تیمارستان.

کلیواژ- ا(کەلیڤاژ- kelîvaj): کوڵارەی جوجگ خۆر.

کلیون-ا (کولیون- kulyun): جلی حەوت ڕەنگ، دێوجامە.

کلیە- ا.ع(کولیە- kulye): گورچیلە.

کلیە- ا.فر(کولیە- kulye): گەردنبەن، ملوانکە، گەردانە، خەناوکە.

کم- ص(کەم- kem): کەم، قیچەک، کەمێک، بڕەک.

کم- ا.ع(کوم- kumm): قۆڵی کراس.

کم- ا.ع(کەمم- kemm): بڕ، ئەندازە، گوژم.

کما- ا(کوما- kuma): کەما..

کما- ق.ع(کەما- kema): هەروەها، هەروەسا، هەرئەچنەو، هەر ئەلیوا.

کما- ا.فر(کوما- kuma): نەخۆشی شەکرە، فێ لێهاتن، بوورانەوە، مەستی و بێهۆشی.

کمابیش- ق(کەمابیش- kemabîş): کەم تا زۆر، کەم دابێژێک.

کمأ- ا.ع(کەمە‌ء- keme’): دۆمەڵان.

کماج- ا(کوماج- kumac): سەموون، کولێرە.

کماج خیمە- ا.مر(کوماجی خەیمە- kumacî xeyme): کۆماجی ڕەشماڵ.

کماجدان- ا.مر(کوماجدان- kumacdan): مەنجەڵی مسی گەورە، لەنگەری.

کمادریوس- ا(کەمادەریوس-kemaderyûs): جۆرە ڕووەکێکە.

کماس- ا(کەماس- kemas): گۆزەی سواڵەتی زارپەل، کاسەی دارین، کەشکۆڵ.

کماشیر- ا(کوماشیر- kumaşîr): سەمغی کەرەوزی کێوی، کەتیرە.

کمال- مص.ل.ع(کەمال- kemal): تەواو بوون، لاپ.

کمالە- ص(کومالە- kumale): خوارو خێچ، چەفتوچێڵ.

کمان- ا(کەمان- keman): کەوان.

کمانچولە- ا.مر(کەمانچوولە-kemançûle): کیفی کەوان.

کمانچه- ا(کەمانچە- kemançe): کەوانۆکە، ئامێرێکی مۆسیقایە.

کماند-ا.فر(کوماند- kummand): فەرمان، راسپاردن.

کماندار- ص.فا(کەماندار- kemandar): تیرەنداز.

کماندان- ا.مر(کەماندان- kemandan): تیردان، سەنوقی کەوان.

کماندان- ا.فر(کوماندان- kummandan): فەرماندە، سەرکردە، قوماندان.

کماندو- ا.فر(کوماندوو- kummandû): کۆماندۆ.

کمان رستم- ا.مر(کەمان روستەم- keman rustem): سیمینەو زەرینە، کوڵکەزێرینە، پەلکە رەنگینە.

کمانگر- ص.فا(کەمانگەر- kemanger): کەوانساز، وەستای دروستکردنی کەوان.

کمان گروهه- ا.مر(کەمان گورووهە- kuman gurûhe): کەوانی گلاهەک.

کمانگیر- ص.فا(کەمانگیر- kemangîr): تیرەنداز، کەواندار.

کمانه- ا(کەمانە- kemane): کەوان ئاسا.

کماهه-ا(کوماهە- kumahe): بازو بەند، دوعا، چاوەزار.

کمبزه- ا(کومبوزە- kumbuze): میوەی کاڵ و نەگەییوو، کرچ.

کمبود- (کەمبوود- kembûd): کەم بوون، کەمی، کەم هێنان لە ژمارەدا یان لە کێشانەدا.

کم بها- ص.مر(کەم بەها- kem beha): بێ نرخ، کەم نرخ.

کمبیزه- ا(کومبیزە- kum bîze): زرکە کاڵەک، خەیاری گەورەو زەرد.

کمپ- ا.فر(کەمپ- kemp): ئۆردوگا، خێوەتگە، کەمپ.

کمپانی- ا.فر(کومپانی- kumpanî): کۆمپانی، کۆمپانیا.

کمپرس- ا.فر(کومپریس- kumpris): کەمادە.

کمپرسور- ص.فر(کومپریسەر- kumpriser): کۆمپرێسەر، مەنگەنە.

کمپلت- ص.فر(کومپلیت- kumplit): کۆمپلیت، تەواو، لاپ.

کمپلکس- ص.فر(کومپلیکس- kumpliks): جۆراو جۆر، تێکەڵاو، کۆمەڵێک مادەی نزیک لە یەکدی.

کمپوت- ا.فر(کومپووت- kumpût): مرەبای میوەی لەقوتو کراو.

کمپوزیتور- ا.فر(کۆمپۆزیتۆر- kompotzîtor): ئاوازدانەر.

کمپوزیسیون- ا.فر(کومپۆزیسیون- kompozisyûn): تێکەڵە، پێکهاتەی شتان، داهێنان.

کمپیر- ص(کەمپیر- kempîr): پیری بە ساڵاچوو، ژنی زۆر پیر.

کمپیوتر- ا.نگل(کەمپیوتەر- kempîyuter): کۆمپیوتەر.

کمتر- ص.ت(کەمتەر- kemter): کەمتر.

کمترین- ص.ت(کەمتەرین- kemterîn): کەمترین.

کمثری- ا.ع(کومەسرا- kummesra): هەرمێ.

کم خونی- ا.مر(کەم خوونی- kemxûnî): کەم خوێنی.

کمدی- ا.فر(کومودی- kummudi): کۆمەدی، سەندووق.

کم دل- ص.مر(کەم دیل- kem dil): ترسنۆک، بێ زات.

کمدی- ا.فر(کۆمیدی- komidî): کۆمیدی، نمایشی خەندەدار، نووسینی خەندەدار.

کمدین- ص.فر(کۆمیدیەن- komidiyen): ئەکتەرێک کە لە نمایشنامەێن کۆمیدی دا یاری بکات.

کمر- ا(کەمەر- kemer): پشت، کەمەر.

کمرا- ا(کەمرا- kemra): حەیارە، تەویلەی چوارپێیان، کەمەربەند، گومڕا.

کمربستن- مص. ل(کەمەر بەستەن- kemer besten): کەمەر، پشت بەستن، ئامادەبوون بۆ کارێک.

کمربستە- ص.مف(کەمەربەستە- kemer beste): نۆکەر، خزمەتکار، تەیار، سازو ئامادەی خزمەت.

کمربند- ا.مر(کەمەربەند- kemer bend): پشتێن، قەیوەن.

کمرچین- ا.مر(کەمەرچین- kemerçîn): جلێک لە ناوەڕاستدا چیندار بێ.

کمرشکن- ص.فا(کەمەر شیکەن- kemer şiken): کەمەرشکێن، پشتشکێن، کاری زۆر قورس، کارێک هێندە قورس بێ بنیادەم لە عۆیەی نەیەت.

کەمەرکش-ا.ص(کەمەرکەش-kemerkeş): پیاوی ئازاو عەگیدو بوێر، سەری چیا.

کمرگاە- ا.مر(کەمەرگاە- kemergah): جێی پشتێن.

کم رو- ص.مر(کەم روو- kemrû): شەرمن، بە شەرم، بێ روو.

کمری- ص.ن(کەمەری- kemerî): ئەسپی ناو قەد باریک، ناو قەدی.

کمزن- ص(کەمزەن- kemzen): بێ یەغبالْ، کەسێک هەمیشە لە قومارا بدۆڕێ.

کمسال- ص.مر(کەم سال- kemsal): لاو، گەنج، خورت، خرت.

کمسکم- ا(کەمەسک- kemesk): تۆراخ.

کمک- ا(کومەک- kumek): کۆمەک، هاوکاری.

کم کم- ق(کەم کەم- kem kem): کەم کەم، نەختە نەختە، تۆزە تۆزە.

کم کم- ا(کوم کوم- kum kum): دەنگی قولْینگی بیر هەلْکەن.

کمل- ا.ع(کەمەل- kemel): لاپ، تەواو، بێ کەم و زیاد.

کملکان- ا(کەمەلکان- kemel kan): جۆگەی بچووک.

کملی- ا(کەملی- kemlî): جلی خوری زبر.

کمند- ا(کەمەند- kemend): پەت، پەتی درێژ، حەبلی ئەستوورو درێژ کە بۆ گرتنی مرۆڤ یان حەیوان بەکار دێ، کەمەند.

کمون- مص،ع(کوموون- kumûn): پەنهانبوون، دیارنەمان، پێواربوون.

کمون- ص.فر(کۆمۆن- kommûn): هاوبەش، گشتی، کۆمۆنە.

کمونیست- ص.فر(کۆمۆنیست- komûnist): کۆمۆنیست، شیوعی، پەیڕەوی کۆمۆنیزم.

کمونیسم- ا.فر(کومونیسم- kommûnîsm): کۆمۆنیزم، ڕێبازی سوسیالیستی.

کمە- مص.ل.ع(کەمەھ- kemeh): کوێربوون، نابینابوون، شەوکوێری.

کمی- ا(کەمی- kemî): کەمین، بۆسە.

کمی- ص.ع(کەمیی- kemî): ئازا، دلێر، عەگید، کەسێک جلی شەڕی لەبەر بێ، خودە لەسەر.

کمیاب- ص(کەمیاب- kemyab): هەر شتێ کەم بێ و بە ئاسانی دەستنەکەوێ، دەگمەن.

کمیت- ا.ع(کومەیت- kumeyt): ئەسپی کوێت، شەراب، ڕەشی ئامالْ سوور.

کمیت- ا.ع(کەمیەت- kemmiyet): چەندی.

کمیتە- ا.فر(کۆمیتە- komîte): کۆمیتە، لیژنە.

کمیچە- ا(کەمیچە- kemîçe): گولْە ئەستێرە، کەمانچە.

کمیز- ا(کومیز- kumîz): پیشاو، میز.

کـمـیـسـاریا- ا.فـر(کـومیـسـاریا- kommisariya): کەلانتەری.

کـمیسر- ا.فر(کۆمیسەر- kommîser): سەرداروغە، داروغەباشی، کەلانتەر.

کـمیسیون- ا.فر(کۆمیسیون- kommisyûm): دەستە، ئەنجومەن.

کمیک- ص.فر(کۆمیک- komîk): کۆمیدی، ئەکتەر یان نووسەری کۆمیدی.

کـمیل- ا.ع(کـومەیل- kumeyl): کـورت کراوەی کـامیلە، نازناوی یەکـێکە لە یاوەرانی حەزرەتی عەلی کوڕی ئەبی تالیب.

کمین- ا.ع(کەمین- kemîn): کەمین، بۆسە.

کمین- ص.ن(کەمین- kemîn): کەمترین.

کمینگاه- ا.مر(کەمینگاه- kemîngah): جێی کەمین.

کمینه- ص.ن(کەمینە- kemîne): کەمتر، کەمترین، بێ بەها.

کن- ا(کین- kin): تەقەڵ، تەقەڵی درومان.

کنا- ا(کەنا- نا-kena): مەرز، سنوور، کەنار.

کنا- ص.فا(کونا- kuna) بکەر.

کنائس- ا.ع(کەنائیس- kenais): کلێسان.

کنار- ا(کەنار- kenar): قەراغ، ڕەخ، کەنار، لێوار.

کنار- ا(کونار- kunar): کونار: درەختێکە.

کنارنگ- ا.ص(کـونارەنگ- kunareng): حاکم، والی، خونکار، فەرمانڕەوا.

کناره- ا(کـەنارە- kenare): کـەنار، ڕەخ، قەراخ.

کنارەگرد- ص.فـا(کـەنارەگـەرد- kenare gerd): کەنارەگیر، دوورەپەرێز.

کنارەگرتن- مص.ل(کەنارە گیریفتەن- kenare giriften): کەنارگرتن، ، دوورەپەرێزبوون.

کنارەگیر- ص.فا(کەنارەگیر- kenaregîr): گۆشەگیر، دوورەپەرێز، تەریک بوون.

کناز- ا(کـەناز- kenaz): بن و بێـخی بۆڵی خورما.

کناس- ا.ع(کـیناس- kinas): لانەی ئاسک، حەشارگەی ئاسک.

کناس- ص.ع(کەنناس- kennas): کوچەماڵ، کەناس، زبڵڕێژ.

کناغ- ا(کـوناغ- kunax): داوی ئاوریشم، جۆلاتەنە، داپیرۆشک.

کناک- ا(کەناک- kenak): زگ یەشە.

کنام- ا(کـونام- kunam): لەوەڕگـەولانە، لانەی گیانلەبەرانی دڕندە.

کنانه- ص(کەنانە- kenane): کۆنە.

کنانه- ا.ع(کینانە- kinane): تیردان.

کنایه- مص.ع(کینایە- kinaye): وشەیەک بۆ مـانای حـەقـیـقی خـۆی بەکـار نەهێنرێ. توانج پۆشی، وەک «سیاکاسە» کە مەبەست لە بەغیل و پیسکەیە.

کنب- ا(کـەنەب- keneb): ڕووەکـێکە، شادانە.

کنبوره- ا(کەنبورە- kenbûre): فێڵ و حیلە، تەڵەکەبازی.

کنبیزه- ا(کونبیزە- kunbîze): زرک، کرچ، کاڵەکی نەگەییوو.

کنتاک- ا.فر(کۆنتاک- kontak): تەماس.

کنترات- ا.فر(کۆنترات- kontrat): قەرارداد، بەڵێندان، پەیماننامە، قەولنامە، قۆنتەرات.

کنتـراست- ا.فـر(کـۆنتـراست- kontrast): کۆنتراست، جیاوازی هەست و بیرو ڕەنگان.

کنتـرباس- ا.فـر(کـونتـرباس- kontrbas): چەلۆ، ئامێرێکی مۆسیقایە.

کنترول- ا.فر(کۆنترۆڵ- kontrol): کۆنترۆڵ، تەفتیش.

کنتـرلر- ا.فـر(کـۆنتـرۆلۆر- kontrolor): مـوفەتیش، تیـتی، بلیت بڕی شانۆ، سینەمـاو قیتار.

کنج- ا(کونج- kunc): گۆشە، کونج، قانچە، چرچ و لۆچ، قوژبن.

کنج- ا(کەنج- kenc): زمانە چکۆڵەی مرۆڤ.

کنج- ص(کەنج- kenc): بەکەلەش، تۆکمەو زەلام.

کنجار- ص(کەنجار- kencar): تلپە.

کنجد- ا(کونجید- kuncîd): رووەکێکە، کونجی.

کنجده- ا(کونجیدە- kuncide): عەنزەرووت.

کنجک- ص(کونجەک- kuncek): تازە، نوێ، جوانە.

کنجک- ا(کەنجەک- kencek): نارەوەند، درەختێکە.

کنجکاو- ص.فا(کونجکاڤ- kunckav): کونجکاو، کنوکۆکار، بە دیقەت و ورد، کۆلەر.

کنجل- ص(کونجول- kuncul): کەچوکۆڵ.

کنجه- ا(کینجە- kince): جۆرە تکەیەکی گۆشتە.

کنجه- ص(کونجە- kunce): کەری کلک بریاگ.

کنجه- ا.فر(کۆنجە- konce): مۆڵەت، مادونی، ئیجازە.

کنجیده- ا(کونجیدە- kuncîde): تلپە.

کنخت- ا(کەنەخت- kenext): جەوهەری شمشێر، شمشێری ئاودار.

کند- ص(کوند- kund): هێواش و لەسەرخۆ، چەقۆی تیغکول.

کند- ا(کوند- kund): کۆتەرەداری قەوی و گەورە.

کند- ص(کوند- kund): ئازا، دلێر، عەگید، قارەمان، پاڵەوان.

کند- ا(کەند- kend): قەند.

کندا- ص(کوندا- kunda): فەیلەسوف، پیتۆل، زانا، پەندیار، سیحرباز، دلێری و ئازایەتی.

کنداگر- ص(کونداگەر- kundager): پیتۆل، پەندیار، زانا، دلێر، ئازا.

کندامویه-ا.مر(کوندامویە- kunda mûye): موی مادەرزاد، موویەک لە کاتی لە دایکبوونی منالا لە بەدەنیدابێ.

کنداور- ص(کونداڤەر- kunda ver): جەنگاوەر، عەگید، ئازا.

کنداوری- ا.مص(کونداڤەری- kundaverî): دلێری، گەورەیی.

کندر- ا(کوندور- kundur): جۆرە کەتیرەیەکی بۆنخۆشی هەندێ درەختە.

کندر- ا(کەندەر- kender): شار.

کندررومی- ا.مر(کوندور رومی- kundur rûmî): خاو رەو، مەستەکی، سەمغێکی بۆنخۆشە لە هەندێ درەخت و رووەکان دەگیرێ.

کندرو- ص.فا(کوندرەو- kundrew): خاورەو، پێچەوانەی تیژرەو.

کندز- ا(کون دیز- kundiz): کۆنەقەلا.

کندس- ا(کوندوس- kundus): جۆرە رووەکێکە.

کندش- ا(کوندیش- kundiş): گلۆلە پەموی ئامادە بۆ رستن، دەستپێچکەپەموو.

کندک- ا(کوندەک- kundek): ورتکەنان.

کندلان- ا(کەندولان- kendulan): خێوەتی گەورە، سەراپەردە.

کندمند- ص.(کەندمەند- kendmend): وێرانە، خەرابە، عەمارەتێ داروخابێ و وێران بووبێ.

کندن- مص.م(کەندەن- kenden): هەڵکەندن، چەکاندن، لێک کردنەوەی دوو شتی پێکەوە چەسپاو.

کننده- ا.فا(کەنەندە- kenende): هەڵکەن، کەسێک شتێک لە شوێنێ هەڵکەنێ.

کنده- ا.مف(کەندە- kende): هەڵکەنراو، جێ لەقکراو.

کندو- ا(کـــەندوو- kendû): شـــانەی مێشەنگان.

کندواله- ص(کوندڤـالە- kundvale): لاوی بەهێز.

کندوره- ا(کـەندورە- kendûre): سـفـرەی چەرمی گەورە.

کندوکاو-ا٠مص(کەندوکاو-kendûkaw): لێکۆڵینەوە، تۆژینەوە، پشکنین

کندوکوب- ا.مص(کەندوکووب-kendûkûb): ئاژاوە، فەرتەنە، هەڵکەندن و کوتانەوە.

کندوله- ا(کەندولە- kendûle): شانەی مێش هەنگ.

کنده- ا(کـــوندە- kunde): کـــۆتەرەدار، پارچەداری ئەستور.

کنده زانو- ا.مـــر(کـــوندەی زانوو- kundey zanû): سەری ئەژنۆ، کەشکەژنۆ، سەری زرانی.

کنده‌کاری- ا.مص(کەندەکاری-kendekarî): کەندەکاری، کەندنی نەخش و نیگار لەدار.

کنده‌ورش- ا.مـــــر(کـــــەندەڤـــــەرەش- kendevereş): کەندولەند، کەندو قۆرت.

کنز- ا.ع(کەنز- kenz): گەنج، خەزنە.

کنز- ا (کەنەز- kenez): بن و بێخی هێشوی خورما.

کنسرت- ا.فــر(کــونســیــرت- kunsirt): ئاهەنگێکی مۆسیقی کە بەئامێری جیاوازی مۆسیقا بەشێوەی هاوئاهەنگ لێ بدرێ، کۆنسێرت.

کنسرتو- ا(کونسیرتوو- kunsirtû): کۆنسێرتۆ، ئاهەنگێکی مۆسیقایە لە بابەتی سەمفۆنیا.

کنسرسیوم- ا.فــر(کــونســورســیــوم- kunsursiyum): کۆمپـانیـایەکی گـەورەی لە چەند کۆمپانیایەک پێک هاتوو.

کنسرو- ا.فر(کونسیرڤ- kunsirv): مـرەبا، مرەبای قوتو.

کنسرواتوار- ا.فــر(کــونســیــرڤــاتوئار- kunsirvatûar): خــوێندنگـەی تایبــەت بە مۆسیقا یان شانۆ.

کنسک- ص(کـــینیـــســـک- kinisk): قرچۆک، رەزیل، رژد، پیسکە.

کنسول- ا.فر(کونسوول- kunsûl): کونسول، نوێنەری دەوڵەت لە شارێکی بێگانەدا کـە ئەرکی بە کاروباری هاووڵاتیانی خۆیدا گەییشتنە.

کنســـول گـــری- ا(کـــونســـول گـــەری- kunsûlgerî): کـونسـولخـانە، ئۆفـیـسی کونسول.

کنسولتاسیون- ا.فر(کونسول تاسیون- kunsûl tasyûn): گەنگەشە، راوێژو تەگبیر.

کنسولیار- ا.مر(کونسـوڵیـار- kunsûlyar): جێگری کونسول.

کنش- ا.مص(کـونیش- kuniş): کـار، کـردار، ئیش.

کنشت- ا (کـــونیـــشـت- kunişt): دێر، ئاتەشگەدە، پەرستگەی مەسیحیان، پەرستگەی جولەکان، کلێسا.

کنشـــتـو- ا(کــەنەشــتـــوو- keneştû): ئەسپوون.

کنغاله- ص(کـینغـالە- kinxale): مناڵباز، هەتیوباز.

کنف- ا(کەنەف- kenef): جۆرە رووەکێکە.

کنف- ا.ع(کـەنەف- kenef): سـایە، باڵی مەل، قەراخ، کەنار، لێوار، رەخ.

کنفت- ص(کینیفت- kinift): چڵکن، پیس، زایە، شەرمەزار.

کنفدراسیون- ا.فـر(کـون فـیـدراسـیـوون- kunfidirasyûn): کۆندفیدراسیون، یەکێتیی چەند ناوچەیەک کـە بە هەمـوویان یەک دەوڵەت پێک بهـێنن، بەڵام هەر یەکـێک لەو ناوچانە خۆیبوونی داخلی خۆی هەبێ.

کنفرانس- ا.فـر(کـونفـرانس- kunfrans): کـۆنفـرانس، وتاربێــژی، کـۆبوونەوە دەربارەی مەسەلەیەک.

کنک- ص(کینیک- kinik): گـوێزی سەخت، رژد، رەزیل ، ئاڵچاخ، پیسکە.

کنکاش- ا(کەنکاش- kenkaş): گەنگەشە، راوێژو تەگبیر.

کنکاشستان- ا.مر(کەنکاشیستان- kenkaşistan): ئەنجومەنی راوێژکاران، شوێنی راوێژو تەگبیران.

کنکور- ا.فر(کونکوور- kunkûr): قەرەباڵغی و خڕبوونەوەی کۆمەڵێک کە بۆ یەک شوێن بچن، هاوئاهەنگی، هاوکاری، پێشبڕکێ، هەڤڕکی، تاقیکردنەوە.

کنگ- ا.ص(کەنگ- keng): باڵ، باڵی مەل، چڵ، لقی درەخت، سایە.

کنگ- ا.ص(کینگ- king): بێ شەرم، لووسکە، کوڕی بە هەیکەل.

کنگر- ص(کونگور- kungur): گەدای پڕ روو، دەرۆزەچی روودار، کوندەپەپوو.

کنگر- ا(کەنگەر- kenger): کنگر.

کنگر فرنگی- ا.مر(کەنگەر فەرەنگی- kenger-ferengî): جۆرە سەوزەیەکە دەخورێ.

کنگره- ا(کونگورە- kungure): مۆرەی سەر دیوار.

کنگره- ا.فر(کونگرە- kungre): کۆنگرە.

کنگری- ا(کینگیری- kingirî): جۆرە سازێکە لە هندوستاندا باوە.

کنند- ا(کەنەند- kenerd): جۆرە بێلێکی سەر کەچە درکی پێ هەڵدەکەنن، پاچ.

کنو- ا(کەنەو- kenew): جۆرە رووەکێکە.

کنوچه- ا(کەنەوچە- kenewçe): گیایەکی بۆنخۆشە.

کنود- ا.مص.ع(کونود- kunûd): ناشوکری کردن، کفری نیعمەت.

کنود- ص.ع(کەنوود- kenûd): ناشوکر، یاخی، بەدنمەکی، بەغیل.

کنودانه- ا.مر(کەنوودانە- kenûdane): شادانە.

کنور- ا(کەنوور- kenûr): کەندووی دانەوێڵە، شانەی مێش هەنگ.

کنور- ا(کونوور- kunûr): هەورە تریشقە.

کنوز- ا.ع(کونووز- kunûz): گەنج، کەنز، خەزنە.

کنوزه- ا(کەنووزە- kenûze): پەمووی خۆشەکراو.

کنون- ق(کونون- kunûn): ئێستا، نهۆ، نها، هەنووکە، ئیرەنگە.

کنه- ا(کەنە- kene): گەنە.

کنه- ا(کونە- kunne): ساباتٍ، سێبەر، ئاسمانەی سەر دەرگای ماڵەوە، پلیتەی چرا.

کنه- ا.ع(کونه- kunh): جەوهەر، ئەسڵ، حەقیقەت و ئەنجامی شتێک.

کنی- ا.ع(کونا- kuna): کونیە، لەقەب، نازناو.

کنی- ا.ص.ع(کەنیی- kenî): هاو لەقەب، دوو کەس لەقب و کونیەیان وەکو یەک بێ.

کنیاک- ا.فر(کونیاک- kunyak): کۆنیاک، جۆرە خواردنەوەیەکی گرانبەهایە.

کنیز- ا.ص(کەنیز- kenîz): کەنیزەک، کارەکەر، قەرەواش.

کنیزک- ا.ص(کەنیزەک- kenîzek): کەنیزی منداڵکار، کەم تەمەن.

کنیس- ا.ع(کەنیس- kenîs): پەرستگەی جوولەکان.

کنیسه- ا.ع(کەنیسە- kenîse): کڵێسا، پەرستگەی مەسیحییان.

کنیه- ا.ع(کونیە- kunye): لەقەب، نازناو.

کو- (کوو- kû): ئامرازی پرسیار، کوا.

کو- ص(کەو- kew): زیرەک، بە ئاوەز، دلێر، قارەمان.

کوار- ا(کەڤار- kevar): سەبەتەی میوە، قەرتاڵە،بەرچنە.

کوارتت- ا.فر(کوئارتیت- kuartit): بەرهەمێک کە بۆ چوارساز یان چوار نەواژەن دروستکرابێ.

کوارتز- ا.فر(کوئارتز- kuartz): بەردێکە لە بلوور دەچێت.

کوارث- ا.ع(کەڤاریس- kevaris): کارەسات، بەڵاو مسیبەت، وەیشوومە.

کواز- ا(کەڤاز- kevas): گۆزە.

کواژ- ا(کەڤار- kevaj): تانە، سەرزەنشت، شۆخی، سوعبەت، گاڵتە.

کواسر- ا.ع(کەڤاسیر- kevasir): باڵندەێن شکاری.

کواش- ا(کوڤاش- kuvaş): جۆر، تەرز، تەرح.

کواعب- ص.ع(کەڤائیب- kuvaib): ژنانی مەمک هەنار.

کواکب- ا.ع(کەڤاکیب- kevakib): ئەستێران، هەسارەکان.

کوالیدن- مص.ل(کوڤالیدەن- kuvalîden): نەشوغما کردن، گەشەکردن، پاشەکەوت و کۆکردنەوە.

کوئیور- ا.فر(کوئیڤەر- kuiver): مس.

کوب- ا.ع(کوب- kûb): گۆزە، جام.

کوب- ا(کووب- kûb): ئازار، ئاسیو، شیشی لێخورینی فیل.

کوب- ا(کووب- kûb): شەش پالۆ، هەشت گۆشە.

کوبال- ا(کوبال- kûbal): برۆکراوەو مل ئەستور، گورز، ئەستوون.

کوبش- ا.مص(کوبیش- kûbiş): کوتان.

کوبل- ا(کووبەل- kûbel): شکۆفە، خونچە، پونگە.

کوبن- ا(کووبەن- kûben): چەکوش.

کوبە ا(کووبە- kûbe): چەکوش، کوتەک.

کوبیدن- مص.م(کووبیدەن- kûbîden): کوتین، لێدانی شتێک بە چەکوش یان بەرد.

کوبندە- ا.فا(کووبەندە- kûbende): کەسێک شتێک بکوتێ، کوتەر، لێدەر.

کوبیدە- ا.مف(کووبیدە- kûbîde): کوتراو، لێدراو.

کوبیسم- ا.فر(کووبیسم- kûbîsm): کوبیزم، جۆرە نیگارکێشییەکە کە لەلایەن بیکاسۆوە داهێنراوە.

کوبین- ا(کووبین- kûbîn): گەڵا کوتک.

کوپارە- ا(کووپارە- kûpare): گاگەل.

کوپال- ا(کووپال- kûpal): برۆکراوەی مل ئەستوور، ئەستون، گورز.

کوپک- ا(کووپیک- kûpik): کۆپیک، پارەی باوی روسی.

کوپلە- ا(کووپەلە- kûpele): شکۆفە، کاکۆڵ، قفڵ، قوببە.

کوپن- ا.فر(کووپون- kûpun): کۆپین، بەش.

کوپە- ا.فر(کووپە- kûpe): جۆرە گالیسکەیەکە، فارگۆن.

کوت- ا(کوت- kût): کەڵەکە، کۆمەڵە، کۆمەڵەبەرد.

کوتار- ا(کوتار- kûtar): داڵان.

کوتاە- ص(کوتاە- kûtah): بچووک، منداڵ، کورت، دریغی و تەخسیر.

کوتوال- ا(کوتڤال- kûtval): پاسەوانی قەڵا، دژوان.

کوتولە- ص(کوتولە- kûtûle): کولەباڵا، شەمۆلە، گرگن.

کوتە- ص(کووتەهـ- kûteh): کورت، کوڵ.

کوثر- ا.ع(کەوسەر- kewser): هەر شتێکی زۆرو فرەو کەڵەکەبوو، کەسی گەورەی بەخشندەو خێرخواز، ناوی رووبارێکی بەهەشتە.

کوچ- ا(کووچ- kûç): کوندەپەپوو، بایەقوش، جوغد.

کوچ- ص(کووچ- kûç): خێل و قیچ.

کوچ- ا(کووچ- kûç): کۆچ، تایفەو ماڵبات.

کوچ- ا(کووچ- kûç): ناوی تایفەیەک بووە.

کوچاندن- مص.م(کووچاندەن- kûçanden): کۆچاندن، دەرکردن، ڕەتاندن، تاراندن.

کوچک- ص(کوچەک- kûçek): گچکە، بچووک، بوبچک.

کوچک ابدال- ص.مر(کوچەک ئەبدال- kûçek ebdal): لە ناو جماعەتی موریداندا، موریدێ لەوانی تر بچووکتر بێ، دەروێشە چکۆڵە.

کوچکین- ص.ت(کووچەکین- kûçekîn): بچووکترین، وردترین.

کوچولو- ص(کووچولوو- kûçûlû): زۆر بچووک، منداڵی بچووک، بچکۆڵە.

کوچه- ا(کووچە- kûçe): کووچە، کۆڵانی تەسک.

کوچیدن- مص.ل(کووچیدەن- kûçîden): کۆچ کردن.

کوخ- ا.ع(کووخ- kûx): کوختە، کوخ.

کود- ا(کوود- kûd): خەرمان، پەیین.

کودئین- ا.فر(کوودیین- kûdîyn): ڕوحی ئەفیوون، جەوهەری ئەفیوون.

کودتا- ا.فر(کوودیتا- kûdita): کودەتا.

کودره- ا(کوودەرە- kûdere): جۆرە مراوییەکە.

کودرست- ا.مر(کوودروست- kûdrust): لەزمانی رووەکناسیدا بەو ڕووەک و گیایانە دەگوترێ کە بەپەین دەڕوێن.

کودک- ص(کوودەک- kûdek): منداڵ، کچ یان کوڕی منداڵ.

کودکانه- ق.ص(کوودەکانە- kûdekane): منالانە.

کودکستان- ا.مر(کوودەکیستان- kûdekistan): زارۆکستان، باخچەی ساوایان.

کودن- ص(کەودەن- kewden): کەودەن، گەلحۆ، گەوج، گێل.

کور- ص(کوور- kûr): نابینا، کوێر، کۆرە.

کوراب- ا.مر(کووراب- kûrab): شۆرەزار، شۆراخ، تراویلکە.

کورار- ا.فر(کوورار- kûrar): مادەیەکی ژەهردارە لە هەندێ گیاو ڕووەکان دەگیرێت.

کورالین- ا.فر(کوورالین- kûralîn): جۆرێ خەنەتیلکەو قەوزەی دەریاییە.

کوران- ص.فر(کووران- kûran): تەزوی کارەبا، هاتنی ئاو، ڕەوان.

کورانه- ق(کوورانە- kûrane): کوێرانە.

کورباطن- ص.مر(کوورباتین- kûrbatin): دڵڕەش، کاڵفام.

کوربخت- ص.مر(کووربەخت- kûrbext): کڵۆڵ، بەخت کوێر، بەدبەخت، بێ شانس، نەگبەت،

کوردیپلماتیک- ا.فر(کووردیپلوماتیک- kûrdiplumatîk): کۆی دیپلوماتکارانی وڵات لە پایتەختی وڵاتێکی دی.

کوردین- ا(کووردین- kûrdîn): پەلاس، شڕو شیتاڵ.

کورس- ا(کەڤەرس- kevers): قژی لوول، چلکی لەش یان جلو بەرگ.

کورس- ا.فر(کوورس- kûrs): ڕاکردن، پێشبڕکێ، کێبڕکێ.

کورک- ا(کەورەک- kewrek): زیپکە.

کورکورانه- ق(کوورکوورانە- kûr kûrane): کوێرانە.

کورگیاه- ا.مر(کەڤەر گیاه- kever gîyah): درەختێکە لە دارگوێز دەچێ.

کورمار- ا.مر(کوورمار- kûrmar): کوێرەمار، جۆرە مارێکی بێ ژەهرە، مێرووان دەخوات.

کوروکبود- ص.مر(کوورو کەبوود- kûrû kebûd): تاریک و نوتەک، ناشیرین و ناپەسند.

کوره- ا(کوورە- kûre): کوورە، ئاگردان، کوورەی کەرپوچ و گەج و سواڵەت، کوورەی ئاسنگەران.

کـــوره- ا(کـــووره- kûre): ناوچه، شـــار، شارستان.

کـــورده- ص.مـــر(کـــوورەدەه- kûredeh): کوێرەدێ.

کـــورەراه- ص.مـــر(کـــوورەراه- kûrerah): کوێرەڕێ، تولەڕێی ناهەموارو عاسی.

کوریدور- ا.فر(کووریدور- kûrîdûr): دالان، ڕاڕەو.

کوریزا- ا.فر(کووریزا- kûrîza): هەلامـەت، پەسیو، سەرمابوون.

کوز- ا.ص(کووز- kûz): قەمور.

کوزر- ا(کووزەر- kûzer): کۆزەر..

کوزگک- ا(کووزەگەک- kûzegek): گۆزیلە، گۆزەی بچووک.

کوزه- ا(کوزه- kûze): گۆزە.

کوژ- ا.ص(کووژ- kûj): قەموور، کۆم، کووڕ.

کـوژپشت- ص.مـر(کـووژ پوشت-kûj puşt): قەموور، پشت کووڕ.

کوژه- ا.ص(کووژه- kûje): گوێدرێژی سپی.

کوس- ا(کووس- kûs): دەهۆڵ، دۆڵ.

کوس- ا(کووس- kûs): کۆست، جەزرەبە.

کوستن- مص.م(کـوسـتـەن- kûsten): کـوتان، ئازاردان، ڕەنجاندن، ئەزیەت دان.

کـوسج- ص.ع(کـوسـەج- kûsec): پیـاوی کۆسە، کۆسەماسی.

کوسک- ا(کەڤیسک- kevisk): پاقلە.

کـوسن- ا.فـر(کـووسین- kûssin): سـەرین، بالیف، سەنیا، سەرینگە.

کوسه- ص(کووسه- kûse): کۆسە، پیاوێک تەنیـــا چەناگـــەی تەنکە مـــویەکی هەبێ و ڕوومەتەکانی بێ موون.

کوسەبرنشین- ا.مر(کووسە بەرنیشین- kûse ber nişîn): ناوی جـەژنێکە لە کـۆنا باوبووە، لە هەوەڵی مـانگی ئازەردا پیـاوێکی کـۆسـەیان سـواری کـەر دەکـردو ئەو پیـاوە باوەشـێنێکی بە دەسـتـەوە دەگرت و خـۆی باوەشـێن دەکـرد و دادو بێدادی لە دەست گـەرما دەکـرد و خـەڵـکی بەفـرو ئاویان پێدا دەکردو لە هەر دوکانێک شتێکی وەر دەگرت، کۆسەوەوی.

کـــوســـەمـــاهی- ا.مـــر(کـــووســـەمـــاهی- kûsemahî): کۆسـەماسی، جۆرە مـاسـیـیـەکی گەورەی دڕە.

کوشا- ص.فـا(کوشـا- kûşa): کـۆششـکار، هەوڵدەر.

کوشاد- ا(کووشاد- kûşad): جۆرە ڕووەکێکە.

کوشش- ا.مص(کووشیش- kûşiş): کـۆشش، هەوڵدان.

کوشک- ا(کووشک- kûşk): کۆشک ، قەسر.

کوشنه- ا(کوشنه- kûşne): قیست.

کوشیدن- مص.ل(کـووشـیـدەن- kûşîden): تێکۆشان، هەوڵدان.

کـوف- ا(کـووف- kûf): کـوند، کـوندەپەپوو، جوغد، بایەقوش.

کـــوفت- ا(کـــووفت- kûft): ئازار، ئەزیەت، نەخۆشی سفلیس.

کوفتن- مص.ل(کووفـتـەن- kûften): شـتـێک بە بەرد یان شـتـێکی دی بکوتن و وردی بکەن ئەزیەتدان، ئازاردان.

کوفته- ا(کووفته- kûfte): کفتە.

کوفجان- ا(کووفجان- kûfcan): قەفەز، جێی تەنگ.

کـوفـشـانه- ا.ص(کـووفـشـانه- kûfşane): جۆلا.

کوفی- ص.ن(کووفی- kûfî): خـەڵکی شـاری کوفەی عێراق، خەتی کوفی.

کـوفـیـه- ا.ع(کـووفـیـیـه- kûfiye): چەفێ، جەمەدانی.

کـــوک- ا(کـــووک- kûk): تـەقـــەڵی درشت بەدەست تاپاشان بە مەکینە بیدوورن، کۆک.

کوک زدن- مص.م(کووک زەدەن- kûk zeden): تەقەڵ لێدان.

کوککردن- مص.م(کووک کەردەن- kûk kerden): کۆک کردن و هاوئاهەنگاندنی ئامێرێن مۆسیقا، کۆک کردن و میقاتکردنی سەعات.

کوک شدن- مص.ل(کووک شودەن- kûk şuden): توورەبوون.

کوک- ا(کووک- kûk): کاهوو.

کوکا- ا.فر(کووکا- kûka): جۆرە درەختێکە.

کوکائین- ا.فر(کووکائین- kûkain): مادەیەکە کە لە درەختی کوکا دەگیرێ، کۆکاین.

کوکب- ا.ع(کەوکەب- kewkeb): ئەستێرە، هەسارە.

کوکبە- ا.ع(کەوکەبە- kewkebe): پۆلە سوارێک، تاقمە خەڵکێک، فەرو شکۆ، ئەستێرە.

کوکتیل- ا.انگل(کووکتیل- kûktîl): کۆکتێل، خواردنەوەی تێکەڵ.

کوکلە- ا(کەوکەلە- kewkele): شانەبەسەر، پەپوەسلێمانکە، پەپلەسلێمانە.

کوکن- ا(کووکەن- kûken): بایەقوش، کوندەپەپوو.

کوکنار- ا(کووکنار- kûknar): خەشخاش، گوڵی تلیاک، قۆزاخەی تلیاک.

کوکو- ا(کووکوو- kûkû): کوکوختی.

کوکو- ا(کووکوو- kûkû): هێلکەو سەوزەو پەتاتەی سورەوەکراو.

کوکوز- ا(کووکووز- kûkûz): جۆرە قوماشێکی تەنک و ناسک بووە.

کول- ا(کوول- kûl): کۆڵ، شان.

کول- ا(کوول- kûl): گۆل، حەوز، گۆلاو، شوێنێ کە ئاوێکی کەمی تیا وەستابێ، کۆل.

کول- ا(کەڤەل- kevel): کەوڵ، پۆستین، فەروە.

کول- ص(کوول- kûl): کول، ئەسپی خاو، خێل و قیچ، کوندەپەپوو.

کول- ا(کەڤەل- kevel): بۆری گەورەی چیمەنتۆ کە دەخرێتە ئاوەڕۆی کەناڵی ئاو تا کەناڵەکە نەنیشێت.

کولاب- ا.مر(کوولاب- kûlab): گۆلاو، حەوز، کۆلی ئاو.

کولاک- ا(کوولاک- kûlak): تۆفان، شەپۆلی دەریا.

کولخ- ا(کوولەخ- kûlex): گوڵخەن، توون، ئاگردان.

کولر- ا.انگل(کوولەر- kûler): فێنک کەرەوە، ئامێری فێنک کەرەوەی هەوای ئوتاغ.

کولک- ا(کەولەک- kewlek): سەبەتەیەکی بچووکە کە ژنانی دێهاتی لە پای خەرەک دایدەنێن و گلۆڵە بەنی تێ دەکەن.

کولنج- ا(کولەنج- kûlenc): قۆڵنج.

کولنگ- ص(کوولەنگ- kûleng): لووسکە، حیز، قوندەر.

کولون- ا.فر(کوولوون- kûlûn): قۆلۆن.

کولە- ا(کوولە- kûle): کۆڵ، کۆڵەبار، چاڵ.

کولە- ص(کەولە- kewle): خوارو خێچ.

کولەخس- ا.مر(کوولەخەس- kûlexes): رووەکێکە.

کولی- ا(کەولی- kewlî): کێوەلی، قەرەج.

کولیت- ا.فر(کوولیت- kûlît): نەخۆشی قۆلۆن.

کولیدن- مص.م(کوولیدەن- kûlîden): هەڵکەندن، شۆڕکردنی زەوی، هەڵکۆڵینی زەوی.

کوم- ا(کووم- kûm): سەوزەی کەناری حەوز یان روبار.

کومش- ا.ص(کوومیش- kûmiş): بیرهەڵکەن، کارێزکەن، قومش لێدەر.

کومە- ا(کوومە- kûme): کەپری لە لق و پۆپی درەخت دروستکراو.

کون- ا (کەڤەن- keven): درەختێکە، گەوەن.

کون- ا.ع(کەون- kewn): بوون، گەردون.

کونده- ا(کەڤەندە- kevende): ڕەشکەی کاکێشان، زرکەکاڵەک.

کوه- ا(کووە- kûh): کێو، کۆ، چیا، شاخ، جەوەڵ.

کوه- ا.ع(کووڤە- kûve): کون، کلاو ڕۆژنە.

کوهان- ا(کووهان- kûhan): کۆپەوانەی وشتر، کۆپارە، لوور.

کوهپایه-ا.مر(کووهپایە- kûhpaye): بناری کێو، پایینی چیا، داوێنی شاخ.

کوهج- ا(کووهەج- kûhec): گۆێژ.

کوهسار- ا.مر(کووهسار- kûhsar): کۆچار، کۆسار.

کوهستان- ا.مر(کووهیستان- kûhistan): کوێستان، شوێنێ کێوی زۆربێ، وڵاتی شاخ وداخ.

کوه کاف- ص.فا(کووه کاف- kûh kaf): کێوبڕ، کێوکەن.

کوهکان- ا.ص(کووهکان- kûhkan): کێوکەن.

کوهکن- ا.ص(کووهکەن- kûhken): کێوکەن، نازناوی فەرهادی ئاشقی شیرینە.

کوهنورد- ص.فا(کووە نەڤەرد- kûh neverd): شاخەوان.

کوهه- ا(کووهە- khûhe): بەرزی، قەڵپوسی زین، شەپۆلی ئاو.

کوی-ا(کووی- kûy): گەڕەک، شارێ.

کویج- ا(کووڤیج- kûvic): گۆێژ.

کویر- ا(کەڤیر- kevir): شۆراخ، شوێنی شۆرەکات، سەراب، تراویلکە، شۆرەزار.

کویز- ا(کەڤیز- kevîz): کونج، قوڕنە، سوچی ماڵ، گۆشە، قانچە.

کویژ- ا(کەڤیژ- kevîj): گۆێژ، گوهیژ، بلچ، بلت، گڤیش.

کویستن- مص.م(کووڤیستەن- kûvîsten): کوتین، کوتینی دانەوێڵەو شتی دی.

کویسته- ا.مف(کووڤیستە- kûvîste): کوتراو.

کویش- ا(کەڤیش- kevîs): گادۆش، دەفرێ کە مانگای تیا دەدۆشن.

که- ا(کووه- kûh): کێو، شاخ، چیا، جەوەڵ.

که- ا(کەه- keh): کا.

که- ص(کیه- kih): چکۆلە.

کها- ص(کەها- keha): شەرمەزار.

کهاب- ا.مر(کەهاب- kehab): زەمادێک لە کاو گیای دەرمانی دروست بکرێ و لە زام و برینی حەیوانات بنرێ.

کهانت- ا.مص. ع(کیهانەت- kihanet): غەیب زانی، غەیبگۆیی، پیشەی کاهینی.

کهبد- ا.ص(کوهبود- kuhbud): کێونشین، خواپەرستێک لە کێودا ماڵوچکەیەکی بۆ خواپەرستی دروست کردبێ.

کهبل- ص(کەهبەل- kehbel): نەزان، گەوج.

کهتاب- ا(کەهتاب- kehtab): بڕوانە: (کەهاب).

کهتر- ص.ت(کیهتەر- kihter): بچووکتر.

کهر- ص(کەهەر- keher): ئەسپی سوری مەیلەو ڕەش.

کهربا- ا.مر(کەهروبا- kehruba): کارەبا.

کهربای سیاه- ا.مر(کەهروبای سیاه- kehrubay siyah): جۆرە زوخاڵێکی قایم و بریقەدارە.

کهره- ا(کەهرە- kehre): کارژۆڵەی شیرخۆر.

کهسار- ا.مر(کوهسار- kuhsar): کۆسار.

کهستان- ا.مر(کوهیستان- kuhistan): کێویستان، کوێستان، زۆزان.

کهسله- ص(کەهسەلە- kehsele): گەوج، نادان، نەزان، گێل.

کهف- ا.ع(کەهف- kehf): شکەفت، ئەشکەوت، غار، پەناگە.

کهکان- ا.ص(کووهکەن- kûhken): کێوکەن.

کهکشان- ا.مر(کەهکەشان- kehkeşan): کاکێشان، کەشکەڵان، ڕێگەی کادز، ڕێی حاجیان.

کهل- ص.ع(کەهل- kehl): پیاوێک تەمەنی لە نێوان ٣٠- ٥٠ ساڵ بێ، واتە پیاوی بە ئەزموون.

کهن- ص(کوهەن- kuhen): کۆنە، دێرینە.

کهن دژ- ص(کوهەن دیژ- kuhen dij): کۆنە قەڵا، دنیا.

کهنسال- ص.مر(کوهەنسال- kuhen sal): پیر، بەتەمەن، تەمەندار.

کهنه- ا.ع(کەهەنە- kehene): کاهینان.

کهنه- ص(کوهنە- kuhne): کۆنە، دێرینە.

کهور- ا(کەهوور- kehûr): درەختێکە.

کهوف- ا.ع(کوهووف- kuhûf): شکەفتان، ئەشکەوتان.

کهولت- مص.ل.ع(کوهوولەت- kuhûlet): پیربوون، پیری.

کهیر- ا(کەهیر- kehîr): حەساسیەت، هەو.

کهین- ص(کیهین- kihîn): بچووک، بچوکتر.

کی- حر(کەی- key): کەی؟.

کی- حر(کی- kî): کێ؟.

کی- ص(کەی- key): عینوانی پاشایانی کەیانی وەکو کەیخوسرەو، کەی قوباد، کەی کاوس، پاشای گەورە، شاهنشا.

کی- مص.م.ع(کەی- key): داغکردن، داغکردنی پێستی بەدەن بە شیشی سورەوەکراو.

کیا- ا.ص(کیا- kiya): گەورە، خاوەن، خودان، خوا، پاشا، مەرزەوان، حوکمڕان.

کیایی- ص(کیایی- kiyayî): گەورەیی، فەرمانڕەوایی.

کیاخن- ا(کەیاخەن- keyaxen): نەرمی، ئارامی.

کیاده- ص(کیادە- kiyade): ڕیسوا، بەدناو، ناوزڕاو، بێ ئابرو.

کیار- ا(کییار- kiyar): تەمەڵی.

کیارا- ا(کەیارا- keyara): خەم و پەژارە، بێزاری، تاسە، بێزوو.

کیارنگ- ص(کەیارەنگ- keyareng): پاک، خاوێن، ناسک، ڕەنگی پاک و خاوێن.

کیازند- ص(کییازەند- kiyazend): خاوەن شکۆ، پاشای مەزن.

کیاست- ا.مص(کییاسەت- kiyaset): زیرەکی، هوشیاری.

کیاگن- ص(کەیاگین- keyagin): ناهەموار، درشت.

کیال- ص.ع(کەییال- keyyal): پێوانەکەر.

کیان- ا(کەیان- keyan): پاشای گەورە، ناوی زنجیرەیەک پاشایانی ئێرانی دوای پێشدادییەکانە.

کیان- ا(کویان- kuyan): خێوەت، خێوەتێن خەڵکی سارانیشین.

کیان- مص.ل.ع(کییان- kiyan): بوون، تەبیعەت، پەیدابوون.

کیانا- ا(کییانا- kiyana): تەبیعەت، جەوهەری هەر شتێک.

کیبانیدن- مص.م(کیبانیدەن- kibanîden): خوارکردن، کەچکردن، لادان.

کیبیدن- مص.ل(کیبیدەن- kîbîden): لەرێ لادان، کەچڕۆیین، گەڕاندنەوە.

کیبنده- ا.فا(کیبەندە- kîbende): لادەر، لە ڕێ دەرچوو، گومڕا.

کیپ- ص(کیپ- kîp): پڕ، تەژی،

کیچ- ص(کیچ- kîç): پەڕاگەندە، پەریشان، کەم، هێواش.

کیخ- ا(کیخ- kîx): ڕیپۆقی چاو.

کیخسروی- ص.ن(کەی خوسرەڤی- keyxusrevî): کەیخوسرەوی، یەکێک بووە لەپاشایانی کەیانی و کوڕی سیاوەش بووە، ناوی یەکێک لە سی ئاوازەکەی باربەد بووە.

کید- ا.ع(کەید- keyd): حیلە، فێڵ، تەڵەکە.
کیز- ا(کیز- kîz): لباد.
کیس- ا(کیس- kîs): چرچ و لۆچ.
کیس- ا.ع(کیس- kîs): کیسە، توورەکە.
کیس- ص.ع(کەییس- keyyis): زیرەک، هوشیار.
کیسان- ا.ع(کەیسان- keysan): غەدر، بێوەفایی.
کیسنە- ا(کیسەنە- kisene): بەنی لەسەر تەشی هەڵکراو.
کیسە- ا(کیسە- kîse): کیسە.
کیسەبر- ص.فا(کیسەبور- kîsebur): گیرفانبڕ.
کیسەداران- ا.مر(کیسەداران- kîse daran): ئەو گیانلەبەرانەی لە ژێر سکیان کیسە هەیەو بێچووەکانی خۆیانی تیا پەروەردە دەکەن، کیسەداران.
کیسەی صفرا- ا.مر(کیسەی سەفرا- kîsey sefra): زراو، کیسەی زەرداو.
کیسەکشیش- ا.مر(کیسەکەشیش- kîse keşîş): جۆرە رووەکێکە.
کیش- ا(کیش- kîş): دین، ئایین.
کیش- ا(کیش- kîş): جۆرە قوماشێکی کەتانە، لەچکی ژن.
کیش- ا(کیش- kîş): تیردان.
کیغ- ا(کیغ- kîx): ریپۆقی چاو.
کیف- ا.ع(کیف- kîf): کیف، جزدان.
کیف- ا.ع(کەیف-keyf): چۆن؟
کیفر- ا(کەیفەر- keyfer): سزا.
کیفر- ا(کەیفەر- keyfer): بەردێکە لە کۆنا لەسەر دیواری بورج یان قەڵا دادەنرا تا کاتێ دژمن نزیک بوایەتەوە بیدەن بەسەریدا.
کیفر- ا(کەیفەر- keyfer): قاپی شیرو ماست.

کیفر خواست- ا.مر(کەیفەر خاست- keyfer xast): ئیدیعانامەی دادستان.
کیفیت- ا.ع(کەیفییەت-keyfiyet): چۆنیەتی.
کیک- ا(کەیک- keyk): کێچ.
کیک- ا(کەیک-keyk): بیلبیلەی چاو.
کیک- ا.انگل(کەیک- keyk): کێک.
کیکیز- ا(کەیکیز- keykîz): تەڕەتیزە.
کیل- ص(کیل- kîl): خوارو خێچ.
کیل- ا(کییەل- kiyel): گۆیژ، گڤیش.
کیل- ا.ع(کەیل- keyl): پێوانە.
کیلو- ا.فر(کیلوو- kîlû): کیلۆ، بە مانای هەزار دێ.
کیلوگرم- ا.مر.فر(کیلوگیرام- kîlû giram): هەزار گرام.
کیلومتر- ا.فر(کیلومیتر- kîlû mitr): هەزار مەتر.
کیلە- ا.ع(کەیلە- keyle): پەیمانە، پێوانە.
کیماک- ا(کەیماک- keymak): قەیماغ، سەرشیر، سەرتوێژ، سەرتو.
کیماک- ا(کیماک- kîmak): کەژوو، کەژگ.
کیمخت- ا(کیموخت- kîmuxt): پێستی خۆشەکراوی ئەسپ یان ولاخ.
کیمیا- ا(کیمیا- kîmya): کیمیا.
کیمیاگر- ص.فا(کیمیاگەر-kîmyager): کەسێک خەریکی زانستی کیمیابێ.
کیمیایی- ص.ن(کیمیایی- kîmyayî): کیمیایی.
کین- ا(کین- kîn): کینە، قین، قینە بەرایەتی، بوغز.
کین ایرج- ا.مر(کین ئیرەج- kîn irec): ئاهەنگێکی مۆسیقایە.
کین سیاوش- ا.مر(کین سیاڤەش- kîn siyaveş): ناوی یەکێکە لە سی ئاوازەکەی باربەد.

کینونت- مص.ل.ع(کەینونەت- keynûnet): بوون.

کینه- ا (کیینه- kîne): کەرب و کینه، رق و بوغز.

کینەتوز- ا(کینه توز- kîne tûz): رقن، تۆڵەئەستێن.

کینه ور- ص(کینەڤەر- kîneveR): بوغزن، بەدخوا.

کیوان- ا(کەیڤان- keyvan): کەیوان، ئەستێرەیەکی گەڕۆکە، (زوحەل)

کیوسک- ا.فر(کییوسک- kiyusk): دوکانوچکەی سەر شۆستەو قەراخ رێگا بۆ رۆژنامەفرۆشی و ئەو شتانە، کوشک.

کیهان- ا(کەیهان- keyhan): جیهان، دنیا، گێتی، رۆژگار.

کیهان خدیو- ص.مر(کەیهان خدیڤ- keyhan xdîv): پاشای گەورە، پاشای عالەم.

کیی- ص.ن(کەیی-keyî): پاشایی.

گ

گ- حر(گ- g):
پیتی بیست و شەشەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (گـاف) دەخـوێنرێتــەوە، ئەم پیــتــە لە زمــانی عەرەبیدا نییەو، لە حەساوی ئەبجەدا لە جیاتی کاف بە (٢٠) دەژمێردرێ.

گـاباردین- ا.فـر(گـاباردین- gabardîn): گەبەردین، جۆرە قوماشێکە.

گـابارە- ا(گـابارە- gabare): گـاگـەل، غـارو ئەشکەوتی ناو شاخان.

گـات- ا(گـات- gat): کـۆنتـرین و پیـرۆزترین بەشی ئاڤێستا، گاتا، یەکەمین نەزمی ئێرانییە کە لە دێر زەمــانەوە مــاوەتەوەو بەشی ســەرەکی قسـەکانی زەردەشـتەو بریتـییـە لە ١٧ فـەسڵ و ٢٣٨ پارچەیان ٨٩٦ بەیت.

گار- (گار- gar): پاشگرەو، دەچێتە سەر وشەو بـە زۆری مــــــانای بـکـەری دەداتـێ، وەک: (پروردگار).

گار- ا.فر(گار- gar): وێستگەی قیتار.

گاراژ- ا.فـر(گـاراژ- garaj): گـەراج، مـۆڵگە، شوێنی راگرتنی ئوتومبیلان.

گارد- ا.فر(گارد- gard): گارد، پاسەوان.

گـاردن پارتی-ا.فـر(گـاردین پـارتی- gardin partî): ئاهـەنـگ و ســـەیران لـە باخـــدا، سەیرانگە.

گـارسن- ا.فـر(گـارسـون- garsun): گـارسـۆن، پێشخزمەتی میوانخانان، شاگرد، بۆی.

گـارســـە- ا(گـــارســـە- garse): کـــاس، سەندوقێکی خانەخانەیە کە لە چاپخاناندا پیتی قورقوشمی تێدا ریز دەکەن.

گـارمـون- ا(گـارمـــون- garmûn): جـۆرە سازێکە. ئامێرێکی مۆسیقایە.

گـاری- ا(گـاری- garî): گـاری، گـالیـسـکە، پایتۆن، عەرەبانە، ناپایەدار.

گاز- ا(گاز- gaz): ددان، گاز.

گازگرفتن- مص.م(گازگیریفتەن-gazgiriften): گازگرتن، قەپگرتن، ددان پێدا چەقاندن.

گاز- ا(گاز- gaz): گاز، پلایس.

گاز- ا(گاز- gaz): پوواز.

گـاز- ا.فـر(:از- gaz): شـاشی برین پێـچـان، شاش.

گـاز- ا.فـر(گـاز- gaz): هەوا، غـاز، غـازی سوتاندن.

گـازر- ا.ص(گـازور- gazur): گـازر، قـەسـار، جلشۆر.

گـــازرک- ا.ص (گـــازورەک- gazurek): گازرۆکە، کلک تەقێنە، کلک هەڵتەکێنە.

گازرگاه- ا.مر(گازورگاه- gazurgah): جلشۆرخانە، گازرخانە.

گازوئیل- ا.فر(گازوئیل- gazu'îl): گازوایل، رۆنی دیزڵ.

گازولین- ا.فر(گازولین- gazûlîn): گازۆلین، گازوایل.

گاستروسکوب- ا.فر(گاستروسکوپ- gastrûskûp): ئامێرێکە بۆ دیتنی دیواری ناوەوەی گەدە، نازور.

گاشتن- ص.م(گاشتەن- gaşten): گێڕاندنەوە.

گال- ا.(گال- gal): شەقڵداق، ئەو ریخەی بەژێر دوگی مەڕەوە وشک دەبێتەوە، قۆزاخەی پەموو، چەقەڵ، فریو.

گال- ا.فر(گال-gal): نەخۆشییەکی پێستە، گەری.

گالبنگ- ا.گالبەنگ- galbeng): گیایەکە لە ناو گەنم و جۆدا دەڕوێ و ژەهرداره.

گالری- ا.فر(گالوری- galurî): گالەری، پیشانگای تابلۆو نیگاران، دالانی درێژو سەرگیراو.

گالش- ا(گالیش- galiş): گاوان، شوانی چێلان.

گالش- ا.فر(گالوش- galuş): پێڵاوی لاستیک، کەوشی لاستیکین.

گالن- ا.فر(گالون- gallun): گالۆن.

گالن- ا.فر(گالین- galin): سلفۆری قورقوشم.

گالوانومتر- ا.فر(گالفانومیتر- galvanûmitr): ئامێرێکە بۆ ئەندازەگیری رادەی تەزووی کارەبا.

گاله- ا(گاله- gale): جەواڵ، گلۆلە پەموو.

گالی- ا(گالی- galî): پووشی برنج بۆ دروستکردنی سەرکلاوو سەبەتە.

گالیدن- مص.ل(گالیدەن- galîden): هەڵاتن، فیرار کردن، دوورکەوتنەوە.

گالینگور- ا(گالینگوور- galîngûr): جۆرە مقەوایەکی مشەمایییە پتر بۆ بەرگی کتێبان.

گالیوم- ا.فر(گالیووم- galliyûm): جۆرە کانزایەکی دەگمەنە لە ٣٠ پلەی گەرمیدا دەتوێتەوە.

گام- ا(گام- gam): پێ، هەنگاو، شەقاو.

گام- ا.فر(گام- gam): هەشت نۆتەکەی مۆسیقا بەریز.

گامبوزیا- ا.فر(گامبوزیا- gambûzya): جۆرە ماسییەکی بچووکە لەشی دەگاتە پێنج سانتیمەتر.

گامت- ا.فر(گامیت- gamit): هەر شانەیەکی زاوزێی روەک یان گیانلەبەران.

گام زدن- مص.ل(گام زەدەن- gam zeden): هەنگاونان، رێکردن.

گامزن- ا.فا(گامزەن- gamzen): رێبوار، تەتەر، قاسید، ئەسپی تیژڕەو.

گان- (گان- gan): پاشگرە دەچێتە سەر وشەو مانای تازە دروستدەکات، وەک: (رایگان- خۆڕایی).

گاو- ا(گاڤ- gav): چێڵ، مانگا، چێر.

گاواب- ا.مر(گاڤ ئاب- gavab): قەوزە، کڤز، گوی قورباقە.

گاواهن- ا.مر(گاڤ ئاهەن- gav ahen): گاسن و هەوجاڕ، قورەمە.

گاوباز- ص.فا(گاڤ باز- gav baz): گاباز.

گاوبان- ا.ص(گاڤ بان- gav ban): گاوان، شوانی چێلان.

گاوبند- ص.فا(گاڤ بەند- gav bend): خودان گاجووت، گابەندی، کەسێک جووتێ گای هەبێ و بەدانی بەشێک لە زەوی یەکێکی دیدا کشتوکاڵ بکات.

گاوبندی- ا.مص(گاڤ بەندی- gav bendî): گابەندی.

گاوپروین- ا.مر(گاڤی پەرڤین- gavi pervîn): کەلووی گاجووت.

گاوپیسه- ا.مر(گاڤ پیسە- gavpîse): گای بەڵەک.

گاوپیکر-ص.مر(گاڤ پەیکەر- gav peyker): گاپەیکەر، زەلام وەکو گا، ناوی گورزەکەی فەرەیدوون بووە کە لەسەری گاچووە.

گاوچران- ص.فا(گاڤ چەران- gav çeran): گاوان.

گاوچشم- ص.مر(گاڤ چەشم- gav çeşm): چاو گەورە، کەسێک چاوی گەش و درشت بێ، جۆرە پونگەیەکە.

گاوخانی- ا.مر(گاڤ خانی- gav xanî): حەوزی گەورە، گۆلاوی گەورە.

گاودل- ص.مر(گاڤ دیل- gav dil): ترسنۆک، بێ ئەقڵ، بێ ئاوەز.

گاودم- ا.مر(گاڤ دوم- gav dûm): بۆقی، شەیپوور.

گاودوش- ا.مر(گاڤ دوش- gav dûş): گادۆش، دەفری گەورەی چێڵدۆشین.

گاورس- ا(گاڤەرس- gavers): زیوان، مرۆر.

گاورسه- ا(گاڤەرسە- gaverse): هەر شتێکی ورد.

گاورسەکاری- ا.مر(گاڤەر سەکاری- gaver sekarî): وردەکاری لە زەرِنگەریدا بەتایبەتی لە موستیلەدا.

گاورنگ- ا.ص (گاڤ رەنگ- gavreng): گورزی گران، وەکو سەری گا.

گاوزبان- ا.مر(گاڤ زەبان- gav zeban): گیایەکە لە زمانە گا دەچێت.

گاوزمین- ا.مر(گاڤی زەمین- gavi zemîn): گا لەسەر پشتی ماسییەو زەوی لەسەر شاخی گایە، ئەمە خەیاڵ و باوەڕی پێشینان بووە.

گاوزهره- ص.مر(گاڤ زەهرە- gav zehre): ترسنۆک، سلۆک.

گاوسار- ا.ص(گاڤ سار- gavsar): گا سەر، گورزی گران، گا ئاسا.

گاوسر- ا.ص(گاڤ سەر- gav ser): گورز.

گاوشنگ- ا.مر(گاڤ شەنگ- gav şeng): دارگاران.

گاوشیر- ا(گاڤ شیر- gavşîr): جۆرە رووەکێکە.

گاومیش- ا(گاڤ میش- gav mîş): گامێش.

گاویال- ا.فر(گاڤ یال- gavyal): گیانلەبەرێکی دەریایی زەلامە و نەهەنگی هیندی پێ دەگوترێ..

گاوین- ا(گاڤی زەن- gavi zen): شتێکە لە زەردێنەی هێلکە دەچێ و لە زراوی چێڵدا دەردەهێنرێ.

گاه- (گاه- gah): پاشگرە، ناوی کات و ناوی شوێنی پێ دروست دەکرێ وەک: شامگاه- ئێوارە وەختە، کشتارگاه- کوشتارگە: قەساوخانە.

گاه- ا(گاه- gah): کات، وەخت، گاڤ.

گاه- ا(گاه- gah): شوێن، تەختی پاشایی، بۆتەی زەرنگەری.

گاهبار- ا(گاهبار- gahbar): هەر یەکێک لە شەش جەژنی ساڵ لە ئێرانی کۆندا.

گاهگیر- ص.فا(گاهگیر- gahgîr): غافڵگیر، ئەسپێک جار جار بڕەوێتەوە.

گاهنامه- ا.مر(گاهنامە- gahname): ساڵنامە.

گاهنبار- ا(گاهەنبار- gahenbar): ناوی شەش جەژنە کە لەئێرانی کۆندا لە کاتی جیاوازی ساڵدا بەرپا دەکران، هەروەها دەڵێن ناوی ئەو شەش رۆژەشە کە یەزدان دنیای تیا خوڵقاندووە.

گاهواره- ا(گاهڤارە- gahvare): بێشکە، لانکە، گافارە.

گبر- ا(گەبر- gebr): زەردەشتی، پەیڕەوی زەردەشت، ئەم ناوە پاش ئیسلام بە زەردەشتییەکان گوتراوە، گاور.

گبر- ا(گەبەر- geber): جۆرە بەردێکە مەنجەڵ و کاسەو دیزەی لێدروست دەکەن.

گبرک- ا(گەبرەک- gebrek): زەردەشتی، گاور.

گبرگه- ا(گەبورگە- geburge): جۆرە وەرزشێکی کۆنی ئێرانییە.

گبز- ص(گەبز- gebz): قایم، ئەستوور، بەهێز.

گبست- ا(گەبەست- gebest): جۆرە روەکێکە.

گپ- ا(گەپ- gep): پەیڤ، واژە، قسە، وشە.

گپ زدن- مص. ل(گەپ زەدەن-gepzeben): قسەکردن، پەیڤین، ئاخاوتن.

گپر- ا(گەپر-gepr): خەفتان، جۆرە جلێکی شەڕە،

گپی- ا(گەپی- gepî): مەیمون.

گت- ص(گەت-get): گەورە، مەزن، هەژی.

گتر-ا٠فر(گیتر-gitr): شتێکە لە زەنگاڵ دەچێت، بەلەک پێچ

گجسته-ص(گوجەستە-guceste): گەمارو چەپەڵ، پیس، نەفرەت لێکراو.

گچ-ا (گەچ -geç): گەچ،

گچ بری-ا. مص. (گەچ بوری- geç burî): گەچکاری، دروستکردنی نەخش و نیگار بە گەچ لە بن میچ و قەدی دیوار.

گچک- ا(گەچەک- geçek): کەمانچە.

گچ کار- ا.ص(گەچکار- geçkar): وەستای گەچکاری، کەسێک سپیکاری خانووان بکات.

گچ کاری- ا(گەچ کاری- geçkarî): سپیکاری، گەچکاری.

گچه- ص(گەچچە- geçҫe): کەسێک نەتوانێ بە ڕەوانی قسە بکات.

گدا-ص (گەدا- geda): گەدا، سواڵکەر، دەرۆزەکەر، پارسەک، هەژارو نەدار.

گداختن- مص٠م (گوداختەن- gudaxten): تواندنەوە بەزەبری گەرمی.

گدازش- ا.مص(گودازیش- gudaziş): توانەوە، بوهژین.

گدازنده- ا.فا (گودازەندە- gudazende): توێنەرەوە.

گداخته- ا.مف(گوداختە- gudaxte): تواوە.

گدار- ا(گودار- gudar): بەست، بوار.

گدارو- ص.مر(گەداروو- gedarû): گەداروو، رووقایم لە گەداییدا.

گدازش- ا.مص(گودازیش- gudaziş): توانەوە، بوهژین.

گدازشگر- ص.فا (گودازیشگەر- gudazişger): قاڵبگەر، کەسێک شتێک بتوێنێتەوە.

گدازیدن- مص.م(گودازیدەن- gudazîden): تواندنەوە، بوهژی کرن.

گدست- ا(گیدەست- gidest): بست، وژە.

گدک- ا(گەدەک- gedek): گیپە.

گدوک- ا(گەدوک- gedûk): ملەی چیا.

گذار- ا.مص(گوزار- guzar): پەڕینەوە، بوار، گوزەرگا.

گذاردن- مص.م(گوزاردەن- guzarden): دانان، دانانی شتێک لە جێیەک، تێپەڕین، پەڕاندنەوە.

گذاره- ا.مص(گوزارە- guzare): پەڕینەوە، ئاوەڕۆ بوارو گوزەرگا، تێپەڕین لە شوێنێکەوە.

گذر- ا.مص(گوزەر- guzer): پەڕینەوە، بوار، شوێنی پەڕینەوە.

گذر کردن- مص.ل(گوزەرکەردەن- guzer kerden): تێپەڕین و پەڕینەوە لە شوێنێکەوە.

گذرا- ص.فا(گوزەرا- guzera): تێپەڕ، پەڕینەوە.

گذراندن- مص.م(گوزەراندن- guzerandn): پەڕاندنەوە، کارێک بە ئەنجام گەیاندن.

گذرانده- ا.فا (گوزەرانەندە- guzeranende): کەسێک کارێک ئەنجام بدات، پەڕێنەرەوە.

گـذرگـاه- ا.مـر(گـوزەرگـاهـ- guzergah): گوزەرگا، جێی رەتبوون، جێی پەڕینەوە، بوار.

گذرنامه- ا.مر(گوزەرنامە- guzer name): پاسپۆرت.

گذشت- ا.مص(گوزەشت- guzeşt): رەتبوون، پەڕینەوە، چاوپۆشی، عەفوكردن و بەخشین.

گـذشتن- مص.ل(گـوزەشـتـەن- guzeşten): گــوزەركــردن، پەڕینەوە، تێ پەڕینی رۆژگــار، بەخشین و عەفوكردن، چاوپۆشین.

گر- حر(گەر- ger): ئەگەر، گەر، گەرە.

گـر- (گـەر- ger): پاشگرە دەچێـتـە سەر وشـەو مـاناكـەی دەگـۆڕێ و مـەبەسـتی تازە بەدەسـتـەوە دەدات وەک: ئاهن+گر- ئاهنگر= ئاسنگەر.

گـر- ا(گـەر- ger): نەخـۆشی پێـسـتـە، گـەڕ، گەڕی.

گـر- ا(گـور- gur): گـڕ، شـولە، مـەشـخـەڵ، بڵێسەی ئاگر.

گـرا- ا.ص(گــەڕا- gera): بەندە، غـــولام، دەلاک، حەجاماتکێش.

گراز- ا(گوراز- guraz): بەراز، وەراز.

گراز- ا(گوراز- guraz): كەردوو.

گــرازه- ا(گــورازە- guraze): بەراز، بەراز ئاسا.

گـرازیدن- مص.ل(گـورازیدەن- gurazîden): لارو لەنجەو خۆ نواندن، رێكردن بە نازو فیزەوە.

گـرازنده- ا.فـا(گـورازندە- gurazende): خەرامان، رێكردن بەنازو عیشوەو فیزەوە.

گراس- ا(گوراس- guras): بابۆڵە، پاشماوەی خۆراک.

گراسه- ا.فر(گوراسە- gurase): دەرزەن.

گــراشــیــدن- مص.ل(گــەراشــیــدەن- geraşîden): پەریشان بوون، پەراگەندەبوون.

گرافومتر- ا.فر(گرافومیتر- grafumitr): ئامـێـرێكە بۆ ئەندازەگـیـری گـۆشـەو قـوژبنان لە نەخشەگرتندا، گۆنیا.

گـرافـیت- ا.فـر(گـیـرافـیت- girafît): جـۆرە خـەڵـوزێكی بەردە بۆ دروسـتكردنی قـەڵـەمی رەش بەكار دێ.

گـرافـیـک- ا.فـر(گــیــرافــیـک- girafîk): گرافیک.

گرامـافون- ا.فر(گیـرامافون- giramafûn): گرامافۆن.

گرامر- ا.فر(گیـرامەر- giramer): رێزمـان، دەستووری زمان.

گرامی- ص(گیـرامی- giramî): ئازیز، هێـژا، قەدرگران، رێزدار، هەژێ.

گـران- ص(گـەران- geran): گـران، قـورس، سەنگین، بەنرخ.

گران-ا(گوران- guran): مەڵۆ.

گرانبار- ص.مر(گەرانبار- geranbar): مرۆڤ یان گـیـانلەبەر كـە باری گـرانی بەسـەرەوە بێ، درەختی پڕ میوە، ژنی سكپڕ.

گرانبها- ص.مر(گەرانبەها- geranbeha): گرانبایی، پربەها.

گرانپایه- ص.مر(گەرانپایە- geranpaye): پایە بەرز، پایە بڵند.

گـرانجـان- ص.مـر(گـەرانجـان- geran can): گـرانجـان، زۆر پیـرو زورهان، هەژارو دەغـەزارو لەگیان وەرس، پیسكە، سەرسەخت و عیناد.

گـراند- ص.فـر(گـیــراند- girand): مــەزن، گەورە، شكۆدار.

گـراندوک- ا.فـر(گـیــراندوک- giran dûk): لەقـەبێكە كـە هەندێ لە شـازادەكـانی ئەورووپای رۆژهەلات هەیانبووە، لەقەبی شازادەكانی ماڵباتی پاشایەتی رووسیا بووە، گەورەمیر.

گـراندهتـل- ا.فــر(گــیــراندهوتیـل- girand hutîl): میوانخانەی گەورە.

گرانسایه- ص.مر(گەران سایە-geransaye): خودان پلەو پایە، پایەبەرز.

گـرانسـر- ص.مـر(گـەرانسـەر- geranser): خۆپەسند، خۆ سەر، لووتبەرز.

گران سرشت- ص.مر(گەران سیریشت- geran sirişt): تەمەڵ، خاو، سەنگین، بە ویقار.

گرانمایە- ص.مر(گەران مایە- geran maye): ئازیز، گرانبەها، بەقەدر.

گرانی- ا.مص(گەرانی- geranî): گرانی، پێچەوانەی هەرزانی.

گرانیگاه- ا.مر(گەرانیگاه- geranî gah): چەقی قورسایی.

گرانیت- ا.فر(گیرانیت- giranît): جۆرە بەردێکی زۆر سەختە، گرانیت.

گرانیتیک- ص.فر(گیرانیتیک-giranîtîk): لە رەگەزی بەردی گرانیت.

گراور- ا.فر(گیراڤور- giravûr): وێنە یان نەخشە بخرێتە سەر زنگ و بۆ چاپ ئامادە بکرێ.

گراه- ا.مص(گەراه-gerah): سەمت، شەباهەت.

گراهش- ا.مص(گەراهیش- gerahiş): هێرشبردن، ئارەزوو کردن.

گرایستن- مص.ل(گەرایستەن- gerayisten): ئارەزوو کردن، حەز کردن، خزین، کەوتن.

گراییدن- مص.ل(گەراییدەن- gerayîden): ئارەزوو کردن، هێرشبردن، ساتمەکردن، نسکۆ، کەوتن، خزین.

گربال- ا(گەربال- gerbal): بێژنگ.

گربز- ص(گوربوز- gurbuz): جەربەزە، دلێر، زیرەک، حیلەباز.

گربزی- ا.مص(کوربوزی- gurbuzî): زیرەکی، دلێری، فێڵبازی، جەربەزەیی.

گربە- ا(گوربە- gurbe): کتکەنێر، نێرەپشیلە، گوربە.

گربەبید-ا.مر(گوربەبید- gurbebîd): درەختێکی بۆنخۆشە.

گربەسان- ا.ص(گوربەسان- gurbesan): گوربەئاسا.

گربەء وحشی- ا.مر(گوربەی ڤەهشی- gurbey vehşî): گوربەی کێوی، جۆرە گوربەیەکی کێوییە لە پشیلەی ماڵی گەورەترەو دڕندەیە.

گرجی- ص.ن(گورجی- gurcî): خەڵکی گورجستان، لەتیرەی گورج، زمانی گورج.

گرچ- ا(گەرەچ- gereç): گەچ.

گرختن- مص.ل(گوریختەن- gurixten): رەڤین، هەڵاتن، وایین.

گرد- ا(گەرد- gerd): گەرد، تۆز، غوبار.

گرد- ص(گیرد- gird): هەر شتێکی خڕ یان بازنەیی، دەوروبەر.

گرد- ص(گورد- gurd): قارەمان، ئازا، دلێر، دلاوەر، عەگید، پاڵەوان.

گردا- ص.فا(گەردا- gerda): کەسێک بسووڕێتەوە، گەڕیدە.

گرداب- ا.مر(گیرداب- girdab): گێژەنگ، گێژاو، کێجاو، گێژاڤ.

گرداس- ص(گورداس- gurdas): ستەمکار، زاڵم.

گردافشانی- ا.مص(گەرد ئەفشانی- gerd efşanî): بڵاوبوونەوەی گەردەی گوڵ.

گرداگرد- ا.مر(گیرداگیرد- girdagird): دەوروبەر، دەوراو دەور،

گرد امدن- مص.ل(گیرد ئامەدەن- gird ameden): گردبوونەوە، خڕبوونەوە، کۆبوونەوە، کۆمبوون.

گرداوردن- مص.م(گیرد ئاڤەردەن- gird averden): گرد کردنەوە، کەڵەکەکردن.

گرداوری- ا.مص(گیردئاڤەری- gird averî): گردکردنەوە، خڕبوونەوە، گردۆکۆ.

گردان- ا.جم (گوردان- gurdan): پاڵەوانان، سێ فەوجی سوپا.

گردان- ص.فا(گەردان- gerdan): خولاوە، کەسێک بسووڕێتەوە، گەڕیدە.

گرداندن- مص.م(گەرداندەن- gerdanden): گێـڕان بە دەوری شـتـێکدا، سـووڕاندنەوە، چەرخاندن، گۆڕین.

گراننده- ا.فا(گـەرانەندە- geranende): وەرسووڕێنەر، وەرچەرخێنەر، گۆڕەر، بگۆڕ.

گردانیا- ا(گـەردانیـا-gerdaniya): ناوی نەوایەکی مۆسیقایە.

گردباد- ا.مر(گیردباد- girdbad): گەردەلوول، بابەلیسک، باهۆز، گێژەلوکە.

گردبان- ا(گـوردەبان- gurdeban): کـۆپارەی وشتر.

گردبر- ا.مر(گیـردبور- girdbur): ئامـێـرێکە دارتاشان داری پێ کون دەکەن، درێل، بورمە.

گردبرگرد- ا.مر(گـیـردبەرگـیـرد- gird ber gird): دەوراو دەور، دەورو بەر.

گربک- ا(گوربەک-gurbek): گوربەی چکۆلە، پشیلۆک، کتکە نێر.

گردبندن- ا.مر(گەردبەندەن-gerd benden): گەردنبەند، خەناوکە، ملوانکە.

گردر- ا(گـەردەر- gerder): زەوی سـەخت و هەورازو نشێو.

گردران- ا.ص(گـیـردران- girdran): رانی گۆشتن وقەڵەو، بێخی ران، گردەی ران.

گردسوز- ا.ص(گیـرد سووز- gird sûz): چرا لامپا، لالە.

گردش- ا.مص(گـەردیش- gerdiş): گـەڕان، سووڕانەوە، خولانەوە.

گردشگاه- ا.مر(گەردیشگاه- gerdişgah): سەیرانگە، شوێنی سەیران و گەڕان و خۆشی.

گردک- ا(گـیـردەک- girdek): خـێـوەتی بچووک، پەردەی بووک.

گردکان- ا(گـیـردەکـان- girdekan): گـوێز، گردەکان.

گـردکـردن- مص.م(گـیـرد کـەردەن- girdkerden): کـۆکـردنەوە، خـڕکـردنەوە، بەدەست هێنان.

گردگاه- ا.مر(گیردگاه- gird gah): کەمەر، پشتێنە، خالیگە.

گردگرفتن- مص.م(گـیـرد گـیـریفـتـەن- gird giriften): دەورگـرتن، ئابلوقـەدان، گەمارۆدان.

گردگیر- ص.فا(گـوردگـیـر- gurd gîr): قارەمان، ئازا، رەشید، عەگید، پاڵەوان گیر.

گردگیر- ص.فا(گـەردگـیـر- gerd gîr): ئەوەی گـەردو غـوباری شـتێک بگرێ، گـەردگیـر، تۆزگر.

گردماه- ا.مر(گیردماه- gird mah): مانگی چواردە، مانگی لاپ، روخسارو چارەی خڕ.

گردمشت- ا.مر(گیـردموشت- gird muşt): کۆڵەمست، مشت.

گردن- ا(گەردەن- gerden): مل، گەردن.

گـردنـا- ا(گـەردنـا- gerdna): هەر شتێک بە دەوری خۆیدا بسوڕێتەوە، شیشی کەباب، تکەی گۆشتی بەشیشەوە کراو، کە لەسەر ئاگـر هەڵگێـرو داگـێـری بکەن، مـزراح، مـزراق، گیزگیزە.

گردناک- ص(گەردناک- gerdnak): تۆزاوی، گەردبار.

گردنامه- ا.مر(گـیـردنامـە- girdname): تەلیـسم و دوعـایەکە کـە هەندێ کـەس دەربارەی خەڵکانێکی خۆشەویست دەیکەن تا لێیان دوور نەکەوێتەوەو سەفەر نەکات.

گردنان- ا(گەردەنان- gerdenan): ئەستۆیان، ملان، سەران و سەروەران و گەردنکێشان.

گـردن بند- ا.مـر(گـەردەن بەند- gerden bend): گەردانە، گەردنلخ، ملوانکە، خەناوکە، مێخەکبەند.

گـردن شخ- ص.م(گـەردەن شـەخ- gerden şex): گـەردنکێش، مـەغـروور، لە خـۆبایی، فرناخ، خۆپەسند، ئازا، دلێر.

گردن فـراز- ص.فا(گەردەن فەراز- gerden feraz): سەرفراز، سەربەرز.

گردنکش- ص.فا (گەردەن کەش- gerden keş): یاغی، سەربەرز، سەرکێش، گەردنکێش.

گردنگ- ص(گەردەنگ- gerdeng): گەواد، قورمساغ، گەوج، گێل.

گردنگاه- ا.مر(گەردەنگاه- gerdengah): گەردنە، بستوی کێو، زینو.

گردنگل- ص(گەردەنگەل- gerden gel): قورمساغ، گەواد، دەیووس.

گردن نهادن- مص.ل(گەردەن نیهادەن-gerden nihaden): ملدان، گوێڕایەڵی کردن، ملکەچکردن.

گردنه- ا(گەردەنە- gerdene): بستوی کێو، زینو، گەردنە، ڕێگەی سەخت و پێچاو پێچی ناو کێوان.

گردو- ا(گیردو- girdû): گوێز، گردەکان.

گردون- ا(گەردوون- gerdûn): چەرخ، هەر شتێ بە دەوری خۆی یان بە دەوری تەوەرێکدا بسووڕێتەوە، ئاسمان، گەردوون.

گردون سا- ص.فا (گەردوون سا- gerdûn sa): ئەوەی سەر لە فەلەک بسوێ.

گردونه- ا(گەردوونە- gerdûne): عەرەبانە، گالیسکە.

گرده- ا(گوردە- gurde): گورچیلە.

گرده- ا(گیردە- girde): هەر شتێکی خڕو بازنەیی، کولێرەی خڕ.

گرده- ا(گەردە- gerde): نیگارکێشی، وێنە یان نووسین کە لەبەری بگیرێتەوە، کۆپی.

گرده- ا(گەردە- gerde): گەردی نێرەی گوڵ.

گردەبان- ا(گوردەبان- gurdeban): کوپەوانەی وشتر، کۆپارە، لوور.

گردەگاه- ا.مر(گوردەگاه- gurde gah): شوێنی گورچیلە لە بەدەندا.

گردیدن- مص.ل(گەردیدەن- gerdîden): گەڕان، سووڕانەوە، گۆڕان.

گردش- ا.مص(گەردیش- gerdîş): گەشت و گەڕان، گەشتیاری.

گرز- ا(گورز- gurz): گورز، تۆبز.

گرزش- ا.مص(گەرزیش- gerziş): گلەیی، گازاندە، کوڕووزانەوە، گریان، تۆبە.

گرزمان- ا(گەروزمان- geruzman): عەرش، سپەر، ئاسمان، قەڵغان.

گرزن- ا(گەرزەن- gerzen): تاج، دواخ.

گرزه- ا(گەرزە- gerze): ماری گەورە، حەزیا، ئەژدیها.

گرزه- ا(گورزە- gurze): گورز، تۆبز.

گرزیدن- مص.ل(گەرزیدەن- gerzîden): گلەیی کردن، تۆبەکردن.

گرست- ص(گەرەست- gerest): مەستی مەست، سیا مەست، بەدمەست.

گرستن- مص.ل(گیریستەن- giristen): گریان، گیرستن.

گرسنه- ص(گوریسنە- gurisne): برسی.

گرفت- ا.مص(گیریفت-girift): گلەیی، سزا، جەزا، تانەو سەرزەنشت.

گرفتار- ص(گیریفتار- giriftar): گیرۆدە، دیل، دەستگیرکراو، دەستبەسەر.

گرفتن- مص.م(گیریفتەن- giriften): سەندن، بەدەست هێنان، وەرگرتن.

گیرنده- ا.فا (گیرەندە- girende): وەرگر، دڵڕفێن.

گرفته- ا.مف(گیریفتە- girifte): بەدەست هاتوو، دڵتەنگ و دڵگیراو، گیراو.

گرگ- ا(گورگ- gurg): گورگ.

گرگ- ص(گەرگ-gerg): حەیوانی گروێ.

گرگ اشتی- ا.مر(گورگ ئاشتی- gurg aştî): گورگە ئاشتی، ئاشتییە درۆزنە، ئاشتییە درۆینە، ئاشتی ڕواڵەتی.

گرگاو- ا(گورگاڤ- gurgav): جۆرە پێڵاوێکە.

گرگ بند- ص(گورگ بەند- gurg bend): گیرۆدەو دیل و دەست و پێ بەستراو.

گرگر- ا.ص(گەرگەر-gerger): تەختی پاشایی.

گرگسار- ص(گورگسار-gurg sar): گورگ ئاسا.

گرگین- ص(گەرگین-gergîn): حەیوانی گروێ.

گرگینه- ا(گورگینە- gurgîne): جۆرە پۆسینێکە، فەروە.

گرم-ص (گەرم- germ): گەرم.

گرم- ا(گورم-gurm): کۆڤان، خەم و پەژارە، دڵتەنگی، زام و زووخاو.

گرم- ا(گورم- gurm): گەردەمل، بێخی ئەستۆ.

گرم- ا.فر(گیرەم- girem): گرام.

گرما- ا(گەرما- germa): گەرما.

گرمابه- ا.مر(گەرمابە- germabe): گەرماو، حەمام.

گرماسنج- ا.مر(گەرماسەنج- germa senc): گەرماپێو، ئامێری ئەندازەگیری رادەی گەرما.

گرماگرم- ق(گەرماگەرم- germagerm): گەرماو گەرم.

گرماوه- ا.مر(گەرماڤە- germave): گەرماو، حەمام.

گرمخانه- ا.مر(گەرمخانە- germxane): شوێنی گەرم.

گرم رو- ص.فا(گەرم رەو- germ rew): تیژڕەو، خۆشبەز.

گرمسیر- ا.مر(گەرمسیر- germ sîr): گەرمەسێر، شوێنی گەرم، قشلاغ، زستانەوار.

گرمک- ا(گەرمەک- germek): جۆرە کاڵەکێکە زوو دەگات، گەرمە.

گرمگاه- ا.مر(گەرمگاه-germgah): شوێنی گەرم، نیوەڕۆ.

گرمیخ- ا.مر(گورمیخ- gurmîx): بزمار، مێخ.

گرناد- ا.فر(گریناد- grinad): نارنجۆک.

گرنج- ا(گورینج- gurinc): گرینج، چرچ و لۆچ.

گرنج- ا(گورینج-gurinc): برنج، چەڵتووک.

گرنجار- ا.مر(گورینجار- gurincar): مەرەزە، برنجزار.

گرنج بشیر- ا.مر(گورینج بیشیر- gurinc bişîr): شیرەوا، برنج بەشیر.

گرو- ا(گیرەو- girew): گرەو، رەهن و بارمتە.

گرو- ا(گیروو- girû): قەیاغ، کەڵەک.

گرو- ا.فر(گیریڤ- giriv): مانگرتنی کرێکاران بۆ کەم کردنەوەی سەعاتی کار.

گروپ- ا.فر(گرووپ- grûp): گرووپ، دەستە، تاقم، رەشەک.

گروزیل- ا.فر(گروزیل- grûzîl): ئەنگوری فەرەنگی، ترێی فەرهەنگی.

گروش- ا.مص(گیرەڤیش- gireviş): باوەڕکردن، ئیمان هێنان.

گروگان- ا.ص(گرووگان- grûgan): بارمتە.

گروگر- ا.ص(گەرووگەر- gerûger): دادوەر، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

گروه- ا(گوروه- gurûh): گرووپ، دەستە، تاقم، پۆل، رەشەک.

گروهان- ا(گورووهان- gurûhan): دەستە، لە واری سوپاییدا دەستەیەک سەربازی ١٤٠- ١٧٠ نەفەرییە، فەوج.

گروهبان- ا.ص(گورووهبان- gurûhban): سەر دەستە، بەرپرسی فەوج، سەربازی دەرەجەدار، کەمتر لە ئەفسەر..

گروهر- ا(گورووهەر- gurûher): گلاهەک.

گرویدن- مص.ل(گیرەڤیدەن- girevîden): باوەڕکردن، باوەڕهێنان.

گرویده- ا.مف(گیرەڤیدە- girevîde): باوەڕهاورودوو.

گره- ا(گیریه- girih): گرێ.

گره- ا(گوروه- gurûh): گرووپ، دەستە.

گرەگشا- ص.فا(گیریه گوشا- girih guşa): گرێکەرەوە، ئەوەی گرفتی کەسێک چارەسەر بکات.

گرهه- ا(گورووهه- gurûhe): گلاهەک.

گری- ا(گەری- gerî): پێوانە، گەز.

گری- ا(گەری- gerî): گەڕی.

گریال- ا(گەریال- geryal): ئامێرێکە لە کۆنا لەبری سەعات بەکار هاتووە.

گریان- ص.فا(گەریان-geryan): گریان، گیرستن.

گریاندن- مص.م(گەریاندەن- geryanden): گریاندن، خستنەگریان، بەگریان خستن.

گریاننده- ا.فا(گەریانەندە- geryanende): کەسێک، کەسێک بگرێنێ، هەر شتێک مایەی گریان بێ.

گریبان- ا(گیریبان- girîban): یەخە، ملیوان.

گریپ- ا.فر(گریپ- grîp): هەلامەت و پەسیڤو ئەنفلۆنزا.

گریچ- ا(گوریچ- gurîç): کەپر.

گریختن- مص.ل(گوریختەن- gurîxten): رەڤین، هەلاتن، راکردن، وا.

گریزنده- ا.فا(گوریزەندە- gurîzende): کەسێک لە دەستی کەسێک را بکات.

گریز- ا.مص(گوریز- gurîz): هەلاتن، فیرارکردن، وایین.

گریز زدن- مص(گوریز زەدەن-gurîz zeden): لە کاتی قسەکردن یان نووسیندا لە بابەتێکەوە بچیتە سەر بابەتێکی دی.

گریزان- ص.فا(گوریزان- gurîzan): هەلاتوو.

گریزاندن- مص.م (گوریزاندەن- gurîzanden): راونان.

گریزپا- ص.م(گوریزپا- gurîzpa): بێ ئۆقرە، جێ نەگیر، ناپایەدار، فیراری، هەلاتوو.

گریزگاه- ا.مر(گوریزگاه- gurîzgah): شوێنی گونجاو بۆ هەلاتن.

گریس- ا.فر(گیریس- girîs): گریس.

گریستن- مص.ل(گیریستەن- girîsten): گریان، گیرستن.

گرینده- ا.فا(گیریەندە- giryende): گریەکەر، چاوبەگریە، گیرینۆک.

گریسنگ- ا(گەریسەنگ- gerîseng): چاڵ، کەندڕ.

گریغ- ا.مص(گوریغ- gurîx): وایین، هەلاتن، رەڤین.

گریفون- ا.فر(گیریفون- girîfûn): جۆرە سەگێکی تووکنە.

گریم- ا.فر(گیریم- girîm): ئارایشتی دەموچاوی ئەکتەر بە شێوەیە کە لە کەسێکی دی بچێ.

گریواره- ا(گیریڤارە- girîvare): گەردنبەن، خەناوکە، ملوانکە، مێخەکبەند.

گریوان- ا(گیریڤان- girîvan): یەخە، ملیوان.

گریوان- ا(گیریڤان- girîvan): گەڕی.

گریوه- ا(گەریڤە- gerîve): تەپە، گەردنەی کێو، زینو، بستوی شاخ.

گریه- ا.مص(گیریە- girye): گریەو زاری، فرمێسک رشتن.

گرییدن- مص.ل(گیرییدەن- giryîden): گریان، گیرستن.

گز- ا(گەز- gez): گەز، بەرانبەر بە ١٦ گرێ.

گز- ا(گەز- gez): جۆرە شیرینییەکە، گەزۆ.

گزا- ا(گەزا- geza): گازگرتن، قەپگرتن.

گزار- ا(گوزار- guzar): نەشتەری حەجاماتکێش، کەڵەشاخ گرتن.

گزار- ا(گوزار- guzar): پۆرتریت، سکێچ.

گزاردن- مص.م(گوزاردەن- guzarden): ئەنجامدان.

گـــزارش- ا.مص(گـــوزاریش- guzariş): گـــوزارشت، دەربڕین و شــەرح و شــرۆڤــەی مەبەستێک یان هەواڵێک.

گزار شگر- ص.فا(گوزاریشگەر-guzarişger): لێکدەرەوەی خـــەو، گـــوزارشکار، هەواڵدەر، مێژوونووس، دیرۆکنووس.

گزاره- ا.مص(گوزارە- guzare): گوزارشت، هەواڵ، سالوخ، ئەنجامدان.

گزاریدن- مص.م(گوزاریدەن- guzarîden): ئەداکردن، جێبەجێکردن.

گـزاف- ص(گـیـزاف- gizaf): زۆر، فـرە، بێهودە، قسەی بێ تام.

گزاک- ص(گەزاک- gezak): گەزین.

گـزان- ص.فـا(گـەزان- gezan): گـازگـر، قەپگر.

گزانگبین- ا.مر(گەز ئەنگەبین- gez engebîn): گەزۆی بنەگەز، شیرینی بنەگەز، گەزگولە، گەزۆی دارمازو.

گزاییدن- مص.م(گەزاییدەن- gezayîden): گەزین، قەپ لێدان، قەپ گرتن، گاز لێ گرتن.

گـزایش- ا.مص(گـەزاییش- gezayîş): ئازار پێ گەیاندن.

گـزاینده- ا.فـا(گـەزایەندە- gezayende): ئازارگەیەنەر.

گزر- ا(گەزەر- gezer): گێزەر.

گـــــــزر- ا(گـــــــوزیـر- guzir): چارە، عیلاج.

گـــزردن- مص.م(گـــوزیردەن- guzirden): چارەکردن.

گزش- ا.مص(گەزیش- geziş): گەستن.

گـــزک- ا(گـــەزەک- gezek): مـــەزە، چەژ، دەرفەتی لەبار بۆ کارێک، سەرما.

گـزلیک- ا.ت(گـیـزلیک- gizlîk): چەقـۆ، قەڵەمبڕ.

گزمازک- ا(گەزمازەک- gezmazek): گەزۆو مازۆ.

گزمـه- ا.ص(گـەزمـە- gezme): حـەسـحـەس، شەوگەڕ، پاسەوان.

گزن- ا(گەزەن-gezen): شفرە.

گـزند- ا(گـەزەند- gezend): ئازار، ئاسـیـو، ڕەنج.

گزنه- ا(گـەزنە- gezne): ڕووەکـێکە لە گوێ ڕوبارو ڕۆخانان دەڕوێ.

گزیت- ا(گـیـزیەت- gizyet): جزیە، زەریبەو باجێک بووە کاتی خۆی موسڵمانان لە گاوران و ئەهلی زیمەیان وەرگرتووە، سەرانە.

گزیدن- مص.م(گەزیدەن- gezîden): گەستن، قەپ لێگرتن، پێوەدان، گەزین.

گزنده- ا.فا(گەزەندە- gezende): حەیوان یان مێروویەک کە مرۆڤ بگەزێ یان پێوەی بدا.

گـزیده- ا.مف(گـەزیدە- gezîde): گـەزراو، پێوەدراو.

گـــزیدن- مص.م(گـــوزیدەن- guzîden): هەڵبژاردن، بەگەن کردن.

گزیده- ا.مف(گوزیدە- guzîde): هەڵبژاردە.

گزیر- ا(گوزیر- guzîr): چارە، مالیجە.

گزیر- ا.ص(گـیـزیر- gizîr): گزیر، بەردەستی کوێخا دێ.

گـــزیردن- مص.م(گـــوزیردەن- guzîrden): چارەکردن، مالیجەکردن.

گـــزیرش- ا.مص(گـــوزیریش- guzîriş): چارەگەری.

گزین- (گوزین- guzîn): هەڵبژاردن.

گـــزینش- ا.مص(گـــوزینیش- guzîniş): هەڵبژاردن.

گزینه- ص(گوزینە- guzîne): هەڵبژاردە.

گـژار- ا(گـوژار- gujar): چیکلـدانی مـەل، زیقەتۆرە، جیقڵدان.

گس- ص(گەس- ges): تامی تفت و تورت.

گـسـاردن- مص.م(گـوسـاردەن- gusarden): خواردن، خواردنەوە، غەم خواردن، مەی خواردنەوە.

گسارنده- ا.فا(گوسارەندە- gusarende): بخۆر، نۆشیاگ.

گست- ص(گەست- gest): ناشیرین، بلّح، دزێو، کرێت.

گستاخ- ص(گوستاخ-gustax): دلێر، بێ پەروا، بێ ئەدەب، روودار.

گستاخانه- ق.ص(گوستاخانە-gustaxane): دلێرانە، بێباکانە.

گسترانیدن- مص.م(گوستەرانیدەن-gusteranîden): راخستن، پانکردنەوە، تەنک کردن.

گستراننده- ا.فا(گوستەرانەندە-gusteranende): پانکەرەوە، بلاوکەرەوە.

گستردن- مص.م(گوستەردەن- gusterden): راخستن، بلاوکردنەوە، فەرشکردن.

گسترنده- ا.فا(گوستەرەندە-gusterende): کەسێک شتێک رابخات.

گسترده- ا.مف(گوستەردە- gusterde): راخراو، بلاوکراو.

گسترش- ا.مص(گوستەریش- gusteriş): بلاوکردنەوە، راخستن.

گسته- ص(گەستە- geste): نا شیرین، ناعەز، تەرسەقول.

گسستن- مص.م(گوسیستەن- gusisten): دابران، پچران، لێک جیاکردنەوە، لێکترازان.

گسسته- ا.مف(گوسیستە- gusiste): پچراو، لێک براو.

گسلاندن- مص.م(گوسیلاندەن- gusilanden): پچراندن، براندن، دابراندن.

گسلاننده- ا.فا(گوسیلانەندە- gusilanende): پچرێنەر، کەسێک داوێ بپچرێ

گسلیدن- مص.م (گوسیلیدەن- gusilîden): پچران، دابران، بران، ترازان.

گسلیده- ا.مف(گوسیلیدە- gusilîde): پچراو، براو، دابراو، ترازاو.

گسنه- ص(گوسنە- gusne): برسی.

گسیختن- مص.ل(گوسیختەن- gusixten): پچران، بران، ترازان.

گسیخته- ا.مف(گوسیختە- gusixte): پچراو، ترازاو.

گسیل- ا.ص(گوسیل- gusîl): رەوانەکردن، ناردن.

گسیل کردن- مص. (گوسیل کەردەن- gusîl kerden): ناردن، رەوانەکردن.

گشاد- ا.مص(گوشاد- guşad): کراوە، گوشاد، فراوان، فرەه، ئاوالّە، دەلّب.

گشادن- مص.م(گوشادەن- guşaden): کردنەوە، ئاوالّە کردن، رەها کردن.

گشایش- ا.مص(گوشایش- guşayiş): بەرینی، رەهایی، پێچەوانەی تەنگی.

گشانیده- ا.فا(گوشانیدە- guşanîde): بکەرەوە، وازکەر.

گشاده- ص.مف(گوشادە- guşade): کراوە، واز.

گشادگی- ا.مص(گوشادەگی- guşadegî): فراوانی و بەرینی، کراوەیی.

گشادنامه- ا.مر(گوشادنامە- guşad name): نامەی کراوە، حوکم و فەرمان، دیباجەی کتێبان.

گشادەزبان- ص.مر(گوشادە زەبان- guşade zeban): قسەرەوان، پەیڤرەوان.

گشت- ا.مص(گەشت- geşt): گەشت و گەران.

گشت- ق(گیشت- gişt): گشت ، هەموو، خڕ، تەڤ.

گشتا- ا(گوشتا- guşta): بەهەشت.

گشتن- مص.ل(گەشتەن- geşten): گەران، سوورانەوە، تەماشاکردن.

گشتی- ا.ص(گەشتی- geştî): دەوریی پاسەوانان.

گشسب- ا.مر(گوشەسب- guşesb): ئەسپ.

گشن- ص(گەشەن- geşen): چڕە دارستان، درەختی پڕ لق و پۆ، ئاپوراو قەرەباڵغی خەڵک.

گشن- ص(گوشین- guşîn): لاو، پیاوانە، نێر، تۆوی دارخورمای نێر.

گشنی- ا.مص(گوشنی-guşnî): جووتگیری، جووتبوونی حەیوانی نێرو مێ، گەردی خورمای نێر بکرێتە خورمای مێوە تا بەربگرێ.

گشنیز- ا(گەشنیز- geşnîz): گژنیژە.

گشودن- مص.م(گوشودەن- guşûden): کردنەوە، رەهاکردن.

گشوده- ا.مف(گوشودە- guşûde): کراوە، واز.

گفتار- ا.مص(گوفتار- guftar): پەیڤین، گوتار، ئاخافتن.

گفتگو- ا.مص(گوفتوگو- guftugû): وتوویژ، گفتوگۆ، دان و سان، هەڤپەیڤین.

گفتن- مص.م(گوفتەن- guften): قسەکردن، پەیڤین، ئاخاوتن.

گوینده- ا.فا(گویەندە- guyende): قسەکەر، گۆیەندە.

گفت و شنید- ا.مص(گوفت و شەنید- guftû şenîd): گفتوگۆ، وتوویژ، هەڤپەیڤین.

گل- ا(گول- gul): گوڵ.

گل- ا(گیل- gil): قوڕ، گڵ، حەڕی.

گل- ا(گەل- gel): گەروو، گەردەن، قوڕگ، ئەوک.

گل- ا.انگل(گۆل- gol): گۆڵ.

گلاب- ا.مر(گولاب- gulab): گوڵاو، ئاوی گوڵ، گولاڤ، بەرکم.

گلاب‌پاش- ا.مر(گولابپاش- gulab paş): گوڵاو پژێن، گوڵاودان.

گلابتون- ا(گولابتون- gulabtûn): گوڵابەتون، گوڵاباتون، گولاڤدون.

گلابدان- ا.مر(گولابدان- gulab dan): گوڵاودان، گوڵاوپژێن.

گلابگیر- ا.ص(گولابگیر- gulabgîr): گوڵاوگر، کەسێک کە ئاوی گوڵ بگرێ.

گلابه- ا.مر(گیلابە- gilabe): سیاناو، قوڕاو، چلپاو.

گلابی- ا(گولابی- gulabî): گوڵاوی، هەرمێ.

گل اتشی- ا.مر(گولی ئاتەشی- guli ateşî): گوڵە باخ، گوڵاسۆر.

گلاج- ا(گولاج- gulac): جۆرە شیرینییەکە.

گل ادریسی- ا.مر(گولی ئیدریسی- guli idrîsî): گوڵێکی زۆر جوانی هێشوییە، بە زۆری لە گوڵدانداا بەخێو دەکرێ.

گل اذین- ا.مر(گول ئازین- gul azîn): تەرزی وەستانی گوڵ بەسەر قەد یان چڵەوە.

گل استکانی- ا.مر(گولی ئیستیکانی- guli istikanî): جۆرە گوڵێکە هەم لە دەشت هەیەو هەم لە ماڵدا بەخێو دەکرێ، جۆرێ گوڵە کە لە شێوەی پیاڵە یان زەنگوڵەدایە.

گل افشان- ص.فا(گول ئەفشان- gulefşan): گوڵ وەشان.

گلاله- ا(گولالە- gulale): گوڵاڵە.

گلان- ا(گولان- gulan): جۆرێکە لە نانە چەورە.

گل اندام- ص.مر(گول ئەندام- gul endam): گوڵ ئەندام، بەدەن ناسک وەکو گوڵ، ژنێک بەدەنی نەرم و ناسک وەکو پەڕەی گوڵ بێ.

گلاندن- مص.م(گەلاندەن- gelanden): تەکاندن، تەکاندنی دارو درەخت تا بەرەکەی بڕژێ.

گلاوه- ا.مر(گیلاڤە- gilave): قوڕاو، سیاناو، چلپاو، سیانکە.

گلاویز- ص.مر(گەلاڤیز- gelavîz): ئاوێزان، داڵەقاو، داهێڵدراو، هەڵواسراو.

گلاویزشدن- مص.ل(گەلاڤیز شودەن- gelaviz şuden): بەگژ یەکداچوون، دەست نانە یەخەی یەکتر.

گلایدر- ا.انگل(گلایدیر-glaydir): فرۆکەی بێ ماتۆر.

گلایول- ا.فر(گیلایوول- gilayûl): جۆرە گوڵێکە.

گلایە- ا.(گیلایە- gilaye): گلەیی، گازندە، سکاڵا.

گلبام- ا.مر(گولبام- gulbam): بانگی بەرز، جارو جاردان.

گلبانگ- ا.مر(گول بانگ- gulbang): بانگی بەرز.

گلبانگ مسلمانی- ا.مر(گولبانگی موسوڵمانی- gulbangi musulmanî): بانگ و سەڵای موسوڵمانان.

گلبرگ- ا.مر(گول بەرگ- gul berg): پەڕەی گوڵ.

گلبن- ا.مر(گول بون- gul bun): دەوەن و داری گوڵ، بنچکی گوڵ، بنەگوڵ.

گلبند- ا.ص(گولبەند- gulbend): باغەوان، گوڵبەن، قوماشێکی گوڵدارە، چەلینگ.

گلبول- ا.فر(گلوبوول- gulubûl): خڕۆکەی خوێن (سوورو سپی).

گل بهمن- ا.مر(گولی بەهمەن-guli behmen): گوڵی بەهمەن، گوڵێکی سپییە، بنجەکەی درکاوی و پەڕەکانی درێژە، لە جەنگەڵ و کێوان دەڕوێ و لە زستانداو لەناو بەفردا گوڵ دەکات، بنجەکەی لە بنجی گێزەر دەچێ.

گلپر- ا.مر(گول پەر- gulper): جۆرە گیایەکە.

گل پیرا- ا.ص(گول پیرا- gul pîra): باخەوان، گوڵەوان، گوڵپەروەر.

گل جعفری- ا.مر(گولی جەئفەری- guli ce'ferî): گوڵە جافەری.

گل چای- ا.مر(گولی چای- guli çay): گوڵەباخ، گولاسوور.

گلچهره- ص.مر(گولچەهرە- gul çehre): گوڵ روو، جوان، خشکۆک.

گلچین- ص.فا(گوڵ چین- gul çîn): هەڵبژاردە، گوڵبژێر، کەسێک گوڵ بچنێ.

گل هنا- ا.مر(گولی هەنا- guli hena): گوڵەخەنە، گیایەکە.

گلخان- ا.مر(گولخان- gulxan): ئاگردان، توون.

گلخانه- ا.مر(گولخانە- gulxane): گوڵخانە، شوێنی تایبەت لە ماڵدا یان لە باخچەدا بۆ بەخێوکردنی گوڵ.

گلخن- ا.مر(گول خەن- gulxen): توونی حەمام، گولخانە، ئاگردان.

گلخنی- ا(گولخەنی- gulxenî): تونچی حەمام.

گل خنجری- ا.مر(گولی خەنجەری- gulixencerî): گوڵی خەنجەری، جۆرە ڕووەکێکە.

گلخوار- ص.فا(گیل خار- gil xar): گڵخۆر، مناڵێک گڵ بخوات.

گلخواره- ا(گلیخارە- gil xare): جۆرە کرمێکە.

گلدان- ا.مر(گولدان- guldan): گوڵدان، ئینجانە، مەرکان.

گلدسته- ا.مر(گول دەستە- gul deste): منارەی مزگەوتان.

گلدوزی- ا.مص(گول دووزی- gul dûzî): گوڵدۆزی، نەخش و نیگاری بە ئاوریشم چنراوی سەر قوماش.

گلرخ- ص.مر(گولروخ- gul nux): گوڵ روو، ڕوومەت وەک گوڵ، جوان.

گلرنگ- ص.مر(گولرەنگ- gul reng): گوڵفام، وەکو گوڵ، گوڵڕەنگ.

گل ریزان- ا.مر(گول ریزان- gul rîzan): گوڵباران، گوڵبارانکردنی بووک و زاوا لە زەماوەندا، یا گوڵبارانکردنی پاڵەوان لە زۆرخانەدا.

گل ریشه- ا.مر(گول ریشه- gul rîşe): جۆره گوڵێکه.

گلزار- ا.مر(گولزار- gulzar): گوڵزار، گوڵستان، شوێنێ گوڵی زۆری لێروابێ.

گل زرد- ا.مر(گولی زەرد- guli zerd): گوڵە زەرد.

گلست- ص (گەلەست- gelest): زۆر مەست، مەستی مەست، سیامەست.

گلستان- ا.مر(گولیستان- gulistan): گوڵزار، گوڵستان.

گل سرخ- ا.مر(گولی سورخ- guli surx): گوڵەباغ.

گل سرسبد- ا.مر(گولی سەرسەبەد- guli ser sebed): گوڵی سەر سەبەتە، گوڵی جوان و هەڵبژاردە، کەسی هەڵبژاردەو ئازیز.

گل سرنگون- ا.مر(گولی سەرنیگوون- guli sernigûn): بخوردی مریەم، گوڵە مریەم.

گل سفید- ا.مر(گیلی سەفید- gili sefîd): گڵی سپی، قسڵی سپی.

گل سنگ- ا.مر(گول سەنگ- gul seng): قرێژەبەرد، خەنەتیلکە، قەوزە، کەڤز، گووقورباقە.

گل سوری- ا.مر(گولی سوری- guli sûrî): گوڵەباخ، گولاسۆر، گوڵی محەمەدی.

گلشکر- ا.مر(گوڵشەکەر- gul şeker): دەرمانێکە لە پەڕەی گوڵەباخ و شەکر دروست دەکرێ.

گلشن- ا(گولشەن- gulşen): گوڵشەن، گوڵزار، باخی گولان، گوڵستان.

گل صدتومانی- ا.مر(گولی سەد تومانی- guli sed tûmanî): گوڵێکە، گوڵە باتمانی.

گلعذار- ص.مر(گول ئەزار- gul ezar): روو گوڵ، روو چون گوڵ.

گلغر- ا.مر(گولغەر- gulxer): نەرمەموی ژێرەوە، کوڵک.

گلغنده- ا.مر(گولّ غونده- gul xunde): گلۆڵە لۆکە، پەمووی شیکراوەی گلۆڵەکراو.

گلف- ا.انگل(گۆلف- golf): جۆرە وەرزشێکە بەداروگۆ ئەنجام دەدرێ.

گلفام- ص.مر(گولفام- gulfam): گوڵفام، گوڵڕەنگ.

گلفهشنگ- ا(گول فەهشەنگ- gulfehşeng): ستالاکتایت، سیخە سەهۆڵ.

گلقند- ا.مر(گولغەند- gul xend): گوڵ و شەکر.

گلک- ا (گولەک- gulek): گوڵوک، گیاکەڵەیەکە لە بێستانان دەوڕوکێ، تانەو سەرزەنشت.

گلکار- ا.ص(گولکار- gulkar): باغەوان، گوڵەوان، خمچی.

گلکار- ا.ص(گیلکار- gilkar): گڵکار، کەسێک لە بیناکاریدا کاریکات.

گل کاغذی- ا.مر(گولی کاغەزی- guli kaxezî): گوڵی قاقەزی، گوڵی لە کاغەز دروستکراو.

گل گاوزبان-ا.مر(گولی گاڤزەبان- guli gav-zeban): گوڵی زمانەگا.

گلکوبی- ا.مص(گول کوبی- gulkûbî): پێشێلکردنی گولان، گەشت و گەڕان لە نێو گوڵ و گوڵزاردا.

گل کیپر- ا.انگل(گۆل کیپەر- gul kîper): گۆڵچی.

گلگشت- ا.مر(گول گەشت- gulgeşt): گەشت و گەڕان لە نێو گوڵ و گوڵزاردا.

گل گلاب- ا.مر(گولی گولاب- guli gulab): گوڵەباخ،

گل گندم- ا.مر(گول گەندووم- gul gendûm): جۆرە گوڵێکە، گوڵەگەنمیشی پێ دەگوترێ.

گلگون- ص.مر(گولگوون- gul gûn): سوور، وەکو گوڵ.

گلگونە- ا.ص(گـــولـگـونـە- gul gûne): سوراو، گوڵڕەنگ، ئاڵگۆنە.

گلگیر- ا.مـر(گـول گـیـر- gul gîr): جـۆرە مەقاشێکە بۆ گرتنی زمانەی شەم.

گلگیر- ا.مـر(گـیـل گـیـر- gil gîr): گڵ گـر، قـایشێکە لە چامـرلغی ئوتومـبیل دەنرێ تا قـوڕی تایەکان بگرێ.

گل مـــاهور- ا.مـــر(گـــولی مـــاهوور- guli mahûr): جۆرە گوڵێکە.

گلمر- ا(گـولمەر- gulmer): گـوڵێکە، جـۆرە نێزەیەکی تیربووە.

گل مریم- ا.مر(گولی میریەم- guli miryem): گوڵێکی سپی بۆن خۆشە.

گل مـژه- ا.مــر(گــوڵ مــوژە- gul muje): قیچکە سلاوە.

گل مـهره- ا.مر(گـیل موهرە- gil muhre): گلاهەک، گلاهەک.

گل مـیخ- ا.مــر(گــول مــیـخ- gul mîx): گـوڵ مـێخ، جـۆرە مـێــخـێکە، بزمـاری زل، مێخزنجیر.

گل مـیـمـون- ا.مــر(گــولی مــەیمون- guli meymûn): گـوڵە مـەیمون، جـۆرە گـوڵێکە لە دەموچاوی مەیمون دەچێ.

گل مـینا- ا.مـر(گـولی مـینا- guli mîna): گوڵەمینا.

گلنار- ا.مر(گولنار- gulnar): گوڵنار، گوڵی هەناری کێوی.

گلنارگـون- ص.مـر(گـولنارگـوون- gulnar gûn): سـوور رەنگ، وەکـو رەنگی گـوڵنار، گوڵهەنار رەنگ.

گلناک- ص(گـیـلناک- gilnak): گـلاوی، قوڕاوی.

گلنگبین- ا.مر(گولەنگەبین- gulengebîn): ماجومێکە بە گوڵەباخ و هەنگوین دروست دەکرێ، پەڕەی گـوڵەباخ و هەنگوین تێکەڵ دەکـرێ و دەکولێنرێ.

گلن گدن- ا.مر(گەلەن گیدەن- gelen giden): میلهێنان و بردنی تفەنگ.

گل نوش- ا.مـــر(گـــول نووش- gulnûş): نەوایەکی کۆنی مۆسیقای ئێرانییە.

گلو- ا(گەلوو- gelû): گەروو، ئەوک، قوڕگ.

گلوبند- ا.مـــر(گـــەلووبەند- gelûbend): گەردنبەن، گەردانە، ملوانکە، خەناوکە.

گلوبنده- ص.مـر(گـەلوبەندە- gelûbende): زۆر خۆر، پڕخۆر، زگدڕپاگ.

گلوبندی- ا.مص(گـەلوبەندی- gelûbendî): پڕ خۆری ، فرە خۆری.

گلوت- ا.فر(گولووت- gulût): زوڕنا.

گلوز- ا(گەلووز- gelûz): فندق.

گلوسوز- ص.فـا(گـەلوسـوز- gelûsûz): زۆر شیرین، ئەوەی گەروو بسووتێنێتەوە.

گلوسـیـد- ا.فـر(گـولووسـیـد- gulûsîd): گلۆسـیـد، گلۆسـیـدان لە سێ توخـمی کـیـمـیـایی کاربۆن و هایدرۆجین‌و ئۆکسیژین پێک دێت.

گلوکز- ا.فر(گولووکووز- gulûkuz): گلۆکۆز، مـادەی شـەکر کـە بەشـێـوەی سروشـتـی لە زۆربەی میوەکاندا هەیە.

گلوکـزید- ا.فـر(گـولووکـوزید- gulûkuzîd): گلۆکۆزید.

گلوگـاه- ا.مـر(گەلوگـاه- gelû gah): ئەوک، قوڕگ، گەروو.

گلوله- ا(گـــولوولە- gulûle): گـــوللە تۆپ، گوللەی تفەنگ، گلۆڵە دەزوو یان پەموو.

گلوند- ا.مـر(گـەلڤـەند- gelvend): دیاری، رستە هەنجیرو کاکڵە گوێزو ئەو شتانە کە بەدیاری بۆ کەسێک بنێردرێ.

گله- ا(گـیلە- gile): گلەیی، سکاڵاو دەربڕینی دڵتەنگی.

گله- ا(گـەلە- gele): گـەلە، مـێگەل، دەسـتـە، گرووپ.

گلهار- ا.هن(گولهـار- gulhar): گـیایەکـە لە نیلوفەر دەچێت.

گلەبان- ا.ص(گـەلەبان- geleban): شـوان، شڤان، شوانکارە.

گلەدار- ا.ص(گـەلەدار- geledar): خـودان مێگەل، کەسێک ک مێگەلە پەزی هەبێ.

گلەگـزار- ص.فـا(گـیلەگـوزار- gile guzar): بەگلەیی.

گلەمند- ص(گـیلەمـەند- gile mend): گازاندەکار، گلەییکەر.

گل یخ- ا.مر(گول یەخ- gulyex): درەختێکی کورتە بالایە، گەلاکانی گەورەو پان و نووک تیژن، گوڵی زەردو بۆنخۆش-ەو لە زستانـدا دەپشکوێ، بۆیە پێی ئێژن گوڵی یەخ.

گلیز- ا(گیلیز- gilîz): تفی دەم.

گلیـزە- ا(گـیلیـزە- gilîze): گـۆزە، شـەربە، گۆزەڵە.

گلیسرین- ا.فر(گـیلیسـیرین- gilîsirîn): گلیسرین.

گلیسین- ا.فـر(گـیلیـسین- gilîsîn): جـۆرە ڕووەکێکی خۆ هەڵواسە.

گلیکوژن- ا.فـر(گـیلیکوژین- gilîkujîn): نشاستەی حەیوانی.

گلیگر- ا.ص(گـیلیگەر- gilîger): گـڵکار، بەنا.

گلیم- ا(گەلیم- gelîm): گلیم، پەلاس، بەڕەی ساکار.

گلین- ص.ن(گـیلین- gilîn): گـڵین، شـتێ لە گڵ دروستکرابێ.

گلین- ا.ت(گـەلین- gelîn): بـووک، نـارین، وەوی.

گم- ص(گـوم- gum): ون، بزر، پەنهـان، گم، گوم.

گم- ا.فر(گومم- gumm): کەتیرە.

گمـاردن- مص.م(گـومـاردەن- gumarden): دانان، دامەزراندنی کەسێک لەسەر کارێک.

گماشتن- مص.م(گوماشـتەن- gumaşten): دانانی کەسێک لەسەر کارێک، دامەزراندن.

گمارنده- ا.فـا(گـومـارەندە- gumarende): کەسێک کەیەکێک لەسەر کارێک دابنێ.

گماشته- ص.مف(گـومـاشـتـە- gumaşte): کـەسـێک لەلایەن یەکـێکەوە لە کـارێک دامەزرێنرابێ.

گمان- ا(گومـان- guman): گـومان، مەزەندە، وەهم.

گمـانە- ا(گـومـانە- gumane): گـومـان، مەزەندە .

گمانیدن- مص.م(گومانیدەن-gumanîden): گمانکردن، خەیاڵکردن، مەزەندەلێدان.

گمراه- ص.مر(گومـراه- gumrah): گومـڕا، سـەر لێ شـێـواو، ڕێ ونکەر، کـەسـێک لە ڕێی ڕاست و دروست لایدابێ، ویڵ، کەچرەو.

گمرک- ا(گومروک- gumruk): گومرک، ئەو باجـەی کـە لەسـەر سنوور لەکـالای هاتوو یان ڕۆییشتوو وەردەگیرێ.

گـمـست- ا(گـەمـەست- gemest): جـۆرە بلوورێکی زەرد یان سـوورە، جۆرە جـەواهێـرێکی هەرزان بەهایە.

گمنام- ص.مر(گومنام- gumnam): گومناو، کەسێک ناودار نەبێ.

گمیختن- مص.م(گومیختەن- gumîxten): تێکەڵ کردن، ئاوێتەکردن، میزتن، ڕیتن.

گمیز- ا(گومیز- gumîz): پێشاو، میز.

گمیزیدن- مص.ل(گومیزیدەن- gumîzîden: میزن، ڕیتن.

گن- (گین- gin): پاشگرە دەچێتە سەر وشەو مـانای تـازەی لـێ دروست دەکـات وەک: اندوە+گن- اندوهگن= خەمگین.

گناه- ا(گوناه- gunah): گوناح، کاری خراو، سەرپێچی ، عاسی بوون.

گناهکار- ص.فـا(گـوناهکار- gunahkar): گوناحکار، خەتاکار.

گـنبـد- ا(گـونبـەد- gunbed): گومەت، گومەز.

گنبدی- ا.ص(گونبەدی-gunbedî): خێوەتی بچووک، گومەزی.

گنج- ا(گەنج- genc): گەنج، خەزنە زێڕو زیو، (نە ماڵم دەوێ نە گەنجی دنیا...).

گنج بادآورد- ا.مر(گەنجی باد ئاڤەرد- genci bad averd): گەنجی تۆزوبا، گەنجێک بێ ڕەنج و زەحمەت بەدەست هاتبێ، ناوی یەکێک لە گەنجەکانی خوسرەوی پەرویز بووە، ناوی نەوایەکی باربەد بووە.

گنج- ا.مص(گونج-gunc): شوێن، قەبارە، ئامادەگی، توانای گرتن.

گنجار- ا(گونجار- guncar): سووراو.

گنجاندن- مص.م(گونجاندەن-guncanden): جێ بۆ کردنەوە، جێ کردنەوەی شتێک لە شوێنێ یان لە نێوان شتێ، گونجاندن.

گنجاننده- ا.فا(گونجانەندە-guncanende): کەسێک کە جێی شتێک بکاتەوە، گونجێنەر، جێ کەرەوە.

گنجانیده- ا.مف(گونجانیدە- guncanîde): گونجێنراو، جێکراوە.

گنجایش- ا.مص(گونجایش- guncayiş): فراوانی، گونجایشت، جێگەبوونەوە.

گنجبار- ا.مر(گەنجبار- gencbar): گەنجدان، گەنجینە، خەزێنە.

گنجبان- ا.ص(گەنجبان- gencban): گەنجەوان، خەزنەدار، پاسەوانی گەنج.

گنج خانه- ا.مر(گەنج خانە- genc xane): گەنجخانە، گەنجینە، خەزێنە.

گنجدان- ا.مر(گەنجدان- gencdan): گەنجینە، خەزێنە، گەنجخانە.

گنج سوخته- ا.مر(گەنجی سوختە- genci sûxte): ناوی یەکێکە لە گەنجەکانی خوسرەوی پەرویز، ناوی نەوایەکە لەسی نەوایەکەی باربەد.

گنجشک- ا(گونجشک- guncişk): چۆلەکە، پاساری، مەلوبچک.

گنجفه-ا(گەنجیفە- gencife): کاغەزی قومار.

گنج نامه- ا.مر(گەنج نامە- genc name): کاغەزێک کە شوێنی ڤەشێرتنی گەنجی تێدا تۆمار کرابێ.

گنجور- ص(گەنجوور- gencûr): خودان گەنج، خەزنەدار.

گنجوی- ص.ن(گەنجەڤی- gencevî): خەڵکی شاری گەنجە، گەنجەوی.

گنجه- ا(گەنجە-gence): تاق، دۆڵابچە.

گنجیدن- مص.م(گونجیدەن- guncîden): جێ کردنەوەی شتێک لە شوێنێ یان لەناو شتێکی دی.

گنجیده- ص.مف(گونجیدە- guncîde): جێ بۆ کراوە، جێ بووەوە.

گنجینه- ا(گەنجینە-gencîne): شوێنی گەنج و شتێن گرانبەها، گەنجینە، خەزێنە.

گند- ا(گەند- gend): بۆگەن.

گند- ا(گوند- gund): گون، گونی سەگلاوی.

گند- ا(گوند- gund): سوپا، لەشکر، قۆشەن.

گندا- ص(گوندا- gunda): زانا، حەکیم، پەندیار، پیتۆڵ، فەیلەسوف.

گندا- ص(گەندا- genda): بۆگەنیوو.

گنداب- ا.مر(گەنداب- gendab): گەنداو، گەناو، شوێنێ کە ئاوی لێ وەستابێ و بۆگەن بووبێ، بۆگەناو.

گنداندن- مص.م(گەنداندەن- gendanden): بۆگەناندن.

گنداور- ص(گوندئاڤەر- gund aver): دلێر، ئازا، عەگید.

گندزدا- ص.فا(گەندزەدا- gendzeda): هەر دەرمانێک بۆنی ناخۆش یان میکرۆب لابەرێ، بۆن برە.

گندک-ا(گەندەک-gendek): گۆگرد، باروت.

گندله- ص(گوندولە- gundule): خڕ، گلۆڵە.

گندم- ا(گەندوم- gendum): گەنم.

گندمگون- ص.مر(گەندومگوون- gendum gûn): گەنمڕەنگ.

گندمه- ا(گەندومە- gendume): بالووکە.

گندنا- ا(گەندنا- gendna): سەوزەیەکە بە کاڵی و بە کوڵاوی دەخورێ.

گندنای کوهی- ا.مر(گەندنای کوهی- gendnay kûhî): گەندنای کێوی، سەوزەیەکی کێوییە.

گنده- ص(گوندە- gunde): گەورە، گونکە هەویر، کفتە، گلۆڵەپەموو.

گنده- ص(گەندە- gende): بۆگەن.

گندەپیر- ص،مر(گەندەپیر-gendepîr): پیری زورهان، کەنفت.

گندیدن- مص.ل(گەندیدەن- gendîden): بۆگەنبوون، گەنین.

گندیده- ص.مف(گەندیدە- gendîde): بۆگەنیوو.

گندیدگی- ا.مص(گەندیدەگی- gendîdegî): بۆگەنی.

گنگ- ص(گونگ- gung): لاڵ.

گنگ- ا(گونگ- gung): کونج.

گنکار- ا.ص(گونکار- gunkar): مارێ کە تازە کاژی فرێ دابێ.

گنگل- ا(گەنگەل-gengel): شۆخی، حەنەک، گاڵتەو گەپ.

گنگلاج- ص(گونگلاج- gunglac): زمانگیر، کەسێک لە قسەکردنا زمانی بگیرێ، لاڵەپەتە.

گنهکار- ص.فا(گونەهکار- gunehkar): گوناحکار، خەتاکار.

گنەگنه- ا(گەنە گەنە- gene gene): جۆرە درەختێکە لە ئەمریکای لاتیندا دەڕوێ.

گو- ص(گەو- gew): دلێر، قارەمان، پاڵەوان، عەگید، ئازا، گەورە.

گو- ا(گو- gû): گۆ، گۆی قاشوانێ، تۆپ، تۆپی یاریکردن، قۆپچە.

گو- ص(گەو- gew): قووڵ.

گوا- ص(گوڤا- guva): گەواه، شایەد.

گواتر- ا.فر(گواتر- gwatr): لوی ژێر گەروو گەردن.

گواچو- ا(گوڤاچو- guvaçu): دیلانێ، هەڕەزانی، لەیلووک.

گوارا- ص.فا(گوڤارا-guvara): هەر خواردنێ یان خواردنەوەیەک بە تام و لەزەت بێ و سووک و زوو هەرس بێ.

گواردن- مص.ل(گوڤاردەن- guvarden): باش هەرس بوون، هەرس بوونی خواردن لە گەدەدا.

گوارش- ا.مص(گوڤاریش- guvariş): پرۆسەی هەرس بوونی خۆراک و گۆڕانی لە نێو گەدەو ریخۆڵەکان.

گوارشت-ا.مص(گوڤاریشت-guvarişt): هەرس.

گوارون- ا(گوڤارون- guvarûn): گەڕی.

گواره- ا(گەڤارە- gevare): گاگەل، گاڕان.

گواره- ا(گەڤارە-gevare): لانکە، بێشکە، گافارە.

گواز- ا(گەڤاز-gevaz): دارگاڕان.

گواژ- ا(گەڤاژە- gevaje): تانە، سەرزەنشت، شۆخی، گاڵتەو گەپ.

گواش- ا(گوڤاش- guvaş): تەرز، رەوش.

گوال- ا(گەڤال- geval): جەواڵ، خەرار، تەلیس.

گوالیدن- مص.ل(گوڤالیدەن- guvalîden): نەشونماکردن، گەشەکردن، کۆکردنەوە، حرکردنەوە.

گوالیده- ا.مف(گوڤالیدە- guvalîde): گەشەکردوو، چەکەرەکردوو.

گوان- ا(گەڤان- gevan): ئازا، پاڵەوان، قارەمان.

گوانجی- ص(گەڤانجی- gevancî): سەردار، دلێر، پاڵەوان، سوپاسالار.

گوانگله-ا (گوئەنگلە- gûengle): دوگمە، قۆپچە.

گواه- ص(گوڤاه- guvah): شایەد، گەواه، گەواهیدەر.

گواهی نامه- ا.مر(گوڤاهی نامە- guvahî name): شەهادەنامە، کارنامەی تەواوکردنی خوێندن.

گوباره- ا(گەوبارە- gewbare): گاگەل، گایەل.

گوجه- ا(گەوجە- gewce): عەلوکە، هەڵۆژە، ئالوچە.

گوجەفرنگی- ا.مر(گەوجە فەرەنگی- gewce ferengî): تەماتە، باینجانە سوورە.

گود- ص(گەود- gewd): قووڵ.

گوداب- ا(گوداب- gudab): شلەی گۆشت و برنج بەسرکەوە.

گودال- ا (گەودال- gewdal): شوێنی قووڵ، چاڵ، بیر.

گودرن- ا.فر(گودرون- gûdrun): قەتران.

گودره- ا(گەودەرە- gewdere): جۆرە مراوییەکە، گوێرەکە.

گوده- ا(گەودە- gewde): گورچیلە.

گور- ا(گور- gûr): گۆڕ، گڵکۆ، ساراو بیابان.

گور- ا(گور- gûr): کەرە کێوی، زێبرا.

گوراب- ا(گوراب- gurab): گۆرەوی.

گوراب- ا.مر(گوراب- gurab): سەراب، تراویلکە، زەوی شۆرەکات کە لە دوورەوە وەک ئاو بنوێنێ.

گوراب- ا.مر(گوراب- gurab): گومەزی سەر گۆڕ.

گورخانه- ا.مر(گورخانە- gurxane): گۆڕخانە، قەورستان، ئارامگە، شوێنی قەبران.

گوردان- ا.مر(گوردان- gurdan): گۆڕدان، قەبرستان.

گوردین- ا(گوردین- gurdîn): گلیم و پەلاس، جلێکی خوری زبرە هەژاران لەبەری دەکەن، پەلاس.

گورزا- ص.مر(گورزا- gurza): گۆڕزاد، شەمولە، بستەبالا، کورتەبالا.

گورستان- ا.مر(گوریستان- guristan): قەورستان، گورستان.

گورشکاونه- ا.ص(گورشیکاڤەنە- gûrşikavene): کەسێک بە شەو گۆڕ هەڵداتەوەو کفنی مردوو بدزێ، کفندز.

گورکن- ا.ص(گورکەن- gûrken): گۆڕهەڵکەن، گۆڕ هەڵکەنە (گیانلەبەرێکە لە ورچ دەچێ لێ چووکترە، بۆ خۆی لە ژێر زەویدا کون لێ دەدا بە رۆژ لەوێندەر دەحەسێتەوەو شەوان بۆ راو وەدەر دەکەوێ.

گورگا- ا(گەڤورگا- gevûrga): دەهۆڵ.

گورماست- ا.مر(گورماست- gûrmast): خەستە، تۆراغ.

گوریل- ا.فر(گوریل- gûril): غۆریلا، جۆرە مەیمونێکە لە بەشەر دەچێت.

گوز- ا(گەوز- gewz): گوێز، گردەکان.

گوزغه- اگەوزەغە-gewzexe): قۆزاخەی لۆکە.

گوزگانی- ا(گەوزگانی- gewzganî): سەختیان.

گوزگند- ا.مر(گەوزگەند- gewzgend): هەڵۆژەی وشکەوەکراو کە کاکڵە گوێزی تێ کرابێ. گوێز ئاخن.

گوزن- ا(گەڤەزەن- gevezen): گاکێوی، کەڵەکێوی.

گوزینه- ا(گەوزینە- gewzîne): شیرینییەکە بە کاکڵە گوێز دروستی دەکەن، گوێزینە.

گوساله- ا(گوسالە- gûsale): گۆلک، گوێرەکە.

گوساله ء سامری- ا.مر(گوسالەی سامیری- gûsaley samirî): گوێرەکەیەکە پیاوێکی ئیسرائیلی بەناوی سامیری لە زێر دروستی کردو لە دیار نەمانی حەزرەتی موسادا خەڵکی بۆ پەرستنی ئەو گوێرەکەیە هاندا.

گوسفند- ا(گوسفەند- gûsfend): مەڕ.

گوسفندکشان- ا.مر(گوسفەندکوشان- gûsfend kuşan): جەژنی قوربان.

گوش- ا(گوش- gûş): گوێچکە.

گوش- ا.مص(گوڤیش-gûviş): گوتار، گوتن.

گوش- ا(گوش- gûş): خواوەندی پارێزەری چوارپێیان، ناوی رۆژی چواردەمی هەر هەیڤێکی هەتاوی.

گوشاد- ا(گووشاد- gûşad): جۆرە رووەکێکە.

گوشاسب- ا(گوشاسب- gûşasb): خەون، خەوی خۆش.

گوشانه- ا(گووشانە- gûşane): گۆشە، قوڕنە، قوژبن، سوچ.

گوش بر- ص.فر(گووش بور- gûşbur): گوێ بڕ، خاپینۆک، کەسێک بە فڕوفێڵ شتێک لە کەسێک وەربگرێ.

گوشت- ا(گوشت- gûşt): گۆشت.

گوشت- ا.مص(گوڤیشت- gûvişt): گوتە، گوتار، پەیڤ.

گوشتابه- ا.مر(گوشتابە- gûştabe): گۆشتاو.

گوشتخوار- ص.فا(گوشت خار-gûşt xar): گۆشتخۆر، گیانلبەرانێ کە تەنیا لەسەر گۆشت بژین.

گوشت ربا- ا.مر(گوشت روبا- gûşt ruba): کۆلارە.

گوشت فروش- ا.ص(گووشت فروش- gûşt furûş): قەساو، گۆشت فرۆش.

گوشت کوب- ا.مر(گووشت کوب- gûşt kûb): گۆشت کوت، ساتوری قەساوان، دارێکی تایبەتە کە گۆشتی کولاوی پێ دەکوتن.

گوش خزک- ا.مر(گووش خەزەک- gûş xezek): هەزارپێ.

گوش خواباندن- مص.ل(گوش خاباندەن- gûş xabanden): گوێ خەواندن، سەبرکردن و چاوەنۆڕکردنی دەرفەت.

گوش داشتن- مص.ل(گووش داشتەن- gûş daşten): گوێگرتن، ژنەوتن.

گوشزد- ا.مص(گووشزەد- gûşzed): بەگوێدادان، وەبیرهێنانەوە، گوتنی قسەیەک بە کەسێک بە مەبەستی ئاگادارکردنەوەی.

گوش گرفتن- مص.ل(گووش گیریفتەن- gûşgiriften): گوێ گرتن، بە قسەکردنی کەسێک.

گوشمالی- ا.مص(گووشمالی- gûşmalî): گوێ راکێشان.

گوش ماهی- ا.مر(گووش ماهی- gûşmahî): گوێچکە ماسی، سەدەف.

گوشن- ا.مص(گوڤیشن-gûvişn): پەیڤ، قسە، گوتە.

گوشواره- ا.مر(گوشڤارە- gûşvare): گوارە.

گوشوار- ا.مر(گوشڤار- gûşvar): گوێ ئاسا، گۆشەی هەیوان، کونجی ژوور.

گوشه- ا(گووشە- gûşe): گۆشە، سوچ، کونج، قوڕنە، قوژبن.

گوشەدار- ا.ص(گووشەدار-gûşedar): گۆشەدار، سوچدار، قسەی تانە ئامێز.

گوشەگیر- ص.فا(گووشەگیر- gûşegîr): گۆشەگیر، دوورە پەرێز.

گوشیدن- مص.ل(گوشیدەن- gûşîden): گوێ گرتن.

گوگار- ا(گوگار-gûgar): گوخلێنە، قالۆنچەی ریخ گلێن.

گوگرد- ا(گوگیرد- gûgird): گۆگرد.

گول- ص(گول- gûl): گێل، نەزان، حیلەو فێڵ.

گــول زدن- مص(گــول زەدەن- gûl zeden): فریودان، لە خشتەبردن، خاپاندن.

گــول خــوردن- مص(گــول خــوردەن- gûl xûrden): فریو خواردن.

گــولانج- ا(گــولانج- gûlanc): جــۆرە شیرینییەکە.

گــولخن- ا(گــولخــەن- gûlxen): ئاگــردانی گەرماڤ، تونی هەمام.

گوله- ا(گوله- gûle): گۆزەی ئاو خواردنەوە، شەربە.

گون- (گون- gûn): جۆر، رەنگ، وەکو پاشگر بەکاردێ و مانای تازە دروست دەکات.

گون- ا(گەڤەن- geven): گەوەن، گەون.

گوناگون- ص.مـر(گوناگــون- gûnagûn): جۆراوجۆر، رەنگاورەنگ.

گونه- ا(گونە- gûne): گــۆنا، گــووپ، تەرز، جۆر.

گونی- ا(گونی-gûnî): گونی.

گونیا- ا(گونیا- gûnya): گۆنیا، ئامێرێکی ئەندازەیییە.

گوه- ا(گوڤە-gûve): پواز.

گـوهر- ا(گــەوهەر- gewher): ئەسڵ، نەژاد، گەوهەر، بەردی بەنرخی وەک مرواری و ئەڵماس و یاقوت و...

گــوهری- ص.ن(گــەوهەری- gewherî): رەســەن، پاک نەژاد، گــەوهەر نیـشــان، گــەوهەر فرۆش، جەواهێر فرۆش.

گــوهرین- ص.ن(گــەوهەرین- gewherîn): جەواهێرنیشان.

گوی- ا(گوی- gûy): گۆ، دوگمە، قۆپچە.

گويا- ص.فـا(گویا- gûya): قــســەکــەر، وەک بڵێی، زاهیری، گوایە.

گــويش- ا.مص(گــوییش- gûyiş): گــوتن، دەڤۆک، شێوەزار.

گويک- ا(گویەک- gûyek): گۆ، قۆپچە.

گه- ا(گەهـ- geh): گاهـ، جار.

گـهبد- ا.ص(گـەهبـود- gehbud): سـەڕاف، خەزنەدار.

گـهـر- ا(گــوهەر- gûher): ئەسڵ و فــەسڵ، رەسەن، گەوهەر، جەوهەر.

گهزن- ا(گەهزەن- gehzen): شفرە.

گهگاه- ق(گەهـ گاهـ- gehgah): جارجار.

گهگیر- ص.فا(گەهگیر- gehgîr): غافڵگیر، ئەسپێک لە نکاودا بڕەوێتەوە.

گـهنبـار- ا(گــەهەنبــار- gehenbar): ناوی شەش جەژنی ساڵانەی کۆنی ئێرانە.

گــهـواره- ا(گــەهڤــارە- gehvare): لانکە، بێشکە، گاڤارە.

گيا- ا(گییا- gîya): گیا.

گياغ- ا(گییاغ-giyax): گیا.

گياه- ا(گییاهـ- giyah): گیا.

گياه شناسی- ا.مص(گـیاهـ شـیناسی- giyah şinasî): گیاناسی.

گــيپـا- ا.(گــیپــا- gîpa): گــیپــە، جــۆرە خواردنێکە.

گيتار- ا.فر(گیتار- gîtar): گیتار، ئامێرێکی مۆسیقایە.

گيتی- ا(گیتی- gîtî): گێتی، جیهان، دنیا، رۆژگار.

گــيـتی ارا- ص.فـا(گــیـتی ئارا- gîtî ara): جیهان ئارا، رازێنەرەوەی عالەم، خوا.

گــيـتی فــروز- ص.فـا(گــیـتی فــورووز- gîtî furûz): رۆشنکەرەوەی جیهان.

گــيـتی نورد- ص.فـا(گــیـتی نەڤــەرد- gîtî neverd): جیهانگەڕ.

گيج- ص(گیج- gîç): گێژو وێژ، سەرگەردان، بێ هۆش.

گيجگاه- ا.مر(گیجگاهـ- gîcgah): لاجانگ، جانگێ.

گیرا- ص.فا(گیرا- gîra): دڵڕفێن، دڵگیر.

گـیـراندن- مص.ل(گـیـراندەن- gîranden): داگیرساندن.

گیرک- ا(گیرەک- gîrek): دوولقەی کارەبا.

گـیـرودار- ا.مـر(گـیـرودار- gîrûdar): ئاژاوە، هەراوهەنگامە، گرفتاری.

گیرە- ا(گیرە- gîre): گیرە، تەوقە.

گیس- ا(گیس-gîs): گێسو، پرچ.

گیشە- ا.فر(گیشە- gîşe): دەلاقە، پەنجەرەی بچووک.

گیلاس- ا(گیلاس- gîlas): گلاس، پەرداخ.

گیلاس- ا(گیلاس- gîlas): گێلاس (میوە)

گیلک- ا(گیلەک- gîlek): دێهاتی، مسکێن.

گـیـلکی- ص.ن(گـیـلەکی- gîlekî): زمـانی خەڵکی گیلان.

گیلی- ص.ن(گیلی- gîlî): خەڵکی گیلان.

گیمە- ا.فـر(گـیـیـومـە- giyyume): جـووت کەوانەی بچووک «...».

گین- (گین- gîn): پاشگرە وەک: شرم+گین-- شرمگین.

گیوتین- ا.فر(گیبوتین- gîyyutîn): ئامێرێکە بۆ سـەربڕینی مـرۆڤ، ملپـەڕێن، ئەم ئامـێـرە لە ساڵی ١٧٩٢ز لە فەرەنسا بەکارهێنرا.

گـیـوگان- ا.ص(گیڤەگان- gîvegan): گـیـو، ماڵباتی گیوان.

گیوە- ا(گیڤە- gîve): گیوە، کلاشی بن چەرم.

گـیـوەباف- ا.ص(گـیـڤـەباف- gîvebaf): کلاشکەر، کلاشچن.

گـیـوە دوز- ا.ص(گـیـڤـە دووز- gîve dûz): کلاش درو.

گیە- ا(گییەه- gîyeh): گیا، .

گیهان- ا(گەیهان- geyhan): جیـهـان، گێتی، دنیا.

ل- حر(**ل**- L):
پیتی بیست و حەوتەمی ئەلفبای فارسییە بە (لام) دەخوێنرێتەوە، لە حەساوی ئەبجەدا دەکاتە (٣٠).

لا- ا(لا- la): توێ و نێوان، لە تویێ کتێبەکەدا دامنا، لە نێوان کتێبەکەدا دامنا.

لا- ع(لا- la): نەخێر، نە ء.

لاابالی- ص.ع(لائوبالی-laubalî): خەمسارد، بێباک، بێ موبالات.

لااقل- ق.ع(لائەغەل- laexell): لایەنی کەم، بەلای کەمەوە.

لائح- ص.ع(لائیه- laih): ئاشکرا، دیار، خۆیا.

لائحه- ا.ع(لائیهه- laihe): لایحە، نووسراو، لیستی حەساو، نامەی تێروتەسەل.

لائم- ا.فا.ع(لائیم- laim): لۆمەکەر، گازاندەکەر، سەرزەنشتکار.

لائمه- ا.ع(لائیمە-laime): لۆمە، سەرزەنشت، گازاندە.

لابراتور- ا.فر(لابوراتوور-laburatûr): تاقیگە.

لابه- ا.مص(لابە- labe): کوڕوزانەوەو لالانەوە، گریەو زاری، ریاکاری.

لابیدن- مص.ل(لابیدن- labîden): زاری کردن، کوڕوزانەوە، داواکردن، پاڕانەوە.

لات- ص(لات- lat): لات و لەوێڕ، هەژارو بێنەوا.

لات- ا.ع(لات- lat): ناوی بتێک بووە کەعەرەب بەر لە ئیسلام پەرستوویانە.

لاتار- ا.ف(لاتار- latar): بەخت تاقیکردنەوە.

لاتکس- ا.فر(لاتیکس- latiks): شیلەی تایبەتی رووەکان.

لاتو- ا(لاتو- latû): نەردەوان، پاچینە، پەیژە، قالدرمە.

لاج- ص(لاج- lac): رووت، دێلە سەگ، بەرتیل.

لاجرعه- ق.ع(لاجەرئە- lacer'e): خواردنەوەی یەکبینە.

لاجرم- ق.ع(لاجەرەم- lacerem): ناچار.

لاجورد- ا(لاجڤەرد- lacverd): بەردێکی شینی ئاسمانییە.

لاچی- ا(لاچی- lacî): هێل.

لاحد- ا.فا.ع(لاهید- lahid): گۆڕهەڵکەن، قەور هەڵکەن.

لاحظ- ا.فا.ع(لاهیز- lahiz): تەماشاکەر، بینەر.

لاحظه-ا.فا.ع(لاهیزه-lahize): چاو، چەم، چەو.

لاحق- ا.فا.ع(لاهیغ- lahix): میوەیەک پاش میوەیەکی دی بگات.

لاحقه- ا.فا.ع(لاهیغه- lahixe): پاشکۆ.

لاحـــول- ا.ع(لاهەول- lahewl): هێـــزو دەسەلات هەر بۆ خوایە.

لاخ- (لاخ- lax): پاشگرە وەک سنگ+لاخ- سنگلاخ= بەردەلان.

لاخشـتـه- ا(لاخـیـشـتـه- laxişte): جـۆرە خۆراکێکی هەڕشتەیە، شوێنی لوس و خز.

لاخه- ا(لاخه- laxe): پینە، پارچە.

لاخـــه‌دوز- ا.ص(لاخـــەدووز- laxedûz): پینەدۆز، پینەچی.

لاد- ا(لاد- lad): دیبـا، هەوریشم، قـومـاشی نەرم و ناسک.

لاد- ا(لاد- lad): دیـــوار، دیـــواری گـــڵ، چینەدیوار، تەمەڵ و بناغە.

لادن- ا(لادەن- laden): گـــوڵـێـکی زەردی بۆنخۆشە.

لاده- ص(لاده- lade): بێ ئاوەز، گـەوج، بێ ئەقڵ، گێل، گەلحۆ.

لارنژیت- ا.فر(لارەنژیت- larenjît): ئاوسانی قوڕگ و ژێیەکانی گەروو.

لارو- ا.فر(لاروڤ- laruv): مێروو، کرم.

لازم- ا.فـــا.ع(لازیم- lazim): جـــێگیـــرو پایەدار، واجب و پێویست.

لازوق- ا.ع(لازووغ- lazûx): مـــــەرهەم و لەزگەی سەربرین.

لاژورد- ا(لاژڤەرد- lajverd): بەردێکی شینی ئاسمانییە.

لاس- ا(لاس- las): مـــێـــچکەی هەر گیانلەبەرێک، دێڵەسەگ، ئاوریشمی خاو.

لاس زدن- مـص.م(لاس زەدەن- las zeden): حەیوانی نێر دوای مێچکە بکەوێ، دەست هێنان بە گۆنای ژن یان کچدا.

لاستـیـک- ا.فـر(لاسـتـیـک- lastîk): تایەی ئوتومبیل.

لاسکوی- ا(لاســـەکـــەڤی- lasekevî): باڵندەیەکی چکۆلەی خۆشئاوازە.

لاسیما- ع(لاسییەما- lasiyema): نەخازما، بەتایبەتی، نەمازە، نەخاسمە.

لاش- ا(لاش- laş): لاشە، مـردار، لەش، لەڕو لاوازو زەبوون.

لاش- ا(لاش- laş): تالان و برۆ.

لاش کردن- مص(لاش کەردەن- laşkerden): تالان کـردن، بە تایبـەتی خۆراک-ی وەکـو مـیـوەو شتی سەر سفرە.

لاشبرگ- ا.مر(لاشبەرگ- laşberg): گەڵای رزیو، گەڵای لە دار رژاوو وەریو.

لاشخور- ا.ص(لاشخوور- laşxûr): سەرگەڕ، داڵەکەرخۆرە، سیسارکە کەچەڵە.

لاشه- ا(لاشه- laşe): کەلاک، لاشە.

لاشئ- ص.ع(لاشـــەیئ- laşey’): ناچیـــز، هیچ.

لاطائل- ص.ع(لاتائیل- latail): بێـفـایدە، بێهودە، بێ سوود، بێ کەڵک.

لاعب- ا.فـــا(لائـیـب- la’ib): یـاریـکـەر، وازیکەر.

لاعلاج- ق.ع(لائیلاج- la’ilac): بێ دەرمـان، ناچار.

لاعن- ا.فا(لائین-lain): جنێودەر، نەفرەتکار.

لاعیه- ا.ع(لائییه- laiye): جۆرە رووەکێکە.

لاغ- ا(لاغ- lax): شـۆخی، حـەنەک، گـاڵتـەو گەپ.

لاغر- ص(لاغـەر- laxer): لەڕولاواز، باریک و بنێس.

لاغیـه- ا.ع(لاغـیـیـه- laxiye): قـسـەی بێ سەروبەر.

لاغـــیـــه- ا(لاغـــیـــه- laxiye): جۆرە رووەکێکە.

لاف- ا(لاف- laf): فشه، گزاف، خۆهەڵکێشان.

لافـزدن- مص(لاف زەدەن- laf zeden): لاف لێدان، خۆ هەڵکێشان.

لافیدن- مص.ل(لافیدەن- lafîden): لافلێدان، خۆ هەڵکێشان.

لافنده- ا.فا(لافەندە- lafende): فشەکەر، لاف لێدەر، فیشاڵچی.

لاغس- ص.فا(لاغیس- laxis): ئیرادگیر، عەیبگر، هەڵەگر.

لاقید- ص.ع(لاغەید- laxeyd): بێ بەندو بار، بێ سەروبەر، بێ موبالات.

لاک- ا(لاک- lak): لاک، دەرمانێکە بۆ کوژانەوەی خەت و ئەو شتانە بەکاردێ، جا سووری هەیەو سپی هەیە.

لاک- ا(لاک- lak): کاسەی دارین، تەشت.

لاک پشت- ا.مر(لاک پوشت- lak puşt): کیسەڵ، کیسو.

لاکتوز- ا.فر(لاکتوز- laktûz): قەندی شیر کە بەرێژەی لە ٦٥٪ لە هەر لیترێکدا هەیە.

لال- ص(لال- lal): لاڵ، کەسێک زمان بگرێ و نەتوانێ باش قسە بکات. زمانگیر.

لال- ا(لال- lal): لەعل، سوور.

لالا- ا.ص(لالا- lala): لەلە، سەرپەرشتیاری منداڵ.

لاءلاء- ا.ع(لەئلاء- le'la'): ئەوپەڕی شادمانی، رووناکی چرا.

لالس- ا(لالەس- lales): جۆرە قوماشێکی ئاوریشمی ناسک و سوورە.

لالک- ا(لالەک- lalek): پێڵاو، کەوش، پۆینەی کەڵەشێر.

لالکا- ا(لالەکا- laleka): پێڵاو، کەوش.

لالنگ- ا(لالەنگ- laleng): ورتکەنانی گەدایی، ئەو بەرماوەو خۆراکەی کە خەڵکی هەژار لە میوانی دا لەگەڵ خۆ دەیبەنەوە.

لاله- ا(لالە- lale): چرا لالە.

لاله- ا(لالە- lale): گوڵی لالە، گوڵاڵە، مێلاقە.

لاله رخ- ص.مر(لالەروخ- lale rux): روو وەکو گوڵی لالە، لالە روخسار.

لالەزار- ا.مر(لالەزار- lalezar): لالەزار، شوێنێ گوڵی لالەی زۆر بێ.

لالەستان- ا.مر(لالەسیتان- lalesitan): لالەزار.

لالەعباسی- ا.مر(لالە ئەباسی- laleebasî): لالە عەباسی، جۆرە گوڵێکە.

لالە عذار- ص.مر(لالەئیزار-laleizar): لالەروخسار، رووچون گوڵاڵە.

لالەفام -ص.مر(لالەفام-lalefam): سوورە وەکو لالە، بەرەنگی لالە، لالەڕەنگ

لالەوشان- ا(لالەڤەشان-laleveşan): چەشنە گیانلەبەرانێکی دەریاییە کە بەدەنیان لە لالە دەچێت،

لام- ا.فر(لام-lam): وەرەقەی ناسکی کانزایی.

لام- ا (لام- lam): چاوە زار

لام-ا(لام-lam): خەرقەی دەرۆیشی، خشڵو زێرو زیوو، کەمەربەند، لافو گەزاف

لاما-ا.فر(لاما-lama): وشتری بێ کۆپەوانە کە لە ئەمریکای لاتیندا هەیە.

لاما-ا(لاما-lama): مەلای بودایی

لامائیسم-ا.فر(لامائیسم-lamaism): رێبازێکی ئایینی بوداییە،

لامان -ا(لامان-laman): فریو.درۆ، لافو گەزاف،ریشخەن، گورجوگۆڵ، چوست وچالاک،

لامانی-ا.ص(لامانی-lamanî): ریاکاری، هەرزەوێژی، بێ ئیمانی، درۆ

لامپ-ا.فر(لامپ-lamp): گڵۆپ،

لامپا-ا(لامپا-lampa): چرا، لامپا.

لامچه- ا(لامچه-lamçe): چاوەزار.

لامح- ص فا(لامیه-lamih): درەوشاوە،دیار، خۆیا.

لامحاله- ق٠ع(لامه هاله-lamehale): ناچار،

لامذهب- ص٠ع(لامەزهەب-lamezheb): لامەزەب، بێ دین، بێ ئیمان وباوەڕ

لامسه- ا٠ع(لامیسه- lamise): هەستێکە لە پێنج هەستەکەی مرۆڤ کە بە هۆیەوە گەرمی و ساردی و زبری و نەرمی شتان دەرک دەکرێ.

لامع- ص.فا.ع (لامیئ- lami’): درەخشان، تابان.

لامعه- ا(لامیئە- lami’e): درەوشاوە، مەلاشوی منالّ.

لامک- ا(لامەک- lamek): ئەو دەستماڵەی لەسەر شاشک یان کلاو دەبەسترێ.

لامی- ا(لامی- lamî): جۆرە کەتیرەیەکی زەردی بۆنخۆشە، سیکۆتین.

لان- ا(لان- lan): چاڵ، قۆرت، ئەشکەوت، موغارە.

لان- ا(لان- lan): بێ وەفایی، بێ حەقیقەتی.

لانجین- ا(لانجین- lancîn): کاسەی گەورە، تەشتی گڵێن.

لاندن- مص.م(لاندەن- landen): گلاندن، جولاندن، تەکاندان.

لانولین- ا.فر(لانولین- lanûlîn): مادەیەکی چەورە لەخوری مەڕ دەگیرێ و بۆ هەندێ دەرمان بەکار دێ.

لانه- ا(لانە- lane): لانە، هێلانە، هێلین، شارە زەردەواڵە.

لانه- ص(لانە- lane): تەمەڵ، بێکارە، بێ مووبالات.

لاو- ا(لاڤ- lav): تەڕاو، تەڕاو بۆ سپی کردنی دیوار بەکار دێ.

لاو- ا(لاڤ- lav): کورووزانەوە، لالانەوە، ریاویژی.

لاو- ا(لاڤ- lav): لە دەست چوو.

لاوشدن- مص.ل(لاڤ شودەن- lavşuden): لە دەست چوون.

لاوشدن- مص.ل(لاڤ شودەن- lav şuden): لە دەست چوون.

لاوشیر- ا(لاڤشیر- lav şîr): جۆرە کەتیرەیەکی بۆن ناخۆشە.

لاوک- ا(لاڤەک- lavek): مەنجەڵ، تەشت، تەشتی هەویر شێلان.

لاوه- ا.مص(لاڤە- lave): زاری، گریان.

لاه- ا(لاه- lah): مێچکەی هەر حەیوانێک.

لاهوت- ا.ع(لاهووت- lahût): زانستێکە دەربارەی باوەڕێن پەیوەست بە خوایی و خوداناسی.

لاهوره- ا(لاهوورە- lahûre): قاژی کاڵەک یان شوتی، لووز، لویز.

لاهیجی- ص.ن(لاهیجی- lahîcî): خەڵکی لاهیجان، لاهیجانی.

لای- ا(لای- lay): ئەو قوڕەی لە قاپدا یان لە جۆگەدا یان لە حەوزدا بن دەنیشێتەوەو دەنیشێت، تلّپەی شەراب، خلّتەی شەراب.

لایق- ص.ع(لایغ- layix): لایەق، شایستە، هەژ، شایان.

لایه- ا(لایە- laye): توێ. لۆ. ئەستەری جلک، چینی زەوی.

لاییدن- مص.ل(لاییدەن- layîden): ناڵین، هەرزەگوتن.

لالی- ا.ع(لەئالی- lealî): مرواریيان.

لئام- ص.ع(لیئام- liam): پیسکە، لەگامان، هەتیوچە، ناکەس بەچە، خوێڕی.

لئامت- مص.ع(لە ئامەت- leamet): پیسکەیی، دەڵەچەیی، ناکەس بەچەیی، خوێڕێتی.

لؤلؤ- ا.ع(لوءلوء- lu’ lu’): مرواری، یاقووت.

لؤم- مص.ع(لوءوم- lu'um): هەتیوچەیی، سپڵەیی.

لئیم- ص.ع(لەئیم- le'im): سپڵە، هەتیوچە، لەگام.

لب- ا(لەب- leb): لێو، کەنار، لێوار، ڕەخ، قەراخ.

لب- ا.ع(لوبب- lubb): کاکڵە، کرۆک، خاڵیسە، ئەقڵی خاڵیسەی دوور لە هەر گەردێک..

لبأ- ا.ع(لیبە ء- libe'): ژەک، فرۆ.

لباب- ا.ص.ع(لوباب- lubab): کاکڵە، کرۆک، هەڵبژاردەو پوختەی هەر شتێک.

لباچه- ا(لە باچە- lebaçe): جبە.

لباد-ا(لوباد-lubad): نیری سه ملی گاجوتان.

لباد- ا.ع(لەبباد- lebbad): قاپوتی لباد، فەرەنجی، لبادفرۆشی.

لباده- ا.ع(لوببادە- lubbade): جبە، عەبا.

لباس- ا.ع(لیباس- libas): جلو بەرگ، پۆشاک.

لباسات- لیباسات- libasat): حیله، حیلەگەری.

لباشه- ا(لەباشە- lebaşe): لەواشە، ئامێرێکە لە کاتی ناڵکردنی ولاخی بەرزەدا لە دەمو قەپۆزی دەبەستن.

لباقت- مص.ل.ع(لەباغەت- lebaxet): لەباقەت، زیرەک بوون، زمان تەڕی، تەبیعەت نەرمی.

لبالب- ص.مر(لەبالەب- lebaleb): لێواو لێو، لێو ڕێژ.

لبان- ا.ع(لیبان- liban): شیردان.

لبان- ا.ع(لوبان- luban): سنەوبەر.

لب تخت- ا.مر(لەب تەخت- leb text): قاپی پەل، قاپی قەراخ تەخت.

لبث- مص.ل.ع(لەبیس- lebis): وەستان، هەڵوەستەکردن.

لبخ- ا.ع(لەبەخ- lebex): دارێکە لە داری چنار دەچێت.

لبخند- ا.مر(لەبخەند- lebxend): زەردەخەنە، بزە.

لبد- ا.ع(لەبەد- lebed): کوڵک و مووی پرو تێکئاڵاو.

لبد- ا.ع(لیبد- libd): خوری و موی پرو پێکەوە نوساو، نەرمەزین.

لبد- ا.ع(لوبەد- lubed): ئەوەی بەردەوام لە ماڵەوە بێ و نەچێتە سەفەر، ماڵ و سامانی زۆر.

لبدیس- ا.ص(لەبدیس- lebdîs): لێو ئاسا.

لبریز- ص.مر(لەب ریز- lebrîz): پڕ، لێو ڕێژ، لێوان لێو.

لبس- ا.ع(لیبس- libs): پۆشاک، جل و بەرگ، کەل و پەل.

لبس- مص.ع(لەبس- lebs): بەسەهووبردن.

لب شکری- ص.مر(لەبە شیکەری- leb şikerî): سێ لچ.

لبق- مص.ع(لەبەغ- lebex): زیرەک بوون، مەعلان بوون، تەبیعەت نەرمی، ڕەوانبێژ.

لبق- ص.ع(لەبیغ- lebix): دەم تەڕ، زیرەک، مەعلان، تەبیعەت نەرم.

لب گزه- ا.مص(لەب گەزە- lebgeze): لێوگەستن لە زۆر پەشیمانیدا.

لب گزیدن- مص.م(لەب گەزیدەن- leb gezîden): لێوگەستن، پەشیمان بوون.

لبلاب- ا.ع(لەبلاب- leblab): لاولاو.

لبن- ا.ع(لەبەن- leban): شیر، شیری ژن، شیری گیانلەبەر.

لبنگ- ا(لەبەنگ- lebeng): مۆریانە.

لبو- ا(لەبوو- lebû): چەوەندەری کوڵاو.

لبه- ا(لەبە- lebe): لێو ئاسا، لێوار، قەراغ، ڕەخ.

لبیب- ص.ع(لەبیب- lebîb): بە ئاوەز، ئاقڵ، ژیر.

لبیـــــدن- مص.ل(لەبیـــدەن- lebîden): هەڵەوەڕی کرن، لاف و گەزاف لێدان.

لبیـس- ا.ع(لەبیس- lebîs): هاوتا، جلێک لەبەر زۆر لەبەرکردن کۆن بووبێ.

لبیش- ا(لەبیش- lebîş): لەواشەی تایبەت بە ناڵکردنی وڵاخی بەرزە.

لبیـــیک- ا.ع(لەببــــەیک- lebbeyk): وەڵامدانەوە بە قبوڵ، داواکەت قەبوڵ دەکەم.

لبینا- ا(لەبینا- lebîna): ناوی نەوایەکی کۆنی مۆسیقایە.

لپ- ا(لوپ- lup): گووپ، گۆنا.

لپه- ا(لەپپە- leppe): لەتکە، لەتکە نۆک.

لت- ا(لەت- let): زللە، لەت و پەت.

لتارژی- ا.فر(لیتارژی- litarjî): لەخۆچوون، جۆرێک لە خەوی موگناتیسی.

لت انبـار- ص.مر(لەت ئەنبار- let enbar): زۆر خۆر، زگدڕیاگ.

لت انبان- ص.مر(لەت ئەنبان- let enban): پڕخۆر، زۆر خۆر، فرە خۆر.

لتره- ص(لەترە- letre): کۆنە، دڕاو.

لتـره- ا(لوترا- lutra): زمـانێک کـە چەند کەسێک بۆ خۆ دروستی بکەن و قسەی پێ بکەن تا خەڵکی لێیان تێ نەگات.

لتکو- ا(لەتکوو- letkû): درەخــتــێکە لە درەختێ هەڵوژە دەچێ.

لتکه- ا.مر(لوتکە- lutke): بەلەم، قایخ.

لته- ا(لەتتە- lette): پەڕۆکۆن.

لتـــەچین- ا.ص(لەتتـــەچین- lette çîn): کەسێک پەڕۆ کۆنە لە کوچەو کۆڵانان بچنێتەوە.

لثام- ا.ع(لیسام- lisam): دەمامک.

لثه- ا.ع(لیسە- lise): پوک، گۆشتی بێخی ددان.

لج- ا(لەج- lec): لەقە، شەق، شاپ.

لج- مص.ع(لەجج- lecc): عـینادی کـردن، شەڕکردن، ڕکگرتن.

لجاج- مص.ع(لەجاج- lecac): شەڕکردن، سەر سەختی کردن.

لجـاجت- مص.ع(لەجـاجـەت- lecacet): شەڕکردن، عینادی کرن، ڕکگرتن.

لجالو- ا(لەجالو- lecalû): ڕووەکێکە.

لجام- ا.ع(لیجام- licam): لغاو.

لجباز- ص.مر(لەجباز- lecbaz): شەڕانی، سەرسەخت، چاوقایم.

لجج- ا.ع(لوجەج- lucec): دەریا، زەریا، ناو دەریا، قەرەباڵغی.

لجلاج- ص.ع(لەجلاج- leclac): زمانگیر.

لجن- ا(لەجەن- lecen): سیـاناو، سیـانکە، قوڕاو، چڵپاو.

لجنه- ا.ع(لەجنە- lecne): لیژنە، ئەنجوومەن.

لجوج- ا.ع(لەجووج- lecûc): شەڕانی، عیناد، سەرسەخت.

لجـه- ا.ع(لوجـجـە- lucce): دەریا، ئاپۆرای خەڵکی، قەرەباڵغی.

لجین- ا.ع(لوجەین- luceyn): زیو.

لجین- ا.ع(لەجین- lecîn): کەفی زاری وشـتر، گەڵای وەریو، یا گەڵای وردکراوی تێکەڵکراو بە ئارد بۆ ئالفی وشتر.

لچ- ا(لەچ- leç): ڕوخسار، ، چارە، ڕوو، دێم.

لچ- ص(لوچ- luç): ڕووت.

لچـر- ص(لەچەر- leçer): لەچەر، قـرچۆک، ڕژد، ڕەزیل، چکووس، ڕکن و پەڵپگر.

لچک- ا(لەچەک- leçek): لەچک، دەسماڵی سێ گۆشە کە ژنان لەسەری دەکەن.

لحاظ- ا.ع(لیهاز- lihaz): گۆشەی چاو.

لحـاظ- مص.م.ع(لیـهـاز- lihaz): ڕوانین بە تیلەی چاو.

لحاف- ا.ع(لیهاف- lihaf): لێفە.

لحام- ا.ع(لیهام- liham): لەحیم کردن.

لحـام- ا.ص.ع(لەههام- lehham): قـەساو، گۆشتفرۆش.

لحد- ا.ع(لەهد- lehd): قەور، گۆڕ، ئەلحەد.

لحظه- ا.ع(لەهزه- lehze): چاوتروکانێک، روانین بە تیلەی چاو، یەکدەم.

لحم- ا.ع(لەهم- lehm): گۆشت.

لحن- ا.ع(لەهن- lehn): ئاواز، نەوا، ئاهەنگ.

لحوم- ا.ع(لوهوم- luhûm): گۆشت (کۆ).

لحيان- ا.ع(لیهیان- lihyan): ئاوی کەم، کەندڕ، ئاودڕ.

لحيان- ص.ع(لەهیان- lehyan): پیاوی ردێن درێژ.

لحيانی- ص.ع(لیهیانی- lihyanî): پیاوی ریشن.

لحيف- ا(لیهیف- lihîf): لیف، لحێف، لێفە.

لحيم- ص.ع(لەهیم- lehîm): گۆشتن، لەحیم.

لحيه- ا.ع(لیهیه- lihye): ردێن، ریش.

لخ- ا(لوخ- lux): زەل.

لخا- ا(لەخا- lexa): پێلاو، کەوش.

لخت- ص(لوخت- luxt): رووت و عوریان.

لخت- ا(لەخت- lext): پارچە، لەت و پەت.

لخته- ا(لەخته- lexte): پارچە، بەش.

لخج- ا(لەخج- lexc): ئەسپوون، قەلیا.

لخچه- ا(لەخچە- lexçe): بلێسەی ئاگر، مەشخەڵ، پشکۆ.

لخشان- ص.فا(لەخشان- lexşan): لێکخشین، خزین.

لخشک- ا(لەخشەک- lex şek): چێشتی هەرشتە، شوێنی خز.

لخشه- ا(لەخشە- lexşe): بلێسەی ئاگر، شولەی ئاگر، مەشخەڵ.

لخشيدن- مص.ل(لەخشیدەن- lexşîden): خزین، نسکۆ، ساتمەدان، هەڵتوتان.

لخشنده- ا.فا(لەخشەندە- lex şende): کەسیک بخزێ، خزیو.

لخلخ- ص(لەخلەخ- lex lex): لۆخە لۆخ، لەڕو لاواز، بێ شنگ و توانا.

لخلخه- ا.ع(لەخ لەخە- lex lexe): تێکەڵەیەک لەشتی بۆن خۆش وەکو: مسک و عەنبەرو کافور.

لخم- ص(لوخم- luxm): گۆشتی نەرمەی بێ چەوری و ئێسقان.

لخنيس- ا(لەخنیس- lexnîs): جۆرە رووەکێکە.

لد- ص.ع(لەدد- ledd): دژمنی سەر سەخت.

لد- ا.ع(لەدد- ledd): جەواڵ، خەرار، تەلیس.

لدغ- مص.ل.ع(لەدغ- ledx): پێوەدان، مار پێوەی داوە.

لدغه- ا.ع(لەدغە- ledxe): یەک پێوەدان.

لدن- ق.ع(لەدوون- ledûn): لا، کن، لایەن، نک.

لدود- ص.ع(لەدود- ledûd): دژمنی سەر سەخت.

لدات- ا.ص.ع(لیدات- lidat): هاوزاد، پێکەوە لە دایکبوون، هاوزا، هاوسونج.

لدی- ق.ع(لەدا- leda): لا، لەکاتی.

لديغ- ص.ع(لەدیغ- ledîx): پێوەدراو، ماران گەستە.

لذا- ع(لیزا- liza): لەبەر ئەمە، بۆیە، جا...

لذات- ا.ع(لەززات-lezzat): لەزەت، لەزەتان.

لذاذ- ص.ع(لیزاز- lizaz): بەلەزەت، خۆش.

لذاذت- مص.ل.ع(لەزازەت- lezazet): خۆشبوون، بەتام و لەزەت بوون.

لذت- ا.ع(لەززەت- lezzet): لەزەت، خۆشی، بەتامی، هەستکردن بە خۆشی.

لذع- مص.ل.ع(لەزء- lez’): ئازاردان بەقسە، سوتان بە ئاگر.

لذيذ- ص.ع(لەزیز- lezîz): بەلەزەت، خۆش، بەتام.

لر- ا(لور- lur): لوڕ، بەرخۆلە، مراز، ئارەزوو، مەبەست.

لر- ا(لەر- ler): لەڕولاواز، جـۆگـە، ئاودڕ، ئاوەڕۆ، باخەڵ و بن باخەڵ.

لرد- ا(لەرد- lerd): مـەیدانی ئەسپ تاودان، مەیدان، سارا، دەشت و بیابان.

لرد- ا(لیـرد- lird): بن نشـینی شلەمـەنی، تڵپە.

لرد- ا.انگل(لورد- lurd): لۆرت، نازناوێکە لە ئینگلستاندا بە خەڵکانی پایەبەرز دەدرا.

لرز- ا.مص(لـەرز- lerz): لـەرز، لـەرزین لـە سەرما، لەرزو تا.

لرزان- ص.فـا(لەرزان- lerzan): بـەلـەرزە، لەرزین، لەرزیو.

لرزاندن- مص.م(لـەرزانـدەن- lerzanden): لەرزاندن، جووڵاندن.

لرزاننده- ا.فـا(لـەرزانەندە- lerzanende): تەکاندەر، لەرزێنەر، هەژێنەر.

لرزانک- ا(لەرزانەک- lerzanek): جـەلی، جۆرە خواردنێکە وەکو محەلەبی.

لـرزش- ا.مـص(لـەرزیـش- lerziş): لەرزین.

لرزه- ا.مـص(لـەرزە- lerze): لـەرز، لـەرزە، جووڵە.

لرزەنگار- ا.مـر(لەرزەنیگار- lerzenigar): لەرزەپێـو، ریـختـەر: (ئامـێـرێکە بۆ پێـوانی بوومەلەرزە).

لـرزیـدن- مـص.ل(لـەرزیـدەن- lerzîden): لەرزین، جووڵان.

لرزنده- ا.فا(لەرزەندە- lerzende): شـتـێک بلەرزێ.

لرزان- ص.فا(لەرزان- lerzan): لەرزیو.

لزاق- ا.ع(لیزاغ- lizax): لەزگە، گان.

لزب- ا.ع(لەزیب- lezib): کەم.

لزج- ص.ع(لەزیج- lezic): لینج.

لزوجت- ا.مص(لوزووجـــەت- luzûcet): لینجی.

لـزوم- مـص.ع (لـوزووم- luzûm): واجـب بوون.

لزیر- ص(لەزیر- lezîr): زیرەک، هۆشـمـەند، زانا.

لژ- ا.فـر(لۆژ- loj): لۆج، ژوورێکی چکۆڵەی تایبەتە لە شانۆ یان لە سینەمادا.

لژم- ا(لەژم- lejem): قـوڕەسـیـان، چڵـپـاو، قوڕاو، سیاناو.

لژن- ا.(لەژەن- lejen): چڵپاو، سیانکە.

لژیون-ا.فر(لیـژیوون- lijyûn): جۆرە تەقسـیم بەندییەکی سوپاییە.

لژیون دنور- ا.مـر(لیــژیوون دنـوور- lijy`ûn dunnûr): نیـشـانەو مـیـداڵێکە کـە ناپلیـون بـونـاپـورت لـە سـەــاڵی ١٨٠٢ز بـۆ هـانـدانی خزمەتگوزارانی سوپایی‌و مەدەنی داینا.

لژیونر- ا.فـر(لیـــژیوونیــر- lijyûnnir): سەربازی لیژیوون.

لس- ص(لەس- les): ســـست، بێ هەست، تەمەڵ، ژاکاو، سیسەوەبوو.

لسان- ا.ع(لیسان- lisan): زمان، زوان.

لست- ص(لەست- lest): بەهێز، قایم، تۆکمە.

لسع- مص.ل.ع(لـەسء- les’): پێـــوەدان، پێوەدانی دووپشک.

لسن- مص.ل.ع(لەسەن- lesen): زمان پاراو، زمان رەوان، رەوانبێژ.

لسن- ص.ع(لەسین- lesîn): زمــان رەوان، بەزمان.

لش- ا.ص(لەش- leş): لەش، لاشـە، تەمـەڵ، بێکارە.

لش- ا(لوش- luş): چڵپاو، قوڕاو، سیاناو.

لشـــاب- ا.مـــر(لـوشـــاب- luşab): شـوێنێ ئاوی لێ بوەسـتێ و گـیـاو قـامـیـشی لێ بروێ، زەلکاو.

لشتن- مص.م(لیشتەن- lişten): لستنەوە، لێسانەوە.

لشک- اا(لەشک- leşk): شەونم، خوناڤ، شەونمێ کە زەوی سپی بکات.

لشک- ص(لەشک- leşk): پەڕۆ، پارچە، دڕاو.

لشکر- اا(لەشکەر- leşker): لەشکر، قۆشەن.

لشکر شکوف- ص.فا(لەشکەر شیکوف- leaşker şikûf): لەشکر شکێن، ئازاو دلاوەر.

لشکرگاه- ا.مر(لەشکەرگاه- leşker gah): لەشکرگە، شوێنی لەشکر لە جەنگدا.

لشکری- ص.ن(لەشکەری- leşkerî): لەشکری، سوپایی.

لشن- ص(لەشەن- leşen): نەرم، هەموار، سادەو بێ نەخش و نیگار.

لص- ا.ع(لیس- liss): دز.

لطائف- ا.ع(لەتائیف- letaif): نوکتە، حەنەک و سوعبەت.

لطائم- ا.ع(لەتائیم- letaim): میسک، عەتر، بازاڕی عەتر فرۆشان.

لطافت- ا.مص(لەتافەت- letafet): نەرمی و ناسکی، جوانی، قسەی نەرم و باش.

لطام- مص.م(لیتام- litam): دەمانچە بەیەکترەوە نان.

لطف- مص.ل(لوتف- lutf): نەرمی نواندن، میهرەبانی کردن، چاکی، میهرەبانی.

لطف- ا.ع(لەتەف- letef): چاکە، نەرمی، دیاری.

لطم- مص.م.ع(لەتم- letm): زللە لێدان، دەمانچە پێکەوەنان، ئازاردان.

لطمه- ا.ع(لەتمە- letme): زللە، شەپازللە، ئازار، لێدان.

لطیف- ص.ع(لەتیف- letîf): نەرم و ناسک، میهرەبان، جوان، خۆش تەبیعەت.

لطیفه- ص.ع(لەتیفە- letîfe): نوکتە، حەنەک.

لطیمه- ا.ع(لەتیمە- letîme): مسک، عەتر، بازاڕی عەتر فرۆشان.

لعاب- ص.ع(لوئاب- lu'ab): لیکی دەم.

لعاب- ص.ع(لەئئاب- le''ab): وازیکەر.

لعان- مص.م.ع(لیئان- li'an): بەلەعنەتکردنی یەکدی، حاشاکردن لە یەکدی.

لعان- ا.ع(لیئان- li'an): نەفرەت، نەعلەت.

لعب- مص.ع(لەئب- le'b): یاری کردن، سوعبەت کردن، شوخی کردن.

لعبت- ا.ع(لوئبەت- lu'bet): بازیچە، بووکەڵە، دڵبەرو ماشووقەی جوان.

لعل- ا.ع(لەئل- le'l): لەعل، بەردێکی بەنرخە لەیاقووت دەچێت.

لعن- مص.ع(لەئن- le'n): نەفرین، دەرکردن، جنێودان.

لعنت- ا.ع(لەئنەت- le'net): نەعلەت، نەفرەت، یەکجار نەفرەت کردن، جوێن و تووک و نەفرین.

لعوق- ا.ع(لەئووغ- le'ûx): ئەوەی بە زمان بلێسرێتەوە، دەرمانێک بژرێ، کەمترین برە خواردن.

لعین- ص.ع(لەئین- le'în): نەفرەت لێکراو، ترۆکراو، حاشالێکراو.

لغ- ص(لەغ- lex): سەری بێ موو، کەچەڵ، سارای وشک و برینگ، زەوی قاقڕ.

لغ- ص.(لەغ- lex): لەق.

دهان لغ- ا.ص(دەهان لەغ- dehan lex): دەمشڕ، کەسێک نهێنی نەپارێزێ.

لغات- ا.ع(لوغات- lu¨xat): زمانان، وشە، پەیڤان.

لغام- اا(لیغام- lixam): لغاو.

لغت- ا.ع(لوغەت- luxet): وشە، پەیڤ، زمان.

لغـز- ا.ع(لوغــەز- luxez): لوغــز، مــەتەڵ، چەوچە.

لغـزاندن- مص.م(لەغـزاندەن- lexzanden): خزاندن، سوڕاندن، خلیسکاندن.

لغـزش-ا.مص(لەغــزیش- lexziş): خــزین، خلیسکان، سوڕان.

لغــزیدن- مص.ل(لەغــزیدەن- lexzîden): خزین، نسکۆدان، نوچدان، هەڵنوتان.

لغـزنده- ا.فـا(لەغـزەندە- lexzende): جـێی خز، خزێنەر.

لغـزان- ص.فـا(لەغـزان- lexzan): لە حـاڵی خزیندا، خزیو، نوچبردوو.

لغسر- ص.مر(لەغسەر- lexser): سەرلووس، کەچەڵ.

لغــو- مص.ل.ع(لەغڤ- lexv): قــســەی بێهودەکردن، لەغوە، خەتا، هەر شتێکی بێفایدە.

لغـوب- مص.م.ع(لوغـووب- luxûb): مـاندوو بوون، شەکەتبوون.

لغـــونه- ا.(لوغــــوونە- luxûne): ئارایش، ئارایشت.

لغوی- ص.ع(لوغەڤی- luxevî): زەمانەوان.

لف- مص.م.ع(لەفف- leff): پێـچانەوە، لوول دان، هەڵکردن.

لفاح- ا.ع(لوففاح- luffah): جۆرە رووەکێکە.

لفـافـه- ا.ع(لیـفـافـە- lifafe): شــتــێک لەسەرشتێک هەڵبکرێ، لەفافە.

لفت- ا.ع(لیفت- lift): شێلم، چێڵ.

لفـتره- ص(لەفـتـەرە- leftere): سـپـڵـە، خوێڕی، لەچەر.

لفج- ا(لەفج- lefc): لێوی ئەستوور وەکو لێوی وشتر، لچ، لچ و لێو.

لفـجن- ص(لەفــجین- lefcin): لچن، لچ ئەستوور.

لفـچه- ا(لەفـچە- lefçe): لێـو ئەسـتـوور، لچ گەورە، قەپۆزی مەڕ.

لفظ- ا.ع(لەفــز- lefz): بێــژە، واژە، وشــە، قسە، پەیڤ.

لفظه- ا.ع(لەفزە- lefze): یەک بێژە، واژە.

لفیف- ا.ص.ع(لەفیف- lefîf): ئاوێتەو تێک ئاڵاو، دارودرەخــتی چڕو تێک ئاڵاو، ئاپۆرایەک لەیەک شوێن کۆبووبنەوە.

لقــاء- مص.م.ع(لیــقــا ء- lixa’): دیدەنـی، دیمانە، یەکتردیتن، روو، روخسار.

لقـاح- مص.ع(لەغـاه- lexah): ئاوس بوون، تۆوی درەختی خورمای نێر بکرێتە خورمای مێوە.

لقاح- ا.ع(لیغاه- lixah): تۆماوی ئەسپ یان وشتر، وشتری تازەزاوی پڕ شیر.

لقــاط- اع(لوغـات- luxat): ئەو گــوڵانەی لە پاش درەو جێ دەمینێ و هێشوکەران دەیچننەوە.

لقـاطه-ا.ع(لوغـاتە- luxate): شــتــێکی بێ بایەخ کە لە زەویدا کەوتبێ.

لقب- ا.ع(لەغــەب- lexeb): لەقــەب، نـاوی شۆرەت، نازناو.

لقــلاق- ا.ع(لەغــلاغ- lexlax): لەق لەق، حاجی لەقلەق.

لقلق- ا.ع(لەغلەغ- lexlex): لەقلەق.

لقلقـــــه- ا.ع(لەغلەغـــــە- lexlexe): بێهودەگۆیی، هەڵەوەڕی.

لقم- ا.ع(لوغـــەم- luxem): پاروو، تیـکە، لوقمە.

لقـمه- ا.ع(لوغـمە- luxme): لوقـمـە، تیکە، پاروو.

لقـوه- ا.ع(لەغـڤە- lexve): خـواربوونی دەم و دەم و لێو.

لقـیـه- مص.ع(لوغـیـە- luxye): دیدارکـردن، پێشوازی کردن.

لک- ا(لەک- lek): وڕاوە، قــســەی بێــهــودە، وڕێنە.

لک- ص(لەک- lek): پیسکە، گەوج.

لک- ا(لەک- lek): سەد هەزار لە شتێک.

لک- ا(لەک- lek): کەتیرە، لاک، سیکۆتین.

لک- ا(لەک- lek): لەکە، پەڵە، داغو خاڵ.

لک- ص(لوک- luk): ئەستوور، گەورە، هەر شتێکی خڕ.

لکا- ا(لەکا- leka): ساختیان، جۆرە پێڵاوێکە، پێتاو.

لکات- ص(لەکات- lekat): هەرزە، هیچو پووچ، سۆزانی، ژنی بەدکار، قەحبە.

لکام- ص(لوکام- lukam): بێ ئەدەب، بێ شەرم، بێ حەیا، زلحیز.

لکانە- ا(لەکانە- lekane): باستورمە، کێری پیاو.

لکک- ل(لیکەک- likek): هەڵووژەی ترش.

لکل- ا(لیکەل- likel): هەرمێ.

لکلک- ا(لەک لەک- lek lek): قسەی هەلەق و مەلەق.

لکلک- ا(لیک لیک- lik lik): دۆلاش.

لک لک- ا(لەک لەک- lek lek): لەق لەق، حاجی لەقلەق.

لکلک- ا.ع(لوک لوک- luk luk): کورت، کوڵ، وشتری قەڵەوی کورتە بالا، لۆقەی ئەسپ و هەر چارەوێیەک.

لکن- ا.ع(لاکین- lakin): بەلام، لێ.

لکنت- مص.ل.ع(لوکنەت- luknet): زمانگرتن.

لک و پک- ا.مر(لەکوپەک- lekû pek): کەرەستەی ناو ماڵ لە قاپ و قاچاخ و هیربار.

لک و پک- ص(لوکوپوک- lukûpuk): ناهەموار، نەتاشراو، ئەستوور.

لکوموتیو- ا.فر(لوکوموتیڤ- lukûmûtîv): مەکینەی قیتار.

لکە- ا(لەککە- lekke): خاڵ، داغ، پەڵە.

لکهن- ا(لەکهەن- lekhen): رۆژگرتنی هندییان.

لکین- ا(لوکین- lukîn): لباد.

لگ- ا(لەگ- leg): رەنج، مەینەت، بەند، زیندان.

لگام- ا(لیگام- ligam): لغاو، هەوسار، لغاڤ.

لگد- ا(لەگەد- leged): لەقە، شاپ، جووتە.

لگدکوب- ص.مف(لەگەدکوب- leged kûb): تێ هەڵدراو، بەر شاپ دراو، پێشێلکراو، پایماڵکراو.

لگن- ا(لەگەن- legen): لەگەن، تەشتی دەست و جل شۆرین.

لگور- ا(لەگوور- legûr): تیرەیەکی بیابان نشینە لە دەوروبەری هورات و سیستان.

لگومین- ا.فر(لیگوومین- ligûmîn): پرۆتینی ناو دانەوێڵەێن وەک نیسک و نۆکو لۆبیا.

لله- ا.ص(لەلە- lele): لەلە، نۆکەری زارۆک بەخێوکەر.

لله- ق.ع(لیل لاه- lillah): لە رای خوا، بۆ رەزای خوا.

لم- ا.مص(لەم- lem): پاڵدانەوە.

لم- ا(لیم- lim): حیلە، فێڵ، تەردەستی لە کارێکدا.

لما- ا(لەما- lema): سرکەی ترێ.

لماز- ص.ع(لەمماز- lemmaz): دوو زمان، بەدگۆ.

لمالم- ص(لەمالەم- lemalem): لێوان لێو، لێوڕێژ.

لمتر- ص(لەمتور- lemtur): گۆشتن، قەڵەو، ناهەموار، قەبە، تەمەڵ و تەوەزەل.

لمح- مص.ع(لەمح- lemh): تەماشاکردنی بەدزی و خێرا، درەوشانەوەی کارەبا یان ئەستێرە.

لمحه- ا.ع(لەمهە- lemhe): تەماشاکردنێکی بلەز.

لمز- مص.ع(لەمز- lemz): لۆمەکردنی کەسێک، عەیبدارکردنی کەسێک، ئیشارەکردن بەتیلەی چاو و گوتنی شتێک.

لمس- ص(لەمس- lems): نەرم و سست، بێخاڵ، شل و شاو.

لمس- مص.ع(لەمس- lems): ساوین، دەست ماڵین بە شتێکدا.

لمشک- ا(لیمیشک- limişk): ماستێ کە شیرو خوێی تێ بکەن و بیکەنە نانەولا.

لمع- مص.ل.ع(لەمء- lem’): درەوشانەوە، رووناک بوون.

لمع- ا.ع(لومەء- lume’): چەپکە گیایەکی وشکی ناو گیای تەڕ، ئاپورای خەڵکی، پەڵەی سپی موی سپی، نێوان موی رەش.

لمعان- مص.ل.ع(لەمەئان- leme’an): درەوشانەوە.

لمعه- ا.ع(لومئە- lum’e): پەڵەی سپی، پرتەو.

لمیدن- مص.ل(لەمیدەن- lemîden): پاڵدانەوە.

لنب- ص(لونب- lunb): وڵە، قەڵەو، نەرم و شل وەکو کولێرەی گەرم و تازە.

لنبان- ص(لەنبان- lenban): پیرەژنی قەوێدە.

لنبر- ا.ص(لەنبەر- lenber): قەڵەو، سمت و کەفەڵ.

لنبک- ص(لونبەک- lunbek): قەڵەو، نەرم و شل، وڵە ئاسا.

لنبوس- ا(لونبووس- lunbûs): ناوی دەم.

لنبه- ص(لونبە- lunbe): قەڵەو، نەرم و شل.

لنت- ا.انگل(لینت- lint): مشەما، سارغی.

لنتر- ا.فر(لەنتیر- lentir): فانۆس.

لنج- ا(لونج- lunc): لچ و لێو.

لنج- ا(لینج- linc): هێشووی ترێ کە هیچی پێوە نەمابێ، داری هێشوە ترێ.

لنج- ا.مص(لەنج- lenc): لارو لەنجە.

لنجه- ا.مص(لەنجە- lence): لارو لەنجە، نازوعیشوە.

لنجه- ا(لونجە- lunce): لێو، چەنە.

لنجه کردن- مص.م(لونجە کەردەن- lunce kerden): چەنەلێدان دەربارەی نرخی شتێک پاش برانەوەی موعامەلە.

لنجیدن- مص.م(لەنجیدەن- lencîden): لارو لەنجەکردن، لەریشە دەرهێنان.

لند- ا(لەند- lend): کوڕ، کاورای پیاو، کێر.

لند- ا(لوند- lund): بۆڵاندن لە ژێر لێوانەوە.

لندلند- ا(لوند لوند- lund lund): خوتەخوت و بۆڵە بۆڵ.

لند لندکردن- مص.ل(لوندلوند کەردەن- lund lund kerden): پرتاندن، بۆڵاندن، خوتاندن.

لندره- ا(لەندەرە- lendere): جۆرە کوتاڵێک بووە.

لندهور- ص(لەندەهوور- lendehûr): زەلامی تۆکمەو کەتە.

لندیدن- مص.ل(لوندیدەن- lundîden): بۆڵاندن، پرتاندن، خوتاندن.

لنف- ا.فر(لینف- linf): پێکهاتەی خوێن بەبێ خڕۆکەی سور.

لنگ- ص(لەنگ- leng): شەل، لەنگ.

لنگ- ا(لینگ- ling): لنگ، لاق، لاقی مرۆڤ لە بێخی رانەوە تا سەری قامکێن پێ.

لنگ- ا(لونگ- lung): پەشتەماڵ.

لنگاک- ا(لەنگاک- lengak): قسەی رەق، قسەی ناشیرین.

لنگر- ا(لەنگەر- lenger): ئاسن و زنجیری قورس بۆ وێستانی گەمیە دەخرێتە دەریاوە.

لنگر- ا(لەنگەر- lenger): سینی گەورە کە قاپە خواردنی لەسەر دادەنرێ و بۆ میوانان دەبرێ، لەنگەری.

لنگرگاه- ا.مر(لەنگەر گاە- lengergah): شوێنی لەنگەرگرتن و وەستانی کەشتی.

لنگوته- ا(لونگووتە- lungûte): پەشتەماڵی بچووک بۆ داپۆشینی عەورەت.

لنگه- ا(لینگە- linge): تاک، پێچـەوانەی جووت، یەک تای بار، یەک تاکە پێلاو.

لنگیدن- مص.ل(لەنگیـدەن- lengîden): شەلین، لەنگین.

لو-ا(لەو- lew): لێو.

لو- ا(لەو- lew): جۆرە شیرینییەکە.

لو- ا(لەو- lew): تەپە.

لو- ا(لەو- lew): زراو، زەرداو، زاڵی، سەفرا.

لو- ع(لەو- lew): ئەگەر.

لواء- ا.ع(لیڤاء- liva'): ئاڵا، ئوستان، ستان.

لوائح- ا.ع(لەڤـائیـه- levaih): نووسـراو، نامەی تێرو تەسەل، لیستی حەساو.

لوائم- ا.ع(لەڤـائیم- levaim): لۆمـەو سەرزەنشتان.

لواحظ- ا.ع(لەڤاهیز- levahiz): چاوان.

لواحق- ا.ع(لەڤاهیغ- levahix): پاشکۆیان.

لواش- ا(لەڤـاش- levaş): جـۆرە نانێکی زۆر تەنکە، لەواشە.

لواشک- ا(لـەڤـاشـەک- levaşek): نانەقەیسی.

لواشه- ا(لەڤـاشـە- levaşe): لەواشـە، لەواشەی تایبەت بە ناڵکردنی وڵاخی بەرزە.

لواط- مص.م.ع(لیـڤـات-livat): مناڵبـازی، هەتیوگاین.

لواف- ص.ع(لەڤـڤـاف- levvaf): بەرەچن، گلێم چن.

لوالوا- ص(لەڤـالەڤـا- levaleva): پیـاوی سووک و چرووک، رەزیل، سپڵە.

لوام- ص.ع(لەڤـڤـام- levvam): خـۆش گلەیی، لۆمەکار.

لوامع-ص.ع(لەڤامیع-'levami): درەوشاوان.

لؤم- مص.ع(لوئوم- lu'um): هەتیـوچەیی، لەگامی، خوێڕێتی.

لوبلیا- ا.فـر(لوبیلیـا- lûbilya): جـۆرە گوڵێکە.

لوبیا- ا(لوبییا- lûbiya): لۆبیا.

لوت- ا(لوت- lût): خواردن، خۆراک.

لوت و پوت- ا (لووت و پووت- lût û pût): خواردن و تەحامی هەمە جۆر.

لوت- ص (لـووت- lût): روت و عـــۆریان، بیابانی وشک و برینگ.

لوتو- ا.فـر(لوتو- lûtû): قـومـارێکە لە بابەتی دونبەڵە.

لـوث- مـص.م.ع(لـەوس- lews): لـەوتـان، لەوتاندن.

لوچ- ص(لووچ- lûç): خێل و قیچ.

لوح- ا(لەوه- lewh): هەر شـتـێک تەخت و پان بێ، لەوحی نووسین.

لوخ- ا(لووخ- lûx): جۆرە زەلێکە حەسیری لێ دروست دەکرێ، لەبان.

لوده- ا(لەودە- lewde): سـەبەتەی گـەورە، سەبەتەی میوە چنین.

لوده- ص(لەودە- lewde): شـۆخ و خـۆش تەبیعەت، حەنەکچی.

لودی- ص(لوودی- lûdî): بەغـیرەت، جوامێر، رەند، بێ باک، دڵاوا.

لور- ا(لور-lûr): لۆر.

لور- ا(لور- lûr): سێڵاو، لافاو، ئاودڕ.

لـورانـک- ا(لـوورانـەک- lûranek): دەبـەی رۆن.

لورک- ا(لوورەک- lûrek): کەوانی هەلاجی.

لورکند- ا.مـر(لوورکـەند- lûrkend): ئاودڕ، ئاودڕکە، ئەو جێگەیەی ئاو دایدڕیبێ.

لوره- ا(لوورە- lûre): ئاودڕکە.

لوری- ا(لووری- lûrî): بێ شـەرم، بێ حـەیا، قەرەج، کیتوەلی.

لوری- ا(لووری- lûrî): گولی.

لوز- ا.ع(لەوز- lewz): بادەم.

لوزتین- ا.ع(لەوزەتەین- lewzeteyn): لوی گەروو.

لـــوزی- ا.ص(لـــەوزی- lewzî): بـــادامـــی، بەشێوەی بادام، چوارگۆشەی هاوتەریب.

لوزینـه- ا(لـەوزیـنـە- lewzîne): لـەوزیـنـە، پاقلەوا.

لوژ- ا.فـر(لووژ- lûj): عـەرەبانەیەکی چکۆڵەیە لەسەر بەفر خلیسکانێی پێ دەکرێ.

لـوس- ص(لـووس- lûs): ریـاکــــــــــاری، ماستاوچیەتی، مەرایی کەر.

لوسانه- ا(لووسـانە- lûsane): زمـانلووسی، مەرایی کردن.

لوستر- ا.فر(لووستر- lûstr): چلچرا، سورەیا.

لوســـمی- ا.فـــر(لووســـیـــمی- lûsimî): شیرپەنچەی خوێن.

لوســیـدن- مص.م(لـووســیـدەن- lûsîden): مەرایی کردن.

لوسیون- ا.فـر(لوسیـوون- lûsyûn): سپـرتۆ، تەنترۆک.

لوش- ا(لووش- lûş): سیاناو، قوڕاو، چڵپاو.

لوش- ص(لووش-lûş): دەم خوار.

لوشاره- ا(لووشارە- lûşare): ئاودرکە.

لوشــانه- ص(لووشـــانە- lûşane): چەورو شیرین، لوقمەی چەورو شیرین، قسەی خۆش و دڵگیر.

لوط- ا.ع(لەوت- lewt): عـەبا، پیـاوی گـورج و گۆڵ.

لوطی- ص(لووتی- lûtî): جـوامـێـر، دڵاوا، بەغیرەت، رەند، بێباک.

لوعت- ا.مص.ع(لەوئەت- lew'et): تاسـە، بێقەراری، بێئارامی، سووتان لە عەشقدا یان لە خەمدا.

لوغ- ا.مص(لووغ- lûx): دۆشین، نۆشین.

لوغـیـدن- مص.م(لووغـیـدەن- lûxîden): دۆشین، نۆشین.

لوف- ا.ع(لووف- lûf): گیایەکە.

لوفرض- ع(لەوفوریز- lewfuriz): گریمان.

لوک- ا.ص(لووک- lûk): وشـتـــرە نێـــرەی بارکێش.

لوک- ص(لووک- lûk): زەبون، بێ توانا، گۆج و ئیفلیج، ئەوەی لەسەر زرانی و دەست بڕوات.

لوک- ا(لووک- lûk): لاولاو، جۆرە رووەکێکی خۆ هەڵواسە.

لوکس- ا.فـر(لوکس- lûks): هەر شـتـێـکی جوان، زۆر جوان و نایاب.

لوکه- ا(لووکە- kûke): ئاردی گـەنم یان جـۆ، لۆکە، پەمووی بژارکراوی دەنک لێدەرهێنراو.

لوکـــیـــدن- مص.ل(لوکـــیـــدەن- lûkîden): لۆقـەکـــردنی ئەسپ و وڵاخـێن بەرزە، بە چوار چنگۆڵە رۆیین.

لول- ص(لـوول- lûl): بـە دەمـــــاغ، چاڵاک، سەرمەست، بێ شەرم، بێ حەیا.

لولا- ا(لەولا- lewla): ئەنجـامـەی دەرگـا، دوولا.

لولا- ع(لەولا- lewla): ئەگەرنا.

لولاگـــر- ا.ص(لەولاگـــەر- lewlager): ئەنجامەساز، ئەنجامەفرۆش.

لـولـئـین- ا.(لـوولـەئـین- lûleîn): لـولـیـنـە، ئافتاوەی گڵ.

لـولـب- ا.ع(لـەولـەب- lewleb): برغـــــوو سەموونە.

لولو- ا(لوولوو- lûlû): داهۆڵ، شـــتـــێـکی سامناک کەمنداڵی پێ بترسێنن، شتی خەیاڵی بۆ ترســـانـدنی منداڵ، وەک: شـــــەولەبان، ئایشەگوێدرێژ.

لوله- ا(لوولە- lûle): هەر شتێکی لولەکی ناو بۆش، بۆری ئاو.

لـولـهـنـگ- ا(لـوولـەهـیـنـگ- lûlehing): لوولینە، ئافتاوەی گڵ.

لولی- ا.ص(لوولی- lûlî): کـێـوەلی، قـەرەج، لاوی جوان خاسی زیتەڵەی گۆرانی بێژ.

لولیـدن- مص.ل(لوولیـدەن- lûlîden): لوول خواردن، جمانی خەڵک، جووڵان.

لوم- مص.ع(لەوم- lewm): لۆمەکردن، سەرزەنشت کردن.

لومیر- ا.فر(لوومیر- lûmîr): پرتەو، تیشک، پرشنگ.

لون- ا.ع(لەون- lewn): رەنگ، جۆر.

لوند- ص(لەڤەند- levend): رووسپی، سۆزانی، قەحبە، داوێن تەڕ، ژنی خۆفرۆش

لوید- ا(لەڤید-levîd): مەنجەڵی مسی گەورە، قازان.

لویر- ا(لەڤیر- levîr): تەپە.

لویش- ا(لەڤیش- levîş): لەواشە، لەواشەی تایبەت بە نالکردنی ولاخی بەرزە.

له-ص(لیه-lih): کوتراو، نەرم بوگ، پلیشاوە.

له کردن- ص.(لیه کەردەن- lih kerden): کوتان و نەرم کردنی گۆشت و میوەو ئەو شتانە.

له- ا(لەه- leh): شەراوی ئەنگور.

له- ا(لەه- leh): جۆرە درەختێکە.

لهات- ا.ع(لەهات- lehat): زمانە چکۆڵە.

لهاشم- ص(لەهاشوم- lehaşum): زەبوون، ناشیرین و خراو.

لهب- ا.ع(لەهەب- leheb): بڵێسە، گڕ، زمانەی ئاگر، گەردەلوول.

لهبان- مص.ع(لەه بان- lehban): گڕسەندنی ئاگر، بڵێسە سەندنی ئاگر، هەڕەتی گەرما، تینوویەتی.

لهبله- ص(لەهبەلە- lehbele): گەوج، گێل، نەزان.

لهجه- ا.ع(لەهجە- lehce): جۆری قسەکردن، زمان، شێوەزمان.

لهر- ا(لەهەر- leher): مەیخانە، شەراوخانە، قەحپەخانە.

لهف- مص.ل.ع(لەهەف- lehef): خەمبار بوون، خەفەت خواردن، عەزەرتخواردن..

لهف- ا.ع(لەهف- lehf): ئەفسوس، خەم و پەژارە.

لهنج- ا(لەهەنج- lehenc): ئەو بەردەی قەسار جلی لەسەر دەشوات، هەستان، تات.

لهنه- ص(لەهەنە- lehene): گەوج، گێل، بێ ئەدەب، تات، بەرد.

لهنه- ا.ع(لوهنە- luhne): دیاری، سەوقاتی، بەرکوڵ (خواردن).

لهو- مص.ل(لەهڤ- lehv): یاری کردن، هەر شتێ مایەی سەرگەرمی بێ، گان کردن.

لهی- ا(لیهی- lihî): مۆڵەت، ئیزن.

لهیب- ا.ع(لەهیب- lehîb): گڕ، بڵێسەی ئاگر.

لهیدن- مص.ل(لیهیدەن- lihîden): پلیقانەوەی میوە.

لهیده- ص.مف(لیهیدە- lihîde): پلێشاوە.

لهیف- ص.ع(لەهیف- lehîf): خەمگین، دڵ بە حەسرەت.

لیاقت- مص.ل.ع(لیاغەت- liyaxet): شایستەبوون، لایەق بوون.

لیالی- ا.ع(لەیالی- leyalî): شەوان.

لیان- ص(لەیان- leyan): تابان، درەخشان، پرشنگدار.

لیبرال- ص.فر(لیبیرال- lîbiral): لیبراڵ، ئازادیخواز.

لیبرالیسم- ا.فر(لیبیرالیسم- lîbiralîsm): ڕێبازی ئازادیخوازی، لیبرالیزم.

لیت- ع(لەیتە- leyte): کاشکێ، خۆزیا، بریا.

لیتر- ا.فر(لیتر- lîtr): لیتر، قاپێک.

لیتک- ص(لیتەک- lîtek): لات، بێ سەروبەر، موفلیس.

لات- ا(لات- lat): نۆکەر، غولام، کەنیزەک.

لیته- ا(لیتە- lîte): شلەی باینجان.

لیث- ا.ع(لەیس- leys): شێری نێرە، جاڵجاڵۆکە، داپیرۆشک.

لیچ- ص(لیچ- lîç): تەڕ، ئاو مژیو.

لیچ شدن- مص.ل(لیچ شـودەن- lîç şuden): تەڕبوون، خووسان.

لیچار- ا(لیچار- lîçar): مرەبا، قسەێن هەلەق و مەلەق.

لیـخن- ا (لیـخین- lîxin): قـرێژەبەرد، جـۆرە قارچکێکە.

لیدر- ا.فر(لیدەر- lîder): پێشەوا، سەرۆکی حیزب، سەرکردە.

لیر- ا.فر(لیر- lîr): پارەی ئیتالّییە.

لیـرت- ا (لیـرەت- lîret): کـلاو خـود، خـودە پۆلایین.

لیرە- ا(لیرە- lîre): لیرە، جۆرە پارەیەکی باوی تورکیاو ئینگلیستانە.

لیز- ص(لیز- lîz): زەوی تەڕو خز.

لیزخوردن- مص.ل(لیزخوردەن- lîzxurden): خزین، نوچدان.

لیزابە- ا.مر(لیزابە- lîzabe): لیکاو.

لیزم- ا(لیزوم- lîzum): نەرمەکەوان.

لیـزول- ا.فـر(لیـزوول- lîzûl): دەرمـانێکە لە بابەتی دیتۆلّ.

لیـزیدن- مص.ل(لیـزیدەن- lîzîden): خـزین، خلیسکان، نوچدان، سووڕان.

لیــســانس- ا.فــر(لیــســانس- lîsans): زانستنامە، شەهادەی بەکالوریوس.

لیسانسیە- ص.فر(لیسانسیە- lîsansîye): هەڵگری زانستنامەی بەکالوریۆس.

لیـست- ا.فر(لیـست- lîst): پێـرست، لیـست، لیستەی حەساو یان ناو.

لیــســک- ا(لیــســەک- lîsek): هێلکە شەیتانۆکە، قاقلەجنۆکە، حەلەزۆن.

لیسە- ا(لیسە- lîse): یەکێکە لە ئافەتەکانی درەختی بەرداری میوە.

لیسیدن-مص.م(لیسیدەن-lîsîden): لستنەوە.

لیـسـندە- ا.فـا(لیـسـەندە- lîsende): لێسەرەوە.

لیف- ا(لیف- lîf): لفکە، کیسەی خۆشتن.

لیف- ا.ع (لیف- lîf): تۆێکڵی دارخورما.

لیفە- ا(لیفە- lîfe): دۆخین، بەندەخوێن.

لیقە- ا.ع(لیغە- lîxe): دەزوو یان ئاوریشمی لە مەرەکەب هەڵکێشراو.

لیک- ا(لیک- lîk): لێ، بەڵام.

لیـکور- ا.فـر(لیـکوور- lîkûr): جـۆرە شەرابێکی بەتام و بۆن و شیرینە.

لیگامـان- ا.فـر(لیگامـان- lîgaman): ئەو دەمارانەی ماسۆلکان پێکەوە دەبەستێ.

لیل- ا.ع(لەیل- leyl): شەو، شەڤ.

لیلە- ا.ع(لەیلە- leyle): یەک شەو.

لیمو- ا(لیمو- lîmû): لیمۆ.

لیمون- ا.فر(لیموون- lîmûn): لیمۆ.

لیـمـوناد- ا.فـر(لیـمـووناد- lîmûnad): لیـمۆناد، نۆشابەیەکی غازدارە کە بە ئاوی لیمۆو شەربەتی شەکر دروستی دەکەن.

لیمونیت-ا.فر(لیموونیت-lîmûnît): کلۆ ئاسن.

لین- ص.ع(لەیین- leyyin): نەرم، نیان.

لینت- مص.ل.ع(لینەت- lînet): نەرم بوون.

لینیت- ا.فـر(لینیـیت- lînyît): جـۆرە زوخاڵێکی بەردی خاوە.

لیو- ا(لیڤ- lîv): هەتاو، خۆر، رۆژ.

لیوان- ا(لیڤان- lîvan): پەرداخ، گلاس.

لیـوتنان- ا.فـر(لیـوتینان- lîwtinan): یاریدەدەر، جێگر.

لیوک- ا.ص(لیڤەک- lîvek): فەرخ، زلحیز، لووسکە.

لیـولنگ- ا(لیڤ لەنگ- lîv leng): کەشک، کەشکیش برای دۆیە.

لیوە- ص(لیڤە- lîve): خاپینۆک، مەراییکار، دەڵەچەیی، گەوج، گێڵ.

لیـوگی- ا.مص(لیڤەگی- lîvegî): دەڵەچەیی، مەرایی کردن، هەرزەوێژی.

م- حر(م- m):
پیتی بیست و هەشتەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (مـیـم) دەخـوێنرێتـەوە، بە حـەسـاوی ئەبجـەد دەکاتە(٤٠).

ما- ض(ما- ma): راناوی یەکەم کەسی کۆیە، ئێمە.

ماء- ا.ع(ماء- ’ma): ئاو.

مائت- ص.ع(مائیت- mait): نزیکە مەرگ.

مـائج- ص.ع(مـائیج- maic): بەشـەپۆل، شەپۆلدار، پێلدار.

مائده- ا.ع(مائیدە- maide): خوان، خوانچە، خوانی پڕ خۆراک، خواردەمەنی.

مائه- ا.ع(میئە- mie): سەد.

مابون-ص(مابوون- mabûn): قوندەر، حیز، دوودەکی.

مابین- ق.ع(مابەین- mabeyn): نێوان.

مـات- ص(مـات- mat): سـەرگـەردان، مەبهووت، لەوازی شەترەنجدا بە شادەگوترێ کە گرفتار ببێ و چاری نەمێنێ.

مات- ص.فر(مات- mat): مات، تاریک، لێڵ.

مـاتادر- ا.فـر(مـاتادور- matadur): گـاباز، گابازێک کە لە مەیداندا گایەکە بکوژێ، کەسی بە ئیحتوبار.

مـاتحت- ا.ع(مـاتەهت- mateht): مـەقـعـەد، قوون.

مـاترنگ- ا(مـاتورەنگ- matureng): مـار میلۆک.

مـاتریالیـست- ص.فـر(مـاتیـریالیـست- matiryalist): مـادی، پەیڕەوی رێبـازی مەتیریالیزم.

مـاتریالیـسم- ا.فـر(مـاتیـریالیـسم- matiryalîsm): فەلسەفەی مادی.

مـاتریس- ا.فـر(مـاتریس- matrîs): قـالبـێن پیتێن قورقوشم لە چاپخانەدا.

ماتم- ا(مـاتەم- matem): عـەزاداری، پرسـە، تازیە.

مـاتم پرسی- ا.مص(مـاتەم پرسی- matem prsî): سەرخۆشی، دڵدانەوە.

مـاتم دیده- ص.مـر(مـاتەم دیدە- matem dîde): تازیەبار، پرسەدار، عەزابار، عەزادار.

مـاتم زده- ص.مـر(مـاتەم زەدە- matem zede): عـەزادار، ئەزیەتبـار، غـەمگین، پرسەدار.

ماتمکده- ا.مر(ماتەم کەدە- matem kede): شوێنی تازیەو پرسە، ماڵی بە خەم و پەژارە.

ماتیک- ا.فر(ماتیک- matîk): ماتیک، سووراوی لێو.

ماج- ا(ماج- mac): مانگ.

ماج- ص.ع(ماجج- macc): کەسێک لە پیریا یان لەبەر هەر هۆیەکی دی ئاو بە دەمییەوە نەوەستێ.

ماجد- ص.ع(ماجید- macid): گەورە، بەخشندە، جوامێر، دلاوا، خۆش تەبیعەت.

ماجدە- ص.ع(ماجیدە- macide): ژنی مەزن، ژنی سەلار و سەنگین.

ماجرا- ا.ع(ماجەرا- macera): رووداو، پێشهات.

ماجراجو- ص.فا(ماجەراجوو- maceracû): ئاژاوەخواز، ئاژاوەچی.

ماچ- ا(ماچ- maç): ماچ، راموسان.

ماچوچە- ا(ماچووچە- maçûçe): قاپێکی بچووکی لولەدارە دەرمانی پێ لە دەوی مندالّ دەکەن.

ماچە- ص(ماچە- maçe): ماچە، مێچکە.

ماحی- ا.فا.ع(ماهی- mahî): سرینەر، مەحوکەرەوە، لەناوبەر.

ماخ-ص(ماخ-max): زێروزیوی قەلّپ، خەلّکی پیسکەوسپلّە

ماخچی-ا٠ص(ماخچی-maxçî): ئەسپی دوورەگ، رەگێکی عەرەبی بێ و رەگێکی هی دی بێ.

ماخور- ا(ماخوور- maxûr): مەیخانە، قومارخانە، خەرابات.

ماخولیا- ا(ماخولیا- maxuliya): مالیخولیا، ماخۆلان.

مادام- ق.ع(مادام- madam): مادامەکی، مادام.

مادام- ا.فر(مادام- madam): مەدام، خانم، خاتوون.

مادح- ا.فا.ع(مادیه- madih): ستایشکار، پیاهەلّدەر.

مادر- ا(مادەر- mader): دایە، دایک.

مادر اندر- ا.مر(مادەر ئەندەر- mader ender): باوەژن، زڕدایک.

مادر بزرگ- ا.مر(مادەر بوزورگ- mader buzurg): داپیرە، دایە گەورە، نەنک، دایکی باوک، دایکی دایک.

مادردخت- ا(مادەر دوخت- mader duxt): رووەکێکە.

مادرزاد- ص.مر(مادەر زاد- mader zad): جمک، لفانە.

مادگی- ا.مص(مادەگی - madegî): ئەندامی مێینەی گولّ.

ماد موازل- ا.فر(ماد موازیل-madmuazil): کیژەخان.

مادندر-ا.مر(مادەندەر- madender): باوەژن، زڕدایک.

مادون- ص.ع(مادوون- madûn): ژێر دەست.

مادە- ص(مادە- made): مێ، مێینە، ماچە، مێچکە.

مادە- ا.ع(ماددە- madde): هەوێن و ئەسلّی هەر شتێک، هەر شتێک بۆشاییەک بگرێ و کێشی هەبێ و بەشێوەی وشک، یان تەڕ یان گاز بێ.

مادە تاریخ- ا.مر(مادەی تاریخ- madey tarîx): بەیتێک یان نیوە بەیتێک کە کۆی پیتەکانی بە حەساوی ئەبجەد بکاتە مێژووی رووداوێک.

مادی- ص.ن(مادی- madî): سەر زەمینی مادەکان کە ئازربایجان و عێراقی عەجەمی دەگرتەوە.

مادی- ا(مادی- madî): جۆگایەک یان کەنالێک لە رووبار جیا بکرێتەوە بۆ ئاودانی بێستان و زەرعات.

مادی- ص.ن(ماددی- maddî): مەتریالیست.

مادیان- اا(مادییان- madiyan): ماین.

مادینه- ص.ن(مادینه- madîne): مێینه، مێ.

مار- اا(مار- mar): مار.

مار- ا.فا.ع(مار- mar): ڕێبوار، ڕەوتەنی.

مارا سپند- ا.مر(مار ئەسپەند- mar espend): ناوی فریشتەیەکە، ڕۆژی بیست و نۆیەمی هەر مانگێکی هەتاوی.

مارافسا- ص.فا(مارئەفسا- mar efsa): مارگر، کەسێک مار ئەفسون بکات، یان ماران گەستە بە ئەفسوون چارەسەر بکات.

مارپیچ- ا.مر(مارپیچ- mar pîç): پێچاوپێچ، بادراو، مارپێچ، لوولەی درێژی قلیان ئاوی.

مارج- ص.ع(ماریج- maric): بڵێسەی ئاگر، گڕی بێ دووکەڵی ئاگر.

مارچوبه- ا.مر(مارچووبە- marçûbe): مارچێوە، گیایەکە.

مارد- ص.ع(مارید- marid): سەرکێش، گەردنکێش، عاسی، بەرز، قوچ.

ماردارو- ا.مر(ماردارو- mardarû): جۆرە ڕووەکێکە.

ماردی- ص(ماردی- mardî): سوور.

مارزبان- ا.مر(مارزەبان- marzeban): گیایەکە بۆ دەرمان دەشێت.

مارزنگی- ا.مر(مارزەنگی- marzengî): ماری زەنگوڵدار.

مارس- ا.فر(مارس- mars): مانگی سێیەمی ساڵی فەرەنگی.

مارس- ا.فر(مارس- mars): مەریخ.

مارس- اا(مارس- mars): مەرس، لە گەمەی نەردێندا مەرس بە دوو دەست حەساو دەکرێ.

مارسار- ص.مر(مارسار- marsar): هاوشێوەی سەری مار.

مارسانان- ا.مر(مارسانان- marsanan): لە تیرەی ماران.

مارستان- ا.مر(ماریستان- maristan): نەخۆشخانە.

مارش- ا.فر(مارش- marş): ڕێوڕۆیشتنی ڕێک و پێکی سەربازان، سروودی حەماسی کە سەربازان بە ڕێکردنەوە هاوئاهەنگ لەگەڵ هەنگاوناندا بیلێن، مارش، سرود.

مارشال- ا.فر(مارشال- marşal): سوپاسالار، سەردار.

مارعینکی- ا.مر(مارئەینەکی- mar eynekî): جۆرە مارێکی ژەهرداره.

مارفش- ص.مر(مارفەش- marfeş): مار ئاسا، چوون مار، وەکو مار.

مارقشیشا- اا(مارغەشیشا- marxeşîşa): دەرمانێکە لە کۆنا بۆ چاویەشە بەکار هاتووە.

مارک- ا.فر(مارک- mark): پارەی ئەڵمانییە.

مارک- ا.فر(مارک- mark): مارکە، نیشانە، مارکەی تایبەتی کارخانەیەک یان کۆمپانیایەک کە لەسەر بەرهەمەکانی چاپ بکرێ یان هەڵکەندرێ.

مارکاژ- ا.فر(مارکاژ- markaj): زەلکاو.

مارکسیست- ص.فر(مارکسیست- marksîst): مارکسیست، مارکسی، پەیڕەوی ڕێبازی مارکسیزم.

مارکسیسم- ا.فر(مارکسیسم- marksîsm): ڕێچکەی کارل مارکس، ڕێچکەیەکە لە بواری سیاسەت و ئابووری کە مارکس دامەزرێنەری بوو و یاساو ڕێساکانی سوسیالیزمی زانستی شرۆڤە دەکات..

مارکی- ا.فر(مارکی- markî): ئەمە لەقەبی نەجیم زادەکانی ئەوروپا بووە، عینوانێکە لە نێوان دۆک و کۆنتدا.

مارکیز- ا.فر(مارکیز- markîz): مارکی- (بۆ ژن).

ماركيوا- ا(ماركيڤا- markîva): رووەكێكە.

مارگرزه- ا.مر(ماری گەرزە- mari gerze): ماری گەورە، جۆرە مارێکی سەر زلە.

مارگریت- ا.فر(مارگوریت- margurit): گوڵی مینا.

مارگیاه- ا.مر(مارگیاه- margiyah): مارچێوە، گیایەکە.

مارگیر- ا.ص(مارگیر- margîr): مارگر، کەسێک مار بەزندوویەتی بگرێ.

مارمالاد- ا.فر(مارمالاد- marmalad): مرەبا، جەلی.

مارماهی- ا.مر(مارماهی- marmahî): جۆرە ماسییەکە لە مار دەچێ، مارماسی.

مارمولک- ا(مارمولەک- marmûlek): مارمێلکە، مارمیلۆک.

مارنه- ا(مارینە- marine): شنگ.

ماره- ا(مارە- mare): ئامار، تۆمار، دەفتەری حەساو.

ماره- ا(مارە- mare): مێروو.

ماری-ص(ماری- marî): کوژراو، کوشیاک، لەناوچوو.

ماز- ا(ماز- maz): درز، قەڵەشت، چین چین.

مازاد- ا.ع(مازاد- mazad): لە پێویستی زیاتر.

مازالاق-ا.ت(مازالاغ- mazalax): مزراح.

مازریون- ا(مازەریوون- mazeryûn): دەوەنێکە.

مازن- ا(مازەن- mazen): مۆرەغەی پشت، ئێسکی برِبرِەی پشت.

مازندری- ص.ن(مازەندەری- mazenderî): خەڵکی مازندەران، مازەندەرانی.

مازو- ا(مازوو- mazû): مازو، جۆرە بەرێکی داربەرووە، مازی.

مازوت- ا.فر(مازووت- mazût): نەوتی رەش، گازۆیل.

مازه- ا(مازە- maze): پشتەمەغزە، برِبرِەی پشت، مۆرەغەی پشت.

مازوخیسم- ا.فر(مازوخیسم- mazûxism): نەخۆشی حەزی ئازاردان، مازۆشییەت، مازۆخییەت.

ماژ- ا(ماژ- maj): خۆشی، ئاسودەیی، عەیش و عوشرەت، خۆش رابواردن.

ماژر-ا.فر(ماژور- majur): یاوەر، مێجەر، جەنەراڵ.

ماژیک- ص.فر(ماژیک- majîk): سیحر ئامێز، جادوویی، عەجیب و غەریب.

ماساژ- ا.فر(ماساژ- masaj): مشت و ماڵ، شێلان.

ماست- ا(ماست- mast): ماست.

ماستبا- ا.مر(ماستبا- mastba): ئاشتی ماست.

ماست بند- ا.ص(ماست بەند- mast bend): کەسێک کە ماست هەوێن بکات.

ماستینه- ا.ص(ماستینە- mastîne): ئانەولای ماست یان دۆ، دۆیەک کە شویتی تێدابێ.

ماسک- ا.فر(ماسک- mask): دەمامک.

ماسکه- ا.ص.ع(ماسیکە- masike): جڵەوگیر، هێزی جڵەوگرتنی هەڵەو گوناح.

ماسوچه- ا(ماسووچە- masûçe): کۆترە کێوی.

ماسوره- ا(ماسوورە- masûre): لوولەی باریک و کورت، ماسوورەی مەکینەی دورمان، مێکوک، لوولەی تفەنگ.

ماسه- ا(ماسە- mase): لم، قوم.

ماسیدن- مص.ل(ماسیدەن- masîden): مەیین، ماسین.

ماسیده- ا.مف(ماسیدە- masîde): مەییو، ماسیاگ، ماسیو.

ماش- ا(ماش- maş): ماش.

ماش دارو- ا.مر(ماش داروو- maşdarû): جۆره گیایەکی خۆڕسکە بۆ دەرمان دەبێ.

ماشرا- ا(ماشەرا- maşera): پەنەمان و ئاوسان، زیپکە.

ماشطه- ا.ع(ماشیتە- maşite): ژنی ئارایشتگەر.

ماشو- ا(ماشوو- maşû): هێلّەک، والابێژ.

ماشور- ص(ماشوور-maşûr): هەر شتێک بچنە ناو یەکەوە، شتێ تێک ئالاو.

ماشوره- ا(ماشوورە- maşûre): لاسکی ناو بۆشی گیای وەکو قامیش، گەردەنی سپی ماشوقە.

ماشه- ا(ماشە- maşe): ماشە، ماشەی تفەنگ.

ماشی- ا.فا.ع(ماشی- maşî): ڕێبوار، ڕێوان، پیادە.

ماشین- ا.فر(ماشین- maşîn): مەکینە، ئوتومبیل، ماشێن.

ماشینیست- ا.ص.فر(ماشینیست- maşînîst): کەسێک کە بە مەکینە کار بکات یان مەکینە دروست بکات، مەکینەچی، میکانیکی.

ماشینیسم- ا.فر(ماشینیسم- maşînîsm): میکانیزم.

ماضی- ا.فا.ع(مازی- mazî): ڕابوردوو، گوزەشتە.

ماعدا- ا(مائەدا- maeda): جگە لە، خێنژی.

ماعز- ا.ع(مائیز- maiz): بزن، پێستی بزن.

ماعون- ا.ع(مائوون- maûn): ئاو، باران، دەفرو ئامانان، چاکە، گوێرایەڵی.

ماغ- ا(ماغ- max): جۆرە مراوییەکە پەڕەکانی ڕەشە.

ماغ- ا(ماغ- max): تەم، مژ، دومان.

ماغگون- ص(ماغگوون- maxgûn): ڕەش وەکو مراوی (ماغ)، ڕەش، تاریک.

مافوق- ص.ع(مافەوغ- mafewx): بالا، بالاتر، بالادەست.

ماکارونی- ا.فر(ماکاروونی- makarûnî): هەرشتەی فەرەنگی، ماکەروونی.

ماکت- ا.فر(ماکیت- makit): ماکێت، نموونە.

ماکر- ا.فا.ع(ماکیر- makir): فریودەر، خاپینۆک، مەکرباز.

ماکروفاژ- ا.فر(ماکرووڤاژ- makrûvaj): خڕۆکەی سپی خوێن.

ماکزیموم- ا.فر(ماکزیموم- makzîmûm): لایەنی زۆر، بەرزترین ئەندازە.

ماکو- ا(ماکوو- makû): مەکۆ.

ماکول- ص(ماکوول-makûl): زۆر خۆر.

ماکول- ا.فر(ماکول- makûl): پەڵە، لەکە.

ماکیان- ا(ماکییان- makiyan): مریشکی ماڵی، مامر.

ماکیاولیسم- ا.فر(ماکیاڤیلیسم- maky vilîsm): میکاڤیلیزم، سیاسەتێکە دوور لە هەر ڕێسایەکی ئەخلاقی و لە ڕای مەبەستدا هەر ناڕەوایەکە بەڕەوا دەزانێ، دامەزرێنەری ئەم ڕێبازە نووسەرو سیاسەتوانی ئیتالیایی میکاڤیلییە ١٤٦٩- ١٥٢٧ کتێبێکی لەو بارەیەوە نووسیوە..

ماگنولیا- ا.فر(ماگنوولییا- magnûliya): درەختێکی هەمیشە سەوزی گوڵ جوانی بە بۆنی زەرد یان ئەرخەوانییە.

مال- ا.ع(مال- mal): دارایی، سامان و ماڵ.

مالاریا- ا.فر(مالارییا- malarîya): مەلاریا، نۆبەتێ.

مالامال- ص.مر(مالامال- malamal): لێوان لێو، پڕاوپڕ، لێوڕێژ.

مالانک- ا(مالانەک- malanek): شلێر.

مالت- ا.فر(مالت- malet): فەریکە جۆ.

مالت- ا.فر(مالت- malt): نەخۆشی تێ.

مالح- ص.ع(مالیھ- malih): سوێر، شۆر، زۆر خوێ.

مالدار- ص.مر(مالدار- maldar): زەنگین، دەوڵەمەند.

مالش- ا.مص(مالیش- maliş): مشت و ماڵدان.

مالشگر- ص.فا(مالیشگەر- malişger): دەلاک، مشت و ماڵچی، دەلاکی گەرماو.

مالک- ص.ع(مالیک- malik): خاوەن.

مالک الحزین- ا.مر.ع(مالیکولھەزین- malikul hezîn): شینە شاھۆ، غەمخۆرە، شاقە، شاقەشین، شاوە، شاھۆ.

ماله- ا(ماله- male): ماڵەی گەچکاری و سپیکاری.

مالیا- ا(مالیا- maliya): جۆرە درەختێکە.

مالیات- ا(مالیات- maliyat): باج، خەراج، زەریبە.

مالیخولیا- ا(مالیخولیا- malîxûliya): ماخۆلیا، ماخۆلان.

مالیدن- مص.م(مالیدەن- malîden): مشت و ماڵدان.

مالنده- ا.فا(مالیندە- malinde): کەسێک کە شتێک بە شوێنێکدا بماڵێ.

مالیده- ص.مف(مالیدە- malîde): شت پێدا ماڵدراو.

مالیه- ا.ع(مالییە- maliye): دارایی.

مام- ا(مام- mam): دایک.

ماما- ا (ماما- mama): مامان، دایک.

ماماچه- ا(ماماچە- mamaçe): مامان،

مامان- ا(مامان- maman): دایکە (بەزمانی منداڵ):

مامک- ا (مامەک- mamek): دایکە.

ماموت- ا.فر(مامووت- mamût): جۆرە حەیوانێکی زەبەلاحی لەناوچووی فیل ئاسایە، دایناسوور.

مامیران- ا(مامیران- mamîran): جۆرە گیایەکی لە چەشنی زەردە چەوەیە.

مان- ا(مان- man): ماڵ، کەرەستەی ناوماڵ.

مان- ا(مان- man): ھاوتا، نەزیر.

مان- ض(مان- man): راناوی یەکەم کەسی کۆ.

مانا- ا(مانا- mana): ھاوتا، وەک.

مانتو- ا.فر(مانتوو- mantû): جلی دەڵب کە لەسەر جلی دیبیەوە لەبەر بکرێ، مانتۆ، شانێل.

مانداب- ا.مر(منداب- mandab): شوێنێ کە ئاوی تێ وەمێنێ و بۆگەن بکات.

ماندگار- ص.فا(ماندگار- mandgar): پایەدار، نەگۆڕ، جێگیر.

ماندن- مص.ل(ماندەن- manden): باقی بوون، مان، مانەوە، وەستان.

مانده- ا.مف(ماندە- mande): ماوە، نەگۆڕ، جێگیر.

ماندن- مص.ل(ماندەن- manden): وەک یەک بوون.

ماندولین- ا.فر(ماندوولین- mandûlîn): ئامێرێکی مۆسیقایە لە سێ تار دەچێت و ھەشت ژێی ھەیەو بەسەری قامکان و نینۆک لێدەدرێ.

مانده-ص(ماندە- mande): ماندوو، شەکەت.

ماندگی- ا.مص(ماندەگی- mandegî): ماندوویەتی، شەکەتی.

مانژ- ا.فر(مانژ- manj): فێربوونی ئەسپ سواری، شوێنی تایبەتی بۆ پەروەردەو مەشقدانی ئەسپ..

مانع- ا.فا.ع(مانیئ- mani'): بەرھەڵست، کۆسپ، لەمپەر.

مانکن- ا.فر(مانوکەن- manuken): کچی جوان کە لە موغازەو دروینگەکاندا ھەموو جۆرە جلێکی ژنانە لەبەر بکات تا بە مشتەری نیشان بدات، پەیکەری مرۆڤی لەدار یان پلاستیک لە موغازەکاندا جلی لەبەر بکەن بۆ نیشاندانی فۆرمی جلەکان. جسم.

مانگ- ا(مانگ- mang): مانگ، هەیڤ.

مانند- ا. (مانەند- manend): هاوتا، چوون یەک، میناک.

مانور- ا.فر(مانوڤر- maûvr): مانۆر.

مانورک- ا(مانوورەک- manûrek): کلاوکوڕە، باڵندەیەکە.

مانومتر- ا.فر(مانوومیتر- manûmitr): ئامێری ئەندازەگیری گوشاری هەڵم و گاز.

مانوی- ص.ن(مانیڤی- manivî): مانەوی، پەیڕەوانی ئاینی مانی شێوەکار کە لە زەمانی شاپووری یەکەمدا ئیدیعای پێغەمبەرایەتی کردو کتێبێکی بەناوی ئەرژەنگ داناو ئاینەکەی تێکەڵەیەک بوو لە باوەڕێن زەردەشت و یەهودی و مەسیحی.

مانیدن- مص.ل(مانیدەن- manîden): هاوشێوەبوون.

مانیکور- ا.فر(مانیکوور- manikûr): بۆیەی نینۆک، کەسێک دەست ئارایشت بکات.

مانیتیت- ا.فر(مانیتیت- manîtît): ئۆکسیدی موگناتیسی.

مانیتیزور- ا.فر(مانیتیزور- manîtîzûr): کەسێک یەکێک بەزەبری هێزی موگناتیسی خۆی بخەوێنێ.

مانیتیسم-ا.فر(مانیتیسم-manîtîsm): هێزی جازیبەی بەدەنی مرۆڤ، موگناتیسی مرۆڤانی.

ماورد- ا.مر(ماڤەرد- maverd): گوڵاو.

ماه- ا(ماه- mah): مانگ، هەیڤ.

ماه اب-ا.مر(ماه اب- mah ab): مانگی ئابان.

ماهار- ا(ماهار- mahar): دارێکی بچووکە دەخرێتە پەرەی کەپووی وشترو پەتی پێوە دەبەستن.

ماهانه- ق (ماهانە- mahane): مانگانە، مووچەی مانگانە.

ماهبرکوهان-ا.مر(ماه بەرکوهان- mah berkûhan):ناوی نەوایەکە لە سی نەواکەی باربەد.

ماه بماه- ق(ماه بیماه- mahbimah): مانگ بە مانگ، مانگانە.

ماهپاره- ا.ص(ماهپارە- mahpare): پارچەیەک لە مانگ، خشکۆک و جوان وەکو مانگ.

ماه پروین- ا.مر(ماه پەرڤین-mahpervîn): ڕووەکێکە لە تیرەی زەنجەفیل.

ماهتاب- ا.مر(ماه تاب- mahtab): تریفەی مانگ، مانگاشەو، تاڤ هەیڤ، تریفە، ماتاو.

ماهچه- ا(ماهچە- mahçe): سەری ئاڵا کە بەزێر یان زیو لە شیوەی هەیڤوکدا دروست بکرێ، هەیڤک، هەیڤۆک.

ماهر- ص.مر(ماهیر- mahir): مەعلان، لێهاتوو، کارامە، زیرەک.

ماهرخ- ص.مر(ماه روخ- mah rux): جوان و شەنگ وەکو مانگ، روو مانگ.

ماه روزه- ا.مر(ماهی روزە- mahi rûze): مانگی رەمەزان، مانگی رۆژوو گرتن.

ماه سیما- ص.مر(ماه سیما- mah sîma): مانگ ، سیما مانگ، سیما وەکو مانگ.

ماهگانه- ق(ماهگانە-mahgane): مانگانە.

ماه گرفت- ا.مص(ماه گیرەفت- mahgireft): مانگ گیران.

ماه گرفتگی- ا.مص(ماه گیرەفتەگی- mahgireftegî): مانگ گیران.

ماهنامه- ا.مر(ماهنامە- mahname): مانگنامە، گۆڤارێک کە مانگانە دەربچێ.

ماه نخشب- ا.مر(ماهی نەخشەب- mahi nexşeb): مانگێکە کە موقەنەع کە لە زەمانی خەلافەتی مەهدیدا داوای خوایەتی دەکرد، لە نەخشەب کە شارێک بووە لە نێوان جەیحون و سەمەرقەندا، دروستی کردبوو و هەموو شەوێک لە چاڵێکەوە دەردەهات و لە ئاسۆی نەخشەبدا دەردەکەوت. جا ئەم مانگە: (ماه سیام، ماه کاشغر، ماەکش، ماه چاەکش و ماه مقنع و ماه مزور)شی پێ گوتراوە.

ماەنو- ا.مر(ماە نەو- mahnew): مانگی نوێ، مانگی یەکشەوە.

ماهو- ا(ماهوو- mahû): دار دەست.

ماهو- ا(ماهوو- mahû): ئارایشت.

ماهوار- ص.مر(ماهڤار- mahvar): مانگ ئاسا، چوون مانگ.

ماهوارە- ا.مر(ماهڤارە- mahvare): مانگی دەستکرد.

ماهوبدانە- ا.مر(ماهووبدانە- mahûb dane): جۆرە رووەکێکە.

ماهور- ا(ماهوور- mahûr): زەوی هەورازو نشێو، زەوی نا هەموار، دۆڵی ناوچیایان.

ماهور- ا(ماهوور- mahûr): ئاهەنگێکی مۆسیقای ئێرانییە.

ماهور- ا(ماهوور- mahûr): گوڵێکە.

ماە وش- ص.مر(ماە ڤەش- mahveş): وەکو مانگ، زۆر جوان.

ماهە- ا(ماهە- mahe): برمە، درێلی شت کون کردن.

ماهی- ا(ماهی- mahî): ماسی، ماسی جۆری زۆری هەیە.

ماهیابە- ماهیاوە- ا.مر(ماهی یابە- ماهیياڤە- mahiyabe, mahiyave): جۆرە خواردنێکە لە ماست دروست دەکرێ.

ماهی ازاد- ا.مر(ماهی ئازاد- mahi azad): جۆرە ماسییەکە درێژی لەشی دەگاتە مەترێک و گۆشتێکی سووری چەوری بەتامی هەس و لە دەریادا دەژی.

ماهیانە- ق(ماهیانە- mahyane): مانگانە، مووچەی مانگانە، بێنوێژی ژنان.

ماهی برقی- ا.مر(ماهی بەرغی- mahî berxî): جۆرە ماسییەکە، لە جیاتی هێلکە بکات دەزێ، جۆرە تەزوویەکی کارەبایی لە بەدەنیدا هەس.

ماهیت- ا.ع(ماهییەت- mahiyet): ماهییەت، جەوهەر، هەقیقەت و تەبیعەت و سروشتی هەر شتێک، گەوهەری شت.

ماهی تابە- ا.مر(ماهی تابە- mahî tabe): تاوەی ماسی سورکردنەوە یان هەر شتێکی دیکە.

ماهیچە- ا(ماهیچە- mahîçe): ماسوولکە.

ماهی خاویار- ا.مر(ماهی خاڤیار- mahî-xavyar): ماسی خاویار، جۆرە ماسییەکی دەریایی گەورەیە کە درێژی دەگاتە پێنج مەتر، دەموو لمۆزی درێژە، ددانی نییە، کلکی دوو لقانەی نایەکسانە، مێیەکەی نزیکەی سێ ملیۆن هێلکە دەکات و هێلکەکانی گەلەک بە سوود پڕ خۆراکن و خاویاری پێ دەگوترێ، هێلکەکانی لە سکی دەردەهێنرێ و پاک دەکرێنەوەو لە قوتوی سەرداخراو دەنرێ.

ماهیخوار- ا.مر(ماهی خار- mahîxar): ماسیگرە، باڵندەیەکە، سەقاقوش.

ماهی دودی- ا.مر(ماهی دوودی- mahî dûdî): جۆرە ماسییەکە زیاتر دەبرژێنرێ.

ماهی سفید- ا.مر(ماهی سەفید- mahî sefîd): جۆرە ماسییەکە، سپییە ماسی.

ماهی شیم- ا.مر(ماهی شیم- mahî şîm): ماسییەکی سپی خاڵدارە.

ماهی قزل الا- ا.مر(ماهی غیزل ئالا- mahî xizl ala): جۆرە ماسییەکە زیاتر لە ئاوی شیرین دا دەژی.

ماهی کولی- ا.مر(ماهی کوولی- mahî kûlî): جۆرە ماسییەکی وردە، لە قوتو دەنرێ و ساردینی پێ دەڵێن.

ماهیگیر- ا.ص(ماهی گیر- mahîgîr): ماسیگر، کەسێک کە راوە ماسی بکات.

ماهی مرو- ا.مر(ماهی موروو- mahî murû): جۆرە ماسییەکی گەورەیە.

مایچە- ا(مایچە-mayçe): ماسوولکە.

مایع- ص.ع(مایئ- mayî’): شل، تواوە.

مـایل- ص.ع(مـایل- mayil): لار، خـوار بەلایەکدا، داشکان بەلایەکدا، ئارەزوومەندی.

مـایندر- ا.مـر(مـایەندەر- mayender): زڕدایک، باوەژن، باجی.

مایو-ا.فر(مایوو-mayyû):مایۆ، دەرپێی مەلە.

مایه- ا(مـایه- maye): ئەسڵ و بونیـادی هەر شـتـێک، هەوێن، دەرمـانێکە بۆ جلـەوگـیـری لە نەخۆشی لە مرۆڤ دەدرێ، سەرچاوە.

مـایەدار- ص(مـایەدار- mayedar): خـودان سەرمایەو شت.

مـایەزنی- ا.مص(مـایەزەنی- maye zenî): کوتان.

مـایەکـوبی- ا.مص(مـایەکـووبی- maye kûbî): کوتان دژی نەخۆشی.

مـــایەور- ص(مـــایەڤـــەر- maye ver): ساماندار، سەرمایەدار.

مـایی- ا.مص(مـایی- mayî): لوتبـەرزی، خۆویستی، خۆپەرستی.

مـاب- ا.ع(مـەئاب- meab): گـەڕانەوە، جـێی گەڕانەوە.

مات- ا.ع(میئات- miat): سەدان.

مـاثر- ا.ع(مـەئاسـیـر- measîr): چاکـەو کردەوەی پەسند کە لە کەسێک بمێنێتەوە.

مـاثم- ا.ع(مـەئاسـیم- measim): تاوانان، خەتایان.

مـؤاثم- ص.ع(مـوئاسـیم- muasim): خـاوو تەمەڵ لە رۆیشتندا.

مـؤاخـات- مص.ل.ع(مـوئاخـات- muaxat): دۆستایەتی و برایەتی کردن.

ماخذ- ا.ع(مـەئاخـیز- meaxiz): سـەرچاوەو ژێدەران.

مـؤاخـذه- مص.م(مـوئاخـەزە- muaxeze): سزادان، عەیب گرتن، ئیرادگرتن، گلەیی کردن.

مـادب-ا.ع(مـەئادیب- meadîb): خـوانان، داوەت و خوان رازانەوە.

مـــاذن- ا.ع(مـــەئازین- meazîn): منارە، شوێنی بانگدان، شوێنی بانگ و سەلا.

مـارب-ا.ع(مـەئاریب- mearib): مـەبەست و نیاز.

ماکل- ا.ع(مەئاکیل- meakîl): خۆراکان.

مـؤاکله- مص.ل.ع(مـوئاکـەلە- muakele): هاوخۆراک، پێکەوە نان خواردن.

مـال- ا.ع(مـەئال- meal): ئاقـیـبـەت، جـێی گەڕانەوە، گەڕانەوە، ئەنجام.

مـال اندیش- ص.فـا(مـەئال ئەندیش- meal endîş): ئەنجـام بین، کـەسـێک ئەنجـامی کـار لێک بداتەوەو بیری لێبکاتەوە.

مـالف- ا.ع(مـەئالیف- mealif): ئولفـەت، مەحەبەت، دۆستایەتی.

مؤالفت- مص.ل.ع(موئالەفەت- mualefet): هادەمی و دۆسـتـایەتی کـردن، راهاتن و هۆگـربوون لەگەڵ کەسێکدا، ئولفەت گرتن.

مـــؤانســت- مص.ل.ع(مـــوئانەســـەت- muaneset): هاودەمی گــرتن، هۆگـــربوونی کەسێک.

مـؤبد- ا.مف(مـوئەببـەد- muebbed): ئەبەدی، هەمیشەیی، جاویدانی.

مـؤتلف- ا.فـا.ع(مـؤتەلیف- mu'telif): ئولفەت گرتوو، سازاو.

مـأتم- ا.ع(مـەئتـەم- me'tem): شـوێنی کۆبوونەوەی خەڵکی، کۆڕی پرسە و تازیەباری.

مؤتمر- ا.ع(موئتەمەر- mu'temer): کۆنگرە.

مـؤتمن- ص.ع(مـوئتـەمـەن- mu'temen): کەسێکی جێی متمانە بێ و ئەمین بێ.

مؤثر- ا.فا(موئەسیر- mu'essir): کاریگەر، کەسێک کاریگەر بێ.

مؤثم- ص.فا(مؤسیم- mu'sîm): کەسێک بۆ گوناح هانبدرێ، کەسێک بخرێتە گوناحەوە.

مأثور- ا.مف.ع(مەئسوور- me'sûr): قسەی نەستەق، پەندی پێشینان.

مــأثوم- ص.ع(مــەئســـووم- me'sûm): گوناحکار.

مــأجــوج- ا.ع(مــەئجــووج- me'cûc): بوونەوەرێکی ئەفسانەیی کورتەبالآیە لە مرۆڤ دەچێ.

مأجور- ا.مف(مەئجوور- me'cûr): بەکرێ گیراو، کرێگرتە.

مأخذ- ا.ع(مەئخەز- me'xez): ڕێچکە، میتود، پەیڕەو.

مؤخر- ا.ع(موئەخەر- mu'exer): پاش، پاشەڵ.

مــأخــوذ- ا.مف(مــەئخــووز- me'xûz): وەرگیراو.

مــؤدب- ا.مف(مــوئەددەب- mu'eddeb): تەربیێت دراو، بە ئەدەب، بەتەربیێت.

مأدبه- ا.ع(مەئدەبە- me'debe): سفرەی خواردن، خوان و نان.

مؤدی- ا.فا(موئەدی- mu'eddî): ئەداکەر، ئەوەی شتێک بدات.

مــؤذن-ا.فــا.ع(مــوئەززین- mu'ezzin): موەزین، بانگدەر.

مئذنه- ا.ع(میئزەنە- mi'zene): منارە، شوێنی بانگدان.

مــأذون- ا.مف.ع(مــەئزوون- me'zûn): ئیزندراو، مۆڵەتدراو.

مؤسس- ا.فا.ع(موئەسسیس- mu'esis): دامەزرێنەر.

مؤسسه- ا.مف.ع(موئەسسەسە- mu'sese): دامەزراو، دەزگا.

مؤکد- ا.مف.ع(موئەککەد- mu'ekked): تاکیدکراو، مکوم و قایم.

مــأکل-ا.ع(مــەئکەل- me'kel): خــۆراک، خواردەمەنی.

مأکول- ا.مف.ع(مەئکول- me'kûl): خوراو.

مــألف- ا.ع(مــەئلەف- me'lef): باو، باوی خەڵک پێ ڕاهاتوو.

مؤلف- ا.فا(موئەللیف- mu'ellif): دانەر، کتێبنووس.

مــؤلف- ا.مف.ع(مــوئەللەف- mu'elef): دانراو، کتێب، پەرتووک.

مؤلم- ا.فا(موئلیم- mu'lim): بەسوێ، بە ئازار، پرژان.

مــألوف- ا.ع(مــەئلووف- me'lûf): ئولفەت گرتوو، باو.

مــأمن- ا.ع(مــەئمــەن- me'men): پەناگە، شوێنی ئەمین.

مــؤمن- ص.فــا.ع(مــوئمین- mu'min): ئیماندار، باوەڕدار.

مــأمــور- ا.مف.ع(مــەئمــوور- me'mûr): مامور، فەرمانبەر، ئەمرپێکراو.

مأمول- ا.مف.ع(مەئموول- me'mûl): هیوا کراو، ئومێدکراو.

مــأمــوم- ا.مف.ع(مــەئمــووم- me'mûm): کەسێک کە لە نوێژدا چاو لە پێش نوێژ بکات.

مــأمــون- ا.مف.ع(مــەئمــوون- me'mûn): پەنادراو، بێ ترس.

مــــؤنث- ص.ع(مـــــوئەنەس- mu'enes): ئافرەت، مێینە.

مــأنوس- ا.مف.ع(مــەئنووس- me'nûs): هۆگر.

مــأوف- ا.مف(مــەئوف- me'uf): ئافــات لێدراو، ئافەتدیدە.

مئونت- ا.ع(مەئونەت- me'unet): خۆراک، ئازووقە، قوت.

مـــــأوی- ا.ع(مـــــەئڤـــــا- me'va): ماوا، پەناگە.

مــؤید- ا.فــا.ع(مــوئەییــد- mu'eyyid): تەئیدکەر، پشتیوانی کردن، پشتیوانیکار.

مــؤید-ا.مف.ع (مــوئەییــەد- mu'eyyed): تەئیدکراو.

مــأیوس- ا.مف.ع(مــەئیــووس- me'yûs): نائومێد، بێ هیوا، بێ ئومێد، ئومێد براو.

مـبـــــاح- ا.مف.ع(مـــــوباھ- mubah): حەڵاڵکراو، جایز، حەڵاڵ، ڕەوا.

مباحث- ا.ع(مەباهیس- mebahis): باسان، جێی باس و لێکۆڵینەوە، تۆژینەوە.

مـــبـــاحـــثـــه- مص.ل.ع(مـــوباهەســـە- mubahese): گفتوگۆکردن، قسەو باسکردن لەگەڵ یەکتریدا.

مـبـاد، مـبـادا- (مـەباد، مـەبادا- mebad, mebada): نەبادا، خوانەکەران، نەوەکا.

مبادرت- مص.ل.ع(موبادەرەت-mubderet): دەست پێشکەریکردن.

مـبـادله- مص.م.ع(مـوبادەلە- mubadele): گۆڕینەوە.

مـبـادی- ا.ع(مـەبادی- mebadî): سـەرەتا، پرەنسیپ.

مبار- ا(مەبار- mebar): گیپە.

مـبـارات- مص.ل.ع(مـوبارات- mubarat): بێزاربوون لەیەکتر، دەست هەڵگرتن لە یەکدی.

مـبـارز- ص.فـا.ع(مـوباریز- mubariz): جەنگاوەر، خەباتکار.

مـبـارزه- مص.ل.ع(مـوبارەزە- mubareze): شـەڕکـردن، جـەنگین، خـەبتین، لەڕیزهاتنەدەر بۆ شەڕ.

مـبـارک- ص.ع(مـوبارەک- mubarek): بە بەرەکەت، موبارەک، پیرۆز.

مباسطه- مص.ل.ع(موباسەتە- mubasete): ڕووخۆشی نواندن، ڕووخۆش.

مـبـاشر- ص.فـا.ع(مـوباشیـر- mubaşir): کارگوزار، سکرتێر.

مـــبـــاشـــرت- مص.ل.ع(مـــوباشـــەرەت- mubaşeret): ئەنجامدانی کارێک بە دەستی خۆت، گان کردن، خەوتن لەگەڵ ژندا.

مـــبـــاعـــدت- مص.م.ع(مـــوبائەدەت- mubaedet): دوور کەوتنەوە.

مبال-ا.ع(مەبال- mebal): شـوێنی پیشـاو، جێی میزکردن.

مـبـالات- ص.ل. ع(مـوبالات- mubalat): بایەخ دان بە کارێک، بیرکردنەوە لە کارێک.

مبالغ- ا.ع(مەبالیغ- mebalix): بڕ، گـوژم، مەبلەغ، ئەندازەیەک لە دراو.

مبالغه- مص.ل.ع(موبالەغە- mubalexe): زیادەڕۆیی، کۆشش کردن ل کارێکدا.

مبانی- ا.ع(مەبانی- mebanî): ساختمانان، بینایان.

مـبـاهات- مص.ل.ع(مـوباهات- mubahat): فەخرکردن، نازین، خۆهەڵکێشان، فڕناخی.

مـبـاهله- مص.م.ع(مـوباهەلە- mubahele): نەفرەتکردن لە یەکدی.

مباهی- ص.ع(موباهی- mubahî): فەخرکەر، فڕناخ.

مبایعه- مص.م.ع(موبایەئە- mubaye’e): کڕین و فرۆشتن، سەوداو مامەڵە.

مـــبـــایـــنـت- مص.ل.ع(مـــبـــایـــەنەت- mubayenet): لێک جـودابوونەوە، ناکـۆک بوون لەگەڵ یەکدیدا.

مـبـتـدا- ا.مف.ع(مـوبتـەدەء- mubtede’): دەست پێکراو، ڕێڤگە، سەرەتا.

مـبـتـدع- ا.فـا.ع(مـوبتـەدیئ- mubtedi’): داهێنەر، بیدعەتکار، فلیڤان،

مـبـتـذل- ا.مف.ع(مـوبتـەزەل- mubtezel): ســـــــــــــاو، بـازاڕی، زۆرو بـۆر، بـێ بـایـەخ، لەبەرچاوکەوتوو، جەڵەبی.

مبـتـر- ص.ع(مـوبەتتـەر- mubetter): کلک بڕیاگ، وەچاغ کوێر.

مـبـتـکر- ا.فـا.ع(مـوبتـەکیـر- mubtekir): داهێنەر، فلیڤان.

مـــبـــتـــلا-ا.مف.ع(مـــوبتـــەلا- mubtela): موفتەلا، گیرۆدەی بەڵاو مەینەت، گرفتار.

مـبـتـنی- ا.فـا.ع(مـوبتـەنی- mubtenî): بیناکەر.

مـبـتـهج- ا.فـا.ع(مـوبتـەهیج- mubtehic): شادمان، خۆشحاڵ.

مبثوث- ا.مف.ع(مەبسووس- mebsûs): پەراگەندە، بلاوبووەوە، پەرش و بلاو.

مبحث- ا.ع(مەبهەس- mebhes): باس، جێی باس و لێکۆڵینەوە، باسۆکە، کورتەباس.

مبدأ- ا.ع(مەبدەء- mebde'): سەرەتا، ریشگە، هۆ، پرەنسیب.

مبدع- ا.فا.ع(موبدیٔ- mubdi'): داهێنەر، فلیڤان، کەسێک کە شتێک کەشف بکاو بدۆزێتەوە.

مبدل- ا.مف.ع(موبەددەل- mubeddel): گۆڕاو.

مبذر- ا.مف.ع(موبەززیر- mubezzir): دەست بلاو، کەسێک بە خۆڕایی پارە خەرج بکات، دەسباد.

مبذول- ا.مف.ع(مەبزوول- mebzûl): بەخشراو.

مبرا- امف.ع(موبەرا- muberra): تەبرێ بوو، پاک لە تۆمەت.

مبرات- ا.ع(مەبەرات- meberrat): خێر، چاکە، بەخشیش، بەرات.

مبرت- مص.ل.ع(مەبەرەت- meberret): چاکەکردن، بە گوێگردنی دایک و باوک.

مبرح- ا.فا.ع(موبەریه- muberrih): ئازاردەر.

مبرد- ا.فا.ع(موبەرید- muberrid): فێنک کەرەوە، سەردکەرەوە.

مبرز- ا.ع(مەبرەز- mebrez): ئاو دەست، شوێنی میزکردن، میزتنگە.

مبرز- ا.فا.ع(موبەریز- muberriz): ئاشکرا، خویا، دیار، زاڵ، سەرکەوتوو.

مبرقش- ص.مف(موبەرغەش- muberxeş): رازاوە بە رەنگی جۆراو جۆر، رەنگاو رەنگ، رەنگین.

مبرقع- ص.مف.ع(موبەرغەء- muberxe'): پینەکراو، دەمامکدار.

مبرم- ا.فا.ع(موبریم- mubrim): پیاوی لەگامی پیسکە، بێزارکەر، هەرزەگۆ.

مبرم- ا.مف.ع(موبرەم- mubrem): بنجبڕ، مکوم، قایم.

مبرور- ا.مف.ع(مەبروور- mebrûr): پاک و بێ غەل وغەش، چاکە دیتوو، پیاوێ کە گوێ رایەڵی کردنی قوبوڵ بکرێ.

مبرهن- ا.مف.ع(موبەرهەن- muberhen): ئاشکرا، بەڵگەدار.

مبسم- ا.ع(مەبسیم- mebsim): ددان، ددانی پێشەوە.

مبسوط- ا.مف.ع(مەبسووت- mebsût): کراوە، راخراو، شەرح و شرۆڤە کراو.

مبشر- ا.فا.ع(موبەشیر- mubeşir): مژدەدەر، مزگێنی دەر.

مبصر- ا.فا.ع(موبسیر- mubsir): دیدەوان، نیگابان، بینەر.

مبصر- ا.فا.ع(موبەسسیر- mubessir): رۆشنکەرەوە، روونکەرەوە، بەسیرەت.

مبطخه- ا.ع(مەبتەخە- mebtexe): بێستان، شوێنی چاندنی کاڵەک، کاڵەک زار.

مبطل- ا.فا.ع(موبتیل- mubtil): بەتاڵ کەرەوە، پووچەڵکەر.

مبعث- ا.ع(مەبئەس- meb'es): رۆژی ناردنی پێغەمبەر کە رۆژی ١٧ی مانگی رەجەب بووە.

مبعوث- ا.مف.ع(مەبئووس- meb'ûs): نێردراو، نوێنەر.

مبغض- ا.مف.ع(موبغەز- mubxez): بوغزێنراو، ناپەسەند.

مبغوض- ا.مف.ع(مەبغووز- mebxûz): بوغزێنراو.

مبل- ا.فا.ع(موبیلل- mubill): فرمێسکاوی، شتێ برژێ، شتێ شتێک تەڕ بکات.

مبل- ا.فر(موبل- mubl): مۆبێلە، پێویستی نێو ماڵ لە قەنەفەوو کورسی و مێزو هەموو شتێکی تەختە.

مـبلغ- ا.ع(مـەبلەغ- meblex): سنوورو کۆتایی شتێک، گوڕم، برێک (بۆ پارە).

مـبلغ- ا.فـا.ع(مـوبەللیغ- mubellix): تەبلیغکار، کەسێک هەواڵێ یان خەوەرێ بە کەسێک بگەیەنێ.

مـبلول- ص.ع(مەبلوول- meblûl): شێدار، تەڕ.

مـبنی- ا.ع(مـەبنا- mebna): بنەما، ڕەگ و ریشە، بناغەو بونیان.

مبنی- ا.مف.ع(مەبنی- mebnî): بیناکراو.

مـبهم- ص.مف.ع(مـوبهـەم- mubhem): گۆنگ، ئاڵۆز، نا مەعلوم، کاری داخراو.

مـبهوت- ص.مف.ع(مەبهـووت- mebhût): حایر، سەرگەردان، واقوڕماو، حەیرماو، مات.

مبیت- ا.ع(مەبیت- mebît): ماڵ، خەوتنگە، ژووری نووستن، شوێنی خەوتن.

مـبیض- ا.ع(مـەبیـز- mebîz): هێلکەدان، شوێنی هێلکەکردنی مریشک، کولانە.

مـبیض- ا.فـا.ع(مـوبەییـز- mubeyyiz): کەسێک سپی پۆشابێ، سپیکەرەوەی جل، گازر.

مبیضه- ا.ع(موبەییزە- mubeyyize): ژنێ کە منداڵی سپی ببێ، جـماعـەتێ لە پەیڕەوانی موقەنەع کە جلی سپییان لەبەرد دەکرد..

مبیع-ا.مف.ع(مەبیع- mebî'): فرۆشراو، کڕدراو.

مبین- ا.فا.ع(موبین- mubîn): ڕوونکەرەوە.

مـبین- ا.فـا.ع(مـوبەیین- mubeyyin): بەیانکار، ئاشکراکار.

مـبین- ا.مف.ع (مـوبەیەن- mubeyyen): ئاشکراکراوو، بەیانکراو.

متاب- مص.ل.ع(مەتاب- metab): گەڕانەوە لە گوناح، تۆبەکردن.

مـتـابع- ا.فـا.ع(مـوتابیع- mutabi'): موتابەعەکار، کەسێک بە دوو شتاندا بچێ، پەی جو، پەیڕەو، پەیگیر.

مـتـابعت- مص.ل.ع(مـوتـابەئـەت- mutabe'et): پەیڕەوی کردن، پەیگیریکردن.

مـتـاجـر- ا.ع(مـەتاجـیـر- metacir): تیجارەتخانە، شوێنی تیجارەت.

متارکه- مص.م.ع(موتارەکە- mutareke): دەست لێکدی بەردان، دەست لێکدی هەڵگرتن، زویر بوون.

متازوئر- ا.فر(میـتازوئیر- mitazuir): هەر گـیـانلەبەرێک بەدەنی لە یەک خـانە پتـر پێک هاتبێ.

متاع- ا.ع(مەتاء- meta'): کاڵاو کەلوپەل.

مـتـاعب- ا.ع(مـەتائیب- meta'ib): سەریەشەو ماندووبوون.

متافیزیک- ا.فر(میتافیزیک- mitafîzîk): میتافیزیک.

متال- ا.فر(میتال- mital): کانزا.

مـتـامورفـوز- ا.فـر(مـیـتـامـورفـووز- mit-amûrfûz): گـۆڕانی شـێـوە، بەدگـۆڕان، میتامۆرفۆس.

متـان- ا.فـر(مـیـتـان- mitan): گـازێکی بێ ڕەنگ و بۆو بێ تامەو لە هەوا سووکترە.

مـتـانت- مص.ل.ع(مـەتانەت- metanet): مکومبوون، قایمبوون.

مـتـاثر- ا.فـا(مـوتەئەسـیـر- mute'essir): ئەسەر پەزێر، غەمگین.

متاخر- ا.فا.ع(موتەئەخخیر- mute'exxir): پاشکەوتوو، دواکەوتوو.

مـتـادب- ص.فـا.ع(مـوتەئەددیب- mute'eddib): تەربیـەت دراو، ئەدەب دراو، بە ئەدەب.

متاذی- ص.فا.ع(موتەئەززی- mute'ezzî): ئەزیەتدیدە، ئازار چەشتوو.

مـتـاسف- ص.فـا.ع(مـوتەئەسـیـسف- mute'essif): غەمگین، ئەسەفبار، کۆڤانبار.

مـتـاسی- ص.فـا.ع(مـوتەئەسـسـی- mute'essî): پەیڕەوی کار، دڵنەوایی کردن.

مـتـاکـد- ص.فـا.ع(مـوتەئەککیـد- mute'ekkid): مکوم و قایم، دڵنیا.

متالم- ص.فا.ع(موتەئەلیم- mute’elim): ئازار دیده.

متاله- ص.فا.ع(موتەئەللیه- mute’ellih): کەسێک بە زانستی ئیلاهیاتەوە خەریک بێ، خواناس، خواپەرست، عیبادەتکار.

متامل- ص.فا.ع(موتەئەمیل- mute’emil): راماو، کەسێک لە فکران رابچێ و رابمێنێ.

متانی- ص.فا.ع(موتەئەننی- mute’ennî): لەسەرخۆ، هێدی، هێمن، هێور.

متاهل- ص.فا.ع(موتەئەههیل- mute’ehhil): خێزاندار، خودان ژن و عیال.

متبادر- ص.فا.ع(موتەبادیر- mutebadir): دەست پێشکەر، شتێک لە پڕ بەبیرا بێت.

متباعد- ص.فا(موتەبائید- mutebaid): دوور لە یەکدی، دووری.

متباین- ص.فا.ع(موتەبایین- mutebayîn): لێکدی جیابووەوە، جیاواز، پێچەوانەی یەکدی.

متبحر- ص.فا.ع(موتەبەههیر- mutebehhir): زۆر زانا، کەسێک لە زانستێک دا زۆر شارەزابێ.

متبختر- ص.فا.ع(موتەبەختیر- mutebextir): کەسێک بە نازو عیشوە رێ بکات، بەخۆفشین.

متبرک- ص.فا.ع(موتەبەڕیک-mutebrrik): بەخێرو بەرەکەت، موبارەک، پیرۆز.

متبرم- ص.فا.ع(موتەبەریم-muteberrim): مەلوول، داماوو پڕ ئازار.

متبسم- ص.فا.ع(موتەبەسسیم- mutebessim): روو بەخەندە، دەم بەبزە.

متبلور- ص.فا.ع(موتەبەلڤیر- mutebelvir): بە بلوور بوو.

متبوع- ا.مف.ع(مەتبووء- metbû’): پەیرەوی کراو.

متتابع- ا.فا.ع(موتەتابئ- mutetabi’): لێکدا لێکدا، پەیتا پەیتا، ئەوەی دوا بەدوای کەسێکی دی بروات.

متتبع- ا.فا.ع(موتەتەببئ- mutetebbi’): پەیگیر، موتالاکار.

متجاسر-ا.فا.ع(موتەجاسیر- mutecasir): جەسارەت کار، جەسارەت کردە.

متجانس- ص.فا.ع(موتەجانیس- mutecanis): هاورەگەز، گونجاو، سازاو، شێلگیر.

متجاوز- ص.فا.ع(موتەجاڤیز- mutecaviz): تەجاوزکار، زێدەگاڤی.

متجاهر- ص.فا.ع(موتەجاهیر- mutecahir): کەسێک بە ئانقەست کاری خۆی ئاشکرا بکات.

متجاهل-ا.فا.ع(موتەجاهیل- mutecahil): کەسێک خۆی لە گێلی بدات،

متجدد- ص.فا.ع(موتەجەددید- muteceddid): نوێگەر، نوێخواز.

متجر- ا.ع(مەتجەر- metcer): بازرگانی.

متجره- ا.ع(مەتجیرە- metcire): شوێنی تیجارەت، تیجارەت خانە.

متجسس- ا.فا.ع(موتەجەسیس- mutecessis): شۆڤار، سیخوڕ، جاسووس.

متجلی- ا.فا.ع(موتەجەللی- mutecellî): خۆیا، ئاشکرا، روناک، دیار، درەخشان.

متجمع- ص.فا.ع(موتەجەممیئ- mutecemmi’): کۆبووەوە، خڕبووەوە.

متجمل- ص.فا.ع(موتەجەممیل- mutecemmil): ئاسوودەحاڵ، رازاوە.

متجنب- ا.فا.ع(موتەجەننیب- mutecennib): دوورە پەرێز، دوور.

متجند- ا.فا.ع(موتەجەننید- mutecennid): لەشکری، سوپایی.

متحاب- ص.فا.ع(موتەهاب- mutehab): دۆستایەتی و مەهەبەت.

متحارب- ا.فا.ع(موتەهاریب-muteharib): شەڕکەر، شەڕ بەرپاکەر.

متحاشی- ا.فا.ع(موتەهاشی- mutehaşî): تەریک، دووره پەرێز.

متحاکم- ا.فا.ع(موتەهاکیم-mutehakim): پەنابردنە بەر حاکم، چوونە دادگا.

متحتم- ا.مف.ع(موتەهەتیم-mutehettim): واجب و لازم، پێویست، گەرەک.

متحجر- ا.فا.ع(موتەهەجیر- mutehecir): رەقبوو، بە بەرد بوو، کەڤراو.

متحد- ا.فا.ع(موتتەهید- muttehid): یەکگرتوو.

متحذر- ا.فا.ع(موتەهەززیر-mutehezzir): بە حەزەر، سڵ، دووره پەرێز، بە پارێز.

متحرک- ا.فا.ع(موتەهەریک-muteherrik): بزۆز، جووڵاو.

متحری- ا.فا.ع(موتەهەری- muteherrî): تەحەری کار، تەفتیش، کەسێک لەشتێ بگەڕێ.

متحسر- ا.فا.ع(موتەهەسسیر-mutehessir): حەسرەت خواردوو، دڵ بە حەسرەت.

متحصن- ا.فا.ع(موتەهەسسین-mutehessin): کەسێک لە پەنای کەسێکدا بێ، کەسێک لە قەڵاو شوێنی قایمدا بێ، کەسێک پەنای وەبەر جێیەک بردبێ.

متحف- ا.مف.ع(موتهەف- muthef): بەخشراو.

متحفظ- ا.فا.ع(موتەهەففیز-muteheffiz): حیفزکار، زەین رۆشن، وریاو زیرەک، بەپارێزو سڵ.

متحقق- ا.فا.ع(موتەهەغیغ-mutehexxix): هاتگەدی، بە حەقیقەت بوون.

متحلل- ا.فا.ع (موتەهەللیل- muhellil): تواوە، حەلاڵ بوون و پاکبوونەوە بەدانی کەفارە.

متحلی- ا.فا.ع(موتەهەللی- mutehellî): رازاوە، کەسێک خۆی برازێنێتەوە، خودان خشڵ.

متحمل- ا.فا.ع(موتەهەممیل-mutehemmil): تەحەمول کار، بارهەڵگر، بەسەبر.

متحیر- ا.فا.ع(موتەهەییر- muteheyyir): سەرگەردان، حەیرماو، داماو.

متخاصم- ا.فا.ع(موتەخاسیم-mutexasim): دوژمنکاری، دژایەتی، ناحەزو نەیاری یەکدی.

متخذ- ا.مف.ع(موتتەخەز- muttexez): گیراو.

متخصص- ص.فا.ع(موتەخەسیس-mutexessis): پسپۆرو شارەزا لە کارێکدا، تایبەتکار.

متخلخل- ص.فا.ع(موتەخەلخیل-mutexelxil): تەنێک کە بەشەکانی پێکەوە پەیوەست نەبێ.

متخلص- ا.فا.ع(موتەخەللیس-mutexellis): تەخەڵوس، لەقەبی شاعیری، نازناو.

متخلف- ا.فا.ع(موتەخەللیف-mutexellif): خیلافکار، پاشکەوتوو.

متخلق- ا.فا.ع (موتەخەللیغ- mutxelix): کەسێک خووی خۆی بگۆڕێ و لەگەڵ کەسێکی دیدا هاو خوو ببێ.

متخیل- ا.فا.ع(موتەخەییل-mutexeyyil): خەیاڵباز، کەسێک خەیاڵ بکات.

متد- ا.فر(میتود- mitud): میتۆد، شێواز، رێباز، رێچکە.

متداخل- ا.فا.ع (موتەداخیل-mutedaxil): تێکرژاو.

متدارک- ا.فا.ع(موتەداریک-mutedarik): دەرککەر.

متداعی- ا.فا.ع(موتەدائی- muteda'î): دوو تەرەفی شەڕو دەعوا.

متداول- ا.فا.ع(موتەداڤیل- mutedavil): باو، شتێک دەستاو دەست بکات.

متدرج- ا.فا.ع(موتەدەریج- mutederic): پلەپلە، کەسێک یان شتێک بەرەبەرە پێش بکەوێ.

متولوژی- ا.فر(میتولۆژی- mitulûjî): میتولۆژی، ڕێچکەی لێکۆڵینەوەی زانستی، مەنتیقی زانستی.

متدین- ا.فا.ع(موتەدەیین- mutedeyyin): بەدین، ئیماندار، خواپەرست.

متذکر- ا.فا.ع(موتەزەککیر-mutezekkir): بیرخەرەوە، کەسێک شتێک وەبیر بێنێتەوە.

متذلل-ا.فا.ع(موتەزەللیل- mutezellil): زەلیل و زەبوون.

متر- ا.فر(میتر- mitr): مەتر، پێوانەیەکە دەکاتە ١٠٠ سم..

مترادف- ا.فا.ع(موتەرادیف- muteradif): هاوڕیز، شتێک لە دوای شتێکی ترەوە بێ، لە زمانا بە وشەێن هاوماناو هاومەبەستی یەکدی دەگوترێ.

متراژ- ا.فا.ع(میتراژ- mitraj): لەمەتردان، ئەندازەگیری بەمەتر.

متراکب- ا.فا.ع(موتەراکیب- muterakib): کەڵەکبوو، کەڵەکەبووی لەسەر یەک،

متراکم- ا.فا.ع(موتەراکیم- muterakim): تۆپەڵبوو، کۆمەڵ.

مترالیوز- ا.فر(میترالیوز- mitralîyûz): مەترەلۆز، شەست تیر.

متربص- ا.فا.ع(موتەرەببیس- muterebbis): چاوەڕوان.

مترتب- ا.فا.ع(موتەرەتتیب- muterettib): بە تەرتیب و ڕێک و پێک.

مترجم- ا.فا.ع(موتەرجیم- mutercim): وەرگێر، تەرجومان، پاچڤەکار.

مترجم- ا.فا.ع(موتەرجەم- mutercem): تەرجەمەکراو، وەرگێردراو، پاچڤەکراو.

متردد- ا.فا.ع(موتەرەددید- mutereddîd): هاموشۆکەر، دوو دڵ، ڕاڕا.

مترس- ا(مەتەرس- meters): داهۆڵ.

مترس- ا.فر(میتریس- mitris): ماشووقە، ژنی نا ڕەسمی پیاو.

مترسل- ا.فا.ع(موتەرەسسیل- muteressil): نامەنووس، سکرتێر.

مترشح- ا.فا.ع(موتەرەششیه- mutereşşih): ئاو دەڵاندن، ئاو دەڵێن.

مترصد- ا.فا.ع(موتەرەسسید- muteressid): چاوەڕوان، ڕەسەدکار.

مترقب- ا.فا.ع(موتەرەغغیب- muterexxib): چاوەڕوان، چاودێر.

مترقی- ا.فا.ع(موتەرەغغی- muterexxî): تەرەقی خواز، کەسێک ڕوو لە تەرەقی بێ.

مترنم- ا.فا.ع(موتەرەننیم- muterennim): گۆرانی بێژ، گمەی کۆتر.

مترو- ا.فر(میتروو- mitru): میترۆ، قیتاری ژێر زەمین.

متروپل- ا.فر(میتروپوول- mitrûpûl): پایتەخت، حاکم نشین، پەیوەندی وڵاتێک بە مۆنۆپۆڵەکانی خۆیەوە.

متروک- ا.مف.ع(مەترووک- metrûk): تەرک کراو، بەجێ هێڵراو.

مترهب- ا.فا.ع(موتەرەههیب- muterehhib): عیبادەتکار، ترسێنەر.

متریک- ص.فر(میتریک- mitrîk): مەتری.

متزاید-ا.فا.ع(موتەزاید- mutezayîd): زۆر بووگ.

متزعزع- ا.فا.ع(موتەزەء زیٔ- muteze'zi'): لەق، جوولاو.

متزلزل- ا.فا.ع(موتەزەلزیل- mutezelzil): لەق، بە جووڵە، دوو دڵ، لەرزۆک.

متزوج- ا.فا.ع(موتەزەڤڤیج-mutezevvic): ژن خاستگ، ژندار، زەوجیو.

متزهد- ا.فا.ع(موتەزەهید- mutezehid): تەرکە دنیا، عیبادەتکەر، خواناس.

متزين- ا.فا.ع(موتەزەیین- mutezeyyin): رازاوە.

متسابق- ا.فا.ع(موتاسابیغ- mutasabix): پێشبرکێوان.

متساقط- ا.فا.ع(موتەساغیت-mutesaxit): کەوتگ.

متسالم- ا.فا.ع(موتەسالیم- mutesalim): ئاشتی خواز، ئاشتی کار.

متساوى- ا.فا.ع(موتەساڤی- mutesavî): بەرانبەر، یەکسان.

متسع- ا.فا.ع(موتتەسەء- muttese’): پانتایی، بەرین.

متشائم- ا.فا.ع(موتەشائیم- muteşaim): رەشبین.

متشابه- ا.فا.ع(موتەشابیه- muteşabih): چوون یەک، لێکچوو.

متشابهات- ا.ع(موتەشابیهات- muteşabihat): لێکچووان، قسەیەک بەدرکەوخوازە بێتە بەیان کردن و دوو مانای هەبێ.

ايات متشابهات- ا.مر(ئایاتی موتەشابیهات- ayati muteşabihat): بریتییە لەو ئایەتانەی کە مانایان بۆ هەموو کەس مەعلووم نەبێ.

متشاعر- ا.فا.ع(موتەشائیر- muteşa’ir): شیعرباز، شاعیرنمایی، ئەوەی خۆی بە شاعیر بزانێ.

متشاغل-ا.فا.ع(موتەشاغیل- muteşaxil): کەسێک خۆی بەکارێکەوە مژۆڵ بکات.

متشاكل-ا.فا.ع(موتەشاکیل- muteşakil): هاوشێوەی یەکدی.

متشبث- ا.فا.ع(موتەشەببیس- muteşebbis): تەشەبوزکار، کەسێک چنگ لە شتێ گیر بکات و خۆی پێوە هەڵواسێ.

متشبه- ا.فا.ع(موتەشەببیه- muteşebbih): چوون یەکدی.

متشتت- ا.فا.ع(موتەشەتیت- muteşetit): پەراگەندە.

متشخص- ا.فا.ع.موتەشەخیس- muteşexxis): کەسایەتی گەورەو دیار.

متشرع- ا.فا.ع(موتەشەرئ- muteşeri’): پەیرەوچی شەرع، کەسێک باوەری بە ئاین و شەریعەت بێ.

متشرف- ا.فا.ع(موتەشەریف- muteşerif): خانەدان و شەریف.

متشكر- ا.فا.ع(موتەشەککیر- muteşekkir): سوپاسگوزار، شوکرانەبژێر.

متشكل- ا.فا.ع(موتەشەککیل- muteşekkil): شەکڵپەزێر، پێکهاتگ.

متشكى- ا.فا.ع(موتەشککی- muteşekkî):سکاڵاکەر، گلەیی کەر، گلەمەند.

متشمر- ا.فا.ع(موتەشەممیر- muteşemmir): تەیارو ئامادە بۆ کارێک، تەیارو ئامادە، کەسێک قۆڵی لێهەڵماڵی بێ بۆ کارێک.

متشنج- ا.فا.ع(موتەشەننیج- muteşennic): کەسێک لە سەرما یان لەبەر هەر هۆیەکی دی بلەرزێ.

متشهى- ا.فا.ع(موتەشەههی- muteşehhî): ئارەزوودار.

متشيع- ا.فا.ع(موتەشەییئ- muteşeyyi’): شیعەگەری، شیعەگەر، پەیرەوی مەزەبی شیعە.

متصادف- ا.فا.ع(موتەسادیف- mutesadif): رووبەروو بوونەوە.

متصادم- ا.فا.ع(موتەسادیم-mutesadim): پێکدادان.

متصاعد- ا.فا.ع(موتەسائید- mutesa’id): چوونە بەرزی، بەرزبووەوە.

متصالح- ا.فا.ع(موتەسالیھ- mutesalih): ئاشتیکار، سازشکار.

متصدی- ا.فا.ع(موتەسەددی-mutesеddî): سکرتێر، بەڕێوەبەری کارێک.

متصرف- ا.فا.ع(موتەسەڕیف- muteserrif): کەسێک کە تەسەروف بەماڵێک یان موڵکێ بکات.

متصفح- ا.فا.ع(موتەسەففیھ- muteseffih): ئەوەی دەڕوانێتە رواڵەتی شتێک، روانینی خێراو رەوتەنی، هەڵدانەوەی بەرپەڕێن بلاڤۆکان بەخێرایی.

متصل- ا.فا.ع(موتەسیل- muttesil): پەیوەست، زنجیرەو دوا بەدوای یەک، پەیتا پەیتا.

متصنع- ا.فا.ع(موتتەسەننیء- mutesenni'): کەسێک هونەرو سنعەتێکی هەبێ، کەسێک بە شێوەیەکی دەستکرد چاکە نوێنی بکات.

متصور- ا.فا.ع(موتەسەڤڤیر- mutesevvir): کەسێک شتێک لە خەیاڵی خۆیدا وێنا بکات.

متصور- ا.مف.ع(موتەسەڤڤەر- mutesevver): وێنەکراو.

متصوف- ا.فا.ع(موتەسەڤڤیف- mutesevvif): سۆفی.

متصوفه- ا.فا.ع(موتەسەڤڤینە- mutesevvife): ئەهلی تەسەوف، سۆفیان.

متصید- ا.فا.ع(موتەسەییید- muteseyyid): ئاشقەڕاو.

متصید- ا.ع(موتەسەییەد- muteseyyed): راوگە، جێی راو.

متضاد- ا.فا.ع(موتەزادد- mutezadd): دژ یەک (سنعەتێکی شیعرییە)، دژایەتی، ناکۆکی.

متضاعف- ا.فا.ع(موتەزائیف-muteza'if): دوو چەنانە، دوو چەندان.

متضرر- ا.فا.ع(مەتەزەریر- mutezerrir): زەرەرمەند، زەرەر پێ گەییوو.

متضرع- ا.فا.ع(مەتەزەرئ- mutezeri'): کەسێک بپاڕێتەوەو بلاڵێتەوە.

متضعف- ا.فا.ع(موتەزەئئیف- muteze''if): کەسێک دووچاری لاوازی و سستی ببێ.

متضمن- ا.فا.ع(موتەزەممین- mutezemmin): سزادەر، گرتنەوە.

متطابق- ا.فا.ع(موتەتابیغ- mutetabix): جووت، بەرانبەر.

متطاوع- ا.فا.ع(موتەتاڤێ- mutetavi'): گوێڕایەڵ و بە گوێکەر.

متطبب- ا.فا.ع(موتەتەببیب- mutetebbib): کەسێک زانستی پزیشکی خوێندبێ و خەریکی کاروباری پزیشکگەری بێ.

متطرف- ا.فا.ع(موتەتەریف- muteterrif): گۆشەگیرو دوورە پەرێزو لە خەڵک دوور.

متطرق- ا.فا.ع(موتەتەریغ- muteterix): رێنوێن، پێشڕەو.

متظاهر- ا.فا.ع(موتەزاهیر- mutezahir): رواڵەت نما، هاوپشت، رواڵەتباز.

متظلم- ا.فا.ع(موتەزەللیم- mutezellim): زوڵم لێکراو، دادخواز، کەسێک شکات لە کەسێکی دی بکات.

متعادل- ا.فا.ع(موتەئادیل- mute'adil): هاووەزن، هاوسەنگ، بەرامبەر، چونیەک.

متعارض- ا.فا.ع(موتەئاریز- mute'ariz): ناکۆک، ناتەبا، دووکەس یان دوو شت دژی یەک بن.

متعارف- ا.فا.ع(موتەئاریف- mute'arif): باو، ئاسایی، دوو کەس یان زیاتر لەگەڵ یەکدا ئاشنا بن، یەکتر ناسین.

متعاقب- ا.فا.ع(موتەئاغیب- mute'axib): تاقیبکار، کەسێک لە دوای کەسێکەوە بڕوات.

متعال- ص.ع(موتەئال- mute'al): بەرزو بڵند، زۆر بەرز، یەکێکە لە سیفەتەکانی خوا.

متعالی- ا.فا.ع(موتەئالی- mute'alî): پایەبەرز.

متعامل- ا.فا.ع(موتەئامیل- mute'amil): خەڵکانێک پێکەوە موعامەلەی کڕین و فرۆتن بکەن.

متعاون- ا.فا.ع(موتەئاڤین- mute'avin): هاوکارو کۆمەککاری یەکدی.

متعاهد- ا.فا.ع(موتەئاهید- mute'ahid): هاوپەیمانی.

متعب- ا.ع (مەتئەب-met'eb): ماندوویەتی، ڕەنج، هەر شتێک مرۆڤ بخاتە ماندوویەتییەوە.

متعبد- ا.فا.ع(موتەئەببید- mute'ebbid): خواپەرست، عیبادەتکار.

متعثر- ا.فا.ع(موتەئەسسیر- mute'essir): زمانگیر، کەسێک هەڵنوتێ.

متعجب- ا.فا.ع(موتەئەججیب- mute'eccib): سەرسام، حەپەساو، واقوڕماو.

متعدد- ص.ع(موتەئەددید- mute'eddid): زۆر، فرە، مشە.

متعدی- ا.فا.ع(موتەئەددی- mute'eddî): زۆردار، تەعەداکار، فرمانی تێپەڕ.

متعذر- ا.فا.ع(موتەئەززیر mute'ezzir): دژوار، ئاستەنگ، کەسێک عوزرو بیانوو بێنێتەوە.

متعرب- ا.فا.ع(موتەئەرریب- mute'errib): عەرەبی نا ئەسڵ، بە عەرب بوو.

متعرض- ا.فا.ع(موتەئەرریز- mute'erriz): کەسێک ڕێ لە کەسێک بگرێ یان دەست درێژی بکاتە سەر.

متعرف- ا.فا.ع(موتەئەرریف- mute'errif): ناسین خواز، کەشف خواز.

متعزز- ا.فا.ع(موتەئەززیز- mute'ezziz): ئازیزو هێژا.

متعسر- ا.فا.ع(موتەئەسسیر- mute'essir): دژوار، سەخت، ئەستەم، ئاستەنگ.

متعسف- ا.فا.ع(موتەئەسسیف- mute'essif): ملهوڕ، زاڵم.

متعشق- ا.فا.ع(موتەئەششیغ- mute'eşşix): ئاشق، کەسێک کەسێکی خۆش بوێ.

متعصب- ا.فا.ع(موتەئەسسیب- mute'essib): کەسێک زۆر پەیوەستی کارێک بێ، دەمارگیر.

متعظ- ا.فا.ع(موتتەئیز- mute'iz): پەند وەرگر، کەسێک پەند قبوڵ بکات، وەعز پەزێر.

متعفن- ا.فا.ع(موتەئەففین- mute'effin): بۆگەن.

متعقل- ا.فا.ع(موتەئەغغیل- mute'exxil): ئاقڵ، هۆشمەند.

متعلق- ا.فا.ع(موتەئەللیغ- mute'ellix): پەیوەست، ئاویزان.

متعلقه- ا.فا.ع(موتەئەللیغە- mute'ellixe): عیال، ژن.

متعلم- ا.فا.ع(موتەئەللیم mute'ellim): قوتابی، کەسێک زانست یان هونەر لە کەسێکەوە فێربێ.

متعمد- ا.فا.ع(موتەئەممید- mute'emmid): کەسێک بە ئانقەست کارێک بکات.

متعمق- ا.فا.ع(موتەئەممیغ- mute'emmix): کەسێک بە قووڵی بیر بکاتەوە.

متعمل- ا.فا.ع(موتەئەممیل- mute'emmil): بە هەوڵ لە کاردا.

متعنت- ا.فا.ع(موتەئەننیت- mute'ennit): موزیر، ئەوەی خوازیاری زەلیلی کەسێک بێ.

متعند- ا.فا.ع(موتەئەننید- mute'ennid): درو عیناد، شەڕانی و سەرسەخت.

متعود- ا.فا.ع(موتەئەڤڤید- mute'evvid): راهاتوو.

متعه- ا.ع(موتئه- mut'e): رابواردن، ژنێ بۆ ماوەیەکی دیاریکراوو بە مەرجی تایبەتی بخوازرێ، مەرجەکانی موتعە ئەوەیە کە ماوەکە دیاری بکرێ، چونکە ئەگەر ماوەکە دیاری نەکرێ دەبێ بە مارەکردنی هەمیشەیی، هەروەها دەبێ مارەییەکە دیاری بکرێ دەنا مارەبڕینەکە بەتاڵ دەبێتەوە. جیاوازی موتعەو مارەبڕینی هەمیشەیی ئەوەیە کە لە موتعەدا نەفەقەو تەڵاق نییە، بەڵام لە مارەبڕینی هەمیشەییدا هەیە..

متعهد- ا.فا.ع(موتەئەههید- mute'ehhid): کەسێک ئەهدو پەیمان ببەستێ، کەسێک کارێ لە ئەستۆ بگرێ، عۆدەدار.

متعین- ا.فا.ع(موتەئەیین- mute'eyyin): دیارو ئاشکرا، خەڵکی مەزن و دەوڵەمەند.

متغابن- ا.فا.ع(موتەغابین- mutexabin): زیانمەند، زەرەرمەند، زیان لێکدی دان.

متغایر- ا.فا.ع(موتەغاییر- mutexayyîr): جیا لێکدی، دژی یەکدی، نەیار.

متغذی- ا.فا.ع(موتەغەززی- mutexezzî): نان خواردوو.

متغلب- ا.فا.ع(موتەغەللیب-mutexellib): سەرکەوتوو، زاڵ.

متغنج- ا.فا.ع(موتەغەننیج- mutexennic): بەنازو عیشوە.

متغیر- ا.فا.ع(موتەغەییر- mutexeyyîr): ئاڵۆزو تورە، شتێ یان کەسێک کە بگۆڕێ، حاڵەتی گۆڕان.

متفاحش- ا.فا.ع(موتەفاهیش-mutefahiş): دەم پیس، جنێودەر، جنێوفرۆش

متفاخر-ا.فا.ع(موتەفاخر-mutefaxir): نازین، خۆهەڵکێش، بەخۆنازین، بەخۆفشین، فڕناخ.

متفادی- ا.فا.ع(موتەفادی- mutefadî): کەسێک خۆی لە کەسێک بپارێزێ، خۆ پارێز.

متفاوت- ا.فا.ع(موتەفاڤیت- mutefavit): جیاواز.

متفتت- ص.ع(موتەفەتتیت- mutefettit): وەریو، هەڵوەریو، پرواو.

متفجع- ا.فا.ع(موتەفەججیء- mutefeccî'): کۆست کەوتوو، موسیبەتدیدە.

متفحص- ا.فا.ع(موتەفەههیس- mutefehhis): چوونە بنج و بناوان، پشکێنەر.

متفرج- ا.فا.ع(موتەفەریج- muteferic): کراوە، دەرچوون لە تەنگانە، تەماشاڤان.

متفرد- ا.فا.ع(موتەفەرید- muteferrid): تەنیا.

متفرس- ا.فا.ع(موتەفەڕیس- muteferris): سوارچاک، نۆڕین و وردبوونەوە لە شتێک بۆ تێگەیشتنی.

متفرع- ا.فا.ع(موتەفەڕیء- muteferri'): لق لق بوو، شتێ لقی لێ بیێتەوە، تەرزدار.

متفرعن- ا.فا.ع(موتەفەرئین-mutefer'in): خۆویست، خۆپەرست، لووتبەرزی.

متفرق- ا.فا.ع(موتەفەریغ- muteferrix): پەراگەندەو دوور لە یەکدی.

متفطن- ا.فا.ع(موتەفەتین- mutefettin): زیرەک، هوشیار.

متفق- ا.فا.ع(موتتەفیغ- muttefix): یەککگرتوو، رێک لەسەر شتێک.

متفقه- ا.فا.ع(موتەفەغیه-mutefexxih): شارەزا، لە زاستی شەرع و فیقهدا.

متفکر- ا.فا.ع(موتەفەککیر-mutefekkir): هزرڤان، بیرمەند، بیریار.

متفنن- ا.فا.ع(موتەفەنن- mutefennin): هونەرباز، فەنباز.

متقابل- ا.فا.ع(موتەغابیل- mutexabil): بەرانبەر، رووبەرووی یەکدی.

متقادم- ا.فا.ع((موتەغادیم-mutexadim): رابردوو، دێرینە، پێشین.

متقارب- ا.فا.ع(موتەغاریب- mutexarib): نزیک لە یەکدی.

متقارن- ا.فا.ع(موتەغارین- mutexarin): قەرین و هاوتای یەکدی.

متقاضی- ا.فا.ع(موتەغازی- mutexazî): خوازیار، داواکار.

متقاطر- ا.فا.ع(مومتەغاتیر- mutexatir): شتێک کە دڵۆپ دڵۆپ بتکێ.

متقاطع- ا.فا.ع(موتەغاتیئ- mutexati'): یەکتربڕ، دوو هێڵی یەکتر بڕ.

متقاعد- ا.فا.ع(موتەغائید-mutexa'id): خانەنشین.

متقال- ا.فا.ع(میتغال- mitxal): خامی سپی.

متقبل- ا.فا.ع(موتەغەببیل-mutexebbil): قایل، کەسێک کارێک قبوڵ بکات.

متقدم- ا.فا.ع(موتەغەددیم-mutexeddim): پێشکەوتوو، پێشینان.

متقرب- ا.فا.ع(موتەغەریب- mutexerib): نزیکی خواز.

متقلب- ا.فا.ع(موتەغەللیب-mutexellib): ڕاڕا، دەغەڵ، هەلپەرست، خاپینۆک، دەغەڵکار.

متقلد- ا.فا.ع(موتەغەللید- mutexellid): کەسێک ملوانکەی لەمل کردبێ، کەسێک کارێکی لە ئەستۆ گرتبێ.

متقن- ص.ع(موتغەن- mutxen): مکوم، قایم.

متقوم- ا.فا.ع(موتەغەڤڤیم-mutexevvim): گران بایی.

متقی- ا.فا.ع(موتەغی- muttexî): عیبادەتکار، خواپەرست، چاکەکار.

متک- ا.ع(موتک- mutk): ترنج.

متکاثر- ا.فا.ع(موتەکاسیر- mutekasir): کەسێک ماڵ و سەروەتی لە کەسێکی دی زیاتر بێ.

متکاثف- ا.فا.ع(موتەکاسیف-mutekasif): چڕبوو، خەست بوو.

متکافی- ا.فا.ع(موتەکافی- mutekafî): بەرانبەر، یەکسان، چون یەک، هاوسەنگ.

متکامل- ا.فا.ع(موتەکامیل-mutekamil): تەواو، بێ کەم و زیاد.

متکأ- ا.ع(موتتەکەء- muteke'): پشتی، شتێک پشتی پێوە بدەی، شتێک پاڵی پێوە بدەی، بالیف، سەرین.

متکبر- ا.فا.ع(موتەکەببیر-mutekebbir): لووتبەرز، خۆپەسند، لە خۆبایی، فڕناخ.

متکثر- ا.فا.ع(موتەکەسسیر-mutekessir): زۆربوو، فرەبووگ.

متکدی- ا.فا.ع(موتەکەددی- mutekkedî): سواڵکەر، گەدا، دەرۆزەکەر، پارسەک.

متکرر- ا.فا.ع(موتەکەڕیر- mutekerrir): دووبارە، کردە یان گوتەی دووبارە.

متکسر- ا.فا.ع(موتەکەسسیر-mutekessir): شکستە، شکیاگ.

متکفل- ا.فا.ع(موتەکەففیل-mutekeffil): کەسێک کارێک بگرێتە ئەستۆ، کەسێک کە زامن و عۆیەداری کارێک بێت.

متکلف- ا.فا.ع(موتەکەللیف-mutekellif): کەسێک کارێک بگرێتە ئەستۆو خۆی بخاتە ئەزیتەوە.

متکلم- ا.فا.ع(موتەکەللیم- mutekellim): قسەکەر، پەیڤگۆ.

متکون- ا.فا.ع(موتەکەڤڤین-mutekevvin): هاتووە ئارا، پەیدابوو.

متکی- ا.فا.ع(موتتەکی- mutekî): پاڵدەرەوە، کەسێک پشت بە یەکێکی دی ببەستێ.

متل- ا(مەتەل- metel): مەتەڵ، داستان، حیکایەت.

متلازم- ا.فا.ع(موتەلازیم- mutelazim): وابەستە، پێکەوە بەستراو.

متلاشی- ا.فا.ع(موتەلاشی- mutelaşî): لێک دابڕاو، شیرازە پچڕاو، پەراگەندە، لەنێوچوو.

متلاصق- ا.فا.ع(موتەلاسیغ- mutelasix): پێکەوە چەسپ.

متلاطم- ا.فا.ع(موتەلاتیم- mutelatim): شەپۆلی هەڵچووی تێکچڕژاوی دەریا، دەمانچە پێکەوەنان.

متلاقی- ا.فا.ع(موتەلاغی- mutelaxî): یەکانگیر.

متلالئ- ا.فا.ع(موتەلەئیلء- mutele'li'): تابان، درەوشاوە، درەخشان.

متلبس- ا.فا.ع(موتەلەببیس-mutelebbis): جل لەبەر کردوو.

متلذذ- ا.فا.ع(موتەلەززیز- mutelezziz): لەزەت بردوو، بەلەزەت، کەسیک لەزەت لە شتێ بەرێ.

متلف- ا.فا.ع(موتلیف- mutlif): کەسێک شتێک لەنێو بەرێ و زایەی بکات.

متلک- ا(مەتەلەک- metelek): تەوس و قسەی بە توێکڵ،

متلون- ا.فا.ع(موتەلەڤڤین- mutelevvin): دەمدەمی، حول حولی، هەلپەرست، واز وازی.

متلهب- ا.فا.ع(موتەلەههیب- mutelehhib): گڕگرتوو، بڵێسەسەندوو.

متلهف- ا.فا.ع(موتەلەههیف- mutelehhif): غەمین، غەمگین، کەسێک کە خەم بخوات.

متم- ا.فا.ع(موتیم- mutimm): تەواوکەر.

متماثل- ا.فا.ع(موتەماسیل-mutemasil): چون یەک، هاوشێوە، شتێک وەکو شتێکی دی بێ.

متمادی- ا.فا.ع(موتەمادی- mutemadî): درێژ، بەدرێژا، هەمیشەیی، بەردەوام.

متمارض- ا.فا.ع(موتەماریز-mutemariz): کەسێک بە درۆوە خۆی نەخۆش بخات.

متمازج- ا.فا.ع(موتەمازیج- mutemazic): ئامێتە بوون، ئاوێتە بووگ.

متماس- ا.فا.ع(موتەماس- mutemas): تەماسکار.

متماسک- ا.فا.ع(موتەماسیک- mutemasik): سەختگیر، خۆپەرست.

متمایز- ا.فا.ع(موتەمایز- mutemayiz): جیاواز.

متمایل- ا.فا.ع(موتەمایل- mutemayil): لار، خوار بوو، کەسێک مایلی شتێ بێ.

متمتع- ا.فا.ع(موتەمەتتیء- mutemetti'): بەرخوردار، کەسێک سوود لە کارێک یان شتێک بدینێ، سودمەند.

متمثل- ا.فا.ع(موتەمەسسیل- mutemessil): هاو وێنە.

متمدن- ا.فا.ع(موتەمەددین- mutemeddin): شارنشین، شاری تەربێت دراو.

متمرد- ا.فا.ع(موتەمەرید- mutemerrid): یاخی، سەرکێش، خۆ سەر.

متمزق- ا.فا.ع(موتەمەززیغ- mutemezzix): پارچە پارچە، شرووڕ، دڕاو.

متمسک- ا.فا.ع(موتەمەسسیک- mutemessik): چنگ پێوەگرتوو.

متمشی- ا.فا.ع(موتەمەششی- mutemeşşî): ڕێبوار، ڕێوان.

متمکن- ا.فا.ع(موتەمەککین- mutemekkin): نیشتەجێ، جێگیر، جێگیربوو، دەوڵەمەندو دارا.

متملق- ا.فا.ع(موتەمەللیغ-mutemellix): زمان لووس، دەمتەڕ، ریاگۆ، ماستاوچی، چاپلووس.

متملک- ا.فا.ع(موتەمەللیک- mutemellik): خودان شت، ملکدار.

متمم- ا.فا.ع(موتەمیم- mutemmim): تەواوکەر.

متمنی- ا.فا.ع(موتەمەننی- mutemennî): تەمەناکار، هیوادار، ئاواتخواز.

متمنیات- ا.ع(موتەمەننیات- mutemenniyat): ئاوات و ئارەزووان.

متموج- ا.فا.ع(موتەمەڤڤیج- mutemevvic): شەپۆلدار، پێلدار.

متمول- ا.فا.ع(موتەمەڤڤیل- mutemevvil): خودان سەروەت و سامان، زەنگین، دەوڵەمەند.

متمهد- ا.فا.ع(موتەمەههید- mutemehhid): بە توانا.

متمیز- ا.ع(موتەمەییز- mutemeyyiz): جیاوازو دیار.

متن- ا.ع(مەتن- metn): پشت، ناوەڕۆک، زەوی بەرز، دەق.

متنازع- ا.فا.ع(موتەنازیء- mutenazi'): دوو کەس لە شەڕو کێشەدابن.

متناسب- ا.فا.ع(موتەناسیب-mutenasib): دوو کەس یان دوو شت تەباو گونجاو بن.

متناقض- ا.فا.ع(موتەناغیز- mutenaxiz): ناکۆک، ناتەبا.

متناوب- ا.فا.ع(موتەناڤیب- mutenavib): بە نۆرە، یەک لە دوی یەک.

متناول- ا.فا.ع(موتەناڤیل- mutenavil): وەرگری شتێک، بخۆر.

متناوم- ا.فا.ع(موتەناڤیم- mutenavim): کەسێ وا خۆی بنوێنێ کە نووستووە.

متناهی- ا.فا.ع(موتەناهی- mutenahî): بەکۆتا هاتگ، ئەوەی دوایی هەبێ و بگاتە کۆتایی.

متنبه- ا.فا.ع(موتەنەببیه- mutenebbih): بێدار، لە خەوڕابوو، وریا و هوشیار.

متنبی- ا.فا.ع(موتەنەببی- mutenebbî): کەسێک کە داوای پێغەمبەرایەتی بکات.

متنزل- ا.فا.ع(موتەنەززیل- mutenezzil): دابەزیوو، هاتگەخوار.

متنزه- ا.ع(موتەنەززەه- mutenezzeh): سەیرانگە، باخ و پارک.

متنسک- ا.فا.ع(موتەنەسسیک- mutenessik): عیبادەتکار، دیندار، خواناس.

متنعم- ا.فا.ع(موتەنەئئیم- mutene''im): خودان نیعمەت، کەسێک لە نازو نیعمەتو لەزەتی ژیان بەرخوردار بێ.

متنفذ- ا.فا.ع(موتەنەففیز- muteneffiz): بەدەسەڵات، دەسترۆ، دەسەڵاتدار.

متنفر- ا.فا.ع(موتەنەففیر- muteneffir): بێزار، کەسێک نەفرەت لە کەسێکی دی بکات.

متنفس- ا.فا.ع(موتەنەففیس- muteneffis): گیاندار، زیندوو، هەناسەدار.

متنمر- ا.فا.ع(موتەنەممیر-mutenemmir): تووڕە، بە خوتەو بۆڵە، بەدخوو.

متنور- ا.فا.ع(موتەنەڤڤیر- mutenevvir): منەوەر، رۆشنبیر.

متنوع- ا.فا.ع(موتەنەڤڤییء- mutenevvi'): جۆراو جۆر.

متواتر- ا.فا.ع(موتەڤاتیر- mutevatir): پەی دەر پەی.

متوارد- ا.فا.ع(موتەڤارید- mutevarid): بیرێک یان چەمکێک لە یەک کاتدا بە مێشک و خەیاڵی دوو کەسدا بێ، پەی دەر پەی.

متواری- ا.فا.ع(موتەڤاری- mutevarî): پەنهان، شاراوە، سەرهەڵگرتوو، دەربەدەر، پێوار.

متوازن- ا.فا.ع(موتەڤازین- mutevazin): هاوسەنگ، بەرانبەر.

متوازی- ا.فا.ع(موتەڤازی- mutevazî): هاوتەریب.

متواصل- ا.فا.ع(موتەڤاسیل- mutevasil): پێکەوەبەستراو.

متواضع- ا.فا.ع(موتەڤازئ- mutevazi'): بێ هەوا، خاکی.

متواطئ- ا.فا.ع(موتەڤاتیئ- mutevatî’): سازش کردن، ڕێک کەوتن دەگەڵ یەکدیدا، سازشکار.

متوافق- ا.فا.ع(موتەڤافیغ- mutevafix): ڕێکەوتن لەگەڵ یەکدا، سازان لەگەڵ یەکدا.

متوالی- ا.فا.ع(موتەڤالی- mutevalî): پەیا پەی، یەک لە دووی یەک.

متوج- ا.مف.ع(موتەڤەڤەج- mutevvec): تاج لەسەر نراو، تاجدار.

متوجه- ا.فا.ع(موتەڤەججیه- muteveccih): کەسێک روو لە شتێ بکات.

متوحد- ا.فا.ع(موتەڤەههید- mutevehhid): تەنیا.

متوحش- ا.فا.ع(موتەڤەههیش- mutevehhiş): ترساو، شوێنی ویرانەو چۆڵ.

متورط- ا.فا.ع(موتەڤەریت- muteverit): گیرۆدە، گرفتار بە کارێکی قورسەوە، تێکەوتن.

متورع- ا.فا.ع(موتەڤەرئ- muteverri’): عیبادەتکار، خواپەرست.

متورم- ا.فا.ع(موتەڤەریم- muteverrim): پەنەماو، ئاوساو، ماسیاگ.

متوسط- ا.فا.ع(موتەڤەسسیت- mutevessit): ناوەند، ناوەنجی.

متوسع- ا.فا.ع(موتەڤەسسیئ- mutevessi’): بەویسعەت، فراوانبوو.

متوسل- ا.فا.ع(موتەڤەسسیل- mutevessil): کەسێک دەستەو داوێنی کەسێکی دی بێ.

متوشح- ا.فا.ع(موتەڤەششیه- muteveşşih): حەمایل.

متوضء- ا.ع(موتەڤەززەء- mutevezze’): شوێنی دەست نوێژ گرتن.

متوطن- ا.فا.ع(موتەڤەتتین- mutevettin): ئاکنجی، کەسێک لە شارێ ئاکنجی بێ و ئەوێندەر بکا بە وەتەنی خۆی.

متوفر- ا.فا.ع(موتەڤەڤڤیر- muteveffir): زۆرو فرەو مشە، ئەوەی هەموو کات و کاری خۆی بۆ کارێک تەرخان بکات.

متوفی- ا.مف.ع(موتەڤەفی- mutevefî): مردوو، مردگ.

متوقد- ا.فا.ع(موتەڤەغید- mutevexid): هەڵگیرساو، هەڵایساو.

متوقع- ا.فا.ع(موتەڤەغغیئ- mutevexxi’): کەسێک چاوە نۆڕی شتێ بێ لە کەسێک.

متوقف- ا.فا.ع(متەڤەغغیف- mutevexxif): ڕاوەستاو، وسیاک.

متوکل- ا.فا.ع(موتەڤەککیل- mutevekkil): کەسێک تەوەکول بە خوا بکات، پشت بەستگ بە خولا.

متولد- ا.فا.ع(موتەڤەللید- mutevellid): لەدایک بوو.

متولی- ا.فا.ع(موتەڤەللی- mutevellî): سەرپەرشتیار، کەسێک کارێکی پێ سپێردرابێ.

متون- ا.ع(موتوون- mutûn): دەق، ناوەڕۆک، تێکست.

متوهم- ا.فا.ع(موتەڤەههیم- mutevehhim): کەسێک دووچاری وەهم و خەیاڵ بووبێ.

مته- ا(مەتتە- mette): درێلی دارتاشی.

متهاجم- ا.فا.ع(موتەهاجیم- mutehacim): هێرشبەر، پەلاماردەر، هەڵمەتبەر.

متهافت- ا.فا.ع(موتەهافیت- mutehafit): کۆن و رزیو، گیایەک کەخۆی بەشتەکانی دەوروبەرییەوە هەڵواسێ، قەرەباڵغی پەیاپەی.

متهاون- ا.فا.ع(موتەهاڤین- mutehavin): کەسێک لە کارێکدا سستی و درێغی بکات .

متهتک- ا.فا.ع(موتەهەتتیک- mutehettik): کەسێک باکی بە ریسوایی نەبێ، بێعار.

متهجد- ا.فا.ع(موتەهەججید- muteheccid): کەسێک شەو تا بەرەبەیان خەریکی نوێژو عیبادەت بێ.

متهم- ا.مف.ع(موتتەهەم- muttehem): تۆمەتبار.

متهور- ا.فا.ع(موتەهەڤڤیر- mutehevvir): بێ باک، بێ ترس، دلێر، گوساخ.

متیقظ- ا.فا.ع(موتەیەغغیز- muteyexxiz): بێدارو هوشیار.

متیقن- ا.فا.ع(موتەیەغغین- muteyexxin): دڵنیا، بەدەر لە گومان.

متیل- ا(میتیل- mitil): متیلی لێفەو سەرین.

متیمن- ا.فا.ع(موتەیەممین- muteyemmin): بە بەرەکەت، موبارەک، کەسێک لە یومن و بەرەکەت بگەڕێ.

متین- ص.ع(مەتین- metîn): مەحکەم، قایم.

متینگ- ا.فر(میتینگ- mitîng): کۆبوونەوەی فراوان بۆ باسی مەسەلەێن کۆمەڵایەتی میتینگ.

مثاب- ا.مف.ع(موساب- musab): پاداش وەرگرتوو.

مثابه- ا.ع(مەسابە- mesabe): پایە، شوێنی خڕبوونەوەی خەڵکی، ئەندازە.

مثاقیل-ا.ع(مەساغیل-mesaxil): میسقال.

مثال- ا.ع(میسال- misal): نموونە، چونیەک، ئەندازە، فەرمان، حوکم، قەساس.

مثالب- ا.ع(مەسالیب- mesalib): عەیب و عاران، کەم و کوڕییان.

مثانه- ا.ع(مەسانە- mesane): میزڵدان، کیسەی میز لە بەدەنی مرۆڤدا.

مثانی- ا.ع(مەسانی- mesanî): ژێی دووەمی عود، قورئان، ئایەتێن قورئان، سورەتی فاتیحە.

مثبت- ا.فا.ع(موسبیت- musbit): جێگیر، بەرقەرارکەر.

مثبت- ا.مف.ع(موسبەت- musbet): جێگیرکراو، بەرقەرارکراو.

مثقال- ا.ع(میسقال- misxal): میسقال.

مثقب- ا.ع(میسغەب- misxeb): کونکەرە، درێل، درێلی دارتاش.

مثقل- ا.فا.ع(موسغیل- musxil): گران ڕەو، گرانبار، ژنی دوو گیانی کە لەسەر رۆژو وەختی زایین بێ.

مثقوب- ا.مف.ع(مەسغووب- mesxûb): کونکراو.

مثل- ا.ع(میسل- misl): وەک، هاوتا، چمان، میناک، هاو وێنە.

مثل- ا.ع(مەسەل- mesel): قسە، پەندی پێشینان.

مثل- ا.ع(موسول- musul): بەها..

مثلث- ا.ع(موسەللەس- muselles): سێگۆشە.

مثله- ا.ع(موسلە- musle): ئافەت، ئەشکەنجە، شێواندنی جەستە، وەکو گوێ برین و لێوبرینو....

مثمر- ا.فا.ع(موسمیر- musmir): درەختی بەردار.

مثمن- ا.مف.ع(موسەممەن- musemmen): هەشتگۆشە.

مثمن- ا.مف.ع(موسەممەن- musemmen): نرخ بۆ دانراو.

مثنوی- ص.ع(مەسنەڤی- mesnevî): مەسنەوی، جۆرە شیعرێکە کە هەردوو نیوە بەیتەکەی قافیەی هەبێ و قافیەی نیوەی دووەمی وەکو قافیەی نیوەی یەکەم بێ وەکو شیعرەکانی شانامەی فیردەوسی و مەسنەوی مەولانا جەلالەدین.

مثنی- ا.ع(مەسەنا- mesena): ژێی دووەمی عود، دوو دوو.

مثنی- ا.مف.ع(موسەننا- musenna): دوو بەرانبەر، دوو دوو.

مثوبه- ا.ع(مەسووبە- mesûbe): پاداشت، جەزای کاری چاکە.

مثول- مص.ل(موسوول- musûl): لە خزمەتا وێستان، ئامادەبوون لە بەردەم.

مثوی- ا.ع(مەسڤا- mesva): قەرارگە، مەنزڵ، شوێن.

مثیل- ا.ص.ع(مەسیل- mesîl): هاوشێوە، وەک، میناک.

مج- ا(مەج- mec): مانگ، گوتیار، (راوی)، گێڕەرەوە.

مج- ا.ع(مەجج- mecc): ماش.

مجاب- ا.مف.ع(موجاب- mucab): جواو کریاگ، وەڵامدراو، بەرسڤدراو.

مجاج- ا.ع(مەجاج- mecac): بۆڵی وشکەوەبووی خورما، درەختی خواربوگ.

مجاج- ا.ع(موجاج- mucac): لیکاوی دەم، ئاوی زار.

مجاجه- ا.ع(موجاجە-mucace): تف، لیک.

مجادل- ا.فا.ع(موجادیل- mucadil): شەڕانی، شەڕکەر.

مجادله- مص.ل(موجادەلە- mucadele): گینگەشە، موجادەلە، شەڕو دژمنایەتی کرن.

مجاذبه- مص.م.ع(موجازەبە- mucazebe): قەرقەشە، کێشمانەکێش.

مجارات- مص.ل.ع(موجارات- mucarat): پێکەوە ڕۆیشتن، قسەکردن دەگەڵ یەکدیدا.

مجاری- ا.ع(مەجاری- mecarî): کونج، رەهەند، ئاوەڕۆ.

مجاز- ا.مف(موجاز- mucaz): رەوا، مۆڵەتدراو.

مجاز- ص.ع(مەجاز- mecaz): خوازە.

مجازات- مص.م.ع(موجازات- mucazat): سزادان.

مجاعه- ا.ع(مەجائە- meca'e): برسێتی، گرانی، نەهاتە ساڵ، قات و قڕی.

مجال- ا.ع(مەجال- mecal): شوێنی جوڵانەوە، شوێنی جەولەکردن.

مجالس- ا.ع(مەجالیس- mecalis): مەجلیسان، ئەنجوومەنان.

مجالس- ا.فا.ع (موجالیس-mucalis): هاونشین.

مجالسه- مص.ل.ع(موجالەسە-mucalese): هاونشینی کردن، پێکەوەدانیشتن.

مجامع- ا.ع(مەجامیئ- 'mecami): شوێنی خڕبوونەوە، شوێنی گردبوونەوەی خەڵک، ئەنجومەنان.

مجامعت- مص.م.ع(موجامەئەت- mucame'et): پێکەوە گردبوونەوە، پێکڤەرازان، گان کردن، نووستن لەگەڵ ژندا.

مجامله- مص.ل.ع(موجامەلە-mucamele): زمان تەڕی و ڕووخۆشی، هەڵسوکەوتکردنی خۆش، ڕووخۆشی.

مجان- ص.ع(مەججان- meccan): موفت، خۆڕایی، بەلاش.

مجان- ا.ع(مەجان- mecann): مەتاڵ، قەڵغان، سپەر.

مجانب- ا.فا.ع(موجانیب- mucanib): دووره پەرێز، گۆشەگیر.

مجانبه- مص.ل.ع(موجانەبە- muca-nebe): دووری کردن .

مجانس- ا.فا.ع(موجانیس- mucanis): هاورەگەز.

مجانست- مص.ل.ع(موجانەسەت- mucaneset): هاو رەگەز بوون.

مجانین- ص.ع(مەجانین- mecanîn): شێتان، دینان.

مجاوبه- مص.م.ع(موجاڤەبە- mucavebe): وەڵامدانەوەی یەکتر، بەرسڤدان.

مجاور- ا.فا.ع(موجاڤیر- mucavir): هاوسێ، هامسا، هاوسا، دراوسێ، هاوماڵ.

مـــجـــاورت- مص.ل.ع(مــــوجـــاڤـــەرەت- mucaveret): هاوسێتی کردن، هامسایەتی.

مـــجـــاولت- مص.ل.ع(مــــوجـــاڤـــەلەت- mucavelet): جەولەکردن، زۆرانبازی نێوان دوو کـەس بە مـەبەسـتـی سـەرکـەوتن وەدەست هێنان.

مـجـاهد- ا.فـا.ع(مـوجـاهیـد- mucahid): کـۆشـشـکـار، کـەسـێک دژی دژمن بجـەنگێ، جەنگاوەر.

مجاهره- مص.ل.ع(موجاهەرە- mucahere): ئاشکراکردن، قسەکردن بە دەنگی بەرز، جنێودان، دژمنایەتی کردن، شەڕکردنی رووبەڕوو.

مـجـاهز- ا.فـا.ع(مـوجـاهیـز- mucahiz): حەریف لە قومـاردا، حەریف لە گەمەی نەردێندا، کەسێک کە کەرەستەی کارێک فەراهەم بکات.

مجاهل- ا.ع(مەجاهیل- mecahil): نەزانین.

مـجـبـور- ا.مف.ع(مـەجـبـوور- mecbûr): ناچار، مەجبوور.

مجـتـبی- ا.مف.ع(موجـتـەبا- mucteba): هەڵبژاردەو پەسندکراو.

مـجـتث- ا.مف.ع(موجـتـەس- muctes): لە ریشە دەرهێنراو، هەڵکەندراو.

مجتمع- ا.فا.ع(موجتەمیئ- ’muctemi): گردبوونەوە.

مـجـتـمع- ا.ع(موجـتـەمـەء- ’mucteme): کۆمەڵ، کۆمەڵگە، جڤات.

مجـتـنب-ا.فا.ع(موجتـەنیب- muctenib): دوورەپەرێز، بە پارێز.

مجتهد- ا.فا.ع(موجتەهید- muctehid): کـۆششـکار، زانایەک کـە لە زانسـتـی فـیـقـهـدا گەییبێتە پلەی ئیجتیهاد و مەسەلەێن شەرعی لە قورئانەوە هەڵێنجێ.

مجد- ا.ع(مەجد- mecd): گەورەیی، شکۆ، جوامێری.

مجد- ا.فا.ع(موجید- mucidd): کۆشا.

مجداف- ا.ع(میجداف- micdaf): سەوڵ.

مـجـدد- ا.مف.ع(مـوجـەددەد- mucedded): تازەکراوە، نۆژەن.

مجـدر- ا.مف.ع(مـوجـەددەر- mucedder): دەموچاو کونج، ئاوەڵەدار.

مــجــدود- ص.ع(مــەجــدوود- mecdûd): بەختیار، کامەران.

مــجــدور- ص..ع(مــەجــدوور- mecdûr): شایستە، لایەق، ئاوەڵەدار، دەموچاو کونج.

مجذوب- ا.مف.ع(مـەجزووب- meczûb): رفێنراو، راکێشراو.

مــجــذور- ا.مف.ع(مــەجــزوور- meczûr): ژمارەی جەزردار.

مـجـذوم- ا.مف.ع(مـەجـزووم- meczûm): گول، نەخۆشی گولی.

مـجـرب- ا.مف.ع(مـوجـەرەب- mucerreb): پیاوی کارامەو بە تەجرەبە، تەجرەبەکراو.

مــجــرد- ا.مف.ع(مــوجــەرەد- mucered): رووت و عـوریـان، تەنیـا، سـەڵت، رەبەن، پیـاوی بێ ژن.

مـجـرف- ا.ع(مـیـجـرەف- micref): بێـڵ، خاکەناز.

مجـرگ- ا.(مـەجـەرگ- mecerg): بێگاری، سوخرە.

مجرم- ا.فا.ع(موجریم- mucrim): تاوانبار، خەتاکار، تاوانکار.

مـجـروح- ا.مف.ع(مـەجـرووح- mecrûh): بریندار، زامدار.

مـجـرور- ا.مف.ع(مـەجـروور- mecrûr): وشەیەک کە کۆتاییەکەی «ژێر» بێ.

مجره- ا.ع(مەجەرە- mecere): کاکێشان.

مجری- ا.ع(مەجرا- mecra): ئاوەڕۆ، کونج، رەهەند.

مـجـری- ا.مف.ع(مـوجـرا- mucra): رەوان کراو، جێ بەجێکراو.

مجری- ا(میجری- micrî): سەندوقی بچوک، قاسەی بچووک.

مجری- ا.فا.ع(موجرا- mucra): کەسێک کارێک ئەنجام بدات، جێبەجێکار.

مجزآ- ا.مف.ع(موجەززەء- mucezze’): جیاکراوە، بەش بەشکراو.

مجس- ا.ع(مەجەسس- mecess): شوێنی دەست پێداهێنان، سینە.

مجسم- ا.مف.ع(موجەسسەم-mucessem): بەرجەستە.

مجسمه- ا.مف.ع(موجەسسەمە- mucesseme): پەیکەر.

مجصص- ا.مف.ع(موجەسەس- muceses): گەچکاری، نەخش و نیگاری بە گەچ دروست کریاگ.

مجصص- ا.فا.ع(موجەسیس- mucessis): گەچکار.

مجعد-ا.مف.ع(موجەئەد- muce’’ed): قژی لوول.

مجعول-ا.مف.ع(مەجئوول- mec’ûl): ساختە، قەڵپ، تەزویر.

مجلد- ا.مف.ع(موجەللەد- mucelled): کتێبی جەڵدکراو، بەرگ تێگیراو.

مجلس- ا.ع(مەجلیس- meclis): مەجلیس، شوێنی دانیشتن، شوێنی کۆبوونەوەی خەڵکی.

مجلل- ا.مف.ع(موجەللەل- mucellel): هێژا، ڕێزدار، بەشکۆ، بەشان و شەوکەوت.

مجله- ا.ع(موجەللە- mucelle): گۆڤار.

مجمجه- مص.م.ع(مەجمەجە- mecmece): مقۆمقۆ، گوتگوتگ، نووسینی پڕ هەڵەوبێ سەروبەر.

مجمر- ا.ع(میجمەر- micmer): ئاگردان، بخوردان، مەقلّی.

مجمز-ص.ع(موجەمیز- mucemmiz): وشتر سوار.

مجمع- ا.ع(مەجمەء- mecme’): شوێنی خڕبوونەوە، ئەنجومەن، کۆڕ، جڤات.

مجمعه- ا.ع(مەجمەئە- mecme’e): شوێنی خڕبوونەوەی خەڵک، بیابانی وشک و برینگ، سینی گەورە کە قاپی خواردنی لەسەر دابنرێ.

مجمل- ا.مف.ع(موجمەل- mucmel): پوختە، خۆلاسە، کورتە، قسەیەک کە پێویستی بە شەرح و شرۆڤەو درێژە هەبێ.

مجموع- ا.مف.ع(مەجمووء- mecmû’): کۆ، کۆکراوە.

مجموعه- ا.مف.ع(مەجمووئە- mecmû’e): کۆکراوە، شتێن لە یەک شوێن کۆکراوە.

مجن- ا.ع(میجەنن- micenn): سپەر، قەڵغان، مەتاڵ.

مجنون- ص.ع(مەجنوون- mecnûn): دین، شێت.

مجنی- ا.مف.ع(مەجنی- mecnî): کەسێک کە تاوانی لێکرابێ.

مجوز- ا.فا.ع(موجەڤڤیز- mucevviz): ئیجازەدەر.

مجوس- ا.(مەجووس- mecûs): ئاگرپەرست، هەتاوپەرست، گاور.

مجوف- ا.مف.ع(موجەڤڤەف- mucevvef): ناوبۆش، ناو بەتاڵ، هلۆڵ.

مجون- مص.ل.ع(موجوون- mucûn): درشت و بێ باک بوون، بێ شەرمی، چاوقایی.

مجهز- ا.مف.ع(موجەههەز- mucehhez): ئامادەکراو، تەیارکراو.

مجهل- ا.ع(مەجهەل- mechel): بیابانی کاکی بە کاکی، ونگەیەک کە مرۆڤ ڕێی لێ دەر نەکات.

مجهود- ا.مف.ع(مەجهوود- mechûd): کۆشش، کاروتەقەللا.

مجهول- ا.مف.ع(مەجهوول- mechûl): نادیار، گومناو، نەناسراو.

مجیٔ- مص.ل.ع(مەجیٔ- mecî’): هاتن.

مجیب- ا.فا.ع(موجیب- mucîb): جواودەرەوە.

مجید- ص.ع (مەجید- mecîd): مەزن، بەشکۆ، شەریف، ڕێزدار، پایەبەرز.

مجیر- ا.فا.ع(موجیر- mucîr): پەنادەر، فریارەس.

مجیز- ا.فا.ع(موجیز- mucîz): روخسەت دەر، وەلی و سەرپەرشتیاری هەتیو.

مچ- ا(موچ- muç): مەچەکی دەست، قولەپێ.

مچاچنگ- ا(مەچاچەنگ- meçaçeng): شتێکە لە کێری پیاو دەچێ کە لە چەرم دروستیان دەکرد.

مچاله- ص(موچاله- muçale): شتێک لە ناو دەستدا بگوشرێ و گرمۆڵە و چرچ و لۆچ بێ.

مچ پیچ- ا.مر(موچ پیچ- muç piç): مەچەک پێچ.

مچک- ا(مەچەک- meçek): نیسک، ماش.

مچول- ص(موچوول- muçûl): خشکۆک، جوان.

مچه- ا(مەچە- meçe): جۆرە گیایەکی خۆرسکە لە سپیناخ دەچێت و دەکرێتە چاوی شلەو دەخورێ.

مچیدن- مص.ل(مەچیدەن- meçîden): ڕۆیشتنی بەنازو عیشوە، لەنجەکردن لە ڕۆیشتنا.

محابات- مص.ل.ع(موهابات- muhabat): حوباندن، هاوکاری کردن، لایەنگرتن.

محابر- ا.ع(مەهابیر- mehabir): مەرەکەبدان.

محابس- ا.ع(مەهابیس- mehabis): حەپسخانە.

محاجر- ا.ع(مەهاجیر- mehacir): دەوراو دەوری گوند، دەوروبەری گوندو ماڵ.

محاجه- مص.ل.ع(موهاججە- muhacce): شەڕ، هەنجەت هێنانەوە، دژمنایەتی کردن.

محادثه- مص.ل.ع(موهادەسە- muhadese): گفتوگۆکردن، هەڤپەیڤین.

محاذات- مص.ل.ع(موهازات- muhazat): بەرانبەر یەک قەرار گرتن.

محاذی- ا.فا.ع(موهازی- muhazî): بەرانبەر، ڕووبەڕوو.

محارب- ا.فا.ع(موهاریب- muharib): جەنگاوەر.

محاربه- مص.ل.ع(موهارەبە- muharebe): جەنگین لەگەڵ یەکدیدا.

محارم- ا.ع(مەهاریم- meharim): مەحرەمان، کەسوکاری نزیک کە مارەیان لێکدی نەیەت.

محاریب- ا.ع(مەهاریب- meharîb): میحراب، مینبەر، میحراو.

محاسب- ا.فا.ع(موهاسیب- muhasib): ژمێریار.

محاسبه- مص.م.ع(موهاسەبە- muhasebe): حیساب کردن لەگەڵ کەسێکدا، لێپێچانەوە.

محاسن- ا.ع(مەهاسین- mehasin): چاکە.

محاشی- ا.ع(مەهاشی- mehaşî): حەشو.

محاصره- مص.م.ع(موهاسەرە- muhasere): گەمارۆدان، ئابلۆقەدان.

محاضر- ا.ع(مەهازیر- mehazir): مەحزەر.

محاضره- مص.ل.ع(موهازەرە- muhazere): بابەتێکی ئەدەبی یان زانستی لە کۆڕێکدا بخرێتە بەر باس و لێکۆڵینەوەو پرسیارو وەڵام، موحازەرە.

محاط- ا.مف.ع(موهات- muhat): دەورگیراو.

محافظ- ا.فا.ع(موهافیز- muhafiz): نیگابان، پاسەوان.

محافظت- مص.م.ع(موهافەزەت- muhafezet): پاراستن، پاسەوانی کردن.

محافل- ا.ع(مەهافیل- mehafil): کۆڕ، ئەنجومەن.

محاق- ا.ع(موهاغ- muhax): ئاخرو ئۆخری مانگی عەرەبی، سێ ڕۆژی کۆتایی مانگی عەرەبی کە مانگ نابینرێ.

محاكات- مص.م.ع(موهاكات- muhakat): حيكايەت كردن، لاسايى كردنەوە، گێڕانەوە.

محاكم- ا.ع(مەهاكيم- mehakim): دادگا.

محاكمه- مص.ل.ع(موهاكەمە- muhakeme): موحاكەمە، دادگاييكردن.

محال- ص.ع(مەهال- mehal): مەحاڵ.

محال- ا.مف.ع(موهال- muhal): هەواڵەكراو.

محال- ا.ع(مەهال- mehall): شوێن، شوێنان، محەلە.

محامات- مص.م.ع(موهامات-muhamat): پشتيوانى كردن، بەرەڤانى كردن لە كەسێك.

محامى- ا.فا.ع(موهامى- muhamî): ئەوقات، پارێزەر.

محاوره- مص.ل.ع(موهاڤەره-muhavere): گفتوگۆ كردن، وەلامدانەوەى يەكتر، ديالۆگ كردن.

محاوله- مص.ل.ع(موهاڤەلە- muhavele): حيلەكردن بۆ گەيشتن بەمەبەست، تيژ روانين بەرەو شتێك.

محب- ا.فا.ع(موهيبب- muhibb): دۆستدار، حەزكردن لە چاكە.

محبت- ا.مص.ع(مەهەببەت- mehebbet): خۆشەويستى، مەحەبەت.

محبره- ا.ع(ميهبەره- mihbere): مەرەكەبدان.

محبس- ا.ع(مەهبەس- mehbes): زيندان، حەپسخانە.

محبل- ا.ع(مەهبەل- mehbel): ماوەى سكپڕى ژن.

محبل- ا.ع(مەهبيل- mehbil): مناڵدان.

محبوب- ا.مف.ع(مەهبووب- mehbûb): خۆشەويست، ماشووق.

محبوبه- ا.مف.ع(مەهبووبە- mehbûbe): دڵبەر، خۆشەويست، ماشوقە.

محبوس- ا.مف.ع(مەهبووس- mehbûs): حەپس كراو، زيندانى.

محت- ص.ع(مەهت- meht): رەق و سەخت، رۆژى گەرم، پياوى ئاقڵ.

محتاج- ص.ع(موهتاج- muhtac): موحتاج، دەستكورت.

محتاط- ص.ع(موهتات- muhtat): بەپارێز، سڵ.

محتال- ا.فا.ع(موهتال- muhtal): حيلەگەر، فێڵباز.

محتاله- ا.فا.ع(موهتالە- muhtale): ژنى حيلەباز.

محتبس- ا.مف.ع(موهتەبەس-muhtebes): حەپس كراو.

محتجب- ا.فا.ع(موهتەجيب- muhtecib): حيجابدار، پەنهان و گۆشەگير.

محتد- ا.ع(مەهتيد- mehtid): ئەسڵ و فەسڵ، نەژاد و نەسەب.

محترز-ا.فا.ع(موهتەريز- muhteriz): بە پارێز.

محترف-ا.فا.ع(موهتەريف- muhterif): پيشەوەر، خودان پيشە.

محترق-ا.فا.ع(موهتەريغ-muhterix): گڕگرتوو.

محترم- ا.مف.ع(موهتەرەم- muhterem): بەرێز، رێزدار، هەژى.

محتسب- ا.فا.ع(موهتەسيب- muhtesib): حەساو بۆ كراو، دارۆغە، كوێخا، پاسەوان.

محتشم- ا.فا.ع(موهتەشەم- muhteşem): تورە، بە حەيا.

محتضر- ا.مف.ع(موهتەزەر- muhtezer): نەخۆشێك لە گيانەڵلادابێ.

محتضر- ا.فا.ع(موهتەزير- muhtezir): شارنشين.

محتقر- ا.مف.ع(موهتەغەر- muhtexer): سووك، بوودەڵە، خوێرپلە.

محتکر- ا.فا.ع(موهتەکیر- muhtekir): مونۆپۆل، کەسێک دانەوێڵەو ئازووقە یان کاڵای دی عەمار بکات و هەڵی بگرێ تا بە نرخی گران بیفرۆشێتەوە.

محتلم- ا.فا.ع(موهتەلیم- muhtelim): خەونبین، شەیتانی بوون.

محتمل- ا.مف.ع(موهتەمەل- muhtemel): لە گوین، لەگین، لەوەیە، رەنگە، شایەت.

محتوم- ا.مف.ع(مەهتووم- mehtûm): هەر دەبێ.

محتوی- ا.فا.ع(موهتەڤی- muhtevî): شتێک شتێکی دی تیا بێ، ناوەرۆک، ناواخن.

محراب- ا.ع(میهراب- mihrab): سەروی مەجلیس، شوێنی وەستانی پێش نوێژ، میحرابی مزگەوت(مزگەوت رووخاوە میحرابی ماوە).

محراک- ا.ع(میهراک- mihrak): جووڵێنەر، ئامێری جووڵاندن و بزواندن.

محرر- ا.فا.ع(موهەریر- muherrir): ئازادکەر، نووسەر.

محرز- ا.مف.ع(موهرەز- muhrez): بەدەست هێنراو، وەرگیراو.

محرض- ا.فا.ع(موهەریز- muherriz): هاندەر، دنەدەر.

محرف- ا.فا.ع(موهەریف- muherrif): کەسێک کە قسەیەک بگۆرێ.

محرف- ا.مف.ع(موهەرەف- muherref): تەحریفکراو، گۆڕدراو، شێواندراو.

محرق- ا.فا.ع(موهریغ- muhrix): سوتێنەر.

محرق- ا.فا.ع(موهەریغ- muherrix): سووتێنەر، ئەوەی ببێتە مایەی تینوێتی.

محرق- ا.مف.ع(موهەرەغ- muherex): سووتاو.

محرقه- ا.مف.ع(موهرەغە- muhrexe): دەستەچیلە، قوربانی سوتاو.

محرک- ا.فا.ع(موهەریک- muherik): دنەدەر، هاندەر، جووڵێنەر.

محرم- ا.ع(مەهرەم- mehrem): مەحرەم، کەسوکاری بەیەک حەرام، کەسوکاری نزیک کە مارەیان لێکدی نەیەت.

محرم- ا.فا.ع(موهریم- muhrim): کەسێک کە ئیحرامی بەستبێ.

محرم- ا.ع(موهەرەم- muherrem): موحەرەم، مانگی یەکەمی ساڵی کۆچی، بۆیە موحەرەمی پێگوتراوە چونکە عەرەب شەڕیان لەم مانگەدا بە حەرام زانیوە.

محرمات- ا.ع(موهەرەمات-muherremat): مەحرەم، حەرامان.

محرمانه- ق.ص(مەهرەمانە-mehremane): بە نهێنی، بە دزی، بە پەنهانی.

محرور- ا.مف.ع(مەهروور- mehrûr): گەرم بوگ.

محروس- ا.مف.ع(مەهرووس- mehrûs): پارێزراو، ئاگاداری کراو، پاسکراو.

محروسه- ا.مف.ع(مەهرووسە- mehrûse): پارێزراو.

محروق- ا.مف.ع(مەهرووغ- mehrûx): سوتاو، سوتیاگ.

محروم- ا.مف.ع(مەهرووم- mehrûm): مەحروم، بێ بەش، نائومێد.

محزون- ا.مف.ع(مەهزوون- mehzûn): غەمگین، خەمین، کەسەردار.

محسن- ا.فا.ع(موهسین- muhsin): چاکەکار.

محسوب- ا.مف.ع(مەهسووب- mehsûb): ژمێردراو، حەساوکراو، حەساو بۆ کریاگ.

محسود- ا.مف.ع(مەهسوود- mehsûd): حەسودی پێ براو.

محسوس-ا.مف.ع(مەهسووس- mehsûs): هەست پێکراو.

محشر- ا.ع(مەهشەر- mehşer): جێی خڕبوونەوەی خەڵکی، ڕۆژی پەسڵانێ، ڕۆژی حەشر.

محشور- ا.مف.ع(مەهشوور- mehşûr): هاودەم، لەیەکدی خڕبوونەوە.

محشی- ا.مف.ع(موهەششا- muheşşa): پەراوێز بۆ نووسراو، کتێبێک پەراوێزی بۆ نووسرابێ.

محصل- ا.فا.ع(موهەسسیل- muhessil): قوتابی، کەسێک شتێکی بەدەست هێنابێ.

محصله- ا.فا.ع(موهەسسیلە-muhessile): قوتابی (بۆ مێ).

محصن- ا.مف.ع(موهسەن- muhsen): پیاوی ژندار.

محصنه- ا.مف.ع(موهسەنە- muhsene): ژنی شوودار.

محصور- ا.مف.ع(مەهسوور- mehsûr): شورە، حەسار بۆ کراو.

محصول- ا.مف.ع(مەهسوول- mehsûl): بەرووبووم، بەرهەم.

محصون- ا.مف.ع(مەهسوون- mehsûn): پارێزراو.

محض- ص.ع(مەهز- mehz): خالیسەو پاکژ، بێ غەش، پاک.

محضر- ا.ع(مەهزەر- mehzer): دەرگا، شوێنی نووسینی قەواڵەو سەنەدان، تۆمارگەی قەواڵەو سەنەدان، تۆمارو فتوانامە.

محط- ا.ع(مەهەتت- mehett): وێستگە، شوێنی دابەزین و لادان، مەنزڵ، بارئەنازی قافڵەو کاروان.

محظور- ا.مف.ع(مەهزوور- mehzûr): قەدەغە، یاساغ، نارەوا، حەرام.

محظوظ- ا.مف.ع(مەهزووز- mehzûz): خۆشبەخت، بەختەوەر.

محفظه-ا.ع(مەهفەزە- mehfeze): جانتای دەستی، ئەوەی شتی تیا هەڵگیرێ، جزدان.

محفل- ا.ع(مەهفیل- mehfil): شوێنی خڕبوونەوەی دۆستان، کۆڕ، ئەنجومەن، جڤات.

محفور- ا.مف.ع(مەهفوور- mehfûr): هەڵکەنراو، کلۆر، مافوور.

محفوظ- ا.مف.ع(مەهفووز- mehfûz): پارێزراو.

محفوف- ا.مف.ع(مەهفووف- mehfûf): دەوردراو، دەورگیراو.

محفه- ا.،ع(میهەففە- miheffe): تەختی رەوان، تەختێکە لە کەژاوە دەچێ بۆ دەروژوور پێکردنی نەخۆش.

محق- ا.فا.ع(موهیغغ- muhixx): خودان هەق، هەقدار، کەسێک کەهەق بەو بێ.

محقر- ا.مف.ع(موهەغغەر- muhexxer): بچووک، سووک.

محقق- ا.مف.ع(موهەغغەغ-muhexxex): وەدی هاتگ.

محقق- ا.فا.ع(موهەغغیغ- muhexxix): تەحقیقکار.

محقوق- ا.مف،ع(مەهغووغ- mehxûx): شایستە، وەدی هاتگ.

محک- ا.ع(میهەک- mihek): سەنگی مەحەک، بەردێکە زێرو زیوی پێدا دێنن و عەیارەکەی دیاری دەکەن.

محکم- ص.ع(موهکەم- muhkem): مکووم، قایم.

محکمات- ا.ع(موهکەمات- muhkemat): ئەو ئایەتانەی کە مانایان روون و ئاشکرایەو پێویستیان بە تەئویل و شرۆڤان نییە.

محکمه- ا.ع(مەهکەمە- mehkeme): دادگا.

محکوک- ا.مف.ع(مەهکووک- mehkûk): تاشراو، رنراو.

محکوم- ا.مف.ع(مەهکووم- mehkûm): مەحکوم، حوکمدراو.

محل- ا.ع(مەهەلل- mehell): شوێن، شوێنی لادان و دابەزین.

محل- ا.فا.ع(موهیل- muhill): ئەوەی پابەندی حەرام یان ئەهدو پەیمان نەبێ.

محلات- ا.ع(مەهەللات- mehellat): شوێن، گەڕەکان.

محلب- ا.ع(مەهلەب- mehleb): شوێنی شیر دۆشین.

محلب-ا.ع(میهلەب-mihleb): قاپی شیردۆش.

محلب- ا.ع(مەهلب- mehleb): جۆرە درەختێکە.

محلل- ا.فا.ع(موهەللیل- muhellil): حەلاڵکەر، ئەو کەسەی ژنی سێ تەلاقە مارە دەکاتەوە تاپاشان تەلاقی بدات و مێردی یەکەمی بیخوازێتەوە، مارە بە جاش.

محلوج- ا.مف.ع(مەهلووج- mehlûc): پەمووی هەلاجی کراو.

محلول- ا.مف.ع(مەهلوول- mehlûl): شتێک لە شلەیەکدا توێنرا بێتەوە.

محله- ا.ع(مەهەللە- mehelle): گەڕەک، کۆڵان.

محلی- ا.مف.ع(موهەللا- muhella): رازاوە بە خشڵ، خەملێنراو.

محمد- ص.ع(موهەممەد- muhemmed): خۆش تەبیعەت، سوپاسگوزار، کەسێک سوخەتێن چاکی فرەبێ، ناوی پەیامبەری ئیسلامە، ستایشکەر.

محمل- ا.ع(مەهمیل- mehmil): کەژاوە.

محمود- ا.مف.ع(مەهموود- mehmûd): ستایش کراو.

محمول- ا.مف.ع(مەهموول- mehmûl): هەڵگیراو، لە کۆڵ کراو.

محموم- ا.مف.ع(مەهمووم- mehmûm): تادار، کەسێک تای لێهاتبێ.

محن- ا.ع(میهەن- mihen): مەینەتان، بەلاو دەرد.

محنت- ا.ع(میهنەت- mihnet): بەلا، خەم و پەژارە، مەینەت.

محو- مص.م.ع(مەهڤ- mehv): سڕینەوە، لەنێوبردن، نەهێشتن.

محور- ا.ع(میهڤەر- mihver): تەوەر، تیرە.

محوطه- ا.ع(موهەڤڤەتە- muhevvete): حەسار، حەوشە، شوورە، شوێنێ دیواری لە دەورکرابێ.

محول- ا.فا.ع(موهەڤڤیل- muhevvil): گۆڕینکار، یەکێکە لە سیفەتەکانی یەزدانی مەزن.

محول- ا.مف.ع(موهەڤڤەل- muhevvel): گۆڕدراو، هەواڵەکراو.

محیر- ا.فا.ع(موهەییر- muheyyir): مایەی سەرسامی، سەرسامکەر.

محیص- ا.ع(مەهیس- mehîs): رزگاری، خەلەسین.

محیط- ا.فا.ع(موهیت- muhît): بازنە، ژینگە.

محیل- ا.فا.ع(موهیل- muhîl): هەواڵەکەر، چارەکەر، حیلەباز.

محیی- ا.فا.ع(موهیی- muhyî): زندوو کەرەوە.

مخ- اا(موخ- mux): رەشمەی قورس کە بکرێتە سەری ئەسپ و هێستری چەتون و چەموش، ئاگر، زەردەواڵە، داری خورما.

مخ- ا.ع(موخ- muxx): مێشک، مۆخ، دەماغ، مۆخی ئێسقان.

مخابره- مص.م.ع(موخابەرە- muxabere): قسەکردن بە تەلەگراف یان تەلەفۆن، خەبەردان، خەبەر وەرگرتن.

مخاتله- مص.م.ع(موخاتەلە- muxatele): یەکدی فریودان.

مخادع-ا.ع(موخادێ- muxadi’): سەندوقخانە.

مخادع- ا.فا.ع(موخادێ- muxadi’): حیلەباز، خاپینۆک، فێڵباز.

مخادعه- مص.م.ع(موخادەئە- muxade’e): یەکدی خەڵەتاندن.

مخاذیل- ا.ص.ع(مەخازیل- mexazîl): زەبوون، کەساس، داماو.

مخارج- ا.ع(مەخاریج- mexaric): شوێنی دەرچوون، خەرجییات و سەرفکردن.

مخاریق- ا.ع(مەخاریغ- mexarîx): جوامێران، خەڵکی دڵاوا، سەخاوەتمەندان.

مخازن- ا.ع.(مەخازین- mexazin): عەمار، مەخزەن، کۆگا.

مخاصم- ا.فا.ع(موخاسیم- muxasim): شەڕانی، شەڕکەر.

مخاصمه- مص.ل.ع(موخاسەمە- muxaseme): شەڕکردن، دژمنایەتی کردن.

مخاض- ا.ع(مەخاز- mexaz): ژانی زایین.

مخاط- ا.ع(موخات- muxat): چڵم.

مخاطب- ا.مف.ع(موخاتەب- muxateb): دوێنراو.

مخاطبه- مص.ل.ع(موخاتەبە- muxatebe): یەکتر دوواندن.

مخاطر- ا.فا.ع(موخاتیر- muxatir): کەسێک خۆی بخاتە خەتەرەوە.

مخاطر- ا.ع(مەخاتیر- mexatir): خەتەران، مەترسییان.

مخاطره- مص.ع(موخاتەرە- muxatere): خۆخستنە خەتەرو مەترسی.

مخافت- مص.ل.ع(مەخافەت- mexafet): ترسان.

مخالب- ا.ع(مەخالیب- mexalib): چنگ، نینۆکان، چرنۆکان.

مخالصت- مص.ع(موخالەسەت- muxaleset): دۆستایەتی کردن، بێ غەل و غەش.

مخالطه- مص.ع(موخالەتە- muxalete): تێکەڵبوون، تێکەڵی کردن.

مخالف- ا.فا.ع(موخالیف- muxalif): دژ، ناکۆک، نەیار.

مخالفت- مص.ل.ع(موخالەفەت- muxalefet): دژایەتی کرن، سەرپێچی کرن.

مخانق- ا.ع(مەخانیغ- mexanix): قەڵادە، ملوانکە، گەردانە،

مخاوف- ا.ع(مەخاڤیف- mexavif): ئەو شتانەی باعیسی ترس بن.

مخایل- ا.ع(مەخایل- mexayîl): هەوری سەر قافڵەی باران، نیشانە.

مخبر- ا.فا.ع(موخبیر- muxbir): خەبەردەر، هەواڵدەر، ساڵوخدەر، هەواڵدز.

مخبر- ا.ع(مەخبەر- mexber): دەروونی کەس، ناخ.

مخبط- ص.ع(موخەببەت- muxebbet): شێتۆکە، کەسێک کە ئەقڵی تەواو نەبێ.

مخت- ا(موخت- muxt): ئومێد، تەما، تەماداری، ئومێدەواری.

مختار- ص.ع(موختار- muxtar): سەرپشک، ئازاد، خودان ئیختیار، هەڵبژاردە.

مختال- ص.ع(موختال- muxtal): لوتبەرز، خۆپەسەند.

مخترع- ا.فا.ع(موختەرئ- muxteri’): داهێنەر.

مخترع- ا.مف.ع(موختەرەء- muxtere’): داهێنراو.

مختص- ا.مف.ع(موختەس- muxtes): تایبەت، پسپۆر.

مختصر- ا.مف.ع(موختەسەر- muxteser): کورت و موختەسەر،

مختفی- ا.فا.ع(موختەفی- muxtefî): پەنهان، شاراوەو نادیار، کفن دز، پێوار.

مختل- ا.مف.ع(موختەلل- muxtell): پەریشان، شێواو، سست و بێ کەڵک.

مختلس- ا.فا.ع(موختەلیس- muxtelis): دز.

مختلس- ا.مف.ع(موختەلەس- muxteles): دزراو.

مختلط- ا.فا.ع(موختەلیت- muxtelit): تێکرژاو، تێکەڵاو.

مختلف- ا.فا.ع(موختەلیف- muxtelif): جیاوازیکەر، جۆراوجۆر، رەنگاو رەنگ، جیاواز.

مختنق- ا.فا.ع(موختەنیغ- muxtenix): خنکێنەر.

مختوم- ا.مف.ع(مەختووم- mextûm): مۆرکراو، ئەنجام دراو، بە ئەنجام گەیشتوو.

مختون- ا.مف.ع(مەختوون- mextûn): خەتەنەکراو.

مخچه- ا.(موخچە- muxçe): دەماغە چکۆڵە.

مخدر- ا.فا.ع(موخەددیر- muxeddir): سڕکەر، بەنجکەر.

مخدرات- ا.ع(موخەددەرات- muxedderat): ژنانی پۆشتەو حیجابدار.

مخدرات- ا.ع(موخەددیرات- muxeddrat): بەنگ دەرمانی بێهۆشکەر، وەک هرۆیین و کۆکایین..

مخدره- ا.مف.ع(موخەددەرە-muxeddere): ژنی پۆشتە.

مخدع- ا.ع(مەخدەء- mexde’): ژووری بچووک لە ناو ژووری گەورەدا، سەندوقخانە.

مخدوس- ا.مف.ع(مەخدوش- mexdûş): رووشاو.

مخدوم- ا.مف.ع(مەخدووم- mexdûm): خزمەتکراو، سەروەر، کەسیک غولام و نۆکەری هەبێ.

مخده- ا.ع(میخەددە- mixedde): پشتی، سەرین، بالیف، سەنیا.

مخذول- ا.مف.ع(مەخزوول- mexzûl): سەر شۆڕ، نائومێد.

مخراق- ص.ع(میخراق- mixrax): پیاوی دلاوا قۆز، جوامێر.

مخرب- ا.فا.ع(موخەریب- muxerrib): وێرانکار، خراپکار.

مخرج- ا.ع(مەخرەج- mexrec): جێی دەرچوون.

مخرق- ا.ع(مەخرەغ- mexrex): بیابانی وشک و برینگ، دەشتی کاکی بە کاکی.

مخرق- ا.فا.ع(موخەریغ- muxerrix): زۆر درۆزن.

مخرقه- ا.ع(مەخرەغە- mexrexe): درۆ، بوختانچی.

مخروط- ا.مف.ع(مەخرووت- mexrût): تاشراو، خەڕاتی کراو، شێوەیەکی ئەندازەییە لە وێنەی کەللە شەکر.

مخزن- ا.ع(مەخزەن- mexzen): عەمار، مەخزەن، کۆگا.

مخزوم- ا.مف.ع(مەخزووم- mexzûm): کەپوی کونکراو.

مخصوص- ا.مف.ع(مەخسووس - mexsûs): تایبەتی.

مخضرم- ص.ع(موخەزرەم- muezrem): پیاوی خەتەنە نەکراو، رەشێک کە باوکی سپی بێ، کەسێک هەردوو زەمانی جاهلیەت و ئیسلامی دی بێ، دەوراندیدە،

مخطط- ا.مف.ع(موخەتتەت- muxettet): خەت خەت، خەتدار، موقەلەم.

مخطی- ا.فا.ع(موختیئ- muxtî’): خەتاکار، کەسێک لەسەر رێگەی هەڵەو باوەڕی نادروست بێ.

مخفف- ا.فا.ع(موخەففیف- muxeffif): سووک کەرەوە.

مخفف- ا.مف.ع(موخەففەف- muxeffef): سووک کراوە.

مخفوض- ا.مف.ع(مەخفوز- mexfûz): دابەزێنراو، دابەزیو، نزم بوو.

مخفی- ص.ع(مەخفی- mexfî): شاراوە، پەنهان.

مخل- ا.فا.ع(موخیلل- muxill): ئاژاوەگێڕ، گەندەڵکار.

مخلب- ا.ع(میخلەب- mixleb): چنگ، چڕنۆک، نینۆکی باڵندان.

مخلخل- ا.ع(موخەل خەل- muxel xel): شوێنی خڕخاڵ لە پێدا، کونکراو.

مخلد- ص.ع(موخەللەد- muxelled): هەرمان، نەمر، جاویدان، هەمیشە.

مخلص- ص.ع(موخلیس- muxlis): دڵسۆز، دۆستی پاک و بێ ریاو بێ غەل و غەش.

مخلص- ا.ع(مەخلەس- mexles): ڕێگەی ڕزگاری، ڕێگەی خەلەسان.

مخلص- ا.مف.ع (موخلەس- muxles): پاک بووەوە.

مخلصه- ا.ع(موخەللەسە- muxellese): جۆرە ڕووەکێکە بۆ دەرمان بەکار دێ.

مخلع- ص.ع(موخەللە ء- muxelle’): پیاوی سست و بێ توانا.

مخلف- ا.فا.ع(موخلیف- muxlif): ئەوەی کەسێک بکات بەجێ نشینی خۆی، کەسی وەعدە بەخیلاف، ڕووەکێک دووبارە گەڵای دەرکردبێتەوە، کۆتری پەڕ لە پێ، کوڕی جوان.

مخلف- ا.مف.ع(موخەللەف- muxellef): لە پاش بە جێماو، پاشمەنە.

مخلوط- ا.مف.ع(مەخلووت- mexlût): ئاوێتە، تێکەڵ.

مخلوع- ا.مف.ع(مەخلوو ء- mexlû’): کەسێک لە مەقامی خۆی کەوتبێ، لێکەوتوو، هەڵکەندراو.

مخلوق- ا.مف.ع(مەخلووغ- mexlûx): خوڵقێنراو، ئافریدە.

مخلی- ا.مف.ع(موخەللا- muxella): شوێنی خاڵی، خاڵی کراو.

مخمر- ا.فا.ع(موخەممیر- muxemmir): تەخمیرکار، هەوێنکەر.

مخمر- ا.مف.ع(موخەممەر- muxemmer): تەخمیرکراو، هەوێنکراو.

مخمس- ا.مف.ع(موخەممەس- muxemmes): پێنج خشتەکی.

مخمصه- مص.ع(مەخمەسە- mexmese): برسێتی لە ڕادەبەدەر، ڕەنج و زەحمەت، گیرۆدە بوون و گرفتاری، قەرقەش، گێرەوکێشە، دەردو ئەرک.

مخمل- ا.ع(مەخمەل- mexmel): مەخمەل، مەخمەر، قوماشێکی نەرمی توکنە.

مخملک- ا(مەخمەلەک- mexmelek): نەخۆشییەکی درمە، زیاتر تووشی منداڵان دەبێ.

مخمور- ا.مف.ع(مەخموور- mexmûr): مەست، خومار.

مخنث- ص.ع(موخەننەس- muxennes): پیاوی ئەتوار ژنانە، نێرەموک، پیاوی خراپ و دڵڕەش، موخەنەت.

مخنق- ا.فا.ع(موخەننیغ- muxennix): خنکێنەر.

مخنق- ا.فا.ع(موخەننەغ- muxennex): خنکێنراو، شوێنی پەت لە گەردنی لە سێدارەدراو.

مخنقه- ا.ع(میخنەغە- mixnexe): ملوانکە، گەردنبەن، مێخەکبەند، خەناوکە.

مخنوق- ا.مف.ع(مەخنووغ- mexnûx): خنکێنراو.

مخوف- ص.ع(مەخوف- mexûf): ترسناک، مایەی ترس.

مخیدن- مص.ل(مەخیدەن- mexîden): خزین، جمین، جووڵان.

مخیده- ا.مف(مەخیدە- mexîde): جووڵاو، جماو، خزیو.

مخیر- ص.ع(موخەییەر- muxeyyer): خاوەن ئیختیار، هەڵبژاردە.

مخیز- ا(مەخیز- mexîz): مامیز.

مخیط- ا.ع(میخیەت- mixyet): دەرزی، گوزەرگە، دلیوان، سوژن.

مخیط- ا.مف.ع(مەخیت- mexit): دوراو.

مـخـیله- ا.ع(مـەخـیله- mexîle): هەورێ بارانی پێوەبێ، خەیاڵ.

مخیله- ا.ع(موخەییله- muxeyyile): وزەی خەیاڵ و وێنا.

مـخـیم- ا.ع(مـوخـەییـەم- muxeyyem): خێوەتگە، هۆبە.

مد- ا(مەد- med): تەل، پرد، رۆژی شەشەمی هەر هەیڤێکی هەتاوی.

مد- مص.ع(مەدد- medd): درێژکردن، لافاوو هەستانی ئاوی دەریا.

مد- ا.ع (مەدد- medd): نیشانەیەکە لەسەر ئەلفی درێژدادەنرێ.

مـد- ا.فـر(مـود- mud): مـۆد، مـۆدی رۆژ، سەلیقە، شێواز، شێوە.

مداجات- مص.ع(مـوداجـات- mudacat): مـــوداراو دڵ راگـــرتنی دژمن و شـــاردنەوەی دژمنایەتی.

مداح- ص.ع(مەدداھ- meddah): ستایشکار.

مـداخل- ا.ع(مـەداخـیل- medaxil): جـێی داخڵ بوون.

مـداخله- مص.ع(مـوداخـەلە- mudaxele): خۆ هەڵقورتاندن لە کاری کەسێک.

مداد- ا.ع(میـداد- midad): خامە، قەڵەمی رەش، قەڵەم رەساس، میداد.

مـدار- ا.ع(مەدار- medar): خـولگە، شـوێنی خولانەوەو سوڕانەوە.

مـدارات- مص.ل.ع(مـودارات- mudarat): مدارا، دڵڕاگرتن، رەفتارکرن دەگەڵ کەسێکدا بە نەرمی، نەرمی نواندن.

مـــدارج- ا.ع(مـــەداریج- medaric): پلە، پاچینە، قاڵدرمە، نەردەوان، پەیژە.

مـــدارس- ا.ع(مـــەداریس- medaris): قوتابخانان.

مـداعـبـه- مص.ل(مـودائەبە- muda'ebe): شۆخی کردن، سوعبەتکرن، گەمەکردن.

مدافع- ا.فا.ع(مودافیئ- mudafi'): داکۆکیکار، کەسێک شتێک پاڵ پێوەنێ رەتی بکاتەوە.

مدافعه- مص.م.ع(مودافەئە- mudafe'e): سینگ لەبەر سینگ نان، یەکتر دوورخستنەوە، لایەنگرتنی کەسێک.

مـداقـه- مص.ل.ع(مـوداغـغـە- mudaxxe): وردبینیکردن، وردی و دیقەت لە حیسابدا.

مدال- ا.فر(میدال- midal): میداڵ، مەدالیا، نیشانە.

مـدالسه- مص.ع(مـودالەسـە- mudalese): تەفرەدان، خاپاندن، فریودان و زوڵم کردن.

مدام- ا.ع(مودام- mudam): مەی، شەراب، بارانی بەردەوام، هەمیشە.

مـداوات- مص.م.ع(مـوداڤـات- mudavat): دەرمانکرن، مالیجەکردن.

مـــداولـت- مـص.ل.ع(مـــوداڤـــەلـەت- mudavelet): گـــەڕانی چەرخی رۆژگـــار، سووڕان.

مـداوم- ا.فـا.ع(مـــوداڤـیم- mudavim): بەردەوام.

مـــداومـت- مـص.م.ع(مـــوداڤـــەمـــەت- mudavemet): دەوام دان، درێژەدان.

مداهنه- مص.ل.ع(موداهەنە- mudahene): فـــریودان، خـــاپاندن، دووڕوویی کـــردن، زمانلووسی.

مدایح- ا.ع(مەداییـھ- medayih): مـەدح و ستایشان.

مـداین- ا.ع(مـەداین- medayîn): شاران، ناوی شاری تەیسەفون بووە.

مدبر- ا.فا.ع(مودبیر- mudbir): پاشڤەڕۆ.

مـــدبر- ص.مف.ع(مـــودبەر- mudber): بەدبەخت.

مـدبر- ا.فـا.ع(مـودەببـیـر- mudebbir): تەگبیرکەر، چارەکەر.

مـــدبوغ- ا.مف.ع(مـــەدبوغ- medbûx): پێستی خۆشەکراو، پێستی دەباغی کراو.

مـدت- ا.ع(مـوددەت- muddet): کـات و وەختی دیاریکراو، کات.

مـدثر- ا.فـا.ع(مـودەسـسـیـر- mudessir): پۆشـتـە، کـەسـێـک خـۆی لە عـەباو جل و بەرگـەوە پێچابێ.

مـدح- مص.م.ع(مـەدە- medh): سـتـایش کردن، مەحتکردن.

مـدخل- ا.ع(مـەدخـەل- medxel): دەرگـا، شوێنی چوونە ژوورەوە، دەروازە.

مدخل- ص.ع(مودخەل- mudxel): هەتیوچە، لەگام، زرکوڕ.

مدخنە- ا.ع(میدخەنە- midxene): ئاگردان، مەقلّی، کوانگ.

مـدخـول-ا.مف.ع(مـەدخـوول- medxûl): تێخراو، کەسێک ئەقلّی تێک چووبێ.

مـدد- ا.ع(مـەدەد- meded): کـۆمـەک، یارو یاوەر، هاوکاری، فریارەس.

مددکـار- ص.فـا(مـەدەدکـار- mededkar): کۆمەک کار، یار، یاوەر، دۆست و هاوکار.

مـدر- ا.ع(مـەدەر- meder): کـلـۆ کـەسـتـەک، گوند.

مـــدر- ا.فـــا.ع(مــــودیر- mudirr): دەرمـان یان هەر خـواردنێک کـە پێـشـاو زیاد بکات.

مـدرب- ا.مف.ع(مـودەرەب- muderreb): مەشقدراو، ئەزموندار، کارامە، گرفتاری بەلاّ.

مـــدرج- ا.ع(مـــــەدرەج- medrec): شـوێنی رۆییـشـتن و تێ پەڕین، رێ و رێبـاز، مەزەب.

مدرج- ا.مف.ع(مـودەڕەج- mederrec): پلە پلە.

مـدرج- ا.ع(مـودرەج- mudrec): تۆمـار، کتێب، نامە، پێکەوە پێچراو.

مـدرجـە- ا.ع(مـەدرەجـە- medrece): هەر رێگەو هۆیەک بۆ وەدەست هێنانی پایەو پلەی بەرزتر بگیرێتەبەر.

مدرس- ا.ع(میـدرەس- midres): کـتـێـبێـک دەرسی لەسـەر بگوترێتـەوە، شـوێنی دەرس گوتنەوە.

مـدرس- ا.فـا.ع(مـودەریس- muderis): ماموّستا، دەرسکار.

مـدرسـە- ا.ع(مـەدرەسـە- medrese): قوتابخانە، شوێنی وانە گوتنەوە.

مــدرک- ا.ع(مـــەدرەک- medrek): کـات و شـوێنی دەرک کـردن، بەلّگە، قـەوالّە، سەنەد.

مدرک- ا.فا.ع(مودریک- mudrik): زیرەک، هوشیار، زووحالّی،

مـدرکـات- ا.ع(مـودریکات- mudrikat): پێنج هەستەکە.

مـدرکـە-ا.فـا.ع(مـودریکە- mudrike): دەرککەر، زیرەک، هوشیار، زووحالّی.

مدرن- ص.فر(مودیرن- mudirn): نوێ، تازە، هاوچەرخ، مۆدی رۆژ.

مدرنیسم- ا.فر(مودیرنیسم- mudirnîsm): شێوازی نوێ.

مدروس- ص.ع(مەدروس- medrûs): کۆن و رزیو، شێت و دێوانە.

مـدعـو- ا.مف.ع(مـەدئوڤ- med'uv): دەعوەتکراو، بانگکراو.

مـدعی- ا.مف.ع(مـوددەئا- mudde'a): ویستراو، ئارەزوو، داواکراو.

مـدعی- ا.فـا.ع(مـوددەئی- mudde'î): داواکەر.

مـدغم- ا.مف.ع(مـودغـەم- mudxem): دوو پیت بچنە ناو یەک و ببن بە یەک پیت.

مـدفع- ا.ع(مـەدفـەء- medfe'): شـوێنی کۆبوونەوەی ئاو، ئاوەڕۆی ئاو، کونج، رەهەند.

مـدفع- ا.ع(میـدفـەء- midfe'): تۆپ، مەترەلۆز.

مدفوع- ا.مف.ع(مەدفووء- medfû'): گوو، پیسی.

مدفن- ا.ع(مەدفەن- medfen): شوێنی ناشتن، گۆڕستان، قەورستان.

مدفون- ا.مف.ع(مەدفوون- medfûn): نێژراو، بەخاک سپێردراو.

مدقق- ا.فا.ع(مودەغغیغ- mudexxix): بەدیقەت، وردبین.

مدقوق- ا.مف.ع(مەدغووغ- medxûx): باریک و بنێس، تێداو، کوتراو.

مدل- ا.ع(مودیلل- mudill): دەلیل، ڕێنوێن، کەسێک باوەڕو متمانەی بە خۆی هەبێ.

مدل- ا.فر(مودیل- mudil): مۆدێل، نموونە، سەرمەشق.

مدلس- ا.فا.ع(مودەللیس- medellis): خاپینۆک، عەوام خەڵەتێن، کەسێک کە عەیبی خۆی یان عەیبی کاڵای خۆی وەشێرێ.

مدلل- ا.مف.ع(مودەللەل- mudellel): قسەکردن بە بەڵگەوە.

مدلول- ا.مف.ع(مەدلوول- medlûl): ماناو چەمک و دەلالەت، ڕێنوێنی کراو.

مدلهم- ص.ع(مودلەهیم- mudlehim): رەش، تاریک، شەوی تاریک، تاریک و نوتەک.

مدموغ- ا.مف.ع(مەدمووغ- medmûx): کەسێک سەری شکابێ و زیان بە مێشکی گەیی بێ، گەوج، دەبەنگ، کەودەن، گەلحۆ.

مدن- ا.ع(مودون- mudun): شاران.

مدنگ- اا(مەدەنگ- medeng): کلیل، پەڕەی قفڵ، پشتکۆڵ، کلۆمی دەرگا، کێلۆن.

مدنی- ص.ن.ع(مەدەنی- medenî): شاری، شارستانی.

مدور- ص.ع(مودەڤڤەر- medevver): خڕو بازنەیی، جۆرە شیعرێکە کە بە شێوەی بازنەیی دەنووسرێ و دەشێت لە هەر وشەیەکییەوە دەست پێ بکەی و بیخوێنییەوە.

مدوز- ا.فر(میدووز- midûz): جۆرە گیانەوەرێکی مەرجانی بزۆزە.

مدون-ا.مف.ع(مودەڤڤەن- medevven): کۆکراوەو تۆمارکراو، ئەو شیعرانەی لە دیواندا کۆکرابێتەوە.

مدهش- ا.فا.ع(مودهیش- mudhiş): سەرسامکەر، شتێ مایەی سەرسامی بێ.

مدهوش- ا.مف.ع(مەدهووش- medhûş): سەرسام، سەرگەردان، گێژ، حەیرماو، بێهۆش.

مدهون- ا.مف.ع(مەدهوون- medhûn): چەورکراو، پێستی دەباغی کراو، چەرمی رەنگ کراو.

مدیاتور-ا.فر(میدیاتوور- midyatûr): پێناو، میانچی.

مدیح- ا.ع(مەدیح- medîh): ستایش، جۆرە شیعرێکە.

مدیحه- ا.ع(مەدیهە- medîhe): ستایش. مەحت.

مدید- ص.ع(مەدید- medîd): درێژ، ناوی بەحرێکی شیعرییە.

مدیر- ا.فا.ع(مودیر- mudîr): بەڕێوەبەر، کەسێک کارێک بەڕێوە ببات.

مدیست- ا.فر(مودیست- mudîst): مۆدساز.

مدینه- ا.ع(مەدینە- medîne): شار.

مدیوم- ا.فر(میدیووم- midyûm): چارە.

مدیون- ص.ع(مەدیوون- medyûn): قەردار، قەرزار.

مذاب- ا.مف.ع(موزاب- muzab): تواوە.

مذابح- ا.ع(مەزابیه- mezabih): قەساوخانە.

مذاق- ا.ع(مەزاغ- mezax): تام، چەژ، شوێنی هەستی تامکردن.

مذاکره- مص.ع(موزاکەرە- muzakere): گفتوگۆ لەسەر شتێک.

مذاهب- ا.ع(مەزاهیب- mezahib): مەزهەبان، ئاینیان.

مذبح- ا.ع(مەزبەح- mezbeh): کوشتارگە، جێی قوربانی کردن.

مذبذب- ا.فا.ع(موزەبزیب- muzebzib): دوو دڵ و ڕاڕا، بوختانچی و دوو ڕوو.

مذبوح- ا.مف.ع(مەزبوح- mezbûh): سەربڕاو.

مذکر- ص.ع(موزەککەر- muzekker): پیاو، نێرینە.

مذکر- ا.فا.ع(موزەککیر- muzekkir): وەبیرهێنەوە، واعیز، وەعزدادەر.

مذکور- ا.مف.ع(مەزکوور- mezkûr): ناوبراو.

مذل- ا.فا.ع(موزیلل- muzill): زەلیلکەر.

مذلت- مص.ل.ع(مەزەللەت- mezellet): زەلیل بوون، ڕیسوابوون، ڕەزیلبوون.

مذمت- مص.م.ع(مەزەممەت- mezemmet): زەم کردن، خراپەگوتنی کەسێک یان شتێک.

مذموم- ا.مف.ع(مەزموم- mezmûm): زەمکراو،

مذنب- ص.ع(موزنیب- muznib): گوناهکار.

مذنب- ص.ع(موزەننەب- muzenneb): کلکدار.

مذهب- ا.ع(مەزهەب- mezheb): ڕێ و ڕێباز، ئایینزا.

مذهب- ا.مف.ع(موزەههەب- muzehheb): زەرکفت، شتێ لە ئاوی زێڕ گیرابێ.

مذهبات- ا.ع(موزەههەبات-muzehhebat): حەوت قەسیدەی عەرەبی بووە کە لە زەمانی جاهیلیەتدا لە دوای حەوت قەسیدە هەڵواسراوەکەوە هاتوون.

مذی- ا.ع(مەزیی- mezî): ئاوێ کە لە زاری حەوز یان کارێز بڕوات، ئەو ئاوەی کە بەدەم یاری کردنەوە لەگەڵ ژندا لە کێری پیاو دێت و لەشی پێ پیس نابێ و پێویست بە غوسڵ دەرکردن ناکات..

مذیل- ص.ع(موزەییەل- muzeyyel): کراسی شۆڕ، کتێبێ پاشکۆی هەبێ.

مر- (مەر- mer): ئامرازی پەیوەندییە

مر- ا.(مەر- mer): حەساو، ژمارە.

مر- ص.ع(موڕ- murr): تاڵ، شۆکەی درەخت.

مر- مص.ع(مەر- merr): تێپەڕین، ڕۆییشتن و تێپەڕین بەسەر شتێکدا.

مراء- مص.ل.ع(میراء- mira’): شەڕکردن، بەگژ یەکداچوون.

مراات- مص.م.ع(موراَئات- mura’at): نیشاندانی پێچەوانەی واقیع، ڕیا کردن.

مرائی- ا.فا.ع(موراَئی- muraî): ڕیاکار، خۆ نوێن.

مرابحه- مص.م.ع(مورابەهە- murabehe): پارەدان بە قازانج.

مرابض- ا.ع(مەرابیز- merabiz): ئاغەڵی شەوانەی پەزان، ماواو لانەی شێرو گورگ...

مرابط- ا.ع(مەرابیت- merabit): شوێنی بەستنەوەی ئەسپ و هێسترو کەرو وشترو...

مرابطه- مص.ل.ع(مورابەتە- murabete): ئاگاداری کردن، پەیوەندی هەبوون.

مرات-ا.ع(مەڕات- merrat): کەڕەت، جار.

مراتب- ا.ع(مەراتیب- meratib): پلەو پایە، کەڕەت و جاران.

مراتع- ا.ع(مەراتیع- merati’): لەوەڕگە، پاوەنان.

مراثی- ا.ع(مەراسی- merasî): شیوەننامە، سەردولکە، لاوانەوە.

مراجع- ا.ع(مەراجیع- meraci’): مەرجەعی ئاینی، ئەو زانا ئاینیانەی کە خەڵکی لە مەسەلە شەرعییەکاندا چاویان لێدەکەن، سەرچاوە..

مراجع- ا.فا.ع(موراجیع- muraci’): ژنێک پاش مەرگی مێردەکەی بۆ ماڵ باوکی بگەڕێتەوە.

مراجعت- مص.ع(موراجەئەت-murace’et): گەڕانەوە، پێداچوونەوە.

مراحل- ا.ع(مەراهیل- merahil): قۆناغان.

مراحم- ا.ع(مەراهیم- merahim): میهرەبانیان.

مراد- ا.مف.ع(موراد- murad): مراز، مراد، ویستراو.

مرادف- ا.فا.ع(موراديف- muradif): ریز، ئەو شتانەی بەریز دێن، وشەێن هاومانا.

مرار- ا.ع(میرار- mirar): جار، جاران.

مرار- ا.ع(موراز- muraz): جۆرە گیایەکی دڕکنە.

مرارت- مص.ل.ع(مەرارەت- meraret): تاڵبوون.

مراره- ا.ع(مەرارە- merare): سەفرا، زراو، زاڵی.

مرازبه-ا.ع(مەرازیبە- merazibe): مەرزەوان، پاسەوانی سنوور.

مراس- مص.م.ع(میراس- miras): چارەکردن.

مراسله- مص.ل.ع(موراسەلە- murasele): نامە ناردن بۆ یەکدی، نامەکاری.

مراسم- ا.ع(مەراسیم- merasim): ڕێ و رەسمان، دابو نەریتان.

مراش- ا.(مەراش- meraş): رشانەوە.

مراشد- ا.ع(مەراشید- meraşid): ڕێگەیێن ڕاست و دروست.

مراصد- ا.ع(مەراسید- merasid): روانگە.

مراعات- مص.ل.ع(مورائات- mura’at): رەچاوکردن، ریعایەتکردنی یەکتر، مەداراکردنی یەکدی، دڵڕاگرتنی یەکدی، پاراستنی شتێک.

مراعی- ا.ع(مەرائی- mera’î): پاوان و لەوەڕگە.

مراغه- ا.ع(مەراغە- meraxe): شوێنی گەوزینی چارەوێ، گەوزانگە، گەوزینگە.

مرافعه- مص.ل.ع(مورافەئە- murafe’e): شکایەت بردنە لای حاکم یان قازی، مورافەعە، شەڕو دەعوا.

مرافقت- مص.ل.ع(مورافەغەت- murafexet): بوونە هاوڕێ و رەفیق، هاوڕێ و هاوسەفەر بوون.

مراقب- ا.فا.ع(موراغیب- muraxib): چاودێر، نیگابان، پاسەوان.

مراقبت- مص.م.ع(موراغەبەت- muraxebet): چاودێری کردن، پاسەوانی کردن.

مراقد- ا.ع(مەراغید- meraxid): مەرقەد، مەزار، گڵکۆ، قەور، ئارامگە.

مراکب- ا.ع(مەراکیب- merakib): هەرشتێ بۆ سواری بشێ.

مراکز- ا.ع(مەراکیز- merakiz): چەق، چەقی بازنە، بنکە، بارەگا، مەڵبەندان.

مرال-ا.ت(مەرال- meral): ئاسک، مامز.

مرام- ا.ع(مەرام- meram): مراز، ئامانج، ئاوات.

مران- ا.ع(موڕان- murran): درەختێکە لقەکانی راست و درێژو گرێگرتییە، نێزەی لێ دروست دەکەن.

مراوح-ا.ع(مەراڤیه- meravih): باوەشێن، پانکە.

مراوده- مص.ل.ع(موراڤەدە- muravede): هاتوچۆ کردنی کەسێک.

مراهق- ا.ع(موراهیغ- murahix): هەرزەکار، کوڕی تازە بالق.

مراهم- ا.ع(مەراهیم- merahim): مەرهەم، هەتوان، مەڵحەم.

مراهنه- مص.ع(موراهەنە- murahene): گرەو کردن، مەرجکردن لە پێشبڕکێی ئەسپ تاودانێ.

مرایا- ا.ع(مەرایا- meraya): ئاوێنە، خۆدیک، گوزگی، نەینک.

مرء-ا.ع(مەرء-mer’): پیاو

مرات- ا.ع(مەرئات-mer’at): دیمەن

مـرات- ا.ع (مـیـرئات-mir’at): گـوزگی، خودیک، ئاوێنە، نەینک.

مـــــــرأه-ا.ع(مــــــــەرئـە- mer’e): ژن، ئافرەت.

مرئوس- ا.ع(مەرئووس- mer’us): کەسێک لەبەر دەستی کەسێکدا کار بکات، فەرمانبەر، کارمەند.

مرئی- ا.ع(مەرئا- mer’a): جێیەک شتێکی لێوە بدینرێ.

مـرئی- ا.ع(مـەرئی- mer’î): بینراو، دیار، خویا، بەرچاو.

مـــــربا- ا.ع(مــــــوورەبا- murebba): پەروەردەکراو، تەربێت دراو، مـرەبا، میـوەیەک لە شیلەی شەکردا کوڵێنرابێ.

مـربض- ا.ع(مـەربیـز- merbiz): شـوێنی حەوانەوەی چارەوێ و گاگەل و پەزان.

مــربط- ا.ع(مــەربیت- merbit): جـێی بەستنەوەی چارەوێ.

مـربع- ص.ع(مــوورەببــە ء- murebbe’): چوارگۆشە.

مــربوب- ا.مف.ع(مــەربووب- merbûb): پەروەردەکراو، بەندەو غولام.

مــربوط- ا.مف.ع(مــەربووت- merbût): بەستراو.

مـربی- ا.فـا.ع(مــوورەببی- murebbî): پەروەردەکار.

مــــرتاض- ص.ع(مـــــورتاز- murtaz): چلەکێشی بە مەبەستی رام کردن و پەروەردەکردنی نەفس، نەفسکوژی بەمەبەستی خواپەرستی و عیبادەت.

مـرتب- ا.مف.ع(مـورەتتـەب- muretteb): رێکخراو، رێکو پێککراو.

مـرتبـان- اا(مـەرتەبان- merteban): قـاپی چینی.

مــرتبط- ص.ع(مــــورتەبیت- murtebit): پێکەوە بەستراو.

مرتبه- ا.ع(مەرتەبە- mertebe): پلەو پایە.

مرتجع- ا.فا.ع(مورتەجیء- murteci’): کۆنە پەرست.

مـرتجل- ا.مف.ع(مـورتەجـەل- murtecel): شـیـعـرێ راسـتـەو خـۆو بێ وەسـتـان بگوترێ، قـسـەیەک بێ بیـرکـردنەوە بکرێ، راسـتـەوخـۆو سەرپێیی.

مـرتجی- ا.فـا.ع(مـــورتەجی- murtecî): ئومێدەوار.

مـرتد- ص.ع(مــورتەدد- murtedd): لەدین وەرگەڕاو.

مرتسم-ا.مف.ع(مـوتەرسەم- murtesem): نەخش و رەسم لەسەر کراو.

مــرتشی-ا.فـا.ع(مـــورتەشی- murteşî): بەرتیل خۆر.

مـــــرتضی- ص.ع(مـــــورتەزا- murteza): هەڵبژاردە، پەسندکراو، خۆشحاڵو شادومان.

مـــــرتع- ا.ع(مــــــەرتە ء- merte’): پاوان، لەوەڕگە، مێرگ، سەوزەزار.

مـرتعب- ا.فـا.ع(مـورتەئیب- murte’ib): ترساو.

مـرتعش- ا.فـا.ع(مـورتەئیش- murte’iş): لەرزیو.

مرتفع- ا.فا.ع(مورتەفیء- murtefi’): بەرز، چیا، بەرزایی.

مـرتک- اا(مــورتەک- murtek): جـەوهەری قورقۆشم.

مـرتکب-ا.فـا.ع(مـورتەکـیب- murtekib): کـەسـێک کـارێک ئەنجـام بدات یان گـوناحـێک بکات.

مـرتکز- ا.فـا.ع(مـورتەکـیـز- murtekiz): جێگیر، بەرقەرار، شتێک لە جێی خۆی بێ.

مـرتکو- اا(مـەرتەکوو- mertekû): چۆلەکـە، پاساری، مەلوچک.

مرتهن- ا.مف.ع(مورتەهەن- murtehen): بارمتە، رەهنکراو.

مرثیه-ا.ع(مەرسییە- mersiye): شیعری شین و لاوانەوە، سەردولکە.

مرج- مص.م.ع(مەرج- merc): هەراو هەنگامە بەرپاکردن، گەندەڵی و نیگەرانی بەرپاکردن.

مرج- ا.ع(مەرج- merc): میرگ، لەوەڕگە، پاوان، سەوزەزار.

مرجان- ا.ع(مەرجان- mercan): مەرجان، زیندەوەرێکی دەریاییە، مرواری.

مرجانه- ا.ع(مەرجانە- mercane): یەک مەرجان، مرواری بچووک.

مرجب- ص.ع(مورەججەب- murecceb): سامدار، گەورەو شکۆدار، بەشان و شەوکەت.

مرجح- ا.مف.ع(مورەججەه- murecceh): تەفزیل پێدان.

مرجع- ا.ع(مەرجیئ- merci’): سەرچاوە، شوێنی گەڕانەوە.

مرجل- ا.ع(میرجەل- mircel): مەنجەڵ، قازانی گەورە.

مرجمک- اا(مەرجومەک- mercumek): نیسک.

مرجو- ا.مف.ع(مەرجوڤ- mercuv): ئومێدەوار، هیوادار، ئاواتەخواز.

مرجوع- ا.مف.ع(مەرجوء- mercu’): گەڕاوە، وەڵامی نامە، وەڵامنامە.

مرجوع-ا.مف.ع (مەرجووم-mercûm): بەردبارانکراو، نەفرەت لێکراو، وەدەرنراو، سەنگ واران کراو.

مرح- مص.ل.ع(مەرەه- mereh): شادبوون، ڕژانی فرمێسک لە چاو، لەنجەکردن بە نازەوە.

مرح- ص.ع(مەریه- merih): شادمان.

مرحب- ا.ع(مەرهەب- merheb): مەرحەبا، پێشوازی گەرم، جێ گوشادە، بە هاتنت سەغڵەت نیم.

مرحله- ا.ع(مەرهەلە- merhele): قۆناغ، مەنزڵ.

مرحمت- ا.ع(مەرهەمەت- merhemet): میهرەبانی، سۆزو رەحم.

مرحوم-ا.مف.ع(مەرهووم- merhûm): مەرحوم، رەحمەتی، خوالێخۆش بوو.

مرخ- ا.ع(مەرخ- merx): دارێک زوو ئاگر بگرێ، دەستەچیلە.

مرخشه- ص(مەرەخشە- merexşe): نەحس، شوم، بەدێوم.

مرخص- ا.مف.ع(مورەخخەس-murexxes): روخسەتدراو، ئازادکراو، مەرەخەس کراو، هەرزانکراو.

مرخم- ا.مف.ع(مورەخخەم- murexxem): کلک بریاگ، شتێک کە دواییەکەیان بری بێ، زەوی بە مەرمەڕ فەرشکراو.

مرد- اا(مەرد- merd): پیاو، دلێرو ئازاو پیاوانە.

مرداء- ا.ع(موردەداء- mureda’): خوازیاران.

مرداب- ا.مر(مورداب- murdab): گۆلاوی وەستاو، چلپاو.

مرداد- ا.(مورداد- murdad): مانگی پێنجەمی هەتاوی.

مردار- ا.ص(مورداد- murdar): مردار، مردارەوە بوو، گیانلەبەری مردار کە سەر نەبڕابێ.

مردار خور- ص.فا (مورداد خوور- murdarxûr): مردارخۆر، کەلاکخۆر.

مردار سنگ- ا.مر(مورداد سنگ- murdar seng): جەوهەری قورقوشم، مردەسەنگ، مەرداسەنگ.

مرداس- ا.ع(میرداس- mirdas): سەر.

مردافکن- ص.فا(مەردئەفکەن- merd efken): بەهێزو بازوو.

مردانه- ص.ن(مەردانە- merdane): پیاوانە، مەردانە.

مردد- ص.ع(موردەدەد- muredded): دوو دڵ، سەرگەردان، ڕاڕا.

مردک- ا(مەردەک- merdek): پیاوی چکۆڵە، بۆرە پیاو.

مردم- ا(مەردوم- merdum): مەردم، خەڵکی، بیلبیلەی چاو.

مردم ازار- ص.فا(مەردوم ئازار- merdum azar): زاڵم، کەسێک خەڵکی ئازار بدات، موزیر.

مردمخوار- ص.فا(مەردوم خار- merdum xar): بنیادەم خۆر.

مردم دار- ص.فا. (مەردوم دار- merdum dar): مرۆڤ دۆست، مرۆڤپەروەر.

مردمسار- ص.مر(مەردوم سار- merdum sar): مرۆڤ ئاسا، مرۆڤانە.

مردم شناسی- ا.مص(مەردوم شیناسی- merdum şinasî): ئەنترۆپولۆژی، کۆمەڵناسی.

مردمک- ا(مەردومەک- merdumek): رەشێنەی چاو، بیلبیلەی چاو.

مردم گزا-ص.فا(مەردوم گەزا-merdum-geza):زاڵم، زۆردار، ئازاردەری خەڵکی، موزیر،

مردمە- ا(مەردومە- merdume): بیلبیلەی چاو.

مردن- مص.ل(موردەن- murden): مردن، مەرگ.

مردنگی- ا(مەردەنگی- merdengî): فانۆسی گەورەی شوشەیی کە سەرو بنی کراوەیەو مۆم یان چرای تێدا دادەنەن.

مردود- ا.مف.ع(مەردود- merdûd): رەت کراوە، رەفزکراو، دەرنەچوو.

مردە- ا.ع(مەرەدە- merede): سەرکێشان، شەقاوەو لەخۆ رازیان.

مردە- ص(موردە- murde): مردوو، مردگ، فەوتیاگ.

مردەدل- ص.مر(موردەدیل- murdedil): دڵمردوو، خەمبار، مەلوول، کەساس.

مردە ریگ- ا.مر(موردەریگ- murde rîg): میراتی، ئەوەی لە پاش مردگ بەجێ دەمێنێ.

مردەشو- ا.ص(موردەشوو- murde şû): موردو شۆر.

مرز- ا(مەرز- merz): مەرز، سنوور، سەرحەد، ئاقار.

مرز- ا(مورز- murz): قوون، کونی قوون.

مرزبان- ا.ص(مەرزبان- merzban): مەرزەوان، پاسەوانی سنوور.

مرزدار- ا.ص(مەرزدار- merzdar): مامووری سوپایی کە بۆ پاسەوانی سنورری وڵات دابنرێ.

مرزداری- ا. (مەرزداری- merzdarî): دایەرەی گاردی سنوور.

مرزغان- ا(مەرزەغان- merzexan): گۆڕستان، قەورسان.

مرزنگوش- ا(مەرزەنگووش- merzengûş): گیایەکی بۆنخۆشە لە رێحانە دەچێت، مەرزنجوش.

مرزو- ا(مەرزوو- merzû): زەوییەک بۆ زەراعەت ئامادەکرابێ.

مرزوبوم- ا.مر(مەرزوبووم- merzû bûm): خاک و وڵات، مەرزو بوم.

مرزوق- ا.مف.ع(مەرزووغ- merzûx): بەختەوەر، رزقدراو، سەر بە رزق.

مرزە- ا(مەرزە- mereze): گیایەکە بە کاڵی و بە کوڵاوی دەخورێ.

مرزیدن- مص.م(مەرزیدەن- merzîden): گان کردن، جووتبوون.

مرزش- ا.مص(مەرزیش- merziş): گان.

مرزندە- ا.فا(مەرزەندە- merzende): گانکەر.

مرزیدە- ا.مف(مەرزیدە- merzîde): گاندەر، گایراو.

مرس- ا.ص(مەرەس- meres): میوەی مێخۆش، مزر.

مرس- مص.م.ع(مەرس- mers): لەئاوکردنی دەرمان و بەدەست سوینەوەی تا لە ئاوەکەدا حەل بێ و بتوێتەوە.

مرس- ص.ع(مەریس- meris): پیاوی بە تەجرەبەو کارامە.

مرس- اا(مەرەس- meres): پەت، پەتێ کە لە ملی سەگ بکرێ.

مرس- ا.فر(مورس- murs): گیانلەبەرێکی گواندارە لە وشکایی و لە دەریادا دەژی، گیانلەبەرێکی وشکاوییە.

مرس- اا(مورس- murs): ناوی داهێنەرێکی ئەمریکاییە کە لە سالی ١٨٣٥ یەکەم ئامێری تەلەگرافی دروست کردو ئەلفبایەکی تایبەتی بۆ دانا کە بە ئەلفبای مۆرس بەناوبانگە.

مرسل- ا.مف.ع(مورسەل- mursel): نێردراو، پەیام هێن.

مرسله- ا.مف.ع(مورسەلە- mursele): نێردراو، هەلواسراو، گەردنبەنی درێژ کە بکەوێتە سەر سینگ و بەرۆک.

مرسوم- ا.مف.ع(مەرسووم- mersûm): نامە، فەرمان، دەستوور، نامەو فرمانێک کە لەلایەن والی یان حاکمەوە نووسرابێ، رێ و رەسم و داب و نەریت و خووخدە.

مرش- مص.م.ع(مەرش- merş): روشاندن، زەوییەک باران روشاندبێتی.

مرشح-ا.ع(میرشەح- mirşeh): عەرەقگیر، لبادێ کە لە ژێر زینەوە دەخرێتە سەر پشتی ئەسپ تا ئارەقەی ئەسپەکە هەلمژێ، نەرمەزین.

مرشح- ا.مف.ع(مورەششەح- mureşşeh): پەروەردەو ئامادەکراو بۆ کارێک، پالێوراو.

مرشد- ا.فا.ع(مورشید- murşid): رێبەر، رێنوێن، دەلیل، پیشاندەری رێی راست.

مرصاد- ا.ع(میرساد- mirsad): روانگە، شوێنی دیدەوان، حەشارگە.

مرصد- ا.ع(مەرسەد- mersed): روانگە، حەشارگە.

مرصع- ا.مف.ع(مورەسسەء- muresse’): جەواهێر نیشان.

مرصوص- ا.مف.ع(مەرسووس- mersûs): مکوم، قایم، بەیەکەوە پەیوەست.

مرض- ا.ع(مەرەز- merez): نەخۆشی، نەساغی.

مرضات- مص.ل.ع(مەرزات- merzat): خۆشحال بوون بە کەسێک.

مرضع- ا.فا.ع(موورزیئ- murzi’): ژنێ کەشیر بە مندال بدات، دایەن.

مرضی- ا.ع(مەرزا- merza): نەخۆشان، نەساغان.

مرضی- ا.مف.ع(مەرزی- merzî): ئەوەی مایەی رەزامەندی و پەسند بێ.

مرطوب- ص.ع(مەرتووب- mertûb): تەڕ، نمدار.

مرعز-ا.ع(میرئیزز- mir’izz): موی نەرمی بزن، مەرەز.

مرعش- ا.ع(مەرئەش- mer’eş): کۆتری بەرزەفڕ.

مرعشی- ص.ن(مەرئەشی- mer’eşî): خەلکی مەرعەش (شارێکە لە تورکیا).

مرعوب-ا.مف.ع(مەرئووب- mer’ûb): ترسێنراو، ترساو، تۆقیو.

مرعی- ا.ع(مەرئا- mer’a): لەوەڕگە، پاوەن، مێرگ، سەوزەزار.

مرعی- ا.مف.ع(مەرئی- mer’î): رەچاوکراو، لەبەرچاوگیراو، مداراکراو.

مرغ- اا(مورغ- murx): بالندە، هەر گیانلەبەرێک پەڕو بالی هەبێ و بفڕێ.

مرغ- اا(مەرغ- merx): چیمەن، فریز، مێرگ.

مرغابی- ا.مر(مورغابی- murxabî): مراوی، سۆنە.

مرغانه- ا(مورغانه- murxane): هێلکەمر.

مرغ چمن- ا.مر(مورغی چەمەن- murxi çemen): بولبول.

مرغ حق- ا.مر(مورغی هەغ- murxi hex): کوندەپەپوو، بایەقوش، کوند.

مرغ خانگی- ا.مر(مورغی خانەگی- murxi xanegî): مریشکی ماڵی.

مرغزار-ا.مر(مەرغزار- merx zar): چەمەن، سەوزەزار، مێرگوزار.

مرغزن- ا(مەرغ زەن- merxzen): قەورستان، گۆڕستان.

مرغزی-ص.ن(مەرغەزی-merxezî):مەروزی.

مرغسانان- ا.مر(مورغ سانان- murx sanan): ئەو گواندارانەی وەکو باڵندە هێلکە دەکەن.

مرغ سحر- ا.مر(مورغی سەهەر- murxi seher): بولبول، شالوور، کەڵەشێر.

مرغ سقا- ا.مر(مورغی سەغا- murxi sexa): سەقاقوش، ماسیگرە.

مرغ سلیمان- ا.مر(مورغی سولەیمان- murxi suleyman): پەپوە سلێمانکە، شانەسەر، پەپلەسلێمانە.

مرغ شاخدار- ا.مر(مورغی شاخدار- murxi şaxdar): جۆرە باڵندەیەکە بە ئەندازەی مامری ئاسایی دەبێ و گۆشتەکەی زۆر بەلەزەتە.

مرغ شب اویز- ا.مر(مورغی شەب ئاڤیز- murxi şeb avîs): کوندە پەپوو، بایەقوش.

مرغ عیسی- ا.مر(مورغی ئیسا- murxi isa): شەمشەمە کوێرە.

مرغک- ا(مورغەک- murxek): باڵندەی بچووک، گرۆڵی کراس.

مرغ مگس- ا.مر(مورغی مەگەس- murxi meges): باڵندەیەکە مێرووان دەخوات.

مرغوا-ا(مورغڤا- murx va): فاڵی خراپ، شوم، نەفرین، تووک.

مرغوب- ا.مف.ع(مەرغوب- merxub): پەسندو ویستراو، شتێک رەغبەتی لەسەر بێ، پەسندو رەواجدار.

مرغول- ا.ص(مەرغوول- merxûl): زوڵفی لوول و پێچاو پێچ.

مرفق- ا.ع(میرفەغ- mirfex): ئانیشک، قونانیسک.

مرفق- ا.ع(مەرفەغ- merfex): ئاودەست.

مرفوع- ا.مف.ع(مەرفووء- merfû’): بەرزکراو، وشەی عەرەبی کە کۆتاییەکەی بزوێنی بۆری لەسەر بێ.

مرفه- ص.ع(مورەففەه- mureffeh): ئاسودە حاڵ و خۆشگوزەران.

مرفین-ا.فر(مورفین - murfîn): روحی تلیاک، جەوهەری تلیاک.

مرق- ا.ع(مەرەغ- merex): شۆربا، مەرەگە، گۆشتاو، ئافەتێکە لە کشتوکاڵ و بێستان دەدا (شیرینە)..

مرق- مص.م.ع(مەرغ- merx): نێزەلێدان، هەڵکەندنی خوری لە پێست، خوریو پێستی بۆگەنیو.

مرقات- ا.ع(میرغات- mirxat): پاچینە، نەردەوان، پەیژە، قاڵدرمە، پلەکانە.

مرقد- ا.ع(مەرغەد- merxed): خەوتنگە، مەرقەد، گڵکۆ، ئارامگە، گۆڕ.

مرقشیشا- ا(مەرغەشیشا- merxeşişa): بەردی سەخت و قایم.

مرقع- ا.مف.ع(مورەغەء- murexxe’): پینەکراو .

مرقم- ا.ع(میرغەم- mirxem): قەڵەم، هەر ئامێرێک پێی بنووسرێ.

مرقوم- ا.مف.ع(مەرغووم- merxûm): نووسراو، خەتدار.

مرقومه- ا.مف.ع(مەرغوومە- merxûme): نووسراو، نامە.

مرقومه- ا.مف.ع(مەرغوومە- merxûme): نووسراو، نامە.

مركب- ا.ع(مەرككەب- merkkeb): هەر شتێ بۆ سوار بوون بشێ.

مركب- ا.مف.ع(مورەككەب- murekkeb): مەرەکەب، تێکەڵاو، تەنێ لە دوو رەگەز یان زیاتر پێکهاتبێ، جەهلی مورەکەب، نەزانینێ، کەسەکە خۆی پەی پێ نەبات و خۆی بە زاناو دانا بزانێ کە لەم حاڵەتەدا جەهل و نەزانییەکەی دەکاتە بێ ئاگایی و نەزانی لەلایەک و پەی نەبردن بە نەزانییەکەی خۆی لەلایەکی دی.

مركبات- ا.ع(مورەککەبات-murekkebat): پێکهاتەکان.

مركز- ا.ع(مەرکەز- merkez): چەق، بارەگا، مەڵبەند.

مركن- ا.ع(میرکەن- mirken): تەشت، تەشتی هەویر شێلان، یان تەشتی کوڵکردن.

مركوب- ا.مف.ع(مەرکووب- merkûb): چارەوێ و وڵاخێن سواری.

مركور- ا.فر(میرکوور- mirkûr): جیوە.

مركور كرم-ا.فر(میرکوور کوروم- mirkûr kûrrum): دەرمانێکە.

مركوز-ا.مف.ع(مەرکووز- merkûz): جێگیر، چەقگیر، بەرقەرار، مکوم و قایم.

مرگ- ا(مەرگ- merg): مردن، مەرگ، نەمان، فەوتان.

مرگ ارزان- ا.مر(مەرگ ئەرزان- merg erzan): شایستەی مردن، شایانی کوشتن

مرگا مرگ- ا.مر(مەرگا مەرگ- merga merg): مردنی بە کۆمەڵ ئیدی بەهۆی نەخۆشی درمەوەبێ یان بە هۆی گرانی و برسێتی و قاتوقڕییەوە.

مرگبار- ص.فا(مەرگبار- mergbar): مایەی مردن و مەرگ، مەرگبار.

مرگ موش- ا.مر(مەرگ مووش- merg mûş) مەرگەمووش، دەرمانی مشک کوژ.

مرگو- ا(مورگوو- murgû): چۆلەکە، پاساری، مەلوێچک.

مرگ و میر- ا.مر(مەرگ و میر- mergû mîr): مردنی بە کۆمەڵ.

مرمت- مص.م.ع(مەرەممەت- meremmet): نۆژەنکردنەوە، پڕکردنەوە، چاک کردنەوە.

مرمد- ص.ع(مورمەدد- murmedd): چاوئێشاو، کەسێک چاوی بیەشێت.

مرمر- ا(مەرمەر- mermer): مەڕمەڕ.

مرمكى- ا.مر(مورِیمەککی- murimekkî): شیرەی درەختێکی تایبەتییە بۆ دەرمان بەکاردێ.

مرموز- ا.مف.ع(مەرمووز- mermûz): رەمزدار، پەنهان، شتێ کە لە نێوان دوو کەسدا بە ئاماژە دیاری بکرێ.

مرو- ا.فر(موروو- murû): جۆرە ماسییەکە لە دەریاکانی باکووردا هەیە.

مرو- ا(مەرڤ- merv): گیایەکی بۆن خۆشە.

مروا- ا(مورڤا- murva): دوعای خێر.

مرواريد- ا(مەرڤارید- mervarîd): مرواری، مەرجان.

مروازاد- ا(مەرڤ ئازاد- merv azad): گیایەکە.

مرواى نيك- ا(مورڤای نیک- muvay nîk): ناوی یەکێکە لە سی نەواکەی باربەد.

مروت- ا.مص(مورووڤەت- muruvvet): جوامێری، مرۆڤ دۆستی، پیاوەتی، مەردایەتی، دڵنەرمی، دڵاوایی.

مروج- ا.ع(مورووج- murûc): مێرگان، سەوزەزاران، مێرغوزاران.

مروج- ا.فا.ع(مورەڤڤیج- murevvic): رەواجدەر، هەرەمێن کار.

مروح- ا.ع(میرڤەه- mirveh): باوەشێن، پانکە.

مروخوش-ا(مەرڤخوش- mervxûş): رووەکێکە.

مرود- ا(موروود- murûd): هەرمێ، گوڵاوی.

مرود- ا.ع(میرڤەد- mirved): کل چێوک، میلی سورمە.

مرور- مص.ل.ع(مورووڕ- murûr): ڕەتبوون، ڕۆییشتن و تێپەڕبوون، خوێندنەوەو چاوپێداخشانی خێرای کتێب و نووسراوان.

مروزی- ص.ن(مەرڤەزی- mervezî): خەڵکی (مەرو).

مروسیدن- مص.ل(مورووسیدەن- murûsîden): ڕاهاتن لەسەر شتێک، خوو گرتن بەشتێکەوە، مومارەسەکردن.

مروسیده- ا.مف(موروسیدە- murûsîde): ڕاهاتوو، خوپێوەگرتوو، موعتاد.

مروش- ا.ع(مورووش- murûş): جێی رووشان.

مروع- ص.ع(مورەڤڤەء- murevve'): ترسناک، کەسێک ترسی لە دڵدابێ.

مروق- مص.ل.ع(مورووغ- murûx): لەدین دەرچوو.

مروق- ا.مف.ع(مورەڤڤەغ-murevvex): شەرابی ساف و بێ غەڵ و غەش، پاڵێوراو.

مروی- ا.مف.ع(مەرڤی- mervî): شتێ بگێڕدرێتەوە.

مره- ا.ع(مەڕە- merre): یەک جار، یەک کەڕەت، یەک گلەت، یەک چەل.

مره- ا.ع(مورە- mure): تاڵ، کەسی زۆر دەست نوقاووی پیسکە.

مرهم- ا.ع(مەرهەم- merhem): هەتوان، مەرهەم، مەڵحەم، هەر دەرمانێ لە زام بنرێ.

مرهون- ا.مف.ع(مەرهوون- merhûn): بارمتە، دەسبەسەر، بەرەهندراو.

مری- ا.ع(مەری- merî): گەروو، قورگ، ئەوک.

مریٔ- ص.ع(مەریٔ- merî'): خۆش، بەتام، بەلەزەت.

مەریخ- ا.ع(مەریخ- merîx): ئەستێرەیەکە.

مرید- ا.فا.ع(مورید- murîd): خوازیار.

مرید- ص.ع(مەرید-merîd): دڵڕەش و شەڕانی، سەرکێش، شەقاوە.

مریض- ص.ع(مەریز- merîz): نەخۆش، نەساغ، دەردەدار.

مریضه- ص.ع(مەریزە- merîze): نەخۆش، نەساغ (بۆ مێ).

مز- مص.م.ع(مەزز- mezz): مژین، مژینی شتێک.

مز- ص.ع(موزز- muzz): مزر، ترش و شیرین، مێخۆش.

مزابل- ا.ع(مەزابیل- mezabil): زبڵدانان، گۆڤەکان، سەرانگۆێلکان، سوڕکەوانان.

مزابنه- مص.م.ع(موزابەنە- muzabene): گۆترە فرۆشی، کڕین و فرۆشتن بە گۆترە.

مزاج- ا.ع(میزاج- mizac): سروشت و تەبیعەت، مجێز، ئاوێتە، شەرابی ئاوتێکراو.

مزاح- ا.مف.ع(موزاه- muzah): لابراو، بیانوو بڕیاگ، لادراو.

مزاح- مص.ل.ع(میزاه- mizah): گەپجاڕی، سوعبەت کردن، شۆخی کردن، گاڵتەکردن.

مزاح- ص.ع(مەززاه- mezzah): شۆخی باز، سوعبەتچی، حەنەکچی.

مزاحت- ا.مص.مع(موزاهەت- muzahet): شۆخی، سوعبەت، حەنەک.

مزاحم- ا.فا.ع(موزاهیم- muzahim): مایەی زەحمەت، مێمڵ، سەرقاڵکەر.

مزاحمت- مص.ع(موزاهەمەت- muzahet): ئەزیەت دان، سەرقاڵکردن.

مزاد- مص.م.ع(مەزاد- mezad): مەزات، مەزاد، مەزادکردن، زیادکردن.

مزار- ا.ع(مەزار- mezar): گڵکۆ، زیارەتگە، گۆڕ، مەرقەد.

مزارع- ا.ع(مەزاریٔ-mezari'): مەزرایان، کێڵگەیان.

مزارعه- مص.م.ع(موزارەئە- muzare’e): پێکەوە کشتوکاڵ کردن بەپێی قەرارداد و ڕێکەوتنی دیاریکراو.

مزاریب- ا.ع(مەزاریب- mezarîb): مەرزوم، ئاورێژ.

مزال- ا.ع(مەزالل- mezall): شوێنی خلیسکانێ، خلیسکگە.

مزامیر- ا.ع(مەزامیر- mezamîr): نای، زورنا، سروود و گۆرانی کە بە نای لێ بدرێ.

مزامیر داود- ا.مر(مەزامیری داڤود- mezamîri davud): ئەو دوعاو سروودو شیعرانەی کە داود پێغەمبەر سۆزەی دەکردن و بە هەموویان زەبوور پێک دێن.

مزاوجت- مص.م.ع(موزاڤەجەت- muzavecet): ئیزدیواج، زەوجین، شووکردن، ژنهێنان.

مزاولت- مص.ل.ع(موزاڤەلەت- muzavelet): سەرقاڵ بوون بە کارێکەوە، مومارەسەکردنی کارێک.

مزایا- ا.ع(مەزایا- mezaya): خاڵی ئیجابی، چاک.

مزایده- مص.م(موزایەدە- muzayede): موزایەدە، شت فرۆشتن بەموزایەدە، واتە کڕیاران دێن و پارە لەسەر یەکتر زیاد دەکەن، تا شتەکە لەسەر نرخێک دەگیرسێتەوەو کڕیارێک دەیبات.

مزبله- ا.ع(مەزبەلە- mezbele): سوڕکەوان، گوفەک، سەرانگوێلک، سەرەنوێلک، زبڵدان.

مزبور- ا.مف.ع(مەزبوور- mezbûr): ئاماژە بۆکراو، ناوبراو، نووسراو.

مزج- مص.م.ع(مەزج- mezc): تێکەڵ کردن، ئاوێتە کرن.

مزج-ا.ع(مەزج-mezc):هەنگوین، بادەمی تاڵ.

مزجات- ص.ع(موزجات- muzcat): کەم، کێم، خراپ، بێ قەدر.

مزح- مص.ل.ع(مەزه- mezh): شۆخی کردن، سوعبەتکردن، گاڵتەکردن.

مزخرف- ا.مف.ع(موزەخرەف- muzexref): قسەی هەڵەق و مەڵەق و بێ بنج و بناوان و درۆی ئەوتۆ کە وا هۆنرابێتەوە لە ڕاست بچێت، قەڵب، ساختە.

مزد- ا(موزد- muzd): کرێ، مز، هەقدەست.

مزدا- ا(مەزدا- mezda): مەزدا، دانای بێ هاوتا، پەروەردگار.

مزدحم- ا.فا.ع(موزدەهیم- muzdehim): قەرەباڵغ، هەیشەت.

مزدکی- ص.ن(مەزدەکی- mezdekî): پەیڕەوانی (مەزدەک) کە لە زەمانی قوبادی پاشای ساسانیدا ئایینێکی بەو ناوەوە داهێنا کە بنەمای ئایینەکە لەسەر بنەمای سوسیالیزمی ئابووری و یەکسانی خەڵکی بوو، لایەنگرانێکی زۆری پەیداکردو تەنانەت قوبادیش بە گەڵیان کەوت بەڵام گەورەکانی ئێران دژایەتییان کردو ئاقیبەت لە سەرەتای دەسەڵاتی ئەنەوشیرواندا لەگەڵ چەندین هەزار کەس لە پەیڕەوانیدا کوژرا.

مزدوج- ا.فا.ع(موزدەڤیج- muzdevic): زەوجیو، ژندار، پیاودار.

مزدوج- ا.مف.ع(موزدەڤەج- muzdevec): جووت بووگ، جۆرە شیعرێکە.

مزدور- ص(موزدوور- muzdûr): کرێکار، کەسێک بەکرێ کار بۆ یەکێکی دی بکات، بەکرێگیراو.

مزده- ا(موزدە- muzde): کرێ، مز، هەقدەست.

مزدیسن- ص.فا(مەزدیەسن- mezdyesn): خواپەرست، یەزدان پەرست.

مزدیسنان- ص.فا(مەزدیەسنان- mezdyesnan): خواپەرستان، یەزدان پەرستان.

مزدیسنی- ا(مەزدیەسنی- mezdyesnî): خواپەرستی.

مزراب- ا.ع(میزراب- mizrab): مەزریب، مەرزوم، ئاورێژ.

مزراق- ا.ع(میزراغ- mizrax): کورتە ڕم، نێزەی کوڵ، درباشە.

مزرعه- ا.ع(مەزرەئە- mezre'e): مەزرا، کێڵگە.

مزروع- ا.مف.ع(مەزرووء- mezrû'): چێنراو، چاندراو.

مزعفر- ا.مف.ع(موزەئفەر- muze'fer): خۆراکێک زەعفەرانی تێ کرابێ.

مزعم- ا.ع(مەزئەم- mez'em): جێی تەماع، کارێک جێی متمانەو باوەڕ نەبێ.

مزکوم- ا.مف.ع(مەزکووم- mezkûm): هەڵامەتگرتوو، پەسیوگرتگ.

مزکی- ا.مف.ع(موزەککا- muzekka): پاکەوە بووگ، ماڵێ زەکاتی درابێ.

مزکی- ا.فا.ع(موزەککی- muzekkî): زەکاتدەر، پاک کەرەوە.

مزگ- ا(مەزگ- mezg): بادەمەتاڵ، چەقاڵە.

مزگت- ا(مەزگیت- mezgit): مزگەوت، پەرستگەی موسوڵمانان.

مزلت-ا.مص(مەزیللەت- mezillet): شوێنی خلیسک، خلیسکان و کەوتن، خزین.

مزلف- ص(موزەللەف- muzellef): زوڵفدار، کوڕێک زوڵفی دانابێ.

مزله- ا.ع(مەزەللە- mezelle): شوێنی خلیسکان، خزگە.

مزمار- ا.ع(میزمار- mizmar): نای، زوڕنا.

مزمزان- ص.فا(مەزمەزان- mezmezan): مژین، چەشتن، چێژەر، مژەر، مژلێدەر.

مزمزه- ا.مص(مەزمەزە- mezmeze): چەشتنی تامی شتێک.

مزمل- ا.مف.ع(موزەممەل- muzemmel): بە گلیم پێچراو، کەسێک خۆی بە جلەوە پێچابێ.

مزمن- ا.فا.ع(موزمین- muzmin): کۆن، دێرینە، ئەوەی زەمانێکی زۆری بەسەرا بوری بێ.

مزمور- ا.ع(مەزموور- mezmûr): سروود.

مزن- ا.ع(موزن- muzn): هەور، هەوری تەڕو باراناوی، تەرزە.

مزوجه- ا.ع(موزەڤڤەجە- muzevvece): جۆرە کلاوێکە کە ناواخنی لۆکەیان بۆ دەکردو لەسەریان دەکرد.

مزور- ا.مف.ع(مەزوور- mezûr): زیارەتکراو.

مزور- ا.فا.ع(موزەڤڤیر- muzevvir): درۆزن، ساختەچی، تەزویرکار.

مزور- ا.مف.ع(موزەڤڤەر- muzevver): تەزویر کراو، قەڵب.

مزوره- ا.مف.ع(موزەڤڤەرە- muzevvere): خواردنی بێ گۆشت و چەوری کە بۆ نەخۆش دروست بکرێ.

مزوله- ا.ع(میزڤەلە- mizvele): سەعاتی هەتاوی.

مزه- ا(مەزە- meze): تام، چەژ، چێژ، سووکە خواردن بۆ بەرکوڵ.

مزیت- ا.مص.ع(مەزییەت- meziyet): شتێک یان چەند شتێکی باش لە کەسێکدا هەبێ و لە یەکێکی دیدا نەبێ.

مزید- مص.م.ل.ع(مەزید- mezîd): زیاد بوون، زیاد کردن.

مزیدن- مص.م(مەزیدەن- mezîden): مژین، چەشتن.

مزنده- ا.فا(مەزەندە- mezende): مژن، مژلێدەر، گۆزەی ئاو.

مزیده- ا.مف(مەزیدە- mezîde): مژراو.

مزیف- ا.مف.ع(موزەیەف- muzeyyef): پارەی قەڵب.

مزیل- ا.فا.ع(موزیل- muzîl): لابەر، لادەر.

مزین- ا.فا.ع(موزەیین- muzeyyîn): ئارایشتکەر، خەمڵێنکار.

مزین- ا.مف.ع(موزەیەن- muzeyen): ئارایشتکراو، رازاوە.

مـژدگـانی- اا(مـوژدەگـانی- mujdeganî): مژدانه، مزگێنی، نوقلانه.

مـژده- اا(مـوژده- mujde): هەواڵی خـۆش، خەبەری خۆش، مژده.

مـژگـان- اا(مـوژەگـان- mujegan): برژانـگ، برژۆڵ، مژه.

مژمـژ- اا(مـەژمـەژ- mej mej): خـەرەنگێـز، مێشەکەرانه.

مژو- اا(مەژوو- mejû): نیسک.

مژه- اا(موژه- muje): برژانگ، برژۆڵ.

مس- اا(میس- mis): مس.

مس- ص(مەس- mes): گەوره.

مس- مص.م.ع(مـــەسس- mess): دەست پێداهێنان، دەست پێداسوون، لێکدی خشانی دوو شت، شێتایەتی.

مساء- ا.ع(مەساء- mesa'): ئێواره، ئێڤار.

مسـائت- مص.ل.ع(مـەسـائەت- mesa'et): گـومـانبـردنی خـراپ، کـردارو گـوتاری خـراپ و ناشیرین، خراپه کردن.

مـسـائل- ا.ع(مـەسـائیل- mesa'il): پرس و مەسەلەکان.

مسابقه- مص.ع(موسابەغە- musabexe): پێشبرکێ.

مـسـاجـد- ا.ع(مـەسـاجـیـد- mesacid): مزگەوتان.

مسـاح- ص.ع(مـەسـساه- messah): زەوی پێو.

مساحت- مص.م.ع(میـساهەت- misahet): ئەندازەگرتنی زەوی، پێوانی زەوی، پانتایی.

مساخط- ا.ع(مەساخیت- mesaxit): مایەی تووڕه بوون.

مسارح- ا.ع(مەساریه- mesarih): شانۆ.

مـســـــارعـت- مص.ل.ع(مـــوســـــارەئەت- musare'et): لەز کـردن، پەلە کـردن، پێش گرتنەوەی یەکدی.

مساس- مص.م.ع(مەساس- mesas): دەست پێداسوون، دەست پێداماڵین، دەست پێداهێنان.

مـسـاعـد- ا.فـا.ع(مـوسـائیـد- musa'id): هاوبازو، یاریدەدەر، یارو یاوەر.

مـســــاعــدت- مص.م.ع(مــوســـائەدەت- musa'edet): کۆمەک کردن، هاوکاریکردن.

مـسـاعی- ا.ع(مـەسـائی- mesa'î): هەوڵ و کۆششان.

مـسـاغ- ا.ع(مـەسـاغ- mesax): گـوزەرگـا، بوار.

مسافت- ا.ع(مەسافەت- mesafet): دووری، درێژی ڕێگه، ماوەی نێوان دوو شوێن.

مسافر-ا.فا.ع(موسافیر- musafir): ڕێبوار، ڕێوان، ئۆغربار.

مـســـافـرت- مص.ل.ع(مــوســـافــەرەت- musaferet): ســەفــەرکــردن، ڕۆیـیــشتن لە شوێنێکەوه بۆ شوێنێکی دی.

مـسـاق- مص.ع(مـەسـاغ- mesax): ڕادانی چارەوێ و مێگەڵو....

مـــســاکن- ا.ع(مـــەســاکین - mesakin): خانووگەل، ماڵان.

مـــســاکین- ا.ع(مــەســاکین- mesakîn): هەژاران، بێنەوایان، دەستکورتان.

مـــســالح- ا.ع(مــەســالیــه- mesalih): شـوێنی ترسناکی وەها کـه چەک و چەکـداری بخوازێ.

مسالک- ا.ع(مەسالیک- mesalik): ڕێگەو بانان، ڕێچکەو ڕێبـازی سـیـاسی، تەریقـەتی ئاینی.

مـــســالمت- مص.ل.ع(مـــوســـالەمـــەت- musalemet): ئاشتی کرن، ئاشتەوایی.

مسام- ا.ع(مەسامم- mesamm): ئەو ورده کونانەی پێستی بەدەن که ئارەقەی لێوه دەردێ.

مـــســامــحــه- مص.ل.ع(مــوســامــەهە- musamehe): مداراکردن، نەرمی نواندن، دڵ ڕاگرتن، چاوپۆشی کردن، به نەرمی کارکردن.

مسامرت- مص.ل.ع(موسامەرەت- musameret): شەونشینی و حیکایەتکردن.

مسامع- ا.ع(مەسامئ- mesami’): گوێ، گوێچکان.

مسامیر- ا.(مەسامیر- mesamîr): بزماران.

مساند- ا.ع(مەسانید- mesanid): پلەوپایە، پشتەوانە، ئەوەی پاڵی پێوە بدەی.

مساوات- مص.ل.ع(موساڤات- musavat): بەرامبەر بوون، یەکسان بوون، یەکسانی.

مساومت- مص.ع(موساڤەمەت- musavemet): سەوداکردن و موعامەلەکردن، سازشکردن.

مساوی-ا.ع(مەساڤی- mesavî): خراپە، کردارو گوفتاری بەدوخەراو.

مساوی- ص.ع(موساڤی- musavî): بەرانبەر، یەکسان.

مساهرت- مص.ع(موساهەرەت- musaheret): شەونشینی، کۆڕو مەجلیسی شەوانە.

مساهله- مص.ع(موساهەلە- musahele): نەرم و نیانی لە رەفتارا، ئاسانگرتن.

مساهمت- مص.ع(موساهەمەت- musahemet): بەشداریکردن.

مسئلت- مص.م.ع(مەسئەلەت- mes’elet): خواستن، داواکردن.

مسئله- ا.ع(مەسئەلە- mes’ele): پێویستی، داوا.

مسئول- ا.مف.ع(مەسئول- mes’ul): لێپرسراو، بەرپرس.

مسئولیت- ا.ع(مەسئولیەت- mes’ûliyet): بەرپرسیارێتی.

مسبب- ا.فا.ع(موسەببیب- musebbib): هۆکار، سەبەبکار، باعیس، مایە.

مسبح- ا.فا.ع(موسەببیح- musebbih): کەسێک سوبحانەڵلا بکات، سوبحانەڵلاگۆ.

مسبحه- ا.ع(موسەببیهە- musebbihe): قامکی شادە.

مسبع- ص.ع(موسبەء- musbe’): منالێک بە حەوت مانگان لە دایک بووبێ، منالێک دایکی مردبێ و ژنێکی دی شیری دابێ.

مسبع- ا.مف.ع(موسەببەء- musebbe’): حەوت لا، هەفتگۆشە.

مسبعه- ا.ع(مەسبەئە- mesbe’e): شوێنی گیانلەبەرانی درندە.

مسبوق- ا.مف.ع(مەسبووغ- mesbûx): پێشینەدار، رابردوودار، دێرینەدار.

مست- ص(مەست- mest): مەست، سەرخۆش، خومار.

مست- ا(موست- must): گلەیی، خەم و پەژارە.

مستاجر- ا.فا.ع(موستەئجیر- muste’cir): کرێچی، کەسێک ماڵ یان دوکان یان شتی دی بەکرێ بگرێ.

مستأجره- امف.ع(موستەئجەرە- muste’cere): کرێ ئیجار، دەرامەتی ئیجار.

مستأصل- ا.مف.ع.موستەئسەل- muste’sel): لە ریشەدەرهێنراو، لەبن و بێخەوە هەڵکەنراو، بێنەوا، هەژار.

مستأنس- ا.فا.ع(موستەئینس- muste’nis): هۆگر، خوو پێوەگر.

مستأنف- ا.فا.ع(موستەئنیف- muste’nif): دەست پێکەرەوە، تێ هەڵچوونەوە.

مستبد-ا.فا.ع (موستەبید-mustebid): ملهوڕ، دیکتاتۆر.

مستبدع- ا.مف.ع(موستەبدەء- mustebde’): داهێنراو.

مستبشر- ا.فا.ع(موستەبشیر- mustebşir): شادمان، کەیف خۆش، بەدەماخ.

مستبصر- ا.فا.ع(موستەبسیر- mustebsir) خودان بەسیرەت، خودان فیکرو رەئی، کەسێک بیەوێ کارێک ئاشکرا بکات.

مستبعد- ا.مف.ع(موستەبئەد- musteb'ed): دوور، دوور خراوە، شتێ کە دوور بێتە بەرچاو.

مستتر- ا.مف.ع(موستەتەر- musteter): شاراوە، ڤەشارتی.

مستتم- ا.فا.ع(موستەتیم- mustetim): تەواوکەر.

مستثنی- ا.مف.ع(موستەسنا- mustesna): لە ریز پەڕێنراو، لە ریز دەرهێنراو، هەڵاویردکراو، ریزپەڕ.

مستجاب- ا.مف.ع(موستەجاب- mustecab): گیرا، کەسێک دوعای گیرابێ.

مستجد- ا.فا.ع(موستەجیدد-musteccid): تازەکەرەوە.

مستجد- ا.مف.ع(موستەجەد- musteced): تازەکراوە.

مستجلب- ا.فا.ع(موستەجلیب- musteclib): جەلب کەر، جەلبکراو، هاوردە.

مستجمع- ا.فا.ع(موستەجمیٔ- mustecmi'): کەسێک بە هەموو ئاواتێکی گەیی بێ.

مستجیر- ا.فا.ع(موستەجیر- mustecîr): ئەمانخواز، پەناخواز، پەناهەندە، پەنابردە.

مستجیز-ا.فا.ع(موستەجیز- mustecîz): ئیزنخواز، مۆڵەتخواز.

مستحب- ا.مف.ع(موستەهەبب- mustehebb): پەسندو چاک، کارێک کردنی پاداشتی لەسەر بێ و نەکردنی گوناح نەبێ.

مستحث- ا.فا.ع(موستەهیسس- mustehiss): دنەدەر، هاندەر.

مستحدث- ا.مف.ع(موستەهدەس- mustehdes): نۆباو، تازە پەیدا.

مستحسن- ا.مف.ع(موستەهسەن- mustehsen): چاک و پەسند.

مستحضر- ا.فا.ع(موستەهزیر-mustehzir): ئامادەکەر، ئاگادارو بەخەبەر.

مستحفظ- ا.فا.ع(موستەهفیز- mustehfiz): ئەزبەرکەر، نیگابان، پارێزەر.

مستحق- ص.ع(موستەهەغغ-mustehexx): هەژ، شایستە، شایانی.

مستحکم- ا.مف.ع(موستەهکەم- mustehkem): مکوم، مەحکەم، قایم.

مستحل- ا.مف.ع(موستەهەلل- mustehell): حەڵاڵ کراو، بە حەڵاڵ زانراو، رەواکراو.

مستحیل- ص.ع(موستەهیل- mustehîl): مەحاڵ، تەنێک بۆ تەنیکی دی گۆڕابێ.

مستخبر-ا.فا.ع(موستەخبیر- mustexbir): خەبەرگیر، عەودالی خەبەر، کەسێک لە دووی هەواڵێک بێ.

مستخدم- ا.مف.ع(موستەخدەم- mustexdem): خزمەتگوزار، پێش خزمەت.

مستخرج- ا.فا.ع(موستەخریج-mustexric): دەرهێنەر.

مستخرج- ا.مف.ع(موستەخرەج- mustexrec): دەرهێنراو.

مستخف- ا.مف.ع(موستەخەفف- mustexeff): کەساس و زەبوون و سوک و سەلیم.

مستخلص- ا.مف.ع(موستەخلەس- mustexles): خەلەسیو، رزگاربوو، ئازاد بوو.

مستدام- ا.مف.ع(موستەدام- mustedam): بەردەوام، پایەدار، بەرقەرار.

مستدبر- ا.فا.ع(موستەدبیر- mustedbir): بەتەگبیر، کەسێک کە دەڕوانێتە ئاکامی کار.

مستدرک- ا.مف.ع(موستەدرەک- mustedrek): دەرک کراو، لاچوونی وەهم و بەسەهوچوون.

مستدعی- ا.فا.ع(موستەدئی- mustedʼî): خوازیار، داواکار، کەسێک شتێک داوا بکات.

مستدل-ا.فا.ع(موستەدیلل- mustedill): دەلیل و بەڵگەخاز.

مستدل- ا.مف.ع (موستەدەلل-mustedell): سەلمێنراو بە بەڵگە.

مستدیر- ا.فا.ع(موستەدیر- mustedîr): خڕ، بازنەیی.

مستتر- ا.فا.ع(موسەتتیر- musettir): پەنهانکار.

مستراح- ا.ع(موستەراح- musterah): ئاودەست خانە.

مسترخی- ص.ع(موستەرخی- mustexî): نەرم و خاو، داهێزراو.

مسترد- ا.مف.ع(موستەرەدد-musteredd): وەرگیراوە.

مسترسل-ا.فا.ع(موستەرسیل- mustersil): داهێزراوو نەرم و خاو، رامکەر، خاکی و خۆش تەبیعەت.

مسترشد- ا.فا.ع(موستەرشید-musterşid): عەوالّی ڕێی راست، هیدایەت خواز.

مسترضع-ا.فا.ع(موسەرزئ- musterziʼ): شیرەخۆرە.

مسترق- ص.ع(موستەرەغغ- musterexx): نەرم و ناسک، لاواز، نوقستان.

مستریح- ا.فا.ع(موستەریه- musterîh): ئاسودەیی خواز، ئیسراحەت خواز.

مستزاد- ا.مف.ع(موستەزاد- mustezad): زیادەکریاگ، جۆرە شیعرێکە کە لە کۆتایی هەر نیوە بەیتێکدا چەند وشەیەکی زیاد لە کێشی خۆی دێننەوە.

مستسعد- ا.فا.ع(موستەسئید- musteʼid): گەشبین، شادمانی خواز، بەختەوەری خواز.

مستسعد- ا.مف.ع(موستەسئەد- musteʼed): بەختەوەر بوو، شادمان بوو.

مستسقی- ا.فا.ع(موستەسغی- mustesxî): خوازیاری ئاو، کەسێک داوای ئاوی خواردنەوە بکات.

مستشار- ا.مف.ع(موستەشار- musteşar): راوێژکار، شیرەتکار.

مستشرف- ا.فا.ع(موستەشریف- musteşrif): هەڵکراو، بەرزی، زاڵ، کەسێک چاودێری شتێ بکات.

مستشرق-ا.فا.ع(موستەشریغ- musteşrix): رۆژهەلاتناس.

مستشفی- ا.ع(موستەشفا- musteşfa): نەخۆشخانە، خەستەخانە.

مستشفی- ا.فا.ع(موستەشفی- musteşfî): شەفاخواز، ساغڵەمی خواز.

مستشیر- ا.فا.ع(موستەشیر- musteşîr): کەسێک راوێژ بە کەسێکی دی بکات.

مستضعف- ا.مف.ع(موستەزئەف- mustezʼef): لاواز، بێدەسەڵات، چەوساوە، بێ توان، ئەقڵ سووک.

مستضیٔ- ا.فا.ع(موستەزئ- mustezîʼ): رووناکی خواز.

مستطاب- ص.ع(موستەتاب- mustetab): پاک و خاوێن.

مستطرف- ص.ع(موستەترەف- mustetref): تازە، نوێ، سەیر، خۆش، عەجیب.

مستطیر- ص.ع(موستەتیر- mustetîr): درەخشان، بلاو.

مستطیع- ص.ع(موستەتئ- mustetîʼ): بەتوانا، تواناداز.

مستطیل- ص.ع(موستەتیل- mustetîl): لاکێشە.

مستظرف- ا.مف.ع(موستەزرەف- mustezref): زەریف، جوان، شتێک جوان و زەریف دروستکرابێ.

مستظهر- ا.فا.ع(موستەزهیر- mustezhir): پشت و پەناخواز.

مستظهر- ا.مف.ع(موستەزهەر- mustezher): ئەوەی بە کەسێک یان شتێک پشت قایم بێ.

مستعار- ا.مف.ع(موستەئار- muste'ar): خوازراو.

مستعان- ا.مف.ع(موستەئان- muste'an): کەسێک داوای کۆمەکی لێ بکرێ.

مستعجل- ا.فا.ع(موستەئجیل- muste'cil): پەلەز، بەپەلە.

مستجعل- ا.مف.ع(موستەئجەل- muste'cel): پەلە، خێرا.

مستعد- ا.فا.ع(موستەئیدد- muste'idd): ئامادە، تەیار.

مستعرب- ا.فا.ع(موستەئریب- muste'rib): کەسێک لاسایی عەرەب بکاتەوە.

مستعربه- ص.ع(موستەئریبە- muste'ribe): عەرەبێنراو، بە عەرەب بوو، عارەبی نائەسڵ.

مستعصم- ا.فا.ع(موستەئیسم- muste'sim): پەنابەر.

مستعفی- ا.فا.ع(موستەئفی- muste'fî): کەسێک واز لەکارو خزمەت بێنێ، خوازیاری عەفو.

مستعلی-ا.فا.ع(موستەئلی- muste'lî): بەرز.

مستعمره- ا.مف.ع(موستەئمەرە- muste'mere): ولگە، کۆلۆنی، ولاتی داگیرکراو لەلایەن بێگانەوە.

مستعمل- ا.مف.ع(موستەئمەل- muste'mel): بەکار هاتگ، بەکار هێنراو.

مستعیر- ا.فا.ع(موستەئیر- muste'ir): تاق و تەنیا، خوازیار.

مستعین-ا.فا.ع(موستەئین- muste'în): هاوکاری خواز، خوازیاری کۆمەک.

مستغاث-ا.مف.ع(موستەغاس- mustexas): کەسێک پەنای بۆ برابێ، هانا بۆ براو.

مستغرب- ا.فا.ع(موستەغریغ- mustexrix): زۆر سەرقاڵ، غەرق لە ئاوا.

مستغفر- ا.فا.ع(موستەغفیر- mustexfir): کەسێک تۆبەو ئیستیغفار بکات.

مستغل- ا.مف.ع(موستەغەلل- mustexell): زەوییەک بەروبوومی لێ هەڵگیرێ، خانوو یان دوکان بەکرێ بدرێ، هەر موڵکێک دەرامەتی هەبێ.

مستغنی- ا.فا.ع(موستەغنی- mustexnî): زەنگین، دەوڵەمەند، دارا، بووە.

مستغیث- ا.فا.ع(موستەغیس-mustexîs): کۆمەک خواز، کەسێک داوای کۆمەک و فریارەس بکا.

مستفاد- ا.مف.ع(موستەفاد- mustefad): ئەوەی مەفهوم و مەعلوم بووە، سوود لێ وەرگیراو.

مستفسر- ا.فا.ع(موستەفسیر- mustefsir): روونکردنەوە خواز.

مستفید- ا.فا.ع(موستەفید- mustefîd): سوودمەند، فایدەخواز.

مستفیض- ا.فا.ع(موستەفیز- mustefîz): کەسێک داوای فەیز بکات.

مستقبح- ا.مف.ع(موستەغبەهـ- mustexbeh): کرێت و ناشیرین و ناپەسند، قێزەوەر، قێزەون.

مستقبل- ا.مف.ع(موستەغبەل- mustexbel): ئایندە، بانەڕۆژ، داهاتگ.

مستقبل- ا.فا.ع(موستەغبیل-mustexbil): پێشوازیکەر.

مستقر- ا.مف.ع(موستەغەر- mustexer): جێگیر، ئارام، سەقامگیر.

مستقل- ا.فا.ع(موستەغیلل- mustexill): سەربەخۆ.

مستقیم- ص.ع(موستەغیم- mustexîm): راست.

مستکبر- ا.فا.ع(موستەکبیر- mustekbir): خۆویست، خۆ پەسند، فیز زل.

مستکره- ا.مف.ع(موستەکرەھ- mustekreh): ناپەسند، نابەجێ.

مستکفی- ا.فا.ع(موستەکفی- mustekfî): کیفایەتخواز.

مستگر- ص(موستگەر- mustger): ڕەنجاو، دڵشکاو.

مستلز- ا.فا.ع(موستەلیزز- mustelizz): لەزەتخواز.

مستلزم- ا.فا.ع(موستەلزیم- mustelzim): پێویست.

مستلقی- ا.فا.ع(موستەلغی- mustelxî): پەپشتاخەوتوو، ڕاکشاو لەسەر پشت.

مستمر- ا.فا.ع(موستەمیر- mustemir): بەردەوام، هەمیشە.

مستمری- ص.ن.ا(موستەمیری- mustemirî): مووچەی مانگانەو بەردەوام.

مستمسک- ا.فا.ع(موستەمسیک- mustemsik): کەسێک شتێ بگرێ، گیرەر، بگیر.

مستمسک- ا.مف.ع(موستەمسەک- mustemsek): دەساوێز، بەڵگەنامە.

مستمع- ا.فا.ع(موستەمیئ- mustemi’): گوێدێر، گوهدار، گوێگر.

مستملح- ص.ع(موستەملەھ- mustemleh): سوێر، نمەکین، شۆر.

مستملک- ا.مف.ع(موستەملەک- mustemlek): شوێنێ کە کەسێک کردبی بە موڵکی خۆی.

مستمند- ص(موست مەند- must mend): بێنەوا، غەمین، بە گلەیی.

مستنبط- ا.مف.ع(موستەنبەت- musten-bet): دەرهێنراو، هەڵێنجراو، دەرک کراو.

مستنبط- ا.فا.ع(موستەنبیت- mustenbit): هەڵێنجەر، دەرک کەر.

مستنبه- ا.فا.ع(موستەن بیھ- mustenbih): هۆشیار، بەئاگا، عەوداڵی هەواڵان.

مستنجد- ا.فا.ع(موستەنجید- mustencid): کۆمەک خواز، دڵێرو ئازا.

مستنجم- ا.فا.ع(موستەنجیم- mustencim): ڕووناکی خواز، روناک و پرشنگدار.

مستند- ا.مف.ع(موستەنەد- mustened): شتێ کە پشتی پێ ببەسترێ، بەڵگەو سەنەدان.

مستنصر- ا.فا.ع(موستەنسیر- mustensir): داواکاری هاوکاری و کۆمەک، کۆمەکخواز.

مستنطق- ا.فا.ع(موستەنتیغ- muste tix): یەکێک کەسێک بێنێتە دوان.

مستنکر- ا.فا.ع(موستەنکەر- mustenker): نەناسراو، نکولی لێکراو، کارێک بە ناشیرین و ناڕەوا وەربگیرێ، گومناو.

مستنکف- ا.فا.ع(موستەنکیف- mustenkif): سەرپێچی کار، نەکردنی کارێک لە رووی غرورو خۆپەسندییەوە.

مستنیر- ا.فا.ع(موستەنیر- musetenîr): ڕووناک، ڕووناکی خواز.

مستوجب- ا.فا.ع(موستەوجیب- mustewcib): شایستە، هەژ، شایانی.

مستوحش- ا.فا.ع(موستەوهیش- mustewhiş): دڵتەنگ و ڕەنجاو، ترساو، ترسیاگ.

مستودع- ا.فا.ع(موستەودیئ- mustewdi’): ئەوەی شتێک بە ئەمانەت دابنێ.

مستودع- ا.مف.ع(موستەودەء- mustewde’): ماڵێک یان شتێک بە ئەمانەت دانرابێ.

مستور- ا.مف.ع(مەستوور- mestûr): پۆشراو، پۆشتە، داوێن پاک.

مستوره- ا.مف.ع(مەستوورە- mestûre): ژنی داوێن پاک و خواناس.

مستوفی- ا.فا.ع(موستەوفی- mustewfî): هەقوەرگر، ژمێریاری خەزێنە.

مستولی- ا.فا.ع(موستەولی- mustewlî): زاڵ، کەسێک بە تەواوی دەست بەسەر شتێکدا بگرێ.

مستوی- ص.ع(موستەڤی- mustevî): راست و دروست، بەرانبەرو هەموار.

مسته- ا(موستە- muste): چەشە، غەم و پەژارە.

مستهام- ص.ع(موستەهام- musteham): شەیدا، حەیران، سەرسام.

مستهان- ص.ع(موستەهان- mustehan): سەرزەنشتکراو، ئیهانەکراو.

مستهجن- ص.ع(موستەهجەن- mustehcen): ناشیرین، ناجۆر، کرێت، ناپەسند.

مستهزء- ا.فا.ع(موستەهزئ- mustehzi'): تەوسچی، گاڵتەجاڕ.

مستهل- ا.فا.ع(موستەهیلل- mustehill): مانگی نوێ، رووی گەشاوە لە خۆشیا، هەوری بە باران و سەرەتای باران، دەستپێک.

مستهلک- ا.مف.ع(موستەهلەک- mustehlek): ئێکسپایەر، لە کەڵک کەوتوو.

مسجد- ا.ع(مەسجید- mescid): مزگەوت، پەرستگەی موسوڵمانان.

مسجع- ا.مف.ع(موسەججەء- musecce'): قسەی سەروادار.

مسجل- ا.مف.ع(موسەججەل- museccel): تۆمارکراو، قەواڵەی مۆرکراوی رەسمی.

مسجل- ا.فا.ع(موسەججیل- musreccil): تۆمارکەر، قازی کە قەواڵە بنووسێت و مۆری بکات.

مسجود- ا.مف.ع(مەسجوود- mescûd): کڕنۆش بۆ براو.

مسجور- ا.مف.ع(مەسجور- muscûr): مرواری هۆندراوە، دەریای پڕئاو، پڕو لێواو لێو.

مسجون- ا.مف.ع(مەسجوون- mescûn): حەپس، زیندانی، بەندی.

مسح- مص.ع(مەسھ- mesh): سڕین، پاک کردنەوە، دەست هێنان بەپێشی سەرو رووی پێیان لە کاتی دەستنوێژ شتندا.

مسح- ا.ع(میسھ- mish): پەلاس، عەبایان جلی زبرو دڕ.

مسحور- ا.مف.ع(مەسهوور- meshûr): جادوو لێکراو، سیحر لێکراو، خەڵەتاو، خەڵەتێنراو.

مسحوق- ا.مف.ع(مەسهوغ- meshûx): هاڕدراو، پێشێلکراو، پلیشاوە.

مسخ- مص.ع(مەسخ- mesx): بەد گۆڕان، مەسخ، میتامۆرفوس.

مسخر- ا.مف.ع(موسەخخەر- musexxer): رام و گوێڕایەڵ، بەکارهێنراو، گیراو.

مسخره- ص.ع(مەسخەرە- mesxere): گەپجاڕ.

مسخط- ا.ع(مەسخەت- mesxet): ئەوەی ببێتە مایەی تووڕەیی.

مسخن- ا.مف.ع(موسەخخین- musexxin): گەرمکەر.

مسخوط- ا.مف.ع(مەسخوت- mesxût): بێزراو.

مسخول- ا.مف.ع(مەسخوول- mesxûl): لاوازو خوێڕیلە، بنێس.

مسد- ا.ع(مەسەد- mesed): رست، پەت، گوریس.

مسدد- ص.ع(موسەددەد- musedded): راست و درووست.

مسدس- ص.ع(موسەددەس- museddes): شەش گۆشە، شەش لا.

مسدود- ا.مف.ع(مەسدوود- mesdûd): بەستراو، داخراو.

مسرت- مص.ع(مەسەرەت- meseret): شادبوون، شادمانی.

مسرجه- ا.ع(مەسرەجە- mesrece): چرادان، پایەی چرا.

مسرح- ا.ع(مەسرەه- mesreh): شانۆ، لەوەڕگە، پاوان، قەددغە.

مسرح- ا.ع(میسرەه- misreh): شانەی قژ.

مسرع- ا.فا.ع(موسریٔ- ’musri): خێرا، لەز، پەلەکەر.

مسرف- ا.فا.ع(موسریف- musrif): دەست بلاو، وێڵخەرج.

مسرور- ا.مف.ع(مەسروور- mesrûr): شاد، خۆشحاڵ، بەکەیف.

مسروق-ا.مف.ع(مەسرووغ-mesrûx):دزراو.

مسری- ص(موسری- musrî): نەخۆشی درم.

مسطح- ا.مف.ع(مەسەتتەه- musetteh): تەخت و پان و هەموار.

مسطر- ا.مف.ع(موسەتتەر- musetter): نووسراو، کاغەزی خەت خەت .

مسطره- ا.ع(مەستەرە- mestere): راستە.

مسطور- ا.مف.ع(مەستوور- mestûr): نووسراو.

مسطوره- ا(مەستوورە- mestûre): نموونە، نموونەی کالا کە لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دی بنێردرێ.

مسعود- ص.ع(مەسئوود- mes’ûd): بەختەوەر، کامەران، شادمان.

مسعی- ا.ع(مەسئا- mes’a): کۆشش، هەوڵ و تەقەللا.

مسغط- ا.ع(مەسغەت- mesxet): شوێنی کەوتن، کەوتنگە.

مسقطی- ا(مەسغەتی- mesxetî): مەسکەت، جۆرە شیرینی و کێکێکە.

مسقف- ا.مف.ع(موسەغغەف-musexxef): سەرگیراو، بنمیچدار.

مسکت- ا.فا.ع(موسکیت- muskit): بێدەنگ کەر.

مسکر- ا.فا.ع(موسکیر- muskir): سەرخۆشکەر.

مسکن- ا.فا.ع(مەسکەن- mesken): ماڵ، شوێنی نیشتەجێ بوون، جێی ئاکنجی بوون.

مسکن- ا.فا.ع(موسەککین- musekkin): ئارام بەخش، ئازار شکێن.

مسکنت- ا.مص.ع(مەسکەنەت- meskenet): هەژاری، بێنەوایی، فەقیری.

مسکوت- ا.مف.ع(مەسکووت- meskût): بێدەنگ کراو، خامۆشکراو.

مسکون- ا.مف.ع(مەسکوون- meskûn): ئاوەدان، شوێنێ خەڵکی تێدا بێ.

مسکه- ا(مەسکە- meske): کەرە.

مسکین- ا.ص.ع(میسکین- miskîn): هەژار، بێنەوا، قەلەندەر، بەلەنگاز.

مسگر- ا.ص(میسگەر- misger): مسگەر.

مسلح- ص.ع(موسەللەه- muselleh): چەکدار.

مسلحه- ا.ع(مەسلەهە- meslehe): شوێنی خەتەر کە پێویست بکا چەکت پێ بێ، شوێنی دیدەوان.

مسلخ- ا.ع(مەسلەخ- meslex): کوشتارگە، قەساوخانە.

مسلسل- ا.مف.ع(موسەلسەل- muselsel): رەشاش، زنجیرە، جلی رێ رێ، قژی لوول و پێچاو پێچ.

مسلط- ص.ع(موسەللەت- musellet): زاڵ، سەرکەوتوو.

مسلک- ا.ع(مەسلەک- meslek): رێگە، رێباز.

مسلم- ص.ع(موسلیم- muslim): موسوڵمان.

مسلم- ا.مف.ع(موسەللەم- musellem): باوەڕکردە، تەسلیم بوو، قبوڵکراو، سەلماو.

مسلمان- ص(موسەلمان- muselman): موسوڵمان.

مسلمه- ص.ع(موسلیمە- muslime): ژنی موسوڵمان، ئافرەتی موسوڵمان.

مسلوب- ا.مف.ع(مەسلووب- meslûb): رفێنراو، بەیار، هەڵکەنراو.

مسلوخ- ا.مف.ع(مەسلوخ- meslûx): حەیوانێ کە پێستی گورابێ، گوراو.

مسلوک- ا.مف.ع(مەسلووک- meslûk): گیراوەبەر.

مسلول- ص.ع(مەسلوول- meslûl): سیلاوی، دووچاری سیل.

مسما- ا (موسەمما- musemma): خواردنی چەور.

مسمار- ا.ع(میسمار- mismar): مێخ، بزمار.

مسمط- ص.ع(موسەممەت- musemmet): حکومێ کە رەت نەکرێتەوەو نارەزایی لەسەر نەبێ، مرواری لە داو و هەڵکێشراو، جۆرە شیعرێکە وەکو چوار خشتەکی، پێنج خشتەکی و شەش خشتەکی و... هتد.

مسمع-ا.ع(میسمەء-'misme): گوێ،گوێچکە.

مسمن- ص.ع(موسمین- musmin): قەڵەو.

مسمن- ص.ع(موسەممەن- musemmen): خواردنی چەور، چەور.

مسموع- ا.مف.ع(مەسمووء- 'mesmû): بیستراو.

مسموم- ا.مف.ع(مەسمووم- mesmûm): ژەهراوی بووگ.

مسمی- ا.مف.ع(موسەمما- musemma): ناونراو، مەعلوم، دیاریکراو.

مسن- ا.ع(میسەنن- misenn): بەردەسان، هەسان، سان، هەستان.

مسن- ص.ع(موسینن- musinn): بەتەمەن، پیر.

مسند- ا.ع(مەسنەد- mesned): پلەو پایە، پشتیوانە، شتێ پشتی پێوە بدەی، شتێ پاڵی پێوە بدرێ.

مسند- ا.مف.ع(موسنەد- musned): دراوە پاڵ.

مسنن- ا.فا.ع(موسەننین- musennin): دانساز، دکتۆری ددان.

مسوار- ا(میسڤار- misvar): مس ئاسا، کانزایەک لە مس و کانزایەکی دی پێک هاتبێ.

مسواک- ا.ع(میسڤاک- misvak): مسواک، ددان شۆر، فلچەی ددان شۆری.

مسود- ا.فا.ع(موسەڤڤید- musevvid): رەشکەرەوە، نووسەر.

مسوده- ا.ع(موسەڤڤەدە- musevvede): رەشنووس.

مسوغ- ا.مف.ع(موسەڤڤەغ- musevvex): حەڵاڵ کراو، رەواکراو.

مسهیل- ا.فا.ع(موسەهیل- musehil): دەرمانی عەمەل، دەرمانی زگچوون.

مسیح- ص.ع(مەسیهـ-mesîh): چەور کراو بەرۆنی پیرۆز، لەقەبی حەزرەتی عیسا.

مسیحانفس- ص.مر(مەسیهانەفەس- mesîha nefes): ئەوەی هەناسەو نەفەسی وەکو عیسای هەبێ کەمردوو زیندوو بکاتەوە.

مسیر- مص.ع(مەسیر- mesîr): رۆیشتن، شوێنی سەیرو سیاحەت، شوێنی سەیران و گەڕان.

مسیل- ا.ع(مەسیل- mesîl): ئاوەڕۆ.

مشاء- ص.ع(مەششاء- 'meşşa): کەسێک کە زۆر رێگە بکات، دوو زمان، حکمت مشاء: حیکمەتی ئەرستۆ چونکە ئەرستۆ بابەتەکانی خۆی بەدەم رێکردنەوە دەردەبڕی بۆیە بە پەیڕەوانی وی دەگوترا مەشائی.

مشائیم- ا.ع(مەشائیم- meşa'im): شووم، نەحس، بەووم، بەدێوم.

مشابه- ص.ع(موشابیهـ- muşabih): لێکچوو، وەکو یەک.

مشابهت- مص.ل.ع(موشابەهەت- muşabehet): لێکچوون، بە یەکتر شوبهان.

مشاجره- مص.ع(موشاجەرە- muşacere): شەڕ، قەرقەشە.

مشاجه- مص.ع(موشاجه- muşacce): شەڕکردن و شکاندنی سەری یەکتر.

مشار-ا.مف.ع(موشار-muşar):ئاماژە بۆکراو.

مشارب- ا.ع(مەشاریب- meşarib): خواردنەوە.

مشارع- ا.ع(مەشارئ- 'meşari): شوێنی ئاو خواردنەوە.

مشارف- ا.ع(مەشاریف- meşarif): بەرزی.

مشارفت- مص.ع(موشارەفەت- muşarefet): فەخرکردن بەسەر یەکتر بە شەرەف و گەورەیی، ئاگادار بوون لە شتێک.

مشارق- ا.ع(مەشاریخ- meşarix): رۆژهەڵات، خۆرهەڵات.

مشارک- ص.ع(موشاریک- muşarik): بەشدار.

مشارکت- مص.ل.ع(موشارەکەت- muşareket): بەشداریکردن، شەریک بوون.

مشاش- ا(مەشاش- meşaş): هەنگوین، هەنگڤین.

مشاش- ا.ع(موشاش- muşaş): زەوی نەرم، نەفەس، هەناسە، خوو.

مشاش- ا.ع(موشاش- muşaş): سەری ئێسقانی نەرم کە بتوانرێ بجورێ و بخورێ، ڕێگەیەک چەو ڕێژ بێ.

مشاشه- ا.ع(موشاشە- muşaşe): بڕوانە موشاش.

مشاطه- ص.ع(مەششاتە- meşşate): ئارایشتکەری ژنان.

مشاع- ص.ع(موشاء- 'muşa): موڵکێک هاوبەش بێ لەنێوان کۆمەڵە کەسێکدا، بەرەڵڵا.

مشاعر- ا.ع(مەشائیر- meşa'ir): هەستان، جێی عیبادەتی حاجییان، شوێنی قوربانی کردن، قوربانگە.

مشاعره- مص.ع(موشائەرە- muşa'ere): شیعر خوێندنەوە بەرانبەر بە یەکتر تا بزانرێ کێ شاعیرترە یان شیعری زۆرتری لەبەرە.

مشاعل- ا.ع(مەشائیل- meşa'il): چرادان، چرا، مەشخەڵ.

مشاغل- ا.ع(مەشاغیل- meşaxil): کاروکاسبی و مەشغەڵەت، مژووڵ و سەرقاڵی.

مشافهه- مص.ع(موشافەهە- muşafehe): قسەکردن دەگەڵ یەکتریدا.

مشاق- ا.ع(مەشاغغ- meşaxx): مەشەقەت و ڕەنج و زەحمەت.

مشاق- ص.ع(مەششاغ- meşşax): مەشقدەر، ڕاهێنەر، تەعلیمدەر، خێرانووس.

مشاکل- ا.ع(مەشاکیل- meşakil): زەحمەت، ئەستەم و گرفتان.

مشاکل- ص.ع(موشاکیل- muşakil): هاوشێوە، هاو شەکڵ.

مشاکله- مص.ع(موشاکەلە- muşakele): لێکچوون.

مشام- ا.ع(مەشامم- meşamm): کەپوو، لووت، دفن.

مشاور- ا.فا.ع(موشاڤیر- muşavir): ڕاوێژکەر، ڕایزەن، شیرەتکار.

مشاوره- مص.ع(موشاڤەرە- muşavere): ڕاوێژکردن بە یەکدی.

مشاهد- ا.ع(مەشاهید- meşahid): شوێنی ئامادەبوونی خەڵکی، مەزارو ئارامگەی یەکێک لە ئیمامان.

مشاهده- مص.ع(موشاهەدە- muşahede): تەماشاکردن، ڕوانین، دیتن.

مشاهره- مص.ع(موشاهەرە- muşahere): دیاریکردنی مووچە بە مانگانە، کرێی مانگانە، مووچەی مانگانە.

مشایخ- ا.ع(مەشایخ- meşayix): شێخان.

مشایع- ا.فا.ع(موشایئ-'muşayî): بەرێکەر، کەسێک بچێتە بەرێکردنی کەسێک.

مشایعت- مص.ع(موشایەئەت- muşaye'et): پەیڕەوی کردن، بەدووی کەسێکدا ڕۆیین، بەرێکردنی میوان.

مشایم- ا.ع(مەشایم- meşayim): مناڵدان، پزدان.

مشئوم- ص.ع(مەشئووم- meş'ûm): شووم، نەحس، بەووم، بەدیوم.

مشبع- ا.مف.ع(موشبەء- muşbe’): تێروپڕ، تێربوو، تێروتەسەل.

مشبک- ا.مف.ع(موشەببەک- muşebbek): کونکون، تۆڕئاسا.

مشبه- ا.مف.ع(موشەببەه- muşebbeh): لێچوو.

مشت- ا(موشت- muşt): مست، مستێک گەنم.

مشت- ا(میشت- mişt): جۆگەی ئاو.

مشتاسنگ- ا.مر(موشتاسەنگ- muştaseng): قۆچەقانی، بەردەقانی، قەڵماسنگ.

مشتاق- ص.ع(موشتاغ- muştax): ئارەزوومەند، تاسەبار.

مشتبه- ص.ع(موشتەبیه- muştebih): تێکەڵ و پێکەڵ و نامەفهوم و نامەعلوم.

مشتد- ص.ع(موشتەدد- muştedd): بەهێز، توند، مکوم.

مشترک- ا.مف.ع(موشتەرەک- muşterek): هاوبەش.

مشت رند- ا.مر(موشت رەند- muşt rend): رەندەی دەستی، رەندەی دارتاشی.

مشتری- ا.فا.ع(موشتەری- muşterî): کڕیار.

مشتری- ا. خ(موشتەری- muşterî): ئەستێرەی موشتەری، ژوبیتەر.

مشت زن- ص.فا(موشت زەن- muşt zen): بۆکسباز.

مشتعل- ا.فا.ع(موشتەئیل- muşte’il): هەڵایساو، گڕگرتگ.

مشتغل- ا.فا.ع(موشتەغیل- muştexil): سەرگەرمی کار، مژوول.

مشتق- ا.مف.ع(موشتەغ- muştex): وشەیەک لە وشەیەکی دیکەوە وەرگیرابێ‌و دروست کرابێ، جیابووگەوە.

مشتکی- ا.مف.ع(موشتەکا- muşteka): شکایەت لێکراو.

مشتکی- ا.فا.ع(موشتەکی- muştekî): شکایەتکەر.

مشتلق- ا(موشتلوغ- muştlux): مژدانە.

مشتمال- ا.مص(موشت مال- muşt mal): شێلان بە دەست.

مشتمل- ا.فا.ع(موشتەمیل- muştemil): شتێک بگرێتەوە.

مشتنگ- ص(موشتەنگ- muşteng): دز، رێگر، جەردە.

مشتواره- ا(موشتڤارە- muşt vare): مست ئاسا، رەندەی دارتاشی، مستێک لە شتێک.

مشتوک- ا(موشتوک- muştûk): فیلتەری جگەرە.

مشته- ا(موشتە- muşte): مشتە، مشتوو.

مشتهر- ا.مف.ع(موشتەهەر- muşteher): بەناوبانگ، شۆرەتدار، مەنشور، ناودار.

مشتهی- ا.مف.ع(موشتەها- muşteha): ئارەزووکراو، پەسندو خوازراو، مایەی حەز.

مشتهی- ا.فا.ع(موشتەهی- muştehî): ئارەزوودار، خودان حەزو ئارەزوو.

مشتی- ا(موشتی- muştî): جۆرە قوماشێکی ئاوریشمی تەنک و ناسکە.

مشجر- ا.ع(مەشجەر- meşcer): دارستان.

مشجر- ا.مف.ع(موشەججەر- muşeccer): درەخت دار، شوێنێ درەختی لێ رووێنرابێ.

مشحون- ا.مف.ع(مەشهوون- meşhûn): پڕبوو، تژی.

مشخته- ا(موشەختە- muşexte): جۆرە شیرینییەکە.

مشخص- ا.مف.ع(موشەخخەس- muşexxes): دیاریكراو.

مشدد- ا.مف.ع(موشەددەد- muşedded): مكوم كراو، قایم كراو، پیتێ شەددەی لەسەر بێ.

مشرب- ا.ع(مەشرەب- meşreb): جێی ئاوخواردنەوە، زەوق و ئارەزوو هەوای نەفس.

مشربه- ا.ع(میشرەبە- mişrebe): شەربەی ئاو خواردنەوە، جام یان هەر شتێ ئاوی پێ بخورێتەوە.

مشرع- ا.ع(مەشرەء- meşre'): جێی ئاو خواردنەوە.

مشرف- ا.فا.ع(موشریف- muşrif): بەرز، كەسێک لە بەرزییەوە زاڵ بێ بەسەر كەسێک یان شتێكدا.

مشرف- ا.ع(موشرەف- muşref): شوێنی بەرز.

مشرف- ا.مف.ع(موشەڕەف- muşerref): گەورەو پایەبەرز.

مشرق- ا.ع(مەشریغ- meşrix): خۆر هەڵات، رۆژهەڵات.

مشرک- ص.ع(موشریک- muşrik): كەسێک شەریک بۆ خوا پەیدا بكات.

مشروب- ا.مف.ع(مەشرووب- meşrûb): مەشروب، خواردنەوە، هەر خواردنەوەیەک.

مشروح- ا.مف.ع(مەشرووە- meşrûh): شرۆڤەكراو، راڤەكراو.

مشروط- ا.مف.ع(مەشرووت- meşrût): مەرجدار، مەرج بۆ دانراو.

مشروطه- ا.ع(مەشرووتە- meşrûte): حكومەتی یاساو پابەندی قانوون، دەوڵەتێ خودان پەرلەمان بێ و نوێنەرانی میللەت چاودێری كاروباری دەوڵەت بكەن.

مشروع- ا.مف.ع(مەشرووء- meşrû'): رەوا، حەڵاڵ.

مشط- ا.ع(موشت- muşt): شانە، شانی.

مشعب- ا.ع(مەشئەب- meş'eb): رێگە.

مشعبذ- ا.فا.ع(موشەئبیز- muşe'biz): سیحرباز، تەردەست، تەڵەكەباز.

مشعر- ا.فا.ع(موشئیر- muş'ir): ئاگاداركەرەوە.

مشعر- ا.ع(مەشئەر- meş'er): درەختی سێبەردار، شوێنی قوربانی، هەست.

مشعشع- ص.ع(موشەئشە ء- muşe'şe'): سێبەری پەراگەندەو تەنک، تەنكە سێبەر، رۆشن، درەخشان، درەوشاوە، پرشنگدار.

مشعل- ا.ع(مەشئەل- meş'el): چرادان، چرا، مەشخەڵ.

مشعوف- ص.ع(مەشئووف- meş'uf): خۆشحاڵ، كەیفخۆش، دڵخۆش، دڵدار.

مشغله- ا.ع(مەشغەلە- meşxele): كەسێک مژوولی كارو كاسبی بێ.

مشغول- ا.مف.ع(مەشغوول- meşxûl): مژوول، سەرقاڵ، پژگاڵ.

مشفق- ا.فا.ع(موشفیغ- muşfix): دڵسۆز، میهرەبان، بەبەزەیی.

مشق- مص.ع(مەشغ- meşx): مەشقكردن، راهێنان.

مشقت- مص.ع(مەشەغغەت- meşexxet): رەنج و هەوڵ و تەقەلا، مەینەت، زەحمەتكێشان.

مشک- اا(میشک- mişk): میسک، عەترێكی بۆن خۆشە لە ناوكی ئاسكی میسک دەردەهێنرێ.

مشكات- ا.ع(میشكات- mişkat): چرادان، شوێن دانانی چرا.

مشكل- ا.ص.ع(موشكیل- muşkil): زەحمەت، ئەستەم، كاری سەخت و دژوار، گیروگرفت.

مشكل- ا.مف.ع(موشەككەل- muşekkel): شەكڵگرتوو، شێوەگرتوو، پێكهاتوو.

مشكو- اا(موشكو- muşkû): حەرەمسەرا، بتخانە، باڵەخانە، كۆشک، كوچک.

مشکور- ا.مف.ع(مەشکوور- meşkûr): سوپاسکراو، ستایش کراو، پەسندکراو.

مشکوک- ا.مف.ع(مەشکووک- meşkûk): ئەوەی مایەی گومان بێ، گومان لێکراو، گومانبار، ئاڵۆزو نادیار.

مشگ- ا(مەشگ- meşg): مەشکە.

مشگ بید- ا.مر(موشک بید- muşg bîd): جۆرە رووەکێکە.

مشگچە- ا(میشکچە- mişgçe): جۆرە گوڵەباخێکە.

مشگدانە- ا(میشگدانە- mişgdane): جۆرە دانەوێڵەیەکە بە ئەندازەی نیسکێکەو لە پزیشکگەریدا بەکار دێت، ناوی نەوایەکی باربەدە.

مشگدم- ا(موشگدەم- muşgdem): باڵندەیەکی رەشی زۆر دەنگخۆشە.

مشگفام- ص(میشگفام- mişgfam): رەش.

مشگمالی- ا(موشگمالی- muşgmalî): ئاهەنگێکی مۆسیقایە.

مشگی- ص(میشگی- mişgî): رەش.

مشگیچە- ا(مەشگیچە- meşgîçe): مەشکەی بچووک.

مشگیزە- ا(مەشگیزە- meşgîze): کیسەیەکی بچووکە بەسەر پەڕەی هەندێ گیاوە هەیە.

مشگین- ص.ن(میشگین- mişgîn): رەش، ئەوەی بۆنی میسک بدات.

مشمئز- ا.فا.ع(موشمەئیز- muşme'iz): بێزار، رەڤیو.

مشمش- ا.ع(میشمیش- mişmiş): قەیسی، شێلانە، زەردەلوو.

مشمشە- ا(میشمیشە- mişmişe): نەخۆشییەکی درمە.

مشمع- ا.مف.ع(موشەممەء- muşemme'): مشەما.

مشمول- ا.مف.ع(مەشموول- meşmûl): شتێک، شتێک بیگرێتەوە.

مشموم- ا.مف.ع (مەشمووم- meşmûm): بۆنکراو، ئەوەی بە بۆن بناسرێتەوەو هەستی پێ بکرێ.

مشنج- ا(میشەنج- mişenc): مێشێکی سەوز باوە.

مشنگ- ص(مەشەنگ- meşeng): دز، رێگر، چەتە.

مشنگ- ا.مف.ع(مەشەنگ- meşeng): لەوتاو، ئاوێتە، ناخالیس.

مشورت- ا.مص.ع(مەشڤەرەت- meşveret): راوێژو تەگبیر، رایزەنی، شیرەتکاری.

مشوش- ا.مف.ع(موشەڤڤەش- muşevveş): تێکەڵ و پێکەڵ، پەرێشان، ئاڵۆز، بێ سەروبەر.

مشوق- ا.فا.ع(موشەڤڤیخ- mûşevvix): ئارەزوو بزوێن، بە شەوق و زەوقهێن.

مشهد- ا.ع(مەشهەد- meşhed): مەزار، مەرقەدی ئیمامان.

مشهود- ا.مف.ع(مەشهوود- meşhûd): رۆژی هەینی، رۆژی پەسلانێ، بینراو، ئەوەی بدینرێ، ئەوەی ببنە شایەد لەسەری.

مشهور- ص.ع(مەشهوور- meşhûr): ناودار، ناسراو، بەناوبانگ، بەنامێ.

مشهی- ا.فا.ع(موشەههی- muşehhî): ئارەزوو بزوێن، ئیشتیا بزوێن، شەهوەت بزوێن، هەوەس بزوێن.

مشی- مص.ل.ع(مەشی- meşî): رۆییشتن، رێکردن.

مشیانە- ا.خ(مەشیانە- meşyane): حەوا، یەکەم ئافرەتی خوڵقێنراو.

مشیەو مشیانە- ا.خ(مەشیەو مەشیانە- meşyew meşyane): ئادەم و حەوا (بەپێی ئاینی زەردەشتی).

مشیب- مص.ل.ع(مەشیب- meşîb): پیربوون، پۆرسپی بوون.

مشیت- مص.ع(مەشییەت- meşîyet): ویستن، ئیرادەو خواستی یەزدان.

مشیخه- ا.ع(مەشیخە- meşîxe): پیران.

مشید- ا.مف.ع(مەشید- meşîd): گەچکاری کراو، قایم و بەرز، سپیکاریکراو.

مشید- ا.مف.ع(موشەییەد- muşeyyed): بەرز، مکوم و قایم و پتەو، هەڵکراو.

مشیر- ا.فا.ع(موشیر- muşîr): ئاماژەکەر، راوێژکەر.

مشیمه- ا.ع(مەشیمە- meşîme): منداڵدان، پزدان، یەڵاش.

مشیمیه- ا(مەشیمییە- meşîmîye): پەردەیەکی ناسکی رەشە لە ناو چاودا.

مص- مص.م.ع(مەس- mes): مژین.

مصائب- ا.ع(مەسائیب- mesa'ib): بەڵاو لێقەومان.

مصاب- ا.مف.ع(موساب- musabb): موسیبەتبار، راست و دروست و ئەنگێوە.

مصاب- ا.ع (مەسابب- mesabb): رێژگە.

مصابره- مص.ع(موسابەرە- musabere): سەبر کردن، زاڵ بوون بەسەر کەسێکدا بەسەبرو تەحەمول.

مصابیح- ا.ع(مەسابیە-mesabîh): چرایان.

مصاحب- ا.فا.ع(موساهیب- musahib): یارو هاودەم، هاورێ.

مصاحبه- مص.ع(موساهەبە- musahebe): گفتوگۆکردن، هەڤپەیڤین.

مصاحف- ا.ع(مەساهیف- mesahif): قورعان، مسحەف، کتێبی چکۆڵە.

مصادر- ا.ع(مەسادیر- mesadir): سەرچاوان، ژێدەران.

مصادره- مص.ع(موسادەرە- musadere): دەست بەسەراگرتنی ماڵی کەسێک بە زۆر، داگیرکردن.

مصادف- ا.فا.ع(موسادیف- musadif): یەکتر دیتن، بەرووی یەکدا تەقین.

مصادفه- مص.ع(موسادەفە- musadefe): دیتنی کەسێک.

مصادقه- مص.ع(موسادەغە- musadexe): دۆستایەتی کردن، بوونە دۆست.

مصادم- ا.فا.ع(موسادیم- musadim): کەسێک یان شتێک بەر کەسێک یان شتێکی دی بکەوێ و زیانی پێ بگەیەنێ، ئاسیو رەسێن.

مصادمه- مص.ع(موسادەمە- musademe): لێکتردان، پێکدادان.

مصارعت- مص.ع(موسارەئەت- musare'et): زۆرەبانی، زۆران گرتن.

مصارف- ا.ع(مەساریف- mesarif): مەسرەف، خەرج، شوێنی سەرفکردن و خەرجکردن.

مصاریع- ا.ع(مەساریئ- mesarî'): یەک تاکی دەرگا، نیوەی یەک بەیتە شیعر.

مصاص- ا.ع(موساس- musas): راز، نهێنی، خاڵیسەی شتێک.

مصاعب- ا.ع(مەسائیب- mesa'ib): کێشەو دۆخە، دژواری و گرفتاریان، ئەسپێک پشتی نەبووبێ، سواری نەبووبێ.

مصاف- ا.ع(مەساف- mesaf): مەیدانی شەڕ، ریز بەستن.

مصافحه- مص.ع(موسافەهە- musafehe): تەوقەکردن، دەست گوشینی یەکتر.

مصالح- ا.ع(مەسالیە- mesalih): بەرژەوەندی و قازانجان، کەرەستەو تفاق.

مصالح-ا.فا.ع(موسالیە-musalih): ئاشتیکەر.

مصالحه- مص.ع(موسالەهە- musalehe): ئاشتی کردن.

مصانع- ا.ع(مەسانئ- 'mesani: کارخانان.

مصاوله- مص.ع(موساڤەلە- musavele): هێرش و پەلاماردانی یەکدی، هەڵمەتبردن.

مصاهرت- مص.ع(موساهەرەت- musaheret): خزمایەتی کردن لە ڕێگەی ژن و ژنخوازییەوە.

مصاید- ا.ع(مەساییدـ mesayîd): داو، تەڵە، کەرەستەی ڕاوکردن، ئامێری ڕاوکردن.

مصب- ا.ع(مەسەبب- mesebb): ڕێژگەی ئاو، ئەو شوێنەی کە ئاوی ڕووبار دەڕژێتە دەریاوە.

مصباح-ا.ع(میسباه- misbah): چرا.

مصبغە- ا.ع(مەسبەغە- mesbexe): خومخانە.

مصحح- ا.فا.ع(موسەههیه- musehhih): هەڵەگیر، هەڵەچن، ڕاستکەرەوە.

مصحح- ا.مف.ع(موسەههەه-musehheh): هەڵەچنکراو، ڕاستکراوە.

مصحف- ا.ع(مەسهەف- meshef): قورعان، مەسحەف، کتێب، ئەو نامەو نووسراوانەی لە یەک بەرگدا کۆکرابنەوە.

مصحف- ا.فا.ع(موسەههیف- musehhif): کەسێک لە کاتی خوێندنەوەدا هەندێ وشە بە هەڵە بخوێنێتەوەو وشەکە بگۆڕێ.

مصحف- ا.مف.ع(موسەههەف- musehhef): وشەیەک لە کاتی نووسین یان خوێندنەوەدا گۆڕدرابێ، وەک: ڕەحمەت بکرێ بەزەحمەت.

مصحوب- ا.مف.ع(مەسهوب- meshûb): بە هاودەم بووگ، بەهاوڕابووگ.

مصداق- ا.ع(میسداغ- misdax): کەسێک یان شتێک کە شایەدی ڕاستی و دروستی گوتنی کەسێک بێ، نیشانەی ڕاستگۆیی، بەڵگەی ڕاستگۆیی، بەڵگەی دروستی قسە.

مصدر- ا.ع(مەسدەر- mesder): سەرچاوە، شوێنی گەڕانەوە، چاوگ، لە دەستووری زمانی فارسییدا چاوگ وشەیەکە کە بەتاو نون یان دال و نوون کۆتایی هاتبێ بە مەرجێ هەر کاتێ نونەکە لە کۆتایی وشەکە لابرا فرمانی ڕابردوو دروست ببێ وەک: رفتن- رفت.

مصدر- ا.مف.ع(موسەددەر- musedder): پێشەوا، کەسێک لە پێشەوە بێ.

مصدع- ا.فا.ع(موسەددیئ- museddi’): ئەوەی باعیسی سەریەشە بێ.

مصدق- ا.فا.ع(موسەددیغ- museddix): باوەڕکەر.

مصدق- ا.مف.ع(موسەددەغ- museddex): باوەڕکراو، سەلمێنراو، تەسدیق کراو.

مصدوقە- ا.ع(مەسدوغە- mesdûxe): ڕاستی.

مصدوم- ا.مف.ع(مەسدوم- mesdûm): ئاسێو دیتگ، ئازار چەشتە.

مصر- ا.ع(میسر- misr): شار، ناوچە، لەمپەری نێوان دوو شت، سنووری نێوان دوو زەوی.

میسران-ا.ع(میسران-misran): کوفەو بەسرە.

مصر- ا.فا.ع(موسیر- musirr): کەسێک پێ لەسەر شتێ دابگرێ، سوور لەسەر شتێک.

مصراع- ا.ع(میسراء- misra’): یەک تاکی دەرگ، نیوە بەیتێکی شیعر.

مصرح- ا.مف.ع(موسەڕەه- muserreh): ڕون و ئاشکرا بوو، تەسریح دراو.

مصرف- ا.ع(مەسرەف- mesref): مەسرەف و خەرجی، شوێنی سەرف کردن، بانک.

مصروع- ص.ع(مەسروء- mesrû’): فێدار.

مصروف- ا.مف.ع(مەسرووف- mesrûf): سەرفکراو، خاوێن و خالیسە.

مصطبە- ا.ع(میستەبە- mistebe): سەکۆ، تەخت، شوێنی تایبەت کە تۆزێ لە زەوی یان لە ناو ژوور بەرزتربێ و کەسێک لەسەری دانیشێت.

مصطفی- ص.ع(موستەفا- mustefa): هەڵبژاردە، یەکێکە لە لەقەبەکانی پێغەمبەر.

مصطکی- ا(مەستەکی- mestekî): شیرەیەکی هەندێ درەختە، بنێشتە تاڵ، جۆرە درەختێکە.

مصطلح- ا.مف.ع(موستەلەح- musteleh): وشەیەک بیێ بە باوو بکەویتە سەر زاری خەڵکی و بۆ مەبەستی غەیرەز ئەسڵی خۆی بەکار بیێت، زاراوە.

مصعب- ا.ع(مەسئەب- mes'eb): فەحل، ئەسپێ کە هێشتا سواری نەبووبێ و پشت نەدا.

مصعد- ا.ع(میسئەد- mis'ed): قاڵدرمەی کارەبایی، ئاسانسور.

مصعد- ا.مف.ع(موسەئئەد- muse''ed): هەڵمێنراو، شلەمەنییەک کە بە کوڵاندنی بڕێکی بیێ بە هەڵم و بڕوات و تام و ڕەنگی بگۆڕێ.

مصغر- ا.مف.ع(موسەغغەر- musexxer): بچوک کراوە، لە دەستووری زمانی فارسیدا بە ناوێک دەگوترێ کە نیشانەێن بچووککردنەوەی (ک. چە، و)ی بچێتە سەر وەک: (پسرک، دریاچە، دخترو)= کوڕیژگە، دەریاچە، کچۆڵە.

مصف- ا.ع(مەسەفف- meseff): جێی سەف بەستن، مەیدانی جەنگ، شەڕگە.

مصفات- ا.ع(میسفات- misfat): کەوگیر، پڵاوپاڵێو، پاڵوێنکە، سوزگی.

مصفى- ا.مف.ع(موسەففا- museffa): سافکراو، پاڵێوراو، پاڵاوتە.

مصقع- ص.ع(میسغەء- misxe'): ڕەوان زمان و ناودار.

مصقل- ص.ع(میسغەل- misxel): خوتبەوێژی زمان سوار.

مصقله- ا.ع(میسغەلە- misxele): ئامێرێک کە ژەنگی شتێکی پێ لابدرێ و زاخاوی بداتەوە.

مصقول- ا.مف.ع(مەسغوول- mesxûl): مشتو ماڵ دراو.

مصلح- ا.فا.ع(موسلیح- muslih): چاکەکار، پیاوی هەژی و ئاشتیکار.

مصلحت- ا.ع(مەسلەحەت- meslehet): هەر شتێ مایەی خێرو چاکەو قازانج و ئاسودەیی مرۆڤ بێ، مەسڵەحەت.

مصلوب- ا.مف.ع(مەسلوب- meslûb): لە خاچدراو.

مصلى- ا.ع(موسەللا- musella): جێی نوێژ کردن، نوێژگە، بەرماڵ.

مصمت- ص.ع(موسمەت- musmet): بتەو، ناو پڕو بتەو.

مصمت- ا.مف.ع(موسەممەت- musemmet): بێدەنگ کراو، خامۆشکراو، خامۆش، بێدەنگ.

مصمم- ا.فا.ع(موسەممیم- musemmim): لێبڕاو، کەسێک بڕیاری کارێکی دابێ و سوور بێ لەسەری.

مصنع-ا.ع(مەسنەء- mesne'): کارگە، کارخانە، شوێنێ باراناوی تێدا کۆبێتەوە، گۆلاو.

مصنف- ا.فا.ع(موسەننیف- musennif): نووسەری کتێب، کتێب نووس.

مصنف- ا.مف.ع(موسەننەف- musennef): کتێبی ڕێکخراو.

مصنوع- ا.مف.ع(مەسنوء- mesnû'): دروستکراو.

مصوب- ا.مف.ع(موسەڤڤەب-musevveb): تەسدیق کراو، پەسندکراو.

مصوت- ا.فا.ع(موسەڤڤیت- musevvit): دەنگدار، ئەوەی بە دەنگی بەرز بانگ بکات.

مصور- ا.مف.ع(موسەڤڤەر- musevver): وێنەگیراو.

مصور- ا.فا.ع (موسەڤڤیر-mussever): وێنەگر، نیگارکێش.

مصون- ا.مف.ع(مەسون- mesûn): پارێزراو.

مصیب- ا.فا.ع(موسیب- musîb): ڕاستکار، لەسەر هەق.

مصیبت- ا.ع(موسیبەت- musîbet): بەڵاو خەم و تەنگانە، نسیبەت.

مصید- ا.ع(میسیەد- misyed): داو، هەر شتێک بۆ ڕاوکردن بەکاربێ.

مصیر- مص.ل.ع(مەسیر- mesîr): گەڕانەوە، ئاقیبەت و چارەنووس.

مضاء- مص.ل.ع(مەزاء- meza'): بڕین، ڕەتبوون.

مضاب- ا.ع(مەزابب- mezabb): شوێنێ مارمیلۆکی زۆر بێ.

مضاجع- ا.ع(مەزاجیئ- mezaci'): خەوتنگان، گۆڕستان.

مضاجعه- مص.ل.ع(موزاجەئە-muzace'e): پێکەوە نووستن.

مضاحکه- مص.ل.ع(موزاهەکە- muzaheke): پێکەوە خەنین، هێنانە پێکەنین.

مضاده- مص.ل.ع(موزاددە- muzadde): دژایەتی کردنی یەک.

مضار- ا.ع(مەزاڕ- mezarr): مەزەڕەت، زەرەرو زیانان.

مضارب- ا.ع(مەزاریب- mezarib): خێوەتگە.

مضاربه- مص.ع(موزارەبە- muzarebe): بەگژیەکداچوون، شەڕکردن، بازرگانی کردن بەپارەی کەسێکی دی، پارەدان بە کەسێک بۆ موعامەلە بە شەریکی.

مضارع- ص.ع(موزاریئ- muzari'): وەک یەک، فرمانێ دەلالەت لە ئێستا یان داهاتوو بکات.

مضاعف- ص.ع(موزائەف- muza'ef): دوو بەرانبەر، دوو چەنانە.

مضاف- ا.مف.ع(موزاف- muzaf): زیاد کراو، دراوەپاڵ.

مضامین-ا.ع(مەزامین-mezamîn): ناوەڕۆکان.

مضایق- ا.ع(مەزایغ- mezayix): گەلی، تەنگە، تەنگەی هورمز.

مضایقه- مص.م.ع(موزایەغە-muzayexe): تەنگەتاو کردن.

مضبوط- ا.مف.ع(مەزبووت- mezbût): دروست، ڕاست، بێ هەڵە، ئەرشیوکراو، لەبەرکراو، مکوم و قایم، تۆمارکراو.

مضبه- ا.ع(مەزەببە- mezebbe): جێگەیەک مارمیلۆکی زۆربێ.

مضجج- ا.فا.ع(موزیجج- muzicc): ناڵەکار.

مضجر- ا.فا.ع(موزجیر- muzcir): خەمهێن، مەلولکار.

مضجع- ا.ع(مەزجەء- mezce'): خەوتنگە، گڵکۆ، ئارامگە.

مضحاک- ص.ع(میزهاک- mizhak: کەسێک زۆر پێ بکەنێ.

مضحک- ا.فا.ع(موزهیک- muzhik): مایەی پێکەنین، پێکەنین هێنەر.

مضحکه- ا.ع(مەزهەکە- mezheke): مایەی پێکەنین.

مضر- ا.فا.ع(موزیر- muzir): موزیر، زەرەرگەیەنەر.

مضراب- ا.ع(میزراب- mizrab): ئامێرێکی کانزایی بچوکە تاری پێ لێ دەدەن.

مضرب- ا.ع(میزرەب- mizreb): خێوەتی گەورە، سەراپەردە.

مضرت- ا.ع(مەزەڕەت- mezerret): زەرەر، زیان.

مضرس- ا.مف.ع(موزەڕەس- muzerres): ددانەدار، کەسێک گرفتارو گیرۆدەی دەردو بەڵابێ، پیاوی کارامەو تەنگانە دیتو.

مضروب- ا.مف.ع(مەزرووب- mezrûb): لێدراو.

مضطر- ص.ع(موزتەر- muzterr): ناچار، گیرۆدە، دەستکورت.

مضطرب- ا.فا.ع(موزتەریب- muzterib): شڵەژاو، نیگەران، پەرێشان.

مضعف- ا.فا.ع(موزەئیف- muze''if): فەرموودەی لاواز، بێ تواناکەر، لاوازکەر.

مضغ- مص.ع(مەزغ- mezx): جووین.

مضغه- ا.ع(موزغە- muzxe): پلەگۆشتێک، پارو لە دەمدا بجووریّ.

مضل- ا.فا.ع(موزیلل- muzill): گومراکەر.

مضله- ا.ع(مەزەللە- mezelle): گومرایی، شوێنێ کە مرۆڤ ڕێی تیا هەڵە بکات.

مضمار- ا.ع(میزمار- mizmar): شوێنی رامکردنی ئەسپ، مەیدانی ئەسپ تاودانێ، دوا خاڵ کە ئەسپ لە پێشبڕکێدا دەبێ بیگاتێ..

مضمحل- ص.ع(موزمەهیلل-muzmehill): لەنێو چوو، نەماگ.

مضمر- ا.مف.ع(موزمەر- muzmer): پەنهان و شاراوە، لەویژدانا هێڵراوە.

مضمضه- مص.ع(مەزمەزە- mezmeze): ئاو لە دەم وەردان، غەرغەرە.

مضموم- ا.مف.ع(مەزموم- mezmûm): کۆکراوە، وشەیەک زەمە (بۆر)ی لەسەر بێ.

مضمون- ا.مف.ع(مەزمون- mezmûn): ناوەرۆک و بابەت، ناواخن.

مضئ- ا.فا.ع(موزیٔ- muzî’): پرشنگدار، بە پرتەو، روناک کەرەوە.

مضی- مص.ل.ع(موزی- muzî): رۆییشتن، رەتبوون، تێپەربوونی رۆژگار.

مضیف- ا.ع(مەزیف- mezîf): شوێنی میوانداری، جێی پێشوازییکردنی میوانان.

مضیف- ا.ص(موزیف- muzîf): خانەخوێ.

مضیق- ا.ع(مەزیغ- mezîx): جێی تەنگ، کەنداو، تەنگە.

مضیقه- ا.ع(مەزیغە- mezîxe): تەنگانە، شوێنی تەنگ.

مطابخ- ا.ع(مەتابیخ- metabix): مویەق، متبەخ، خواردنگە، چێشتخانە.

مطابع- ا.ع(مەتابیء- metabi’): چاپخانان.

مطابق- ص.ع(موتابیغ- mutabix): یەکسان، جووت و چون یەک.

مطابقه- مص.ع(موتابەغە- mutabexe): بەرانبەرکردن، بەرانبەر کردنی دوو شت بەیەکەوە، جۆرە سنعەتێکی شیعرییە.

مطاحن- ا.ع(مەتاهین- metahin): ئاش، ئاسیاو.

مطار- ا.ع(مەتار-metar): فرۆکەخانە، فرگە.

مطارح- ا.ع(مەتاریح- metarih): شوێنی بڵاوکردنەوەی تۆران.

مطارده- مص.م.ع(موتارەدە- mutarede): یەکدی راونان، پەلاماردانی یەکدی.

مطارق- ا.ع(مەتاریغ- metanrix): مەترەقان، کوتەکان، مێکوتان.

مطاع- ا.مف.ع(موتاء- muta’): بەگوێکراو، کەسێک خەڵکی گوێڕایەڵی بن و فەرمانی جێبەجێ بکەن.

مطاعم- ا.ع(مەتائیم- meta’im): خواردنگە، ریستوران، چێشتخانە.

مطاف- ا.ع(مەتاف- metaf): شوێنی تەوافکردن، شوێنی سوورانەوە.

مطالب- ا.ع(مەتالیب- metalib): بابەت و مەبەستان.

مطالبه- مص.م.ع(موتالەبە- mutalebe): داواکردن، داواکردنی شتێک یان هەقی خۆت لە کەسێک.

مطالع- ا.ع(مەتالیء- metali’): شوێنی دەرکەوتن، شوێنی هەڵهاتنی رۆژو مانگ و ئەستێران....

مطالعه- مص.م.ع(موتالەئە- mutale’e): خوێندنەوەو موتالا، لێکۆڵینەوە، ئاگاداربوون لە شتێک لە ئەنجامی روانین و رامان.

مطامع- ا.ع(مەتامیٔ- metami’): جێگەی تەماع.

مطاوع- ص.ع(موتاڤیٔ- mutavi’): گوێڕایەڵ، سازگار، گونجاو، خۆشدەست.

مطاوعت- مص.م.ع(موتاڤەئەت- mutave'et): رازی بوون، گوێڕایەڵی کردن، فەرمان بردن.

مطاوی- ا.ع(مەتاڤی- metavî): پێچاوپێچی شتی وەکو گوریس یان ریخۆڵە.

مطایبه- مص.ل.ع(موتایەبە- mutayebe): سوعبەتکردن، گاڵتەکردن.

مطب- ا.ع(مەتەب- meteb): شوێنێ کە دکتۆر چارەسەرو دەرمانی نەخۆشانی تیا بکات.

مطبخ- ا.ع(مەتبەخ- metbex): مەتبەخ، مویەق، ئاشخانە.

مطبع- ا.ع(مەتبەء- 'metbe): چاپخانە.

مطبق- ا.مف.ع(موتبەغ- mutbex): تێک ئالاو، خراوە سەریەک.

مطبق- ا.مف.ع(موتەببەغ- mutebbex): جۆرە قوماشێکە، سەرپۆشدار، قەدکراو.

مطبقه- ا.ع(موتبیغە- mutbixe): تای توند کە شەوو رۆژ بەرت نەدا.

مطبوخ- ا.مف.ع(مەتبووخ- metbûx): کولاو، لە بواری دکتۆریدا دەرمانێکە کە بیکوڵێنن و شیلەی بدەن بە نەخۆش، جۆشانە.

مطبوع- ا.مف.ع(مەتبووء- 'metbû): چاپکراو، شتێک بە تەبیعەتی مرۆڤ بێ.

مطجن- ا.مف.ع(موتەجەن- muteccen): سوورەوەکراو لە تاوەدا.

مطحنه- ا.ع(میتهەنە- mithene): ئاش، ئاسیاو.

مطر- ا.ع(مەتەر- meter): باران، واران

مطرا- ص.ع(موتەرا- muterra): تەرو تازەو ئاودار.

مطران- ا.ع(مەتران- metran): مەتران، سەرۆکی کاهینان.

مطرب- ا.فا.ع(موتریب- mutrib): سترانبێژ، نەواژەن، گۆرانی بێژ، سەماکار.

مطرح- ا.ع(مەترەه- metreh): شوێنی بلاوکردنەوەو هەوڵدان.

مطرد- ا.ع(میترەد- mitred): کورتەرم، نێزەی کوڵ، عەلەم.

مطرد- ص.ع(موتەڕەد- muterred): درێژ، تولانی، (رۆژێکی درێژ).

مطرد- ا.فا.ع(موتەڕید- muterrid): گشتی، دوا بە دوای یەک.

مطرز- ا.مف.ع(موتەرەز- muterrez): نەخش و نیگاردار، پەراوێزدار، جلکی بە نەخش و نیگار.

مطرز- ا.فا.ع(موتەڕیز- muterriz): کەسێک کاری نەخشاندنی جل و بەرگ بێ.

مطرف- ا.ع(میترەف- mitref): جۆرە جلێکە.

مطرف- ا.ع(موتەرەف- muterref): هەوەڵ و سەرەتای شتێک، ئەسپێک کە سەرو کلکی رەش یان سپی بێ.

مطرف- ا.فا.ع(موتەریف- muterrif): کەسێک لە پەڕی لەشکر بدات و بجەنگێ.

مطرق- ا.ع(میترەغ- mitrex): چەکوش، کوتەک، مەترەق.

مطروح- ا.مف.ع(مەترووه- metrûh): توڕدراو.

مطرود- ا.مف.ع(مەترود- metrûd): وەدەرنراو، دەرکراو.

مطعم- ا.ع(مەتئەم- met'em): خواردنگە، چێشتخانە، ریستوران.

مطعوم- ا.مف.ع(مەتئووم- met'um): خوراو، خواردن.

مطعون- ا.مف.ع(مەتئوون- met'ûn): تانەلێدراو، بە نێزە لێدراو، سەرزەنشت کراو، تاعوون لێدراو، ئاژنکراو.

مطفف- ا.فا.ع(موتەففیف- muteffif): کەسێک لە پێوانەو کێشانەدا کەم بپێوێ و سووک بکێشێت.

مطفی- ا.فا.ع(موتفی- mutfî): کوژێنەرەوەی ئاگر، خامۆشکەر.

مطلا- ا.مف.ع(موتەلّلا- mutella): زەرکفت، زەرکەش.

مطلب- ا.ع(مەتلەب- metleb): مەبەست، بابەت، ئارمانج.

مطلع- ا.ع(مەتلەء- metle’): شوێنی هەڵاتنی ستێران، سەرەتای قسە، یەکەمین بەیتی غەزەل یان قەسیدە.

مطلع- ا.فا.ع(موتتەلیء- mutteli’): ئاگادارو شارەزا لە کارێک.

مطلق- ص.ع(موتلەغ- mutlex): ئازادو ڕەها.

مطلقە- ص.ع(موتەللەغە- mutellexe): ژنی تەڵاقدراو.

مطلوب- ا.مف.ع(مەتلووب- metlûb): داواکراو، خوازراو.

مطمئن- ص.ع(موتمەئین- mutme’in): دڵنیاو ئاسودە.

مطمح- ا.ع(مەتمەه- metmeh): جێی تەماح، شوێنی چاو تێ برین، جێیە یان شتێ چاوی تێ ببردرێ.

مطمورە- ا.ع(مەتموورە- metmûre): سەرداب یان ژێر زەمینێک کە ئازوقەو خواردەمەنی تێدا وەشێردرێ، زیندان.

مطموس- ا.مف.ع(مەتمووس- metmûs): نابینا، گوم بووگ، دوورخریاگ.

مطواع- ص.ع(میتڤاء- mitva’): گوێڕایەڵ.

مطوق- ص.ع(موتەڤڤەغ- mutevvex): تەوقدار، تەوق لە مل، گەردنبەن.

مطوقە- ص.ع(موتەڤڤەغە- mutevvexe): تەوقدار، کۆتری تەوق لەمل .

مطول- ا.ع(موتەڤڤەل- mutevvel): درێژپێدراو، درێژ. .

مطوی- ا.ع(مەتڤا- metva): پێچ و ئەڵقە، وەکو پێچ و ئەڵقەی گوریس یان ریخۆڵە، لۆ.

مطهر- ا.فا.ع(موتەهیر- mutehhir): پاککەرەوە، پاکژکەرەوە.

مطهر- ا.مف.ع(موتەههەر- mutehher): پاک و خاوێن، پاکەوەکراو.

مطهرە- ا.ع(مەتهەرە- methere): مەسینە، ئافتاوە.

مطیب- ا.مف.ع(موتەییەب- muteyyeb): پاکیزەو بۆنخۆشکراو.

مطیر- ص.ع(مەتیر- metîr): باراناوی، بارانی، باران دیتە، باران چەشتو.

مطیر- ا.ص.ع(موتەییەر- muteyyer): داری تەڕو تازە، جۆرە عەبایەکە کە وینەی تەیرو توی تێدایە.

مطیع- ا.فا.ع(موتیء- mutî’): گوێڕایەڵ، ملکەچ.

مطیعە- ا.ع(موتییە- mutîye): هەر چوار پێیەک سواری بن ئیدی نێر بێ یان مێ.

مظال- ا.ع(مەزالل- mezall): چەتر، خێوەت، چادری گەورە، سابات و کەپر.

مظالم- ا.ع(مەزالیم- mezalim): زوڵم و زۆر، زۆرداری، ئەوەی بە زۆرو غەدر لە کەسیک داگیر بکرێ.

مظان- ا.ع(مەزانن- mezann): جێی گومان و مەزەنە، نرخ و بەهای کاڵا، شوێنێ کە گومانی بوونی شتێکی تیا بکرێ.

مظاهر- ا.ع(مەزاهیر- mezahir): شوێنی دەرکەوتن، دیاردە، جیلوەگا.

مظاهر- ا.فا.ع(موزاهیر- muzahir): پشتیوان، پارێزەر، هاوپشت.

مظاهرت- مص.م.ع(موزاهەرەت- muzaheret): هاوپشتی کردنی یەک، یارمەتیدان و پشتگیری کردنی یەکدی، ڕێپێوان.

مظروف- ا.مف.ع(مەزرووف- mezrûf): ئەوەی لە قاپی بکەن یان بیرێژنە قاپەوە.

مظفر- ص.ع(موزەففەر- muzeffer): سەرکەوتوو.

مظل- ا.فا.ع(موزیلل- muzill): سێبەردار، سایەدار، سایەئەناز.

مظلم- ص.ع(مـوزلیم- muzlim): تاریک و نوتەک، شەوی تاریک.

مظلمە- ا.ع(مـەزلیـمـە- mezlime): زوڵم، ئەوەی بە زۆرو غـەدر لە کـەسێک داگـیـرکـرابێ، زۆرداریییەک لە کەسێک کرابێ.

مظلوم- ا.مف.ع(مـــەزلـووم- mezlûm): مەزڵووم، زوڵم لێکراو، غەدرلێکراو.

مظلە- ا.ع(مـــەزەلـە- mezelle): چەتـر، سەیوان، خێوەتی گەورە، کەپرو سابات.

مظنون- ا.مف.ع(مـــەزنـوون- meznûn): گومان لێکراو.

مظنە- ا.ع(مەزیننە- mezinne): جێی گومان کردن، شوێنێ گومانی ئەوەی لێبکرێ کە شتێکی تێدابێ، نرخ و بەهای کالا.

مظهـر- ا.ع(مـەزهەر- mezher): شـوێنی دەرکەوتن، شوێنی ئاشکرابوون، دیاردە.

مع- حـر(مـەئە- me'e): لەگـەڵ، بە، وەک: بەداخەوە.

معاء- ا.ع(میئاء- mi'a'): ریخۆڵە.

مـعـابد- ا.ع(مـــەئابیــد- me'abid): پەرستگەکان.

معابر- ا.ع(مەئابیر- me'abir): بواران.

مـعـاتب- ا.مف.ع(مـوئاتەب- mu'ateb): گلەیی لێکراو، سەرزەنشت کراو.

معـاتبە- مص.م.ع(موئاتەبە- mu'atebe): گلەیی کرن لە یەکدی، تورەبوون و گلەیی کردن.

معاجین- ا.ع(مەئاجین- me'acin): ماجوم.

معاد- مص.ل.ع(مەئاد- me'ad): گەڕانەوە، ئەو دنیا.

معـادات- مص. ل.ع(موئادات- mu'adat): دژمنایەتی کردنی یەکدی.

معـادل- ص.ع(موئادیل- mu'adil): هاوتا، هاوسەنگ، بەرانبەر، هاوکێش.

مـعـادلە- مص.م.ع(مـوئادەلە- mu'adele): هاوکێشە، بەرانبەر کردن، هاوکێش کردنی دووشت.

معادن- ا.ع(مەئادین- me'adin): کانزایان، کانگایان.

معـاذ- مص.ل.ع(مـەئاز- me'az): پەنابردن، پەناگە.

معاذیر- ا.ع(مەئازیر- me'azîr): هەنجەت و بیانوو، پاکانە، مایەی عوزرخوازی.

معارج- ا.ع(مەئاریج- me'aric): قاڵدرمە، نەردەوان، پەیژە، ئەوەی پێیدا سەرکەوی.

مـعـارض- ص.ع(مـــوئاریز- mu'ariz): ناڕازی، بەرهەڵستکار.

معارضە- مص.ل.ع(موئارەزە- mu'areze): ململانێ کردنی دوو خەنیم، شەڕکردن، شکاندنی قسەی کەسێک، ئۆپۆزیسیون.

مـعـارف- ا.ع(مـەئاریف- me'arif): ئەهلی عـیـلم و زانسـتـان، خـەڵکانی بە نامێو ناودار، زانست و زانیاریان.

معارفە- مص.م.ع(موئارەفە- mu'arefe): یەکتر ناسین، ئاشنایەتی پەیداکردن.

معارک- ا.ع(مەئاریک- me'arik): شەڕ.

معاش- مص.ع(مـەئاش- me'aş): ژیان، ئەو شتەی پێی بژی لە خواردنو خواردنەوە، بژێوی.

معاشر- ا.ع(مەئاشیر- me'aşir): کەسوکارو خزم و خۆیشان.

مـعـاشـر- ص.ع(مـوئاشـیــر- mu'aşir): هاونشین، دۆست و هاودەم.

مـعـاشـرتە- مص.ل.ع(مـــوئاشـــەرەت- mu'aşeret): پێکەوە ژیان، دۆستـایەتی کردن و تێکەڵاو بوون.

مـعـاشـقـە- مص.ل.ع(مــوئاشـــەغــە- mu'aşexe): ئاشقێنی کردن.

مـعـاصـر- مص.ع(مـوئاسـیـر- mu'asir): هاومێژ، هاوچەرخ، هاوعەسر.

معاصر- ا.ع(مەئاسیر- me'asir): ئامـێری ئاوگرتنی میوەو شت، عەسارە.

معاصی- ا.ع(مەئاسی- me'asî): سەرپێچی و خەتاو گوناهان.

معاضد- ا.فا.ع(موئازید- mu'azid): هاوکار، یارویاوەر، هاوبازوو.

معاضدت- مص.م.ع(موئازەدەت- mu'azedet): هاوکاری کردنی یەکتر، بازوو خستنە بازووی یەکتر، دەست لە دەستکردن.

معاطات- مص.م.ع(موئاتات- mu'atat): شتێک دەست بە دەست بدرێتە یەکتر، خزمەتکردن، عەتاکردن.

معاف- ا.مف.ع(موئاف- mu'af): بەخشراو، عەفوکراو.

معاقب- ا.فا.ع(موئاغیب- mu'axib): سزادەر.

معاقب- ا.مف.ع(موئاغەب- mu'axeb): سزادراو، ئیقابدراو.

معاقبه- مص.م.ع(موئاغەبە- mu'axebe): سزادان، ئازارو ئەشکەنجەدان، یەک بە دووی یەکدا هاتن.

معاقد- ا.فا.ع(موئاغید- mu'axid): هاوپەیمان.

معاقده- مص.ل.ع(موئاغەدە- mu'axede): ئەهدو پەیمان بەستن، سۆزدان.

معاقل- ا.ع(مەئاغیل- mu'a¨xil): پەناگە، قەلا، کێوی بەرز.

معالج- ا.فا.ع(موئالیج- mu'aliec): چارەکەر، عیلاجکار.

معالجه- مص.ع(موئالەجە- mu'alece): دەرمان کردن، مالیجە کردن.

معالف- مص.ع(مەئالیف- me'alif): ئاخوڕی حەیوان و چارەوییان.

معالم- ا.ع(مەئالیم- me'alim): نیشانە، ئەو نیشانەو عەلامەتانەی کە لە ڕێگایاندا بۆ ڕێنوێنی دابنرێن.

معالی- ص.ع(مەئالی- me'alî): شەرەف و سەرفرازی.

معامل- ا.فا.ع(موئامیل- mu'amil): موعامەلەچی، سەوداگەر.

معامله- مص.ل.ع(موئامەلە- mu'amele): کڕین و فرۆشتن، مامەڵە و سەودا کردن.

معان- ا.ع(مەئان- me'an): جێ، مەنزڵ.

معاند- ا.فا.ع(موئانید- mu'anid): سەر سەخت، نەکڵۆک، عیناد، شەڕکەر، ڕق ئەستور.

معاندت- مص.ل.ع(موئانەدەت- mu'anedet): شەڕکردن، ڕقبەرقێ کردن، ڕکە کردن، مل لەبەر ملنانی یەکتر، هەڤرکی.

معانقه- مص.ل.ع (موئانەغە- muanexe): دەست لەملی یەکترکرن، یەکدی لەباوەش گرتن.

معانی- ا.ع(مەئانی- me'anî): لقێکە لە لقەکانی ڕەوانبێژی، واتاناسی.

معاودت- مص.ل.ع(موئاڤەدەت- mu'avedet): گەڕانەوە.

معاوضه- مص.م.ع(موئاڤەزە- mu'aveze): گۆڕینەوە، گۆڕینەوەی دوو شت لەگەڵ یەکدا.

معاون- ا.فا.ع(موئاڤین- mu'avin): یاریدەدەر.

معاونت- مص.م.ع(موئاڤەنەت- mu'avenet): یاریدەدانی یەکتر.

معاهد- ا.ع(مەئاهید- me'ahid): شوێنی گەڕانەوە، شوێنێ کە کۆمەڵە خەڵکێکی لێ کۆوەبێ، یانە، شوێنێ کە قەرارێکی تیا بدرێ، پەیمانگە.

معاهده- مص.ل.ع(موئاهەدە- mu'ahede): پەیمان بەستن، سوێند خواردن بۆ یەکتر، بەڵێن دان بە یەکتر، سۆزدان.

معایب- ا.ع(مەئایب- me'ayib): عەیبە، خراپە.

معایش- ا.ع(مەئایش- me'ayîş): مەعیشەت، ژیان، بژێوی.

معاینه- مص.م.ع(موئایەنە- mu'ayene): تەماشاکردن، دیتن، دیتن و پشکنینی نەخۆشی.

معاییر- ا.ع(مەئاییر- me'ayir): عەیار، پێوانە.

معبد- ا.ع(مەئبەد- me'bed): پەرستگە.

معبد- ا.مف.ع(موئەببەد- mu’ebed): هێژا، ڕێگەی هەموارو قیرتاو.

معبر- ا.ع(میئبەر- mi’ber): گوزەرگا، بوار، شوێنی پەڕینەوە.

معبر- ا.فا.ع(موئەببیر- mu’ebbir): کەسێک خەون لێک بداتەوە.

معبود- ا.مف.ع(مەئبوود- me’bûd): مەعبوود، پەرستراو.

معتاد- ص.ع(موئتاد- mu’tad): ئالودە، خوگر بە شتێکەوە، ڕاهاتگ لەسەر شتێک.

معتبر- ص.ع(موئتەبەر- mu’teber): عیبرەتگرتوو، بە ئیحتوبار، ئەمین و جێی متمانە.

معتد- ا.مف.ع(موئتەدد- mu’tedd): لە حەد دەرچوو، خەملێنراو.

معتدل- ص.ع(موئتەدیل- mu’tedil): ڕاست، میانەڕەو، بەرانبەر.

معتدی- ا.فا.ع(موئتەدی- mu’tedî): تەجاوزکار،

معتذر- ا.فا.ع(موئتەزیر- mu’tezir): غوزر خواز.

معترض- ا.فا.ع(موئتەریز- mu’teriz): بەرهەڵست، ناڕازی.

معترضە- ا.ع(موئتەریزە- mu’terize): ڕستەیەکە لە دەرێی ئەسڵی بابەت، کە بۆ ڕوونکردنەوە، دوعا یان توک و نەفرین لە ناوەڕاستی ڕستەدا دێ و دەخرێتە نێوان دوو داشەوە.

معترف- ا.فا.ع(موئتەریف- mu’terif): ئیعتراف کەر.

معترک- ا.ع(موئتەرەک- mu’terek): مەیدانی شەڕ، شەڕگە.

معتز- ا.مف.ع(موئتەزز- me’tezz): عەزیزو خۆشەویست.

معتزل- ا.فا.ع(موئتەزیل- mu’tezil): گۆشەگیر، دوورە پەرێز.

معتزلە- ا.ع(موئتەزیلە- mu’tezile): موعتەزیلە، گروپێکی موسڵمان بوو.

معتصم- ا.فا.ع(موئتەسیم- mu’tesim): پەنابەر، دەستەو دامێن بوونی کەسێک، خۆگرتن بە شتێکەوە بۆ ڕزگار بوون.

معتضد- ا.فا.ع(موئتەزید- mu’tezid): کۆمەککەر، دادخواز.

معتق- ا.مف.ع(موئتەغ- mu’tex): کۆیلەی ئازاد کراو.

معتقد- ا.فا.ع(موئتەغید- mu’texid): بە باوەڕ، باوەڕدار.

معتقد- ا.ع(موئتەغەد- mu’texed): باوەڕ، ئەوەی مرۆڤ باوەڕی پێی هەیە.

معتکف- ا.فا.ع(موئتەکیف- mu’tekif): خەڵوەتکێش، گۆشەنشین، کەسێک بۆ عیبادەت لە مزگەوتدا یان لە گۆشەیەکی دیدا وەمێنێ.

معتل- ص.ع(موئتەل- mu’tel): نەخۆش، وشەیەک کە پیتی بزوێنی تیا بێ، پیتی بزوێن دەکاتە: واو، ئەلف، یا.

معتمد- ا.فا.ع(موئتەمید- mu’temid): کەسێک متمانە بە یەکێک بکات و کارێکی پێ بسپێرێ، متمانەکەر.

معتمد- ا.مف.ع(موئتەمەد- mu’temed): متمانە پێکراو.

معتنی- ا.فا.ع(موئتەنی- mu’tenî): بایەخدەر.

معتنی بە- ص.مر.ع(موئتەنابیهی- mu’tenabihi): بایەخ پێ درباگ.

معتوە- ص.ع(مەئتووە- me’tûh): کەم ئەقڵ، سەرگەردان.

معجب- ا.فا.ع(موئجیب- mu’cib): خۆپەسن، خۆویست، خۆپەرست.

معجر- ا.ع(میئجەر- mi’cer): لەچک، سەرپۆش.

معجز- ا.فا.ع(موئجیز- mu’ciz): پەرجوکەر، داهێنەر.

معجزه- ا.ع(موئجیزه- mu’cize): موجیزه، پەرجو.

معجل-ا.فا.ع(موئەججیل- mu’eccil): پەلەکەر، لەز.

معجل- ا.مف.ع(موئەججەل- mu’eccel): پەلە لێکرا.

معجم- ا.مف.ع(موئجەم- mu’cem): پیتی خاڵدار، واژەنامە.

معجم- ص.ع(مەئجەم- me’cem): پیاوی هەژێ و دەگمەن.

معجون- ا.مف.ع(مەئجون- me’cûn): ماجوم، مەعجون، کۆمەڵە دەرمانێک تێکەڵ کرابێ و پێکەوە شێلرابێ و کرابێ بە ماجون، شێلراو.

معد- ا.فا.ع(موئیدد- mu’idd): ئامادەکەر.

معد- ا.مف.ع(موئەدد- mu’edd): ئامادەکراو.

معدل- ا.فا.ع(موئەددیل- mu’eddil): راستکەرەوە، هاوکێشکەرەوە.

معدل- ا.مف.ع(موئەددەل- mu’eddel): راستکراوە، تێکرا.

معدلت- مص.ل.ع(موئەدیلەت- mu’edilet): دادگەری، داد دان.

معدم- ص.ع(موئدیم- mu’dim): قەلەندەر، هەژار، بێنەوا، موحتاج.

معدن- ا.ع(مەئدین- me’din): کانگە.

معدود- ا.مف.ع(مەئدوود- me’dûd): ژمێردراو، کەم.

معدول- ا.مف.ع(مەئدوول- me’dûl): دەستکاری کراو.

معدوم- ا.مف.ع(مەئدووم- me’dûm): ئیعدام کریاگ، لەسێدارە دراو، لەقەنارە دراو.

معده- ا.ع(میئدە- mi’de): گەدە.

معذار- ا.ع(میئزار- mi’zar): هەنجەت و بیانوو پاکانە و عوزرخوایی.

معذب- ا.مف.ع(موئەززەب- mu’ezzeb): عەزاو دریاگ، ئەشکەنجە دراو.

معذرت- ا.مص.ع(مەئزیرەت- me’ziret): پۆزش، عوزرخوایی، تەوازۆ.

معذور- ا.مف.ع(مەئزور- me’zûr): عوزردار.

معراج- ا.مف.ع(میئراج- mi’rac): پاچینە، پەیژە، قاڵدرمە، نەردەوان،هەر شتێک پێی سەر بکەوی.

معرب- ص.ع(موئەرەب- muerreb): عەرەبێنراو.

معربد- ا.فا.ع(موئەربید- mu’erbid): بەدخو، شەڕانی، کەسێک بەدمەست بێ و هاوار بکات و خراپە بکات.

معرت- ا.ع(مەئەڕەت- me’erret): گوناح و بەدی، تاوان.

معرج- ا.ع(مەئرەج- me’rec): نەردەوان، قاڵدرمە، پەیژە، پاچینە.

معرض- ا.ع(موئریز- mu’riz): پیشانگا، نمایشگە.

معرف- ا.فا.ع(موئەڕیف- mu’erif): ناسێنەر.

معرفت- مص.م.ع(موئریفەت- me’rifet): ماریفەت، زانست و زانیاریان، ناسین و زانینی شتێک.

معرق- ا.فا.ع(موئەریغ- mu’erix): مایەی ئارەقە کردنەوە.

معرق- ص.ع(موئەرەغ-mu’erex): پیاوی داڵە گۆشت، شەرابی ئاوێتە بە ئاو.

معرک- ا.ع(مەئرەک- me’rek): مەیدانی شەڕ..

معروض- ا.مف.ع(مەئرووز- me’rûz): پیشاندراو، لەروو.

معروف- ا.مف.ع(مەئرووف- me’rûf): چاکی و کاری چاکە، ناودار، ناسراو.

معری- ا.ص.ع(مەئەڕا- mu’erra): رووت.

معری- ص.ن.ع(موئەڕی- mu’errî): خەڵکی مەعەڕە-ی سوریا.

معز- ا.ع(مەئز- me’z): بزن.

معز- ا.فا.ع(موئیزز- mu’izz): عەزیز و هەژی.

معزز- ا.مف.ع(موئەززەز- mu’ezzez): هێژا، گران و بە قەدر.

معزم- ا.فا.ع(موئەززیم- mu’ezzim): ئەفسونگەر.

معزول- ا.مف.ع (مەعزوول- me’zûl): لەکارلابراو، بێکارو گۆشەگیر.

معزی- ا.فا.ع(موئەززی- mu’ezzî): سەرخۆشیکەر.

معزی- ا.مف.ع(موئەززا- mu’ezza): تازیەدار، سەرخۆشی لێکراو.

معسر- ص.ع(موئسیر- mu’esir): هەژار، دەستکورت، کەسێک تووشی دەستکورتی بووبێ و نەتوانێ قەرزی خۆی بداتەوە.

معسر- ا.فا.ع(موئەسسیر- mu’essir): دژوارکار.

معسکر- ا.ع(موئەسکەر- mu’esker): ئۆردوگا، لەشکرگە.

معسور- ص.ع(مەئسوور- me’sûr): دژوار.

معشار- ا.ع(میئشار- mi’şar): دەیەک.

معشر- ا.ع(مەئشەر- me’şer): جماعەت، کەس و کارو خزم و خۆیشان.

معشوق- ا.مف.ع(مەئشووغ- me’şûx): دلبەر.

معشوقه- ا.مف.ع(مەئشووغە- me’şûxe): ماشوقە.

معصار- ا.ع(میئسار- mi’sar): ئامێرێکە بۆ گوشینی شتێک تا شیلەکەی بگرن، عەسارە، گوشەر.

معصر- ا.ع(میئسەر- mi’ser): عەسارە، بۆ گرتنی ئاوی ترێ یان میوەی دی.

معصرات- ا.ع(موئسیرات- mu’sirat): هەوری تەڕو پڕ باران.

معصفر- ص.ع(موئەسفەر- mu’esfer): زەرد، جلی زەرد.

معصم- ا.ع(میئسەم- mi’sem): مەچەکی دەست.

معصوم- ا.مف.ع(مەئسوم- me’sûm): کەسێک لە ژیانیا گوناهی نەکردبێ، لە گوناح بەدەر.

معصومه- ا.مف.ع(مەئسوومە- me’sûme): پاکیزە، پاک و دوور لە هەر گوناهێک.

معصیت- ا.ع(مەئسیەت- me’siyet): گوناح، سەرپێچی.

معضل- ص.ع(موئزیل- mu’zil): سەخت و دژوارو ناشیرین و ناحەز، گرفت.

معضله- ص.ع(موئزیلە- mu’zile): دژورای، گیروگرفت.

معطر- ص.ع(موئەتتەر- mu’etter): بۆنخۆش.

معطف- ا.ع(مەئتیف- mu’tif): گەردن، عەبا، شانیل، پاڵتۆ، پاڵتۆی بارانی.

معطل- ا.فا.ع(موئەتتیل- mu’ettil): تەعتیل کار، کەسێک کەنکۆڵی لە بوونی خوا بکات.

معطل- ا.مف.ع(موئەتتەل- mu’ettel): بێکار.

معطله- ا.ع(موئەتتیلە- mu’ettile): پەیڕەوانی مەزەبی تەعتیل، ئەمانە گروپگەلێک بوون نکوڵییان لە سیفەتێن یەزدان و ناوێن یەزدان دەکرد.

معطوف- ا.مف.ع(مەئتووف- me’tûf): وشەیەک ببرێتەوە سەر وشەی پێش خۆی، شتێک مایەی بایەخ پێدان بێ.

معطی- ا.فا.ع(موئتی- mu’tî): بەخشندە.

معظم- ص.ع(موئزەم- mu’zem): زۆربەی شتێک، گەورە.

معظم- ا.مف.ع(موئەززەم- mu’ezzem): کەسێک کە بە گەورە بژمێردرێ، مەزن.

معظمه- ا.ع(موئزەمە-mu’zeme): پێشهات و ڕووداوی قورس و ناخۆش، کاری گەورە.

معظمه- ا.مف.ع(موئەززەمە- mu’ezzeme): مەزن، گەورە (بۆ مێ).

معفو- ا.مف.ع(مەئفوڤ- me’fuv): بەخشراو، عەفوکراو.

معقب- ا.فا.ع(موئەغغیب- mu’exxib): ماتەڵ بوو، درەنگ کەوتوو، دواخەر.

معقبات- ا.ع(موئەغغیبات- mu’exxibat): فریشتەێن ڕۆژ و شەو.

معقد- ا.ع(مەئغید- me’xid): جمگە.

معقد- ا.مف.ع(موئەغغەد- mu’exxed): گرێدراو، گرێ دراو، ئاڵۆز، قسەی ئاڵۆزو بەگرێ.

معقرب- ص.ع(موئەغرەب- mu’exreb): خوار، کەچ، چەماوە، مەدەدکاری بەهێز.

معقرب- ا.ع(موئەغریب- mu’exrib): شوێنێ کولاژدمی زۆربێ.

معقل- ا.ع(مەئغیل- me’xil): قەلا، پەنا، بورج، کێوی بەرز.

معقود- ا.مف.ع(مەئغوود- me’xûd): گرێدراو.

معقول- ا.مف.ع(مەئغوول- me’xûl): ئەوەی ئەقڵ پەسندی بکات، پەسندی ئەقڵ.

معکن- ص.ع(موئەککەن- mu’ekken): ورگن، کەسێک لە قەڵەویدا گۆشتی ورگی چین چین کەوتبێتە سەر یەک.

معکوس- ص.ع(مەئکووس- me’kûs): ئاوەژوو، سەرەونخون، ژێروبان، پێچەوانە.

معلا- ص.ع(موئەللا- mu’ella): هەڵکراو، بەرزکراو، پایەبەرز.

معلات- ا.ع(مەئلات- me’lat): شەرەف و سەرفرازی، گەورەیی و پایەبەرزی.

معلاق- ا.ع(میئلاغ- mi’lax): ئەوەی کە شتێکی پێوە هەڵواسرێ، بزمار، سنگ.

معلف- ا.ع(مەئلەف- me’lef): ئاخوڕ.

معلق- ا.مف.ع(موئەللەغ- mu’ellex): هەڵواسراو، ئاوێزان.

معلق زدن- مص.م(موئەلەغ زەدەن- mu’elexzeden): تەقلەلێدان.

معلقه- ا.مف.ع(موئەللەغە- mu’ellexe): هەڵواسراو، ژنێ کە مێردەکەی دیار نەبێ و نە بە مێردار حەساو بکرێ و نەبە تەڵاقدراو، هەر یەکێک لە حەوت قەسیدە بەناوبانگەکەی کەڵە شاعیرانی عەرەبی سەردەمی جاهیلی کە لە کابەدا هەڵواسرابوون.

معلل- ا.فا.ع(موئەللیل- mu’ellil): بەیانکەری هۆ.

معلم- ص.ع(موئلەم- mu’lem): نیشانەکراو، نیشاندار.

معلم- ا.ع(مەئلەم- me’lem): ئەو نیشانەو عەلامەتانەی لە کەنارێن ڕێگە دادەنرێن بۆ ڕێنوێنی.

معلم- ا.فا.ع(موئەللیم- mu’ellim): فێرکار، مامۆستا، موعەلیم.

معلم- ا.مف.ع(موعەللیم- mu’ellim): تەعلیم دراو، فێرکراو.

معلول- ا.مف.ع(مەئلول- me’lûl): نەخۆش و دەغەزار، شتێ کە بە بەڵگەو هۆکار سەلمێنرابێ.

معلوم- ا.مف.ع(مەئلووم- me’lûm): مەعلوم، ئاشکرا، زانراو.

معلی- ص.ع(موئەللا- mu’ella): پایەبەرز، گەورە، هەڵکراو.

معما-ا.ع(موئەمما-mu’emma): مەتەڵ، قسەیەک بە ڕەمزو هێما مەبەستێک دەربڕێ، گۆنگ.

معمار- ا.ص.ع(میئمار- mi’mar): تەلارکار، ئەندازیاری تەلارکاری.

معمر- ص.ع(موئەممەر- mu’emmer): تەمەن درێژ، پیری بە ساڵاچوو.

معمم- ص.ع(موئەممەم- mu’emmem): عەمامە لەسەر.

معمودیه- ا.ع(مەئموودییە- me'mûdiye): رێ و رەسمێکی مەسیحیانە کە بە شێوازی تایبەتی غوسلی منالّ دەدەن.

معمور-ا.مف.ع(مەئموور-me'mûr): ئاوەدان.

معمول- ا.مف.ع(مەئموول- me'mûl): کارکراو، دروستکراو، رێ و رەسم.

معمی- ا.ص.ع(موئەمما- mu'emma): مەتەلّ، لوغز، قسەیەک بە ئاسانی نەیەتە حالّی بوون، گۆنگ.

معن- ص.ع(مەئن- me'n): درێژ، کورت، کەم، زۆر.

معنبر- ص.ع(موئەنبەر- mu'enber): عەنبەرین، شتێ کە تێکەلّ بە عەنبەرو بۆنی خۆشکرابێ.

معنون- ص.ع(موئەنڤەن- mu'enven): کتێبی عینواندار.

معنوی- ص.ن.ع(مەئنەڤی- me'nevî): باتینی، حەقیقی، مەعنەوی.

معنی- ا.ع(مەئنا- me'na): واتا، مانا، مەبەست.

معوج- ص.ع(موئڤەج- mu'vec): چەوت، خوار، گێڕ، چەماوە.

معوق- ا.مف.ع(موئەڤڤەغ- mu'evvex): سەقەت.

معول- ا.ع(میئڤەل- mi'vel): زەنگن، کولینگ، پاچ، قازمە.

معول- ص.ع(موئەڤڤەل- mu'evvel): جێی متمانەو باوەڕ، پەنا.

معونت- ا.مص.ع(مەئوونەت- me'unet): هاوکاری کردن، یارمەتی دان.

معوی- ص.ن.ع(میئەڤی- mi'evî): رێخۆلەیی.

معهد- ا.ع(مەئهەد- me'hed): یانە، شوێنی خڕبوونەوەی خەلّکی، شوێنی قەرار.

معهود- ا.مف.ع(مەئهود- me'hûd): کۆن، ناسراو، بینراوو ناسراو، ئەهەد کردوو.

معی- ا.ع(مەئی- me'î): رێخۆلّە.

معیار- ا.ع(میئیار- mi'yar): پێوەر، ئەندازەو پێوانە، سەنگی مەحەک و تەرازوو.

معیب- ص.ع(مەئیب- me'îb): عەیبدار، نوقستانو نا تەواو.

معیت- مص.ع(مەئییەت- me'îyet): پێکەوە بوون.

معید- ص.ع(موئید- mu'îd): زیرەک، بە ئەزموون، کارامە، کەسێک کارێک دووبارە بکاتەوە، ئەوەی وانە بۆ قوتابیان دووبارە بلّێتەوە.

معیر- ا.فا.ع(موئەییر- mu'eyyir): عەیارگر، عەیارگیر، عەیب گۆ.

معیشت- ا.ع(مەئیشەت- me'îşet): ژیان و مەعیشەت، ژیان و بژێوی.

معیل- ص.ع(موئیل- mu'îl): عایلەدار، خودان عیال، منالّدار، خێزاندار.

معین- ا.فا.ع(موئین- mu'în): کۆمەک کار، یارمەتی دەر.

معین- ص.ع(مەئین- me'în): ئاوێک بڕوات، ئاوی پاک و رەوان.

معین- ا.مف.ع(موئەییەن- mu'eyyen): دیاریکراو.

معیوب- ا.مف.ع(مەئیووب- me'yûb): عەیبدار، خەوشدار، نا دروست و نا تەواو.

مغ- ا(موغ- mux): موغ، پێشەوای ئاینی زەردەشتی.

مغ- ا.ص(مەغ- mex): رۆخانە، رووبار، قولّ، چالّ.

مغابن- ا.ع(مەغابین- mexabin): باخەلّ، بێخی ران.

مغاث- ا.ع(موغاس- muxas): جۆرە درەختێکە.

مغار- ا.ع(مەغار- mexar): مەغارە، ئەشکەوتی گەورەو قولّ.

مـغـارس- ا.ع(مـەغـاریس- mexaris): نەمامگە، نەمامجاڕ، شەتڵجاڕ.

مغارم- ا.ع(مەغاریم- mexrim): غەرامە، سزا.

مغازلە- مص.ع(موغـازەلە- muxazele): ئاشقێتی دەگەڵ ژناندا، دڵداری، ئەڤینی.

مغازە- ا.فر(موغازە- muxaze): موغازە، عەمار، دوکان، کۆگە، مەخزەن.

مـغـافـصت- مص.ع(مـوغـافـەسـەت- muxafeset): پەلامـاردان و هێـرش بردنی لەنکاو.

مـغـاک- ا.ص(مـەغـاک- mexak): کـون، موغارە، شوێنی چاڵ و قووڵ.

مغاکچە- ا.ص(مەغاکچە- mexakçe): چاڵی بچووک، کونی بچووک، مەغارۆکە.

مغالبە- مص.ل.ع(موغالەبە- muxalebe): زاڵبوون بەسەر یەکدیدا.

مـغـالطە- مص.ع(مـوغـالەتە- muxalete): بەغەڵەتبردنی یەکتر.

مـغـالظە- مص.ع(مـوغـالەزە- muxaleze): دژمنایەتی کرن، بوغزاندنی یەکتری.

مغامز- ا.ع(مەغامیز- mexamiz): غەیبت و بەدگۆیی.

مغامز- ا.ع(موغامیز- muxamiz): دەلاک، دەلاکی حەمام.

مغایر- ص.ع(موغایر- muxayir): جیاواز.

مـغـایرت- مص.ع(مـوغـایەرەت- muxayeret): دژایەتی کردنی یەک.

مغبن- ا.ع(مەغبین- mexbin): بێخی ڕان.

مـغـبـوط- ا.مف.ع(مـەغـبـووت- mexbût): خۆزیا پێ خوازراو، حەسوودی پێ براو.

مـغـبـون- ا.مف.ع(مـەغـبـوون- mexbûn): فـریوخـواردوو لـە سـەوداو مـعـامـەلەدا، غەدرلێکراو.

مـغـتـبط- ا.فا.ع(موغـتـەبیت- muxtebit): حەسود، خۆزیا خواستە.

مغتذی- ا.فا.ع(موغتەزی- muxtezî): نان خواردوو.

مـغـتـسل- ا.ع(مـوغـتـەسـەل- muxtesel): غوسڵخانە.

مغتنم- ا.مف.ع(موغتەنەم- muxtenem): دەرفەتی قۆزراوە.

مـغـذی- ا.فـا.ع(مـوغـەززی- muxezzî): خـواردن دەر، شـتێ کـە مـەوادی خـۆراکی باشی تێدابێ.

مغرب- ا.ع(مەغریب- mexrib): خۆرنشین.

مـغـربل- ص.ع(مـوغـەربەل- muxerbel): هەتیوچە، ناکەس بەچە، کوشتوی ئاوسیاگ.

مـغـرس- ا.ع(مـەغـریس- mexris): شـوێـنی دارچاندن، نەمامگە، نەمامجاڕ، شەتڵجار.

مغرض- ص.ع(موغریز- muxriz): غەرەزدار، بەدنیاز، کینەلە زگ، بوغز لەزگ.

مغرف- ص.ع(میـغـرەف- mixref): ئەسپی تیژڕەو، سواری تیژڕەو.

مـغـرف- ا.فـا.ع(مـوغـریف- muxrif): ئاو هەڵگرتن بە مشت.

مغرم- ا.ع(مەغرەم- mexrem): غـەرامـەت، جەزا.

مغرم- ص.ع(موغرەم- muxrem): گیرۆدەی قەرزو غەرامەت، شەیدای شتێک.

مغرور- ص.ع(مەغرور- mexrûr): کەسێک تـەمـاع بـکاتـە حـەرام، فـریوخـواردوو، هەڵخەڵەتاو.

مغز- اا(مەغز- mexz): مێشک، مۆخ.

مغز تیرە- ا.مر(مەغزی تیرە- mexzi tîre): رستێکی سپیە بە ئەستووری قامکێ دەبێ کە لە نێو ئێسکەکانی مۆرەغەی پشت دایە، مۆخ.

مغزل- ا.ع(میغزەل- mixzel): تەشی.

مغسل- ا.ع(مەغسەل- mexsel): مردە شۆر خانە.

مـغـسـول- ا.مف.ع(مـەغـسـوول- mexsûl): شۆردراو.

مغشوش- ا.مف.ع(مەغشوش- mexşûş): غەش لێکراو، ناخالیسە، غەشدار.

مغشی- ا.مف.ع(مەغشی- mexşî): لەهۆشچوون، لەخۆچوون، بوورانەوە.

مغص- ا.ع(مەغس- mexs): زگئێشە، پێچ و ژانە سک.

مغصوب- ا.مف.ع(مەغسووب- mexsûb): زەوتکراو، داگیرکراو، غەسپ کراو.

مغضوب- ا.مف.ع(مەغزوب- mexzûb): بەرتوورە، توورە لێ بوون.

مغفر- ا.ع(میغفەر- mixfer): زرێییەکە لە ژێر کڵاوخودەوە لەسەر دەکرێ.

مغفرت- مص.م.ع(مەغفیرەت- mexfiret): چاوپۆشین لە گوناح و خەتای کەسێک، بەخشینی گوناح.

مغفل- ص.ع(موغەففەل- muxeffel): نەزان، گێل، کەم ئەقڵ.

مغفور- ا.مف.ع(مەغفوور- mexfûr): خوالێخۆشبوو، رەحمەتی.

مغلطه- ا.ع(مەغلەتە- mexlete): قسەیەک یەکێک بە هەڵەو سەهودا بەرێ.

مغلظ- ص.ع(موغەللەز- muxellez): توند، سەخت.

مغلق- ا.مف.ع(موغلەق- muxlex): داخراو.

مغلوب- ا.مف.ع(مەغلووب- mexlûb): بەزیوو، تێشکاو، خرچاو، بەستەزمان.

مغلوط- ص.ع(مەغلووت- mexlût): عەڵەتدار.

مغلول- ا.مف.ع(مەغلوول- mexlûl): کەسێک کۆت و زنجیری لە گەردن کرابێ، کەسێک یەجگار تینوو بێ..

مغمز- ا.ص.موغەممیز- muxemmiz): دەلاک.

مغمز- ا.ع(مەغمەز- mexmez): شوێنێ بۆ ئیرادگرتن و بەدگۆیی.

مغموم- ص.ع(مەغمووم- mexmûm): خەمناک و غەمگین.

مغناطیس- ا.ع(مەغناتیس- mexnatîs): موگناتیس.

مغند- ا(موغوند- muxund): دومەڵ، گرێ لە گۆشتا، هەر شتێ خڕبێ.

مغنی- ا.فا.ع(موغنی- muxnî): بێ نیاز، بێ پێویستی.

مغنی- ا.فا.ع(موغەننی- muxennî): موتریب، گۆرانی بێژ.

مغوار- ص.ع(میغڤار- mixvar): تالآنچی و شەڕکەر.

مغیب- مص.ل.ع(مەغیب- mexîb): ئاوابوون، دیارنەمان، دوور بوون.

مغیب- ا.مف.ع(موغەییەب- muxeyyeb): ئاواکراو، دوورخراوە، پەنهان کراو.

مغیث- ا.فا.ع(موغیس- muxîs): فریارەس.

مغیر- ا.فا.ع(موغیر- muxîr): تالآنچی و پەلاماردەر.

مغیر- ا.مف.ع(موغەییەر- muxeyyer): گۆڕاو.

مغیر- ا.فا.ع(موغەییر- muxeyyir): بگۆڕ، مایەی گۆڕان، ناجێگیر.

مغیلان- ا(موغیلان- muxîlan): دارێکی دڕکاوییە.

مفاتح- ا.ع(مەفاتیه- mefatih): کلیلان.

مفاتیح- ا.ع(مەفاتیه- mefatîh): کلیلان.

مفاجات- مص.ل.ع(موفاجات- mufacat): نشکێــــــڤایان، لەپڕ، لە پڕاهاتن، لەنکاودا پەلاماردان.

مفاخر- ا.ع(مەفاخیر- mefaxir): شانازی و فەخران.

مفاخره- مص.ل.ع(موفاخەرە- mufaxere): خۆ هەڵکێشان بەسەر یەکتردا، بەخۆ نازین، کشوفشی.

مفارش- ا.ع(مەفاریش- mefariş): فەرش و رایەخان.

مفارق- ا.ع(مەفاریغ- mefarix): خەتی ناوەندی سەر لە ئاکامی شانەکردن، مەفرەق، دووڕێیان و چوار ڕێیان.

مفارقت- مص.ل.ع(موفارەغەت- mufarexet): لێکترازان، جیابوونەوە لێکدی، جیایی و دووری.

مفازه- ا.ع(مەفازە- mefaze): شوێنی رزگاری و پەناگە، جێی مردن و نەمان، بیابانی وشک و بێ ئاو، کەویر.

مفاسد- ا.ع(مفاسید- mefasid): مایەی خراپی و گەندەڵی.

مفاصات- مص.ع(موفاسات- mufasat): جیاکردنەوەی شتێک لە شتێک، یەکلاکردنەوەی حیساب.

مفاصل- ا.ع(مەفاسیل- mefasil): جومگەکان.

مفاکهه- مص.ل.ع(موفاکەهە- mufakehe): سوعبەتکردن، شوخیکردن.

مفاوز- ا.ع(مەفاڤیز- mefaviz): شوێنی رزگاری، بیابانی وشک و بێ ئاو.

مفاوضه- مص.ل.ع(موفاڤەزە- mufaveze): شەریک بوون و یەکسانی لە کارێکدا، گفتوگۆ کردن.

مفاهیم- ا.ع(مەفاهیم- mefahîm): ماناو چەمکان.

مفت- ص(موفت- muft): خۆڕایی، ئەوەی بە بەلاش دەست دەکەوێ، موفت.

مفتاح-ا.ع(میفتاه-miftah): کلیل، وازکەر.

مفتتن- ا.مف.ع(موفتەتەن- mufteten): کەسێک کەوتبێتە ناو فیتنەوە.

مفتح- ا.ع(میفتەه- mifteh): کلیل، وازکەر.

مفتح- ا.فا.ع(موفەتتیه- mufettih): بکەرەوە.

مفتخر- ا.فا.ع(موفتەخیر- muftexir): شانازی کەر، فەخرکەر، خۆهەڵکێش.

مفتخوار- ص.فا.ع(موفتخار- muftxar): موفتەخۆر، مشەخۆر، ئەوەی ماڵی خەڵکی بە خۆڕایی بخوات، کەسێک کە بێ ڕەنج و زەحمەت شتێکی دەست بکەوێ.

مفترس- ا.فا.ع(موفتەریس- mufteris): درندە، هۆڤ.

مفترض- ا.مف.ع(موفتەرەز- mufterez): فەرزکراو، واجب ولازم.

مفترق- ا.فا.ع(موفتەریغ- mufterix): جیا، پەراگەندە، جیاکەرەوە.

مفتری- ا.فا.ع(موفتەری- mufterî): بوختانکەر.

مفتش- ا.فا.ع(موفەتیش- mufettiş): موفەتیش، سەرپەرشتیار.

مفتضح- ص.ع(موفتەزەه- muftezeh): ریسوا، دیار.

مفتعل- ا.ع(موفتەئەل- mufte'el): کاری گەورەو دژوار، کاری بێ پێشینەو دەستکرد.

مفتقد- ا.مف.ع(موفتەغەد- muftexed): گوم بووگ، لە دەست چووگ.

مفتقر- ص.ع(موفتەغیر- muftexir): ئاتاج، هەژار، بێنەوا.

مفتن- ا.فا.ع(موفەتین- mufettin): ئاژاوەچی، فیتنەگێڕ.

مفتن- ا.مف.ع(موفەتەن- mufetten): گیرۆدەی ئاژاوەوە، شەیدا، ئاشق.

مفتوح- ا.مف.ع(مەفتووه- meftûh): کراوە، واز، وشەیەک سەری هەبێ.

مفتول- ا.مف.ع(مەفتوول- meftûl): بادراو، پێچراو.

مفتون- ا.مف.ع(مەفتوون- meftûn): شەیدا، ئاشق، ئەڤیندار.

مفتی- ا.فا.ع(موفتی- muftî): موفتی، مەلایەک فتوا بدات.

مفحم- ص.ع(موفهەم- mufhem): خامۆش کراو، بێدەنگ کراو، کەسێک لە قسە کردندا هیچ بەڵگەیەکی پێ نەبێ.

مفخر- ا.ع(مەفخەر- mefxer): مایەی فەخرو شانازی، ئەوەی شانازی پێوە بکرێ.

مفخره- ا.ع(مەفخەرە- mefxere): مایەی فەخرو شانازی.

مفخم- ا.مف.ع(موفەخخەم- mufexxem): گەورەکراو، پیاوی مەزن، گران قەدر، هەژێ.

مفر- ا.ع(مەفەڕ- meferr): مەفەر، ڕێی هەڵاتن، جێی ڕاکردن.

مفرح- ا.فا.ع(موفەڕیح- muferih): شادی هێن، دڵخۆشکەر، دەرمانی بەهێزکردنی دڵ.

مفرد- ا.ص.ع(موفرەد- mufred): تاک.

مفرش-ا.ع(میفرەش- mifreş): فەرش، ڕایەخ.

مفرط- ا.فا.ع(موفریت- mufrit): زۆرو فرە، توندڕەو.

مفرغ- اا(میفرەغ- mifrex): قەڵای، قەڵایی، حەوجۆش.

مفرق- ا.ع(مەفرەغ- merrfrex): مەفرەق، ڕێگەیەک کە ڕێی تری لێ بیێتەوە، خەتی ناوەندی سەر کە لە ئەنجامی شانەکردنی قژ لە ناوەڕاستدا دروست دەبێ، خەتی ناوەندی سەر.

مفرق- ا.فا.ع(موفەریغ- muferrix): جوداکار، تەفریقەگێڕ.

مفروز- ا.مف.ع(مەفرووز- mefrûz): جیاکراوە، هەڵاویردراو، شتێک لە شتێک جیابکرێتەوە.

مفروش- ا.مف.ع(مەفرووش- mefrûş): فەرش کراو، ڕاخراو.

مفروض- ا.مف.ع(مەفرووز- mefrûz): فەرزکراو، واجب کراو، ئەوەی خوا بەسەر بەندەی خۆیدا فەرزو واجبی کردووە.

مفروق- ا.مف.ع(مەفرووغ- mefrûx): جیاکراوە، پەراگەندە بوو.

مفسد- ا.فا.ع(موفسید- mufsid): گەندەڵکار.

مفسده- ا.ع(مەفسەدە- mefsede): مایەی گەندەڵی.

مفسر- ا.فا.ع(مەفەسسیر- mufessir): تەفسیرکار، شرۆڤەکار.

مفصل- ا.ع(مەفسیل- mefsil): جومگە.

مفصل- ا.مف.ع(موفەسسەل- mufessel): فەسڵ، فەسڵکراو، لێک جیاکراوە، بە شەرح و تول و تەفسیل، تێرو تەسەل.

مفضال- ص.ع(میفزال mifzal): پیاوی زۆر زانا.

مفضض- ا.مف.ع(موفەززەز- mufezzez): زیوکفت.

مفضل- ا.مف.ع(موفەززەل- mufezzel): تەفزیل کراو.

مفطر- ا.فا.ع(موفتیر- muftir: ڕۆژوو خۆر، ڕۆژو شکێن، ڕۆژونەگر.

مفطرات- ا.ع(موفتیرات- muftirat): ئەوەی ڕۆژوی پێ بەتاڵ بێ و بشکێ.

مفطور- ا.مف.ع(مەفتوور- meftûr): خولقێنراو، ئەفرێندراو.

مفطوم- ا.مف.ع(مەفتووم- meftûm): منالی لە شیر براوە.

مفعول- ا.مف.ع(مەفئوول- mef'ûl): کراو، بەرکار، کەسێک یان شتێک کاری لەسەر کرابێ.

مفقود-ا.مف.ع(مەفغوود- mefxûd): گوم کریاگ، لە دەست چوو.

مفکر- ا.فا.ع(موفەککیر- mufekkir): هزرڤان، بیرمەند، بیریار.

مفلاق- ص.ع(میفلاغ- miflax): ناکەس بەچە، بەرەڵڵا، بێکارە، دەستبەتاڵ.

مفلاک- ص(میفلاک- miflak): دەستبەتاڵ، نەبووە، پەریشان حاڵ.

مفلح- ص.ع(موفلیه- muflih): سەرکەوتوو، ڕزگار.

مفلق- ص.ع(موفليغ- muflix): داهێنەر.

مەفلوج- ا.مف.ع(مەفلووج- meflûc): ئیفلیج بوو.

مفلوک- ص(مەفلووک- meflûk): بەدبەختی لات، لات پاڵەوانی خوا.

مفوض- ا.فا.ع(موفەڤڤیز- mufevviz): تەخویل کراو، کەسێک کارێک یان ئەرکێک بە یەکێکی دی بسپێرێ و دەسەڵاتی بداتێ.

مفنی- ا.فا.ع(موفنی- mufnî): لەناوبەر، فەناکار، فەوتێنەر.

مفوضه- ا.ع(موفەڤڤیزە- mufevvize): گروپێکی موسڵمانانە باوەڕیان وایە کە تاک لە کارو کردووەی خۆیدا ئازادە.

مفهوم- ا.مف.ع(مەفهووم- mefhûm): زانراو، فامکراو، چەمک، فامراو.

مفید- ا.فا.ع(موفید-mufîd): سوودمەند، بەسوود، سوود بەخش.

مفیق- ص.ع(موفیغ- mufix): هۆشمەند، داهێنەر، شاعیرێک کە قسەی سەیر بێنێتەوە.

مقابح- ا.ع(مەغابیهـ- mexabih): دزێو، ناشیرین، کرێت، جنێو.

مقابحه- مص.ع(موغابەهە- muxabehe): جنێودان بەیەکدی، شەڕە جنێو.

مقابر- ا.ع(موغابیر- muxabir): گۆڕستان، قەورستان.

مقابض-ا.ع(مەغابیز- mexabiz): دەسک، دەسکان.

مقابل- ص.ع(موغابیل- muxabil): رووبەڕوو، بەرانبەر، لە هەمبەر.

مقابله- مص.ع(موغابەلە- muxabele): رووبەڕوو بوون، رووبەڕوو کردن.

مقاتل- ا.ع(مەغاتیل- mexatil): جێی کوشتن.

مقاتل- ا.فا.ع(موغاتیل- muxatil): جەنگاوەر، شەڕکەر.

مقاتله- مص.ل.ع(موغاتەلە- muxatele): شەڕکردن.

مقادیر- ا.ع(مەغادیر- mexadîr): ئەندازەکان.

مقاربت- مص.ل.ع(موغارەبەت- muxarebet): نزیکبوونەوە لەیەک، گانکردن.

مقارن- ص.ع(موغارین- muxarin): هاوڕێ، هاودەم.

مقارنه- مص.ل.ع(موغارەنە- muxarene): لێک نزیک بوونەوە، بوون بە یارو هاوڕێ.

مقاسات- مص.ل.ع(موغاسات- muxasat): رەنجکێشان، زەحمەتکێشان.

مقاسم- ا.ع(مەغاسیم- mexasim): جێی دابەشکردن.

مقاسمه- مص.ع(موغاسەمە- muxaseme): دابەشکردنی شتێک، سوێندانی کەسێک، سوێندخواردن بۆ کەسێک.

مقاش- ا(مەغغاش- mexxaş): مەقاش، موکێش.

مقاصد- ا.ع(مەغاسید- mexasid): مەبەست و مرادان.

مقاطع- ا.ع(مەغاتیئ- mexati’): شوێنی بڕین، شوێنی جودایی، کۆتایی قسە، دوا بەیتی غەزەل یان قەسیدە.

مقاطعه- مص.ع(موغاتەئە- muxate’e): لێک دابڕان، بڕینی پەیوەندی و هاتوچۆ.

مقاعد- ا.ع(مەغائید- mexa’id): جێی دانیشتن، قوون.

مقال- مص.م.ع(مەغال- mexal): قسەگوتن، گفتوگۆ، گوتار.

مقاله- مص.م.ع(موغالە- mexale): قسەکردن، گفتوگۆ، گوتار.

مقالید- ا.ع(مەغالید- mexalid): کلیلان.

مقام- ا.ع(مەغام- mexam): شوێن یان کات، پلەو پایە.

مقام- ا.ع(مەغام- mexam): شوێنی وەستان، جێی پێ، پایە، پلە.

مقامات- ا.ع(مەغامات- mexamat) مەجلیس، خوتبە.

مقامر-ا.فا.ع(موغامیر- muxamir): قومارباز.

مقامره- مص.ل.ع(موغامەرە-muxamere): قومارکردن، قوماربازی.

مقامه- ا.ع(مەغامە- mexame) مەجلیس، جێی دانیشتن، دەستەیەک لە خەڵکی، خوتبە یان حیکایەت یان بابەتێک کە لە کۆڕێکدا بخوێنرێتەوە.

مقاود- ا.ع(مەغاڤید- mexavid): جڵەو، هەوسار، رەشمە، لغاو.

مقاوله- مص.ل.ع(موغاڤەلە- muxavele): قەول و قەرارکردن، گفتوگۆ کردن لەگەڵ کەسێکدا.

مقاوم- ا.فا.ع(موغاڤیم- muxavîm): بەرەڤان، بەرگریکار، مکوم.

مقاومت- مص.ل.ع(موغاڤەمەت- muxavemet): بەرەڤانی کرن، بەرگریکردن، بەرهەڵستن، مکومی.

مقایسه- مص.م.ع(موغایەسە-muxayese): بەراوردکردن.

مقبره- ا.ع(مەغبەرە- mexbere): گۆڕ، قەورستان.

مقبض- ا.ع(مەغبەز- mexbez): دەسک، دەسکی شمشێرو ئەو شتانە.

مقبل- ا.فا.ع(موغبیل- muxbil): ئایندە، بەختەوەر، بە یەغباڵ.

مقبوض-ا.مف.ع(مەغبوز-mexbûz):گیراو.

مقبول- ا.مف.ع(مەغبول- mexbûl): قەبوڵ کراو، پەسند کراو.

مقت- مص.ل.ع(مەغت- mext): بێزاربوون لە کەسێک، بێزاری، نەفرەت، دژمنایەتی.

مقتبس- ا.فا.ع(موغتەبیس- muxtebis): گڕگرتوو، وەرگر، سوود وەرگر.

مقتبس- ا.مف.ع(موغتەبەس- muxtebes): وەرگیراو، بابەتێک کە لەکەسێکی دی وەرگیرابێ و سوودی لێ بینرابێ.

مقتحم- ا.فا.ع(موغتەهیم- muxtehim): بێ پەروا، کەسێک بێ بیرکردنەوە مل بە کاری ترسناکەوە بنێ.

مقتدا- ا.مف.ع(موغتەدا- muxteda): پێشەوا، کەسێک کە خەڵکی دووی بکەون.

مقتدر- ص.ع(موغتەدیر- muxtedir): بەتوانا، تواندار.

مقترن- ص.ع(موغتەرین- muxterin): هاورێ و هاوەڵ.

مقتصد- ص.ع(موغتەسەد- muxtesed): دەستگرەوە، میانەرەو.

مقتضب- ا.مف.ع(موغتەزەب-muxtezeb): براو، شیعرێ بە زارەکی و راستەوخۆ بگوترێ.

مقتضی-ا.فا.ع(موغتەزی- muxtezî): خوازیار، شایستە، موستەهەق، لایەق.

مقتضی- ا.مف.ع(موغتەزا- muxteza): داواکراو، خوازراو.

مقتفی- ا.مف.ع(موغتەفی- muxtefî): شوێن پێ هەڵگرتنی کەسێک، دوو کەوتنی کەسێک.

مقتل- ا.ع(مەغتەل- mextel): جێی کوشتن، کوشتنگە.

مقتنع- ا.مف.ع(موغتەنئ- muxteni'): قەناعەت کەر.

مقتنی- ا.فا.ع(موغتەنا- muxtena): بەدەست هاتوو، بەدەست هێنراو.

مقتنی- ا.فا.ع(موغتەنی- muxtenî): بەدەست هێنەر.

مقتول- ا.مف.ع(مەغتول- mextûl): کوژراو.

مقحم- ص.ع(موغهەم- muxhem): لاواز، سست، خاو.

مقدار- ا.ع(میغدار- mixdar): بڕ، ئەندازە، میقدار.

مقدام- ص.ع(میغدام- mixdam): دلاوەر، ئازا، پێشڕەو.

مقدر- ا.مف.ع(موغەددەر- muxedder): قەدەر، چارەنووس، ئەوەی لە چارەنووسرابێ.

مقدرت- مص.ل.ع(مەغدیرەت- mexdiret): توانا هەبوون، هێزو توانایی.

مقدس- ا.ع(مەغدیس- mexdis): شوێنی پاک و خاوێن و پیرۆز.

مقدس- ص.ع(موغەددەس- muxeddes): پاک و پاکیز، بێ خەوش.

مقدم- مص.ع(مەغدەم- mexdem): گەڕانەوە لە سەفەر، کاتی هاتن.

مقدم-ا.فا.ع(موغدیم- muxdim): پێشڕەو، دلێرو بوێرو ئازا، نەترس.

مقدم- ص.ع(موغەددەم- muxeddem): پێش، پێشڕەو، لەپێش، لە ریزی پێشەوە.

مقدمە- ا.ع(موغەددیمە- muxeddime): سەرەتا، پێشەکی، دەستپێک، پێشڕەوی لەشکر.

مقدور- ا.مف.ع(مەغدور- mexdûr): لە چارەنووسراو، تواناداری.

مقر- ا.ع(مەغەر- mexerr): مەقەڕ، بارەگا.

مقر- ا.فا.ع(موغیر- muxir): ئیعتراف کەر، دانپیانەر.

مقراض- ا.ع(میغراز- mixraz): قەیچی، مقەست، دوات.

مقرب- ا.مف.ع(موغەرەب- muxerreb): نزیک خراوە، ئەوەی لە کەسێک نزیک بوویێتەوەو پلەو پایەیەکی لا پەیدا کردبێ.

مقرر- ا.مف.ع(موغەرەڕ- muxerrerr): قەرار دراو، جێگیرو بەرقەرار بوو.

مقرعە- ا.ع(میغرەئە- mixre'e): قامچی، شەلاق.

مقرمە- ا.ع(میغرەمە- mixreme): چەرچەفی رەنگینی نەخشین کە لەسەر فەرش یان جێگە رابخرێ، چەرچەف.

مقرنس- ص.ع(موغەرنەس- muxrnes): میچ یان گومەزی گەچکاری (نەخش و نیگاری بەگەچ).

مقروض- ا.مف.ع(مەغرووز- mexrûz): بردراو، قەردار، قەرزار.

مقروع- ا.مف.ع(مەغرووء- muxrû'): لێدراو، گەورەو مەزن.

مقرون- ا.مف.ع(مەغرون- mexrûn): نزیک لە یەکدی، پەیوەست بەیەکەوە.

مقره- ا.ع(مەقەرە- mexere): گۆزەی بچوک، حەوزی بچوک.

مقری- ا.فا.ع(موغریئ- muxrî'): قورئان خوێن، کەسێک قورئان فێری خەڵکی بکات.

مقسط- ا.فا.ع(موغسیت- muxsit): دادگەر، دادپەروەر، عادیل.

مقسم- ا.فا.ع(مەغسیم- mexsim): جێی دابەشکردن.

مقسم- ا.فا.ع(موغەسیم- muxesim): دابەشکەر.

مقسم- ا.مف.ع(موغەسەم- muxessem): دابەشکراو، پیاوی خەماوی و جوان.

مقسوم- ا.مف.ع(مەغسووم- mexsûm): دابەشکراو.

مقشر- ا.مف.ع(موغەششەر- muxeşşer): پاک کراو.

مقص- ا.ع(میغەس- mixes): قەیچی، دوات، مقەست.

مقصد- ا.ع(مەغسید- mexsid): جێی مەبەست، مەنزڵ.

مقصر- ا.فا.ع (موغەسسیر- muxessir): تەخسیرکار، درێغی کار.

مقصود- ا.مف.ع(مەغسوود- mexsûd): ویستراو، مەبەستدار.

مقصور- ا.مف.ع(مەغسوور- mexsûr): کورتکراو.

مقصوره- ا.ع(مەغسووره- mexsûre): ماڵی بچوک، خەڵوەتخانە، سەرای شوورەدار، شوێنی وەستانی ئیمام لە مزگەوتدا، میحراب.

مقضی- ا.مف.ع(مەغزی- mexzî): تەواو بوو، تەواوکراو، رەوابوو.

مقطر- ا.مف.ع(موغەتتەر- muxetter): دڵۆپێنراو.

مقطع- ا.ع(مەغتەء- 'mexte): شوێنی برین، پارچە، کۆتایی قسە، دوا بەیتی غەزەل یان چامە.

مقطع- ص.ع(موغتەء- 'muxte): پیاوی غەریبی دوورە کەس و کار، لە کۆنا بەکەسێک دەگوترا کە پاشا یان خەلیفە پارچە زەوییەکی دەدایێ تا بە دەرامەتی ئەو زەوییە بژێ.

مقطع ا.مف.ع(موغەتتەء- 'muxette): بڕدراو، بڕاو، کورت.

مقطعات-ا.ع(موغەتتەئات- muxette'at): جلی کورت، هۆزانێن کورت و کێش سووک.

مقطوع- ا.مف.ع(مەغتووء-'mextû): بڕیاگ، پچڕاو.

مقعد- ا.ع٠مەغئەد- mex'ed): جێی دانیشتن، کورسی، قوون.

مقعد- ص.ع(موغئەد- mux'ed): نەخۆشی زەمینگیر.

مقعر- ص.ع(موغەئئەر- muxe''er): چاڵ، ڕوو چاڵ.

مقفع- ص.ع(موغەففەء- 'muxeffe): سەرشۆڕ، دەست و قامک کۆڵ.

مقفل- ا.مف.ع(موغەففەل- muxeffel): قفڵ دراو.

مقفی- ص.ع(مەغەففا- mexeffa): قافیەدار.

مقل- ا.ع(موغل- muxl): شیرەی درەختێکە کە لە کەنارەکانی دەریای عومان و هندستاندا دەڕوێ.

مقل- ص.ع(موغیلل- muxill): قەلەندەر، هەژار، دەستکورت.

مقلاد- ا.ع(میغلاد- mixlad): کلیل.

مقلاع- ا.ع(میغلاء- 'mixla): قۆچەقانی، بەردەقانی، قەڵماسنگ.

مقلب- ا.فا.ع(موغەلیب- muxelib): هەڵگێڕەوە، گۆڕەر.

مقلد- ا.فا.ع(موغەللید- muxellid): لاسایی کەرەوە.

مقلد- ا.مف.ع(موغەللەد- muxelled): پێشەوای ئاینی کە خەڵکی پەیڕەوی بکەن، ئەوەی ملوانکەی لە گەردەن کرابێ، لاسایی کراوە.

مقلوب- ا.مف.ع(مەغلووب- mexlûb): ئاوەژوو، هەڵەوگێڕاو، ژێرو بان.

مقلوع- ا.مص.ع(مەغلووء- 'mexlû): کەنارخراو لەکار، لە ڕەگەوە دەرهێنراو، لە بێخەوە هەڵکێشراو.

مقله- ا.ع(موغلە- muxle): چاو، سپێنەو ڕەشێنەی چاو، ناوەندی شتێک.

مقمر- ص.ع(موغمیر- muxmir): شەوێک کە مانگە شەوبێ.

مقنع- ا.فا.ع(موغنیئ- 'muxni): قانیعکەر.

مقنع- ا.ع(میغنەء- 'mixne): لەچک.

مقنع- ص.ع(موغەننەء- 'muxenne): دەمامکدار.

مقنن- ا.فا.ع(موغەننین- muxennin): یاسادانەر، یاساناس.

مقنی- ا.ع(موغەننی-muxennî): بیرهەڵکەن، کارێزکەن، کەسێک کەناڵی ئاو جۆماڵ بکا.

مقوا- ا.ع(موغەڤڤا- muxevva): مقەوا.

مقوال- ص.ع(میغڤال- mixval): قسەزان، کەسێک بە چاکی و بە ڕوونی مەبەستی خۆی دەربڕێ.

مقود- ا.ع(میغڤەد- mixved): ڕەشمە، هەوسار، جڵەو.

مقوقس- ا.ع(موغەوغەس- muxewxes): تەیری تەوقدار، ناوی پاشایەکە.

مقول- ا.مف.ع(مەغوول- mexûl): گوتراو، گوتار.

مقوم- ا.فا.ع(موغەڤڤیم - muxevvim): راست کەرەوە، ئەوەی خوارو خێچی شتێک راست بکاتەوە، هەڵسەنگێنەر.

مقوم- ا.مف.ع(موغەڤڤەم- muxevvem): راستکراوە، هەڵسەنگێنراو.

مقوی- ا.فا.ع(موغەڤڤی- muxevvî): بەهێزکەر.

مقهور- ا.مف.ع(مەغهوور- mexhûr): بەزیو، شکست خواردوو.

مقیاس- ا.ع(میغیاس- mixyas): ئەندازە، پێوەر، ئامێری پێوانە یان ئەندازە گرتن.

مقید- ا.مف.ع(موغەییەد- muxeyyed): پابەند، لە کۆت و قەیدا، کۆتکراو.

مقیم- ا.فا.ع(موغیم- muxîm): کەسێک نیشتەجێی شوێنێ بێ، جێگیر.

مقیئ- ا.،فا.ع(موغەییئ- muxeyy’): شتێک مایەی هێڵنج و رشانەوە بێ.

مک- ا.مص(مەک- mek): مژین، مژتن.

مک- ا(مەک- mek): نێزەی بچووک.

مکابره- مص.ل.ع(موکابەرە- mukabere): شەڕکردن، ململانێ کردن، خۆ بە گەورە نواندن.

مکاتب- ا.ع(مەکاتیب- mekatib): مەکتەب، شوێنی دەرس دانەوە، قوتابخانەی سەرەتایی.

مکاتبه- مص.ل.ع(موکاتەبە- mukatebe): نامە نووسین بۆ یەکتر، نامەگۆڕینەوە.

مکاتیب- ا.ع(مەکاتیب- mekatîb): نامە.

مکار- ص.ع(مەککار- mekkar): حیلەباز، فریودەر.

مکارم- ا.ع(مەکاریم- mekarim): گەورەیی، کەرەم، جوامێری، دڵاوایی.

مکاره- ا.ع(مەکاریه- mekarih): ناپەسندیان، تەنگانەو دژواری، رەنج و مەینەت.

مکاره- ا(مەککارە- mekkare): پیشانگای ساڵانەی نێو دەوڵەتی، بازاڕێک لە هەموو ساڵێک بۆ ماوەی چەند رۆژێ لە وڵاتێکدا بکرێتەوەو شارەکانی ئەو وڵاتەو وڵاتانی دی کاڵای خۆیان لەو بازارەدا پیشان بدەن و، بفرۆشن.

مکاری- ا.فا.ع(موکاری- mukarî): کەسێک کە ئەسپ و وشترو چارەوێیانی دی بەکرێ بدات.

مکاس- مص.ل.ع(میکاس- mikas): چەنەچەنی نێوان کڕیارو فرۆشیار لەسەر نرخی کاڵا.

مکاس- ص.ع(مەککاس- mekkas): باج سێن، خەراجگیر، گومرگ ئەستێن.

مکاسب- ا.ع(مەکاسیب- mekasib): دەستکەوتان.

مکاشفه- مص.م.ع(موکاشەفە- mukaşefe): کەشف کردن، ئاشکراکردن.

مکافات- مص.م.ع(موکافات- mukafat): پاداشت دان.

مکافی- ص.ع(موکافی- mukafî): یەکسان، هاوتا، بەرانبەر.

مکاکفت- ا(مەکاکەفت- mekakeft): رەنج، ئازار، ئافەت.

مکالمه- مص.ل.ع(موکالەمە- mukaleme): قسەکردن لەگەڵ یەکدا، دیالۆگ.

مکامن- ا.ع(مەکامین- mekamin): کەمین، کەمینگا.

مکان- ا.ع(مەکان- mekan): شوێن، جێ.

مکانت- ا.ع(مەکانەت- mekanet): پایە، مەقام.

مکانفه- مص.م.ع(موکانەفە- mukanefe): هاوکاریکردنی یەکدی، یارمەتیدانی یەکتر.

مکانیزه- ا.فر(میکانیزە- mikanîze): میکانیکی کراو، میکانیزەکراو.

مکانیسم- ا.فر(میکانیسم- mikanism): تەرزی ساختمانی شتێک.

مكانيسين- ا.فر(ميكانيسين- mikanîsîn): پسپۆر له میكانیكدا.

مكانيك- ص.فر(میكانیك- mikanîk): میكانیك، هونەری مەكینە سازی.

مكايد- ا.ع(مەكاید- mekayid) فێڵ و دەهۆیان.

مكايدە- مص.ل.ع(موكايەدە- mukayede): فێڵ كردن، حیلەكردن.

مكب- ص.ع(موكیبب- mukibb): سەرنگون و سەرەو خوار، ئاوەژوو، كەسێك بەزۆری سەر دانەوێنێ و سەیری زەوی بكات.

مكبر- ا.فا.ع(موكەببیر- mukebbir): ئەوەی لە نوێژی جەماعەتدا بانگ دەدا.

مكتب- ا.ع(مەكتەب- mekteb): قوتابخانەی سەرەتایی، مەكتەب، شوێنی نووسین، جێی دەرس دان.

مكتتم- ا.فا.ع(موكتەتیم- muktetim): پەنهانكار.

مكتحل- ص.ع(موكتەهیل- muktehil): كەسێك چاوی رشتبێ، چاو بەكل، كەسێك كەوتبێتە تەنگانە.

مكتسب- ا.مف.ع(موكتەسەب- mukteseb): وەدەست هاتگ، بەدەست هێنراو.

مكتسي- ص.ع(موكتەسی-muktesi): جل لەبەر كردوو، پۆشتە.

مكتشف- ا.فا.ع(موكتەشیف- mukteşîf): كەسێك شتێك كەشف و ئاشكرا بكات.

مكتفي- ص.ع(موكتەفی- muktefî): كافی، بەس.

مكتم- ص.ع(موكەتتەم- mukettem): پۆشراوو پەنهان.

مكتوب- ا.مف.ع(مەكتووب- mektûb): نووسراو، نامە.

مكتوم- ا.مف.ع(مەكتووم- mektûm): پۆشراو، شاردراوە، پەنهان.

مكث- مص.ل.ع(مەكس- meks): درەنگ كردن، وەستان، هەڵوەستەكردن، مانەوە.

مكثار- ص.ع(میكسار- miksar): زۆر بلێ، چەنەباز.

مكثر- ص.ع(موكسیر- muksir):دەوڵەمەند، زەنگین.

مكحل- ا.ع(میكهەل- mikhel): كل چێوك، كلچۆڤ.

مكحلە- ا.ع(موكهەلە- mukhele): كلدان، سورمەدان.

مكحول- ا.مف.ع(مەكهوول- mekhûl): چاوی بە كل رێژراو.

مكدر- ا.مف.ع(موكەددەر- mukedder): تاریك ولێل، دڵتەنگ و خەماوی.

مكذب- ا.فا.ع(موكەززیب- mukezzib): بەدرۆخەرەوە، نكوڵی كار.

مكذوب- ا.ع(مەكزووب- mekzûb): درۆ.

مكر- مص.ل.ع(مەكر- mekr): خەڵەتان، فریودان.

مكرر- ا.مف.ع(موكەرەڕ- mukerrerr): دووبارە، دووبارەكراو.

مكرم- ص.ع(موكەرەم- mukerrem): عەزیز، هێژا، مەزن.

مكرمت- ا.ع(مەكرەمەت- mekremet): گەورەیی، كەرەم، جوامێری، دڵاوایی.

مكرنە- ا(مەكەرنە- mekerne): شنگ، رووەكێكە.

مكروه- ص.ع(مەكرووه- mekrûh): ناپەسند، خراپ، ناڕەوا.

مكره- ص.ع(مەكرەه- mekreh): ناپەسند، بلێح.

مكرهە- ا.ع(مەكرەهە- mekrehe): هەر شتێكی ناپەسند، ئەوەی مرۆڤ لێی بێزار بێ.

مكس- مص.ل.ع(مەكس- meks): باج وەرگرتن، خەراج وەرگرتن، مشت و مڕ لە كڕین و فرۆشتندا.

مکس- ا.ع(مەکس- meks): باج، گومرگ.

مکسب- ا.ع(مـەکـسـەب- mekseb): دەستکەوت.

مکسر- ا.ع(مـەکـسـیـر- meksir): شـوێـنی شکست.

مکسر- ا.مف.ع(موکەسسەر- mukesser): شکاو.

مکسور- ا.مف.ع(مـەکـسـوور- meksûr): شکاو، وشەیەک بزوێنی «ژێر»ی هەبێ.

مکشوف- ا.مف.ع(مەکشـوف- mekşûf): ئاشکرا بوو، رووت، دانەپۆشراو.

مکعب- ا.مف.ع(موکەئئەب- muke''eb): شەش پاڵۆ.

مکفوف- ص.ع(مـەکـفـووف- mekfûf): نابینا، کوێر.

مکفی- ص(مـوکـفـی- mukfî): کیفایەت.

مکل- ا(مەکیل- mekil): زەروو، زالوو.

مکلس- ا.مف.ع(مـوکـەللەس- mukelles): قسڵدار.

مکلف- ص.ع(مـوکـەللەف- mukellef): کـەسـێـک کـارو فـەرمـانێکی خرابێـتـە ئەسـتـۆ، کەسێک لە رووی شەرعەوە پێویست بێ کارێک جێبەجێ بکات.

مکلل- ا.مف.ع(موکەللەل- mukellel): تاج لەسەر نراو، رازێنراوە.

مکمل- ا.مف.ع(مـوکـەممەل- mukemmel): تەواوکراو.

مکمل- ا.مف.ع(مـوکـەممیل- mukemmil): تەواوکەر.

مکمن-ا.ع(مەکمەن- mekmen): کەمینگە، حەشارگە.

مکنت- ا.ع(مـوکنەت- muknet): قـودرەت، توانا.

مکنسه- ا.ع(میکنەسە- miknese): گسک، گزک.

مکنف- ا.مف.ع(مـوکـەننەف- mukennef): دەوردراو، شـتـێـک قـەرەغـەکـانی کـۆکـرابێـتـەوەو هەڵدرابێتەوە.

مکنوز- ا.مف.ع(مـەکنووز- meknûz): لە گەنجینەنراو، کۆکراوە.

مکنون- ا.مف.ع(مـەکنوون- meknûn): پەنهان کراو، شاردراوە.

مکنی- ا.مف.ع(مـوکـەنا- mukena): کونیەدار، لەقەبدار.

مکو- ا(مـەکـوو- mekû): مـەکـۆی جـۆڵایی، مەکۆی مەکینەی خەیاتی.

مکوک- ا(مەکووک- mekûk): مەکۆ.

مکوکب- ا.مف.ع(مـوکـەوکـەب- mukewkeb): نەخشێنراو بەشێوەی ئەستێرە.

مکون- ا.فا.ع(مـوکـەڤڤین- mukevvin): هێنەرە ئارا، ئیجادکەر، دروستکەر، پێکهێنەر.

مکون- ا.مف.ع(موکەڤڤەن- mukevven): بەوجود هێنراو، ئیجادکراو، دروستکراو.

مکی- ص.ن.ع(مـەککی- mekkî): خـەڵکی شـاری مەکە، ئەو سورەتانەی قـورئان کە لە مـەکـە هاتونەتە خوارێ.

مکیاز- ص(مـیکیـاز- mikyaz): لووسکە، حیز، قووندەر.

مکیال- ا.ع(میکیال- mikyal): پێوانە.

مکیث- ص.ع(مـەکـیس- mekîs): بەسـەبر، سەلارو سەنگین، هێدی و بەویقار.

مکیدت- ا.ع(مەکیدەت- mekîdet): حـیلە، فێڵ، فریووتەفرەدان.

مکیدن- مص.م (مـەکـیـدەن- mekîden): مژین. مژتن.

مکنده- ا.فا(مـەکەندە- mekende): مـژەر، کەسێک شتێک بمژێ.

مکیس- ا(مـیکیس- mikîs): بەزمی سـەواو مامەڵە.

مکیس- ص.ع(مـوکەییەس- mukeyyes): زیرەک، هۆشمەن.

مکیف- ا.فا.ع(موکەییف- mukeyyif): کەیف هێن، مایەی کەیف و خۆشی.

مکین- ص.ع(مەکین- mekîn): خودان پلەو پایە، جێگیرو ئۆقرە گرتوو.

مکینت- ا.ع(مەکینەت- mekînet): سەبر، ئارامی، ویقار، پایەو پلە.

مکینه- ا(مەکینە- mekîne): ئامێری مژین، مژەر.

مگر- (مەگەر- meger): مەگەر.

مگرمج- ا(مەگەر مەج- meger mec): نەهەنگ.

مگس- ا(مەگەس- meges): مێش، مەگەز.

مگسک- ا(مەگەسەک- megesek): مێشی بچووک، هەر شتێک لە مێش بچێ.

مل- ا(مول- mul): شەراب، مەی، لوسکەی حیز.

ملا- ص(موللا- mulla): مەلا.

ملأ- ا.ع(مەلەء- mele'): دەستەیەک خەڵک، ئاشکرا، دیار.

ملأن- ص.ع(مەلئان- melan): پڕ، تەژی.

ملائک- ا.ع(مەلائیک- melai'k): مەلایەکان، فریشتە.

ملابس-ا.ع(مەلابیس-melabis): جل و بەرگ.

ملابسه- مص.ع(مولابەسە- mulabese): تێکەڵ بوونی شتەکان و بەسەهوچوون.

ملاج- ا(مەلاج- melac): مەلاشوو.

ملاجئ- ا.ع(مەلاجئ- melacî'): پەناگە.

ملاح- ا.ع (میلاه- milah): نمەک، خوێ.

ملاح- ص.ع(مەللاه- mellah): کەشتیوان.

ملاحت- مص.ع(مەلاهەت- melahet): سوێر بوون، جوان بوون.

ملاحت- ا.ع(میلاهەت- milahet): کەشتیوانی.

ملاحده- ا.ع(مەلاهیدە- melahide): خوانەناسان، موڵحیدان.

ملاحظه- مص.ع(مولاهەزە- mulaheze): تەماشاکردن، سەیرکردنی یەکدی بە گۆشەی چاو، چاودێری کردن، تێبینی.

ملاحم- ا.ع(مەلاهیم- melahim): داستان، شەڕێک خەڵکی زۆری تیا بکوژرێ.

ملاذ- ا.ع(مەلاز- melaz): پەناگە، قەڵا.

ملاز- ا(مەلاز- melaz): زمانە چکۆڵە.

ملازم- ص.ع(مولازیم- mulazim): هاوڕێ، نۆکەر، شتێک هەمیشە بە شتێکی دییەوە پەیوەست بێ.

ملازمه- مص.م.ع(مولازەمە- mulazeme): لەگەڵ بوونی هەمیشەیی.

ملاس- ا.فر(میلاس- milas): شیلەی چەوەندەری شەکر یان نەی شەکەر.

ملاست- مص.ل.ع(مەلاسەت- melaset): نەرم بوون، نەرمی و هەمواری.

ملاصق- ص.ع(مولاسیغ- mulasix): پێکەوە چەسپیوو.

ملاط- ا.ع(میلات- milat): کەف ماڵ، ئەو قوڕەی کە دیواری پێ سواغ دەدەن، ئەو قوڕەی درزی دیواری پێ سواغ دەدەن، کوێرلەمە، بنکەشی، ئەو قوڕەی لەسەر چینە دیوار رادەدرێ تا چینی دیکەی لەسەر رۆبنرێ.

ملاطفت- مص.ل.ع(مولاتەفەت- mulatefet): لوتف و میهرەبانی کردن لەگەڵ کەسێکدا، نەرمی و چاکی کردن، نامە.

ملاعب- ا.ع(مەلائیب- mela'ib): یاریگە، شوێنی وازی.

ملاعبه- مص.ل.ع(مولائەبە- mula'ebe): گەمەکردن پێکەوە، گەمەکردنی پیاو لەگەڵ ژندا.

ملاعن- ا.ع(مەلائین- melain): ئەوەی مایەی نەعلەت و نەفرەت بێ.

ملاعنه- مص.م.ع(مولائەنە- mula'ene): نەعلەت کردنی یەکدی، نەعلەتاندنی یەکدی.

ملاعین- ا.ع(مەلائین- mela'in): نەفرەت لێکراوان، نەحلەت لێکراوان.

ملاغه- ا(مـەلاغـە- melaxe): ئەسکوێ، کەوچکی خواردن تێکردن.

ملافه- ا(مـەلافـە- melafe): مـتـیـل، چەرچەف.

ملاقات- مص.ع(مـولاغـات- mulaxat): یەکدی دیتن، دیدەنی کردنی یەکدی.

ملاقی- ا.فا.ع(مولاغی-mulaxî): دیدارکەر.

ملاک- ا.ع(مـیـلاک- milak): ئەسڵ و هەوێنی شتێک، بنەمای کارێک.

ملاک- ا.ع(مـەلاک- melak): فـریشـتـە، مەلایکە.

ملاک- ا.ع(مـوللاک- mullak): مـوڵکدار، خودان موڵک، کەسێک زەوی و زاری فرەی هەبێ.

ملال- مص.ل.ع(مـەلال- melal): بێزاربوون، بێتاقەت بوون، خەم و پەژارە.

ملالت- مص.ل.ع(مـەلالەت- melalet): بێتاقەت بوون، بێزار بوون.

ملام- مص.ل.ع(مـەلام- melam): سەرزەنشت کردن، لۆمەکرن.

ملام- ص.ع(مـولام- mulam): لۆمـەکـراو، سەرزەنشت کراو.

ملامت- مص.م.ع(مـەلامـەت- melamet): سەرزەنشت کردن، لۆمەکردن.

ملامسه- مص.م.ع(مولامەسە-mulamese): دەست هێنان بەیەکتردا.

ملانکولی- ا.فر(میـلانکولی- milankûlî): مالیخولیا، ماخۆلان.

ملاهی- ا.ع(مـەلاهی- melahî): مـایـەی سـەرگـەرمی و رابواردن، شـوێنی سـەرگـەرمی و رابواردن.

ملایم- ص.ع(مـولایم- mulayim): مـولایم، گونجاو، ئارام.

ملایمت- مص.ع(مولایەمەت-mulayemet): بە نەرمی رەفتار کردن، گونجان و سازان.

ملبس- ا.ع(مـەلبـەس- melbes): جل و بەرگ، کەلپەل، کەلەل.

ملبوس-ا.مف.ع (مـەلبـوس-melbûs): لەبەرکراو، جل و بەرگ، پۆشاک.

ملت- ا.ع(مـیـللەت- millet): ئـایـن، پەیرەوانی یەک ئاین، خـەڵکی یـەک ولات کـە لە یەک نەژاد بن.

ملتئم- ا.فا.ع(مولتەئیم- multeim): زامێ یەکیگرتبێتەوەو سارێژ بووبێتەوە.

ملتبس- ا.مف.ع(مـولتـەبەس- multebes): هەڵەو نادیار.

ملتجا- ا.ع(مولتەجەء- multece’): پشت و پەنا، نیگابان، پاسەوان.

ملتجی-ا.فا.ع(مولتەجی-multecî):پەنابەر.

ملتحد- ا.ع(مـولتـەحەد- multehed): پەناگە..

ملتحم- ا.فـا.ع(مـولتـەهیم- multehim): لەحیم کراو، پێکەوە لەحیم کراو.

ملتحمه- ا.ع(مـولتـەهیـمە- multehime): دیوی ناوەوەی پێڵوی چاو.

ملتزم- ا.فـا.ع(مـولتـەزیم- multezim): کەسێک کارێک لە عۆبەی بگرێ.

ملتصق- ا.فـا.ع(مـولتـەسیـغ- multesix): پێکەوە چەسپیو.

ملتطم- ا.فـا.ع(مـولتـەتیم- multetim): دەریای خرۆشاوی بە شەپۆلان.

ملتف- ص.ع(مـولتـەفف- multeff): لێـک ئالاو، گیای لێک پێچاو.

ملتفت- ا.فـا.ع(مـولتـەفـیت- multefit): کەسێک ئاوڕی پاشەوە بدات.

ملتقط- ا.فـا.ع(مولەتەغـیت- multexit): هەڵگرەوە، هەڵبژێرەر.

ملتقی- ا.ع(مـولتـەغـا- multexa): خـاڵی یەکانگیری، جێی دیدارکردن، دیدارگە..

ملتمس- ا.فا.ع(مـولتەمـیس- multemis): داواکار.

ملتمس- ا.مف.ع(مولتەمەس- multemes): داواکریاگ.

ملتوی- ا.فا.ع(مولتەڤی- multevî): پێچ خواردوو، لوول خواردگ، پێچاو پێچ.

ملتهب- ا.فا.ع(مولتەهیب- multehib): هەڵایساو، گڕگرتوو.

ملتهف- ا.فا.ع(مولتەهیف- multe hif): ئاگری بڵێسەدار.

ملجا- ا.ع(مەلجەء- 'melce): پەناگە.

ملجم- ا.مف.ع(مولجەم- mulcem): لغاوکراو.

ملح- ا.ع(میلح- milh): نمەک، خوێ.

ملح- ص.ع(مەلەح- meleh): سپی ئاوێتە بەڕەش.

ملح- ا.فا.ع(مولیهە- mulihh): ئیلحاح کەر، سوور بوون لەسەر شتێک، مکوڕ، .

ملحد- ص.ع(مولهید- mulhid): کافر، بێ دین، خوانەناس.

ملحفه- ا.ع(میلهەفە- milhefe): لێفە، لحێف.

ملحق- ا.مف.ع(مولهەغ- mulhex): پاشکۆ.

ملحم- ا.ع (مولهەم- mulhem): جلی سپی ئاوریشمین.

ملحمه- ا.ع(مەلهەمە- melheme): داستان، شەڕێک کوشتاری تیا زۆر بێ.

ملحوظ- ا.مف.ع(مەلهووز- melhûz): بینراو.

ملخ- ا(مەلەخ- melex): کوللە.

ملخچ- ا(مەلەخچ- melexç): رووەکێکە.

ملخص- ا.مف.ع(مولەخخەس-mulexxes): کورتە، پوختە، خوڵاسە.

ملدم- ا.ص.ع(میلدەم- mildem): گەوج، گۆشتن، گرانجان، هەر شتێک دوو شت پێکەوە ببەستێ.

ملدوغ- ا.مف.ع(مەلدووغ- meldûx): پێوەدرياگ، ماران گەستە.

ملذت- ا.ع(مەلەززەت- melezzet): خۆشی، لەزەت، شەهوەت.

ملزم- ا.مف.ع(مولزەم- mulzem): کەسێک کارێکی بەسەردا درابێ.

ملزوم- ا.مف.ع(مەلزوم- melzûm): شتێک کە پێویست بێ.

ملس- ص(مەلەس- meles): ترش و شیرین، مزر، مێخۆش.

ملصق- ا.مف.ع(مولسەغ- mulsex): چەسپێنراو، چەسپاو.

ملطفه- ا.ع(مولەتتەفە- mulettefe): لوتف نامە، نامەی لوتف ئامێز، ناسکەنامە.

ملعب- ا.ع(مەلئەب- mel'eb): یاریگە، جێی وازی.

ملعبه- ا.ع(میلئەبە- mil'ebe): کەرەستەی وازی، وازیچە.

ملعقه- ا.ع(میلئەغە- mil'e¨xe): کەوچک، قاشوگ، مراک، .

ملعنه- ا.ع(مەلئەنە- mel'ene): مایەی نەحلەت، شوێنی دەست بە ئاو گەیاندن.

ملعون- ا.مف.ع(مەلئوون- mel'ûn): ترۆکراو، بە نەحلەتکراو، نفرینبار.

ملغز- ص.ع(مولغەز- mulxez): قسەی بە توێکڵ و نامەفهوم، لوغزو مەتەڵ، گۆنگ.

ملغم- ا.ع(مولغەم- mulxem): ئاوێتەی کانزا بە جیوەوە.

ملغی- ا.مف.ع(مولغا- mulxa): لەغوکراوە، هەڵوەشێنراو.

ملفوظ- ا.مف.ع(مەلفووز- melfûz): درکێنراو، گوتراو.

ملفوف- ا.مف.ع(مەلفووف- melfûf): پێچراو، لوول دراو.

ملق- ا.ع(مەلەغ- melex): دۆستایەتی و لوتف و میهرەبانی درۆینە، ریاکاری.

ملقب- ا.مف.ع(مولەغغەب- mulexxeb): لەقەبدار.

ملقلق- ص.ع(مـــولەغلەغ- mulexlex): شلەژان، نیگەرانی، هات و هاوار.

ملک- ا.ع(مـولک- mulk): مـوڵک، شکۆو دەسەڵات و پاشایی.

ملک- ا.ع(مـەلەک- melek): فـریشـتـە، مەلایکە.

ملک- ا.ع(مەلیک- melik): خودان موڵک، مەلیک، خاوەن دەسەڵات، پاشا.

ملک- ا.(مـولک- mulk): دانەویڵـەیەکـە لە ماش درشت ترە، دەکوڵێنرێ و دەخورێ.

ملک- ا(میلک- milk): خاڵێکە هەندێ جار لەسەر نینۆک پەیدا دەبێ.

ملکات- ا.ع(مـەلەکـات- melekat): تواناو بەهرە.

ملـکـت- ا.ع(مـــــــولکـەت- mulket): سەڵتەنەت، پاشایی.

ملکوت- ا.ع (مـــەلەکـــوت- melekût): جـیـهـانی فـریشـتـەو مـەلایکـەتان، گـەورەیی و دەسەڵات و شکۆی ئاسمانی.

ملکه- ا.ع(مەلەکە- meleke): تواناو بەهرە.

ملکه- ا.ع(مـــەلیکـە- melike): شـــاژن، شابانۆ، مەلیکە، پاشای ژن.

ملکی- ص.ن.ع(مـەلیکی- melikî): جـۆرە کلاشێکە.

ملل- ا.ع(میللەل- millel): میللەتان..

ملل- مص.ل.ع(مـەلەل- melel): بێـزاربوون، بێتاقەت بوون.

مـلـمـــــاز- ا(مـــــــەلماز- melmaz): خم، ئەو رەنگەی خـومـچـیـان جلی پێ لە خـوم دەدەن.

ملمع-ا.مف.ع(مـــەلەممە ء- melemme’): درەخشان، درەوشاوە، رەنگاو رەنگ.

ململ- ا(مـەلمەل- melmel): مـەلمەل، جـۆرە قوماشێکە.

ملمـوس- ا.مف.ع(مـەلمووس- melmûs): دەست پێداهێنراو، دەست لێ سوین.

ملنخولیا- ا(مەلەنخوولیا- melenxûliya): ماخۆلان، مالیخولیا.

ملنگ- ص(مـەلەنگ- meleng): مـەست، سەرخۆش.

ملوان- ا.ص(مـــــەلـەڤـــان- melevan): کەشتیوان.

ملوث- ا.مف.ع(مـەلەڤـڤـەس- melevves): لەوتاو، پیس بوو، پیس، ملەوەس.

ملودرام- ا.فــر(مـــیلوودرام- milûdram): میلۆدرامی، درامای بەمۆسیقاو سەماوە کە کار لە بینەران بکات و لەزەتی لێ ببینن.

ملودی- ا.فـر(مـیلوودی- milûdî): ئاهەنگ، نەوا، ئاواز.

ملوس- ا.فـــر(مـــەلوس- melûs): جـــوان، خشکۆک، نەرم و جوان و ناسک.

ملوک- ا.ع(مولووک- mulûk): پاشایان.

ملوک الطوائف- ا.مر.ع(مـولووکـوتتـە ڤـائیف- mulûkuttevaif): سـەرانی عـەشـایر کـە فەرمانڕەوایی عەشیرەت و رەعیەتی خۆیان دەکەن.

ملول- ص.ع(مـــەلوول- melûl): بێـــزار، دڵتەنگ، بێزار، بێتاقەت، غەمگین.

ملوم- ا.مف.ع(مـەلوم- melûm): لۆمـەکـراو، سەرزەنیشت کراو.

ملون- ا.مف.ع(مـولەڤـڤـەن- mulevven): رەنگاو رەنگ، رەنگین.

ملهوم- ا.فا.ع(مولهیم- mulhim): ئیلهام بەخش، تەلقین کەر.

ملهم- ا.مف.ع(مولهەم- mulhem): ئیلهام کراو.

ملهـــوف- ا.مف.ع(مـەلهـوف- melhûf): غـەمبـار، دڵسـۆز، سـتـەمدیدە، جگەر سـوتاو، کۆست کەوتوو.

ملهی- ا.ع(مـیلهـا- milha): ئەداتی لەهو، هۆی سەرگەرمی و رابواردن.

ملی- ص.ع(مـــــەلیی- melî): بە توانا، دەوڵەمەند.

ملیارد- ا.فر (میلیارد- milyard): هەزار ملیۆن، یەکملیارد.

ملیاردر- ص.فر(میلیاردیر- milyardir): ملیاردێر، ئەوەی دارایی لە یەک میلیارد پتر بێ.

ملیح- ص.ع(مەلیه- melîh): گەنم رەنگ، جوان، نمەکدار.

ملیحه- ص.ع(مەلیهه- melîhe): ژنی جوان.

ملیک-ص .ع(مەلیک- melîk): خودان مولّک ، پاشا.

ملیله- ا(مەلیله- melîle): مەلیله، زەردۆزی، نەخش و نیگاری بەداوی زێرو زیو.

ملین- ا.فا.ع(مولەیین- muleyîn): نەرم کەر، دەرمانێک کە گەدەو رێخۆلّەکان نەرم بکاتەوە.

ملیون- ا.ع(میللیون- millîyyûn): ناسیونالیستان.

ملیونر- ص.فر(میلیونیر- milyunir): میلیۆنێر، هەرکەسێک دارایی لە ملیۆنداندابێ.

ممات- ا.ع(مەمات- memat): مەرگ، مردن، زەمانی مەرگ.

مماثل- ص.ع(مماسیل- mumasil): هاوتا، هاووێنە، وەکو یەک، هاموێنە.

مماثله- مص.ع(موماسەله- mumasele): لێکچوون.

ممارات- مص.ل.ع(مومارات- mumarat): شەڕکردن، جەنگ کردن.

ممارست- مص.م.ع(مومارەسەت- mumareset): تەمرین کردن، راهێنان.

ممازحت- مص.ل.ع(مومازەهەت- mumazehet): سوعبەتکردن، شۆخی کردن.

مماس- ا.مف.ع(موماسس- mumass): لێک سواو.

مماشات- مص.ل.ع(موماشات- mumaşat): دلّ راگرتن، موداراکردن، رێکردن لەگەلّ کەسێکدا.

مماطله- مص.ل.ع(موماتەله- mumatele): خاوەخاوکردن، تەمەلّی کردن، ئەمڕۆ بەسبەی کردن، خۆ دزینەوە.

ممالک- ا.ع(مەمالیک- memalik): مەملەکەتان.

ممالیک- ا.ع(مەمالیک- memalîk): کۆیلەو بەنییان.

ممانعت- مص.م.ع(مومانەئەت- mumane'et): بەرهەلّستی کردن، جلّەوگیری کردن، رێگرتن.

ممتاز- ص.ع(مومتاز- mumtaz): هەلّبژاردەو جیاواز، زۆرباش.

ممتحق- ا.مف.ع(مومتەهەغ- mumtehex): زایەبوون و لە ناو چوو.

ممتحن- ا.مف.ع(مومتەهین- mumtehin): تاقی کەرەوە.

ممتحن- ا.مف.ع(مومتەهەن- mumtehen): تاقی کراوە.

ممتد- ا.مف.ع(مومتەدد- mumtedd): درێژ بوو، درێژە، ناوی بەحرێکی شیعرییە.

ممتزج- ا.مف.ع(مومتەزەج- mumtezec): ئاوێتەو تێکەلّ.

ممتع- ا.فا.ع(مومەتتیئ- mumetti'): لەزەت بەر، سوودگەیەنەر.

ممتلی- ص.ع(مومتەلی- mumtelî): پڕ، لێوان لێو، تەژی، لێورێژ، مەنتەسیل.

ممتنع- ا.فا.ع(مومتەنیئ- mumteni'): کەسێک سەرپێچی لە کارێک بکات.

ممتهن- ص.ع(مومتەهەن- mumtehen): ریسواو زەلیل و هیچ.

ممثل- ا.مف.ع(مومەسسەل- mumessel): بەرجەستە کراو، بە پەندو مەسەل هێنانەوە.

ممد- ا.فا.ع(مومیدد- mumidd): مەدەدکار، یارمەتیدەر.

ممدوح- ا.مف.ع(مەمدوه- memdûh): ستایش کراو، مەحتکراو.

ممدود- ا.مف.ع(مــــەمـــــدود- memdûd): درێژکراو.

ممر- ا.ع(مەمـەر- memer): ڕاڕەو، گوزەرگە، بوار.

ممرز- ا.(مەمەرز- memerz): درەختێکە.

ممزوج- ا.مف.ع(مــــەمــــزوج- memzuc): ئاوێتە، تێکەڵ، شەرابی ئاوێتە بە ئاو.

ممسک- ا.فــا.ع(مــومــســیــک- mumsik): پیسکە، ڕژد، دەستنوقاو، بەغیل.

ممسوح- ا.مف.ع(مــەمــســوە- memsûh): مــەسح کــراو، پێــوانەکــراو، پێــوراو، دەست پێداهێنراو.

ممسوخ- ا.مف.ع(مـەمـســووخ- memsûx): مەسخ بوو، بەدگۆڕاو.

ممشوق- ص.ع(مـەمـشـووغ- memşûx): پیاوی باڵابەرزی باریکەلە.

ممضی-ا.مف.ع(مــــەمــــزا- memza): ئیمزاکراو.

ممضی- ا.فـــا.ع(مـــومـــزی- mumzî): ئیمزاکەر.

ممقوت- ا.مف.ع(مـەمـغـووت- memxût): دژمن دار، بێزراو.

ممکن- ص.ع(مومکین- mumkin): ئیـمکان هەیە، دەشێت، دەکرێ.

مملکت- ا.ع(مــەملەکــەت- memleket): مەملەکەت، قەڵەمڕەوو وڵاتی پاشایی.

مملو- ص.ع(مـەملوو- memlû): پڕ، پڕکـراو، تەژی.

مملوک- ص.ع(مـەملووک- memlûk): بەندە، غوڵام، نۆکەر.

مملول- ا.ع(مــەملوول- memlûl): مــایەی بێتاقەتی، مایەی بێزاری.

ممنوع- ا.مف.ع(مــــەمنووء- memnû’): یاساغ، قەدەغە.

ممنون- ا.مف.ع(مــــەمنوون- memnûn): مەمنوون، منەتبار، شوکرانەبژێر.

ممّوه- ا.مف.ع(مـومـەڤڤـەهـ- mumevveh): زاخـاو دراو، زەرکـفت، زیوکفت، خـۆش ڕواڵەت، بەدناخ.

ممهّد- ا.مف.ع(مـومـەههـەد- mumehhed): هەموارکراو، ئامادەکراو، زەمینە خۆشکراو.

ممیّز- ا.فــا.ع(مــومــەییــز- mumeyyiz): جوداکەرەوە.

من- ض(من- men): من.

من- ا(مەن- men): باتمان.

منّ- ا.ع(مـــــەنـن- menn): ئەوەی یـەزدان بیـدات، ئەوەی کـەسێک بە یەکێکی ببـەخشێ، گەزۆ.

مناب- مص.ع(مــەناب- menab): لەبری، ئەنجامدانی کارێک لە جیاتی کەسێک.

منابر- ا.ع(مـەنابیـر- menabir): مـینبـەران، سەکۆیان.

منابع- ا.ع(مەنابیء- menabi’): سەرچاوان.

منات- ا.ع(مــەنات- menat): ناوی بـتـێک بووە کـە هەندێ تایفـەی عـەرەب بەر لە ئیـسـلام پەرستوویانە..

منات- ا.رو(مــەنات-menat): دراوی باوی ڕووسی کە بەرانبەر بە کوپیکە.

مناجات- مص.ل.ع(موناجـات- munacat): ڕازو نیــازکـــردن، ڕازی دڵی خــۆت بە کــەســێک بڵێیی، ڕازو نیاز کردن لەگەڵ خوادا.

مناخ- ا.ص(مەناخ- menax): شوێنی کراوە، شوێنی تەنگ، شوێنی نیشتەجێ بوون، نیشتمان.

منادم- ص.ع(مــــونـادیم- munadim): هاودەم، هاونشین.

منادمت- مـص.ل.ع(مـــــونـادەمـــــەت- munademet): پێـکـەوە دانیــــــشتن و خواردنەوە، هاونشینی کردن، پێکەوە دانیشتن بۆ خواردنەوە، هاوپیاڵە.

منادی- ا.فا.ع(مونادی- munadî): جاڕدەر، جاڕچی.

منادی-ا.مف.ع(مونادا-munada): بانگ کراو.

منار- ا.ع(مەنار- menar): جێی روناکی.

مناره- ا.ع(مەناره- menare): جێی روناکی، مناره، منارەی پەرستگەو مزگەفتان.

منازع- ا.فـا.ع(مـونازێ- munazi’): شەڕکەر، هەڤڕک، رەقیب.

منازعه- مص.ل.ع(مونازەئه- munaze’e): شەڕکردن، ململانێ کردن.

منازل- ا.ع(مـەنازیل- menazil): مـاڵ، قۆناغ، مەنزڵ.

منازله- مص.ل.ع(مـونازەله- munazele): دابەزینی دوو گـروپ لە مـەیدانا بۆ شـەڕکـردن، شەڕکردن لەگەڵ حەریف دا لە مەیداندا.

مناسب- ص.ع(منـاسـیب- munasib): هاوشەکڵ، نزیک لێکدی، شایسته، مستەهەق.

مناسبت- مص.ل.ع(مـوناسـەبەت- munasebet): خزمایەتی و نزیکی هەبوون.

مناسک- ا.ع(مەناسیک- menasik): جێی قوربانی کردن، قوربانیگە.

مناص- ا.ع(مەناس- menas): پەناگە، پەنا، جێی فیرار، چاره، هەڵاتنگە.

مناصب- ا.ع(مـەناسیب- menasib): پلەو پایه، کاری فەرمی.

مناصحه- مص.م.ع(مـوناسـەهە- munasehe): یەکـتـر ئامـۆژگـاری کـردن، نەسیحەتکردنی یەکدی.

مناصفه- مص.م.ع(مـوناسەفه- munasefe): دوولەتکردن، دووبەش کـردنی شـتـێک لەگـەڵ کەسێکدا.

مناط-ا.ع(مەنات- menat): جێی هەڵواسین.

مناطق- ا.ع(مـەناتیغ- menatix): دەڤـەرو هەرێمان.

مناظر- ا.ع(مـەنازیر- menazir): دیمەنان، ئەوەی بکەوێتە بەرچاو.

مناظره- مص.ل.ع(مـونازەره- munazere): گـفـتـوگـۆو باسکردن دەربارەی شـتـێک، موجادەلەکردن.

مناع- ص.ع(مـەننا‌ء- menna’): پیـسـکە، بەخیل، رژد.

مناعت- مص.ل.ع(مـەنائەت- mena’et): مەحکەم بوون.

منافات- مص.ل.ع(مـونافـات- munafat): یەکـتـر راونان، یەکـتـر وەدەرنان، ململانێ کـردنی یەکتر.

منافذ- ا.ع(مـەنافـیـز- menafiz): کـون، دەلاقه، دەلیڤه.

منافره- مص.ل.ع(مـونافـەره- munafere): رق بوون لە یەکـتر، فـەخرکـردن و خـۆ هەڵکێشـان بەسەر بەرانبەردا.

منافسه- مص.ل.ع(مونافەسه- munafese): رقەبەرایەتی کردنی یەک، رکابەری.

منافع- ا.ع(مـەنافێ- menafi’): سـوود و بەرژەوەندییان.

منافق- ص.ع(مـونافـیغ- munafix): دوو روو، مونافەق، ئەوەی رواڵەتی پێچەوانەی ناخی بێ.

منافقه- مص.ل.ع(مونافەغه- munafexe): دوو روویی کردن، خیانەتکردن لێکدی.

منافی- ا.فا.ع(مونافی- munafî): وەدەرنەر، نەفیکەر، دژ.

مناقب- ا.ع(مـەناغـیب- menaxib): ئەوەی مایەی ستایش بێ، خەسڵەتێن چاک و پەسند.

مناقشه- مص.ل.ع(موناغەشه- munaxeşe): موناقەشە کردن، مشت و مڕکردن.

مناقص- ا.ع(مەناغیس- menaxis): کەم و کوڕیان.

مناقصه- مص.م.ع(مـوناغـەسـه- munaxese): کەم کردن، رقەبەری کردنی یەک لە کەم کردنی نرخی شتێک.

مناقض- ا.فـا.ع(مـوناغـیـز- munaxiz): شکێنەر، پەیمان شکێن، پێچەوانه، دژ.

مناقضه- مص.ل.ع(موناغەزه- munaxeze): پێچەوانە گوتن، پێچەوانە گۆیی.

مناقله- مص.ل.ع(موناغەلە- munaxele): قسەکردن لەگەڵ یەکدیدا، حیکایەتکردن بۆ یەکتری.

مناکب- ا.ع(مەناکیب- menakib): شان و مل.

مناکحه- مص.م.ع(موناکەهە-munakehe): ئیزدیواج، زەوجین، ژن مارەکردن.

منال- ا.ع(مەنال- menal): شوێنێک سەرچاوەی قازانج و دەستکەوت بێ.

منام- ا.ع(مەنام- menam): خەون، نووستن، خەوتنگە.

منان- ص.ع(مەننان- mennan): چاکەکاری زۆر بەخشندە، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

مناهج- ا.ع(مەناهیج- menahic): پرۆگرام، بەرنامە، ڕێگەو ڕێچکەی روون و ئاشکرا.

مناهل- ا.ع(مەناهیل- menahil): سەرچاوەو کانیاوان.

مناهی- ا.ع(مەناهی- menahî): ئەو کارانەی شەرع نەهی لێکردوون.

منایا- ا.ع(مەنایا- menaya): ئەجەلان، مەرگ.

منبت- ا.ع(مەنبەت- menbet): جێی ڕوانی گیا.

منبت- ا.مف.ع(مونەببەت- munebbet): نەخشی بەرجەستە لەسەر دار.

منبر- ا.ع(مینبەر- minber): مینبەر.

منبسط- ص.ع(مونبەسیت- munbesit): خۆشحاڵ و روو بە پێکەنین، پان وبەرین.

منبع- ا.ع(مەنبەء- menbe’): سەرچاوە، کانی، ئەسڵ و بنەما.

منبعث- ا.فا.ع(مونبەئیس- munbe’is): هەڵقوڵیو.

منبک- ا(مینبەک- minbek): گیایەکە گسکی لێدروست دەکرێ.

منبل- ص(مەنبەل- menbel): تەمەن، بێکار، متمانە پێ نەکەر، کەسێک متمانەی پێ نەکرێ.

منبل دارو-ا.مر(مەنبەل دارو- menbel darû): مەڵحەم، مەرهەم، هەتوانی سەر زام و برینان.

منبه- ا.فا.ع(مونەببیه- munebbih): بێدارکەرەوە.

منت- مص.ع(مینەت- mennet): منەتکردن بەسەر کەسێکدا لەبەر ئەوەی چاکەی لەگەڵ کراوە، چاکەیەک بکەی و بە رووی ئەو کەسەیدا بدەیتەوەو منەتی بەسەردا بکەی، منەتکردن، چاکەو خێر.

منتبه- ا.فا.ع(مونتەبیه- muntebih): ئاگادار، وریا، بێدارو هوشیار.

منتج- ا.فا.ع(مونتیج- muntic): بەرهەمهێن، بەسوود.

منتجب- ا.مف.ع(مونتەجەب- munteceb): هەڵبژێردراو و پەسند، هەڵبژاردەو پەسەند.

منتجب- ا.فا.ع(مونەتەجیب- muntecib): هەڵبژێرەر.

منتجع- ا.ع(مونتەجەء- muntece’): لەوەرگە، شوێنی بژوێن و ئاودار.

منتخب- ا.مف.ع(مونتەخەب- muntexeb): هەڵبژێردراو.

منتخب- ا.فا.ع(مونتەخیب- muntexib): هەڵبژێرەر.

منتر- ا(مەنتەر- menter): دوعاو وێرد بۆرامکردن، ئەفسون کراو.

منتزع- ا.مف.ع(مونتەزەء- munteze’): هەڵکەندراو.

منتسب- ا.مف.ع(مونتەسەب- munteseb): نیسبەت دراو، خزم.

من تشا- ا(مەن تەشا- menteşa): مەنتەشا، مەنتەشە، متەشا، دار دەستی دەروێش و هەژاران.

منتشر- ا.فا.ع(مونتەشیر- munteşir): بڵاوو ئاشکراو پەراگەندە.

منتصب- ا.مف.ع(مونتەسەب-munteseb): لەسەرپێ و هەستاو، رەپ.

منتصر- ا.فا.ع(مونتەسیر- muntesir): سەرکەوتوو.

منتصف- ا.ع(مونتەسەف- muntesef): نیوە، نیوەی ڕێگە، ناوەڕاستی شتێک.

منتظر- ا.فا.ع(مونتەزیر- muntezir): چاوەڕوان.

منتظم- ا.فا.ع(مونتەزیم- muntezim): ڕاست و دروست و ڕێکخراو.

منتعش-ا.فا.ع(مونتەئیش- munte'iş): گورج و گۆڵ و چوست و چالاک و زیتەڵ.

منتفع- ا.فا.ع(مونتەفیء- muntefi'): سوودمەند، سوود وەرگر، قازانجبەر.

منتفی- ا.فا.ع(مونتەفی- muntefî): لەنێوبەر، دوورخەرەوە.

منتقد- ا.فا.ع(مونتەغید- muntexid): ڕەخنەگر، سەڕاف.

منتقد- ا.مف.ع(مونتەغەد- muntexed): ڕەخنەلێگراو، هەڵسەنگێنراو.

منتقل- ا(مونتەغیل- muntexil): کەسێک لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دی بڕوات.

منتقم- ا.فا.ع(مونتەغیم- muntexim): تۆڵەئەستێن.

منتکس- ص.ع(مونتەکیس- muntekis): سەرنگون، ئاوەژوو، داگیراو، نزمکراو.

منتهز- ا.فا.ع(مونتەهیز- muntehiz): هەلپەرست.

منتهک- ا.فا.ع(مونتەهیک- muntehik): ئەتک کەر.

منتهی- ا.فا.ع(مونتەهی- muntehî): بەکۆتایی گەییوو، تەواو.

منتهی- ا.مف.ع(مونتەها- munteha): کۆتایی.

منثور- ا.مف.ع(مەنسوور- mensûr): پەخشان، پەرت و بڵاو.

منج- ا(مونج- munc): مەگەس، زەردەواڵە، مێشەنگ.

منج- ا(مونج- munc): تۆو دەنکی هەر گیایەک.

منجح- ا.فا.ع(مونجیه- muncih): سەرکەوتوو، بە ئاوات گەییشتوو.

منجر- ا.مف.ع(مونجەر- muncer): ڕاکێشراو.

منجز- ا.مف.ع(مونجەز- muncez): تەواوکراو، ئەنجام دراو، دەستکەوت.

منجک- ا(مەنجەک- mencek): جۆرێکە لە سیحربازی.

منجل- ا.ع(مینجەل- mincel): داس.

منجلاب- ا(مەنجەلاب- mencelab): چڵکاو.

منجلی- ص.ع(مونجەلی- muncelî): ڕوون و ئاشکرا، دیارو جیلوەدار.

منجم- ا.ع(مەنجەم- mencem): کان، ڕێگەی ئاشکرا.

منجم- ا.فا.ع(مونەججیم- munccim): ئەستێرەناس.

منجمد- ص.ع(مونجەمید- muncemid): بەستەڵەک، مەییوو.

منجنیق- ا.ع(مەنجەنیغ- mencenix): مەنجەنیق، ئامێرێک بووە لە زەمانی کۆنا لە شەڕا بەکار هاتووەو بەردی پێ هاوێژراوەتە دژمن.

منجوق- ا(مەنجووغ- mencûx): هەیڤۆکی سەری ئاڵا.

منجی- ا.ع(مەنجا- menca): دەربازگە، شوێنی نەجات، جێی ڕەهایی.

منجی- ا.فا.ع(مونجی- muncî): نەجاتدەر.

منحدر- ا.فا.ع(مونهەدیر- munhedir): کەسێک لە سەرەوە نشێو بێتەوە.

منحرف- ا.فا.ع(مونهەریف- munherif): چەماوە، خواربوو، کەچڕەو، لەڕێ لادەر.

منحصر- ص.ع(مونهەسیر- munhesir): سنووردارو دەورگیراو.

منحط- ص.ع(مــــونهــــەتت- munhett): دابەزیوو، روخاو،

منحل- ص.ع (مونهەلل- munhell): کراوە، لابراو، لەنێوچوو.

منحنی- ص.ع(مــــونهـــەنی- munhenî): چەماوە، خوار.

منحـوت- ا.مف.ع(مــەنهــووت- menhût): تاشراو.

منحوس- ص.ع(مەنهووس- menhûs): شوم، نەحس، بێ بەخت.

منحـــول- ا.مف.ع(مــەنحــوول- menhûl): شـیـعرێک هی خەڵک بێ و کەسێک بیداتە پاڵ خۆی، دزی ئەدەبی.

منخر- ا.ع(مینخەر- minxer): کەپوو، کونی لووت، دفناک.

منخـرم- ص.ع(مـونخـەریم- munxerim): بڕیاگ، لووت براو.

منخسف- ص.ع(مونخەسیف- munxesif): گیراوو تاریک، پۆشراوو دیار نەبوو.

منخـفض- ص.ع(مـونخەفـیـز- munxefiz): نزم، کەوتنەنزمی.

مند- (مــــەند- mend): پاشگرەو مـــانای خاوەنداریتی دەگەیەنێ وەک: خردمند.

منداب- ا(مــــــەنداب- mendab): جـــۆرە رووەکێکە.

منـدرج- ص.ع(مــــونـدەریج- munderic): تۆمارکراو، شاراوە، شتێک خرابێتە ریزو خانەوە.

مندرس- ص.ع(مـــوندەریس- munderis): کۆن و دڕاو.

مندف- ا.ع(مــیندەف- mindef): کـەوانی هەلاجی.

مندک- ص(مـــەندەک- mendek): کـــەم، بێ بازار.

مندل- ا(مـەندەل- mendel): بازنەیەکـە وێرد خـوانان لە دەوری خـۆیانی دەکـێـشن و لەناو ئەو بازنەیەدا دادەنیشن و وێرد یان ئەفسون دەخوێنن.

مندل- ا.ع(مـەندەل- mendel): پێڵاو، داری عود.

مندل- ا.ع(میندەل- mindel): دەستەسڕ.

مندل- ا.فر(میندیل-mindil): یاسایەکە کە مـــیندل-ی رووەکناسی نەمـــســـاوی دەربارەی گــواســتنەوەی هەندێ ســیــفـەت لەناو گــیــاو گیانلەبەراندا دایهێناوە.

مندمج- ا.فـا.ع(مـوندەمـیچ- mundemiç): تێکەڵ بوون، چوونە ناو یەک، سازان.

مندوب- ا.مف.ع(مــــەندووب- mendûb): نوێنەر، هەڵبژێردراو.

مندور- ص(مەندوور- mendûr): بێ بەخت، غەمگین، بێتاقەت، بەلەنگاز، پیسکە.

منده- ا(مـــەندە- mende): گـــۆزە، گـــۆزەی شکاو.

منديل- ا.ع(مـــەندیل- mendîl): شـــاشـک، دەستەسڕ.

منذر- ا.فا.ع(مونزیر- munzir): ترسێنەر.

منزجـر-ص .ع(مـــونزەجـیـــر- munzecir): وەدەرنراو، ترسێنراو.

منزعج- ص.،ع(مـونزەئیج- munze'ic): بێ ئۆقرە، پەرێشان، وەدەرنراو.

منزل- ا.ع(مـــەنزیل- menzil): جـــێی لادان، ماڵ، کاروانسەرا، قۆناغ، مەنزڵ.

منزل- ا.مف(مونزەل- munzel): دابەزیو.

منزلت- ا.ع(مـــەنزیلەت- menzilet): پلەو پایە.

مـنـزوی- ا.ع(مـــــــونـزەڤـی- munzevî): گۆشەگیر، دوورە پەریز.

منزه- ص.ع(مــونەززەه- munezzeh): پاک و بێ غـــەل و غـــەش، داوێن پاک، دوور لە هەر بەدی و خراپییەک.

منسحب- ا.فا.ع(مونسەهیب- munsehib): پاشەکشەکەر.

منسد- ص.ع(مونسەد- munsedd): داخراو.

منسرح- ا.فا.ع(مونسەریە- munserih): ئەسپی خۆشبەز.

منسک- ا.ع(مەنسیک- mensik): شوێنی قوربانی کردن، جێی عیبادەت، رێ و رەسمی عیبادەت.

منسلک- ا.فا.ع(مونسەلیک- munselik): کەسێک چووبێتە ریزو ناو رێچکەو رێبازێکەوە.

منسم- ا.ع(مەنسیم- mensim): پێی وشترو فیل و وشتر مل، نیشانەو رێچکەو رێباز.

منسوب- ا.مف.ع(مەنسووب- mensûb): نەسەبدار.

منسوج- ا.مف.ع(مەنسووج- mensûc): تەنراو، چنراو، جۆرە قوماشێکی ئاوریشمە.

منسوخ- ا.مف.ع(مەنسوخ- mensûx): نەسخکراو، رەتکراوە، لەبەین براو.

منش- ا(مەنیش-meniş): سرووشت، تەبیعەت.

منشا- ا.ع(مەنشەء- menşe’): جێی نەشونما، شوێنی پەیدابوون.

منشات- ا.ع(مونشەئات- munşe’at): نووسراوان، نامە.

منشار- ا.ع(مینشار- minşar): هەرە، ئەرە، مشار.

منشرح- ص.ع(مونەشەریە- munşerih): روخۆش و کراوە، بە کەیف و ئاشکراو دیار.

منشعب- ص.ع(مونشەئیب-munşe’ib): جیابوونەوە، جیابووەوە، دووبەرەکی، پارچە پارچەبوون، لق لق بوون.

منشفه-ا.ع(مینشەفە- mişefe): خاولی.

منشق-ص .ع(مونشەغغ- munşexx): شەق بردوو، درزبردوو، تەرەکیو.

منشور- ا.ع(مەنشوور- menşûr): بڵاوکراوە، بەیان، نامەی کراوە، فەرمان، فەرمانی پاشایی..

منشویک-ص (مینشیڤیک-minşivîk): مەنشەویک، لایەنێکی حیزبی سوسیال دیموکراتی روسیا بوو.

منشی- ا.فا.ع(مونشی- munşî): دەست پێکەر، نووسەر، کەسێک بتوانێ باش نامە بنووسێت و بابەت برازێنێتەوە.

منصب- ا.ع(مەنسیب-mensib): پلەو پایە، کاری فەرمی.

متصرف- ا.فا.ع(موتسەریف- munserrif): گەڕانەوە لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێک، کەسێک دەستبەرداری مەبەستی خۆی بێ و چاوپۆشی بکات.

منصف- ا.فا.ع(مونسیف- munsif): بەویژدان، بە ئینساف، هەقانی، هەقپەروەر.

منصوب- ا.مف.ع(مەنسوب- mensûb): بەرپاکراو، کەسێک لەکارو پایەیەک دابنرێ.

منصور- ا.مف.ع(مەنسور- mensûr): پشتیوانی کراو.

منصوص- ا.مف.ع(مەنسوس- mensûs): قسەیەک وەکو خۆی بگوترێتەوە، دەق، دەقاو دەق.

منصه- ا.ع(مینەسسە- minesse): کورسییەک کە بووکی لەسەر دابنرێ.

منضج- ا.فا.ع(مونزیج- munzic): پێگەیەنەر.

منضد- ا.مف.ع(مونەززەد- munezzed): لەسەر یەک هەڵچنراو، نوێن و شت کە لەسەر یەک هەڵچنرێ و رێک خرابێ.

منضم- ص.ع(مونزەم- munzem): پەیوەستە.

منطبع- ص.ع.مونتەبیء- ’muntebi: چاپکراو.

منطبق- ص.ع(مونتەبیغ- muntebix): جووت، لەسەریەک دانراو، چون یەک و بەرانبەر.

منطفی- ص.ع(مونتەفی- muntefî): کوژاوە.

منطق- مص.ل.ع(مەنتیغ-mentix): قسەکردن، مەنتیق، لۆژیک.

منطق- ا.ع(مینتەغ- mintex): کەمەربەند، پشتێن، پشتێنە.

منطمس- ا.فا.ع(مونتەمیس- muntemis): ئەستێرە یان چاوێک کە روناکی نەمابێ، مەحوکەرەوە، نقووم بوون و ون بوون.

منطوق- ا.مف.ع(مەنتووغ- mentûx): گوتراو، قسەی گوتراو، روالّەتی قسە.

منطوی- ا.فا.ع(مونتەڤی- muntevî): گردەوەبوو.

منطیق- ص.ع(مینتیغ- mintîx): ناتیق و قسەڕەوان.

منظر- ا.ع(مەنزەر- menzer): دیمەن، ئەوەی بکەوێتە بەرچاو، شوێنی روانین و تەماشاکردن.

منظره- ا.ع(مەنزەرە- menzere): دیمەن جێ تەماشاکردن، تەمەشاگە.

منظم- ص.ع(مونەززەم- munezzem): رێک و پێک، بەتەرتیب.

منظور- ا.مف.ع(مەنزور- menzûr): بینراو، لەبەرچاوگیراو.

منظوم- ا.مف.ع(مەنزووم- menzûm): هۆنراوە، شتێک هۆنرابێتەوە، شیعر.

منع- مص.م.ع(مەنیء- meni’): نەهێشتن، قەدەغەکردن، پێش گرتن، قەدەغە کردنی کەسێک لە کارێک یان شتێک.

منعطف- ا.فا.ع(مونەئەتیف- mun’etif): چەماوە، پێچ، وەرچەرخان.

منعطف- ا.ع(مونئەتەف- mun’etef): پێچی روبار، رێگەیەک پێچ بکاتەوەو رووەو شوێنێکی دی وەرچەرخێ، وەرچەرخان.

منعقد- ا.فا.ع(مونئەغید- mun’exid): مەیبوو، پەیمانێ کە ببەسترێ.

منعکس- ا.فا.ع(مونئەکیس- munekis): عەکسکەرەو، رەنگدەرەوە، پێچەوانە، ئاوەژوو.

منعم- ا.فا.ع(مونئیم- mun’im): نیعمەتدەر.

منعم- ا.مف.ع(مونئەم- mun’em): نیعمەت پێ دریاگ.

منعم- ص.ع(مونەئئەم- mune’em): دەوڵەمەند، زەنگین، دارا، بووە.

منغر- ا(مونغور- munxûr): پیاڵەی شەراب.

منغص- ا.مف.ع(مونەغغەس- munexxes): تاریک، ناخۆش، ناسازگار.

منغمس- ا.فا.ع(مونەغەمیس- munxemis): لە ئاوا نقوم بوو.

منفاق- ص.ع(مینفاغ- minfax): کەسی زۆر دەست بڵاو، دەستبڵاو.

منفجر- ا.فا.ع(مونفەجیر- munfecir): ئاوی هەڵقوڵیوی رەوان، تەقیو، برینێ چڵک و کێمی لێ بروات.

منفذ- ا.ع(مەنفەز- menfez): دەلاقە، کون، پەنجەرە، رێگە، شوێنی تێ پەرین.

منفرج- ا.فا.ع(مونفەریج- munferic): کراوە.

منفرد- ص.ع(مونفەرید- munferid): تەنیا.

منفسخ- ا.فا.ع(مونفەسیخ- munfesix): هەڵوەشاوە، لەغوکراو، لابراو، لەکارکەوتوو.

منفصل- ا.فا.ع(مونفەسیل- munfesil): پارچەپارچە بوو، جیابووەوە، دابڕاو.

منفعت- ا.ع(مەنفەئەت- menfe’et): مەنفەعەت، فایدە، سوود، قازانج.

منفعل- ا.فا.ع(مونفەئیل- munfe’il): شەرمەزار.

منفق- ا.فا.ع(مونفیغ- munfix): نەفەقەدەر، کەسێک پارە لە رای خوا بدات.

منفک- ص.ع(مونفەک- munfek): رزگاربوو، کراوە.

منفور- ا.مف.ع(مەنفوور- menfûr): ناپەسند، بێزراو، نەفرەتبار.

منفی- ا.ع(مەنفا- menfa): تاراوگە.

منفی- ص.ع(مەنفی- menfî): نەفیکراو، دوور خراوە، تاراو.

منقاد- ص.ع(مونغاد- munxad): گوێڕایەڵ، ئاراستەکراو.

منقار- ا.ع(مینغار-minxar): دەنووک.

منقاش- ا.ع(مینقاش- minxaş): ئامێری نیگارکێشی، مووکێش.

منقبت- ا.ع(مەنغەبەت- menxebet): هونەرو کاری چاک کە مایەی ستایش بێ، مایەی فەخرو شانازی، باریکە ڕێی نێوان دووماڵ.

منقبض- ص.ع(مونغەبیز- munxebiz): تێک ترنجان، قوپان.

منقح- ا.مف.ع(مونەغغەه- munexxeh): بژارکراو، پاک کراو.

منقذ- ا.فا.ع(مونغیز- munxiz): رزگارکەر، فریارەس.

منقرض- ا.فا.ع(مونغەریز- munxeriz): لەناوچوو، شتێک نەمابێ.

منقسم- ا.فا.ع(مونغەسیم- munxesim): دابەشبوو، دابەشکراو.

منقش- ا.مف.ع(مونەغغەش- munexxeş): نەخشێنراو.

منقصت- ا.مف.ع(مەنغەسەت- menxeset): کەم و کوڕی، نوقستانی.

منقضی- ا.فا.ع(مونغەزی- munxezî): کۆتایی هاتوو، لەناو چوو، تەواو بوو.

منقط- ص.ع(مونەغغەت- munexxet): خاڵدار، نوقتەدار.

منقطع- ا.فا.ع(مونغەتیء- munxeti'): پچڕاو،

منقع- ا.ع(مەنغەء-'menxe): دەریا، گۆلاو.

منقل- ا.ع(مەنغەل- menxel): ئاگردان، مەقلێ، پێڵاوی کۆنە، ڕێگەی کورت.

منقلب- ا.فا.ع(مونغەلیب- munxelib): گۆڕاو، هەڵگەڕاوە، ئاڵۆزکاو، پەریشان، ناڕەحەت.

منقلع- ا.فا.ع(مونغەلیء- munxeli'): لەبنەوە هەڵکەندراو.

منقور- ا.مف.ع(مەنغوور- menxûr): کونکراو، نەخشێنراو.

منقوش- ا.مف.ع(مەنغووش- menxûş): نەخشێنراو.

منقوط- ا.مف.ع(مەنغووت- menxût): خاڵ لەسەر دانراو.

منقول- ا.مف.ع(مەنغوول- menxûl): نەقڵ کراو، شتێک بتوانرێ لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دی نەقڵ بکرێ، گێڕدراوە، شتێک بگێڕدرێتەوە.

منقی- ا.مف.ع(مونەغغا- munexxa): پاککراو، بژارکراو.

منکب- ا.ع(مەنکیب- menkib): شان.

منکر- ا.فا.ع(مونکیر- munkir): نکوڵی کەر.

منکر- ص.ع(مونکەر- munker): کاری ناشیرین، کاری ناشایستەو ناپەسەند، کاری ناڕەوا، کاری نا شەرعی.

منکسر- ص.ع(مونکەسیر- munkesir): شکاو.

منکشف- ص.ع(مونکەشیف- munkeşif): کەشف، دیار، ڕووت، ئاشکرا.

منکوب- ا.مف.ع(مەنکووب- menkûb): نەگبەت، ڕەنج دیدە، دووچاری نەگبەتی و بەڵا.

منکوحە- ا.مف.ع(مەنکووهە menkûhe): ژنی مارەکراو.

منکوس- ا.مف.ع(مەنکوس- menkûs): سەرەو ژێر، سەرنگون، ئاوەژوو، ژێرو بان.

منگ- ص(مەنگ- meng): دزو ڕێگر، مەنگ، حۆل، گێژ، گەوج.

منگ- ا(مەنگ- meng): قومار، یاساو ڕێسا، لاف و گەزاف.

منگل- ص(مەنگول- mengul): دز، ڕێگر، چەتە.

منگل- ا(مەنگول- mengul): مەنهۆڵ، کونج، ڕەهەند.

منگله- ا(مـەنگولە- mengûle): گـێـزو گوڵێنگ.

منگنه- ا(مـەنگەنە- mengene): گـیـرە، مەنگەنە.

منگوله- ا(مـەنگوولە- mengûle): گـێـزو گوڵێنگ.

منگیا- ا(مـەنگیـیا- mengiya): قـومـار، قومارخانە.

منگیاگر- ا.فا(مەنگییاگەر-mengiyager): قوباریاز، خودانی قومارخانە.

منگیدن- مص.ل(مەنگیدەن- mengîden): منجـەمنج، مـینگە مـینگ، قـسـەکـردن لەبن لێوانەوە.

منن- ا.ع(مینەن- minen): منەت.

مننژ- ا.فـر(مـیـنینژ- mininj): پەردەی مێشک.

مننژیت- ا.،فـر(مـیـنینژیت- mininjit): ئیلتـیـهابی پەردەی مـێـشک، هەوکردنی پەردەێن مێشک.

منوال- ا.ع(مـینڤـال- minval): شـێـواز، شێوە، دەزگای چنینی جۆلایی.

منوب- ا.مف.ع(مەنووب- menûb): جێگر، بریکار، کـەسێـک لە کـارێکدا جێگری کـەسی دی بێ.

منوچهر- ا.ص(مـەنووچیـهـر- menûçihr): مەنوچەر، رووخۆش، ناوە بۆ پیاوان.

منور- ص.ع(مـونەڤـڤـەر- munevver): نوورانی، درەوشاوە، رووناکی.

منوط- ا.مـف.ع(مـەنـووت- menût): وابەستە.

منوگـام- ص.فـر(مـونوگـام- munûgam): یەک ژنە، خودانی یەک ژن.

منوگامی- ا.فر(مونووگامی- munûgamî): سیستەمی یەک ژنە.

منوم- ا.فـا.ع(مـەنەڤـڤـیم- munevvim): کەسێک بە شێوەی مـوگناتیسی خەو لە یەکێک بخـات، خـەواندنی مـوگناتیـسی، خـەوێنەر، خەوهێن.

منون- ا.ع(مـەنوون- menûn): ئەجـەل، مەرگ، رۆژگار.

منون- ص.ع(مـونەڤـڤـەن- munevven): تەنوین دار، وشەیەک تەنوین بکرێ.

منوی- ا.مف.ع(مەنڤی- menvî): بەنیاز.

منهاج- ا.ع(مینهاج- minhac): رێی راست، رێی روون و ئاشکرا.

منتهک- ص.ع(مـونتەهیک- muntehik): بێ ئابرو، بێ پەروا، ئەتک کـەر، هەتک کـەر، درێنراو، کون کراو، پەردەدڕ.

منهج- ا.ع(مەنهەج- menhec): رێی راست، رێی ئاشکرا، شارێ، میتۆد.

منهدم- ص.ع(مـونهـەدیم- munhedim): وێران و خەرابە، داروخاو، روخاو.

منهر- ا.ع(مـەنهـر- menher): جـۆگـەلە، شوێنی ئاودڕ.

منهزم- ص.ع(مـونهـەزیم- munhezim): هەلاتوو، شکست خواردوو، لەشکری بەزیوو.

منهضم- ص.ع(مـونهـەزیم- munhezim): خواردنی هەرس کراو.

منهل- ا.ع(مـەنهـەل- menhel): سـەرچاوە، کانییەک کە خەڵکی ئاوی لێ بخۆنەوە.

منهمک- ا.فا.ع(مونهەمیک-munhemik): سەرقاڵ و مژوڵی کارێک.

منهوب- ا.مف.ع(مـەنهـووب- menhûb): تالان کراو.

منهوم- ص.ع(مەنهووم- menhûm): نەوسن و تامەزرۆ و چلێس.

منهی- ا.فـا.ع(مـونهی- munhî): هەواڵدەر، پەیامنێر.

منهی- ا.مف.ع(مـەنهی- menhî): کـاری خراپ و نا شەرعی.

منی- ا.مص(مـەنی- menî): من من، خـۆ هەڵکێش، غورور، خۆپەرستی.

منی- ا.ع(مەنی- menî): تۆماو، ئاوی پیاو.

منیت- ا.ع(موونیەت- munyet): ئارەزوو، تکا.

منیت- ا.ع(مەنییەت- menîyet): مەرگ، ئەجەل.

منیر- ا.فا.ع(مونیر- munîr): درەخشان، روناکی بەخش.

منیزی- ا.فر(مەنیزی- menîzî): جۆرە دەرمانێکە.

منیزیوم- ا.فر(مەنیزیوم- menîzyûm): مەگنیزیوم.

منیع- ص.ع(مەنیع- menî’): سەخت و عاسی، قایم و بەرز، شوێنی بەرزو قایم و تووش کە بە ئاسانی نەیگەیتێ.

منیف- ص.ع(مونیف- munîf): بەرز، گەورە، هەڵکراو.

مو- ا(مەو- mew): مێو، درەختی مێو.

مو-ا(موو- mû): موو، تووکی بەدەن، مووی سمێڵ.

موائد- ا.ع(مەڤائید- mevaid): سفرەو خوانان.

موات- ص.ع(مەڤات- mevat): مردوو، بێ گیان، زەوی وشک و بەیار.

مواثقه- مص.ع(موڤاسەغە- muvasexe): پەیمان بەستن.

مواثیق- ا.ع(مەڤاسیق- mevasîx): پەیمانان.

مواج- ص.ع(مەڤڤاج- mevvac): پڕ شەپۆل، شەپۆلدار.

مواجب- ا.ع(مەڤاجیب- mevacib): واجب و ئەرکان، مووچەی مانگانە یان ساڵانە، مەرگ.

مواجه- ص.ع(موڤاجیه- muvacih): رووبەڕوو.

مواجهه- مص.ل.ع(موڤاجەهە-muvacehe): رووبەڕوو بوونەوە، رووبەڕوو بوونەوە لەگەڵ کەسێکدا.

مواخات- مص.ل.ع(موڤاخات- muvaxat): برایەتی و دۆستایەتی، بوون بە دۆست و برا.

مواد- ا.ع(مەڤادد- mevvad): کەرەستەی خاو.

موادعه- مص.ل.ع(موڤادەئە- muvade’e): ئاشتبوونەوە، ئاشتی کردن، دەستبەرداربوونی دژمنایەتی.

مواربه- مص.ل.ع(موڤارەبە- muvarebe): فێڵ و فێڵبازی، دەستبڕینی یەکتر.

موارد- ا.ع(مەڤارید- mevarid): شوێنی دابەزین، جێی لادان، جێی ئاو خواردنەوە.

مواردە- ا.ع(موڤاردە- muvarede): پێکەوە لادان لە جێیەکدا.

مواریث- ا.ع(مەڤاریس- mevaris): میرات.

موازات- مص.ل.ع(موڤازات- muvazat): رووبەڕوو بوون، بەرانبەر بوون، هاوتەریب.

موازنه- مص.م.ع(موڤازەنە- muvazene): بەراوردکردن، هەڵسەنگاندنی دوو شت.

موازی- ص.ع(موڤازی- muvazî): رووبەڕوو، بەرانبەر، هاوتەریب.

موازین- ا.ع(مەڤازین- mevazîn): تەرازوو، شایەن، ئەندازە.

مواسات- مص.م.ع(موڤاسات- muvasat): کۆمەک کردنی یەک بە ماڵ.

مواسم- ا.ع(مەڤاسیم- mevasim): وەرز.

مواشی- ا.ع(مەڤاشی- mevaşî): حەیوانات، چارەوێ، مەڕو ماڵات.

مواشیر- ا.ع(مەڤاشیر- mevaşîr): شوشە.

مواصلت- مص.ل.ع(موڤاسەلەت- muvaselet): پەیوەندی کردن بە یەکەوە، بەردەوام کردنی پەیوەندی.

مواضع- ا.ع(مەڤازێ- mevazi’): شوێنان، جێگایان.

مواضعه- مص.ل.ع(موڤازەئەت- muvaze’et): پێکەوە رێکەوتن لەسەر کارێک.

مواطات- مص.ل.ع(موڤاتات- muvatat): پێکەوە ڕێکەوتن لەسەر کارێک.

مواطن- ا.ع(مەڤاتین- mevatin): وەتەنان، وڵاتان.

مواظب- ا.فا.ع(موڤازیب- muvazib): چاودێر، نیگابان، پاسەوان.

مواظبت- مص.م.ع(موڤازەبەت-muvazabet): چاودێری کردن، ئاگاداری کردن.

مواعد- ا.ع(مەڤائید- meva'id): شوێن یان کاتی وەعدو پەیمان، بەڵێنگە، سوزگە.

مواعده- مص.م.ع(موڤائەدە- muva'ede): بەڵێندان بە یەکدی، وەعددان بەیەکتر.

مواعظ- ا.ع(مەڤائیز- mevaiz): وەعزو پەندان.

مواعید- ا.ع(مەڤائید- meva'id): وەعدەگا.

موافق- ص.ع(موڤافیغ- muvafix): رازی.

موافقت- مص.ل.ع(موڤافەغەت- muvafexet): رازی بوون، ڕێکەوتن، گونجان، سازان.

مواقد- ا.ع(مەڤاغید- mevaxid): کوانوو، ئاگردان، وەجاغ.

مواقع- ا.ع(مەڤاغیٔ- mevaxi'): شوێنان.

مواقعه- مص.ل.ع(موڤاغەئە- muvaxee): شەڕکردن لەگەڵ یەکێکدا، گان کردن.

مواقف- ا.ع(مەڤاغیف- mevaxif): هەڵوێستان، وێستگان.

مواقفه- مص.ع(موڤاغەفە- muvaxefe): وەستان و خۆڕاگرتن لە شەڕدا.

مواقیت- ا.ع(مەڤاغیت- mevaxît): وەخت، کات، کاتی کار.

مواکب- ا.ع(مەڤاکیب- mevakib): کاروان، گرووپێک سوارە یان پیادە کە بەگەڵ کاروانی پاشا بکەون.

موالات- مص.ل.ع(موڤالات- muvalat): دۆستایەتی و پەیوەندی کردن لەگەڵ یەکدا، پەیڕەوی کردن.

موالد- ا.ع(مەڤالید- mevalid): شوێنی لە دایک بوون، زێد.

موالی- ا.ع(مەڤالی- mevalî): سەروەران، خواوەندان، بەندەو غولامان.

موالیا- ا.ع(مەڤالییا- mevalîya): جۆرە شیعرێک بووە کە کۆیلە و غولامان بۆ خاوەنانی خۆیان گوتووەو لە کۆتایی هەر شیعرێک یان بەندێکدا وشەی (یا مەوالیا)یان دووبارە دەکردەوە وەکو ئاماژەیەک بۆ خاوەنەکانیان.

موالید- ا.ع(مەڤالید- mevalîd): فەرزەنان.

موانع- ص.ع(مەڤانیٔ- mevani'): کۆسپ و تەگەران، لەمپەر.

مواهب- ا.ع(مەڤاهیب- mevahib): بەخششان، ئەوەی بە کەسێک ببەخشرێ لە ماڵی دنیا جگە لە پارەو پول.

موبد- ا(مەوبەد- mewbed): سەرۆکی موغان، حەکیم و زاناو پێشەوای روحانی زەردەشتی.

موبدموبدان- ا.مر(مەوبەدی مەوبەدان- mewbedi mewbedan): سەرۆکی گشتی مەوبەدان.

موبق- ا.ع(مەوبیغ- mewbix): وەعدەگە، زیندان، هەر شتێک ببێ بە کۆسپ و لەمپەر لەنێوان دوو شتدا.

مویز- ا(موبیز- mubîz): هێڵەک، والابێژ.

موت- ا.ع(مەوت- mewt):" مەرگ.

موتاب- ا.ص(موتاب- mutab): موتابچی.

موتاسیون- ا.فر(موتاسیون- mutasyûn): گۆڕانی کوتوپڕ، وەکو گۆڕانی ئاو لە پلەیەکی گەرمی تایبەتەوە بۆ هەڵم یان سەهوڵ.

موتت- ا.فر(موتیت- mutit): سردوی ئاینی.

موتور- ا.فر(موتوور- mutûr): ماتۆڕ، دینەمۆ.

مـوتورسـیكلت- ا.فـر(مـوتوسـیكلیت- mûtûsiklit): ماتۆرسكیل.

موتی- ا.ع(مەوتا- mewta): مردوان.

موثق- ص.ع(مووڤەسسەغ- mûvessex): متمانەپێكراو، جێی باوەڕو متمانە.

موثوق- ا.مف.ع(مەوسووغ- mewsûx): باوەڕپێكراو.

موج- ا.ع(مەوج- mewc): شەپۆل، پێل.

موجان- ص(موجان- mewcan): چاوی جوانی پڕ ناز، چاوی خەواڵو، نێرگزی نیوە پشكوتوو.

موجان- مص.ع(مەڤەجان- mevecan): خرۆشان و شەپۆلدانی دەریا.

موجب- ا.فا.ع(موجیب- mucib): باعیس، هۆ.

موجبە- ا.ع(موجیبە- mucibe): كاری گەورەی چاك یان خراپ كە ببێتە هۆی چوونە بەهەشت یان دۆزەخ.

موجد- ا.فا.ع(موجید- mûcid): ئیجادكار، خولقێنەر.

موجر- ا.فا.ع(موجیر- mucir): كەسێك مولێك بەكرێ بدات، كرێدار.

موجز- ص.ع(موجەز- mucez): خوڵاسە، كورتە، پوختە.

موجع- ص.ع(موجیئ- mûci’): بەئازار، ئازاردەر.

موجل- ا.ع(مەوجیل- mewcil): چاڵێ كە ئاوی تیا بوەستێ، جێی ترس.

موجود- ا.مف.ع(مەوجود- mewcûd): مەوجود، هەبوو، .

موجە- ا.ع(مەوجە- mewce): شەپۆلێك، یەك شەپۆڵ.

موجە- ص.ع(موڤەججەه- mûvecceh): خودان پلەو پایە، چاك و پەسند، قسەیەك یان عوزرێ كە بە بەڵگە بسەلمێنرێ و پەسند بێ.

موچلكا- ا(موچەلكا- muçelka): سەنەد، قەواڵە.

موچول- ص.عا(مووچوول- muçûl): بچووك و جوان، ناوە بۆ ژنان.

موچینە-ا.مر(موچینە- muçîne): موكێش.

موحد- ص.ع(موڤەههید- muvehhid): خواناس، یەكتاپەرست.

موحش- ص.ع(موهیش- mûhiş): ترسناك، مایەی خەم، خەماوەر.

موخورە-ا.مر(مووخوورە-mûxûre):موخۆركە.

مودت- مص.ل.ع(مەڤەددەت- meveddet): ئەشق و مەحەبەت، دۆستایەتی كردن.

موذی- ا.فا.ع(موزی- mûzî): ئەزیەتدەر.

مور- ا(مور- mûr): مێرولە.

مورب- ص(موڤەرەب- mûvereb): خوار، چەماوە، بەپێچ، پێچاو پێچ، هەر شتێ سەری خوارو كەچ بێ.

مورث-ا.ع(مووریس- mûris): باعیس، هۆ.

مورث- ا.فا.ع(موڤەڕیس- mûverris): ئەوی میراتی لە پاش جێ بمێنێ.

مورچال- ا(موورچال- mûrçal): مێروستان، لانەو كونی مێرولە، خەنەكێك كە لە ژێر زەمینەوە بەرەو قەڵاو سەنگەری دژمن لێ بدرێ.

مورچە- ا(موورچە- mûrçe): مێروولە.

مورچەخوار- ا.مر(موورچەخار- mûrçexar): گیانلەبەرێكە مێرولە دەخوات، ئەم گیانلەبەرە زیاتر لە ئەمریكای باشووردا هەیە.

مورچەگیر- ا.مر(موورچەگیر- mûrçegîr): مێروویەكە دەفڕێ و مێروولە دەخوات.

مورخ- ا.فا.ع(مووڤەریخ- mûverix): مێژوونووس، دیرۆكنووس.

مورخ- ا.مف.ع(مووڤەرەخ- mûverex): ئەوەی رۆژو بەرواری مێژووی دیاریكرابێ.

مورد- ا.ع(مەوریە- mewrid): شوێنی لادان، رێ ئاو، بوار.

مورد- اا(موورد- mûrd): مۆرد، درەختێکە.

مورش- اا(مووریش- mûriş): دەستبەند یان گەردنبەنی زەنگیانە.

مورق- ا.فا.ع(موڤەریخ- mûverix): فرۆشیارو دروستکاری کاغەز، نووسەر.

موروث- ا.مف.ع(مەوروس- mewrûs): میراتی.

موری- اا(مووری- mûrî): لوولەی چیمەنتۆ بۆ زێراب.

موریانه- اا(مورییانە- mûriyane): مۆریانە.

موز- ا.ع(مەوز- mewz): دەرختی مۆز.

موزائیک- ا.فر(مووزائیک- mûzaik): کاشی.

موزج- ا.ع(مەوزەج- mewzec): چەکمە.

موزع- ا.فا.ع(موڤەززیٔ- mûvezzi'): دابەشکەر.

موزون- ا.مف.ع(مەوزوون- mewzûn): کێشراو، هەڵسەنگێنراو، کێشدار، هاوسەنگ.

موزه- اا(موزە- mûze): چەکمە.

موزه- ا.فر(مووزە- mûze): موزەخانە، عەنتیکەخانە.

موزیسین- ا.فر(مووزیسین- mûzîsîn): مۆسیقازان، مۆسیقاژەن.

موزیک- ا.فر(موزیک- mûzîk): مۆسیقا، هونەری مۆسیقا.

موزیکال- ص.فر(موزیکال- mûzîkal): مۆسیقایی.

موژ- اا(مووژ- mûj): گۆلاو.

موژان- ص(مووژان- mûjan): چاوی جوان و پڕ ناز، چاوی خومارو خەواڵو، نێرگیزی نیوە پشکوتو.

موژیک- اا(مووژیک- mûjîk): خەڵکی دیهاتی رووسی.

موستره-ا.مر(مووسوتورە-mûsuture): ئوستەرە، گوێزان، تیغی سەر تاشین و ردێن تاشین.

موسخ- ص.ع(موسەخ- mûsex): کەمەربەندی مەسیحیان.

موسخ- ص.ع(موڤەسسەخ- mûvessex): پیس، چڵکن.

موسر- ص.ع(مووسیر- mûsir): دەوڵەمەند، زەنگین، دەسترۆ، دارا.

موسع- ص.ع(موڤەسسەء- mûvesse'): بەرین، پان، بڵاو.

موسم- ا.ع(مەوسیم- mewsim): وەرز، وەخت، کات.

موسوم- ا.مف.ع(مەوسووم- mewsûm): نیشانەکراو، داغمەکراو، ناونراو.

موسه- اا(مووسە- mûse): زەردەزیرە، زەردەواڵە.

موسی- ا.ع(مووسا- mûsa): موس، گوێزانی سەرتاشی.

موسیچه- اا(مووسیچە- mûsîçe): قومری.

موسر- اا(مووسیر- mûsir): سیری کێوی.

موسیقار- اا(موسیغار- mûsîxar): مۆسیقا ژەن، جۆرە سازێکە، باڵندەیەکی ئەفسانەییە کە گوایە دەنوکی کون کونەو لەو کونانەوە ئاوازی جۆراو جۆر دەردێنێ.

موسیقی- اا(مووسیقی- mûsîxî): مۆسیقا.

موسیلاژ- ا.فر(مووسیلاژ- mûsîlaj): شیلەو سەمغی گیا.

موسیو- ا.فر(مووسیوو- mûsiyû): گەورە، بەڕێز، مسیێو.

موش- اا(موش- mûş): مشک.

موشح- ا.مف.ع(موڤەششەه- mûveşşeh): حەمایەڵ.

موش خرما- ا.مر(مووش خورما- mûş xurma): مشکی خورما، خورما چەچان.

موشک- اا(موشەک- mûşek): مشکی بچوک، موشەک، رۆکێت، ساروخ.

موشكاف- ص.فا (موشیكاف- mûşikaf): وردبین.

موش كور- ا.مر(موشی كوور- mûşi kûr): مشکەکوێرە، جرجە کوێرە، رسک.

موشور- ا.ع(مەوشوور- mewşûr): شووشە،

موصل- ا.،ع(مووسیل- mûsil): شوێنی پێکەوە بەستن و گرێدان، شوێنی گرێدانی گوریس.

موصل- ا.مف.ع(موڤەسسەل- mûvessel): پێکەوە بەستراو.

موصوف- ا.مف.ع(مەوسووف- mewsûf): وەسفکراو، ستایش کراو، پەسند دراو.

موصول- ا.مف.ع(مەوسوول- mewsûl): پێکەوە بەسترپاگ.

موصی- ا.فا.ع(مووسی- mûsî): وەسێت کەر، راسپێر.

موصی- ا.مف.ع(مووسا- mûsa): وەسێت کراو، راسپێردراو.

موضع- ا.ع(مەوزیءَ- mewzi’): شوێن، شوێنی دانانی شتێک.

موضوع- ا.مف.ع(مەوزووء- mewzû’): دانراو، بابەت.

موطن-ا.ع(مەوتین- mewtin): وەتەن، زێد، نیشتمان.

موظف- ص.ع(موڤەززەف- muvezzef): وەزیفەدار، فەرمانبەر، کارمەند.

موعد- ا.ع(مەوئید- mew’id): وەعدگە، ژوان، شەرت و پەیمان.

موعظه- ا.ع(مەوئیزە- mewize): پەندو ئامۆژگاری.

موعود- ا.مف.ع(مەوئوود- mew’ûd): وەعدەکراو، رۆژی قیامەت.

موفر- ا.مف.ع(موڤەففەر- muveffer): فراوان و زۆر، زۆکراو، زیادکراو.

موفق-ص .ع(موڤەففەغ- muveffex): سەرکەوتوو.

موفور- ص.ع(مەوفوور- mewfûr): فراوان، فرە، زۆر، بێ شومار.

موقت- ص.ع(موڤەغغەت- mûvexxet): کاتی.

موقد- ا.ع(موغید- mûxid): کوانوو، ئاگردان، وەجاغ.

موقر- ص.ع(موڤەغغەر- mûvexxer): پیاوی ئاقڵ و سەنگین، کارامەو سالار، گەورەو پیاوانە.

موقع-ا.ع(مەوغیءَ- mewxi’): شوێنی کەوتن، شوێنی روودان، شوێنی لادان، قۆناغ.

موقف-ا.ع(مەوغیف- mewxif): شوێنی وەستان، وێستگە، هەڵوێست.

موقن- ا.فا.ع(موغین- mûxin): یەقیندار، دڵنیا.

موقود- ا.مف.ع(مەوغوود- mewxûd): داگیرساو.

موقوف- ا.مف.ع(مەوغووف- mewxûf): گیراو، تەقیف کراو.

موقوفه- ا.مف.ع(مەوغوفە- mew¨xûfe): موڵکێ کە دەرامەتەکەی بۆ کاروبارو خێری گشتی تەرخان کرابێ، وەقف کراو.

موکب- ا.ع(مەوکیب- mewkib): داروودەستەی پاشا لە سەفەردا.

موکت-ا.فر(موکیت-mûkit):موکێت، کومبار.

موکل- ا.فا.ع(موڤەککیل- mûvekkil): کەسێک کە ئەوقات بۆ خۆی بگرێ.

موکل- ا.مف.ع(موڤەککەل- mûvekkel): کەسێک کارێکی پێ سپێردرابێ، کەسێک کرابێ بە وەکیل.

موکول- ا.مف.ع(مەوکوول- mewkûl): وابەستە بە کەسێکی دیيەوە، دانراو.

مول- ا.مص(موول- mûl): خاوەخاو.

مول- ا.ص(موول- mûl): ماشوقی ژن، دەنکی ژن (واتە پیاوێکی دی جگە لە مێردەکەی) کورێک لە ماشوقی ژنێک بێ، حەرامزادە، زۆڵ.

مولد- ا.ع(مەولید-mewlid): شوێنی لە دایک بوون، زێد.

مولد- ا.فا.ع(مولید- mûlid): مامان.

مولد- ا.فا.ع(موڤەللید-mûvellid): مامان.

مولد- ا.مف.ع(موڤەللەد- muvelled): لەدایک بوو.

مولش- ا.مص.ع(مولیش- mûliş): دواخستن، ماتەڵ کردن، درەنگ کردن.

مولع- ا.مف.ع(مولەء- mûle’): چلێسی و تامەزرۆیی.

مولکول- ا.فر(مولیکوول- mûlikûl): گەردیلە.

مولنجه- ا(مولەنجە- mulence): ئەسپێی گەنم و ئارد.

مولو- ا(موولوو- mûlû) ناقوس، زەنگ.

مولود- ا.مف.ع(مەولوود- mewlûd): لەدایک بوو.

مولوی- ص.ن.ع(مەولەڤی- mewlevî): جۆرە کلاوێکی درێژ یان عەمامەیەکی بچووکە.

مولی- ا.ع(مەولا- mewla): سەروەر، گەورە، دۆست، بەندە، بەندەی ئازادکراو، خاوەن و گەورە.

مولیدن- مص.ل(موولیدەن- mûlîden): دێرکردن، درەنگ کردن، تاخیرکردن، دواکەوتن، ماتەڵ کردن.

موم- ا(مووم- mûm): مێوی هەنگوین، ئەو تلْپەیەی لە پاش پالاوتنی هەنگوین دەمێنێتەوە.

مومول- ا(موومول- mûmûl): نەخۆشییەکی چاوە.

مومیا- ا(موومییا- mûmiya): مۆمیا.

مونتاژ- ا.فر(موونتاژ- mûntaj): مۆنتاج کردن.

مونس- ا.فا.ع(موونیس- mûnis): هاودەم.

مونل- ا.فر(موونیل- mûnil): کانزایەکە لە سەدا ٦٠- ٧٠٪ی نیکلە.

مونوپل- ا.فر(موونووپول- mûnûpul): مۆنۆپۆل.

مونولوگ- ا.فر(مونولوگ- mûnûlûg): مەنەلۆگ، هەندێ نمایش کەیەک ئەکتەر بەتەنیا بێتە سەر شانۆو قسە لەگەڵ خۆیدا بکات، نمایشێکی کورت کە لەلایەن یەک کەسەوە ئەنجام بدرێ.

مونه- ا(موونە- mûne): خاسیەت، تایبەتمەندی، وەکو گەرمی ئاگر.

موهبت- ا.ع(مەوهیبەت- mewhibet): بەخشش، ئەوەی بە کەسێک ببەخشرێ.

موهن- ا.فا.ع(موهین- mûhin): لاوازکەر، سست کەر.

موهوب- ا.مف.ع(مەوهوب- mewhûb): شت پێ دراو، شت پێ بەخشراو.

موهوم- ا.مف.ع(مەوهوم- mewhûm): وەهم و خەیاڵ.

موهون- ص.ع(مەوهون- mewhûn): سست، لاواز.

موی رگ- ا.مر(موی رەگ- mûy erg): دەزولەی خوێن، مولولە.

مویز- ا(مەڤیز- mevîz): مێوژ.

مویزه- مویزک- ا(مەڤیزەک- مەڤیز- mevîzek- mevîz): جۆرە رووەکێکە.

مویه- ا.مص(موویە- mûye): گریە، زاری، شین.

مویەزال- ا.مر(موویەی زال- mûyey zal): ناوی ئاهەنگێکی کۆنی مۆسیقای ئیرانییە.

موییدن- مص.ل(موییدەن- mûyîden): گریان و زاری، گریان وشیوەنکردن، شیوەن و زاری.

مویندە- ا.فا(موویەندە- mûyende): شیوەنکەر.

موپین- ص.ن(موویین- mûyin): ئەو شتەی لە موو چنرابێ و دروست کرابێ.

مه- ص(میه- mih): گەورە.

مه- ا(میهـ- mih): تەم.

مه- مەهـ- meh): مانگ، هەیڤ.

مـه- ا.فـر(می- mi): مـانگی پێنجـەمی فەرەنگی.

مـهـاب- ا.ع(مـەهابب- mehabb): جـێی هاتنی با، کونەبا.

مـهـابت- مص.ع(مـەهابەت- mehabet): ترساندن، گەورەیی و شکۆ، شان و شەوکەت.

مهابط- ا.ع(مەهابیت- mehabit): شوێنی دابەزین، جێی نیشتنەوە.

مـهـابل- ا.ع(مـەهابیل- mehabil): ڕێی منداڵدان، مناڵدان، ڕەحمی ژن.

مهاجات- مص.ع(مووهاجات- mûhacat): هەجوکردنی یەکتر.

مـهـاجر- ا.فـا.ع(مـووهاجـیـر- mûhacir): مـوهاجـیـر، کـەسـێک لە شـار یان وڵاتی خـۆی بڕوات و لە شار یان وڵاتێکی بێگانە نیشتـەجێ ببێ.

مـــهـــاجـــرت- مص.ل.ع(مــــووهاجــەرەت- mûhaceret): کۆچ کرن، کۆچین.

مـهـاجم- ا.فـا.ع(مـووهاجیم- mûhacim): هێرش بەر.

مـــهـــاجـــمـــه- مص.ل.ع(مــــووهاجــەمــە- mûhaceme): هێرش کردن، هێرش بردن.

مهاد- ا.ع(میهاد- mihad): جێگە، بێشکە، لانکە، زەوی نزم.

مـهـادات- مص.ع(مـووهادات- mûhadat): دیاری دان بەیەکتر.

مــــهــــادنت- مص.ل.ع(مـــــووهادەنـە- mûhadene): ئاشـتـی کـردن، سـوڵح کـردن لەگەڵ یەکدا.

مهار- ا.ع(میهار- mihar): دارێکی بچوکە دەیخەنە پەرەی لوتی وشترو پەتی پێوە دەبەستن، هەوسار.

مهارب- ا.ع(مەهاریب- meharib): شـوێنی ڕاکردن و هەڵاتن.

مـهـارت- مص.ل.ع(مـەهارەت- meharet): کـارامەیی لە کـارێکدا، لێـهـاتوویی لە کـارێکدا، زیرەکی و وەستایی.

مـــهـــارشـــه- مص.ل.ع(مــــووهارەشـــە- mûhareşe): بـەیەکـــــدا هەڵـشـــــاخین، هەڕەشەکردن لە یەکدی، دژمنایەتی کردنی یەک.

مـهـالک- ا.ع(مەهالیک- mehalik): جێی لەناو چوون، شوێنی فەوتان، تالوکەخانە.

مـهـام- ا.ع(مـەهامم- mehamm): کـاری سەخت، ئەرک.

مـهـان- ا.مف.ع(مـووهان- mûhan): زەلیل کراو، ئیهانەکراو.

مـهـانت- مص.ل.ع(مـەهانەت- mehanet): خـواربوون، لول بوون، زەلیل بوون، ریسـوابوون، زیلەت و ریسوایی.

مـهـب- ا.ع(مـەهەبب- mehebb): شـوێنی هاتنی با، کونەبا.

مـهـبط- ا.ع(مـەهبـەت- mehbet): شـوێنی دابەزین، جێی نیشتنەوە.

مـهـبل- ا.ع(مـوهبـەل- muhbel): منداڵدان، ڕێی منداڵدان، ڕەحمی ژن.

مهپاره- ص.مر(مەهپارە- mehpare): جوان، خـشـکۆک، قـشـت، ژن یان مـناڵی جـوانی وەکـو مانگ.

مـــهـــتـــاب- ا.مـر(مــەهـتــاب- mehtab): مانگاشەو، تریفەی مانگ، هەیڤەشەو.

مهتابی- ا.مر(مەهتابی- mehtabî): هەیوان، بانیژە، بەردەمی عیمارەت.

مـهـتـدی- ص.ع(مـوهـتـەدی- muhtedî): کەسێک ڕێی ڕاستی دۆزیبێتەوە.

مهتر- ص.ت(میهتەر- mihter): سەرۆک و گەورەی قەوم.

مهتر- ا.ص(میهتەر- mihter): مەیتەر.

مـــهـــجـــع- ص.ع(مـــیـــهـــجـــەء- mihce’): غـافڵ، گـێل، ئەوەی زوو لای هەر کـەسـێک ڕام ببێ.

مهجع- ا.ع(مەهجەء- mehce’): خەوتنگە، جێی خەوتن و ئیسراحەت و حەوینەوە.

مەهجو- ا.مف.ع(مەهجوف- mehcûv): هەجوکراو.

مەهجور- ا.مف.ع(مەهجوور- mehcûr): بەجێ هێڵراو، دوور، چۆڵکراو.

مهجه- ا.ع(موهجە- muhce): خوێن، خوێنی دڵ، روح، گیان.

مهچه- ا(مەهچە- mehçe): هەیقۆک، سەری عەلەم کە لە زێر یان زیو لە شێوەی هەیقۆک چێدەکرێت.

مهد- ا.ع(مەهد- mehd): بێشکە، لانکە.

مهد- ا(مەهد- mehd): رووەکێکە.

مهدی- ا.مف.ع(مەهدی- mehdî): هیدایەت دراو.

مهذار- ص.ع(میهزار- mihzar): چەنەباز، هەڵەوەڕ، هەرزەگۆ.

مهذب- ا.مف.ع(موهەززەب- muhezzeb): بە ئەدەب، پاک و بێ خەوش، خۆش خوو.

مهر- ا(میهر- mihr): میهرەبانی، دۆستایەتی، مەحەبەت.

مهر- ا(میهر- mihr): خۆر، هەتاو.

مهر- ا(میهر- mihr): مانگی حەوتەمی ساڵی هەتاوی. یەکەم مانگی پاییز.

مهر- ا(موهر- muhr): مۆر، کیسەی سەربەستراو، سەرمۆر.

مهر- ا.ع(مەهر- mehr): مارەیی.

مهراس-ا.ع(میهراس- mihras): میکوت، هاوەن.

مهراسپند- ا.مر(مەهرئەسپەند- mehr espend): ناوی رۆژی بیست و نۆیەمی هەر مانگێکی هەتاوی.

مهرافزا- ص.فا(میهرئەفزا- mihr efza): ئەوەی میهرو مەحبەتی زۆربێ.

مهرب- ا.ع(مەهرەب- mehreb): شوێنی راکردن.

مهربان- ص(میهربان- mihrban): میهرەبان، دڵسۆز.

مهرگان- ا(میهرگان- mihrgan): مانگی میهر، پاییز، ناوی رۆژی شازدەیەمی مانگی میهرە، جەژنێکی کۆنی فارسانە، کە لە رۆژانی ١٦-٢١ی مانگی میهر بەر پایان دەکرد، دوای جەژنی نەورۆز گەورەترین جەژن بووە، ئەم جەژنە لە سەردەمی هەخامە نشییەکاندا باو بووەو لە قۆناغ و سەردەمەکانی دواتریشدا تا سەرهەڵدانی ئیسلام هەر باو بووە، پاش ئیسلامیش لە زەمانی سامانیان و غەزنەویاندا باو بووە، ئێستاش وەکو جەژنێکی گەورەی رۆشنبیریی ماوە، بەعەرەبی میهرەجانی پێدەگوترێ..

مهرگانی- ا(میهرگانی- mihrganî): ناوی لەحنێکە لە سی لەحنەکەی باربەد.

مهرگیاه- ا.مر(میهرگییاه- mihr gîyah): جۆرە گیایەکە.

مهره- ا(موهرە- muhre): مورو، مۆرەغە.

مهرەداران- ا.مر(موهرەداران- muhredaran): بڕبڕەداران.

مهزول- ص.ع(مەهزول- mehzûl): لەرو لاواز.

مهزوم- ا.مف.ع(مەهزوم- mehzûm): بەزیوو، هەڵاتوو، شکست خواردوو.

مهست- ص(مەهیست- mehist): گەورەترین.

مهستی- ا.مر(میهسیتی- mihsitî): پێکهاتووە لەمە (گەورە) و ستی (خانم) مهستی: خانمی گەورە.

مهسیما- ص.مر(مەهسیما- mehsîma): روو مانگ، جوان و خشکۆک وەکو مانگ.

مهشید- ا.مر(مەهشید- mehşîd): مانگەشەو، تریفەی مانگ.

مهک- مص.ل.ع(مەهک- mehk): نەرمکردنی شتێک، سووینەوە.

مهک- ا(مەهک- mehk): گیایەکە.

مهل- مص.ل.ع(مەهل- mehl): بە ئەسپایی کارکردن، هێمنی و نەرمی.

مهل- ا.ع(موهل- muhl): ئاسنجاو، قەتران و رۆنی زەیتون، زیچکاو.

مـــهلت-مص.م.ع(مـــوهلەت- muhlet): مۆڵەتدان، دەرفەتدان، مەدارا.

مـــهلک-ا.فـــا.ع(مـــوهلیک- muhlik): کوشندە.

مـهلکه- ا.ع(مـەهلەکـە- mehleke): جـێی لەناو چوون.

مـــهلل- ص.ع(مـــوهەللەل- muhellel): چەماوە، چەماوە وەکو هەیڤک.

مـهلهل- ص.ع(مـوهەل هەل- muhelhel): ناسکە شیعر، جلی ناسکی چنراو.

مـهم- ص.ع(مـوهیم- muhimm): گـرنگ، کاری گەورە.

مهمات- ا.ع(موهیـمـات- muhimmat): ئامێرو کەرەستەی جەنگ، ئەرک و کاری دژوارو گرینگ.

مهماز- ا.ع(میهماز- mihmaz): مامێز.

مهمان- ص(میـهـمـان- mihman): مـیوان، میڤان.

مهماندار-ص (میهماندار- mihmandar): میواندار.

مـــهـــمـــانـســـرا- ا.مـــر(مـــیـــهـــمـــانســـەرا- mihmansera): میوانخانە.

مـــهـــمـــانکده- ا.مـــر(مـــیـــهـــمـــانکدە- mihmankede) میوانسەرا، میوانخانە.

مهمان نواز- ص.فا(میهمان نەڤاز- mihman nevaz): میواندۆست، میوانپەروەر.

مهمز- ا.ع(میهمەز- mihmez): مامێز.

مهمل- ص.ع(موهمەل- muhmel): بێهودە، قسەی بێهودە.

مهموز- ص.ع(مەهموز- mehmûz): وشەی هەمزەدار.

مـــهـمـوم- ص.ع(مــەهمــوم- mehmûm): دڵتەنگ، خەمبار.

مـهـمـه- ص.ع(مـوهیـمـمـە- muhimme): کـار و ئـەرکی دژوارو گرنگ، ئـامێرو کـەرەسـتـەی شەڕ.

مهمیز- اا(میهمیز- mihmîz): مامێز.

مـهنا- ص.ع(موهەننا- muhenna): خـۆش، بەلەزەت و سازگار.

مـهناوی- اا(مـەهناڤی- mehnavî): کـەسـێک لە هێـزی دەریاییـدا کـار بکات وەکـو گـوروبانی سوپا.

مـــهند- ص.ع(مـــوهەننەد- muhenned): شمشێری هیندی.

مـهندس- ا.ص(مـوهەندیس- muhendis): ئەندازیار.

مهوار- ص(مەهڤار- mehvar): مانگ ئاسا، میناهەیڤ.

مـهـوار- اا(مـەهڤـار- mehvar): مـانگانە، موچەو جیـرەیەک کـە مـانگەو مـانـگ بە خـەڵکی بدرێ.

مـهـوش- ص(مـەهڤـەش- mehveş): جـوان، مانگ ئاسا، روو مانگ.

مـهـوع- ا.فـا.ع(مـوهەڤـڤـیئ- mûhevvi’): قێزەوەر، مایەی رشانەوە، قێزەون.

مـهـول- ص.ع(مــەهول- muhul): ترسناک، پڕترس.

مهیا- ص.ع(موهەییا- muheyya): ئامادە، تەیار.

مهیاوه- اا(مەهیاڤە- mehyave): خۆراکێک لە ماسی دروست بکرێ.

مـهـیب- ص.ع(مـەهیب- mehîb): ترسـێنەر، مایەی ترس و هەیبەت.

مـهـیج- ا.فـا.ع(مـوهەییج- muheyyic): هاروژێنەر.

مـهـیـل- ص.ع(مــەهیل- mehîl): شـوێنی ترسناک، جێی پڕ مەترسی.

مـهـیـمن- ص.ع(مـوهەیمین -muheymin): شایەتی راستگۆ، نیگابان، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

مـهین- ص.ن(مـیـهـین- mihîn): گـەورە، گەورەتر.

مهین- ص.ع(مەهین- mehîn): مانگ ئاسا، مانگین، ناوی ژنانە.

مهین- ص.ع(مەهین- mehîn): زەلیل.

مهیوه- ا(مەهیەڤە- mehyeve): خۆراکێک بەماسی دروستکرابێ.

می- ا(مەی- mey): شەراب، مەی.

مـیـادین- ا.ع(مـەیادین- meyadîn): مەیدانان.

میامن- ا.ع(مەیامین- meyamin): دەستی راست، لای راست، باڵی راستی مەیدانی جەنگ، بەرەکەت و فەڕ.

مـیـامین- ا.ع(مـەیامین- meyamîn): موبارەک.

میان- ا(مییان- miyan): ناوەڕاست، کەمەر، ناوقەد.

مـیـان بالا- ص.مر(مـیـیـان بالا- miyan bala): دەستە بالا.

مـیـان بند- ا.مر(مـیـیـان بەند- miyan bend): کەمەر بەند.

میانچی- ا(مییانچی- miyançî): نێوانچی، پێناو، ناوبژیوان.

مـیـاندار- ص(مـیـیـاندار- miyandar): وەستاو مامۆستاو رابەر لە زۆرخانەدا.

میـانگین- ص.ن(مـیـیـانگین- miyangîn): موعەدەل، تێکڕا.

میانه-ا(مییانە-miyane):ناوەند، ناوەڕاست.

میانەرو- ص.فا(مییانەرەو-miyanerew): میانڕەو.

مـیـانەسال- ص.مر(مـیـیـانەسال- miyane sal): میانەساڵ، کامڵ، نە گەنج و نەپیر.

میاه- ا.ع(مییاه- miyah): ئاو.

می پرست- ص.فا.ع(مـەی پەرەست- mey perest): مەی پەرست، کەسێک زۆری حەز لە مەی بێ.

میت- ص.ع(مەیت- meyt): جەنازە، مردوو.

مـیـت- ص.ع(مـەییت- meyit): مـردوو.

میـترا- ا(مـیـترا- mitra): فریشتەی میـهرو خۆشەویستی، فریشتەی پاراستنی راستی و بەڵێن و پەیمان، سەرچاوەی رووناکی و تیشک، خۆر.

مـیـترائیسم- ا(مـیـترائیسم- mîtra'ism): خۆشەویستی پەروەری، میهرپەروەری.

مـیـتـولوژی- ا.فـر(مـیـتـولۆژی- mîtûlûjî): مـیـتـولۆژی، ئەفـسـانەی قـارەمـانان، زانسـتی لێکدانەوەو شرۆڤەکردنی ئەفسانەی خواوەندان و قارەمانان.

میته- ص.ع(مەیتە- meyte): مردار.

میتین-ا(مـیـتین- mîtîn): زەنگن، کـولـێنگ، تەشویی بەرد تاشین.

میثاق- ا(میساغ- misax): بەڵێن، پەیمان.

میخ- ا(میخ- mîx): مێخ، بزمار.

مـیـخـانه- ا.مـر(مـەیخـانە- meyxane): مەیخانە، شوێنی خواردنەوەی مەی.

میختن- مص.ل(میختەن- mîxten): میزتن، میزکرن.

میخچه- ا(میخچە- mîxçe): بزماری بچوک، مێخەکە.

میخ درم-ا.مر(میخ دیرەم-mîxdirem):دراو، سکە، ئامێرێک کە دراوی پێ لەسکە بدرێ.

میخک- ا(میخەک- mîxek): گوڵە مێخەک.

مـیـخـوار- ص.فـا(مـەیخـار- meyxar): شەرابخۆر، مەیخۆر.

میخوش- ص(مەیخوش- meyxûş): ترش و شیرین، مێخۆش، مزر.

میخی-ص .ن(میخی- mîxî): بزماری، خەتی بزماری.

مــیــدان- ا(مــەیدان- meydan): مــەیدان، گۆڕەپان، مەیدانی ئەسپ تاودانێ.

میده- ا.ص(مەیده- meyde): نانی گەنم.

میده سالار- ا.ص(میده سالار- mîde salar): نانەوا، نانکەر.

میر- ا(میر- mîr): میر، ئەمیر.

میراب- ا.ص(میراب- mîrab): میراو.

مــیــراث- ا.ع(مــیــراس- mîras): کــەلەپور، مــیــرات، ئەوەی لە پاش مــردوو دەمــێنێ و میراتگرانی دەیبەن.

مــیــرخــور- ا.ص(مــیــرئاخــور- mîraxûr): مــیــرئاخــور، کــەســێک بەتەویلــەی خــان و شــادا رادەگا.

مــیــراندن- مص.م(مــیــراندەن- mîranden): مراندن، کوشتن.

مــیــرزا- ا.ص(مــیــرزا- mîrza): ئەمــە کورتکراوەی ئەمیرزادە-یە، ئەمە لە کۆنا لەقەبی شازادەکان بووەو لە کۆتایی ناویاندا بەکار هاتووە وەکــو مــحــەمــەد مــیــرزا، هەندێ پیــاویش ئەو لەقــەبەیان لەپێش ناوی خــۆیانەوە داناوە. پاشان مــانای کــۆلــکە خــوێنەوارو نووســەرو سکرتێــری وەرگرتووە، میرزا، میرزا بنووس.

مــیــرشکار- ا.ص(مــیــرشــیــکار- mîrşikar): گەورەی شکارچییان، بەرپرسی راوچییان.

میرغضب- ا.مر(میــرغــەزەب- mîrxezeb): میرغەزەب، جەلاد، ماموری ئەنجامدانی حوکمی خەنەقاندن.

میروک- ا(میرووک- mîrûk): مێروولە.

مــیــره- ا(مــەیره- meyre): مــێــرد، شــوو، سەرۆکی خانەوادە، سەروەر.

مــیــره- ا.ع(مــیــره- mîre): ئازوقــە، مــیــرە، ئازوخەی دەوڵەتی، ئەرزاق.

میز- ا(میز- mîz): مێز.

میزاب- ا(میزاب-mîzab): مەرزوم، مەرزیب.

مــیــزان- ا.ع(مــیــزان- mîzan): تەرازوو، ئەندازە.

میزبان- ص(میزبان- mzban): خانەخوێ.

مــیــزد- ا(مــەیەزد- meyezd): مــەجلیــسی شەراب و بەزمی میــوانی، مێزی رازاوەی خواردن لە بۆنەێن ئاینیدا.

می زده- ص.مف(مــەی زەدە- meyzede): کەسێک زۆری خواردبێتەوەو شەراب لێی دابێ.

میزر- ا(مەیزەر- meyzer): مێزەر.

میزراه- ا.مر(میزراه- mîzrah): میزەڕۆ.

میزک- ا(میزەک- mîzek): میز.

مــیــزنای- ا.مــر(مــیــزنای- mîznay): میزەڕۆ.

مــیــزەشناس- ا.ص(مــیــزەشــیناس- mîzeşinas): پسپۆڕ لە واری نەخۆشی میزدا.

مــیــزیدن- مص.ل(مــیــزیدەن- mîzîden): میزتن، میزکردن.

میس- ا.ع(میس- mîs): درەختێکی گەورەیە.

میسر- ا.ع(مەیسەر- meyser): قومار.

میسر- ا.مف.ع(مویەسسەر- muyesser): ئاسان، ئاسانکراو، ئامادەو فەراهەم.

مــیــســره- ا.ع(مــەیســەرە- meysere): دەســتــەچەپ، لای چەپ، باڵی چەپی مــەیدانی جەنگ.

مــیــسور- ا.مف.ع(مــەیســوور- meysûr): سەهل و ئاسان.

میسیون- ا.فر(میــسیــون- mîsyûn): شاند، شاندی نوێنەرایەتی.

میسیونر- ص.فر(میسیونیر- mîsyûnir): ئەندامی شــاندی ئاینی، مــژدەدەری ئاییــنی، کەشیش.

میشن- ا(میشەن- mîşen): پێستی مەڕی دەباغی کراو.

میشوم-ص .ع(مەیشوم- meyşûm): شووم، نەحس، ناموبارەک.

مــیــشــینه- ص.ن(مــیــشــینه- mîşîne): مێگەلەمەڕ.

میعاد- ا.ع(میئاد- mî’ad): رۆژی قیامەت، رۆژی پەسلانێ، وعدەگە.

میعە- ا.ع(مەیئە- mey’e): شۆکە.

میغ- اا(میغ- mîx): تەمی خەست و چڕ، هەور.

میقات- ا.ع(میغات- mîxat): وەخت، کات، کاتی کار.

میکا- ا.مر(میکا- mîka): جۆرە بەردێکە، میکا.

میکائیل- ا.خ(میکائیل- mîkail): ناوی فریشتەیەکە.

میکادو- اا(میکادو- mîkadû): لەقەبی جارانی ئیمپراتۆرانی ژاپۆنە.

میکدە- ا.مر(مەی کەدە- meykede): مەیخانە، جێی شەراب فرۆشتن، شوێنی مەی خواردنەوە.

میکروب- ا.فر(میکرۆب- mîkrûb): میکرۆب.

میکردوبیولۆژی- ا.فر(میکروبیولۆژی- mîkrubiyulujî): میکرۆبناسی.

میکروبیولۆژیست- ا.ص.فر(میکروبیولوژیست- mîkrubiyulujist): میکرۆب ناس.

میکروفون- ا.فر(میکروفون- mîkrufûn): میکرۆفۆن، بلندگۆ.

میکروگرافی- ا.فر(میکروگراقی- mîkrugrafî): زانستی لێکۆڵینەوەی گەردیلان.

میکرولیتیک- ا.فر(میکرو لیتیک- mîkrulîtîk): بەردێک لە توخمی زۆر وردە دروست بووبێ.

میکرومتر- ا.فر(میکرو میتر- mîkru mitr): ئامێری پێوانەی مەودای زۆر بچووکی وەکو میلیمەتر.

میکرون- ا.فر(میکرون- mîkrûn): ئامێرێکی زۆر بچووکە بۆ ئەندازەگیری شتی زۆر بچووک.

میکزودم- ا.فر(میکزودیم- mîkzûdim): نەخۆشییەکە لە ئەنجامی نەرەسیوی غودەی دەرەقی دروست دەبێ.

میگ- اا(میگ- mîg): کوللە، رووبیان.

می گسار- ص.فا(مەی گوسار- mey gusar): مەی خۆر.

میگو- اا(مەیگو- meygû): کوللەی دەریایی، رۆبیان، مەیگۆ.

میگون- ص(مەی گون- meygûn): بە رەنگی مەی، سور، بە رەنگی شەراب، شەرابی.

میل- اا(میل- mîl): میل، کلچێو.

میل- مص.ع(مەیل- meyl): چەمین، لار بوون، ئارەزوو کردن.

میل- اا(میل- mîl): میل، پێوانەیەکە.

میلاد- ا.ع(میلاد- mîlad): کاتی لە دایک بوون، رۆژی لە دایک بوون.

میلان- مص.ع(مەیەلان- meyelan): لاربوون، خواربوون.

میلاو- ا.ص(میلاڤ- mîlav): شاگرد، شاگرد دوکان.

میل لنگ- ا.مر(میل لەنگ- mîl leng): ئامێرێکە کاری پستۆنی ئوتۆمبیل رێک دەخات.

میلە- اا(میلە- mîle): بیر، کارێز.

میلیتاریسم- ا.فر(میلیتاریسم- mîlîtarîsm): عەسکەرتاریزم، ولاتێک هەموو کاروبارێکی لەژێر دەسەلاتی سوپاییاندا بێ، بۆچوون و ئایدولۆژیایەکە کە پێی وایە شەڕ گرنگترین ئەرکی نەتەوەییە.

میلیتر- ص.فر(میلیتەر- mîlîter): سوپایی، لەشکری، عەسکەری، میللیتاری، میلیشایی.

میلی گرم-ا.فر(ملی گیرەم- mîlîgirem): هەزاریەکی گرام.

میلی متر- ا.فر(میلی میتر- mîlî mitr): هەزاریەکی مەتر.

میمنت- مص.ل.ع(مەیمەنەت- meymenet): مویارەک بوون، فەڕو بەرەکەت.

میمنە- ا.ع(مەیمەنە- meymene): بەرەکەت و فەڕ، لای ڕاست، باڵی ڕاستی مەیدانی جەنگ.

میمون- ص.ع(مەیمون- meymûn): موبارەک، بەفەڕ.

میمون-ا(مەیمون- meymûn): مەیموون.

میمیک- ص.فر(میمیک- mîmîk): لاسایی کردنەوەو دەمەلاسکێ، هەڵس و کەوت و گۆڕانی چارەی ئەکتەر لە کاتی دەوربینین لە شانۆگەریدا.

مین- ا.فر(مین- mîn): مین، لوغم.

مینا- ا(مینا- mîna): شووشە، میناى سەر ددان.

مینا- ا(مینا- mîna): گوڵی مینا.

مینا- ا(مینا- mîna): باڵندەیەکە.

مینا- ا.ع(مینا- mîna): مینا، بەندەر.

مینافام- ص.مر(مینافام- mînafam): شینباو، شین وەکو مینا.

میناکار- ا.ص(میناکار- mînakar): میناساز، کەسێک کە میناکاری بکات.

مینو- ا(مینوو- mînû): بەهەشتی بەرین.

مینوت- ا.فر(مینوت- mînût): ڕەش نووس، پێش نووس.

مینوی- ص.ن(مینەڤی- mînevî): بەهەشتی.

مینیاتور- ا.مر(مینیاتور- mînyatûr): وێنەی زۆر بچوک کە وردە کاری تیا کرابێ، جۆرە نیگارکێشییەکی تایبەتی ڕۆژهەڵاتە.

مینیاتوریست- ص.فر(مینیاتوریست- mînyatûrîst): مینیاتۆرساز، نیگارکێشی مینیاتۆرکار، کەسێک بە شێوازی مینیاتۆر نیگارکێشی بکات.

مینیموم- ا.فر(مینیموم- mînîmûm): بەلای کەمەوە، لایەنی کەم.

میوپ- ا.فر(میوپ- miyûp): نزیک بین، کەسێک چاوی لاواز بێ‌و دوور نەبینێ.

میولوژی- ا.فر(میولوژی- miyûlûjî): بەشێکە لە زانستی توێکاری دەربارەی ماسولکە، ماسولکەناسی.

میوە- ا(میڤە- mîve): میوە،.

میوەنیام- ا.مر(میڤەنییام- mîveniyam): توێکڵی هەندێ ڕوەکی وەکو نۆک و لۆبیا.

میهن- ا(میهەن- mîhen): وەتەن، زێد، نیشتمان، ماڵ.

ن- حر(ن- N):
پیتی بیست و نۆیەمی ئەلفبای فارسییەو بە (نون) دەخوێنرێتەوەو، بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٥٠).

نا- (نا- na): پێشگرە، دەچێتە پێش وشەو مانای تازەی لێ دروست دەکات، وەک: نادرست، ناپسند، ناتوان.

نا- ا(نا- na): نای، نەی، گەروو.

نا- ا(نا- na): نم، رتوبەت، تەرەشوع، بۆنی ناخۆشی هەندێ خۆراکی کۆن، بۆنسارد.

نا- ا.عا(نا- na): وزە، شینگ، تاقەت و توانا، هەناسە.

نارام- ص(نائارام- na aram): بێ ئۆقرە.

نا ازمودە- ص(نا ئازمودە- na azmûde): بێ ئەزموون، بێ تەجرەبە، بارِ.

نااشنا- ص(نائاشنا- na aşna): نەناس، بێگانە.

نائب- ص.ع(نائیب- naib): جێگر.

نائبە- ص.ع(نائیبە- naibe): لێقەومان، کارەسات، بوبەرو بەلاو نسیبەت.

نائح- ا.فا.ع(نائیھ-naih): شینگێڕ.

نائرە- ا.ص.ع(نائیرە- naire): ئاگری هەلایساو، فیتنە، رق و کینەو دژمنایەتی.

نائل- ا.فا.ع(نائیل- nail): بە مەبەست گەییو، سوودمەند.

نائم- ص.ع(نائیم- naim) نووستوو، خەوتوو، خەفتگ.

نائمە- ص.ع(نائیمە- naime): ژنی نووستوو، مەرگ.

ناب- ص(ناب- nab): پاک و بێ غەل و غەش، نایاب.

ناب- ا.ع(ناب- nab): کەڵپە.

ناباب- ص(ناباب- nabab): ناپەسند، نابەو، نەگونجاو، ناشیرین.

نابالغ- ص.مر(نابالیغ- nabalix): نەبالق.

نابارو- ص(ناباڤەر- nabaver): باوەڕنەکردەنی، شتێ قەبوڵ نەکرێ.

نابایا- ص(نابایا- nabaya): نەزەروری، ناپێویست.

نابایست- ص(نابایست- nabayist): هەر شتێ پێویست نەبێ، ناپێویست.

نابت- ا.فا.ع(نابیت- nabit): چەکەرەکردوو، رِواو، واردوو.

نابجا- ص(نابیجا- nabica): نابەجێ.

نابخرد- ص(نابیخرەد- nabixred): بێ ئەقڵ، گێل، گەلحۆ.

نابردار- ص(نابوردار- naburdar): ناچار، بێ سەبر، بێ ئۆقرە.

نابرید- ص(نابورید- naburîd): نەبڕدراو، خەتەنە نەکراو، سوونەت نەکریاگ.

نابسامان- ص(نابیسامان- nabi saman): بێ سەروبەر، نارێک و پێک، شێواو.

نابسود- ص(نابەسوود- nebesûd): کون نەکراو، دەست لێنەدراو، سەرمۆر.

نابغه- ص.ع(نابیغە- nabixe): بلیمەت، هەڵکەوتوو، لەرادەبەدەر زیرەک.

نابکار- ص(نابیکار- nabikar): بێ کەڵک، بەدکردەوە، بێ فایدە.

نابل- ص.ع(نابیل- nabil): تیرەنداز.

نابنوا- ص(نانبینەڤا- nabineva): زایەو لەناو چوو، بێنەوا.

نابود- ص(نابوود- nabûd): نابوود، لەناوچوو، نەماو، فەوتاو.

نابودمند- ص(نابوودمەند-nabûd mend): موفلیس، هەژار، بێ حاڵ و ماڵ.

نابهره- ص(نابەهرە- nabehre): پیسکە، بێ خێر، زێڕی قەڵب.

نابهنگام- ص(نابیهینگام- nabihingam): ناوەخت.

نابینا- ص(نابینا- nabîna): نابینا، کوێر، کەسێک کە چاوی نەبینێ.

نابیوسان-ص (نابەیووسان- nabeyûsan): نشکێڤا، لەنکاو، لەپڕ، لەنا غافڵ.

ناپاک- ص(ناپاک- napak): پیس، ناپاک.

ناپاکزاد- ص(ناپاکزاد- napak zad): حەرامزادە، زۆڵ، بیژی.

ناپایدار- ص(ناپایدار- napaydar): ناپایەدار، رەوتەنی، زووگوزەر.

ناپخته- ص(ناپوختە- napuxte): نەکوڵاو، کاڵ، بێ تەجرەبە، بارِ، خاو.

ناپدرام- ص(ناپیدرام- napidram): ناپەسند، ناخۆش، غەمگین، شووم، ناهەموار، نادرووست، نا رێک و پێک.

ناپدری- ص(ناپیدەری- napiderî): زڕباب، باوەپیارە، باوەپێرە.

ناپدید- ص(ناپەدید- napedîd): پێوار، نادیار، پەنهان، گوم.

ناپروا- ص(ناپەرڤا- naperva): بێ پەروا، چاوقایم، سەرگەردان، نەترس.

ناپرهیزگار-ص (ناپەرهیزگار- naperhîzgar): بەدکردەوە، فاسق، داوێن پیس.

ناپز- ص(ناپەز- napez): نەکوڵۆک.

ناپسری- ص(ناپیسەری- napiserî): زڕکوڕ.

ناپسند-ص (ناپەسەند- napesend): ناپەسند، ناجوور، ناحەز.

ناپیدا- ص(ناپەیدا- napeyda): نادیار، پەنهان، پێوار، ئەوەی ئاشکرا نەبێ، نەخوویا.

ناتراشیده- ص(ناتەراشیدە- nateraşîde): نەتاشراو، ناهەموار، بێ تەربێت.

ناتندرست- ص(ناتەن دروست- naten drust): نەخۆش، دەغەزار، نەساغ.

ناتنی- ص(ناتەنی- natenî): زڕ، بڕا یان خوشک کە لەیەک داک و باب نەبن.

ناتو- ص(ناتەو- natew): ناسازگار، ناتەبا، نارێک، ناکۆک.

ناتوان- ص(ناتەڤان- natevan): نەتوان، بێ توانا، لاواز، بەلەنگازو بێنەوا.

ناتور- ا.فر(ناتوور- natûr): تەبع، تەبیعەت، گەوهەر، جەوهەر، سروشت.

ناتورالیست- ص.فر(ناتورالیست- natûralîst): تەبیعی زان، زانا لە تەبیعیاتدا.

ناتوالیسم- ا.فر(ناتووراليسم- natûralîsm): پەیڕەوی شێوازی تەبیعەت.

ناجح- ص.فا(ناجیه- nacih): سەرکەوتوو، سەرکەفتگ.

ناجع- ص.ع(ناجێ- naci’): سوودمەند، خۆش، خوازیاری پاوەن و لەوەڕو لەوەڕگە، عەودالّی گیاولەوەڕگە.

ناجم- ا.فا.ع(ناجیم- nacim): هەڵاتوو، سەرکێش، دەرەوشاوە.

ناجو- ا(ناجوو- nacû): کاژ.

ناجود- ا(ناجوود- nacûd): کاسە، پیالّە، شەراب و قاپی شەراب.

ناجور- ص(ناجوور- nacûr): نەگونجاو، تاکەو تاک.

ناجی- ا.فا.ع(ناجی- nacî): رزگاربوو، دەربازبوو

ناچار- ص(ناچار- naçar): ناچار، بێچارە، بێ دەرەتان، بە ناچاری، بێنەوا.

ناچخ- ا(ناچەخ- naçex): تەورزین، کولّەنیزە.

ناچرید- ص(ناچەرید- naçerîd): نەلەوەڕیو، مرۆڤ یان حەیوان کە هیچی نەخواردبێ.

ناچیز- ص(ناچیز- naçîz): کەم، هیچ، ناچیز.

ناحق- ص(ناهەغ- nahex): درۆ، نەهەق.

ناحل-ص .ع(ناحیل- nehil): بنێس، لاواز، ئەوەی نەخۆشی یان ئەشق یان سەفەر لاوازی کردبێ.

ناحی- ص.فا.ع(ناهی- nahî): نەحووزان، ڕێزمان زان، دەستوورزان.

ناحیه- ا.ع(ناهییە- nahiye): ناوچە، لا، قەراخ، بەشێک لە شارێک.

ناخ- ا(ناخ- nax): ناوک.

ناخدا- ا.ص(ناخودا- naxuda): کەشتیوان، ئەفسەری هێزی دەریایی.

ناخلف- ص.مر(ناخەلەف- naxelef): ناخەلّەف، منالّی نا سالّح، منالّی نالەبار، منالّی خراپ.

ناخن- ا(ناخون- naxun): نینۆک، نووخان، نویخان.

ناخنک- ا(ناخونەک- naxunek): نینۆکی بچووک، ناخونەک، خواردن لە شتێ بە بەبێ ئیجازەی خاوەنی.

ناخنک- ا(ناخونەک- naxunek): ڕووەکێکە.

ناخن گیر- ا.مر(ناخون گیر- naxun gîr): نینۆک کەر.

ناخنه- ا(ناخونە- naxune): زیادە گۆشتی گۆشەی چاو.

ناخواست- ص(ناخاست- naxast): داوانەکراو، نەویستراو.

ناخوانا- ص(ناخانا- naxana): خەتێ بە ئاسانی نەخوێنرێتەوە، ئومی و نەخوێندەوار.

ناخوانده- ص(ناخاندە- naxande): نەخوێندەوار، کەسێک بێ دەعوەت کردن خۆی بکا بە میوان.

ناخوداگاه- ص.مر(ناخودئاگاه- naxûd agah): کەسێک ئاگای لە خۆی نەبێ، نائاگا، بێ ئاگا.

ناخوش- ص.ناخووش- naxûş): نەخۆش، ناپەسند، دلّتەنگ، لەش بەبار.

نادار- ص(نادار- nadar): نەدار، نەبوو، هەژار، دەستکورت.

ناداشت- ص(ناداشت- nadaşt): هەژار، نەبوو، نەدار، بێ شەرم.

نادان-ص(نادان- nadan): نەزان، بێ ئەقلّ، نەخوێندەوار.

نادانسته- ص(نادانستە- nadaniste): نادیار، نەزانراو، لە ڕووی نەزانییەوە.

نادختری- ص(نادوختەری- naduxterî): زڕکچ.

نادر- ص.ع(نادیر- nadir): دەگمەن.

نادروست- ص(نادوروست- nadurust): عەیبدار، کەسی بێ بارو بەدکار.

نادره- ص.ع(نادیره- nadire): بێ هاوتا، دەگمەن.

نادم- ص.ع(نادیم- nadim): پەشیمان.

نادی- ا.فا.ع(نادی- nadî): یانە، بانگ کەر.

نادیده- ص(نادیده- nadîde): نەبینراو، ئەوەی بە چاو نەبینرێ.

نار- ا(نار- nar): هەنار.

نار- ا.ع(نار- nar): ئاگر.

ناراست- ص(ناراست- narast): کەچ، نەهەموار، نەهەق، درۆ، خاین، دەغەڵ.

ناربن- ا.مر(ناربون- narbun): بنەهەنار.

ناربستان- ص(نارپستان- narpistan): مەمک هەنار، کچ یان ژنێک مەمکی توندو قوت وەکو هەنار بێ.

نارجیل- ا.ع(نارجیل- narcîl): درەختێکە، گوێزی هێندی.

نارخو- ا(نارخو- narxû): گوڵی هەنار.

ناردان- ا.مر(ناردان- nardan): دەنکی هەنار، دەنکە هەنار.

ناردین- ا(ناردین- nardîn): جۆرە گوڵێکە.

نارس- ص(نارەس- nares): میوەی کاڵ، نەگەییو، نەڕەسیو.

نارسا- ص(نارەسا- naresa): کورت، کوڵ، نوقوستان.

نارسئین- ا.فر(نارسیئین- narsî'in): دەرماناتیکە لە بابەتی مۆرفین.

نارستان-ا.مر(نارستان-narstan): باغی هەنار.

نارکند-ا.مر(نارکەند- narkend): هەنارستان، شوێنێ درەختی هەناری زۆربێ.

نارکوتیک- ص.فر(نارکوتیک- narkûtîk): مادەیەکی بێهۆشکەرە وەکو تلیاک، نارکۆتیک.

نارکوتین- ا.فر(نارکوتین- narkûtîn): تلیاک.

نارکوک- ا(نارکوک- narkûk): ئەفیوون، تلیاک.

نارگیل- ا(نارگیل- nargîl): دار گوێزی هیندی .

نارمشک- ا(نارموشک- nar muşk): جۆرە درەختێکە.

نارنج- ا(نارەنج- narenc): نارنج.

نارنجستان- ا.مر(نارجیستان-narncistan): باغی نارنج، شوێنێ نارنجی زۆربێ.

نارنجک- ا(نارەنجەک- narencek): نارنجۆک.

نارنک- ا(نارەنگ- nareng): نارنج.

نارنگی- ا(نارەنگی- narengî): لالەنگی.

نارو- ا(نارەو- narew): حیلە، فێڵ، خیانەت.

نارو- ا(ناروو- narû): تەیریکە.

ناروا- ص(نارەڤا- nareva): ناڕەوا، ناپەسند، پارەی قەڵب.

نارون- ا(نارڤەن- narven): نارەوەن، نارەوند، دارەرەش، دارێکی بێ بەرە قەدی رەشەو لک و پۆپی جوانی هەیە.

ناره- ا(نارە- nare): زەمانەی تەرازوو، یان قەپان.

ناز- ا(ناز- naz): شانازی، عیشوەو ناز.

نازا- ص(نازا- naza): نەزۆک، قسر.

نازان- ص.فا(نازان- nazan): نازکەر، نازکردن.

نازبالش- ا.مر(نازبالیش- nazbaliş): سەرینی نەرم کە لە ژێر سەردا دادەنرێ.

نازبو- ا(نازبو- nazbû): ڕێحانە.

نازپرورد- ص.مف(نازپەرڤەرد- nazperverd): کەسێک لە نازو نیعمەتدا پەروەردەبووبێ، ناز پەروەردە.

نازش-ا.مص(نازیش-naziş):نازین، نازکردن.

نازک- ص(نازوک- nazuk): ناسک، نازک، تەنک، باریک.

نازک اندام- ص.مـر(نازوک ئەندام- nazuk endam): باریک و بالاّ ڕێک و پێک.

نازک بدن- ص.مـر(نازوک بەدەن- nazuk beden): کەسێک کە بەدەنی نەرم و نیان و جوان بێ.

نازک بین- ص.فا(نازوک بین- nazuk bîn): وردبین.

نازکش- ص.فـا(نازکـەش- nazkeş): نازکێش، ئەوەی نازو عیشوەی کەسێک هەڵگرێ.

نازل- ا.فا.ع(نازیل- nazil): دابەزیوو.

نازله- ا.فـا.ع(نازیله- nazile): بەلاّ، مسیبەت، لێقەومان، کارەسات.

نازنین- ص(نازینین- nazinîn): نازەنین، دلّڕفێن، جوان.

نازیدن- مـص.ل(نـازیـدەن- nazîden): نازکردن، نازین، بەخۆفشین.

نازنده- ا.فا(نازەندە- nazende): نازکەر.

نازیسم- ا(نازیسم- nazîsm): نازیزم، ڕێبازی حیزبی نازی.

ناژو- ا(ناژوو- najû): دارکاژ.

ناس- ا.ع(ناس- nas): خەڵکی.

ناساز- ص(ناساز- nasaz): دژ، نەگونجاو، پێچەوانەی یاساو ڕێسا.

ناسازگار- ص(ناسازگار- nasazgar): ناتەبا، نەگونجاو، دژ، ناکۆک.

ناسپاس- ص(ناسیپاس- nasipas): سپڵە، پێ نەزان، ناشوکر.

ناسخ- ا.فا.ع(ناسیخ- nasix): بەتاڵ کەرەوە، هەڵوەشێنەرەوە، کەسێک نوسخە لەبەر کتێب یان نووسینێک بگرێتەوە.

ناسره- ص(ناسەرە- nasere): زێری قەڵب، پارەی عەیبدار، قسەی کاڵ و کرچ.

ناسزا- ا.ص(ناسیزا- nasiza): جنێو، قسەی ناشیرین، نالایەق و ناشایستە.

ناسفته- ص(ناسوفتە- nasufte): سەرمۆر، کون نەکراو.

ناسک- ص.ع(ناسیک- nasik): عابید، عیبادەتکەر.

ناسگالیده- ص(ناسیگالیدە- nasigalîde): هەڵنەسەنگێنراو، بێ بیرکردنەوە.

ناسوت-ا.ع(ناسووت-nasût): جیهانی مادی.

ناسور- ا.ص(ناسوور- nasûr): ناسۆر، برینێ ئاو دز بووبێ و چڵکی کردبێ و ئاوسابێ، برینێکە لە گۆشەی چاو، بنی ددان و دەوری کۆم دێت برینی تەشەنەکردوو، دومەڵی قونێر.

ناسی- ا.فا.ع(ناسی- nasî): فەرامۆشکار، فەرامۆشکەر، لەبیرکەر.

ناسونال- ص.فر(ناسیونال- nasyûnal): نەتەوەیی، قەومی.

ناسیونالیست- ص.فر(ناسیونالیست- nasyûnalîst): نەتەوەخواز، نەتەوەیی، نەتەوەپەروەر.

ناسیونالیسم- ا.فر(ناسیونالیسم- nasyûnalîsm): نەتەوەپەروەری، ناسیونالیزم، نەتەوەخواز، میللەت پەروەری.

ناشایست- ص(ناشاییست- naşayîst): ناشایستە، ناپەسند، کرێت، ناشیرین.

ناشئ-ا.فا.ع(ناشئ- naşî’): نەشونماکەر، کیژ یان کوری هەرزەکاری نزیک لە بلوغ.

ناشئه- ا.ع(ناشیئە- naşi’e): هەوەڵی ڕۆژ، بوڵێڵی ئێواری.

ناشتا- ص- ناشتا- naşta): برسی، کەسی برسی کە بەیانی هیچی نەخواردبێ.

ناشر- ا.فا.ع(ناشیر- naşir): بلاّوکەرەوە، دابەشکەر، پەخشکار.

ناشزه- ص.ع(ناشیزە- naşize): ژنێ گوێڕایەڵی مێردەکەی نەبێ و بەدرەفتاری بکات، ناچیزە.

ناشکیبا- ص(ناشەکیبا- naşekîba): بێ سەبرو کەم حەوسەڵە.

ناشناخت- ص(ناشیناخت- naşinaxt): نەناس، نەناسراو.

ناشناس- ص(ناشیناس- naşinas): نائاشنا، بێگانە، نەناسراو.

ناشنوا- ص(ناشینەڤا- naşineva): قسە نەژنەو، بێ گوێ، کەڕ.

ناشو- ص(ناشەو- naşew): مەحاڵ.

ناشور- ا(ناشوور- naşûr): قوماشێکی ناسکتر لە جاوە.

ناشی- ص(ناشی- naşî): ناشی، تازەکار، بێ تەجرەبە، بێ ئەزموون.

ناصب- ا.فا.ع(ناسیب- nasib): بەرپاکەر، هەستێنەر، ئامرازی نەسب.

ناصبی- ص.ع(ناسیبی- nasibî): کۆمەڵێک بوون دژی ئیمامی عەلی، بت پەرست.

ناصح- ا.فا.ع(ناسیه- nasih): پەندیار، نەسیحەتکار، ئامۆژگاری کەر.

ناصر- ا.فا.ع(ناسیر- nasir): یارو یاوەر، پشت و پشتیوان.

ناصیه- ا.ع(ناسیه- nasiye): تەوێڵ، هەنیە، تێوڵ، پەرچەم.

ناطق- ا.فا.ع(ناتیغ- natîx): خەتیب، وتاربێژ، قسەزان.

ناطور- ا.ع(ناتوور- natûr): باخەوان، بێستانەوان، پاسەوان.

ناظر- ا.فا.ع(نازیر- nazir): بەڕێوەبەر، سەرپەرشتیار، چاودێر، دیدەوان.

ناظم- ا.فا.ع(نازیم- nazim): کەسێک کارێک یان شتێک ڕێک بخات.

ناعش- ا.فا.ع(نائیش- naiş): ژیانبەخش، بووژێنەر، ڤەژینەر.

ناعم- ص.ع(نائیم- naim): نەرم و ناسک، کەسێک لە نیعمەتدا بژی.

ناغوش- ا.مص(ناغووش- naxûş): سەرکردنە ژێر ئاو، سەربردنە ژێر ئاو.

ناغول- ا(ناغوول- naxûl): نەردەوان، پەیژە، پاچینە، پێپلیکانە، هەورەبان.

ناغیست- ا(ناغیست- naxist): جۆرە درەختێکە.

ناف- ا(ناف- naf): ناوک.

نافذ- ا.فا.ع(نافیز- nafiz): برەو، رەوان.

نافذه- ا.فا.ع(نافیزە- nafize): کلاو رۆژنە، پەنجەرە، دەلاقە.

نافر- ا.فا.ع(نافیر- nafir): زاڵ، سڵ، سڵۆک.

نافرجام- ص(نافەرجام- nafercam): بێهودە، بێفایدە، بەد ئەنجام، کەسێک کە ئاقیبەتی کارەکەی باش نەبێ.

نافرمان- ص(نافەرمان- nafermani): یاخی، سەرکێش، خۆسەر، سەرپێچیکار.

نافرهخته- ص(نافەر هەختە- nafer hexte): بەدخوو، بێ تەربێت، بێ ئەدەب.

نافع- ا.ع(نافیئ- nafi'): بەکەڵک، سوودگەیەنەر، بەسوود، سوودبەخش.

نافله- ا.ع(نافیلە- nafile): بەخشش، عیبادەتی سوننەت (واجب نەبێ).

نافه- ا(نافە- nafe): ناوکی ئاسکی مسک.

نافی- ا.فا.ع(نافی- nafî): دوورخەرەوە، نەفی کەر، رەتکردنەوە، نکۆڵیکەر.

ناقد- ا.فا.ع(ناغید- naxid): ئەوەی دراوی قەڵب و باش لێکدی جیابکاتەوە.

ناقص- ص.ع(ناغیس- naxis): کەم، کێم، نا تەواو.

ناقصه- ص.ع(ناغیسە- naxise): کەم، کێم، نا تەواو.

ناقض-ا.فا.ع(ناغیز- naxiz): پەیمان شکێن.

ناقل- ا.فا.ع(ناغیل- naxil): گێرەرەوە، نەقڵ کەر، شتێ لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دی بگوازرێتەوە.

ناقله- ا.فا.ع(ناغیله- naxile): خەڵکانێک لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دی بگوازنەوە.

ناقـور- ا.ع(ناغـوور- naxûr): شـەیپـوور، کەرەنا.

ناقـوس- ا.ع(ناغـووس- naxûs): ناقـووس، زەنگی گەورە کە لە کڵێساکاندا دادەنرێ.

ناقــوسی- ا(ناغــووسی- naxûsî): ناوی ئاهەنگێکی کۆنی مۆسیقای ئیرانە.

ناقە- ا.ع(ناغە- naxe): وشتری مێچکە.

ناقە- ص.ع(ناغیه- naxih): نەخۆشێک تازە لە نەخۆشی هەستابێتەوەو هێشتا بێ تاقەت بێ.

ناک- ا(ناک-nak): پاشگرە، دەچێـتـە سـەر کـۆتایی ووشـەو سـیـفـەت دروست دەکـات وەک اندوه+ ناک= ئەندوهناک: خەمگین.

ناک- ا(ناک-nak): لەوتاو، غەشدار.

ناکام- ص(ناکام- nakam): ناکام، بێبەش، نامراد، کەسێک بە ئاوات و ئامانجی خۆی نەگات.

ناکح- ص.ع(ناکـیه- nakih): پیـاوی ژندار، ژنی مێردار، زەوجیوو.

ناکس- ص(نـاکـــەس- nakes): بێ بـار، هەتیوچە، ناکەس بەچە، خوێڕی.

ناکس- ص.ع(ناکـیس- nakis): سـەرشـۆڕ، چەماوە، سەرەو ژێر، ئاوەژوو، سەرنگون.

ناکـیـسـر- ا.هند(ناکـیـسـەر- nakiser): درەختێکی زەلامە زیاتر لە دارگوێز دەچێت.

ناگاه- ق(ناگاه- nagah): نشکێڤا، ناوەخت، لەپڕ.

ناگرفت- ق(ناگـیریفت- nagirift): لەناکاو، لەپڕ، نشکێڤا.

ناگزر-ص (ناگوزیر- naguzir): ناچار.

ناگزیر- ص(ناگوزیر- naguzir): ناچار.

ناگـوار- ص(ناگـوڤـار- naguvar): ناخـۆش، خـواردنێ بە ئاسـانی لە گـەدەدا هەرس نەبێ، نا گەوار، تام ناخۆش.

ناگە- ق(ناگەه- nageh): لەپڕ، لەناکاو.

ناگهـان- ق(ناگەهان- nagehan): ناگەهان، کوت و پڕ، لەپڕ، بێ وەخت، ناوەخت.

نال- ا(نال- nal): قامیشی باریک و ناسک و ناو بەتاڵ، لولەی باریک.

نالان- ص.فا(نالان- nalan): ناڵین.

نالش- ا.مص(نالیش- naliş): ناڵە ناڵ، ناڵ و نک، ناڵین.

ناله- ا(ناله- nale): ناڵە، دەنـگی سـوزو شیوەن و گریان.

نالیـــدن- مص.ل (نالیـــدەن-nalîden): ناڵین.

نالنده- ا.فـا(نالەندە- nalende): ناڵەکـەر، کەسێک بناڵێنێ.

نام- ا(نام- nam): ناو، نام، ناڤ.

نام اور- ص(نـام ئاڤـــــەر- nam aver): بەنامێ، ناودار، مـەنشـور، ناسـراو، نامـدار، ناڤدار.

نامـادری- ص(نامـادەری- nemaderî): زڕ دایک.

نامبـردار- ص(نامـبـەردار- namberdar): نامــدار، ناڤــدار، ناســراو، بە نامێ، ناودار، بەناڤودەنگ.

نامـبــرده- ص(نام بوردە- namburde): ناوبراو، نێوبراو.

نامجو- ص.فا(نامجوو- namcû) دلێرو ئازا، عەودالی ناوو شۆرەت..

نامـحـرم- ص(نامــەهرەم- namehrem): نامەحرەم، بێگانە، غەوارە.

نامـدار- ص(نامـدار- namdar): نامــدار، ناڤدار، ناسراو، نێودار، بەناوبانگ، بەنامێ.

نامـراد- ص(نامـوراد- namurad): نامـراد، بەمراز نەگەییوو، مەحروم، بێ بەش.

نامـرد- ص(نامـەرد- namerd): نامـەرد، ترسنۆک، بێ غیرەت.

نامـــردم- ص(نامــــەردوم- namerdum): ناکەس بەچە، هەتیوچە، خوێڕی، بێ ئەدەب.

نامزد- ا.ص(نامزەد- namzed): کەسێک بۆ کارێک لەبەر چاو گیرابێ، دەزگیران.

نامور- ص(نامڤەر- namver): ناڤدار، نامدار، ناودار، بە نامێ، بناڤ و دەنگ.

ناموس- ا.ع(نامووس- namûs): نامووس، شەرەف، راز و نهێنی، حەشارگەی راوچی، پیاوی لێهاتووی کارامە.

نامویە- ص(نامویە- namûye): ژنێ کە بێوەژن نەکەوتبێ و هەریەک شوی کردبێ .

نامە- ا(نامە- name): نووسراو، نامە، کتێب.

نامەبر- ا.ص(نامەبەر- nemeber): نامەبەر، تەتەر، پەیک، قاسید.

نامەرسان- ا.ص(نامەرەسان- nameresan): پۆستەبەر.

نامەسیاە- ص.مر(نامە سیاه- name siyah): نامەنووس، رۆژنامەنووس.

نامی-ص (نامی- namî): نامەرەش، گوناحکار.

نامەنگار- ص.فا(نامەنیگار-namenigar): رۆژنامەنووس.

نامی- ص(نامی- namî): بە نامێ، ناودار.

نامی- ص(نامی- namî): نەشونماکەر، شتێ کە نەشونما بکات.

نامیدن- مص.م(نامیدەن- namîden): ناونان، ناڤنان.

نان- ا(نان- nan): نان.

نان اور- ص.فا(نان ئاڤەر- nan aver): نان پەیداکەر بۆ ماڵ و منداڵ، گەورەی خێزان.

نانخواە- ا(نانخواە- nanxah): رەشکە.

نانخور- ص.فا(نانخوور- nanxûr): نان خۆر، ماڵ و منداڵ.

نانخورش- ا.مر(نانخووریش- nanxûriş): ئەوەی بە نانەوە بخورێ، پێ خۆر.

ناندو- ا.فر(ناندوو- nandû): وشترمری ئەمریکایی.

نانکش- ا(نانکیش- nankiş): قەزوان، قەسقەوان.

نان کلاغ- ا(نان کەلاغ-nankelax): تۆڵەکە.

نانکور- ص.مر(نانکوور- nan kûr): نان کوێر، سپڵە، پێ نەزان، کوێرنان، نمەک حەرام.

نانو- ا(نانوو- nanû): لای لایە، لانکە، دیلانێ، جۆلانە.

نانوا-ا (نان ڤا- nanva): نانەوا.

نانیوشان- ق(نانییووشان- naniyûşan): بێ خەبەر، لەپڕ، نەبیستراو.

ناو- ا(ناڤ- nav): هەر شتێکی ناو بۆشی درێژ، زێراب.

ناو- ا(ناڤ- nav): کەشتی، کەشتیی جەنگی.

ناو استوار- ا.ص(ناڤ ئوستوار- nav ustuvar): ئەفسەری هێزی دەریایی.

ناوانیدن- مص.م(ناڤانیدەن- navanîden): چەمانەوە، ماندووکردن، لارو لەنجە.

ناوبان- ا.ص(ناڤ بان- nav ban): کەشتیوان، ئەفسەری هێزی دەریایی.

ناوبر- ا.ص(ناڤەبەر- navber): کەشتیران، کەشتیاژۆ، کەسێک کەشتی لێ بخورێ.

ناوتیپ- ا.مر(ناڤتیپ- navtîp): دەستەیەک کەشتی جەنگی هێزی دەریایی.

ناوچە- ا(ناڤچە- navçe): کەشتی بچووکی جەنگی.

ناوخدا- ا.ص(ناڤخودا- navxuda): کەشتیوان.

ناودان- ا(ناڤدان- navdan): مەرزیب.

ناودیس- ا.مر(ناڤدیس- navdîs): بەشێوەی کەشتی، ئەو کەندو لەندانەی لە چینەکانی زەویدان و شێوەیان لە کەشتی دەچێ.

ناورد- ا(ناڤەرد- naverd): جەنگ، شەڕ، شەڕگە.

ناوردجو- ص.فا(ناڤەردجوو- naverdcû): جەنگاوەر.

ناوردگاه- ا.مر(ناڤەردگاه- naverdgah): شەڕگە، مەیدانی جەنگ.

ناوس- ا(ناڤووس - navûs): گۆڕ، گڵکۆ، دەخمە، قەور.

ناوسروان- ا.ص(ناڤسەرڤان- navservan): ئەفسەری هێزی دەریایی.

ناوشکن- ا.مر(ناڤشیکەن- navşiken): کەشتی شکێن، بەلەمی جەنگی تیژڕەو کە تاقیبی کەشتی جەنگی دەکات و لێی دەدات.

ناوک- ا(ناڤەک- navek): کەشتی بچووک، تیر، تیرێ کە بە کەوان بهاوێژرێ.

ناوک انداز- ص.فا(ناڤەک ئەنداز- navek endaz): تیرەنداز.

ناوگان- ا(ناڤگان- navgan): کەشتییانی جەنگی.

ناوگروه- ا(ناڤ گورووه- navgurûh): دوو سێ دەستە کەشتی جەنگی، تیپی دەریایی.

ناووس- ا(ناڤووس- navûs): گڵکۆ، گۆڕ، دەخمە.

ناوه- ا(ناڤە- nave): تاسی قوڕکێشان.

ناوەکش- ا.ص(ناڤەکەش- navekeş): کرێکاری بەنایی کە بە تاس قوڕ یان گەچ بۆ وەستا بەرێ.

ناوی- ا.ص(ناڤی- navî): سەربازی هێزی دەریایی.

ناویدن- مص.ل(ناڤیدەن-navîden): راست و چەپ کردنی کەشتی، لارو لەنجە، ئەملاو ئەولاکردن.

ناو ناوان- ص.فا(ناڤ ناڤان- nav navan): لەنجەولار، خەرامان.

ناویژه- ص(ناڤیژە- navije): خەوشدار، غەشدار، ناخالیسە.

ناهار- ا.ص.(ناهار- nahar): برسی، ناشتا، کەسێک لە بەیانییەوە نانی نەخواردبێ، فراڤین، نیوەڕۆژە، نانی نیوەڕۆ.

ناهب- ا.فا.ع(ناهیب- nahib): تالآنچی، تالآنکەر.

ناهق- ا.فا.ع(ناهیغ- nahix): سەرین، زەڕە، کەرزەڕ.

ناهمتا- ص(ناهەمتا- nahemta): بێ هاوتا، بێ وێنە، بێ هامتا.

ناهموار- ص(ناهەمڤار- nahemvar): ناهەموار، کەندومەند، پڕ هەورازو نشێو، زبرو بەگرێ و گۆڵ.

ناهنجار- ص(ناهەنجار- nahencar): خوارو خێچ، نا هەموار، ناشیرین و ناپەسەند.

ناهوشمند- ص(ناهووشمەند- nahûşmend): بێ ئەقڵ، بێ ئاوەز.

ناهی- ا.فا.ع(ناهی- nahî): نەهیکەر.

ناهید- ا(ناهید- nahîd): ناهید، ئەستێرەی زوهرە.

نای- ا(نای- nay): نای، ئامێرێکی مۆسیقایە.

نای- ا(نای- nay): قوڕگ، گەروو، ئەوک.

نایاب- ص(نایاب- nayab): نایاب، شتێ کە دەستنەکەوێ، دەگمەن، زۆر بە نرخ.

نای انبان- ا.مر(نای ئەنبان- nay enban): هەمانەیەکە لە سەرێکییەوە نایەکیان پێوە ناوەو چەند کونێکی تێ کراوە جا هەمانەکە پڕ لە با دەکەن و دەیخەنە ژێر باڵ و لە کاتی گۆرانی و سەمادا لێی دەدەن، نای هەمانە.

نایچه- ا(نایچە- nayçe): نای بچووک، لوولەی بچووک.

نایژه- ا(نایژە- nayje): نای بچووک، هەر شتێک وەکو نای بێ. لوولەی مەسینە، هەر لوولەیەک کە ئاوی پێدا ببردرێ.

نایلون- ا.فر(نایلوون- naylûn): نایلۆن.

نیاندرتال- ا.فر(نیاندیرتاڵ- niyandirtal): نیاندەرتال، مرۆڤی نیاندەرتاڵ، ناوی دۆڵێکە لە ئەڵمانیا کە لە ساڵی ١٨٥٦ دا لەوێ کاسە سەری مرۆڤێک دۆزرایەوە کە دەگەڕێتەوە بۆ پتر لە ٤٠ هەزار ساڵ لەمەوبەر ناویان لێناوە مرۆڤی نیاندەرتال.

نیوژن- ا.فر(نیوژین- nîyûjin): قۆناغی دووەم لە سەردەمی سێیەمی زەوی ناسی.

نیون- ا.فر(نیون- niyun): گازێکی دەگمەن و زۆرکەمە.

نبا- ا.ع(نەبە- nebe): هەواڵ.

نبائل- ا.ع(نەبائیل- nabail): رەسەندار، نەجیب زادە، خانەدان.

نبات- اا(نەبات- nabat): جۆرە شەکرێکی مینایی رەنگە.

نبات- ا.ع(نەباب- nebat): رووەک.

نباح- مص.ل.ع(نوباه- nubah): وەڕین، سەگوەڕ.

نباش- ص.ع(نەبباش- nebbaş): کفندز.

نبالت- مص.ل.ع(نەبالەت- nebalet): نەجیب بوون، ئوروستوکراتی بوون.

نباهت- مص.ل.ع(نەباهەت- nebahet): شۆرەت پەیداکردن، زیرەکی، شەریف بوون.

نبت- ا.ع(نەبت- nebt): رووەک، گیا.

نبذ- ا.ع(نەبز- nebz): شتی کەم.

نبراس- ا.ع(نیبراس- nibras): چرا، سەرەنێزە.

نبرد- اا(نەبەرد- neberd): جەنگ، شەڕ.

نبردناو- ا.مر(نەبەرد ناڤ- neberd nav): کەشتی جەنگی تیژڕەو.

نبرده- ص(نەبەردە- neberde): جەنگاوەر، دلاوەر، دلێر.

نبسه- اا(نەبەسە- nebese): نەوەو نەتیرە.

نبش- اا(نەبش- nebş): کەنار، قەراغی مەیدان، چوارڕیان.

نبش- مص.ع(نەبش- nebş): گۆڕ هەڵکەندن، زەوی هەڵکەندن و دەرهێنانی شتێک.

نبشتن- مص.م(نەبیشتەن- nebişten): نووسین، نڤیسین.

نبض- مص.ع(نەبز- nebz): ترپە، جولانی دەمار، لێدانی دڵ، تل دانی دەمار.

نبض نگار- ا.فر(نەبزنیگار- nebz nigar): ئامێری ئەندازەگیری لێدانی دڵ، نەبزپێو، نەبزگر.

نبع- مص.م.ع(نەبء- neb’): هەڵقوڵینی ئاو لە کانی و سەرچاوان، سەرچاوە، کانی.

نبع- ا.ع(نەبء- neb’): درەختێکە سەخت تیرو کەوانی لێ دەروستدەکرێ.

نبک- اا(نەبک- nebk): جۆگەلە ئاوی زۆر باریک لە روبارەوە یان لە کانییەوە لابدات.

نبل- ا.ع(نەبل- nebl): تیر.

نبوت- مص.ل.ع(نەبڤەت- nebvet): کول بوونی شمشێر، کەم بوونی بینایی، کزبوونی چاو، ناشیرین بوونی چروچارە، نەفرەت کردن.

نبوت- ا.مص.ع(نوبوڤەت- nubûvet): پێغەمبەرایەتی.

نبوغ- مص.ل.ع(نوبوغ- nubûx): دەرکەوتن، بلیمەتی.

نبوی- ص.ن(نەبەڤی- nebevî): پێغەمبەری.

نبهره-اا (نەبەهرە- nebehre): پارەی قەڵب، خوێڕی، نادیارو پەنهان.

نبی- اا(نوبی- nubî): قورئان.

نبی- ص.ع(نەبی- nebî): پەیامبەر، پێغەمبەر.

نبیذ- ا.ع(نەبیز- nebîz): شەراب، شەرابی ترێ، شەرابی خورما.

نبیره- اا(نەبیرە- nebîre): نەوەو نەبیرە.

نبیسه- اا(نەبیسە- nebîse): نەوە، منالی منال، نەڤی.

نبیل- ص.ع(نەبیل- nebîl): پیاوی نەجیم و خانەدان، زاناو هۆشیار.

نبیه- ص.ع(نەبیهـ nebîh): زانا، هۆشیار، زیرەک، وریا.

نبتون- ا.فر(نیبتون- nibtûn): نیبتۆن، یەکێکە لە ئەستێرە گەڕۆکەکان.

نت- ا.فر(نوت- nut): نۆتەی مۆسیقا، نیشانە، پەراوێز.

نتاج- ا.ع(نیتاج- nitac): بێچوی حەیوانات، زایینی چوارپێیان، نەوە، نەسڵ.

نتایج- ا.ع(نەتایج- netayic): سەرەنجامان، ئەنجامان.

نترس- ص(نەتەرس- neters): نەترس، بێباک، ئازا، دلێر.

نتن- مص.ع(نەتن- netn): بۆگەن بوون، بۆن کردن.

نتن- ص.ع(نەتین-netin): گەنیو، بۆنکردوو.

نتیجە- ا.ع(نەتیجە- netice): بەروبوم، ئەنجام، زادە، بەرەنجام.

نثار- مص.ع(نیسار- nisar): وەشاندن، هەڵدان، پەخشان کردن، ئەوەی لە زەماوەندا بەسەر بوک و زاوادا پەخشی دەکەنەوە.

نشر- مص.ع(نەسر- nesr): بلاوکردنەوە، پەخش کردن، پەخشان.

نثم- مص.ع(نەسم- nesm): ناشیرین گوتن.

نثیر- ص.ع(نەسیر- nesîr): پەرت و بلاو.

نج- ا(نوج- nuc): ناوی زار، گووپ.

نجابت- مص.ل.ع(نەجابەت- necabet): نەجیب بوون، ئەسڵ و پاک نەژاد بوون، خانەدان بوون.

نجات- مص.ل.ع(نەجات- necat): رزگاربوون، دەربازبوون.

نجاح- مص.ل.ع(نەجاه- necah): سەرکەوتن، سەرکەفتن.

نجار- ا.ص.ع(نەججار- necar): دارتاش.

نجار- ا.ع(نوجار-nucar): رەچەڵەک، ئەسڵ و نەژاد، رەنگ.

نجاست- مص.ل.ع(نەجاسەت- necaset): گلاوبوون، پیسبوون.

نجاشی- ا.ع(نەجاشی- necaşî): لەقەبی پاشای (حەبەشە)یە.

نجباء- ص.ع(نوجەباء- nuceba’): نەجیبان، میرزادەکان.

نجد- ا.ع(نەجد- necd): بان، بەرزایی، زەوی بەرینی بەرز.

نجدت- مص.ل.ع(نەجدەت- necdet): دلێر بوون، ئازابوون، مەردایەتی.

نجس- ص.ع(نەجیس- necis): گلاو، پیس، نگریس.

نجف- ا.ع(نەجەف- necef): گرد، بەرزایی، زەوی بەرز کە ئاو نەیگاتێ.

نجک- ا(نەجەک- necek): تەورزین.

نجل- ا.ع(نەجل- necl): کوڕ.

نجم- ا.ع(نەجم- necm): ئەستێرە، هەسارە.

نجمە- ا.ع(نەجمە- necme): ئەستێرە، گیایەکە.

نجند- ص(نەجەند- necend): غەمین، ژاکاو، سەر لێ شێواو، تورە.

نجوغ- ا(نەجوغ- necûx): چرچ و لۆچی پێستی بەدەن.

نجوم- ا.ع(نوجووم- nucûm): ئەستێران.

نجوی- مص.ل.ع(نەجڤا- necva): دوان بە چپە، چپاندن، رازو نیازکردن.

نجیب- ص.ع(نەجیب- necîb): رەسەن، نەجیم، خانەدان، بە جەوهەر.

نحات- ا.ع(نوهات- nuhat): زانایانی واری سەرف و نەحو، رێزمان زان.

نحاریر- ص.ع(نەهاریر- neharîr): زانا، هزرڤان، زیرەک، لێهاتوو.

نحاس- ا.ع(نوهاس- nuhas): مس، ئاگر، دووکەڵ، سروشت.

نحاس- ا.ص(نەهھاس- nehhas): مسگەر، مسفرۆش.

نحافت- مص.ل.ع(نەهافەت- nehafet): لاواز بوون، لەربوون، بنێسان.

نحر- مص.ل.ع(نەهر- nehr): سەربرین، ژیکرن، کوشتنەوەی وشتر، قوربانی کردن.

نحریر- ص.ع(نیهریر- nihrîr): زانا، هزرڤان، زیرەک، هۆشمەند.

نحس- ص.ع(نەهس- nehs): شووم، بەدیۆم.

نحل- ا.ع(نەهل- nehl): مێش هەنگ، بەخششی بێ بەرانبەر.

نحل- ا.ع(نیهەل- nihel): مەزەب و دیانەت.

نحو- ا.ع(نەهو- nehû): وەکو، میناک، رێ، رێزمان.

نحوس- ا.ع(نوهووس- nuhûs): نەحس، شووم.

نحوست- مص.ل.ع(نوهووسەت- nuhûset): شوم بوون، نەحس بوون، بەووم بوون.

نحول- مص.ل.ع(نوهول- nuhûl): لاواز بوون.

نحوی- ص.ع(نەهڤی- nehvî): شارەزا لە زانستی نەحو.

نحیف- ص.ع(نەهیف- nehif): لەرولاواز، باریک و بنێس.

نخ- ا(نەخ- nex): دەزوو، داو.

نخ- ا.ع(نەخخ- nexx): گلیمی درێژ.

نخاریب- ا.ع(نەخاریب- nexarîb): لانەی زەردەواڵە، شارە زەردەواڵە.

نخاس- ا.ص.ع(نەخخاس- nexxas): کۆیلە فرۆش، دەلاڵ یان فرۆشیاری چوارپێیان، چێودار، چێوار.

نخاع- ا.ع(نوخاء- nuxa’): مۆخ.

نخاله- ا.ع(نوخاله-nuxale): بن بێژنگ، کەپەک و سۆس.

نخبه- ص.ع(نوخبە- nuxbe): هەڵبژاردە.

نخج- ا(نەخج- nexc): گزگ، گیایەکە گسکی لی دروست دەکرێ.

نخجد- ا(نەخجەد- nexced): ئاسن.

نخجل- ا(نەخجیل- nexcil): نوقورچ، نوقورچک، قونجرک.

نخجیر- ا(نەخجیر- nexcîr): نێچیر.

نخجیرگان- ا(نەخجیرگان- nexcîrgan): ناوی یەکێکە لە سی ئاوازەکەی باربەد.

نخجیرگاه- ا.مر(نەخجیرگاە- nexcîrgah): راوگە، شوێنی راوو شکار.

نخجیر وال- ا.ص(نەخجیرڤال-nexcîr val): نێچیرڤان، راوچی.

نخجیل- ا(نەخجیل- nexcîl): نوقورچ، نوقورچک.

نخراز- ا(نوخراز- nuxraz): نێرییەک کە سەر قافڵەی مێگەل بێ، پێشەنگ، سەرگەلەی پەز.

نخروب- ا.ع(نوخرووب- nuxrûb): کون، شاری مێشهەنگ.

نخری- ا(نوخری- nuxrî): نۆبەرە.

نخست- ا(نوخوست- nexust): یەکەم، هەوەڵ.

نخست وزیر- ا.مر(نوخوست ڤەزیر- nuxust vezîr): سەرەک وەزیران.

نخکله- ا(نەخکەلە- nexkele): گوێز، گوێزی زۆر رەق.

نخل- ا.ع(نەخل- nexl): داری خورما.

نخلبند- ا.ص(نەخلبەند- nexlbend): کەسێک لەمۆم یان کاغەز گوڵ و درەختی دەستکرد دروست بکات، باخەوان.

نخلستان- ا.مر(نەخلیستان- nexlistan): باغی دارخورما، شوێنێ دارخورمای زۆربێ.

نخله- ا.ع(نەخلە- nexle): یەک دار خورما.

نخوار- ا.ص(نەخڤار- nexvar): دەزوو ئاسا.

نخوار- ص.ع(نیخڤار- nixvar): ترسنۆک، بودەڵە.

نخـــوت- ا.مص(نەخـــڤـــەت- nexvet): خۆپەرستی، لووتبەرزی، فشەکەر، خۆهەڵکێش.

نخود- ا(نەخود- nexûd): نۆک.

نخـــوداب- ا.مـــر(نەخـــووداب- nexûdab): نۆکاوی بە گۆشت، جۆرە گۆشتاوێکی بێ چەوریيە کە نۆکی پاککراوو برنجی لە چاو دەکرێ و دەدرێ بە نەخۆش.

نخـــودبريز- ص.فـــا(نەخـــوودبيـــريز- nexûd birîz): کەسێک نۆک دەربرژێنێ و دەيفرۆشێ.

نخودچی- ا.مر(نەخـودچی- nexûdçî): نۆک فرۆش.

نخود فرنگی- ا.مر(نەخـود فەرەنگی- nexûd ferengî): جۆرە نۆکێکە.

نخـــودی- ص.ن(نەخـــودی- nexûdî): نۆک ئاسا، بەشێوەی نۆک، بە رەنگی نۆک.

نخـــيـز- ص(نەخـــيـــز- nexîz): هيچ و پوچ، ناکەس بەچە، خوێڕی، هەتيوچە، پيسکە.

نخيز- ا(نەخيز- nexîz): کەمين، حەشارگە، بۆسە، شەتڵجاڕ.

نخـــيل- ا.ع(نەخـــيل- nexîl): دارخـــورمـــا، بنەخورما.

نخيلک- ا(نەخيلەک- nexîlek): تۆڵەکە.

ند- ا.ع(نيدد- nidd): هاوتا، رەقيب.

ند- ا.ع(نەدد- nedd): داری عود.

نداء- مص.ع(نيـــداء- nida’): بانگ کـــردن، جاڕ، گازی.

نداف- ا.ص(نەدداف- neddaf): هەلاج.

ندامت- مص.ل.ع(نەدامـــەت- nedamet): پەشيمان بوون، پەشيمانی، خەم و پەژارە.

نـداوت- ا.مـص.ع(نەداڤـــــەت-nedavet): تەڕبوون، تەڕی، شێداری.

ندب- مص.ل.ع(نەدەب- nedeb): گـــريان، شيوەن و گرين بۆ مردوو.

نـــدب- ص.ع(نـــەدب- nedb): نـــاســـک، نەجيب، روو لە چاکە.

ندب- ا.ع(نەدەب- nedeb): جێ برين، گـرەو و مەرج لە تيرەندازی يان قوماردا.

ندبه- ا.ع(نودبە- nudbe): شـيـوەن و گـرين بۆ مردوو، سەردولکە.

نـــدرت- ا.مـــص.ع(نـــودرەت- nudret): کەمی.

ندم- مص.ل.ع(نەدەم- nedem): پەشـيـمـان بوون، پەژيوانی، خەم و پەژارە.

ندمـــاء- ص.ع(نودەمـــــاء- nudema’): هاونيشينان، هاودەمان.

ندوه- ا.ع(نەدڤە- nedve): کۆڕ، ئەنجومەن.

نديد- ص.ع(نەديد-nedîd): هاوتا.

نـديم- ص.ع(نـەديم- nedîm): هـاونـشـين، هاودەم.

نديمه- ص.ع(نەديمە-nedîme): هاودەم.

نذر- مص.م.ع(نەزر- nezr): بەڵێندان بەخـێـر يان شەڕ، ترساندن، نەزرکردن.

نذر- مص.م.ع(نوزور- nuzur): ترســـانـدن، تۆقاندن.

نذير- ص.ع(نەزير-nezîr): ترسێنەر، تۆقێنەر.

نر- ص- (نەر- ner): نێر.

نرجس- ا.ع(نەرجـــيس- nercis): گـــوڵی نێرگز.

نرخ- ا(نيرخ- nirx): بەها، نرخ، قيمەت.

نرد-ا(نەرد- nerd): تاوڵە، نەرد، گـــەمـــەی نەردێن.

نرد- ا(نەرد- nerd): قەدی درەخت.

نـردبـان- ا(نـەردەبـان- nerdeban): پـەيـژە، پاچينە، نەردەوان.

نرده- ا(نەردە- nerde): موحەجەرە، تەيمان.

نرس- ا.فـــر(نورس- nurs): پەرســـتـــار، پەرستاری منداڵ يان نەخۆش.

نرسک- ا(نەرسەک-nersek): نيسک.

نرک- ا(نەرەک- nerek): ميـرويەکی بچـووکی قوچەکی خاڵداره لە پيستی پڵنگ دەکات.

نرگ- ا(نەرگ- nerg): ریز، پۆل، دەستە.

نرگس- ا(نەرگیس- nergis): گوڵی نێرگز.

نرگسه- ا(نەرگیسە- nergise): گوڵێ کە لە عاج یان ئێسقان یان گەچ بە شێوەی گوڵی نەرگز دروست بکرێ.

نرگسی- ا(نەرگیسی- nergisî): خواردنێکە لە سپیناخ دروست دەکرێ پاش ئەوەی لە قاپان دەکرێ، زەردێنەی هێلکەی بەسەردا دەکرێ.

نرم- ص(نەرم- nerm): نەرم، پێچەوانەی رەق.

نرمال- ص.فر(نورمال- nurmal) نۆرماڵ، ئاسایی.

نرم بالگان- ا.مر(نەرم باڵەگان- nerm balegan): نەرم باڵان، ئەو ماسیانەی کە باڵەکانیان نەرمە.

نرم بیز- ا.مر(نەرم بیز- nerm bîz): والاّبێژ.

نرمش- ا(نەرمیش- nermiş): کەسێک بەدەنی نەرم بێ و لە وەرزشدا توانای جوڵانی باش بێ.

نرم شامه- ا.مر(نەرم شامە- nerm şame): قوڵترین نەرمە پەردەی مێشک.

نرم شانه- ص.مر(نەرم شانە- nerm şane): کەسی نەرم و خاکی و گوێڕایەڵ.

نرمک- ص(نەرمەک- nermek): هێواش، هێمن، لەسەرخۆ.

نرم کامه- ا.مر(نەرم کامە- nerm kame): پەردەی مەلاشگ.

نرم گردن- ص.مر(نەرم گەردەن- nerm gerden): خاکی، گوێڕایەڵ، نەرمە مرۆڤ.

نرمه- ا(نەرمە- nerme): هەر شتێکی نەرم، پەڕەی گوێ، نەرمەی گوێچکە.

نروک- ا(نەروک- nerûk): رەگ و ریشەی گیایەکە لە چیاکانی کرماندا دەڕوێ.

نره- ا(نەرە- nere): کێری پیاو، شەپۆلی ئاو، شۆستە.

نره- ص(نەرە- nerre): نێرە، نێر، فەحل.

نریمان- ص(نەریمان- nerîman): دلێر، پاڵەوان، نێر تەبیعەت.

نرینه- ص.ن(نەرینە- nerîne): نێرینە.

نزار- ص(نەزار- nezar): لاواز، ژاکاو، بنێس.

نزاع- مص.ع(نیزاء- niza'): گفتوگۆو کێشمەکێش، شەڕکردن.

نزاکت- ا(نەزاکەت- nezaket): پاکی، ئەدەب، خۆش رەوشتی، رەفتاری پەسند.

نزال- مص.ل.ع(نیزال- nizal): هاتنە مەیدان بۆ شەڕ.

نزاهت- مص.ل.ع(نەزاهەت- nezahet): پاک بوون، دور بوون لە خراپە، داوێن پاکی.

نزد- ا(نەزد- nezd): لا.

نزدک- ا.ص(نەزدیک- nezdîk): نزیک.

نزدیک بین- ص.فا(نەزدیک بین- nezdik bîn): نزیک بین، کەسێک لەبەر لاوازی چاو دوور نەبینێ.

نزع- مص.م.ع(نەزء- nez'): هەڵکەندنی شتێک لە شوێنێ، گیان دان، گیان کێشان.

نزف- مص.م.ع(نەزف- nezf): هەڵکێشانی ئاوی بیر تا وشک بکات، گرتنی خوێن لە لەش بەهۆی کەڵە شاخەوە.

نزل- ا.ع(نوزل- nuzl): بەخشش، بەرەکەت، ئەوەی بۆ میوان ئامادەبکرێ، نان و خوانێ بۆ میوان ساز بکرێ.

نزله- ا.ع(نەزلە- nezle): پەسیڤ، هەلاّمەت، پەسیو.

نزم- ا(نیزم- nizm): تەمومژی نزیک لە زەوی، بارانی نم نم.

نزول- مص.ل.ع(نوزوول- nuzûl): دابەزین، هاتنەخوارەوە، سووی پارە.

نزه- ص.ع(نەزیه- nezih): پاک، بێگەرد، داوێن پاک، بێ خەوش، دوور لە خراپەو کاری ناشایستە.

نزهت- ا.مص.ع(نوزهەت- nuzhet): پاکی، داوێن پاکی، خۆشحاڵی، گەشت و گەڕان.

نـزیـدن- مـص.م(نـەزیـدەن- nezîden): دەرهێنان، دەرکێشان.

نزیل- ص.ع(نەزیل- nezîl): میوان، خواردنی بە بەرەکەت.

نزیه- ص.ع(نەزیه- nezîh): پاک، بێگەرد، داوێن پاک، جێی پاک و خۆش و دڵگیر.

نژاد- ا(نیـژاد- nijad): نەژاد، ئەسڵ، ڕەگ و ڕەچەڵەک.

نژاد شناسی- ا.مص(نیـژاد شـیناسی-nijad şinasî): نەژاد ناسی، زانستێکە دەربارەی حاڵ و ئەحـواڵ و ئەسڵ و فـەسڵ و دەوری مـیللەت و نەتەوەکانی دنیا.

نژاده- ص(نیــــژادە- nijade): ئەسڵ زادە، نەجیم و هەژی.

نژغـار- ا(نەژغـار- nejxar): هاوار، بانگ، فریاد، نەعرەتە.

نژم- ا(نیژم- nijm): تەمو مژ.

نژند- ص(نەژەند- nejend): غـەمین، ژاکـاو، سەرگەردان، سیسەڵە.

نـژنـگ- ا(نـەژەنـگ- nejeng): تـەڵـە، داو، قەفەز.

نژه- ا(نەژە- neje): چڵـی درەخت، ئەو دارەی ئاسـمـانەی خـانوی پێ دەپۆشن، ئەو وردە زێرو زیوەی بەسەر بوک و زاوایدا هەڵدەدەن.

نـژیـدن- مـص.ل(نـەژیـدەن- nejîden): دەرکێشان.

نس- ا(نوس- nus): لچ و لێو.

نسـا- ا(نەسـا- nesa): نزار، سـێبـەر، نسێ، سابات.

نسا- ا(نەسا- nesa): لاشە، مردار، کەلاک.

نسا- ا.ع(نەسا- nesa): دەمارێکە لە بەدەندا لە کەمەرەوە تاپاژنەیە...

نساء- ا.ع(نیساء- nisa’): ژنان.

نســـائج- ا.ع(نەســـائیج-nesaic): هەر چنراوێک، هۆندنەوەی نووسین و ڕازانەوەی.

نساب- ص.ع(نەسساب- nessab): نەسەب ناس، پسپۆڕ لە بواری نەژاد و ئەسڵ ناسیدا.

نساج- ا.ص.ع(نەسساج- nessac): جـۆڵا، درۆزن.

نساجت- ا.مص.ع(نەساجەت- nesacet): چنینکاری، جۆڵایی.

نساخ- ا.ع(نوسساخ- nussax): کـەسێک نوسخە لەبەر نووسین یان کتێبان بنووسێتەوە.

نسار- ا(نەسار- nesar): نسێ.

نساک- ا.ع(نوسساک- nussak): خواناسان وعیبادەتکردن.

نسب- ا.ع(نەسەب- neseb): خـزمـایەتی، نزیکایەتی، کەسایەتی.

نسبت- ا.ع(نیسبەت- nisbet): خزمایەتی و کەسایەتی، پەیوەندی و عەلاقات.

نسبنامـه- ا.مـر(نەسەب نامـە- neseb name): سەرجەلە نامە.

نسـبی- ص.ن(نیـسـبی- nisbî): ڕێژەیی.

نسبی- ص.ن(نیسبی- nisbî): خزمایەتی و کەسایەتی.

نسپار- ا(نەسپار- nespar): شـوێنێ کـە هەنگوری تیا بگوشرێ و ئاوەکەی بگیرێ.

نستاک- ا(نیستاک- nistak): پێچی سک، پێچ هاتن بە سکدا.

نستر- ا(نەستەر- nester): گوڵی نەستەرەن.

نسترن- ا(نەستەرەن- nesteren): گـوڵی نەستەرەن، گوڵەباخی کێوی و خۆرسک.

نسترون- ا(نەستەرڤەن- nesterven): نەستەرەن، گوڵە باغی کێوی.

نستعلیق- ا.مر(نەستەئلیغ-neste’lîx): ناوی جۆرە خەتێکە.

نستک- ا(نیستەک- nistek): پەمـووی شیکراوەی بەدەست پێچکەکراو.

نستوه- ص(نەستوه- nestûh): پشودرێژ. کەسێک ماندوو نەبێ.

نسج- مص.ع(نەسج- nesc): تەنین، چنین، چنراو، تەنراو.

نسخ- مص.ع(نەسخ- nesx): ناوی جۆرە خەتێکە ،خەتی قورئانی- شی پێدەگوترێ. هەڵوەشاندنەوە، لەغوکردنەوە، رەتکردنەوە.

نسخ- ا.ع(نوسەخ- nusex): کۆی (نسخە)، روونووس.

نسخە- ا.ع(نوسخە- nusxe): نووسراو، بابەتێک لەبەر کتێبێک یان نووسراوێکی دیکە نووسرابێتەوە.

نسر- اا(نەسەر- neser): خانووی پشت لە هەتاو، نسێ، سایەو سابات.

نسر- ا.ع(نەسر- nesr): داڵ.

نسرین- اا(نەسرین- nesrîn): گوڵێکی سپی ورد و بۆنخۆشە.

نسطور- اا(نیستوور- nistûr): ناوی یەکێکە لە پێشەوایانی ئاینی نەسرانییەکان کە ئەسقوفی قەستەنتەنیە بووەو لە ساڵی ٤٤٠ی ز. مردووە.

نسف- مص.ع(نەسف- nesf): روخاندنی بینا لە بنەوە، دانەوێڵە لە بێژنگ دان و پاک کردنی.

نسق- مص.م.ع(نەسغ-nesx): رێکخستن، هاو ئاهەنگ کردن.

نسق- ا.ع(نەسەغ- nesex): رێک و پێک.

نسک- مص.ل.ع(نەسک-nesk): عیبادەتکردن، قوربانی.

نسک- اا(نەسک-nesk): کتێب، بەشێک لە کتێب، هەر بەشێک لە بیست و یەک بەشەکەی کتێبی ئاوێستا کە لە بری فەسڵ و پاژەو هەر بەشێکی ناوێکی تایبەتی هەیە..

نسک- اا(نەسک- nesk): نیسک.

نسکبا- ا.مر(نەسکبا- neskba): نیسکێن، نیسکەوا.

نسل- ا.ع(نەسل-nesl): زوریەت، وەچە، کوانگ، وەچاخ.

نسمە- ا.ع(نەسەمە-neseme): نەفەس، روح، مرۆڤ، کۆیلەو بەندان.

نسناس- ا.ع(نەسناس- nesnas): جۆرە مەیمونێکە، مەیمونی مرۆڤ ئاسا.

نسو- ص(نەسوو- nesû): هەموار، ساف، ناسک.

نسوان- ا.ع(نیسڤان- nisvan): ژنان، ئافرەتان.

نسود- ص(نەسوود- nesûd): ساف، هەموار.

نسوز- ص(نەسووز- nesûz): شتێ کە لە ئاگردا نەسوتێ.

نسی- مص.م.ع(نەسی- nesî): فەرامۆش کردن، ژبیرکردن.

نسیان- مص.م.ع(نیسیان- nisyan): فەرامۆشکردن، لەبیر کردن.

نسیئە- ا.ع(نەسیئە-nesî'e): کرین و فرۆشتن بەقەرز، کرین و فرۆتن بە وەعدە.

نسیب- ا.ص.ع(نەسیب- nesîb): خزم، ئەسڵ و فەسڵ.

نسیج- ص.ع(نەسیج- nesîc): چنراو.

نسیجە- ص.ع(نەسیجە-nesîce): هەر شتێکی چنراو، یا تەنراو.

نسیلە- اا(نوسیلە-nusîle): مێگەل، رەوە ئەسپ.

نسیم- ا.ع(نەسیم- nesîm): شنەبا.

نسیە- اا(نەسیە- nesye): کرین و فرۆتن بەوەعدە.

نشاء- مص.ع(نەشاء- neşa'): نەشونماکردن، چەکەرەکردن.

نشاب- ا.ع(نوششاب- nuşşab): تیر،

نشاختن- مص.م(نیشاختەن- nişaxten): دانیشاندن.

نشادر- اا(نوشادور- nuşadur): کلۆر.

نشاستن- مص.م(نیشاستەن- nişasten): دانیشاندن.

نشاسته- ا(نیشاسته- nişaste): نشاسته.

نشاط- مص.ل.ع(نەشات- neşat): شادی کردن، شادی، خۆشحاڵی.

نشان- ا(نیشان- nişan): نیشانە، میداڵ، نیشانەی تیرو گوللە.

نشاندن- مص.م(نیشاندەن- nişanden): دانیشاندن.

نشانە- ا(نیشانە- nişane): نیشانەی تیر پێوەنان.

نشانی- ا(نیشانی- nişanî): ئەدەرس، ناوونیشان، عینوان.

نشئ- مص.ل.ع(نەشئ- neş'): نەشونماکردن، چەکەرەکردن، رووان.

نشأت- مص.ل.ع(نەشئەت- neş'et): نەشونماکردن، بوژانەوە، چەکەرەکردن.

نشبیل- ا(نیشبیل- nişbîl): قولابی ماسیگرتن.

نشت- ا.ص(نەشت- neşt): دزەکردن، سیرایەتی ئاو یان ئاگر لە شتێکەوە بۆ شتێکی دی.

نشتر- ا(نیشتەر-nişter): نەشتەر.

نشخوارر- ا(نیشخار- nişxar): کاوێژ.

نشر- مص.م.ع(نەشر- neşr): بڵاوکردنەوە، زیندووکردنەوە، زیندوکردنەوەی مردووان لە رۆژی پەسلانێ.

نشرە- ا.ع(نەشرە- neşre): یەکجار بڵاوکردنەوە، بڵاوکراوە، بلاڤۆک.

نشرە- ا.ع(نوشرە- nuşre): دوعاو چاوەزار.

نشست- ا.مص(نیشەست- nişest): دانیشتن، رۆنیشتن.

نشستن- مص.ل(نیشەستەن- nişesten): دانیشتن.

نشستگاە- ا.مر(نیشەستەنگاه- nişestengah): جێی دانیشتن.

نشف- مص.م.ع(نەشف- neşf): خۆشک کردنەوە.

نشک- ا(نەشک-neşk): درەختی کاژ، سنۆبەر.

نشگردە- ا(نیشگیردە- nişgirde): شفرە.

نشگنج- ا(نیشگونج- nişgunc): نوقورچ، نوقورچک.

نشگون- ا(نیشگون- nişgûn): نوقورچک.

نشل- مص.م.ع(نەشل- neşl): دزین، رفاندن، گیرفان برین.

نشل- ا.مص(نەشەل- neşel): هەڵواسراوی، قولابی ماسی گرتن.

نشلیدن- مص.ل(نەشلیدەن- neşlîden): هەڵواسین، چنگ دان لە شتێک و خۆ پێوە هەڵواسین.

نشور- مص.ل.ع(نەشفەر- neşfer): نەشونما، رووان، چەکەرە کردن.

نشوان- ص.ع(نەشڤان- neşvan): مەست.

نشوء- مص.ل.ع(نوشوء- nuşû’): نەشونما کردن، رووان، چەکەرەکردن.

نشور- مص.م.ع(نوشوور- nuşûr): ڤەژینەوە، زیندووکردنەوە، زیندووبوونەوەی مردووان لە رۆژی پەسلانێ.

نشوز- مص.ل.ع(نوشووز- nuşûz): سەرپێچی کردنی ژن لە فەرمانی مێرد.

نشوق- ا.ع(نەشووغ- neşûx): دەرمانێکە لە کەپوی دەکەن، برنوتی.

نشوە- مص.ل.ع(نەشڤە- neşve): سەرخۆش بوون، مەست بوون، نەشئەو مەستی .

نشیب- ا.ص(نیشیب- nişîb): نشێو.

نشید- ا.ع(نەشید- neşîd): سروود.

نشیط- ص.ع(نەشیت- neşît): شادمان، کەیف خۆش، بەدەماغ، خۆشحاڵ.

نشیم- ا(نەشیم- neşîm): ماڵ، هێلانە، هێلین، لانە، جێی نیشتەجێ بوون.

نشیمن- ا(نیشیمەن- nişîmen): ماڵ، نیشتمان، هێلانە.

نشیمنگاه- ا.مر(نیشیمەنگاه- nişîmengah): ماڵ، شوێنی دانیشتن، نیشتمان.

نشیمە- ا(نەشیمە- neşîme): قایشی چەرم.

نشین- ا(نیشین- nişîn): کونی قوون، کۆم.

نص- ا.ع(نەسس- ness): دەق، قسەی موعتەبەر، قسەی روون و ئاشکرا کە لە یەک مانا پتر هەڵنەگرێ.

نصائب- ا.ع(نەسائیب- nesaib): ئەو تاتە بەردانەی لە قەراخ حەوز دادەنرێن.

نصاب- ا.ع(نیساب- nisab): سەرمایە، ئەو ماڵەی کە زەکاتی لێ دەکەوێ، رادەی دیاریکراو لە شتێک.

نصاری- ا.ع(نەسارا- nesara): پەیرەوانی ئاینی مەسیحی.

نصال- ا.ع(نیسال- nisal): سەرەنێزە، رم، دەمی کێرد یان شمشێر.

نصایح- ا.ع(نەسایه- nesayih): نسحەتان، ئامۆژگارییان.

نصب- مص.م.ع(نەسب- nesb): دانانی کەسێک لە کارێک، بەرپاکردنی شتێک.

نصب- ا.ع(نوسب- nusb): شتێ کە لە شوێنێ دابنرێ، پەیکەرێکی رەمزی، بت یان پەیکەر کە بپەرسترێ.

نصح- مص.ع(نوسه- nush): ئامۆژگاری کردن، خۆشەویستی بێ ریا.

نصحاء- ا.ع(نوسەهاء- nuseha'): ئامۆژگاریکەران.

نصر- مص.م(نەسر- nesr): یارمەتی دان، هاوکاری کردن .

نصرانی- ص.ن(نەسرانی- nesranî): مەسیحی، خەڵکی ناسرەی زێدی حەزرەتی عیسا، پەیرەوانی ئاینی مەسیح.

نصرت- ا.مص.ع(نوسرەت- nusret): یاریدەدان.

نصف- ا.ع(نیسف- nisf): نیوە، نیو، نیمە، نیم.

نصفت- ا.ع(نەسەفەت- nesefet): داد، ئینساف، عەدالەت.

نصل- ا.ع(نەسل- nesl): سەرەنێزە، رم، دەمی کێرد، یان شمشێر.

نصوح- ص.ع (نەسوه- nesûh): نەسیحەتکار، ئامۆژگاریکەر، دۆستی راستگۆو بێ ریا.

نصوص- ا.ع(نوسووس- nusûs): دەق، دەقگەل.

نصیب- ا.ع(نەسیب- nesîb): بەش، بەخت، یەغباڵ.

نصیبە- ا.ع(نەسیبە- nesîbe): تاوێری کەنار حەوز.

نصیح- ص.ع(نەسیه- nesîh): ئامۆژگاریکەر.

نصیحت- ا.مص.ع(نەسیهەت- nesîhet): پەند، ئامۆژگاری.

نصیر- ص .ع(نەسیر- nesîr): یارو یاوەر، یارمەتیدەر، هاوکاریکەر.

نضار- ا.ع(نیزار- nizar): زێرو زیو.

نضارت- مص.ع(نەزارەت- nezaret): تەرو تازەو پاراو، گیاو دارو درەختی تازەو ئاودار.

نضج- ا.مص.ع(نەزج- nezc): گەیینی میوە، کوڵانی گۆشت.

نضر- ا.ع(نەزر- nezr): زێرو زیو.

نضرت- مص.ع(نەزرەت- nezret): تەرو تازە بوون، پاراو بوون.

نضیج- ص.ع(نەزیج- nezic): میوەی گەییو، گۆشتی کوڵیو.

نضیر- ص.ع(نەزیر- nezîr): جوان و تەرو تازەو پاراو.

نطاق- ا.ع(نیتاغ- nitax): کەمەر بەند، نیتاق، پشتێن.

نطاق- ص(نەتتاغ- nettax): کەسێک باش قسە بکات.

نطع- ا.،ع(نەتەء- 'nete): فەرش، مشەما، مشەمایەکە جاران خەڵکی مەحکوم بە ئیعدامیان لەسەر دادەنیشاندو سەریان دەبڕی.

نطفـه- ا.ع(نوتفـە- nutfe): ئاوی سـاف و پاک، ئاوی کـەم کـە لە بنی دۆڵکە یان جـەوەنەدا دەمێنێ، تۆماوی پیاو یان ژن.

نطق- مص.ع(نوتغ-nutx): خـوتبـەدان، نوتقدان، قسەکردن.

نطوق- مص.ع(نوتووغ- nutûx): قسەکردن.

نطول- ا.ع(نەتوول- netûl): ئاوێک دەرمـانی تیا بکوڵێنن و ئەندامێک لە ئەندامەکانی بەدەنی پێ بشۆردرێ.

نظائر- ا.ع(نەزائیـر- nezair): هاو وێنە، هاوشان، هاوتا.

نظار- ا.مص.ع(نیزار- nizar): زیرەکی.

نـظـار- ا.ع(نـوززار- nuzzar): بـەرێـوەبـەر، دیدەوان، چاودێران.

نظارت- ا.مص.ع(نیـزارەت- nizaret): زیرەکی و سەرناسی.

نـظـارت- ا.مـص.ع(نـەزارەت- nezaret): چاودێری.

نظارگـان- ا(نەززارەگـان- nezzaregan): تەماشاڤانان.

نظاره- ا.مص(نیزارە- nizare): تەماشاکردن، روانین.

نـظـاره- ا.ع(نـەززارە- nezzare): تەماشاڤانان.

نظافت- مص.ل.ع(نەزافـەت- nezafet): پاک بوون، خاوێن بوونەوە لە چڵک و پیسی.

نظام- مص.م.ع(نیزام- nizam): ڕێکخستن، هۆندنەوەی مـرواری، ڕشتـەی مـرواری، ڕسـتی مرواری، ڕیزی درەخت.

نـظـر- مـص.م.ع(نـەزەر- nezer): روانـین، تەماشاکردن، نیگاکردن.

نظربازی- ا.مص(نەزەربازی-nezer bazî): چاوبازی، چاو لەوەڕاندن.

نظراء- ا.ع(نوزەراء- 'nuzera): هاوتایان، هاوشانان.

نظره- ا.ع(نەزرە- nezre): شێوەو هەیئەت، یەک نیگا.

نظری- ص.ن.ع(نەزەری- nezerî): تیوری.

نظریات- ا.ع(نەزەرییـات- nezeriyyat): تیوری، بۆچوونان.

نظریه- ا.ع(نەزەرییە- nezeriyye): تیوری.

نـظـم- مـص.م.ع(نـەزم- nezm): هۆنـدنـەوەی مـرواری، هۆندنەوەی شـیـعـر، ڕازاندنـەوە، ڕێکخستن، وتەی کێش و سەروادار.

نظمیـه- ا(نەزمـیـیـە- nezmiyye): ئەمن، خەفێ.

نظیر- ص.ع(نەزیر- nezîr): هاوتا، هاوشان، بەرانبەر.

نـظـیـف- ص.ع(نـەزیـف- nezîf): پـاک و خاوێن.

نظیفه- ص.ع(نەزیفە- nezîfe): پاک و تەمیز.

نعاج- ا.ع(نیئاج- ni'ac): مەڕ.

نعـاس-ا.ع(نوئاس- nu'as): خـەوەنوتکێ، خەوالوو، وەنەوز، سەرەتای خەو.

نعـال- ا.ع(نیـئـال- ni'al): نەعـلان، پاییـنی مەجلیس، داوێنی مەجلیس.

نعـامـه- ا.ع(نەئامـە- ne'ame): وشـتـرمـر، تاریکی، شادی، ڕێی ئاشکرا، نیشانەێن کەناری ڕێگە بۆ ڕێنوێنی، دەستەیەک لە خەڵکی، زناک.

نعت- مص.م.ع(نەئت- ne't): وەسف کـردن (بەتایبەتی وەسفی چاکە)، ستایش کردن.

نعجه- ا.ع(نەئجە- ne'ce): مەڕ.

نعـره- ا.ع(نەئرە- ne're): نەعـرەتە، هاوار، فریاد کردن.

نعش- ا.ع(نەئش- ne'ş): جەنازە، تابوت، لە فارسیدا، بە خودی مردووەکەش دەگوترێ.

نعل- ا.ع(نەئل- ne'l): نەعل، ناڵچـە، ناڵی وڵاخان.

نعلبکی- ا(نەعلبـــەکی- ne'lbekî): ژێر پیالە.

نعلبند- ا.ص(نەئلبـــەند- ne'lbend): ناڵبەند.

نعلین- ا.ع(نەئلەین- ne'leyn): جـــووتێک نەعل.

نعم- ا.ع(نیئەم- ni'em): نیعمەتان.

نعم- ا.ع(نەئەم- ne'em): وشـترو گـاو مەڕ، ماڵات.

نعم- ا.ع(نەئەم- ne'em): بەڵێ، ئا.

نعماء- ا.ع(نەئما ء-' ne'ma): نیـعـمـەت، چاکی.

نعمات- ا.ع(نیئمات- ni'mat): نیعمەت.

نعمان- ا.ع(نوئمان- nu'man): لەقەبی هەر یەکێک لە پاشایانی حیرە.

نعمت- ا.ع(نیـئـمـەت- ni'met): نیـعـمـەت، دەوڵەمەندی، رزق و رۆزی.

نعناع-ا.ع(نەئنا ء-' ne'na): نەعنا، گـیـایەکە بۆنخۆش.

نعوذ- ا(نەئووز- ne'ûz): پەنا بەخوا.

نعوظ- مص.ل.ع(نوئووز- nu'ûz): هەستانی کێر، رەپ بوون.

نعومت- ا.مص(نوئوومەت- nu'ûmet): نەرم و نیانی، نەرمی.

نعی- مص.ل.ع(نەئی- ne'î): هەواڵی مەرگ، خەبەردانی مەرگی کەسێک.

نعیب- مص.ل.ع(نەئیب- ne'îb): قـڕانی قەلەڕەش، قڕاندنی قەلەڕەش.

نعیق- مص.ل.ع(نەئیغ- ne'îx): قڕاندنی قەل.

نعیم- ا.ع(نەئیم- neîm): نیـعـمـەت، مـاڵ، خۆشی و خۆشگوزەرانی.

نغام- ص(نەغـــام- nexam): ناخـــۆش و ناشیرین.

نغز-ص (نەغز- nexz): نەرم و ناسک، خۆش و باش، لە بەردڵان و جوان، کاکڵە.

نغزک-ا(نەغزەک- nexzek): باش، باشۆکە.

نغل- ا(نەغـــول- nexul): ئاغـــەڵی پەزان، شکەفت.

نغل- مص.ع(نەغـەل-nexel): گـەندەڵ بوون، لـەناوچوون، بەدنیـــــازبوون، دوو زمـــــانـی، فیتنەگێڕی، زۆڵ و حەرامزادە.

نغم- ا.ع(نەغـەم- nexem): چپـە، ئاهەنگ، سرود، ئاواز.

نغمات- ا.ع(نەغەمات- nexemat): ئاوازان.

نغمه- ا.ع(نەغـمـە- nexme: ئاوازی خـۆش، سرود، ئاهەنگ، گۆرانی، نەوا.

نغنخوا- ا(نەغەن خا- nexen xa): رەشکەی بەنانەوە کردن.

نغنغ- ا(نەغـنەغ- nexnex): کـێلە، پێـوانە، پێوانەیەک کە دانەوێڵەی پێ دەپێوڕێ.

نغوشا- ا.ص(نیـغـوشـا- nixûşa): گـوهدار، گوێگر، پەیرەوی ئاینی مانی.

نغوشه- ا.مص(نەغـوشـە- nexûşe): گـوێ هەڵخستن، بۆ قسەی دوو کەس.

نغوله- ا(نەغوولە- nexûle): زولف، گێسوو.

نغـیـل- ص.ع(نەغـیـل- nexîl): گـەندەڵ و خراپ، حەرامزادە، بیژو.

نفـائس- ا.ع(نەفـــائیس- nefais): شـــتی توحفەو گرانبەها.

نفاث- ص.ع(نەففاس- neffas): جادوگەر.

نفاد- مص.ل.ع(نەفـاد- nefad): تەواوبوونی کات، نەمان، فەوتان.

نفـــــاذ- مـص.ل.ع(نـەفـــــــاز- nefaz): دیـواودەربوون، رەت بوونی گـوللە لە نیـشـــان، جـێـبـەجێ بوونی فـەرمـان، بەڕێوەچوونی کـار، جێبەجێ بوون.

نفـــار- مص.ل.ع(نیـــفــــار- nifar): رەڤین، رەوینەوە، دوورکەوتنەوە.

نفـــاس- ا.ع(نیـــفـــاس- nifas): خـــوێنی زەیســـتـــانی، ئەو خـوینەی لەبەر ژنی زەیســـتـــان دەڕوات.

نفاست- مص.ل.ع(نەفاسەت- nefaset): گران بوون، رەواج پەیداکردن.

نفاط- ص.ع(نەففات- neffat): نەوتفرۆش، کەسێک نەوت لەکانە نەوت دەربێنێ، لەکۆنا دەستەیەک لە سوپاییان بوونە کە ئاگرو مەشخەڵیان بە نەوت کردۆتەوەو گرتوویانەتە دژمن.

نفاق- مص.ل.ع(نیفاغ-nifax): دوو روویی کردن، دووزمانی کردن .

نفاق- مص.ل.ع(نەفاغ-nefax): رەواجی بازاڕ، رەونەق پەیداکردنی کڕین و فرۆتن.

نفاق- ا.ع(نیفاغ- nifax): نەفەقە.

نفام- ص(نەفام- nefam): تۆزاوی، رەش، ناشیرین و زەبوون و نەخۆش.

نفایه- ا.ع(نوفایە- nufaye): گەندە، خراپ، خاکەڕۆ، پارەی قەڵب.

نفت- اا(نەفت- neft): نەوت.

نفتالین- ا.فر(نەفتالین-neftalîn): ئەسپەنیک.

نفتکش- ا.ص(نەفت کەش- neftkeş): نەوت کێش، تەنکەر یان کەشتی نەوت گواستنەوە.

نفث- مص.ل.ع(نەفس- nefs): تفکردن.

نفثه- ا.ع(نەفسە- nefse): یەک تف کردن.

نفج- اا(نەفج- nefc): کاغەز، کاغەزێک کەشتێکی لەسەر بنووسن.

نفح- مص.ل.ع(نەفە- nefh): هەڵکردنی شنەبا، بڵاوبوونەوەی بۆن و بەرامەی خۆش.

نفحات- ا.ع(نەفەهات-nefehat): شنەبا، بۆن و بەرامەی خۆش.

نفحه- مص.ل.ع(نەفهە- nefhe): یەکجار هاتنی با، یەکجار بڵاوبوونەوەی بۆنی خۆش.

نفخ- مص.م.ع(نەفخ- nefx): غــــروورو لووتبەرزی، فووتێ کردن.

نفخه- ا.ع(نەفخە- nefxe): ئاوسانی ورگ، یەک فوو پێداکردن.

نفر- ا.ع(نەفەر-nefer) خەڵکی، یەک کەس.

نفر- مص.ل.ع(نەفر-nefr): رەڤین، رەمین، رەوینەوە، دوورکەوتنەوە.

نفرت- ا.ع(نەفرەت- nefret): بێزاربوون، دوورکەوتنەوە، نەفرەت.

نفریدن- مص.م(نەفریدەن- nefrîden): نەفرەت کردن، نەعلەت کردن.

نفرین- اا(نەفرین- nefrîn): تووک، جنێو، نەفرەت، دوعای خراپ، نەعلەت.

نفس- ا.ع(نەفەس- nefes): شنەبا، هەناسە.

نفس- ا.ع(نەفس- nefs): گیان، خوێن، لەش، مرۆڤ، هەقیقەتی هەر شتێک.

نفساء- ص.ع(نەفساء-nefsa’): ژنی زەیستان، ژنی تازەزاو.

نفط- ا.ع(نەفت- neft): نەوت.

نفع- ا.ع(نەفء-nef’): سود، قازانج، کەڵک.

نفقات- ا.ع(نەفەغات- nefexat): خەرجی، مەسرەف.

نفقه- ا.ع(نەفەغە- nefexe): نەفەقە، مەسرەف، ئەوەی بۆ ژیانی ماڵ و منداڵ سەرف دەکرێ.

نفل- ا.ع(نەفل- nefl): عیبادەتێ کە واجب نەبێ، سوننەت، دەستکەوت، بەخشش.

نفله- ص(نیفلە- nifle): بە هەدەرچوو، زایەبوو.

نفوذ- مص.ع(نوفووز- nufûz): جێبەجێ کردنی فرمان و حوکم، پێکانی نیشانەو دیواودەرکردنی.

نفور- مص.ل.ع(نوفوور- nufûr): رەڤین، چوونە دەرەوە، دوورکەوتنەوە.

نفوس- ا.ع(نوفووس- nufûs): خەڵکی.

نفی- مص.م.ع(نەفی-nefî): نەفی کردن، دوورخستنەوە، وەدەرنان.

نفیر- اا(نەفیر- nefîr): بۆقی، شەیپور، ناڵەوزاری، هاوار.

نفیر- مص.ع(نەفیر- nefîr): هەڵاتن، ڕاکردن، گروپێکی کەمتر لە دەکەس.

نفیس- ص.ع(نەفیس- nefîs): ماڵی زۆر، توحفەو گرانبەها.

نقاء- مص.ل.ع(نەغاء-'nexa): پاکبوون، خاوێن بوون.

نقاء- ا.ع(نیغاء- 'nixa): پاکی و بێگەردی.

نقائص-ا.ع(نەغائیس- nexais): کەموکووری، عەیب و نوقستانی، کێماسی.

نقاب- ا.ع(نیغاب- nixab): ڕووبەند، پێچە.

نقاب- ص.ع(نەغغاب- nexxab): پیاوی بە دەسەڵات و کنوکۆکار.

نقابت- مص.ل.ع(نەغابەت- nexabet): بوون بە سەرۆک و نەقیبی قەوم.

نقاد- ص.ع(نەغغاد- nexxad): جیاکەرەوەی چاک لە خەراپ، جیاکەرەوەی پارەی قەڵب لە پارەی ئەسڵ، ڕەخنەگر.

نقار- مص.ل.ع(نەغار- nexar): گفتوگۆ و شەڕکردن، ململانێ.

نقار- ص.ع(نەغغار-nexxar): کەسێک هەموو شتێک لە بنج و بناوان بکات، نەقاڕ، بەردتاش، دەف ژەن، دەهۆڵ کوت.

نقارت- ا.ع(نیغارەت- nixaret): پیشەی نەقاڕی، نیگارکێشی لەسەر تەختە یان بەرد.

نقاره- ا.ع(نەغغارە-nexxare): جۆرە تەپڵێکە بەدوو داری باریک لێدەدرێ.

نقارخانه- ا.مر(نەغغارەخانە- nexxare xane): شوێنێ کە دەهۆڵ و تەپڵ و کەرەنای تیا لێ بدرێ.

نقاش- ص.ع(نەغغاش- nexxaş): نیگارکێش.

نقاض- مص.ع(نیغاز- nixaz): پێچەوانەگۆیی، ناکۆک وێژی.

نقاط- ا.ع(نیغات-nixat): خاڵان.

نقال- ص.ع(نەغغال- nexxal): حیکایەت بێژ، کەسێک هەر خەریکی شت گوێزانەوە بێ.

نقاله- ا(نەغغالە-nexxale): مینقەلە.

نقاوت- مص.ل.ع(نەغاڤەت- nexavet): پاکبوون، بێگەردبوون، بێ غەڵ و غەش بوون.

نقاوه- ا.ع(نەغاڤە-nexave): هەڵبژاردەو پوختەی شتێک.

نقاهت- مص.ل.ع(نەغاهەت- nexahet): هەستانەوە لە نەخۆشی، حاڵی بوون، دەرک کردن.

نقب- مص.م.ع(نەغب- nexb): کون کردن، کون و ڕێگەی باریکی ژێر زەمینی، تونێڵ.

نقباء- ا.ع(نوغەباء-'nuxeba): نەقیبان، سەرۆک و گەورەی قەوم.

نقد- مص.م.ع(نەغد-nexd): جیاکردنەوەی دراوی ئەسڵ لە دراوی قەڵب.

نقده- ا.ع(نەغەدە- nexede): درەختێکە، گولابەتون.

نقر- مص.م.ع(نەغر- nexr): نەخش و نیگار کردن لەسەر دار یان بەرد، چینەکردنی مریشک بە دەنووک و کون کردنی زەوی، لێدانی دەف بەسەری قامکان.

نقرس- ا.ع(نیغریس- nixris): ڕۆماتیزمی پێ و گرێی قامکان بە تایبەتی پەنجە کەڵەی پێ، هەوی جومگەکان، نوقرس.

نقره- ا.ع(نوغرە- nuxre): زێڕو زیوی تواوە، زیو.

نقره خنگ- ص.مر(نوغرە خینگ- nuxre xing): ئەسپی زیوین، ئەسپی سپی وەکو زیو.

نقش- مص.م.ع(نەغش- nexş): وێنەکێشان، نیگارکێشان، نەخشکردن.

نقش بند- ص.فا(نەغش بەند- nexş bend): نیگارکێش، ناوی زنجیرەیەکە لەسۆفیانی سەر بە شێخ بەهادینی نەخشبەند، دەڵێن نەقشبەند گوندێکی سەر بە بوخاراو زێدی شێخ بەهادین بووە، بۆیە شێخ بەو ناوە شۆرەتی پەیدا کردووە، یان لەزۆری زیکرو تالیلەوە.

نقشه- ا.ع(نەغشە- nexşe): نەخشە.

نقص- مص.ل.ع(نەغس- nexs): کـەم بوون، کەمی، کەم و کوڕی، نوقستانی.

نقصان- مص.ل.ع(نوغسان- nuxsan): کەم بوون، کەم و کوڕی.

نقض- مص.م.ع(نەغز- nexz): هەڵوەشاندنەوە، شکاندن، وێران کردن، شکاندنی بەڵێن و پەیمان.

نقط- ا.ع(نوغەت- nuxet): خاڵ، خاڵان.

نقطه- ا.ع(نوغتە- nuxte): خاڵ.

نقل- مص.م.ع(نەغل- nexl): گـوێزانەوە، گێڕانەوە.

نقل- ا.ع(نوغل- nuxl): نوقـوڵ، مـەزەی شەراب وەکو فستق و بادەم و....

نقله- ا(نوغلە- nuxle): قـسـەگـێـڕانەوەو دووزمانی، گوێزانەوە.

نقلیه- ا(نەغلیـیـە- nexlîye): نەقڵ و گوێزانەوەو بارکێشی، هۆو ئەوزارێن گوێزانەوە.

نقم- ا.ع(نیغەم- nixem): کینە.

نقمات- ا.ع(نەغیمات- neximat): کینە کێشی.

نقمت- ا.مص.ع(نیغمەت- nuxmet):کینەکێشی، غەزاب، دەردو رەنج.

نقود- ا.ع(نوغوود- nuxûd): جیاکردنەوەی پارەی قەڵپ لە رەسەن.

نقوش- ا.ع(نوغووش- nuxûş): نەخش و نیگار، نەخشەو خەریتە، سکێچ.

نقول- ا.،ع(نوغوول- nuxûl): نوقوڵ.

نقی- ص.ع(نەغی- nexî): پاک و خـاوێـن، بێگەرد، هەڵبژاردە.

نقیب- ا.ص(نەغیب- nexîb): گـەورەو دەم سپی قەوم.

نقیر- ا.ع(نەغیر- nexîr): بانگ، دەنگ، نەخش و نیگار لەسەر دار یان بەرد، رەگو رەچەڵەک.

نقیصه- ا.ع(نەغیسە- nexîse): عەیب، خەوش، کەموکوڕی.

نقیض- ص.ع(نەغیز- nexîz): پێچەوانە، دژ یەک.

نقیع- ا.ع(نەغییئ- 'nexî): ئاوی ساردو سازگار، بیری پڕ ئاو.

نقیه- ص.ع(نەغییە- nexîye): پاک، بێگەرد.

نقیه- ا.ع(نەغییە- nexye): پەیڤ، وشە.

نک- ا(نوک- nuk): دەنوک.

نک- (نەک- nek): کورتکراوەی اینک = ئەمە.

نکاپ- ا(نیکاپ- nikap): دەستکێشی چەرم کە میرشکاران لە دەستی دەکەن تا بتوانن بازو شەهێن و... بەدەستەوە بگرن.

نکاح- مص.م.ع(نیکاه- nikah): زەوجین، شوکردن، ژن هێنان.

نکاف- ا(نیکاف- nikaf): دەستکێشی چەرم.

نکاف- ا.ع(نوکاف- nukaf): ملەخڕێ.

نکال- ا.ع(نەکال- nekal): سزا، ریسوایی.

نکایت- مص.م(نیکایەت- nikayet): کوشتن یان بریندارکردنی دژمن، کولاندنەوەی برین.

نکباء- ا.ع(نەکباء- 'nekba): بای ناهەموار بۆ کەشتی.

نکبات- ا.ع(نەکەبات- nekebat): نەگبەتی.

نکبت- ا.ع(نەکبەت- nekbet): نەگبەت، مسیبەت، بەڵا، داماوی.

نکته- ا.،ع(نوکتە- nukte): خاڵ، قسەی خۆش و مایەی دڵکرانەوەو پێکەنین، نوکتە.

نکته پرداز- ص.فا(نوکتەپەرداز- nukte perdaz): حەنەکچی، قسە خۆش، نوکتەچی، کەسێک مەبەستێک باش بگەیەنێ.

نکتـەدان- ص.فـا (نوکـتـەدان- nuktedan): خەڵکی زیرەک و وریاو سەرناس.

نکتـە سنج- ص.فـا (نوکـتـە سـەنج- nukte senc): وردبین و زیرەک، تیژفام، خۆش زەوق و سەلیقە.

نکتـەگیر- ص.فا (نوکـتـەگیر- nuktegîr): ئیرادگر، عەیبگر.

نـکـث- مـص.م.ع (نـەکس- neks): پـەیمـان شکاندن، تێکدان و هەڵوەشاندنەوەی موعامەلەی فرۆشتن.

نکر- ا.مص.ع (نوکر- nukr): زیرەکی، کـاری بەدو ناشیرین.

نکراء- ا.مص.ع (نەکراء- nekra'): زیرەکی، تەنگانە، ناشیرین و ناپەسند.

نکره- ا.ع (نەکـیـرە- nekire): گـومناو، نەناسراو.

نکره- ا.ع (نەکەرە- nekere): نەناسراوی.

نکژده- ا (نەکەژدە- nekejde): شەربەی ئاو، گۆزە.

نکس- مص.ل.ع (نەکس- neks): سـەرنگون کـردن، ئاوەژووکـردن، سـەرداخـسـتن، سەرهەڵدانەوەی نەخۆشی.

نـکـس- ا.مـص.ع (نـوکـس- nuks): سەرهەڵدانەوەی نەخۆشی.

نکو- ص (نیکو- nikû): چاکی.

نکوداشت- ا.مص (نیکوداشت- nikûdaşt): چاکی، چاکەکاری.

نکورو-ص (نیکوروو- nikû rû): رووخۆشی.

نکول- مص.ل.ع (نوکوول- nukûl): ترسـان و روو وەرگێڕان لە دژمن، خۆدزینەوە لەوەڵامدانەوە یان سوێند خواردن.

نـکوهـش- ا.مـص (نیـکووهیـش- nikûhiş): سەرزەنشت، سەر کۆنە، گازاندە، لۆمە.

نـکـوهـیـدن- مـص.م (نـیـکـووهـیـدەن- nikûhîden): سـەرزەنشت کـردن، سەرکۆنەکردن، لۆمەکردن.

نکوهنده- ا.فا (نیکووهەندە- nikûhende): لۆمەکەر، گلەییکەر، سەرزەنشت کەر.

نکوهیـده- ا.مف (نیکووهیدە- nikûhîde): سەرزەنشت کراو.

نکهت- ا.ع (نەکـهـەت- nekhet): یەک بۆنکردن، بۆنی زار، بۆنی خۆش.

نکیـر- ا.ع (نەکـیـر- nekîr): گـۆڕان، کـاری سەخت و دژوار.

نکیـرو منکر- ا (نەکـیـرو مـەنکیـر- nekîr û menkir): ئەنکیـرو مـەنکیـر، نـاوی دوو فـریشـتـەن گـوایە پاش مـردنی مـرۆڤ دەچنە ناو گۆڕەکەیەوەو پرسیاری ئەو کردەوانەی لێدەکەن کە لە دنیادا کردونی.

نگاتیـو- ص.فـر (نیگاتیف- nigatîf): نێگەتیف، جەمسەری سارد.

نگار- ا (نیگار- nigar): بت، مـاشـوقـە، مەحبوب، نەخش و نیگار.

نگارخـانە- ا (نیگارخـانە- nigarxane): بتخانە، ماڵێک بە نەخش و نیگار رازابێتەوە، شوێنێ پەیکەرو نەخش و نیگاری تیا دابنرێ.

نگارستان- ا.مر (نیگاریستان- nigaristan): پیشانگان، نەخش و نیگاران، وێنەگە.

نـگـارش- ا.مـص (نـیـگـاریش- nigariş): نووسین، نەخش و نیگارکردن، وێنەکردن.

نگارگـر- ص.فـا (نیگارگـەر- nigarger): وێنەگر، نیگارکێش.

نگاره- ا (نیگارە- nigare): نەخش، وێنەی دەستکرد.

نگاری- ا (نیگاری- nigarî): ئامـرازێکی تلیاک کێشانە.

نگاریدن- مص.م (نیگاریدەن- nigarîden): نووسین، نیگارکێشان.

نـگـاریـن- ص.ن (نـیـگـاریـن- nigarîn): ماشوقەی جوان، رەنگین، رازاوە، نەخشێنراو.

نگاشتن- مص.م (نیگاشتـەن- nigaşten): نووسین، نەخش و نیگارکردن.

نگارش- ا.مص(نیگاریش- nigariş): نووسین.

نگارنده- ا.فا(نیگارەندە- nigarende): نووسەر.

نگاشته- ا.مف(نیگاشتە- nigaşte): نووسراو، نەخشێنراو.

نگاه- ا(نیگاه- nigah): نیگا، نۆڕین.

نگاه کردن- مص.ل(نیگاه کەردەن- nigah kerden): نیگاکردن، تەمەشا کردن.

نگاهبان- ا.ص(نیگاهبان- nigahban): پاسەوان، چاودێر، دیدەوان.

نگاهدار- ص.فا(نیگاهدار- nigahdar): پاسەوان، پارێزەر، چاودێر.

نگاهداری- ا.مص(نیگاهداری-nigahdarî): پارێزگاری.

نگاهداشت- ا.مص(نیگاهداشت- nigahdaşt): پارێزگاری، پاسەوانی، چاودێری.

نگاهداشتن- مص.م(نیگاهداشتەن- nigahdaşten): پاراستن، راگرتن.

نگران- ص.فا(نیگەران- nigeran): روانین، نیگاکردن.

نگرش- ا.مص(نیگەریش- nigeriş): روانین، تەمەشاکردن.

نگریدن- مص.م(نیگەریدەن- nigerîden): روانین، تەماشاکردن، سەیرکردن، نۆڕین.

نگریستن- مص.م(نیگەریستەن- nigerîsten): تەماشاکردن، نۆڕین.

نگرنده- ا.فا(نیگەرەندە- nigrende): بینەر، تەمەشاکەر، تەمەشاڤان.

نگران- ص.فا(نیگەران- nigeran): بینەر، چاوەنواڕ، چاو لە رێ، دڵەڕاوکێ، دڵەخورپێ، نیگەرانی.

نگژده- ا(نیگەژدە- nigejde): شەربەی ئاو خواردنەوە، گۆزە.

نگوس- ا.فر(نیگوس- nigûs): نە جاشی، لەقەبی پاشای حەبەشە.

نگوسار-ص(نیگووسار-nigûsar): سەرەوژێر، سەرنگون، ئاوەژوو.

نگون- ص(نیگوون- nigûn): سەرەو ژێر، سەرنگون، ئاوەژوو.

نگون بخت- ص.مر(نیگوون بەخت- nigûn bext): بەدبەخت، بەشانس، بەیەغباڵ.

نگونسار- ص(نیگوونسار- nigûnsar): دەمەو قلێپ، ئاوەژوو، سەراوژێر.

نگونسار- ا(نیگوونسار- nigûnsar): گوڵی مریەم، پەنجەخانم.

نگهبان- ا.ص(نیگەهبان- nigehban): نیگابان، پاسەوان، چاودێر.

نگین- ا(نیگین- nigîn): نگین، نقێم، نگینی سەر موستیلە.

نلک- ا(نیلک- nilk): هەڵوژەی کێوی.

نلم- ص(نەلم- nelm): باش، خۆش، جوان.

نم- ا(نەم- nem): شێ، رتوبەت، تەڕی.

نما- ا(نیما- nima): نما، رووکار، دیوی دیارو دەرەوەی شتێ.

نماء- مص.ع(نەماء- nema’): زیادبوون، بەرزبوون، رووان، نەشونماکردن.

نمائم- ا.ع(نەمائیم- nemaim): دوو زمانی.

نماد- ا(نەماد- nemad): نمود، نیشان، رەمز.

نمار- ا(نەمار- nemar): هێما، ئاماژە، رەمز.

نمار- ا.ع(نیمار- nimar): پڵنگان.

نماز- ا(نەماز- nemaz): نوێژ.

نمازگزار- ص.فا(نەماز گوزار- nemaz guzar): نوێژکەر.

نماک- ا(نەماک- nemak): بەتام، جوان، رەونەق و رەواج.

نمام- ص(نەممام- nemmam): دوو زمان، فیتنە.

نمایان- ص.فا(نەمایان- nemayan): دیار، ئاشکرا.
نمایاندن- مص.م(نەمایاندەن- nemayanden): نیشاندان، نواندن، ئاشکراکردن.
نمایش- ا.مص(نەمایش- nemayiş): نیشاندان، دیمەن، نماییش.
نمایشگاه- ا.مر(نەمایشگاه- nemayişgah): پیشانگە، پیشانگەی کاڵای بازرگانی یان پیشەسازی یان بەروبومی کشتوکاڵی.
نمایشنامە- ا.مر(نەمایشنامە- nemayişname): شانۆنامە.
نماینده- ا.ص(نەمایەندە- nemayende): نیشاندەر، نوێنەر.
نماییدن- مص.م(نەماییدەن- nemayînden): نیشاندان، نواندن.
نمتک- ا(نەمەتک- nemetk): ئاڵوباڵو، گۆیژ.
نمج- ا(نەمج- nemc): رتوبەت، شێ، تەڕی.
نمد- ا(نەمەد- nemed): لباد.
نمدار- ص.فا(نەمدار- nemdar): شێدار، تەڕ.
نمدپاره-ا.مر(نەمەدپارە- nemed pare): پارچەلباد.
نمدزین- ا.مر(نەمەدزین- nemed zîn): نەرمەزین.
نمدمال- ا.ص(نەمەد مال- nemed mal): کارگەچی.
نمدیده-ص (نەمدیدە- nemdîde): شێدار، رتوبەتدار، شتێ یان شوێنێ کە رتوبەتی کێشابێ.
نمدین- ص.ن(نەمەدین- nemedîn): هەر شتێکی لە لباد دروست کرابێ.
نمر- ا.ع(نەمیر- nemir): پڵنگ.
نمره- ا.فر(نومرە- numre): نمرە، ژمارە.
نمس- ا.ع(نیمس- nims): مشکی خورما.

نم سنج- ا.مر(نەم سەنج- nemsenc): ئامرازی ئەندازەگیری شێ و رتوبەت.
نمش- مص.ل(نەمش- nemş): درۆکردن، دوو زمانی کردن، درۆ، دوو زمانی.
نمش- ا.ع(نەمەش- nemeş): رەنگ و خاڵی رەش یان سپی لە پێستی حەیواناتدا، ئەبڵەق، بەڵەک.
نمشک- ا(نەمەشک-nemeşk): سەرشیر، کەرێ، قەیماغ.
نمط- ا.ع(نەمەت- nemet): رێچکە، رێباز، جۆر، جۆرە مافورو رایەخێکی رەنگینە.
نمک- ا(نەمەک- nemek): خوێ، نمەک.
نمک بحرام- ص.مر(نەمەک بیهەرام- nemek biheram): نمەک حەرام، سپڵەو پێ نەزان.
نمک پرورده- ص.مر(نەمەک پەرڤەردە- nemek-perverde): کەسێک بە نان و نمەکی یەکێکی دی پەروەردە بووبێ.
نمک خوار- ص.فا(نەمەک خار- nemek xar): ئەوەی نان و نمەکی کەسێک بخوات، خەڵکانێک نمەکی یەکیان کردبێ، کەسانێ نان و نمەکیان لە نێواندا بێ.
نمکدان- ا.مر(نەمەکدان- nemekdan): خوێدان، زاری ماشوقە.
نمکزار- ا.مر(نەمەک زار- nemekzar): خوێڵێن.
نمکزی- ا(نەمەکزی- nemekzî): جۆرە کولیچەیەکە.
نمکسار- ا.مر(نەمەکسار- nemeksar): خوێڵێن، شۆرەکات.
نمک سود- نەمەک سود- nemek sûd): گۆشت یان شتی دیکە کە سوێر کرابێ.
نمک شناس- ص.فا(نەمەک شیناس- nemek şinas): وەفادار، نمەکناس.
نمک فرنگی- ا.مر(نەمەک فەرەنگی- nemek ferengî): سولفات.

نمک گیر- ص.مر(نەمەک گیر- nemek gîr): کەسیک کەمیک لە شتێ بچەژێ تا بزانێ رادەی خوێیەکەی چەندە، کەسێک نان و نمەکی یەکێکی لەبەر چاو بێ.

نمک لاخ- ا.مر(نەمەک لاخ- nemek lax): خوێلێن.

نمک لان- ا.مر(نەمەک لان- nemeklan): خوێلێن.

نمک نا شناس- ص.مر(نەمەک نا شیناس- nemek na şinas): نمەک حەرام، سپلە، پێ نەزان.

نمکین- ص.ن(نەمەکین- nemekîn): خوێدار، هەڵس و کەوتی جوان، کەسی سەنگین و جوان.

نمکینه- ص.ن)نەمەکینە- nemekîne): دۆ و ماستێ کە خوێ و زیرە و گژنیژەی کوتراوی تێ کرابێ .

نمل- ا.ع(نەمل- neml): میروولە.

نمناک- ص(نەمناک- nemnak): شێدار، شوێنی شێدارو تەڕ.

نمو- مص.ل.ع(نوموڤ- numuv): نەشونماکردن، وەرار، روان، چەکەرەکردن، سەوزبوون، شین بوون.

نمود- ا(نەموود- nemûd): نموود، نیشانە، زناک، رەمز، رەواج و رەونەق.

نمودار- ص(نەموودار- nemûdar): ئاشکرا، دیار، بەنموود.

نمودن- مص.م(نەموودەن- nemûden): نواندن، نیشاندان، ئاشکرابوون.

نموذج- ا.ع(نەموزەج- nemûzec): نموونە.

نموسک- ا(نەمووسەک- nemûsek): سۆسک.

نموشک- ا(نەمووشەک- nemûşek): سۆسک.

نموک- ا.ص(نەمووک- nemûk): شێدار، هەدەف و نیشانە، رتوبەتدار.

نمونش- ا.مص(نەموونیش- nemûniş): نواندن، نیشاندان و نمایش کردن.

نمونه- ا.ص(نەموونە- nemûne): نموونە، نا تەواوو نوقسان و لە کار کەوتگ، دزێو و ناشیرین.

نمید- ص(نومید- numîd): نائومێد، بێ هیوا، ئومێد بڕیاگ.

نمیدن- مص.ل(نەمیدەن- nemîden): مەیل و ئارەزوو بەلای کەسێکدا، رتوبەت وەرگرتوو.

نمیر- ا.ع(نەمیر- nemîr): ئاوی فرەو خاوێن.

نمیم- ا.ع(نەمیم- nemîm): دوو زمان.

ننر- ص(نونور- nunur): کەسێک بە خۆڕایی لای خەڵکی خۆی خۆشەویست بکات..

ننگ- ا(نەنگ- neng): شەرم، ئابروو و حورمەت، ریسوایی.

ننگین- ص.ن(نەنگین- nengîn): خەوشدار، عەیبدار، بەدناو، ناوزڕیاگ، ناشیرین و رسوا.

ننو- ا(نەنوو- nenû): جۆلانە، دیلانێ.

ننه- ا(نەنە- nene): دایە..

نو- ص(نەو- new): تازە، نوێ.

نوا- ا(نەڤا- neva): ئاواز، نەغمە، سەروەت و سامان، خۆراک و زاد، رەونەقو رەواج، بارمتە.

نوائب- ا.ع(نەڤایب-nevaib): رووداو، کارەسات، بەلا، مسیبەت.

نوائر- ا.ع(نەڤائیر- nevair): دژمنایەتی، ئاگری هەلایساو، ئاژاوەی بەرپابوو.

نواب- ا.ع(نوڤڤاب-nuvvab): نوێنەران، جێگران.

نوابغ- ص.ع(نەڤابیغ- nevabix): هەڵکەوتووان، بلیمەتان.

نواحی- ا.ع(نەڤاهی- nevahî): ناوچە، دەوروبەری شار، یان گوند، بەش.

نواخانه- ا.مر(نەڤاخانە-nevaxane): زیندان، حەپسخانە، بەخسیرخانە.

نواخت- ا.مص(نەڤاخت- nevaxt): نەوازش، دڵڕاگرتن، گونجاوو جووت.

نواختن- مص.م(نەڤاختەن- nevaxten): نەوازش کردن، لاواندنەوەو دڵڕاگرتن، سازلیدان.

نوازنده- ا.فا(نەڤازەندە-nevazende): سازژەن، موسیقاژەن، دڵدەرەوە، دڵخۆشیدەرەوە، نەوازشکار.

نوادر- ص.ع(نەڤادیر-nevadir): قسەی خۆش، نوکتە، پێکەنینۆک.

نواده- ا(نەڤادە- nevade): نەوە، نەوەو نەتیرە.

نوادی- ا.فا.ع(نەڤادی- nevadî): بانگ کەر، گازی کەر، یانە.

نوار- ا(نەڤار-nevar): نەوار، شریتی باریک.

نوارچسپ- ا.مر(نەڤار چەسپ- nevar çesp): کاغەزی باریکی شریت ئاسا کە بە چاپکراوی لەسەری بوتڵ یان شتێ دیکەی بنەن.

نوازش- ا.مص(نەڤازیش- nevaziş): نەوازش، دڵڕاگرتن، لاواندنەوەو دەست بەسەردا هێنان.

نوازشگر- ص.فا(نەڤازیشگەر- nevazişger): نەوازشکار، مەرایی کەرو دڵڕاگر، مەداراکار.

نوازنده- ا.فا(نەڤازەندە-nevazende): نەوازشکار، دڵڕاگر، مۆسیقاژەن، مەداراکار.

نوازنده- ا.فا(نەڤازەندە- nevazende): نەوازشکار، دڵڕاگر، مۆسیقاژەن، سازژەن.

نوازیدن- مص.عم(نەڤازیدەن- nevazîden): لاواندنەوە، دەست بەسەرداهێنان، نەوازش کردن، دڵڕاگرتن، ساز لێدان، مۆسیقا لێدان.

نواسه- ا(نەڤاسە-nevase): نەوە، مندالی مندال، نەوەو نەتیرە.

نواسیر- ا.ع(نەڤاسیر- nevasîr): ناسۆر.

نواصب- ا.ع(نەڤاسیب-nevasib): دانەران، بەرپاکەران.

نواصی- ا.ع(نەڤاسی-nevasî): تەوێڵ، پەرچەم.

نوافذ- ا.ع(نەڤافیز-nevafiz): دەلاقە، پەنجەرە.

نوافل- ا.ع(نەڤافیل-nevafil): بەخشش، دەستکەوت، زیادە عیبادەتێ کە واجب نەبێ، سونەت.

نواقص- ص.ع(نەڤاغیز-nevaxis): کەموکوڕییان، کاڵ، نەگەییوو.

نواقل- ا.فا.ع(نەڤاغیل- nevaxil): ئەوزاری گواستنەوە، کۆچەریان، خەڵکانێک لە شوێنێکەوە بچەنە شوێنێک.

نواقیر- ا.ع(نەڤاغیر- nevaxir): بۆقی، کەڕەنا، شەیپور..

نواقیس- ا.ع(نەڤاغیس- nevaxis): ناقوسان، زەنگ.

نواگر- ا.ص(نەڤاگەر-nevager): سازژەن، موسیقاژەن، موتریب، گۆرانی بێژ.

نوال- ا.ع(نەڤال-neval): عەتا، بەخشش، نەسیب، بەش.

نواله- ا(نەڤالە- nevale): گونکە هەویر کە بە وشتر بدرێ، بابۆڵە، پاروو.

نوامبر- ا.فر(نوڤامبر- nuvambr): نۆڤەمبەر، مانگی یازدەی فەرەنگی.

نواموز- ص.فا(نەوئاموز-newamûz): تازەکار، منالێ تازە چوویێتە مەکتەب،.

نوامیس- ا.ع(نەڤامیس- nevamîs): شەرەف، رازو نهێنی، ناموس، پیاوی لێهاتوو کارزان، حەشارگەی راوچی.

نوان- ص.فا(نەڤان-nevan): خەرامان، لەنجەولار، جووڵەو جولان، لڤین.

نوانخانه- ا.مر(نەڤانخانە- nevan xane): فەقیرخانە، تەمەڵخانە.

نوانیدن- مص.م(نەڤانیدەن- nevanîden): جولاندن، هێنانە جوڵە، خستنەگریان و ناڵین.

نواهی- ص.ا.ع(نەڤـاهی- nevahî): نەهی کار، کەسێک نەهی لە شتێ بکات، هەر شتێک لە شەرعدا قەدەغە بێ.

نوایین- ص.مـــــر(نەوئـایین- new ayîn): نۆباو، تازەباو.

نوئل- ا.مـــر(نوئیل- nuil): جـــەژنی لە دایکبـوونی مـەسـیح کـە دەکـاتە ١٢/٢٥، کریسمیس.

نوباوه- ا.ص(نەوباڤـە-newbave): نۆبەرە، منداڵ و فەرزەن.

نوبت- ا.ع(نەوبەت-newbet): نۆرە، کەرەت، جار، دەفە، چەل، گلەت، فرسەت، کات.

نوبر- ا.ص(نەوبەر-newber): نۆبەرە (مـیوە) میوەی تازە پێ گەییوو.

نوبهـــار- ا.مـــر(نەوبەهار- newbehar): نەوبەهار، بەهاری تازە.

نوبهاران- ا.مر(نەوبەهاران-newbeharan): وەرزی بەهار، فەسڵی بەهار.

نوبهـاری- ص.ن(نەوبەهاری- newbeharî): ناوی ئاهەنگێکی مۆسیقای ئێرانییە.

نـوپا- ص(نـەوپـا- newpa): مـنـاڵێـک تـازە کەوتبێتە سەرپێ، پێرۆکە.

نوپان- ا(نووپان- nûpan): ســـەبەتەی لە شول دروست کراو، بەرچنە، قەرتاڵە.

نوپرداز- ص.،فا(نەوپەرداز- newperdaz): نوێئـاوەر، داهێنەر، شـاعـیرێک بە شێـوازی تازە شیعر بڵێ.

نوترون- ا.فر(نیوترون- nutrûn): نیوترۆن.

نوج- ا(نووج-nûc): درەختی کاژ، لاولاو.

نوجـبـه- ا(نەوجـەبە- newcebe): لافـاو، لێشاو، لەهی، سێلاو، ئاوی کانی و سەرچاوە.

نوجـوان- ص.مـر(نەوجـەڤـان- newcevan): تازەلاو.

نـوچـه- ص(نـەوچـە-newçe): تـازەلاو، وەرزشکارێکی لاو کـە لە وەرزشـێن کـۆندا لەژێر دەستی پاڵەوانێکی گەورەدا وەرزش بکات.

نوحه- ا.ص(نەوهە- newhe): شـیـوەن لەسەر مردوو، شین و گریان.

نوحەخوان- ص.فا(نەوهەخان-newhexan): شینگێر.

نوحەسرا- ص .فا(نەوهەسەرا-newhesera): شاعیرێک کە شیعری خەماوی بڵێ.

نوحـەگـر- ص.فـا (نەوهەگـەر- newheger): شینگێر، سەردولکەوێژ.

نوخاسته-ص .مر(نەوخـاستـە- newxaste): نەوجەوان، تازەلاو، نەونیهال.

نوخیز- ص(نەوخیز- newxîz): تازەهەڵچوو، نەمامی تازەو ناسک.

نود- ا(نەڤەد- neved): ژمارە (٩٠).

نـودر- ص(نەودەر- newder): تـازەپەیـدابـوو، تازەکورە.

نودران- ا(نەودەران- newderan): شاگردانە، ئەو بەخشیشەی دەدرێ بە شاگرد خەیات.

نوده- ا(نەودە- newde): نەوە.

نـور- ا.ع(نـوور- nûr): روونـاکـی، رونـاهـی، پرشنگ، تیشک.

نور- ا.ع(نەور- newr): خونچە، شکۆفە، پشکۆ.

نور اسـپــهــبــد- ا.مـر(نورئیـســپــەهبـود- nurispehbûd): گیانی مرۆڤ، روح.

نوراستنی- ا.مر(نورە ستـینی- nurestînî): لاوازی ئەعساب.

نورافشـان- ص.فا(نورئەفـشـان-nur efşan): بلاجیکتۆر.

نورافکن- ص.فا.ع(نورئەفکەن-nurefken): بلاجیکتۆر.

نورچشم- ا.مـر(نوری چەشم- nûri çeşm): نوری چاو، فەرزەنی ئازیز، رووناکی دیدە.

نوراهان- ا(نەوراهان- newrahan): دیـاری، سەوقات.

نـورد- ا(نەڤـەرد-neverd): تەوەر، تیـرۆگ، جەنگ و نەبەرد.

نوردن- مص.م(نەڤەردەن- neverden): تەی کردن.

نوردە- ا.مف(نەڤەردە-neverde): تەی کراو، نووسراو.

نوردیدن- مص.م(نەڤەردیدەن- neverdîden): تەی کردن، پێوان، پێچانەوە، نووسین، تۆمارکردن.

نورز- ا.فر(نیڤرووز- nivrûz): تێکچوونی دەزگای ئەعساب، تێکچوونی باری دەروونی.

نورس- ص(نەورەس- newres): تازەپێگەییوو، میوەی نۆبەرە، نەمام، تازەلاو.

نورستە- ص(نەوروستە- newruste): تازەرواو، چەکەرەکردو، تازە شین بوو.

نورسیدە- ص(نەورەسیدە- newresîde): تازە، نوێ، تازە کورە، تازەگەییوو.

نورنجە- ا(نەورەنجە- newrence): حەوز، گۆلاو.

نوروز- ا(نەوروز- newrûz): نەورۆز، رۆژی نوێ، جەژنێکی کۆنی میللەتانی ئێرانەو دەکەوێتە رۆژی یەکەمی بەهارەوە ٣/٢١.

نورولوژی- ا.فر(نورولوژی- nurulujî): نورولوژی، لقێکە لەپزیشکگەری کە بایەخ بە ئەعساب دەدات، ئەعساب ناسی.

نورە- ا.ع(نورە- nure): نورە، دارو.

نورهان- ا(نەورەهان- newrehan): دیاری، سەوغات.

نوز- ق(نووز- nûz): تا ئێستا، هێشتا.

نوزاد- ص(نەوزاد- newzad): نەوزاد، ساوا، منالێک تازە لە دایک بووبێ.

نوزدە- ا(نوزدە- nûzdeh): ژمارە (١٩) نۆزدە، نۆودە.

نوژ- ا(نووژ- nûj): کاژ، درەختی کاژ.

نوس- ا(نوس- nûs): پەلکە رەنگینە، کۆلکەزێڕینە، زەرینەو سیمینە، رەنگینکەمان، پرچی ئایشە و فاتمە.

نوساز- ص(نەوساز- newsaz): تازە دروستکراو، تازەکەرەوە.

نوسان- مص.ل(نەڤەسان- nevesan): نەوەستان، جولانی شتێک لە جێی خۆی (وەکو بەندۆلی سەعات).

نوسنگی- ا.مر(نەوسەنگی- newsengî): چاخی بەردینی تازە.

نوسە- ا(نووسە-nûse): زەرینەو سیمینە، کۆلکە زێڕینە، کەسکو سۆر.

نوش- ا(نوش- nûş): هەنگوین.

نوشابە- ا.مر(نوشابە- nûşabe): ئاوی سازگارو زولال، عەرەق، مەی.

نوشاد- ص(نەوشاد-newşad): تازەزاوا.

نوشادر- ا(نوشادور-nûşadur): ئەمونیا.

نوشاندن- مص.م(نووشاندەن- nûşanden): پێ نۆشین.

نوشانندە- ا.فا(نووشانەندە- nûşanende): پێ نۆشەر.

نوشانوش- مص(نووشانووش- nûşanûş): نۆشین، خواردنەوە، ڤەخارن.

نوشت افزار- ا.مر(نەڤیشت ئەفزار- nevişt efzar): کەرەستەێن نووسین، نووسینەمەنی.

نوشتن-ا.مر(نەڤیشتەن-nevişten): نووسین.

نوشتن- مص.م(نەڤەشتەن- neveşten): تەی کردن، پێچانەوە، نووسین.

نوش خند- ا.مر(نوش خەند- nûşxend): بزەی شیرین، شەکرەخەن.

نوش خورد- ا.مص(نووش خورد- nüşxûrd): شادخۆری، بەلەزەتەوە خواردن، خواردن بەخۆشی و بەلەزەتەوە.

نوشدارو-ا.مر(نووشدارووو- nûşdarû): ئەکسیر، بەنج، تلیاک، مۆرفین، دەرمانی شفابەخش.

نوشکفتە- ص.مر(نەوشیکوفتە- newşikufte): تازە پشکوتوو.

نوش گیاه- ا.مر(نوش گییاه- nûşgiyah): گیایەکە بۆ دەرمان بەکاردێ.

نوش لب- ص.مـــر(نووش لەب- nûş leb): شیرین لێو، کەسێک لێوی بۆ مژین خۆش بێ.

نوش لبـــینا- ا.مـــر(نووش لەبینا- nûş lebîna): ناوی نەوایەکی مۆسیقایی کۆنە.

نوشنجه- ص(نووشەنجە- nûşence): نۆشین، زولاڵ و سازگارو بەلەزەت.

نوشه- ص.م(نەوشەھ- newşeh): تازە زاوا، پاشای لاو، نەوپاشا.

نوشـه- ص(نوشـە- newşe): پایەدار، نەمر، کامەران، بەختەوەر.

نوشـیـدن- مص.م(نووشـیـدەن- nûşîden): نۆشین، خـــــواردنەوە، ئاو خــــواردنەوە، هەر خواردنەوەیەک.

نوشنده- ا.فـــا(نووشـــەندە- nûşende): کـەسـێک ئاو یان شـتی دی بخـواتەوە، بنۆش، نۆشەر.

نوشین- ص.ن(نووشین- nûşîn): خـــــۆش، سازگارو زولاڵ، شیرین.

نوشین باده- ا.مـــــر(نووشین بادە- nûşîn bade): شەرابی ساف و زولاڵ، ناوی نەوایەکی کۆنی ئێرانییە.

نوشین روان- ا.مـــر(نووشین رەڤـان- nûşîn revan): گیانی شیرین، روحی رەوان.

نوشینه- ص.ن(نووشینە- nûşîne): شەرابی بە لەزەت.

نوع- ا.ع(نەوء- new'): جۆر، چەشن.

نوغان- ا(نەوغان- newxan): هێلکەی کرمی ئاوریشم.

نـوف- ا(نـوف- nûf): ولـــنـگـە، زایـەلـە، دەنگدانەوەی دەنگ لە کـێـوو چیـایاندا، لوورەی سەگ، هەراو فەرتەنە، هات و هاوار.

نوفه- ا(نووفە- nûfe): بانگ و فـریاد، هەراو هەنگامەو ئاژاوە.

نوفـیـــدن- مص.ل(نووفـیـــدەن- nûfîden): هاوارکردن، جولاّن، فریادکردن.

نوک- ا(نـووک- nûk): نوک، نوکی ســـوژن، دەرزی، قەڵەم، چەقۆ و شمشێر، دەنووکی مەل.

نوکـار- ص.مـر(نەوکـار- newkar): ناشی، تازەکار، تازەکار، تازەکورە.

نوکـار- ا.ص(نەوکـار- newkar): نۆکـەر، غولام.

نوکـدخـدا- ص.مـر(نەوکـەدخـودا- newked xuda): زاوا، نۆماڵ، تازە زاوا.

نوکر- ا.ص(نەوکەر- newker): خزمەتکار، نۆکەر، غولام.

نوکرباب- ا.مر(نەوکەرباب- newker bab): کەسێک لە چینی نۆکەران بێ.

نوکند- ص.مـــر(نەوکـــەند- newkend): تازەپێگەییوو.

نوکـیـسـه- ص.مـر(نەوکـیـسـە- newkîse): نۆکیسە، تازە دەوڵەمەند.

نول- ا(نـول- nûl): لچ و لێـــو، دەنووکی تەیر، گەردنی سوراحی، لولەی گۆزە.

نـوم- مـص.ل.ع(نـەوم- newm): نـووسـتن، خەوتن.

نومـــیـــد- ص(نەومــیـــد- newmîd): نائومێد.

نون- ق(نوون- nûn): ئێـسـتـا، ئێـرەلگە، نـهـا، نهۆ، هەنووکە.

نون- ا(نوون- nûn): قەدی درەخت.

نون- ا(نوون- nûn): چاڵی چەناگە.

نون-ا.ع(نوون- nûn): شـمـشـێـر، مـاسی، زونون: لەقەبی یونس پێغەمبەرە.

نوند- ا.ص(نەڤـەند- nevend): توندو تیـژ، تیژفام، زیرەک، ئەسپ یان وشتری تیژڕەو، پەیک یان سواری تیژڕەو.

نونهـال- ا.مـر(نەونیـهـال- newnihal): نەونەمام، درەختێ تازە روابێ.

نونیـاز- ص.مـر(نەونیـیـاز- newnîyaz): کەسێک تازە هاتبێتە مەیدانی ژیانەوە، تازەکار، ناشی.

نـوول- ا.فــ(نـووڤـیـل- nûvil): نۆڤڵ، حیکایەت، داستـانی کـورت، هەواڵی تازە.

نوە- ا(نەڤە- neve): نەوە، زارۆچە.

نوی- ا(نیڤی- nivî): قورئان.

نویان- ا(نویان- nûyan): مــیــر، شـازادە، فەرماندەی سوپا، سەردار.

نویچ- ا(نەڤیچ- nevîç): لاولاو.

نوید- ا(نووڤـیـد- nûvîd): مـژدە، هەواڵی خۆش.

نویدن- مص.ل(نەڤیدەن- nevîden): گرین و ناڵین، لەرزین، جوڵان.

نویسـا- ص.فا(نەڤیسا- nevîsa): نووسـەر، نڤیسار.

نوین- ص(نەڤین- nevîn): نوێ، تازە.

نویە- ا.مص(نوویە- nûye): گریەو ناڵین.

نویـیـدن- مص.ل(نـووڤـیـیـدەن- nûvîden): گریان، ناڵین، شینکردن.

نە- حر(نە- ne): نەء، نا.

نە- ا(نوه- nuh): ژمارە نۆ (٩).

نە- ا(نیە- nih): شار، ئاوایی.

نهـائی- ص.ن(نیـهـائی-niha'î): کـۆتایی، پایان، دوایی.

نهاب- ا.ع(نیهاب- nihab): تالان.

نهاب- ص.ع(نەهاب- nehhab): تالانچی.

نهـاد- ا(نیـهـاد-nihad): بونیـاد، سـروشت، خیلقەت، دەرون، ناخ و باتین.

نهادن- مص.م(نیهادەن- nihaden): دانان.

نهـاندە- ا.فـا(نەهاندە- nehande): دانەر، کەسێک شتێک لە شوێنێ دابنێ.

نهار- ا.ع(نەهار- nehar): رۆژ.

نهـار- ص.ا(نەهار-nehar): فـراڤین، برسی، ناشتا.

نهـاری- ا.ص(نەهاری- neharî): نیـوەڕۆژە، ناشتا، برسی، کەسێک نانی بەیانی نەخواردبێ.

نهار- ا(نیهار- nihar): لاوازی، کەمی.

نهاز- ا(نوهاز- nuhaz): سەرگەلەی پەز.

نهاز- ا (نیهاز- nihaz): ترس.

نهازیدن- مص.ل(نیهازیدەن- nihazîden): ترسان، واهیمەکردن.

نهـازیدە- ص.مف(نیـهـازیدە-nihazîde): ترساو،.

نهال- ا(نیـهال- nihal): نەمام، چڵەڕیشـەی یەک ســاڵەی دار، داری تـازە رواو، داری تازە روێنراو.

نهــالە- ا(نیــهـــالە-nihale): شکارو راو، دارێک کـە راوچی لە شـێـوەی داهۆڵدا دروسـتی بکات تانێچیرەکان بترسێنێ و بەرەو داوو تەڵەکە برۆن.

نهـالگـاە- ا.مـر(نیـهـالەگـاه-nihalegah): شکارگە، راوگە، کەمین.

نهالی- ا(نیهالی-nihalî): جێگە، دۆشەک.

نهامی- ا.ص(نەهامی-nehamî): ئاسنگەر.

نهــامی- ا.ع(نوهامی- nuhamî): رەبەن (راهب)، رێگەی ئاسان.

نهان- ص(نیـهـان- nihan): پەنهـان، نەدیار، شاراوە، نهێنی.

نهان داشتن- مص.م(نیـهـان داشـتـەن- nihan daşten): پەنهان کردن، ڤەشێرتن.

نهانخانە- ا.مر(نیهانخانە- nihanxane): خـەڵوەتخـانە، شـوێنێ کـە شـتـێکی تیـاپەنهـان بکرێ.

نهـاندان- ص.فـا(نیـهـان دان- nihandan): غەیب زان.

نهان درە- ا.مر(نیهـان دەرە- nihan dere): پەنهان خانە، شوێنێ کە شتی تیا وەشێردرێ.

نهانزا- ا.ص(نیهانزا- nihanza): ئەو گیاو روەکانەی کە هەر رەگ و قەدو گەلایان هەیەو گوڵیان نییە، ئەو گیایانەی بە نهێنی زاوزێ دەکەن.

نهایت- ا.ع(نیهایەت- nihayet): کۆتایی، پایان.

نهب- ا.ع(نەهب- nehb): تالان.

نهبه- ا.ع(نوهبە- nuhbe): تالانی، ماڵی تالانکراو.

نهج- ا.ع(نەهج- nehc): پەیرەو، ڕێگەی روون و ئاشکرا.

نهر- ا.ع(نەهر-nehr): زێ، رووبار، رۆخانە، جۆگە.

نهره- ا(نەهرە-nehre): دۆژەنگە.

نهزت- ا.ع(نوهزەت- nuhzet): دەلیقە، دەرفەت.

نهشل- ا(نەهشەل- nehşel): گێزەری کێوی.

نهشل- ا(نەهشەل-nehşel): گورگ، پیاوی پیری شەپلەدار.

نهضت- ا.ع(نەهزەت- nehzet): راپەڕین، سەرهلدان.

نهفت- ا(نیهوفت- nihuft): پەنهان، ڤەشارتی، پەناگە.

نهفتن- مص.م(نیهوفتەن- nihûften): شاراوە.

نهفته- ص.مف (نیهوفتە- nihufte): شاراوە.

نهلیست- ص.فر(نیهلیست- nihlîst): نەهلیست.

نهمار- ص(نەهمار- nehmar): بێ شومار، فراوان، زۆر، بێ کۆتایی، عەجیب، دژوار، ئەستەم، زەحمەت.

نهمت- ا.ع(نەهمەت- nehmet): پێویست، پێویستی، ئارەزوو.

نهنبان- ا(نیهەنبان-nihenban): سەرقەباغ، سەری مەنجەڵ، سەری تەنور، سەری گۆزە.

نهنبیدن- مص.م(نیهونبیدەن- nihunbîden): پەنهان کردن، داپۆشین، شاردنەوە.

نهنج- ا(نیهەنج- nihenc): جەواڵ.

نهندره- ا(نیهەندەرە- nihendere): مەخزەن، عەمار، نهێنی خانە.

نهنگ- ا(نەهەنگ- neheng): نەهەنگ، کروکودیل.

نهور- ا(نوهوور- nuhûr): چاو، نیگا، دیتن.

نهوض- مص.ع(نوهووز- nuhûz): راپەڕین، هەڵسان، کۆچکردن، بزاوتن.

نهی- ا.ع(نوها- nuha): ئەقڵ، ئاوەز، قەدەغە، کۆتایی شتێک.

نهی- مص.م.ع(نەهی- nehî): گرتن، قەدەغەکردن، یاساخ کردن.

نهیب- ا(نەهیب- nehîb): ترس، تانەو تەشەر.

نهیدن- مص.م(نیهیدەن- nihîden): دانان، بیرکردنەوەو رامان و غەم خواردن.

نهیق- ا.ع(نەهیغ- nehîx): زەرەی نێرەکەر.

نهیو- ا(نەهیڤ- nehîv): ترس، تانەو تەشەر.

نهیه- ا.ع(نوهیە- nuhye): ئەقڵ و ئاوەز.

نی- حر(نی- nî): نا، نەء، نەخێر.

نی- ا(نەی- ney): قامیش، نەی، نای کە ئامێرێکی مۆسیقایە.

نیا- ا(نییا- nîya): باپیرە، باوەگەورە، (بابی دایک یان بابی باوک).

نیابت- مص.ل.ع(نییابەت- nîyabet): بوون بە جێگر، دانیشتن لە جێی کەسێک، ئەنجامدانی کارێک لە جیاتی کەسێک.

نیات- ا.ع(نییات-niyyat): نیازو نیەت.

نیاح- مص.ل.ع(نییاه- niyah): شیوەن کردن بۆ مەرگی کەسێک، شین و رۆرۆ.

نیاز- ا(نیـاز- niyaz): پێویستی، ئەشق و ئارەزوو، توحفەو دیاریی دەروێشان.

نیازمند- ص(نیـازمەند- niyazmend): موحتاج، دەستکورت.

نیام- ا(نیـام- niyam): کـیف، کـێلان، کێلانی خەنجەر، کیفی شمشێر.

نی انبان- ا.مر(نەی ئەنبان- neyenban): جۆرە نایەکە لە هەمانەیەک خراوەو هەمانە کەپڕ لە هەوا دەکرێ و بەدەست گوشاری لێدەکرێ و بەو جۆرە لێدەدرێ، هەمانە نای.

نیایش- ا.مص(نیـایش- niyayîş): دوعـاو پارانەوە، سـتـایش، پارانەوە، عیبادەتکردن.

نیت- ا.ع(نییەت- niyyet): عەزم، نیاز.

نیتروژن- ا.فر(نیترووژین- nitrûjin): گازی نیاترۆجین.

نیچه- ا(نەیچە- neyçe): نەیچە.

نیدلان- ا.ع(نیـدیلان- nîdilan): کـابوس، مۆتەکە، مێردەزمە.

نیر- ص.ع(نەییر- neyyir): زۆر درەخشـان، درەوشاوە، روناکی بەخش.

نیران- ا.ع(نیران- nîran): ئاگر، ئایر.

نیـرم- ا.ص(نەیرەم- neyrem): دلێـر، پاڵەوان.

نیرنج- ا(نیـرەنج- nirenc): فـێڵ، حـیلە، نێرەنگ، سیحر، جادوو، ئەفسوون.

نیرنگ- ا(نەیرەنگ- neyreng): حیلە، فێڵ، سیحر، جادو، ئەفسون، نێرەنگ.

نیرنگ- ا(نیرەنگ- nireng): دوعا، ویرد، لە ڕێوڕەسمی ئاینی زەردەشتیدا بە هەندێ دوعـای تایبەتی دەگوترێ نیرەنگ.

نیرو- ا(نیروو- nîrû): هێز، توانا، وزە.

نیروسنج- ص.فا(نیـرووسـەنج- nîrûsenc): دینامۆمەتر، وزە پێو.

نیرومند- ص(نیـروومـەند- nîrûmend): بەهێز، بە توانا.

نیره- ص.ع(نەییرە- neyyîre): درەوشـاوە، روناکی بەخش، زۆر درەخشان.

نیز- ق(نیـز- nîz): دیسـانەوە، هەمـدیس، جارێکی دی، هەروەها.

نیزار- ا.مر(نەیزار- neyzar): قـامیشـەڵان، نەیچەزار.

نیزک- ا(نەیزەک- neyzek): نەیزەک.

نیزه- ا(نەیزە- neyze): نێزە.

نیـزەدار- ا.ص(نـەیزەدار- neyzedar): سەربازی نێزەدار.

نیژ- ا(نیژ- nîj): لاولاو.

نیسار- ا.ص(نیسـاری- nîsarî): سـەربازی، سوپایی، لەشکری.

نیسـان- ص(نەیسـان- neysan): وەکـو قامیش، قامیش ئاسا.

نیسـان- ا.ع(نەیسـان- neysan): مـانگی نیسان.

نیست- ا.ص(نیست- nîst): عەدەم، فەنا.

نیستان- ا.مر(نەییسـتـان- neyyistan): قامیشەڵان، قامیشەڵێن.

نیسته- ص(نیستە- nîste): نابود، نەبوو.

نیسو- ا(نیسوو- nîsû): نەشتەر.

نیش- ا(نیش- nîş): هەر شـتـێکی نوک تیـژ وەکـو سـوزن و دەرزی و خەنجەرو نەشـتـەر، چزوی دووپشک و زەردەواڵەو..چز.

نیشتر- ا(نیشتەر- nîşter): نەشتەر.

نیـشـخند- ا.مـر(نیش خـەند- nişxend): ژارخەن، پێکەنینی رق ئامێز.

نی شکر- ا.مـر(نەی شـیـکەر- ney şiker): نەی شەکر، قامیشی شەکر.

نیشو- ا(نیشو- nîşû): نەشتەر.

نیشه- ا(نەیشە- neyşe) شمشاڵی شوانان.

نیـفه- ا(نیـفـە- nîfe): مـردار، پزوی شـەرواڵ، پزوی شەرواڵ کە دۆخینی تێ دەخرێ.

نیک- ص. (نیک- nîk): چاک، خـــۆش، جوان.

نیک اختر- ص.مر(نیک ئەختەر-nîk exter): بەشانس، بەختیار، بەتالح.

نیک انجام- ص.مر(نیک ئەنجام-nîk encam): ئاقیبەت خێر، کەسێک کە ئاکام و ئاقیبەتی کاری باش بێ.

نیک اندیش- ص.فـــا(نیک ئەندیش- nîk endîş): خێرخواز.

نیک پی- ص.مــر(نیک پی- nîkpîy): پێ بەخێر.

نیکخواه- ص.فا(نیک خاه-nîk xah): چاکە خواز، کەسێک کەخێرو چاکەی خەڵکی بوێ.

نیک روز- ص.مــر(نیک رووز- nîk rûz): شادمان، بەختەوەر.

نیک فـرجـام- ص.مـر(نیک فـەرجـام- nîk fercam): ئاقیبەت خێر.

نیـکـل- ا.فـــــر(نیـکـیـل- nîkil): نیـکـل، جۆرەکانزایەکە.

نیک مـحـضـر- ص.مـر(نیک مـەهزەر- nîk mehzer): رووخۆش، خۆش مەشرەب.

نیکمرد- ص.مر(نیک مەرد- nîk merd): پیاوی چاک.

نیکنام- ص.مر(نیکنام- nîknam): کەسێک ناوی بە چاکە رۆیی بێ.

نیک نهاد- ص.مر(نیک نیهاد-nîk nihad): خۆش تەبیعەت.

نیکو- ص(نیکوو- nîkû): باش، جوان.

نیکوتین- ا.فر(نیکوتین- nîkûtîn): نیکۆتین، مـادەیەکی ژەهرداره لە گـەڵای توتندا هەیە.

نیـکـوداشـت- ا.مـص(نیـکـوداشـت- nîkû daşt): میهرەبانی، خۆشرەفتاری، هەژی.

نیکورو- ص.مـر(نیکوروو- nîkûrû): قـۆز، جوان.

نیـکـوروش- ص.مــــر(نیـکـوورەڤـــــیش- nîkûreviş): خۆش رەفـتار، خـۆش تەبیـعەت، چاکەکار.

نیکوسگال- ص.فا(نیکووسیگال-nîkû sigal): چاکە خواز.

نیکوکار- ص(نیکووکـار- nîkûkar): کـەسی دروستکار، خۆشرەفتار.

نیـکـومـنـش- ص(نیـکـوومـــــەنیـش- nîkû meniş): ئەسـڵـزادە، خـۆش رەچەڵەک، خـۆش تەبیعەت.

نیل- ا(نیـل- nîl): گــیــایەکــە لە وڵاتـانی گـەرمـەسـێـر دەڕوێ، رەنگی شین و خـمی لێ دروستدەکرێ.

نیل- مص.م.ع(نەیل- neyl): گـەیـیـشتن بە مـەبەست، وەدەست هێنانی مـەبەست، گـەیـیـشتن بەمراز.

نیلبک- ا.مـر.(نەی لەبەک- ney lebek): بلوێر، شمشاڵ.

نیل پر- ا(نیلپەر- nîlper): نیلۆڤەر.

نیلوپر- ا(نیلوپەر- nîlûper): نیلۆڤەر.

نیلج- ا.ع(نیلەج- nîlec): رووەکێکە.

نیل فام-ا.ع(نیل فام- nîlfam): شین، کەوە.

نیـلـک- ا(نیـلـەک-nîlek): رەنـگی نـیـلـی، نوقورچ.

نیلگر- ا.ص(نیل گـەر-nîlger): خـومـچی، رەنگ ڕێژ، خمگەر.

نیلگون- ص(نیل گـون- nîlgûn): شین وەکـو نیل، نیلی.

نیلوفر- ا(نیلوفەر- nîlûfer): گوڵی نیلۆفەر.

نیله- ص(نیله- nîle): نیلی، شینباو.

نیم- ا(نیم- nîm): نیوە، نیمە، یەک لە دوو.

نیم- ا(نیم- nîm): درەختێکە.

نیم بالان- ا.مر(نیم بالان- nîm balan): بەو مێرووانە دەگوترێ کە باڵی پێشەوەیان تا نیوەی باڵی پاشەوەیان دادەپۆشێ.

نیم بسمل- ص.مر(نیم بیسمیل-- nîm bis-mil): گیانلەبەرێک کە بە نا تەواوی ملی بڕدرابێ.

نیم پز- ص(نیم پەز- nîm pez): نیوەکوڵ.

نیم تاج- ا.مر(نیم تاج- nîm taç): نیوە تاج، تاجی بچووک.

نیم تخت- ا.مر(نیم تەخت- nîm text): تەخت.

نیم ترک- ا.مر(نیم تەرک- nîm terk): خێوەتی بچووک، کڵاو خود.

نیم تنه- ا.مر(نیم تەنە- nîm tene): قەمسەڵە، نیوکۆت.

نیمچە- ص(نیمچە- nîmçe): جلی کورت، شمشێر یان تفەنگی کورت، هەر شتێکی کورت.

نیم خورده- ص(نیم خوردە- nîm xûrde): پەرماوەی خەڵکی.

نیم خیز- ا.مر(نیم خیز- nîm xîz): ئاخێز، نێو ئاخێز، نیوە هەستان.

نیمدار- ص(نیم دار- nîmdar): نیو داشت، جلێ ماوەیەک لەبەر کرابێ.

نیم دست- ا.مر(نیم دەست- nîm dest): تەخت.

نیم رخ- ا.مر(نیم روخ- nîm rux): وێنەیەک لایەکی ڕووی تیا دیاربێ.

نیمرو- ا.مر(نیمروو- nîmrû): هێلکەو ڕۆن، لایەکی ڕوو.

نیمروز- ا.مر(نیم رووز- nîm rûz): نیوەڕۆ، ناوی نەوایەکە لە سی نەواکەی باربەد.

نیم سوز- ص.مر(نیم سوز- nîm sûz): نیوەسووت، نیوەسوتاو.

نیم کاره- ص.مر(نیم کارە- nîmkare): نیوەچڵ.

نیم کاسه- ا.مر(نیم کاسە- nîm kase): کاسەی بچووک

نیمکت-ا.مر(نیکمەت- nîmket): تەختی دانیشتن، موبێلە.

نیم کره- ا.مر(نیم کوورە-nîmkure): نیوەی گۆی زەوی.

نیمگرد- ا.مر(نیم گیرد- nîm gird): نیودایەرە، نیو بازنە.

نیم گرم- ص.مر(نیم گەرم- nîm germ): شیرتێن، شلەتێن.

نیم لنگ- ا.مر(نیم لەنگ- nîm leng): تیردان، کەوان دان، قاوغێ کە کەوانی تێ دابنرێ.

نیمور- ا(نیموور- nîmûr): کێری پیاو، وانێکی پیاو.

نیمه- ا(نیمە- nîme): نیوە، نیمە، یەک لە دوو.

نینیا- ا(نینیا- nîniya): ڕەشکە.

نیو- ص(نیڤ- nîv): دلێر، پاڵەوان، لاو، جەوان.

نیواره- ا(نەیڤارە- neyvare): تیرۆک.

نیوشا- ص.فا(نیووشا- nîyûşa): گوێگر، بیسەر، گوهدار، کەسێک شت فێربێ، بەزەین.

نیوشه- ا، مص(نیوشە- nîyûşe): گوێ هەڵخستن بۆ قسەی خەڵکی بەدزییەوە، گریان بە ئەسپایی و هەنسک هەڵدان.

نیوشیدن- مص.م(نیوشیدەن- nîyûşîden): گوێگرتن، بیستن.

نیوشنده- ا.فا(نییو شەندە- nîyûşende): گوێگر، گوهدار.

نیوند- ا(نیڤەند- nîvend): تێ گەیشتن، ئیدراک، جۆرە گیایەکە.

نیوه- ا(نیڤە- nîve): گریەو ناڵین.

نیین- ص.ن(نەیین-neyîn): ئەو شتەی لە قامیش و نەیجە دروست کرابێ.

و

و- حر (و- V, û):
پیتی سییەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (واو) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٦).

وا- ا(ڤا- va): پێشگرە، لە پێش هەندێ وشەوە دێو ماناکانیان دەگۆڕێ وەک: واگفتن- ڤاگوفتەن- گوتنەوە. واکردن- ڤاکەردەن- کردنەوە.

وا-ا(ڤا- va): ئاش، شلە، وەک شوربا- شوروا- شورڤا.

وابستە- ص(ڤابەستە- vabeste): پەیوەندی، وابەستە، بەندیوار.

وابل- ا.ع(ڤابیل- vabîl): بارانی توندو دڵۆپ زل.

واپس- ا.ص(ڤاپەس- vapes): پاش، دوا.

واپسین- ص(ڤاپەسین- vapesîn): دوایین.

وات- ا(ڤات- vat): وات، واتی کارەبا، یەکەی وزەی ئەلەتریک.

وات- ا(ڤات- vat): فەروە.

واترپروف- ا. انگل(ڤاتەرپرووف- vaterprûf): جلێ ئاو دانەدات، بارانی.

واتگر- ص.فا(ڤاتگەر- vatger): حیکاتەخوان، شاعیر، هۆزانڤان.

واتگر- ص.فا(ڤاتگەر-vatger): فەروە دروو.

وات متر- ا.فر(ڤات میتر- vatmitr): واتپێو.

واثق- ا.فا.ع(ڤاسیغ- vasîx): دڵنیا، متمانەدار.

واج- ا(ڤاج- vac): قسە، وشە، دوعاو وێردێکە زەردەشتیان لەسەر سفرەی نانخواردن دەیخوێنن.

واجار- ا(ڤاچار- vacar): بازاڕ، باژێر.

واجب- ص.ع(ڤاجیب- vacib): واجب، ئەرک.

واجبی- ا(ڤاجیبی- vacibî): مووچە، دارو.

واجد- ا.فا.ع(ڤاجید- vacid): دارا، دەوڵەمەند، زەنگین.

واچیدن- مص.م(ڤاچیدەن- vacîden): بەرچنین، کۆکردنەوە.

واحات- ا.ع(ڤاهات- vahat): ئاوایی بچووک لە دەشتا، پارچە زەوییەکی سەوزەزار لە بیاباندا.

واحد- ا.ص(ڤاهید- vahid): یەک، یەک دانە.

واحە- ا.ع(ڤاهە- vahe): واحە، پارچە زەوییەکی بە ئاوو گیا لە بیاباندا، ئاوەدانی.

واخ- (ڤاخ- vax): ئاخ، کەسەر، بەهبەهە، یەقین، راست و دروست.

واخـــواست- ا.مص(ڤـــاخـــاست- vaxast): ئیعتزار، نارەزایی.

واخـــواهی- ا.مص(ڤـــاخـــاهی- vaxahî): نارەزایی، ئیعتزار، داواکردنەوە.

واخـوردن- مص.ل(ڤـاخـوردەن- vaxûrden): راچلەکین، حەپەسان، لە رەواج کەوتن.

واخـیـدن- مص.م(ڤـاخـیـدەن- vaxîden): جیاکردنەوە، جیاکردنەوەی پەموو لە ناوکەکەی، شیکردنەوە.

واخیدە- ا.مف(ڤاخیدە- vaxîde): جیاکراوە، خوری یان لۆکەی هەلاجی کراو.

وادادن- مص.م(ڤادادەن- vadaden): دانەوە، وێلکردن، شلکردن، کەوتنی کەفماڵ یان لەبخ لە دیوار.

وادار کـردن- مص.م(ڤـادار کـەردەن- vadar kerden): هاندان، دنەدان، ناچارکـردن، مـەنع کردن، حەپس کردن.

واداشتن- مص.م(ڤـاداشـتـەن- vadaşten): حەپس کردن، ناچارکردن، دانانی کەسێک لەسەر کارێ.

وادی- ا.ع(ڤـــــــادی- vadî): دەرە، دۆڵ، رۆخانە.

وادیان- ا.(ڤادیان- vadiyan): رازیانە.

وادیج- ا(ڤـادیج- vadîc): دار بەسـتی مـێـو، قایمە مێو، کەپری مێو، لقی مێو.

وار- ا(ڤار- var): پاشگرە، کەبچێتە سەر وشە مـاناکەی دەگـۆڕێ وەک: دیوانە - دیڤـانە+ وار - دیڤانەڤار؛ شێت ئاسا.

وارث- ا.فا.ع(ڤاریس- varis): میراتگر.

وارد- ا.فا.ع(ڤارید- varid): هاتوو، هاتگ.

واردە- ا.فـــا.ع(ڤـــاریدە- varide): هاتـوو، هاتگ، ئەو کالآیەی لە شوێنانی ترەوە دەهێنرێن.

وارسـتـە- ص(ڤـارەسـتـە- vareste): ئازاد، خەلەسیو، رەها، رزگار.

وارسی- ا.مص(ڤارەسی- varesî): تەفتیش، پشکنین.

وارغ- ا(ڤارەغ- varex): بەربەستی ئاو.

وارغ- ا(ڤـــاریغ- varix): گلیم، بەڕە، بەن، پەت.

وارغ- ا(ڤاروغ- varux): قرقێنە.

وارف- ص.ع(ڤاریف- varif): سێبەری درێژ، بەرین، درێژ.

وارفتن- مص.ل(ڤـــارەفـــتـــەن- vareften): کرانەوە، رۆییشتنەوە، گەڕانەوە، توانەوە.

وارفتە- ا.مف(ڤارەفتە- varefte): رۆییوو، گەڕاوە، تواوە، هەڵوەشاوە، حەپەساو.

وارن- ا(ڤـــــارەن- varen): ئـانیـــــشـک، قونانیسک.

وارو- ص(ڤـــــــــــاروو- varû): ئـاوەژوو، دەمەونخوون، ژێروبان.

واروزدن- مص.ل(ڤاروو زەدەن-varû zeden): ژێروبان کـردن، ئاوەژووکـردن، تەقـڵـەلێـدان، پێچەوانە.

واروک- ا(ڤـــــارووک- varûk): زیـپـکـە، بالووکە.

وارون- ص(ڤـــــــــــاروون- varûn): ژێروبان، سـەرەونخـوون، ئاوەژوو، شـووم و نەحس.

وارە- (ڤارە- vare): پاشگرە دەچێتەسەر وشەو مـــاناکـــەی دەگـــۆڕێ وەک: گـــوش+ وارە - گوشڤارە،= گوارە.

وارە- ا(ڤـارە- vare): جـار، کـەڕەت، نۆرە، دەفعە، نۆبە.

وارهـانـیـــدن- مص.م(ڤـــارەهانیـــدەن- varehanîden): ئازادکردن، رزگارکردن.

وارهیـدن- مص.ل(ڤـارهیـدەن- varhîden): ئازاد بوون، خەلەسین، رزگاربوون.

واریختن- مص.م(ڤـاریخـتـەن- varîxten): رشتن، بەراوردی حیسابات، حیسابکردن لەگەڵ کەسێکدا، کەوتنی کەفماڵ یان لەبغی دیواران.

واریس- ا.فـر(ڤـاریس- varîs): دەلّب بوونی دەماری پووز.

وازدن- مص.م(ڤـــــــازەدەن- vazeden): شیکردنەوەی لۆکە، هەلاجی کردن، رەتکردنەوەی شتێک یان کەسێک، وەلانان، پەیمان شکاندن.

وازر- ا.فا.ع(ڤـازیر- vazir): هەڵگری باری گران، گوناحکار.

وازع- ا.فــا.ع(ڤـــازیئ- vazi’): رێگر، بەرهەڵست، ســـەرداری لەشکر، بەرێوەبەری کاروباری لەشکر.

وازلین- ا.فر(ڤازیلین- vazilîn): ڤازیلین.

واژ- ا(ڤاژ- vaj): باج.

واژگـــون- ص(ڤـــاژگـــوون- vajgûn): دەمەونخوون، دەمەوقلپ، سەرەوخوار، ژێروبان، ئاوەژوو.

واژون- ص(ڤـــــاژوون- vajûn): ئاوەژوو، بەرەواژی، واژی، پشت و روو، ژێرو بان.

واژه- ا(ڤاژە- vaje): وشە، پەیڤ، بێژە.

واستدن- مص.م(ڤاسیتەدەن- vasiteden): سەندنەوە، وەرگرتنەوە.

واستـریوش- (ڤاسـتـریووش- vastriyûş): جووتیاران، دێهاتییان.

واســرنگیـدن- مص.م(ڤـاسـەرەنگیـدەن- vaserengîden): هێـرشکردن، پەلامـاردان، نکۆڵی کردن.

واسط- ص.ع(ڤـاسـیت- vasit): ناوەڕاست، کەسێک لە ناوەڕاستدا دانیشتبێ.

واسطه- ص.ع(ڤاسیتە- vasite): ناوبژیوان، ناوکۆ، هۆ، کەسێک لە ناوەندابێ.

واسع- ص.ع(ڤاسیئ- vasi’): بەرین، گوشاد، ئاواڵە، فراوان.

واشامه- ا(ڤاشامە- vaşame): لەچک.

واشـدن- مص.ل(ڤـاشـودەن- vaşuden): کرانەوە، جیابوونەوە.

واشر- ا.انگل(ڤاشیر- vaşir): واشەر.

واشنگ- ا.ص(ڤاشەنگ- vaşeng): کەسێک لە مـانگی رەمـەزاندا خـەڵکی بۆ پارشـێـو خـەوەر بکاتەوە. پاسەوان، گەورەی پاسەوانان.

واشه- ا(ڤاشە- vaşe): واشە، باشو، باشوکە.

واشی- ا.فا.ع(ڤاشی- vaşî): دوو زمان، قسە هێنان و بردن.

واصف- ا.فا.ع(ڤاسیف- vasif): وەسفکار، ستایشکار.

واصل- ا.فا.ع(ڤاسیل- vasil): گەیەنەر.

واضح- ص.ع(ڤـازیە- vazih): دیار، روون، ئاشکرا، خویا.

واضع- ا.فــا.ع(ڤـــازیئ- vazi’): دانەر، بڕیاردەر.

واعظ- ا.فا.ع(ڤائیـز- va’iz): وەعـزدادەر، ئامۆژیگار، ئامۆژگاریکار.

واعی- ا.فا.ع(ڤائی- va’î): گوهدار، گوێگر.

وافد- ا.فا.ع(ڤائید- vafid): هاتوو، شاند، نوێنەر، کەسێک بەپەیامیکەوەبێ.

وافـــر- ص.ع(ڤــــافـــیــــر- vafir): فـراوان، مـشـە، زۆر، ناوی بەحرێکی شـیـعـری عەرەبییە.

وافـور- ا(ڤـافـور- vafûr): وافـور، تلیـاک، سەبیلی تایبەتی تلیاک کێشان.

وافور- ا.فر(ڤافور- vafûr): هەڵم، دووکەڵ، کەشتی، کەشتی هەڵم.

وافی- ا.فـا.ع(ڤـافـی- vafî): سـەر راست، ئەمـەكـدار، خـودان بەڵێن، کـەسـێک پابەندی پەیمانو بەڵێنی خۆی بێ.

واق- ا.ع(ڤـاغ- vax): واق واق، مـاسـیگرە، واک.

واقع- ا.فــــا.ع(ڤـــــاغـیء- vaxi’): مــەلێک لە ئاســمـانەوە بێــتــە خـــوارێ، بەرقـەرار،بەرپا، هەقـیـقـەت، رووداو، واقـیع، کەوتوو.

واقعه- ا.فا.ع(ڤاغـیئە- vaxie): قـیـامەت، رووداوو پێشهات.

واقف- ا.فا.ع(ڤاغیف- vaxif): وەستاو، بە پێوە وەستاو، ئاگادار، شارەزا.

واک- ا(ڤاک- vak): ماسیگرە، واق واق.

واكردن- مص.م(ڤاكەردەن- vakerden): كردنەوە.

واكس- ا(ڤاكس- vaks): بۆياغی پێڵاو.

واكسن- ا.فر(ڤاكسن- vaksin): كوتان.

واكسيل- ا(ڤاكسيل- vaksîl): قەيتانی سەر شانو سنگی ئەفسەران.

واكسيناسيون- ا.فر(ڤاكسيناسيون- vaksînasyûn): كوتان.

واكشيدن- مص.م(ڤاكەشيدەن- vakeşîden): دەرهێنان، هەڵكێشانەوە.

واكنش- ا.مص(ڤاكونيش- vakuniş): پەرچەكردار، كاردانەوە.

واكوئول- ا.فر(ڤاكوول- vakûul): ناوی پروتۆپلازم.

واكوفتن- مص.م(ڤاكوفتەن- vakûften): پێكداكوتانی دووشت.

واگذاردن- مص.م(ڤاگوزاردەن- vaguzarden): وازلێهێنان، وێڵكردن، تەرككردن، سپاردن، سپاردنی شتێك بە كەسێك.

واگذارنده- ا.فا(ڤاگوزارەندە- vaguzarende): كەسێك شتێك بە يەكێكی دی بدات.

واگرايى- ا.مص(ڤاگەرايى- vagerayî): دووری.

واگردان- ا.مص(ڤاگەردان- vagerdan): ژماردنەوە، خۆگۆڕين، ئاوەژوو كردن.

واگرفتن- مص.م(ڤاگيريفتەن- vagiriften): بەدواداچوون، وەرگرتنەوە.

واگفتن- مص.م(ڤاگوفتەن- vaguften): گوتنەوە.

واگن- ا.فر(ڤاگون- vagun): فارگۆن.

واگن لى- ا.فر(ڤاگون لی- vagun lî): ڤارگۆنێ كە جێی نووستنی هەبێ.

واگويه- ا.مص(ڤاگويە- vaguye): گوتنەوەی قسە، دووبارە كردنەوەی قسە.

واگير- ص(ڤاگير- vagîr): نەخۆشييە درمەكان، پەتا.

وال- ا(ڤال- val): جۆرە ماسييەكە.

وال- ا(ڤال- val): جۆرە حەريرێكی تا رادەيەك گرانبەهايە كە ژنان كراس و عەبای لێ دروست دەكەن.

والا- ص(ڤالا- vala): باڵا، بەرز، رەسەنو خانەدان.

والاتر- ص.ت(ڤالاتەر- valater): باڵاتر، بەرزتر، بڵندتر.

والاد- ا(ڤالاد- valad): سابيتە، ئاسمانە، گومەز، ديوار، چينی ديوار، قاڵب.

والادگر- ا.ص(ڤالادگەر- valad ger): بەنا، تەلاركار، وەستای ديواری گڵ.

والان- ا(ڤالان- valan: دەستەيەك لە گيانلەبەرانی شيردەری دەريايی.

والان- ا(ڤالان- valan): رازيانە.

والانس- ا.فر(ڤالانس- valans): زاراوەيەكی زانستی كيميايە.

والانه- ا(ڤالانە- valane): زام، برين.

والد- ا.ع(ڤاليد- valîd): باب، باوك.

والده- ا.ع(ڤاليدە- valide): دايك، داك، دايك و باوك.

والدين- ا.ع(ڤاليدەين- valideyîn): داك و باب.

والريان- ا.فر(ڤاليرييان- valirîyan): جۆرە گيايەكە.

والس- ا.مر(ڤالس- vals): جۆرە سەمايەكە.

والك- ا(ڤالەك- valek): سيری كێوی.

والگونه- ا(ڤالگونە- valgûne): ئاڵ گۆنا، سووراوی ژنان.

واليدن- مص.ل(ڤالەميدەن- valemîden): پاڵدانەوە، درێژ بوون، هەڵاژان.

واله- ا(ڤالە- vale): تراويلكە، سەراب.

واله- ا(ڤالە- vale): جۆرە ماسييەكە.

واله- اا(ڤاله- vale): سوربوون، زاری.

واله- ص.ع(ڤالیه- valih): خەمبار، شەیداو سەرگەردان لە عەشقا.

والی- ص.ع(ڤالی- valî): فەرمانڕەوا، حوکمران.

والیبال-ا.انگل(ڤالیبال-valîbal): یاری باسکە.

والیدن- مص.ل(ڤالیدەن- valîden): نەشونماکردن، فەخرکردن، نازین.

وام- اا(ڤام- vam): وام، قەرز، قەرد.

وامانڈن- مص.ل(ڤاماندەن- vamanden): پاشکەوتن، ماندووبوون.

وامانده- ا.مف(ڤاماندە- vamande): پاشکەفتوو، دواکەوتگ، ماندوو.

وامپیر- ا.فر(ڤامپیر- vampîr): شەمشەمە کوێرەیەکی گەورەیە.

وامخواه- ص.فا(ڤام خاه- vam xah): داواکاریی قەرز، کەسێک قەرز بکات، کەسێک داوای قەرزی خۆی لە قەرزدار بکاتەوە.

وامدار- ص(ڤامدار- vamdar): قەرزدار.

وامران- اا(ڤامیران- vamiran): جۆرە گیایەکە لە زەردەچەوە دەچێت.

وامق- ص.ع(ڤامیغ- vamix): دۆست، عاشق، (وامیق و عەزرا) ناوی دوو دڵدارەو چیرۆکی خۆیان هەیە.

وامی- ص(ڤامی- vamî): قەرزدار، هیلاک و ماندوو.

وان- (ڤان-van): پاشگرەو دەچێتە سەر وشەو ماناکەی دەگۆڕێ.

وانگاه- ق(ڤانگاه- vangah): ئەو کاتە، هەنگێ، لەوە بەدواوە.

وانمودن- مص.م(ڤانیموودەن-vanimûden): نیشاندان، دووبارە نیشاندان.

وانیل- ا.فر(ڤانیل- vanil): جۆرە رووەکێکە.

وانیلین- ا.فر(ڤانیلین- vanîlîn): شیلەی وانیل کە بۆ دروستکردنی شیرینی و دەرمانان بەکاردێ.

واویلا- ا.ع(ڤاڤەیلا- vaveyla): واوەیلا، شیوەن، نالەو زاری و رۆڕۆ.

واه- (ڤاه- vah): واخ، بەداخەوە، وای.

واهب- ا.فا.ع(ڤاهیب- vahib): بەخشندە، لە سیفەتەکانی یەزدانە.

واهمه- ا.ع(ڤاهیمە- vahime): واهیمە، ترسو خەیالات.

واهی- ص.ع(ڤاهی- vahî): سست، فشەڵ، بێ بنچو بناوان، کۆن و ستۆک.

وای- (ڤای- vay): وای، ئاخ وئۆف.

وایا- ا.ص(ڤایا- vaya): مەراز، زەرورەت، پێویستە، گەرەکی.

وایج- اا(ڤایج- vayic): کەپری مێو، قایە مێو، دار بەستی مێو.

وایست- اا(ڤایست- vayist): پێویست، پێویستە.

وایه- ا.ص(ڤایە- vaye): پێویستی، زەرورەت، پێداویستی.

وباء- ا.ع(ڤەباء- veba'): کولێرا، پەتا.

وبال- ا.ع(ڤەبال- vebal): بەڵا، تەنگانە، عەزاب، ئاکام شەڕی.

وبر- ا.ع(ڤەبەر- veber): کوڵکەی وشترو کەروێشک و ڕێویو ئەو شتانە، کوڵکە. گیانلەبەرێکی کوڵکنی کلک کورتە لە پشیلە بچووکترە، سەرمای پیرێژن.

وبر- ا.ع(ڤەبر- vebr): سەرمای پیرەژن، گیانلەبەرێکە لە تیرەی کەروێشکی کێوی زەهراوی.

وبیل- ص.ع(ڤەبیل- vebîl): دژوار، تەنگانە، ناخۆشی، کاری سەخت و دژوار.

وتد- ا.ع(ڤەتەد- veted): سنگ، مێخ.

وتر-ا.ع(ڤەتەر-veter): ژێی کەوان، ژێی ساز.

وتگر- ا.ص(ڤەتگەر- vetger): شاعیر، فەروە دروو.

وتو- ا.فر(ڤیتوو- vitû): ڤیتۆ، فتکردنەوە، رەتکردنەوە.

وتیره- ا.ع(ڤەتیرە- vetîre): ریچکە، ریّ و ریباز، دەستوور.

وثائق- ا.ع(ڤەسائیغ- vesaix): بەڵگەنامان.

وثاق- ا.ع(ڤیساغ- visax): وەتاق، هۆدە، بەن، پەت، هەر شتێک کەسێک یان شتێکی پێ ببەسترێتەوە.

وثقى- ص.ع(ڤوسغا- vesxa): مکومتر، قایمتر.

وثن- ا.ع(ڤەسەن- vesen): بت.

وثوب- مص.ل.ع(ڤوسووب- vusûb): راپەرین، بازدان.

وثوق- مص.ل(ڤوسوغ- vusûx): متمانەدان بە کەسێک.

وثیق- ص.ع (ڤەسیغ- vesîx): مکوم، قایم، جێگیر.

وثیقه- ا.ص.ع(ڤەسیغە- vesîxe): ئەوەی متمانەی پێ بکرێ، مکوم، جێگیر، بەڵگەنامە.

وج- ا.ع(فەجج- vecc): سۆسنی زەرد.

وجاء- ا.ع(ڤیجاء- vica’): لێدان، (چ بەدەستو چ بە چەقۆ).

وجاء- ص.ع(ڤەجاء-veca’): بێ خێر، بێ کەڵک.

وجاع- ا.ع(ڤیجاء-vica’): ئازار، ئێش، ژان.

وجاهت- مص.ع(ڤەجاهەت- vecahet): جوانی، شکۆداری، حورمەت و سەرفرازی.

وجب- ا(ڤەجەب- veceb): بست، وژە.

وجد- مص.ع(ڤەجد- vecd): هاتنەجۆش و خرۆش، حاڵ لێهاتن.

وجدان- مص.م.ع(ڤیجدان- vicdan): دۆزینەوە، ویژدان، هێزی باتینی کە چاکو خراپی پێ دەرک دەکرێ.

وجدانى- ص.ن.ع(ڤیجدانی- vicdanî): ویژدانی، ئەوەی لە رێگەی هێزی باتینییەوە دەرک بکرێ.

وجع- ا.ع(ڤەجەء- vece’): ئازار، ئێش، دەغەزاری.

وجل- ا.ع(ڤەجەل- vecel): ترس.

وجنات- ا.ع(ڤەجەنات- vecenat): گۆنایان، گووپان.

وجنه- ا.ع(ڤەجەنە- vecene): گۆنا، گووپ.

وجوب- مص.ل.ع(ڤوجوب- vucûb): لازم بوون، واجب بوون، پێویست بوون.

وجود- مص.م(ڤوجود- vucûd): دۆزینەوە، هەبوون.

وجوه- ا.ع(ڤوجوه- vucûh): روو، چارە، روخسارەکان.

وجه- ا.ع(ڤەجە- vech): روو، روخسار، چارە، رێچکە، گەورەی قەوم، پیاو ماقووڵ.

وجهاء- ص.ع(ڤوجەهاء- vuceha’): پیاوماقوولان، گەورەپیاوان.

وجهه- ا.ع(ڤیجهە- viche): لا، سەنت، رووگە.

وجیز- ص.ع(ڤەجیز- vecîz): کورت وکرمانجی، کورتە، پوختە.

وجیع- ص.ع(ڤەجیئ- vecî’): بە ئازار، بەسوێ.

وجین- ا(ڤیجین- vicîn): بژارکردنی گیاکەڵە لە ناو کشتوکاڵدا، بژار.

وجیه- ص.ع(ڤەجیە- vecîh): گەورە، جوان، قۆز، پیاو ماقووڵ، گەورەی قەوم.

وجیهه- ص.ع(ڤەجیهە- vecîhe): ژنی جوانو سەنگین و بەهەیبەت.

وچر- ا(ڤەچەر- veçer): فتوا، دەستووری حاکمی شەرع.

وچرگر- ا.ص(ڤەچەرگەر- veçer ger): حاکمی شەرع، قازی.

وحدانی- ص.ع(ڤەهدانی- vehdanî): تەنیا، یەکتا.

وحدانیت- ا.ع(ڤەهدانییەت-vehdaniyet): یەکتایی.

وحدت- مص.ل.ع(ڤەهدەت- vehdet): یەکبوون، تەنیایی.

وحش- ا.ع(ڤەهش- vehş): گیانلەبەرانی کێوی، هوڤی.

وحشت- ا.ع(ڤەهشەت- vehşet): خەم و ترس‌و پەژارە لە تەنیاییدا، تەنیایی، خەڵوەت.

وحشی- ا.ص.ع(ڤەهشی- vehşî): حەیوانی کێوی، هوڤی.

وحل- ا.ع(ڤەهەل- vehel): قوڕەسیان و چڵپاو.

وحوش- ا.ع(ڤوهووش- vuhûş): کێویان، هۆڤییان.

وحی- مص.ع(ڤەهی- vehî): نانەدڵ، ئیلهام‌و سروشی خوایی بۆ پێغەمبەران.

وحید- ص.ع(ڤەهید- vehîd): تەنیا.

وخ- (ڤەخ- vax): وشەیەکە بۆ خۆشی و لەزەت بەکار دێ، ئۆخەی.

وخامت- مص.ل.ع(ڤەخامەت- vexamet): گرانباری، ناخۆش، بۆ خواردن.

وخش- ص.ع(ڤەخش- vexş): بێهوودە، خەڵکی هیچ‌و پووچ و خوێڕی.

وخش- ا(ڤەخەش- vexeş): شەلکەی ولاخان.

وخشور- ا.ص(ڤەخشوور- vexşûr): پێغەمبەر (تەنیا بە زەردەشت دەگوترێ).

وخشوربند- ا.مر(ڤەخشوربەند- vexşur bend): ئایین، مەزەب، شەریعەت.

وخم- مص.ل.ع(ڤەخەم- vexem): ئینتەلاکردن.

وخم- ا.ع(ڤەخەم- vexem): پیسبوونی هەوا کە ببێتە مایەی بڵاوبوونەوەی نەخۆشییە درمەکان.

وخیم- ص.ع(ڤەخیم- vexîm): دژوار، ناسازگار، پیاوی گرانجان و ناکولۆک.

ود- مص.ل.ع(ڤەدد- vedd): خۆشویستن، ئەشق‌و مەحەبەت.

ود- ا.ع(ڤەدد- vedd): ناوی بتێک بووە کە عەرەبێن پێش ئیسلام پەرستوویانە.

وداج- ا.ع(ڤیداج- vidac): رەگی گەردن، دەماری مل.

وداد- مص.ل.ع(ڤیداد- vidad): خۆشویستن.

وداع- ا.مص(ڤەداء- veda’): دوعاخوازی، خوا حافیزی، بەڕێکردن، ماڵئاوایی.

ودائع- ا.ع(ڤەدایەء- vedayi’): سپاردە، ئەمانەت.

ودج- ا.ع(ڤەدەج- vedec): دەماری مل کە لە کاتی توڕەییدا هەڵدەستێ.

ودع- ا.ع(ڤەدەء- vede’): گوێچکە ماسی، جۆرە سەدەفێکە.

ودگا- ا(ڤودگا- vudga): ڤۆدگا، جۆرە مەیەکی رووسییە.

ودود- ص.ع(ڤەدود- vedûd): زۆر میهرەبان.

ودی- ا.ع(ڤەدی- vedî): وردە نەمامی خورما، تۆماو.

ودید- ص.ع(ڤەدید- vedîd): خۆشەویست، نازیز.

ودیعه- ا.ع(ڤەدیئە- vedî’): ئەمانەت، سپاردە.

وذی- مص.ل.ع(ڤەزی- vezî): تۆماو، روشان.

وذیه- ا.ع(ڤەزییە- veziye): ئێش، ئازار، ئاوی کەم، عەیب، نەخۆشی.

ور- (ڤەر- ver): پاشگرە دەچێتە سەر وشەو ماناکەی دەگۆڕێ وەک هنر+ ور- هنرور= هونەرڤەر- هونەرمەند.

ور- ا(ڤەر- ver): بەر، لا، تەنیشت، کەنار، سینە.

ور- (ڤەر- ver): ئامرازی مەرجە (ئەگەر).

ور- ا(ڤەر- ver): تاقیکردنەوەی خوایی.

ور- ا(ڤیر- vir): چەنەبازی، زۆر بلێیی، چەقاوەسوو، چەقەچناوە.

ورا- (ڤەرا- vera): ئەو.

وراء- ا.ع(ڤەراء- vera’): پاش، پشت، منالّی منالّ، جگە لە .

وراث- ا.ع(ڤوراس- vuras): میراتگران.

وراثت- مص.ع(ڤیراسەت- viraset): میراتگرتن، میراتبردن، ئەوەی لە پاش مردوو بۆ کەس و کار دەمێنێ.

وراج- ص.(ڤیراج- virac): چەنەباز، هەڵەوەڕ، چەقاوەسوو، چەقەچناوە.

ورارود- ا(ڤەرا رود- vera rûd): ئەوبەری (جەیحوون).

وراز- ا(ڤوراز- vuraz): بەراز، یەکانە (بەرازی نێرە).

وراغ- ا(ڤەراغ- verax): ئاگر، تیشک و پرشنگ.

وراق- ا.ص(ڤەراغ- verax): کاغەز فرۆش، نووسەر، کتێبنووس.

ورام- ا(ڤەرام- veram): هەرشتێکی سووک، ئاسان، پارسەنگی تەرازوو.

ورانبر- ق(ڤەرانبەر- veranber): ئەوبەر، ئەولا.

وارانداز- ا.مص(ڤەرانداز- verandaz): بەراورد، هەڵسەنگاندن، تەخمین، مەزەندەگرتن.

وراندازکردن- مص.م(ڤەرانداز کەردەن- verandaz kerden): بەراوردکردن، ئەندازە گرتن، تەخمین کردن.

ورپوشە- ا(ڤەرپوشە- verpûşe): لەچک، سەرپۆش.

ورتاج- ا(ڤەرتاج- vertac): تۆڵەکە، گوڵە بەرۆژە، نیلوڤەر.

ورتیج- ا(ڤەرتیج- vertîc): کەرەواڵە.

ورثە- ا.ع(ڤەرەسە- verese): میراتگران.

ورج- ا(ڤەرج- verc): بایەخ، بەها.

ورجاوند- ص(ڤەرچاڤەند- verçavend): هێژا، پایە بەرز، ڕێزدار.

ورجمند- ص(ڤەرج مەند- vercmend): پایە بەرز، بەڕێز، قەدر گران، هێژا، ئەرجومەن.

ورخج- ص(ڤەرەخج- verexc): پیس، چڵکن، ناشیرین، کرێت، گەمار.

ورد- ا.ع(ڤەرد- verd): گوڵەباخ، گوڵی محەمەدی، گولاسۆر.

ورد- ا.ع(ڤیرد- vird): وێرد، زیکر، دوعا، ئایەت خوێندن.

وردان- ا(ڤیردان- virdan): بالووکە.

وردک- ا(ڤەردەک- verdek): جیبیازی بووک، ئەوەی بووک لەگەڵ خۆی بۆ ماڵی زاوای دەبات.

وردنە- ا(ڤەردەنە- verdene): جۆرە تیرۆکێکە.

وردوک- ا(ڤەردوک- verdûk): جیبیازی بووک، کەپر.

وردە- ا(ڤەردە- verde): داری کۆتر بازان.

ورز- ا.مص(ڤەرز- verz): کشتوکاڵ، کاری بەردەوام، پیشە، کاروکاسبی.

ورزا- ص(ڤەرزا- verza): گاجووت.

ورزش- ا.مص(ڤەرزیش- verzîş): وەرزش.

ورزشکار- س(ڤەرزیشکار- verzişkar): پاڵەوان، وەرزشەوان.

ورزشگاه- ا.مر(ڤەرزیشگاه- verzişgah): وەرزشگە، وەرزشخانە، زۆرخانە.

ورزکار- ص(ڤەرزکار- verzkar): جووتیار، وەرزێر.

ورزگاو- ا.ص(ڤەرزگاڤ- verzgav): گاجووت.

ورزگر- ا.ص(ڤەرزگەر- verzger): وەرزێر، جووتێر.

ورزگن- ا(ڤەرزگەن- verzgen): گۆزە، گۆزەی پڕئاو.

ورزم- ا(ڤـەرزەم- verzem): ئاگر، بلێسەی ئاگر، گەرمی هالاوی گەرمی.

ورزو- ص(ڤەرزەو- verzew): گاجووت.

ورزه- ص(ڤەرزە- verze: کارکردن، کشتوکاڵ کردن.

ورزی- ص(ڤـەرزی- verzî): وەرزێر، جوتێر، کرێکار.

ورزیدن- مص.ل(ڤـەرزیدەن- verzîden): وەرزش کردن، کۆشش کردن، کارکردن، کشتوکاڵ کردن، مەشقکردن.

ورزنده- ا.فـا(ڤـەرزەندە- verzende): وەزرشکار.

ورزیده- ا.مف(ڤـەرزیدە- verzîde): وەرزش کردوو، بەدەست هێنەر، بەهێز.

ورس- ا(ڤـەریس - veris): وەریس، گوریس، پەت، کندر.

ورس- ا(ڤـورس- vurs): سەرووی کێوی، ئورز.

ورس- ا.ع(ڤـەرس- vers): جۆرە گیایەکە بۆ رەنگ کردنی جل بەکاردێ.

ورساز- ص(ڤـەرساز- versaz): جوان و ناسک، قۆزو باڵا بەرز.

ورست- ا.فـر(ڤـیرست- virst): پێوانەیەکە نزیکەی هەزار مەتر دەبێ.

ورستاد- ا(ڤـیرستاد- virstad): سکەی ریزکردنی حەرفان لە چاپخانەدا.

ورستاد- ا(ڤـەرەستاد- verestad): مووچە، جیرە.

ورسنگ- ا(ڤـەرسەنگ- verseng): پارسەنگ.

ورسیج-ا(ڤـەرسیج- versîc): دەرگای ماڵ، ئاستانە.

ورشان- ا.عـ(ڤـەرەشان- vereşan): جۆرە کۆترێکی کێوییە، قومری.

ورستاد- ا(ڤـەرەستاد- verstad): مووچە، جیرە.

ورشک- ا(ڤـەرشەک- verşek): کیسەی پارە.

ورشکست- ص(ڤـەرشیکەست- verşikest): شکان، دارووخان، نابودی.

ورشکستن- مص.ل(ڤـەرشیکەستەن- verşikesten): تێکشکان، رووخان، زەرەرکردن لە سەودادا.

ورشکسته- ا.مف(ڤـەرشیکەستە- verşikeste): بازرگانێ کە ئیفلاس بکات.

ورشکستگی- ا.مص(ڤـەرشیکەستەگی- verşikestegî): نابوود بوون، ئیفلاسکردن.

ورشو- ا(ڤەرشەو- verşew): جۆرە کانزایەکە، ستیل.

ورطه- ا.ع(ڤـەرتە- verte): گەرداو، زەلکاو، زۆنگ، شوێنی خەتەرناکو بێ رێگە، گرفت و گیرۆدەیی.

ورع- مص.ع(ڤەرەء- 'vere): خواناسی و تەقوا.

ورع- ص.ع(ڤـەرئ- 'veri): خواناس، لە خوا ترس، بەدین.

ورغ- ا(ڤەرغ- verx): بەربەست.

ورغ- ا(ڤەرغ- verx): رۆشنی، رووناکی.

ورغست- ا(ڤەرغەست- verxset): رووەکێکە لە سپیناغ دەچێو دەکرێ بە چێشت.

ورغلانیدن- مص. م(ڤـەرغەلانیدەن- verxelanîden): هاندان، جوڵاندن، هارووژاندن، وررووژاندن.

ورفان- ص(ڤەرفان- verfan): شەفاعەتکار، کەسێک شەفاعەت بۆ یەکێک بکات.

ورفشان- ص(ڤـەرفشان- verfşan): شەفاعەتکار.

ورق- ا.ع(ڤـەرەغ- verex): کاغەز، پەلکی دار، پەڕەی کتێب و دەفتەران.

ورقاء- ا.ع(ڤەرغاء- 'verxa): کۆتری کێوی، کوکوختی، دێڵە گورگ.

ورقه- ا.ع(ڤـەرەغە- verexe): یەک گەڵا، یەک پەڕە کاغەز.

ورک- ا(ڤەرەک- verek): دەوەنێکی دڕکاوییە بۆ سوتان بەکاردێ.

ورک- ا.ع(ڤەریک- verik): ئێسقانی سمت.

ورکار- ا.ص(ڤەرکار- verkar): بڕک، وەکو بڕکی کاڵەکو زەبەشو ئاروو.

ورکاک- ا(ڤەرکاک- verkak): داڵە کەرخۆرە، سەرگەڕ.

ورگوش- ا(ڤەرگووش- vergûş): گوارە، گوارەی درێژ.

ورل- ا.ع(ڤەرەل- verel): بزن مژۆک، قومقمۆک، قۆڕی.

ورم- ا(ڤەرم- verm): یاد، بیر، هزر، زەین، ئەزبەر.

ورم- ا.ع(ڤەرەم- verem): پەنام، ئاوسان، ماسان، لوو.

ورمالیدن- مص.ل(ڤەرمالیدەن- vermalîden): هەڵکردن، قۆڵ هەڵکردن، چاک هەڵکردن.

ورموت- ا.فر(ڤیرموت- virmût): جۆرە شەرابێکە.

ورنا- ص(ڤورنا- vurna): جەوان، لاو.

ورنامە- ا(ڤەرنامە- vername): بەرنامە.

ورنجن- ا(ڤەرەنجەن- verencen): دەستبەند، بازن، بازنگ، مووچەوانە.

ورنی- ا.فر(ڤیرنی- virnî): مەلحەم، ڕۆنی ڕەونەق.

وروارە- ا(ڤەرڤارە- ver vare): باڵەخانە، هۆدە،ماڵی هاوینە.

وروت- ا(ڤوروت- vurût): خەشم و غەزەب، توڕەیی و ڕق.

ورود- مص.ل.ع(ڤوورود- vurûd): هاتن، گەییشتن.

وروغ- ا(ڤوروغ- vurûx): قرقێنە.

وروغ- ا(ڤوروغ- vurûx): پەشێوی، ناخۆشی، تاریکی، لێڵی.

ورهمین- ا.ص(ڤەرهەمین- verhemîn): نانی قارشوغ.

وریب- ص(ڤوریب- vurîb): خوار، کەچ، ناڕاست، پێچ.

ورید ا.ع(ڤەرید- verîd): شادەمار، دەماری مل، دەمارێک کە خوێن بۆ دڵ بگەڕێنێتەوە.

وریز- ا(ڤەریز- verîz): کەتیرە، سەمغ.

وز- ا(ڤیز- viz): وزەوز، دەنگی مێشو مێشوولە.

وزارت- ا.ع(ڤیزارەت- vizaret): وەزیری، پایەی وەزیری، پۆستی وەزیری.

وزارتخانە- ا.مر(ڤیزارەتخانە- vizaret xane): وەزارەتخانە، شوێنی وەزیرو بەردەستەکانی.

وزان- ص.فا(ڤەزان- vezan): هەڵکردوو، بای هەڵکردوو.

وزان- مص.ع(ڤیزان- vizan): هەڵسەنگاندن، هەڵسەنگاندنو بەراورد کردنی دوو شت تابزانرێ کامیان قورسترە.

وزان- ا.ع(ڤیزان- vizan): بەرانبەر، هاوسەنگ.

وزر- ا.ع(ڤیزر- vizr): گوناح، سەنگینی، باری قورس، باری گران.

وزر- ا.ع(ڤەزەر- vezer): کێوی بەرز، پەناگە، هەر شوێنێکی مکوم و قایم کە بکرێ پەنای تیا بگیرێ.

وزراء- ا.ع(ڤوزەراء- vuzera’): وەزیران، شالیاران.

وزش- ا.مص(ڤەزیش- veziş): هەڵکردنی با، هاتنی با.

وزغ- ا(ڤەزەغ- vezex): قورباقە، بۆق.

وزغە- ا(ڤەزەغە- vezexe): جۆرە مارمێلکەیەکە.

وزن- مص.م.ع(ڤەزن- vezn): پێوان، کێشان، هەڵسەنگاندن.

وزنه-ا.ع(ڤەزنە- vezne): سەنگی تەرازوو.

وزیدن- مص.ل(ڤـەزیدەن- vezîden): هاتن، هەڵکردن، هەڵکردنی با، هاتنی شنە.

وزیر- ا.ع(ڤـەزیر- vezîr): وەزیر، شـالیـار، سەرۆکی هەر وەزارەتخانەیەک.

وزیر مختار- ا.مر(ڤەزیری موختـار- vezîri muxtar): سـەفـیـری پلە دوو، نوێنەری دەوڵەتێک لە پایتەختی دەوڵەتێکی دی.

وزین- ص.ع(ڤـەزین- vezîn): سـەنگین، قورس، سەلارو بەویقار.

وژنگ- ا(ڤەژەنگ- vejeng): پەراوێز، پینە.

وژول- ا(ڤـوژول- vujûl): پـاژنـەی پێ، پاشنەپا، ئاژاوەو فەرتەنە.

وژولیدن- مص.ل(ڤوژوولیدەن- vujûlîden): هاڕووژان، وڕووژان، پەریشان بوون، ئاڵۆزان.

وژه- ا(ڤەژە- veje): بست، وژە.

وسائط- ا.ع(ڤەسائیت- vesait): هۆکاران، ئەوزاران، ناوبژیوانان، ناوکۆیان، میانچی.

وسائل- ا.ع(ڤـەسـائیل- vesail): هۆکـارو ئەوزارێن گـواسـتنەوە، عـەرەبانە، ترومـبـێل، کەشتی...هتد.

وساده-ا.ع(ڤـیـسـاده - visade): پشـتی، سەرین، بالیف، سەنیا، سەرینگە.

وساطت- ا.مص(ڤـەسـاتەت- vesatet): نێوانکاری، ناوکۆیی.

وسام- ا.ع(ڤیسام- visam): میداڵ، نیشانە.

وساوس- ا.ع(ڤـەسـاڤـیس- vesavis): دوودڵیو ڕاڕایی، وازوازی، دەمـەدەمی، هەر ساتەی لەسەر خەیاڵێ، خەیاڵی خراپ.

وستا- ا(ڤەستا- vesta): ئاوێستا، کتێبی ئاینی زەردەشتیان، ستایشی خوا.

وستاخ- ص(ڤوستاخ- vustax): دلێر، بێ پەروا، بێباک، بێ ئەدەب.

وسخ- ا.ع(ڤـەسـەخ- vesex): چڵک، کـێم و زوخاو.

وسد- ا.ع(ڤوسسەد- vussed): مەرجان.

وسط- ا.ع(ڤـەسـەت- veset): ناوەند، ناڤین، ناوەڕاست، نە چاکو نە خەراپ.

وسطی- ص.ع(ڤـوسـتـا- vusta): پەنجـەی ناوەڕاست، زەڕنەقووتە.

وسع- ا.مص(ڤـوسء- vus'): فـراوانی، بەرینی، دارایی، دەوڵەمەندی.

وسعت- ا.ع(ڤـوسئـەت- vus'et): گـەورەیی شوێن، بەرینی.

وسق- ا.ع(ڤەسغ- vesx): باری وشتر.

وسم- مص.ع(ڤـەسم- vesm): داغـکردن، داغمە پێوەنان، نیشانەکردن.

وسمه- ا.ع(ڤـەسمە- vesme): دەرمـانێکە ژنان لە برۆی دەدەن.

وسن- ا.ع(ڤەسەن- vesen): پێویسـتی، خەوو وەنەوز، لەوتاوی.

وسنی- ا.ص(ڤـیـسـنی- visnî): وەسـنی، هەوێ، دوو ژنی یەک پیاو.

وسواس- ا.ع(ڤەسڤاس- vesvas): وەسواس، خەیاڵی خراپ، دوودڵی، ڕاڕایی، وازواز.

وسوسه- مص.م.ع(ڤـەسـڤـەسـە- vesvese): وەسـوەسـە پەیداکـردن، سـەرهەڵدانی خـەیاڵی خراپ.

وسه- ا(ڤەسە- vese): دار عاسا، دار دەست.

وسیط- ا.ع(ڤەسیت- vesît): ناوکۆ، پێناو، میانەوان، میانچی، بەریوان.

وسیطه- ا.ع(ڤەسـیـتـە- vesîte): مـیـانچی، بەریوان، ناوکۆ.

وسیع- ص.ع(ڤەسیء- vesî'): کراوە، بەرین، پان.

وسیله- ا.ع(ڤەسیلە- vesîle): هۆ، ئەوزار.

وسیم- ص.ع(ڤەسیم- vesîm): جوان، قۆز.

وش- (ڤەش- veş): پاشگرە، دەچێتە سەر وشە مـاناکـەی دەگـۆڕێ وەک:پەری+وش-- پریوش= پەری ئاسا.

وش- اا(ڤــەش- veş): قــۆزاخــەی پەمــوو، ریشووی شاشک و سەروبەست.

وش- ص(ڤەش- veş): باش و هەڵبژاردە.

وشات- ص.ع(ڤوشات- vuşat): دوو زمانان.

وشاح- ا.ع(ڤیشاه- vişah): شمشێر، کەوان.

وشــاح- ا.ع(ڤــوشــاه- vişah): هەمــایل، حــەمــایەڵ، هەرچی راستو چەپ لەمل بکرێو شۆڕبێتەوە، (حەمایەڵی شیر، حەمایەڵی دوعاو نوشتە).

وشاق- اا(ڤوشاغ- vuşax): کوڕیژگە، کوڕ، کوڕی جوان.

وشــــانی-اا(ڤـــــەشــــــانی-veşani): زێڕی ناخالیسە ٠سکەیەکی کۆنە لە خۆراساندا باو بووە.

وشــایت- مص.ع(ڤــیــشــایەت- vişayet): دووزمانی.

وشت- ص(ڤەشت- veşt): باش، چاک.

وشتن- مص.ل(ڤەشتەن- veşten): سووڕدان، رەقسین، سووڕانەوە، هەڵپەڕکێ.

وشج- ا.ع(ڤــوشج- vuşc): ســەمغ، شــیلەی وشکەوەبووی درەخت.

وشق- ا.ع(ڤــەشــەغ- veşex): گــوێ رەش، حــەیوانێکی درندەیە بە ئەندازەی ســەگــێکەو لە پڵنگ دەچێ، پێستــەکەی دەکرێ بە دەستکێش یان ئەستەڕی جل.

وشک- اا(ڤــوشک- vuşk): کــەتیــرە، ســەمغ، شیلەی وشکەوەبووی درەخت.

وشکدانه- ا.مــر(ڤــوشکدانە- vuşkdane): وشکەبەر، وەکو فستقو پستەو قەزوانو....

وشــکــردن- مــص.ل(ڤـــــــــــەشــکــەردەن- veşkerden): ئەنجامدانی کارێک بە گورجی.

وشگرده- ا.مف(ڤــەشگەردە- veşgerde): چابوک، چالاک، کارکردە.

وشکول- ص(ڤــەشکوول- veşkûl): پیــاوی چابک و چالاک، گورج و گۆڵ.

وشــکــولیـــــدن- مص.ل(ڤـــەشکوولیــــدەن- veşkûlîden): دەست و برد کردن لە کاردا.

وشگون- اا(ڤــیــشــگوون- vişgûn): نقــورچ، نقورچک، قونجرکە، قورنجک.

وشم- اا(ڤەشم- veşm): تەم، تەمومژ، دومان.

وشم- اا(ڤەشم- veşm): کەرەواڵە.

وشم- ا.ع(ڤــەشم- veşm): خــاڵی کــوتراو لەسەر بەدەن.

وشن- اا(ڤــەشــەن- veşen): باران، بەفــر، بەرف، لەوتاوی.

وشنگ- اا(ڤـەشـەنگ- veşeng): ئامـێـرێکە هەلاج لۆکەی پێ لە ناوەکەی جیا دەکاتەوە.

وشی- ا.ع(ڤــەشی- veşî): نەخش و نیــگاری جل، جلی بە نەخشو نیگار، جەوهەری شمشێر.

وشی- اا(ڤەشی- veşî): حەریر، ئەتڵەس.

وشیج- ا.ع(ڤەشیج- veşîc): درەختـێکە لە قــڵــیــشــە تاوێراندا دەڕوێ، زۆر ســەختو قــایمەو نێزەی لێدروست دەکەن.

وشینه- اا(ڤەشینە- veşîne): زرێپۆش.

وصــــاف- ص.ع(ڤــەســـــــاف- vessaf): وەســفـکار، شــارەزا لە وەسف و بەیانی حــاڵدا، پزیشک.

وصــال- مص.ل(ڤــیـــســال- visal): ویســاڵ، پێگەییشتن.

وصایا- ا.ع(ڤەسایا- vesaya): وەسـیـتـان، ئامۆژگاریان.

وصـــایت- ا.ع(ڤــەســـایەت- vesayet): راسپاردە، پەند، ئامۆژگاری.

وصف- مص.م.ع(ڤەسف- vesf): وەسف کردن.

وصل- مــص.م.ع(ڤــــــەسڵ- vesl): بەیەک گەییشتن.

وصلت- مــص.م.ع(ڤـــــوسڵەت- vuslet): بەیەکگەییشتن.

وصمت- ا.ع(ڤەسمە- vesme): پەڵە، نەنگ، خەوش، عەیب و عار، سستی لە لەشا.

وصول- مص.ل.ع(ڤوسول- vusûl): گەییشتن، هاتن.

وصی- ص.ع(ڤەسی- vesî): سەروەسێت.

وصیت- ا.ع(ڤەسییەت- vesiyet): پەند، ئامۆژگاری، سپاردە، وەسێت.

وصید- ا.ع(ڤەسید- vesîd): دەرگا، ئاستانە، ئەشکەوت، چیا.

وصیف- ا.ع(ڤەسیف- vesîf): خزمەتکار، مێردمنداڵ.

وضع- مص.م.ع(ڤەزء- vez'): دانان، شێوەو شەکڵ، وەزعو حاڵ.

وضوء- مص.ل(ڤوزوء-'vuzu): دەستنوێژ گرتن.

وضوح- مص.ع(ڤوزوە- vuzûh): ئاشکرابوون، خویابوون، روونبوونەوەی کارێک.

وضیع- ص.ع(ڤەزئ- 'vezî): دەنی، خوێری، هەتیوچە.

وطاء- ا.ع(ڤیتاء- 'vita): فەرش، رایەخ.

وطء- مص.ل.ع(ڤەتئ- 'vet): پایەماڵ کردن، پێشێل کردن، سوار بوونی ئەسپ.

وطی- ا(ڤەتی- vetî): گانکردن، گان.

وطن- ا.ع(ڤەتەن- veten): زێد، وەتەن، نیشتمان.

وطواط- ا.ع(ڤەتڤات- vetvat): خەڵکی بێ ئاوەز، شەمشەمە کوێرە.

وطی- (ڤەتی- vetî): پێشێلکاری، جووتبوون.

وظایف- ا.ع(ڤەزائیف- vezaif): ئەرک و فەرمانان، مووچە، جیرە.

وظیفه-ا.ع(ڤەزیفە- vezîfe): جیرەی رۆژانە، وەزیفەو ئەرک.

وعاء- ا.ع(ڤیئاء- 'via): دەفر، ئامان و هیربار، قاپ و قاچاغ.

وعاظ- ا.ع(ڤوئاز- vu'az): واعیزان، ئامۆژگاران.

وعد- مص.م.ع(ڤەئد- ve'd): مژدانەپێ دان، بەڵێندان.

وعده- ا(ڤەئدە- ve'de): قەول و قەرار، بەڵێن.

وعظ- مص.م.ع(ڤەئز- ve'z): وەعزدادان، ئامۆژگاری کردن.

وعید- مص.ل.ع(ڤەئید- ve'îd): هەڕەشە کردن، هەڕوگەفکردن.

وغا- ا.ع(ڤەغا- vexa): شەڕ، جەنگ.

وغد- ا.ص(ڤەغد- vexd): بێ ئاوەز، گێل، سووک، کۆیلەو نۆکەرو غولام، باینجان.

وغست- ص(ڤەغەست- vexest): دیار، ئاشکرا، خویا.

وغستن- مص.م(ڤەغەستەن- vexesten): ئاشکراکردن، خویاکردن.

وغوغ- مص.م(ڤەغ ڤەغ- vex vex): حەپە حەپی سەگ، حەپین.

وغیش- ا.ص(ڤەغیش- vexîş): فرە، زۆر، قامیشەڵان.

وفاء- مص.ل.ع(ڤەفاء- 'vefa): پەیمان بردنە سەر، وەفاداری، ئەمەکداری.

وفات-ا.ع(ڤەفات- vefat): مرن، مەرگ، وەفات.

وفاق- مص.م.ع(ڤیفاغ- vifax): هاوکاری کردن، رێکەوتن، تەبایی.

وفد- مص.ل.ع(ڤەفد- vefd): چوونەلای کەسێک بە مەبەستێک.

وفد- ا.ع(ڤەفد- vefe): لوتکەی چیا، کەسێک بۆ گەیاندنی پەیامێک بچێتە نک پاشا، شاند.

وفق- ا.مص.ع(ڤەفغ- vefx): تەبایی.

وفود- ا.ع(ڤوفوود- vufûd): وەفدان، شاندان، هاتووان.

وفور- مص.ل.ع(ڤوفوور- vufûr): زۆر بوون، فراوان بوون.

وفی- ص.ع(ڤەفی- vefî): وەفادار، بە ئەمەک، ئەمەکدار.

وفیات- ا.ع(ڤەفەیات- vefeyat): مردن.

وقاحت- مص.ل.ع(ڤەغاهەت- vexahet): بێ شەرم بوون، بێ ئەدەبی، بێ حەیایی.

وقاد- ص.ع(ڤەغغاد- vexxad): داگیرساو، زۆر رووناک.

وقار- مص.ل.ع(ڤەغار- vexar): بەسەبربوون، گەورەیی، سەنگینی، سەلاری.

وقاع- مص.ل.ع(ڤیغاء- 'vixa): شەڕکردن، بە شەڕهاتن، جوتبوون لەگەڵ ژندا.

وقایت- مص.م.ع(ڤیغایەت- vixayet): پاراستن، پاراستنی کەسێک لە خەراپە.

وقایع-ا.ع(ڤەغایێ- 'vexayi): سەربوور، رووداو، قەوماو، جەنگان، واریقات.

وقایع نگار- ص.فا(ڤەغایێ نیگار- 'vexayi nigar): واریقاتنووس، رووداوانووس.

وقت- ا.ع(ڤەغت- vext): وەخت، کات، گاڤ.

وقح- ص.ع(ڤەغیە- vexih): بێ شەرم، بێ حەیا.

وقر- مص.ل.ع(ڤەغر- vexr): سەنگینبوون، بەویقار بوون، گوێگرانی.

وقع- ا.ع(ڤەغء- 'vex): لوتکەی چیا، شوێنی بەرز، پلەو پایە.

وقعات- ا.ع(ڤەغەئات- vexe'at): رووداوان، قەوماوان، شەڕ.

وقعە-ا.ع(ڤەغئە- vex'e): جەنگ، رووداو.

وقف- مص.ل.ع(ڤەغف- vexf): وەستان، هەڵوەستەکردن، وەقف کردنی موڵک یان ماڵ بۆ شتێکی تایبەتی.

وقفنامە- ا.مر(ڤەغفنامە- vexfname): وەقفنامە.

وقفە- ا.ع(ڤەغفە- vexfe): هەڵوەستە، گومان و دوو دڵی.

وقل- ا.ع(ڤەغل- vexl): جۆرە درەختێکە.

وقواق- ص.ع(ڤەغ ڤاغ- vex vax): ترسنۆک، جۆرە درەختێکە.

وقود- مص.ل.ع(ڤوغوود- vuxûd): هەڵایسان، داگیرسانی ئاگر.

وقود- ا.ع(ڤەغوود- vexûd): سووتەمەنی.

وقور- ص.ع(ڤەغوور- vexûr): سەنگین، گران، سەلار، بەویقار.

وقوع- مص.ل.ع(ڤوغوء- 'vuxu): کەفتن، کەوتن، رووودان.

وقوف- مص.ل.ع(ڤوغووف- vuxûf): وەستان، زانین.

وقیح- ص.ع(ڤەغیە- vexîh): چاوقایم، بێعار، بێ شەرم، رووداروو بێ ئەدەب.

وقیعە- ا.ع(ڤەغیئە- vexî'e): ئازار، قەوماو، غەیبەت، بەدگۆیی، گۆلاو.

وقیە-ا.ع(ڤوغییە- vuxiye): هۆقە.

وک- اا(ڤەک- vek): بۆق، قورباقە.

وکالت- ا.مص(ڤیکالەت- vikalet): بریکاری، سپاردنی کارێک بە کەسێک و متمانە پێ کردنی.

وکالت نامە- ا.مر(ڤیکالەت نامە- vikalet name): وەکالەتنامە.

وکر-ا.ع(ڤەکر- vekr): لانەی باڵندە، هێلین.

وکلاء- ا.ع(ڤوکەلاء- 'vukela): وەکیلان، نوێنەران، بریکاران.

وکن- ا.ع(ڤەکن- vekn): هێلانەی باڵندان، هێلین.

وکیل- ا.ع(ڤەکیل- vekîl): وەکیل، نوێنەر، بریکار.

ول- ص(ڤیل- vil): رەها، ئازاد، بەرەڵڵا، خوێڕی، وێڵ.

ولاء- ا.ع(ڤەلاء- 'vela): مەحەبەت، لایەنگری، خزمایەتی، کەسایەتی، پاشایی.

ولائم- ا.ع(ڤەلائیم- velaim): میوانداریو دەعوەتکاری بە بوونەێن وەک: زەماوەند، منالبوون، خانووکردن.

ولات- ا.ع(ڤولات- vulat): والییان.

ولادت- مص.م.ع(ڤـيـلادەت- viladet): زایین، زایینی ژن.

ولانە- ا(ڤـەلانـە- velane): بـریـن، زام، جەراحەت.

ولایـات- ا.ع(ڤـەلایـات- velayat): شـارسـتـانان، شـارێک بە دەوروبەرەکـەیەوە، هەرێمێک لە ولاتێک کە یەک والی فەرمانڕەوایی بکات.

ولایت- ا.ع(ڤەلایەت- velayet): ویلایەت.

ولایت- مص.ل.ع(ڤـەلایـەت- velayet): حوکمکردن، کەسایەتیو خزمایەتی.

ولت- ا.فر(ڤولت- vult): ڤۆڵت.

ولتـاژ- ا.فـر(ڤـولتـاژ- vultaj): ڤـۆڵتـاژ، ڕێکخەری وزەی کارەبا.

ولت متر- ا.مر.فر(ڤولت میتر- vult mitr): ڤـۆڵت پێـو، ئامـێـرێکە بۆ ئەندازەگـیـری ڕادەی کارەبا.

ولج- ا (ڤەلەج- velec): کەرەواڵە.

ولج- ا.ع(ڤەلەج- velec): ڕێگەی ناو لەڵان.

ولج- ا.ع(ڤولەج- vulec): بێچوە هەڵۆ.

ولد- ا.ع(ڤەلەد- veled): مناڵ، کوڕ.

ولرم- ص(ڤـیـلەرم- vilerm): شـیـرتێن، شلەتێن.

ولع- مص.ل.ع(ڤەلەء- vele’): دڵبەندبوون بە شتێکەوە.

ولغونه- ا(ڤولغوونە- vul¨xûne): سووراو.

ولگرد- ص.فا(ڤیلگەرد- vilgerd): بەرەڵڵا، بێکارە، وێڵ، خوێڕی، هەرزەیی.

ولنگار- ص(ڤیلەنگار- vilengar): بەرەڵڵا، بێ تەربیەت.

ولو- ص(ڤـیـلەو- vilew): پەراگـەنـدە، ڕەها، بەرەڵڵا.

ولو- ع(ڤەلەو- velew): ئەگەر، ئەگەرچی.

ولوال- مص.ل.ع(ڤەلڤال- vel val): گریان و زاری بە دەنگی بەرز، هاوارکردن، ڕۆڕۆ.

ولـوج- مـص.ل.ع(ڤـولـووج- vulûc): وەژووکەوتن.

ولود- ص.ع(ڤـەلوود- velûd): ژنێ کـە مناڵی زۆر بێنێ.

ولوع- ص.ع(ڤـەلوء- velu’): دڵبـەندی، تێـر نەبوون.

ولوع- مص.ل.ع(ڤەلووء- velû’): حەز چوونە شتێک، تەماعچوونە شتێک.

ولوغ- مص.ل.ع(ڤولووغ- vulûx): لستنەوە، لستنەوەی قاپ لەلایەن سەگەوە.

ولوله- مص.ل.ع(ڤەلڤەلە- velvele): شین و شەپۆڕ، فیزاح و واوەیلاکردن.

وله- مص.ل.ع(ڤەلەه- veleh): خەمباربوون، سەرگەردان بوون، حـەیرمـان لە خـۆشـیـا یان لە خەما، سەرگەردانی، شەیدایی.

ولی- (ڤەلی- velî): مەگەر، بەڵام، لێ.

ولی- ص.ع(ڤەلی- velî): وەلی، پیـاوی خوا، پشتیوان، پشت و پەنا.

ولیـد- ا.ع(ڤـەلیـد- velîd): سـاوا، نەوزاد، بەندە.

ولی عـهـد- ا.ص(ڤـەلی ئەهد- velî ehe): حـاکـمی وەخت و ڕۆژ، مـیـراتگری دەسـەڵات، جێگری پاشا.

ولیمه- ا.ع(ڤەلیمە- velîme): میـوانداری و دەعوەتکاری.

ون- ا(ڤەن- ven): دار قەزوان، دارەبەن.

ونانه- ا.ص(ڤەنانە- venane): کولێرە.

ونج- ا(ڤـەنج- venc): چۆلەکـە، مـەلویچک، پاساری.

ونجنک- ا(ڤەنجنەک- vencnek): ڕێحانە.

ونديداد- ا(ڤەندیداد- vendîdad): بەشێکە لە ئاوێـسـتـا، یەکـێـکە لە پێنج بەشـەکـەی ئاوێستا.

ونژد- ا(ڤـەنژەد- venjed): بنێـشـتـە تاڵ، شیلەی دارەبەن.

ونک- ا(ڤـەنک- venk): کـولّـکەی وشـتـر و کەروێشک و....

ونگ- ا(ڤـەنگ- veng): دەنگی بێـچـووە پشیلە.

ونگ- ص(ڤـەنگ- veng): خـالّی، بە تالّ، قەلەندەرو بێنەوا، دەستکورت.

وننگ- ا(ڤەنەنگ- veneng): لقی مێو، لقی مێو کەسەرەکەی دەبڕن و ئاوی لێ دەچکێ.

ونوس- ا.فـر(ڤـینووس- vinûs): ڤـینۆس، زوهرە.

ونوس-ا.فـر(ڤـینووس- vinûs): ڤـینۆس، خـواوەندی ئەشقو جـوانی لە دەف گـریکیو یونانیانی کۆن.

وه- (ڤـەه- veh): بۆ سـەرسـامیو سـتـایش بەکاردێ، ڤەه، بەه.

وه- ص(ڤیه- vih): چاک، باش.

وهاب- ص.ع(ڤـەهھـاب- vehhab): زۆر بەخشندە، یەکێکە لەناوەکانی خوا.

وهابی- ص.ن.ع(ڤـەهھـابی- vehhabî): تاقمێکی مەزهەبییە لە عەرەبستـانی سعوودی کە بە ئارەزووی دلّی خـۆیان ئەحکامی قـورئان لێک دەدەنەوەو پابەندی هەندێ ڕێو ڕەسمی ئیسـلامی نینو گـەلێک لە کـارو کـردەوەی مـوسـلّـمـانان بە گـومڕاییو بیدعەت دەزانن‌و باوەڕیان بە گومەزو بایەخـدان بە گـۆڕسـتـانو گـۆڕی ئیـمـامـان و تەوافکردنو مـاچکردنی گـۆڕو مـەرقـەدو مـەزاری ئیمامان نییەو بە جایزی نازانن.

وهاج- ص.ع(ڤەهھاج- vehhac): درەخشـان، پرشنگدار، ڕۆشن، رووناک.

وهاد- ا.ع(ڤـیـهـاد- vihad): دۆلّ، دۆلاّن، شیوان.

وهب- مص.م.ع(ڤەهەب- veheb): بەخشین.

وهده- ا.ع(ڤەهدە- vehde): دۆلّ، زەوی قـوولّ و چالّ و نزم.

وهران- ص.ع(ڤـەهران- vehran): ترسـاو، توقیو، زەنەقچوو، هەترشچوو.

وهره- ا.مص.ع(ڤەهرە- vehre): گیرۆدەبوون، بە جۆرێ کە ڕێی دەرچوون نەبێ.

وهل- ا(ڤـوهل- vuhl): دارکـاژ، سـەروی کێوی، عەرعەر.

وهله- ا.ع(ڤـەهلە- vehle): هەوەلّ، هەوەلّی هەر کارێک یان شتێک، سەرەتا، جار، دەفـعە، کەڕەت.

وهم- مص.ل.ع(ڤەهم- vehm): خـەیالّکردن، وێناکـردنی شـتـێک بەدەر لە مـەبەستو ویست، گومان، بە غەلّەت وێناکردن.

وهمنش- ص(ڤیهمەنیش- vihmeniş): خۆش خوو، چاک سروشت.

وهن- مص.ل.ع(ڤەهن- vehn): سستبوون، لاواز بوون، بنێسانبوون.

وهنگ- ا(ڤـەهەنگ- veheng): چەمـەری دەستبار، ئاو زەنگی دارین، بەشی کەڕەتێک ئاو خواردنەوە، جورعەیەک ئاو.

وی- ص(ڤەی- vey): ئەو.

وی- ا(ڤەی- vey): بەرانبەر، ئەوەندە، وەک: دە ئەوەندە. دەبەرانبەر.

وی- (ڤەی- vey): وەی، وەیش، وایش.

ویار- ا(ڤییار- viyar): بێزوو، مەگیرانی.

ویتامین- ا.فر(ڤیتامین- vitamîn): ڤیتامین.

ویترین- ا.فـر(ڤیـترین- vîtrîn): جامـخـانە، شووشەبەند.

ویج- ا.ع(ڤەیج- veyc): نیر، نیلە.

ویحک- ع(ڤەیهەک- veyhek): وشـەیەکە بۆ بەزەیی، یان سـتـایش و سـەر سـوڕمـان بەکاردێ، وەک: حەیف، خۆشی لە خۆت، خەنی لەخۆت.

وید- ص(ڤید- vîd): کەم، گوم، نادیار.

ویدسـتـر- ا(ڤـیـدەسـتـەر- videster): گیانلەبەرێکە.

ویر- ا(ڤیر- vîr): بیر، هوبر، هزر، زەین، یاد.

ویر- ا(ڤیر- vîr): نالّەو زاری، هاوار.

ویرا- ص(ڤیرا- vîra): زەینروون، زیرەک، بە بیروهۆش.

ویراستن- مص.م(ڤیراستەن- vîrasten): ئامادەکردن، رێکخستن، رێکو پێککردن.

ویران- ص(ڤیران- vîran): وێران، خاپوور.

ویران کردن- مص.م(ڤیران کەردەن- vîran kerden): وێران کردن، خاپوورکردن، رووخاندن، تێکدان.

ویرانە- ا.ص(ڤیرانە- vîrane): وێرانە، خەرابە، خاپوور.

ویرگول- ا.فر(ڤیرگول- vîrgûl): وێرگوڵ، فاریزە، کۆما.

ویروس- ا.فر(ڤیرووس- vîrûs): ڤایرۆس، میکرۆبی وردی ئەوتۆ کە بە میکرۆسکۆبیش نابینرێ.

ویرە- ا(ڤەیرە- veyre): برک، وەکو برکی کاڵەک و ئەو شتانە.

ویزا- ا.فر(ڤیزا- vîza): ئیمزای پەساپۆرت، ڤیزە.

ویزیت- ا.فر(ڤیزیت- vîzît): دیدەنی، سەردان.

ویژە- ص(ڤیژە- vîje): وێژە، تایبەتی، هەڵبژاردە.

ویس- ا.ع(ڤەیس- veys): هەژاری، دەروێشی، قەلەندەری.

ویسپرد- ا(ڤیسپەرەد- vîspered): بەشێکە لە ئاوێستا.

ویستا ویزیون- ا.فر(ڤیستاڤیزیون- vîsta vîsyon): جۆرە سەنعەتێکی فیلمسازییە.

ویس کنسول- ا.فر(ڤیس کونسول- vîskunsûl): کونسوڵیار، یاریدەدەری کونسوڵ.

ویسکی- ا.انگل(ڤیسکی- vîskî): جۆرە خواردنەوەیەکە، ویسکی.

ویشنو- ا(ڤیشنو- vîşnû): خواوەندێکی هندۆسانە.

ویل- ا.مص(ڤەیل- veyl): بەڵاو مسیبەت، وەی، چاڵێکە لە دۆزەخدا.

ویل- ا(ڤیل- vîl): سەرکەوتن، دەرفەت و دەلیڤە، بەدەست هێنان.

ویلا- ا.فر(ڤیللا- vîlla): ڤێللا، ماڵی هاوینەی جوان، کۆشک و تەلاری هاوینە.

ویلان- ص(ڤەیلان- veylan): سەرگەردان، گومڕا، دەربەدەر، وێڵ.

ویلانج- ا(ڤەیلانج- veylanc): جۆرە شیرینییەکە.

ویلە- ا.ع(ڤەیلە- veyle): تەنگانە و گرفتاری، فەزیحەت، ریسوایی، ئابڕوچوون.

ویلە- ا(ڤیلە- vîle): فەرتەنەو ئاژاوە.

ویم- ا(ڤیم- vîm): تەڕاو.

ویمە- ا.ع(ڤەیمە- veyme): تۆمەت، دوو زمانی، بوختان.

وین- ا.ع(ڤەین- veyn): ترێ رەشکە.

ویوگ- ا(ڤەیوگ- veyug): بووک، وەوی.

ویولون- ا.فر(ڤیولوون- viyulûn): وێلون، کەمانچە.

ویولون سل- ا.فر(ڤیلوون سیل- viyulûn sil): چەلۆ.

ویولونیست- ا.فر(ڤیوولوونیست- viyûlûnîst): کەمانچەژەن.

هـ- حر (هـ- H):
پیتی سیو یەکەمی ئەلفبای فارسییە بە (ها) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٥)و دوو جۆرە: جۆرێکی دەخوێنرێتەوەو لە هەوەڵ و ناوەڕاست و کۆتایی وشەوە دێ، جۆری دووەمی ناخوێنرێتەوەو لە کۆتایی وشەوە دێ وەک: بندە، خندە، زندە.

ها- (ها- ha): وشەی وەڵامە: بەڵێ، ها.

ها- (ها- ha): نیشانەی کۆیە بۆ غەیری گیانلەبەران وەک: خانە+ها= خانەها، چوب+ها= چوبها.

هائب- ا.فا.ع(هائیب- haib): ترسناک، ترسێنەر، سامناک.

هائج- ا.فا.ع(هائیج- haic): هاڕوژاو، بە جۆش هاتگ، هاویج بونی حەیوانی نێر بۆ مێ و جووت بوون.

هائد- ا.فا.ع(هائید- haid): تۆبەکارو گەڕاوە.

هائل- ا.فا.ع(هائیل- hail): ترساوەر، ترسناک، کارێک لەسەر مرۆڤ قورس بێ.

هائم- ص.ع(هائم- haim): سەرگەردان، وێڵ، **حەیرماو**. هابط- ا.فا.ع(هابیت- habit): دابەزیبو، هاتگەخوار.

هاتف- ا.فا.ع(هاتیف- hatif): بانگکەر، بانگکەرێک کە خۆی دیار نەبێ و دەنگی بژنەوی.

هاتل- ص.ع(هاتیل- hatil): هەوری پڕ باران.

هاج- ص(هاج- hac): گێژ، سەرگەردان، وێڵ، داماو، حەیران، بزێوو هار.

هاجر- ا.فا.ع(هاجیر- hacir): باشتر، قسەی ئاجرو باجر.

هاجره- ا.فا.ع(هاجیره- hacire): نیوەڕۆ، هەڕەتی گەرما.

هاجس- ا.ع(هاجیس- hacis): ئەوەی بە دڵدا ختورە بکات، ئەوەی بە دڵدابێ، کەڵکەڵە، ختورە.

هاچه- ا(هاچە- haçe): دارێکی دوو لقەیە دەدرێتە بەر پەلی درەخت تا نەنەوێ یان نەشکێ، هاچە، فاقە، لکی دوو لکە، حاچە.

هادم- ا.فا.ع(هادیم- hadim): وێرانکەر، روخێنەر.

هادوری- ا.ص(هادوری- hadûrî): گەدا، سوالکەری خوازەلۆک، خەڵکی بێ سەروبەرو خوێرپلە.

هادی- ا.فا.ع(هادی- hadî): رێنوێن، پێشەنگ و پێشەوا.

هادیه- ا.فا.ع(هادییە- hadîye): دارعاسا، بەردی بەرزو دیار، لە ناو ئاودا.

هار- ا(هار- har): ملوانەی مـــــرواری، گەردنبەن.

هار- ص(هار- har): هار، سەگی هار.

هاراکیری- ا(هاراکیری- harakîrî): جۆرە خوکوژییەکە لە ژاپۆندا باوەو خۆکوژ بە چەقۆ ورگی خۆی لەم تەنیشتەوە تا ئەو تەنیشت هەڵدەدڕێ.

هارب- ا.فا(هاریب- harib): هەڵاتوو، راکردوو.

هارپ- ا.فر(هارپ- harp): چەنگ، سازێکی ژێدارە کە ٤٦ ژێی هەیەو بە قامکانی دەست لێدەدرێ.

هارمۆنی- ا.فر(هارمۆنی- harmonî): هارمۆنی، هاوئاهەنگی، هاوئاوازی، سازگاری، کۆمەڵێک ئامێری مۆسیقا کە پێکەوە لێ بدرێن.

هارمۆنیک- ص.فر(هارمۆنیک- harmonik): هاوئاهەنگ.

هارمونیوم- ا.فر(هارمونیوم- harmoniûm): ئۆرگی بچووک.

هاروت- ا.ع(هاروت- harût): هاروت، ناوی فریشتەیەکە کە بەر غەزەوی یەزدان کەوتووەو دەڵێن دەگەڵ فریشتەیەکی دیدا بەناوی ماروت لە بیری بابلدا سەرەو خوار هەڵواسراون.

هارون- ا.ع(هارون- harûn): ناوی براکەی حەزرەتی موسایە، لە فارسیدا بە مانی دەرگاوان و پاسەوان و قاسیدو پەیک هاتووە.

هازل- ا.فا.ع(هازیل- hazil): حەنەکچی، سوعبەتچی، نوکتەباز، هەرزەوێژ.

هاژ- ص(هاژ- haj): زەبون، سەرسام، سەرگەردان، گێژ، بزێوو هار.

هاژیدن- مص.ل(هاژیدەن- hajîden): سەرسام بوون، سەرگەردان بوون، داماوبوون، زەبوون بوون، گریان.

هاس- ا(هاس- has): ترس و بیم.

هاس- ق(هاس- has): ئیتر، هەروەها.

هاشم- ا.فا.ع(هاشیم- haşim): شکێنەر، وردوخاش کەر، کەسێک نان لە قاپدا وردبکات و بیکات بە نانەوڵڵا، ترید.

هاشور- ا.فر(هاشور- haşûr): رتوش، رتوش کردنی وێنە بە قەڵەم.

هاضم- ا.فا.ع(هازیم- hazim): هەرس کەر.

هاضمە- ا.فا.ع(هازیمە- hazime): هەرس کەر، دەزگای هەرس.

هاف بک- ا.انگل(هاف بەک- haf bek): یاریکەری ناوەڕاست.

هاک- ا(هاک- hak): هێلکە، هێلکەی مریشک، تۆو.

هاکول- ا(هاکول- hakûl): زەرنیخی سپی، مەرگەموش، دەرمانی مشک.

هاکی- ا.انگل(هاکی- hakî): هۆکی، قاشوانێ.

هال- ا(هال- هال- hal): سەبر، ئارام، ئۆقرە.

هال- ا(هال- hal): گوڵی گەمەی هۆکی.

هال- ا(هال- hal): جۆرە درەختێکە.

هال- ا.ع(هال- hal): تراویلکە، سەراب.

هال- ا.فر(هال- hal): هۆڵ.

هالات- ا.ع(هالات- halat): خەرمانە، خەرمانان.

هالک- ا.فا.ع(هالیک- halik): کوشندە، لەنێوبەر.

هالکە- ا.فا.ع(هالیکە- halike): نەفسی حەسودی تەماعکار.

هالو- ص(هالو- halû): خۆشباوەڕ، دڵساف، خالۆ، لالۆ.

هالوژن- ا.فر(هالۆژین- halojin): ئەو ماددە نیمچە کانزایانەیە کە لەگەڵ کانزایانی دیدا خوێی وەکو خوێی چێشت دروست دەکات.

هالە- ا.ع(هالە- hale): خەرمانە.

هالە- ص(هالە- hale): دووزمان، بەدخوو.

هامال- ا.ص(هامال- hamal): هاوتا، بەرانبەر، چوون یەک.

هاماور- ا(هاماڤەر- hamaver): ناوی تیرەیەکی ئاکنجی یەمەنە بەناوی حمیەر.

هام دبیـــــریه- ا.مـــــر(هام دەبیـــــریـه- hamdebîrîh): جۆرە خەتێکی ئێرانییە بەر لە هاتنی ئیسلام باوی بووە.

هامراه- ص(هام راه- hamrah): هاوڕێ.

هامش- ا.ع(هامـــیش- hamiş): پەراوێزی کتێبان.

هامن- ا(هامـون- hamun): دەشت، بیـابان، سارا.

هامـوار- ص(هامـڤـار- hamvar): هەمـوار، ڕێک، ڕاستانی و تەخت.

هامواره- ق (هامڤارە- hamvare): بەردەوام، هەمیشە، پەیتا پەیتا.

هامون نورد- ص.فا(هامـون نەڤەرد- hamûm neverd): بیابانگەڕ،

هـامــــــــه- ا.ع(هـامـە- hamme): هـەر گیانەوەرێک ژەهرداربێ وەکو مار....

هامه-ا.ع(هامە- hame): سەر، سەری مرۆڤ و هەر شتـێکی دی، ئەسپ، کـوندەپەپو، کـۆمـەڵی خەڵک، سەرۆک و دەم سپی قەوم.

هـامـی- ص(هـامـی- hamî): حـــــــەیران، سەرگەردان.

هامیان- ا(هامیان- hamyan): کیسە، هەمانە.

هان- ا(هان- han): وشەی ئاگادارکردنەوەیە.

هاون- ا (هاڤـــەن- haven): هاوەن، هاڤن، دەسکاونگ.

هاویه- ا.ع(هاڤـــیـــیـــە- haviye): دۆزەخ، هەڵدێر.

های- (های- hay): ئای، وای.

های های- (های های- hay hay): گـــریەو ناڵین، شینو شەپۆڕ.

های هوی- (های هـوی- hay hûy): هـایو هو، شینو شـەپۆڕ، هەراو هوریای کـۆڕی شـادیو خۆشی.

هایینه- ق(هایینە- hayîne): هەر کـــاتێ، ناچار.

هـبـــاء- ا.ع(هەبا ء- heba'): تۆزو غـــوبار، تەپوتۆز.

هبـات- ا.ع(هیـبـــات- hibat): بەخـــشش، دیاری.

هبـــاک- ا(هەباک- hebak): تەپڵی ســـەر، ناوەندی سەر، تەوقەسەر.

هبد- ا(هەبەد- hebed): ماڵەی جووتیاران کە زەوی کێڵراوی پێ هەموار دەکەن.

هبـــد- ا.ع(هەبد- hebd): تەحلەســـێڤ، کەڵەکەمارانە، گوژاڵک.

هبر- ا(هەبەر- heber): چڵک و کێمی برین.

هـــبــــک- ا(هـــەبـــەک- hebek): ناو لەپ.

هـبـل- ا.ع(هـوبـەل- hubel): بـتـێ بـووە لـە کەعبەدا کە لە شێوەی مرۆڤ و لە عەقیق دروست کرابوو، هەردوو تیرەی قورەیش و بەنی کەنانە بەر لە پەیدا بوونی ئیسلام دەیان پەرست.

هبـوب- مص.ل(هوبوب- hubûb): هاتنی با، هەڵکردنی با، هەڵاتنی ئەستێرە.

هبوط- مص.م(هوبوت- hubût): نیشـتنەوە، دابەزین، هاتنەخوار.

هبـه- مص.م.ع(هیـبـە- hibe): بەخـشین، دیاری، دانی شتێک بە کەسێک بێ بەرانبەر.

هبید- ا.ع(هەبید- hebîd): ماڵە.

هپیون-ا (هەپیون- hepyûn): ئەفیون.

هتـاک- ص.ع(هەتتـاک- hettak): پەردە دڕ، کەسێک پەردە لەسەر کـارێن نهێنی و عـەیب و خەوشێن نادیاری خەڵک هەڵماڵێ، کەسێک کە خەڵکی ریسـواو بی ئابڕو بکات، بەدزمـان، زمان پیس.

هتروژن- ا.فر(هیترۆژین- hitrojîn): مەحلول، گـیـراوەیەک کـە بە تاقـیـکردنەوەی مـیـکرۆسکۆب مادەکانی لێکدی جیا بکرێتەوە.

هتک- مص.م.ع(هەتک- hetk): پەردەدڕین، پەردە لە روو هەڵـمـــاڵین، ریســـواکــــردن و ئاشکراکردن، لەقاودان.

هتل- ا.فر(هوتیل-hutil): ئوتێل، میوانخانه.

هتم- مص.م.ع(هەتم- hetm): شکانی ددان لەبنەوە، کەوتنی ددانی پێشەوە.

هج- ص(هەج- hec): ڕاست ڕاوەستاو، شتێک کە لە زەویدا داچەقێنرابێ وەکو ئالاو ڕم و ئەو شتانە.

هج کردن- مص.م(هەج کەردەن- hec keren): هەڵکردن، ڕاست کردن.

هجاء- مص.م.ع (هیجاء- 'hica): داشۆرین، زەم کردن، جنێوپێ دان، سیلاب، بڕگە، بڕگە بڕگە کردنی وشە، بڕگاندنی وشە.

هجاء- ص.ع(هەججاء- 'hecca): هەجوکار، داشۆرینکار.

هجاور- ا(هەجاڤەر- hecaver): کۆمەڵە خەڵکێک، ئاپۆرای خەڵکی.

هجاور هجاور- ص(هەجاڤەر هەجاڤەر- hecaver hecaver): کۆمەڵ کۆمەڵ.

هجده- ا (هەجدە- hecde): هەژدە.

هجر- مص.ل.ع(هەجر- hecr): جیابوونەوە، دووری و جیایی.

هجران- مص.ل.ع(هیجران- hicran): جیابوونەوە، دوورکەوتنەوە لە کەس و کارو.

هجرت- ا.مص(هیجرەت- hicret): هیجرەت، دوورە وڵاتی، کۆچ کردن لە وڵاتی خۆ، ڕۆژی هیجرەتی پێغەمبەر لە مەکەوە بۆ مەدینە کە ڕێکەوتی مانگی ربیع الاول ساڵی سیازدەیەمی پەیامی ئیسلام بوو بەرانبەر بە ساڵی ٦٢٢ز بوو.

هجن- ا.ع(هوجەن- hucen): خەوش، عەیب، قسەی عەیبدار.

هجن- ص.ع(هوجون- hucun): ناکەس بەچە، لەگام، ئەوەی بابی ئازادو داکی کەنیزەک بێ، دوو ڕەگ.

هجناء- ص.ع(هوجەناء- 'hucena): دوو تۆمان، دوورە، دوو ڕەگان.

هجند- ا(هەجەند- hecend): جۆرە ڕووەکێکە لە سپیناخ دەچێت و دەکرێت بە چێشت.

هجنه- ا.ع(هوجنە-hucne): قسەی ناشیرین.

هجو- مص.م.ع(هەجو- hecû): هەجو، شیعری داشۆرین، جنێو.

هجوع- مص.ل.ع(هوجوء- 'hucû): خەوتن، نووستن.

هجوم- مص.ل.ع(هوجوم-hucûm): هێرش کردن، پەلاماردانی لەنکاو.

هجیر- ا.ص(هەجیر- hecîr): نیوەڕۆ.

هجیر- ص(هوجیر- hucîr): باش، چاک، خاس.

هجین- ص.ع(هەجین- hecîn): نارەسەن، دوو تۆمە، دوڕە.

هچه- ا(هەچە- heçe): هاچە، فاقە، حاچە، لکی دوو لکە.

هدات- ا.فا.ع(هودات- hudat): ڕێنوێنان، پێشەوایان، ڕێبەران.

هدایا- ا.ع(هەدایا- hedaya): دیارییان.

هدایت- مص.م (هیدایەت- hidayet): ڕێنوێنی کردن، نیشاندانی ڕێی ڕاست.

هدبه- ا(هەدبە- hedbe): جۆرە مێروویەکە لە شوێنی تەڕو شێدار دەژی.

هدر- مص.ل.ع(هەدەر- heder): بەفیڕۆچوون، بە باچوون، وون بوون.

هدف- ا.ع(هەدەف- hedef): نیشانە، نیشانەی گوللە، مەبەست.

هدم- مص.م.ع(هەدم- hedm): ڕووخاندن، وێرانکردن.

هدنگ- ا(هەدەنگ- hedeng): ئەسپی سپی.

هدنه- ا.مص.ع(هودنە- hudne): سوڵح، ئاشتی، شەڕ وەستان، ئاگربەس.

هده- ا.ص(هودە- hude): هەق، ڕاست و دروست، سوودو فایدە.

هدهد- ا.ع(هود هود- hud hud): پەپوە سلێمانکە، شانەبەسەر.

هدی- ا.مص.ع(هودا- huda): راستی، رزگاری، ڕێی ڕاست، ڕێنمایی.

هدی- ا.ع(هەدی- hedî): قوربانی، حەیوانێ بە مەبەستی قوربانی بۆ مەککە بنێردرێ وەک: (وشترو مەڕو...).

هدیر- ا.ع(هەدیر- hedîr): بۆڕەی وشتر، گمەی کۆتر.

هدیه- ا.ع(هەدییە- hedîye): دیاریی، پێشکەوتن.

هذا- ا.ع(هازا- haza): ئاوەڵناوی نیشانەیە بۆ نزیک .

هذر- ا.ع(هەزەر- hezer): وڕاوە، قسەی هەلەق و مەلەق، قسەی بێ سەروبەر، وڕێنە.

هذلوله- ا.ع(هوزلول- huzlûl): پیاوی سووک، هەوری باریک، تیلماسکە هەور، ئەسپی درێژو قەبە.

هذیان- مص.ل.ع(هەزەیان- hezeyan): وڕاوە، وڕێنە.

هر- ق(هەر- her): هەموو.

هر- (هیر- hir): دەنگدانی کەسێک یان حەیوانێک، هڕدانی مەڕ.

هر- ا(هور- hur): دەنگی داروخانی شتێک، هاڕە.

هر- ا.ع(هیر- hir): پشیلە، کتک.

هرا- ا(هەرا- hera): هەرا، هاواری ترسناک، نەڕەی گیانلەبەرێن درندە.

هرا- ا (هەرا- herra): سازوبەرگی ئەسپ.

هرار- ا.ع(هورار- hurar): ئیسهالی، سکچوون.

هراس- ا(هەراس- heras): ترس.

هراسان- ص.فا(هەراسان- herasan): ترساو، نیگەران، جارز، هەراسان، بێ ئۆقرە.

هراس انگیز- ص.فا(هەراس ئەنگیز- heras engîz): مایەی ترس و هەراسانی.

هراسه- ا(هەراسە- herase) داهۆڵ، داوەڵ.

هراسیدن- مص.ل(هەراسیدەن- herasîden): ترسان.

هراسنده- ا.فا(هەراسەندە- herasende): ترسێنەر، هەراسان، ترسدار.

هراسیده- ا.مف(هەراسیدە- herasîde): ترسێنراو.

هراش- ا(هەراش- heraş): ڕشانەوە، وەڕشان، هێنانەوە.

هراش- مص.ع(هیراش- hiraş): بەشەڕ هاتن.

هراکش- ا(هەراکیش- herakiş): دەغڵ ودانێ لە وەختی خۆیدا تۆو درابێ، هەراش.

هراول- ا(هەراڤول- heravul): پێشقەرەوڵی لەشکر.

هراینه- ق(هەر ئایینە- her ayîne): هەر کاتێ، ناچار.

هرب- مص.ل.ع(هەرەب- hereb): ڕاکردن، هەڵاتن، پیربوون.

هربد- ا(هیربەد- hirbed): پێشەواو مامۆستای زانستێن ئاینی زەردەشتی.

هربنگ- ا(هوربەنگ- hurbeng): جۆرە گیایەکی ژەهرداره لە ناو کێڵگەی گەنم و جۆ دەڕوێ.

هرثمه- ا.ع(هەرسەمە- herseme): شێری درندە، ناوی پیاوانە.

هرج- مص.ل.ع(هەرج- herc): گێرۆدەبوونی خەڵکی بە شەڕو شۆڕو ئاژاوەوە، بەشەڕ هاتنی خەڵکی.

هرجان- ا.ع(هەرجان- hercan): بادەمی کێوی.

هرجایی- ص(هەرجایی- hercayî): ئاوارە، سەرگەردان، چەرچی، دێوەرە.

هرچند- ق(هەر چەند- her çend): هەر ئەندازە، ئەگەرچی، هەرچەندە.

هرچه- ق(هەرچی- herçi): هەرچەن، هەر ئەندازە.

هـــرد- ا.ع(هـــورد- hurd): زەردەچـــەوە، زەعفەران.

هردومـــان- ا(هەردومـــان- herdûman): گیاکەڵەیەکە لە ناو گەنم و جۆ دەڕوێ.

هرز- ص(هەرز- herz): بێـــهـــودە، بێکارە، بەرەڵڵا، هەرزەو هەڵە، بەیار.

هـرزگـی- ا.مـص(هـەرزەگـی- herzegî): هەڵەوەڕی، چەقـاوەسـویی، بەرەڵڵایی، کـاری ناشیرین کردن، کاری قۆڕو ناشیرین.

هرزاب- ا.ص (هەرزاب- herzab): ئـاوێ بە خـۆڕایی بڕوات، ئاوی بێ سـوودو بێ فـایدە، چڵپاوی موبەق یان گەرماو.

هرزە داری- ص.فـا(هەرزە دەرای - herze deray): چـەنـەبـازی، هـەڵـەوەڕی، هەرزەوێژی.

هرزەگرد- ص.فا(هەرزە گەرد- herze gerd): ئاوارە، وێڵ، بەرەڵڵا، سەرگەردان، بێنەوا.

هرزەگـو- ص.فـا(هەرزەگـو- herzegû): هەرزەگۆ، بێهودەوێژ، قسەی قۆڕو بێتامکەر.

هرزەلاف-ص.فـا(هەرزە لاف- herze laf): بێهودەگۆ.

هرزەلای- ص.فـا(هەرزەلای- herze lay): هەرزە چەنە، بێهودەگۆ، قۆڕیات بێژ.

هرزە مـرس- ص.مـر(هەرزە مـەرەس- herze meres): سەگی بەرەڵڵا، خوێڕی.

هرس- ا(هەرس- hers): کـاریتـە، دیرەک، شاتیر.

هرس- ا(هەرەس- heres): پەرچکردنی لق و پۆپی زیادی درەختان.

هرسکردن- مص.م (هەرەس کـەردەن- heres kerden): پەرچکردنی درەخت.

هرس- مص.م.ع(هـەرس- hers): کـــوتـان، کوتین.

هرشـــه- ا(هەرشـــە- herşe): لاولاو، هەر روەکێکی خۆ هەڵواس.

هرطمان-ا.ع(هورتومـان- hurtuman): جـۆرە گیایەکە لە ناو کێڵگەی گەنم و جۆ دەڕوێ.

هرفولیون- ا(هەرفولیون- herfûliyûn): جۆرە نەعنایەکە.

هرقلوس- ا(هەرغـەلوس- herxelûs): جـۆرە ڕووەکێکە.

هرکاره- ا(هەرکارە- herkare): مـەنجـەڵێکی بەردینە کە شلە یان گۆشتاوی تیا لێ دەنێن.

هرکاره- ص(هەرکارە- herkare): هەمـەکارە، کەسێک هەموو کارێک بکات، پەیک، جاسوس.

هرکـجـا- ق(هەرکـوجـا- herkuca): هەر کوێیەک، هەر شوێنێ.

هرکـول- ا.فـر(هیـرکـول- hirkûl): هەرقل، پاڵەوان، خـوای بەهێـز لە ئەفـسـانەێن کـۆنی یونانیدا.

هرگـاه- ق(هەرگـاه- hergah): هەرکـاتێ، ئەگەر.

هرگـز- ق(هەرگـیـز- hergiz): هەرگـیـز، هەمیشەیی، هیچ کاتێ.

هرم- ا(هورم- hurm): هەڵمی گەرما.

هرم- مص.ل.ع(هەرەم- herem): پیربوون.

هرم- ص.ع(هەریم- herim): زۆر پیر.

هرم- ا.ع(هەریم- herim): هۆش و ئاوەز.

هرم- ا.ع(هەرەم- herem): قوچەک.

هرمـاس- ا(هورمـاس- hurmas): ئەهریمەن، شەیتان.

هرمـاس- ا.ع(هیـرمـاس- hirmas): شـێـری بێشە، بێچوە پڵینگ.

هرمـز- ا(هورمـز - hurmuz): ئاهورامـەزدا، ڕۆژی یەکەمی هەر مانگێکی هەتاوی .

هرمـس- ا(هیـــــرمـــــیـس- hirmis): خواوەندی سەفەرو بازرگانی لە ئەفسانەی یۆنانی کۆندا.

هرنج- ا(هەرەنج- herenc): زاری قـەنات کـە ئاوی لێوە دێتەدەر.

هرنوه- ا(هەرنەڤــــە- herneve): بەری دار بخوردو عود.

هرو- ص(هەرڤ- herv): دلێر، ئازا، قەڵا.

هروانه- ا(هەرڤانە- hervane): نەخۆشخانە، ئەشکەنجەو ئازاردان، شێتخانە.

هروئین- ا.فـر(هیـروئین- hiruin): هیـرۆیین، بۆدرەیەکی سپـیـیـە لەمـۆرفین وەردەگـیـرێ کـە لە مۆرفین و کۆکـاین بەهێزترو کوشندەترە، ئەمە بۆن دەکرێ و زۆر بە خـێرایی کـار لە مـرۆڤ دەکـات و بەنج و مەستی دەکات.

هروتوم- ا(هـەروتـوم- herûtûm): جـــــۆرە گیایەکە.

هرول- ا(هیـرڤـول- hirvûl): دانەوێڵـەیەکـە لە ماش دەچێ.

هروله- ا.مص.ع(هەرڤـەلە- hervele): جـۆرە رۆیشتنێکە لە نێوان راکردن و رۆیشتندا، هەروڵە.

هروم- ص.ع(هەروم- herûm): ژنی بەدخوو.

هروهل- ا(هـەرڤــــــــە هـەل- herve hel): عەنزەرووت.

هروی- ص.ن.ع(هەرڤی- hervî): خـــەڵکی هورات.

هره- ا(هورە- hurre): قون، کونی قون، کونی کۆم.

هره- ا(هورە- hurre): گـیــایەکـە لە نێـو کێڵگەی گەنمو جۆدا دەڕوێ.

هرهر- ا(هیــرهیــر- hir hir): تریقـە تریقی پێکەنین.

هرهری- ص(هورهوری- hurhurî): حــــول حولی، بێ دین و ئیمان، کەسێک پابەندی دین و ئیمان نەبێ، بێ مەزهەب.

هرهفت- ا(هەر هەفت- herheft): کەرەستەی ئارایشتی ژنان کـە لەکـۆنا بریتی بووە لە حـەوت کـەرەسـتـە: سوراو، سـپـیـاو، خـەنە، وسمـە، کل، زرک و غالییە.

هرهفت کردن- مص.م(هەر هەفت کەردەن- her heft kerden): ئارایشت کردن.

هرهفت کرده- ص.مف(هەر هەفت کـەردە- her heft kerde): ئارایشت کـــردوو، ئارایشت کراو.

هریر- ا.ع(هەریر- herîr): قـروسکەی سـەگ، لورەی سەگ.

هریره- ا.ع(هورەیرە- hureyre): دیـلـــــــە پـیـشلەی بچـوک، نازناوی پیـاوێکە دەڵێن رۆژێ چووەتە خزمەتی پێغـەمبەرو بێچووە پشـیلەیەکی مێچکەی بە باوەشەوە بوو، پێغـەمبەریش بە ئەبا هورەیرە گـازی کـردووەو ئیـدی لەوسـاوە بەو ناوە ناسراوە.

هریسه-ا.ع(هەریسـه- herîse): هەریســە، گەنمەکوتراو بە گۆشتەوە، حەلیم، حەلیماو.

هریمن- ا(هەریمەن- herîmen): ئەهریمەن.

هرین- ا(هورین- hurîn): نەڕەی گیـانلەبەرانی درندە.

هریوه- ص.ن(هەریڤــە- herîve): خــەڵکی هورات.

زرهریوه- ا.مـــر(زەرهەریڤـــە- zer herîve): سکەیەکی زێڕی خالیسە بووە کە لە هوراتدا باوبووە.

هزار- ا(هەزار- hezar): هەزار (١٠٠٠).

هزاراوا- ا.مـــر(هەزار ئاڤـــا- hazar ava): بولبول، هەزار ئاواز.

هزار فـشـان- ا.مـر(هەزار ئەفـشـان- hezar efşan): گـیــایەکـە وەکـو لاولاو خـۆی بەدارو درەختـانەوە هەڵدەواسێو مـیـوەکـەی لە هەنگور دەچێت، هەنگوری کێوی-شی پێ دەگوترێت.

هزاران- ا(هـەزاران- hezaran): بـولبـــولان، هەزاران(ژمارە).

هزاربیـشـه- ا(هەزاربیـشـە- hezar bîşe): هەزار پیـشـە، کـەسێک سـەری لە زۆر کـاران دەربچێ، خوانچەیەکی دارینە چاوە چاوە کراوە بۆ ئەوەی زۆر شـتی جـیـاجـیـای تێـخـەن وەک: چا، قەند، ئیستکان، کەوچکو...

هزارپـا- ا.مـــــــــر(هـەزارپـا- hezarpa): مێروویەکە، هەزارپێ.

هزارتابه- ا(هەزار تابە- hezar tabe): هەتاو، خۆر.

هزارجشان- ا.مر(هەزار جەشان- hezar ceşan): مێوی کێوی.

هزارچشمه- ا.مر(هەزار چەشمە- hezar çeşme): شێرپەنجە، سەرەتان.

هزارخانه- ا.مر(هەزارخانە- hezar xane): هەزارلۆ، هەزارتوێ، هەزارلا.

هزاردستان- ا.مر(هەزاردەستان- hezar destan): جۆرە بولبولێکە.

هزارشاخ- ا.مر(هەزار شاخ- hezar şax): جۆرە رووەکێکە.

هزارلا- ا.مر(هەزارلا- hezar): هەزار لۆغانەی حەیواناتی کاوێژکەر.

هزارمیخ- ا.مر(هەزار میخ- hezar mîx): ئاسمانی پڕ ئەستێرە، خەرقەی بڕ داوو تەقەڵی دەرویشان.

هزاره- ا(هەزارە- hezaer): هەزارەمین، دەورەیەکی هەزا ساڵە.

هزاک- ص(هەزاک- hezak): زەبوون، نەزان، گێل، کەسێک زوو فریو بدرێ.

هزال- ا.ع(هوزال- huzal): لاوازی، لەڕی.

هزّال- ص.ع(هەززال- hezzal): حەنەکچی،سوعبەتچی، شۆخیباز.

هزالت- ا.مص.ع(هوزالە- huzale): شۆخی، سوعبەت، خۆش تەبیعەت.

هزاهز- ا.ع(هەزاهیز- hezahiz): جەنگ و ئاژاوە، هەراو فەرتەنە.

هزبر- ص(هوزەبر- huzebr): دلێر، شێر، سەخت و تۆکمەو گەورە.

هزه- ا.ع(هەززە- hezze): لەرزە، جووڵە، تەکان.

هزج- ا.ع(هەزەج- hezec): هەزەج ناوی بەحرێکی شیعری عەرەبییە، دەنگی هەورە تریشە، ئاوازو گۆرانی شادو خۆش.

هزد- ا(هەزەد- hezed): سەگی ئاوی، سەگلاوی.

هزدگند- ا.مر(هەزەد گوند- hezed gund): گونی سەگلاوی.

هزل- مص.ل.ع(هەزل- hezl): شۆخی کردن، سوعبەتکردن، قسەی ناجدی.

هزم- مص.م.ع(هەزم- hezm): شکاندن، راونانی دژمن.

هزمان- ق(هەزمان- hezman): هەر زەمانێ، هەر کاتێ.

هزوارش- ا(هوزڤاریش- huzvariş): شەرح و شرۆڤە.

هزیل- ص.ع(هەزیل- hezîl): لاواز، لەڕ.

هزیمه- ا.مص.ع(هەزیمە- hezîme): هەڵاتن، شکان.

هزینه- ا(هەزینە- hezîne): خەرج.

هژهار- ا(هەژهار- hejhar): نەخۆشی چوار پێیانە، دانی زیادە کە لە دەمی ئەسپ دەردێ و تا ئەو دانە هەڵنەکێشرێ، ناتوانێ ئالیک بخوات.

هژیر- ص(هەژیر- hejîr): هێژا، زیرەک، هوشیار، پەسند، هەژی.

هست- ا.مص(هەست- hest): بوون.

هستره- ا(هەستەرە- hestere): ئامێرێکی سەرەتاییە بۆ گواستنەوەی بەردو خشت و...تد بەکار دەهات.

هستک- ا(هەستەک- hestek): ناوک.

هستن- مص.ل(هەستەن- hesten): بوون، هەبوون.

هستو- ص(هەستو- hestû): کەسێک دان بە شتێکدا بنێ، ئیعترافکەر.

هسته- ا(هەستە- heste): ناوک.

هستی- ا.مص(هەستی- hestî): بوون، دارایی و سەرمایە.

هسر- ا(هەسەر- heser): زوقوم، سیخوار.

هسک- ا(هەسەک- hesek): شەنە، شەن.

هش- ا(هوش- huş): هۆش، هزر.

هش-ا(هوش- huş): وشەیەکە بۆ راگرتنی ولاٌغ.

هشاشت- مص.ل.ع(هەشاشە- heşaşe): شادمانی نواندن، شادمانی.

هشام- ا.ع(هیشام- hişam): سەخاوەت، دلاٌوایی، جوامێری، جوامێر.

هشپلک- ا(هوشپولەک- huşpulek): فیکە، فیکەی کۆتربازان لە کاتی هەلٌفراندنی کۆتردا.

هشت- ا(هەشت- heşet): ژمارە هەشت.

هشتاد- ا(هەشتاد- heştad): ژمارە (٨٠).

هشت پایان- ا.مر(هەشت پایان- heşt payan): ئەختەبوتان.

هشتصد- ا(هەشت سەد- heşt sed): هەشت سەد (٨٠٠).

هشتم- ا(هەشتوم- heştum): هەشتەم.

هشتن- مص.م(هیشتەن- hişten): هێشتن، بەرەلٌلاکردن.

هشته-ا.مف(هیشتە- hişte): واز لێ هێنراو، بەرەلٌلا کراو، جێهێلٌراو، تەلاٌقدراو.

هشتەنامه- ا.مر(هیشتەنامە-hiştename): تەلاٌقنامە.

هشتی- ص.ن(هەشتی- heştî): رارەوی سەرگیراوی هەشت گۆشەی بەر دەرگای چوونە ژوورەوە، مەجاز.

هشدار- (هوشدار- huşdar): وریابە، ئاگاداربە.

هشفیفل- ا(هەشفیفول- heşfîful): گێزەری کێوی.

هشنگ- ص(هەشەنگ- heşeng): بێ سەروبەر، لات، کۆتەرەدار.

هشوار- ص(هوشڤار- huşvar): بەهۆش، هۆشیار.

هشومند- ص(هوشومەند- huşûmend): هۆشمەن، بەهۆش.

هشیار- ص(هوشیار- huşyar): زرینگ، بەهۆش، هۆشیار، هۆشمەن.

هشیوار- ص(هوشیڤار- huşîvar): هوشیار، هۆشمەن.

هضاب- ا.ع(هیزاب- hizab): هەردە، زورگ، باسک، بان.

هضبه- ا.ع(هەزەبە- hezebe): زورگ، باسک، هەردە.

هضم- مص.ل.ع(هەزم- hezm): هەرس، شکست و ستەمکردن.

هف- ا(هەف-hef): شانەی جۆلاٌیی، کەلٌگیت.

هفت- ا(هەفت-heft): هەفت، ژمارە حەوت(٧).

هفت اباء- ا.مر(هەفت ئاباء- heft aba'): هەوت ئاسمان، حەوت ستێران.

هفتاد- ا(هەفتاد- heftad): هەفتا(٧٠).

هفت اقلیم- ا.مر(هەفت ئیغلیم- heft ixlîm): حەوت کیشوەری دنیا.

هفت اندام- ا.مر(هەفت ئەندام- heft endam): حەوت ئەندامی بەدەنی مرۆڤ: سەر، سینگ، سک، هەردوو دەست، هەردووپا.

هفت اورنگ- ا.مر(هەفت ئەورەنگ- heft ewreng): حەوت برا (حەوت ئەستێرە).

هفت برادران- ا.مر(هەفت بەرادەران- heft beradaran): حەوت برا.

هفت برگ- ا.مر(هەفت بەرگ- heft berg): جۆرە رووەکێکە.

هفت بیجار- ا.ص(هەفت بیجار- heft bîcar): جۆرە ترشیاتێکە لە چەند میوەو سەوزەیەکی جیاواز دروست دەکرێ.

هفت تیر- ا.مر(هەفت تیر- heft tîr): حەوت تیر، جۆرە دەمانچەیەکی حەوت خۆرە.

هفت جوش- ا.ص(هەفت جوش- heft cûş): حەوت جۆش، کانزایەکی سەخت و قایمە، خەلٌکی گیان سەخت و بەتاقەت.

هفت خزینه- ا.مر(هەفت خەزینە-heft xezîne): حەوت ئەندامی گرینگی بەدەن، میشک، دڵ، گەدە، سیپەلاک، جگەر، گورچیلە، زراو.

هفت خط- ا.ص(هەفت خەت- heft xet): بێ بار، حەوت روو، فێڵباز.

هفت خوان- ا.مر(هەفت خان -heftxan): هەوت خوان: یەکێکە لە داستانەکانی شانامە.

هفت درهفت- ا.مر(هەفت دەر هەفت- heft der heft): حەوت کەرەستەی ئارایشت: سوراو، سپیاو، خەنە، وسمە، کل، سورمە، غالییە.

هفت سبع- ا.مر(هەفت سوبء- 'heft sub): سی جزمەی قورئان.

هفت سین- ا.مر(هەفت سین- heft sîn): حەوت سین، سفرەیەکە لە نەورۆزا رادەخرێو حەوت جۆرە خواردنی لەسەر دادەنرێ کە هەر هەموویان بەپیتی سین دەست پێ دەکەن، وەک: سیر، سرکە، سێو، سماق، سەمەنی، سەنجو، سەوزە.

هفتصد- ا(هەفت سەد- heft sed): حەوسەد (٧٠٠).

هفت کار- ا.مر(هەفتکار- heft kar): قوماشی حەوت رەنگ.

هفت کشور- ا.مر(هەفت کیشڤەر- heft kişver): حەوت ئیقلیم، حەوت قارەی دنیا.

هفتورنگ- ا.مر(هەفتورەنگ- heftû reng): ستیرانی حەوت برا.

هفته- ا(هەفتە- hefte): حەوتە، حەوت رۆژی حەوتە.

هفده-ا(هەفدە-hefde): هەڤدە، حەودە(١٧).

هفوت- ا.ع(هەفڤوەت- hefvet): سەهو، هەڵە، خزین.

هفهف- ا(هەف هەف- hef hef): حەپە حەپی سەگ.

هکتار- ا.فر(هیکتار- hiktar): دەهەزار مەتری چوار گۆشە.

هکتو- ا.فر(هیکتو- hikto): هیکتۆ، سەد.

هکچه- ا(هوکچە- hukçe): نزگرە.

هکل- ا(هوکەل- hukel): کارگ، قارچک.

هکهک- ا(هوک هوک- huk huk): نزگرە.

هگرز- ق(هەگیرز- hegirz): هەرگیز، هیچ کاتێ.

هل- ا(هیل- hil): جۆرە درەختێکە.

هل- ع(هەل- hel): نیشانەی پرسیار.

هلاشم- ص(هەلاشەم- helaşem): هەر شتێکی خراپو کرێتو ناحەز.

هلاک- مص.ل.ع(هەلاک- helak): مردن، فەوتان، لەنێوچوون.

هلاکت- ا.مص(هەلاکەت- helaket): مەرگ.

هلال- ا.ع(هیلال- hilal): مانگی نوێ، هەیڤک.

هلالوش- ا(هەلالوش- helalûş): فەرتەنەو ئاژاوە.

هلام- ا.ع(هولام- hulam): جۆرە خۆراکێکە لە گۆشتی گوێرەکە دروست دەکرێ.

هلاهل- ا(هەلاهیل- helahil): گیانلەبەرێکی ئەفسانەیی ژەهرداری کوشندەیە.

هلاهل- ا.ع(هولاهیل- hulahil): ئاوی زۆر زولاڵ و ساف، جلی ناسک و جوان.

هلک- ا(هولەک- hulek): ئامێرێک بووە وەکو تاکی تەرازوو لەناو مەنجەنیقدا دادەنراو بەردی تێ دەکراو دەهاوێژرایە دژمن.

هلم- ع(هەلوممە- helumme): وەرە، بێ، بەو.

هلندوز- ا(هەلەندوز- helendûz): چەودەر، سێپەرە، جۆرە گیایەکە.

هلو- ا(هولو- hulû): هەڵۆژە.

هله- (هیلی- hilh): واز بێنە، بێڵە.

هلهال- ا.ع(هەلهال- helhal): جلی ناسک، بێژنگ.

هلهله- مص.ع(هەلهەلە- helhele): هەڵهەڵە.

هلهلیـــون- ا(هەل هەلیـــون- helhelyûn): گویژ.

هلیانه- ا(هەلیانە- helyane): شاتەرە.

هلیـدن- مص.م(هیلیـدەن- hilîden: هێـلان، هێشتن، واز لێ هێنان.

هل- ا(هیل- hil): بهێڵە.

هلـیس- ا.فـــر(هیـلیـس- hilîs): پەروانـەی ئوتومبیل یان فڕۆکە.

هلی کـوپتـر- ا.فـر(هیـلی کـوپتـیـر- hilî kûptir): فڕۆکەی هەلیکۆپتەر، عەلی کۆپتەر.

هلیله- ا(هەلیلە- helîle): درەخـتـیـکە لە هندوستان زۆرە.

هلیم- ص.ع(هەلیم-helîm): هێلم، کـەتیـرە، چەسپ، حەلیم، گەنمەکوتراو بە گۆشتەوە، چێشتی کەشکەک.

هلیـــوتراپی- ا.فـــر(هلیــــو تراپی- hilîyû trapî): مـالیـجەی هەندێ نەخۆشییـان بە هۆی تیشکی هەتاوەوە.

هلیـــوم- ا.فـر(هیلیـوم- hilîyûm): جـۆرە گازێکە زۆر زوو گڕ دەگرێ.

هلیون- ا.ع(هیلیەون- hilyewn): گیامارانە.

هم- (هەم- hem): هاو، پێـشـگرە لە پێش هەندێ وشـەوە دێ مـاناکـانیـان دەگـۆڕێ، وەک: همسایە: هاوسێ.

هم- ا.ع(هەمم- hemm): ویست، مـەبەست، خەم و پەژارە.

هم اشیـان- ص(هەم ئاشیـان- hem aşyan): هاو هێلانە، دوو پەڕندە لە هێلانەیەکدا بژین، دوو کەس لە ماڵێکدا بژین.

هم اغـوش- ص(هەم ئاغـوش- hem axûş): هاوهەمێز، دەست لەملان.

هم اواز- ص(هەم ئاڤـاز- hem avaz): هاو ئاواز، هاو ئاهەنگ، هاورێ.

هم اورد- ص(هەم ئاڤـەرد- hem averd): هەڤڕک، حەریف، رکابەر.

هم اویز- ص(هەم ئاڤیز- hem avîz): هاوتا، هەڤڕک، خەنیم.

هـم اهـنـگ- ص(هـەم ئـاهـەنـگ- hem aheng): هاوئاهەنگ، یەک ریتم، رازی.

هما- ا(هوما- huma): مـوبارەک، مـەلێکە لە شـاهێن دەچێت، گـەورەیەو ئێـسـقـان دەخـوات و پێشینان پێیان وابوو سێبەری بەرسەری هەر کەس بکەوێ دەگاتە مرازو شادمانیو کامەرانی.

همـــاتیت- ا.فـر(هیـمـــاتیت- himatît): پرۆکسیدی ئاسن.

همـاتین- ا.فـر(هیـمـاتین- himatîn): مـادەی رەنگینی خوێن.

همـار- ا(هەمـار- hemar): ئامـار، ژمـارەو حیساب، هەمیشە.

همارا- ق(هەمارا- hemara): هەمیشە.

هم ارز- ص(هەم ئەرز- hem erz): هاونرخ، دوو شت نرخیان بە ئەندازەی یەک بێ.

همـاره- ق (هەمـارە- hemare): هەمـیـشـە، بەردەوام.

همـاز- ص.ع(هەمماز- hemmaz): قـسـە هەڵبەست، دوو زمان، قسەبردن.

همـاس- ص.ع(هەمـاس- hemmas): شـێـری بێشە.

همـــال- ص(هەمـــال- hemal): هاوتـا، بەرانبەر.

همـام- ا.ص.ع(هومـام- humam): پیـاوی گەورەو دلێرو بەخشندە، شێری دڕندە.

همـان- ق(هەمـان- heman): هۆوە، ئامـاژەیە بۆ دوور، ئەوە، هەمان شت.

همـانا- ق(هەمـانا- hemana): هاوتا، وەک بلێی.

همـــانند- ص(هەمـــانەند- hemanend): هاوتا، وەکو یەک، بەرانبەر.

همـایون- ص(هومـایون- humayûn): ناوی ئاهەنگێکی مۆسیقای ئێرانییە.

همـــــایون- ص(هومـــــایون- humayûn): موبارەک.

همـبـاز- ص(هەمـبــاز- hembaz): هاوتا، حەریف، شەریک.

همـبـازی- ص(هەم بازی- hembazî): هاو وازی، دوو کەس پێکەوە یاری بکەن.

هم بالا- ص(هەم بالا- hem bala): هاوبالا، هاوبەژن.

همباور-ص(هەمباڤەر-hembaver): هاو باوەڕ.

همـبـر- ص(هەمـبـەر- hember): بەرانبـەر، هاوتا، هاوڕێ، هاونشین.

هم بستر- ص(هەم بیستەر- hem bister): هاوجێ، جێی ژن و مێرد.

هم بسته- ا.ص(هەم بەستە- hem beste): هاوجۆش، هاوبەست.

هـم بـنـد- ص(هـەم بـەنـد- hem bend): هاوبەند، پێکەوەبەند، پێکەوە بەستراو.

همپا- ص(هەمپا- hempa): کەسێک کە پێ بەپێی کەسێکی دی بڕوات.

همـپـایه- ص(هەمـپـایە- hempaye): هاوپلەوپایە.

هم پشت- ص(هـەم پـوشـت- hempuşt): هاوپشت، دوو کـەس کـە بە پشـتـیـوانی یەکـدی کارێک بکەن یان پشتیوانی لە یەکدی بکەن.

هم پهلو- ص(هەم پەهلو- hempehlû): بەپاڵ یەکەوە، شان بەشان، هاوتا.

هم پیاله- ص(هەم پیـالە- hem pîyale): هاو پیالە، دو کەس پێکەوە ڤەخۆن.

هم پیشه- ص(هەم پیـشـە- hem pîşe): هاوپیشە.

هم پیمان- ص(هەم پەیمان-hem peyman): هاو عەهدو پەیمان.

همت- ا.ع(هیـمـمـەت- himmet): بڕیارو نەترسان، پیاوەتی، چاکە.

همتا- ص(هەمتا- hemta): هاوتا، چونیەک، شەریک، بەرانبەر، هاوسەر.

همتاب- ص(هەمتاب- hemtab): هاوتوانا، هاو تاقەت.

همتازیانه- ص(هەم تازیانە- hem tazyane): هاوتا لە جریدبازیدا.

همـتـاسـه- ص(هەم تاسـە- hem tase): هاوخەم و پەژارە.

هم ترازوو- ص(هەم تەرازوو-hem terazû): هاوسەنگ، هاوکێش.

هـم تـک- ص(هـەم تـەک- hem tek): هاوغاردان، دوو کەس پێکەوە غار بدەن.

همج- ا.ع(هەمـەج- hemec): پێـشـکە، مێشوولە، مەرەلات، خەڵکی هیچ و پوچ و گەوج.

هم جوار- ص(هەم جـەڤـار- hem cevar): هاوسێ، جیران، دراوسێ.

همـجـوش- ا.ص(هەمـجـوش- hemcûş): هاوجۆش، هاوبەند.

هم چشم- ص(هەم چەشم- hem çeşm): هاوچاو، رەقیب، حەریف، هەڤرک.

هم چشـمی- ا.مص(هەم چەشـمی- hem çeşmî): رکابەری، رقبەرقێ.

همچنان- ق(هەمچونان- hemçunan): بەو شێوەیە، بەو جۆرە.

همـچـند- ص(هەم چەند- hemçend): یەکسان، بەرانبەر.

همچندی- ا.مص(هەم چەندی- hemçendî): بەرانبەری، یەکسانی.

همـچنین- ق(هەم چونین- hem çunîn): بەم جۆرە، وەکو ئەمە.

همچو- ق(هەم چو- hemçû): وەک.

همـخـانه- ص(هەمـخـانە- hemxane): هاوخانە، کەسێک لە یەک ماڵدا لەگەڵ کەسێکی دیدا بژی.

هم خـداوند- ص(هەم خـوداڤـەنـد- hem xudavend): دوو یان چەند کـەسـێـک لە خزمەتی گەورەیەکدا بن.

همخواب- ص(هەم خاب- hemxab): هاوباخەڵ، ژنێ لەگەڵ مێردی خۆیدا بخەوێ، هاوجێ.

همداستان- ص(هەم داستان-hem dastan): هاوڕاز، هاودەم، هاوڕێ، ڕازی.

همدرد- ص(هەم دەرد- hem derd): هاوخەم، شەریکی خەم، دوو کەس دوچاری هەمان بەڵابن.

همدست- ص(هەم دەست- hem dest): شەریک، هاوڕێ، هاوکار، دوو کەس بە کۆمەکی یەکدی کارێک بکەن.

همدم- ص(هەمدەم- hemdem): هاودەم، هاونشین، هاوسوحبەت.

همدوش- ص(هەم دوش- hem dûş): بەرانبەر، شان بەشان، هاوشان.

همراز- ص(هەمراز- hemraz): هاوڕاز، دوو کەس کە رازی خۆیان لێکدی نەشارنەوە.

همراه- ص(هەم راه- hemrah): هاوڕێ.

هم ردیف- ص(هەم رەدیف- hem redîf): هاوریز، هاو پلەو پایە.

همرس- ص(هەم رەس- hem res): هاوئاهەنگ.

همرنگ- ص(هەم رەنگ- hemreng): هاورەنگ، چوون یەک.

هم ریش- ص(هەم ریش- hem rîş): هاوتەمەن، هاوسونح.

همزاد- ص(هەمزاد- hemzad): هاوساڵ، دوو منداڵ لە یەک کاتدا لە دایک بووبن.

همزانو- ص(هەم زانو- hem zanû): هاونشین، دووکەس بەیەکەوەو ئەژنۆ بە ئەژنۆ دانیشن.

همزبان- ص(هەم زەبان- hem zeban): هاوزمان.

همزمان- ص(هەم زەمان- hem zeman): هاوعەسر، هاوچاغ.

همزه- ا.ع(هەمزە- hemze): یەکێکە لە پیتەکانی هیجا، پیتی یەکەمی ئەلفبای فارسی.

همزه- ص.ع(هومەزە- humeze): دوو زمان، قسە هەڵبەستن.

همزی- ص(هەمزی- hemzî): هاوشان، هاوپایە، هاوقەدەر.

همزیستی- ا.مص(هەم زیستی- hem zîstî): هاوژینی، ژینی هاوبەشی.

همساز- ص(هەم ساز- hemsaz): پێکەوە سازاو.

همسال- ص(هەمسال- hemsal): هاوساڵ، هاوتەمەن، هاوسونح.

همسان- ص(هەمسان- hemsan): چون یەک، یەکسان، بەرانبەر..

همسایه- ص(هەمسایە- hemsaye): هاوسێ.

همسایگی- ا.مص(هەم سایەگی- hemsayegî): هاوسیاتی، هاوسێیەتی.

همسر- ص(هەم سەر- hem ser): هاوسەر، بەرانبەر، هاوپلەوپایە، ژن و مێرد.

همسرا- ص(هەم سەرا- hem sera): هاوماڵ، دوو کەس لە ماڵێکدا بژین.

همسنگ- ص(هەم سەنگ- hem seng): هاوسەنگ، هاوقەدر.

هم سوگند- ص(هەم سوگەند- hem sûgend): هاو سوێند، هاوعەهدو پەیمان.

هم شاگرد- ص(هەم شاگیرد- hem şagird): چەند کەسێک لای یەک وەستا کار بکەن یان لای یەک مامۆستا بخوێنن.

هم شکم- ص(هەم شیکەم- hem şikem): جمکانە، لفانە، دووانە، دوو منداڵ یان زیاتر کە بە یەک سک بووبن.

همشهر- ص(هەم شەهر- hem şehr): هاوشار، دوو کەسی خەڵکی یەک شار، هاوشاری.

همشیر- ص(هەم شیر- hem şîr): هاوشیر، دوو منداڵ، کە یەک دایک شیری دابنێ.

همشیره- ص(هەم شیره- hem şîre): دوو کەس یەک دایک شیری دابنێ، خوشکی شیری.

همکار- ص(هەمکار- hemkar): هاوکار، هاوپیشە.

همکاری- ا.مص(هەمکاری- hemkarî): کۆمەک کردنی یەکدی لەکارێکدا.

همکاسه- ص(هەم کاسە- hemkase): هاوکاسە، هاوخۆراک.

همکام- ص(هەم کام- hemkam): هاو حەزو ئارەزوو، دوو کەس کە یەک مرازو مەبەستیان هەبێ.

همکنان- ص(هەم کونان- hemkunan): هاوکار، هاوپیشە، هاو دەست، هاوتا.

همکیش- ص(هەم کیش- hemkîş): هاودین، هاو مەزەب.

همگام- ص(هەم گام- hem gam): هاوڕێ.

همگان- (هەمەگان- hemegan): هەمووان.

همگانی- ا.مص(هەمەگانی- hemeganî): گشتی، عمومی.

همگر- ا.ص(هەمگەر- hemger): پینەکاری بە چنینەوە.

همگروه- ص(هەمگروە- hemgrûh): هاوگروپ.

همگنان- (هەمگینان- hemginan): هەمووان.

همگون- ص(هەم گون- hemgûn): هاوڕەنگ، چوون یەک.

همگونه- ص(هەم گونە- hemgûne): هاوڕەنگ.

همگونی- ا.مص(هەم گونی- hemgûnî): هاو ڕەنگی، چوونیەکی.

همگی- ق(هەمەگی- hemegî): گشتی، گشت لە گشت.

همگین- ق(هەمگین- hemgîn): هەمووان.

هملخت- ا(هەم لەخت- hemlext): پێلاو، چەرمی پێلاو، تەختی پێلاو، بنی پێلاو.

همم- ا.ع(هیمەم- himem): هیمەت، ویست و ورە.

هم نام- ص(هەمنام- hemnam): هاوناو، دوو کەس ناویان یەک بێ.

هم نبرد- ص(هەم نەبەرد- hem neberd): هەڤڕک، حەریف، ڕەقیب.

همنشین- ص(هەم نەشین- hemneşîn): هاونشین، هاودەم.

هم نفس- ص(هەم نەفەس- hemnefes): هاودەم.

هم نمک- ص(هەم نەمەک- hem nemek): هاونمەک، خەڵکانێک نمەکی یەکتریان کردبێ.

هم نواله- ص(هەم نەڤالە- hem nevale): هاوسفرە.

هموار- ص(هەم ڤار- hem var): هەموار، تەخت، بەرانبەر، یەکسان.

همواره- ق(هەم ڤارە- hem vare): هەمیشە.

هموژن- ص.فر(هوموجین- homocîn): هاوجین، هاو تۆو.

هموفیلی- ا.فر(هیمۆفیلی- himo fîlî): کەسێک کە خوێنی درەنگ بمەیێ.

هموگلوبین- ا.فر(هیموگلوبین- himoglobîn): مادەی سووری خڕۆکەکانی خوێن.

هموم- ا.ع(هموم- humûm): غەم و پەژارە.

همه- ق(هەمە- heme): هەموو، گشت.

همه‌دان- ص.فا(هەمەدان- hemedan): هەموو شتزان، زۆر وریا.

هم کاره- ص(هەمەکارە- hemekare): هەموو کارە.

همهمه- ا.ع(هەم هەمە- hem heme): ورتەورت، دەنگۆ.

همی- ق(هەمی- hemî): بەم جۆرە، هەمیشە، بەردەوام، وەکو پێشگر، فرمانی رابردوو دەکات بە رابردووی بەردەوام.

همیان- ا(هەمیان- hemyan): کیسەی پول، کیسەی پارە، هەنبانە، پریاسکە.

همیدون- ق(هەمیدون- hemîdûn): ئا ئێستا، ئەم ساتە، ئەم دەمە.

همیشک جوان- ا.ص(هەمیشەک جەڤان- hemîşek cevan): هەمیشە جەوان، هەمیشە بەهار.

همیشه- ق(هەمیشە- hemîşe): هەمیشە، بەردەوام، هەرمان.

همیشگی- ا.مص(هەمیشەگی- hemîşegî): هەمیشەیی، بەردەوامی.

همیشەبهار- ا(هەمیشەبەهار- hemîşe behar): گوڵی هەمشیە بەهار.

همین - ق(هەمین- hemîn): ئەمە، ئا ئەمە، ئاماژەیە بۆ نزیک.

هنایش- ا.مص(هەنایش- henayîş): کاریگەریی.

هناییدن- مص.م(هەناییدەن- henayîden): کارتێکردن.

هناینده- ا.فا(هەناییندە- henayînde): کاریگەر.

هنباز- ص(هەنباز- henbaz): شەریک، هاوکار، بەرانبەر، هاوتا، هاوڕێ.

هنجار- ا(هەنجار- hencar): رێگە، یاساو رێسا، رێی راست، جادە.

هنجام- ص(هەنجام- hencam): تەمەڵ، بێکارە.

هنجمک- ا(هەنجەمەک- hencemek): جۆرە رووەکێکە.

هنجیدن- مص.م(هەنجیدەن- hencîden): راکێشان.

هند- مص.م(هەند- hend): رێگە، جادە، یاساو رێسا، رێو رێباز.

هند-ا.انگل(هەند- hend): دەست لێدانی بە ئانقەستی تۆپی پێ کە فاوڵە.

هندبا- ا.ع(هیندی با- hindi ba): جۆرە رووەکێکە.

هندبال- ا.انگل(هەندبال- hendbal): تۆپی دەست.

هندبید- ا(هیند بید- hind bîd): جۆرە رووەکێکە.

هندسه- ا(هەندەسە- hendese): ئەندازە، زانستێکە لەمەڕ شێوەو مەوداو ئەندازەگیری.

هندل- ا.انگل(هەندیل- hendîl): هەندل.

هندو- ا(هیندو- hidû): هیندۆس، تایفەیەکی هیندوستانین کە ئاین و مەزهبی تایبەتی خۆیان هەیە.

هندو اوروپایی- ا.مر (هیندو ئوروپایی- hindû urûpayî): خەڵکی هیندۆ ئەوروپا کە لە هیندەوە تا ئەوپەڕی ئەوروپا دەگرێتەوەو کراون بە هەشت بەشەوە: ئاریایی، یۆنان و مەقدۆنی، ئەرمەنی، ئەلبانی، ئیتالیایی، سەڵتی، ئەڵمانی، لیتوانی و سلاڤی..

هندوان- ا(هیندوڤان- hindû van): هیندوان، هیندوستان.

هندوانه- ق.ص(هیندوڤانە- hinduvane): هندۆ ئاسا، وەکو هندۆس.

هندوانه- ا(هیندیڤانە- hindivane): شووتی، شامی، زەبەش.

هندوانهء ابوجهل- ا.مر(هیندیڤانەی ئەبو جەهل- hindivaney ebû cehl): تەحلەسێڤ، گوژاڵک، کاڵەکە مارانە.

هندوبار- ا.خ(هیندوبار- hindûbar): هیندوستان.

هندوک- ا(هیندوڤەک- hinduvek): هیندۆکە.

هندوکان- ا(هیندوڤەکان- hinduvekan): هیندۆکییان.

هندی- ص.ن(هیندی- hindî): خەڵکی هیندوستان، هندی.

هنر- ا(هونەر- huner): هونەر، پیشە، سنعەت.

هنرآموز- ا.ص(هونەر ئاموز- huner amûz): شاگردی هونەرستان.

هنرپرداز- ص.فا(هونەر پەرداز- huner perdaz): خوەدان هونەر، هونەروەر، هونەرمەند.

هنرپرور- ص.فا(هونەر پەرڤەر- huner perver): هونەرپەروەر، کەسێک لە خەمی هونەرو هونەرمەنداناب‌یێ.

هنرپیشە- ا.ص(هونەر پیشە- huner pîşe): هونەرمەند، ئەکتەر، ئاراتیێست.

هنرستان- ا.مر(هونەریستان- huneristan): ئامۆژگای هونەران.

هنرسرا- ا.مر(هونەرسەرا- hunersera): ئامۆژگای هونەران.

هنرکده- ا.مر(هونەرکەدە- hunerkede): ئەنیستیتۆی بالای هونەران.

هنرمند- ص (هونەرمەند- hunermend): هونەرمەند، هونەروەر، هونەرپیشە.

هنری- ص(هونەری- hunerî): ئەهلی هونەر، کاری هونەری.

هنگ- ا(هەنگ- heng): توانا، ویقار، سەنگین، شەوکەت، هۆش.

هنگ- ا(هەنگ- heng): هەنگ، (زاراوەیەکی سوپاییە)، قەوم و قیلە.

هنگار- ا(هەنگار- hengar): توندوتیژی، لەز، پەلە.

هنگام- ا(هەنگام- hengam): کات، زەمان، وەخت.

هنگامە- ا(هەنگامە- hengame): هەراوهوریا، قەرقەشە، ئاپورای خەلک.

هنگامەجو- ص.فا(هەنگامەجو- hengamecû): ئاژاوەچی، شەڕانی، جەنگاوەر.

هنگفت- ص(هەنگوفت- henguft): گەورە، زۆر، فرە.

هنوز- ق(هەنوز- henûz): هێشتا، تائێستا.

هنیء- ص.ع(هەنیء- henî’): زولال، سازگار، خۆش، مفت و خۆرایی.

هنیز- ق(هەنیز- henîz): هێشتا.

هو- ا(هەو- hew): بانگ، فریاد.

هوکردن- مص.م(هەوکەردەن- hewkerden): فەرتەنەنانەوەو ناوزڕانی خەلکی.

هوچی- ا(هەوچی- hewçî): کەسێک کە هەراو هوریا بنێتەوە.

هو- ا(هەو- hew): چلک و زوخی برینان، هەو.

هو- ض.ع(هوڤە- huve): راناوی سێیەم کەسی تاکە، ئەو.

هوا-ا.ع(هەڤا- heva): ئارەزوو، هەوەس، هەواو هەوەس.

هواء- ا.ع(هەڤاء- heva’): هەوا، گازێکی بێ رەنگ و بۆ و بێ تامە.

هواپرست- ص.فا(هەڤاپەرەست- hevaperest): هەوەسباز، کەسێک بێ دلی خۆی نەکات و لە دووی هەواو هەوەس بێ.

هواپیما- ا.مر(هەڤاپەیما- hevapeyma): فڕۆکە، بالەفڕ، تەیارە.

هواجر- ا.ع(هەڤاجیر- hevacir): نیوەڕۆ، جەرگەی گەرما، هەرەتی گەرما.

هواجس- ا.ع(هەڤاجیس- hevacis): ئارەزووی دل، ئەوەی بەدلدا بێ، کەلکەلە، ختورە.

هواخواه- ص.فا(هەڤاخاه- hevaxah): ئارەزوومەند، لایەنگر، یارو دۆست.

هوادج- ا.ع(هەڤادیج- hevadic): کەژاوە.

هوار- ا(هەڤار- hevar): دەنگی هەرەس هێنانی میچ یان بینا، دارو پەردوو.

هواری- ا(هەڤاری- hevarî): خێوەتی گەورە، بارەگا، سەراپەردە.

هوازی- ق(هەڤازی- hevazî): لەپڕ، لەنکاو، لە ناغافڵ.

هواسنج- ا.مر(هەڤاسەنج- hevasenc): هەواپێو، ئامێری هەوا پێوان.

هواسیدن- مص.ل(هەڤاسیدەن-hevasîden): وشک بوون و بێ ڕەنگ بوونی لێو لە لاوازی یان لەترسا.

هواسیده- ص(هەڤاسیدە- hevasîde): لێوێ کە وشک بووبێ.

هواشناسی- ا.مص(هەڤاشیناسی- hevaşinasî): کەش ناسی، هەواناسی.

هوام- ا.ع(هەڤامم- hevamm): مێروووانی ژەهردار.

هوان- مص.ل.ع(هەڤان- hevan): زەلیل بوون، زیلەت و سووکی.

هوانورد- ا.ص(هەڤانەڤەرد-heva neverd): فڕۆکەوان.

هوبره- ا(هوبەرە- hubere): چێرگ، چرگ.

هوبه- ا(هوبە- hûbe): شان.

هوتخش- ا(هوتوخش- hûtuxş): پیشەڤەر، سنعەتکار، دەسترەنگین، ئەهلی سنعەت.

هوتن- ص(هوتەن- hûten): بەژن و بالا ڕێک.

هود- ا.ع(هود- hûd): جولەکە، تۆبەکاروو گەڕاوە، ناوی یەکێک لە کوڕەکانی نوح بووەو پەیامبەری قەبیلەی عاد بووە.

هود- ا.ع(هود- hûd): دەستەچیلە.

هود- ا.ع(هەڤەد- heved): کۆپەوانەی وشتر.

هودج- ا.ع(هەودەج - hewdec): کەژاوە.

هودر- ص(هودەر- hûder): ناشیرین، نالەبار، ناحەزو بەدخوو.

هوده- ا.ص(هودە- hûde): سوودو فایدە، ڕاست و دروست، هەق و ڕەوا.

بیهوده- ا.ص(بیهودە- bîhûde): بێهودە، بێ سوود، نارەوا.

هور- ا(هور- hûr): خۆر، هەتاو، ئەستێرەو بەخت و تالح.

هورا- ا.فر(هورا- hûra): هورا، هوتاف، هاواری خۆشی.

هورخش- ا(هورەخش- hûrexş): خۆری درەخشان.

هورشید- ا(هورشید- hurşîd): ڕۆژ، خۆر، هەتاو.

هورقلیا- ا(هەڤەر غیلیا- hever xilîya): دنیای ئایدیالی.

هورمزد- ا.خ(هور موزد- hûr muzd): ئاهورامەزدا.

هورمون- ا.فر(هورمۆن- hurmon): هورمۆن.

هوز- ا(هوز- hûz): دەنگی تیژی وەک دەنگی قاپی کانزایی.

هوز- ا.ع(هەڤڤەز- hevvez): هەوەز، دووەم وشەی دەستکردی ئەبجەدە کە بریتییە لە: هـ، و، ز.

هوس- ا.ع(هەڤەس- heves): جۆرێکە لە شێتی و ئەقڵ سووکی.

هوسباز- ص.فا(هەوەسباز- hevesbaz): هەوەسباز، داوێن پیس، مێباز.

هوسناک- ص(هەڤەسناک- hevesnak): پڕ هەوەس و ئیشتیا، مێباز.

هوش- ا (هوش- hûş): هۆش و ئەقڵ.

هوش- ا(هوش- hûş): مەرگ.

هوشمند- ص(هوشمەند-hûşmend): هۆشمەند، زرینگ، زیرەک، هۆشیار.

هوشیار- ص(هوشیار- hûşyar): هوشیار، زرینگ، زیرەک.

هوشیاری- ا.مص (هوشیاری- huşyarî): هۆشیاری، زیرەکی، زرینگی.

هوشیدر- ا(هوشیدەر- hûşîder): یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

هوفاریقون- ا(هوفاریغون-hufarîxûn): هەزار چاوە، جۆرە ڕووەکێکە.

هوگـــویک- اا(هوگـــویەک- hûgûyek): تاقتاقکەرە، قژاوکە.

هول- ا.ع(هەول- hewl): ترس.

هولک- اا(هەولەک- hewlek): نەخـــۆشی ئاولە، تلۆق.

هولناک- ص(هەولناک-hewlnak): ترسناک، بەترس.

هوله- اا(هەولە- hewle): خاولی.

هولی- ا.ص(هەولی- hewlî): جـوانوویەک پشتی نەبووبێ.

هولی- اا(هولی- hûlî): جەژنێکە هیندییـانە لە سەرەتای وەرزی بەهاردا دەیگێڕن.

هوم- اا(هوم- hûm): جۆرە ڕووەکێکە.

هـــون- مــــص.ع(هــــەون- hewn): نەرم و ئاســان بوون، زەلیل و زەبوون، ســەلارو سەنگین.

هون- اا(هەون- hewn): شـــۆوی پر کـــلـــۆ و کەستەک.

هوو- اا(هەڤو- hevû): هەوێ، دوو ئافـرەت کە ژنی یەک پیاوبن.

هوەچوبه- اا(هوڤـەچوبە- hûve çûbe): جـۆرە گیایەکە.

هـوهـو- (هـەوهـەو- hew hew): هـەوهـەو، دەنگی هەراو هوریا.

هویت- ا.ع(هوڤـــیــــــەت- hûvîyet): حەقیقەت، زاتی خوا، بوون، ناسنامە.

هویج- اا(هەڤیج- hevîc): گێزەر.

هوید- اا(هەڤید- hevîd): نەرمەزین.

هویدا- ص(هوڤـــەیدا -hûveyda): ڕوون، دیار، ئاشکرا.

هویدا شـــدن- مص.ل(هوڤـــەیدا شــودەن- huveyda şuden: ئاشکرابوون.

هی- (هەی- hey): هێی، ئاگادارکردنەوە.

هیاج- مص.ل.ع(هییـاج- hiyac): شەڕکردن، جەنگ کردن، شلەژان، هاڕوژان.

هیـاکل- ا.ع(هەیاکـیـل- heyakil): جـێی قـوربانی لە کلێـســادا، هەیکەلان، پەیکەران، قەسری بەرز، پەرستگە.

هیـــالوپلاسم- ا.فـــر(هیـــــالوپلاسم- hiyaloplasm): پروتۆپلازم.

هیــــام- ص.ع(هـوییــــام- huyyam): سەرگەردانان.

هیـاهو- اا(هەیاهو- heyahû): هەراو هوریا، هات و هاوار.

هیـــئت- ا.ع(هەیئـــــەت- heyet): شەکڵ و شێوە، هەیئەت، دەستەیەک لە خەڵکی، شاند.

هیبت- ا.ع(هەیبەت- heybet): ترس، شکۆ گەورەیی.

هیـــپنوتیـــزور- ا.فـــر(هیـــپنۆتیـــزور- hîpnotîzûr): خەولێخەر، کەسێک بە شێوەی مـوگناتیـسی یەکـێک بخـەوێنێ، خـەوێنەری موگناتیسی.

هیپنوتیسم- ا.فر(هیپنوتیسم- hîpnotîsm): خەواندنی موگناتیسی.

هیـپی- ص(هیـپی- hîpî): خـەمـۆکی و مـالیـخولیـایی، بەو گـەنج و لاوانە دەگـوترێ کە جـۆرە قـەلەندەرییـەک دەگـرنە بەرو قـژو ردێـن بەر دەدەنەوەو جلکی سـەیر لەبەر دەکـەن و ڕێبــازو ڕێچکەیان خۆشەویستی و ئاشقێنیە.

هیت- ا.ع(هیت- hît): زەوی نزم.

هیتال- اا(هەیتال- heytal): ڕێوی.

هیثم- ا.ع(هەیسەم- heysem): جوجە هەڵۆ، بێچووە هەڵۆ.

هیجاء- ا.ع(هەیجاء-'heyca): جەنگ، شەڕ.

هیـجـان- مص.ل.ع(هەیەجـان- heyecan): وروژان، هەڵچـــوون، هـاتنە جـــۆش و خـــرۆش، خرۆشان، هاڕوژان.

هیچ- ص(هیچ- hîç): هیچ.

هیـــچکاره- ص(هیـــچکارە - hîçkare): بێکارە، هیچ لە بارا نەبوو، بێ کەڵک.

هیختن- مص.م(هیـختـەن- hîxten): هەڵکێشان، هەڵکێشانی خەنجەر لە کێلان.

هید- مص.م.ع(هەید- heyd): ترساندن، ئازاردان، سەرزەنشت کردن، جووڵاندن، پەرێشان.

هید- ا(هەید- heyd): شەنە.

هیدان- ص.ع(هەیدان- heydan): بەغیل، گەوج، ترسنۆک، پەریشان، شلەژاو.

هیدخ- ا.ص(هەیدەخ- heydex): ئەسپی چەموش، ئەسپی سرک و سڵۆک.

هیدرات- ا.فر(هیدرات- hîdrat): ئاوێتە بەئاو.

هیدراته- ا.فر(هیدراتە- hîdrate): ئاوێتە بە ئاو.

هیدروالکتریک- ا.فر(هیدرۆ ئیلیکتریک- hîdro iliktrîk): دروستکردنی کارەبا بە ئاو.

هیدروتراپی- ا.فر(هیدروتیرابی- hîdro tirapî): ئاوی دەرمانی، مالیجەی هەندێ نەخۆشی بە ئاوی مەعدەنی.

هیدروژن- ا.فر(هیدرۆژین- hîdrojin): گازی هایدرۆجین.

هیربد- ا(هیربەد- hîrbed): پێشەوای ئایینی، مامۆستای زانستێن ئاینی و قازیی زەردەشتی.

هیروگلیف- ا.فر(هیرۆگلیف- hîro glîf): خەتێکی کۆن بووە کە لە جێی نووسینی ناوی شتان وێنەی شتەکانیان کێشاوە، ئەم خەتە لە نێوان پێشەواو کاهینانی میسریدا بۆ نووسینی بابەتێن ئایینی بەکار هاتووە، خەتی هیرۆگلیفی.

هیرون- ا.ع(هەیرون- heyrûn): قەسپ، خورمای وشک.

هیری- ا(هیری-hîrî): گوڵی شەوبۆ، یا گوڵی هەمیشە بەهار.

هیز- ص(هیز- hîz): حیز، قوندەر.

هیزم- ا(هەیزوم- heyzum): داری وشک، چیلکەو چەوێڵ بۆ سوتاندن.

هیزم دان- ا.مر(هەیزم دان- heyzum dan): عەماری داری سوتانن، هێمەدان.

هیزم کش- ا.ص(هەیزوم کەش- heyzum keş): هێمەفرۆش، دارفرۆش.

هیستری- ا.فر(هیستیری- histirî): هیستریا، جۆرە نەخۆشییەکی سایکولۆژییە، پەریشان خەیاڵی.

هیستریک- ص.ن.فر(هیستیریک- hîstirîk): کەسێک تووشی نەخۆشی هیستیریا بووبێ.

هیش- ص(هیش- hîş): هیچ.

هیشر- ا.ع(هەیشەر- heyşer): جۆرە ڕووەکێکە.

هیضه- ا.ع(هەیزە- heyze): ئیسهال، ڕشانەوەو ئیسهال.

هیکل- ا.ع(هەیکەل- heykel): بینای بەرز، درەختی زەلام و بەرز، پەیکەر، قەسر، پەرستگە.

هیگر- ا.ص(هەیگەر- heyger): ئەسپی کوێت، ئەسپی سوری ئامال ڕەش.

هیگرومتر- ا.فر(هیگرو میتر- higro mitr): دەزگای ئەندازەگرتنی ڕادەی شێ.

هیل- ا(هیل-hîl): جۆرە درەختێکە.

هیلاج- ا(هەیلاج- heylac): عومرنامە، تالحی ساوا.

هیلله- مص.ل.ع(هەیلەلە- heylele: گوتنی لائیلاهە ئیللەڵلا.

هیمان- مص.م.ع((هەیمان- heyman): ئاشق بوون، شەیدابوون، دڵداری.

هیمان- ص.ع(هەیمان- heyman): تینوو، تامەزرۆ، سەرگەردان، شەیداو عاشق.

هیمنه- مص.م.ع(هەیمەنە- heymene): گوتنی: ئامین، نیگابانی کردن، باڵکێشانی باڵندە بەسەر جوجەڵەکانیا، ویقارو هەیبەت.

هیمه- ا(هیمە- hîme): داری وشک بۆ سوتان، چیلکەودار، هێمە.

هیمەدان- ا.مر(هیمەدان- hîmedan): عەماری چیلکەو دار.

هین- ا(هین- hîn): ئاگاداربه، خێراکه.

هین- ا(هین- hîn): سێلاو، لافاو.

هین- ص.ع(هەیین- heyîn): ئاسان، سست و لاواز.

هیناهین- ا(هیناهین- hînahîn): پەلەپەل، هانکە هانک، بلەز، خێراکە.

هیولا- ا.ع(هەیولا- heyûla): مادە، مادەو ئەسڵی هەر شتێک، وێنەو هەیکەل.

هیولانی- ص.ن.ع(هەیولانی- heyûlanî): هەیولی، مادی.

هیوم- ص.ع (هەیووم- heyûm): سەرگەردان، حەیران، سەرسام.

هیون- ا (هەیون- heyûn): وشتر، وشتری تیژڕەو، وشتری گەورە، ئەسپ.

هیهات- ا.ع(هەیهات- heyhat): دوورە، حەیف، مەخابن، هەیهات.

ی

ی- حر (ی-î، y):
پیتی سیو دووەمی ئەلفبای فارسییە بە (یا) دەخوێنرێتەوە، بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (١٠)و دوو جـــۆری هەیە: دیارو نادیار، (یای) دیار ئەوەیە کـــە بە تەواوەتی دەخـــوێنرێتـــەوە وەک: (پیش، تیر، ریش)، (یای) نادیار، ئەوەیە وەکو ژێر-ی پڕ دەخوێنرێتەوە وەک: دلیر، شمشیر)، بەڵام هیچ جیاوازییەک لە نێوان (یای) دیارو (یای) نادیاردا ناکرێو هەردووکیان وەک یەک دەخوێنرێنەوە.

یا- (یا- ya): ئامرازی پەیوەندیو عەتفە وەک: یا ئەمە یا ئەوە، یا ئازادی یا مەرگ.

یا- ع(یا- ya): ئامرازی بانگ کردنە بۆ دوورو بۆ نزیک.

یائس- ص.ع(یائیس- yais): نائومـــێـــد، نەزۆک، ژنێ لە سکوزا بووەستێتەوە.

یائسگی- ا.مص(یائیـــسەگی- yaisegi): قۆناغی وەستانەوەی ژن لە زاوزێ.

یاب- ا(یاب- yab): پەیداکـــردن، دۆزینەوە، بەدەست هێنان.

یاب- ص(یاب-yab): نابود، بێـــهـــوودە، هەرزە، بێکەڵک.

یابر- ا(یابیـــر- yabir): گـــوند یان ئاو و زەوییەک کە پاشا بۆ بژێوی بەکەسێکی بدات.

یابس- ص.ع(یابیس- yabis): وشک، برینگ، سەخت و توند.

یابش- ا.مص(یابیش- yabiş): پەیداکـــردن، بەدەست هاتوو، دۆزینەوە

یابنده -ا.فا(یابەندە -yabende): پەیداکەر، دۆزەرەوە.

یابو-ا.ص (یابوو- yabû): بارگیر، ئەسپی باری، ئەسپی نارەسەن، ئەسپی بارەبەر، بارگین.

یابیدن- مص.م(یابیـــدەن- yabîden): پەیداکـــردن، بەدەست هێنان، دۆزینەوە، دەرک کردن.

یاختن- مص.م(یاختەن- yaxten): هەڵکێشان، دەرکێشان، دەرکێشانی شمشێر لە کێلان.

یاخته- ا.مف(یاختە- yaxte): خانە.

تک یاخته- ا.مر(تەک یاختە- tek yaxte): تاک خانە، گیانلەبەری تاک سێڵ (ئەمیبیا).

یاد- ا(یاد- yad): یاد، بیر، زەین، هوبر.

یاد امدن- مص.ل(یادئامەدن-yad ameden): وەبیرهاتن، وەیاد هاتنەوە، وەهوبر هاتنەوە.

یاد اوردن- مص.م(یاد ئاڤـــەردەن- yad averden): وەبیـــرهێنانەوە، یادکـــردنەوە، هوبرکردنەوە.

یاد دادن- مص.م(یاد دادەن- yad daden): فێرکردن، هینکردن.

یادکردن- مص.م(یاد کەردەن-yad kerden): بیرکردن، چوونە دیدەنی کەسێک، نووسینێ، یادکردن.

یادگرتن- مص.م(یاد گیریفتەن- yad giriften): فێربوون، لەبەرکردن، هینبوون.

یادداشتن- مص.م(یادداشتەن- yad daşten): شارەزابوون، نووسین، بەهزر سپاردن.

یادآور- ص.فا(یاد ئاڤەر- yad aver): شتێک کەسێکت وەیاد بێنێتەوە، یاد ئاوەر، مایەی هێنانەوە یاد.

یادبود- ا.مر(یادبوود- yad bûd): یادگار، دیارییەک بۆ یادگاری.

یادداشت- ا.مر(یادداشت- yaddaşt): نووسینێک بۆ لەبیرنەچوونەوە، نووسین، یادداشتنامە، نووسینەوەی یادنامە.

یادگار- ا(یادگار- yadgar): دیاری بۆ لەبیرنەچوونەوە.

یادە- ا(یادە- yade): بەرتیل، یاد، زەین، هزر، هوبر.

یار- ا.ص(یار- yar): دۆست، هاورێ، هاودەم، نەزیر، ماشووقە، دڵبەر.

یارا- ا.مص(یارا- yara): جورئەت، دلێری، توانا، هێز.

یارج- ا.ع(یارەج- yarec): بازنگ، دەستبەند، موچەوانە.

یارج- ا(یارەج- yarec): دەرمانی عەمەل.

یارد- ا.نگل(یارد- yard): یاردە، سێ پێ، گەز.

یاررس- ص.فا(یاررەس- yarres): یارمەتی دەر، کۆمەککار، کەسێک دەستی بە دۆست و ئاشنای خۆیەوە بێ.

یارستن- مص.ل(یاریستەن- yaristen): توانین، دەرەقەت هاتن.

یارغار- ا.مر(یاری غار- yarixar): نازناوی ئەبوبەکری سدیقە کەلەگەڵ پێغەمبەرا لە ئەشکەوتی حەڕادا مایەوە، دۆستی ئەمەکدار.

یارغو- ا.ت(یارغوو- yarxû): محاکەمە، قەرقەشە، شەڕ.

یارغوچی- ا.ت(یارغووچی- yarxûçî): حاکم، دادستێن، دادوەر.

یارک- ا(یارەک- yarek): پزدان، یاوەرە، ئاوالْ مندالْ.

یارگی- ا.مص(یارەگی- yaregî): دەرفەت و دەلیڤە، توانایی، جورئەت.

یارمند- ص(یارمەند- yarmend): یارمەتیدەر، یارودۆست.

یارو- ا(یاروو- yarû): یارۆ، فلانی، کاورا، کابرا.

یارە- ا(یارە- yare): تەوق، بازنگ، موچەوانە، دەستبەن.

یارە- ا(یارە- yare): تاقەت و توانا، زات و جورئەت.

یاری- ا.مص(یاری- yarî): دۆستایەتی، کۆمەک، هاورێیەتی.

یاریکردن- مص.م(یاری کەردەن- yarî kenden): یارمەتی دان، دەست گرتن.

یاری دادن- مص.ل(یاری دادەن- yarî daden): یارمەتی دان، دەست گرتن، کۆمەک کردن.

یاری خواستن- مص.ل(یاری خاستەن- yarî xasten): کۆمەک خواستن، یارمەتی خواستن، داواکردنی کۆمەک.

یاری- ا.ص(یاری- yarî): هێوەرژن.

یاری رس- ص.فا(یاری رەس- yarî res): کۆمەک کار، یارمەتی دەر.

یاریگر- ص.فا(یاریگەر- yarî ger): یارمەتیدەر.

یاز- ا(یاز- yaz): باڵ.

یازان- ص.فا (یازان- yazan): خوازیار، مەبەست، ئارەزوو.

یازدن- مص.م(یازدەن- yazden): ویستن، بەرزکردن، هەڵگرتن، قەسدکردن.

یازده- ا(یازدە- yazde): ژمارە (١١).

یازش- ا.مص(یازیش- yaziş): ویستن، خواستن.

یازە- ا.مص(یازە- yaze): لەرزە، جووڵە، کۆشش.

یازیدن- مص.م(یازیدەن- yazîden): گەشەکردن، نەشونماکردن، ویستن.

یاس- ا(یاس- yas): یاس، جۆرە دەوەنێکە، گوڵی یاسەمین.

یاسا- ا.ت(یاسا- yasa): یاسا، قانوون.

یاسج- ا(یاسیج- yasic): تیر، تیری نوک تیژ.

یاسر- ص.ع(یاسیر- yasir): ئاسان، لای چەپ، کەسێک وشتر بکوژێتەوەو گۆشتەکەی لەتو پەت بکات، قومارباز.

یاسم- ا(یاسەم- yasem): یاسەمین.

یاسمین- ا(یاسەمین- yasemîn): گوڵێکی بۆن خۆشی زەرد یا شین یا سپییە.

یاسە- ا(یاسە- yase): یاسا، قانوون.

یاسین- ا.ع(یاسین- yasîn): ناوی یەکێکە لە سورەتەکانی قورئان.

یاشماق- ا.ت(یاشماغ- yaşmax): یەشماغ، یاشماغ، مێزەر، پەچە.

یاغی- ص.ت(یاغی- yaxî): سەربزێو، یاخی، سەرکێش، دژمن.

یاغیگری- ا.مص(یاغی گەری- yaxî gerî): سەرکێشی، سەر بزێوی، دژمنایەتی.

یافتن- مص.م(یافتەن- yaften): بەدەست هێنان، پەیداکردن، دیتن، هەستکردن، ناسین، زانین، دۆزینەوە.

یافتە- ا.مف(یافتە- yafte): بەدەست هاتوو، پەیدابوو، دۆزراوە.

یابندە- ا.فا(یابەندە- yabende): پەیداکەر، بەدەست هێنەر، دۆزەرەوە.

یافع- ص.ع(یافیئ- yafi’): نەوجەوان، نۆلاو، خرت، هەرزەکار.

یافوخ- ا.ع(یافووخ- yafûx): مەلاشو، پێشی سەر، جێیەکی کاسە سەرە کە لە منداڵیدا نەرمە.

یافە- ص(یافە- yafe): بێهوودە، بێ مانا، گومبوو، سەر لێ شێواو، پەرێشان.

یاقوت- ا.ع(یاغووت- yaxût): یاقووت، جۆرە بەردێکی گرانبەهایە.

یاقوت رمانی- ا.مر(یاغووتی رومانی- yaxûyi rumanî): یاقووتی درشتی سوور وەکو دەنکی هەنار.

یاقوت خام- ا.مر(یاغووتی خام- yaxûti xam): لێوی دڵدار، لێوی دڵبەر.

یاقوت مذاب- ا.مر(یاغووتی موزاب- yaxûti muzab): یاقووتی تواوە، شەرابی سوورو ئاڵ.

یاقوتی- ص.ن(یاغووتی- yaxûtî): یاقووتی، جۆرە ترێیەکی دەنک خڕی وردی سووربازە.

یاکند- ا(یاکەند- yakend): یاقووت.

یال- ا(یال- yal): گەردن، بێخی گەردن، ملی مرۆڤ یان حەیوان، یاڵی ئەسپ یا شێر.

یالمند- ص(یالمەند- yalmend): عیالدار، مناڵدار.

یالیت- ا.ع(یالەیتە- yaleyte): خۆزیا، کاشکێ، بریا، خۆزگە، بریا.

یام- ا(یام- yam): ئەسپی یەدەک، کاروانسەرا، وێستگەی قۆناغان.

یان- ا.ص(یان- yan): ورینەو قسەی هەڵەق و مەڵەق.

یانع- ص.ع(یانیء- yani’): گەییوو، میوەی گەییوو.

یانکی- ا.انگل(یانکی- yankî): دنیایی، ئەمریکایی.

یاور- ص(یاڤەر- yaver): یاوەر، (پلەیەکی سوپاییە)، هاوکار، یارمەتی دەر.

یاور- ا.(یاڤەر- yaver): دەسکی هاوەن.

یاوگی- ا.مص(یاڤەگی- yavegî): هەرزەویژی، بێهوودەگۆیی،. بێ مانایی.

یاوند- ا(یاڤەند- yavend): خواوەند، پاشا.

یاوندان- ا(یاڤەندان- yavendan): پاشایان.

یاوه- ا.ص(یاڤە- yave): بێهوودە، قسەی قۆڕ، بەرەڵلا، خوێڕی.

یاهو- (یاهوو- yahû): جۆرە کۆترێکە، وشەی سەرزاری دەروێشانەو مەبەستیان لێی (یەزدانە).

یاجوج و ماجوج- ا.مر.ع(یەئجووج و مەئجووج- ya'cûc û me'cûc): یاجووج و ماجووج، بوونەوەرێکی ئەفسانەیی کورتە باڵایە، تایفەیەکە لە مەغۆل، ناوی دوو تیرەی ئەفسانەییە کە گوایە لەپشت کێوی قەفقازدا بوون.

یاس- مص.ل.ع(یەئس- ya's): نائومێد بوون، بێ ئومێدی.

یب- ا(یەب- yeb): تیر، تیری پەیکاندار.

یباب- ا.ع(یەباب- yabab): وێران، وێرانە خاک، قاقڕ.

یبروح- ا(یەبرووه-yebrûh): جۆرە رووەکێکە.

یبس- مص.ل.ع(یوبس- yubs): وشکبوون، برینگبوون.

یبست- ا(یەبەست- yebest): جۆرە گیایەکی خۆرسکە لە سپیناخ دەچێت.

یبوست- ا.ع(یوبووسەت- yubûset): وشکی، برینگی.

یپنلو- ا.ع(یەپونلوو- yepunlû): مەیدانی فرۆشتنی کاڵا.

یتاق-ا.ت(یەتاغ-yetax):پاسەوانی، نیگابانی.

یتاقی- ا.ت(یەتاغی- yetaxî): ئێشکچی، پاسەوان.

یتیم- ص.ع(یەتیم- yetîm): هەتیو، سێوی، منداڵی باوک مردوو، دوری بێ وێنەو گرانبەها.

یتیمچه- ا(یەتیمچە- yetîmce): باینجان یان کولەکەی لە رۆنا زەردکراو کە بە ماست یان کەشکەوە بیخۆن.

یتیمه- ص.ع(یەتیمە- yetîme): کچۆڵەی بێ باب، گەوهەری یەک دانە.

یحتمل- ق.ع(یوهتەمەل- yuhtemel): لەوەیە، رەنگە، دەشێت، شایەد، لەگوین.

یخ- ا(یەخ- yex): سەهۆڵ، یەخ.

یخ اب- ا.مر(یەخ ئاب- yexab): سەهۆڵاو، یەخاو.

یخ بستن- مص.ل(یەخ بەستەن-yex besten): بەستن، سەهۆڵ بەستن، بوون بە سەهۆڵ.

یخ بندان- ا.مر(یەخ بەندان- yex bendan): سەهۆڵ بەندان، بەستەڵەک.

یخ تراش-ا.مر(یەخ تەراش- yex teraş): ئامێرێکی داس ئاسایە بۆ داتاشینی سەهۆڵ.

یخچال- ا.مر(یەخ چال- yexçal): چاڵە بەفر، بەفردان، یەخچاڵ، سەلاجە.

یخچه- ا(یەخچە- yexçe): تەرزە، تەزرە، تەگر.

یخدان- ا.مر(یەخدان- yexdan): جێی سەهۆڵ، سەهۆڵدان، سەندووقی جلو بەرگ، یەغدان.

یخ دربهشت- ا.مر(یەخ دەربیهیشت- yex der bihişt): محەلەبی.

یخ شکن- ا.ص(یەخ شیکەن- yex şiken): بەفرشکێن، کەشتییەکی تایبەتییە بۆ ناو بەفرو دەریا بەستەڵەکەکان.

یخنی- ا(یەخنی- yexnî): گۆشتی کوڵاوی ساردەوە بوو، گۆشتاو، یەخنی، تاسی قووڵ بۆ شیو تێکردن.

یخه- ا(یەخە-yexe): یەخە، یەخەی کراس، ملیوان، یەقە، پێسیر.

یخه- ا.ت(یوخە- yuxe): نانی تیری.

ید- ا.ع(یەد- yed): دەست.

ید- ا.فر(یۆد- yod): خوێ.

یدبیضاء- ا.مر.ع(یەدی بەیزاء- yedi beyza'): دەستی سپی و نورانی، مەبەست لە دەستی حەزرەتی موسایە کە هەر کاتێ لە بەرکی دەکردو دەری دێناوە تیشکێکی لێ هەڵدەستا. کەراماتدار.

یدطولی- ا.مر(یەدی تولا- yedi tûla): دەستی درێژ، بەدەسەلات، لێهاتوو و کارامە.

یدفرم- ا.فر(یۆدۆفۆرم- yodoform): تەنترۆک.

یدک- ا(یەدەک- yedek): ئەسپی یەدەک، ئەسپی یەختەرمە، ئەسپی زیندار کە لە دوای سوارەوە دەڕوات.

یدکی- ا(یەدەکی- yedek): ئەوزاری یەدەکو سپێر بۆ ماشینان.

یده- ا(یەدە- yede): جۆرە سیحرو ساحیرییەکە گوایە بە هۆیەوە بەفرو بارانو سەرما دەست پێدەکات.

یراع- ا.ع(یەراء- yera'): قەڵەم، قامیش، ترسنۆکو قەلەزراو و گەوج، گۆڵەئەستێرە.

یراعه- ا.ع(یەراعە- yera'e): گوڵە ئەستێرە، قەڵەم، نای، گەوج، ترسنۆک، وشتری مێچکە.

یراغ- ا(یەراغ- yerax): ئەسپی خۆش ڕەوتی خۆشبەز، ڕەهوان.

یراق- ا.ت(یەراغ- yerax): چەک و ئەسلەحەی وەکو شیرو تیرو مەتاڵو کەوانو تفەنگو ئەو شتانە، زینو بەرگی ئەسپ..

یرغا- ا(یورغا- yorxa): ڕەهوان، تیژڕەو.

یرغو- ا(یەرغوو- yerxû): محاکەمە، سیاسەت، دادستێن.

یرقان- ا.ع(یەرەغان- yerexan): زەردوویی، زەردەیی.

یرلیغ- ا(یەرلیغ- yerlîx): فەرمانی پاشا، فەرمانی خانی مەغۆل.

یرمع- ا.ع(یەرمەء- yerme'): فرفرۆکە، زیخو چەو.

یرمغان- ا(یەرمەغان- yermexan): دیاری، سەوقات.

یرمق- ا.ت(یەرمەغ- yarmex): زێڕو زیو، درهەم و دینار.

یرناء- ا.ع(یورەننا- yurenna'): خەنەی دەست و پێ..

یرنداق- ا.ت(یەرەنداغ- yerendax): چەرمی خاو، ڕیخۆڵە، قایشی پشت.

یزدادی- ا(یەزدادی- yezdadî): مەخلەمە، گۆشتی سوورەوەکراو کە هێلکەی بەسەردا بکرێ.

یزدان- ا(یەزدان-yezdan): یەزدان، خوا، خولا.

یزدان پرست- ص.فا(یەزدان پەرەست-yazdan perest): خواپەرست.

یزش- ا(یەزیش- yeziş): ستایش و پاڕانەوە.

یزک- ا(یەزەک- yezek): پێش قەرەوڵ، پێشەنگی سوپا، پێشرەوی لەشکر.

یزنه- ا(یەزنە- yezne): مێردی خوشک.

یسار- ا.ع(یسار- yisar): لای چەپ، شووم و نامویارەک، نەحس.

یسار- ا.ع(یەسار- yesar): فراوانی لە ماڵو نیعمەت، دەوڵەمەند، زەنگین.

یساق- ا.ت(یەساغ- yesax): یاسا، قانوون، سیاسەت، سزا، قەساسو تۆڵە.

یسال- ا(یەسال- yesal): ڕیز، بەشێکی لەشکر.

یساور- ا(یەساڤور- yesavur): یاساوڵ، پاسەوان، ئێشکچی، نیگابان.

یساول- ا.ت(یەساڤول- yesavul): یاساوڵ، حەرەس، پاسەوان، قەراوڵ، نیگابان.

یسر- ا.ع(یوسر- yusr): ئاسانی، دەوڵەمەندی، زەنگینی.

یسر- ا.ع(یوسر- yusr): جۆرە درەختێکە کە بەرێکی ڕەشی قایمی بۆنداری هەیەو تەزبێحی لێ دروست دەکرێت.

یسـری- ا.ع(یوسـرا- yusra): لای چەپ، دەستی چەپ.

یسل- ا(یەسـەل- yesel): ریز، بەشـێک لە لەشکر، فەوج.

یسنا- ا(یەسنا- yesna): بەشێکە لە ئاوێستا کە لە کاتی ڕێ و ڕەسمی مەزهەبیدا دەخوێنرێ، ستایش و پەرستن و نوێژ.

یسـوعـیین- ص.ن.ع(یەسـووئیین- yesû'îyîn): گرووپێکن لە مەسیحییان.

یسیر- ص.ع(یەسیر- yesîr): ئاسان، کەم.

یشپ- ا(یەشپ- yeşp): جۆرە عەقیقێکی کەوەیی ئاماڵ سپییە.

یشت- ا(یەشت- yeşt): پەرستن، ستایش، پاڕانەوە، بەشێکە لە کتێبی ئاوێستا دەربارەی ستایشی پەروەردگار.

یشتن- مص.م(یەشتەن- yeşten): پەرستن، ستایش کردن، عیبادەتکردن.

یشتـەکـردن- مص.ل(یەشتەکەردەن- yeştekerden): نوێژکردن، عیبادەتکردن، دوعا خوێندن.

یشک- ا(یەشک- yeşk): ددان، ددانی تیژو بڕندەی جانەوەران.

یشم- ا(یەشم- yeşm): بەردێکە لە جۆری عەقیق و ڕەنگی جۆراو جۆری هەیە: سپی، کەوەیی، کەسکی تۆخ.

یشمه- ا(یەشمە- yeşme): پێستی خاو، پێستی خۆشەنەکراو.

یعسـوب- ا.ع(یەئسووب- ye'sûb): مێشەنگینێر، پاشای مێشەنگان، سەرکردەو پێشەواو دەم سپی قەوم.

یعفـور- ا.ع(یەئفوور- ye'fûr): ئاسکە، کارمامز، مامز.

یعقوب- ا.ع(یەئغووب- ye'xûb): کەوی نێرە، نێرەکەو.

یعمور- ا.ع(یەئموور- ye'mûr): کارژۆلە، بەرخۆڵە.

یعوق- ا.ع(یەئووغ- ye'ûx): ناوی یەکێکە لەو بتانەی کە عارەب بەر لە ئیسلام دەیانپەرست.

یغـام- ا(یەغـام- yexam): غـول، دێو، نەرەگەور.

یغتنج- ا(یەغتەنج- yextenc): زەردەمارێکی بێ ژەهرە لە نێو باخ و سەوزەزاراندا دەژی.

یغـلا- ا(یەغلا- yexla): تاوەیەکی چکۆڵەی دەسک دارە.

یغلغ- ا(یەغ لەغ- yex lex): تیر، تیری نووک تیژ.

یغلوی- ا(یەغـلاڤی- yexlavî): تاوە، قسعەی سەربازان.

یغما- ا(یەغما- yexma): تاڵان.

خـوان یغـما- ا.مر(خـڤانی یەغـما- xvani yexma): خـوانی کـەرەم، خـوانی تاڵانی، سفرەیەک بۆ هەموو کەسێک کراوەبێ.

یغـمـایی- ص.ن(یەغـمـایی- yexmayî): خەڵکی یەغما- ی سەر بەترکستان کە بە ئافرەتی جوان بەناوبانگ بووە.

یغمیصا- ا(یەغمیسا- yexmîsa): ڕێواس.

یغـوث- ا.ع(یەغـووس- yexûs): بت، ناوی بتێکە کە عارەب بەر لە ئیسلام پەرستوویانە.

یقطین- ا.ع(یەغتین- yextîn): هەر میوەیەک بە برک ببێ وەکو: کولەکە، کاڵەک، شووتی، ئاروو.

یقظان- ص.ع(یەغزان- yexzan): بێدار، هوشیار.

یقه- ا(یەغە- yexe): یەخە، یاقە، ملیوان، پێسیر.

یقین- ا.ع(یەغین- yexîn): بێگومان، دڵنیایی، یەقین، پێچەوانەی گومان.

یک- ا(یەک- yek): ژمارە (١).

یک اسبه- ص(یەک ئەسبە- yek esbe): تاقە سوارە.

یکان- ص(یەکان-yekan): تاقانە، بێ هاوتا.

یک انداز- ص(یەک ئەنداز- yek endaz): یەکسان، بەرانبەر، لێدانی شکار یا دژمن بەیەکەم گوللە.

یکان یکان- ق(یەکان یەکان- yekan yekan): یەک یەک.

یکایک- ق(یەکایەک- yekayek): یەک لە دوای یەک.

یکبارە- ق(یەکبارە- yekbare): نشکێڤا، ناگەهان، لەپڕ، هەموو، لەناکا.

یک بسی- ق(یەک بەسی- yek besî): گشت لە گشت، هەر هەموو.

یک بیک- ق(یەک بییەک- yek biyek): یەک بە یەک.

یکارچە- ص(یەک پارچە- yek parçe): یەکپارچە، یەکگرتوو.

یک پهلو- ص(یەک پەهلوو- yek pehlû): سەر سەخت، چاوقایم.

یکتا- ص(یەکتا- yekta): یەکدانە، بێ هاوتا، بێ نەزیر.

یکتادل- ص(یەکتادیل- yekta dil): یەک دڵ، رازی، یەکڕوو، بێ ریا، ئەوەی ناخو رواڵەتی یەک بێ.

یک تنە- ص(یەک تەنە- yek tene): تەنیا، تاق و تەنیا، تەنیا باڵ.

یک تهی- ص(یەک تەهی- yek tehî): یەک لا، جلی یەک لۆو تەنک.

یک تیغ- ص(یەک تیغ- yek tîx): یەکگرتوو لە جەنگدا.

یکجا- ص(یەکجا- yekca): گشت لە گشت، هەموو.

یک چشم- ص(یەک چەشم- yek çeşm): یەکەلە چاو، رواڵەت بین و کورت بین، ریاکارو دوو روو.

یک چند- ق(یەک چەند- yek çend): ماوەیەک، رۆژگارێک.

یکدانە- ص(یەک دانە- yek dane): گەوهەری بێ وێنە، ملوانکەیەک یەک دانە مرواری گرانبەهای تێدابێ.

یکدست- ص(یەک دەست- yek dest): یەک دەست، کەسێک یەک دەستی هەبێ.

یکدست- ص(یەک دەست- yek dest): یەک جۆر، یەکسان، بەرانبەر.

یکدش- ص(یەک دەش- yek deş): دووڕە، دووڕەگ.

یکدک- ص(یەک دەک- yek dek): شلەتێن، شیرتێن.

یکدل- ص(یەک دیل- yek dil): یەک دڵ، رازی، یەکڕوو، رازی، بێ ریبا، کەسێک دڵ و رواڵەتی یەک بێ.

یکدندە- ص(یەک دەندە- yek dende): سەر سەخت، یەکپا، لاساری، خۆ سەر.

یکدندگی- ا.مص(یەک دەندەگی- yek dendegî): سەرسەختی، عینادی، خۆ سەری.

یکران- ا.ص(یەکران- yekran): ئەسپ، ئەسپی رەسەن، ئەسپی سووری ئاماڵ زەرد.

یکرنگ- ص(یەک رەنگ- yek reng): دۆستی گیانی بە گیانی و دڵسۆز، یەک رەنگ.

یکرنگی- ا.مص(یەک رەنگی- yek rengî): یەک رەنگی، ئەمەکداری و دڵسۆزی.

یکرو- ص(یەک روو- yek rû): یەک روو، دڵسۆزو بێ ریا.

یکروکردن- مص.م (یەکروو کەردەن- yekrû kerden): یەکلاکردنەوە، بە ئەنجام گەیاندنی کارێک.

یکرە-ق(یەک رەه- yekreh): یەکجار، بێ ریاو بێ نیفاق.

یک زبان- ق.مر(یەک زەبان- yek zeban): یەک زمان، یەکگرتوو.

یک زبان شدن- مص.م(یەک زەبان شودەن- yek zeban şudan): یەکگرتن، قسە کردنەیەک.

یک زخم- ص(یەک زەخم- yek zexm): کەسێک کە بەیەک جەزرەبە دژمن بکوژێ.

یکسان- ص(یەکسان- yeksan): یەکسان، بەرانبەر، هاوتا.

یکسر- ق(یەکسەر- yekser): یەکسەر، دەم و دەست، سەرانسەر، هەموو.

یک سراسر- ق(یەک سەراسەر- yek seraser): سەرانسەر، هەموو.

یکسو- ص(یەکسوو- yeksû): یەک لا، یەک کەنار.

یکسوشدن- مص.ل(یەکسووشودەن- yeksû şuden): بەئەنجام گەیيشتن، کەنار کەوتن، لا کەوتن.

یکسون نهادن- مص.م(یەکسوونەهادەن- yeksû nehaden): فەرامۆش کردن، لەلاوە دانان.

یکسو کردن- مص.م(یەکسووکەردەن- yeksû kerden): یەکلاکردنەوە، بە ئەنجام گەیاندن، ساغکردنەوە.

یکسوار- ص(یەک سەڤار- yek sevar): تاقە سوارە، ئازا، دلێر.

یکسواره-ص(یەک سەڤارە- yeksevare): تاقە سوارە، دلێر.

یکسون- ص(یەک سوون- yek sûn): یەکسان، بەرانبەر، یەک جۆر.

یکسون- ص(یەک سوون- yeksûn): یەکلا، یەک کەنار، یەک ڕەخ.

یک شنبه- ا(یەک شەنبە- yek şenbe): یەک شەممە، دووەم رۆژی هەفتە.

یک گره- ص(یەک گیریە- yek girih): هاوپەیمان.

یک گونه- ص(یەک گوونە- yek gûne): یەک جۆر، یەکسان، بەرانبەر، چون یەک.

یک لا- ص(یەکلا- yekla): قوماش یان جلی تەنک، جلی بێ بەر، قوماشی یەک لۆکە پانی کەم بێ، یەک بەر.

یک لخت- ص(یەک لەخت- yek lext): یەکپارچە، سەر راستو یەکرێ، کەسێک لە هەڵوێستی خۆی ژێوان نەبێتەوە.

یکنواخت- ص(یەک نەڤاخت-yek nevaxt): یەکدەنگ، یەک رەنگ، یەک ئاهەنگ، یەک ریتم.

یک نورد- ص(یەک نەڤەرد- yek neverd): بەیەک شێوە.

یکه- ص(یەککە- yekke): تەنیا، بێ هاوتا.

یکەتاز- ص(یەککەتاز- yekke taz): تاقە سوارە، دلێرو بێباک، سوارێ بە تەنێ پەلاماری خەنیمی خۆی بدات.

یکەخوان- ص(یەککەخان- yekke xan): کەسێک لە کۆڕی گۆرانیدا بە تەنێ گۆرانی بڵێ.

یکه خوردن- مص.ل(یەککە خوردەن- yeke xûrden): راچڵەکین و سەرسام بوون، راچڵەکین و حەیرمان.

یکەسوار- ص(یەککەسەڤار-yekke sevar): تاقە سوار، یەکەسوار، کەسێک لە سوارچاکیو رمبازێدا بێ وێنەو بێ هاوتابێ.

یک یک- ق(یەک یەک- yek yek): یەک یەک، یەک لە دوای یەک.

یگان- ق(یەگان- yegan): یەک یەک.

یگانه- ص(یەگانە- yegane): تاقانە، بێ نەزیر.

یگانگی- ا.مص(یەگانەگی- yegane gî): بەتەنیایی، تەنیایی، دۆستایەتیو یەکێتی.

یگانه گوی- ص.فا(یەگانە گووی- yegane gûy): یەکتاپەرست، کەسێک باوەڕی بە یەکتایی یەزدان بێ، خواپەرست.

یگونه- ص(یەگوونە- yegûne): یەکجۆر.

یل- ص(یەل- yel): پاڵەوان، قارەمان، دلێر، دلاوەر، خەباتکار.

یل- ا(یەل- yel): سەڵتەی ژنانە، یەلەک.

یلامق- ا.ع(یەلامیغ- yelamîx): کەوا، عەبا.

یلب- ا.ع(یەلەب- yeleb): جۆشەنی چەرمی.

یلدا- ا(یەلدا- yelda): درێژترین شەوی ساڵ، یەکەم شەوی چلەی گەورەی زستان.

یلک- ا(یەلەک- yelek): سەڵتەی ژنانە، یەلەک.

یللی- ا(یەلەلی- yelelî): کات بەفیرۆدان، بێ کاریو تەمەڵی، بەڕەڵلاییو رابواردن.

یلم- ا(یەلەم- yelem): غەرە، کەتیرە، هێلم.

یلمان- ا(یەلمان- yelman): دەمی تیغ.

یلمق- ا(یەلمەغ- yelmex): کەوا، عەبا.

یلمه- ا(یەلمە- yelme): کەوا، عەبا، جبە.

یلنجوج- ا.ع(یەلەن جووج- yelen cûc): بخورو دار عودی هندی.

یله- ص(یەلە- yele): رەها، ئازاد، وێڵ، هەرزە، بێهودە، بەڕەڵلا.

یلی زن- ص.فا(یەلی زەن- yelî zen): ئەوەی لە کاتی خۆشی و شادیدا یالێلی بڵێ.

یم- ا.ع(یەمم- yemm): دەریا، زەریا.

یمام- ا.ع(یەمام- yemam): کۆتری کێوی، کۆتری دەشتی.

یمانی- ص.ن(یەمانی- yemanî): خەڵکی یەمەن، دەستکردی یەمەن.

یمکن- ا(یومکین- yumkin): لەوەیە، دەشێت، لە گوین، شایەت..

یمن- ا.ع(یومن- yumn): خێرو بەرەکەت، بەختەوەری، بەخت باشی.

یمین- ا.ع(یەمین- yemîn): لای راست، دەستە راست.

یمین- ا.ع(یەمین- yemîn): سوێند.

ین- پس (ین- yin): پاشگرەو لە کۆتایی وشەدادێ و ماناکەی دەگۆڕێ وەک: سیمین= زیوین- سیم+ ین= سیمین.

ین- ا(یەن- yen): دراوی باوی ژاپۆن.

ینابیع- ا.ع(یەنابیء- yenabî’): سەرچاوان، کانیاوان.

ینبوت- ا(یەنبووت- yenbût): جۆرە رووەکێکە، خەڕنوک.

ینبوع- ا.ع(یەنبوء- yenbû’): کانیاو، سەرچاوە، کانی.

ینگا- ا(یەنگا- yenga): نوێ، تازە.

ینگی دنیا- ا.مر(یەنگی دونیا- yengî dunya): دنیای تازە، ئەمریکا.

ینگه- ا.ص(یینگە- yinge): بەربووک.

ینمه- ا(یەنمە- yenme): جۆرە گیایەکە.

یواش- ق.ص(یەواش- yewaş): هێواش، لەسەرخۆ، هێدی.

یواقیت- ا.ع(یەڤاغیت- yevaxît): یاقوتان.

یوبه- ا(یووبە- yûbe): ئارەزوو، تەماع، تاسە.

یوت- ا(یووت- yût): وشکەساڵی یان نەخۆشی یان سەرمای تووش کە ببێتە باعیسی مردنی چوارپێیان، چوار پێ قڕان.

یوخه- ا(یووخە- yûxe): ئاخ و ئۆخەی لەزەتی گان.

یوخه- ا(یووخە- yûxe): نانی تیری، ناسکەنان، ناسکەنان، نانی تەنک، یەوخە.

یورت- ا(یوورت- yûrt): ماڵ، ژوور، ئوتاخ، سوکنا، خێوەت، لەوەڕگە.

یورتمه- ا(یوورتمە- yûrtme): چوار ناڵە، رەوتە.

یورش- ا(یووریش- yûriş): هێرش و پەلامار.

یورغه- ا(یوورغە- yûrxe): رەوتە، ئەسپی رەهوان، رەهوال، خۆشڕەو، یۆرغە.

یوز- ا(یووز- yûz): حەیوانێکی گۆشت خۆری درندەیە لە پڵینگ دەچێت بەڵام تۆزێ بچووکترە، یۆز، هاس، توولە پڵینگ.

یوزباشی- ا.مر.ت(یووزباشی- yûz başî): سەردەستەی سەدنەفەر.

یوزک- ا(یووزەک- yûzek): یۆز، تانجی.

یوزه- ا(یووزه- yûze): تاژی.

یـوزیـدن- مـص.م(یـووزیـدەن- yûzîden): داواکردن، تاقیب کردن.

یوسه- ا(یووسه- yûse): هەڕە.

یوشن- ا(یووشـەن- yûşen): جـۆرە ڕوەکـێکه گسکی لێ دروست دەکرێ.

یوغ- ا(یووغ- yûx): نیـر، نیله، نیـره، نیـری سەر ملی گاجووت.

یوگی- ا(یووگی- yûgî): جۆکی.

یـولاخ- ا(یـوولاخ- yûlax): زەوی بـەیـارو بێ ئاو و دووره ئاوەدانی.

یولاف- ا(یوولاف- yûlaf): جۆره گیایەکه.

یوم- ا.ع(یەوم- yewm): ڕۆژ.

یوم البـعث- ا.مـر(یەمـولبـەئس- yewmul be’s): ڕۆژی قیامەت، ڕۆژی پەسڵان.

یون- ا(یوون- yûn): زین، نەرمەزین.

یونت ئیل- ا.مر(یوونت ئیل- yûnt îl): ساڵی ئەسپ، حەوتەم ساڵی ساڵانی تورکی.

یونجه- ا(یوونجـه- yûnce): وینجـه، خۆراکی چوارپێیان.

یونجـه زار- ا.مـر(یوونجـەزار- yûnce zar): وینجــەزار، شــوێنێ کــه وینجــەی زۆری لێ چێنرابێ.

یـونـسـکـو- ا.انـگـل(یـونـسـکـو- yûnskû): ڕێکخراوی فـەرهەنگی سەر بە ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان، لە ساڵی ١٩٤٦دا دامەزراوە.

یونیـسف- ا.انگل(یوونیـسـیف- yûnîsif): ســازمــانێکی ســەر بە (un)ه کــە ئەرکی بایەخـدانه بە تەندروسـتی منالان و دایکان و ئامـادەکـردنی منالان و نەوجـەوانان بۆ کـارێن سوودمەند.

یهـــود- ا.ع(یەهوود- yehûd): تیــــرەی ئیسرائیلیان، پەیڕەوانی حەزرەتی موسا.

یهــــودی- ا.ع(یەهوودی- yehûdî): یەک جوولەکه، جولەکه مەزەب.

یهــودیه- ا.ع(یەهوودییــــه- yehûdiye): ئافرەتی جولەکه، ئۆرشەلیم.

یهـــــوه- ا(یەهـووه- yehûh): نـاوێکـه لـه تەوراتدا بە یەزدان گوتراوە.

ییری- ا.ص(یەیری- yeyrî): هێوەر ژن.

ییلاق- ا.ت(یەیلاغ- yeylax): هاوینەهەوار، زۆزان..

١٧/ ٨/ ٢٠٠٤